

Matumbi: Bible for 1 Corinthians, 1 John, 1 Peter, 1 Thessalonians, 1 Timothy, 2 Corinthians, 2 John, 2 Peter, 2 Thessalonians, 2 Timothy, 3 John, Acts, Amos, Colossians, Ecclesiastes, Ephesians, Esther, Ezra, Galatians, Habakkuk, Haggai, Hebrews, Hosea, James, Joel, John, Jonah, Jude, Lamentations, Luke, Malachi, Mark, Matthew, Micah, Nahum, Nehemiah, Obadiah, Philemon, Philippians, Revelation, Romans, Ruth, Song of Solomon, Titus, Zechariah, Zephaniah
Formatted for Translators

©2022 Wycliffe Associates

Released under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Bible Text: The English Unlocked Literal Bible (ULB)

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English Unlocked Literal Bible is based on the unfoldingWord® Literal Text, CC BY-SA 4.0. The original work of the unfoldingWord® Literal Text is available at <https://unfoldingword.bible/ult/>.

The ULB is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Notes: English ULB Translation Notes

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English ULB Translation Notes is based on the unfoldingWord translationNotes, under CC BY-SA 4.0. The original unfoldingWord work is available at <https://unfoldingword.bible/utn>.

The ULB Notes is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

To view a copy of the CC BY-SA 4.0 license visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Below is a human-readable summary of (and not a substitute for) the license.

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format. Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.

The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work as follows: "Original work available at <https://BibleInEveryLanguage.org>."

Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original. No additional restrictions — You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Notices:

You do not have to comply with the license for elements of the material in the public domain or where your use is permitted by an applicable exception or limitation.

No warranties are given. The license may not give you all of the permissions necessary for your intended use. For example, other rights such as publicity, privacy, or moral rights may limit how you use the material.



Ruth

1

¹Yapitile wakati wa utawa wa majiti yabile njala pa nnema, ga mundu yomo Bethemu ya Yuda ayei mu nnema umo wa muabu pamope nyumbowe na banabake abele anahome. ²Lina lya mundu yomo akemelwa Elimeleki na lina lya nyumbomundu lyabile. Naomi. mainaga banabake analhome hgakemilwe mahiloni na kileoni, ambae babile baefraimu ba Bethehemu ya Yuda. baikite nnema wa muhabu no tamapoo. ³Ngapo Elimeleki, nchengowe Naomi, ate waha, nga Naomi aigalii na bana bake ahele. ⁴Bana haba bakobike alwawa ba muhabu, yumo akemilwe oripa, na whenghe Ruthu. batami kwoho kati miaka khomi. ⁵Boka apo mahiloni na kileoni bote bate, Nakuneka Naomi bila nalhome wake na biila bana bake bote ablile. ⁶Hapo Naomi nga multe boka mohabu pamope na kinawakabanabe no buya Yuda kwa mwanja ayuwene mu mkowa wa mohabu banga Yahweh asaidie bandu bake mumaitaji na kwapeya sakulya. ⁷nyo ateboka pandu pabile pamope na kinahaka banabe ba bana bake abhele. patehela buyanga mu Nnema wa yuda. ⁸Naomi abakee kinayumbowe banabake, "uyende mukabuye, kila mundu yomo, munyumba ya mabake. ⁹Na Nnon'gu alaye wema jiwini, kati mwa mulate wema kwa habo babawili na kachangho. Nnongo abajali mwenga pata kipambolyo, kila yumo kwa nnalhome whenghe, "Bakapo ate kwakumbatha, nga bathondholoheya malobe gabe no lhela. ¹⁰kumakia, "lili. tulwabuya pamope na wenga kwa bandu bako," ¹¹Ila Naomi atebaya, "mubuye banabango, kwa mwanja namani muyende na nenga? kweni balo ni bile na bana mundumbo yangho kwa ajili inu, ili bapange kinasagobinu? ¹²Mubuye, bana bangho, muyende mundela onu mwabene, kwa mwanja nenga na nngoi muno ba nanalhome, kati mbye, "Nipate nnalhome kilo seheseno, "na bokapo papa bana analhome kwanyo mundawesa baliya mpaka bakholehe? ¹³Muhwa baliya kotoka khonda nambleya mbheno? lili, bana bangho kiyolo muno, kuliko kiyolo sinumwe, kwa mwanja luboko lwa Yahweh yei tofauti na nee" ¹⁴Ngapo kina akabanabe ngaba thondhobe molhobe gabe no lhela kabhe. Oripa anagite kwa kumkubathia, ila Ruth ate ingala nakwehe. ¹⁵Naomi atebaya, "uphekani, nyino abuyangine kwa bandu bake na miungu yake. ubuye pamope na kwehe. ¹⁶Ila Ruth atibaya, "kana unileke mboke kutalu na wenga, kwa mwanja kwo yend, mbayenda, potama,mbatama, bandu bako ba panga bandu bangho, na Nnongo wako apanga Nnongo wangho. ¹⁷Pandu powawelya, na wehela hapo, nahapo banjikyey, Yahweh aningie, na ata namu yoti ata mwakibili sosote isipokuwa kiwhe. hakika kitulekangamalii. ¹⁸Naomi pambweni panga Ruth amuite yenda nakwe, alekite taukana nakwe. ¹⁹Nyo boti abhele bateyambwa mpka kilambo cha Bethehamu. pabaikete Bethehemu, Nnema woti watekwapulaikya, alwawa batebaya, "Hayuhu Naomi?" ²⁰Ila atekwabakia, "kanamunikeme Naomi munikeme uchungu, kwa nyo mwene Nnongo ambangi makowe ga golumia. ²¹Ni yhei nitwehle, ila Yahweh amkalembwiye kaya nibile ntopho bote, nyo kwa mwanja namani unikema Naomi, wakati kamubona Yahweh ateniukumumu panga mwene Nnongo atenisumbuya?" ²²Kwanyo Naomi na Ruth muhabu, nyumbo we mwana, wake, batebaya, nyumbawe mwana wake batebaya boka mu Nnema wa muhabu. babu yangine Bethehemu pagatu mbwi mavuno ga shairi.

2

¹Bai Elimeleki nchangowe Naomi, abile na nnongowe akemelwa Baazi, abile tajili, na mundu maalufu. ²Ruth, mohobe, amakie Naomi, "wende niyende nikakusanya ya maigala ga sakulyaa mununda. nalwa kumkengama wowoti ambaye napata usa pa minyo gake. "nyo Naomi amakie. "yenda, mwana wangho." ³Ruth ayei una mmu nunda akengime nchongho aunii. Na kumbe eneo lya nunda lya bile lya Boazi, whabile kalibu na Elimeleki. ⁴Wole, Boazi atucha Betheremu na kwabakia auni, "Yahweh abe na mwenga, "bate kunyangwa, "Yahweh akubariki." ⁵Ngapo Boazi amakie nutumwa wake whayhe meleka baba unage. ubele Ngwana ayho biti wa nyai? ⁶Mtumwa wha yemeleka ateyangwa no baya, "ni biti wa mohabu whabuyangine na Naomi boka Nnema wa mohabu. ⁷Anibakie. "liliwe uniluhu niune na mkusanye mabaki nga auni? kwanyo aisile una na andayendeya una mpaka nabheya mbheno, isipokuwa atephomolya pa cheni mu nyumba. ⁸Boka hapo Boazi amakie Ruth, "undaninyuwa, mwana wangho, kana ukaune mu nunda wenghe, kana uboko mu nunda wangho ila, wigale pano na biti bangho ba kazi. ⁹Ulolakeye bai minyo gako mununda wabauna analhome kwa baun na utukhegame nchogho ya alwa bhenge. buli, nabakieli analhome kanabakukunywe? napo mbona nnyota, uwesa yenda nywa mase mu kibhegha ambacho analhome bathetwileha," ¹⁰Nga pakilikite na ngya Baazi, no kukika mwa ntwe wake mpaka pae. Atekumakia, "Mwanja kelegani mpatike kibali pa minyo gako, hata umjali nenga na ngeni?" ¹¹Boazi atiyangwa na kumakia, "Nibailwe goti gogapangite mboka nchegogo yomoka, walekite bako, maboko, na Nnema whobelekwile kumkengama nkigo isa kwa bandu bangali kwa tanga. ¹²Yahweh akulhepe kwa yendo yako. Yahweh akulhepe kwa liwingi, Nnongo wa Israeli, ambae pae ya mapapayo gake bapatikye pobhutukya." ¹³Ruth atebaya, "Nipate ruhusa pa minyo gako, Ngwana wangho kwanyo utanifaliji uyonge kie wema kachangho, ingawa nenga anga mmoja wako nnwawa." ¹⁴Wakati wa sakulya Boazi amakie Ruth, wise khono ulye badhi ya mikate, na uchuye kipande mu Divai" Atami pamwega ya babauna, na Boazi ampeile kiasi sakulya, kukalangilwe. Ruth atelya mpaka pa tosi na nambah. ¹⁵Pakakatweke yend una, Boazi amliye anchembe bake, baya, muneke aune paka mu masuke, na kanaumakie lyolyoti libaya. ¹⁶Na kae muneki bazi ya yeyo mu kupulusi kwa ajili "yake, na muneki ili aune. kana mumkani kie" ¹⁷Kwa nyo ateuna mpaka kitamwinyo. boka hapo atenganisha nafaka na makapi ambago gaumke, nayembe nafaka yabele kati ela jimo ya shairi ¹⁸Atikwipotwa na yenda mu kilambo Ngahapo anyanibe bakimweni solo saumke. Ruth kae abaleti anyanibe nafaka yaikalangilwe yaigie mu sakulya chake. ¹⁹Anyambe bamakie, "unile kwakho kwa unile lheno? wayei

panghia kwakho kasi? abalikiwe mundu wha kuyangatiye. "hapo Ruth amakie mkiwe kuhusu mundu wha milike nnunda lyapangage kasi. Amakiye "lina lya mundu ambaye wha miliki nunda wampangaga kasi ni Boazi." ²⁰Naomi amakie Ruth, abalikiwe na Yahweh, ambaye auboitelii uaminifu wake kwa badile na mwoni na babawile, Naomi atekumakia, "Hawho mundu ni nnongwe papina twenga, ni nnongo mkombosi"²¹ Ruth mmoabu amakie, "Ni kweli, ambakie "utame papi na anjembe bangho analhome mpaka powa yomwa una yakulya yangho yoti, " ²²Naomi amakie Ruth ninyumbo mwana wake nnalhome, "Ni no gelelya, mwana wangho, panga uyende na pamope na biti bake ba kasi, ili kwamba kona wapate mazala gogote mu nunda wowote."²³ Kwa nyinyo atami na akibarua alwawa ili aune mpaka yomoka yakulya ya shayiri na ya kulya ya ngano. Na atamage pamope na anyambie.

3

¹Naomi nkiwe, atakumakia, "mwana wangho inila simu pala paandu pa wenga pomolya, ili makowe gako gayende kinanoga? ²Nawhembe Boazi, mundu ambaye whabile pamope na biti bake ba kasi, whembe nnongowituli? lola kitamwinyo seno apanga kakununda shairi mu sakapu ya kobatyia. ³Kwa nyinyo, uga, pakala mautaa, uwale nngumbo yako kinanoga, na uyende pa sakapu ya koba tya ila kana utanganikwe mpaka pa yomwa lya no nywaa. ⁴Na ukikise, panga, pagonja pae, upakhomboki pandu pa gonja ili kwamba bokapa wayende pake. waumukwe magolho gake, na ugonje hapo. bakapo alwa kubakia sapanga," ⁵Ruth amakie Naomi, "Nilwa panga kila kilebe so baite"⁶Atehelya yenda mu sakapu ya kobatyia na akengime maelekezo gapilwe na nkiwe. ⁷Boazi pa yo mwile lya na nywa na woyo wake wate ulaika, ayeigonja pae mwisho wa beka yakulya. bakapo Ruth ayei mbolembale, akakatuye magho lho ga Boazi, no gonja hapo pae. ⁸Payabile kilo munamo saa nane Boazi ate ngondoka. Ategalambuka, na hapo nwawa abile agonjike mu magholo gake? ⁹Amakie, "Wenga wa nyai? ateyangwa, "Nnenga na Ruth namma wako na nnwawa. uniyubike shuka yako nenga na ntumwa wako nanwa wa, kwa mwanja wenga wanongo wa papipi." ¹⁰Boazi amakie, "mwana wangho, Yahwey akubaliki. waite wema pa mwisho kuliko pa kwanja kwa nyo uyeli kwa analhome anchembe, abe tajili abe nkeba. ¹¹No boka pano kanauyogope' Nilwakupangia goti ga wa baya, kwa namna yeno kilambo cha bandu bote batangite panga wenga ni wanwawa wopalikwa. ¹²Nikweli nenga nga na nongo wapipi, hata nyinyo, abile nnongo wapapipi kuliko nenga. ¹³Utame pano kiloseno, na kindae, mwana wa panga jukumu lga nnongogo wa papipi nogalelya, uneke apanga jukumu lyake lya ulongo. ila mwana apanga lili jukumu la ulongo wake, hapo nenga ngana panga kati Yahweh mwatama. ugonje mpaka kiindae"¹⁴Kwanyo Ruth agonjike mu magholho ga Baazi mpaka kiindae. Ila ayumwike mapema kabla ya whowhote kuntanga mundu whengle. kwanyo ayomile kumakia, " kanauta nganikwe panga wanwawa waisile mu sakapu ya kobatia." ¹⁵Boka hapo Boazi amakie wete lmatandiyo wako na ukamulie " papangite nyiyo, alegite ilengo nngulho sita ya shairi mu mtandiyo no kuntweka Ruth, bikapo Boazi ayei mumuji. ¹⁶Ruth pabuyangine kwa akibe, atebaya, "wapangite buli, mwanawangho?" Boka hapo Ruth ngamakia makowe goti gapanilwe na mundu who. ¹⁷Amakia, yeno ipemo site ya shairi yeno ambeile whembe, abaite, kanauyende mmoko gabule kwa akiloo" ¹⁸Boka Naomi abaite, "tama pano, mwana wangho paka pawatanga mwagabaa, kwa nyo Boazi apo molyalii mpaka paliyomwa likowe lheni leno."

4

¹Nga hapo Boazi ayei mu mango wa Bethelumu no tama pae. Muda nchini tu aisile nnongo wa papipi ambae Boazi atekunongelya. Boazi atikumakia mbiga lyangho uise pano utame. bokapo mundu hawho ateisa no tama. ²Nga Boazi ngabakunya iongsi khomi ba kilambo na baya, "utame pano. "nganyo batami. ³Boazi abakie yullo nnongo wapapipi, "whabuyangine nakwe, "Naomi boka kilambo cha moabu, andapime sehemu ya oridhi ambayo abile miliki ya nkhowetu Elimeleki. ⁴Nawasike kukujulisha na kukubakia, "uipeme mbele ya haba babatami pano. na mbele ya iongsi ba bandu iba mwanaipangite upendile kulikhombwa, ulikombwe. ila mwaupehi kuliko mbwa, unibakie, ili nitange, ntopo whenge wha kuliko mlowa isipokuwa wenga, na nenga na nnunago" Ngapo hayo mundu whenghe ngabaya, "Nilwa kwikombwa. ⁵Boka hapo boazi ngabaya, "Alyo lisoba lyowapema ngunda boka mmoko ya Naomi, upalikwa kae kumtola Ruth mmoabu, mjane banaba Eliamaleki, ili kulika katu ya Lina lya marehemu kati urithi wake, ⁶"Nga hapo nnonogo wa papipi nga baya, "Nenga niwesalii kwikombwa mwei bila leta athali mu urithi wangho binafsi. Nikupeya wenga haki ya kwiikombwa kwa ajili yako wa mwene, kwa mwanja nenga nngombalii"⁷Yeno yabile destuli ya samani ya Israeli ukombozi no yangangana yyananoga. sibitisha makowe haga gote. mundu yulho aulike kilatu chake na kumpeya jirani yake, yeno yabile ni namna ya yekhethana ya kesalya mu Israeli. ⁸kwa nyo hayo nnongo wa papipi amakie Boazi, " wipeme wamwene" boka hapo alilike kilatu sake. ⁹Nga hapo Boazi abakie iyongosi na bandu. boti "mwenga mwamashaidi panga nitipema kila cha kibile cha Elimeleki na kila chakibile cha kileoni na mahilon boka mu mmoko ga Naomi. ¹⁰Pamope na hago kumusu Ruth mmoabu yumbowe mahlori, nempeile kibali panga nyumbo wangho ili ligalehe ina na urithi wa malemu, ili lina lyake kanaliobe kati ya alongobe, tabia ya bandu bake. mwenga mwa mashaidi"¹¹Bandu boti na iongsi bababile mu tango, ba tebaya, " twaki mashaidi. Yahweh ampange nwawa yuno ambae whaisili munyumba yako kati Raheli na leya. ambago abhele ba aisegite nyumba ya Israeli. Na ubarikiwe mu Efratano panga mashuuli mu Bethelumu. ¹²Na nyumba yako kati nyumba ya peresi, ambae Tamari amapapile Yuda, phethe ubeleke ambao Yahweh apakupea pamope na biti yuno. ¹³Nyo Boazi anteti Ruth, no panga nyumbowe. Boazi atigonja nakwe, na Yahwe atekunusu pata ndumbo, na papa mwana nnalhome. ¹⁴Nnwawa yuno amakie Naomi, "Yahweh abarikiwe, amabae anakulekalii bila nnongo wa papipi, yaani mmwana yuno. lina lyake na libe malupu mu Israeli. ¹⁵Na abe kachako wamkokii wa maisaha kipato kugoi wako, kwa mwanja mwana wako Nnkigo ambae whakupenda, ambae ni

bola kachako kuliko bana analhome saba, bawapapite.¹⁶ Boka hapo Naomi antweti mwana, angonjike pa kyuba sake, na kumudumia.¹⁷ Na jilani ba yulho nnwawa. pampe lina, batebaya, "mwana abelekwile kwa Naomi " bantinike obedi, ambae aisipanga tatebake jese, ambae. aisipanga tathebake na Daudi.²² Sino sabile kisazi cha peresi peresi ampapite Hezroni,¹⁹ Hezroni ampapite Ram, Ram ampapite Aminadabu,²⁰ Amenadabu ampapite Nashon, Nashon ampapite salmon,²¹ Salmon ampapite Boazi ampapite¹⁸ obedi, Obedi ampapite jese, na jese ampapite Daudi.

Ezra

1 ¹Kati ya mwaka wa kwanza wa koreshi, mpwahime wa Uajemi, Yahwe, a timizike lineno Lyake ambalyo Yeremia atibayo, no tindo'be'a roho ya koreshi. Lilobelya koreshi lyatisambaa no yuwanika kati na Upwalume wake. Hachi ngacha andikilwa no bailwa. ²Koreshi mpwalume wa Uajemu, andabaya Yahwe, Nu'ngu' wa mbinguni ambaibe nenga Upwalume wote wa Dunia, na anichawile nenga kunchengy jwembe nyumba muyehisalemu ya Yuda.³ Swojwoti katika bandu bake [Nmingi abe pamope na kwe] awesa yenda Yekisalem na senga nyumba kwajili ya Yahwe, Nmi'ngu' wa Israel, Nmi'ngu ambaye abile Yerusalemu. ⁴Bandu ba kila pandu katika Upwalume babaigile muichi no ishi bapalikwa kwapeya bembe fedha na dhahabu, mali na anyama pamope no bu'ka kwaiyali munyumba ya Nnu'ngu' Yerusalemu. ⁵Ngapo aku'hi' ba jamii ya Yuda na Benjamini, makuhani na walawi, na kila jumo ambaye Roho wa Nnu'ngu' atikunkakatuya bu'ka nosenga nyumba yake atiyi'ma. ⁶Balu" babatindiike pa karibu bab ayangatie kwakwapeya fedha na ili"be ya dhahabu, mali na anyama, ilibe ya dhamani nopia kwa hiali. ⁷Mpwalume koreshi aluswilwe ili"be Yayabile nkatii ya nyumba ya Yahwe, ambayo Nebukadreza apiitebu"ka Yerusalem' na kuibi"ka munyumba ya ibi"kilio yake. ⁸Koreshi aikabidhile monko ga Mithredathi jwabi"ka hela ambaye yatikwipia na kuibalang kwa sheshbaza, kiongozi wa Yuda. ⁹Ayee yaabile idadi yake: Mabeseni thelathini ga dhahabu, mabeseni elfu jimo ga fedha, mabeseni gi"ngi ishirini na tisa. ¹⁰Mabakuli, mabakuli salasini ga dhahabu, mabakuli machini ga feza 410, ili"be elfu jimo yoyongeka. ¹¹Kwabile na ili"be 450 ya feza na dhahabu. Sheshbaza aileti"ka yoti wakati wa Uamisho. bu"ka babeli yenda Yerusalemu.

2 ¹Abaaa ngabanduu kati jimbo baba tolitwe mateka no yeenda kwa mpwalume Nebukadneza, jwembee abatweti kutumwa babeli "bandu bakile "bwike mumiya yabe Yerusalemu na Yuda. ²Baisile pamope na Zerubabeli, Yohuwa, Nehemia, Sera ya Reelaya, modrekai, Bilshani, Mispai, Bigwai, Rehumu na Baahana.aye" nga idadi ya alalume ba banda ba izilaeh.³ Waporoshi: 2172. ⁴Bana ba Shefatia: 372. ⁵Bana ba Ara: 775. ⁶Bana ba Path-moabu, pitia Yeshua na Yohabu 2812. ⁷Bana ba Eliamu: 1254. ⁸Bana ba Zatu: 945. ⁹Bana ba Zakai: 760. ¹⁰Bana ba Binui: 642. ¹¹Bana ba Bebai: 623. ¹²Bana ba Azgadi: 1222. ¹³Bana ba Adonikamu: 666. ¹⁴Bana ba Bigwai: 256. ¹⁵Banan ba Adini: 454. ¹⁶Bana ba Ateli: pitia Hezekiha: tisini na nane. ¹⁷Bana ba Besai: 323. ¹⁸Bana ba Harifu:112.¹⁹ ²⁰Aalalu'me ba Gibeoni: tini na tano. ²¹Alalu'me ba Bethlehemu:123. ²²Alalu'me ba Netofa: hamsini na tano.²³ Alalu'me ba Anathothi: 128. ²⁴Alalu'me ba Beth- Azimaweth: 42. ²⁵Alalu'me ba kinath-Yaarimu, na kefira Beerothi: mia saba arobaini na tatu. ²⁶Alalu'me ba Rama na Geba: 621. ²⁷Alalu'me ba miknashi: nn122. ²⁸Alalu'me ba Betheli, na Ai: 223. ²⁹Alalu'me ba Nebo: hamsini na mbili. ³⁰Alalu'men ba magbishi: 156. ³¹Alalu'me bingi Elamu: 1254. ³²Ncheche . Alalu'me ba Harimu: 320. ³³Alalu'me ba Lodi, na Hadidi, na Ono: 725. ³⁴Alalu'me ba Yeriko: 345. ³⁵Alalu'me ba Senaa: 3630. ³⁶Bana ba Yedaya Kuhani wa nyumba ya Yohuwa: ³⁷973. Bana ba Imeni: 1052. ³⁸Bana ba Pashini: 1247. ³⁹Bana nba Hanimu: 1017. ⁴⁰Walawi: Bana ba Yeshua, kadmieli, Bana ba Hodavia: Sabini na nne. ⁴¹Ayembi hekaluni bana ba Asafu: 128. ⁴²Alinzi: bana bashalumu, Ateri na Talmoni Akubu, Hatita na shabai: 139 Jumula. ⁴³Bahi baba saulikwe Udumia nkatii ya Hekalu bana ba siha, Hasufa, Tabaothi. ⁴⁴Keros, Siaha, Padoni. ⁴⁵Lebana, ⁴⁶Hagaba, Akubu, Hagabu, Salmai, Hanani. ⁴⁷Bana ba Gideli, Gihari, Reaya, ⁴⁸Resini, Nekoda, Gazamu, ⁴⁹Uza, Pasea, Besai, ⁵⁰Asna, Meunimu, Nefusimu. ⁵¹Bana ba Bakbuki, Hakufa, Harhuri. ⁵²Bashithi, Mehida, Barsha: ⁵³Borkosi, Sisera, Tema: ⁵⁴Nesia, Tefa, ⁵⁵Bana ba atumishi ba Selemani: Bana ba sotai, Soferethi, Peruda, ⁵⁶Yaala, Darkoni, Gideli, ⁵⁷Shefatia, Hatili, Pohereth-Sebaimu, Amonin, ⁵⁸Babile Jumula ya atumishi mia itatu tisini na ibi'li' baba saulikwe tunikia katika Hekalu pamope, na bana ba atumishi ba Selemani. ⁵⁹Bahi bababu'kite Tel-mela, Tel-harsha, kerubu, Adani, na Imeri, Lakini bawezikeli zibitisha panga ubeloko wabe. wabui Israeli. ⁶⁰Pamope na mia sita amusini na ibile banann ba Delaya, Tobia na Nekoda. ⁶¹Nyanyahi nyalu' bu'ka kwa bana ban kuani: Bana ba Habaya, Hakosi, Barzilai ambaye apatike nwawa bu'ka kwa biti wa Barzilai, Mgileadi na akemilwe kwa lina Lyabel ⁶²Bapalike ku'mbu'kya kwa ubeleko wabe, lakini wapatikine li, kwa nyo bati bu'yi'lwa mukuani panga babile li kinanoga. ⁶³Kwa nyo kiongozi atekwa kamiwa kane balye kilebe sosoti kipele tau chaki takasililwe mpaka kuani mwene Urimu na Thumimu azibitishe. ⁶⁴Jumula ya likundi 42,360, ⁶⁵Manabu'ite atumishi na asaidizi [bembe babile 7,337] ayimbaji Hekaluni alalu'me na akwawa [mia ibil'le]⁶⁶Farasi, babe: 736, Nyumbu babe: 245. ⁶⁷Ngamia babe:435. Mbu'nda babe: 6,720.⁶⁸Pabayei munyumba ya Yahwe Yerusalemu api'ndon ba akina tati batikwitolea. kwa iyali yabe bewe senga nyumba. ⁶⁹Bakwipiite Kadili ya uweso wabe saidia lyengo: Dhahabu ya darkoni sitini na jimo elufu, mane za fedha elufu tano na ngu'bo' miajimo ya makuani. ⁷⁰Bai makuani na alawi, bandu, bayi'mba hekaluni, na babale'nde'la paligeti, na baki' babsaulikwe tumika miekalu batami mumiji yabe. Bandu boti nkatii ya Israeli babile mumiji yabe.

3 ¹Yabile miei saba baada ya bandu nba Israeli Kelebu'ka mumiji yabe, ngaba kwembanike pamope kati mundu Jumo nkatii ya Yerusalemu. ²Yeshua mwana wa Yosodaki na kaka bake kuhani, na zerubabeli mwanna wa sheatieli na kaka bake batikakatuka no senga madhabau ga Nmu'ngu' wa Israel nopia sadaka ya teketezwa kati mwayatagilwe musheria ya musa, Mundu wa Nmu'ngu'.³ Apo ngabatumbulishe madhabau kunani ya nsingi, kwa kiolo sababile naso kwa sababu

ya bandu ba nchi/bapiite sada yoteketezwa kwa Yahwe kindae na kitamwinyo. ⁴Kae nyanyalu'nyalu' bachunguzile sikukum ya banda kati mwayaandikilwe na bapiite sadaka yoteketezwa lisoba kwa lisoba kati mwayatagilwe, kila lisoba kwalisoba lyake. ⁵Kwabile na sadaka yo kila lisoba yoteketezwa na mwei mala jimo na sadaka ya lisoba lya Yahwe ya dunu, pamopo na sadaka yoti ya iyali. ⁶Batumbwi piya Sadaka yoteketezwa ya Yahwe lisoba lya kwanza lya mwei wa saba, ingawannn hekalu lyabile linatuinbwali Sengelwa. ⁷Kwa nyo bapiite ela kwa wahunzi na fundi wa maboko, na babapeile sakulyo yonywa na mauta kwa bandu ba Sidoni na Tiro, Lenga Panga balete mikongo ya mierezi pitya mubali bu'ka Lebanoni mpaka Yafa, na kati mwabayeke ti'lilwe na mpwalume Koreshi wa Uajemi. ⁸Nga mwei unebi'le' mwaka Unebi'le' badae baisei munyumba ya Nnu'ngu' Yerusalemi, Zerubabeli, Yoshua mwana wa Yosadaki, na baazi ya makuani na alawi babile na miaka ishirini na zaidi yi'meleka kasi ya nyumba ya Yahwe, ⁹Yoshua anyi'mike, munchembe wake na kaka bake, Kadmiel na bana bake, na ubeleko wa Yuda ye'mi'le'ka panga lyengo munyumba ya Nnu'ngu' panga pe na bembe kwabile na bana ba Henadadi, na ubeloko wabe, na kae alongo babe alawi. ¹⁰Asengi bayemika nsingi wa Hekalu la Yahwe, Na ayi' yabapangite makuanai yi'ma na magu'bo gabe babile na mata rumbeta, na alawi bana ba Asafu, kuntukiza Yahwe kwa matoazi kati Luboko kwa mpwalume Daudi wa Israeli Mwalagile. ¹¹Bayi'mbite kwa kunumba na kunshukuru Yahwe. ¹²Jwemnbe ni mwema lilagano lyake ni kwali kwa Israel lindadumu milele. Bandu boti baku'mbwi ndoti kwa lilobe Liku'lu' hya Shangwe Kabanumba Yahwe kwa mwanja misingi ya Hekalu yapangite ikimilike. ¹³Lakini makuani bambone, alawi api'ndo ba kale, na api'ndo ba Samani baba ibweni nyumba ya kwanza, wakati misingi payabi'kilwe bati'bona kwa minyo gabe. bati'lila kwa liloba. Lakini bambone bakombwi ndo'ti kwa lilobe lya Shangwe no pulaika kwa lolibe lya Shangaza. ¹⁴Na matokeo yake bandu bawesikeli tofautisha lilobe lya pulaika na lilobe lya Shangilia na malobe ga bandu baba Li'lage, kwa mwanja bandu bali'lage kwa lilobe liku'lu' lya Shangwe na lilobe Lyayowanike bu'ka kutalu.

4

¹Nga madui ba fuda na Benjamini pabayo wine panga bababile kuamisho basengage Hekalu la Yahwe, Nnu'ngu' wa Israel. ²Kwa nyo bamwegelile Zerubabeli na aku'lu' ba jamii yabe. Ngababakie, mutulusu tusenge pamope na mwenga, kati mwenga, tumpala Nnu'ngu'n Witu, na tukwipiite kwake bu'ka lisoba ambalyo, Esar-hadoni, mpwalume wa Ashuru patuletike pandu pano. ³Lakini Zerubabeli, Yoshua na aku'lu' ba kale ba jamii batibaya, "Wengali, Lakini twenga ngatuwajibika Senga nyumba ya Nnu'ngu' witu twenga ngatulwa kunseng ya Yahwe, Nnu'ngu' wa Israel, Kati nyalu' mpwalume Koresha mpwalume wa Ashuru mwalagile." ⁴Kwa nyo bandu ba munchi bazofishite maboko ga ayaudi, babapangite ayaudi bayogope Senga nyumba. ⁵Kwa nyo babaongite ashauri lenga kwa yangabana mumipango yabe. Bapangite aga Kipingi Soti sa Koreshi na Kipindi sa Utawala wa Dario Mwalume wa Uajemi. ⁶Kae katika tumbwa tawala kwake Ahasuero baandike masitaka kwa benyeji ba Yuda na Yerusalemi ⁷Gabile masoba ga Ahasuero ambago Artashasta, Mithredathi, na Tabeeli na aine bamwandikile Ahasuero. Balua Jaandikilwe Kialamu no tafasiliwa. ⁸Rehumu jemedali na Shimshai mwandishi baandike nyo kwa Artashasta, kusu Yerusalemi. ⁹Kae Rehumu, Shimshai na ayabe ambabo ni bamuzi na mafsa bi'ngi ba Selikali bu'ka Waarkewi, Wababeli na Washushani katika Waelami, ¹⁰na bembe baandike barua na bahimbine-pali abalazimishe tama Samalia pamope na babaigile Pa Kijiji sa kwiye ya mto. ¹¹Aye ni nakale yabatumite kwa Artashasta: "Atumishi bako, bandu ba mji wa kwiye ya mto, baandika nyo: ¹²Mpwalume atange panga Ayaudi baba bu'i kwako bapangile Kinyume Situ pano Yerusalemi basengite mji wa Uasibakamilishe Ingombi' na balekebishe misingi. ¹³Kwa nyo mpwalume atange panga manaiti mji wasengelwa na Ingu'mbi yake kamilika bapiya li Ushuru na kodi, Lakini babazulu apwalume. ¹⁴Kweli mwanja tulite mwinyo wa Ikulu, yaendeza li tenga bona Isima ya mpwalume kaitekwani, kwa sababu ayo tupeya mpwalume talifa. ¹⁵Panga Uchunguzi wa ku'mbu' ku'mbu' ya tati' bake na kwilizisha panga mji wo'no wabile wa Ualibifu amabao wabazulu apwalume na mji. Wa sababisha matatizo gambone kwa apwaluma na mji. Sabile kituo Saalibia bu'ka masoba ga mbone. Na kwa nyo mji watiteketelwa. ¹⁶Tuntalifu mpwalume panga manaiti mji na kingu'mbi' mana Usengi lwe, ntu'po Sasaigala kwajili yako katika mji waubile kwiye ya mto." ¹⁷Nga po mpwalume ngakelebwiye majibu kwa Rehumu na Shimshai na ayabe katika Samalia na babaigile mumji kwiye ya mto. "Amani ibe pamope na mwenga. ¹⁸Barua yamunitumile ititafasiliwa no Somelwa kwangu." ¹⁹Kwa nyo nalagile Uchunguzi Upangi lwe na yatanganikwe panga Samani Watiasi na kwafitinisha apwalume. ²⁰Afalme aku'lu' batawalike Yerusalemi yoti noongoza kila pandu pa mji kwiye ya mto. Ada na kodi bale'pilwe. ²¹Sasa, mulagi kwa bandu ba kane baye ndeli no Senga mji mpaka pana pia amri. ²²Mube mwaangalifu kane mulisalawe ale. mwanja Kile kulilusu tishio ale' liyongekeke no sababisha asala kwa mwabapala apwalume? ²³Baada ya amuli ya mpwalume Artashast Somelwa nnu'nge' ya Rehumu, Shimshai na ayabe, batibu'ka araka yenda Yerusalemi, na babalazimishe ayahudi leka Chenga. ²⁴Kwa nyo kasi ya nyumba ya Nnu'ngu' Yerusalemi yatiyimi'kilwa mpaka tawala mala inebi'le' kwa mpwalume' Dario wa Uajemi.

5

¹Nga po Hagai nabii na Zakaria mwana wa Ido nabii batabilile kwa lina lya Nnu'ngu' wa Israeli kwa ayahudi wa Yuda na Yerusalemi. ²Zerubabelia mwana wa Shealtiel na Yoshua mwana wa Yosadaki batikakatuka no tumbwa Senga nyumba ya Nnu'ngu' Yerusalemi pamope na manabii ambabo babaamashe bembe. ³Nga po Tatenai iku'lu' wa mji wa kwiye ya mto. Shelhar-Bonzenai, na mshilika wabe, bateisa nobaya kwabe, "Nyai jwa nnagile Senga nyumba ayi' no Kamilisha Kingo'mbi?" ⁴Nyonyonyo batibaya, "Ni maina ga bandu gani babashugulika nosenga kwoo?" ⁵Lakini liyo lya Nnu'ngu' lyabile pamope na iongozi ba ayahudi na madui babe bawesite li kwazuiya. Bale'ndage barua itumilwe kwa mpwalume

na amuli ke'le'bu'ka kwabe kwaajili ya liswala ale.⁶Aye' ni nakala ya barua Kwa Tatenai, nku'lu' wa mji kwiye' ya mto, Shethar-Bozenai na ine katika mji kwiye' ya mto ambabo babatumite kwa mpwalume Dario. ⁷Batumite Ujumbe, kumwandikya mpwalume Dario, " Amani yambone ibe kwako.⁸Mpwalume atange panga twaye'i Yuda munyumba ya Nnu'ngu' Nku'lu'. Isengilwe na maliwe maku'lu' na mabao Ibi'kilwe mwi ngu'mbe'. Aye' . Kasi ipangilwe kwa utaratibu na indayendelya kinanoga kwa maboko gabe. ⁹Twabalokiye azee, nyai jwanagile Senga nyumba na Kingu'mbe'?. ¹⁰Kae' azee, tuwabaloke' maine gabe li'nga panga tutanger maina ga kila mundu jwabaongozite.¹¹Nabembe batutuyangwa nobaya," Twenga twatumishi ba Nnu'ngu' wa mbingu na nchi na twenga twisenga nyumba aye' ambayo yasengilwe miaka yambone yaipite wakati mpwalume nku'lu' wa Israel atisenga nokwikamirisha.¹²Ingawa, babatulongolile pabanchukizite Nnu'ngu' wa mbinguni, Nnu'ngu' abayeile mmaboko ga mpwalume wa Babeli Nebukadineza, amabaye ate' kwanie nyumba na kwatola bandu mateka Babeli. ¹³Kae' katika mwaka wa kwanza tawa koresha mpwalume wa Babeli, Koresha ahamurisha nyumba ya Nnu'ngu' Isengelwe¹⁴Mpwalume Koreshi kae akae'le'bwiye ile'be ya dhahabu na fedha ya nyumba ya Nnu'ngu' ambayo Nebukadineza alikwitola muekalu Yerusaleem na kwipeleka muekalu Babeli. Najwembe atikwitunza kwa Sheshbaza, ambaye asawile panga kiongozi. ¹⁵Najwembe atikumakia, " Utote ile'be aye'. Ubo'ke na kibi'ka muekalu Yerusaleem. Na nyumba ya Nnu'ngu' Isengelwe ku'lu'.¹⁶Nga po Sheshbaza paisili nobi'ka nsingi kwa nyumba ya Nnu'ngu' katika Yurusaleem. na yayendelile Sengelwa, lalini bado inakamilika li.¹⁷Sasa mama yanapendeza mpwalume, na uchunguzi upamgike munyumba yo ku'mbo' kyo Babeli payabile muukumu ya mpwalume Koreshi yo senga nyumba ya Nnu'ngu' Yerusaleem. Na mpwalume awesa tuma uamuzi wake kwitu.

6

¹Na mpwalume dario amuite Uchunguzi Upangike munyumbani ya kumbukumbu. ²Na katika mji wa Akmetha akwo media chuo Sabonekine: Kumbukumbu yake yatebaya:³Katika mwaka wa kwanza mpwalume Koreshi, Koreshi apiite amri kuusu nyumba ya Nnu'ngu' Yerusaleem: Na nyumba Isengelwe ibe pandu popia dhabihu, misingi yake ibi'ke'lwe waso wake upange Sitini, ⁴na Upana wake upange sitini, Semu itatu ya maliwe mku'lu' na semu jimo ya ambao yayambi', na garama ayo yalepi' lwa bu'ka munyumba ya mpwalume. ⁵Ike'lebu' yelwe kae' ile'be ya dhahabu na fedha yayabile munyumba ya Nnu'ngu' ambayo Nebukabuneza atikwitola kwipeleka Babeli bu'ka' muekalu Yerusaleem. Na aike' lebo'ye kae' Yerusaleem Hekaluni. Na waibai'ka Kae' munyumba ya Nnu'ngu'.⁶Sasa Tetanai, nk'u'l'u' wa jimbo kwiye' ya mto, Shethar-Bozenai na ayabe bababile katika mji waubile kwiye' ya mto, batikwitenga, ⁷Balekite kasi ya nyumba ya Nnu'ngu' bai. Iongozi azee ba kiyahudi basenga nyumba ya Nnu'ngu' pandu pake.⁸Nindalagy panga lazima lipangike kwa azee ba kiyahudi babasenga nyumba ya Nnu'ngu': Nchango bu'ka kwa mpwalume Ushuru kwiye' ya mto, yatumika katika kwale'pa bandu ba lenga panga lyengo lyabe kaneliweke yi'ma. ⁹Sosoti sasapalikwa, banang'ombe, ngondolo au ngondolo ba sadaka yoteketezwa kwajili ya Nnu'ngu' wa mbinguni, ngano mwinyo, divai na mauta kadili ya mwabalagile makuani ba Yerusaleem- wapei ile'be aye kila liso'ba bila kotoka. ¹⁰Upange nyo le'nga panga baleta sadaka kwa Nnu'ngu' wa mbinguni na balu'ba kwajili yangun' Mpwalume na bana bangu¹¹Nenga nindalagy panga jwojwoti jwate kwana amri aye', kio'ma kiboye'lwe munyumba yake. Na abi'kelwe kunnani yake. Na nyumba yake yagalambulwa panga takataka kwa sababu aye'. ¹²Nnu'ngu' yo' jwasababisha lina lyake ba amu'ya mpwalume au mundu jwa galambwa agizo alen' au bu'ya nyumba Nnu'ngu' katika Yerusaleem. Nenga na Dario nilagile lino, lipangike kwa makini.¹³Na kwa mwanja amli yaitumilwe na mpwalume Dario, Tatena kiongozi wa mji wa kwiye' ya mto na Sheshthar-Bozenai na ayabe bapangite kila kile'be kati mpwalume Dario mwalagile. ¹⁴Kwa nyo azee ba kiyahudi basengite kati Hagai na Zakaria mwabaelekez'lwe kwo tabili' basengite kati amli mwaipitike kwa Nnu'ngu' wa Israel na koreshe Dariona Artashasta mpwalume wa Uajemi. ¹⁵Nyumba Jakamilike lisoba linetatu lya mwei wa adari, katika mwaka wa sita wo tawala mpwalume Dario.¹⁶Bandu ba Israel, makuhani, Walawi, na bandu babaigalile babaamite bashielekie bi'ka wakfu nyumba ya Nnu'ngu' kwa pulaina. ¹⁷Bapiite ng'ombe mia jimo na ngondolo bi'nge' mia nche nche kwajili yobi'ka wakfu nyumba ya Nnu'ngu'. Mbwi malo'me ku'mi na ibi'le' bapiilwe kati sadaka ya sambu kwajili ya baizilaeli boti kila kabila nkati ya Israel. ¹⁸Kae' babapeile wajibu makuani' na walawi panga mmangano wa mengo ga Nnu'ngu' katika Yerusaleem. Kati mwaiandikilwe mkitababu sa Musa. ¹⁹Kwa nyo balu' bababile kutumwa bapulaikile pasaka liso'ba lya ku'mi na nche nche lya mwei wa kwanza. ²⁰Makuani na walawi bakivitnakasike bene na machinjike pasaka ya sadaka kwajili ya bababile mateka pamope na bene.²¹bandu ba Israel ambabo bali'le nyama ya pasaka ni balu' babake'le'bwike bu'ka kuamisho na bakwibaguite bene bu'ka kwa bandu bababile asafi li ba nchi yelu' na kunsawa Yahwe, Nnu'ngu' wa Israel. ²²Batipulaika noshangilia sikukuu ya mikate yaikotoka kila maso'ba saba, kwa mwanja Yahwe ake'le'bo'kie' pulaika na angala mbile mwoyo wa mpwalume wa Ashuru, na kwa yia ngupu kwa kasi ya nyumba, nyumba ya Nnu'ngu' wa Israel.

7

¹Tumbwe baada ya ale', kipindi sa utawala Artashasta mpwalume wa Uajemi, Ezra ateisa bu'ka Babeli. Alagulizi ba Ezra babile| : sereya, Azaria, Hilkia, ²Shalumu, sadoki, Akutubu, ³Amaria, Azaria, Merayothi, ⁴Zerahia, Uzi, Buki ⁵Abishaua, Fineasi, Eliazari ambaye ni mwana wa Haruni nku'lu'.⁶EZRA aisile bu'ka Babeli na abile ntalamu mwandishi wa salya ya Musa, ambayo Yahwe, Nnu'ngu' wa Israe afikwapeya, mpwalume ampeile kila kile'be salu'bite kwa mwanja luboko kwa Yahwe lwabile pamope. ⁷Baazi ya abelekwa ba Israel, na makuani, walawi, waimbaji, walinzi, na balu' babu ulikwe udumu muhekalu kae' bayii Yerusaleem mwaka wa saba wa mpwalume Artashasta.⁸Najwembe aikite Yerusaleem mwei wa tano kati mwako wo. ⁹Najwembe abu'kite Babeli liso'ba lya kwanza lya mwei wa kwanza. Lyabile lisoba lya kwanza lya

mwei wa tano ngapaikite Yerusalemu, kwa mwanja luboko lunanoga lwa Nnu'ngu' lwabile pamope na jwembe. ¹⁰Ezra apiite mwoyo wake soma, panga, no fundisha malagyo na salya ya Yahwe. ¹¹Aye' nga amuli ambayo mpwalume Artashasta ampeile Ezra kuhani na mwandisi wa salya ya Yahwe na mala gyo kwa Israel. ¹²Mpwalume wa Apwalume Artashasta, kwa kuhani Ezra, mwandisi wa salya ya Nnu'ngu' wa mbinguni. ¹³Nipia amuli panga mundu jwojwoti Israel katika upwalume wangu' pamope na makuhani na walawi ambabo babamimikia yenda Yerusalemu, bawesa yenda pamope na wenga. ¹⁴Nenga na mpwalume na ashauri bangu' saba, tunda kuntuma mwaboti yenda tanga kuusu Yuda na Yerusalemu usiana na salya ya Nnu'ngu' ambayo ibile maboko gako. ¹⁵Ya kubidi ulete Dhahabu na fedha ambayo bapiite kwajili ya Nnu'ngu' wa Israel. ambaye makasi gake Yerusalemu. ¹⁶Fedha yaipiilwe kwa iyalali na Dhahabu yoti yaipiilwe Babeli pamope na mapiyoga iyali gabapiite bandu na makuani kwajili ya nyumba ya Nnu'ngu' katika Yerusalemu ¹⁷Bai upi'me yoti sadaka ya ngondolo, beberu, ngondolo, bwembe no yonywa, wibu'ya pamadhabahu ambayo ni nyumba ya Nnu'ngu' wako apa pa Yerusalemu. ¹⁸Upange nyo pamope na semu ya fedha na dhahabu, mwomwoti mwawabona indakunogelya wengi na alongobo, kumpendeza Nnu'ngu'. ¹⁹Wibike ile'be yaibui'lwe kwa iyali nnongi yako kwa mwanja ya huduma ya nyumba ya Nnu'ngu' Yerusalemu. ²⁰Kile'be se'nge' sosoti ambaso kindapalikwa munyumba ya Nnu'ngu' wako ambaso Undalipala, Galama yapite muazina yango'. ²¹Nengan nampwalume Artashasta, mbiya amri kwa atunza hazina boti mjini kwiya' ya mto, sosoti Ezra salu'ba kwinu apalikwa peyelwa soti, ²²ata zaidi ya talanta mia jimo ya fedhna ile'ngo mia ya ngano, balhi mia ya divai bathi mia ya mauta, na kae' mwinyo bila kilingo. ²³Sosoti ambaso kiamulilwe bu'ka kwa Nnu'ngu' wa mbinguni, Ukipange aso kwa usufu wa nyumba yake. Mwanja namani nyongo yake Ise kupwalume wangu' na bana bangu'? ²⁴Tebapeya talifu bembe kusu mwenga panga kane bantose ushuru wowoti au kodi kwa kuhani, mlawi, nnyimbi, ninzi au kwa mundu jwa sulikwe muuduma ya Hekalu na ntumishi katika nyumba ya Nnu'ngu' ²⁵Ezra, kwa hekima yakupeile Nnu'ngu' ikulazimu sawa amuzi na mundu jwaelewa kwaudumia bandu kati mji kwiye' ya mto no saidia jwo jwoti jwatangite salya ya Nnu'ngu' waho. Kae ipalikwa wafundishe bahi baba kotwike tanga salya. ²⁶Upiye azabu kwa jwojwoti jwenge salya ya Nnu'ngu' au salya ya mpwalume manaiwezekine kwa kiwo, amuilwa, tolelwa maliyake au tabilwa. ²⁷Atukuzwe, Yahwe, Nnu'ngu' wa alongoh' bith, ambaye abi'kite nkanti ya mwoyo wa mpwalume ili kilendela nyumba ya Yerusalemu, ²⁸ambaye aendelize lilagano kwangu' kwa Uaminifu nno'ngi' ya mpwalume na ashaudi bake na nku'lu' wake mumamlaka, nayiitwe ngupu, na maboko ga Yahwe, Nnu'ngu' wangu, nanenga nabakusinye iongozi bu'ka Israel yanda pamope na nenga.

8

¹Aba ni ongozi ba alongili familia ambayo yabui babeli pamope na nenga kipindi sa utawala wa pwalumw Artashasta. Mwana wa Finahasi, Gershoni. ²Mwana wa Ithamari Daniel. Mwana wa Daudi, Hutushi ambaye ni mwana wa Shekania, ³ambaye kae' mwana wa porosho na Zakaria na pamope na jwembe kwabile na analu'me miajimo a musini batambulikwe mulukolo lwake. ⁴Bana ba pahath-mohabu, Eliehoenai mwana wa Zerahia na pamope na jwembe alalu'me mia ibi'le'. Banan ba ⁵Shekaniyah, Yahazieli na pamope na jwemben alalu'me mia itatu. Bana ba ⁶adini, Ebadi, mwana wa Yonathani pamope na jwembe baandikwe alalu'me amusini. ⁷Bana ba Elamu, Yeshaya mwana wa Alhalia pamope najwembe baandikilwe alalume sabini ⁸Bana ba Shefatia, Zebadia, mwana wa mikaeli pamope na jwembe baandikilwe alalu'me themanini. ⁹Bana ba Yohabu, Obadia mwana wa Yehieli pamope na jwembe baandikilwe alalume mia ibi'le' na kumi na nane. Bana ba Bimi. ¹⁰Shoromithi, mwana wa Yosifia na pamope na jwembe baandikishwe alalu'me alalume mia jimo na sitini. ¹¹Bana ba Bebai, Zekaria mwana wa Bebai pamope na jwembe baandikilwe alalu'me ishirini na nane. ¹²Bana ba Azgadi, Yohana mwana wa Hakatavi' pamope na jwembe baandikilwe alalu'me mia jimo na ku'mi. ¹³Balu' bana ba Adorikamu baisile badaye. Na aga nga maine gabe: Elifereti, Yeueli na Shemaga na pamope na bembe baisi alalu'me sitini. ¹⁴Bana ba Bigwai, Uthai, mwana wa Zebudi na pamope na jwembe baandikilwe alalu'me sabini ¹⁵Nabakusinye asafili bandali yaielekeage Aheva. Twabi'kite kambi mudawe masoba gatatu, nabalolite bandu na makundi, lakini na babweni li bana levi nkati yabe. ¹⁶Kwa nyo natumite kwa Eliezeri, arieli, Shemaya, Elnathani, Yaribu na Elnathani na Nalhani, Zakaria na Meshulamu bababile iongozi na kwa Yoyaribu na Ennathani ambabo babile balimu. ¹⁷Kae' nabatumite kwa Ido, kiongozi wa kasifia, nanbabakie si'lu' sabamakia Ido, na jamaa bake, atumishi ba Hekalu baishile kasifia, kwa nyo tuma kwitu atumishi kwajili ya nyumba ya Nnu'ngu' ¹⁸Kwanyo batutumite twenga kwa Nnu'ngu' na luboko lunanoga lwabandu jwakemikue Ishekeli. Abile mwana wa mali mwana walevi mwana wa Israel. Aisile na bana ku'mi na anane na alongo. ¹⁹Pamope najwembe Hashabia, pamope na Yeshaya wa bana ba merari na alongo bake na bana baka jamula bandu ishini boti. Nkati yabe. ²⁰Mwabe basaulikwe tumikia katika Hekalu, ambapa Daudi na aku'lu' babapeile kwaudumia Alawi: mia ibi'le' ishirini kila jumo wabe alagilwe kwa maina ²¹Kwae' natangazite taba mto Ahava ili, kwinyenyekeza nno'ngi' ya Nnu'ngu' pala nde'ta yainyokite bu'ka kwabe kwajili itu, bana bitu na mali itu, ²²Nabwai Oni kumi'ba mpwalume kwajili ya jeshi au mwo'buika farasi kwajili yokutule'nde' la patwa baa munde'la, bu'ka tumakie mpwalume "luboko lwa Nnu'ngu' lubile pamope na boti babampala kwa gananoga. Lakini uwezo wake na nyongo yake ni kunani ya balu' boti baba mwasi jwembe. ²³Kwa nyo twatifunga na kuni Nnu'ngu' kwa lijambi lyo. ²⁴Kae nasawile bandu ku'mi na ibi'le' buka kwa kuhani. Sherebia na Hashabia na alongo ba bi'ngi' ku'mi. ²⁵Nagilinga kwajili yabe fedha, dhahabu no yombo ya sadaka kwajili ya nyumba ya Nnu'ngu' kwa apwalume, ashauli, na akulu' ba Israel boti. bapiite kwa iyali. ²⁶Kwa nyo nabale'ngite maboko gabe talanta ya fedha mia sita na hamsini, talanta mia jimo ya yombo na fedha, talanta mia jimo ya dhahabu. ²⁷Ifaa ishirini ya dhahabu kwa pamope ya bile na thamani ya elufu jimo dorkoni na ile'be ibi'le' ya sanamu yayapangilwe kati dhahabu yainoge lile. Alafu natikwabakia, mubikilwe wakfu kwa Bwana, na ile'be

nayembe na fedha na dhahabu, ipiilwe kwa ajili kwa Yuhwe, Nnu'ngu' ba alongoli bitu.²⁸ Alafu natikwabakia, mubi'kilwe wakfu kwa Bwana, na ile'be nayembe na fedha na dhahabu ipiilwe kwa ayali kwa Yahwe, Nnu'ngu' ba alongoloi bitu.²⁹ Mwilole na kwitunza mpaka pamwailinga nnu'nge' ya makuhani, walawi, na iongozi ba alongoli ba jamii ya Israel katika Yerusalemi katika nyumba ya Nnu'ngu'.³⁰ Makuhani na walawo bayeketile ile'ngo ya fedha na dhahabu na ile'be kwaji yo kwitola na kwipeleka Yerusalemi, munyumba ya Nnu'ngu' witu.³¹ Twatibu'ka yenda mto Ahava lisoba lya ku'mi na ibi'le' katika mwei wa kwanza yenda Yerusalemi, Luboko lwa Nnu'ngu' Lwabile pamope natwena, watule'nde'lite na maboko ga adui na bahi babapalage panga fujo munde'la.³² Kwa nyo twajingile Yerusalemi notama mo kwa masoba gatatu.³³ Lisoba linanche che kae' fedha na dhahabu na yombo yatile'ngi'lwa nkati ya nyumba ya Nnu'ngu' witu kwa maboko ga Meremothi mwana wa Uria kuhani, na pamope nabo abile Eleazari mwana wa Finehasi, Yozabadi mwana wa Yeshua, na Noadia wa Binui, Walawi.³⁴ Idadi no topa kwa kila kile'be yawezike tanganikwa uzito woti wawesike andikilwa katika kipindi aso.³⁵ Na balu' bu'ka tekelwa, bandu ba Uhamisho bapiite sadaka yateketeze lwa kwa Nnu'ngu' wa Israel, ngondolo tisini na sitini na sita bana kondoo sabini na saba na mbwi alalu'me ku'mi na abi'le' kati sadaka ya zambi. Yoti yabile sadaka yoteketezwa kwajili ya Yahwe.³⁶ Kae babapeile amri ya mpwalume kwa aku'hi ba mpwalume na nku'lu' katika mji wa kwiya ya mto, na babasaidie bandu ba nyumba ya Nnu'ngu'

9

¹Kipindi Sangapangike mambo ago, aku'lu' baise kangu no kunibakia, 'Bandu ba Israel, Makuani na walawi bawesike kwibagua bene bu'ka kwa bandu ba nchi yi'ngi' na maovu gabe: Wakanani, Wahiti, waperuzi, wamo habu, wamisri na waamri.² Kwamwanja batweti baazi ya ainja na bana alalu'me, bakwiyangabine bandu atakatifu na bandu ba nchi yo'ngi' na aku'lu' ba iongozi pangite bakwanza katika Imani aye potofu.³ Panayo'wine aga, naopwanie ngu'bo yangu' na likanju nosekwa nywilli mutwe na ndeu na natami pae' wasa. 'Na balu' babalendime kwalineno lya Nnu'ngu' wa Israel kuhusu imani mbou bakusanyike kwangu' wakatik natami pae nabile no oni adi ika kipindi cha sadaka ya kitamwinyo.⁴ Lakini katika sadaka ya kitamwinyo nayimi panafasi yangu' nibile nanyenyekevu na ngu'bo yaipopwanik na nganju, na napigite majua nonyosha maboko gangu kwa Yahwe Nnu'ngu'. Nabaite.⁵ "Nnu'ngu' wangu', nibi na Oni nistaili li ata tu'ndo'bi'a kuminyo yangu' kwako, makosa gitio gatuku'la adi loka ntwe na mabou gitu gatiyo ngekeka lha mbinguni.⁶ Bu'ka li'soba lya alongoli bitu mpaka na mbi' yambino tubile mumakosa maku'lu'. Makosa gitu, iongozi, Makuhani, babile mumaboko ga mpwalume wa lunia luno, katika upanga, tekelwa no nyanyasilwa na tubi na oni ya kuminyo ato lino.⁷ Nambia'mbi'no kwa kipindi kiipi, neema bu'ka kwa Yahwe Nnu'ngu' witu isikutuleka twatugile twachini na kutupeya imili semu mbeletau. Ayi yabile kwajili ya Nnu'ngu' witu kuyi'ya nura muminyo gitu na kufupeya nafu twenga twatubile twatumua.⁸ Mwanja twenga twatumua, latikini Nnu'ngu' balo anatulibalya li lakini ayongiyelilagano la Uaminifu witu, agapangite ga nnu'ngi' ya minyo ga mpwalume wa Uajemi. Lenga panga awese kutupeya ngupu ya yambi' lenga panga tuwese senga nyumba ya Nnu'ngu' na tiwesa bu'ya mojuto. Apangite ga le'nga awese kutupeya nsingi wa Usalama katika Yuda na Yerusalemi.⁹ Lakini nambiya mbi'no Nnu'ngu' witu tubaye namani baada ya aga? Tulibalile amuli yako.¹⁰ amuli ambayo wabape, manabii atumishi bako, paki pawabaite, "Nchi aye' yamujingya kwimiliki nchi njapu. Iyangabanike na bandu bange utalatibu, utienya bu'ka pandu pamo yenda pi'ngi' kwa usapu wabe.¹¹ Kwa nyo nambiyambi'no kane mwapei bale' binu kwa bana babe, kane mutole bale' babe kwajili ya bana binu, kane mupale' amani kwabe na fadhili, lenga panga muwese ba imala no lya inanoga ya nchi, kwa nyo wasababisha bana binu miliki kwa wakati woti"¹² Baada ya goti pilya kwitu kwa sababu ya uovu witu na makosa gabe maku'lu', bu'ka apo, Nnu'ngu' witu, kutubia makosa gitu no kutuazibu mwatustaili na watulekite kati mabaki.¹³ Tuwesa ti'kwana Kae' amri yako nojingilyana munda, na able bandu baba kotoka kota utaratibu? Yembe wasukwa li na kutubu'ya twaboti ntopo jwoigala, ntopo jwotoloka.¹⁴ Yahwe, Nnu'ngu' wa Israeli, wenga anga mwene haki kwa mwanja tuigile twa chini maigalo hadi lisoba lya le'no. Lola, tubinnu'ngi' yako na makosa gitu, kwa mwanja ntu'pu' ata jumo jwawesa yima nnu'ngi' kwa sababu ya ale'.

10

¹Wakati Ezra kalu'ba notubu, atile'la na kwitu'mbuya pae' nnu'ngi' ya nyumba ya Nnu'ngu', nkusanyiko nkulu' wa analu'mu ba Israel, alwana na bana bakusanyike kwake, kwa mwanja bandu bendele'la sana.² Shekania mwana wa Yehieli, mwana wa Elamu amakiye Ezra, 'Tupangite twaaminifu li kwa Nnu'ngu' na tukobile alwawa ageni bu'ka nchi yinge'. Lakini pamope na alyo, bado kubile na tumaini kwa Israel.³ Sasa tubi'ke lilagano pamope na Nnu'ngu' witu kwabu'ya alwawa boti na bana babe boti. Le'ngana na maelekezo ga Bwana, na maelekezo ga balu' babalendema, bu'kana na amuli ya Nnu'ngu' witu, na aye' ipangike bu'kana na salya.⁴ Uye'me' lijambo ale likuusu wenga, na twenga tubile pamope nawenga, ube imara nopanga ale.⁵ Kwa nyo Ezra aliyima nopanga makuhani na walawi na waisrael boti baadile panga kwa nde'la ayo. Kwanyo boti bapiite kilapo.⁶ Nga apo Ezra pakakatwike bu'ka nnu'ngu' ya nyumba ya Nnu'ngu' no yenda musumba sa Yohohanani mwana wa Eliashibu na balu. bene imani ntu'pu' bababile kuamisho.⁷ Kwa nyo batumika lineno katika Yuda na Yerusalemi kwa bandu boti babake'le'bwike bu'ka kutumwa kusanyika Yerusalemi.⁸ Jwojwoti kotoka Isa katika masoba gatatu bukana na maelekezo bu'ka kwa aku'lu' na iongozi atolelwa mali yoti na atengelwe na likusanyiko liku'lu' la bandu ambabo bateisa bu'ka Uhamishoni.⁹ Kwa nyo bandu boti ba Yuda na Benjamini baku sanyike Yerusalemi kwa mso'ba gatatu. Yabile mwei wa tisa na lisoba lya ishirini lya mwei bandu boti bayi'mi nnu'ngi' ya nyumba ya Nnu'ngu' na batilendama kwa mwanja ya neno na ula.¹⁰ Ezra kuani aliyi'ma no baya, "mwenga

mwabe mpangite uasi, mweng muishile na alwawa ageni no yongeya makosa ga Israel.¹¹ Lakini nambi'no mupei sifa Yahwe, Nnu'ngu' wa alongoli binu' na munge mapena'gake, mukwitenge na bandu ba nchi na alwawa bakigeni.

¹²Mkwembaniko wote wajibwile kwalilobe. "Tulwapanga kati mwobaite, ¹³ijalisha li, babile bandu bambenie na kipindi sa Ula. Tubile li na ngupu yoyi'ma panja na aye liso"ba limoli au gabi'le' go panga lyengo, kwa mwanja tukoseite katika jambo le'no. ¹⁴Kwa nyo api'ndo bitu bawakilishe nkwebano woti ibe panga boti babarusiwise alwawa ageni ishi mumiji itu baise katika muda waupangilwe na iongozi ba mji bamuzi ba nyi adi apo nyongo ya Nnu'ngu' payabu'ka bu'ka kwitu. ¹⁵Yohanathani mwana Asaheli na Yazeya mwana wa Tikwa batipinga ale' Meshulamu na shabethai mlawi babaungite luboko lwabe. ¹⁶Kwa nyo bandu bababu'i kuamisho bapangite nyo, Ezra kuhani asawile alalu'me, iongozi alongoli ba lukolo na nyumba, abo boti kwa maina na balilolite liswala ale' liso'ba lya mwei wa ku'mi. ¹⁷Liso'balya kwanza lya mwei wa kwanza bayomwile chunguza baki alalu'me babaishi na alwawa ageni. ¹⁸Nkati ya bana ba kikuhani kubile na baki babaishi na alwawa ba Kigeni. kati yabe ni mwana Yoshua mwana Yosadaki nna akina kaka bake ambabo babile Maa sela, Eliazeri, na Yaribu na Gedalia ¹⁹Kwa nyo baamuite kwabu'ya ajumbo babe. Kwa mwanya babile na makosa, bapiite sadaka ya ngondolo mumingo kwanja makosa gabe. ²⁰Nkati ya bana ba Imerik Hanani, na Zebadia. ²¹Nkati ya bana ba Harimu, Maaseya, na Eliya na Shemaya, na Yehieli na Uzia. ²²Nkati ya bana ba pashiri, Elasa. ²³Nkati ya walawi: Yozabadi na shimei na kelaya [ngajwembe kelita] na petha ia, na Yuda na Eliezeri, nkati ya ayimbi Eliashibu na kati ya alinzi Shalumu, Telemu na Uri. ²⁴Nkati Israel babaigile ²⁵Nkati ya bana ba paroshi, Ramia na Izia na malkiya na miyamini na Eliazari na Malkiya na Benaya ²⁶Kati ya bana ba Elamu, Mataniana Zekaria, na yeehieli, na Abdi na Yeremolhi na Eliya. ²⁷Nkati ya bana ba zatu: Elionai, na Eliashibu, na Matania na Yeremothi na Zabadi na Aziza. ²⁸Nkati yabe banaba Bebai Yehohanani, na Hanani na Zakai na Athlai. ²⁹Nkati ya bana ba bani: Meshulani na Maluki, na Adaya na Sheali na Yeremothi. ³⁰Nkati ya bana ba pahath-Mohabu, Adna na kelali na Benaya na Maaseya na matamia, na Besaleli na mwe'njawa wa Manase. ³¹Na kati ya bana ba Harimu. Eliezeri na Ishiya, na Malkiya na Shemaya na Shimeoni, na ³²Benyamini na Malule na Shamaria ³³Kati ya bana Hashumu' Matenai, na Matatana Zabada, na Eliferesti na Yeremai, na shimei ³⁴Nkati ya bana na Bani: Maadai, na Amramu na Aueli, na ³⁵Benaya, na Bedeya na Keluhi, na ³⁶Wania na Meremothi, Eliashibu, ³⁷Matania, na Matenai' na ³⁸Yaasi. Kati ya bana ba Binui. Shimei, Sheremia, na Natham, na Adaya, na ⁴⁰Maunadebai, na Shashai, na Sharai ⁴¹Azareri, na Sheremia, na Shemaria, na ⁴²Shalumu, na Amaria na Yusufu. ⁴³Nkati ya bana ba Nebo: Yeieli, na Mathiana zabadi, na zebina, na Ido, na Benaya ⁴⁴Aba boti bakobike alwawa ageni na bazi yabe bapapite bana.

Nehemiah

1 ¹Makowe ga Nehemia mwana wa Hakalia abile, kwa mwei wa kisleu, kwa mwaka wa Ishirini, nabile pa nema nkolo wa sushani, ²Yemoo wa alongo bango, Hanani, aisilepamope na bandu benge boka Yuda, nane nganalokia panga hayahudi babalamite, hayahudi babaigile bababile kwoo, na kuhusu Yerusalemu. ³Ngabanibakia, "Balo bababile pene n'koa golo babaokwike kwa tabilwa poo kwa shida ngolo na oni kwa mwanjaa kingombe cha Yerusalemu utebomoka na milyango yake ilakaswike na mwoto." ⁴Na popo tu paniyowine makowe ganoo, nganitama no lela, na kwa masuba na yendelile ombolenza na funga no loba nnunge ya N'nongo wa Mbinguni. ⁵Bokapo nganibaya, "Wenga nga wa ngwana, N'nungo wa mbinguni, N'nongo waubile nkolo na ywaomongelwa, na tekelenza langana na upendo wangeyomoka pamope na balo babakupendile no kamwa amli yake. ⁶Upekani loba kwango na umukwe minyo gako, lenga upekani sala mtumishi wako panga nambeambeno nendasali N'nunge yako mutwekati kilo kwa mwanja ya bandu ba Israeli atumishi bako. Nenga nendayeketya dhambi ya bandu ba Israeli, ambayo tuteipanga dhidi yako. Bote nenga na nyumba ya tante banga tupangite dhambi. ⁷Tupangine maakau kwele kunani yako, na twiangalielii amri, sheria, na tuselwa wawa mwamulise mbalia wako musa. ⁸Chonde ukomboki likowe lomwa mulise mbalia wako musa, pamwapangite bila aminika, nalwa kupalagana kati ya amataifa. ⁹Lakini mana muyangine kwango na kangama amli yango na kuipanga, menaipangite bandu bako bamesekine pae ya mbingu ya kutalu, Nanenga na lwakwabeka pamope boka kwoo na kwaleta pandu palo panipachaile lenga nilipange lina lango. ¹⁰Nambeambe bembe ni abalia bako na bandu bako, balo bawaokwike kwa ngupu yako ngoloo na kwa luboko lwako lwene ngupu. ¹¹Ngwana, niluba, upekani lelo maombi ga mbalia wako na sala ya abilia bako balo babapulaikya heshimu lina lako. lelo unifanikishe mbalia wako leno, na unjali rehema nonge ya mundu yoo" Nabile mkengei wa mfalme.

2

¹Kwa mwei wa Nisani, kwa mwaka wa ishirini wa mfalme artashasta, achawile wembe, na nganitola wembe na kumpea mfalme. lelo ni wailili kokoleka Nnunge yake. ²Lakini mfalme nganibakia, "kwa kelee kuminyo yako kubile na huzuni? ubenekanali panga watamwee. Yenoo lanzima ibee huzuni wa moyo " Boka poo nganiyogopa sana. ³Nganimakia mfalme, " Mfalme, ilamee bile mwisho. kwa kelee kuminyo yango keneku pange na huzuni? menaipangite nema, pandupa masiko ga tante bango, gabile katika makachakacha, na milyango yake gaharibike kwa moto" ⁴Bokapo mfalme nganibakia, upala kelee nipangee? kwa nyoo nganinoba N'nungo wa mbinguni. ⁵Nganimakia mfalme, "Mfalme menaumbweni kinanoga, na menabile abalia wako apangite gananoga paminyo gako uweso kunituma Yuda, nema wa masiko ga tante bango, lengo ni pate kuusenga kabe" ⁶Mfalma ngajibu [na malkia kae abile atami pamopenakwee], Watama kwa muda gani mpaka ubuyee? mfalme ngabona kinanogaa kunipeleka nanenga nganimpaa muda. ⁷Nganimakia mfalme, "Menaibile ya kupulaisa mfalme, unipe barua kwa mwanjaa ya hapendo kwiye ya libende, lenge, lenga bawese kwiye ketea nipete

katika kilambo chambe mundela yenda Yuda.⁸ Nakabe ibee barua kwa Asafu, nendeli wa mwitu wa mfalme, lenga anipei mkongo wa pangya kilengo ya malango na ngome karibu na hekalu, na kwa kingombe cha kilambo, na kwa nyumba ambaya mbatama, "kwa nyoo kwa mwanja luboko lunanoga lwa N'nungo lwabile kunani yango, mfalme anieile hitaji lango."⁹ Naikite kwa apendo kwiye ya libede, na kupeya barua ya mfalme. Bai mfalme abile apelike maafisa ba jeshi na aomboka farasi pamope nanenga.¹⁰ Sanbalati mhoroni na Tobbia mbalia wa Amosi pabayowine likowe lino, batekulipulaikya sana na kwa mwanja mundu ateisa ambaye abile kapaya kwa saidia bandu ba Israeli.¹¹ Bai nganibuya Yerusalemu, na nabile kwoo masoba gatatu.¹² Nayumwike kiloo, nenga na bangu achenee pamope na nenga. Nimakiye lii mundu yoyote chela N'nungo wango chabei ngati ya moyo wango panga Yerusalemu. Habileli na kinyama pamope na nenga, Ua yaloo ywabile nimwombwike.¹³ Nateboka kiloo kwa ndela ya niyango wa mende, nalengite loche lwa N'Gambo na kwene niango wa jaa, na kabwa ingombe ya Yerusalemu ambayo ibomolilwe, na milango ya mbao ialibika na moto.¹⁴ Bokapoo nginiyenda pene lango na chemchemiya mfalme. Nafasi yabile njene sana kwa mnyama ywabile nimwombwike peta.¹⁵ Kwa hiyo naye kiloo choo mbwega ya libendee no lola kingombe, nganibuya nchogoo no jingia kwa niango wa mende, na nyoo nganibuya.¹⁶ Hatawala batangiteli paniyeni au chelo chanipangite, na nabakiye lii hayahudi, wala hapendo badini, wala hapendo, wala hatawala, wala benge babapangite kazi yoo.¹⁷ Nganabakia, "mundabona shida yatubile nayo, jinsi Yerusalemu ibile katika makachakacha na milyango yake laribike kwa moto. muipe, tusenge upya kingombe cha Yerusalemu, lenga kenetubee na oni kabee.¹⁸ Natekumakia panga luboko lunanoga lwa N'nungo wango wabile kunani yango na kabee kuhusu makowe ga mfalme ambagoo atekuni bakia gababaya, "Hebu tuboke na senga" kwa ngoo ngabaimalika moko gabe kwa ajili ya kazi inanogaa.¹⁹ Lakini sanbalati mhoroni, na Tobia mbalia wake mwamoni, na Geshehu, mwarabu, payowine ikowe yoo, ngabatueka na kututukana, ngababaya, "Upanga kelee? atee, uyomana na mfalme?..²⁰ Bokapo nganayangwa, "N'nungo wa mbinguni alwatupeya Ufanisi. tuwenga ni abalia bake twaboka ba senga. Ila ntopo sehemu, ntopo haki, na ntopo longa la kihistoria kwa Yerusalemu.

3

¹Bokapo Eliashibu, mpendo wa dini nkolo, ngayemaa pamope na alongo bake apendo ba dini, ngabasenga niyango wa ngondolo. batekwa nokea na beka milyango yake. Babe wakfu mpaka nala wa Hamea na mpaka nala wa Hananeli.² Badala yabe bandu ba Yeriko batesenga, na badala yabe zakuri mwana wa Imri atesenga.³ Bana ba senaa ngabasenga ni yango wa o'mba. Bandabeka yakamulikia yake na beka milyango yake na yoma yake na makomeo ngake.⁴ Meremoth atetayarish sehemu yaigile. ywembe ni mwana wa Uria mwana wa Hakosi. Na badala yambe mushulamu ngatengenenza ywembe mwana wa Berekia mwana wa Meshezabeli. Karibu naboo sadoki. ngatengenenza ywembe ni mwana wa Baana.⁵ Badala yabe watekoi ngatengenenza, ila ayemeleki babe batekana panga kazi yabalagilikwa na apendo babe.⁶ Yoyada mwana wa pesea, na Meshulamu mwana wa Besodeya, batengenenza niyango wa samani. ngababeka yokamulikia, no beka milyango yake na yomaa yake na makomeo gake.⁷ Nebembe meletia mgibeoni, na Yadoni meronothi, bando ba Gibeoni na mispa, bapangite matengenenza kunani ya sehemu ambayo mpendo wa nkow na kwiye ya libende atetama.⁸ Na badala yake Uzieli mwana wa Harhaya, yomoo wa ayani dhahabu, ngabatengenenza, nga badala yake Hanania, ywatengenenza wa mauta. Ngabasenga kabe Yerusalemu mpaka kingombe nkooloo.⁹ Na badala yabe Refa ya mwana wa Huri ngasenga. Abile mtawala wa nusu ya wilaya ya Yerusalemu.¹⁰ Na badala yabe Yedaya mwana wa Harumafu ngasenga karibu na nyumba yake. Na badala yake Hatushi mwana wa Hashabne ya ngasenga.¹¹ Malkiya mwana wa Harimu na Hashubu mwana wa pahati moabu, basenge sehemu yenge pamope na nala wa tanuu.¹² Badala yake shalumu mwana wa Halohashi, mpendo wa nusu ya wilaya ya Yerusalemu, ngasenga pamope na aenja bake.¹³ Hanuni na benekaya ba zanoa batesenga ta niyango wa mende. Batesenga kabe no beka milyango yake, na yoma yake na makomeo ngake. Basengite dhira elfu mpaka lango la twelya.¹⁴ Malkiya mwana wa Rekabu, mpendo wa wila ya ya Beth- Hakeremu, ngasenga lango la twelya. Atesenga no beka milyango ya yake, na yoma yake na makomeo gake.¹⁵ Shalumu mwana wa kolhaze, mpendo wa wilaya ya mispa, ngasenga niyango wa kinywanywu. Atesenga, no beka kiwekelyo kunani yake na makomeo gake. Atesenga kambe kingombe cha kumbwani wa silowamu kwa bostani ya mfalme, mpaka ngazi ya longoya boka nema wa Daudi.¹⁶ Nehemia mwana wa Azbuki, ntawala wa nusu ya wilaya ya Beth - sura, ngasenga sehemu yoo, boka masiko ya Daudi, mpaka birika lalisengilwe na bandu, na nyumba bandu bene ngupu.¹⁷ Badala yake, walawi batesenga, pamope na Rehemia mwana wa Bana na Badala yake, Hashabia, ntawala wa nusu ya wilaya ya keila, kwa wilaya yake.¹⁸ Badala yake bandu ba nemea wabe basenite, babile pamope na Binui mwana wa Henadadi, mpendo wa nusu ya wilaya ya keila.¹⁹ Badala yake asengite Ezeri, mwana wa Yeshua, ntawala wa mispa, asengite sehemu yenge lenga ghala ya silaha, pene kona ya kingombe.²⁰ Badala yake Baruku mwana wa Zakai, ngasenga kwa penda sehemu yenge, boka kona ya kingo mbe mpaka niyango wa nyumba ya Elishibu, mpendo wa dini mkooloo.²¹ Badala yake Meremothi, mwana Urio, mwana wa Hakosi, ngasenga sehemu yenge, boka niyango wa nyumba ya Eliashibu mpaka mwisho wa nyumba ya Eliashabu.²² Bokapo badala yake apendo ba dini, bandu ba eneo lyoo karibu na Yerusalemu, Batesenga.²³ Badala yapo Benyamini na Hashubu batesenga lenga nyumba yake.²⁴ Badala yabe Azari mwana maaaseya mwana wa Anania, atesenga karibu na nyumba yake. Badala yake Binui mwana wa Henadadi asengite sehemu yenge, boka nyumba ya Azaria mpaka kona ya kingombe.²⁵ Pilali, mwana wa Uzai, ngasenga kunani ya kona ya kingombe na nalaa waulandala kunani boka nyumba ya kunani ya mfalme katika uwanda wa ayemeleki. Badala yake padea mwana wa paroshi ngasenga.²⁶ Nambeyambeno ayemeleke ba hekalu babatamii ofali batesenga mpaka upande wa kibekyo cha mache upande wa mashariki wa nalaa waubonekana.²⁷ Badala yake, Wateko, batesenga sehemu yenge,

yenda nalaa mkoloo waubile panja, mpaka kingombe cha ofeli.²⁸ Apendo ba dini basengite kunani ya lango la farasi, kila yamoyumo yenda kunyumba yake.²⁹ Badala yabe sadoki yoo yenda kunyubani yake. Nabadala yake shema ya mwana wa shekania, nyemelekei wa ninyongo wa mashariki ngasenga.³⁰ Badala yake Hanania, mwana wa Shelemia, na Hanania, mwana wa Shelemia, na Hanuni, mwana wa sita wa salafu, ngasenga sehemu yenge. Mushulamu mwana wa Berekia ngasenga. yenda kwene nyumba yake.³¹ Badala yake Malkiya yomo wa hayana dhahabu, ngasenga mpaka nyumba ya atumishi ba hekalu na hapanga biashara bababile kabayenda lango la gereza na mpaka chumba cha kunani cha mbwega.³² Apanga biashara ba dhahabu na apangabishala babasengite kati ya chumba cha kunani cha kana na lango la ngondoloo.

4

¹Sanbalati payowine twabile katusenga kungombe, ateusika ngati yake, na nywembe ateusika sana, ngaeka ayahudi.
²Nonge ya alongo bake na jeshi la samaria, ngabaya, " hayahudi hapeiwa baa bapanga kelee? ate, balwakupanga nema bene? ate bapia dhahabu? au, balwayomwa kazi lisoba limoo? ate. balwakunetya maliwe boka pene kifusi badala ya chonjelwa moto? ³Tobia mwa moni abile pamope, nakwe na ywembe ngabaya, manaibile tu mbweha akaoboka kunani ya hichi yabasenga, apelebomwa kugombe cho cha maliwe,"⁴Utupakani, N'nungo witu, kwa mwanjaa twenga tundatukanwa ukeleboge malalamiko gabe kunani ya mitwee yabe na kwapea bapate kutek kwa nema ambao bembe ni hatabilwe. ⁵Keneuwekeli maakau gabe, wala keneubege dhambi yabe nonge yakio, kwa mwanja batekwa usi babasenga.
⁶Kwa yoo twatesenga kingombe na kingombe yote watelombana kwa nusu ya ulasu wake, kwa mwanjaa bandu babile na kilolo chopanga kazi.⁷Ila sonbalati, Tobia, waarabu, Waamoni, na Waashdodi pabayowine panga kazi ya ukarabati wa kingombe cha Yerusalemu yabile kaiendelya, na panga sehemu yaitekwanike pene kingombe yabile itabilikwe, nyongo ngoloo yate yaka ngati yabe. ⁸Bote bapangite ushauku pamope, na baisile kombwana dhidi ya Yerusalemu na sababisha machapuko ngati yake. ⁹Lakini twalobike kwa N'nungo witu no beka, alinzi ngati ulinzi dhidi yabe mutwekati na kiloo kwa mwanjaa yo goya kwabe.¹⁰Baka poo bandu ba Yuda ngababaya, "nguvu ya bala babapotwa misigo indashindwa. Kubile na kifusi kikolo, na tuwesalii chenga kingombe." ¹¹Na abaya bitu bakabaya, " wala balwa tanga lii au bona mpaka patwaisa kati yabe na kwabula gaa, na kuiyemeka kazi."¹²Wakati woo hayahudi bababile kabatama karibu naboo bababo. mbate yote no longela na twee mara komi, bateuonya juu ya mipangao yabapangite dhidi itu. ¹³Kwa nyoo nganibeka bandu katika sehemu ya pae ya kingombe kwa sehemu yaibile yabule. Naibei kila njengo bene lipanga, mikwaa, na upinde. ¹⁴Ganilolaa, nganiyemaa, nganabakia apendo, na atawala , na bandu benge, kene muyogope. Mukomboki ngwana, ambaye ni mpendo na wa shangalilwa. apigania alongo bitu, bana bitu, ainja bitu, ayombo bitu na nyumba hitu.
¹⁵Payabile wakati adui bitu pabayowine panga mipango yabe yabile yaitanganikwe kwitu, na N'nungo abile abadilishe mipango yabe, twabote twabuyangine musingombe, kila yomo na kazi yake. ¹⁶Kwa yoo boka wakati woo nusu ya atumishi bango bapangite kazi tu kunani no senga kingombe, na nusu yabe ngabakamwa mikwaa, ngao, pinde, na wala silaha, wakati ayemeleki bayemi chogoo ya bandu bote ba Yuda.¹⁷Na nyoo apangakazi boboo ambao bababile kabasenga kingombe na mpotwa igombo babile kabe kabalendela nafasi yabe. kila munda apangite kazi kwa luboko lomoo, na kwa luboko lwenge abile na silaha yake. ¹⁸Kila chengi aweti upanga wake mumbau yake na nyoo ngabasengite. Yolo ywakombwile mpolimbo atami karibu na nengaa.¹⁹Natekwabakia apendo na ayerumeleki na bandu benge, "Kazi inogite na ya kina na twitenginte pene kingombe, kutaru na munda ywenge. ²⁰Lanzima mubutuki sehemu ambao mwayoa lilobe la mpolimbo no kolyana poo. N'nungo witu alwatukombwa ni kia".²¹Kwa nyoo twapangite kazi yoo. Nusu yabe babile bapotwele mikwaa boka pakuchile kindai mpaka pitya kwa ndondwa. ²²Ganabakia bandu wakati woo, " kila munda na mtumishi wake ayende kiloo katikati ya Yerusalemu, lenga babe alendeli wakati wa kiloo na apangakazi wakati yoo". ²³Bai nganengalii, wala alongo bango, wala atumishi bango, wala bandu ba alinzi bababile kabanikengama, ntopo wala yumo wetu ywagalambwile ngobo yake na yomoo witu aputwile silaha yake, hata mana eyendae kwa ajili ya teka mache.

5

¹Boka poo analome na kinayumbo babe batelela kwa ngupu dhidi ya hayahudi ayabee. ²Kwa mwanjaa kwabile na baadhi ya bandu ambao babaite, "Tenga na bana bitu na aenja bitu tubile twambone. Bai hebu tupate nafaka tupate lyaa na tutamee tulemee". ³Kabe kwabile na baadhi ya bandu ambao babaite, " Tubeka laani migunda itu, mizabibu itu na nyumba itu lenga tupate nafaka masoba ga ngalaa."⁴Benge kabe batebaya , "Tukopeshike mbanje lepa kodi ya mfalme pene migunda itu ya mizabibu. ⁵Hata nyoo nambeyambeno yega itu na damu ni sawa na alongo bitu, na bana bitu ni sawa na bana babe. Twandalanzimisha pemeya bana bitu na aenja bitu panga atumwa, Baadhi ya aenja bitu teyari bapangite atumwa. Lakini ntopo ngupu ya kwasaidia kwa mwanjaa bandu benge na mbeyambe babile na migunda itu ya mizabibu itu"⁶Nalekasilika sana panayowine kilelo chabe na makowe gaa. ⁷Boka poo natewasa juu ya halyo. no leta mashitaka dhidi ya apendo na kayemeleki. "Ganabakia, "Mwenga mupala liba, kila yumo boka kwa nongo wake mwene" Ganakwembania kusanyiko nkolo juu yabe. ⁸Na kwabakia, " Twenga, kwa kadiri mwatuwesike, takombwile boka utumwani alongo bango ba kiyahudi amabao babile bapemie kwa matifa, lakini ata kamupemea alongo na dada binu lenga bapemeyelwe kabe kwitu. 'babile ikii na bapatikeli likowe lo baya.⁹Kaba nganibaya, chamupanga kwenda kinanogalii eti mpalikwali lii tianga kwa kunyogopa N'nungo witu lenga ibilia malalamiko ya mataifa ambao ni adui bitu? ¹⁰Nenga na alongo bango na atumishi bango tumpeya mbache na nafaka. lakini lazima tuleke tosa riba juu ya mikopo yoo. ¹¹Mwakelembokeye leno leno migunda yabe, mizabibu yabe migunda yabe ya mizeituni, na nyumba yabe na

asilimia ya mbanj, nafaka, divai yayambe, mauta gamwatosike."¹²Gababaya, "Twakeleboya chelo chatwa tweti boka kwabe. wala twapala lii kilebe boka kwabe. Twapanga ngati mwaubaya" nganakema apendo ba dini na kwalapia kwapanga ngali mwabaaaidile. ¹³GanikuN'gunda mawalo gango. ngani baya "Bai N'nungo aboye nyumba na mali ya kila mundu ywangetekeleza ahadi yake. kwa nyoo akung'utilwe no bonekana mtopo kilebe, babakolyanie bote ngababaya Amina," na kunumba ngwana Na bandu ngaba panga ngati mwabahadile. ¹⁴Kwa hiyoo boka wakati wanibekilwe panga na mpendo wabe katika nema wa Yuda, boka mwaka wa Ishirini mpaka mwaka wa thelathini na ibele wa mfalme Artashasta, miaka konina ibele, nenga na alongo bango tulileli chakulya chakipiyilwe na gavana. ¹⁵Lakina apendo ba samani bababile kamla yango babekite bandu misigo misigo, no tola kwabe mbanje arobaini za mbanje kwa ajili ya chakulya na wembe wabe wa kila lisoba. ata atumishi. babe batekwa zulumu bandu. lakini nipangiteli nyoo kwa mwanja ya hofu ya N'nungo¹⁶Nayendelile panga kazi pene kingombe tupemike lii mbwee. Na atumishi bango bate kwembana hakwa kwa hajili ya kazi yoo. ¹⁷Katika meza yango babile hayahudi na maafisa bandu iso, ilaa balo babaisile kwitu boka kwa mataifa bababile kabatuteleta. ¹⁸Kila kilebe chachaandaliwe kila lisoba chabile ng'ombe yomo, ng'ongolo sita babachauliwe, na iyuni, na kila masuba komi aina yote ya wembe wambone. Na hata kwa nyoo yote nitalike lii mitaji ga chakulya cha gaUana, kwa mwanjaa longa kwabile kutobapau sana kunani ya bandu. ¹⁹Uni komboki we N'nongo wango, kwa mwanjaa ya gote ganipangite kwa bandu baa.

6

¹Masoba sanbalati, Tobia, Geshemu mwarabu na abaya bitu benge pabayowine panga nasengite kabe kingombe no panga ntompo sehemu yoyoti yailekilwe yapala, menaipangite nabekalii milyango kwa malango, ²Sanbalati na Geshemu ngatuma ajumbe ngabaya. "Muisse, tukolyane pamope sehemu falani kwa mkaya ya one " ila apalae kunizuru. ³Nganatuma ajumbe kwabe, nganibaya, "Napanga kazi ngoloo na niwesalii uluka. kwa mwanja namani kazi iyemee wakati. panaboka no isa kwako?" ⁴Batumika ujumbe wowoo mala chechee, na nenga natekwayanga nyonyo kila wakati. ⁵Sanbalati atekwatuma atumishi bake kwango na ndela yeloyeloo mara tao, na balua yaibile wanzi moko gake. ⁶Yaiandikilwe, "Inalipati kati ya amataifa, na Geshemu kabe ngabaya. panga wenga na hayahudi mwina mpango wa asi, kwa mwanja nyoo mwendasenga kingombe. bokana na mahalifa haga, uegelya panga mfalme wabe. ⁷Nawenga wachawile alondolii tanga za habali yako kunani ya Yerusalemu. ngababaya, " kwii na mfalme akwoo Yuda," uwesa panga na uwakika mfalme ayowa lipoti ayee. Bai, hebu isaa tulonge. ⁸Bokapo nganituma ilikowe nganibaya, "makowe ngati goo gapangiteli ngati mwaubaite. kwa mwanja ngati ya moyo wako uteyabuni." ⁹Kwa mwanja gote bapalage kutuyo goya. bawasagee. "Balwaleka moko gape panga kazi yoo, na yapanga. Iwalii'. Lakini lelo Nnongo. chonde wii malike maboko yangu. ¹⁰Ganiyenda kasake kw shemaya mwana wa Delaya mwana wa mehetabeli. ywatabilwe kunyumba yake. Gabaya. Hebu tukolyane pamope katika nyumba ya N'nongo. ngati ya hekalu. na bujigale milyango ya hekalu. kwa mwanja apaisa kukubulagaa. kiloo bais kukubulaga." ¹¹Ganiyangwa, ate mundu ngati nenga ni wesa butuka? Ns mundu ngati nenga ni wesa jingya hekalu lee nipate lamaa? Nijingyalii." ¹²Natekwipwa panga kwenda N'nongo ywatumike, lakini abilie kamanga ulongolii dhidi yango. Tobia na Sanbalati, batekumwajilii. ¹³Bampeile kazi kunipanga nibe na hofu. lenga nipange chelo chabaite no panga dhambi, hata nyoo bapewesa kunipaa lina lyakau lenga kunialibia. ¹⁴N'nongo wango, wakomboki Tobia na Sanbalati, na bote babapangite. Kabe ukomboki nondolii Noadia na alondolii benge ambao babanipangite niyogope. ¹⁵Kwa nyoo kingombe ngakiyomwike lisoba la ishirini na tano ya mwei wa Eluli. Baada ya lisoba la hamsini na ibele. ¹⁶Adua bitu bote pabayowine agoo, mataifa bote babatutelite. bateyogopa no kata tamaa sana paminyo pabe bene. kwa mwanja batangine kazi yoo yapangite kwa msada wa N'nongo witu. ¹⁷Wakati woo apendo ba Yuda batumike barua yambone kwa Tobia. na barua ya Tobia gayaisilya. ¹⁸Kwa mwanja babile bambone hakwo Yuda babatabilwe kwa kilapo chake, kwa mwanja abile mkiwee Shekania, mwana wa Ara. Mwana wake Yehohanani abile apangite nyumbowe Meshulamu mwana wa Berekia. ¹⁹Kabe balongei manenga panga makowe gake magolou na makowe gango. Barua yateletewa kwango boka kwa Tobia kuniyogoya.

7

¹Wakati kingombe pakiyomweke na milyango niyomwile yemeka, na alendeli pa malango na hayembi na Walawi babile basauliwe, ²Ganimpaa nunangoo Hanania panga na amri kunani ya Yerusalemu, pamope na Hanania ambaya abile nyemeleki wa kijiji, kwa mwanjaa abile mwaminifu na anyogwipa N'nongo muno kuliko benge. ³Nanee nganimakia, kenemoyowe niyango wa Yerusalemu mpaka lisoba palapanga likalee. Wakati alendeli pa ni yango kabalendela. uwesa jigala milanga no jigaa. Uchawaalendeli boka kwa balo babalama Yerusalemu, benge sehemu ya kituo chabe cha alendeli. na benge nonge ya misengo yabe bene. ⁴Nambeambeno jiji labile lipanuka na likolo, ila kwabile na bandu achene ngati yako. na ntopo nyumba yaisengilwa kae. ⁵N'nongo wango abei mumoyo wango, kwa kwembania pamope apendo, maafisa, na bandu kwa handikisha katika familia yape. Napatike kitabu cha lubeleko cha balo ambao batebuya kwanza na nganibana panga iandikilwe moo. ⁶Haba gabandu ba jimbo ambao bateyenda boka kwene uwamisho wa balo babahamike amboa Nebukadreza mfalme wa babeli hatekwatola mateka ngababuya Yerusalemu na Yuda, kila nyumo yenda kwene nema wake. ⁷Aisile na zerubabeli, Yohua, Nehemia, Seraya, Reelaya, Nahamani, Mordekai, Bilshani, Mispari, Bingwai, Rehumu na Baana. Idadi ya bana ba Israeli ngayabile. ⁸Bana ba paroshi, 2,172. ⁹Bana ba Shefatia, 372. ¹⁰Bana ba Ara, 652. ¹¹Bana ba pahath Moabu, ¹²Kwa bana ba, Yeshua na Yoabu, 2,818. ¹³Bana Elamu, 1,254. ¹⁴Bana ba Zalu, 845 Bana ba Zakai, 760. ¹⁵Bana ba Binnui, 648. ¹⁶Bana ba Bebal, 628. ¹⁷Bana ba Azgadi, 2,322. ¹⁸Bana ba Adonikani, 667.

¹⁹Bana ba Bigwai, 2,067. ²⁰Bana ba Adini, 655. ²¹Bana ba Ateri, wa Hezekia, 98 ²²Bana ba Ashumu, 328. ²³Bana ba Besai, 324. ²⁴Bana ba Harifu, 112. ²⁵Bana ba Gibeon, 95. ²⁶Bandu baka Bethlehemu na Netofa, 1888. ²⁷Bandu ba Ana thothi, 128. ²⁸Bandu ba Beth Azmaweth. ²⁹Bandu ba kinath Yearimu, kefira na Beerothi, 743. ³⁰Bandu ba Rama na Gaba, 621. ³¹Bandu ba Mikmasi, 122, ³²Bandu ba Betheli na Ai, 123. ³³Bandu ba Nebo 52. ³⁴Bandu ba Elamu wenebele, 1,254. ³⁵Bandu ba Harimu, 320. ³⁶Bandu ba Yeriko, 345. ³⁷Bandu ba Lodi, Hadidi na ono, 721, ³⁸Bandu ba senaa 3,930. ³⁹Appendo ba dini bana ba Yedaga [ba numba ya Yeshua]973. ⁴⁰Bana ba Imeri, 1,052. ⁴¹Bana ba Pashuri 1,247, ⁴²Bana ba Harimu 1,017. ⁴³Walawi, bana ba Yeshua, wa kadmieli, wa Binu, ba Hodavia, 74 ⁴⁴Ayembii bana ba Asafu, 148. ⁴⁵Babatabilwe niyongo bana shalumu, bana ba Ateri, bana ba Talmoni bana ba Akubu, bana ba Hatita, bana ba Shobai, 138. ⁴⁶Atumishi ba Hekalu bana ba Siha, bana ba Hasufa, bana ba Tabaothi, ⁴⁷Bana ba Keresi, bana ba siaha, bana ba padoni, ⁴⁸Bana ba Labana, bana ba Hagaba, bana Salmi, ⁴⁹Bana ba Hanani, bana Gidili bana ba Gahari. ⁵⁰Bana ba Reaya bana ba Resini, bana ba Nekoda, ⁵¹Bana ba Gazamu, bana ba Uza, bana ba pesa, ⁵²Bana ba Besai, bana ba Meunimu, bana ba Nefusimu. ⁵³Bana ba Bakbuki, bana ba Hakufa, bana ba Harhuri, ⁵⁴Bana ba Mehida, bana ba Harsha, ⁵⁵Bana Barkosi, bana ba Sisera, bana ba Tema. ⁵⁶Bana ba Nesia, bana ba Hatifa. ⁵⁷Bana ba Sulemani, bana ba Sotai Bana ba sofeereth, bana ba peruda, ⁵⁸Bana ba Yaala, bana ba Darkoni, bana ba Gideli, ⁵⁹Bana ba Shefatia, bana ba Hatili, bana ba pokerethi Sebaimu, bana ba Amoni. ⁶⁰Atumishi bote ba Hekalu, na bana ba atumishi ba Sulemani, babile 392. ⁶¹Haboo ga bandu babyei boka Tel mela, Tel harsha, kerub Addon, na Imeri. Ila ba wesikelii angalia panga bembe au kinalongo ba ntate babe babile bana ba Israeli. ⁶²Bana ba Delaga, bana ba Tobia na bana ba Nekoda. ⁶⁴² ⁶³No boka kwa hapendo ba dini bana ba Hayaba, Hakosi, na [ngamtola nyumbowe boka kwa mwenja ba Banzilai ba Gileadi na ngakemelwa kwa lina labee] ⁶⁴Aba bapalike redodi yabe kati ya babaiungite na lubeleko lwabe, ila bawesike lili nonikana, kwa nyoo bate kwaboya kwa upendo wa dini ngati babile najisi. ⁶⁵Naywembe mpendo wa gavana ngabakia kenebayeketeye lyaa chakulya cha appendo ba dini boka kwene dhabihu mpata pakakatuka mpendo wa dini pene Ummu na Thumimu. ⁶⁶Kolyana koti yabile 42,360 ⁶⁷Ila atumishi babe hanalome na atumishi babe halwawa, ambao babile 7,337, babile na hanalome na alwawa bo yemba 245. ⁶⁸Farasi babe babile 736 kwa idadi, nyumba babe 245 ⁶⁹ngamia babe, 435 na mbonda babe 6,720 ⁷⁰Baada ya appendo ba chengo na ntante babe bapiite zawadi kwa mwanja ya kazi. Gavana apiite Sadaka ya darkoni elfu ya dhahabu, mabakuli so na ngombo 53 ya appendo ba dini. ⁷¹Baadhi ya appendo ba chengo na ntante babe bapeile kati ya hazina kwa kazi darkoni elfu ishirini ya dhahabu elfu ⁷²Bandu benge bapeile darkoni ya dhahabu ishirini elfe, na dhahabu elfe ibele ya mbanje, na mawalo sitini na saba appendo ba dini. ⁷³Bai appendo ba dini, Walawi, alendeli ba milango, agembi, bandu benge, atumishi ba hekalu, na Isra Israeli bote batami katika mji wabe. Hata mwei wa saba bandu Ba Israeli babile kabatama katika miji yabe.

8

¹Bandu bote batekwembana ngati mundu yomo kwa lieneo la pabwaa nonge ya lango la mase. Gabanoba Ezra ywaandika alete kitabu cha Sheria ya musa, ambacha ngwana atekumwa mulu Israeli. ²Lisoba la kwanza la mwei wa saba Ezra, mpendo wa dini ngaleta sheria nonge ya kutano, analome na alwawa, na bote bababile na uwenzo wa yowa na elewa. ³NGalinga eneo lalibile lyabule nonge ya lango la mase, na ngasoma boka kindai mpaka mutwekati, nonge ya analome na alwawa. na yoyote ambae ywawesa elewa. Nabote ngaba pekania kwa makini kitabu cha sheria. ⁴Na Ezra, mwandishi, ngayema kunahema, ni ya kitabu cha ambao ambapo bandu babile batetengenenza kwa kusudi lyoo. mbwega yake ageni matithia, Shema, Anaya, Uria, Hilkia na maaseya, upande wake wa malyo, na pedaya, Misbaeli, Malkiya, Hashumu, Hashbadani Zakaria na Meshulimu ywabile ayeni upande wa makeya. ⁵Ezra ngaumukwa kitabu nonge ya bandu bote, kwa mwanja abile ayeni kunani ya bandu, payowile bandu bote bateyemaa. ⁶Ezra ngashakuru ngwana, NGongo mkoloo" na bandu bote ngabakakatuya moko gabe na, gabe yangwa, Amina, ngabalitia mitwee yabe, kumwabudu ngwana kwa kuminyo yabe ibile pae. ⁷Yeshua, Bani, Sherebi Yamini, Akubu, Shabethai, Hodai, maaseya, kelita, Azaria, Yozabidi, Hanania, pelaya na boo ni walawi, basadie bandu elewa sheria, bandu ngabatama sehemu yabe. ⁸Bambe basomike katika katabu, sheria ya N'ongo ngabayauliya wazi kwa tafasiri no pia maana lenga bandu baelewe yabasomike. ⁹Nehemia gavana, na Ezra mpendo wa dini na mwandishi na walawi bababile kabata fasili kwa bandu, ngababakia bandu bote, lisoba leno nilitakatifu kwa ngwana, N'ongo wetu. kene muombolenze wa lelia. kwa mwanja bandu bote batelela wakati pabayowine makowe ga sheria. ¹⁰Nehemia ngabakia, Muyende, mulyee chakuno ngine, mkate na mase ga nywaa. na mupeleke mundu ywange kilebe, kwa mwanja lisoba leno ni takatifu kwa ngwana witu. kenemubee na huzuni, kwa mwanja pulaika kwa ngwana ngupu itu. ¹¹Bai walawi ngabapanga bandu panga no tulia, Gababaya, "Mukotoke. kwa mwanja lisoba lino takatifu. Kenemubee na huzuni." ¹²Bandu bote ngabayenda lyaa no nywaa no ba gana chakulya no sherekea kwa pulaika kutolo kwa mwanjaa batelewa makowe yaga ubiliwe. ¹³Lisoba lenebelee Viongozi ba nyumba ga mababu boka kwa bandu bote, appendo ba dini na walawi, batekolyana kwa Ezra, mwandishi lenga apete ufahamu boka kwene makowe sheria. ¹⁴Gababona Iandikilwe kwa sheria namna ngwana mwa mwamulisa musa panga bana ba Israeli balamee katika hema wakati wa sikuku ya mwei wa saba. ¹⁵Bapalikwa pia lilobee katika miji yabe yote, nakwoo Yerusalemu, ngababaya. Muyende panja pene nema wa Itombe, na mkaletu matawi boka pene mzaituni mwitu, na matawi ya mihadi, na matawi ga mitende na matawi ga nkongo lenga panga ibaada ya balikia ngati mwaiandikilwe. ¹⁶Bai bandu ngababoka no leta matawi, ngabapanga mahema kila yomo kunani ya paa yabe, katika maua gabe, katika mahakama ga nyumba, sehemu yabule ba lango la mase, na katika mraba wa lango la Efraimu. ¹⁷Boka poo babakolyanie bote la balo bababuyangine boka kutabilwe ngabapanga mahema no tama ngati yake. kwa mwanja boka lisoba la Yohua, mwana wa Nuni hata lisoba liyoo, bandu ba Israeli bapangite hii sikukuu yenu. ni pulaika kukolo

sana.¹⁸Kabee lisoba kwa lisoba, boka lisoba la kwanza mpaka mwisho, Ezra atasoma boka katabu cha Sheria ya N'nongo. Bapangite sikukuu kwa masuba saba na lisoba la nane kwabile na makolyano genanoga, kwa tulia na mri

9

¹Lisoba la ishirini na ncheche ya mwei wowo wowo bandu ba Israeli batekolyana, na bembe babile batabilwe, na bembe baweti mabuniya, na bembe ba bei miangi kunani ya mitwee yabe. ²Lubeleko wa Israeli batekwitenga na ageni bote. Bateyema no yeketya dhambi yabe bene na makowe mabou ga ntante babe. ³Bateyemaa Sehemu yabe, na roho ya lisoba lenge la lisoba bateyeketya no lita nonge ya ngwana N'nongo wabe. ⁴Walawi, Yeshua, Bana, kadmieli, shebani ya, Buni, sherebia, Bani na kenani, bateyema kunani ya ngazi, ngabakema ngwana, N'nongo wabe kwa lilobe likolo. ⁵Bokapo walawi, na Yeshua, na kadmieli, na Bai, na Hashabneya, na sherebiaa na Hodia, na shabania, na pethalia, ngababaya, "muyemee, mukunumbe ngwana, N'nongo winu, wangee mwisho na mwisho "Libalikiwe lina lako tukufu, alitukukwe kuliko baraka yote na sifa yote. Wenga ngwana. ⁶Wenga kichako. wenga upangite mbinguni, mbingu ya kunani, na malaika bote ba ngondo ngondo, na dunia na kila kilebe chakile kunani yake. na bahari na yote yaibile. wapeya bote ukotim na majeshi ga malaika babakukusujudi. ⁷Wenga nga wa ngwana, N'nongo ywa cha wiitele Ibraimu. ngamoite boka uri wa wakaldayo, ngamkema Ibraimu. ⁸Waubweni moyo wake wabile kamilifu nonge yako. na wenga ngopangite pamoje nakwe agano lo beka lubeleko lwake nema wa wakanaani, na Mhiti, na mwamori, na perizi, na myebusi, na wagingashi, ubekite ahadi yako kwa mwanjaa wenga mwene haki. ⁹Wabweni shida ya ntante bitu misri na ¹⁰uyowine kilelo chabe bwega ya bahari ya shamu. Wenga wapangite alama na maajabu kuna ni ya Farao, na atumishi bake bote. na bandu ba nema wake, kwa mwanja watangite panga hamisri bapangite kwa kwipunia. Lakini wapangite lina ambalo lindayemaa hadi leno. ¹¹Wabagine bahari nonge yabe, ngabaloko pakati kati ya bahari kunani ya nema nyomoo. na kwataikwa balo batewaa ngati ya kina, ngati liwe ngati mache ga kina. ¹²Wenga walongo ya kwa nguzo ya liunde wakati wa ntwakati, na kwa nguzo ya moto wakati wa kiloo, lenga baku mulikie mundela uwese tyanga kwa nuru yake. ¹³Waulwike kunani ya kitombe sinai wate longela nabo boka mbinguni wapeile amri ya haki na sheria ya kweli, amri inanogaa na kwalagya. ¹⁴Wabakie sabato yako takatifu, wapeile amri, kwalagya, na sheria petya musa mtumishi wako. ¹⁵Wapeile chakulya boka mbinguni kwa mwa njaa njala yabe, na mase boka mwamba kwa nyota yabe. ngawabakia bayende bakahabi bembe nema wahapile kwa kilopo kwapeya. ¹⁶Ila bembe na ntante bitu bapangite uasi. na bembe babile makatili. wala baitii lili amri yake. ¹⁷Bate kana pekaniya, na bawasike lii kunani ya majabi yaugapangite kata yabe, lakini babile makatili. na kwa uasi wabe babei kiongozi lenga abuyanganie hali ya utu mwa lakini wenga ni N'nongo ambae utwelile samaha, mwene rehema na kiya, wala nyombeketi wa nyongo, na wambone katika upendo thabiti wenga waleilili. ¹⁸Wala huleilili hataa pauiyomwile pia libunda katika kiyoma chakichonjilwe no baya, "Ayoo ga N'nongo winu ywanetike boka misri." wakati pabaobike sana. ¹⁹Wenga kwa kiya chako, waleilili katika jangwa. Nguzo ya liunde yawahanganzie mundele waleilili wakati wa mutwekati, wala nguzo ya moto kiloo yatekwaangaza mendele ambayo bapalikwe tiyanga. ²⁰Wapeile moyo mzuri kwa jegana, na mana yako kwajimikelii mukano wako, na kwapeya mose kwa nyota yabe. ²¹Kwa miaka arobaini wate waruzuku jangwani, na bakosikelii chochote. Ngobo yabe galaili yalaili na magolo gabe gaimbike hii. ²²Wapeile falme na bandu, na kwapeya nemea katika kila kona ya kunanipa. Bai ngaumi liki nema wa sihani mfalme wa Heshboni, na nema wa ogu mfalme wa Bashani. ²³Wapangite bana babe panga bambone ngati ndondwa ya mbinguni, na kwajingia katika nema. Wawabakie ntante babe bajingi no miliki. ²⁴Bai bandu ngabajingya, ngabaumbiliki nema ngabashinda benyeji ba nema woo, wakanaani. ngawayea moko gabee, pamoja na wafalme babe na bandu ba nema, lenga Israeli apange nabo ngati mwapala. ²⁵Bembe bautekite nema wene ngupu na nema wene ustawi, nabembe ngabatola nyumba itu ilebe itu vyema, birika yaya embilwe, mizabibu na mikongo ya mizaituni, na mikongo ya matunda gambone. kwa iyoo batelaa no yokuta no lengana, no pulaika kwa wema wako. ²⁶Bai bakutilili no asi. Bataikwile sheria yako chogo ya migongo yabe. Babulige manabii bako watekwaonya bakubuyangani wenga, nabembe ngaba panga ukatili nkoloo. ²⁷Kwa nyoo ngawabeka moko ya adui babe, babatesike. Na wakati wa mateso gape, batekuletyaa na wenga watekwayowa boka mbinguni na mara ya mbone watekwaokoa kwa moko ga adui babe, kwa mwanja huruma yakeo yambone. ²⁸Lakini badala ya pumolya, ngabanga mabaya kabenga ndongo yako, na wenga ngawaleka moko ga adui babe, kwa nyoo adui babe ngabatawala kunani yabe. Hata pababuyangine na kukulelya, wateyowa boka mbinguni, mara ya mbone watekwa okoa kwa mwanjaa ya huruma yako. ²⁹Watekwa kweleka lenga bapate buyangana kwene sheria yako. Hata nyoo bapangite kiburi na bapekanilelii amri yako. Bapangite dhambi dhidi ya amri yako ambao upeye ukoti mundu yoyote gwaitii. Baitiilili, paipangiteli kwepekanya na kana kwipekaniya. ³⁰Kwa miaka yambone watetolyana nabo na kwaonya kwa Roho wako kwa ndela ya manabii bako. Hata nyoo bapakanileli. kwa hiyo ngawayea moko ga bandu ba jirani. ³¹Lakini kwa huruma yako ngoloo wakomeshike kabisa, au kwaleka, kwa mwanja wenga ni N'nongo mwene rehema na mwene kuruma. ³²Baii, N'nongo witu, N'nongo wetu nkoloo, mwene ngupu na mwene tisha, waubeka agani lako na upendo wako, shida yote yaitupatike twenga, afalme bitu, apendo bitu, upendo ba dini bitu na manabii bitu na ntante bitu, na bandu bako bote boka lisoba la afalme wa Ashuru mpaka leno kene ubalange panga ni njene. ³³Wenga ni mwene haki katika yote yayatupatike, kwa mwanjaa utepanga kwa uwaminifu, na tupangite uovu. ³⁴Wafalme bitu, apendo ba dini bitu, na ntante bitu, baikamwilieli sheria yako, wala bazingatieli amri yako au shuhuda yako yawashudie. ³⁵Hata katika ufalme wabe bene, wakati batepulaika wema wako kwabe, katika nema nkolo na wene lubeleko waubui nonge yabe, bakutumikieli au leka ndela yabe. ³⁶Nambea mbeno twenga twabanda katika nema wawapeile ntante bitu pulaikaya matunda ngake na zawadi yake nzuri, na lolaa, twenga ni abanda. ³⁷Mauno

manzuri boka nema witu huyenda kwa afalme bawabei kunani hitu kwa mwanja ya dhambi itu. Hatawala kunani ya yega itu na kunani ya mifugo ngati mwabapendile. Tubile na shida ngoloo.³⁸ Kwa mwanjaa ga gote haga, tupanga agano thabiti kwa andika. kwene hati yaitabilwe na maina ga apendo bitu, walawi na apendo ba dini."

10

¹Balo ambao bababei maina gabe kwene nyaraka yaiwekelile abile Nehemia mwana wa Hakalia gavana, na apendo badini bababekilwe sedekia, ²Seraya, Azaria, Yeremia, ³Pashuri, Amaria, Malkiya, ⁴Harimu, Shekania, Maluki, ⁵Harimu, Meremothi, obadia, ⁶Danieli, Genethoni, Baruki, ⁷Meshulamu, Abiya, miyamini, ⁸Maazia, Bilgai na Shemaya, Haba babile apendo ba dini. ⁹Walawi babile Yeshua mwana wa Azania, Binui wa alongo ba Henadadi, kadmieli, ¹⁰Na walawi ainee, shebania, Hodia, Kelita, pelaya, Hanani, ¹¹Mika, Rehobu, Hashabia, ¹²Zakuri, Sherebia, Shebania, ¹³Hodiya, Bani na Beninu. ¹⁴Viongozi ba bandu babile poreshi, pahath - moabu, Elamu, Besai, ¹⁵Buni, Azgadi, Bebai, ¹⁶Adoniya, Bigwai, Adini, ¹⁷Ateri, Hezekia, Azuri, ¹⁸Hodia, Hashumu, Besai, ¹⁹Harifu, Anathoth, Nobai, ²⁰Magpiashi, Meshulamu, Haziri, ²¹Meshezebeli, Sodokia, Yadua, ²²Pelatia, Hanani, Anaya, ²³Hoshea, Hanania, Hashubu, ²⁴Haloheishi, pilha, Shobeki, ²⁵Rehumu, Hashabna, Maaseya, ²⁶Ahia, Hanani, Anani. ²⁷Maluki, Harimu na Baana. ²⁸Na bandu benge bababile apendo ba dini, na malawi, na alinzi ba malango, na ayembii, na atumishi ba hekalu, na bote bababile baitengite bene na bandu ba nema wa jirani kwa sheria ga N'nongo, na alwawa babe, na Bana babe, na aenja babe, bote bababile na ujinzi no tanga. ²⁹Baiungite na alongo babe, apendo babe, na kwitabaa katika kilapo cho lyanga katika sheria ya N'nongo, yaipitike na musa mtumishi wa N'nongo, na Zingatia no tii amri yote ya ngwana N'nongo witu na hukumu yake na sheria yake. ³⁰Twateaidi pangu tuwesa lii kwapeya aenja bitu bandu pa nema au tola aenja babe kwa bana bitu. ³¹Kabee twaaidi panga menaibile mundu wa nema balete bidhaa au nafaka yoyote ya pemeya lisoba la sabato, twawesa hii pema boka kwinu lisoba la sabato au lisoba lolote takatifu. kila mwaka wa saba twaleka migunda itu pumolya, no pala madeni gote yagabokite na ayahudi benge. ³²Twayeketile amri ya pia shilingi ya shekeli kila mwaka kwa ajili ya huduma ya nyumba ya N'nongo witu, ³³pia mikate ya uwepo, na Sadaka ya nafaka ga kawaida, sadaka yo tiniya lisoba la sabato sikukuu yayambee ya mwei na sikuu ya tiniya, na sadaka takatifu, na sadaka ya dhambi yo panga upatanisho kwa Israeli, pamoja na kazi yote ya nyumba ya N'nongo wetu. ³⁴Na apendo ba dini, walawi na bandu gabakombwa kura kwa ajili ya sadaka ya anjuu. kura yachawile ni nyai na wa familia itu aleta anjuu ngati ya nyumba ya N'nongo wetu kwa nyakati yaibekilwe kila mwaka. anju yoo ya chonjilwe kunani ya madhahabu ya ngwana N'nongo wetu. ngati mwaiandikilwe katika sheria. ³⁵Twahaidi leta kunyumba ya ngwana matunda ga kwanza gagabokana na ukando witu, na matunda ga kwanza ga mkongo kila mwaka. ³⁶Na ngati mwaiandikilwe sheria, twahaidile leta kunyumba ya N'nongo na kwa apendo ba dini babatumika pano abelekwa ba kwanza ba bana binu na inyama binu. ³⁷Twaleta unga wa kwanza na sadaka inu ya nafaka, na matunda ga kila mkongo, na divai yayambe na mauta twaleta kwa apendo ba dini kwene vyumba mwa beka mwa nyumba ya N'nongo wetu, twaletya walawi, sehemu ya komi boka kwene ukando witu kwa mwanja walawi kusanyaa zaka katika nema wote watupanga lyengo. ³⁸Mpendo wa dini, lubeleko lwa Haruni, lazima habe na walawi wakati papotya zaka. Walawi bapalikwa leta sehemu ya kumi ya zaka katika nyumba ya N'nongo witu kwene chumba cha ifadhi hazina. ³⁹Kwa mwanja Bana ba Israeli na bana ba lawi, baleta sadaka ya nafaka, divai yayambe, na mauta katika vyumba vya kuhifadhi ambapo ilebe ya patakatifu. Indayemekelwa, na sehemu pa apendo ba dini, atumishi, na alinzi ba niyango, na ayembii. Tuwesalii kwaleka nyumba ya N'nongo witu.

11

¹Viongozi ba bandu batetama Yerusalemu, na bandu benge bapigite kura lenge leta yumo kati ga bandu komi tama Yerusalemu, nema mtakatifu, na benge tisa bateigala katika milema yenge. ²Na bandu batekwabariki bote batekwipia kwa hiari tama Yerusalemu. ³Haba ga viongozi ba mkoa ambao batetama Yerusalemu. Hata nyoo, katika milema ya Yuda kilo mundu atami katika nema yake mwene, abile na pamope na waisraeli, apendo ba dini, Walawi, atumishi ba hekalu, na aine ba atumishi ba suleman, ⁴katika Yerusalemu batami baadhi ya bana ba Yuda na baadhi ya bana ba Benyamini, bandu ba Yuda babile pamope na Athaya, mwana wa Uzia, mwana wa Zakaria, mwana wa Amaria, mwana wa shafatia, mwana wa mahalaleli, mwana wa peresi. ⁵Na maaseya, mwana wa Baruki mwana wa kolhoze, mwana wa Hazaya, mwana wa Adaya, mwana wa Yoyaribu, mwana wa Zakaria mwana wa mshelani, abile mwana wa Baruki. ⁶Bana bote ba peresi babatami Yerusalemu babile 468. babile mashujaa. ⁷Aboo nga bana ba Benyamini, Salu, mwana wa Meshulamu, mwana wa Yoeli, mwana wa Yehaya. ⁸Na badala yake, Gabai na Salai, bandu 928, ⁹Yoeli mwana wa Zikri abile mwangalinzi wabe, na Yuda mwana wa Hasenua abile mpendo wa wenebele kunani ya nema. ¹⁰Boka kwa apendo ba dini Yedaya, mwana wa Yoyaribu, Yakini, ¹¹Seraya mwana wa Hilikia, mwana wa Meshulamu mwana wa Sadokia, mwana wa Merayoti, mwana wa Ahitubu, mpendo wa nyumba ya N'nongo ¹²na aine babapangite kazi ya lukoloo, bandu 822. na Ada ya mwana wa Yerohamu, mwana wa pelalia mwana wa Amzi, mwana wa Zakaria, mwana wa pashuri, mwana wa malkiya. ¹³Nabembe babile na shirika bake bababile apendo ba alongo analome 242, na maasia mwana wa Azaria, mwana wa Azai, mwana wa Meshilemothi, mwana wa Imeri, ¹⁴Na alongo babe, 128 akambwanikii bene ujasiri, bene ujasiri, waziri wabe babaongonzike abile zabdieli mwana wa Hageoli. ¹⁵Na walawi shemaya mwana wa Hashubu, mwana wa Azrikamu, mwana wa Hashabia, mwana wa Buni. ¹⁶Na shabethai, na Yozabadi ambae abiile i kiongonzi wa walawi, babayemelike kazi ya panja ya nyumba ya N'nongo. ¹⁷Abile matania, mwana wa mika, mwana wa Zakri, mwana wa Asafu, ywabile mkurugei ywatumbwele shukrani kwa sala, na Bakbukia, wenebele miongoni mwa alongo bake Abela mwana wa

Shemaya, mwana wa Galali, mwana wa Yeduthuni. ¹⁸Katika milema yote mtakatifu babile walawi 284. ¹⁹Alinzi wa niyango Abuku, Talmoni, na washirika babe. ambao babalendelike milyango. analome 172. ²⁰Na balo babaigile ba Israeli, na apendo ba dini, na walawi babile katika milema yote ya Yuda. kila mundu atani katika miliki yake mwene. ²¹Hapanga kazi ya hekalu batani ofeli, na siba na Gishpa babile kabaongoza. ²²Mtawala mkoloo kunani ya walawi bababile kaba tumika Yerusalemu abile Uzi, mwana wa Bani, mwana wa Hashabia, mwana wa matania, mwana wa mika wa bana Asafu, ambao babile ayembii wa kazi katika nyumba ya N'nongo. ²³Babile pae ya maagizo boka kwa mfalme na maagizo imara gapitike kwa ayembii kila lisoba pabapalikwae. ²⁴Pethahia mwana wa Meshezabeli, mwana wa zero mwana wa Yuda, abile upande wa mfalme kwa habari yote ya bandu. ²⁵Kuhusu vijiji na migunda yabe, baadhi ga bandu ba Yuda bate tamaa, kiriat - arba. na kijiji yake, na Diboni, na ijiji yake, na Yekabzeeli na ijiji yake. ²⁶Ngabaishi katika Yeshua, molada, Beth -pereti, ²⁷Hazar - shuali, Beersheba na vijiji yake. ²⁸Na bembe ngabatama siklagi, na Mekona, ijiji yake. ²⁹Enrimoni, sora, Yarmuthi. ³⁰Zanoa, Adulamu na ijiji yake, na lakishi, na migunda yake, na Azeka na ijiji yake. Bai ngabatama boka Beer - sheba mpaka libende la Hinomu. ³¹Bandu ba Benyamini kabe babile kabatama boka Gebo, yenda Mikmashi na Aiya, na Beth - eli na ijiji yake. ³²Batetama Anathothi, Nobuu, Anania, ³³Hazori, Rama, Gitaimu, ³⁴Hadidi, seboimu, Nebalati, ³⁵Lodi, na Ono, Libende la wapundi. ³⁶Walawi benge batamii Yuda benge Benyamini.

12

¹Haba ga apendo ba dini na walawi babaisele pamope na Zerubabeli mwana wa shealueli, pamoja na Yashua seraya, Yeremia, Ezra, ²Amaria, Maruki, Hatushi, ³Shekania, Harimu na Meremothi. ⁴Babile na Iddo, Ginethani, Abiya, ⁵Miyamini, Maazia, Bilgai, ⁶Shemaya, Yo yarimu, Yedaya, ⁷Salu, Amoki, Hilkia, na Yedaya. Abaa babile apendo ba apendo ba dini na ashirika babe katika lisoba la Yoshua. ⁸Walawi babile Yeshua, Binui, kadmieli, Sherebia, Yuda, na Matania, ywabile kaongoza miambo ya shukrani, pamope na ashirika yabe. ⁹Bakbukia, na Uno, ashirika babe bayemi mbwega yabe wakati wa huduma. ¹⁰Yoshua abile ntante bake Yo yakimu, Yoyakimu abile ntante ba Eliashibu, Eliashibu abile ntante bake Yo yada. ¹¹Yo yada ampapile Yonathani, Yonathani ampapite Yodua. ¹²Katika lisoba la Yoyakimu habaa babile apendo ba dini apendo ba alongo. Mareya abile abile mpendo wa Seraya, Hanani abile kiongozi wa Yeremia, ¹³Meshulamu abile kiongozi wa Ezra, Yehanani abile kiongozi wa Amiria. ¹⁴Yonathani abile kiongozi wa Maluku, na Yusufu abile kiongozi wa Shekania. ¹⁵Lenga yendelya, Adna abile kiongozi wa Harimu, Helkai kiongozi wa Meremothi, ¹⁶Zakaria, abile kiongozi wa Ido, Meshulamu abile kiongozi wa Ginethoni, na ¹⁷Zikri abile kiongozi wa Abi wa miyaamini, pltai abile kiongozi wa Maazia. ¹⁸Shamua abile kiongozi wa Bilgai, Yehonathani abile kiongozi wa Shemaya. ¹⁹Matanai abile kiongozi wa Yoyaribu, uzi abile kiongozi wa Yedaya, ²⁰Kalai abile kiongozi wa Salu, Eberi abile kiongozi wa Amoki, ²¹Hashabia abile kiongozi wa Hilkia, na Nethand abile kiongozi wa Yedaya. ²²Katika lisoba la Eliashibu, walawi Eliashibu, Yodaya, Yohana, na Yadua baandikilwe kwa mitwee. ya familia, na apendo badini baandikilwe wakati wa utawala wa Dariyo wa persia. ²³Bana ba lawi na viongozi babe ba familia bate andikilwa katika kitabu cha tarehe mpaka lisoba la yohana mwana wa Eliashibu. ²⁴Apendo ba walawi babile Hashabia, sheribia na Yeshua mwana wa kadmieli, pamoja na ashika babe baba bile bayemi nonge yabe kukwao na kushukuru, kaba yangwa sehemu, kwa kutii amri ya Daudi, mundu wa N'nongo. ²⁵Matania, Bakbukia, Obadiya, Meshulamu, Talmoni na Akubu a babile alinzi ba malango bababile bayemi katika chumba cha hazina pene malango. ²⁶Batetumika katika lisoba la Yoyakimu, mwana wa Yoshua, mwana wa Yosadaki, na katika lisoba la Nehemia, gavana na Ezra mpendo wa dini na mwandishi. ²⁷Katika kwitolea kwa kingombe cha Yerusalemu, bandu bapalike walawi popoti pababile kabatama ngabaleta Yerusalemu. Lenga sherekea kwitolea kwa pulaika, pamoja na shukrani no yemba kwa ngomaa, inanda na inubi. ²⁸Ushika wa ayembii batekolyana pamope boka wilaya yayatalite Yerusalemu na boka ijiji ya wanetofathi, ²⁹Bateisa boka Beth - gilgali no boka katika migunda ya Geba na Azmawethi, kwa mwanjaa ayembi baisengile ijiji karibu na Yerusalemu. ³⁰Apendo ba dini na walawi ngabaitakasa, bokapoo ngabatakasa bandu, milyango na kingombe. ³¹Boka po nabile na kiongozi wa Yuda yenda kunani ya kingombe, na nenga chawa mikutano ibele mikoloo ya boo babashukuru. yumo ayei upendo wa malyoo lenga lango la jaa. ³²Hoshaya na nusu ya viongozi ba Yuda atekukenga maa. ³³na baada yake ngabeyenda Azaria, Ezra na Meshulamu. ³⁴Yuda, Benyamini, Shemaya, Yeremia. ³⁵Na bana ba apendo ba dini bababila na tarumbeta, Zekaria mwana wa Yonathani mwana wa Shemaya, mwana Mataniya, mwana wa Mikaya, mwana wa zakuri, mwana wa Asafu. ³⁶Na kabee alongo ba Zekaria, shemaya, Azareli, milalai, Gilalai, Maai, Nethaneli, Yuda, Hanani, pamoja na yombo ya mziki ya Daudi mundu wa N'nongo. Ezra mwandiki ywabile nonge yabe. ³⁷Na kwa niyango wa kinwanyuu ayei yumo yumo na madaraja ga nema wa Daudi kunani, no oboka ukuta, kunani ya nyumba ya Daudi, pene niyongo wa mase upande wa mashariki. ³⁸Na ayembii benge ambao bateshukuru ngabeyanda upande wenge. Natekwakengama kunani ya kigombe pamoja na nusu ya bandu, kunani ya mnara wa inyago, mpaka kingombe kikoloo. ³⁹na kunani ya lengo la Efraimu, na niyango wa samani, na kwa lango la omba na mnara wa Hananeli na mnara wa Hamea, kwa niyango ngondolo. no ngabayemaa pene niyongo wa alinzi. ⁴⁰Kwa iyoo mikutano ibele ya balo babashukuru bapatike nafasi yabe katika nyumba ya N'nongo, na nenga kabe nganitola nafasi yango ya nusu ya viongozi pamope nanenga. ⁴¹Na apendo ba dini ngabatola nafasi yabe Eliakimu, maaya Miyamini, Elioenai, Zekaria, na Hanania, bene turumbeta, ⁴²Maaseya, na Shemaya, Elezari, Uzi, Yehohanani, Malkiya, Yezrahia ngati ayemelekii. ⁴³Bapiite dhabibu ngolo lisoba liloo ngabapulaika, kwa mwanjaa N'nongo abile atekwa pulaisa kwa furaha ngolo. kabe alwawa na bana batepulaika. nganyoo pulaika kwa Yerusalemu ngaiyowanika boka kutaluu. ⁴⁴Lisoba loo bandu batechauliwa kunani ya nyumba ya hazini kwa hajili ya michango, matunda ga kwanza na zaka, lenga kwikusanya ngati ya sehemu yaipalikwe katika sheria ya apendo ba dini na walawi. kila yomo atecha aliwa panga lyengo

migunda karibu na nema. kwa mwanjaa Yuda atepulaika kunani ya appendo badini na walawi bababile bagemi nonge yabe. ⁴⁵Bapangite utumishi wa N'nongo wabe, na huduma ya utakaso, kwa mujibu wa amri ya Daudi na ya mwana wake Sulemani, na nyoo. ⁴⁶Samani ya kale, katika lisoba la Daudi na Asafu, kwabile na ayewelege wa ayembii na kwa bile na miambo ya sifa na shukarani kwa N'nongo. ⁴⁷Katika lisoba la Zerubabeli na katika lisoba la Nehemia, Israeli bote bapiite sehemu ya kila lisoba kwa ayembi na alinzi wa malango ngababeka mbega sehemu ya walawi, na walawi ngababeka sehemu ya bana ba Haruni

13

¹Lisoba loo basomike kitabu cha musa katika masikilo ga bandu. yabonike iandikilwe ngati yake panga mtompo mwamoni au mmoabu nywapalikwa isa katika kusanyiko la N'nongo, milele. ²Ayee yabile sababu baisilelii bandu ba Israeli na mkate na mase, ila babile bamwanili Balaamu kulaani Israeli, hata nyoo, N'nongo witu agalambwele laana panga baraka. ³Kwapwe tu payowine sheria, batekwatenga Israeli boka kwa kila mgeni⁴nga kamla ya poo Eliashibu kuhani abekite kunani ya yumba nyumba ya N'nongo witu abile na uwelewano na Tobia. ⁵Eliashibu amwandalie Tobia chumba kikoloo, hambapo hapo awali babei sadaka na nafaka, uvumba, makala, na sehemu ya komi ya nafaka, divai, na mauta, ambayo yabekilwe kwa ajili ya walawi, ayembii, alinzi wa niyango, na michango kwa appendo ba dini. ⁶Lakini wakati wo wote nabileli Yerusalemu. kwa mwaka wa thelathini na ibele wa Artashasta mfalme wa babeli, ayei kwa mfalme baada ya mud nganinoba mfalme ruhusa ya boka. ⁷na nganibuya Yerusalemu nganitanga mabaya ambago Eliashibu abile apangite kwa kumpeya Tobia chumba cho beka, katika mahakama ga nyumba ya N'nongo. ⁸Nabile na nyongo sana na nganitaikwa itabu ya nyumba ya Tobia mpenja ya chumba cha bekya. ⁹Nateamulisa panga batakase ituo ya bekya, nane nganikeleboa ngati yabe makala ga nyumba ya N'nongo, sadaka ya nafaka, na uvumba. ¹⁰nganikwipwa panga sehemu yabapiite kwa ajili kwa peya walawi bapiiteli kwabe, lenga bawese boka haraka hekaluni, kila mundu yenda migunda yake, ngati ayembii babapangite pababo. ¹¹Kwa nyoo nganiwasiliana na maafisa no baya, kwa kele nyumba ya n'nongo mutekwilekaa? Nakwembanie pamope na kumeka pene nafasi yabe. ¹²Bokapoo Yuda bote ngabaleta zaka ya nafaka, divai yayambee, na mauta kwene ituo ya bekya. ¹³Ganabeka ngati angalii hazina kunani ya hazina, shelemia kuhani, na sadoki mwandishi, na walawi, pedaya, Hanani, mwana wa Zakuri, mwana wa Matania, ywabile na benamase babe, kwa mwanjaa babalangilwe panga waminifu. kazi yabe yabile taikwana ifaa kwa ashirika babe. ¹⁴Munikomboki Ee N'nongo wango, kunani ya tenoo, wala keneubeye makowe makowe nganigapangita kwa ajili ya nyumba ya N'nongo wango na huduma yake. ¹⁵Masoba goo nganabona bandu ba Yuda babalebite wembe lisoba la sabato, no leta makundi ga nafaka, no kwapakia mbunda, na divai, na zabibu, na tini na kila aina ya igombo inamtopa, babaletike Yerusalemu lisoba la sabato. Ganishudia panga babile kabapemea chakulya lisoba loo. ¹⁶Bando boka Tiro babatami Yerusalemu baletike omba na kila aina ya ilebe, no pemea lisoba la sabato kwa bandu ba Yuda na katika nema. ¹⁷Bakapo ngabamakia kiongozi wa Yuda, "Ate, ni wakaugani goo wampanga, kunajisi lisoba la sabato?" ¹⁸Ate, ntante bunu bapangiteli nyoo? ate N'nongo witu aletike li maakau haga kunani itu nema goo? lelo weta ghadhabu zaidi kunani ya Israeli kwa kukusalawa sabato. ¹⁹Kapwee payabile lebendo kwene niyango wa Yerusalemu kabla ya sabato, naamulishe milyango ijigalilwe no panga ifaikalii kwiwowa mpaka baada ya sabato,. Mabei baadhi ya atumishi bangu pene malango lenga chigoo wowote keneuse leta lisoba la sabato. ²⁰Apanga biashara na wapemei wa kila aina ya bidhaa batebutuka panja ya Yerusalemu mara jimo au Ibele. ²¹Lakini natekwakweleka, "Mbona mutama panja ya ukuta? manamubile kamupanga nyoo kabe, na meka moko " boka wakati golo mwaisilelii lisoba la sabato. ²²Nganaamuru walawi kwitakasa, no icha lendela milango, lenga takasa lisoba la sabato. Unikomboki kwa leno kabe, N'nongo wangu na kunipeya huruma kwa mwanjaa ya uaminifu wa a gano laubile nalo kwango. ²³Katika lisoba loo nabweni ayahudi bababile bakobike alwawa ba Asheladi, Amoni, na Moabu. ²⁴Nusu ya bana babe balongei lugha ya Ashdodi, ilaa bawesikelii longela lugha ya Yuda, ila lugha ya yumo wa bandu benge. ²⁵Nanenga nganiwasiliana nabo, nanenga natekwahadhibu, na kwako mbwa baadhi yabe no uta nyili yabe. natekwa lapia kwa N'nongo, nganibaya, kwnemwapei bana babe aenja bitu, wala kenemwatole ainja babe kwa ajili ya bana binu, wala mwenga mwa bene. ²⁶Ate suleman mfalme wa Israeli , hapangiteli dhambi kwa mwanjaa ya alwawa haba?Miongoni mwa mataifa gambone hapakawa na mfalme ngati ywembe, no pendelwa na N'nongo wake. N'nongo ngampanga abe mfalme kunani ya Israeli bote. Hata nyoo, alwawa bake ba kigeni bampangite apanga dhambi. ²⁷ate, tupalikwa kukupakaniya no panga uovu woo hata kumwalifu N'nongo wetu na kwakobeka alwawa hageni? ²⁸yumo wa bana ba Yoyoda, mwana wa Eliashibu, kuhani mkoloo, abile mukwe wake na sanbalati mhoroni. kwa hiyo na moite boka nonge yango. ²⁹Bakukombokeye.N'nongo wango, kwa mwanjaa hutekunajisi ukuhani, na agano la ukuhani na walawi, ³⁰kwa iyoo nitekutakasa boka kila kilebe kigeni, na Imarisha lyengo la makuhani na walawi, na kila yumo kwa lyengo lake mwene. ³¹Napiite sadaka ya hanjuu wakati wabekilwe na matunda ga kwanza. Unikomboki, N'nongo wango. kwa magolou.

Esther

1

¹Mu masoba ga utawala wa Ahasuelo [AYO nga Asuelo Ywatawalite boka india mpaka Ithiopa, zaidi ya majimbo 127, ²Mu masoba go nkulungwa Ahasuelo atami mukitego sake sa utawala ku ngome ya shushani, ³Mwaka unetatu wa utawala wake abapngile sikuku iongosi bake na atumwa bote. Bababile mu sikuku Yo bai appendo ba majesi ga umedi na uajemi,

bandu bote bene Yeo, na iongosi ba majimbo. ⁴Nkulungwa abei wazi utajili na utukupu na isima na ukolo waupatike boka masoba ga nsogo, kwa masoba 180⁵Masoba go pagatimile, nkulungwa aandaika kalamu Yayatami kwa masoba saba. kalamu yee yabile kwa ajili ya bandu bote bababile ku ikulu ya Shushani, boka nkolo mpaka nchini. Behewa ya busitani ya Ikulu ya nkulungwa ngapayapangilwe kalamu. ⁶Behewa Ya Bustani yapambile kwa itambulauu ya pamba na ulujuani, yayatabilwe na lusi lwa kitani sapi ya zambalau, gabagatandasike kwa pete ya ela. na nguso ya malumalu. kwabile na makochi ga ela na dhaabu na kunani ya sumenti ya malumalu. maliwe makele na maliwe mapili, mauu na ga vijano. ⁷Na inywo yaandaliwe mwikombe ya dhaabu kila kikombe sabile sa aina yake na kwa mwanja woga mwoyo kwa nkulungwa kwabile na wembe wambone. ⁸Nkulungwa ababakie audumu babagane inywo kila mundu kati mwapala. Maana tayali nkulungwa alagile kwa alumisi ba Ikulu kwapangya ageni bokana na mwpala kila ng'eni. ⁹Alwawa nabembe bakokilwe akwo ku ayo kalamu na malikia vasfi ku ikulu ya nkulungwa Ahasuelo. ¹⁰Ika mu lisoba Lya saba mwoyo wa nkulungwa kwopulaika kwa mwanja mwalobile wembe, ngabalagya Mehumani, Biztha, Harbona, Bigtha, Abagtha, Zethari na karikasi [aba saba ngabaudumiage nnonge ya nkulungwa.] ¹¹kunneta malkia Vasti aweti ngobo yake ya kimalikia. Abile na lengo lya kwa laya maakida bake na bandu bote ugolou wake, maana abile ng'olou. ¹²Pamope na mwalagile nkulungwa, malikia Vasti atikana Yenda kati nkulungwa mwabalagile baloiongosi bake. kwa nyo nkulungwa atekasilika mumo, nyongo yake naiyaka nkati yake. ¹³Nkulungwa ngabayendelya bene ikima, babatangite nyakati [Kwa mwanja awo ngawabile utalatibu wa nkulungwa kwayendelya bene ikima na ataalamu ba salya na hukumu. ¹⁴Carshena, Shethar, Admatha, Tarshish, Meres, Marsena, na Memucani, majimbo saba ga umedi na uajemi babile papipi na nkulungwa na babile na yeo ngolo kwa nkulungwa. ¹⁵Katika lolekea kilebe sako kipangilwe bokana na mwakani malkia vasiti wolo nkemo wa nkulungwa mwaibaya salya. ¹⁶Yumo kati ya balo, Memukani ngabaya nnonge ya nkulungwa na nnonge ya iongosi aine, malkia vasti ankoseite nkulungwa kisake na apendo bote na bandu bote bababile mu majimbo ga nkulungwa Ahasuelo. ¹⁷Na kwa nyo ale Iyalipangite malkia lililuatanganikwa na alwawa boti, balua kwapangya akinasongo babe kinanyata. Baluabaya, Nkulungwa, Ahasuelo malkia vasiti amwesimule li nsengowe, nkulungwa Ahasuelo papalike aise nnonge yake. ¹⁸kabula ya lisoba le alwawa ba apendo ba uajemi na umedi bapatike abali ya goma kwa malikia vasiti baluakwapangya akinasongo babe, iongosi ba nkulungwa, kwaluabaa puyo na nyongo yambone. ¹⁹Manaitai ale likowe Iyatubaya linogile, Nkulungwa ulusu Tangaso lipiyilwe, na ibe mu salya ya ajemi na amedi, yaikotoka bo yelwa na mundu ywoyeweti, panga vasiti awesali isa kae nnonge ya nkulungwa kati malkia. Nafasi ya vasiti apeyilwe ywenge ywabile bola muno kuliko vasiti. ²⁰Tangaso iya nkulungwa palyaluapiyilwa mu kulungwa wake wote, alwawa bote baluakwasimu akina sengo babe, boka mwene seo hala ywange seo. ²¹Usauli wolo wapangi unanoga kwa nkulungwa na kwa apendo benge nkulungwa apangite kati mumuleani mwapendekise. ²²Ngatuma balua majimbo gote ga nkulungwa, kwa kila jimbo na liandiko Iyake, na kwa bandu ba makabila gabe. Alagile panga kila nnalume abe nga Ywayemeleka mu nyumba yake mwene. Tangaso le Yapiyilwe kwa kila lugha kwa kila mundumu ukulungwa.

2

¹Bakapo paipite aye ikowe yote na nyongo ya nkulungwa pola, ngang'wasa malikia vasiti na sakiapangite kuusu malikia vasiti na sakipongite na tangaso iyalipiyite na malikia vasiti obeya umalikia ²Bokopo anchembe babantumikiage nkulungwa ngababaya, Nkulungwa apalilwe mabikila agolou. ³Nkulungwa asawe ayemelekei mukulungwa wake, lenga baakusanye bale bote agolou harem ku ikulu ya susa Aba bale babe pae ya nyemelekei Hagai, nyemelekei nkolo ywa alwawa, na bapeyelwe mbambo yabe yote. ⁴Na yolo biti ywampulaisa nkulungwa ngaywaluaba malkia pandu pa vasiti." Nkulungwa aupendile wolo ushau, na apangiti kati mwabanshaulike. ⁵Akwo ku muji wa shushani abile muyahudi lina lyake mordekai mwana wa Jaira mwana wa shimei mwana wa kishi ywabile wa kabila ya Benyamini. ⁶Ywembe abile pamope na balo bandu babapotolikwe mateka na Yekonia, nkulungwa wa yuda boka yerusalemu nopelekelwa kugeni na nkulungwa Nebukadreza. ⁷Modekai anelage, Hadasa, Yaani Esta, biti wa njomba bake kwa mwanja awelikwe na apendo bake bote abele mao na Tate. Modekai autweti kati biti wake. Esta abile na liumbo Iyonogelya na kuminyo kunang'o loka. ⁸Aenja bambone baletilwe ikulu kulo shushani, baada ya tangazo lya nkulungwa na amuli ya nkulungwa piyilwa. Babekilwe pae ya nyemelekei Hegai, Ywabalolekea alwawa. ⁹Esta atikumpulaisa, na apatike kibali kwa Hegai Ampeile mbambo na sakulya. Ampeile aenja saba bakumudumia boka ku ikulu ya nkulungwa, na ampendalike na audumu alwawa pandu pamanoga ku nyumba ya alwawa. ¹⁰Na Esta aianammakia li mundu kuusu alongo bake kwa mwanja Modekai atikunkanikia. ¹¹Kila lisoba modekai anageyenda wo keleboka kuluwa lwa nyumba ya alwawa, lenga ayowe ikowe ya Esta na mwalua pangilwa. ¹²Paikite zamu ya kila mwenja yenda kwa nkulungwa Ahasuelo kwo kengama maelezo ga alwawa, kila menja apalikwae ayomwe mwei kumi naibele ya kwipamba, kwei sita ya mauta ga manemane na mwei sita ya mbambo Yenge. ¹³Mwenja payei kwa nkulungwa, apeyilwe kilebe sosole sakiamanile boka mu nyumba ya alwawa lenga ayende naso ku nyumba ya nkulungwa. ¹⁴Mwenja apalikwa ayende kilo no buyangana kunyumba ya alwawa, na kwa uyemelekei wa shaashigazi, nyemelekei wa nkulungwa ywabile kasi yake kwalendela masulia. Mwenja alusiwe li kae Yenda kwa nkulungwa ila kwale ampulaise muno nkulungwa, na nkulungu amulisa akeleboke kae. ¹⁵Zamu ya Esta payaikite [mwana wa Abiashili njomba bake modekai antweti panga kati mwana wake] yenda nnonge ya nkulungwa, apaliteli kilebe sosote ila selo Hegai nyemelekei Ywa alwawa samakie potwa. ¹⁶Esta apatike kibali kila ywa mwoni. Esta apelekilwe kwa nkulungwa Ahasuelo ku makazi ga ntulungu mu mwei wa komi, mwei wa wa tabeti mu mwaka wa saba wa utawala. ¹⁷Nkulungwa ampendile ampendile Esta kuliko alwawa benge, na apaatike kibali kuliko benge na wema muno kuliko mabikila benge, na nkulungwa nga n"gwaliika taji ya panga malikia pandu pa vasti.

¹⁸Nkulungwa ngabapangya kalamu ngolo muno ayemelekei na ahudumu bake bote, karamu ya Esta na abapeile male malepo ga kodi mu majimbo gote. kae abapeile zawadi kwa ukalimu.¹⁹Modekai atami pa lilyango lya nkulungwa palo mabikila pabakwanyike kwa mala inebele.²⁰Esta aukengime usauli wa modekai wo kotoka kummakia mundu Ywoywote kuhusu alongobe. Aukengime ushauili wa modekai kati mwa mmakie pabile nchini.²¹kwa masoba go modekai pata mi pa ilyango kwa nkulungwa, Bighani na Tereshi, ayemelekei ba kulungwa babalendelage lilyango,, balikasilika na bapalite kumulaga nkulungwa Ahasuelo.²²Likowe iyo lyabekilwe palyabekilwe wazi kwa modekai ampalite malkia Esta, na Esta amakie sabaite modekai.²³Na ikowe ye paipalikwe kwa nkati no bo nekana ukweli wake balo analome abele ngabanyo ngelwa kunani muukongo. Na aga makowe gaandikilwe mukitabu sa taalifa sa nkulungwa.

3

¹Baada yopeta ikowe yee, nkulungwa Ahasuelo nga pamwobo ya seo Hamani mwana wa Hamedatha mwagagi,na abei kitego sake sa ukolo kunani ya akolo bote bababile pamope nakwe.²Na atumisi bote ba nkulungwa bababile pa lilyango lya nkulungwa bapalikwage kunkilikitya Hamani, kati mwalagile nkulungwa. Lakini modekai ankilikitile li wala kunsujudia Hamani.³Bokapo atumishi ba nkulungwa bababile pa lilyango lya nkulungwa ngabammakia modekai, kwa mwanja namani ukotoka kuesimu amuli ya nkulungwa?⁴Bandekumakia lisoba kwa lisoba, lakini Ywembe ayendeli kama mwabapala bembe. kwa nyo ngabalongela na Hamani lenga lolekea mwapanga modekai liluaigala buli maana ywembe abile myahudi.⁵Hamani pabweni modekai ankilikitya li wala kunsujudia, yamwobwike nyongo.⁶Abile na liwaso lya kumulaga Modekai, ba nkulungwa, atumisi tayali bammakie panga modekai na alongo bake babile ayahudi. Hamani ngapanga mipango ya kwa bulaga ayahudi bote, bandu ba modekai, bababile mukulungwa wa Ahasuelo.⁷Mumwei wa kwanza, [wawabile mwei wa Nisani] nkati ya mwaka wa komi naibele wa nkulungwa Ahasuelo, bakombwile kula nnonge ya Hamani kura kila lisoba na mwei, sawa lisoba na mwei mpaka pabasawile mwei wa kominaibele, [mwei wa Adari.⁸Bokapo Hamani ngammakia nkulungwa Ahasuelo, "kubile na bandu fulani mu majimbo gote ga ukulungwa wako babakotoka kengama salya yako. Na kwa tabia yabe yo kotoka kengama salya yako bapalikwali lama.⁹Mana kaipendeza nkulungwa, upiye amuli bandu ba bote babulagilwe, na nee naluapiya mbanje talanta elfu komi ya mbanje mu moko ga balo babayemeleka aga makowe ga nkulungwa, lenga panga babeka mu hazina ya nkulungwa."¹⁰Nga apo nkulungwa ngaula pete yake yene mnuli na kumpeya Hamani adui wa ayahudi.¹¹Nkulungwa ngamakia Hamani, "Mbala hakikikisha panga mbanje yote ikeleboka kwako na kwa bandu bako lenga mwitumi kati mwampendile."¹²Ngobokapo aandisi ba nkulungwa bakwembine lisoba lya komi naitatu ya mwei wa kwanza, na mbiu yayabile na matakwaga ga Hamani yatandikilwa na pekelwa kwa ayemelekei ba majimbo, na balibote bababile kunani ya ayemeleki ba majimbo, gote, na ayemelekei ba bandu na luga yabe. Mbiu ye yaandikilwe kwa lina lya nkulungwa Ahasuelo na kombwa muhuli wa pete yake.¹³Balua aye yopala kwabulaga Ayahudi yapelekilwe mu majimbo gote ga nkulungwa Ahasuelo, kwaangamisa, bulaga na kwaalabiya Ayahudi bote, boka nchini mpaka nkolo, bana na lwawa, kwa lisoba limo lisoba lya komi na itatu mu mwei wa komi naibele [ambao mwei wa Adari] na tola mali yabe.¹⁴Nakala yo yapangilwe salya napelekelwa kila jimbo. Taalifa ya angamizilwa Ayahudi yaeneite mu kila jimbo panga bandu bote baiandae kwa lisoba lya.¹⁵Apeleki ba abali bapelike mwalagile nkulungwa. Tangazo ale kae lyapiyilwe mu muji wa shushani. Nkulungwa abile na Hamani batitama na nywa, lakini muji wa Shushani wabile mu angamivu.

4

¹Modekai payowine saki pangilwe kwaajili yabe, ngapapapwana ngobo yake no wala mabunia na kwijitya maligu.²Ngapayenda pakatikati ya muji kono kalela kilelo kikolos uchungu wambone. Ngapayenda pa niango wa nkulungwa, kwa mwanja ntopo ywalusiwage jingya kwa nkulungwa aweti mabunia.³Amuli yee paikite mu kila jambo, kwai na kilelo kikolo kwa ayahudi, na funga , lela na maomboleso. Bambone bagonjike mu maligu.⁴Malikia Esta papatike abali boka kwa ahudumu bake, apatilwe na moli. Ngabatuma bandu bampeleki ngobo ya ibile sapilenga aule mabunia na wala ngobo sapii, ila modekai ayeketile.⁵Bokapo Esta ngankema Hathaki, yumo kati ya ayemelekei ba nkulungwa, ywapeyilwe wajibu wa kumudumia. Ngannagya yenda kwa Modekai lenga atange kwa mwanja na mani Modekai amuwite panga nyo.⁶Kwa nyo Hathaki ngayenda kwa Modekai mu mujinnonge ya lilyango lya nkulungwa.⁷Modekai ngamwelesa Hathaki makowe gote usu maamgamisi ga Ayahudi gagapangilwe na kiasi cha mbanje ya aidile lepa Hamani kwa balo bote babapanga kasi yo angamisa Ayahudi.⁸Kae ngapampeya nakala ya mbinu yaipangilwe akwo shushani kwa kwaangamisa Ayahudi.⁹Apangite nyo lenga Hathaki akammakie Esta manainesekine atole jukumu lya yenda kwa nkulungwa lenga kunnoba kwa ajili ya Ayahudi, kwa nyo Hathaki ngapayenda kwa Esta kumakia selo sabakiilwe na Modekai.¹⁰Esta ngalongela na Hathaki na kumaikia auyangane kwa modekai.¹¹Esta nganimakia Hathaki, " Atumishi bote ba nkulungwa na bandu bote ba majimbo batangite panga mundu ywoywote ywajingya kwa nkulungwa pange lusa balagilwa ila yolo ywanaya pimbo yake ya dhaabu. Masoba sa lasini nayenda li kwa nkulungwa.¹²Hathaki ngammakia modekai makowe gote ga bakiilwe na Esta.¹³Modekai ngakeleboya lilobe kwa Esta, "kana uwase wenga waluasalimika kuliko Ayahudi bote¹⁴Mana utami liki kwa wakati gono, N"nongo alualeta wokopu kwa ndela yenge,lakini wenga na nyumba ya tatebako mwalua angamia. Nyai ywatangite panga waisile mu nafasi ye kwa wakati kati wono.¹⁵Kae Esta ngatuma ujumbe kwa modekai .¹⁶Uyende ukamakie aleusanye Ayahudi bote babatama mu muji wa shushani, bafunge kwa ajili yangu kana balye wala nywa maseli kwa muda wa masoba gatatu. Na nee na atumisi bango tupalafunga kwa masoba ago. Na bokapo

naluyenda kwa nkulungwa kunyume sa saly. Na mana nalua wa na nawe. ¹⁷Modekai ngayenda panga gole ganagile Esta panga.

5

¹Baada ya masoba gatatu, Esta ngatola ngobo yake ya kimalikia wala no yema pandu pa nkati mu luwa Iwa ikulu ya nkulungwa, nnonge ya nyumba ya nkulungwa, nkulunwa atami pa kitego sake sa lenji kalinga panja pa niango wa jingilya. ²Nkulungwa pamweni malkia Esta apatike kibali kwa nkulungwa. Ampeile pimbo ya dhaabu moko ya Esta. kwa nyo Esta ngamwegelya nkulungwa na kwikamwa pimbo ya utawala. ³Bokapo nkulungwa ngammakia malkia Esta, "upala upeyelwe namani? Ombi lyako kilebe gani? Hata nusu ya ukulungwa wanago uluapeyelwa. ⁴Malkia Esta ngammakia nkulungwa, mana nipatike kibali pa minyo gako, niloba leno wenga na Hamani muisse ku karamu yandiandaite kwa ajili inu" ⁵Nkulungwa ngabaya, "Munnete Hamani kiyongoya lengana na mwapala Esta " Nkulungwa na Hamani pamope ngaba hudhulia ku kalamu yaiandaite malkia Esta. ⁶Wembe pauyendeli nyweleka palo pa kalamu , nkulungwa ngapannokia Esta, saupa kile? na ombi lyako kwango na mani? uluapeyelwa hata nusu ya ukulungwa. ⁷Esta nganyangwa nkulungwa, "Sanipala na saniloba ase, ⁸Manaiti, nikupendisite nkulungwa, kwa kunipe ya yanipala na kulieshimu lyaniililoba, wenga na Hamani mwaise kae malao ku kalamu yanaiandaa malao na apo nganakubakia sanikipala. ⁹Hamani ayei kasake kono atwelile pulaa pamwoyo wake. Lakini pamweni modekai pa lilyango lya nkulungwa, modekai ayema li na wala alendem, li nnonge yake, atwelile nyongo kwa mwanja modekai . ¹⁰Lakini atikwikeleboya na ayei kasake. Ngabakoka mambwika bake bati kwembana pamope na zereshi, nyumbowe. ¹¹Hamani ngababakia utukufu wa mali na bana babile nabo, na mwabile na seo kikolo peta ayemelekei bote na atumisi bote ba nkulungwa. ¹²Hamani ngababakia, " Hata liso malkia Esta aiandaite karamu kwa ajili ya nkulungwa nenga tu na nkulungwa twatwahudhurie ku kalamu yaiandaite malkia Esta. Na malao atukokite kae pamope na nkulungwa. ¹³Lakini aga gote kilebe li manaiti modekai ayendelile tama pa lilyango lya nkulungwa. ¹⁴Bokapo zereshi, nyumbowe Hamani ngammakia nsengowe na mambwiga gake bote, " Muandae nkongo wa ulaso wa futi amusini. Na saa ya kindae wa longele na nkulungwa lenga modekai atundikilwe munkongo wo. Bokapo wayende pamwoyo wako pelete kulamu yaiandaite malkia Esta na nkulungwa.

6

¹Kila selo nkulungwa apatike li ingomo. Ngalagya itabu yaiandikilwe gagapitya na gagapitile mu ukulungwa wake ngailtelwa na somelwa nnonge yake. Habu isome iwe kwa lilobe nnonge ya nkulungwa. ²Ngaikwembelwa panga modekai apiyite abali usu Bighana na Tereshi, alendeli babalendela lilyango, babapangite mipango ya kumulaga nkulungwa Ahasuelo. ³Nga nkulungwa ngalokia, Modekai apangilwe kilesa isima kwa abali yaipiyite? Apo atumisi ba nkulungwa ngabammakia, "Apangilwe li kilebe sosote" ⁴Kae nkulungwa ngalokia, " Nyai ywabile nkati ya lua" Na Hamani tayali abile nkati ya lualwa nkulungwa lenga annobe nkulungwa apiye kibali lenga modekai atundikilwe munkongo wauandaite. ⁵Atumisi ngabanyangwa, "Hamani ayemi nkati muluwa lwa nkulungwa. " Nkulungwa ngabaya, " mmmakie ajingi nyumba." ⁶Pata tu Hamani pajingile, nkulungwa ngapanokia, apangilwe namani mundu yolo nkulungwa ywampendi na kumwesimu?" Hamani ngawasa pa mwoyo wake, "Nyai nkulungwa Ywampendile na kumweshimu peta nenga?" Hamani nganyangwa nkulungwa, kwa mundu yolo nkulungwa ywampenda na kumwesimu. ⁸Ang'walike ngobo ya kikulungwa, ngobo yelo yawaile kwiwala na falasi yolo ywawaile tumilwa na nkulungwa na mwene taji ya kikulungwa muutwe wake. ⁹Ngobo yoo na falasi apeyelwe nyemelekei yabile bola peta ayemelekei boe. Na bamwalike yolo nkulungwa ywampendile na kumweshimu, na bamwoboye mu falasi na kumpetea mu mita yote ya muji. Na batangase nnonge yake, "Nyo nga mwapangilwe mundu yolo nkulungwa ywampendile na kumweshimu." ¹⁰Kae nkulungwa ngapammakia, Hamani, "pama kiyongoya, ung'walike modekai ngobo na umwoboye mu falasi, na kana lipongwe hata likowe limo kwa ago gaubaite." ¹¹Boka Hamani ngatola ngobo na falasi . Ngang'walika Modekai na kumpetea mu mitaa yote ya muji. No tangasa nonge yake, Aye ipangilwa kwa mudu yolo nkulungwa ywampendile na kumweshimu. ¹²Baada ya ago gote modekai ngabuya pa lityango lya nkulungwa. Kono Hamani abuute kiyongoya kasake, kuno kaombolesa, na kono alitike ntwe wake. ¹³Ngabaelesa mambwiga bake na zereshi nyumbowe. kae mambwiga bake bene hekima na zereshi niyumbowe. Manaiti modekai, ywautumbwile tomboka nonge yake ywa lubelekwo iwa kiyahudi, ukombwa li ila uluayendelya tomboka nnonge yake". ¹⁴Pabayendelyage longela, ayemeteki ba nkulungwa ngabamwisilya Hamani lenga ayende kukalamu yaiandaite Esta.

⁷ ¹Kwanyo nkulungwa na Hamani ngabayenda selekea pamope na malkia Esta. ²Pa lisoba linebele, pauletilwe wembe, nkulungwa ngammakia Esta, "Namani saukipala pa mwoyo wako? Na namani sauloba? Hata nusu ya ukulungwa wangu uwesa peyelwa" ³Apo malkia ngammakia nkulungwa, manaiti nipatike kibali pa minyo gako, na mana ikupendezite, nipeyelwe ukoto wango, na aye nga haja ya mwoyo wango, na ale ngalyanililoba kwa ajili ya bandu bango. ⁴Kwa mwanja nenga na bandu bango tupemeyilwe, lenga tualibiyilwe, tubulagilwe na tuangamiswe. Iapangage tupemeyilwe kuutumwa, analome na alwawa, mbekotoka liki, na nipekunsumbuya li nkulungwa." ⁵Apo nkulungwa Ahasuelo ngammakia malkia Esta, "Ayo nyaiwe? Nyai ywakusudile pamwoyo wake panga likowe lee?" Esta ngabaya, "Ayo Hamani mwovu kae nndumu." Hamani ngakamulwa na kitete nnonge ya nkulungwa na na malkia. ⁷Na kwa nyongo nkulungwa ngaboka apo pa kalamu apo pa wembe no yenda ku bustani ya Ikulu, lakini Hamani aigile popo lenga kunnoba malkia Esta lenga aokoe ukoto wake. Abo abweni nkulungwa ankusudile gananyata. ⁸Nkulungwa ngabuya boka

kubustani ya ikulu, no jingya kusumba sasabile na wembe. Hamani atombwike pae palikochi lyalitamile Esta. Nkulungu aliusika ngabaya, "Apala kumpujaji malkia nnonge yango kae mu nyumba yango?" Ago makowe pagapitile munkano wa nkulungwa, atumishi ngaawekelya kuminyo ya Hamani.⁹Bokapo Habona Yumo katika balo babantu mikiage nkulungwa ngammakia nkulungwa, "Nkongo wa ulaso wa futi amusini ubile kasake Hamani. Waandaliwe kwa ajili ya modekai, ywapiyite abali yopala angamiswa kwako" Nkulungwa ngabaya, "muntundike Hamani kunani yake."¹⁰Kwa nyo ngabantundika Hamani muukongo wanandaite kwa ajili ya modekai. Na nyongo ya nkulungwa ngaitulia.

8

¹Lisoba lyo nkulungwa Ahasuelo ngampeya malkia Esta mali yote ya Hamani, ndumu wa Ayahudi. Na kae ngamwoboya seo modekai atumike nnonge yake, kwa mwanja malkia Esta ammakie nkulungwa ulongo wake na modekai. ²Bokapo nkulungwa ngampeya pete yake yampeile Hamani. Malikia Esta ngamwoboya modekai lenga abe nkolo ng'unda wa Hamani.³Esta ngalongela kae na nkulungwa. Ngatomboka pae no lela nnonge ya nkulungwa kunoba agalambwe mipango ya kwabulaga ayahudi bote yayatangazilwe na Hamani Muagagi. ⁴Kae nkulungwa nganaya Esta pimbo yake ya dhaabu, ngakakatuka no yema nonge ya nkulungwa.⁵Esta ngabaya, "manaite ikupendesike na nipatike kibali nnonge yako, ulagi mbiu ikombolwe yo galambwa balau ya yaandikilwe na Hamani mwana wa Hamedatha muagagi, balua yayaandikilwe lenga kwaanga misa Ayahudi bote bababile mumajimbo ga ukulungwa wako wote. ⁶Niwesabuli bona ubaya kobapata bandu bango? Niwesa buli lolekea ualibifu wa alongo bango?⁷Nkulungwa Ahasuelo ngababakia Esta modekai, myahudi, lola nimpeile Esta nyumba yote ya Hamani na bantundike Hamani munkongo kwa mwanja akusudile kwaangamisa Ayahudi bote. ⁸kwa nyo uandike mbiu yenge kwa ajili ya Ayahudi kwa lina lya nkulungwa na ukombwe muuli kwa pete ya nkulungwa na iwesali galambuka. ⁹Kae aandishi ba nkulungwa ngabakwembana kwa wakati wowowo mu mwei unaitatu, wawabile mwei wa sivanja, lisoba lya ishilini lya mwei unaitatu. mbiu ngaiandikilwa gote ga amulise Modekai Ayahudi bapangilwe kwa kila bene jimbo. Mbiu ya andikilwe kwa magavana na kwa appendo ba majimbo bote na maakida majimbo gote gagabile boka india mpaka Ithiopia, majimbo 127 na kila jimbo lyaandikilwe kwa maandishi gake, na kila bandu kwa milongelo yabe, na kwa Ayahudi kwa maandiko ga lugha yabe.¹⁰Modekai andike kwa lina lya nkulungwa Ahasuelo na kombwa muhuri kwa pete ya nkulungwa. Ngapeleka ayo nyalaka kwa matalishi, abaobwie farasi babayenda kiyongo ya babatumikae kwa huduma ya nkulungwa, bababelekwile kwa nkulungwa. ¹¹Nkulungwa ngabapeya Ayahudi bote mu majimbo ga utawala wake kibali so kwembana kwilendela na luusa ya angamisa, bulaga na kumwalabia mundu ywoywote ywabile na liwaso lya kwabulaga Ayahudi bote no kwapokonywa mali yabe. ¹²Likowe le lipalikwae lipongilwe mu majimbo gote ga nkulungwa Ahasuelo, lisoba lya komi netatu lya mwei wa komi nebele, wawabile mwei wa Adari.¹³Yelo nakala ya mbu yपालिक्वे ipiyilwe kati salya notangasilwa kwa bandu bote. Ayahudi babile tayali lipa kisasi kwa andumu babe. ¹⁴Kwa nyo matalishi babaendeshike falasi babatumikage mu huduma ya kikulungwa. Bayei kwa kiyongoya muno. Mbiu ye yapiyilwe ku muji wa shushani.¹⁵Bokapo modekai aboi nnonge ya nkulungwa aweti ngobo ya kikulungwa, ngoba ya buluu na uu na taji ngolo ya zaabu na lijoo lya zambalau muji wa shushani ngampulaika. ¹⁶Ayahudi babile na nulu, na balipulaika na heshima. maji wowoti wolo mbiu yelo payako mbolilwe, Ayahudi atipulaika nopanga mapomolyo. ¹⁷Bandu bambone batamanile panga Ayahudi kwa mwanja hofu ya Ayahudi yabile kunani yabe.

9

¹Tumbwele mu mwei wa kominebele mwei wa lisoba lya kominetatu yayabile lisoba lya Adari, lisoba lyalyabile andumu ba Ayahudi lyabawasilyage kwitimisa salya ya nkulungwa nopata likakala kwa Ayahudi. Nakumbe Ayahudi papatike likakala kwa andumu babe. ²Ayahudi bote batikwembana mu miji yabe kumajimbo gote ga nkulungwa Ahasuelo, beka moko kwa balo babakusudile gananyata. Ntopo ywabile tayali yema nnonge yabe kwa mwanja hofu yabe yabatombokile bandu bote.³Appendo bote ba majimbo maakida na magavana, na atawala ba nkulungwa, babasaidie Ayahudi kwa mwanja hofu ya modekai yatikwatombokya. ⁴Kw mwanja modekai abile mpendo mu nyumba ya nkulungwa, na uamaarifa wake wasambaite mu majimbo gote, kwa mwanja modekai apagilwe nkolo. ⁵Ayahudi ngabavamia andumu babe kwa mapanga, babapangite kinanyata, kati mwababakusudile kwapanga bembe kinanyata, babapangite kati mwababweni indafaika kwapanga pa minyo gabe.⁶Ku ngome ya muji wa shushani kisake majimu ga andumu bababulagilwe noalibiwa na Ayahudi baikite nnya tano. ⁷Katika babawile ni pamope na parish datha, Dalfoni, Aspatha, ⁸Poratha, Adalia, Aridatha, ⁹Parimashila, Arisai, Vaizatha, ¹⁰Na bana komi ba Hamani mwana wa Hamedatha ndumu ywa Ayahudi. lakini batweti li mateka gogoti,¹¹Isaba ya babawile lisoba lya mu muji wa shushani yaikiyilwe kwa nkulungwa Ahasuelo. ¹²Nkulungwa ngammakia malkia Esta. " Ayahudi babulige analome myatano ku muji wa shushani, nkati yake babile bana komi ba Hamani ndumu ywa ayahudi. Je bapangite namani ku majimbo genge? Na kwa mbeyambeno uloba kele na upala namani?¹³Esta ngayangwa, " Nkulungwa mana ikupendesike, Ayahudi bababile ku muji wa shushani bakombwe mbiu aye na malao, na maiti ga bana ba Hamani gatundikilwe mumikongo. ¹⁴Nkulungwa nga amulisa mwalobite Esta ipangilwe. Na mbiu yakombolikwe ku muji wa shushani na bana komi ba Hamani ngabatundikilwa mikongo.¹⁵Na Ayahudi ku muji wa shushani bakwembine pamope lisoba lya komi ba nsese lya mwei wa Adari, na kwabulaga andumu babe bandu myaitatu ku muji wa shushani lakini bakunywile li nyara yabe. ¹⁶Na Ayahudi boka majimbo genge batikwembana lenga, kwilendela na bapatike panjolelya boka kwaa andumu na bababulige andumu babe bandu elfu sabini na tano, lakini bakunywi limoko gabe kwa ilebe ya mali yababile nayo andumu babe

babababulige.¹⁷ Mulisoba lya komi netatu lya mwei wa Adari, Ayahudi atipomolya lisoba lya komi na nseese, bati pomolya lisoba lya lya kalamu na pulaika.¹⁸ Lakini Ayahudi babatamaga ku muji wa shushani baisile pamope lisoba lya komi naitatu na komi na nseese. Na lisoba lya komi natano batipomolya no panga kalamu no pulaika.¹⁹ Aye nga mwanja Ayahudi ba mwijiji batama mwijiji, no azimisha lisoba lya komi na nseese lya mwei wa Adari panga lisoba lyopulaika na kalamu na lisoba lyotumyana zawadi kwa kila yumo.²⁰ Modekai, ngagabei gamambo na tuma nyalaka kwa Ayahudi bote bababile mutawala wa Ahasuelo,²² Abapalite azimisha lisoba lya komi na nseese na komi na tanto ya mwei wa Adari kila mwaka.²¹ Aye ngayabile mbonjolelyo ya Ayahudi boka kwa andumu babe na wakati go ngawabile wo galambulilwa uzuni ya Ayahudi panga pulaa, no boka mu maombolezo mpaka pomolya. Bapalikwae kwipanga masoba ga kalamu no pulaika no tumyana zawadi ya sakulya, na zawadi kwa masikini.²³ Ayahudi bayendelile no azimisha no panga selo sakibaite modekai sabaandikile.²⁴ Na wakati wo Hamani mwana wa Hammedatha mwagagi, nndumu wa Ayahudi ywapangite njama ya kwabulaga Ayahudi, na kwa kombwa puri [Yaani kombwa kula] lenga kwa angamisa mpamo.²⁵ Lakini nkulungwa Ahasuelo papatike taalifa ya mipango inanyata yaipangilwe na Hamani kwa Ayahudi, alagile kwa nyalaka apangilwe mwene, na ywembe na bana bake banyongelwe mu nkongo.²⁶ Kwa nyo Ayahudi ngabagakema masoba go purimu, bokana na lina lya puri. kwa mwanja ya galo makowe goti gagaandike mu balua, na makowe gote gabagabweni mu minyo gabe, na galo gabagapatike.²⁷ Na Ayahudi bapatika jukumu na mila yayambe. Destuli ye ibe kwa mwanja bembe, bana babe, na kila ywalombana nabo. Na yaluapanga aga maadhi gapangilwa mu kila mwaka. Baluagapanga kwa namuna fulani na wakati wowo wa mu kila mwaka.²⁸ Masoba go gapalikwa azimishwa kwa kila lubelekwe, kila familia kila jimbo na muji wake. Ayahudi ba na bana babe balei lia azimisha masoba go ga purimu, lena bakoma libalya.²⁹ Malkia Esta na modekai ngabaandika kwa mamulaka gote no thibitisha aye balua inebele usus purimu.³⁰ Balua yapelekilwe majimbo 127 ga nkulungwa Ahasuelo, yababakie Ayahudi bote amani na kweli.³¹ No thibitisha masoba ga purimu sawa mwabaite Esta na modekai gagabapalite Ayahudi azimisha. Ayahudi baeshimwile mwabalagililwe kwa mwanja bembe na bana babe, yaani lubelkwo lwabe, kati mwabaesimu wakati wo funga na Ombelesa,³² Lilagyo lya Esta lyaakikishe salya aye usu purimu, na ya andikilwe mukatabu.

10 ¹Kae nkulungwa Ahasuelo abei kodi munema na maeneo ga baaku. ²Mafanikio goti na makakala na ukolo wake, pamope na wa modekai ywamwobwiye nkulungwa, ga andikilwe mukitabu sa kambokya sa akulungwa ba Amedi na Ajemi.³ Modekai muyahudi abile yunebele boka kwa nkulungwa Ahasuela. Abile nkolo na maalufu kwa alongobe Ayahudi, kwa mwanja agateteite gabagapala bandu bake na haki ya bandu na ateteile amani kwa bandu bote.

Ecclesiastes

1

¹Gano ngamaneno ga mwalimu, mwana wa Daudi Mfalme katika Yerusalemu. ²Mwalimu abaya nyinya, "kati muke walipundugulu, katik upepo mwanana katika upepo, kila kilebe chandapeta naleka maswali gambme. ³Nifaida gani binadamu kwipata bka katika kazi yota yabaipanga pae yalisoba?" ⁴Lubelekwo lumu yenda na libelekwo lwenge icha, lakini nchi igala bila mwisho. ⁵Lisoba lyendapita na lisoba lyendchukya nayenda kwa kasi, nabuya pandua pali mtile kae. ⁶Upepo upukatya kusini na uteleta kazikazini, namala yote uteleta katika ndela yake nabuyangana kabe. ⁷Mabende gote gabutukya yenda kubahari, lakini bahari itwelyali. Pandu mabende kwagayenda, ngakwagayenda kae. ⁸Kila kilebe panga kichoka nanndopo yao ywote ywa kombwa kukichimulya. Liyo liyukatali nachelo chalikibona wala lisikilo liyakatali nakilebe chalikinyua. ⁹Sosote chakibilengachachaba, kila cha kipangate nga chachapanga. Nndopo lya yambe pae yalichuba. ¹⁰Je kwnalikowe lyolyote ambalyo bandu baweza longela, lola leno lyayambe? chochote chakibile kiyomwike baa muda nnacho, wakazi wawa kabla ¹¹yitu. Ndupu ywakombwa kombokya, chakipitile wakati waazamani, Namambo gagapitele masoba gagapite nagalo gagapitya masoba ga nnonge gagakombokilwa". ¹²Nenga ninamwalimu nanipangite na falme kunani ya Israel na katika Yerusalemu. ¹³Nayeile akili yango, katika soma na pala kwa hekima kila kilebe sakiapanngilwa pae yalyunde. Leno nalyemse nilijukumu litopyau ambolyo Nningo abapei bana babandu shughulika nalyo. ¹⁴Nibeni matendo gote ambayo gagapangika pae yalichoba, nalola gote ni muke mpaya kuchunga upepo. ¹⁵Papa pendeke pawezali nyoshelwa, sange baa kwesali balangika. ¹⁶Niubakie moyo wango kanibaya, " Lola nipatike hekima ngolo kuliko babatami Yerusalemu kabla yango. Akili yango ibweni hekima ngolo na utangi." ¹⁷Niyeile moyo wango tanga hekima na upumbavu na lyinga. Ngamgunduwite leno nalemba kae lyabile sawa nakuuchunya upepo. ¹⁸Kwa kitumbu katika wingi wa hekima kwinamasumbufu gambone, makokoleko.

2

¹Nganibaya pamoyo, " mwiche, nambala kupaya kwa pulaika" Lakini lola, wono nawembe wabile ni upepo wa muda. ²Natilongela kunani ya longola, "Niwazimu," na kuhusu palaika ifaika namani?" Natikwipeleza pamoyo wango katika jinsi ya timiza hamu yango, katika wimbi. natiruhusu lunda lwango lilongolelwe na hekima ingawa bado nabile kanishiriki lyinga. nipalage pala likowe lyalibile ligolou kwabinadamu panga pae lyunde wakati wamachoba ga maisha gango. ⁴Natimizike mambo makolo. Nasengite nyumba kwajili yango napanda mikongo ya mizabibu. ⁵Natengeneze bustini, naibanja napandike aina yote ya matunda nkati yake. ⁶Natengeneze mabwawa ga mache ilijitya nnitu pandu pamikongo payapandilwa. ⁷Napemete atumwa analome na alwawa, nabile naatumwa baba belekwile katika ikulu yango. Kae nabile

na mapenga gambone naanyana baugilwa, Zaidi ya mfalme ywoywote ywatawalite kabla yango katika Yerusalemu. ⁸Kae naikusanyile fedha na dhahabu hazina ya afalme na majimbo. Naapatike ayembe alwawa na analome kwaajili yango, napulaikya bokya kwa bana ba binadamu, masulia na awalwawa. ⁹Nyo nabile nampendo natijiri kuliko bote bababile Yerusalemu, kabla yangok na hekima nyango yabile nkati yango. ¹⁰Lyolyote ambago minyo gango gatitanwa nagakele bwiyele. Naukale bwiyele moyo wango katika furaha yoyote, kwakitumbu moyo wango watipulaika katika kazi yango yote nafuraha yabile nitumu kwa kazi yangu yote. ¹¹Kae nganilinga magendo gote amabago maboko gango gayamwiwe kugapanga, lakini kae, kila kilebe chabile ni muuke napaya kuchunga, upepo. Wabileli na faida pae yalichoba. ¹²Kae nganigeuka kwipambambanua hekima, na ulogelonge na ujinga. Kwamaana ni kilebe gani mfalme ywaicha badala yango apange, ambaso kinapangikali? ¹³Kae nganitumbwa tanga kwamba hekima inafaida kuliko ulogelonge, kati bweya mwaubile bora kuliko libendo. ¹⁴Mwene hekima atumya minyo gake katika ntwe wake bone pandu payenda, lakini nnogeloge atyanga, mulubendo, ingawa ndangite mwisho wa aina jimo utuzilwe kwakila yumo. ¹⁵Kae nnganibaya paunyo wango. "chakipitya kwa uloge loge, ngachapitya nakwango. Nyo kwinatofauti gani kati nenga, namwene hekima muno? " kamitimisha moyo mwango, " Wono kae nimuke bainnn' ¹⁶Kwakuwa mwene hekima, kati mpumbavu, hakumbokelwali kwa muda nnaso - katika masoba gagaisa, kila kilebe chapanga kilibalilwe. Mwene hekima endawaa kati mwawaa nnogeloge. ¹⁷Nyo nauchukile bwomi kwa kitumbu kazi yote yaipangite pae yalisoba ya bile mbaya kwango. Yeno nikitumbu kila kilebe ni muke napaya kuuchunga upepo. ¹⁸Nagachukieti gote ganigatimizike, nayomwiwe kugapang pae yalisoba kwakitumbu nilazima nigaleke kwa mundu ywaisa badayango. ¹⁹Naninyai yatannga kwamba abaa mwenehekima au nnogeloge? ila apanga nyemeleki wakila kilebe, pae yalisoba ambayo kazi yango na hekima yango yatikusenga. Wone kae nimuuke. ²⁰Kwanyo moyo ngautumbwa kata tamaa kunini ya kazi yote yaniipangite pae yali soba. ²¹Kwakuwa kwaweza baa namundu ywa panga kazi kwa hekima ufahamu na umahili, lakini aleke kila kilebe sabile nacho kwamundu ambeyen anapangali chochote, wono nembe nimuke na ataringolo. ²²Kwamaana kwinafaida gani mundu pata ambaye apangite kazi kwajuhudi napaya moyo wake panga kazi yake pae yalisoba? ²³Kilalisoba kazi yake nimaumivu nauna sikitiko, nyo wakiti wakilo roho yake ipono lyali . Wono ni muke. ²⁴Ndopo jambo jema kwa mundu yauywote zaidi yalya na nywa naridhika naselonni sakibile chem katika kazi yake. Nganibona kwamba Ukweli wono uboka mmaboko ga Nningo. ²⁵Kwakuwa, minyai endaweza lyaa au endweza pata furaha yoyote zaidi ya Nnonge? ²⁶kwakuwa kila ywapulaisa ywembe, Nnongo upeya hekima na utangi na furaha. Ingawa kwamwene dhambi umpya kazi ya kusanya natuza ili kwamba ampei mundu ywampendeza Nngongo, wono kae nisawasawa na muuke na paya kuchanga upepo

3

¹Kwakuwa kila kilebe nawakati wake, namajila kwa kila kusudi pae ya mbingu. ²Kwinawakati wabelekwa na wakati wa waa, kwinawakati wapanda na wakati watupwa gagapandilwe ³Wakati wabulaga na wakati waponyesha, wakati wa bumwana na wakati wachenga. ⁴Keinawakati walela na wakati waeka, wakiti waomboleza na wakiti waina, ⁵Wakati watondwa maliwe na wakati wataikwa maliwe wakati wa kumbatya bandu benge na wakati wa kumbatyalali. ⁶Kwinawakati wapala ilebe nawakati wakotoka pala, wakati watuza ilebe nawakati wa kotoka kwituza, ⁷Wakati wapopwana magobo nawakati wakuyashona, wakati watamaliki nawakati walongela. ⁸Kwinawakati wapenda na wakati wachukia, wakati wa ngondo na wakati wa amani. ⁹Nifaida gani mpanga kazi yaipata katika kazi yake? ¹⁰Nibweni kazi ambayo Nnongo' apeile binadamu kwitimiza ¹¹Nnongo apangite kila kilebe faika kwa wakati wake. Kae abei umilele nkati ya miyo yabe. Lakini mwanadamu awezali elewa matendo ambayo Nnongo' atikuga panga, boka mwazo wabe mpaka mwiso. ¹²Ndakite kuwa ndopo sakibile bora kwa mundu ywoywote kuliko palaika na panga magoloua madamu ainabwomi. ¹³Nakwamba kila yamo atakiwa alye na anywe natakiwa elewe jinsi yapulaikya nmagolou ambago gapita katika kazi yake yote. Yeno ni zawadi boka kwa Nnongo. ¹⁴Ndangite kwambo chochote cha panga Nnongo' sanda dumu milele. Ndopo sakiweza yongeeke au nboyelwa, kwakitumbu Nnongo' ywakiipangite, ilikwamba bandu bamwegeli kwa heshima. ¹⁵Chochote sakibile kiyomwiwe baa, chochote chachabaa kiyomwiwebaa. Nnongo' apanga binadamu palailebe yaiite. ¹⁶Nani bwene kwamba pae yalisoba ulau ubile pandu papapasilwe panga na haki, napanda pahaki maryambone palinaulali. ¹⁷Nganibaya pamoyo wango "Nnongo' apalahukumu mwene haki na naukwawakati mwafaka kwakila jambo na kila kitendo. ¹⁸Nganibaya pamoyo wango, "Nnongo' kwa paya binadamu kwaleya kwamba bembe ni kati anyama. ¹⁹Kwakuwa mwiso wabana ba binadamu namwiso wa anyama ni sawa. Kimocha yumo sawa nakiwo saywenge. Bote baina pumzi sawa. Ndopo faidi kwa mwanadamu zaidi ya anyama. Kwakuwa ndopo kilakilebe ispokuwa pumzi? ²⁰kila kilebe kiyenda, pando pamo. kila kilebe kiboka mulitikwili, nakila kilebe kibuyangana malitikwili. ²¹Ninyai ywatangite kati roho ya binadamu iyenda kunani na roho ya anyama iyenda pae ya nchi? ²²kwanyo kae mbalatanga kwamba ndopo lyalibile ligolou kwa hwowote zaidi yapalaikya kazi yake, kwakuwa alyo nga jukumu lyake. Ninyai ywa kumbwa kuneta kae Lola sakipitya badayake?

4

¹Badae kae nganifikilia kuhusu mateso gote gagabile pae yalisoba. Lola moli gabandu gabalumilye. Ndopo ywabafariji kwaajili yabe. Ngupu ibile katika maboko gaatasaji, lakini atasi babileli namfariji. ²Nyo nganapongeza bandu baba wile, balo ambabo tayari bawile, sio babaishi, balo ambabo babile baomi. ³Ingawa ni bahati muno kuliko bote abele niyolye ambaya anaishio8k ywembe ambaye anabanali matendo gote malau ambago genda pangike paye yalisoba. ⁴Kae

nganibona kila litende lya kazi na kila kazi ya utashi yabile bwigu wajilani ya mundu. Wono kae ni muuke napaya kuuchunga upepo.⁵Nngogeluge kulukonja luboko lwake napangali kazi, nyo sakulya sake niyega yake.⁶Lakini afadhari kuzi ya faida ya pamope na kazi yaharaka kuliko kazi ibele pamope na kazi ambayo upaya kuuchunga upepo.⁷Kae ngani wasa kae kuhusu ubatili, muuke unuoba pae yalisoba.⁸Kwinaaina ya mundu ambaye abile kisake. Habileli na mundu, abileli na mwana wala nnongowe. Ndopo mwiso wakazi yake yote na minyo gake gatoshekali kwapata utajiri. Endashangala, "Nenda kwisubwa na alibia furaha yango kwaajili ya nyai? Wono kae nimuke, hali mbaya.⁹Bandu abele bapanga magolou, muno zaidi ya yumo, kwa pamope benda weza pata malepo magolou kwaajili ya kazi yabe .¹⁰Kwakuwa mana yumo mana atumbwike, yenge endaweza kumkakatuya, bwigalye. igawa uzuni ifata ywembe kisake patumboka mana ndopo mundu wakunka katuya.¹¹Namana abele bagonjike pamope, baweza pata lyoto, lakini, mundu yumo wazakitiwi pata lwoto abile kisake?¹²Mundu abile kisake aweza shindwa ngupu, lakini abele bendaweza yuma katika shambuliwa, namana ya nyuzi italuu ikatikali kiyongoya.¹³Nibora panga wakijana maskini kuliko mfalme ngoi na nnogeloge ambeye atangiteli namna yapekanwa maonyo.¹⁴Yeno nikweli ata mana, mundu mnanguta panga mfalme boka gerezeni au ata mana abelekwile maskini katika ufalme wake.¹⁵Ingawa nibona kila yumo ywabile na bwomi nateleta pae yalisoba kabaye ya pae ya kijana nnangota ywakaka twike kati mfalme.¹⁶Ndopo mwiso wabandu bote baba pala kumtii mfalme ywa yambe, lakini bambone banumbali ywembe. Hakika hali yeno ni muke napaya kuuchunga upepo.

5

¹Ulendele nyendo wako bayenda munyumba ya Nnongo - uyende kolya upekani pekanwa nibora kuliko alogeloge pabama dhahabu wakati batangiteli chaba kipanga katika maisha nikilau.²kanaabe wanmwepesi walongela kwa nkano wako, nakanaupange nuyo wako leta jambo lyolyote kwakiyongoya nnonge ya Nnnongo. Nnongo. abile kumbingu lakini abile pae, kwanuo maneno gako gabe machene.³Mana ubile nambo gambone gapanga nagai ngaika, penge wapata ndoto mbaya. Napenge walongela maneno gambone ga ulogeloge.⁴Manabei nadhiri kwa Nnong, kanauchelewe kwipanga, kwakuwa Nnongo' apulaikyali ulogeloge. Upange selo saulopite upala kipanga.⁵Nibora kotoka beka nadhiri kuliko beka bila kwipanga.⁶Kanahurusu mkauo wako sababisha yega yako panga dhambi. Kanaulonge kwa mfumwa wa kuhani, "selo kilapo sabile kwa makosa "mwanjanamani kampanga Nnongo akachilike kwalapa kwa ubocho, kumcho pya Nnongo alibie kazi ya maboko gako? ⁷kwakuwa katika ndoto yambobne, kati mwibile katika maneno gambone kwina ubatili. Nyo unyogope Nnongo.⁸Paumona maskini kateselwa na pokonyolelwa haki napangi vibaya katika lijamba lyako, kanaushangale kati ndopo ywatangite, kwakitumbu katika mamlaka ambabo bendalola, kwina atababile kunani yabe.⁹kwa Yongeya uzalishiji wa bwe nikwakila yamo, namfalme mwene endatola uzalishi bokya migunda.¹⁰Ywoywote ywapendi hela atoshekali na hela, na ywoywote ywapendi utajiri mara yote apala zaidi. Wono kae ni muke.¹¹Kadri mafanikio mwagayongeeke ngamwaba yongeeke bandu babatumya. Kwinafaida gani katika utajiri kwa ywamiliki ispokuwa lola kwa minyo gake?¹²Lugono lwampanga kazi nilunogau, manakalya pasene au muno lakini utajiri wamundu tajiri mlusuli lya vizuri.¹³Kwinalajambon libaya muno ambalyo mtilibona pae yalisoba. Mali yaibekilwe akiba na mwene, isababishia tabu mwene.¹⁴Wakati tajiri paobeya utajiri wake kwa bahati mbaya, mwana wake ambaye atikumpapa, hagailwali chochote mmaboko gake.¹⁵Kati mundu mwabelekwa watopo boka mundumbo ya mae bake, nyonyo aboka katika maisha gano abile watopo. Apotwali chochote boka katika kazi yake.¹⁶Jambo lyenge libaya muno, kati mundu mwaisile lazima aboko nyonyo. Kwanyo nifaida gani mundu ywaipata katika panga kwaajili ya upepo? ¹⁷Wakiti wamasoba gake alya nalubendo naenda fedheheshwa sana na matamwe na nyongo.¹⁸Lola sanikibweni panga kigolou nilya nanywa napulaika faida boka katika kazi ya yitu yote, yatwipanga pae yalisoba wakati wamasoba ga bwomi gono ambao Nnongo' atitupea. Kwakuwa wono mwajibu wa mundu.¹⁹Ywoywote ambaye Nnongo' ampeile mali nautajiri nauwezo wopokya sehemu yake napalaika katika kazi yake Yeno ni Zawadi boka kwa Nnongo' .²⁰Kwakuwa mara kadhaa akombokyaliki kazi ya maboka gake, kwa kitumbu Nnongo' angaika namambo ambayo endalulaika kagapanga.

6

¹Kwinaubaya ambao nitakuubona pae yalisoba, nanimbaya kwa bandu.²Nnongo'n awechna kumpeya mundu mali na utajiri na heshima kwa kiasi kwamba hakosali chochote sakitamanwa mwene, lakini kae hapeyali uwezo wakipulaikya. Badala yake mundu ywenge atunyailebe yake. Wono nimuke liteso libaya.³Mana mundu apapite bana miajimo naatama muka yambone, ilikwamba masoba ga miaka yake niyambone, lakini mana muyo wake utoshekali kwa mema na hasikilwali kwa heshima, kae nibaya kwamba, mwana ywabelekwi ubile awile ni bora kuliko mwabile.⁴Hata mwana ayo abelekwi bila faida nna apeta katika lubendo, nalina lyake higala litiilwa.⁵Ingawa mwana ayo abonali lisoba au tangan kilebe chochote, aina pumziko ingawa mundu ayo apomolileli.⁶Hata mana mundu ashile miaka elfuimbele lakini ayeganali pulaikya ilebe ngolou, aende pandu pano kati mundu ywoywote yolya.⁷Ingawa kazi yote ya mundu nitweleya nkano wake, ila hamu yake nyukutali.⁸Hakika nifaida gani yabile nayo mundu mwene hekima kuliko nnogeloge? Nifaida gani yabile nayo mundu maskini ata mana atangite panga monge ya bandu?⁹¹¹Nibora nalidhika naselo ambacho minyo gendalinga kuliko tamani selo ambacho hamu yangefulia yenda tamanwa, ambayo kae nimuke napaya kuuchunga upepo.¹⁰Chochote ambaso kitiba, tayari kiyomwike peyelwa lina lyake, nanyale mundu mwa bile nikati tayari ayomwike tanganikwa. Nyo ibile itaikali yomana nayolya ambaye ni muhukumu nkolo wa bate. Maneno gambone ambogo gendelongeleka, nagangemana ngagayongeeke, kwanyo nifaida gani yabile kwa mwanadamu.¹²Kwakuwa ninyai ywatangite namani sakibile kizuri kwa mundu katika maisha gake wakati waubatili wake, masoba

gagabalangike ambayo wago endapeta kati kiwile? ninyai ywa kumba kumuikia mundu selosaka pala isa pae yalisoba baada ya peta?

7

¹Lina ligolou nibora kuliko manukato gagharama nilisoba lya waa nibora kuliko lisoba lya belekwa. ²Nibora yenda nyumba yamaombolezo kuliko nyumba ya karamu, kwakuwa maombolezo gasa kwa bandu bote wakati wamwiso wa bwoni, kwanyo bandu babaishi nilazima babeke lino paunyo. ³Huzuni ni bora kuliko lwala, kwakuwa baada ya kuminyo ya huzuni isa furaha na moyo. ⁴Moyo wamwene hekima ubile katika nyumba ya maombolezo, lakini moyo wannogeloge ubile katika nyumba ya karamu. ⁵Nibora pekanwa maonyo gamundu mwene hekima kuliko pekanwa mwambo wa nnogeloge. ⁶Kwakuwa kati mlio wa miminw pae ya kiteleko, nga mwakibile lwala lwa mundu nnogelonge. Yuna kae nimuuke. ⁷Kweli jeuli umpanga mundu mwene hema nnogeloge, na rusha alibiya moyo. ⁸Niheri mwiso walijambo kuliko mwazo, nabandu bene uvumilivu nibora kuliko bandu bene majivuno muroho. ⁹Kamaukasirike araka muroho yako, kwakitumbu nnyongo itama nyoyo ya alogeloge. ¹⁰Kanaubaye, "kanamani masoba gazamani yabile bora kuliko masoba gano? kwakuwa sio kwakitumbu ya hekima kwamba alaluya liswali leno. ¹¹Hekima nijema kati ilebe yathamani yaturithi boka kwaapendo bitu. Ipia faida kwabalo babalibona lisoba. ¹²Kwakuwa hekima katinyalo hela mwaicha piya ulizi, lakini faida ya malifa nikwamba, hekima hupeya bwonmi kwa ywoywote ywabile nayo. ¹³Utafakari matendo ga Nnongo'; Ninyai ywakombwa kukiimarisha chochote sakiobiye? ¹⁴Wakati paiba nyema wishi kwafuraha kwawakati awo, lakini wakati paibaa mbaya utafakari leno. Nnongo' atiruhusu hali yote ibee, kwakitumbu leno, ndopo mwanadamu ywoywote hwatanga sosote sakiisa baada yake. ¹⁵Nibweni mambo gambone katika masoba gango ga ubatili. Kwina bandu bene hekime ambao bendaangamoa licha yakwamba baina haki, napanga bandu alaua ngababila nabwoni nacho licha yakwamba malau. ¹⁶Kanaube wamwene haki katika minyo gako wa mwene. mwanja namani kwiali bia wamwene? ¹⁷Kanaube wanau muno au wannogeloge mwanja namani uwe kabla ya wakati wako? ¹⁸Nivema kwamba ukamwe hekima yeno, nakwamba kanauleke haki iyende, kuwa mundu ywa meha Nnongo' atimiza ahadi yake yote. ¹⁹Hekima inangupu nkati ya mwene hekima, zaidi ya atawala komi katika nnema. ²⁰Ndopo mundu mwene haki kunani ya nchi ywa panga mema napangali dhambi. ^{21,22}Kanaupekani kila lineno lalilongelwa, kwakitumbu uweza yowa mtumwa wako kakulani. yonyo utangate wamwene nkati ya moyo wako watanile benge mara kadhaa. ²³Gano gote nigathibitishe kwa hekima. Ngambaya "nabaa na mwene hekima" lakini zaidi ambayo mbele baa. ²⁴Hikima yeno ibele kutalu na kina muno.. ninyai ywa kombwa kwipata? ²⁵Nageuzike moyo wango kwiyezana na changuza napala hekima naufafanuzi waukweli, natanga kwamba ubaya ni ujinga na kwamba niupumbavu ni wazimu. ²⁶Nganipata tanga kwamba uchungu kuliko kiwo, ngamwabile mwananwawa ywoywote mbaye moyo wake utweli mitego, na mbelele, nambaye maboko gake ni nyororo. HwoHwote ywa mpeza Nno'ngo' aponyoka boka, kwake, lakini mwene dhambi atolelwa nakwe, ²⁷Tafadhali selo chanivumbuvite, "abaya mwalimu. "Nibile kanyongea uvumbuzi gumo adi wenge ili kwamba nipate ufafanuzi wa ukweli. ²⁸Yeno nibado kanipala, lakini bado ninapatali. Ninapatali nnolume mwa elfu, lakini nipatali mwana nnwawa nno'ngo' ni mwabalo bote. ²⁹Nigunduwite leno. kwamba Nno'ngo' amumbite binadamu abile mnyofu, lakini bapitike katika hali ya unyofu kabapala manonopau gambone.

8

¹Nimundu gani mwene hekima? Ambaye atangite matukio gaina maana gani katika maisha? Hekima nkati yamundu sababisha kuminyo yake kumelemeti, na unonopau ya kuminyo yake kubadilike. ²Nikushauri utii amri ya mfalme kwakitumbu cha kilapo sa Nnongo' nakunywa ywembe. ³Kanauyomnbekete boka nnonge ya kuminyo, yake, nakanauyene ungalubuko jambo lyangefaika, kwakuwa mfalme apanga chochote chatamanwa. ⁴Lineno lya mfalme lyenda tawala, kwanyo ninyai ywapala tumakia, upanga kele? ⁵ywoywote ywakanwa amri ya mfalme akwepa madhara. Moyu wamwene hekima tanga mwelekeo mwafaka na muda wa yenda. ⁶Kwakuwa kila lijambo linamwelekeo waubile sahih, nawakati wayangwa, kwakitumbu taabu ya mundu ningolo. ⁷Ndopo ywatangite sakifuata. Ninyai ywa kumbwa kumakia namani sakiisile. ⁸Ndopo mwene uwezo kunani ya roho aikeleboye roho. Wala habileli na mamlaka juu yalisoba lya waa, wala ndopo ruhusiwa katika ngondo Yelya, wala ulau wamwokoali yolya ywaubelile. ⁹Mambo gano gote nigabweni, niyei moyo wango katika kila kazi yaipangite pae yalisoba. Kwina wakati ambopo mundu yumo abile namamlaka juu ya nyine kwanyongo yake. ¹⁰Nyo nababweni abaya kabasilwa adharani. Baboilwe pandu patakatifu na sikilwa pandu pabalumbelwe nabandu katika nnema wababile kabapanga malau. Yeno nayembe ifaikali. ¹¹Wakiti ukunu, dhidi yalitendo lilau ihukumilwali araka, ishiwishi myoyo yabinadamu panga ulau. ¹²Hata mana mwene dhambi apange ulau mara miajimo nabado alama kwa muda nnacho, bado ndake yapaka vema. kwabalo baba mweshimu Nnongo', baba heshima ubile wake bababile nakwe. ¹³Lakini yapangali safi kwa mundu nnu, nyumbowe acheleweshelwa. masoba gake kati kigolou chakiboka kiyongoya, kwa kitumbu amweshimuli Nnongo'. ¹⁴Kwina muke wenge wangefaika, lijambo lyenge lyalipangika, kunani ya Dunia. mwagapitwa kwa bandu alau namabo pitwa kwabene haki kati mwagapitwa kwau, Nibaya leno kae nimuke waukotoka fauka. ¹⁵Kwanyo nganipendekeleza, furaha, kwaki tumbu mundu ndopo jambo bora pae yalisoba zaidi ya lya na nywa nabaa na furahil Furaha ngaipala kunifuati katika kazi yake kwa masoba gote gamaisha gake ambayo Nnongo atikumpea pae yalisoba. ¹⁶Naubei moyo wango tanga hekima nnatanga kazi yaipangike kunani ya nchi, kazi ambayo yendapangika mara ya mbone ponge wilita nninyo kilo na mutwekati. ¹⁷Kae ngamitafakari

matendo gote ga Nno'ngo', na kwamba mundu awezali kazi yaipangilwa pae yalisoba. Bila jali mundu enda panga pata majibu, hagapata, Ingawa mwene hekima aweza aminwa kwamba atangite, kilebe kweli atangiteli.

9

¹Kwakuwa nafikirie gano gote kwa lunda lwanyo tanga kuhusu bandu bene haki nabene hekima namtenolo gabe. Bote babile katika maboko ga Nno'ngo'.²Kila yumo aina mwiso sawa. mwisa sawa wenda lenda bandu bene haki na alau, bababile safu nabababileli safi, ywembe ywapiya dhabibu nayolya ywanyepia dhabihu. Kati nyalo yolya ywapata mwawaa, nyonyo mundu yolya ywapata ywayogopa beka kilapo nembe awaa.³Kwina mwiso nnau kwakila kilebe chakipangika pae yalisoba, namwiso wakila mundu. moyo wa binadamu utwelile ulau, na wzimu ubile katika moyo yabe wakati wabaishi. Nyo baad yalyo bayenda kwa wafu.⁴Kwakuwa ywote ywa ungana nabate bababile bweni kwina tumaini, kati nyalyo mbwa mwabile hai nibora kuliko imba ywa wele.⁵Kwakuwa bandu bababile baomi, lakini baba wile batangiteli chochote. Babilelei kae natuzo lyolyote kwakitumbu kumbukumbu yabe ilibalikwe.⁶Upendo wabe, chuki na bwigu ikanilwe kutalu muda nnaso. Bapatali pandu katika kilebe chochote chakipa ngika pae.⁷Uyende ukalwelibumunda lyako kwa palaika, nanyw wembe wako na moyo wapulaika, kwakuwa Nno'ngo' wndaruhusu sherekea kazi njema.⁸Ngobo yako ibe masoba gote, nantwe wako upakae mauta.⁹Utame kwapulaika nannwaw ywaumpende masoba gote ga bwomi wako ga ubatili. Nyo nithawabu kwaajili ya kazi yako pae yalisoba.¹⁰Sosote sakipanga luboko lwako, ukipange kwa ngupu yako kwakitumbu ndopo kazi, au ufafanuzi au utangi au hekima katika sheol, paupenda.¹¹Nibweni ilebe yautya pae yalisoba. Mashindano gabakanali nabandu bene lubelo. Ilebe ibakanali na na bandu imara. Mkate ubakanali nabandu bene busara. Mali ibokanali na bandu bene utangikibali kibokanali na bandu bene utangi. Badalayake muda na bahati waathiri abo bote.¹²Kwakuwa ndopa ywatangite wakati wake wa waa kiti nyalo Omba mwayonjelwa katika lupelele lwa kiwok au katinyalo kiyuni mwaboyolwaga katika ntego. Kati anyama binadamu batitabilwa katika nyakati mbaya ambaya ghafla lobokaya.¹³Kae nibweni hekima pae yalisoba kwanani na ambayo kwango yabonekine ngolo.¹⁴Kwabile na nneme sene na bandu achene katika yake, na mfalme nkolo asile kinyume na nnema ayo nangazingira nacheniga maandaki kwaajili ya shambulia.¹⁵Nakatika Nnema kwabele na maskini, mundu mwe hekima, ambaye kwa hekima yake aukosopolilo nnema. Ilabadae ywanko mbnokile maskini.¹⁶Nyo nganibaite, "Hekima ni bora kuliko ngupu, laki hema yamundu maskini salauliwa, na maneno gake gapekanilwali?"¹⁷Maneno gamundu mwene hekima galongelikwe mbole mbole gatipekanilwa kuliko ndoti ya mtawala ywoywote nnongoni mwaalogeloge.¹⁸Hekima nibora kulika silaha ya ngondo. Lakini mwene dhamba yuno aza alibia magolou gambone

10

¹Kati mabebe babawele sababisha nungu pia lumba lya bola, nyonyo Ulongologe passene kwisnda hekima na heshima.²Moyo wamundu mwene hekima elekea mmalya lakini moyo wa nnogeloge uelekeka makeya.³Wakati nnogeloge patwanga mubalabala, fikiria kwake kwina mapungufu, mana ithibitike kwakila mundu kwamba ni upumbavu.⁴Mana nyongo yantawala ikakatwike nawenga, kamauleke kazi yako. uwezatuliza ukatili nkolo.⁵Kwina ulau waniubweni pae yalisoba, aina yalikosa ambalo hisa boka kwantawala.⁶Alogeloge bapeyelwa nafasi yaongoza, wakati bandu bashindike nafasi ya kunani bapeyelwa nafasi ya pae.⁷Nabweni atumwa kabaoboka farasi, nabandu babafulile kabatwanga kati atumwa kunani ya bwe.⁸Ywoywote ywamba lyemba azatumbukya, napopote mundu pabomwana kingombe ngambo aweza kunnuma.⁹Ywoywote ywachanga maliwe, awaza linnilwa nago. Namundu ywa chonga mbao, aweza kwiatarisha kwa ayo.¹⁰Kati choma champapata sange tema, na mundu anolali, kae lazima utumi ngupu ya mbone, lakini hekima ipiya faida kwa ufaulu.¹¹Manang'ambo alumete kabla anapulaikali, nyo ndopo faida kwaywapulaisa.¹²Maneno ga nkano wa mundu mwene hekima gabile na lwongo. Lakini mikano ya nnogeloge umila mwene.¹³Kati meneno mwaga tumbwa tiririka mukano wa nnogeloge, ujinga wenda boka, na mwiso akano wake tiririka lilalo libaya.¹⁴Nnogeloge yongeya maneno, lakini ndopo ywatangite sakiisa. ninyai ywa tangite baada yake?¹⁵Lyusu lya nnogeloge, nyo batangiteli ata ndela yayenda kannema.¹⁶Ole wako bwe mana mfalme wako ni machembe chene, namana iongozi yako ba tubwa karamu kindae.¹⁷Lakini ubarikiwe bwe mana mfalme wako ni mwana wa mungwana, namana ingozi bako balya wakati. mwafaka, kwa ngupu nasio kuulevi.¹⁸Kwakitumbu saukata ng'omba tumbuka, na kwakitumbu sakikotoka panga kazi nyumba ipata luga.¹⁹Banda baanda sakulya kwa ekaa, Wembe uleta furaha mumaisha, na hela hitima kila kilebe.²⁰Kana umlani mfalme, hata katika lunda, nakanawalani bene mali katiika chumba sako sagonja. Kwakuwa iyuni baku nini bawesike potwa lilobe lyake. Sosote sakibile na mapapayo kiweza sambaza jambo.

11 ¹Upeleke nkate wako kunani ya mase, kwakuwa uapala pata kabe baada ya masoba ga mbone.²Ushiriki mkate na bandu saba, hata banane kwakuwa utangiteli ninajanga gani ga gapalaisa kunani ya nchi.³Namana nkongo lyilwike lolya kusini au lolya kaskazini, popote nkongo paujiluka ngaugala popo.⁴Ywoywote ywaulinga upepo yendawekana kanaaboke, na ywoywote ywagalinga maunde yenda wezekana kana aune.⁵Kati mwaukotwike tanga ndela kwa upepo, wala nyalo mwana mwakola mundumbo, nyonyo uwezali kuielewa kazi ya Nnongo. ywa umbie kila kilebe.⁶Kindae upande mbeya yako. mpaka kitamwiyo, upange kazi kwa maboko gako kati mwaipalikwa kwakuwa utanguteli ni yako ipalafanikiwa, kindae au kitamwiyo, au yeno au yelye au yote yabaa mzuri.⁷Kweli bwea ni nnogau, nakilebe sapulakya kwaminyo lola lisoba.⁸Mana mundu alamite miaka yambone, naipulaki yote, lakini nifikiri juu yamasoba gagaaisa galubendo, kwakuwa yabaa yambone. Kila kilebe sakiisa nimuke wauteketea.⁹Upalaiki muchembe, katika uchembe

wako, namoyo wako upalaiki masoba gauchembe wako, sosote sakibile nnonge ya minyo gako. Ingawa utange Nno'ngo' akuleka muhukmu kwaajili yailebe yeno yote.¹⁰Oboye nyongo boka pamoyo wako, nakanalyali maumivu gogote katika yega yako, kwa kitumbu uchembe na ngupu yake ni muke.

12 ¹Kae ukomboki mumba wako katika masoba gauchembe, kabla yamasoba ganonopa ganaisali, nakabla ya miaka hanaikali pawabaya, " Nenga nibileli nafuraha katika ayo," ²Upange nyo kabla ya bweya walisoba na mwei na ndondwa inapangali lubendo, naunde buyangana kabla ya ula.³Awo wapanga wakati ambapo nendeli wa ikulu alendema, na andome imara kabalita na alwawa babapola koma, kwakitumbu niachene, nabalo babalinga mudilisha balali vinzuri kae.⁴Hayo wabaa wakati nilyango ijigalikwe katika mtaa, na mlio wasaga koma. Wakati analome bang'ondoelwa kwa nilongelo ya iyuni, na mwambo walilobe lyaanja wa koma.⁵Wabaa wakati bandu boyogopa yaikaka twike naatari yaibile mubarara, nawakati ambapo mlozi wapanga maloba, nawakati mapai bakokota bene, nawakati ambapo hamu ya asili yashindwa. Kisha mundu ayende katika nyumba yake yangeba na mwisho naombolezaji kabaelya mumitaa.⁶Ukomboki muumba kabla yakamba ya fedha inakatilwali, au bakuli lya dhahabu linapuwaniwali, au guduli pawanilwa paki nywanyu, au toroli lyamase puwanika kulose, ⁷Kabla ya litikwili kilebokya pandu paga pitike, na roho kelebokya kwa Nno'ngo' ywaipiite.⁸Kati lipundugulu lya muke, "abaya mwalimu, kila kilebe nimuke waoba. ⁹Mwalimu abile na hekima naafundishike bandu matifa. Atisomo na azimia tonga mithili ya mbone katika mpangilio.¹⁰Mwalimu atipala naandika kwatunya ithibitisho dhahiri, mwaneno ga ukweli gagabile wema. ¹¹Maneno gabandu bene hekima nikati mchokoo, kati misumari yaiko ng'ondilwe kwa nkakati, ngamwagabile manena ga mangwano katika mkutano wa mithali yabe, ambago gafundishilwe na mchungaji yumo.¹²Mwanawango ube makini lakilebe zaidi, utengenezi waitabu ya mbone, ambaso ndopo mwiso, nasoma kwambone leta choka yega.¹³Mwiso walijambo baada yakila kilebe uyewine, ni kwamba lazima unyowe Nno'ngo' na kwamwa amri yake kwakuwa leno ngajukumu lyote lya binadamu. ¹⁴Kwakuwa Nno'ngo' aleta kilalitendo muukumu, pamope nakila kilebe sakiilwe, kigolou au chanyat.

Song of solomon

1

¹Mwambo unanoga wa suleman, Nnwawa nchene kalogula na mpenzi wake. ²kwale ukanibusu na mabusu ga mkono wako, kwa mwanja upendo wako bora kuliko wembe. ³Mauta gako yaupako gaina mauta gananungya, lina lyako kati marashi kagaogelya, kwa hiyo alwawa asene benda kupenda. ⁴Unipotwe kachako na tulowa kukubutukya. Nnwawa kalogula mwene mfalme anipeli ke kachake. Nnwawa kalogela na mpenzi wake nitepurahika, nitapulaika kuhusu wenga anileke ni pulaiki upendo wako, ni bora kuliko wembe. Yabisapi alwawa benge kabapenda. Nnwawa kalogela na alwawa benge.⁵Nenga na mpili lakini nang'olou, mwenga mwana binti na alwawa ba Yerusalemu wapili kati hema ya kedari, unang'oloka kati mapazia ga suleman. ⁶Keni uni sangale kwa mwanza wa pili kwa mwanja lisobo litinitinia, Bana ba maobango babi ya nyongo nane, banipangite na nendeli wa migunda ya mzabibu, na ng'unda wango wa zabibu na utunza lili. Alwawa kabalo gela na mpenzi wake.⁷Nibakiya wenga wanikupendile, kwako kwo sungwa mifungo yako? kwako kwabapomo lya mifungo yako, mutwekati? mwanja na mani nibe kati na mundu jwa nianga ika kati na mifungo ya bwigalye? mpenzi wake kanyangwa.⁸Manautangite kwako, wobi unanoga, kati ya alwawa, ukengame njayo ya mifungo yabe walishe bana bako na bwii karibu na hema ya mchungai.⁹Nenda kufananisha, mpenzi wango, na farasi mzuri mkongwe kati mamutuka ga farao. ¹⁰Magomo gako gatigoloka na mapambo, ingo yako na mkupu wa madini. ¹¹Nitowa kupangwa mapambo ga dhahabu yai yangabanike na ela. Nnwawa kalongela mwene.¹²Wakati mfalme agonjike pakindanda chake mauta gango gande tawala kagamu ngya. ¹³Mpenzi wango kasango kati mkebe wa mauta wangonja pambele gango kilo. ¹⁴Mpenzi wango kachango kati kitondo cha mauwaya hena mu nng'unda wa mizabibu ya Eni Ged. Mpenziwake enda longela nakwe.¹⁵Lola, wenga ugolwike, mpenzi wango, lola, wenga wang'olou, minyo gako kati mauwa Nnwawa alogela na mpenzi wake.¹⁶Lola, wenga wolitanwa lishati, mpenzi wango, mwobiwa wa mpanwa lishati. ¹⁷Ngobo ya nyumba yitu ya ndambe ya mierezi. na nkati jitu ndambe ya matawi ga miberoshi.

2

¹Nenga na liloba mulalaja, nyinyoro mu lubende. Nnalome kalogela na kwe. ²Kati nyinyoro mumaliwe, ngawenga, l mpenzi wango niongoni mwa enja benge bote. Nnwawa alongula na wenga. ³Kati nkongo wa mpela mwaubile kati ya nkongo wa mwitu, nga wampenzi wango mwaubile miongoni mwa alalome. ⁴ndama pae ya kiwili chake kwa furaha sana na kipoyo chake kinanoga kwa ladha yango. ⁵Lyomoke kwa keki ya mizabibu na kuni peya mapera, kwa mwanja nitikombala kwa mpenzi Nnwawa kologela mwene. ⁶Luboko lwake lwa nkeya lubi pai ya ntwe wango na luboko lwake lwa mmalyo kuni kumbatya, Nnwawa kaloela na alwawa aine. ⁷Nipala muhaidi, mabinti ba Yerusalemu, kwa swala na mbala wa mwitu, mufulu ga lili mapenzi gitu mbaka patwa yomwa twabene. Nnwawa kalogula mwene. ⁸Lilobe lya mpenzi wango lyoo, O, ajwo andaisa, kangoloka ngoloka kunani ya kitombe, kagoloka nkitombe. ⁹Mpenzi wango kati swala aokati mwana nchini wa mbala. lenga, ayemi nchogo ya ukota witu, kusangala peta pa dirisha, kalolekeya lupelele. ¹⁰Mpenzi wango alogeinane kabaya, "Yumuka, mpenzi wango, Nanoga wango, tuboke pamope na nenga. ¹¹Linga, mbepo ipite, ulaanilie ndenda mwanja. ¹²Maloba gipitike kunani ya nnema, wakati wo pangwa ndambe no yemba kwe yuni wisile, nalilobe lya ngunda iyowanike pannema witu. ¹³Nkongo wa tini utabwiye tini yake na ya kijani, na mizabibu

itinembulya, ipiya lumba lwake, Ukatuke, mpenzi wango, nanoga wango, wise nane.¹⁴ Luwa lwango mumaliwe, munyamba ya siri yopuwanika kwaitombe, leka, nikubone kumi nyo yako. Leka nipekani lilobe lwako, mwanza lilobe nong'omwa, kuminyo yaku nong'omwa " Mnwawa kalogela mwene.¹⁵ Umoyo kibweya kwa mwanza nenga, kibwe nchini jwaa labia nng'unda wa mizabibu, kwa mwanza nng'unda wa zabibu itinembulya.¹⁶ Mpenzi wango ngajwango nanenga na jwake, alya pene nyinyoro kwo pulaika. Mnnwawa alongela na mpenzi wake. ¹⁷Uyende kachako mpenzi wango, kabla upepo wa kitamwinyo unaisa lili pakatya nakiwili boka. uyende kachako panga kati ayali ao mwana nchene wa mbala mu kitombe cha maliwe gananchima.

3 ¹Kilo mu kindanda chango na bina hamu na jwembe janimpendike, natikumpala, lakini na mwenilili. ²Natibaya kisango , " Nilowakatuka no yenda, petya mjini, petya mitaa ya sokoni, nilowakumpala, "Natikupala, lakini na mweni lili.³Babalendela batinipala pababile kabalendela mu muji Natikwalaluya, "Mumweni mpenzi wango?" ⁴Kwa muda mwipi pela patu pitu na mpatike jwanimpendike. Natikumkamwa na bila kumkamwa mpaka paninetike kaya kwa maobango, mu chumba cha jwembe jwapotwi ndumbo. Nnwawa kalogula na nnwawa nyine.⁵Nipala mulape, aenja na alalome ba Yerusalemu, kwa ayala na mbala wa mwitu, bahalabiya lili mapenzi ngitu mpaka pato ga yomwa twe bene. Nnwawa nchini kalogela mwene.⁶Namani yoo yaipita kumpongote kati ya njema ya lyoi, utinya mane mane na ubani, pamope na mbwembe wote wa manukato wenda pemeyelwa na apanga Biashara? ⁷Linga, nikindaa cha sulemanu mashujaa sitini batikitindia, Banajeshi elfu sitiniwa Israeli.⁸Bembe azoefu ba lipango, bayobeleli ngondo. kila mnalome abina lipanga lyake pambwega, kaibeka sawa kwa maothambi ya kilo. ⁹Mfalme sulemanu atikwisengya kitengo cha kifalme cho potolya na mbao ya lebanoni.¹⁰Mapepele gake gasengilwe kwa ela, nyumba yabekilwe dhahabu, na kitengo kitambala cha zambarau. ngali yake kwa mbambilwe na upendo na aenja na alalume ba Yerusalemu. Nnwawa nchene kalogela na alwawa ba Yerusalemu. ¹¹Yenda panja, alwawa na alalome ba sayuni, unole mfalme sulemanu, aweti taji lya weti maabake lisoba lwa ndoa yake, lisoba lya furaha ya maisha gake.

4

¹O, wenga unogite, mpenzi wango, wenga una noga, minyo gako ga mana ncho kitambala choko cha kuminyo. Nyili yako kali likundi lya bwii keyenda pae buka nkombe Gileadi.²Mino gako kati gondolo sekwile, kababoka pandupo ogai bene mapaga, na mtopo hata jumo.³Nkano wako kati hisi lusini lusini, nkano wako unanoga. Magomo gako kati manyei ga koma manga nchogo ya kitambala chako cha kuminyo.⁴Ingoyako kati mnara wa Daudi ubile usengilwe mumistari ya mahwe, na ngao ndacho jimo kaikogela kunani yake, ngao yote ya kimajeshi. ⁵Mabele gako gabele kati swala abele, mapanga ba ayala, kabalya kati ya nyinyoro.⁶Mpa kitamwi nyo kike na kiwili kiboke, nalowayenda kwitombe na manemani na itombe ya ubani. ⁷Wenga wananoga kwa kila kilebe, mpenzi wango ntupo la wama nkati yako.⁸Mwise nanenga buka lebanoni, bibi arusi wango, wise nanenga boka lebanoni, wiche boka kunani ya Amana, boka kunani ya seneri na Herimoni, buka shimoni mwa imba, buka maebwa ga itombe ya obe.⁹Ulopwi moyo wango, mnobwango, bibiarusi wango, uyibitemwoyo wango, kwo lingalimo tu, kachako kachango, kwa mkufu ngumo mgo yako.¹⁰Kwa kitiwi kwo upande wako mwobile unanoga, Nnobwango, bibi arusi, wango? buli upendo wango mwaubile imari kuliko wembe, na rumba lya mauta gako kuliko mauta ngote. ¹¹Mikano yako bibi arusi wango, Tolwabusi, busi na maziwa pae ya lulimi lwako, lumba lwa ngobo yako kati mauta ga lebanoni.¹²Nnobwango, bibi arusi wango kati bustani ya itabilwe, kinywanyu sakitabilwe kwa muhuri. ¹³Ndambe yako kitongoro cha mikongo ya koma manga chene matunda mbale mbale, ya mikongo ya hina na nardo. ¹⁴Nardo na zafarani, mchaina mdalashi pamope na aina yote ya uvumba, mane mane na udi na aina tofauti ya mauta. Nnwawa nchene kalogula kichake.¹⁵Wenga wa kinywanyu, lose lwa mase lwa mase sapi, libende lyalieli buka yailuka buka lebanoni. ¹⁶Uyumu ke, upepowe kundondi, wise, upepo wa kumbende, vuma mu bustani yango lenga mauta gake ga piye nungya. Mpenzi wango aise mu bustani yake na lya matunda gaga chawile.

5

¹Nisi mubustani yango, Nnobwango, bibi arusi wango, Naakusinye adui bango na mauta gango. Nilile njige bango na busi na busi wango. mabele mabwigalyana balogela na mpenzi kolo, mabwiga, munywangange mulobi na mpenzi Nnwawa nchene alogela na wenga.²Natigonja, lakini mwoyo wangu, watiyumuka kanilota lilobe lya mpenzi wango kepanga olino baya, "Uniyongoli, nnobwango, mpenzi wango, luwa lwango, wango wage ndoa, kwa mwanja ntee wango utepengi na matondwa, nywili yango na bwimi wa kilo"³"Niulike likoti lyango, lazima niliwale kae? Niuluwi maguluganga, lazima nisapuke?" ⁴Mpenzi wango abeka maboko gake mukitasa, mwoyo wango kanyaka kwa mwanza jwembe.⁵Natiyumuka kunyogolya mpenzi wango, maboko gango kagabutuka na ibii ngonji yango na utepengau wa ibii, mu komeo ya nywango. ⁶Nanyong'oli nniya ngo mpenzi wango, lakini mpenzi wango ati galambuka no boko. moyo wango watilumya, nakoseke aniniya. Natikupala, lakini na mwenilili, natikukema, lakini ayekite lili.⁷Baba lende lange mji batikunitindiya no kunipata nenga, bati kunikobwa na kupoteka, askari mukungombe batotwi ngobo yango kunani, Nnwawa nchini kalongela na alwawa ba mjini.⁸Nipala amaidi, aenja ba Yerusalemu, mana mu mweni, mpenzi wango, banima kiye nenda minya kwa mwanza ya kumpena kwake.⁹Mpenzi wango aina ubora gani kuliko nnwawa jwengei, wenga, waubile wananoga kwa alwawa? kwa mwaya namani mpenzi wako ni boro kuliko mpenzi jwenge Nnwawa ncheme kabakiya alwawa ba mjini. ¹⁰Mpenzi wango atinawili na enda nembu lya, kati ya alalume efu komi. ¹¹Nndwewaka dhahabu sapi, nywili yake laini na mbili kati kunguru.¹²Minyo gake kati huwa palwega ya lubende lwa mase, gagolwi na ndandai, galengenesilwe kati

lukupu.¹³Magomo gake kati indanda ya mauta, yaipiya lumba lwa marashi. mikano yake laini yaibutuka udi.¹⁴Maboko gake kati milai ya dhahabu yai bilingilile lukufu, litumbo lyake kati lupembe lwalu wekelike yakuti.¹⁵Magolo gake lipepele ya mari mari aibekilwe kunani ya dhahabu sapi, mwaibone kana kati lebanoni, inanogakati mierezi.¹⁶Mkono wake unanong'omwa, nng'olou sana hayo ga mpenzi wango, na yo ga bwiga lyango, aenja ba Yerusalemu.

6 ¹Mpenzi wako ayei kwako, waubii unanoga kati ya alwawa? kwandela gani mpenzi wako yapite? lenge tumpale nawenga? Nnwawa ncheme kalogela mwene.²Mpenzi wango ayei kubustani yake, kwene ibanda, ya manukato, yolya mu bustani na kumba nyinyoro.³Nengo na jwa mpenzi wango na mpenzi wango uga jwango nolya mu nyinyoro kwa raha, mpenzi wa nnwawa kologela nakuwe.⁴Wenga wa ng'olou kati Tirza, mpenzi wango, uligoloka kati kati Yerusalemu, wanda yogoya, kati lijeshilyene bendela nnoge.⁵Ugalambuye minyo gako kutalu na nenga, mwanza banizidi ukale, Nywili yake kati likundi lya bwi kabaelya pakitombe cha kitombe Gileadi.⁶Mino gako kati likundi lya ngondolo kaiuluka buka kabayui oga. kila yumo abina mapanga ntopo hata yumo jwa welike.⁷Magomo gako kati manyei ga komamanga nchogo ya kitambala chako cha kuminyo. Mpenzi wa mwana nnwawa kalongela kiyake.⁸Kwina malkiya sitini, masuria themanini, na aenja bila idadi.⁹Ngunda wango jwange lidoa ngajwembe ki chaketui, mwinja muhimu wa maobake. nga kipenzi cha nnwawa jwa mmelike. Aenja ba ango bamweni na kirikema mbalikiwa, wamali kiya na masuria ba mweni kae, batiku numbai chelo chalonge kimrikia na masulia.¹⁰"Nyai yoo jwa bonekana mene kakusa, mng'olou kati mwi, enda melemetya kati lisoba, shituya kati bendela ya jeshi? " mpenzi wa alwawa kalongula mwene.¹¹Niyei pakitogoro cha mikongo ya milozi kwibona mitombo milele kaikola mmende, yolola kati mizabibu yendaipuka, kati mikomamanga kenembutya.¹²Natipurahika naibweni kati nipaki mmutuka wa farasi ya mfalme yene. mwoto mpenzi wa alwawa kalongela nakwe.¹³Ugalambuka nchongo, wenga wa nnwawa wa makamilifu, galambuka nchongo, galambuka nchogo lenga ni kusangale, Nnwawa nchene kalongula na mpenzi wake kwani atikusangola, Nnwawa mkamilifu, panga kati kaninganda nkati kati ya mistari ibele ya achezaji.

7 ¹Kwa buli magolo ngako mwanga bonekine ganongite mukilatu, mwenja wa mfalme, mabando gako kati lukufu, katikazi ya jwa chenga.²Nku wako kati umbilingo wa bakuri, kene yakose yanga bana kwa wembe. Ndumbo yaka kati ngano yai umwike na tindiya nyinyoro.³Mabele goko gabele mwagabile kati bana abele ba ayala, mapanga ba ayala.⁴Ingo yako kali mnara wa mbembe, minyo gako kati maziwa ga Heshiboni muniano wa Bathi Rabimu pulo yaka kati mnara wa lebanoni waulole, Damasko.⁵Nntwe wako kati karmeli, nywili mutwe wako ya zambalau mbili. andesangala na mwaundike nywili.⁶Kwabuli mwaubile wazulino pendeya, mpenzi, no noga kwako.⁷Uloso wako kati nkongowa ntende, na mabele gako kati mapungu ga matunda.⁸Natiwasa, "mbala kupanda hago nkongo wa tende, mbala kamwa ndambe yake. " mabele gake gabee kati lipanga lya mizabibu, lumba lya mbulo yako gabe kati mapera.⁹Nkano wako ube kati wembe mmabau, kau uluka mbole mbole kwa mpenzi wango, kau tyalambukya munkano witu na mino, nnwawa nchene kalogela mwene.¹⁰Nenga wampenzi wango, unda kunitamaniya.¹¹Wise mpenzi wango, tuboke mbwega ya kijiji, tukagonje kilo akwo ku kijiji.¹²Tuyumuke mapema tuboke kung'unda wa , mizabibu, twibone panga zabibu ipambike, maipwike, na mana mikomamanga ipiyete malobe.¹³palo nalowa kupeya lipenzi lyangu.

8 ¹Nitamaniya upanga wa mwasango, jwayongete libele lya mao bangu. Linga panga kila pani kumona panja nikubusu bila mundu kunisalau.²Twalowa longwana na kukupeleka kunyumba ya maobango, na walowa kunifundisha. nakupeya wimbe wo babite unyee na koma manga. Nnwawa nchene kalongula mwene.³Luboko lwake lwankeya lubile pae ya ntwe wango na luboko lwake lwamalyo lyanikumbati. Nnwawa kalongela na alwawa benge.⁴Nipala mulape, aenja, na alalome ba Yerusalemu kabalongela.⁵Nyai yo jwaisa boka kupongote, anindiki mpenzi wake? Nnwawa nchini kalongela na mpenzi wake ni kuyumwiye pai ya nkongo wa mpera, palo maubako bapotwi ndumbo, palo pakubeli ke akubeluke wenga.⁶Nibekitu kati muhuri mu mwoto wako, mpenzi matopau lazima gabuyawe yanda kuzimu, malimi gake kaga yaka, malimi ga mwoto yauyaka, malimi gune kuliko mwoto wenyewe. lyoto.⁷Mache gagaelile ngawesali imiya upendo wala mafuliko gawasali boya. Nnalome apiyite mali yake yote kwo penda, ukarimi wa walowa salauliwa. kikaka bake nnwawa nchene kalogela na wenga.⁸Twi na dada nchene mabele gake gana kola lili. Namani tumbangi nnombo witu masoba gapala konda?⁹Kati ukoto, twalowa kuchengu kunani yake mnara wa ela. ao nniyango, twalowa kupanabakwa mbao ya miurezi. Nnwawa nchini kalongula kisake.¹⁰Nabi no ukoto, lakini mabele gango sanyenoka ti lipepele imara, ngani komile paminyo gake Nnwawa nchene kalogela mwene.¹¹Silamani abile na ng'unalawa mizabibu akwo baali hamoni. akodishike baba weza kulituya. kila yumo apalikwa leta shekeli elfu jimo ya ela kwa matunda gake.¹²Nng'unda wango wa mizabibu wango, shekeni elfu jimo yako, suleman mpenzi na shekeli mia ibele ya balo baba tunza matunda, gake. mpenzi wa Nnwawa kalogula nakwe.¹³Wenga waulama mubustani yake, aina bwiga lyango bapekaniya lilobe lyako. uleke na nenga Nnwawa nchini kalongela na mpenzi wake.¹⁴Uyong'oye, mpenzi wango, na ube kati wa mbala ao mwana wa mbala mwitombe ya manukato.

Lamentations

1

¹Kilambo sasa tumbwale baa na bandu banambone lelo kitama kichake. ubile kati ng'weleka, hata abile nnema nkulo. abile mwana n'ngwena kati ya milhemla ua lelo bampagite mmanda.²Andalhela no kwilombola kilo, ba moligake

awikelya magomo gake. Ntope ata whampendile whamuwaza. mambwiga gake boti bamsalitile bapangite mandui bake.³Baada ya ukabla no tesalwa, Yuda ayei tekellwa, atama pamope na mataipwa na akibonalii kipumolyo sosoti. babinga ga bapatike mu ukaeba wake.⁴Barabara ya sayuni indakwelhombola kwa mwanja ntopu whaicho mushelee yaiandaliwe. milyango yake yoti niukheba. mkuwani bake boti bandamungumka. mabikila pake bandausunika na whembe abile mu ukumu. ⁵Mandui bake bapangite kinasenga bake, mandui bake banda fanikiwa Yehweh ampeile asabu kwa sambi yake yanambone. bana bake achini achini aayenda tekellwa na mandui bake.⁶Ugolou unekite biti wa sayuni bana ba ngwana babile kati akiba babakotoka bona po lya, na loayenda bila uweso kwa ba bhenganga.⁷Kwa lisoba lya mateso gake no kotoka loa na nyumba, Yerusalemu yalwa khombo kye akiba yake ya samani ya bilenayo mwanja. wakati bandu bake pabatombo kile mmoko ya adui, ntopu whausaidie maandui bati kwa bona na kwaeka mwabaa ngamia.⁸Yerusalemu yapangiti sambi muno, nyo bai, ati dalilika kati kilhebe sapu boti baba mweshimwile tumbweni le ban chalawile mwanja bambweni untopo wake. anda nungunika no paya gala mbukye pambwega. ⁹Abile nsapu pahe ya siketi yake. awasike lii mwisowake. ntomboka kwake kwabile kina nyata abilelii whakumponjolya. Aatelhelah, " wolhe gangu, Yahwe, mwanja andui abile nkulbo muno"¹⁰Adu abhekite lumboko lwake muakiba itu ya samani. ambweni matipwa kapajigye bandu pake patakatifu, japo wa alie kanabajingi pa ndu pako pakwemba.¹¹Bandu boti bandu sono neka pabapala nkate bapiite akiba yabe ya samani kwa ajili ya chakulya kwo kwaleboya mbwomi wate lola, Yahwe, umkhomboki nenga, kwa mwanja na ngali faida. ¹²Kilabelii" kachako mwaboti mwampeta? ulole na ubone mwana abile mundu mwene uzuni kati uzuni wande swa, nao, boka Yahwe amtesuke nengomu masoba gake ya nyongo yake ngalhe.¹³Mboka kunani ngapatumite mwoto mu yupa yango na unisindike. apangite ngavu kwa maghulu ganghu na kumigalambwa ampangite ukeba nauzaipu. ¹⁴Nila ya makosa gangho itabilwa na moko gake. Hesokotelwa no bhekellwa paingo yango. ampangite uweso wangu sintwa. Ngwana anipeile mmoko ya, na niwesahi yhema.¹⁵Ngwana ataikwi pampwega analome banga odali baba mokowite. akemite ikundi izidi yangho kwa tumba analome bangho imala. Ngwana alhebite biti bikila ba Yuda mu sombo so sangia wembhe.¹⁶Kwa ilebe yeno mindalhele. minyo gangha mase gandaelya pae ya minyo gangho boka mfaliji wha palikwae kelheboya maibana bangho abile kutalu na nenga bana bangho babile akeba kwa mwanja andui wangha atisinda. ¹⁷Sayuni atandasike maboko gake, ntopu wa kumpambela. Yahwe amulu abo kalibu na yako, bo babe mandui bake. Yerusalemu ni kilebe kisapu kwabe.¹⁸Yahwe mwene aki, kwamwanja mteasi zidi ya amuli yake. mupekani mwenga mwabandu, na mubone sononeka kwangho mabaikala bangho na analome bangho imala ba yai mumateka. ¹⁹Nakemite mambwigalyangho, ua babile na kipele kasangho. makuwani bangho na zehe baangamie pa kilambo, pabale, kaloa pala sakulya sakheleboya mbwomiwabe.²⁰Lola, Yahwe, mwanja nibile mugumu, ndumbo yangho indalo ngela, na mwoyo yangho unatimbilikana nkati yangho, mwanja ni bile na muasi muno. panja lipanga linaite mau nkatik ya nyumba kwina mauti bai.²¹Bayowine sononeka kwangho, ila ntopo wha kunoliwaza. madui gangho boti bayo wine sida yangho na bapulake mwombangile nyo. Watike lisoba lya uaidia, tumbwele wake babe kati nee. ²²Uleke uopu wote uwise nnonghe yake. usugulike nabo kati mwosugulike na nee kwa mwanja ya makosa gangho gote. masono neko gangho gambone na mwoyo uwinduke.

2

¹Ngwana anyubike biti wa sayani pae ya lyunde lya nyongo yake. ataikwi utufu wa Israeli pae inola pae mpaka mbinguni mpaka duniani. Anakumba lii stuli yake ya mmanghulo lisoba lya nyongo yake. ²Ngwana atemila na au nalii lwonghu kwa kulambo sote sa Yakobo. lii soba lya nyongho yake atethomboya kila mba imala cha biti wa Yuda, kwa oni auluye pae ufalume na utawala wake.³Kwa nyongo ngalhe akatike mbembe ya Israeli . aukhelepweya luboko lwake boka kwa andui. anyosike. Yakobo kati mwana nkali wonyungu nyia kila kilebe pa pipi yake. ⁴Kati andui mwaphendea nchale wake lumulya kwitu, bolhama bake babile tayali kwo sambuliya. achinjike boti baba noageage muhema ya biti sayuni, Aijitine gazabu yaka kati mwoto.⁵Ngwana apangite kati andui. amilike Israeli. amilike mayumba gake gote. Aulibie ngome yake. Ayongekie kilhelo na bambolya kati ya biti wa Yuda. ⁶Aivamiite hema yake yo kwemba mkiana kati kuyumba cha busitani. alibie pandu pa kwembamkiana. Yahwe asababishe kusanyika sabato no libalikwa sayuni, kwa manja mfalume atekunsalawa na kuhani mukalhe wa nyongo yake.⁷Ngwana agakini mazabau gake no kana pandu pake patakatipu. aobite pa kingombhe cha mayumba ya Yahwe, kati masoba ga shelehe.⁸Yahwe ahamuite alibia kinghombhe cha kilambo kilhengho na lukelhebhaya lii luboko lwake kotoka alibiya kinghombhe. apagite minara na kunghumbhe kilombolya, oba pamope. ⁹milyango yake ithombluke, pae, atealibuya no thakwana yhuma ya kinghombhe. mfalume wake na bana ba mfalume abile nkati ya matipwa, salya ibelelii kae kwa alondoli bake bapatalii maono boka Yahwe.¹⁰Agoi na ahenja basayuni batamii palie na likii. bagholwiye undi muntwee wabe no wala mabunia. mabikila ga Yerusalemu alitike palie bailitiye mitwe yabe palie.¹¹Minyo gangho gayhomelile moli, litumbo lyangho undalunduma, lwingo lwangho lwa nkati lutipenganika palie kwa mwanja ulibifu wa bite wha bandu banghe, bana na ilemba atiinduka mumusengo ya ilambo. ¹²Bandabaya kwa akina mababe," mbeyu ubile kwakho na wimbe?" kati whainduka kati mundu wha whapotekilwe mumusengo ya kilambo. mbwomi wabe baujitile mu kuyuba cha mababe.¹³Namani samwesa longela kwako biti Yerusalemu? Niwesa landanisha na mani ili ni kuliwaze biti bikila wa sayuni? libai lyako ni likholho kati bahali. Nyai whawesa kukuponeyha? ¹⁴Alondolii bako bambweni uboso na maono go batili kwa ajili yako. Babhekitealii wazi sambi yako khaleboya mali yako, ila wenga upiite matamuko go mboso no gopotosa¹⁵Boti babapheta mmbwega ya ndela bakho mbwa makopi kasako. banda kumwa noti katika mintehe yabe zidi biti wa Yerusalemu na baya, "Whono nga kilambo cho kikamite" ukamilifu na uzuri, "Fulaha ya Dunia yote?" ¹⁶Mandui bako boti bayulikwi mkano yabe no kukudhiaki.

bateyoba no tumba min no baya, "Tumilike whembe, lheno lisoba lyatulilndike, Tutitama twimbweni".¹⁷ Yahwe apangite mwapendi panga. Atumisike likowe lyake. Akugalambwile bila lwongho. kwa mwanja amlusule adui kukulhophelya, akakatwiye mbembe ya maadui bako.¹⁸ Nyoyo yabe yanelile Ngwana, kuta ya biti wa sayuni ugapange mmolii gako aimbilita pale kati libende kilo na muntwekati. kana wipai hauweni, minyo gako bila haweni.¹⁹ katuka, whale kilo, patubwa bwiku wa manane, ujite mwoyo wako kati mase nnonghe ya kumiyo ya Ngwana. utumbalie mmoko gako kunani kwa mwanja ukoto wa bana bako babainduka njala mu mndala ya kila kilambo.²⁰ Uole Yahwe, na wakhomboki habo boba pangite haga. alwawa balho, litumba lyaupapei kwe wabe, bana babajali? makuhani na alondo lii bachinjilwe panda pa takatifu pa Nngwana?²¹ Boti achini kwa akholho bana bapakii bene uchini wa mitaaa. Alwawa bangho achini kwa analhome bangho chini bathombwike kwa lipanga, batikwa chinja pasipo kwa lwohongo.²² Utikwitisa, kati ukakema bandu mu masoba maakuli, hofu yangho kila bande, mu masoba ga nyongo ya Yahwe ntupu whato luke, abo banebajali na kwakhoya, adui balugho bhalibie.

3

¹Nenga na nalwome nanimbwini maangaiko pae ya ligongo lya nyongo ya Yahwe. ²Atembhanga na kunisabisha tianga mu lubhendho kuliko mu nuru. ³Hakika amgalambulike luboko lwake zidi ya ngho kae na kae masoba goti. ⁴Aipangite yega yangho na ngosi yangho wiliwitia, Atekwane yup yangho. ⁵Asengite ipusi ya ukando zidi yangho na kunitiindia na uchungu na ugumu. ⁶Apangite mtame pandu pa lubhendlu kati habo babawite palipite. ⁷Atengesine kinghombhe no kukitindiya na niwesalii toloka. Aipangite nyololo yangho mutopau. ⁸Na japo mudakema no lhelya nsada andaimia maombi gangho. ⁹Aibite ndela yangho kwa kingho mbe cha maliwe goyosa, Aipangite ndela yangho panga inanyata. ¹⁰Whembe kati dubu alhenda kunesambulya, imbamu yhobyoy. ¹¹Aigalambukie mpwega ndela yangho ampangite na nkeba. ¹²Aphendie lusale lwake na kupanga nenga kati lengo la nsale wake ¹³Aotwane matoga gangho kwa mishale mpuko wake. ¹⁴Nabile ichekesho kwa bandu bangho boti, kwale lesa cha njanga yabe lisoba lyote. ¹⁵Anitweliye kwa uchungu na kunilasimisa nywaa mase ganamabaa. ¹⁶Atekwane mino gangho kwa kokotoo, Aninoko li pae mu undi. ¹⁷Napusi yangho ijimelwe amani, Nilibalile pulaha ni namani. ¹⁸Nyo nendabaya, "pumilia kwangho uangamie na kae tumaini lyangho kwa Yahwe. ¹⁹Ukhomboki teseka kwangho no tomboka kwangho, mase gobaba na ganamabaa. ²⁰Niyendelya khombokya na nitelita nkati yangho. ²¹Ila uniute hili akili yangho na nyo ninda D-bhalya. ²²Upendo kikweli wa Yahwe ukotokalii na huluma yake iyomokalii., ²³Yayambhi kila kindae, uaminipu wako ni mkholo ²⁴Yahwe ni ulisi wangho. "Nalongei, nyo mbla kumwobhalya. ²⁵Yahwe ni mwana kwabe habo babannenda, na whampalya. ²⁶Kinanoga lhenda taratibu ya wokopu wa Yahweh. ²⁷Ni kinanoga mundu pontwa nila mu muchembe. ²⁸Uleke utame kichako mu uliki, paipanga ulohakilwe kunani yake. ²⁹Weke utome mumkano wake mu undi unda wesa bado panga na matumaini. ³⁰Weke apie ligomo lyake kwa whembe whankhombwa, na iteli ndii oni. ³¹Kwanyo Ngwana halwatukana milele. ³²Ila japo alwaha uzunika, habali na lwongho kwa kiasi cha wingi wa upando wake sabiti. ³³Kwanyo apwatyalii boka mwoyo wake au tasa bana ba binadamu. ³⁴Kwalhebata pae mmagholo atabilwa bote ba luniani. ³⁵Kunyima haki mundu noungha ya uwepo w Whabile kunani. ³⁶Kunima haki, mundu Ngwana aizimsalii ilebe kati hayo. ³⁷Ni nyai, whalongei no pangika, mwana Ngwana lii baya? ³⁸siyo boka mumkano wha, bile kunani majanga na gananoga gandaisha mundu wha bile mwomi awesabuli lalamika? ³⁹mundu awesabulii lalamika kwa hazabu ya sambu yake? ⁴⁰Natulingili ndela itu na kuipaya, na kumkhe lebuki Yahweh. ⁴¹Na tukakatuye nyoyo itu na mmoko gitu kwa Yahweh mbinguni. ⁴²"Tukosie no hasi, na unasamialii. ⁴³Utekwilekelya na nyongo na kutubhenganga, utebulaga na unanusululii. ⁴⁴Wiwekelile na lyunde ili kanakubee na maombi gaga wesa pheta. ⁴⁵Utupangite kati twachapu na mbolonjo nkati ya mataifa. ⁴⁶Maandui gitu boti batetulahani. ⁴⁷Wasiwasi na lyempwa lituisilile, maafa na ualibipu. ⁴⁸Minyo gangho gaimbilita msitali ga moli kwa mwanja ya bandu bangho. ⁴⁹Minyo gangho gapia moli pangali mwisho pangali hauweni. ⁵⁰Mpaka pa lola pae na Yahweh alwabona boka mbinguni. ⁵¹Minyo ganghu ganipanghia gananoga kwa mwanja ya haenja ba kilambo changho. ⁵²Niwindilwe katika na kijuni kwa habo bababile maandui bangho baniwendike ba ngali kitumbu. ⁵³Banitaikwile mu lyembwa na kunitaikulya liwe, ⁵⁴Namase jitanika kunani ya nntwe wangho. Natebaya, "Nikatilwe kutalu. ⁵⁵Nalikemite lina lyako, Yahweh, boka kina cha lyembwa. ⁵⁶Waliyowine lilobe lyangho. Wahyo wine lilobe lyangho panalongai, "kana uliwe keli lisikilo lyako kwa kilelo changho nsada' ⁵⁷"Wateicha papipi masoba gana kukemite, watabaya, "kanauyogope" ⁵⁸Ngwana aiteteite mwalo wangho. agaokowiti maisha gangho. ⁵⁹Yahweh agambweni gananyata gabambagile, hukumu mwalo wangho. ⁶⁰Ugambweni matusi gabe, mipango yabe yoti zidi yangho. ⁶¹Uyoweni kejeli yabe, Yahweh, na mipango yabe kunilisu. ⁶²Mikano ya habo babakatuka kiyume changho, na shitakya kwabe, kuisa zidi yangho msoba lyoti. ⁶³Walole mwa batama no kakatuka, bandanijoki na miambo yabe ⁶⁴Walhephi, Yahweh, kwa kiasi cha bapangite. ⁶⁵Wwakwileko nyoyo yabe bila lawama. ukumu yako ibe kunani yabe. ⁶⁶Wabhanganga kwa nyongo na kwahalibia pae ya mbingu, Yahweh'.

4

¹Dhahabu ichakile namuna gani dhahabu ibadilike. maliwe matakatipu gaeneite kila ngela na nchengo. ²Bana ba dhani ba sayuni babile dhamani utopyau wadhahabu inanoga, ila lelo ntopo dhamani zaidi ya majagu ga ukando, kasi ya luboko ya inyata. ³Ata mbwa wa misengo bapia mabele gabe kwa yongea bana babe. Ila biti ba bandu bangho bayokite makakatili, kati mbuni mu lijangwa. ⁴Lweline lwa mwana kilenga whayonga ugunga kunani mkano wake nga nyota, bana balkoba kulya. ila ntopu kwa ajili yabe. ⁵Bembe bayobelile lya chakulya cha ghalamu lelo batama na njala mumisenga, bembe babalelilwe wala nghombo ya zambalau, lelo bagojike mu maundi. ⁶Ukumu ya biti wa bandu bangho

ni nngholho kuliko hayo ya sodoma, na yapindutiwe kwa dakika na ntopo whatondobie luboko kunchailiya.⁷Kolongosi bake babile asapi kuliko saluji, bauu kuliko mababe, yega yabe yabile ngangamala kuliko liwe, yegayabe yabele kati ya kuti samawi.⁸Mabonekano gabe wabile mpili kati lubhendo, batangamkwali mumisango. yega yabe iti yomelhelya mu yupa yabe ibile nghomo kati hanju⁹Bembe bababulagilwe kwa upanga ba tapula ika zaidi kuliko habo babawile na njala babaobite, bateotoka kwa kosa yakulya mumigunda.¹⁰Maboko ba alwawa bene kwengho yayangabine banababe, babile sakulya sabe wakati pababile bitil bandu wangho pabile kaalibiwa.¹¹Yahweha akiti asabu yake yoti, ajitine nyongo yake ngalhe. ayakie mwoto sayuni kwitepuya mayemiyo yake.¹²Wafleme banduani baaminileli wala atami ba duniani pana maandui au apinza ni bawesike jingha panyango wa Yerusalemu.¹³Gano gapitile kwa mwanja ya sambu ya babajitina lamu bene haki nonghe yake.¹⁴Batiangite kwa upopu, misengo. bayele kasolo kwa lamu hayo ambayo ntopo whatusiwe kamwa nghombo yabe.¹⁵"Utame kutalu wenga wenekasolo" "bandu babatwondobhekie malobee." "Utame kutalu utame kutalu kaukunywe" nyinyo batetangatanga band balongei nkati mwa mateupu," Bawesalii tama kae."¹⁶Yahweh mwene atekwatanyisha, abatalajiahi kae. baeshimuhi makuwani, na balayahii upendo kwa hapendo.¹⁷Minyo gitu gakwanite, galae bule msaada: boka minara hitu ya wendeli twaliloi litapu lyangahi wesa kuokowa.¹⁸Bakengime hatua itu, bawesike lii tianga mulambo itu. mwisha witu wabile papipi na masoba gitu gatebalangilwa mwisu wetu waikite.¹⁹Batatubhinga ngite babile ayoyou kuliko tai wa aangani. Batumbhengangite muithombhe na kuwemela mu njenga.²⁰Mbumo mu mpulo itu mpakilwa mauta wa Yahweh - ngawhaboyolilwe mu lyembwa, ambae ngawha bakilwa. pae ya kiwilichake tulwatama pamope na mataipwa.²¹Uwhopele na upulaike, biti wa Edomu, wenga whotama nnema wa uzi. ila kwako kae kikombe kilwapetha, ulwalobia na ula nghombo²²Biti wa sayani, hukumu yako ilwaika mwisho, halwayongea mateka gake ila biti wa Edomu, amwazibulii aumukwahi sambu yako.

5

¹Ukhomboki Yahweh, gagatupitile na uwilole oni itu. ²Uridhi witu walambulile ageni, nyumba itu kwa ageni. ³Tubile twawelega ntopo tate na mawho bitu ni kati twa ajane. ⁴Lasima tupie mbanja kwa mase ga tungwa na tupie mbanja tupate mbao itu. ⁵Abo aisa kwitu baeghele nyichogho itu, tuchokite na tuwesa lii pomolya. ⁶Tuboite kwa bamisuli na kwa Assiria tupate chakulya cha kutosha. ⁷Kinatete bitu bapangite sambu, na babilelii kae na tuputwile sambu yabe. ⁸Abanda batekututewala, na mthopo wakutuoko wa mmoko yabe. ⁹Tupata mkate wetu palyo patuatelisha maisha, kwa manja lipanga lya nyika. ¹⁰Yhega itu ibule na mwoto kati liijiko kwa mwanja lyoto lya njala. ¹¹Alwawa bandabakilwa sayuni. na mabikila mu kuambo cha Yuda. ¹²Bana ba mfalme bateyongelwa maboko gabe na mthopo heshima yailailwa kwa agoi. ¹³Analome anchembe bandalasimishwa saga mbeyu liwe la sagia, na Alwawa bandu khobala pae ya ipulusi ya anju. ¹⁴Agoi balekite niango wa kilambo naa nchembe miziki. ¹⁵Pulaha ya mmwoyo ikitweke na nn'ganda kwitu kigalammwike panga kilalo. ¹⁶Taji ithombwike muntwewetu ole witu. kwa mwanja tupangite sambu¹⁷Kwa mwanja mwoyo wetu ubile undaminyi na moligitu gandawilwitia, kwa ilebe yano miyo gitu gandu wiliwitiya. ¹⁸Mwanja ithombhie sayuni igonjike ukiba, mbwa wa misengo banganda kunani yake. ¹⁹Ila wenga, Yahwe, undatewala milele, na ulwatama mu kitego chako cha enzi vizazi na vizazi. kwa mwanja kele undatulibalya milele? ²⁰kwa mwanja namani undatutekeliza kwa masoba ga mbone? ²¹Utukeleboye kachako, Yahweh, na twenga tulwabuyangana. upange wayambhe masoba gitu kati mwagabile hapo samani. ²²Vinginevyo kwalehe upange utukani na wina nyongo kasitu peta kawaida.

Hosea

1 ¹Alelinkowe liangwana yaliwike kwa Hosea mwana wa Beeri masoba ya uzia, Yothamu, Ahazi na Hezekia, mpwalume wa Yuda, kwa lisoba lya Yeroboamu mwana wa Yoashi, mpwalume wa Israeli. ²Wakati Nngwana palongei piha Hosea, atikumaki, uyende ukakobeke Nwawa malaya. Alowa banabana bene asili ya umalaya wake. kwa maana nnema upanga umalaya mkwo. ³Bai Hosea atigenda kumkobeka Ganeri, binti Diblaimu, nayembe apatu ndumbe, aberike mwana nalome. ⁴Nngwana amakiye Hosea, umkemelinalyako Yezreeli. kwa mwanja kwa muda mwipi nailabia nyumba ya Yehu. kwa mwanja yopenga namiai wulibako Yezreeli nanenga nauyomwa upwalume wa Israeli. ⁵Yaluapanga lisoba nakwana upinde wa Israeli. Mulibende lya Israeli mulibende la Yezreeli. ⁶Gomeri apotwi ndumbokai abeluke mwinja. Nngwana amakie Hosea, "mkemelile jina lake Ruhama, kwa mwanja mbila kwahurumia, kai nyumba ya Israeli, nakanakwasamia kwa ndila yoyote. ⁷Hata nwo nalua kwahurumia nyumba ya Yuda, nanenga nalua kwamwene, Nngwana mnungu wabe. Nalopwali kwaupinde, tipanga, nkondo, farasi, au babapakia farasi. ⁸Bada ya Gomwri kunekia lo Ruhama, apatile ndumbo na kumnekia mwana jwenge nalume. ⁹Nangwana atilongela umkeme lina lya lo Ami, kwamwanja bandubangulili, wal Nenga mnongowinu lili,"¹⁰Hata mnyo idadi ya bandu bai zilaheli ipaba kati biangi ya baali, Ambayo iwezekanikali lenge wala wala balanga. Ipaba palo pabaki le, "mwenga mwabandu bango li," bapabakilwa, Nenga Nanongo nabi nankoto, ¹¹"bandu bayudu na badu baizilaali balwakusanyika bamope. abo bapabeka kiongozi yumo bene. balwa boka boka kumnema, kwa maana lwapanga lisoba ya yezreeli kuu.

2

¹Mwabakie bandubindu alalume, "bandu bangu." na kwakinaa lumbugo, bakuwang. huluma. ²Mulete mashtaka kwa mabini, mulete mashtaka, kwa mwanja jwembe njumbo wangulili, hata nenga na nchengoweli. Ubuye umalaya wake nnung. yake, makoweyuke goulmalaya pamabelgake. ³Manaiteli, na mulangubu na kuna ya utupu wake kati ma suba

gabelle kwile. Manenga nampanga katilipunguti, kati nema wauharibike, nanenga nampanga awe kwa nyota.⁴Na abali na msamaha kwa bana wake, mwanja benge banabo mulaya.⁵Maana maubabe babile amalaya, "naluwakuwapa wapenzi bangu, kwa mwanja bapea mkate wangu na masi, sufu yangu na kitani, mauta yangu na kinywaji."⁶Kwa hiyo nasenga lua lwangu kwoiba. nalua senga ukuta kwa mwanja jwembe linga kene apati ndila.⁷Jwembe alawakwakota wapenzi wake, lakini jwembe akolyalili. Jwembe alowakwapara, ila abonali. Mwisio abaya, Nabuyangana kwa mchengo wangu wakwanza kwa mwanja bora kwa kwanza kuluko sasa."⁸Mwanja atangite lili panga nenga nimpei nafasi, divai yayamba na mauta, na jwembe nanyongie hela na dhahabu, ambayo batuni kwa setani.⁹Naluotela chakulya chake wakati wouna, na divai yangu yayambe wakati wa msimu wake. Naputwa manyoya gangu na kitambala chatumi wekelya utupu wake.¹⁰Nalowa kumula ngubo nungi yapenzi bake, wala mtupu mundu jwannopwa muluboko lwangu.¹¹Nalua kuilekwana furaha yake yote na sukukuu, yake, pawaboneka mwei, sabato yake na sikukuu yake yote yebikilwe.¹²Naalabia mizabibu yake na mtini wake, wababaike, Aye mshahara wangu wabanipeya wa penzi bangu. Nalua kwapangu mwitu, na inyana yamung'unda balya.¹³Nanenga nampwatya kwa mwanja ya sikukuu ya setani, payuri ubani, paipambite kwa pete yake na magu bogake, najwembe wapenzi wake, atinilibalya. Ali ngalongoi Nngwana.¹⁴Kwa hiyo nayenda kumkulya, nanetakupunguti, na kuneta kwa huluma.¹⁵Nanenga nankelebokeya mizabibu yake, nalibete la Akori katiniyango wotumaini. Jwembe aniyangwa kati mwapangite masoba gaujana wake kati masoba gabui misri.¹⁶"Yabakwamasobago" alengabaite Nngwana "panga wangema, mchengo wangu, wangema lukai, setani yango."¹⁷Kwa maana naboya maina ga setani muu nkano wake, maina gape akombokyalili.¹⁸"Masobaya napanga lilagano lyango pamope nainyama mumigunda kwaajili yabe, na yuni bakunani, na iribe yekwaba pae. Nabuya upinde, lipanga, na nkondo munema nanenga nakupanga ugonjesalama."¹⁹Napanga nanchengogo milele, Nabanancheng'ogo wahaki, hukumu, uaminifu wa lilagano, na hutuma.²⁰Namsengo wako kwa uaminifu. Nawenga wandanya Nngwana.²¹Nalisobalilo, nayangwa "alii ngalyulongoi Nngwana." "Nalua kwayangwa mbingu, nabembe bayangwa duniya."²²Duniya yaangaikya mazao, divai yayambi na mauta nawajibu Yezreeli.²³Nuluatandika na mwene munema kwajili yangu, na loa kumhulumia lo Ruhama. Nane makya lo Ami, wenga wa Ami Ata, nabembe banibakya, "wenga wanungu wangu."

3 ¹Nngwana atinibakia, "Uyende kai, mumpende nwawa, njwapendilwe na mchengowe, lakini malaya. umpende kati nenga, Nngwana, mwanapenda banaba Israeli, ngawa ba galambukya kina nyo benge yenge nakuipenda mikate ya zabibu.²Kwa hiyo nimpemite namwene kwa upande komi na tano yambanje na homeri na letheki ya shayiri.³Natikumakya, "lazima utamenanenga kwa masoba ga nasma. uwesalipanga wamalaya au panga na mundu jwingi. kwa ndila yoyoyo, naba pamope namwenga."⁴Kwa mwanja bana ba Israeli balo atama kwa masoba gana nsima bila mpwalme, mundu nkolo, dhabihu, lipepele lumaliwe, efodi au kinanyago chapanyumba.⁵Baadaye vandu vya Israeli babuya na kumpara Nngwana Nnongo wape na Daudi mpwalmwe wabe. Na kwa masoba ga mwisho, baisa kabalendema nungiya Nngwana na upendo wake.

4

¹Mulipekani likowelya Nngwa, mwenga mwabandu ba Israeli. Nngwana abilena mastaka mwenge mwa ibenyeji ba nnema, kwa mwanja mtupo ukweli aoaminika kwa lilagano, ntupo ujusi wa Nnongo munnema.²Kwina laana, ubocho, bulagana, na umalaya. Band batukwaniyu mipaka yoti, na myai yeanda isa baada ya myai.³Kwanyo nnema wenda yema, na kila mundu jwatawala nkati yake alowa bulangilwa. inyama mumigunda na iyuni bakunani, hata omba kubali, baboyelwa.⁴Lakini kunewanyuketi mundu jwojwoti leta masitaka, kwene mwanyeketi mundu jwojwote hamwakumu mundu jwenge kwa mwanja mwenga ga mwa makuhani, ngani sita kya.⁵mwenga mwamakuhanu mwalowa kobala wakati wa mutwekati, manabii, nyumba bakobala pamope na mwenga kilo, na nlowa kumulaga maobako.⁶Bandu bango budna aribika kwa mwanza yako sa malifa. kwa mwanja makuhani bakosike malifa, na nenga na lowakwa kana kenebube mwa makuhani bango. kwa mwa makani seliya yango ingawa nenga na Nnongo winu. nanenga nembe nalibatya bawabako.⁷Makuhani bananchima batikwiyonguya, sana bapangite dhambi kachango. bagalabwile hesima yabu kwa oni.⁸Balya wa dhambi yango, bembe bewe lamaa sana ya ubaya wabe.⁹Yalowapanga sawa kwa bandu kati kwa makuhani. nalowa kwapwalya botekwa matendo gabe, nalepa kwa matendo gabe.¹⁰Balya lakini bayukutali, balowa panga umalaya laki bayongeyali, kwa mwanja bayeikutalu na Ngwana.¹¹Bandu usalati, wembe na wembe mmabau, ngaipotwi langa kwabe.¹²Bandu bango pala ushauri kwa inyago ya mbao, na pimboyo kongosolya kwa peya kinabii kwa mwanja mawazo ga usalati gatikwa kongu, na bapangiate kali malaya badala yo panga baba amiike kwa Nnongo wabe.¹³Bapiya sadaka kukitombe no tiniya ubani kwo kitombe, kubunde ya maloni, milibwa na mela, kwa mwa kiwili kinongile. Bai mwanja winu panga usalati, na aenja binu benda gonjelwa.¹⁴Nenga na pwatwali aenja bako wakati basawi panga usalati, wala aenje bako wakati kabago njulwa. kwa mwanja alalome nembe baipele ka kwa makahaba, na piya sadaka linga bwaweza panga itendo yo usalati na ukahaba. Nganyo bandu bagutanga babulagilwa.¹⁵Ingawa wenga Israeli, upangile umalaya, lakini Yuda kana abee na atia. Mwenga kana muyende Gilgali, kene muyunde mpaka Buth Aven - wala kene mwalape, "mwatama Nngwana."¹⁶Kwa mwanja Israeli apangite kibuli, kali ndama mwene kibuni Je' Ngwana andaweza kwaketa kene manyei kati gondolo pandu pene nafasi?¹⁷Efraimu aiungite na inyango, uneke kichake.¹⁸Hata wakati ulevi wake uteboka bayendeli panga umalaya, atawala bateke penda sana oni yabe.¹⁹Mbonga yantaba kwa mapapayo gake, Nabembe baibona oni kwa mwanza ya sadaka yabe.

¹Mupikani aga, mwanakuhani mube makini, nyumba ya Israeli. mupekani, nyumba ya mpwalme. kwa maana hukumu yaisa juu yinu mwaboti, mubire mwantego akuo mizpa na lupilili lwabapindike kunani ya Tabori. ²Abayaa yema sana mumabulagano, nwaabulaga. bote. ³Nitangite Efraimu na Israeli anayabati kasangu. Efraimu, Tumbwele ubile katiwamalaya, Israeli ni unajisi. ⁴Matendo gabe galusulili kunng'atambukya Nnongo, maana mawazo goulamaya wape ubinkati yabe, na bantangali Nngwana. ⁵Kiburi cha Israeli senda kwabona kwa hiyo Israeli na Efraimu bakubala kwa hatia yabe, na Yuda nayuembe batumbuka pamope. ⁶Bayenda na ngondoro yabe na ng'ombe babe kumpala Nngwana, lakini bamonalili, kwa mwanja atikwiboya kasabae. ⁷Babileli baaminifu kwa Nngwana, mwanjaa bapapite bana haramu. Na sikukuu yenu yalumiya na migunda yinu. ⁸Uyende Tarambeta akuo Gibe na tarumbeta huko. Rama lilobe lyakililo huko Beth Aveni "Tuluakukimanga, Benyamini". ⁹Efraimu yaba ukiba lisoba lyaadhabu miongoni mwa makabila ya Israeli nitangazike habari yayapitya. ¹⁰Viongozi ba Yuda katibaluu bababuyaliwe lya mupaka. Nane napengana ukali wangu kasabe kati mase. ¹¹Efraimu atibulagilwa, atibulagilwa kwa huluma, kwa mwanja atitianga kwopenda inyago. ¹²Kwa nyo naloapanga katinondo kwa Efraimu kati ubau munyumba ya Yuda. ¹³Efraimu paubweni utamwe wake, Yuda alibwe ni libailake, Efraimu atiyenda Ashuru, Yuda atumite ujumbe kwa mpwalme mkulu, lakini hawezikeli kwaponeya lilibandu au poneya libai lyako. ¹⁴Kwa nyo napangakatimba kwa Efraimu, katiimba kunyumba ya Yuda. Nenga, naamnenga naoba noyenda kutalu, nalowakwaputwa, abali mundu yo kwalopwa. ¹⁵Nayenda nobuyanga pandu pangu, mpaka bapange hatia yabe nopala kuminyo yangu, hata bambale kwa bidii muziki, yabe.

6 ¹"Wise, tubuyange kwa Nngwana. kwa maana atitu te kwaana ipande, ipande, lakini atuponeya, atitulumiya, lakini atutaba ilonda yetu. ²Baada ya masoba gabile atuyuyai lisubabin linetatu atuyoya, na twataama nnonge yake. ³Natwenga tumtange Nngwana, tukayendeli kumtanga Nngwana., Isa kwake hakika katika kindaa , isa kasitu katiula, wa ngungu jwania pabwe" Efraimu, nikupangi na mani? Yuda nukupanga. mani? uaminifu wako katilyunde lyakindai, kati umande wautumbuka mapema. ⁵Nitikutekwana ipande kwa mikano ya manabii, Nitikwabualaga kwa nkano wangu. malagano gako katibwega waumulika. ⁶Kwa maana nitamaniya uaminifu wala dhabihuli, nakumtanga Nnongo kuliko sadaka yotiniya. ⁷Manaitai Adamu atekwaniye lilagano lajangu, babilili baaminifu kasangu. ⁸Gileadi ni jiji la majambazi bene magologopengana mia. ⁹Kati makundi ga apolagi, nganyo makuhani kwiunga pamope pangabulaga kwa ndila ya shekemu, bapangite bwi maoni. ¹⁰Munyumba ya Israeli nilibweni likowe libaya, umalaya wa Efraimu ubipala, na Israeli ayunajisi. ¹¹Kwa maana yenga, Yuda, unabatisawa, panakelebuya uridhi wa bandu bango.

7 ¹Wakati wowote wanipala kuiponeya Israeli, dhambi ya Israeli umukilwa, pamope na matendo mabaya ya samaria, kwa mwanja bapanga udanganyifu, mwi jingia na likundi la maovu shambulia mumitaa. ²Batangiteli mumioyo yabe panga nenda kumbukya matendo gape mabaya. Na matendo ngabe gatikwayengeta, gabinonge yakuminyo yangu. ³Kwa mwanja ya ubaya wabe bampangite mpwalme abe na pura, na maopisa gabe kwa ubocho wabe. ⁴Bote amalaya, katili litanulu lyaliyosilwe, na mwokaji, na jwembe leka kuutia moto buka kuukanda bwembe mpaka lila. ⁵Lisoba lya mpwalme wetu, viongozi baipangite atamwe. andundubiye luboko lwake balubabatani age. ⁶Kwa muoyo kati litanuru, bembepanga mipango yabe ya uboso. Nyongo yabe gonja kilochoti, kindai yakalumu kati moto. ⁷Bote bapatike moto kati tanuru, na kwabula ga balubabatawalage. Apwalme babe boti batitula, mtapo hata yumo Jwakatikwe. ⁸Efraimu aiyanga pana mwene kati ya bandu. Efraimu ni mkate wangegambuka. ⁹Ageni balile ngupu yake, lakini atangiteli. Nyuili ya ulya lunga kuna niyake, lakini atangiteli. ¹⁰Kiburi cha Israeli senda kwashuhudia, hata nyo, bana buyali kwa Nngwana, Nnongo wabe, wala ampalikeli hata agogoti. ¹¹Efraimu kati ngunda, baradhuli na jwewe na busara, kumkema kwenda misri, kaigoloka yenda Ashuru. ¹²Kabayenda, napinduka lupilele lwangu. kunani yabe, nanenatumbaya kati iyuni yakunani. Napwatia katika yenda kwabe pamope. ¹³Ole 'bado' kwa mwanja bati oba buka kasango. Uharibifu wendakwaisiria. bembe batiasi dhidi yangu' nipendi kwalopwa, lakini balongei uhusu dhidi yangu. ¹⁴Hata banileli lili kwa mwoyo wangu woti lakini baluba mwindanda yabe. Bendakusanyika kwa ajili yayakulya na divai yayambi, na bembe bani leka nenga. ¹⁵Ingawa natikw pundisa na kuimarisha maboko gabe, tumba juu yangu. ¹⁶Benda buya, lakini babuyalika sangu, manibi kunani. Bembe kati upinde wange obelya. maopisa babe benda tomboka kwa lipanga kwa mwanja ya udhalimu wa nkano. ayee yapanga oniyabe munema wa misri.

8 ¹"Ubike tarumbeta mumkano wako. tai aisakanani ya nyumba ya Nngwana kwa mwanja bandu balikani lilagano lyangu na baasi kwa sheria yangu. ²Bendanililia, 'Nnongo wango, twenga mu Israeli tukutangite.' ³Lakini Israeli akani mema, na ibii amkengama. ⁴Babekite apwalme, lakini sio kwo pendane. Bapaangite apendo, lakini natangiteli. kwa mbanje yabe na dhahabu baipangi inyago bene, linga babe yelwe kutalu." ⁵"Ndama yako baikani, samaria. ukali wangu uyaka kwa bandubo' kwa muda gani babanahatia? ⁶Kwa maana inyagoye yabuyi Israeli, pundi atipanga, Nnongo. Ndama ya samaria batikwa na upande ipande. ⁷Kwa maana bandu pakya upepo nauna kimbunga. Mbegu yeyemi yangemitwe, kipialibwembe. manaitai yako mala, ageni balya. ⁸Israeli itimililwa, sainobagonja kati ya mataifa kati kilibe change maana. ⁹Kwa maana bayeyi Ashuru katimbunda wa mwitu kisake. Efraimu abeiwapenzi kwa ajili yake. ¹⁰Hata ingawa atikwaabeka wapenzi kati ya mataifa, tumbwele nakusanya pamope. Bembee Bana oba kwa mwanja nyanya silwa kwa mpwalme waakulu. ¹¹Kwa maana Efraimu iyongiye mazababu ya sadaka ya dhambi, lakini nibile madhabahu kwopanga dhambi. ¹²Nawesike andika sheria yangu kasaba, mara elfu kumi, lakini balwekui bona kati kilibe cha ajabu kwabe. ¹³Kwa

ajili ya dhabihu ya sadaka yangu, pia nyama yonya, lakini nenga, Nnwana, nayeketyali. Tumbwele mbalawasa juu ya dhambi yabe na kwaazibu. Babu ya misri. ¹⁴Israeli atinilibalya nenga, jwamumbite wake nasengite majumba. Yuda atiyema milima yanchima, lakini natuma moto juu ya mnema wake, na arabiya ngome yake.

9

¹Keneupulai Israeli, kwa kwo pulaika kati bandu bengen kwamwanza wabile wamwaminifu, unzi Nnongo wako. Upendilepelwa sala kwa mmalaya kwa mmalaya mu sakapu yote ya yakulya. ²Lakini sakapu na divai yalepalili, divai yayambe yapingwa. ³Bawazalili yendelya tama mu nnema wa Nngwana, balala yake, Efraimu abuyangana misri, na lisoba limo na lisobalimo balowa lyaa chakulya kichapu mu Shuru. ⁴Bapwayalili Ngwana sadaka ya divai, wala bapulaikya lili. maana chakulya chabe chaba chaki sake, wajingwalili nyumba ya Nngwana. ⁵Wapanga na nani lisoba lya sikukuu yaibekilwe lasimi, lisoba lya sikukuu ya Yahwe? ⁶kwa maana linga batitila alabiya, misri yalowa kwa kumba na Nofu yalowakwasika. maana akiba yabe ya mbanju yabanayo, na mimimwa yalowa twelya mu hema yabe. ⁷Lisoba lya adhabu yendaiza, masoba golepya kisasi yendaiza. Aisraili bote batange makowe kaligaa. Nabii kupanga mpumbapu, na mundu mwene roho mminya lilalo, kwa mwanja yo ubaya wako mkulo na uadui mkolo. ⁸Nabii gannendeli Nnongo wangu kunani ya Eflaemu. lakini lengo wa kinjumi ni kunani ya ndela yake yote, wa ubii ubile mu nyumba Nnongo wake. ⁹Baalabiye bene kati masoba ga Gidea. Nnongo alowa kwa kombokeya ubanya wabe, najiwebembe alowakwa kwa humiya kwa mwanja ya dhambi yabe. ¹⁰Nngwana andabaya, "mwanikoli Israeli, yabile kati pala zabibu kupongote. kati matunda ga kwanza mu mitini, na bweni akina tante bitu. Lakini bayai baali peori, na bembe batikwiboya kwinyago yaoni. Babile chukya kati inyango ya baipendike. ¹¹Na kwamwanja Efraimu, Utukufu wabe wapilya kati, iyuni. Babelakalili, mtopo ndumbo, walajwa yema ndumbo. ¹²Ingawa baleleke bana nalowa kwapotwa lengo kene aigale hata yumo Ole wabe naleke. ¹³Ni bweni Efraimu, kati Tiro, bampandike pakitombe, lakini Efraimu apiya bana bake kwa mundu jwapala kwa bulaga. ¹⁴Wapei, Nngwana alowa kwa peya na mani? wapei ndumbo yene alabiya, ndumbo na mabule gangipita gangepita. ¹⁵Kwa mwanja ya ubaya wabe mbe twa Gilgali, ngana chukile. kwamwanza ya muendendo yabe ya dhambi nalowa kwa benga panja ya nyumba yango. Napenda lili kae, mopisa babe boti baobite. ¹⁶Efraimu tamwe, ngega yabe iliyoma, babale kalili matunda. Hata mana babile na bana, na lowa kwa bulagabana babe baba pendile. ¹⁷Nnongo wangu alowa kwa kana kwamwanja batili lili. Balowa baa bandu bo la latika nkati ya mataifa.

10

¹Israeli mzabibu unanoga waupambika, matunda gake, kwa kadili ya matunda gake mwago yo ngeya nganyonyo asenga madhabahu yana nchima. kwamwanja nnema wake wati beleka sana, aimalishe njema yake. ²Mwoyo wabe wa ubocho, tubwe bapala apotwa ukumu yabe, alowa alabiya njema yabe. ³Kwa mwanza babaya, "Ntopo mpwalme, kwa mwanza tunobelili Nngwana. na mpwalme alowe weza kutupangya na mani? ⁴Balogula makowe sika, na panga malagano kwolapa uboso. 'kwahiyo haki isa kati manyui gane sumu mu mabende ga mugunda. ⁵Babatama samaria bayogoba kwa mwanja ya ndama ya Beth Aveni. Bandu babe baliloba kunani yabe, kati mwabapangitu balo makuhani wa inyango baba pulaika na utukufu wabe wabe, laki babililikae. ⁶Bembe bapotelwa yenda Ashuru kati sadaka Mpwalume mkolo. Efraimu aba na oni na Israeli abaana oni kwa inyongo yake. ⁷Mpwalume wa samaria abulangilwa, kali kyeke cha Iwanju kunani ya kumingo ya mase. ⁸Semu ya kunani ya dhambi yabulagilwa, nga dhambi ya Israeli. mkongo na itogoro ya baa kunani ya madhabahu yabe. Bandu baibakiya itombe, "utuwekelitwenga." na kwaitombe, "mututombeki?" ⁹Weewa Israeli, upangitu dhambi, boka masoba Gibe, hokwo utigala. Je, ngondo yalowa kwa pata bana ba ubaya akwo Gideli? ¹⁰Panapala, nalowa kwa adhibu. Mataifa balomba na pamope nabo na kwabeka mu tabilwe kwa ma kosa gabe maraibulu. ¹¹Efraimu ndama jwa nyuganilwe jwa pendi kobata ya kulya hivyo nabeka, nganyo nabeka, jozi kunani yaingo yake inanoga. Efraimu nalowa kubeka jozi, Yuda alowa kwimetwa, Yakobo alowa kwiuta mapigo kwo penda kwake. ¹²Mwipangi aki, mume matunda go anikwa lya malangano. Mwembe bwee winu wangu panda, kwa mwanja muda wa kupala Nngwana apaka papalaise na kwitotobe ya haki kanchinu. ¹³Mulemete ubaya, mwunike alau. mulilu matunda go kongana kwa mwanja waamini mu mpipango yako na askari babi bana nchima. ¹⁴Nganyo mlipuko wa gando wayoka kali ya bandu bako, na milema yako yote yune gonie yalo wa taribiwa. yabakati shalmani atialabiya Beth Arbeli masoba ga ngondo, wakati mao batekanike ipande ipandu na bana bake ¹⁵Nganyo yalowa baa kachako, Betheli, kwa mwanja yaulau wako mkolo. Wakali wa mutwekati mpwalume wa Israeli alowa katwa kabisa.

11 ¹"Wakati Israeli pabii muchembe atikupenda na nkemite mwana wango boka misri. ²kwa kadri mwabakemilwa., gababoi kasabe bapangi sadaka setani, bapalike ubani kwa kinyago. ³Lakini nenga nganyeganie Efraimu yenda, nganaobweyu kwa silaha yabe, lakini batangitilili panga nilikwajili. ⁴Natikwalongoya kwa upela wa bandu, na mifugo ya upendo. Nenga nabile kati mundu jwanpungwi jozi kunani yanagomo gabe, na natilila na kuwalisha. ⁵Je, babuyali kwema wa misri? Je Ashuru yata wala li kunani yabe kwa mwanja baka nabuya kasangu? ⁶Lipanga lyatumbuka kunani yanema yabe noarabia makomeo yamilaliango yabe. yaluabula bila kwa mwanja ya mipango yabe bene. ⁷Bandubangu baamwite kunileka. Ingawabanikema kwa ywabire kunani, mtupu mundu jwa wesa kwa ngalya. ⁸Niweza kuleka, Efraimu? Niwesabuli kumpeleka, Israeli? Niweza kukupanga kati ya Adamu? Niweza buli kukupanga kati seboimu? Moyo wangu utibatilika nkati yangu, huruma yangu yote itiongezeka. ⁹Napangalili nomo wangu nkali, nenga naangamizali Efraimu kai. kwa mwanja Nenga na Nnongo, wala na munduli, nena Mtakatifu kati yinu, nanenaisalili kwa nyongo yangu. ¹⁰Balua

ngengana, Nngwana naluawakoloma kati imba. Nanenga nalualuba, nabandu balyaisa kabalendema buka kundondi.¹¹Balua isa kabalendema katiyuni buka misri, katingunda buka mnema wa Ashuru. Nalua kwapanga bapange tama munyumba ya abei" Alili ngalitamko ngalija Nngwana.¹²Efraimu andanitindia kwa makowegobusu na nyumba ya Israeli kwokonganga. lakini Yuda bado ayendelianane, Nnongo, ni mwaminifu, Mtakatifu.

12 ¹Efraimu kwilisa upepo, nolongwana nambunga yakumbwani, alekalililongela uboso naalabia, nabembe wapangalila yano na Ashuru na mauta putulwa yenda misri. ²Nngwena nembe apala bala na Yuda, na jwembe apala kumulaga yakobo kwa mwanja ya ndela yake, kwa kadiri ya mu yendo yake alowa kwalepa³Nndumba akamwi nnunawi kingano, napabile mundu mzima abile na uwezo kwa Nnongo, ⁴Abile na uwezo kunani ya malaika atishinda, atilela, atikunoba, Arobite akwo Betheli, najwembe alonge na twenga kwo.⁵Nam , Nngwana Nnongo wa majeshi, Nngawa nga kombokya kwake. ⁶Basi ukeleboki Nngwana wako, ukamwe fadhiri na hukumumu, ukannende Nnongo wako masoba gote..⁷Ga mpemekiji, mzani no kongawa muhiboko lyake, apenda zulumu. ⁸Najwembe Efraimu atibaya, kweili nibina tajili, nipati maliyana nchima, mulyengo lyango lyote baubonalili kachango ubaya wowote waubile mu dhambi.⁹Lakini nenga na Nngwana, Nnongo, wako boka pamboi kunema wa misri, nalowa kutamika kae mu hema, kati masoba ga kalamu ya idi, ¹⁰Kae nilongei nabo kinabii, na nenga niyongiye maono, na kwa utumishi wa manabii nitumi mifano,¹¹"Je" Gileadi go ubaya? babile alauba, hakwo Gileadi, boya sadaka ya ng'ombe, sadaka ibile kati kati kiteleko chakibiina matala ga mng'unda. ¹²Na Yakobo atibutuka mpaka padani Aramu, na Israeli atitumika apate nnwawa, lenga apate nnwawa asungite Ngondolo.¹³Na kwanabii Nngwana ampiyite Israeli ku misri, Na kwaluboko lwa nabii atikubekya. ¹⁴Efraimu aniyi ukale nkale sana, kwa mwanja nyoo myai yake yalukelwa kunani yake, na Nngwana wake alowa kukelebokeya lawama yake.

13

¹Efraimu palongei kwatilendema. Atikwikoya mzi sraeli, lakini abinaatia kwa mwanja ya ibada ya setani, na jwembe atiwa. ²Nambiyambi apanga sambu zaidi na zaid. Batengeneze inyango ya kiuma baka mupanje yabe, inyago mwabamanyibembe, yote kasi ya upundi. Bantu bendangera juu yabe "Banduba babapia sadaka na kumbusu ndama. ³Ngakwo baluu apanga katima undegaki ndai, kati umande wotumbuka mapema, katimakapi gaga porota na upepo buka musakafu, katiloi liuli pita mubomba.⁴Lakini nenga ngana knongo na Nnongo wako, buka kunema wa misri. Wantangulili Nnongo jwenge ila nenga,kai zaidi yangu, mtupu yuakukombwa jwenge. ⁵Naisi kupungute, kunema wene uymo. ⁶wakati wa wabile na manjei, watiyutuka. kwa mwanjajo utinilibya.⁷Nabakatiimba, katiubu nalingambwega yandila ⁸Nalua kwabulaga kati dubu jwapo konyire banana bake. Nane napopwana ifa yabe, na kuo nalumia katiimba, katimwaba mnyama wa mwitu juapala ngwana ipande ipande.⁹Nalua kwabulaga, Israeli, nyanjwaluakuku yangatia? ¹⁰Mpwalme wako abi kwako, lenga akulopwe munema wako wote? Babile kwako apindo, ambao kasabe unibakienyo, unipei mpwalme na pindo? akulu? ¹¹Nukupei mpwalume kwa nyongo yangu, na tikuntola kwa nyongo yangu.¹²Ubaya nia Efraimu utibekernia, ¹³Alowa bana uchungu uobeleka, lakini mwananalo, kwa maana wakati wabeleka, apia lindumbo. ¹⁴Je nalua kwa lopwa naluboko walikaburi? Je nalua kwalopa na kwoo? wenga wa maiti gadikwako, mapigo gako? wenga walikaburi ubikwako alalbiikwako? Hurumaa ya yuba kuminyo yangu.¹⁵Ingawa Efraimu endafanikiwa kati ya anunabake, mbunga yakupwani yaisa mbunga ya Nngwana yapukatya buka kuponyote. sakibire cha maasi ya Efraimu chayoma, na luse lwake labalili na mase. Adui wake alowajibu gala yake lyakila kiribe cha samani.¹⁶Samaria yabana atia, kwa mwanja batikumwasi Nnongo wake. Batumbuka kwa lipanga, bana sene batikwanika, na alwawababe bene ndumbo batanganikwa wazi.

14 ¹Israeli ubuye kwa Nngana, Nnongo wako,kwa mwanja utitumboka kwa sababu ya ubuu wako. Muputwe makowe pamope na mwenga na mubuyangano kwa Yehova. ²Mumakye, ubuye ubowi wituwoti uga yeketi mwma linga tuwese kukupeya matunda ga mikano yetu.³Ashuru itulopmalili, turapakialili farasi yenda kungondo. Twesalili kayewibakia kasia maboko giti, mwenga mwakinungu bitu, mwanja mundu jwangetati pata lihuruma.⁴Nalua kwaponeya galambuka kwabe, na nenga nalowa kwapenda kwa mwoyo, kwa mwanja ukali wangu wabuka kasake. ⁵Nalua bakati umande wa Israeli, alua chanwa kati maluba nopuswa ngiga kati mwerezi munema wa lebanoni. ⁶Ndambi yake yalandala, unanoga wake waba kati mizeituni, na lumba lwake kati mielezi ya lebani.⁷Bandu babatama pakiwili chake babuyanga, baluayuka kati mazao na maluba kati zabibu. utukufu wake walua panga kati divai ya lebanoni. ⁸Efraimu, nipangekitiwi kai na kinyago? nenga nalua kunyangwa na kuntunza. Nenga katimberoshi makapigake gakijani daima, buka kasangu isa ma tundagako.⁹Nyai mwenye busara lenga atange makowega? Nyai jwaelewa mamboga linga atange? kwa mwanja ndila ya mwana ni sawa na bene haki batijanga nkati yabe, lakini bene sambu balua tumbuka nkati yake.

Joel

1

¹Leno ngalineno lya Ngwana lyalje mwisili Joeeli mwa Pethueli. ²Muyowange gano mwanga mwagai, namuyowe mwenga mwabene nchi. Je yeno iwale baa kabla ya masoba ginu au katika masoba gatate binu? ³Mwabakie bana binu kuhusu leno, nabaleke bana bako, kwabikia bana babe, nabana babe lubelekwo lwaluisa.⁴Galo agagaigalile nafunutu galelilwe ige akolo. galo gagaigile na ige mbai bagalile, nagabaigi mapai galelilwe na madumadu.⁵Muyumukange mwenga mwaalevi,

mulelange, muomboze mwenga mwabote mwanywa wembe, kwa kitumbu wimbe mabau ugemilwe boka kwinu. ⁶Kwa maana taifa litiisa kunani ya nchi nimino gaimba, naywembe ainalobe lya imba. ⁷Aubangite ng'unda wango wa mizabibu panga pandu patisha, atweti ntini wango. Apotwi likongwa lyake nakulitai kwa kuutalu, ndambe yake ipangite huu. ⁸Uomboleze kitibikira ywawati mabunwa kwa kio cha nchengowe nnuna. ⁹Sada ya unga na sadaki ya kinyaji ikanilwe kutalu na nyumba ya Ngwana. Makuhani, atumisi ba Ngwana benda mboleza. ¹⁰Migunda ailibiilwa, naichi imekua dhaifu. Kwa maana nafaka ialibiwe, wembe wayambe ualibike na mauta gapenga nike. ¹¹Mibonange oni mwenga, mwakulima, mulelange mwakulima bazabibu, kwa ngano na shairi. Kwa mauno ga migunda gaalibike. ¹²Mizabibu ialibike na mikongo ya mitini itombweki, mikongo ya mkomamanga, kae mitende, namikongo ya epo - mikongo yote yamigunda ailibike. Kwa fura ailibike bboka boka kwabanadamu. ¹³Woboke mabonwa na uomboleze, mwenga mwanakuhani, mwendalela mwenga mw tumisi ba madhabahu. Mwise ganjanga mmabunwa kilo sote, mwenga mwatumisi ba Nno'ngo' wango. Mana sada ya unga na sadaka yanywaji iboyolilwe nnyumba ya Nno'ngo' winu. ¹⁴Mukemange kwa mfungo mtakatifu namukemange kwa kusanyiko takatifu. Mukusanyi agoi na appendo bote ba nchi baise munyumba ya Nngwana Nno'ngo' winu, na kunnelyo Ngwana. ¹⁵Ole kwalisoba, kwamaana lisoba lya Ngwana likalibie. Nayembe yaisa ualibifu baka kwa mwenyezi. ¹⁶Je, sakulya kikamilweli nnonge ya minyo gitu, na furaha naeka baka nyumba ya Nnong'o tu? ¹⁷Mbeyu yenda bola bae ya bwe wake, ghara ibile ukeba, namabanda gatekwanike, kwa maana nafaka ialibike. ¹⁸Jinsi anyama mwabalela na ng'ombe ba ngome benda teseka kwakitumbu nndopo malisho. kae, mapenga ga ngondolo gendu teseka. ¹⁹Ngwana ni kulelya wenga. kwamana moto ulile malisho ga mpongote, ma moto utime mikongo yote ya migunda. ²⁰Hata anyama bamigunda bendaoboka kwaajili yako kwa maana mikongo ya mase yomite, na moto utinie malisho ga mpongote.

2

¹Ukumbwe tarumbeta katika sayuni ukumbwe nduti panani ya kitumbe santu kitakatifu. babatama bote palya balemema kwa yogopai maana lisuba iya bwana iyendo isa: hakika ibilepapi. ²Ni lisuba lya lubendu no pilya, lusuba lya maunde na lubendu lwe nembone. Kati kindae yayioloka mukumbe, lijeshi likulu na lya ngupu lyendo egelya. Kuna wai li ba lijeshi kati lya, na kwabali kae ata bada ya belekwa bene mbone. ³Mwoto utumika kila kilebe nnunge yake, na nchu gu yake mwoto wendoyaka. nchi yo kati bustani ya Edeni nnunge yake, lakini nnnchugu yake, kwina lijangwa lyali ali bike. Kwa nyo ntupu sakitolwike. ⁴Monekano wa lijeshi kati farasi, na bendobutuka kati baba ubuka farasi. ⁵Bendoguluka kwa nduti kati yelu ya mutuka panani kundumbeli le kitumbe, kati nduti ya mwale wa mwana ambaye ywalumia makapi, kati lijeshi lyamakaka la lyalibile tayari kwa ngondo. ⁶Nnunge yabe bandu bako katika lumya na kuminjo yabe kwoti ibile na rangi. ⁷Bendotila kati baba kumbwana bene ngufu, baubuka ingumbe kati asikali, bendoyenda kila mundu kwa atuwa, na bate kwanali sakafu yabe. ⁸Wala ntufu ywenge kuna ywenge kunokwa nyine mbwega bendo egela kila jumo katika ndila yake: bembete bategwana kwa ndila yo lindela kwende kwo tumbukya panja na nsitalili. ⁹Babutukya ku muji, babutukya mukungumbe, baubuka mu nyumba, pita pitya madilisha kati bai. ¹⁰Nchi lendema nnunge yabe, mbingu lendema panani na mwei ni lubendu, na ndondwa, yendoleka bonekana. ¹¹Bwana tundubiya lilobe lyake na jeshi lyake, maana babakumbwa na ni bene mbone muno: kwamaana bembete benembone na bene makakala, baba panga amri yake. Kwa maana lisuba lya Bwana ni likulu na lindayogoya muno. nyai yawawesa? ¹²Lakini ata sayino, " abaya Bwana, mubikelibuki nenga kwa mwoyo winu wote. Haraka mulele no omboleza. ¹³Mupapwane mwoyo winu, wio ngubo yinu baili, no buyakwa Mnungu winu. kwa mwana ni mwema na mwene akia, sio nyuyuu wa nyongoli ywenembone katika aminika wa agano, na alwependa gala mbuka tokana na dhabiu. ¹⁴Nyai ywa tanagite? kwale awesa gala mbuka kwa akia, no leka nunge yake, sadaka ya bwembe na sadaka ya nywaa kwa Bwana mnungu witu. ¹⁵Ukumbwe tarumbeta hakwo sayuni, ukemekeye kwa ajili yo funga takatifu, na mukemekeye nkusanyiko mtakatifu. ¹⁶Mukusanyike mwabandu, kwawito kwa kusanyiko takatifu, kusanyiko appendo, kwa kusanya bana na bana alele. Bwana arusi bawese pita panja ya nyumba yabe, na bibi arusi pita munyumba yabe. ¹⁷Basi makuwani, atumishi ba Bwana, baba bile patakatifu na mazabau babakiye, bakeme bandu bako, Ee Bwana, wala kwane upiye ulisi wako kwa oni, ili mataifa batawale pana ni yako. kwa mwanja na mani bendo baya kati ya mataifa, abile kwaku mnungu wabe? ¹⁸Kwa iyo Bwana abili mwene bidii kwa nchi yake no kwa bikya akia bandu bake. ¹⁹Bwana atekwayangwa, mulole, naluwo kunwetya sakulya, divai yayambe, na mauta, maluwo pulaika nabo, walana mupanga li oni kati ya mataifa. ²⁰Naluwo kumuya ashambuliaji ba kaskazini kutalu na mwenga, naluwo kumupeteya katika nchi njumu na yailekilwe. Sehemu ya nnunge ya majeshi lya jingy bali ya mashaliki, na semu na nsugu yajingya baliya magalibi. uvundo wake waluwo katuka panani, na lumba lwake lubaya yakatuka kunani. hakika apangite makowe makulu. ²¹Kene muyogope, nchi mupulaike na mupulaike, kwa kuwa bwana alwopanga makowe makulu. ²²Kana uyogope, inyamta ya kondeni, kwa kuwa leleya jangwani galuwo baa, mikongo yapambika matunda gake, na mikongo ya mizabibu na mizabibu yapambike ilebe yote. ²³Mupulaike mwenga mwa banduba sayuni, no pulaika katika bwana, mnungu winu. Kwa maana aluwa kumpeya mavuno ga mpenja kwa kiasi no leta ula kwa ajili yinu, ula ywa mpenja na kyulu kati kawaida. ²⁴Sakafu yo petya yalu wo twelya ngano, na yombo yaluwa twelya kwa divai yaya be na mauta. ²⁵Naluwo kumwezesha myaka ya mazao ambayo iyuni ba telya, palale, nzige, na yege ba yosa - jeshi lyangu lyene maka kala ambalyo nitekulituma kati yinu. ²⁶Mwaluwo lya sakulya senembone no yukuta, no kuliumalumba lina lya Bwana mnungu winu, ywapa ngita magelo gelo kati yinu, wala na luwo kunityali kae bandu bangu. ²⁷Walu wo tangu panga nenga nibile kati ya Israeli. na nenga ni Bwana mnungu wako, wala ntupu ywenge, wala nanetyali oni mwa bandu bangu. ²⁸Yapanga baada ya ago naluwo

mimina Roho mtakatifu yangu pananiya bene yiga yotem na bana binu na binti zenu watabiri. apendo binu balu wo lota, ndoto, vijana binu baluwo bona maono. ²⁹Kae panani ya atumishi na atumishi, ba kilwa wa, masuba ago naluwo kwa yakanikiya Roho wangu. ³⁰Nalaya makowe mbinguni na duniani, damu, mwoto na njema ya lyoi. ³¹Lisuba lypanga lubindu namwei panga myai, kabla ya siku kuu na yo tisha ya Bwana payaisa. ³²Yapanga kwamba kila mundu ywakemalina lya Yahwe aluwo okoka. kwa maana panani ya kitumbe sa sayuni na Yerusalemu, baluwo ba na balu babaokwiwe, kati bwana mwabaite, na kati ya balu babaigile, balu ambabo bwana atekwakema.

3

¹Mulole, katika masuba ago, pana buya mateka ba Yuda na Yerusalemu. ²Nane naluwo kusanya mataifa gote, na kubaleta mpaka libende la Yeho shafati. naluwo kumukumu kwo, kwa sababu ya bandu na ulisi wangu wa Israeli, ambao batekutawanya kati ya mataifa, na kwa sababu batebagana nchi yangu. ³Bakumbwile kura kwa ajili ya bandu bangu, papemite kijana kwa ajili ya kahaba, kumpemeya mwenja kwa divai ili bawese njwaa. ⁴Sasa mwanja kele mwenda nikasirikya Tiro, sidoni na mikoa yote ya Wafelisti? Je mwanikelebokea malepo?. Hata mana mwanilepa, marajimo mbala kunkelobokea malepo yeni kunani amilwe yinu mwabene. ⁵Kwamaana mutweti dhahabu yango na fedha yango, na mwenga mutwe hazina yango ya thamani nakwileta katika hekalu linu. ⁶Mwapemie bandu ba Yuda na Yerusalemu kwa Ayumani, ili kwaboya kutalu na malobe gabe. ⁷Lola, nanyumaganga, baboke pandu ambako mwati kwapemea nanankelebokea kunani ya mitwe yinu mwabene. ⁸Naba pemea bana bako na mabinti bako, kwaluboko lwa bandu ba Yuda. Bembe babapemea sheba, kwataifa kutaifa katalu. kwa maana Nngwana atilengola. ⁹Utangaze leno katika mataifa mwtayarishie mwabene kwaajili ya ngondo, mwayamuye mashujaa mwalekange bakaribiem mashujaa bote bangondo ba boke kunani. ¹⁰Mugayene mangumbo ginu panga mapanga na Yembe yinu yachongwa panga nikwa. Basi adhaifu balongele, ninangupu? ¹¹Haraka na mwise, mataifa gote ga karibu, mwikusange pamope naakwo Ee ngwana wauluye mashujaa bako. ¹²Naamu, gaimize gene asa mpaka libende la Yehoshafati. Kwa maana natama akwo hakwo ukumu mataifa gote gajirani. ¹³Mubeke katika mbopo, kwamaana mauno gakelile. Mwise, muponde Zebibu, kwaaajili lipipa la wembe litwelile. Ipuli ya pulike, kwakitumbu ulau wake ni nkolo muno. ¹⁴Kwinamashituko mashitako katika libende lya ukumu. kwa maana masoba ga Ngwana gaikaribu katika libende lya bukumu. ¹⁵Lisoba na mwei lyapanga lubendo, ndondwa ilei mulika. ¹⁶Ngwana aungurum yaa boka sayuni, nakakatuya lilobe lyake boka Yerusalemu. Mbingu na nchi ya tikisika, lakini Ngwana panga makao kwaajili yake, na ngome kwaajili ya bona Bisraeli. ¹⁷Kwa nyo mwatanga nenga na Ngwana Nnongo wenu, ywatama Sayuni, kitombe sango kitakatifu. kae Yerusalemu yapanga takatifu, na ndopo jeshi lyalya zunguka kabe. ¹⁸Katika masoba ago itumbe ya zalisha wembe mmbau, itombe Yatirisha maziwa, mito yote ya Yuda yapeta katikati ya mase, na kinywanyu yaisa boka nyumba ya Ngwana na mase gamabendega shitimu. ¹⁹Misri yapanga ukeba, na Edomu ya panga mpongote sika, kwa kitumbu ya puyo yaipangite kwa bandu ba Yuda, Kwakitumbu bajitine mwai yange baa naalia katika nchi yabe. ²⁰Lakini Yuda apanga mwenyeji bila mwise, na Yerusalemu yapanga lubelekwo mpaka lubelekwo ²¹Nabalepya mwai yobe, ambayo ninaelepyali kisasi kwamana Ngwana endatana sayani

Amos

¹ ¹Agaa makewe gagahusu Israeli gaga bweni Amosi, kati ya wachungaji buka Tekoa, yapotimu ndoto, Apokimakewe ga macho бага uzia mfalme wa Yuda , na kae kwa masoba ga Yeroboamu mwana wa Yoashi mfalme wa Israeli, miaka ibele ya lendema kwa bwee. ²Atiaya, "Yahwe alowokoloma, buka sayani, alowatondobeya lilobe lyake buka Yerusalemu malisho ga mchungaji galowa tamaliki, mwisho wa karmeli cha yoma. ³Agaa ngalongela Yahwe. "Kadhambi itatu ya Damaskasi, hata ina cheche, nagalambuyali kwa mwanja baikobife Gileadi kwa yombe ya kyoma. ⁴Napeleka mwoto kunyumba ya Hazaeli, na waitiniya ngome ya Ben Haladi. ⁵Nalowa kwitekwana komeo ya Damaskasi na kumoya kutalu mundu jwafamamu Bigati Aveni, na kae mundu jwa ka mwibokola ya kifalme mu Beth Edeni. ⁶Na bandu ba shamu bayenda kuutumwa hata kiri, " abaya Yahwe. ⁷Nyoo ngalongela, "kwa dhambi itatu ya Tiro hakwa ina cheche, ⁸Na galabwa lili adhabu kwa mwanza bapeleke bandu bote ba, Edomu, na batekwaniye malagano gabe na ulongo wabe. ⁹Nyoo ngalongela, "kwa dhambi itatu ya Tiro, hakwa ina cheche, . ¹⁰Nalowa peleka mwoto mu ukota wa Tiro, nao nawenga waitiniya ngome yake. ¹¹Agoo ngalogela Yahwe, "kwa dhamii itatu ya Edomu, hata ina ncheche, nabadirisha lili adhabu, kwa mwanza ankengime nnuna we kwa lipango no taikwa ku talu huruma yote. ¹²Nyongo yake yayendeli panga ngale Nyongo yake yaliigala mbaka milele. ¹³nyoo gamwalongela Yahwe, kwadhambi, itatu ya bandu atatu ba Amoni, hata kwa bane, mbadilisha ghadhabu yabe. ¹⁴Nayo sa mwoto mu ukotu wa Raba, na wembe watiniya nyumba ya afalme, pamope na panga ndoti wakati wa ngo'ndo, pamope na dhoruba mu lisoba lya kinibuga, ¹⁵Mfalme wabe ayenda kuutumwa jwembena maafisa wake pamoja . Yahwe.

² ¹Nyoo galogela yahwe, kwa dhambi enetatu ya moabu, hata ina cheche, sinto badilisha adhabu, kwa mwanja ayosite mwo yapa ya mfalme wa Edomu mpaka kwa chokaa. ²Nalowa tuma mwoto kunani ya moabu, na watini ya ngome za keriothi. Moabu alowaa mu gasia pamombe na ndotina lilobelya tarumbeta. ³Nalowa kumwalabiya jwa kati jinu, na nalowa kwabulaga bana ba mfalme pamope na yeye', alogela Yahwe. ⁴Nyo ngalongela Yahwe. " kwa dhambi itatu ya Yuda, hata kwa ncheche, ni badilisha lili nyongoyango, kwa mwanja baikani sheriya ya Yahwe na baikamwilili amri yake. ubocho wabe wapangite baobe, na Akinaatate babe bati kukotu. ⁵Nalowa tuma mwoto kunani ya Yuda, na walowa kuimila ngome ya Yerusalemu. ⁶Nyoo Yahwe ngalogela, kwa dhambi itatu ya Israeli, hata ina ncheche, nibadirisha lili

adhabu yango, kwa mwanja. babalige bange hati ya kwa ela na maskini kwa jozi limo ya Ndala.⁷Nabembe lebata patwe wa maskini kati lebata palilikwili lya pabwee, benda sukuma kabaalimbikiya. Mundu yumo na tate bake bagonjike na nnwawa jimo kufuru lina takatifu. ⁸Nabembe gonja pae karibu na madhabahu mungobo yaibekilwe laani, na mu nyumba ya Nnongo wabe nywa nganga divai ya balo babatoilwe faini.⁹Bado ni mulige mwamori nnonge yake, na ulacho wake wabikati ulacho wa mierezi, abinangupu kati mwomori, nnonge yake na ulacho wake kati ulacho wa merezi abile na ngupu kati mialoni na mwisho naalabiye malunda gake kunani ya ndandai yake pae. ¹⁰kae natikwaoboya buka kunema wa misri na na kwalongoya muda wa miaka arobaini kupongote lenga jwatawala nnema wa wamori.¹¹Natikwa tondobeya kinabii buka munkati ya bana binu babe wanadhiri boka achembe binu. Ao nyolili. bandu ba Israeli? nyoo Yahwe gabaya. ¹²Mutikwa shawisi wanadhiri nywa wembe na kwa lasimisha kinabii kene bapanga unabii.¹³Lenga, nalowa kwalebata kati mkokoteni wautwelii miganda yaiweza lebatilwa na mundu. ¹⁴Mundu jwa butuka apata hili chobutukya, mwene ngupu awezalili yongeya ngupu yake mwene, wala shujaa kulopwa mwene.¹⁵Jwa pendeka mpende ajemalili, mwene lubulo sana habutuka lili, jwayendesha farasi hailopwali mwene. ¹⁶Hata bene likakala lyoyumana batilawatupo kwa lisoba lyoo ngalogula Yahwe asemavy'.

3 ¹Mupekani likowe lya Yahwe lyalonge kachinu, mwa bandu ba Israeli kwa familia yote mwana boyite boka nnema wa misri. ²"Nichawi mwengatu buka familia yote ya dunia, Nganyo ni lowa kwa adhibu kwa dhambi jinu yote.³Je ambele baweza tyanga pamope bila yeke tyawa? ⁴Je imba koroma mwitu bila jwa nyobela? je mwana wa Imba aweza koloma boka mu mbango yake mwene wakati anabo njwa lili kilebe?⁵Je kiyuni awesa lili kola mutego mu bwe wa kati ntupo chambo chaki bekilwe kwa ajiri yake? Je mtego uweza fyatuka pa bwe bila kilebe cho kufyatuya?. ⁶Je tarumbeta baweza kombolwa mjini na bandu kene basituke?⁷Hakika Nngwana Yahwe apangali li kilebe mpaka abakiye atumishi bake manabii. ⁸Imba akalime, nyajwa yogopa? Nngwa Yahwe ayomwile logela, nya jwa kotoka tabiri?⁹Utangaze yee mu ngome akwo Ashdodi, na mu ngome ya nnema wa misri, longela, mu kusanyike kuitombe ya samaria mubone galo machafuku gagabile kachake na kwali mbikiya waubile waubile kachake. ¹⁰Kwa mwanza batangileli namna yo panga haki hivi ndio Yahwe mwabaya habo baba tunza ngupu na alapika mu ngome yabe."¹¹Nganyo, nyo Yahwe mwabaya, "Ibi yaitindi ya Nnema. Alowa kwiuta pae gupu yake na ngome jinu tekwa nyala ¹²Ngalongula Yahwe," kati mchangaji kwepe yange mangolo gabele tu mukano wa Imba, aokikelende cha lisikilo Nga bana ba Israeli mwabalopo lwa balo balo babatama samaria, pamopu na pembe yo ngonjelya, ao pakipembe cha kindanda."¹³Mupekani na mulingu ku nyumba ya Yakobo nyo nga Yahwe ngalongela, Nnongo wa majeshi, ¹⁴"Kwa masoba ga niakumu dhambi ya Israeli, kae naiadhibu ya Betheli. Mupembe ya madhabahu yalowa katilwa no tola pae.¹⁵Nalowa ku arabia nyumba ya baridi pamope na nyumba ya hari. Nyumba ya mbembe yalowa alabika, na Nyumba ng'olo yalowa putika, - Ngalongela Yahwe."

4

¹Mulipekani likowe lee mwenga kingombe ba Bashani, mwenga mwamu bile naukitombe cha samaria, mwenga mwa mwelumiya amasikini, mwa mwa salawa bange kilebe, mwa mwa bakiya asengo binu, "Mutuleti yonywaa". ²Ngwana Yahwe atelapa kwa utukufu wake, "Lenga, masoba gendousa kachinu paba lowa kwa boya kwa ndoana, wa mwisho winu na ndoana yo lopwa omba.³Mwalowa peta pa kipoyo mu ukota wa mji, kila mundu apetapo, na walowa kwitaikwa nnonge ya Harmoni nga mwalongela Yahwe"⁴"Muyende Betheli na dhambi yinu, hata Gilgali mukayongeye dhambi, mulete dhambi yinu kila kindae, zaka yinu kila baada ya masoba gatatu. ⁵Mupiye sadaka ya shukurani pamope na mkate, mu tangaze sadaka ya hiari, mwatangasi, kwa mwanza aye gaipendile, mwenga mwa bandu ba Israeli ngamwalongela Ngwana Yahwe.⁶Nipenja usafiwa mino munnema winu no pungwa kwa mkate mu semu jinu yote. Bado muna buyalili kachango ngalongela Yahwe. ⁷Nitabite ula kachinu wakati bado mwei latu kwo una. naipangile iniepamji, nakwipanga inie kunema winge, kipande simo cha nnema yati nia, lakini kipande chenge cha nnema chai kiyomo.⁸Batitindiya miji ibele mpaka itatu yenda kumji wenge yo nywa mache, lakini galengani lili. Bado bani buyanganilili ndabaya Yahwe. ⁹Nitekwa kobwa ka matamwe gaga sababisha kuvu. wingi wa Bustani, migunda yinu ya zabibu, mitini yinu, na mizaituni tiniya yote. Bada banibuyanilili nenga mwalongela. Yahwe.¹⁰Nitumite tauni kachini kati ya misri. Nabulige bana binu kwa lipanga, potwa farasi winu napangabola kwa kanubi jinu no jingwa mu mbulo jinu. Bado mwani buya ngani lili aga ngalongela Yahwe. ¹¹Nibomwaniye miji kati yinu, kati wakati Nnongo baibomwaniye sadoma na Gomora. Mwabile kali kikaa cha kisolomolilwe pa mwoto. Bada mwanibuya nganilili alongela Yahwe.¹²Kwalhi nilowa panga likowe libaya, kwako, Israeli, na kwamwanja nilowa panga liko we libaya, kachako, witayalise kwembana na Nnongo, Israeli. ¹³Kwa mwanja linga, jwabe jwa tengeneza itombe na limbonga, kunyogolwa mawazo gake binadamu, pana kindae ba lobendo, no lebabata pandu pa kunani, pa dunia. Yahwe, Nnongo wa majeshi, galina tyake."

5

¹Mupekani alilikowe lyalibaya kati lombola kwa ajili jinu, nyumba ya Israeli. ²Mwanja kunema wake ntopo mundu jwa kumkatuya.³Agaa ngalongela Yahwe. Mnema waupijilwe boka panja mia baigile koni ba mali ya nyumba ya Israeli."⁴Aga ngalongela Yahwe kwa nyumba ya Israeli "Munipale na mwenga mulowa lama." ⁵Kene mwampale Betheli, wala jingwa Gilgali, kene musafili yenda, Bersheba. kwa mwanja Gelgali bayenda kutumwa kweli, na Betheli yabalili kilebe.⁶Mumpale Yahwe mwalama, ao ayaka kati mwoto mu nyumba ya Yusufu. walowa tinia, abali mundu hata jumo imiya mu Betheli. ⁷Balo bandu babagalabwa panga na kwitombo ya haki pae."⁸Nnongo aumbite pleidez na orion, aligala mbuya hubendo

panga kindae, panga kilo bana hubendo na kilo na kema mache ga bahari, jwembe kugapengana duniani. Yahwe galina lyake. ⁹Jwembe aweza alabiya kwa gafia kwa babileodali lenga ngome aialabike. ¹⁰Benda kuchukya kila jwa saisa pa nniyango wa mji wa bembe kuchukya sana jwembe jwolo gela kweli. ¹¹Kwa mwanja mwenda kunebata maskini na kuto lya semu ya ngano buka kachake ingawa musengite mayumba ga maliwa ga muchongite. ¹²Mwanza nintangite mwabubile mwa mu bile na makosa gana nchima na dhambi yini mwaibile nngolo mwenga mwa wa bonela bene haki, tola rushwa na kwagalabwa. bene shida pa nniango wabe. ¹³Na kilamundu mwene busala, alowa tama liki kwa wakati kati gono, mwanja wakati wa ubou. ¹⁴Mapale gana noga siomabayalili, lenga mupate lama. nga Yahwe Nnongo wa majeshi, aba na mwenga, kati mwabaya jwembe. ¹⁵Mupotwa ubaya, muyeme mu baki mu niango wa mji. ¹⁶Mayenge Yahwe, Nnongo wa majeshi, Nngwana "kwaba maombolezo ku miraba yoti, balowa baya kumitaa yote, 'ole' ole' balowaa kwakema akulima omboleza na bene ngupu. ¹⁷Mu gunda yote ya zabibu kwa baa na kilelo, mwanza napeta pakati kati yako," abaya Yahwe. ¹⁸Olewenu mwamutamania lisoba lya Yahwe, mwanja namani mwitamania? lwabalubendo wala bweyalili, ¹⁹Kati mundu palila imba na kolyana na dubu, ao ajingi munyumba no beka luboko lwake. mu ukota wa no lumilwa na ng'ombo. ²⁰Je lisoba yahwe alowa panga lubenda ao sio bweya? Huzuni ao furaha? ²¹"Nite chukya, nitesalau sikukuu yinu, nitekwi chukya mikutano jinu ya dini. ²²Hata mene kambu mbiki ya sadaka yo tiniya na sadaka ya bwembe, nipokyalili, wala kwilola wala kusadaka ya ushika wa kinyama babanenipe. ²³Muboye ndoti ya miambo yinu, nipekaniya lili lilobe lya zeze jinu. ²⁴Bola mwileke haki ibutuke kati mache na haki kati mkondo waubutuka kilali na haki kati mkondo waubutuka kilali soba. ²⁵Je munileti dhahihu na sadaka yo tiniya kupongote kwa muda wa maka arobaini?. ²⁶Mwalowa ku kakatuya sikuthi kati mfalme winu, na kiuni, ndondwa jinu ya kinongo ya mwipangite kwa ajili jinu mwabene. ²⁷Tubwe mbala kwa hamiya upande wa nebele wa Damaskasi," alogela Yahwe, lina lyake Nnongo wa majeshi.

6 ¹Ole wabe baba starehe mu sayuni, na kwa bado lo baba okokite ku nema wa mwitombo ya samaria, bandu mashuhuri bora ba mataifa ba nyumba ya Israeli isa kwa mwanja ya msaada. ²Viongozi binu baya, peta yenda kalne na mukalole, kae muyende kubende mpaka Gathi ya wapetestina. Je ni wabora kuliko falme yinu ibele?. je kwinu mpaka nkolo kuliko mpaka winu?" ³Ole wabe balo baba libeka lisoba majanga no panga upwalu me panga kinanyata egelya karibu ⁴Bagonjike pakindanda chene mbembe na pomo lya mwitengo yabe. kabalya bana ba ngondolo buka mulikundi na ndama boka mu kyongolo. ⁵Kabayemba miambo ya kilalo mumziki wa pilimbi, kabatunga muyombo kati ya Daudi. ⁶Kabakumba wembe mubakuli no kwipakala mauta bene mauta ga nanungya, lakini ba huzunikalili kwa mateso ga Yusufu. ⁷Tumbe lelo balowayenda kuubanda pamope na banda ba kwanza, na ndoti ya balo baba igolwile kepeta. ⁸Nenga Nngwana Yahwe, nitilapa kwa nafsi yango nganyo Nngwana Yahwe mabaite, Nnongo wa majeshi, nenda kususa ufaariwa Yakobo, niteli chukya liboma lyake. kwaiyo nilowa kupiya awo nnema pamope kila kilebe yaibile moo. ⁹Yalowaisa panga mene kwina nalome kumi babaigalile mu nyumba jimo, balowa, waa. ¹⁰Wakati nnongo yoo palowa isa potwa mitwii yabe yolo jwa omite baada yoleta mitwii nyumba kati abaya kwa bandu mu nyumba, "Je kwina mundu jwabile na kue?" Buli kati yulo kabaya, "Hata," kae abaya, " Utameliki, kwa mwanja tulitabwilili lina lya Yahwe". ¹¹Linga, Yahwe alowabiya amri, na nyumba ngolo yakombolwa panga ipande ipande, na nyumba njene baa na luga. ¹²Je farasi balowa butuku kwo elya mumaliwe? Je mundu alowa lema kwo na ng'ombe? Bado mulowa kwigala mbuya haki panga sumu na litunda lya haki kalibaba. ¹³Menga mwamupulai juu ya Lo, Debari, mwamu baya, Je tupotwilili karnaimu kwa ngupu yitu twabene?" ¹⁴Lakini linga, Nalowato ndobeya kati jinu nnema, taifa, nyumba Israeli ago ngalogela Nngwana Yahwe, Nnongo wa majeshi Balowa kwa tesa mwenga buka lebo Hamathi hata libende lya Araba."

7 ¹Agaa ngani layite Nngwana Yahwe. linga, niumba likundi likolo lya nzige wakatiwo wa mwisho baada ya aunoga mphalume. ²Wakati payomwi lya mboga ya makapi na nnema, nga natibaya, "Nngwana Yahwe, tafadhari unisami, Je Yakobo alowatama kitiwi? kwa mwanja jwembe nchini sana," ³Yahwe atipongaya nyongo yake kwa mwanja atee. yapitwa lili," kabaya. ⁴Nyoo ngalogela Nngwana Yahwe mwanilayite. Linga Nngwana Yahwe atikema juu ya mwoto kwa ukumu. ⁵Nawembe waliyomeya, kilindi nkati ya dunia na kupala kwitiniya nnema nembe," ⁶Yahwe atigali usana na lee, "Alee lili kae," alongela Nngwana Yahwe. ⁷Nyo ga Yahwe mwani layite. linga, Nngwana atiyema karibu na ukota, pamope na uzi wa timiza, " mwisho Nngwana atibaya, "Linga nalowa beka uzi wa timauzi muluboko lyake. ⁸Yahwe atikunibakiya, "Amosi, ubona namani?" ngani yangwa, "uzi wa timanzi," Nga Nngwana kabaya, "Lolaa,' nabeka lusi lya timazi nkati ya bandu bango Israeli, Naalabiya lili kae. ⁹Pndu pa kunani pa Isaka na pabomwana, patakatifu na Israeli pabomoka, nalowa kakatuka juu ya nyumba ya Yeroboamu kwa lipanga. ¹⁰"Kae Amozia, yolokuaniwa Betheli, atumite mjumbe kwa Yeroboamu, mpwalume wa Israeli. "amosi apangite ujama kachako pakatikati ya nyumba ya Israeli. Nnema uweza lili potwa makowe gote goo. ¹¹Agaa gabaite Amosi Yeroboamu alowa waa kwa lipanga, na kweli Israeli ya yenda kuu banda boka kunnema wabe. ¹²Amazia ga mmakiya Amosi, "Noli, yenda ubutuke ubuyangane kunnema wa Yuda, na akwo uleye mkate no tabiri. ¹³Lakini kune utabiri kae paa mu Betheli, kwa mwanza hapa patakalifupa mpwalume na nyumba ba ya kipwalume. ¹⁴Nga Amosi atikumakiya Amazia, Nenga na nabii lili wala na mwana wa nabii lili. Nenga na mchungaji wa mifungo, nanituzi mikoyo. ¹⁵Lakini Yahwe alinipotwa boka kwanichugage nakubakiya, uyende, ukatabiri kwa bandu bango Israeli. ¹⁶Tubwe ulipekani likowelya Yahwe. wenga wa ubaya, kene utabiri hapa Israeli, kana wogele husu nyumba ya Isaka. ¹⁷Nga longela Yahwe mwabaya, Nyumbo go ngile umalaya pa nnema. Bana bako alalomena na alwaa batomboka kwa lipanga, nnema wako wa kombolwa no бага nilwa, walowa wa kunema wenge na Israeli hakika ilowa yenda kubanda boka kunema wake."

8 ¹Asee ngasanilayite Nngwana Yahwe atekunilaya. Linga, kitondo cha matunda ya hari" ²Alibaya, " ubona namani, Amosi?" Nganibaya, "Kitondo cha matunda ya hari, " kae Yahwe atikunibakiya, "Mwisho wikite wa wabandu bango israeli, Nalumiya lili kae. ³Mwambo ya mukanisa yaba ilelo. kwa masobagoo. hiyo hivi ngalongula Gwana Yahwe mitwii yaba yana nchima, semu yote baitaikwa". ⁴Mulipeakani lee, mwenga mwawa leбата maskini na kumoya mupuraa ya duniani. ⁵Kababaya, mwei wa jambe pawayomoka, tuweza bemeya mazao kae? paga yomoka masoba ga sabato, lenga tupemeye ngano? Twalowa panga kipemo na yongeya bei, kalwaji bya kwa mizani. ⁶Nyo gatuweza bemeya ngano manyata, pema puraa kwa ela, na akeba kwa jozi yimo ya kubathi." ⁷Yahwe alilapa kwa fahari ya yakobo. "Hakika mwezalili nibalya lyengo lyake hata limo." ⁸Je nnema uwesali lendema kwa mwanja, kila yumo aikyalilipo loba? Yote yo yalo wa katika no pongwa kae, kati mto wa misri. ⁹Yalowaisa lya hawana Ya goo ga nogelo wa Gwana Yahwe panga nilowapanga lisoba lijingi mutwe kati, nalowa leta lubendo duniani wakali wa mutwekati. ¹⁰Nalowa kwigalambuya sikukuu yini panga lombola na mwambo yinu yote panga masikitiko. Nalowa kupanga mwabote muwa le ngobo ya mabuniya na kipara kila ntwe, Nalowa banga goo kati maombolezo kwa mwa jumo, na mwisowake lisoba lya uchengu. ¹¹Leng, masoba gendaisa abaya Nngwana Yahwe pana leta njala pa nnema, sio njala ya mikate, wala nyota ya mase, tila kuga yowa makowe ga Yahwe. ¹²Balowa tanga tanga boka bahari mpaka bahari, babutu ka boka kubwani mpa ku ndondi kulikengama likowe lya Yahwe, lakini ba lipata lili. ¹³Kwa masoba goo aenja kinang'oloka, na asembe balowa induka kwa sababu njala. ¹⁴Balo babalapa kwa dhambi ya samaria balowa tola pae na bakatuka li kae."

9 ¹Nimweni Nngwana ayemi karibu na madhabahu, na kabaya, "Kitiwi mitwe ya njema, lenga kibuno kilendeme. Hekwanike ipande ipande mumitwe yabe yote. ²Hata mana bayenda kunani mbinguni naaluya pae. ³Hata mana bayoba nani ya karmeli, nalo wa kupala kwo na kwotola. Hata mana itei bayuba na vilindi vya ya bahari kene na bone, nalowa kwa langya king'ambo, alume. ⁴Hata manaiti bayenda kuutumwa, balo wa banilwa na maadui babe nonge yabe nalowa kilangya lipanga kwoo walowa kubulaga nalowa lolekeya minyo gango kwo baya si kwo nogalili. ⁵Nngwana Nnongo wa majeshi ga jwa kunywa nnema keloboyoka, bote babatama moo balowa kokoleka, gote gakatuka kati libende, na yealowazama kae kati libende lya misri. ⁶Na jwembe gaisenga vyumba vyake mbinguni, na tubwa kunani ya dunia. jwembe kema kunani ya bahari, no pengana kunani ya kuminyo ya dunia, Yahwe ga lina lyake. ⁷Je mwenga sio mwabandu botama kachungo, na bana ba israeli? nga mwa lingela Yahwe. Je natondo biye lili israeli buka mu nnema wa misri wafilisti buka krete, na washami buka kiri?. ⁸Linga, minyo ga Nngwana Yahwe, gabi kunani ya ufalme wene dhambi, na malowa kuarabiya buka kuminyo ya dunia, lakini naialabiya lili nyumba ya yakobo ga mwalogula yahwe. ⁹Linga nalowa amulisha, na nalowa kwipeta nyumba ya Israeli kati ya mataifa gote, kati mundu jwa pepetike gano na kyelo, ntopo hata kipande cha liwe yayotomboka pae. ¹⁰Bene dhambi bole nkali ya bandu bango balowa waa kwa lipanga, balo bababaya, majanga ga kwembana linatwe. ¹¹Kwa masoba go nalowa kwi tondo beya hema ya Daudi yaya tobwiki na kugataba ndanibi yake. Nalowa tondo beya yame yake, no senga kae kati zamani, ¹²Panda batawale ibu ya Edomu, na mataifa gote gaga kemi lye kwa lina lya ngo yahwe ngalongela gaa panga. ¹³Linga masoba gandaisa ago ga longela yahwe wakati jwalema apeta na jwauna, na jwalebata zabibu alowapeta jwembe jwapanda mbeyu. Itombe yalowa tomboka divai nnong'omwa, na naitombe yote penganika. ¹⁴Nalowa kwa kelebua buka kubanda bandu bango Israeli. Balowa chenga magofu ga mjini no tama moo, balowa panda bustani ya zabibu no nywa divai, na balowa panda bustani na lya matunda gabe. ¹⁵Nalowa kupanda mpaka kunema wabe, na baitubwa lili kae buka, kwene nnema wanapeile, " alongela yahwe Nnongo wako.

Obadiah

1

¹Maono ga obadia. Ngwana Nnongo abaya nyonyo juu ya Edomu Tuyhowini habali boka kwa Ngwana, na nyumbe atumilwe mateipwa , atebaya, mukakatuke, Tukakatuke. dhidi yake kwa nng'hondo" ²Mulholee, nilwa kwapanga achini kati ya matepwa, mulwasalaulilwa muno. ³Kibuli cha mwoyo wako kukukongite wengaa, wengaa ambae utama mumakabuli ga mwamba, mu nyumba yako ya kunani, wha longela pa mwoyo wako, "Nga nyai whamuluya nenga pae? ⁴pamope uyema kunani kati tai na ingawa kiota sako kibhekilwa pamope na ndolha, nulwa kuuluya pae boka kwoho, abaya Yahweh. ⁵Kati mwii aisile, kasako, mwanaibile apokonyalii baka kulhela kilho [kwanyo ulwekatilwa akwokwo'] bapelewesalii jiba yambone? ukende babakusanya zababu bakakusilya, baka kotoka leka yakulya? ⁶Mwabile Esau ayomokilwe khomolwe, na hakiba yake yaihite ibhekilwe panja. ⁷Bandu boti boshilikiana nabo bapala kupaleka mu nndela mpaka mpakani, bandu bababile na ambani pamope na wenga bakukongite na kukushinda. balho babalya mkate wako babhekite ntego yako. nthopo tanga nkati yake. ⁸Buli niwesikelii lisoba halyo, abaya Ngwana, kwa angamisa bandu bene hekima boka Edomu no elewa boka kithomble cha Esau? ⁹Mabingwa gako bapafasaika, Temani ili kila mundu aputilwe boka pakithombe cha Esau kwa bulagilwa. ¹⁰Kwa mwanja ukatili wapangilwa ninongo Yakobo wawekelekwa na oni, na wenga ulwa kanilwa akwokwo milele. ¹¹Lisoba lyelo lyowami, lisoba lya ageni bateti. mali yake, na babile ageni mu nenga wake no khombwa kula Yerusalemu, wenga wabile kati mmjawapo wabe. ¹²Ila kanaupulake masoba ga nnongogo lisoba lya ki chake wala kanaupulaike juu ya bandu ba Yuda lisoba lya ulibipu wabe, kanawilumbe masoba ga ziki yabe. ¹³Kana ujingi muniango wa bandu bangho lisoba lya kiwo chabe, kanaupulaike juu ya tabu yabe lisoba lya kiwo sabe, wala kanaube utajili wabe lisoba lya ualibifu wabe. ¹⁴Kana uyeme pa nndela ya malekano, ili kwa katika akimbizi bake na kana wapie baasika bake mu masoba ga dhiki. ¹⁵Kwa nyo masoba ga Ngwana gai papipi na mateipua gote, kati

mwipangike uwapangika kechako. mayendo gako galwabuya juu ya muntwe wako wamwene. ¹⁶kwa nyo mwamunyile mu kitombe changho kitaba tipu, hapo mataipwa goti ngagapa nywa kila saa. balwa nywa na mila na ilwa ba kana kwamba babilei kabisa. ¹⁷Ila mu kithombe sayuni babaa na balwa babaokwilike na babaa atakatipu, na nyumba ya Yakobo bamiliki miliiki yabe. ¹⁸Nyumba ya Yakobo ya baa mwoto na nyumba ya Yusufu ni mwali wa mwoto na nyumba ya Esau, yabaa mabelei mayumo, nabembe babatinia, na kwa teketesa. kwabalii na waasilika kwa nyumba ya Esau, mwanja Ngwana atibaya. ¹⁹Boti boka Negebu balwamiliki kitombe cha Esau na balu ba shepela balwamiliki Nnema wa afilisti bembe balwamiliki Nnema wa Efraimu na Nnema wa samalia, na Benyamini amiliki Gileadi. ²⁰Babahamile mu jeshi leno lya bandu ba Israeli balwamiliki ardhi ya kanani mpaka sarepta. Baamiaji ba Yerusalemu, aababile sefaradi, loapamiliki kilambo cha Negabu. ²¹Babaokoliwe babayenda mpaka kunani ya kithombe sayuni atawala Nnema wa ithombe ya Esau, na ufalume waba wa Ngwana.

Jonah

1

¹Ngalikuwe lya Nnongo lyatikumwisilia Yona Mwana wa Amittai, longelo, ²"Uyeme uyende Ninawi, mnema nkoro, na ukakemeri sana, kwa mwanja sambiahe ituka atuka." ³Lakini Yona atitila boka Nnongo ya Nngwana noyenda Tarshishi. Atiyelya mpaka yafa Libweni Merikebu yayenda Tarshishi. Alepite nauli naobwike Tarishishi, kutalu na uwepo wa Yahweh. ⁴Nngwana atumite upepo nkolo nan ya bahari, yabile tufani nnani ya bahari. karibuni yabonikile panga meli ipalagetekwanika. ⁵Balobalya batiyogopa sana kila mundu atilela kwa Nnongo wake mwene. Bataikwire michigo mubahari. Yona atiwuka pae ya merkebu, na yembe agonyike rugono. ⁶Bai Nahoza atikunyendelya na kumakia, "mwanja naman utigonja? uyumuke' ukamnobe Nnongo wako. kwali Nnongo wako awezatutanga na twaobari." ⁷Bote batibakiana, mwiche, tukobwe kura, ili tutambe nyayu apiyamabayaga. Bapige kura, kura yamtumboki Yona. ⁸Ngabamakya Yona, "Tafadhali utubakiye nyayi sababu ya mabayaga gagatupate. upanga liyengo gani, ubukakwaku? Nnema waku kwaku, ubuka mukabila gani?". ⁹Yona atikwabakia, Nenga na mwebrania, Nane ninyogopa Nngwana, Nnongo wakunani, jwaipangi bahari nanema njomo. ¹⁰Ngabandubo bati yogopa sana, batikumatia Yona, likowe gani alilolyoapangite yuko Nngwana, mwanjaa atikwabakia. ¹¹Ngabamakiya Yona, tukupangekitiwi lenga bahari ipatetulia? kwa mwanja bahari yati sapuka zaidi. ¹²Yona atikwabakia, munibo njwe munitaikuli Mubahari. Nabahari yatuli ya kwa sababu yinu, kwa mwanja ndangite kwa sababu yangu tufanyengoro yaimpata." ¹³Hata nyo, bandubo baba uta makasia kwa bidii lingabuya kunema nyomo, lakini bawesikeli panganjo kwa mwanja bahari yatichafuka sana. ¹⁴Bai banobite Nngwana, Batibaya, Twendakuloba, Nngwana, tundakuloba, kana utuleke tuangamie kwa mwanja ya maisha ga mundu yu, wala kana utupeji hatia ya mundu ya wakwake. kwa mwanja wenga, Nngwana, upangite katimwope ndike. ¹⁵Baingampotwa Yona bantaikuru mubati, nayo, bali ya kotike chapuka. ¹⁶Nga bandubalo banyongwiye Nngwana sana. Bampeji dhabihu Nngwana nakumekya Nadhiri. ¹⁷Nngwana amei omba Nkoho kumila Yona, na Yona abile mundu mbo yaomba sikwiitatu.

² ¹Mwisho Yona anobite Nngwana Nnongo wake buka mundu mbo ya omba, atibaya, ²Nikemete Nngwana mushida yango na jwembe atikuyangwa, boka mundu mbo ya kumambi natikema kwa msaada' waliyo wililobe lyango. ³Watinitaikwa nkati ya kina, kati ya moyo wa bahari, na mache gaganitindijite, mawimbi gako gote ga gharika ganipite kuna ni yango. ⁴Natibaya, Nitebengelya minyo gako, lakini nalowa linga kae kunani ya hekalu lyako litakatifu. ⁵Mache gatikuniwe kelya kuniyengeta karibu na ingo zango, kina chatiniyenge ta, mwani wa tikunitaba mutwe wango. ⁶Nayei pae ya itombe, nnema na baa yake yatijigala kunani yango milele. lakini wenga utondobiye bwimi wango mulebwa, Nngwana, Nnongo wango. ⁷Wakati bwimi wango pawaimike ukati yango, na nkemite Nngwana, sala yango yatikuisilya, kulihekalu lyako takatifu. ⁸Bote baba aminia Nnongo benge kana uaminifu wako wabe bene. ⁹Lakini nenga, nalowa kukute lya kwa lilobe lya shukrani, Nalowa timiza golo ganilapite. Wokovu uboka kwa Nngwana'. ¹⁰Na Nngwana aloguina omba, atikutapika Yona ku yomo.

³ ¹Likowe lya Nngwana lyamwisili Yona marsi nembele, kabaya, ²Oboke, uyende ninawi, nnemagolo nkolo, ukahubiri ujumbe golo waniku lagile". ³Bai yona ngaboka kayenda Ninawi kwa kutii likowe lya Nngwana. Na Ninawi wabi nnema nkolo sana, yabi safari ya masoba gatatu. ⁴Yona ngatubwijingwa nkati ya mji, na baada ya mwendo wa lisoba limo atondobiye lilobe lyake, kabaya, Baada ya maso arobanini Ninawi upala agamia'. ⁵Bandu ba Ninawi ba mwamini Nnongo na batangazike punga. bote baweti mabunia, buka mbendo mpaka mwana. ⁶Kindae bahari ya mwiki mpwalume wa Ninawi. aliyema buka pakitego chake cha enzi, auleke lingobo lyake, aiyobike mabunia atami paligu. ⁷Ati kwa tangasya, "mu nnema wa Ninawi, kwa ngupu ya mpwalume na apendo bake, mtopo ruhusa kwa mundu wa la kinyama wake, ng'ombe wa mifugo, kene apaye kilebe chochote. kene balyee wala nywa mache. ⁸Na bandu na inyama bawale mabunia na balele kwa lilobe likolo kwa Nnongo. kila mundu agal mbuke na kwileka ndela yake mbaya no boka mubocho waubile mulu boko lwake. ⁹Nyai jwatangite? Nnongo awesa kerebo ka na kalabwa mawazo gake na kwileka nyongo yake lenga kene tuaga mie." ¹⁰Nnongo aga bweni galo gabapangite, bati kwileka ndela yabe mbaya. Nganyo Nnongo ati galabwa mawazo gake alya panga.

⁴ ¹Lakini hale lyatikumwisi Yona na jwembe alikasirika. ²Yona anobile Nngwana kabaypua, Ee, Nngwana, ago gani yule wa kali kani buya ku nnema wango? Nolo maana napangile upesi no paya tilaya Tarshishi kwa mwanza na kutangile

panga wenga wa Nnongo mwene neema, wa mwene huruma, wange nyongo, wa mwaminifu, no ghairi mabaya.³kwa hiyo mbeyambe Nngwana, nendaku loba, uniboye mwomi wango, kwa mwanza bora kachango bola niwe kuliko lama.⁴"Nngwana gabaya, Je noga panga wenga kasi lika?"⁵Nga Yona kaboka mjini aye tama upande wa kubwani mwa mji. Hakwo apangite makao atami pae yake pakiwili lenga apate kubona mji wa pangilwa buli.⁶Nngwana Nnongo atuyalise mmeya na kula mutwe wa Yona linga upange kiwi kunani ya ntwe wake lenga pongo ya dhiki yake. yona abina fura ngolo kwa mwanja ya mmeya.⁷Lakini Nnongo alianda yute buu payumwike ya kindae. atiku tauna mmeya na mmea watiyuma.⁸Payumwike kindae, Nnungu aibekete mboga ugali ya kubwani. kae lisoba lyatikuti niya mu twe wa yona atoibe. abikaribu no waa. Atikwibakiya, "Nenga boranika waa kuli lama,"⁹Nga Nnongo atikuma kiya Yona, "Je sawa wenga kukasilikia mmeya?" Yona uga yangwa sawa sawa nikasilike mpaka waa.¹⁰Nngwana atibaya, uhurumie mmea, uhurumie mmea upandike lili wenga wa ku koya, waubalike kilo na waa kilo. ¹¹Nganyo menga yanibidilili ku hurumiya Ninawi, nnema nkulo, wene bandu zaidi ya mia na ishirini elfu na bembe batangite lili tofauti kati ya luboko lyabe lwa kumalyo na luboko lyabe lwa kunkeya, na kae ng'ombe bana uchima??

Micah

1

¹Leno ni likowe la Yahwe ambalo lalaisile kwa mika Mmorashti katika lisoba la Yotahamu, Ahazi, na Hezekeia, mfalme wa Yuda, lelo likowe lalibweni bakana na samaria na Yerusalemu.²Mupekanii, mwenga mwa bandu bote. Mupekani, dunia, na yote yaibile kwene dunia. Mulekee Yahwe ashuhudiwe dhidi inu, ngwana boka kwene hekalu lake takatifu.³Mulole, Yahwe andaisa boka sehemu yake. auluka pae na leбата sehemu pa kinani katika dunia. ⁴Itombe yalwaganduka pae yake. mabende gapuwanika ipande ipande ngati shuwaa nonge, ya mwoto, ngati mase ambago gatepenganika pae ya linyenji likalw.⁵Haga gote ni kwa mwanja ya uasi wa Yakobo, na kwa mwanja ya dhambi ya nyumba ya Israeli. ate sababu yabile kele kwa uasi wa Yakobo? ate yabile samaria? ate kwa mwanjaa yabile namani kwa sehemu pa kunani pa Yuda? au yabile Yerusalemu?⁶"Naipanga samaria nele wa uharibifu kwa n'gunda ngati eneo la pandija mizabibu. nauna maliwe na lijengo lake yenda kwene libende. naihukumwa misingi yake. ⁷Samaria yake yote ya chonga yalwapondelwa ipande , ipande, na zawadi yake yote yachonjelwa moto. kwa mwanjaa zawadi yake ya ukahaba yakumbile, na mana malepo ga ukabahaba gandabuyangana".⁸Kwa sababu yeno nalela no ombolenza, nayenda pekupeku na wantopoo: naomboleza ngati mbweya na omboleza ngati ndungutu? ⁹Kwa mwanjaa kilondo chake kiponalii, kwa mwanjaa ikite kwa Yuda. Ikite lango la bandu bango, mpaka Yerusalemu. ¹⁰Kenemuleke kwabakia kuhusu katika Gathi kene mulile kabe katika Bethleafa na biringisha mwene pene ligu.¹¹Mupete karibu na, makao ga shafiri, katika unto po na oni, makazi ya zaanani gapitali panja. maombolenzo ga Beth Ezeli,kwa ajili ya ulinzi yatolikwe. ¹²kwa manjaa atami ba marothi balenda habari njema, kwa mwanjaa ya yogopa, kwa mwanja ya kiwoo uboi kwa Yahwe mpaka kwene malanga ga Yerusalemu.¹³Mwatabee lijamu farasi mwakwakwate gali la farasi, makazi ya lakishi. Wenga la kishi, wabile mwanzo wa dhambi kwa aenja sayuni, kwa mwanja makosa ga Israeli gabonike kwako. ¹⁴Ga nyoo waipeya zawadi yo lagya moreshethi Gathi; nema wa Akzibu wabulagaa moyo mfalme wa Israeli.¹⁵Kabe naleta ushundi kwako, makazi ya meresha: ugolou wa Israeli waisa Adulamu. ¹⁶Ukate kipala chako na ukate nywili yako kwa ajili ya bana ambao bawapulaisa. panga kipala chako wamwene ngati tai, kwa ajili ya bana bako babapala yenda utumwani boka kwako.

²¹Ole wabe balo babakukusudia mabaya, kwa balo babakukusudia kwene indanda yabe banga maovu, katika kindae bapanga kwa mwanja baina ngupu. ²Batamaniya min'ngunda na pango ya: benda linga nyumba na tolaa badhulumu mundu na nyumba yake, mundu na urithi wake.³Kwa hiyo Yahwe abaya nyaa, "Lola, nikaribia leta janga dhidi ya agoo lukolo , ambalo mwaipalii ingo inu. mwyangalii kwa kiburi, kwa wapanga wakati wa uovu. ⁴katika lisoba loo maadui bako bayemba mwambo kuhusu wenga, na ombolenza kwa maombolezo ga huzuni. bayemba, twenga waIsraeli tuangamizilwe kabisa. Yahwe hugalambuye eneo la bandu banga. ate waliboyabidi boka kwango? wapeya ningundu witu kusaliti" ⁵kwa hiyo, mwenga bandu matajiri mwapanga lubeleko bagana eneo kwa kombwa kura katika mkutano wa Yahwe.⁶Kenemulondwe, "" bendabaya. "Balondwalii haga makowe, lukolo yahisali. ⁷ate nabaya kweli, nyumba ya yokobo, "ate Roho wa Yahwe? ate aga ga makowa gake ga kweli? " makowe gangu ga faika lili kwa kila yumo gwyatanga kwa ugolou? ⁸Hivi karibuni bandu bangu bakakatwike ngati adui muliulike joho, ngubo, boka balo babepeta bangelaumiwa, ngati maaskari kababuya boka kwene ngondo kwa chele chabakiwa cha ni salama.⁹Mwa endesha alwawa bango kwa bandu bangu boka kwene nyumba inanogaa: mutola baraka boka kwa bana babe achene daima. ¹⁰Makakatuke na muyende, kwa mwanja aye ga sehemu ambayo muwesa tama kwa manjaa ya unajisi wake; langaminzwe kwa mangomizo kabisa ¹¹Mana mundu aisile kwitu katika roho ya uboso na kongu no baya, "Malondwa kwinu kuhusu mvingo na wembe mkale, " apewesa wasilwa panga nabii kwa ajili ya haba bandu.¹²Naleta pamope bote hakika, Yakobo, Hakika nalwaku kwambania nangaya ya Israeli. Naneta pamope ngati ngondolo katika kiyongolo. ngati kipenga cha inyama katika malyoo. kwa panga na ndoti kwa mwanji ya yoloka kwa bandu. ¹³Mundu ywatekwana ayowa ndela yabe kwa ajili yabe yenda nonge yabe babomwile petya lango no pita panja, mfalme wabe apeta nonge yabe. Yahwe apanga nonge.

³¹Nibaite "lelo mubekani, mwengo kiongozi ba Yakobo na no tawala nyumba ya Israeli: ate nga sahihi kwinu kuielewa haki? ²Mwenga mwamwichukya mazuri no penda uova , mwenga mwamuambua ngozi yabe. yega yako iboka kwene yupa yabe ³Mwenga mwamulyaa kabe yega ya bandu bango, no kwambua ngozi yabe, tekwana yupo yabe, na

kwakatakata katika ipande ipande, ngati nyama kuki teleko, ngati nyama kwene sufuria ngoloo.⁴Bakapo mwenga watawala mwalela kwa Yahwe lakini ayangwalii ayoba kuminyo yake boka kwinu kipindi choo, kwa mwanja mupangite makowe mabou⁵"Yahwe abaya nyoo kuhusu manabii ambao babapanga bandu bango shindwa, "kwa balo babanisa bendatangaza, 'kwapanga na ustawi,' lakini kwa baloo babakotoka beka kilebe kwene mikano yabe, batubwa ngondo dhidi yake. ⁶Kwa hiyo, yapanga kiloo kwinu wange panga na ndoto kunani inuek: yapanga lobendo kunani yabe. ⁷Babalola babekelwa kwene oni, waagunzi balwa changanyikiwa. bote bajigara mikano yabe kwa mwanja mntopo jibu boka kwango."⁸Lakini kwango, nitwelile nguvu boka kwa roho wa Yahwe, na nitwelile haki, na uwenza, kumakia Yakobo kosa lake, na Israeli dhambi yake.⁹Lelo mupekani hale, mwenga viongozi banyumba ya Yakobo , na atawala pa nyumba ya Israeli, mwenga ambao mwamwi chukia haki, no potosha kila haki. ¹⁰Muisenga sayuni kwa damu ya Yerusalemu kwa uovu. ¹¹Viongozi binu hukumu kwa rushwa, appendo ba dini binu bafundisha kwa hajira na manabii binu bapanga ubatiri kwa mwanjaa ya mbache. hata nyoo bado mwa mwobelya Yahwe na baya: mntopo Yahwe pamope na twee? ntopo uovu wawaisa kwinu. ¹²Kwa iyoo kwa sababu hinu, sayuni, alemelwa ngati n'ngunda, Yerusalemu yapanga nundo wa kifusi, na mwinuko wa hekalu wapanga ngati mwinuko wa mwitu.

4 ¹Lakini kwa lisoba la mwisho yaisa kuhusu panga kitombe cha nyumba ya Yahwe wabeka Imare kunani ya itombe yenge wakakatulwa kunani ya itombe,na bandu baangaika.²Mataifa gambone bayenda no baya, "muisse, tuboke kunani kwene kitombe cha Yahwe, kwene nyumba ya N'nongo wa Yakobo. atuye gana ndela yake, na tutyange katika ndela yake, "kwa mwanjaa boka sayuni sheria yabokaa, na likolwe la Yahwe boka Yerusalemu . ³Aukumu miongoni mwa bandu no amua kuhusiana na mataifa gambone ga kutaluu. bapanga mapanga gabe banga plau na mikwaa gabe panga pamope ya kupogolea taifa lakakatuyalii lipanga dhidi ya taifa, wala tawala kwa ngondo kabee.⁴Badala yake, batama kila mundu pae ya mzabibu wake na pae ya mkongo wake. mtopo mundu ywapanga muyogope. kwa mwanjaa kano wa Yahwe wa majeshi utebaya. ⁵kwa mwanja bandu bote bayenda, kila yumo, kwa lina la N'nongo wake ila twenga tweyenda kwa lina ,la Yahwa N'nongo witu wa milele.⁶"Katika lisoba, loo," abaya Yahwa, "nakubya ljwachepya na kumkupya ywabengilwe, balo ambao banatesike. ⁷Namuyangania ywachepya kwene maigaya, na yolo ywataikilwe kwene taifa imara, na nenga, Yahwe, natawala kunani yape katika itombe sayuni, nambeambe ata milele. ⁸Ngati kwako, nala wa saa kwa ajili ya likundi, kitombe cha binti sayuni aisa kwenu, utawala wenu wa samani wabuyangana, ufalme ambao wahumilikilwa na binti wa Yerusalemu.⁹Lelo, kwa kelee ukombwa ndoti kwa lilobee likoloo? ate mtopo mfalme miongoni mwinu? ate mshauri wako atewaa? kwa kelee uchungu utekukukamwa ngati yolo mwawa abile kupapi? ¹⁰panga katika lwongo lwa papa lenga upape binti sayuni, ngati nwawa mwene lwongo. kwa mwanja wabiya panja ya nema, tama kwene n'ngunda, no yenda Babeli, Akwo waokolewa Akwoo Yahwe waokolewa poka kwene moko ga maadui¹¹Lelo mataifa gambone bakwambanie kunani yako: gababaya: 'Ayei unajisi minyo ginu galinge sayuni". ¹²Nabii abaya, Batangitellii mawazo ga Yahwa, wala baelewa lii mpango wake, kwa mwanja batekwakusanya ngati ngakamaa kupura sakafuni.¹³Yahwe abaya, "uyemee na upale, binti sayuni, kwa mwanja naipanga mbembe yake panga kyoma, na naipanga ipagaa yako panga shaba. waponda bandu bambone, nabeka wakifu udhalimu wabe kwango namwene, Yahwe, miliki yabe kwango, ngwana wa dunia nzima."

5

¹Ga mwiise pamope katika safu ya kombwana, binti wa maaskari bautelite nema, kwa ufito bambkombwale mwamuzi wa Israeli kwene ligomoo.²Lakini wenga, Bethlehemu Efrata, hata mana ubile machene miongoni mwa lukoloo lwa Yuda, boka kwako yumo aicha kwa ngo tawala Israeli, ambayo mwanzo wake ni boka nyakati ya kale, boka milele. ³Kwa hiyo N'nongo ampeya, hata muda wa ywembe ywabile katika lwongo beleka mwana, na maigaya ga alongo bake yabuyanganiya bana ba Israeli.⁴Alwa yema na chungu kundi lake kwa ngupu ya Yahwe, kwa ukoloo wa enzi ya lina la Yahwe N'nongo wake aigala kwa mwanja alwapanga mshauli mpaka mwisho. ⁵Apanga amani itu. wakati waashuru paisaa kwene nema wetu wakati pabatyanga dhidi ya liboma litu, boka poo twakakatuya kunani yabe achungaji saba na viongozi nane kunani ya bandu.⁶Bachunga nema wa Ashuru kwa lipanga, na nema ya mimrodi katika malango gake. batulopwa boka kwa washuru, pabaisa kwene nema witu, pabajingya kwene mipaka itu. ⁷Maigaya ya Yakobo gapanga katika kabila ga bandu bambone, ngati umande ubokaa kwa Yahwe, ngati manyunyu kwene makapi, ambao banendalii mundu, yalendalii bana ba mwanadamu.⁸Maigaya ga Yakobo gapanga miongoni mwa mataifa, miongozi mwa bandu benge, ngati imba katika ya likundi la ngondolo, wakati kapeta katikati ya likundi la ngondolo. wakati wapeta katikati yabe, alebata kunani yabe na kwa pupwana panga ipande ipande na kwapanga lii na mundu wa kwaokoa. ⁹Luboko lwako lwakakatuliwa dhidi ya maadui bako, na walwakwahalabia.¹⁰"Yabitya lisoba loo, " abaya Yahwe, "panga nalwakumwalibia farasi wako boka miongoni mwinu na nagatekwana magari gako ga farasi. ¹¹Naikoko miji katika nema wako na kuitinia ngome yako yote.¹²Naalibia bwabee moko gako, na kwapanga na alondoli kabe. ¹³Naialabia sanamu yako na pango na nguzo ya maliwe boka miongoni wako. waabudulii kabe ustadi wa moko gako. ¹⁴Naiyokwa njema yako za Ashera boka miongoni mwino, na naialabiya milema inu. ¹⁵Nalepyaa kisasi kwa nyongo na ghadhabu kunani ya mataifa ambao bayowinelii,"

6

¹Lelo mupekani chelo mbacho Yahwe chabaya, kakatuka ubayee kesi yako nonge ya itombe, Ueke itombe iyowee lilobe lako. ²Pekaniya longa kwa Yahwe, mwenga itombe, na mwenga misingi yaikomea ya dunia. kwa mwanja Yahwe anda komea pamoja na bandu bake, no kombwana katika mahakama kunani ya Israeli.³Bandu bangu bapangite buli kwenu? nachokie mara ilenga? mushudiea dhidi yango. ⁴kwa mwanjaa mwaletike boka nema wa misri na kwaokoa boka kwene nyumba ya utumwa. Na watumwa musa, Aruni, na Mariamu kwako ⁵Bandu bango, mukomboki ambavyo Balaki mfalme wa moabu mwatongite, na molo Balamu mwana wa Beori mwanyangwile ngati pawabile koyenda boka kwa Gilgali, nanyoo uwesa isaa makowe ga haki ga Yahwe."⁶Alate nilete kele kwa Yahwe, paniyenda kunitya N'nongo ywabile kunani? niwesike isa kwako na sadaka ya tinia, pamoja na likinda lene mwaka yumo? ⁷Ate Yahwe apendenza na maelfu ga ngondolo malumee, auna elfu komi ya mabende ga mauta? au ni mpee mmele kwa wa kwanza wango wa kwanza kwa mwanjaa ya kosa lango, tunda la yega yango kwa ajili ya dhambi yango na mwene? ⁸Atekubakia, mundu, chelo cha kibile bora, chelo ambacho Yahwe chapala pia kwako. panga haki, penda ukarimu, na tenda unyenyekeua pamoja na N'nongo wako.⁹Lilobe la Yahwe lindatangaza pene nema hata nambeambeno hekimu uliyeketilelii lina lake: utamee tayari kwa ajili ya fimbo, na kwa yolo ywaipei. ¹⁰Kabile na utajiri katika nyumba ya aovu, na kilengo cha uboso halo ni chukinzo muno.¹¹Nipele wesa kun'ngwasa mundu panga mtopo hatia mana katumya kilengo cha ulagha, pamoja na mfumo wa kilengo cha uboso? ¹²Matajili batwelile uhalibifu, maka zi gabe gabaite ubocho, na lulimi lwabe katika mikano yabe ubila na uboso.¹³Kwa hiyo nikukombwele kwa pigo lalilumia, ni kupangite gofu kwa mwanja ya dhambi yako. ¹⁴Walwalyaa ila walenganalii untope wako waigala ngati yako. waangalia misigo kutaluu lakini wahibekalii, na chelo cha wa beka napia kwa upanga. ¹⁵Wapanga lakini waunalii: wakusanya mizaituni lakini wapakayalii mauta; wasindika zabibu lakini wangwana lii divai. ¹⁶Kanuni yaitengenenzwile na omri itunzilwe, na makowe gote ga nyumba ya Ahabu. mutyangite kwa ushauri wabe. Nga nyoo nakupanga wenga, nema, likachakacha, na makazi gako likowe la kukuyobya, waputwa dharau ngati bandu bangu."

7

¹Ole wango, kwango nenga ni ngati msimu wa mauno pawayomwile, na kabe makombo ga mauno ga zabibu kwene n'ngunda la mizabibu: mtopo kabe kin'ngunda cha matunda chakibone kana, mtopo matini ga malimbuko ambago ganigatamaniya. ²Bandu a'aminifu baubile boka kwene nema, mtopo mundu mwaminifu katika banadamu bote. bote kopea katika lenda penganga damu: kila mundu hunendela nongoe wake mwene kwa lupelele.³Moko gabo ni migolou muno kwa panga madhara. atawala lokia mbache, hakimu abile tayari kwa rushwa, na bandu bene ngupu babakiya benge chelo chakipala kwipatya. Hivyo nga mwaianda kwa pamope. ⁴Mundu bora kwabe ni ngati mitemba, mwadilifu sana ni ngati mche wa mimimwa. liikite lisoba yaibakiilwe mchogo ya alinzi bako, lisoba la hukumu. nambeambe ni muda wa chapuka. ⁵Kene mumwamini kila jirani, kenemu meke kiongozi kwa m bwiga yoyote. mubee makini kuhusiana na chelo chamubaya hata kwa nwawa ambaye ywakonga kwene moko ginu. ⁶Kwa manja mwana hamfedhe hesha ntanti bake binti kakatuka shindana na mao bake, na nwawa wa mwana kinalome shindana na maokwee wake. Adui wa mundu ni wa munyumba yake mwene.⁷Lakini mana kwango nenga, nanola Yahwe Nanenda N'nongo wa wokovu wango: N'nongo wango waniyowa. ⁸Keneupulaike kunani yango, adui yango. panitomboka, na kakatuka. wakati panapanga nitamii katika giza, Yahwe apanga mwanga wango.⁹Kwa mwanja nipangite dhambi dhidi ya Yahwe, natola ghadhabu yake hata paninemya likosa lango, no tekelenza hukumu kwa ajili yango. Anilea kwene nuru, na na lwakumona kaniokoa kwene haki yake. ¹⁰Bokapo adui wango palibona, haloo, na oni alwakwiwekelya golo ywabaite" Yahwe N'nongo wako abile kwako?" minyo gango yaninga: alebatilwa pae ngati kwene mitaa.¹¹Lisoba lo chenga kingombe yako yaika: lisoba mipaka yalwaigelya kutalu sana. ¹²Lisoba loo bandu baisa kwako, boka Ashuru na milema katika misri, boka misri hata libende likolo, boka bahari yenda bahari, na boka kitombe yenda kitombe. ¹³Hiyo nilema yapanga itengite kwa mwanja ya bandu ambao babatama moo nambeambeno, kwa mwanja ya tundu la makowe gabe.¹⁴Uchunge bandu bako kwa fimbo yako, likundi la urithi wako. babatama bene kwene mwitu, katikati ya mwitu. wachunge katikati Bashani na Gileadi ngati lisoba la samani. ¹⁵Ngati katika lisoa wakati pamwabo panja ya nema ya misri, na lwakunaya mahajabu. ¹⁶Mataifa gabona na panga na oni ya ngupu yabe yote. babeka moko gabe kwene mikano yabe: masikilo gabe ngapanga yowalii. ¹⁷Balambana miangi ngati n'ngambo, ngati iumbe yaikwaba kunani ya nema. Bapita panja kwene yobo kwa yogopa. baisa kwako kwa yogopa, Yahwe N'nongo wetu, na bayogopa kwa sababu yako.¹⁸Ninyai ywabile N'nongo ngati wenga, wenga waichukia dhambi, wenga upetaye kunani ya kosa la maigaya ya mrithi wako? Huangalia nyongo yako milele, kwa mwanja upendile kutulangya agano lako la uaminifu. ¹⁹Kabe wapanga na kia kunani itu: wagalebaata maovu pai ya magolo gako. wataikwa dhambi itu yote kwene ilindi ya bahari. ²⁰Wampeya ukweli Yakobo na agano aminifu kwa Abrahamu, pawalapite kwa ntante bitu katika lisoba la kale.

Nahum

1 ¹Maono kuhusu Ninawi. Kitabu cha maono ga Ninawi, mwe/koshi. ²Yehova ni Nnongo mwene bwigu naalepa kisasi, Yehova alepa kisasi naatwelile ghadhabu, Yehova alepeza kisasi kwa madui bake, naayendeza nyongo yake kwaadui bake. ³Yehova ni mwema ngupu yambone na mpole wa nyongo. Habali na namna ya leka kwabalangwa hatia adui bake. Yehova apanga ndele yake mupepo wa kisulisulina dhoruba, namunde ni latikwili lya magolo gake. ⁴Wikemea bahari nakwipanga iyome, yome ya mito yote. Bashani ni dhaifu nakarmeli kaei, maua ga Lebanoni nidhaifu. ⁵Itombe yenda lendema mwaibile, nitombe yenda yeyuka, Dunia yenda tomboka nnonge yake, kabisa, dunia na bandu bake babatama

nkati yake.⁶Ninyai ywakubwa yema nnonge ya ghadhabu yake? Nyai hwa kumbwa kelebowa ukale wa nyongo yake? ghahabu yake itijilwa kati moto nimiamba itikwibomwana kutalu kulu.⁷Yehova ni mwana , libanoni katika lisoba lya taabu, naywembe nimwaminifu kwa balya baba mutukya. ⁸Lakini apanga mwiso wabadui bake kwa mafuriko gatisha, abawinda mulu bendo.⁹Bandu bapanga namani dhidi ya Yehova? Ywembe akomesha. taabu yakakatukali mara yenebele.¹⁰Maana bapanga bavulugike kati michongoma batumbikilwa katika kinyelo sabe bene. badilikilwa kabisa kwa moto kiti itepo ya mabelei. ¹¹Mundu yumo atikakatuka miongoni mwinu, Ninawi, ywabangite ubaya zidi ya Yehova, mundu ambeye atiimalisha ulau.¹²Nyo ngamwabaya Yehova " hata manababile na ngupu yabe timilifu, hata nya bapala chekulikwa, wa yudi. Ingawa niti kutesa nakutesali kae. ¹³Sasa mbala kwitekwana yelo nila ya bandu boka kwako, mbala kwikata minyororo yako.¹⁴Yehova, apiite amri juu yako, Ninawi. "Lwabali nalubelekwa lwa lupotwa lina, lyako. Naibilia sanamu yaicho ngilwe na kwiboyo sanamu ya choma boka munyumba ya milungo yenu.¹⁵Lola kunani yaitumbe kwina milongo ya bandu ywaleta habari njema, ywatangaza amani. Musherekee sikuku yinu, Yuda, namutaze nadhiri yinu, kwa maana nnau apala kunyingilwa kae, aboilwe kabasa.

2 ¹yolye ambae akulibia ipande ipande enda icha dhidi yako. Ulindele ingombe ya nnema, ulendele barabara, mwiyei, muga kusanye majeshi ginu. ²Maana Yehova akeleboya fahari ya yakobo, kati fahari ya Israeli, ingawa atakanyara batialibia naalibia matawi ga dhahabu yabe.³Ngao ya mashuja gake ningele, nabandu hodari bawati ngobo ngele. Mimutuka ya ngondo iandalewe yenda malamaty muymba yake wakati wa mutwekati, nimikwa ya mivinje yanela gdoelwa kunani. ⁴Mimutuka yangondo ibile kasi mumitaa, genda butuka nnonge na nchogo katika mitaa. Gabile kati chenge, nagenda butuka kati njai.⁵Yulya ambae akonja ipande ipande akama maafsa bake, benda kobalana bene nabene katika yenda kwabe, benda yombeketa shambulia kikogombe sa nnema. Ngao ngolo itayarishilwe kwikinga na bano ashambuliaji.⁶Malyango mumito gati gonjeelwa yogoka nalijumba lya mfalme lyenda tumboka mualibifu. ⁷Husabu alikwe magobo gake na apotolikwe, naatumisi bake alawa benda omboleza kati ngunda kaba kobwa yuba yabe.⁸Ninawi nikati bwawa lya mase liolwa, bandu bake kwapamope benda butuka kati mase mwagaimbilifa, benge babaya yema, yema, " lakini ndopo ywagala mboka nchogo. ⁹Utole nyara ya fedha, utole nyara ya dhahabu, maana ndopo mwiso wake, kwafahari wa ilebe yote ngolou ya Ninawi. ¹⁰Ninawi ibele watopo naialibiilwa. Moyo wakila mundu wenda yeyuka, kajua ga kila yumo genda kubalana pamope, na uchungu ubile kwakila yumo, na uchungu ubile kwakila yumo, kumonyo yabe bote kupayuke.¹¹Sasa libile kwako lipango lya imba achene balya chakulya, pandu ambapo imba nanume na imba nkongwe batwangite pamope bana - imba, ambapo bayogwipeli kilebe chochote? ¹²Imba araluwite mawindo gake, kwaajili yakina aya mbobe, nakulitweleya lipango lyake mawindo, makao gake kwaajili ya mizoga yake yailaluwite. ¹³Lola, menga nibile kinyume nawenga leno nilineno lya Yehova wamajeshi. Nagatinia magari ginu ga ngondo katika lyoi. nalipanga lya teketeza imba binu achembe. nizuri nyara yenu boka machi yengo, namalobe gaajumbe binu gayowanikali kae".

3

¹Ole kwa Nnema wautwelile mwai, Wote utwile ubocho na mali ya bui, Babe babile kwake daima. ²Laki sasa kwina lilobe lya mijeledi na lilobe lyagongesha matari, farasi benda ina namimuta ya ngondo yanda omaba omba. ³Kwina aoboka farasi benda shambulia . Lipongo lyenda ng'ara, namikwa yenda malamalya, marundo ga maiti, mafungu makolo ga mali, ndopo ukomo wa yega, ashambuliaji benda kwikobala kuni yake. ⁴Yeno ipatwa kwakitumbu ya matendo ga tamaa na ukahaba ng'olou, na mzoefu wa bwabe.⁵"Lola nenga nibile kinyume nawenga leno nilineno lya Yehova wa majeshi sketi yako naikakatuya naikakatuya kuminyo yako nakwilaya sehemu yako yasiri kwa mataifa, oni yako kwa mfalme. ⁶Nagaloya uchafu wachukua na kuupanga ube wamau muno., nakukupanga ubewamundu walingilwa muno nakila yumo. ⁷Yapanga kwamba kila yumo ywakulinga akutila na baya, " Ninawi aalibike, ninanyai amboleza kwaajili yake? Nikwako mbala kumpata mundu ywa kumbwa kukufariji?⁸Ninawi ye wenga nibora zaidi kuliko Noamoni, wausengilwe kunani ya mto naili, wawabile uteletilwe na mase, ambao ulizi wake wabile bahari, ambayo kingombe sake sabile bahari yene? ⁹Ethopia na Misri yabile ngupu yake na mwiso wake wabileli, putu na Libya bababile mabwiga lyake.¹⁰Lakini Noamoni atitolelwa, ayei kumateka, bana bake asene batekwanilwe ipande ipande katika kila makao makuu ga mtaa, adui bake bakombwi kura kwa bandu bake bene heshima na akolo bake bote batabilwe nyororo. ¹¹Wenga kae walobwa, wapaya kwiiya, nawapala mabuukyo boka kwa adui bakio.¹²Ngame yako yote yabaa kati mikongo yene tini yaikelile mapema: mana itikilwe yatombokya mukano wa muli. ¹³Ulole, bandu miongoni mwini ni banaa lwawa, malyango ga nchi yako gayogolikwe sana kwaajili ya adui bako, moto ualibie mapapayo gake.¹⁴Uyende ukatake mase muliboma lyali zingililwe, wiimarishie ngome yako, uyende muutupe na ukandamaze ukando, winyate kwaajili ya matofali. ¹⁵Moto wakitinia palo, na lipanga, lyakuanga miza. Wateketezwa kati ige bange komala mwabateketeza kila kilebe. Mwonge mwabene mwitengeneze panga mwaba mbone kati inge bange komala, na bambone kati ige babakomile.¹⁶Uzidishike apanga biashara bako zaidi kuliko ndondwa ya mbinguni, lakini bale kati tunutu. Bapokonywa nchi nakisha goloka yenda kuutalu. ¹⁷Mfalme binu babile bambone kati ige, naapendo binu bamajeshi nikati lipenga lya alulu bababeka kambi katika kingombe wakati wambepo. Lakini lisoba paliyaka benda goloka yenda kuutalu. Ambako ndopo ywa kutangite.¹⁸Mfalme wa Ashuru, achungaji bako bagonjike, atawala bako baigonjike pae napomolya. Bandu bako batawanyike kunani yaitombe na ndopo atayamo yakwa kusanya. ¹⁹Ndopo upanyaji wau wezekana kwaajili ya ilonde yako. Babayo wa habari juu yako bankobwa makofi juu yako kwa pulaika. Ninyai ywiepwishe kwa uloue wako wa daima.

Habakkuk

1

¹Ujumbe ambao Habakuki nnondolii waupokile, ²Yahweh, kukipindi gani nilwahlhela maada, ulwa yuwa? nikukyehle wenga mu kitiso, "ila Wwaniokoa. ³Kwa mwanja namani unipanga mlole gana nyata. nalolekea mambo gananyata. ualibufu na vulugu ibile nunge yangho, kwina mapapano na usihndani unda kakatuka. ⁴Walakini shelia ni zaifu, na haki iyomokalii kwa wakati wa woti. kwa mwanja uopu utindiite haki, walaki haki ya ubocho undaboka. "Yahweh" nayangwa Habuki. ⁵"Wole mataifa na ubapaye, nipaitwalii na nishangailwalii mwanja nina uakika kuhusu panga kilebe mu masoba gako panga ulwaamini payatangasilwa kwinu. ⁶Sababu whole nieyelya kwa kaka tuya wakaldayo taifa likatili na lyene kisindo banda thanga phethia upana wa Nnema teka nyumba yangalii yabe. ⁷Paina hofu no yogopa, hukumu yabe uzuli boka kochabe unda yendelya. ⁸Farasi wabe baina lulho obhi, ayayau uno kuliko mbwa mwitu ba kitamwiyo. farasi babe uwasete, au bokaka farasa babe binda isa boka kuta lu banda goholoka kati Tai whawailya. ⁹Bote bandaicha kwa, kulugu, makundi yabe ndaye nda kati upepo wa jangwani, na bakusa mateka kati miangi. ¹⁰Baaziaki afalume, na iongosi ziaka kwa ajili yabe. kweheka kila ngome, maana lundika maundina kugaboya. ¹¹Nga hapo upepo ulwa phetha, ulwayendelya petha bandu bene atia ambao uweso wabe katika Nnungo, "Habakuki anokia Yahweh uswali lyenghe. ¹²Weng siyo wa tango wakati wa samani, Yahweh Nnungo wangho, wobile wantakatifu? twenga tunalii. Yahwah aba bawile kwa ajili ya ukumu, na mwinga, mwamba, utumalika kwa ajili ya saisha. ¹³Minyo ginu mapeleteka kwa ajili lolekea uwopu ila muwesalii lola yendo mbaya kwa fadhila, mwanja namani ulolekea kwa upendeleo nyinyo kuna ni ambao babasaliti? kwa mwanja namani kotoka wakati uopu undamila sana bene haki zaidi ya habo? ¹⁴Wapanga bandu kati homba mubsahali, ati yautambala bila kilongosi kuna ni yake. ¹⁵Bembe baleta bete kwa ndoano, bakokota bandu mu nyavu ya omba na kwa kusanya munyavu yabe yenu ga sababu ya bapulaika na khombwa ndoti kwa kwo changa muka muno. ¹⁶Balakini bapapia salaka mu nyavu yabe yo lhopo lya no yoselya ubani mu nyavu yabe, sababu inyama nenepau na sehemu yabe, na nyama ya nenepe ni sakula chabe. ¹⁷kwa nyo bapayomo nyavu yabe na ubia no yendelya Ruchicha mataifa bila kuisi ulhuma"?

² ¹Nilwa yema mu mimo yangho ya ulinzi na kwabeka na mwene kunani ya Nnala wa mlinzi, na mlwalola kwa makini lolekea whembe alwalongela khele kwangho na kwa jinsi ngani nilwageuka boka mu lawama yangho. ²Yahweh atekuni yangwa no baya, "ugalekodi maono gano, wahandike zaili kunani a kibao ili kwamba ana ye wha soma anda wesa butuka. ³kwa sabubu maono gano bando wakati wa wihisha na atimae apalongela bila thomboka. Ingawa indasele wa, wilende. kwa sababu akika ulwaisa na ichele walii. ⁴Ulole, yulho ambaye amu yake sawalii nkati yake andaphomwa kwa ngupu ila mwene haki alwatama kwa imani. ⁵Kwa sababu wimbe ni msaliti wa mwene kibuli ili kwamba kana himili, ila kwia tama ya kati likabuli, na kati kiwo, yawesalii lisishwa. Whembe anda kusanya kila taifa na akusanya kwa ajili yake bandu boti. ⁶Aga goti gatengenezalii usami kumziaki na mwambo wa ziaka waumusu, holhe wake yulho wha yongea yaidile ya kachake, kwa wakati gani wa yonge uzito wa zamana yotweti? ⁷Balho babalyenda kachako bakaka tukalii gafula. na balhlo baba kulendea nyumuka? ulwabaa mwasilika kwa ajili yabe. Kwa mwanja utekite nyala bandu bana bone, aigala boti ba bandu, ipakuteka nyala wenga. ⁸kwa mwanja ujitine damu yambone ya bandu na upangite kwa asi kiyume cha Nnema, kilambo, na boti babatama nkati yake. ⁹Ole kwa hayo wha chonga mapato maovu kwa ajili ya nyumba yake, nyo andawesa tengenesa kiota chake kunani kumika whembe kutalu na maboko ga aovu. ¹⁰Ubunile onikwa kuakata bandu banambone, na upengite sambu zidi yako wamwene. ¹¹kwa nyo liwe lilwa lhomboya lilobe boka mu kingombe, na kipande cha mbao kilwa kwa ya ngwa. ¹²Ole wake yulho wa senga kilambo kwa damu, na wheimaisha nema mu ouvu. ¹³Yeno ibokalii kwa Yahweh wa majeshi panga bandu bapange kasi kwa mwoto na maitapwe goti genge ganda chakala gene bila kilebe. ¹⁴Bado Nnema ulwatwilya maalifa ga utuku wa Yahweh kati masi mwa twela bahali. ¹⁵Ole wake yulho wha mpanga jilani yake alobi wenga wo yongea sumu wapange balobii ili useloleke utopo wabe. ¹⁶Utwu pimbilwa na oni muno kuliko utukufu. unywe hayo nyinyonyo, na umukwe utopo wako wa mwenge. kikombe cha uboko wa kuume wa Yahweh ulwa icha katika ukunga mbukye wenga, naoni ilwakuwekelya heshima yako. ¹⁷Vulugu yaipangilwe, bwa lebanoni ilwa kuwekelya na uwali bufu wa inyama ulwa kuyogeya. kwa mwanja uijitine damu ya bandu na upangite kwa uasi zidi ya yulya Nnema, kilambo, na bote ba batama amo. ¹⁸Sanamu yasongilwe ufaidika na namani? kwa mwanja whachongite ayo, au ambae kaisubu kwa kuiyeyusha mtali ni mwalimu wo bocho, mwanja aminia kasi ya maboko gake patengenesa mungu yeno yangalii longela. ¹⁹Ole yulho waubakia ubao, yumuka au kwa liwe lya ngali longela, ukakatuye, ilebe yeno ina pundi saa? lola seno kunani kuwekelilwe na dhabu na ela, ila kipomwalii mpamo. ²⁰Ila ya Yahweh abile mu hekalu lyake takatipu, Nnema wati ube liki nnonge yake.

3

¹Maombi ga Habakuki nnondolii. ²Yahweh, ni yowene taalifa yako, nenga ninda yogopa. Yahweh uyumuye kasi yako, paka tikati ya wakati wa mula wono, upange nyo itanganyikwe, ukhomboki banga na rehema mu ghadhabu yako. ³Nnungo ateisa boka Temani, na yulho matakapiu boka parani. sela. utufu wake iwekelile mbinu na dunia yabile itwelile utufu wake. ⁴Malimi gabhele maboko gake gabile kanagala kati mbweya, ambapo uweza wake atilwa. ⁵Utamwe wa bilaga watelongolya nunge yake na adha yakengime magolu gake. ⁶Wembe ateyema na nnema, atelolekeya na

kugakunyangunya mataifa. mpaka intombe ya milele yalibiwe kabisa, na intombe ya milele ya ntombwike pae. Ndela yake ya milele.⁷Nagamweni mahema ga wakushi mu mateso, na itambala ya mumahema mu midiani kaipukapuka. ⁸Yahweh abile nyono palo mtoni? Ghadhabu yako yabile zidi ya mito, au nyongo yako zidi ya bahali, pouwoboka kunani ya farasi bene mikokoteni na wa ushindi.⁹Wetike lusele lwako bila kiwekelyo, ubika nchale mu lusale lwako, sela. waubagine Nnema na mito .¹⁰Intombe yakumweni wenga no galambuka kwa uzuni mase gabajitike pae gapite kunani yake. kinacha bahali cha ombwiye lilobe. mawimbi gake gataka katuka kunani.¹¹Lisiba na mwei yateyema imala kunani pandu pake mu mbweya wa lusele lwake na yate paa. mu ngavu wa mbweya wa mikwa yake. ¹²Utia ngite kunani ya Nnema kwa lwungo . mu ghadhabu upuluye mataifa.¹³Wayei panja kwa ajili ya wokovu wa bandu bako, kwa ajili ya wokovu wa bateule bako, wenga ponda ponda ntwе wa nyumba ya mwopu beka wasi msingi wa ingo sela.¹⁴Ukiyosike ntwe wa akombwanikii bake na lusele lwake mwene mwanja bateisa kati upepo kututawala nya tenga, bwigu wabe wabile kati mundu ambae. ¹⁵Utia ngite kunani ya bahali mu farasi whako nakugapeta mase makula.¹⁶Nateyowa, na nkati yang'o natelendema, mikano yang'o yalendimie lilobe ubou undaicha munyu pa yang'o, nape yango natelendema na mwana undalenda kwa ajili ya masoba ga uzunisha ike mwa bandu babatubawi twenga.¹⁷Pamope mtini wipukalii na upambikalii na upambikalii bokana na mzabibu, na ungawa pambika mkongo wa mizaituni ulizishalii na migunda ipialii sakulya, Naingawa likundi lya mifugo liboi na nthopo ng'ombe mulizizi, hache lelo nga lilwakipanga.¹⁸Bando, nilwa pulaikya mu Yahweh. nilwa baa na fulaha kwa mwanja Nnongo lwa wokovu wango. ¹⁹Ngwana Yahweh ngupu yango na anipanga magologang'o kati ya rungu. anipanga nenga niyende nung'e pandu pango pa nani kengama maelekezo ga mziki, mu yombo yang'o ya usi.

Zephaniah

1

¹Leno ga likowe la Yahweh ambae lyaisile kwa sefania mwana wa kushi mwana wa Gedaka mwana Amaria mwana Hezekia, mu masoba Yosia mwana wa Amoni, mfalume wa Yuda. ²Nilwa angamisa kabisa kila kilelebe boka kuminyo ya lunia - hale ni lilobe lya Ngwana mwene. ³Nilwa kuangamisa mundu na kinyuma, nilwa kuanga kiyuni wa mbinguni na omba wha mubali alibi aji pamope na baovu. nyo nilwakufuta mundu boka kuminyo ya lunia - leno ni lilobe lya Ngwana mwene.⁴Nilwaika kwa luboko lwango juu ya Yuda na beneka ba Yerusalemu. nilwa futa kila bwigaya wa Baali boka lwingo luno na maina ga bandu babahandu inyaga bababile mwa makuwani. ⁵Bandu ambao kunani ya nyumba bandaabundu mituii ya mbinguni, na bandu ambao bandaabundu na lapa kwa Yahweh baali ambao kae lapa kwa mfalme wabe. ⁶Nilwa kwa futa kae balo ambao babagalambwike nchofu boka kunkengana Yohwe. balo ambao kae kunkengama Yahwe pangali lokia ulwake.⁷Awho kinyume nonge ya Ngwana Yahweh kwa nyo masoba ga Yahweh gaegelile, Yahweh andaite adhabu na atengite ageni bake. ⁸"Ilwaicha mu masoba ga adhabu ya Ngwana. kwa nyo nilwa kwa kombwa appendo na bana ba mfalme na mojawapo whawati mawalo ga kigeni. ⁹Mu lisoba lya nilwa kwa kombwa bote ambao babafu loka kunani ya kizingiti, balo ambao babatwelea nyumba ya Ngwana wabe kwa vulugu no konga. ¹⁰Yabaa mu masoba galo ganoni matamko ga Yahweh panga kilelo no usunika kulwaacha boka mu niango wa ohomba, kai kombwa ndoti boka wilaya yenebele kwa lilo lya manguvu boka mwintombe. ¹¹Mukombwe ndoti mwabene kaya ba soko la wilaya, mwaboti apanga biasala Yapanga ba halibiwa, boti balo ambao babalenga ela bapanga bafutilwe kutalwa. ¹²Yaba mulisoba lelo naifuta Yerusalemu kwa taa na kwambombwa analome ambao batama mu wembe wabe no baya kati yabe, "Yahwe hapangalii kilebe, ambacho kinano ga au kibaya. ¹³Mali yabe uwapolelwa, na nyumba yabe ilwatele kezwa kwa angamizwa. balwa senga nyumba ila. batamalii bamo, na panda mizabibu ila panywalii wembe wake.¹⁴Lisoba likulolya Yahwe ni liegelile, legelile na lindayombeteka kiyonguyo lilobe lya lisoba lya Yahwe yabaa ya belha kwo nyunyitia nakishujaa. ¹⁵Lisoba alyo yapanga lisoba lya dhabu, lisoba lya uzu niaka na nyunyutia, lisoba dhoruba na mangamizo, lisoba lya lubendo na utusitusi, lisoba lya maunde na lubendo lukolo. ¹⁶Yabaa lisoba lya parapanda na kengele dhidi ya ngome mumji na buruji ndacho.¹⁷Nyo nilwale dhiki juu ya binadamu, kwa nyo balwati anga papipi ati analome ipopu boka paba pangite sambu dhidi ya Yahwe. Damu yabe ilwajitilwa kati undi, na sehemu yabe ya nkatii kati matukuliya. ¹⁸Wala ela yabe wala dhahabu yabe yawezalii kwaokoa kunani ya hadhabu ya Yahwe. nkatii ya mwoto wa mwigu wake dunia lwote luluwateketea, nyo alwaleta ukamilifu, mwisho wo tisha kwa bote babatama luniani."

2

¹Mukusanike pamope mwenga mwabene mumkutano wa hazala na mikusanyike, taifa lyege oni. ²Kabula amuli tola mazala na lisoba lyo peta kati makopi, kabula nyongo ngale ya hazabu ya Yahwe icha juu inu, kabulaya lisoba lya hazabu ya Ngana icha juu inu. ³Mumpa Yahwe wenga mwa bandu boti mwanyekevu luniani mwamukengama amuri yake. mupalagane haki yake. mupalagane unyenyekevu, pechenge mwabendelekwa mu lisoba lya hazabu ya Yahwe.⁴Kwanyo Gaza ulwatelekezwa, na Ashkeloni alwa galambuka panga uhalibipu. bapala kubokeya kutalu Ashdodi wakati wa muntwekati, ba lwatu peu Ekroni. ⁵Ole wabe babatama mbega ya baali, taifa la wakarehethi, Yahwe alongei dhidi inu, kaanani Nnema wa wafiristi. nilwakwaangamisa ntopo whata whoigala.⁶hawho Nnema wa mpwega ya baali yabaa malyoo kwa wa chungaji na yongulu ya ngondolo. ⁷Nnema wa mbega ya baali yaba maali ya wigala wa bandu ba nyumba ya Yuda, ngabachungia makundi gabe hakwo. bandu babe balwagonja kitamwinyo mu nyumba ya Ashikaloni, kwa mwanja Yahwe Nnongo wabe alwa kwa tunga na kwa keleboya atabilwe bake.⁸Nayowene kejili ya moabu na kabatuna

bandu ba Amoni wakati wabakajilile bandu bango na kwitukusa mumpaka wabe,⁹Kwanyo, kati mwotama, ni likowe lya Yahwe wa majeshi, Nnungo wa Israeli muabu ilwaicha panga kati sodoma, na bandu ba Amoni kati Gomola, pandu pa viwavi na lyembwa la mwinyo, jangwa lo ndumu. ila bandu bango babaigalile babaigalile balwakwa tola mateka, na bandu ba taifa lyango babaigalile bapatola miliki yabe.¹⁰Leno lulwapitia kwa muabu na Amoni kwa mwanja kubuli chabe, boka pa bakejelile na kwa tukana bandu ba Yahwe wa majeshi. ¹¹Hapo ngobanyogopa Yahwe, kwa mwanja alwakwa kwafu jaji muungu yoti ya dunia kila nyumo alwa kumua bundu whembe, kila nyumo boka sehemu yake, boka kila upande wa mbwani.¹²Mwenga mwa tumwa kae ulwawa kwa panga lyango, ¹³Naluboko lwa Nnungo lulwasambulya kaska zini na angamiza Ashuru, kwanyo Ninawe ulwatelekeswa kwa teketeswa, panga payomo kati jangwa. ¹⁴Apo ikundi ya ingama ilwagonga poo, kila kinyuma sa mataifa, boti kichonjo na kilongo pa pumolya kunani ya safi yabe. lilobe lyayowanika boka mmadilisha, kitundulia chabaa mu milyango, na kishi ya muazi wabe miimili ya umukwabwa.¹⁵Wono ni Nnema woshailiwa ambao utamibila wasiwasi, ambao tongela mu mwoyo wake, "Nenga nibile, naitupu kae wenge who landana na nenga." kwa namuna mwobile wotisha, pandu pa gonja inyama nkati yake. kila yumo apentia kachake usiana tikatika ngondi kachake.

3

¹Ole wake kilambo cha kiasile, kilambo cha puyo kitena jiswa, ²Uyowenelii luobe lya Nnung'o, wala upokilii usahihi boka kwa Yahwe. utegemilii Yahwe nata ukalibialii Nnungo' wake.³Afalume bake ni Imba band unguluma nkati yabe. wabe ni mbwa mwitu ba kitamwinyo bangaki igaya kilebe ambacho cha baa chakimungunyike kindae chake. ⁴Alondoli bake aina ujuli na analhome asaliti. makuani bake batipasapuya patakatifu na bapangile puyo shelia,⁵Yahwe wene haki pakatikati yabe. awesalii makosa kila kindae ayemeleka haki yake. likwalii munulu, ata nyo bandu bangalibene haki batangitellii kivibona oni.⁶Ni gahalabie mataifa, ngome yabe inalibiwe. niipangite misengo yabe ni magofu, kwanyo uthopoa tayumo wapentia kwoo. nambo yabe lalabiwe kwa nyo mtopo mundu whatama. ⁷Nitibaya, " Hakika mulwaniyogopa nenga. mupoki usahihi ili kana ukatwe kutalu baka muilambo ini kwa goti galwa ga nabile nigapagite panga kwinu, ila babile na kilolo kwanja kila masoba kwo alibia yendo yabe yote.⁸Kwa nyo munilende Alenililobe lya Yahwe mpaka lisona lya nakakatuka kwa hajili ya basilika. uwamuzi wangu kwa kusanya mataifa, kwikusanya falume, na jita kunani yabe nyongo yango, uchungu wango wote nkale, nyo Nnema wote ulwamulilwa na mwoto wa nyongo yango.⁹Hapo ngana paya mikano nzuri bandu, kwa kema boti kwa lina lya Ngwana kunitumikia kwo yema lipamba kwa lipamba. ¹⁰Boka kwie ya mto Ethiopia babamabundu bandu babatanyiki balwa leta zabibu kwa sababu yang'o ¹¹Muma soba ago mwabekelwahi mu yogopi wa yendo inu yoti ambayo yampangite dhidi yang'o, boka kipindi selo mluboya boka kwinu balo ba bashelekiye fahali inu na kwa mwanja mwabaki na mula nnacho panga una kunani ya kithombe sango kitakatifu. ¹²Ila nilwa kwaleka kati ba pae muno na bandu akibaa na mupatalii pobutukia mu lina lya Yahwe. ¹³Mtami wa Israeli mula wa nambonellii alwpana udhalimu au longela bochoo, ntopo kulimi lwa lulwakonga lwaluluboka mu mikano yabe, nyo balwa yakia no gonja pae na ntopo ata yumo whakwangia bayogope. ¹⁴Yahwe, biti sayuni, kombwa ndoti, Israeli. upulaike no shangilia kwa mwoyo wote, biti wa Yerusalemu. ¹⁵Yahwe aibuite ukumu yako, abingile kutalu madili bako, Yahwe na mfalme wa Israeli kati inu kamwe mwayogopalii kae mmaya. ¹⁶Mu masoba ago babaya, "kanauyogope, sayuni. kana ugaleke maboko gako galegeleke. ¹⁷Yahwe Nnungo wako abile pa katikati inu, mwene ngupu wha kubaokoa. alwasherekea juu inu na kwa pulaika alwabaa liki kwa upendo wake. alwaba na pulaa juu inu na alwashaha kwapu laa. ¹⁸Mu lisoba malumu lya sherehe. nalwaboya maafa boka kwinu, mwaka wana bonellii mwalupotwa oni kwa ajili yake. ¹⁹Lola, nibile tayali kwa shugulikia babantesa boti. mu wakati wolho, nilwa bao kowa ilema na kwa kusanyababataikwililwe, kutalwe, nilwa kwa panda babe safi, nilwa kiviayangana oni yabe baa safi mu duma yote. ²⁰Mu wakati wolo, mu wakati wolo nilwa kwa kusanyi pamope, nilwa kwapa matifa yoti iga dunia kwa heshima na kw limba, wakati wa mulabona nyo yapanga ninkelebwie," abaya Yahwe.

Haggai

1

¹Mwaka unebulewa mfalme Dario, mwei wa sita, lisobe lya kwanza lyamwei, likowe lya Nngwana lyatikumwisilya kwa luboko Iwa nabii Hagai yenda kwa gavana wa Yuda, Zerubabeli wana wa Sheatieali na kuhani nkolo Joshua mwana wa Yehozadaki, nobaya, ²Nngwana banajeshi ngabaya'. Bano banduhobaya, wakati wituli waicha au chenga ayonyumba yaeova.³Kaelikoe la Nngwana lwaichile muluboko lwanabii angani yobaya. ⁴"Kae wakati winu bene tama munyumba, wakati nyumba aye indachengwani ka? ⁵Kwayo. Nngwana wabana jeshi ngabaya nyo: tuitange mndela yitu. ⁶Mti panda mbeyu yenemchima ila mletike mau no machunu, mnaliya ila mayukutali, munda nywa ila munatwekaekeli na inywaji. mana wala mngobo ila mupata lyozo bene. namunduwa mshahara pala na nabeka mnpuko noyobeka mumae mbwa bai"⁷Nngwana wa majeshi Ngabaya aya: ⁸Tuitafakali ndelaitu' muoboke itombe muka lete mbao, namachenge nyumba yango' nanipaba ladhi nani patukushwa Ngabaya Nngwana. ⁹Muobelege pata wenemchima, atanywo mulole' waletike kaya vichene. Mbavi boya kuutalu' kwakele? angwa nabaya Nngwana wa majeshi kwasababu yanyumba yango itama mabou, kila mundu abelazi munyumba yake. ¹⁰mwanja mbingu itikamulia kanaiboye amandi boka kwako, atanyo ardhi itikamulikiwa ipaplili. ¹¹nitikukema boka kunani ya ardhi na kunani ya kitombe kitombe ya kunani yanafaka nani ya nzabibu wayambe, mnani yamauta namnani namaa no ya ardhi mnani ya bandu wa mnani ya wanyama na mnani ya

kazi yoti ya maboko gako.¹² na zerubabeli mwana wa Shelitili na kuhani mkalo mwana wa yehozabaki, pamope na mabaki gabandu, wakati lilobe lya Nngwana nnongo wabe abile atikumtuma. na bandu bali agopa kuminyo ya Nngwana.¹³ Anyo Hagai, mjumbe wa Nngwana, atilo ngela ujumbe wa Nngwana kwa bandu na baya, "Nibile pamope na wenga'ale ngalitamko la Nngwana."¹⁴ Nngwana apotui moyo wamkolo awo mko wa w yudahe zerubabeli mwana wa sheltieli, namoyo ya kuhani mkalo joshus mwana wa yehoza daki. na roho na moyo wa masalia ya bandu. Kiasi kwamba batienda pangakazi kunyumba Nngwana mnongo wa banajeshi, mnongo habo. ¹⁵Lichoba lashiriki na mwei wasita katika mwaka wa naibele wa utawala wa mfalme Dario.

2

¹Kati ya mwei wa saba lichoba laishirini najimo ya mwei, lineno la Nngwana laichile kwaluboko lwa nabii Hagai, nabaya, ²Longela na gavana wamkowa wa yudati zelubabeli mwana wa Sheltieli, nakwa kuhani gavana yehozadaki, na kwamapapya gabadu. Ubabakie,³nyai ywaigalile kali yinu ywaibweni ubola wa nyumba ya kwanza? Namubona buli kwa mbea mbeno? nyo mana chochotili mmnyo ginu? ⁴nyonyo, mube adali, zerubabeli - ale ngalitanko la Nngwana - Naube hodali, Naube gavana Joshua mwana wa Yelozadaki, mubehodani, mwenga mwa bandu ba nchini - Ale ngali tamko la Nngwana wa banajeshi. ⁵Obelyana na ahadi lalibele muli aga no lanili pangite namwenga pomubo kite msli naloho yango yayemi kitile kati yinu, kana mukopege⁶Kwapanga Nngwana wa bana jeshi abaya mnyonyo; palipite pachuna Nipatikia mbingu na dunia, mubahali na munichikavu. ⁷Nanipatika kila litaifa, kila litaifa lipaleta kilebe yasamani kwango, Natwelea nyumba yeno ya utukufu, abaya Nngwana wa bana jeshi. ⁸Dhahabu ya na fedha ni yango ale ngali tamko la Nngwana wa banajeshi ⁹utukufu wa nyumba aye upabaa vizuli zaidi ya utukufu zaidi ya nyumba ya kwanza: abayaNngwana wa majeshi, Nanipaa pe usalama sehemu yeyeno alengali tanko la Nngwana wa banajeshi. ¹⁰Kati yalichoba la ishilini na mcheche mwei wa sita, mwaka wanaibele wa tawala wa dalio, liko ela Nngwana lamwichilile nabii againa baya ¹¹"Nngwana wa majeshi abaya mnyanya. Umnokie kuhani nusu sheria, na baya. ¹²Mana mndu apotwile mnyama yapeilwe na Nngwana katika upinde gamavazi gake. mana upinde upakamwa umkate au mchuchi, mvinyo au maula, au chakulia chenge, je chakulyacho upalia utafiti kitakatifu? " Kuhani ayangile atibaya, "mndopo"¹³afu agai atibaya" kati mundu kwaajili ya kukamwa maiti nakunywa ilebe yeno, boti beweza panga achapu?" Kuhani atibibu nabaya, "elo, walitaifa libi", ¹⁴Kwayo hagai ati yangwa Nabaya," pamope na gano bandu napamope litaifa lannonge yango gano agaba ya Nngwana - hapa kila kilebe kuyomwike kwaluboko lwake: walicho toa haki kuwa kisafi chako, kichapu. ¹⁵Kaiyo ufikilie boka leno lichoba lalene na yanchogo, kabla hataliwe linda bekelwa li muliwe lenge muliekalu la Nngwana, ¹⁶yabile buli kwani? kila mtu paichile pakilengo ishilini vya nafaka, kombe yabile ilengo komi bali waichile na waichile teka divai ya ilengo hamsini kumbe walelikwe ilengo ishilini bai. ¹⁷Nati wakanikia mwenga Nakazi yinu yama boko yinu kwalidowa yalikoga, ilamuna libuyanganwali, abaya Nngwana¹⁸Tafakali lichoba leno Nawendelya, boka lichoba leno boka lichoba laishilini na nne katika mwa wasita, bokalichoba lelo msingi wa liekala la Nngwana bekelwa. Tafakali hayo. ¹⁹Je, balo kuna mimbeyu katika gala? mzabibu mkongo wa mtini, komamaga na mkongo wa mzeituni inda pamnbikalili, ila boka chichoba laleno nilwa kwaba like.²⁰"Kae likoe la Nngwana lichile kwa mala yeneibele kwa haghai lichoba lencheche kati ya mwei wa baike. ²¹Ube na mkolo, wa mkowa yuda zelubabeli umbakie, Nipatikia mbingu na dunia. ²²Nipujumuya kilengo cha mfalme naalabia mngupu ya mfalme za kimataifa. Nipatomboya amagali na waobokao, falas na wa obokao falas apatomboka, kila yumo kwa mwanja ya upanga wa alongo bake²³Lichoba halyo - anyo ngabaya Nngwana wa banajeshi Nipakutola wenga zerubabeli mwana wa sheltieli, mwana mtumishi wango - Nyoo Nngwana ngabaya. " lilwa kutuma kati lupete ya muhuli wa ngo, kwa sababu ninga nganaku. chawile", abaya Nngwana wamajeshi.

Zechariah

1

¹Katika mwei wana cheche mwaka wene bli wa tawala kwake Dario, likoe la Yahwe lamwichili nnondoli zecharia, mwana wa Berekia mwana wa ido baya, ²Yahwe abile na nyongo muno usu tate binu," ³Uwabakie Yahwe wa majeshi abaya nya, Munibuyangani', na nenga na muyanganiya mwenga, abaya Yahwe wa majeshi.⁴Kana nibe kati tate binu ambabo hapo [hamani alondolii, balikuabakiya kabakoya Yahwe wa majeshi abaya nya: Ngalambeuka buka katika ndela yinu ya ubaya na matendo ginu mabaya," lakini bawechike lii kunyua wala kunyali abaya Yahwe. ⁵Babile kwako tate binu? Na alondolii, buli babile po wakati woti? ⁶Lakini makoe gangu na ganinagile ganinazimise atumwa bangu alondolii, buli ghatikeli tate binu? kwa hiyo batitubu na baya, kati Nnungu wa majeshi lyakusudile panga kwa kadili ya istahi ndela na matendo gitu nga chapangite.⁷Katika lichuba lya ishirini na cheche ya mwei wa kumii na moja nga mwei wa shebati, mwaka wene bili wa utawala wa Dario, likoe la Yahwe lamwichili nnondolii Zekaria mwana wa Berekia mwana wa Ido, abayite, ⁸Ni bweni wakati wa kiloo, na kingaa, mundu abile aubwike farasi nkele, naye abile katika mikongo ya mihadasi yahibile mmende, na nchughu yake kwa bile farasi nkele, farasi wa kiligu, na farasi nwu." ⁹Natilikia 'Nngwana hayii ilee gani? malaika alongei na ninga anibakie, 'Nakuelekeza ilee" ni kilii gani"¹⁰Kisha mundu ywa yimii kati ya mikongo ya mihadasi nga yangwa na baya, Haba nga tumite Nnungu tindiya dunia yoti". ¹¹Banyangwii malaika wa Nnungu ywabile ayimii pakati ya mikongo ya mihadasi na kumakiga, Tubile katulindiya duniani poti, linga, dunia yoti itamii na tulia"¹²Nga malaika wa Nnungu payangwa na baya, Nnungu wa majeshi hata pakubawa auboniyakia Yerusalem na ilambo ya Yuda ambayo yaitekwile na dhurumiwa miyaka yii sabini? ¹³Nnungu anayangwi malaika ywabile kabaya

nanee kwa makoe mazuri ga faraja.¹⁴Kwa hiyo malaika ywabilell kalongela manenga, anibakiye, ukemee kwa lilobe Nnungu wa majeshi abaya, Nina bwiu kwa ajili ya Yerusalemu yaani sayuni kwa uchungu nkulu¹⁵ Nanee nina nyongo usu mataifa gagaluliite kwa maana natikachilika pachini tu lakini bembe basababishe mazala mabaya.¹⁶Kwa hiyo Yahwe abaya nya. Nibuyangani Yerusaremu kwa kiya. Hivyo nyumba yangu yachengelwa ngati yake - abaya Yahwe wa majeshi kipimo. chanyoshwa juu ya Yerusalemu.¹⁷Ukeme kai ubaye Yahwe wa majeshi. ilambo yangu kwa mara yingii yatwilya uzuri na Yahwe aifariji kei sayuni na kuichawa Yerusalemu kwa yingii kae."¹⁸Kisha nakakatwiye minyo na bona ipembe ncheche.¹⁹Nalongei na malaika ywabayite nanee, Hayii nga ilee gani? Aniyangwii ayii nga ipembe yasababisha tawanyika Yuda, Israeli na Yerusalemu."²⁰Kishaa Yahwe anilayite mafundi bazuri ncheche.²¹Nabayite bandu ba baicha panga namani? Ayangwi na baya Ayiinga ipembe yaitawanya Yuda na mtupu mundu ywaweche kakatuya mtwe weke lakini bandu ba bandaicha kuibuya kuitakwa pae ipembe ya mataifa yaikakatwiye ngupu yabe kinyume cha nchi ya Yuda na kusambaza.

2 ¹Kishai na kakatwiye minyo ghangu nabona mundu abile na timazi muluboko lwake. ²Nanokiye, uyenda kwake? Anibakiye kuulinga Yerusalemu linga tanga upana na ulacho wake.³Nga malaika ywabile kalongela nanee abui na malaika ywingi hayihi kwembana nakwe. ⁴Malaika wena bilee amakiye, Yenda ulongele na yulo muchembe umakiye, Yerusalemu wabaa bila ukuta kwa sababuu ya wingii wa bandu na inyama ngati yake. ⁵Kwa maanaaa Yahwe abaya, Nabaa nnendeli wake, na napanga utukufu pakati yake.⁶Mmutuke' mnutuke' mmutuke buka kilambo cha kaskazini - abaya Yahwe kwa maana nitikuapalagana kati nchungu nchembe ya kunani' - abaya Yahwe. ⁷Mmutuke sayuni haraka' mwenga mwantama na mwinja Babeli' abaya Yahwe.⁸Kwa maana bada ya Yahwe wa majeshi kunieshimu anibehi kichughu na mataifa gagatekite kwani ywaa kunywa akunywa ikope ya lio la Nnungu, baada ya Yahwe panga nya atibaya. ⁹Nenga namwene natika tika luboko lwangu kinani yabe, na bembe bapanga mateka kwa abanda babe, Nga mwatanga kwamba Yahwe wa majeshi atikunituma.¹⁰Uyimbe kwa pulaa mwinja sayuni kwa maana nenga na mwene natama nawee, abaya Yahwe. ¹¹Mataifa makuluu gaungana na Yahwe lichuba lyo, Namwe mwabaa bandu bangu, kwa kuwa natama kati Yinu, namwe mwatanga kuwa Yahwe wa majeshi anitumite kwenu.¹²Kwa maana Yahwe, aimiliki Yuda kati miliki yake alali katika kilambo kitakatifu na kwa mara yingi kai auchawa Yerusalemu kwa ajili yake mwene.¹³Mutameeliki nnungi ya Yahwe, mwenga mwa boti bene yiga, maana akakatwike buka maali patakati pake.

3 ¹Kisha Yahwe anilangii Yoshua kuhani nkuluu ayimii nnungu ya malaika wa Yahwe na shetani ayimii luboka lwake lwa nkiya kunchitakya kwa ajili ya chambi. ²Malaika wa Yahwe aniakiye shetani, Yahwe na akubendii, Yahwe,, ywaauchawi, Yerusalemu, akubendii, " buli achii kinga li chakipiilwe kumwoto". ³Yoshua abile na ngubo chapu payimii nnungi ya malaika.⁴Malaika abakiye babayimi nnungi yake, mmumule ayo ngubo chapu" kisha amakiye Yoshua, linga " niubuyite kulau wako na na kuwalika ngubo safi" ⁵Haya mungwali kilemba safi mutwee' Hivyo babeli kilemba safi patwee wa Yoshua na nakungwalika ngubo safi wakati malaika wa Yahwe ayimii pambwega.⁶Kisha malaika wa Yahwe anagii Yoshua na baya. ⁷Yahwe wa majeshi abaya nya. mana watyanga katika ndila yangu na tunza amri yangu nga ywaisimamia nyumba yangu na lindela lua lwangu, kwa maana na kuhusu yenda na buka kati ya babayima nnungi yangu.⁸Wenga Yoshua kuhani mkulu na aino babaishi nawenga, mupikani. Bandu baa nga ishara, kwa kuwa nenga namwene nankakati ya ntumishi wangu ywakemelwa tawi. ⁹Mulilinge liwe lamilibikite nnungi ya Yoshua kuina minyo saba kunani ya liwe alee limo, nanee naandika makoe panani yake abaya Yahwe wa majeshi nenga na buya chami katika kilambo chei kwa lichuba limo.¹⁰Katika lichuba lyo kila mundu ankoka jirani yake tama pai ya mzabibu na mtini wake' abaya Yahwe wa majeshi.

4 ¹Nga malaika ywabile kalongela nanee agalambwike na kuniyumuya kati mundu ywayumuywa mulugono. ²Anilokiye, "Ubona namani? Niabayite, "Nibona kinara cha taa kitengenizwe kwa zaabu chika, na bakuli kunani yake kina taa saba. kunani yake na mirija kwa umo kwa kila taa. ³Bwega yake kuina mizeituni ibili, umo upande wa mmalyo na wengii wa Nkiya."⁴Kisha natikunnokia kai na malaika ywalongei nanee,' mambo ga yanamaa gani, mngwana wangu? ⁵Na ywembe aniyangwi na baya, utangitellii makoe ga gamaanisha namani? Nabayite elo tangitellii ngwana wangu"⁶Nyo ambakiye, "Alee nga likoe la Yahwe kwa Zerubabeli: lalibaya sio kwa uwecho wala kwa ngupu, Lakini roo wanguu, abaya Yahwa wa majeshi. ⁷U namani wenga kitumbii kilacho? Nnungi ya Zerubabeli wabaa ubota naywembe abuya liwe la kunani kwa nduli ya Neema kwake."⁸Likoe la Yahwe latikunihichilya na baya. ⁹Maboko ga Zerubabeli ibikite misingii ya nyumba ayii yaiyomwo. Nga tanga kuwa Yahwe wa majeshi atikunituma kwinu. ¹⁰Ni ywako ywachalau machuba ga makoe machunu? Bandu ba babona liwe la lingya mmoko ya Zerubabeli na bembe ba pulaika [Taa sabaa ngaminyo ga Yahwe gagatindia duniani mwoti]" ¹¹Nga paminokiye malaika mizaituni hiyii ibeli yaiyima upande wa nkiya na mmalyo wa kinara cha taa nga namani?"¹²Nalokiye kwa mara yingi kai, haya tambii ibili ga mizaituni pambwega ya mirija ibili ya dhahabu yabi na mauta ga dhahabu gagatiririta buka nkati yake.?" ¹³Na ywembe ambakiye, " Uitangiteli ilee yee nganamani?" Na nenga nabayite " Ndangiteli ngwana wangu"¹⁴Abayite, "Abanga bana ba mauta mabigii ga mizituni babayima nnungi ya ngwana wa dunia yoti.

5 ¹Kisha natigalambuka na kakatuya minyo gangu, nanee na bwene, linga gombo lalighuloka. ²Malaika anilokiye, "Ubona namani? " Nayangwi, "alibona gombo lalighuluka, ulacho wake dhiraa ishirirni upana wake dhiraa kumii."³Nga pabanibakiye, "Ayii nga laana yaiyenda kunani ya kuminyo ya kilambo yoti, kwani tangu na mbiambi kila mwii

abuyelwa linganana na mwilibayilwa upande wingii, kwa kadili ya makoe gake. ⁴"Nalituma", abaya Yahwe wa majeshi nyo yajingya munyumba ya mwii na munyumba ya ywa lapa kwa ubuchii kwa lina lyonga laigala mu nyumba yake na teketezwa mbao na maliwe gake." ⁵"Nga malaika ywabile kabaya nanee payihi panja nakunibakiya, ukakatuye minyo gako ubone chakihicha". ⁶"Natibaya Achi nga namani?" Abayite, Achi kitundu cha kibile na yaitwilya, Awo nga ulau wabe katika kilambo choti." ⁷"Kisha kiwikilyo cha risasi watikakatuliwa buka nkati ya kitundu na mwabii na mnwawa pai yake atamii ngati yake." ⁸"Malaika abayite, Awo ngaulau" na antaikwi kai Kitundu, na ghuloya kiwekilyo cha risasi pa niyango wake. ⁹"Panikakatwiye minyo nabweni alwawa abeli kabaicha kwangu, na nchunga wabile nngati na mapapayo gabe babile na mapapayo kati mapapayo ga korongo. Bakakatwiyw kitundu kati ya kunani na pae." ¹⁰Nyo nanokiye malaika ywabaite nanee, Bapeleka kwaku kitundu? ¹¹Anibakiye, Bayenda changya hekalu katika kilambo cha shinari kwa ajili yakee, hekalu paipabaa tayari, kitundu chabikilwa pene msingi waundaliwe kwa ajili ya yake.

6 ¹Kisha natigalambuka na kakatuya minyo na nabweni ibandawazi ncheche ya farasi kabaicha buka kati ya itumbi ibeli, na itumbi yoo yabii itengenizwile kwa shaba. ²Kibandawazi cha kwanza chabii na farasi akele, kibandawazi chene bilee chabii na farasi apili, kibandawa chene tatu cha bii na farasi hauu, na ³kibandawa chancheche chabii na farasi ba kiligu. ⁴Nyo nanokiye malaika ywabayite nane, "Ilee gani lyee mngwana wangu?" ⁵Malaika ayangwii na kunibakiya, Ayii nga nchunga ncheche ya kunani yaiyima nnungi ya Ngwana dunia yoti. ⁶Lene farasi apili liyenda kilambo cha kaskazini, farasi ahuu bayenda kilambo cha maghalibi na farasi ba kiligu bayenda kilambo cha kusini." ⁷Farasi aba bene ngupu babui na bandapala yenda na tindiya kunani ya dunia yoti. ⁸Kisha anikemite na kunibakiya, linga balo babayenda kilambo cha kaskazini baituliza roho yangu panani ya kilambo choo" ⁹Hivyo likoe la Yahwe lalmichilile baya. ¹⁰Tola sadaka buka kwa babahamililwe buka kwa Helidai, tobiya na yedaya lino uyende na kuipeleka katika nyumba ya Yosia mwana wa Zefania ywabukite Babeli. ¹¹Kae utole mbanje na dhaabu upange taji na ungwalike katika mtwee wa Yoshua mwana wa Yohosadaki kuhani nkulu. ¹²Ulongele nakwe na ubaye Yahwe wa majeshi, abaya nya: mundu yuu lina lake lutambi' Na ywembe abaa pabaa na kisha achenga hekalu la Yahwe. ¹³Nga ywachenga hekalu la Yahwe na ywembe akakatuya utukufu wake kisha atama na tawal katika kitegu chake cha enzi. Apanga kuhani kunani ya kitegu cha enzi na ufahamu wa amani wabaa kati ya yoti ibilee. ¹⁴Taji yabikilwa hekaluni mwa Yahwe heshima ya Heldai, Tobiya na Yedaya na kati kumbumbu ya ukarimu wa mwana wa Zefania. ¹⁵Nga pabahibite bapaicha na chenga hekalu la Yahwe, nya mwatanga kuwa Yahwe wa majeshi alikunituma kwinu, kwani manaibii kweli mwandakuipika niya lilobe la Yahwe Nnungu winu alii lapangilwa"

7 ¹Mwaka wene cheche wa utawala Dario lichuba lene cheche la mwei wa kislau [ambao ni mwei wa tisa] likoe la Yahwe latikumwichilya zekaria baya. ²Bandu ba Betheli bantumite shareza Regemu Meleki na bandu babe luba nnungi ya kuminyo ya Yahwe. ³Balongei na makuhani bababile katika nyumba ya Yahwe wa majeshi na kwa alondolii, nabaya, Buli tulombole katik mwei wa tano kwa ndila ya punga, kati chanipangite miaka yanambone ujee? ⁴Nga likoe la Yahwe wa majeshi palimichilile baya. ⁵Longela na bandu boti ba kilambo na makuhani uwabakiye pantabite na lombola katika mwei watano na wa saba katika miyaka ayee sabini, buli kweli mwatabite kwa ajili yangu? ⁶Na pamilile na nywa, Mwalileli na nywa kwa ajili yinu mwabene? ⁷Buli agaa makoe gabayiteli yahwe kwa mikano ya alondolii ba chamani. pamilee bado katama Yerusalemu na milema ya bwegabwea yene mafanikio na yatamii Negebu, na upande wa magalibi paii ya itumbi? ⁸Likoe la Yahwe lamwichili zekaria baya, ⁹Yahwe wa majeshi abaya nya, Muhukumu kwa kwa haki, uaminifu na lilagano, na lehema. kila mundu apangii nya nnunawe. ¹⁰Usu ywa wilikwe na bangali tati na manu ningenii na masikini kanaunyanyase, kanabee kati yinu ywapanga mazala gogoti usu ywingii mmiyoo inu. ¹¹Lakini bagakangamiye mapamba gabe na ba jalilii. Baibite machikilo gabe linga kanayue. ¹²Bapangite mioyo yabe kuwa miwonopau kati liwe linga kana bayue sheria au likoe la Yahwe wa majeshi. Apelike ujumbe kwa bandu wakati chamani kwa Roho wake, kwa mikano ya alondolii, lakini bandu bayuineli, nyo Yahwe wa majeshi atikuwa kachilikia sana. ¹³Hata paakemite bafuhineli. Nyanyalo nyalo" abaya Yahwe wa majeshi banikema lakini naapika niyalii. ¹⁴Kwa maana mba kubatawanya kwa nchunga wa nchela katika mataifa goti ambago bana ga bonalii, na baada yabe kilambo chapanga wazi kuwa ntupu ata yumo ywapala pita au tama katika acho kilambo chabe yai nogelilell panga ipwaikali.

8

¹Likoe la Yahwe wa majeshi laniichilile baya. ²Yahwe, wa majeshi abaya nya, Ninaa uzuni kwa ajili ya sayuni kwa bwiiu mkuluu na nenda lumiya kwa nyongo yana mbone . ³Yahwe wa majeshi abaya nya Naibuya nganiya sayuni nanee natamaa pakati ya Yerusalemu, kwa kuwa Yerusalemu yake melwa kilambo cha kweli na kitumbi cha Yahwe wa majeshi chakemelwa kitumbi kitakatifu. ⁴Yahwe wa majeshi abaya nya: kwa mara yingii kai mwabaa na agoi katika mitaa ya Yerusalemu, na kila mundu apala lukongocho mulu boko lwake kwa vile abile ngoi. ⁵Pia mitaa ya kilambo yatwilya na anchembe alalume na alwawa babanganda. ⁶Yahwe wa majeshi abaya nya: manaibie lijambo libonekana liwezachekanali pia paminyo yangu? abaya Yahwe.. ⁷Yahwa wa majeshi abaya nya. Linga, mbile tayari kuwa kombwa bandu bangu buka kilambo chaliimbuka na kwalilibika lichuba'. ⁸Kwa maana naabuya ngimiya kai, nabembe baishi ngati ya Yerusalemu, nyo babaa Nnungu wabe katika kweli na utazutifu." ⁹Yahwe wa majeshi abaya nya: mwenga mwamuendelea yua makoe gagalogalo yagapitike katika mikano ya alondolii nsingi wa nyumba yangu, Yahwe wa majeshi mwiyei ngupu maboko ginu linga hekalu lichengelwe. ¹⁰Kwani kabla ya machuba go ntopu mazao gagakusanyilwe na yoyote ngati yake, pabilelii

na faida siyo kwa mundu hata inyamaa na pabileli na amani buka kwa adui kwa kila ywayihi au icha. Napangite kila mundu abee kinyume na nnyine.¹¹Lakini nambiambi yapangalii kati palongoi, nabaa pamope na masalia ga bandu baa abaya Yahwe wa majeshi.¹²Kwani mbeyu ya amani yapandilwa; mzabibu walikola wapiya matunda gake na kilambo cha piya mazao gake. kunani kwa umande, kwa maana naapea bandu babaigalile panga miliki aga goti.¹³Wabii mfano laana kwa lmataifa gengi, mweni mwa nyumba ya Yuda na nyumba Israeli. Hivyo na nkombwa mwenga mwaba baraka. kananyogope, haya maboko ginu mugaye ngupu.¹⁴Kwa maana Yahwe wa majeshi abaya nya: kati mwani pangite kuwangaia mabaya mababu binu pabanichokozike nyongo yangu abaya Yahwa wa majeshi na wala najutiteli.¹⁵Ngapanipala kusudya kuupangya mema kai Yerusalemu na nyumba ya Yuda katika machuba gaa' kana muyogope¹⁶Aga nga mambo gampalikwa panga, mkabaye kweli, kila mundu na jirani yake. Muhuku kwa haki sawa na amani katika milyango yinu.¹⁷Na kana abee miongoni mwinu ywa kusudil ulau mioyo wake usu jirani yake, wala utilw na ilapo ya ubuchu, kwani haga goti nga makoe ganigachukia abaya Yahwe¹⁸Kisha likoe la Yahwe wa majeshi latikumiichilya baya,¹⁹Yahwe wa majeshi abaya nya, mitabo ya mwei wene cheche, mwei wa tano, mwei saba na mwei kumii yabaa wakati ya pulaaya kila aina, kwa nyumba ya Yuda, kwa hiyo mupende kweli amani.²⁰Yahwe wa majeshi abaya nya, Bandu baicha kai, hata babatama ilambo yingi.²¹Bandu ba kilambo chimo bayenda kilambo chingi na baya, Haya buke haraka nnungi ya Yahwe tukalube na kumpala Yahwe wa majeshi twenga twabene twandayenda pia.²²Bandu baingi na mataifa gene ngupu gaicha kumpala Yahwe wa majeshi akwo Yerusalemu na lubaa upendeleo kwa Yahwe.²³Yahwe wa majeshi abaya nya.katika machuba ago bandu kumi buka kila luga na taifa bakamwa mapelela ga kanju yabe na baya, Haya twenga na twe twayenda pamope namwe kwani tuyuine kwani kwamba Nnungu abile pamope na mwee"

9

¹Alii nga lamko la likoe la Yahwe usu kilambo cha Hadraki na Damesiki kwa maana lio la yahwe libii kunani ya banadamu boti, na kunani ya makabila goti ga Israeli.²Azimio lee Kai liusu, Hamathi, yaipakana na Damesiki, na liusu Tiro na sidoni, ingawa baelevu muno.³Tiro ichengii ngome na lundika mbanje kati lwokumbi na dhaabu safi kati matope mumitaa.⁴Linga Ngwana ampokonywa na alibu, ngupu yake kunani ya bahari, kwa hiyo anteketeza kwa mwoto.⁵Ashikeloni abona na yogopa, Gaza pia alendema muno, Ekroni, tumaini lyake nalitika, mfalme aangamizwa tumbulya Gaza, na Ashikeloni yapangalii na bandu kai,⁶Ageni bapanga makao yabe katika Ashidodi, nanee nakiboya kiburi cha wafilisti.⁷Kwani na boya damu yabe katika mikamo yabe na machukizo gabe buka kati ya mino. yabe. Ndipo bapa panga maigalyo ga Nnungu witu kati lukolo katika Yuda na ekroni apanga kati wayebusi.⁸Nabika kambi tindia kilambo changu kinyume cha majeshi ga adui hata ntupu ywaweza pitaa nngati yake kai, kwani ntupu ywatesa ywaipitya kai kwa kuwa nambiambi nalinga kilambo changu kwa minyo gangu na mwene.⁹Kumbwa nduti kwa pula , wenga mwenja sayuni. kumbwa nduti kwa shangwe, wenga mwinja Yerusalemu, linga mfalme wako andaicha kwako pamope na uadilifu na kukukombwa. kwanye nyejevu, aubwike mbunda, mwanimbunda.¹⁰Nga panipalabuya kindaaawazi buka Efraimu na farasi buka Yerusalemu, na upendo wabuyilwa katika vita, kwani abaya amani kwa mataifa. na utawala wake wabaa buka bahari hata bahari, na buka katika libinde hadi mwisho dunia.¹¹Lakini kwinu kwa sababu ya damu ya lilagano langu namwe, naabika atabilwa binu huru buka mulimbwa bila machi.¹²Mmuyangane ngomeni, atabilwa ba matu. Hata lino nendabaya kwamba na abuyanga kiya mara ibili, kwani nipindike Yuda kati lupinde lwangu.¹³Hata nilitwiliye podo langu pamope na Efraimu. Niti kubaka kanya bana binu, sayuni, kinyume cha bana binu Ugiriki, na akupangite wenga, sayuni, kati upungu wa shuja.¹⁴Yahwe wa majeshi aapitya na michale yake ya kumbwa kati njai kwa maana Yahwe Ngwana wangu akumbwa litumba haya aendelea pamope na dhorubga ba buka Temani.¹⁵Yahwe wa majeshi aakengya nabo bararua na kugashi maliwe ga ngumbewe. Nga bap nywa na kumbwa nduti kati mundu ywa labile wimbii, nabo baatwiya wimbii kati mabakuri, kati mbembe ya madhabahu.¹⁶Nyo Yahwe Nnungu wabe akombwa lichuba lyo, babaa kati likundi la ngondolo lali na bandu bake kwani babaa mapambo ga taji , gagakakatulilwe kunani ya kilambo chake.¹⁷Jinsi gani bapapanga azuri na arembo. achembe bastawi kunani ya nafaka na bikra kunani ya lilowa lalinoga.

10 ¹Mulobehe yohwe hula wakati wakipepwe Yahwe ywapapa hula wa njahi - naywe panga hula hanyeha kwa kila yumoho na mahakapi mmende. ²Kwani hinyao ya bene nyumba hibaya hubochoho, aganga babaya hubochoho,, babaya lota kwa ubochoho na pia faraja kanguli kilebehe, nyoho banda hobaha kati ngondo loho na banda lumihaya kwa sababu ndopo ho mchungaji.³Nyongo yangu yanda wakaha husu wachungaji ni mabeberu - viongozi - banipola kuwahoziibu Yahwe wa majeshi hapakuwa hudumia kae ngondoloho bake, Nyumba ya Yuda, na kuwapanga kama farasi bake ba vita.⁴Boka kwabe lahapita liwe likoloho lapabwega boka kwabehe chapita kigingi cha hema. boka kwabe lahapita lupinde wa vita boka kwabe bahicho viongozi boti kwa pamope.⁵Banganya kati mashujaa babalibata maadui babe katika matope ya muhita vitani, bapanga vita kwa mahana yahwe yu pamope na yumbehe Maboho bapaku wahahibisha wahoboka farasi wa vitaha.⁶Nayelya ngupuhu nyumba ya yuda na yeya ngupuhu nyumba ya Yusufu, kwani na buyanga ania na hurumiya bapanga kati na bohite lihi, kabe nengaho ni yahwe Nnungu babe, nane na yeketya. ⁷Mgahe Efraimu, atapanga kama shujaha, namihoyo yabe yapurahika kati kwa wimbi, banabake ba bonu nupulahika mioyo yabe yani pulahikiya.⁸Moyoyoty ka kusanya, kwani na kombwa, na bembe hapanga wakoloho kati chababile potumbu, ⁹Na hobwike kati ya bandu, lakini bahani kumbokya katika kilambo cha kulipe, nyoho bembe na bana babe batama na buyangano. ¹⁰Kwa maana na buyanganiya boka kilambo ya misri na bakusanya boka Ashuru. Mahaleta katika kilambo cha Gileadi na Lebanoni mpaka pipona panga mtopoho nafasi kahe kwahaji yabe.¹¹Nahapitaha katika bahari ya mateso

yabe, nagakobwaa mawimbi ya bahari yabe na nayomeya lope lwote vya mile. Utukufu wa Ashuru wahuluywa pahe, na kakola ya misri ya yendaa kulipahu boka kwa wamisri. ¹²Nayeya ngupuhu boka kwa na mwene, nabembehe batyanga katika lina lyangu abaya yahwe.

11

¹Huhiyowe milango yakoho, ee lebanoni, lenga mwoto hiteketeze mielezi yako. ²Mulombole mwenga mikongo yamisonobari, kwani mierezi iti tinika, chakibile cha fahari kiteketizwe mulomboke, enyi mialoni ya Bashani, kwani mwitu wene ngupuhu bati kuweleha. ³Bachunguji bakobwa ndotihi. kwakuwa lumbilwa kwabe huwalibilwe lilobe la unguluma la mwana himbaha kwakuwa kibulihi libendehe Yordani huwalibilwe. ⁴Nyoho kabaya yahwe Nnunu bangu, "milichunge likundi la ngondoloha la libile tayali chinywa, ⁵[Wandakuwapema na kuwachijwa bilo yu kuhadhibu, nabo babapemelwa ubaya, Alumbilwe yahwe. nitaji like kwa mahana bachungaji baba panga kachi kwa wenye ngondoloho bahulumie lihi] ⁶Kwa maana hiyoo nahurumiali benyeji ba kilambo nyanya kacha bahite yahwe linga na mwene nibile tayali kumueleza kila mundu katika luboko wa jirani. yake na katika luboko la mfalme bake, naboho bakihalibu kilamboho namtopoho ata yumo ni pola kumkombuwa katika moboko gabe. ⁷"Nyoho nabibi mchungaji wa ngondoloho baba amulilwe chiajilwa, baba shughulikia nondoloho. Natweti bakola hibebe, bakola jimo nahikemite "Neema" nayengehe nilikemite "Umoja." kwandela hayehe nachungite ngondoloho. ⁸Ngati ya mwihi humoho no hangamize wachungaji hitatu, kwamaana mavumilihe lihi kaho, bembehe bati kunichukia. ⁹Ngaa mpawabakie wamiliki, "nahapanalihi kazi kama mchunaji binu kahe. wangondoloho baba waha na wawehe, ngondoloho baba angamizwa na baangamizwe. Na ngondoloho babahigalile balye nyama ya jirani yake" ¹⁰Nyoho nihitweli bakola yanguhu, "Neema" naliitekai ni tekwanii lilagano nali lipangite na makabila yangu botehe. ¹¹Katika mwehi wa lilagano natitekwanike, nabalo baba shughulika na ngondoloho nababile kabanilinga batangite kwambaha yahwe habaya. ¹²Mabakiha, "manahibi andakuwapendeza ho, munilepehe mshahala bangu mana nyoli, kana mpango Nyoho hambehi mshahala bangu - hipande thelathini ya mbanje. ¹³Kahe Yahwe ambakiha, "bekaha mbanjehe, katika hokiba, thamanihi nzuri ambayo batikupehi," Nyoho natweti hipande thelathini vya mbanje katika hakiba ngati ya nyumba ya Yahwe. ¹⁴hake natekwanike bakola yangu ya pili "Umoja" tekwana hulono kati ya Yuda na Israeli. ¹⁵Yahwe anibakihe, "kahe, hutolehe chombo cha mchungaji mpumbavu kwaajili yako wa mwene. ¹⁶Kwa maana linga, nibile tayali kummeka mchungaji katika kilambo. halinga ngondoloha ba hangamiya, hapala ngondolo baba hobaha, walaha kuwaponya ngondoloho baba chepia. halisha ngondoloho bene alya, lakini alya ngondoloho babanenipehe noye hahapuwana kwato yabe. ¹⁷Ole kwa wachungaji babapwahika lihi babalileka kundi la ngondoloho upanga huhiche dhidi ya luboko bake na liyo lyake la mmalyo, luboko bake na huyomehe na liyo lyake la mmalyo lipofuke.

12 ¹Ate ngatyalogeti Yahwe kwa Israeli Ngwana kabaya, jwipangite kunani nabeka kibuno cha dunia, jwaiumbite roho ya mundu nkati yake. ²"Lenga, nalowa kwipanga cha kiyongo ya bandu bote babayugutike. Yalowa panga nyongo ata kwa Yuda, wakati waoyenda Yerusalemu. ³Kwa masoba, ngo nalowakwipanga Yerusalemu panga liwe linatopa kwa bandu balo baa olongo be bote. kila jwalowa paya kulikatuya liwe lyoo ailumiya sana, na mataifa yoti ga duniyani balowa kumbolya kichongo cha nnema wo. ⁴Kwa masoba goo abaya Yahwe na mputa kila farasi kwo sanalana kilanw oboka farasi kwa kililalo. Nalowa kwilinga nyumba ya yuda kwa kwipendelea nanenga na lowa kwakobwa kwa upofu wa majeshi. ⁵Nga - atawala ba Yuda, balowa kwibaya mumwoyo wabe, 'Babatama Yerusalemu ga ngupu, yiti kwa - mwanza ya Yahwe wa majeshi, Nnongo, wabe. ⁶Kwa - wakati oo nalowakwipanga atawala ba Yuda, panga kati ibega ya mwoto mumikongo na kati malini ga mwoto muyakulya yaiyema, kwa - mwanja ya tiniya bandu bote bababikaribu ku upande wabe wa kumalyo na lyankeya. Yerusalemu atama pandu, pake kae. ⁷Yahwe ailopwa hema ya Yuda wete lenga panga utikufu wa nyumba ya Daudi na utukufu wa balo babatama Yerusalemu, yazidi kwa semu yaigalile ya Yuda. ⁸kwa - wakati woo Yahwe alowapanga ntetezi wa babatama Yerusalemu, na masoba goo bababile atamwe kati yabe balowapanga, kati Daudi, mu nyumba ya Daudi alowa baa kati Nnongo, kati malaika ba Yahwe nnonge yake. " ⁹Yalowa panga, panga nalowa, kwa alabiya mataifa gote gagaisa kisogo ya Yerusalemu. ¹⁰Lakini napengana roho ya uluma na kwilobya nyumba ya Daudi na babatama Yerusalemu, kwaiyo bani lola nenga, baba mwomite kwa kwaa, balowa kunilobya kwa uchungu sana kati jwa kokolekya wo cha tantebake baba mmelike. ¹¹Wakati woo maombolezo, ga kwoo Yerusalemu, gabaa, kati maombolezo ga Hadadi, Rimoni ku tambarare ya megido. ¹²Nema wa omboleza, kila lukolo kichake. lukolo lwa nyumba ya ' Daudi lwaba, kichake na hakina yumbo babe balowa bakisabe kutatuwa alalome. ¹³Lukolo lwa nyumba ya Nathani lya bakisake na akina yumbo babe balowa baa kisabe na hakina sengo babe. Lukolo lwa - nyumba ya lawi lwabakisake na hakina ayumbo babe na babakisabe na akina sengo babe. Loko lo lwa washimei," lwa baa kisake na hakina yumbo babe na kisabe kutatu na hakina asengo babe. ¹⁴Kila lukolo lwati yomokya - kila lumo lwa baa kisaku na alwawa baba kisabe na kutaluna hakina asengo babe.

13 ¹Kwa masoba goo libende tyalowa yongo le lya kwamwanja ya nyumba ya Daudi na benyeji ba Yerusalemu, kwa mwanza ya dhambina na uchapu wabe. ²Kwa masoba goo - alogela Yahwe wa majeshi panga nalowa boya aina ga inyago munema lengapanga kwenega kombo kelwe kae kae na lowakwa boya munema manabii bo bocho na roho yabe njapu. ³Mene kwabana mundu jwojwote ayenda lya biya unabii, tate bake ao maobake batihimbwa balowa kumakiya, 'Ulamalii, mwanja ubayite uboso kwa lina lya yahwe, Nga akina maobababe leke balowa yoselwa pabatabiri. ⁴kwa masoba

goo kila nabii aibona oni maono gake papala piya unabii. ⁵Manabii baa bawala kwa ngobo ya singa, lenga kwa kongu bandu. Mana kila yumo kabaya, Nena nabii li, nenge na nkulema, kwa mwanza bwee nga kazi yango boka mbile na muchembe. ⁶Ila mundu jwengu alowakumakiya, Mabai ga muluboko lyango ga namani? nembe ayangwa, nali kwilumiya, na baba bile munyumba ya mwigalyango". ⁷Lipanga likatuke lyene kunani ya mchungaji wango mundu jwayema karibu na nenga - nyo ngamwa longela Yahwe wa majeshi. ukobwe mchungaji, na kingandolo balowa talanganika'. kwa mwanja na galabwa luboko lwango kwa bana. ⁸Bokapo yapanga munema wote aga ngalongela yahwe pana theluthi ibele yake yaboyelwa. Bandu bote babulalngilwa, thuluthi jimo tu ngaya igala. ⁹Naipeteya, yo itatu pamwoto na kugolwa kati mbanje mwaigoloyelwa, nalowakwa paya, kati dhahabu mwaipajilwa. Balowa kulikema linalyangu nanenga, nalowa kwayangwa haba bandu pango" nabembe babaya, Yahwe ga Nnongo witu".

14

¹Linga t ga Yahwe gunda icha wakati matuka ngumu pabagabagana pakatikati yinu. ²Kwa mwanja nalowa kugakusanya mataifa gote kichogo ya Yerusalemu kwa gondo na nnema bautoka. Nyumba yatolelwa na alwawa babakilwa. Nusu ya nnema balowakuteka, ila kumbukumbu ya bandu baiboyalii mjini. ³Ila Yahwe alowabuka yo mpanga gondo kwa mataifa kati mwakobwa ilebe wakati wa gondo. ⁴Lisoba lyo mangolo gake gayema kunaniya kitombe Mizeitunia, waubile bwenga ya Yerusalemu upandewa kubwa mi kitombe chamizeituni wabaganika pakati kati ya kubwani na kundondi kulibende likolo sana kati ya nusu ya kitombe yabuyangana nchogo yenda kundondi na nusu yena kubwani. ⁵Ngamwa butuka mulibende kati ya libende lya Yahwe, kati ya yo itombe yaika hata Azalii mwabutuka kati lisoba lyamwabu litele meko lya nnema masoba ga uza. mfalme wa Yuda. Nga Yahwe Nongo wango paisa na atakalifu bake bote. ⁶Kwabalina bweya kwa lisoba lyoo, ila ntupo mbepo wala barafu. ⁷Lisoba lyo lisoba lya litangite Yahwe kichake, kwa bali na mutwakati wala kilo, kwani kitamwonyo wakati wa byeya. ⁸Wakatiwo masiegaga bile na bwoni gabutuka boka Yerusalemu. Nusu yaka gabutukya kagayenda kubahari ya kubwani na nusu bahari ya kundonda, akati wa kyukuna wakati wa mpenja. ⁹Yahwe abaa mfalme wa dunia yote kwa wakati woo kwa baa na Yahwe, Nnongo yumo, na lina lyake lyakichake. ¹⁰Nnema wote wapanga kati Araba, tumbulya Geba mpaka Rimoni ya kubende kwa Yerusalemu. Na Yerusalemu yayendelya panga kunani. atama pandu pake mwene, buka kunianyio wa Benyamini hata mpa kuniango wa kwanza, hata kuniango wa pabwega, no buka munala wa Hananeli hata shinikigo lya mfalme. ¹¹Bandu, batama Yerusalemu na kwabali no bulagilwa kamili buka kwa Nnongo kwa kasabe. Yerusalemu. yaba salama. ¹²Aye yaba tauni ambayo kachabe Yahwe alowa kwakobwa alongo bote babndu. babataukya juu ya Yerusalemu. Yega yabe yalowa bola atama na itei ayemi kwa lugolo lwake. Minyo gabe gabora mumapoyo gake na mululimi lwabe yabola mukano wabe. ¹³Masoba goo kilo yogopa sana boka kwa Yahwe yaba nembe. kila jumo alukamwa luboko lwenge lwalowa tondobala zaidi ya luboko lwa nyine. ¹⁴Nembe Yuda akobwana na Yerusalemu. Amataifa bakumba utajiri wa mataifa gote gaba tindiyite - dhahabu, fedha, na ngobo safi yananchima. ¹⁵Tauni ya panga kwa kifarasi na nyumba, ngamia na mponda, na kila inyama, mu kambi yoo bakumbolwa kwa lyo lipingo. ¹⁶Nabote babaigala kwa amataifa gaga bile kinyume oha Yerusalemu alowayenda mwaka kwa mwaka kunoba mfalme. Yahwe wa majeshi, nokamwa sikukuu ya ibanda. ¹⁷Yalowa ba mundu jwojwote buko kwa mataifa gote gate ga dunia bayenda lili Yerusalemu kunoba mfalme, Yahwe wa majeshi, galelo Yahwe aleta kwa ula. ¹⁸Namanaitei nnema wa misri bayendalii, ha bapatalili ula. Tauni buka kwa Yahwe yalowa kwasambulwa mataifa gote gaga kana oboka yokwitunza sikukuu ya ibanda. ¹⁹Aye yalowapanga adhabu ya misri na adhabu ya kila mataifa lyalikotwike oboka kwitunza sikukuu ya ibanda. ²⁰Ilakwa wakati woo, likegele lya farasi lya longela, Mwitenge kwa sababu ya Yahwe," na makalai mu nyumba ya Yahwe, "ya Yahwe bapanga kati mabakuli nnogeya madhabahu. ²¹Kwa mwanza kila kiteleko mu Yerusalemu na Yuda chalowa tengelwa kwa mwanja ya Yuhwe wa majeshi na kila yumo jwalowa leta sadaka alowa lya ngati yake no kuga pyuya. mtopo na mpanga biashara kae na mu nyumba ya Yahwe wa majeshi masoba goo.

Malachi

¹ ¹Lilobe lya likowe lya Ngwana kwa Israeli kwa luboko lwa malaki. ²"Nakupendile, "abaya Ngwana. ³ila undabaya, "kwa namna gani mwawatupendile? Esau kwenda nnongowe Yakobo? abaya ngwana "Na balo nikampenda Yakobo. Ila ninchukile Esau. niipangite ithombe yake panga . Ukiba na mupangite urithi wake panga pabatama mbweya jangwani"⁴Kati Edom abaya, "tukhombilwe ila tulwabuya, na senga babalibiwe, "Ngwana wa majeshi abaya nyingo, "balwa sangu ila nilwakwithamboya pae, Naanalhome balwakwa kema 'Nnema wa uwopu, na bandu ambao ananyongo nabe milele," ⁵kwa minyo nginu mulwalola ili, mubaye, "Ngwana ni mpendo mbele ya mipaka ya Israeli."⁶mwana ayowe tate bake, na mmanda ayuwe Ngwana wake. mwana mbile nenga, natate, ikwakho ishima yangho? Na mwana nenga na Ngwana, ikwakho ishima yangho? Ngwana wa majeshi abaya nyinyo kwenu, makuani, mwamusalawa linalyangho. Ila unabaya, tulisalawe buli lina lyako? ⁷Kwapia mikati yaibile nakosolo mu mazabau ga ngho. Namubaya panga, 'tukusalawile kwa kitiwi? kwaho baya meza ya Ngwana isalaulilwe.⁸Mupiite salaka ya inyama ipofu, hayo sambili? na mwana kamupia itema na atamwe atamwe haya sambili? mupeleke yeno kwa liwali, apakwayeketha au alwa kakatuya kumiyo ituu? abaya Ngwana wa majeshi. ⁹Na lelo mpataya Neema ya Nnunu, ili lelo abe mwema witu. "Na aina gani ya salaka kwa sehemu inu, akakatuye kumiayo inu ? abaya Ngwana wa majeshi.¹⁰Akapangage na mundu ambae wha jigala ni yango wa hekalu, ili lelo kanabuhe na mto madhabuni bule ila nibilelii lasi na mwanga, "Abaya Ngwana wa majeshi, "naniyethia lili salaka yoyoti boka mmoko ginu. ¹¹Boka mboneka lisoba mpaka swikya lina lyango liba likholo pakatikati ya mataipwa, katika kila bandu uvumba ulwapita mu linalyangho, Nakae salaka sapi kwa mwanja una lyangho lyabile

likholo muno katikati ya mataipwa," abaya Ngwana wa majeshi.¹²" Ila mwenga unda sapuya pamubaya meza ya Ngwana mundakuinajisi, na matunda gake, na sakulya sake zalaulika.¹³Na munga kae ubaya, likowe lino lindakutusokea, na mwenga munda kulisalawa, "abaya Ngwana na wa majeshi. "mukalebwiye sasalolikwe na ilulu ya mwitu au ilema au bababile atamwe, asogasa muleta panga salaka inu. bule munda wesa kuiyekitha ibe mmoke inuu?" abaya Ngwana.¹⁴Alaniwe whakonga, ambae whabile na kinyama kilhome. mulikundi lyake na kaidi kunipikia, ila balho, Nenga na Ngwana, ambae kwangaunga, kwa mwanja nenga na mfalme nkolo," abaya Ngwana wa majeshi, "Na lina lyangho balwaliyogopa mu mataipwa"

2 ¹Lelo, wenga mwamakuani, amuli yeno ni hinu. ²Mwana mwayowalii, na mwana mwalitolalii mu mwoyo winu na kumpaya utukupu kwa lina lyangho," abaya Ngwana wa majeshi ,boka hapo mbala tuma laana kwinu, na mlwalani baraka inu. ukweli nalanile, tayali, kwa mwanja unabhekali shelia yangho pamwoyo.³Lola, nilwakibandia kizazi sako, na mbala pakaya mai kunani ya kununyo gako, mai ga zabuhu inu, na mulwa tolelwa pamope nago. ⁴Na mwatanga nitumite shalia yanu kwinu, kati akila gano sango chapanga kunani yango na lawi, " abaya Ngwana wa majeshi.⁵Agano lyangho na whembe lya bile agano lya uhai na amani, na nampate ilebe yenu kati ntehlia ya kumeshimu. anieshimwile na ataiyema abile ofu kwa lina lyangho. ⁶Mafundisho ga kweli gabile mu ntwe wake, na uopu upatikinelii muntwe wake. athigite na nele kwa amani na unyofu, na ababwiye babono boka musambi. ⁷kwa mwanja mikano ya makuani uibheka maalifa, na banda bandu batwapala malipwa boka muntwe wake, kwa mwanja ni ujumbe wa Ngwana wa majeshi.⁸Ila upite kutalu na ndela ya kweli. usababishe bambone panga na mashaka goti sheliya. uhalifu agono la lawi," baya Ngwana wa majeshi. ⁹kwanyo nimpangite mwana na mwe salauliwa ninge ya bandu, kwa mwanja uitujikelii ndela yangho, ila badala yake mupandelie mu amaagiso ginu.¹⁰Twenga twa boti tubilelii na tate bamo? kwenda yulho Nnungo yumo whatuumbike twabote? kwa mwanja khale tupangania ila kila mundu na nnongowake, mulalibia aganolya kinatate bitu? ¹¹Yuda ambagite ila na ambweni kinyala kwa ilebe ya bhakilwe mu Israeli na Yerusalemu. Yuda apaahafu wite pandu patakatifu pa Ngwana ambapo papapendile Na akobike bitu wa Nnungo whenghe. ¹²Nnungo akuitikewe kutalu boka mu hema ya yakobo na ubelekwe wa mundu wha pangite gano, ata yulho whaleta salaka kwa Ngwana wa majeshi.¹³Na wenga kae upange nyo. uwekelya madhabau ga Ngwana wan kwa molii, kwa kilelo no lwalaha, kwa mwanja ayeketialii salaka na kwapokhia boka mmoko gako.¹⁴Ila unda baya, mwanja namani? kwa mwanja Ngwana abile shaidi kati yako wenga na nyumbo wa uchembe wako kinyume chake abilelii mwa minipu, ingawa whembe ni nyino na nyumbogo wa kilagoi no sako. ¹⁵Boli whembe abapangite lii panga nyumo, ata kwa kupande cha roho yake? kwa mwanja ategemea pata bana acha Nnungo. kwa nyo wikwepeye wa wene nkathi ya mwoyo wako, Na kanabee mundu whanghalii aminika kwa nyumbo wa uchembe wake. ¹⁶"Niusika lakangana, " abaya Ngwana, Nnungo wa Israeli, "Afunikezae nghombo yake kwa uzalimu, "abaya Ngwana wa majeshi, "kwanyo wilendele wamwene nkati yaro ho yako na kana ube mundu whangali aminipu"¹⁷Munchokie Ngwana kwa makowe. ila munda baya, "tukusokee bule? kwa baya kila mundu whapangite ubaya ni vizuri upande wa Ngwana, na anda pulaika nawo", Au "abile, kwakko Nnungo wa Haki?"

3

¹Lola, nintuma mtumwa wangho, wha lwakwianda ndela. Na Ngwana, ambaye whamumpala, alwacha gafla mu hekalu lyake, na mtumwa wa agano, ambaye muwhembe undapulaika, lola mndaisa." abaya Ngwana wa majeshi. ²Ni nyai whalwa mpumlia lisoba lya isa kwake? na ninya whalwa yema mwana apitilee? whembe kati mundu whasafisha kwa mwoto na kati sabu ya kusilya. ³Na alwama no tawala kati whosafisha ela, Nalwa kwa safisa bana ba lawi. na alwa kwa panga babe sofi kati Dhabu na ela, na baleta salaka ya alalii kwa Ngwana.⁴Na salaka ya Yuda na Yerusalemu ilwakuno gea Ngwana, kati masoba ga kalekale, na miaka yasamani. ⁵Bokapo nilwa pata papipi na mwana kwa ukumu. na nilwa baa shaidi nyinyuu zidi ya balie. amalaya, mashaidi bo bochuu, na kiyume cha balho bababonela apanga kasi mu misigo yabe, babonela ajene na yatima, na wha mmenganga nngeni wha boka mu akiyake, na kwa balho bangali kuniyowa nenga, " abaya Ngwana wa majeshi.⁶Nenga na Ngwana, nibadikalii, kae mwenga, bandu ba Yakobo, mutumilelii. ⁷Boka masoba ga kinatete binu ulolile kutalu na amuli yangho na mutunjikeli. umgalambulie, nenga na nehe nilwa yalambukia mwana," abaya Ngwana wa majeshi. ila mundu baya, ukuya ngania buliu?⁸Mwanadamu awesa kunyabia Nnungo? munijibu nenga, ila munda baya, tukujibi bulii? kwa zaka nasalaka mulanilga kwa laana, kwa kunijibia nenga, Taifa lyote lheno. ⁹Mulete zaka kamili mu gala, ili panga kibehe sakulya mu nyumba yangho.¹⁰na munipae kwa lheno," abaya Ngwana wa maj "kati ninyugolyalii madilisha ga mbinuni na kwajitha baraka juu inu, ilipanga ya baalii na sehemu ya pokia. ¹¹Nilwa kummendia wha lya, panga kana alibie mavuno ginu ga panema winu, mizabu inu mungunda ipakatikalii kabla ya wakati wake," abaya Ngwana wa majeshi. ¹²Mataipu goti bakukema mabalikuwa, kwa ajili yako wa panga Nnema wa fulaha," abaya Ngwa wa majeshi.¹³Maeneo ginu gabile magumu kinyume changho," abaya Ngwana. Ila undapa tya, "ubaite namani kiyume chako?. ¹⁴mubaite, nthopo maana kumtumikia Nnungo. kwina faida ya namuna gani tunza maagiso gake au thianga khono kholombolya mbate ya Ngwana wa majeshi? ¹⁵Nalelo tumkema mwene kibuli mbalikiwa. waalifu nga fanikiwa bailii, ila kumpaya Nnungo na kumuepuka"¹⁶Boka hapo balho babamweshimu Ngwana batibakiana yumo nyumo, Ngwana abile makini kutuphekania, Na kitabu cha kumbu kumbu chaandikilwe nunghe yake kwa ajili yaba nyogopa Ngwana na kwaheshimu linalyake.¹⁷"babalbangho, "baya Ngwana wa majeshi, "azina yangho, kwa masoba ganapanga, nilwa kwa penda, kati mundu whampendi mwana wake wha nsaidia. ¹⁸Mundo zaidi sana nilwa tofautisha kati ya aki na bene haki na baopu, kati ya whamwabundu Nnungo na wha kotoka kumhabunu whembe.

4¹Ulole lisoba undaicha kati tanulu, amabao boti bene kibuli na baalipu baba mabelei, lisoba undacha ilwa kwa yosa," abaya Ngwa wa majeshi, "lisoba lyo yaboya ndandai au kitepo. ²Ila mwenga mwamuliyogopa linalyango, jua la haki uwakwaangamisa na uponyaji mu mapapayo gake. mutugholokagholoka kati ndama mulizizi. ³Na ubaya wote ulwa kwa lebata pae, balwa baa maligu pae ya lwayo lwa magholho genu lisoba lyo nilwa panga, "abaya Ngwana wa majeshi. ⁴Mukhomboki ngeti sheria ya mtumishi wagho musa, amuli na sheliya yanimwmuliye hakwo Harebu, kwa Israeli boti. ⁵Lhola nilwa kumtuma Eliya nnondolii nonge ya lisoba likolo yaitisha ya isa kwa Ngwana. ⁶Alwa keleboya mwoyo wa tate kwa bana, na nyoyo ya bana kwa tate babe, ili kae nakana kangamiza Nnema kwa uhalibipu woti."

Matthew

1

¹Kitabu cha lukolo lwa Yesu Krisitu mwana wa Daudi,mwana wa Ibrahimu. ²Ibrahimu ywabile tati wa Isaka,na Isaka tati bake Yakobo,Yakobo tati bake Yuda na alongo bake. ³Yuda ywabile tati bake Peresi na Sera kwa Tamari, Peresi tati ba Hezeroni,Na Hezeroni tati bake Ramu.⁴Ramu abile tati bake Aminadabu,Aminadabu tati ba Nashoni, Nashoni tati ba Salimoni. ⁵Salimoni abile tatu bake Boazi kwa Rahabu, Boazi tati bake Obedi kwa Ruth, Obedi tate bake Yese, ⁶Yese nga abile tati bake mfalme Daudi. Daudi abile tati bake Suleman kwa nyumbowe Uria.⁷Seleman abile tati ba Rehoboamu, Rehoboamu tati ba Abiya, Abiya tati bake Asa. ⁸Asa abile tati ba Yehoshafati, Yehoshafati tati bake Yoram,na Yoram tati bake Uzia.⁹Uzia abile tati ba Yothamu, Yothamu tati ba Ahazi, Ahazi tati ba Hezekia. ¹⁰Hezekia abile tati ba Manase, Manase tati ba Amoni na Amoni tate bake Yosia. ¹¹Yosia abile tati ba Yekonia na kaka bake wakati wa batolilwe yenda Babeli. ¹²Na baada ya tolwa yenda Babeli, Yekonia abile tati ba Shatieli, Shatieli abile mpindo bake na Zerubabeli. ¹³Zerubabeli abile tati ba Abiudi, Abiudi tati ba Eliakimu, na Eliakimu tati ba Azori. ¹⁴Azori abile tati ba Zadoki, Zadoki tati ba Akimu, na Akimu tati bake Eliudi. ¹⁵Eliudi abile tati bake Elieza, Elieza tati bake Matani na Matani tati bake Yakobo. ¹⁶Yakobo abile tati bake Yusufu nnyumbowe Mariamu,ywabile kwake ywembe Yesu abelekilwe,ywakemelwange Krisitu. ¹⁷Ibeleki yoti boka Ibrahimu mpaka Daudi ibile ibeleki komi na nne,boka Daudi mpaka tolwa nayenda Babeli ibeleki komi ni nne, na boka tilwa noyenda Babeli mpaka Kiristu ibeleki komi na nne.¹⁸Belekwa kwa Yesu kwabile kwa namna yee.Mao bake,Mariamu,atichumbiwa na Yusufu,lakini kabla bakwembine kwaa,abonekine panga abile ndumbo kwa uwezo wa Roho Mtakatifu. ¹⁹Nyumbowe Yusufu,abile mundu ywabile na haki apala kwaa kumwaibisha kwa bandu. Apala kunneka nnyumbowe kwa siri.²⁰Abile atifikiri kunani ya makowe aga,Malaika wa Ngwana atikuntokya katika lugono,kabaya, "Yusufu mwana wa Daudi,kene uyogope kunkobeka Mariamu kumpanga nyumbowe,kwa mana lya lindumbo abile nalo ni kwa uwezo wa Roho Mtakatifu. ²¹Alowa kumbereka mwana nnalome na wangema Yesu,kwa mana abalopwa bandu bake mu mazambi yabo."²²Goti aga yatipangika kutimiza chelo chalongelwa na Ngwana kwa ndela ya manabii, abaya, ²³"Lola, bikra atola ndumbo no bereka mwana nnalome lina lyake Imanueli"-mana yake "Nnongo pamo na twee."²⁴Yusufu atiluluka boka mu lugono na panga kati malaika wa Ngwana ywamuamuria na kunkobeka kumpanga nyumbowe. ²⁵Ata nyo,agonjike kwaa naywembe mpaka paabelekwile mwana nnalome na angemite lina lyake Yesu.

2

¹Baada ya Yesu belekwa katika Bethlehemu ya Uyahudi katika masoba ga mfalme Herode,bandu asomi boka mashariki ya mbale baisile Yerusalemu babaya, ²"Abile kwaako ywembe ambaye ywabelekwile Mfalme wa Ayahudi? Twibweni ndondwa yake mashariki nawee twisile kumwabudu." ³Muda mfalme Herode ayowine aga atifazaika,na Yerusalemu yoti pamo naywembe.⁴Herode atekwakusanya akolo ba makuhani boti na waandishi wa bandu,ywembe kaalaluya, "Krisitu abelekwa kwaako?" ⁵Kabammakiya, "Katika Bethlehemu ya Uyahudi, kwa mana nga nyoo yaiandikilwe na nabii, ⁶Wenga Bethlehemu,katika nnema wa Yuda,ubile nchunu kwaa ngati ya viongozi wa Yuda,kwa mana boka kwako aicha ntawala ywawachunga bandu bango Israeli."⁷Nga nyo Herode angemite balo basomi kwa siri na kualaluya ni wakati gani asa ibile ndondwa yatibonekana. ⁸Atikwatuma Bethlehemu,abaya,"Muyende kwa makini mukampale mwana ywabelekwile. Wakati pamumweni,munnetee nenga habari panga nenga niweze icha na kumwabudiya."⁹Baada ya kuwa banyuwine mfalme,batiyendelya na safari yabe,na ndondwa yelo babile baibweni mashariki yaayongoli hadi yayemite kunani ya mahali mwana ywabelekwile paabile. ¹⁰Wakati pabaibweni ndondwa,batipuraika kwa furaha kolo muno. ¹¹Bjingya mu nyumba na bamweni mwana ywabelekwile na Mariamu mao bake. Batikunsujudia na mwabudia. Batiifungua hazina yabe na kumpeya zawadi ya dhahabu,uvumba,na manemane. ¹²Nnongo atikwakanikiya mulugono kene bakerebukye kwa Herode,nga nyoo,batiboka kerebukya mu nnema wabe kwa ndela yenge.¹³Baada ya boka,malaika wa Ngwana atokuntokea Yusufu katika lugono na baya, "Yima untole mwana na mao bake na muyende Misri. Mutame kolyo mpaka paniamakiye,kwa mana Herode ampala mwana ili amulage. ¹⁴Kilo yeyelo Yusufu ayemite na kuntola mwana na mao bake na butuka yenda Misri. ¹⁵Atama kolyo mpaka Herode paawile.Ayee yatimiza chelo Ngwana chaabayite petya nabii. "Boka Misri ngemite mwana wango."¹⁶Boka po Herode,paabweni panga kazihakiwa na bandu asomi,atichukya bwiso. Atiamurya bulagwa kwa bana boti analome babelekwile Bethlehemu na boti katika eneo lel ambalo babile na umri wa myaka ibele na pae yake lingana na wakati atithibitisha kabisa boka kwa balo bandu asomi.¹⁸Nga nyo gatimya lelo neno lyalongelwa kwa nkwanwa wa nabii Yeremia, ¹⁷"Lilobe lyayowanike Ramah, lela na lombolwa likolo,Raheli alela kwa bana bake,na akanikiye kufarijiwa,kwa sababu babile kwaa kae."¹⁹Herode pa awile,lola malaika wa Ngwana atikuntokea Yusufu mu lugono kolyo Misri na baya. ²⁰"Yema umtole mwana na mao bake,na muyende katika nnema wa Israel kwa

mana balo babile baupala ukoto wa mwana bawile." ²¹Yusufu ayemi,akamtola mwana pamo na mao bake,na baichile katika nnema wa Israeli.²²Lakini paayowine panga Arikelau abile atawala Yuda mahali pa tati bake Herode,atiyogopa yenda kolo. Baada ya Nnongo kunkanikiya katika lugono,atibika kuyenda nkoa wa Galilaya ²³na ayenda tama katika nnema ukemelwage Nazareti. Alele lyatimiza chelo chakibile kiyomwike baya kwa ndela ya manabii,panga akemelwa Mnazareti.

3

¹Katika masoba ga Yohana Mbatizaji aichile kahubiria mu mwitu wa Yuda abaya, ²"Mutubu kwa mana ufalme wa kumaunde ubile papipi. ³Kwa mana ayoo nga ywalongela na nabii Isaya abaya, "lilobe lya mundu ywangema boka mulijangwa, 'muibeke tayari ndela ya Ngwana,muganyooshe mapito gake."⁴Nambeambe Yohana awalike manyoya ya ngamiya na mkanda wa ngozi pakibuno sake. Chakulya chake kibile nzige na asali ya mmwitu. ⁵Boka po Yerusalemu,Yuda yoti,na lieneo lyoti lyatizunguka mto Yrdani bayenda kwake. ⁶Babile batibatizwa ni ywembe katika mto Yordani na kutubu masambi yabe.⁷Lakini paababweni mafarisayo banyansima na masadukayo baisile kwake batizwa,aamakiye, "Mwenga mwa kibeledi cha nng'ambo ywabile na sumu nyai ywaabaonya kubutukia gazabu yaisa? ⁸Mupambike matunda gaipalikia toba. ⁹Na kana mufikiri na longela ngati inu, 'Tubile na Ibrahimu kati tati yitu.' Kwa mana naabakiya Nnongo aweza kubapanga bana ba Ibrahimu yema boka katika maliwe aga. ¹⁰Tayari shoka libekilwe tayari mu mkega ya nkongo. Kwa eyo kila nkongo waupambika kwaa matunda ganoite watekwaniwa na tupwa mu mwoto. ¹¹Naabatiza kwa mache kwa ajili ya toba. Lakini ywembe ywaisa baada yango nga nkolo kuliko nenga nastahilia kwaa hata kupotwa ilatu yake. Ywembe alowa kwabatiza kwa Roho Mpeletau na kwa mwoto. ¹²Na pepeto lyake ili luboko lwake asafisha kabisa uwanda wake na kwikusanya ngano yake ghalani.Lakini agatiniya makapi kwa mwoto ambao waweza kwaa yimika. ¹³Boka po Yesu aichile boka Galilaya mpaka mto Yordani kubatizwa na Yohana. ¹⁴Lakini Yohana akanikiye kumzuia abaya, "Nenga napala kubatizwa na wenga,na wenga uicha kwango?" ¹⁵Yesu ngayangwa abaya, "Ruhusu ipangike nyoo nambeambe,kwa mana nga ipalikwe pangika kuitimiza haki yoti," Boka po Yohana atikunruhusu.¹⁶Baada ya pangika ubatizo,mara Yesu abokite mu mache,na lola,mbingu yatifunguka kwake. Na amweni Roho wa Nnongo atiicha kwa mfano wa ngunda na tulia nnani yake. ¹⁷Lola.lilobe lyatiboka kumaunde lyabaya, "Ayuu nga mwana wango mpendwa.Ywanenda pendezwa nakwe muno.

4

¹Boka po Yesu ationgozwa na Roho mpaka mulijangwa ili ajaribiwe na nchela. ²Paabile atabile kwa masoba arobaini mutwekati na kiloo apatike njala. ³Ywajariia aichile na kummakiya, "Kati wenga wa Mwana wa Nnongo.amulia maliwe aga gapangike mkate." ⁴Lakini Yesu kanyangwa na kummakiya, "Iandikilwe,Mundu ywatama kwaa na mkate kichake ila kwa kila neno lyaliboka mu nkanwa wa Nnongo."⁵Boka po nchela atikumpeleka katika nnema mtakatifu na kumbeka mahali pa nnani muno pa lyengo lya hekalu, ⁶na kummakiya, "kati wenga wa mwana wa Nnongo,ujiurushe pae ,kwa mana iandikilwe, 'Aamuliya malaika bake baiche kukudaka,' na, 'bakuinua kwa maboko gabe,ili kana ujikwae magolo gako katika liwe.'⁷Yesu kammakiya, "Kae iandikilwe,"kene umjaribie Ngwana Nnongo wako." ⁸Boka po,nchela atikuntola na kumpeleka pandu pakunani muno na atikumwonesha falme yoti ya dunia na fahari yake yoti. ⁹Ammakiye, "Nakupea ilebe yoti yee mana unisujudie na kuniabudia."¹⁰Boka po Yesu ammakiye, "Yenda zako uboke pano,nchela kwa mana iandikilwe 'Ikupalike kumwabudia Ngwana Nnongo wako,na umtumikiye ywembe kichake.'" ¹¹Boka po nchela atikunneka,na lola malaika baichile kuntumikya.¹²Bai Yesu payuine panga Yohana atabilwe,atiboka mpaka Galilaya, ¹³Abokite Nazareti ayenda na tama Karpenaumu,yaibile kandokando na Baari ya Galilaya,mipakani mwa majimbo ya Zabuloni na Naftali.¹⁴Ayee ipangilwe ili kutimiza chelo chabayilwe na nabii Isaya. ¹⁵Katika nnema wa Zabuloni na nnema wa Naftali,elekea Baharini, ng'ambo ya Yordani,Galilaya ya amataifa! ¹⁶Bandu babile tama mulibendo baubweni bweya ngolo,na balo babile batama katika maeneo na kivuli cha kiwo,kunani yabe bweya yatikwaangazia."¹⁷Boka muda woo Yesu atumbwile hubiri na baya, "Mutubu kwa mana ufalme wa kumaunde watikaribia."¹⁸Paabile atyanga kandokando ya Baari ya Galilaya,ababweni alongo abele,Simoni ywabile akemelwa Petro, na Andrea kaka bake, baitega nyavu baharini,kwa mana babile wavuvi wa omba. ¹⁹Yesu ammakiye, "Muiche mungengime,niapangite panga bavuvi wa bandu." ²⁰Mara jimo bailekite nyavu na kungengime.²¹Na Yesu paabile akiyendelea boka kolyo aabweni alongo bake abele benge,Yakobo mwana wa Zebedayo,na Yohana kaka bake. Babile katika mtumbwi pamo na Zebedayo tati babe bakishona nyavu yabo. Abakemite, ²²na mara jimo ngabanneka mtumbwi na tati babo nabo bangengime.²³Yesu ayenda papipi na Galilaya yoti,kafundisha katika Masinagogi gabe,atihubiri injili ya ufalme,na kumponi ya kila aina ya maradhi na atamwe ngati ya bandu. ²⁴Habari yake zatienea Siria yoti,na bandu ngabanneta kwake balo boti babile bakiugua,babile na matamwe mbalimbali na maumivu,bababile na masetani,na balo babile na kifafa na balo batipooza. Yesu atikwaponya. ²⁵Kipenga kikolo cha bandu changengime boka Galilaya,na Dekapoli,na Yerusalemu na Uyahudi na boka ng'ambo ya Yordani.

5

¹Yes paabweni kipenga,abokite na elekea pakitombe. Paabile atama pae,banafunzi bake baichile kwake. ²Ngaafunua nnkanwa wake na kuwafundisha,abaya, ³"Heri balo babile akeba ba roho maana ufalme wa kumaunde ni wabe. ⁴Heri

balo babile na huzuni,maana balowa farijiwa.⁵Heri balo babile apole,maana waurithi nnema.⁶Heri balo babile na njala na kiu ya haki,mana abo balo bayukwite.⁷Heri babile na rehema mana abo baipata Rehema.⁸Heri babile na mwoyo safi mana balowa kumbona Nnongo.⁹Heri bapatanishi,mana abo bakemelwa bana ba Nnongo.¹⁰Heri balo bateswa kwa ajili ya haki,mana ufalme wa kumaunde ni wabe.¹¹Heri mwenga ambao bandu babatukana na kuwatesa,au baya kila aina ya ubaya nnani inu kwa ulongo kwa ajili yango.¹²Mupurake na shangilia,mana thawabu inu ni kolo nnani ya kumaunde. Kwa mana ayee nga bandu babile batesa manabii batamile kabla inu.¹³Mwenga mwa mwinyo wa dunia.Lakini kati mwinyo wapoteza ladha yake,yaweza kwaa pangika mwinyo halisi kae? Kamwe yaweza kwaa pangika inoite kwa kilebe chenge chochote kae,ila kwaa ni kutupwa panja na kukanyagwa na magolo ga bandu.¹⁴Mwenga ni nuru ya dunia.Nnema uchengilwe kunani ya itombe wafichika kwaa.¹⁵Wala bandu bawasha kwaa taa na beka pae ya kikapu ila kwenye kinara,nayo yabaangazia boti babile ngati ya nyumba.¹⁶Uuleke bweya winu iangaze nnonge ya bandu kwa namna ambayo panga,wababone makowe inu mema na kumtukiza Tate binu ywabile kumaunde.¹⁷Kana mufikirie kuiharibu saliya wala manabii.Niisile kwaa kuiharibia ila kulitimiza.¹⁸Kwa kweli naamakiya panga mpaka kumaunde na dunia yoti yatiboka ntopo yodi yumo wala nukta jimo ya saliya yationdoshwa katika saliya hadi hapo kila kilebe chakiyomwike chatimizwa.¹⁹Nga nyoo ywoywote ywaitekwana amri njene jimo yabe ya amri yee na kuwafundisha wenge kupanga nyoo akemwa mchunu katika ufalme wa kumaunde. Ila ywoywote ywaikamwa na kuzifundisha akemelwa nkolo katika ufalme wa kumaunde.²⁰Kwa mana naamakiya haki inu kene izidie haki ya baandishi na Mafarisayo, kwa vyovyote vile musingya kwaa katika ufalme wa kumaunde.²¹Muyowine yalongelwa zamani panga, "kana ubulage" na 'yeyote ywabulaga abile katika hatari ya hukumiwa' ²²Lakini naabakiya yeyote ywamchukiya nongowe abile katika hatari ya hukumu. Na ywoywoti ywammakiye nongowe kuwa, 'Wenga ni mundu ywafaika!' abile katika hatari ya baraza. Na yoyoti ywabayaye, 'Wenga wa n'lalo!' abile katika hatari ya mwoto wa jehanamu.²³Nga nyo mana atoa sadaka yako katika madhabahu na ukombokye panga nongo bako abile na jambo lolote nnani yako, ²⁴uileke sadaka nnongi ya madhabahu,boka po ngamwa ndela yako. Upatane kwanza na nongo bako,na boka po uiche kuitoa sadaka yako.²⁵Patana na mshitaki wako upesi,mana ubile pamo nakwe mundela elekea mahakamani,vinginevyo mumshitaki wako ywaweza kunneka mumaboko ga hakimu,na hakimu akunneke mumaboko ga askari,wenga atatupwa muligereza.²⁶Amini naabakiya,kamwe ubekwa kwaa huru hadi umelipa senti ya mwisho ya mbanje ya uidaiwa.²⁷Muyowine longela panga, 'Kana uzizni,' ²⁸Lakini naabakiya ywoywoti ywamlolekeya nnwawa kwa kumtumainia ayomwike kuzini naywembe mumwoyo wake.²⁹Na mana liyo lyako lya kummaliyo lyasababishwa kujikwaa, ling'oe na ulitupe kutalu nakwe. Kwa mana ni afazali kiungo chimo katika yega yako kiharibike kuliko yega woti kutupwa jehanamu.³⁰Na kati luboko lwako lwa kummaliyo wakusababisha kwikobala, ukate kisha utupilie kutalu nawenga. Maana ni afadhali kiungo chimo katika yega yako iharibike kuliko yega yoti kutupwa jehanamu.³¹Ibayilwe kae,yeyote ywamfukuzae nyumbowe,na ampeye hati ya talaka.³²Lakini nenga namakiya,ywoywote ywanleka nnyumbowe,ila kwa sababu ya umalaya,ampanga kuwa mmalaya. Na ywoywote ywankobike baada ya kupewa talaka apanga umalaya.³³Kae,muyowine ibayilwe kwa balo ba zamani, "Kana mulape kwa ubocho,ila mumpeleke ilapo yinu kwa Ngwana." ³⁴Ila naamakiya,kene muape ata pachunu,ama kwa kumaunde,kwa sababu ni enzi ya Nnongo; ³⁵wala kwa dunia,mana ni mahali pa bekya kiteo cha kukanyagia nyayo yake, ama kwa Jerusalemu,mana ni nnema wa mfalme nkolo.³⁶Wala kene ulape kwa ntwe wako,mana uweza kwaa panga nywili umo kupangika mweupe au mpili. Ila maneno inu gapangike, ³⁷'Nga nyo nyo, Hapana hapana,' Kwa mana yazidiyo ago gaboka kwa yolo mbou.³⁸Muyowine yalongelwa panga, 'Lio kwa lio,na jino kwa jino.' ³⁹Lakini nenga naabakiya, Kana mushindane na mundu mbou; lakini mundu akukombwa shavu lya kummaliyo mgeuzie na lenga kae.⁴⁰Na kati ywoywote ywatamania yenda na wenga mumahakama na ywakuwanyaga nganju yako,mbei na joho lyako kae.⁴¹Na ywoywote ywalazimisha yenda nakwe maili jimo,yenda nakwe maili ibele.⁴²Kwa yeyote ywakuomba umpeye,na kana umwepuke yeyote ywaapala kukukopa.⁴³Muyowine ibayilwe, 'Umpende jirani yako,na unchukye adui bako.' ⁴⁴Lakini naamakiya, mwapende adui binu,na mwaombee balo babapangia mauzi.⁴⁵ili panga mube bana ba tate yinu ywabile mbinguni. Kwa mana ywalipanga liumu liwaangazie banoite lii na wema, na atikwanyeshea ula babou na wema.⁴⁶Kati mana muwapendile babapendile mwenga,mupatike thawabu gani? Kwani batoza ushuru bapanga lii nyoo? ⁴⁷Na mana mwaasalimia alongo binu bai mwapata namani zaidi ya benge? Je! bandu ba mataifa bapanga lii nyo nyonyo? ⁴⁸Kwa eyo ipalikwa kupangika bakamilifu,kati Tati yinu wa kumaunde yaabile mkamilifu.

6

¹Uyingatie panga lii makowe ya haki nnongi ya bandu ili kujionesha,yenge upatike lii thawabu boka kwa Tate ywabile kumaunde. ²Nga nyo bai mana umpei mundu kana ulikombwe tarumbeta na kujisifia mwene kati wanafiki bapanga katika masinagogi na katika mitaa,ili panga bandu babasifu. Kweli naamakiya,bayomwile pokya thawabu yabe.³Lakini wenga mana umpei mundu,luboko lwako lwa kushoto utange lii chaukipangite luboko lwa kummaliyo, ⁴ili panga zawadi yako itolewe kwa siri. Nga nyoo Tate ywaibona yelo siri alowa kukupeya thawabu yako.⁵Na mana ubile unaloba,kene ube kati wanafiki,kwa mana bapenda yima na loba mu masinagogi na mu kona ya mitaa,ili panga bandu bandu babalolekeye. Kweli naamakiya,bateipokya thawabu yabe.⁶Lakini wenga, pau loba,jingya mu chumba. Funga nnyango,na ulobe kwa Tate bako ywabile sirini. Nga nyo Tate bako ywabona sirini alowa kukupeya thawabu yako. ⁷Na mana wende loba,kana urudie rudie malongelo gabile kwaa na maana kati mataifa bapanga,kwa mana bafikiria panga balowa yowanika kwa sababu ya longela kwabe maneno ganyansima gagabaya.⁸Kwa eyo,kene ube kati bembe,kwa mana Tate bako atangite chaukipala hata kabla unnobite lii ywembe. ⁹Nga nyo bai loba nyaa:Tate bitu ywa ubile mbinguni,ulitukuze

lina lyako. ¹⁰Ufalme wako uiche, mapenzi gako gapangike pano palunia kati mbinguni. ¹¹Utupaye lino mkate witu wa kila lichoba. ¹²utusamiye deni litu, kati twenga twaasamiya adeni bitu. ¹³Na kene utulete katika majaribu, lakini tuepushe boka kwa yolo nchela. ¹⁴Mana ite mwaasamiya bandu makosa gabe, Tate bako ywabile kumaunde kai atabasamiya mwenga. ¹⁵Lakini mana ipangite mwaasamiya lii makosa gabe, wala Tate binu awasamiya kwaa makosa yinu. ¹⁶Zaidi ya goti, mana utabilwe, kana uoneshe minyo ga huzuni kati anafiki babapanga, kwa mana batekuikunja minyo gabe ili panga bandu babatange kati batabile. Kweli nkumakiye, bayomwile kwipokya thawabu yabe. ¹⁷Lakini wenga, mana utabile, paka mauta ntweto wako na uoshe minyo gako. ¹⁸Nga nyoo yakuonesha lii nnongi ya bandu panga utabile, lakini kai Tate bako ywabile sirini. Na Tate bako ywabona siri, akupeya thawabu yako. ¹⁹Kana uitunze hazina yako mwene pano padunia, ambapo nondo na kutu huaribu, ambapo mwii hutekwana na jiba. ²⁰Badala yake, ujibekee hazina yako mwene mbinguni, ambapo wala nondo wala kutu yaweza lii haribu, ambapo mwii aweza lii tekwana na jiba. ²¹Kwa mana hazina yako ibile, nga na mwoyo wako ubile kai. ²²Liyo ni taa ya yega. Kwa eyo, mana ipangite lio lyako likoto, yega yoti wajazwa bweya. ²³Lakini mana ipangite liyo lyako bou, yega yako yoti umejaa libindo totoro. Kwa nyo, mana ipangike bweya ambayp ibile ngati yako ni libindo hasa, ni libindo kolo kiasi gani? ²⁴Ntopo hata yumo jywaweza kwatumikya mabwana gabele, kwa mana atanchukya yumo na kumpenda ywenge, au la sivyo atajitoa kwa yumo na kumdharau ywenge. Muweza kwaa kumtumikya Nnongo na mali. ²⁵Kwa eyo nakumakiya, kana ube na mashaka kuhusu maisha yako, mana ulya namani au wanywea namani, au kuhusu yega yako, wavaa namani. Je! Maisha ni zaidi lii ya chakulya na yega zaidi ya ngobo? ²⁶Lola iyuni babile angani. Bapanda kwaa na abavuni na bakusanya kwaa na kutunza ghalani, lakini Tate binu wa mbinguni huwalisha babe. Je mwenga ni wa thamani kwaa muno kuliko wabe? ²⁷Nyai ngati yinu kwa kwihangaisha aweza kwiongoza dhira jimo katika ukoto wa maisha gake? ²⁸Na kwa namani mupangilwe waziwazi kuhusu ngobo? Fikiria kuhusu maua mu ng'unda, jinsi gagabile. Gapanga lii kachi na gaweza lii kujivisha. ²⁹Balo naabakiya, ata Sulemani katika utukufu wake woti awalikwaa lii utukufu wake woti awalikwa lii limo lyaa aga. ³⁰Mana ipangike Nnongo agawalisha manyei katika nng'unda, ambayo gatama lisoba limo na kesho yatitupa katika mwoto, je ni kwa namani awawalisha mwenga, mwenga mwamubile na imani njini? ³¹Kwa nyo kene mube na wasiwasi nabaya, ;Je twalya namani? "Je twanywea namani?" au Je twawala ngobo gani?" ³²Kwa mana mataifa bapala makowe aga, na Tate yinu wa kumaunde atangite panga mupala ayo. ³³Lakini kwanza muupale ufalme wake na haki yake na aga yenge ataakabidhi mwenga. ³⁴Kwa nyo, kene ubone shaka kwa ajili ya kesho, kwa mana kesho yaishughulikia yene. Kila lisoba yatosha kuwa na tatizo lyake yene.

7

¹Kana uhukumu, nawenga kene uhukumilwe. ²Kwa hukumu yaiuhukumiya, Kwa hukumu ya uihukumiya, na wenga wahukumiwa. Na kwa kipimo chaukipimite na wenga kai wapimwa chechelo. ³Na kwa namani wakilelekeya kipande sa nkongo chakibile mu liyo lya nnongo bako, lakini utangite lii kipande cha gogo ambacho kibile mu liyo lyako? ⁴Waweza kinamani baya kwa nongo bako, lenda nikitole kipande cha kibile mu liyo lyako, wakati kipande cha gogo kibile ngati ya liyo lyako? ⁵Wenga wannafiki; kwanza toa gogo lyalibile mu liyo lyako, nga uweza kubona vizuri na kukitaa kipande cha nkongo chakibile mu liyo lya nongo wako. ⁶Kana ubapeye chakibile kitakatifu, na kene uwarushie ngoe lulu nnongi yabe. Vinginevyo baviharibia na kuvikanyaga kwa magolo, na kai watakugeukiya wenga na kukuraria ipande ipande. ⁷Loba na wenga wapeilwa. Tafuta, na wenga utapata. Bisha hodi, na wenga wafunguliwa. ⁸Mana ywoywote ywaloba, upokya. Na kwa ywoywote ywatafuta, upata. Na kwa mundu ambaye ywabisha hodi, atafunguliwa. ⁹Au abile mundu ngati inu ambaye, mana ipangike mwana wake anloba kipande cha nkate ampea liwe? ¹⁰Au mana ipangit anloba omba, na nembe ambei lingambo? ¹¹Kwa nyp, mana mwenga mwamubile abou mutangite kuapea bana binu zawadi nzuri, Je! Ni kiasi gani zaidi Tate ywabile mbinguni abapeya ilebe nzuri balo bannoba ywembe? ¹²Kwa sababu yee, mana upala panga kilebe chochote na bandu benge, na wenga kai upalikwa kuwapangi nyonyonyo. Kwa mana ayee nga sheria ya manabii. ¹³Mujingye kwa pitya nnyango waubile mwembamba. Kwa mana nnyango ubile mpana na ndela ni pana yaiyongoza mu uharibifu, na pabile na bandu bapeta ndela yee. ¹⁴Nnyango ni nchunu, Nnyango nchunu nga ndela yaiyenda katika ukoto na bandu achene baweza kuibona. ¹⁵Mujiadhari na manabii ba ubocho, baichile bawala ngozi ya ngondolo, ila kweli yabe ni bwea akale. ¹⁶Kwa matunda gabe mubatangite. Je bandu baweza kuvuna matunda mu mwimwa, au nkongo wa mbeyu ya mbaruti? ¹⁷Kwa jinsi yee, kila nkongo mzuri upambika matunda mazuri, lakini nkongo mbaya upambika matunda mabaya. ¹⁸Nkongo mzuri waweza lii pambika matunda mabaya, ila nkongo mbaya waweza lii pambika matunda mazuri. ¹⁹Kila mkongo ambao upambika lii matunda mazuri utakatwa na kuutupa mu mwoto. ²⁰Nga nyo bai, ubatangite bokana na matunda gabe. ²¹Kila mundu lii ywanibakiye nenga, 'Ngwana, Ngwana,' Ajingya mu ufalme wa mbinguni, ila ni yolo kichake ywapanga mapenzi ga Tate bango ywabile mbinguni. ²²Bandu baingi banibakiya lichuba lee, 'Ngwana, twaupangite lii unabii kwa lina lyako, twagatoa lii mapepo kwa lina lyako, na kwa lina lyako tupangite makowe mengi makolo?' ²³Nga naabakiya wazi, 'niatangite lii mwenga! Muboke kwango, mwenga mwamupanga maovu!' ²⁴Kwa nyo, kila yumo ywaliyowine neno lango na kutii atafana na mundu ywabile na hekima ywaichenga nyumba kunani ya mwamba. ²⁵Ula mana iichile, na upepo uichile na kuikombwa nyumba yee, lakini yaweza lii tomboka pai, kwa mana ichengilwe kunani ya mwamba. ²⁶Lakini kila ywaliyoinene neno lango na kulitii lii, afananishwa na mundu nlalo ywaichenga nyumba yake kunani ya nchanga. ²⁷Ula mana iichile, mafuriko gaicha, na mbepo uicha na kwikombwa nyumba yee. Na yatitomboka, na uharibifu wake watikamilika. ²⁸Uikite wakati ambao Yesu paayomwile longela maneno aga, bandu batishangala mafundisho gake. ²⁹Kwa mana atifundisha kati mundu ywabile na mamlaka, na abile lii kati baandishi babe.

¹Wakati Yesu pauluke pae buka pakitombe,kipenga kikolo changengime. ²Lola,nkoma aichile na sijudu nnonge yake,abaya, "Ngwana,mana ipangite ubile tayari,waweza kunipanga niwe safi." ³Yesu atinyoosha luboko lwake na kunkamwa,abaya, "Nibile tayari. Ube msafi." Papano atitakasika ukoma wake.⁴Yesu ammakeye, "Lola panga kene ubaye kwa mundu ywoywote. Kamwa ndela yako,na ujioneshe mwene kwa kuhani na utoe zawadi Musa atigiza,kwa ajili ya ushuhuda kwabe."⁵Wakati Yesu paikite Kapernaumu,Jemedari aichile kwake nganlaluya, ⁶abaya, "Ngwana,mmanda wangu agonjike munyumba yango atipooza na abile na matamwe ga yogopa." ⁷Yesu ammakeye, "Nenda icha kumpanga nkoto."⁸Jemedari ngayangwa na kumakiya, "Ngwana,nenga na wathamani lii hata uiche na jingya ngati ya dari yango,baya neno bai na mmanda wango apangike ntamwe. ⁹Kwa mana nenga kai ni mundu ywabile na mamlaka,na nibile na askari pae yango. Mana nibaite kwa yolo "Yenda'na ayenda,na kwa ywenge 'Icha' na nembe uicha,na kwa mmanda wango, 'Panga nyo', na nembe apanga nyonyo"¹⁰Wakati Yesu payuine aga,atishangala na kuamakiya balo bangengime,kweli naamakiya, Namweni lii mundu ywabile na imani kati yolo katika Israeli.¹¹Naabakiye,baingi baicha boka mashariki na magharibi,batama katika meza pamope na Abrahamu,Isaka na Yakobo,katika ufalme wa mbinguni. Lakini bana ba ufalme wa mbinguni. ¹²Lakini bana ba ufalme watupwa katika libendo lya panja,ambapo pabile na lela na saga meni." ¹³Yesu ammakeye Jemedari, "Yenda!Kati yaauyomwile amini,na ipangike nyo nyo nyo kako." Na mmanda atipangika nkoto saa yeyelo.¹⁴Wakati Yesu paikite mu nyumba ya Petro,amweni mao mkwe wake na Petro agonjike abile ntamwe wa homa. ¹⁵Yesu ankamwileluboko lwake,na homa yake yatiboka, boka po atiyumuka na tumbwa kuwahudumya.¹⁶Na paikite kitamwinyo,bandu bannetya Yesu bandu baingi babile na nchela. Atikuwafukuza nchela na balo babile atamwe atikwaponiya. ¹⁷Kwa namna yee gatimya galyo gayomwile longelwa na nabii Isaya, "Nembe mwene ywagatola matamwe na apotwike marazi yitu."¹⁸Boka po Yesupaalibweni likusanyiko lyatikunzunguka,atitoa maelekezo ga yenda upande wenge wa Bahari ya Galilaya. ¹⁹Kisha mwandishi aichile kwake na kummakeya, "Mwalimu,nakukengama popote paupenda." Yesu ammakeye, ²⁰"Mbweha babile na mapole,na iyuni ba kunani babile na iota,lakini mwana wa Adamu abile lii mahali pagonja ntwe wake"²¹Mwanafunzi ywenge amakiye abaya, "Ngwana niruhusu nyende kumzika tate bango." ²²Lakini Yesu ammakeye, "Ngengame,na ubaleke bandu ba kiwo baazike bandu babe."²³Yesu pajingile mu ngalawa,banafnzi bake bangengime mungalawa. ²⁴Lola, iichile dhoruba kolo kunani ya bahari,kiasi cha ngalawa gubikwa na mawimbi. Lakini Yesu agonjike. ²⁵Banafunzi baichile na kummakeya babaya, "Ngwana tuokoe twenga,twenda waa!"²⁶Yesu aamakiye, "Kwa mwanja namani mwayogopa,mwenga mwamubile na imani njene?" Nga atiuluka na kuukanikiya upepo na bahari. Kisha pable na utulivu nkolo, ²⁷alalome bakamwilwe na mshangao babaya, "Ayee mundu wa namna gani,panga mpaka mbepo na baari yamweshimiya nembe?"²⁸Wakati Yesu pa aichile upande wenge wa nnema ya Magadala,alalome abele batawaliwa na nchela bakwembine nakwe. Babile baboka mumakaburi na bapangite vurugu muno, kiasi panga ntopo msafiri ywaweza pitya ndela yee. ²⁹Lola,bapangite ndoti na baya, "Tubile na namani chakupanga kwako,mwana wa Nnongo? Uichile pano kututesa kabla ya muda uikite?"³⁰Nambeamino kundi kolo lya ngobe libile lyatichungwa,pabile kutalu lii muno na palo babile, ³¹Nchela bayendelya lalamika kwa Yesu na baya, "Mana ipangite watuamuria boka,utupeleke kwa ngobe." ³²Yesu abaya, "Muyende!" Nchela batiboka na yenda kwa ngobe. Na lola,kindi lote lyatiuluka boka pakitombe teremka mubahari na lote lyabulagika mumase.³³Alalome babile bakiwachunga ngobe batibutuka. Na kuyenda mjini babaya kila kilebe,hususanu chaakipangite kwa alalome batawaliwa na nchela. ³⁴Lola,mji woye uichile kwembana na Yesu. Paabamweni,bannobite aboke mu nkoka wabe.

¹Yesu ajinga mungalawa,akavuka na aikite mu nnema paatama. ²Lola,bannetya mundu ywatipooza agonjike mu ligodolo,paaiibweni imani yabe, Yesu ammakeye mundu ywatipooza,"Mwana wango,ube na furaha,Dhambi yako yatisamehewa."³Linga,Baazi ya walimu wa sheria ngabalongela bembe kwa bembe, "Ayoo anakufuru" ⁴Yesu ayuine malango gabe na baya, "Kwa mwanja namani mwawaza maovu mu myoyo yinu?" ⁵Namani kibile rahisi baya, 'Dhambi zako za samiwa' au baya, 'Yema na utyange?' ⁶Lakini mutambue panga Mwana wa Adamu abile na uwezo wa samiya dhambi..." agabaya aga kwa yolo ywatipooza, "Yema,tola godolo lako,na uyende kachako."⁷Nga yolo mundu ayemite na boka yenda kichake. ⁸Bandu pababweni ayo,batishangala na kumsifu Nnongo.ambaye abapeya uwezo wolo bandu. ⁹Na Yesu paabile apeta boka pano,amweni mundu ywatama kwa lina Mathayo,ambaye abile sehemu ya batoza ushuru. Nembe ammakeye,"Ngengime nenga" nembe atiyema na kungengama.¹⁰N yesu paatama ili alyee chakulya munyumba,baichile batoza ushuru baingi na bandu babou pamope na Yesu na wanafunzi wake. ¹¹Nga Mafarisayo pababweni aga,baamakiye wanafunzi "Kwa mwanja namani mwalimu winu enda lyaa pamope na batoza ushuru na bandu babile na mazambi."¹²Yesu paayowine ago,nembe abaya, "Bandu babile na afya bahitaji lii mganga,ila balo bandu babile atamwe. ¹³Tapalika muyende mkajifunze maana yake, "Niipendike rehema na dhabihu lii,ni kwa haki lii ya kutubu,ila kwa babile na dhambi."¹⁴Nga banafunzi ba Yohana baichile kwake na babaya, "Kwa mwanja namani twenga na mafarisayo tunafunga,lakini wanafunzi wako bafunga lii?" ¹⁵Yesu aamakiye, Je wasindikizaji wa arusi waweza pangika na huzuni muda Ngwana harusi paabile pamope nakwe? Lakini machuba gaicha ambapo Ngwana arusi atachukuliwa boka kwabe,na ndipo bwatafunga.¹⁶Ntopo mundu ywakibeka kipande cha ngobo yayaambe mu ngobo ya zamani,kiraka chapapuliwa boka mu ngobo na mpasuko nkolo wapangilwa.¹⁷Ntopo bandu babeka wembe wayambi katika chombo cha

wembe wa zamani,mana ipangite bapanga,ngozi yapapwanika,wembe waboka na ngozi yaharibika. Badala yake,babeka wembe wayambe katika ngozi yaayambe na yoti ibile salama.¹⁸Wakati Yesu aamakiye mambo ayo,lola,afisa aichile atisujudu nnonge yake.Nembe abaya, "Mujina wango awile punde,lakini uiche na ubeke luboko lwako nnani yake na nembe atama kai. ¹⁹Nga Yesu ayemite na kungengama na banafunzi bake kai." ²⁰Lola,nwawa ambaye atitokwa na damu kwa muda wa myaka komi na ibele,aichile karibu na Yesu na akamwile sehemu ya pindo lya ngobo yake. ²¹Kwa mana abaya, "Mana niikamwile ngobo yake,nenga naupatike uponyaji." ²²Yesu atigalambuka na kunlola na kummakiya, "Nnwawa,ujipeye mwoyo, Imani yako ikupangite nkoto." Na muda wowolo nnwawa apatike uponyaji. ²³Na Yesu paikite mu nyumba ya afisa,nembe ababweni bapiga tarumbeta na bandu baingi bapanga ndoti. ²⁴Ywembe abaya, "Muboke pano,kwa mana nnwawa awile lii,ila agonjike. Lakini bembe banchekite na kumpangia zihaka. ²⁵Na balo bandu batitolewa panja,na ywembe ajingile mu nyumba na ankamwile luboko na nnwawa atiamka boka mu kiwo. ²⁶Na habari yee yatienea katika nnema woti.²⁷Nga Yesu paabile apeta boka palo,alalome abele vipofu bangengime. Bayendelea kupanga ndoti babaya, "Twaloba uturehemu,Mwana wa Daudi." ²⁸Muda Yesu paikite mu nyumba,balo vipofu baichile kwake. Yesu ammakiye, "Mwaamini panga naweza panga?" Bembe bammakiye "Elo,Ngwana."²⁹Nga Yesu akamwile minyo gabe na baya, "Na ipangike nyoo kwinu kati imani yinu yaibile" ³⁰Na minyo gabe gafunguka. Ndipo Yesu akasisitiza na kuamuru na baya, "Mulolekeye mundu ywoywote kene atange kuhusu likowe lee. ³¹"Lakini bandu aba abele babokite na kuilolekea habari yee sehemu yoti ya nnema.³²Nga balo alalome abele pabayenda zao,Lola,mundu yumo bubu ywapagawa na nchela banetike kwa Yesu. ³³Na nchela bambokite,yolo mundu bubu atumbwile longela. Umati watishangala na baya, "Ayee yatokea lii katika Israeli. ³⁴Lakini mafarisayo babayite, "Kwa akolo ba nchela,abafukuza nchela."³⁵Yesu ayenda mu nnema woti na vijiji. Na ywembe ayendelea kufundisha katika masina gogi, akihubiri injili ya ufalme na kuponya matamwe ya kila aina na udhaifu wa aina yoti. ³⁶Wakati paubweni umati,ywembe atikwaonea huruma,kwa sababu batisumbuka na kutekwanika mwoyo. Babile kati ngondolo babile lii na mchungaji.³⁷Ywembe aamakiye banafunzi bake. "Mauno ni maingi, lakini bapanga kachi ni achunu. ³⁸Nga nyo bai upesi mumlobe Ngwana wa mauno,ili panga atume bapanga kachi katika mauno gake."

10

¹Yesu abakema banafunzi bake komi na ibele pamope na kuapea mamlaka kunani ya nchela achafu, kwakemya na kuwafukuza na kwaponya aina yoti ya matamwe na aina yoti ya magonjwa.²Maina ga mitume komi na ibele ni aga. La kwanza Simeoni (ambaye akemelwa Petro), na Andrea kaka bake, Yakobo mwana wa Zebedayo, na Yohana kaka bake; ³Philipo,na Bartelemayo, Thomaso, na Mathayo ywatoza ushuru, Yakobo mwana wa Alfayo, na Tadeo, ⁴Simoni mkananayo, na Yuda Iskariote,ywabile ywaupangite usaliti.⁵Aba komi na ibele Yesu atikwatuma. Ywembe atikwaelekeza abaya, "Kene muyende mahali batama wamataifa na kana mujingye mu nnema wa wasamalia. ⁶Badala yake,muyende kwa ngondolo batipotea wa nyumba ya Israeli. ⁷Na pamuyenda,muhubiri kwa baya, ufalme wa mbinguni wenda karibia."⁸Mwaponye atamwe,muafufue balo bawile,muatakase babile na ukoma na muwafukuze nchela. Mupokile bure,na muutoe bure. ⁹Kene mutole dhahabu.almasi au shaba mu mikoba yinu. ¹⁰Kene uutole mkoba katika safari inu,au ngobo ya ziada, ilatu au fimbo,kwa mana mpanga kachi astahili chakulya chake.¹¹Nnema wowoti au kijiji cha mujingya,mumpale ambaye ywastahili na mtame palo mpaka pamuboka. ¹²Pamujingile katika nyumba musulimie, ¹³Mana ipangike nyumba yastahili, amani inu itame kolo,lakini kati nyumba yastailia lii,amani inu iboke pamope na mwenga.¹⁴Kwa balo babapokya lii mwenga au bakani kuwapekania maneno inu,wakati mwamuboka mu nyumba au nnema woo,muipanguse mavumbi mu magolo yinu ya mahali apo. ¹⁵Kweli naamakiya,ipangika ya stahiliya muno miji ya Sodoma na Gomora kuliko nnema woo.¹⁶Lola,nenda kwatuma kati ngondolo katikati ya mbwa mwitu, kwa eyo mube na werevu kati ng'ambo na bapole kati ng'unda. ¹⁷Mube baangalifu na bandu,baapeleka mu mabaraza, kuwakombwa mu masinagogi. ¹⁸Na mwaletwa nnonge ya akolo na bafalme kwa ajili yango,kati ushuhuda kwao na kwa mataifa.¹⁹Muda baashutumu,kene mube na wasiwasi panga namani cha longela.kwa mana kilebe cha longela mwapewa kwa wakati wowolo. ²⁰Kwa mana ni mwenga lii mwalongela,ila Roho wa Tate inu alongela ngati inu.²¹N'longo alowa kumwinua nongowe kumulaga,na tate kwa mwana wake. Bana bayema nnani ya apindo,na kwapanga bawile. ²²Mwenga mwalowa chukiwa na kila mundu kwa sababu ya lina lyango.Lakini ywoywote ywavumilia mpaka mwisho mundu yoo ataokolewa. ²³Muda babatesa katika nnema woo,mubutuke mu nnema wenge,kwa kweli naamakiya,mutenda lii miji yoti ya Israeli kabla ya mwana wa Adamu aichile.²⁴Banafunzi ni nkolo lii kuliko mwalimu wake,wala mmanda ywabile kunani kuliko Ngwana wake. ²⁵Inatosha kwa mwanafunzi panga abe kati mwalimu wake,na mmanda abe kati Ngwana wake. Mana ipangite bangemite Ngwana wa nyumba Belzabuli, ni kwa kiasi gani zaidi wabakashifu bandu ba nyumba yake!²⁶Nga nyo bai kene muwahofie babe,kwa mana ntopo likowe lyafunuliwa lii,na ntopo lyalifichika ambalo layowanika lii. ²⁷Chelo chaniamakiye mulibindo,kene mukibaye mubwea,na chamukipekaniya kwa ulaini mumakutu ginu,kene mukibaye mana mubile kunani ya nyumba.²⁸Kene muyogope balo baabulaga yega lakini babile lii na uwezo wa kuibulaga roho. Badala yake,mwayogope yolo ywaweza kubulaga yega na roho kolyo kuzimu. ²⁹Je kasuku abele bapemewa lii kwa senti njene? Ata nyoo ntopo ywaweza tomboka pae bila Tate inu kuyowa. ³⁰Lakini hata idadi ya nywili inu yabalangilwe. ³¹Kene mube na yogopa,kwa mana mubile na thamani muno kuliko kasuku baingi. ³²Nga nyoo bai kila ywa yeketya nnonge ya bandu,na nenga kai nenda kunyeketya nnonge ya Tate bango ywabile mbinguni. ³³Lakini ywembe ywanikanikiya nnonge ya bandu,nenga kai nankanikiya nnonge ya Tate bango ywabile mbinguni.³⁴Kene mufikiri panga niichile kuleta amani mulunia. niichile lii leta amani,ila upanga. ³⁵Kwa mana niichile kumbeka mundu ywankanikiya tate bake,na nnwawa

nnani ya mao bake,na mkwe nnani ya mkwe wake. ³⁶ Adui ba mundu bapangika balo ba munyumba yake.³⁷Ywembe ambaye ywampenda tate bake au mao muno kuliko nenga yolo anistahili lii. Na ywembe ywampenda muinja au nwawa muno kuliko nenga ayoo nga astahili, ³⁸Ywembe ambaye aupotwa lii msalaba na kunikengama nenga anistahili lii. ³⁹Ywembe ywagapala maisha atagapoteza.Lakini ywembe ywagapoteza maisha kwa ajili yango agapata. ⁴⁰Ywembe ywaakaribisha mwenga kanikaribisha nenga,na ywembe ywanikaribisha nenga atikunkaribisha ywembe ywanituma nenga. ⁴¹Na ywembe ywamkaribisha nabii.Na ywembe ywamkaribisha ywabile na haki kwa sababu ni mundu wa haki aipokya thawabu ya mundu wa haki.⁴²Ywoywote ywampea yumo wa achene aba,ata kikombe cha mache ya nywaa ya baridi,kwa sababu ywembe ni mwanafunzi,kweli naamakiya,ywembe aweza lii kukosa kwa ndela yeyote thawabu yake."

11

¹Mana ipangite ya Yesu ayomwile kuwaelza banafunzi wake komi na ibele abokite pale yenda kufundisha na kuhubiri katika miji yabe, ²na Yohana mana ipangite abile muligereza payuine paabile kunani ya matendo ga Kiristo,atikutuma ujumbe pitya banafunzi bake, ³na banlaluyte, "Wenga nga yolo ywaicha,au abile ywenge tupalikwa kumtazamia?"⁴Yesu kanyangwa na baya kwabe "Muyende kummakiya Yohana yelo gamugapangite na yalo mugayuine. ⁵Bandu babweni lii bapata kulola,viwete watambaa,bakoma wanatakaswa,bandu bayuine lii bayuine kai,bandu bawile bafufuliwa pata ukoto,na bandu bapala bahubiria habari njema. ⁶Na amebarikiwa yolo ywabweni lii shaka kunani yango.⁷Muda bandu aba pababokite, Yesu atumbwile baya na umati kunani ya Yohana, "Namani muyenda kwabona katika jangwa tete latikiswa na mbepo? Lakini ⁸namani muyenda kuibona mundu ywawala mavazi mololo? Hakika,balo bawala ngobo mololo batama munyumba ya afalme.⁹Lakini muboi kuona namani-Nabii? Elo,naamakiya,na zaidi ya Nabii. ¹⁰Ayoo nga ywaandikiwa,Linga,namtuma mjumbe wango nnonge ya minyo gako,ambaye aiandaa ndela yako nnonge yako.¹¹Nenga naamikiya kweli,kati ya babelekilwe na alwawa ntopo ywabile nkolo kuliko Yohana Mbatizaji. Lakini ywabile nchunu katika ufalme wa mbinguni ni nkolo kuliko ywembe. ¹²Boka lisoba lya Yohana Mbatizaji mpaka nambiambino,ufalme wa mbinguni ni wa nguvu,na bandu babile na nguvu,autola kwa nguvu.¹³Kwa mana manabii na sharia,batitabiri mpaka wakati wa Yohana. ¹⁴Na kati mubile tayari kuyeketya,ayoo nga Eliya,yolo ywaicha. ¹⁵Abile na makutu ga kuyowa na ayowe.¹⁶Nifananishe na namani kibeledi cheno? Ni mfano wa bana bang'anda maeneo ga soko,batama na kemana ¹⁷na baya, 'Tulikombwile zomari na mung'anda lii. Twalombola, na mulela lii.¹⁸Kwa mana Yohana aichile bila lyaa mkate au nywea wembe,na babile babaya, 'Abile na nchela.' ¹⁹Mwana wa Adamu aichile alyaa na nywaa na babayite 'Lola,ni mundu mlaji na mlevi, mbwiga wa batoza ushuru na babile na dhambi! Lakini hekima yadhihirishwa kwa makowe gake."²⁰Yesu atumbwile kuikanikiya miji ambamo baadhi ya makowe gake ga ajabu yapangilwe,kwa sababu babile batubu lii. ²¹Ole wako,Kolazini,Ole wako Bethsaida! Kati makowe makolo gapangika Tiro na Sidoni yalo yapangika pano,mana kabatubu zamani kwa wala magunia na kwipaka majivu. ²²Lakini upangike uvumilivu kwa Tiro na Sidoni lichuba lya hukumu kuliko kwako.²³Wenga, Kapernaumu,unazani wakakatuliwa mpaka kumaunde? hapana waulushwa mpaka pae kuzimu. Kati Kwa Sodoma na kupangike makowe makolo,kati gapangike kwako,ipangike ibile mpaka leno. ²⁴Ila nabaya kwako panga itakuwa rahisi kwa nnema wa Sodoma yema lisoba lya hukumu kuliko wenga. ²⁵Katika muda woo Yesu, "Nenda kusifu wenga,Tate,Ngwana wa mbingu na nnema,kwa mana ugapangite makowe aga bonekana lii kwa bandu babile na heshima na malango,na kuyapanga gayowanike kwa babile lii na elimu,kati bana achunu. ²⁶Tate kwa mana yatikupendeza nyoo mu minyo gako. ²⁷Makowe yoti yabekitwe kwango boka kwa Tate. Na ntopo ywantangite mwana wa Adamu ila Tate,na Ntopo ywandangite Tate ila Mwana,na yeyote ambaye mwana abile na hamu ya kumfunulia.²⁸Muiche kwango,mwenga mwabote mwamusumbuliwa na lemewa na mizigo itopile,na nenga naapanga pomolya. ²⁹Muitie nira yango na mujifunze boka kwango,kwa mana nenga na mnyenyekevu na mpo;le wa mwoyo na mwaipata pomolya lya mwoyo winu. ³⁰Kwa mana nira yango ni laini na mzingo wango ni mwepesi.

12

¹Wakati woo abokite lichuba lya sabato pitya mumigunda.Bnafunzi bake babile na njala na batumbwile kugatekwana masuke na kugalyaa. ²Lakini Mafarisayo pabamweni ago,bammakiye Yesu "Lola banafunzi bako baitekwana sharia bapanga lisoba lya sabato makowe garuhusiwa lii"³Lakini Yesu aamakiye, "Musoma kwaa namna Daudi apangite,wakati paabile na njala,pamope na bandu babile nabo? ⁴Namna yaajingile munyumba ya Nnongo na lyaa mikate ya wonyesho,ambayo ibile halali lii kwake lyaa na balo abile nabo,ila halali kwa makuhani?Balo mwasoma lii katika sharia,panga lichuba la sabato Makuhani mu lihekalu bainajisi Sabato, lakini babile lii na hatia? ⁵Lakini nabaya kwinu mana ywabile nkolo kuliko hekalu abile pano.⁷Mana mutangite yee ibile na maana gani;nenda pala rehema na dhabihu lii; kana mwahukumu babile lii na hatia, ⁸Kwa mana Mwana wa Adamu nga Ngwana wa Sabato."⁹Kisha Yesu aboka palo yenda mu lisinagogi lyabe. ¹⁰Lola pabile na mundu ywapooza luboko.Mafarisayo banlaluye Yesu,babaya, "Je, ni halali kunponya lichuba lya Sabato?" Ili panga baweze kumshitakya kwa kupanga dhambi.¹¹Yesu kaamakiya, "Nyai kati inu,ambaye mana ipangite ngondolo yumo, na yolo ngondolo atombwike ngati ya lipole lichuba lya sabato,mukamwa lii na kumtoa kwa nguvu ngati ya lipole? ¹²Je, ni kilebe gani chabile na thamani,muno kwani,ni zaidi lii ngondolo!Kwa eyo ni halali panga mema lichuba lya Sabato."¹³Kisha Yesu ammakiye yolo mundu, "Kakatuya luboko lwako" Atiukakatua,na uipatike afya,kati wolo wenge. ¹⁴Lakini Mafarisayo baboka panja na kupanga namna ya kumulaga bayenda panja kupanga kinchugu chake. Babile bapala namna ya kumulaga.¹⁵Yesu paatangite lee atiboka pano. Bandu baingi bangengime,na atikwaponya boti. ¹⁶Atikwaagiza kana baiche panga atangike kwa benge. ¹⁷Panga itimie ile kweli,yabayilwe na nabii Isaya,

abaya.¹⁸ Lola, mmanda wango ywaninchawile, mpendwa wango, katika ywembe nafsi yango yatipendezwa. Naibeka Roho yango nnani yake, na aitangaza hukumu kwa Mataifa.¹⁹ Ahangaika lii wala lela kwa lilobe lya nguvu; wala ywabile ywoywoti ipekaniya sauti yake mitaani.²⁰ Alitekwana lii tete lyalichubuliwa; aizima utambi wowote wautoa lyoi, mpaka paaileta hukumu nakushinda.²¹ Na Mataifa bapangilwa na ujasiri katika lina lyake.²² Mundu fulani kipofu na bubu, ywatipagawa na nchela atiletwa nnonge ya Yesu. Atikwaponya, pamope na matoke ga kwamba mundu bubu abaya na kubona.²³ Bandu bote batishangala na baya, "Yawezekena mundu yolo kuwa mwana wa Daudi?"²⁴ Lakini wakati Mafarisayo batangite miujiza yee, babaya, "Ayoo mundu atoa nchela kwa nguvu zake mwene ila ni kwa nguvu za Belzebuli, nkolo wa nchela."²⁵ Lakini Yesu atangite malango gabe na kuwabakiya, "Kila ufalme waubaganike wene waharibika, na kila mji au nyumba yagawanyika yene yayema lii."²⁶ Mana ipangite nchela, amwondoa nchela, bai ajipinga mu nafsi yake mwene.²⁷ Ni namna gani ufalme wake wayema? Na mana natoa nchela kwa nguvu ya Belizabuli, bafuasi binu huwatoa kwa ndela ya nyai? Kwa ajili ya lee babile mahakimu binu.²⁸ Na mana natoa nchela kwa nguvu ya Roho wa Nnongo, bai ufalme wa Nnongo uichile kwinu.²⁹ Na mundu ywaweza kinamani jingya munyumba ya ywabile na nguvu na jiba, bila kumtaba ywabile na nguvu kwanza? Nga nyo paajiba mali yake boka munyumba.³⁰ Yeyote abile lii pamope na nenga abile kinchugu chango, na ywembe abile lii kusanya pamope nanenga yolo hutawanya.³¹ Na yKwa eyo nabaya kwinu, kila dhambi na kufuru bandu basamewa, ila kumkufuru Roho mtakatifu basamiwa lii.³² Na yeyote ywabaya neno kinchugu cha Mwana wa Adamu, lee asamehewa. Lakini yeyote ywabaya kichogo na Roho Mtakatifu, ayoo asamiwa lii, katika ulimwengu woo, na wala ule waicha.³³ Ama upange mikongo kuwa mzuri na tunda lake zuri, au uharibifu mkongo na tunda lake, kwa mana nkongo watambulika kwa tunda lake.³⁴ Mwenga mwa kibelevi cha ng'ambo, mwenga ni mwabou, mwaweza kinamani baya makowe mazuri? Kwa mana mikanwa ubaya boka mu akiba yagabile mumwoyo.³⁵ Mundu mwema katika akiba njema ya mwoyo wake gaboka mema, na mundu mbou katika akiba uvu ya mwoyo wake, na utoa chakibile kibou.³⁶ Naamakiya panga katika lichuba lya hukumu bandu bapanga hesabu ya kila neno libile lii na maana balongela.³⁷ Kwa mana kwa maneno gako gabalangilwa haki na kwa maneno gako wahukumiwa.³⁸ Kisha baadhi ya baandishi na Mafarisayo banyangwa Yesu babaya "Mwalimu, tupendike bona ishara boka kwako."³⁹ Lakini Yesu anyangwa na kuamakiya, "Kibelevi kibou na cha umalaya kipala ishara. Lakini ntopo ishara yatolewa kwabe ila lii yelo ishara ya Yona nabii."⁴⁰ Mana yelo nabii Yona yaabile ngati ya tumbo la omba nkolo kwa masoba gatatu mutwekati na kilo, nga nyoo Mwana wa Adamu apala pangika ngati ya mwoyo wa nnema kwa machuba matatu mutwekati na kilo.⁴¹ Bandu ba Ninawi bayema nnonge ya hukumu pamope na kibelevi cha bandu aba ma wata bahukumu. Kwa mana batetubu kwa mahubiri ga Yona, na lola mundu fulani nkolo kuliko Yona abile pano.⁴² Malkia wa kusini ayima mu hukumu pamope na bandu ba kibelevi chelo na kukihukumu. Aichile boka miisho ya lunia icha kwiwowa hekima ya Suleimani, na lola mundu fulani nkolo kuliko Selemani abile pano.⁴³ Wakati nchela mchafu pamtoko mundu, bapeta mahali pabile na mache apala pomolya, lakini babweni lii.⁴⁴ Kisha babaya, 'ngerebuka mu nyumba yango paniboka.' Paakerebuka akuta lee nyumba yatisafishwa na ibe tayari.⁴⁵ Kisha bayenda na kuwaleta benge roho achafu saba babile balongela muno kuliko ywembe, aicha tama bote palo. Na hali yake ya mwisho bapangika mwisho uwa mbaya kuliko kwanza. Nga nyo ipalika kuwa kwa kibelevi cheno kiovu.⁴⁶ Wakati Yesu paabile balongela na kipenga lola, mao bake na alongo bake bayema panja, bapala longela nakwe.⁴⁷ Mundu yumo ngammakiya, "Lola mao bako na alongo bako bayemite panja, bapala longela nakwe."⁴⁸ Lakini Yesu anyangwa na kummakiya ywamjulisha, "Mao bango ni nyai? Na alongo bango ni akina nyai?"⁴⁹ Ywembe ywakakatua luboko lwake kwa banafunzi na baya, "Lola, aba ni mao na alongo bango!"⁵⁰ Kwa mana yoyote ywapangae mapenzi ga Tate bango ywabile kumaunde, mundu yoo nga nlongo bango, dada na mao bango."

13

¹ Katika lichuba lee Yesu abokite mu nyumba na tama kando ya baari.² Bandu baingi batikusanyika kwa kumzunguka, ajingile mu ngalaba na tama ngati yake. Bandu boti bayema kando ya baari.³ Kisha Yesu abaya maneno yanambone kwa mifano, Abaya, "Lola, mpanzi ayenda kupanda." Paabile akipanda baadhi ya mbeyu zatitomboka kando ya ndela na iyuni baichile na kuidonoa.⁴ Mbeyu yenge itombwike nnani ya mwamba, ambapo zipatike lii nkando wakutosha. Gafu zatichipua kwa sababu nkando ubile lii na kina.⁵ Lakini liumu palichomoza lyaitiniya kwa mana zibile lii na mkega, na zatikauka.⁶ Mbeyu yenge zatomboki ngati ya mikongo yabile na miba. Mikongo yabile na miba yatirefuka kunani yake na kuisonga.⁷ Mbeyu yenge yatitomboka mu nkando mzuri na kuzaa mbegu, yenge mara mia jimo zaidi, ywenge mutame na ywenge thelathini.⁸ Abile na makutu na apekanie.⁹ Banafunzi baichile na kummakiya Yesu, "Kwa namani walongela na makutano kwa mifano?"¹⁰ Yesu anyangwa na kuamakiya, "Mbeilwe upendeleo wa kugatanga siri za ufalme wa mbinguni, ila kwabe bapeyelwa."¹¹ Lakini yeyote ywabile nacho, kwake ywembe ywaongezewa muno, na apala faida ngolo. Ila yolo ywabile nacho lii ata kichunu cha abile atanyang'anywa.¹² Nga nyoo nalongela nabo kwa mifano kwa sababu ingwa banabona, kana baubweni ukweli. Na mana bayowine.¹³ Unabii wa Isaya watimia kwabe, wolo ubaya, "Mwenda kugasiki, ila kwa namna yoyote mwaelewa lii; wakati mugabweni muweze bona, lakini kwa namna yeyote ile mutangite lii."¹⁴ Na myoyo ya bandu aba ibile mulibindo, ni vigumu kugayowa, na batifumba minyo gabe, au yowa kwa makutu gabe, au tanga kwa myoyo yabe, nga nyo batikerebuka kai, na nenda kwaponya.¹⁵ Bali minyo yinu yatibarikiwa, kwa mana gabona, na makutu inu kwa mana gayowa.¹⁶ Hakika naamakiya manabii baingi na bandu babile na haki babile na hamu ya kugabona makowe yalo mugabweni, na waweza lii kugabona. Batamaniya kugayowa makowe galo mugapekaniya, babapekaniya lii.¹⁷ Nambiano muyuine mfano wa mapenzi.¹⁸ Wakati yeyote paayuine neno lya ufalme na atangite lii, nga mwovua uicha na kukitola chakiyomwile kupandwa ndani ya mwoyo wake. Ayee nga mbegu yelo

yatipandwa kando ya ndela.²⁰Ywembe ywapandwa katika miamba ni yolo ywaliyowa neno na kulipokya haraka kwa furaha.²¹Bado abile lii mkega ngati yake,ila bavumulia kwa kitambo kifupi.Wakati matatizo au mateso gatokea kwa sababu ya neno wikobala ghafla.²²Ywapandwa katika mikongo yabile na miba,ayoo nga yolo ywaliyowa neno lakini masumbuko ga dunia na ubocho wa utajiri watilisonga neno lipambike lii matunda.²³Ywapandilwe mu nkando unoite,ayoo nga yolo ywaliyo neno na alitangite. Ayoo nga yolo ywapambika matunda na kuendelea pambika jimo zaidi ya mara mia,yenge sitini,yenge thelathini.²⁴Yesu abapeile mfano wenge,abaya,"Ufalme wa nnngo wafananishwa na mundu ywapanda mbeyu nzuri mung'unda wake.²⁵Lakini bandu pabagonjike,adui aichile kae na kupanda manyei ngati ya ngano kisha aboi.²⁶Baadae ngano payati ota na kutoa mazao gake,nga manyei gabonekine kae.²⁷Na amanda ba ywabile nng'unda baihile na kummakiya,'Ngwana,upandike lii mbeyu nzuri katika ng'unda wako? Ipangite namani mbiambino mubile na manyei? ²⁸Abayite,Adui apangite lee,"Amanda bammakiye, "Kwa eyo upala tuyende kuyang'oa?"²⁹Mwenye ng'unda abaya, 'Hapana,wakati pamuyalema manyei mwalowa lema pamope na ngano.³⁰Muyaleke yakue pamope mpaka wakati wa mavuno. Muda wa Mauno nabaya kwa aunaji, 'Kwanza mugang'oe manyei na mugapange matita matita na kugatinia mwoto,lakini muikusanye ngano katika ghala yango."³¹Kisha Yesu atikwatolea mfano wenge. Abaya, "Ufalme wa mbinguni walandine na mbeyu ya haradali ambayo mundu atikuitola na kuipanda mu ng'unda wake.³²Mbeyu yee kwa hakika ni njene kuliko mbeyu ya mmea wenge wa bustani,upangika nkongo,kisa panga iyuni wa mwitu uicha na chenga mu matawi gake."³³Atikwamakiya mfano wenge kai, "Ufalme wa mbinguni ni kati chachu yelo ya twaliwa na nwawa na kwiyangabana na vipimo vitatu kwa unga mpaka iumuke.³⁴Ayo yoti Yesu agabaya mu kipenga kwa mifano. Na bila mifano abaya lii chochoti kwabe.³⁵Ayee ibile panga chelo chakiyomwilwe longelwa pitya kwa manabii kiweze timiya. "Nafumbua nkanwa wango katika mifano.Nabaya makowe yale yabile yatifichika tangu msingi wa lunia."³⁶Baoka po Yesu abalekite na yenda ku nyumba. Banafunzi bake bangengime na baya tufafanulie mfano wa manyei mung'unda."³⁷Yesu anyangwa na baya, "Ywapanda mbeyu nzuri ni Mwana wa Adamu.³⁸Ng'unda nga ulimwengu,na mbeyu nzuri,aba nga bana ba ufalme. Manyei ni bana ba yolo mwovu,na adui ywapanda manyei ni ibilisi.³⁹Na mauno ni mwisho wa dunia,na aunaji ni malaika.⁴⁰Kati nyaa manyei gakusanywa na tiniwa mwoto,nga nyonyo ipangika mwisho wa dunia.⁴¹Mwana wa Adamu abatuma malaika bake,kusanya boka katika ufalme wake makowe goti yaliyosababisha dhambi na balo bapanga maasi.⁴²Watawatupa wote katika tanuru la mwoto,ambako kubile na lela na kusaga mino.⁴³Ndipo bandu babile na haki watakapo ng'aa kati liumu katika ufalme wa Tate babe.Ywembe ywabile na makutu na ayowe.⁴⁴Ufalme wa mbinguni ni kati hazina yaibile yatijificha mung'unda. Mundu mana aibweni na kuificha. Katika furaha yake ayenda kuipemeya yote yaabile nayo,na kuununua ng'unda.⁴⁵Kai, ufalme wa mbinguni ni kati mundu ywapangite biashara ywapala lulu yaibile na thamani.⁴⁶Wakati paibweni yelo yaibile na thamani,atiyenda pemeya kila kilebe chaabile nacho na kuinunua.⁴⁷Ufalme wa mbinguni ubile kati nyavu yaibile ngati ya bahari,na panga hukusanya viumbe vya kila aina.⁴⁸Pautwelilwe wavuvi batikuuvuta muufukwe.Kishha batama pae kusanya ilebe yaibile njema ngati ya chombo,lakini yaibile lii na thamani yatitupwa kutalu.⁴⁹Ipalikwe namna yee katika mwisho wa dunia.Malaika baicha na kuwatenga bandu baovu boka miongoni mwa babile na haki.⁵⁰Na kuwatupa ngati ya mwoto,ambako mubile na lombola na kusaga mino.⁵¹Mugatangite makowe goti aga? Banafunzi ban'yangwine, 'Elo."⁵²Boka Yesu amakiye, "Kila mwandishi ambaye abile mwanafunzi wa ufalme anafanana na ywabile na nyumba ywaitoa katika hazina yake ilebe yambeambe na ya kale."⁵³Mana ipangite payomwile mifano yoti,atiboka katika sehemu yoo."⁵⁴Boka po Yesu aikite katika mkoa wake na atikwafundisha bandu mu lisinagogi! Matokeo gake ni kuwa batishangala na baya, "Ni wapi mundu paipatike heshima yee na miujiza yee? ⁵⁵Mundu yolo ni mwana wa selemala lii? Mariamu ni mao bake lii? Na alongo bake ni Yakobo lii,Yusufu na Yuda? ⁵⁶Na dada zake tubile nabo pano? Bai ayoo agapatike kwaako aga goti?"⁵⁷Atikwachukiza. Lakini Yesu aamakiye, "Nabii akosi kuwa na heshima ila kwao na katika nnema wake.⁵⁸Na aweza lii panga miujiza yanambone kwa sababu babile lii na imani naye.

14

¹Kwa wakati woo,Herode ayowine habari kuhusu Yesu.²Atikwamakiya amanda bake, "ayoo Yohana Mbatizaji atiyoka boka mu kiwo.Kwa eyo nguvu yee ibile nnani yake."³Kwa mana Herode abile angamwile Yohana na kuntaba na kumtupa muligereza kwa sababu ya Herode, nyumbo wa Filipo kaka bake.⁴Kwa mana Yahana ammakiye, "Ni halali lii kuntola ywembe kuwa nyumbowe."⁵Herode amulage lakini atiyogopa bandu kwa sababu bamweni Yohana ni nabii.⁶Lakini paliikite lichuba lya kuzaliwa nwawa wake Herodia ang'andike ngati ya bandu na kumfuraisha Herode.⁷Katika kunyangwa ili aipange ahadi kwa kilapo panga ampea chochote cha anobite.⁸Baada ya shauliwa na mao bake, abayite, "Mbei nenga katika kombe ntwe wa Yohana Mbatizaji" ⁹Mfalme abile na sikitiko kwa maombi ya nwawa,lakini kwa ajili ya kiapo chake,kwa sababu ya woti babile pamope muda wa lyaa ywembe atiamuru panga ipalikwa ipangitwe.¹⁰Atekuntuma Yohana aletwe boka muligereza.¹¹Ili bankate ntwe wake na kukileta mu lisinia na bampea nwawa na atikumpelekea mao bake.¹²Boka po banafunzi bake baichile na kuutola yega na kuuzika,baada ya lee batiyenda kummakiya Yesu.¹³Na Yesu paayuine aga, akajitenga boka mahali pale na kupanda atiyenda ndani ya mashuka sehemu akujitenga. Muda kipenga cha bandu kitangite paabile bangengime kwa magolo boka mijini.¹⁴Boka po Yesu aichile nnonge yabe akibweni kipenga kikolo. Atekwaonea huruma na kuaponiwa matamwe gabe.¹⁵Paiikite Kitamwinyo, banafunzi bake baichile kwake na baya, "Ayee ni sehemu ya jangwa, na lisoba tayari lyapeta. Uwataanye bandu ili bayende munnema wabe pemea chakulya kwa ajili yabe.¹⁶Lakini Yesu aamakiye, "Babile lii haja ya boka. Muapeye mwenga chakulya."¹⁷Bammakiye "Pano tubile na mikate mitano na omba abele kae."¹⁸Yesu abayite, "Mwilete

kwango.¹⁹Boka po Yesu aamuru bandu tama pae ya manyei. Atikwitola mikate mitano na omba abele. Akakatuye minyo yake kunani,atikwibariki na kutekwa mikate abapeya banafunzi. Banafunzi baupatie umati. ²⁰Balya wote na yukuta. Boka po batikusanya ipande yote ya chakulya na twelia vikapu komi na iele. ²¹Balo balya batikadiriwa kuwa analome elfu tano bila ya balangilwa alwawa na bana. ²²Mara yimo atikwaamulia banafunzi bake bajingye mu ngalawa,wakati woo ywembe atikwaaga umati bayende zao. ²³Baada ya kuwaaga bandu na yenda zao,ayenda mu kitombe kichake. Muda paiikite kitamwinyo abile kolo kichake. ²⁴Lakini nambeambe ngalawa paiikite katikati ya baari itumbwile yumba kwa sababu ya mawimbi,kwa mana upepo ubile wa mpisho. ²⁵Katikakilo cha zamu ya ncheche Yesu atikwaakaribia,atyanga nnani ya mache. ²⁶Muda banafunzi bake bamweni atyanga nnani ya baari,batiyogopa na baya, "Ni nchela," na kupanga lilobe katika hali ya yogopa. ²⁷Yesu abamakiye mara jimo,abaya, "Muyipeye mwoyo! ni nenga kene muyogope." ²⁸Petro anyangwa na baya,"Ngwana,mana ni wenga,niamuru niiche kwako nnani ya mache." ²⁹Yesu ammakiye, "Icha." Petro atiboka ngati ya mashua na tyanga nnani ya mache yenda kwa Yesu. ³⁰Lakini Petro paabweni mawimbi,atiyogopa na tumbwa kuzama ³¹Haraka Yesu atikunyosha luboko lwake na kunnyanyua Petro,na kummakiya, "Wenga ywaubile na imani njene,kwa mwanja namani ubile na mashaka?" ³²Nga Yesu na Petro bajingii mu ngalawa,upepo ulekite kuvuma. ³³Banafunzi mungalaba batikumwabudia Yesu na baya, "Kweli wenga ni mwana wa Nnongo. ³⁴Pabayomwile kuvuka,baiikite katika nnema wa Geresareti. ³⁵Na bandu katika nnema woo baada ya kuntanga Yesu,batumile ujumbe kila sehemu ya kando,na kuleta kila ywabile mg'onjwa. ³⁶Batikumsihi panga waweze kugusa pindo lya ngobo yake,na banambone baikamwile ngobo yake na kupona.

15

¹Ndipo mafarisayo na baandishi baichile kwa Yesu boka Yerusalemu. Na baba, ²"Kwa mwanja namani banafunzi bayatekwana mapokeo ya apindo? Kwa mana banawi lii kaboko gabe mana balyaa chakulya." ³Yesu kayangwa na kuabakiya, "Mwenga kwa mwanja namani mwaiharibia sharia ya Ngwana kwa ajili ya mapokeo inu?" ⁴Kwa mana Nnongo abayite, "Mumweshimu tate bako na mao bako; na 'Ywabaya ubou kwa tate bake na mao bake,akika awaa, ⁵Lakini mwenga mubaya 'Kila ywamakiye tate bake na mao bake, 'Kila msaada ambao apatike boka kwango nambeambino ni zawadi boka kwa Nnongo," ⁶"Mundu yolo abile lii haja ya kumweshimu tate bake.Katika namna yee mwalitekwana neno la Nnongo kwa ajili ya mapokeo ynu. ⁷Mwenga mwa anafiki,ni vema kati isaya yaatabiri abaya. ⁸Bandu aba baniheshimia nenga kwa mikanwa yabe, lakini mu myoyo yabe babile kutalu na nee. ⁹Baniabudia bure,kwa sababu bafundisha mafundisho gabile maagizo ya bandu." ¹⁰Ndipo akema makutano na kuamakiya, "Muyuine na mutane ¹¹Ntopo kilebe cha jingya mu nkanwa wa mundu na kumpanga najisi.Ila,chelo chakiboka mu nkanwa,chelo nga kimpangite mundu kuwa najisi. ¹²Ndipo banafunzi batiyenda kwake na longela na Yesu, "Je!, Utangite Mafarisayo payuine lelo neno batichukyangwa?" ¹³Yesu kaayangwa na baya, "Kila mmea ambao Tate bango wa mbinguni aupandike lii utang'olewa. ¹⁴Mualeke kichabe,bembe ni viongozi vipofu. Kati mundu kipofu atamuongoza ywenge,boti abele bajingya mu lipole." ¹⁵Petro kanyangwa na kummakiya Yesu, "Tubakie mfano huu kwetu, ¹⁶Yesu kanyangwa, "Mwenga kai bado mutangite lii? ¹⁷Mwenga mubweni lii panga kila chakibile mu nkanwa hupitya mundumbo na yenda kuyeto?" ¹⁸Lakini ilebe yoti yaboka mu nkanwa uboka ngati ya mwoyo. ¹⁹Ayee nga ilebe impanga mundu mnajisi. Kwa mana katika mwoyo gaboka mawazo mabaya,bulaga,umalaya,uasherati,wizi,ushuhuda wa ubocho,na tukangana. ²⁰Aga nga makowe yampangayo mundu unajisi. Lakini lyaa bila nawa maboko kumpangite lii mundu kuwa najisi." ²¹Ndipo Yesu aboka mahali pale na atikuitenga yenda pande za miji ya Tiro na Sidoni. ²²Linga aichile nwawa Mkanani boka pande izo. Apangite lilobe abaya, "Nihurumie, Ngwana,Mwana wa Daudi,nwawa wangu anateseka muno na nchela." ²³Lakini Yesu anyangwa lii neno. Banafunzi bake baichile na kumsihi,babayite, "Mwondoe ayende,mana atupangia ndoti." ²⁴Yesu kaayangwa na baya, Nenda tumwa lii kwa mundu yoyote ila kwa ngondolo waliopotea wa nyumba ya Israeli." ²⁵Lakini aichile na yema nnongi yake, kabaya, "Ngwana unisaidie." ²⁶Anyangwile na baya, "Ibile lii vema kutola chakulya cha bana na kuwapea mbwa." ²⁷Abayite, "Eloo,Ngwana,hata mbwa achunu balyaa chakula chakitumbuka mumeza mwa Ngwana wabe." ²⁸Ndipo Yesu kanyangwa na baya, "Nwawa,imani yako ni kolo. Na ipangike kati ya upala," Na nwawa wake abile nkoto boka muda ule. ²⁹Yesu abokite mahali pale na yenda papipi na baari ya Galilaya. Boka po kayenda pakitumbi na tama kolo. ³⁰Kipenga kikolo kiichile kwake. Na kunnetya viwete,vipofu,bubu,vilema na benge banambone,babile atamwe. Baabekite mu magolo ga Yesu na kuwaponya. ³¹Bembe batishangala pa babweni mabubu balongela,na vilema bapangilwe akoto,viwete tyanga,na vipofu bana. Walimsifu Nnongo wa Israeli. ³²Yesu abakema banafunzi bake na baya, "Naaboniya huruma bandu aba, ka mana babile na nenga kwa masoba gatatu bila lyaa kilebe chochote. Nawaaga lii bayende kwabe bila lyaa,kene batomboke mundela." ³³Banafunzi bake bamakiye, "Kwaako twaweza pata mikate ya kuwatosha kono mwitu kupanga bandu aba banamboni bayukwi?" ³⁴Yesu aamakiye, "Mubile na mikate ilenga?" Babaya "Saba,na omba achene." ³⁵Yesu ammurumu bandu tama pae. Atitola mikate na omba,na baada ya kushukuru,autekwane na kuwapea banafunzi. Banafunzi baapeya band. ³⁷Bandu bote ngabalyaa na yukwita. Na batekusanya mabaki ya vipande vya chakulya vyatitalia vipande vipande,vitwelile vikapu saba. ³⁸Bote babile alalome elfu ncheche balo balyaa bila balanga alwawa na bana. ³⁹Kisha Yesu atekuaga bayende zao na kajingya mu ngalaba na yenda sehemu za Magadani.

16

¹Mafarisayo na Masadukayo baichile kwake na kumjaribu Yesu awaoneshe ishara yaboka kunani. ²Lakini Yesu kaayangwa na kuamakiya panga, "Mana ipangite kitamwinyo mwabaya panga hali ya hewa ni nzuri,kwa mana anga ni

jekundu.³Na bwamba mubaya 'Hali ya hewa leno ni nzuri kwa mana anga libile likele na maunde galigubike anga lote.' Mutangite tafsiri mwaonekano wa anga,ila muweza lii tafsiri ishara za muda. ⁴Kibeleki kiovu na cha umalaya kipala ishara,ila ntopo ishara yoyote chakipeyilwe,ila yelo ya Yona. Boka po Yesu abalekite na boka.⁵Banafunzi baichile upande wenge,lakini babile batesahau kutola mikate. ⁶Yesu aabakiye, "Mujihadhari na muwe makini na chachu ya Mafarisayo na Masadukayo." ⁷Banafunzi banaluyana bene kwa bene na baya, "Ni kwa sababu twaitola lii mikate." ⁸Yesu atangite chelo na baya, "Mwenga mwamubile na imani njene,kwa namani muwaza na longela ngati yinu na baya kwa sababu ya tola lii mikate?"⁹Je bado mutangite lii yelo mikate mitano kwa bandu elfu tano,na vikapu ilenga muipatike? ¹⁰Au mikate saba kwa bandu elfu ncheche,na vikapu ilenga mwatekuitola?¹¹Ipangike namani kuwa ata mwelewa lii panga nalongela lii na mwenga kunani ya mikate? Muitunze na mujihadhari na chachu ya Mafarisayo na Masadukayo." ¹²Boka po batangite panga abile alongela kunani ya kujiadhari na mikate yaibile na chachu,bali kujiadhali na mafundisho ya Mafarisayo na Masadukayo.¹³Wakati Yesu paaikite sehemu za Kaisaria ya Filipi,kaalaluya banafunzi bake,abaya, "Bandu babaya kuwa Mana wa Mundu ni nyai? ¹⁴Babayite, "Benge babaya kuwa ni Yohana Mbatizaji;benge Eliya;na benge,Yeremia, au yumo wabe wa manabii. ¹⁵Aamakiya,mwenga mwabaya nenga na nyai? ¹⁶Kwa alaluya, Simoni Petro abaya, "Wenga ni Kiristo Mwana wa Nnongo ywabile nkoto.¹⁷Yesu kanyangwa na kummakiya, "Umebarikiwa wenga,Simoni Bar Yona,kwa mana damu na nyama ywakukufungulia lii aga,ila Tate bango ywabile mbinguni. ¹⁸Nenga kai nakubakiya panga wenga ni Petro,na kunani ya mwamba woo nalichenga kanisa lyango. Nnyango wa kuzimu walishinda lii.¹⁹Nakupea wenga funguo za ufalme wa kumaunde.Chochote chaukitable mulunia chatabilwa mbinguni,na chochote cha kitabilwe lii na wenga mulunia chalowa tabilwa lii na mbinguni. ²⁰Boka po Yesu akawamuru banafunzi bake kana bammakiye mundu yoyote panga ywembe ni Kiristo.²¹Toka muda woo Yesu atumbwile kuamakiya banafunzi bake panga ni lazima bayende Yerusalemu,kuteswa kwa makowe ganambone katika maboko ga apindo na akolo wa Makuhani na baandishi,bukagwa na yoka lisoba lya tatu. ²²Boka po Petro akantola Yesu mbembeni na kunkemea,kwa baya, "Likowe lee lipangike mbale na wenga,Ngwana,lee kene lipangike kwako. ²³Lakini Yesu kakerebuka na kummakiya Petro, "Rudi kunchogo yango nchela! Wenga wa kizuizi kwango,kwa mana huyajali lii makowe ga Nnongo,ila makowe ga bandu."²⁴Boka po Yesu kaamakiya banafunzi bake, "Mana mundu yeyote apala kunikengama nenga,ni lazima ajikane mwene,autole msalaba wake,na angengame. ²⁵Kwa mana ywapala kugalopwa maisha yake alowa kuyapoteza,na kwa ajili yango atayalopwa. ²⁶Je! ni faida ya namani yaipatike mundu paipatike dunia yote lakini akapoteza maisha yake? Je ni kilebe gani chaakitoe mundu katika badilishana na maisha yake?"²⁷Kwa mana Mwana wa Adamu aicha katika utukufu wa Tate bake na malaika bake. Naywembe aicha kwa utukfu wa Tate bake na malaika bake. Na ywembe annepa kila mundu lingana na makowe gake. ²⁸Kweli naamakiya babile baadhi inu mwamuyemi pano ambao mwaonja lii kiwo mpaka pabamweni Mwana wa Adamu aicha katika ufalme wake.

17

¹Masoba sita baadae Yesu atikwatola pamope naye Petro,na Yakobo,na Yohana nongowe, na atikuwatola mpaka kunani ya kitombe kirefu bembe bene. ²Atibadilishwa nnonge yabe. Minyo bake wang'aa kati liumu,na ngobo zatibonekana zibile na ng'ara kati bweya.³Lola. palo baichile Musa na Eliya longela nakwe. ⁴Petro kanyangwa na kummakiya Yesu, "Ngwana, ni vema kwetu twenga tama mahali pano. Mana watamania, naichenga pano vibanda vitatu-chimo chako,na chimo kwa ajili ya Musa, na chimo kwa ajili ya Eliya."⁵Wakati alongela, lola libendo leupe lyapangite kivuli,na lola, mana ipangite lilobe boka mu libendo, lyabaya, "Ayee nga mwana wango mpendwa nakwe. Mumsikilize ywembe." ⁶Banafunzi payoine ayo, batombwike kifudufudi na bayogopa muno. ⁷Boka po Yesu aichile kuakamwa na baya, "Muyeme kana muyogope." ⁸Nao bakakatua minyo zabe kunani lakini bamweni lii mundu ila Yesu kichake.⁹Na pabauluke boka pakitombe, Yesu kawagiza abaya, "Kene muiteo habari ya maono ayo mpaka Mwana wa Adamu pa ayoka boka mu kiwo."¹⁰Banafunzi bake bannaluye, babaya, "Ni kwa namani baandishi babaya kuwa Eliya aicha kwanza?"¹¹Yesu kayangwa na baya, "Eliya aichile kweli na atarusha makowe yote. ¹²Lakini niamakiye mwenga, Eliya ayomwile icha, lakini bandangite lii. Badala yake, bampangie makowe bayataka bembe. ¹³Nga nyo nyo Mwana wa Adamu ywateseka katika maboko gabe." Nga nyo banafunzi batangite panga abile alongela habari za Yohana Mbatizaji.¹⁴Bapaikite katika kipenga sa bandu, mundu yumo ayenda kwake, akapiga magoti nnongi yake, na kummakiya, ¹⁵Ngwana, umuhurumie mwana wango, mana abile na kifafa na teseka muno. Kwa mana mara yanambone atomboka mu mwoto au mu mache. ¹⁶Ninnetike kwa banafunzi, lakini baweza lii kumponya.¹⁷Yesu anyangwile, "Mwenga mwa kibeleki chakiaminiya lii na chakiharibike, natama na pamope na mwenga mpaka lini? Navumiliana na mwenga hata lichuba gani? Nnete pano kwango," ¹⁸Yesu ankemea,na pepo akamtoa. Muiche atikwaponya tangu lisaa lee.¹⁹Boka po banafunzi baichile kwa Yesu kwa siri na kunnaluya, "Kwa namani twaweza lii kumfukuza?" ²⁰Yesu kaamakiya, "Kwa sababu ya imani inu njene. Kweli naamakiya, kati mtakuwa na imani hata njene kati punje ya mbegu ya haradari,mwaweza kuumbia nnema wolo,hama boka pano uyende kolo, nao wahama na papangite lii na kilebe chochote cha shindikana kwenu. ²¹(Zingatia: Maneno ya mstari wa 21 Lakini,aina yee ya mbepo yawezekana lii boka,ila kwa maombi na kufunga" yabonekana katika nakala bora za kale).²²Wakati babile bado Galilaya, Yesu kaamakiya banafunzi bake, "Mwana wa Adamu atatiwa mumaboko ga bandu. ²³Na batamvua,na lichuba lya tatu ayoka." Banafunzi batihuzunika muno.²⁴Bembe pabaikite Kapernaumu, bandu bakusanyao kodi ya nusu shekeri bamwendea Petro na baya, "Je mwalimu winu alepa kodi ya shekeli?" ²⁵Abaya, "Elo" Lakini Petro paajingile munyumba, Yesu alongela na Petro kwanza na baya, "Wafikilia namani Simoni? Wafalme wa dunia,upokea kodi au ushuru boka kwa nyai? Kwa balo baatawala boka kwa ageni?"²⁶Na wakati Petro paabaya, "Boka kwa ageni" Yesu

ammakiye, nga nyo watawaliwa bationdolewa katika lepa.²⁷ Lakini tuiche lii kuwapanga atoza ushuru bakapanga zambi, yenda baharini, tupa ndoano, na umtole yolo omba ywaicha kwanza. Baada ya kumfungua nkanwa wake, utakuta mu nkanwa wake shekeli jimo uitole na uwapeye watoza ushuru kwa ajili yango na wenga.

18

¹Muda woo banafunzi waichile kwa Yesu kummakiya, "Nyai ywabile nkolo katika ufalme wa mbinguni?" ²Yesu kankema mwana nchunu, ambekite katikati yabe, ³na baya, "Kweli naamakiya, mana mwatubu lii na kuwa kati bana nchunu mwaweza lii jingya mu ufalme wa Nnongo." ⁴Nga no yeyote ywajishusha kati mwana nchunu, mundu kati yolo nga nkolo katika ufalme wa mbinguni. ⁵Na yeyote ywampokya mwana nchunu kwa lina lyango anipokya nenga. ⁶Lakini yeyote ywasababisha yumo kati ya achunu aba baaminiya kuasi, itakuwa nzuri kwa mundu yolo liwe likolo lya kusagia kufungwa mu ingo yake, na kuzamishwa mu kilindi cha baari. ⁷Ole wako dunia kwa sababu ya muda wa chukya! Kwa mana ntopo budi kwa nyakati zeno kuicha, lakini ole wako kwa mundu yolo nyakati zino zaicha kwa ajili yake! ⁸Mana luboko lwako au magolo gako mana ukupangite chukya, ukate na uutupe kutalu na wenga. Inanoga mung kwako wenga jingya mu ukoto ukiwa bila maboko au kilema, kuliko kutupwa mu mwoto wa milele na maboko yote au magolo gote. ⁹Mana liyo lyako lakupanga chukya, uling'oe na kulitupa kutalu na wenga. Inanoga muno kwako jingya mu ukoto na liyo limo, kuliko tupwa mu mwoto wa milele ukiwa na minyo yoti. ¹⁰Lola panga muiche mkamdharau yumo wa achunu aba. Kwa mana naamakiya kuwa mbinguni kubile na malaika wabe masoba goti kabaulolekea minyo wa Tate bango ywabile mbinguni. ¹¹(uyangate: Maneno yabonekana mu mstari wa 11, "Kwa mana Mwana wa Adamu aichile kulopwa chelo kibile chatipotea" yabonekana lii katika nakala bora za kale) ¹²Mwafikiri namani? Mana ipangike mundu abile na ngondolo mia jimo, na yumo wabe apoty, je abaleka tisini na tisa mu kitombe na yenda kumpala yumo ywapoty? ¹³Na mana ampatike, kweli naamakiya, apuraika kuliko balo tisini na tisa bapoty lii. ¹⁴Nga nyo nyo, ni mapenzi lii ya Tate inu wa mbinguni kuwa yumo wa achunu aba baangamie. ¹⁵Kati alongo bako mana alipangite kosa, yenda, kamwoneshe dosari yaibile kati yako na ywembe mana abile kichake. Mana akuyuine, utakuwa umkerebuya nlongo bako. ¹⁶Lakini mana akuyuine lii, mtote nlongo yumo au abele zaidi pamope na wenga, kwa mana kwa nkanwa wa mashahidi abele au watatu kila neno laweza kuthibitishwa. ¹⁷Na mana akipuza kuwasikiliza, ulibakie kanisa likowe lee, mana akipuza vilevile kulisikiliza kanisa, bai na awe kati mundu wa mataifa na mtoza ushuru. ¹⁸Kweli naamakiya, chochote kile mana muitabike pakilambo, kitabilwe na mbinguni, na chochote mana mukitabile lii pakilambo na mbinguni kitabilwe lii. ¹⁹Kai naamakiya panga kati bandu abele kati inu batiyeketyana kunani ya jambo lolote pa kilambo balilobite, alee Tate bango wa mbinguni alipanga. ²⁰Kwa mana abele au atatu mana bakwembine pamope kwa lina lyango. Nenga nibile katikati yabe. ²¹Petro aichile na kummakiya Yesu, "Ngwana, ni mara ilenga alongo bango anikosee na nenga nimsamehe? Hata mara saba?" ²²Yesu kummakiya, "Nakumakiya lii mara saba, lakini ata sabini mara saba." ²³Kwa sababu yee ufalme wa mbinguni ni sawa na mfalme fulani ywapala kusahihisha hesabu boka kwa atumwa bake. ²⁴Patumbwile sahihisha hesabu, mmanda yumo bannetike kwake ambaye abile anamdai talanta elfu komi. ²⁵Kwa mana abile lii na ndela ya lepa, ngwana wake atikuagiza bampemeye, nyumbo wake pamope na bana bake na kila kilebe chaabile nacho, na malipo yapangite. ²⁶Kwa eyo mmanda atitomboka, na kupiga magoti nonge yake, na baya, 'Ngwana na uwe na uvumilivu pamope na nenga, na nakulepa kila kilebe.' ²⁷Nga nyoo ngwana wa yolo mmanda, kwa mana atisukumwa muno na huruma, annekite na kunsamiya deni. ²⁸Lakini mmanda yolo aboi na kumpata yumo kati ya amanda anyine, ywabile anamdai denari mia. Atikumvuta na kunkaba koo, na kummakiya, 'Unilipe chelo nakudai,' ²⁹Lakini yolo mmanda ywenge atombwike na kumsihi, abaya, 'Uwe na uvumilivu na nee, na nakulepa.' ³⁰Lakini mmanda yolo wa kwanza akani. Badala yake, ayenda na kuntupa muligereza, mpaka atakapo nnepa deni lake. ³¹Na paabweni amanda benge chelo akipangite. Batisikitika muno. Baichile na kummakiya ngwana wao kila kilebe kipangilwe. ³²Nga yolo ngwana wa amanda ankemite, na kummakiya, 'Wenga wa mmanda mwovu, natikusamiya wenga deni langu lote kwa mana wateniloba muno. ³³Je! Upalikwa lii kuwa na huruma kwa mmanda mwenzio, kati nenga ya nakuhurumia wenga?' ³⁴Ngwana wake atichukya na kumkabidhi kwa balo atesaji mpaka paalilepa kiasi chote cha adaiwa. ³⁵Nga nyo Tate bango wa mbinguni alowa kuwapangia, mana kila yumo winu amsamiya lii nlongo wake boka mu mwoyo winu."

19

¹Ipangike wakati Yesu ayomwile maeni ayo, aboi Galilaya, na yenda mpakani mwa Yudea nnonge ya mto Yordani. ²Bandu banambone bangengime, na abaponya kolo. ³Mafarisayo baichile, ngabamjaribu, bammakiye, "Je ni halali kwa mundu kunneka nyumbo wake kwa sababu yoyote?" ⁴Yesu kayangwa na baya, "Musomite lii, panga ywembe ywaumbilwe mwanzo abaumbile nchengo na nyumbowe?" ⁵Kai abaya, 'Kwa sababu yee nnalome anneka tate bake na mao bake na kuungana na nyumbo wake, nao abele bapangika yega yimo?' ⁶Nga nyo babile lii abele kai, ila yega yimo. Bai, chelo chakiunganisha Nnongo, mundu ywoywote kene akitenganishe." ⁷Bammakiye, "Mbeambino kwa namani atuamuru kuapea hati ya talaka na kunneka?" ⁸Aamakiye, "Kwa ugumu wa myoyo Musa atikwaamuru kuaneka anyumbo binu, lakini tangu mwanzo ibile lii nyo. ⁹Naabakiya, panga yeyote ywaneka nyumbo bake, ila kwa sababu ya umalaya, na ankobike ywenge, apanga umalaya. Na alalome ywantola nyumbo ywalekilwe apanga umalaya." ¹⁰Banafunzi bammakiye Yesu, "Mana ibile nyoo kwa nchengo na nyumbowe, inoite lii kobeka." ¹¹Lakini Yesu aamakiye, "Kila mundu lii aweza pokya mafundisho aya, ila ni kwa bolo tu balioruhusiwa pokya. ¹²Kwa mana babile matowashi babelekilwe mu ndumbo ya mao babe. Na vilevile babile matowashi bapangilwe na bandu. Na babile matowashi bapangite matowashi kwa ajili

ya ufalme wa mbinguni. Ywaweza pokya mafundisho aya na ayapokee.¹³ Boka po baaletike baadhi ya bana achunu ili awabekee maboko kunani yabe na loba, lakini banafunzi bake baakemea. ¹⁴Ila Yesu abayite, "Muwa ruhusu bana achunu, wala muwakanikiye lii icha kwango, kwa mana ufalme wa mbinguni ni wa bandu kati aba. ¹⁵Na ywembe abekite maboko nnani yabe, na boka po abokite pale. ¹⁶Linga mundu yumo aichile kwa Yesu na baya, "Mwalimu, ni kilebe gani kizuri nipalikwa kukipanga ili nipate kuwa na ukoto wa milele?" ¹⁷Yesu ammakeya, "Kwa namani waninaluya kilebe kinanoga? Abile yumo tu ywabile mwema, lakini mana upala pata ukoto, kamwa amri za Nnongo. ¹⁸"Yolo mundu annaluye, "Ni amri gani?" Yesu abayite, kene ubulage, kene ujibe, kene ubaye ubocho, ¹⁹waheshimu tate bako na mao bako, na umpende jirani yako kati nafsi yako. ²⁰Mundu yolo ammakeya, "Makowe yoti ayo niapangite. Bado nahitaji namani?" ²¹Yesu ammakeya, "Mana upala kuwa mkamilifu, yenda, ukapeme yoti ubile nayo, na uwapeye maskini, na ulowa beka hazina kolo mbinguni. Kisha uiche ungengime." ²²Lakini muinja yolo payuine yalo yesu ammakeya, aboi kwa huzuni, kwa mana abile na mali yanambone. ²³Yesu kaamakeya banafunzi bake, "Kweli naamakeya, ni vigumu kwa mundu tajiri jingya mu ufalme wa mbinguni. ²⁴Naamakeya, i rahisi kwa ngamia pita katika tundu la sindani, kuliko tajiri jinga katika ufalme wa Nnongo. ²⁵Banafunzi payuine nyoo, batishangala muno na baya, "Nyai bai ywaweza okoka?" ²⁶Yesu atekwalola na baya, "Kwa bandu lee lawezekana lii ila kwa Nnongo yote yawezekana." ²⁷Kisha Petro kanyangwa na kummakeya, "Lola, tulekite yoti na kukukengama wenga. Kilebe gani tukipatike?" ²⁸Yesu kammakeya, "Kweli naamakeya, ywembe ywangengime nenga, katika ubeleki wayambe wakati mwana wa Adamu paatama katika kiteo cha enzi cha utukufu wake, mwenga kai mwatama kunani ya iteo komi na ibele ya enzi, kuwahukumu makabila komi na ibele ya Israeli. ²⁹Kila yumo winu ailekite nyumba, kaka, dada, tate, mao na bana, au ng'unda kwa ajili ya lina lyango, apokya mara mia na kuurithi ukoto wa milele. ³⁰Lakini banambone babile wa kwanza nambiambino, bapangika wa mwisho, na babile ba mwisho bapangika wa kwanza.

20

¹Kwa mana ufalme wa mbinguni walandana na mmiliki wa nng'unda, ywayumuka kindae na mapema ili kuajiri apanga kachi katika nng'unda wake wa zabibu. ²Baada ya yeketyana na apanga kachi dinari jimo kwa kutwa, atekwatuma yenda mu ng'unda wake wa mizabibu. ³Ayenda kai baada ya masaa atatu na abweni apangakachi benge bayema bila kachi yoyote katika lieneo la soko. ⁴Aamakeya, 'Mwenga kae, muyende mu ng'unda wa zabibu, na chochote chabile cha halali naapeya.' Nga nyo bayenda panga kachi. ⁵Ayenda kae baada ya masaa sita na kae katika lisaa lya tisa, na apangite nyo nyo nyo. ⁶Mara yenge kae mnamo saa komi na jimo, abokite na kuwakuta bandu benge bayema bila kachi, aamakeya, 'Kwa namani muyemi pano bila panga kachi yoyote kwa lisoba lyote?' ⁷Bammakeya, kwa sababu ntopo mundu yoyote ywatuajiri, Aamakeya, 'Mwenga kae muyende mu ng'unda wa mizabibu.' ⁸Wakati wa kitamwinyo, mwenye ng'unda wa mizabibu ammakeya msimamizi wake, "Akeme apanga kachi na uwalepe mishahara, kwa tumbwa na wa mwisho mpaka wa kwanza." ⁹Baichile balo baajiliwa saa komi na jimo, kila yumo wabe atipokya dinari. ¹⁰Pabaichile apanga kachi wa kwanza, batefikiria kuwa bapokea muno, lakini baipokile kae dinari jimo kila mundu. ¹¹Baada ya pokya malipo yabe, batenlalamikia mmiliki wa ng'unda. ¹²Babaya, 'Aba bapanga chachi ba mwisho batumi lisaa limo kai katika panga kachi, lakini waalinganisha na twenga, twenga tupotwike mizigo kwa lichoba lizima na kuungua na joto.' ¹³Lakini mwenye ng'unda kayangwa na baya kwa yumo wabe, 'Mbwiwa, nipangite lii likowe linoite lii. Je! twayeketyana lii na nenga kwa dinari jimo?' ¹⁴Pokea chelo chakibile halali yako na uyende zako. Ni furaha yango kuwapea aba apanga kachi babile baajiliwa mwisho sawa sawa na wenga. ¹⁵Je ni haki lii kwango panga chelo nikipala na mali yango? Au liyo lyako ni ova kwa sababu nenga ni mwema? ¹⁶Nga nyo wa mwisho apalikwa wa kwanza na wa kwanza wa mwisho." ¹⁷Yesu paabile atiboka na yenda Yerusalemu, atikwatola banafunzi bake komi na ibele mbembeni, na mundela atikwabakiya, ¹⁸"Lola twayenda Yerusalemu, na Mwana wa Adamu atatiwa mu maboko ga akolo ba makuhani na baandishi. Bamuhukumia kiwo ¹⁹na kumtoa kwa bandu ba mataifa ili kun'dhihaki, kunkombwa na kunsulubisha. Lakini katika lichuba lya tatu ayoka." ²⁰Kisha mao ba bana ba Zebedayo aichile kwa Yesu na bana bake. Apigite magoti nnonge yake na kunnoba kilebe boka kwake. ²¹Yesu ammakeya, "Upala namani?" Ammakeya, "Amuru kuwa aba bana bango abele batame, yumo luboko lwako lwa kummalyo na ywenge luboko lwa kushoto katika ufalme wako." ²²Lakini Yesu kanyangwa na baya, "Utangite lii chelo cha ukiloba, Je! waweza kukinywea kikombe ambacho nakinywea nenga?" ²³Bammakeya, "Twaweza." ²⁴Aamakeya, "Kikombe chango hakika mwakinywea. Lakini tama luboko lwango lwa kummalyo na luboko lwango lwa kusoto ni jukumu lango lii kuapea, lakini ni kwa balo ambao bayomwile andaliwa na Tate bango." ²⁵Banafunzi benge komi pabayuine nyoo, batihuzunika muno na balo alongo abele. ²⁶Lakini Yesu aakema mwene na kuwamakeya, "Mutangite ya kuwa watawala wa mataifa huwatiisha, na akolo wabe utekeleza mamlaka kunani yabe." ²⁷Lakini ibile lii nyo kwinu. Badala yake, yeyote ywapala kuwa nkolo ngati yinu lazima awe mmanda winu. ²⁸Na ywapala kuwa wa kwanza ngati yinu lazima awe mmanda winu. ²⁹Kati mwana wa Adamu aichile lii tumikiwa, ila tumika, na kutoa ukoto wake kuupanga ukombozi wa banambone. ³⁰Wakati baboi Yeriko, bandu banambone bangengime. ³¹Na baabweni vipofu abele batami kando ya ndela. Pabayuine Yesu anapeta, bapangite lilobe babaya, "Ngwana, Mwana wa Daudi, utuhurumie." ³²Lakini bandu batikwakanikiya, na kuwamakeya munyamaye. Hata nyo, bembe bapangite lilobe muno na babaya, "Ngwana, Mwana wa Daudi utuhurumie." ³³Kisha Yesu ayemi na kuwakema na kuayangwa, "Mupala niapangiye namani?" ³⁴Bammakeya, "Ngwana panga minyo yitu ifumbuliwe." ³⁵Bai Yesu, paabile na huruma, abakamwile minyo yabe, na mara yeyelo, bapokile uwezo wa bona na bangengime.

21

¹Yesu na banafunzi bake baikite papipi na Yerusalemu na bayenda mpaka Bethfage, katika kitombe cha mizeituni, kisha Yesu abatuma banafunzi bake abele, ²aamakiye, "Muyende katika kijiji kinachofuata, na mara jimo mwamona mbonda atabilwe kolyo, na mwana mbonda pamope naye. Muwafungue na kwaleta kwango. ³Mana ipangite mundu yeyote aamakiya chochote kuhusu lee, mubaya, 'Ngwana enda kumpala.' na mara jimo mudu yoo awaruhusu muiche pamope nabo." ⁴Likowe lee lyalipangite ni lelo libayilwe pitya kwa manabii lazima litimie, aabakiye, ⁵Uwamakiye nwawa Sayuni, lola, mfalme wako aicha kwinu, mnyenyekevu na abile amuobwike mbona, na mwana wa mbona nalome, mwana mbonda mchanga. ⁶Kisa banafunzi baboi na panga ya Yesu atiamakiye. ⁷Bannetike mbonda na mwana mbonda, na beka ngobo nnani yabe, na ywembe Yesu atama palo. ⁸Banambone katika likusanyiko baitandaza ngobo yabe mundela, na benge batekata matawi boka mu mikongo na tandaza mundela. ⁹Bandi banambone ban'yongoli Yesu na balo bangengime bapangite lilobe babaya, "Hosana mwana wa Daudi! Ni mbarikiwa ywaicha kwa lina lya Ngwana. Hosana kunani muno!" ¹⁰Yesu paaikite Yerusalemu, mji wote wateshtuka na baya, "Ayoo nyai? ¹¹Bandu banyangwine, "Ayoo ni Yesu Nabii, boka Nazareti ya Galilaya." ¹²Kisha Yesu ajinili mu lihekalu lya Nnongo na kuwafukuza panja boti bapemea na kuuza mulihekalu. Pia ategambua meza za babadilishaji wa mbanje na iteo vya apemea ng'unda. ¹³Aamakiye, "Iandikilwe, 'Nyumba yango yakemwa nyumba ya loba, lakini mwenga muipangite pango lya anyang'anyi." ¹⁴Kisha vipofu na vilema baichile mulihekalu, na ywembe atekwaponi. ¹⁵Lakini wakati akolo ba makuhani na baandishi babweni maajabu agapangite, na pabayuine bana bakombwa ndoti na baya, "Hosana kwa Mwana wa Daudi," bakamwilwe na hasira. ¹⁶Bammakiye, "Uyuine chelo chabakibaya bandu aba?" Yesu aamakiye, "Elo! Lakini mwasoma lii, 'Boka mu mikanwa ya bana na bana achanga banyonyao mubile na sifa kamili?" ¹⁷Kisha Yesu annea na yenda panja ya mji katika Bethania na gonja kolo. ¹⁸Kindae paabuyangine mjini, abile na njala. ¹⁹Abweni mtini kando kando ya ndela. Atiyenda kwake lakini apatike lii kilebe kunani yake ila manyei kunani yake. Aumakiye kubile lii na matunda kwako daima kae." Na mara yeyelo mtini wolo watekauka. ²⁰Bnafunzi pababweni, bastaajabia muno na baya, "Ipangite namani mtini wanyauka mara jimo?" ²¹Yesu ayangwa na kuamakiya, "Kweli naamakiya, mana mubile na imani na bila yogopa, mwaweza panga chakipangike kwa mtini tu, lakini kukimakiya hata kitombe cheno, utolilwe na ukatupwe mubaari, na chapangika. ²²Chochote chamukiloba kwa sala, huku mwaaminia mwakipokya. ²³Yesu paaikite mulhekalu, akolo ba makuhani na apindo ba bandu bamwichile wakati apundisha na kunyangwa, "Ni kwa mamlaka gani wapanga makowe aga? Na nyai ywakupea mamlaka aga?" ²⁴Yesu kayangwa na kuamakiya, "Nenga kae, naayangwa liswali limo, mana mwanimakiya, na nenga vilevile naamakiya ni kwa mamlaka gani napanga makowe aga. ²⁵Ubatizo wa Yohana-uboka kwaako, mbinguni au kwa bandu?" Bayangwine bene, babayite, mana tubaya, uboka mbinguni, atatumakiya, kwa namani mwauaminia lii? ²⁶Lakini mana twabaya, 'uboka kwa bandu, twayogopa bandu, kwa mana boti bamweni Yohana kati nabii." ²⁷Kisha bannaluye Yesu baba, "Tutangite lii" Aamakiye kai, "Wala nenga naamakiya lii ni kwa mamlaka gani napanga makowe aga. ²⁸Lakini mwafikiria namani? mundu ywabile na bana abele. Ayenda kwa yumo na kummakiya, 'Mwana wango, yenda ukapange kachi mu ng'unda la mizabibu leno. ²⁹Mwana analuye na baya, 'Nyenda lii,' Lakini baadae atigambua malango gake na atiyenda. ³⁰Na mundu yoyolo ayendike kwa mwana wake wa ibele na kummakiya kilebe chechelo, Mwana yolo ayangwa na baya, 'nayenda, ngwana, lakini ayenda lii. ³¹Nyai kati ya bana abele ywapangite matakwa ya tate bake? Babaya, "Mwana wa kwanza." Yesu aamakiye, "Kweli nenda kuwamakiya, bakusanya ushuru na makahaba bajingya mu ufalme wa Nnongo kabla mwenga jingya. ³²Kwa mana Yohana aichile kwinu kwa ndela ibile nyoofu, lakini umwaminia. wakati bakusanya ushuru na makahaba bamwaminia. Na mwenga, pamulibweni lelo lyapangite, muweza lii kutubu ili baadae mumwamini. ³³Muupekaniye mfano wenge. Abile mundu, mundu mwenye eneo kolo la bwui. Aupandike mzabibu, aubekite uzio, akachenga na chombo cha ngamulia wimbi, achengite na mnara wa walinzi, na akalikodisha kwa batunza zabibu. Kisha ayenda katika nnema wenge. ³⁴Wakati wa mauno ya mizabibu paukaribie, abatumite baadhi ya amanda kwa akulima wa mizabibu kutola mizabibu yake. ³⁵Lakini akulima wa zabibu baatola watumishi wake, bankombwa yumo, na kumulaga ywenge, na kunkombwa ywenge na maliwe. ³⁶Kwa mara yenge, Mmiliki atekwatuma amanda benge, banambone zaidi ya balo ba kwanza, lakini akulima wa mizabibu baapangite nyonyonyo. ³⁷Baada ya hapo ngwana yolo antumite kwabe mwana wake, abaya, "Mwaheshimu bana bango." ³⁸Lakini bakulima ba mizabibu pabamweni muinja yolo, babakiana, "Ayoo nga Mrithi, Muiche, tumulage na tumiliki urithi." ³⁹Nga nyo ngabantola, na kuntupa panja ya ng'unda wa mizabibu na kumulaga. ⁴⁰Je mmiliki wa ng'unda wa mizabibu paaichile, awapanga namani wakulima wa mizabibu?" Bammakiya, ⁴¹"Awaharibia abo bandu baovu katika ndela ya ukale muno, na kisha ataukodisha ng'unda wa mizabibu kwa wakulima wenge wa mizabibu, bandu ambao walepa kwa ajili ya mizabibu yaiva." ⁴²Yesu aamakiye, "Musomite lii katika maandiko, 'Liwe balikanikiye waashi libile liwe kolo lya msingi. Alele laboka kwa Ngwana, na yashangaza muminyo yitu." ⁴³Nga naamakiya, Ufalme wa Nnongo watwaliwa boka kwinu na kuapeya taifa linalojali matunda yake. ⁴⁴Yeyote ywatomboka kunani ya liwe lee atekwanika vipande vipande. Lakini kwa yeyote ywamtombokea, lalowa kunsaga. ⁴⁵Akolo wa makuhani na mafarisayo payowine mifano yake, babweni kuwa alongela kwao. ⁴⁶Lakini kila pabapala kunyosha maboko kunani yake, bayogopa makutano, kwa sababu bandu banninga kati nabii.

22

¹Yesu alongela nabo kae katika mifano, abaya, ²"Ufalme wa mbinguni ulandine na mfalme ywaiandaa sherehe ya harusi ya mwana wake. ³Abatuma amanda wake kuwakaribisha babile batealikwa kuicha katika sherehe ya harusi, lakini baika lii. ⁴Mfalme aliwatuma kae amanda wenge, abaya, "Muamakiye wote walioalikwa, Mulinge, nmeandaa chakula. Fahali na

ndama wango anono batechinjwa, na makowe yote yabile tayare, Muiche katika sherehe ya harusi."⁵Lakini bandu abo bazingatia kwa dhati mwaliko wake. Baadhi batikerebuka katika migunda yabe, na benge bakerebuke katika sehemu zao za biashara. ⁶Benge baakakatukia amanda ba mfalme na kuwadhalilisha na kuwabulaga. ⁷Lakini mfalme atekasirika alituma jeshi lake,kuwabulaga balo wauaji na kuuteketeza nnema wao kwa mwoto. ⁸Boka po aamakiye atumishi bake, "Harusi ibile tayari,lakini waalikwa wastahili lii. ⁹Kwa eyo muyende kwa bandu mu ndela kolo, muwaalike bandu banambone kadri yaiwezekana baiche katika sherehe ya harusi." ¹⁰Aamanda batiyenda ndela kolo na kuwakaribisha bandu wowote baabweni,wema na wabaya. Nga nyo ukumbi wa harusi utwelilwe ageni. ¹¹Lakini mfalme paajingile kuwalola,amweni mundu yumo ambaye awala lii ngobo rasmi ya harusi! ¹²Mfalme kanlaluya, 'Mbwiga, upatike kinamani ika pano ndani bila ngobo ya harusi?" Na mundu yolo anyangwa lii chochote. ¹³Ndipo mfalme paamakiye amanda wake, "Muntabe mundu yolo mumaboko na magolo na mutupeye panja katika libindo, kolo ambako kutakuwa na lela na kusaga mino. ¹⁴Kwa mana bandu banambone bakemelwage,lakini ateule ni achene."¹⁵Nga mafarisayo baboi na kupanga namna ya kunkamwa Yesu katika maneno yake mwene. ¹⁶Nga walimtuma banafunzi babe pamope na Maherode. Na bammakiye Yesu, "Mwalimu,tutangite kuwa wenga ni mundu wa kweli, na panga wafundisha matakwa ga Nnongo katika ukweli. Haujali maoni ga mundu ywenge na upanga lii upendeleo kwa bandu. ¹⁷Kwa eyo utubakiye,wafikiri namani? Je, ibile sahihi kisheria lepa kodi kwa Kaisari au hapana?"¹⁸Yesu atangite uovu na abaya, "Kwa namani mwanigeya, mwenga mwa anafiki? ¹⁹Nionesheni mbaje yaitumika lepa kodi." Nga bannetya dinari. ²⁰Yesu alaluye, "Minyo na lina lee ni ya nyai?" ²¹Bayangwile, "Ya Kaisari." Nga Yesu ammakiye, "Mbei Kaisari ilebe yaibile yake na ya Nnongo mbei Nnongo." ²²Pabapekanie nyoo batishangala. Kisha banneka na boka. ²³Lichuba lee baadhi ya Masukayo baichile kwa Yesu, balo babaya kuwa ntopo ufufuo wa bandu. ²⁴Bannaluya, babaya, "Mwalimu, Musa abaya, mana ipangite mundu awile bila beleka bana, nongowe na amrithi yolo nnwawa na ampatie mwana kwa ajili ya nongo wake. ²⁵Babile alongo saba. Wa kwanza ankobike na kisha awile bila bereka bana. Annekite nyumbowe kwa nnongowe. ²⁶Kisha nongowe wa ibele nae apanga nyonyonyo,kisha yolo wa tatu,iangite nyoo mpaka kwa yolo wa saba. ²⁷Baada ya panga nyo kwa boti,yolo nwawa naye awile. ²⁸Nambeambino katika yoka ayoo nwawa abile nyumbo wa nyai katika alongo abo saba? Kwa mana boti bankobike." ²⁹Lakini Yesu anyangwa na kuwabakiya, "Mwendakosea,kwa mana mutangite lii maandiko wala likaka lya Nnongo. ³⁰Kwa mana katika yoka,bandu bakobeka lii wala kobekwa. Badala yake bandu uwa kati malaika kolyo mbinguni. ³¹Lakini kuhusu yoka kwa bandu, hamjawai kusoma chelo ambacho Nnongo akibayite kwenu abaya, ³²Nenga na Nnongo wa Ibrahimu,Nnongo wa Isaka, na Nnongo wa Yakobo? Nnongo ni Nnongo lii wa bandu bawile,ila ni Nnongo wa babile akoto," ³³Wakati bandu banambone bayuine lee,batishangala mafundisho gake. ³⁴Lakini mafarisayo pabayuine kuwa Yesu atikwanyamazisha masadukayo,bakwembine bembe bene pamope. ³⁵Yumo wabe, abile na mwana sheria, annaluye swali kwa kun'geya, ³⁶Mwalimu, ni amri gani ambayo ni kolo kuliko zoti katika sharia?"³⁷Yesu kanyangwa, "Lazima umpende Ngwana kwa mwoyo wako woti, kwa roho yako yoti, na kwa malango gako goti. ³⁸Ayee nga amri kolo na ya kwanza. ³⁹Na ya ibele yalandana na yelo-Ni lazima kumpenda jirani yako kati yauipenda mwene. ⁴⁰Sheria zote na manabii hutegemea amri zino ibele."⁴¹Na Mafarisayo babile bado bakwembine pamope, Yesu kaayangwa swali, ⁴²Abaya, "Je! mwawaza namani kunani ya Kiristo? Ywembe ni mwana wa nyai?" Bembe banyangwine, "Mwana wa Daudi."⁴³Yesu kaayangwa, "Ni kwa namani Daudi katika Roho ankema Ngwana, abaya, ⁴⁴Ngwana ammakiye Ngwana wango, "Tama luboko lwango lwa kummaliyo,mpaka paniatawanya maadui bako babekilwe pae ya magolo gako?"⁴⁵Mana Daudi ankema Kiristo "Ngwana," mwanja namani apangika mwana wake?" ⁴⁶Ntopo ywaweza kunnyangwa kai,na ntopo ywathubutu kai kunlaluya maswali yenge tangu lichuba lee na kuendelea.

23

¹Baadae alongela na bandu banambone na banafunzi bake.Abaya, ²Waandishi na Mafarisayo batama pa kiteo cha Musa. ³Kwa eyo chochote ambacho bakiamulia kukipanga,mukipange kwa kukichunguza. Lakini kene muiche kuiga makowe gabe, kwa mana abo babaya makowe gapangilwa lii nabo. ⁴Kweli,bembe hutaba mizigo yabe mizito ambayo ni vigumu kuipotwa,na kisha uwapanga bandu baipotwe mu mabega yabe. Lakini bembe bene basogeza kwaa hata kidole ili balolekewe na bandu. ⁵makowe gabe goti,ugapanga ili bandu babalinge. Kwa mana bembe hupanua masanduku yabe na kuongeza ukolo wa mapindo ya ngobo yabe. ⁶Bembe bapendelea tama maeneo ya kifahari katika sherehe na katika iteo ya heshima mu masinagogi, ⁷na salimiwa kwa heshima maeneo ya soko, na kemwa "Walimu" na bandu. ⁸Lakini mwenga yaapasa lii kemelwa "Walimu," Kwa mana mubile na Mwalimu yumo, na mwenga mwabote ni alongo. ⁹Kene munkeme mundu yoyote pano pa dunia panga tate binu,kwa mana mubile na Tate yumo, na ywembe abile mbinguni. ¹⁰Wala kene muiche kemelwa 'walimu kwa mana mubile na mwalimu yumo kai,ni Kiristo. ¹¹Ila ywabile nkolo ngati yinu apangika mmenda winu. ¹²Yeyote ywaikakatua mwene atashushwa. Na yeyote ywaishusha mwene alowa kakatuliwa. ¹³Lakini ole wenu baandishi na Mafarisayo,waafiki Mwaatabia bandu ufalme wa mbinguni. Mwenga mwaweza lii jingya, na mwaaruhusu lii balo bajingya panga nyoo. (Zingatia:Mstari wa 14 bonekine lii katika nakala bora za zamani.Badhi ya nakala uongeza mistari wolo baada ya mstari wa 12. mstariwa ¹⁴"Ole winu baandishi na Mfarisayo banafiki kwa mana mwenda kuwameza ajane". ¹⁵Ole winu Baandishi na Mafarisayo,wanaafiki!Mwenda yoka ng.ambo ya bahari na ika kumpampanga mundu yumo aamini yalo yamugafundisha,na paabile kati mwenga,mumpanga mara ibele mwana wa jehanamu kati mwenga mwabene yaa mubile. ¹⁶Ole winu viongozi vipofu,mwenga mubaya. Yeyote ywalapa mu lihekalu,abile lii kilebe. Lakini ywaalapa kwa dhahabu ya hekalu, atabilwe na kilapo chake. ¹⁷Mwenga vipofu walalo,namani kibile kikolo kuliko chenge.dhahabu au hekalu ambalo libekile wakfu dhahabu kwa Nnongo?"¹⁸Na yeyote

ywalapa kwa madhabahu,abile lii kilebe. Ila ywaalapa kwa sadaka yaibile kunani yake,atabilwe na kilapo chake.
¹⁹Mwenga mwa bandu vipofu, namani nga kikolo kuliko chenge,sadaka au madhabahu ambayo ubekwa wakfu sadaka zatolewa kwa Nnongo?²⁰Kwa eyo,ywembe ywalapa kwa madhabahu alapa kwa eyo na ilebe yote ibile kunani yake. ²¹Na ywembe ywalapa kwa hekalu, alapa kwa lelo na kwa ywembe ywatama ngati yake. ²²Na ywembe ywalapa kwa mbingu,alapa kwa kiteo cha enzi cha Nnongo na kwa ywembe ywatama kunani yake.²³Ole winu,baandishi na Mafarisayo,wanafiki! Kwa mana mwalepa zaka kwa bizali,mnaanaa na michicha,lakini mwayalekile makowe mazito ya sheria-haki,rehema,na amani. ²⁴Lakini aga mupalikwa kuwa muyapangite,na leka lii yenge bila kuyatekeleza. Mwenga viongozi vipofu,mwenga muda wakuchuja mdudu nchunu lakini mwammeza ngamia!²⁵Ole winu,baandishi na Mafarisayo,wanafiki! Kwa mana mwasafisha panja ya kikombe na panja ya sahani,lakini,ngati yake patwelilwe dhuluma na kutokuwa na kiasi. ²⁶Mwenga Mafarisayo vipofu,safisheni kwanza ngati ya kikombe na ngati ya sahani,ili upande wa panja nao kae babile safi.²⁷Ole wenu,baandishi na Mafarisayo,wanafiki! Kwa mana mwalandana na makaburi yaliyopakwa chokaa.ambayo kwa panja babonekana mazuri,lakini kwa ngati yatweliwe mifupa ya bandu na kila kilebe kibile kichafu. ²⁸Nyonyonyo, na mwenga kwa panja mwabonekine babile na haki nnongi ya bandu, lakini kwani mutwelilwe unafiki na udhalimu.²⁹Ole winu,baandishi na Mafarisayo, wanafiki! Kwa mana mwachenga makaburi ya manabii na kuyapamba makaburi ya babile haki. ³⁰Mwenga mwabaya, kati twatama masoba ga tate binu, twashiriki pamope nabo kumwaga damu za manabii. ³¹Kwa eyo mwajishuhudia bene kwamba mwenga ni bana ba abo baabulaga manabii.³²Pia mwenga mwakamilisha kujaza sehemu yastahiliya zambi ya tate binu. ³³Mwenga mwa ng'ambo,bana wa vipiribao, kwa namna gani mwaikwepa hukumu ya jehanamu?³⁴Kwa eyo, lenga, naatuma kwinu manabii, bandu babile na hekima, na baandishi. Baadhi yabe na kuwasubilisha. Na baadhi yabe mwakombwa ngati ya masinagogi yinu na kuwafukuza boka mji umo hadi wenge. ³⁵Matokeo ni panga kunani yinu patokea damu yoti ya babile na haki zamwagika mu dunia, kuanzia damu ya Habili ywabile na haki hadi kwa damu ya Zakaria mwana wa Baraka, mubile mwamulaga kati ya patakatifu na madhabahu. ³⁶Kweli,naamakiya, makowe aga gote yatakipata kibeledi chelo.³⁷Yerusalemu, Yerusalemu, wenga waabulaga manabii na kuwakombwa maliwe balo ambao batumwa kwako! mara ilenga nataakusanya bana pamope kati yaa ngoko ywaakusanya vifaranga bake pae ya mbawa zake, lakini wayeketya lii! ³⁸Lola, nyumba yako ilekilwe ukiwa. ³⁹Nenga nakubakiya,boka nambiambino na kuendelea unibonekeya lii,mpaka paubaya, 'Atibarikiwa ywembe ywaicha kwa lina lya Ngwana.'"

24

¹Yesu abokite mulihekalu na bokanga. Banafunzi bake bangengime na kumwonesha majengo ga hekalu. ²Lakini aayangwa na kuabakiya, "Je, mubona lii makowe aga goti? Kweli naabakiya, ntopo lyabakia kunani ya lyenge bila bomolewa."³Na paatami pa kitombi sa mizeituni,banafunzi bake banyendea kwa faragha na baya,"Utumakiye makowe aga gapangika lichuba gani? Kilebe gani kipangilwa dalili ya kicha kwa kwako na mwisho wa dunia?" ⁴Yesu kaayangwa na kuabakiya, "Mube makini panga kene aiche munda kuwapotosha. ⁵Kwa mana banambone baicha kwa lina lyango. Babaya,'Nenga nga Kiristo,' na baapotosha bandu banambone.'⁶Mwaipekana vita na taarifa ya vita. Mulolekeye kene mube na wasiwasi, kwa mana makowe aga gabile budi lii pangika;lakini wolo mwisho bado. ⁷Kwa mana taifa lakakatuka kunani ya taifa lenge,na ufalme kunani ya ufalme. Yapangika njala na lendema kwa bwui katika sehemu mbalembale. ⁸Lakini makowe aga goti ni mwanzo kai wa minya kwa beleka.⁹Nga nyoo baatoa mwenga kwa ajili ya mateso na bulaga. mwalowa chukiwa na mataifa kwa sababu ya lina lyango. ¹⁰Nga nyo banambone baikobala na salitiana na bachukanya bene kwa bene. ¹¹Manabii banambone ba ubocho batokea na kuwabakiya ubocho bandu banambone.¹²Kwa mana ubou waongezeka, upendo wa banambone utapoa. ¹³Lakini ywavumilia mpaka mwisho,alowa lopolelwa. ¹⁴Ayee injili ya ufalme yahubiriwa mu ulimwengu woti kati ushuhuda kwa mataifa yoti. Na ndipo wolo mwisho uikite.¹⁵Kwa eyo,pamuyuine chukizo la uharibifu,lyalibaywa na nabii Danieli liyemite mahali patakatifu[Ywasoma na atange], ¹⁶nga babile Yuda babutukye pakitombe. ¹⁷Na yolo ywabile kunani ya paa ya nyumba kene aweze uluka pae kutola kilebe chochote boka ngati ya nyumba yake, ¹⁸na ywembe ywabile kung'unda akerebuke lii kutola ngobo yake.¹⁹Lakini ole wao ambao bana babe ni balo ambao banyonyesha katika machuba ago! ²⁰Mulobe panga butuka kwinu kupangike lii muda wa mbepo, wala lichuba lya Sabato. ²¹Kwa mana kupangika na dhiki kolo, ambayo ipangika lii boka kuumbwa kwa dunia mpaka nambiambino,na wala yapangika lii kai. ²²Kati machuba ago gafupishwa lii, ntopo ywaweza okoka. Lakini kwa sababu ya bateule, machuba ago zafupishwa.²³Kisha mana ipangite munda yoyote aamakiya, 'Lola, Kiristo abile pano! au 'Kiristo abile kolo' kene muaminiye maneno ayo. ²⁴Kwa mana Makristo ba ubocho na manabii ba ubocho baicha na onesha ishara ngolo na maajabu, kwa kusudi la kuapotosha, mana iwezekana hata bateule. ²⁵Mulole, naatahadharisha kabla ya makowe aga pangika. ²⁶Kwa eyo,mana ipangike waamakiya, "Kiristo abile mulijangwa', kene muyende kolo kujangwa, Au, 'Mulinge, abile ngati ya nyumba', kene muaminiye maneno ayo. ²⁷Kati yaa radi yaaimulika boka boka mashariki na kuangaza mpaka magharibi, nga nyo yaipangika kuicha kwa Mwana wa Adamu. ²⁸Popote paubile mzoga, akoo nga tai bakwembana.²⁹Lakini mara baada ya njala kolo ya machuba ago. Liumu lyatiwa libindo, mwei wapanga lii bwewa, na ndondwa zatomboka boka angani, na nguvu ya mbingi yalendema.³⁰Nga ishara ya Mwana wa Adamu yabonekana angani, na makabila yoti ya dunia baomboleza. Bamweni Mwana wa Adamu aicha katika maunde ya angani na utukufu nkolo. ³¹Atuma malaika bake kwa lilobe likolo ya tarumbeta, nao bakwembana pamope bateule wake boka pande ncheche za dunia, boka mwisho umo wa mbingu mpaka wenge.³²Muifunze somo labokana na nkongo. Mana tawi lachipuka kai na kutoa manyei, mutangite panga kiangazi chaisa. ³³Nga nyo kai, pamugabweni makowe aga gote,

mupalikwa tanga panga aikite, karibu na nnyango.³⁴ Kweli naamakiya, kibeledi chino chapita lii, hadi makowe gote aga pangika lii.³⁵ Mbingu na nnema zapeta, lakini maneno yango yapita lii kamwe.³⁶ Lakini kuhusu lichuba lee na saa yee ntopo mundu ywa tanga, hata malaika ga kumaunde, wala Mwana, ila Tate kichake.³⁷ Kati yelo yabile katika machuba ga Nuhu, nga nyo yapangika icha kwa Mwana wa Adamu.³⁸ Kwa mana katika machuba ago kabla ya gharika bandu babile balyaa na nywaa, bakobeka na kobekwa mpaka lichuba lee ambayo Nuhu ajingya mu safina,³⁹ na batangite lii kilebe chochote mpaka gharika paaiichile na kuwasomba woti-nga nyoo ipangika kuicha kwa Mwana wa Adamu.⁴⁰ Nga bandu abele babile mu ng'unda-yumo alowa tolwa, na yumo alekwa kunchogo.⁴¹ Alwawa abele babile ngabasaga pamope-yumo atolelwa, na yumo alekilwe.⁴² Kwa eyo, muwe minyo kwa mana mutangite lii lichuba gani ambalo aicha Ngwana winu.⁴³ Lakini mutange panga, mana ipangite ngwana ywabile na nyumba atangite saa ambayo mwii aicha, angekesha na kene aruhusu nyumba yake vamiwa.⁴⁴ Kwa eyo, kai mupalikwa kuwa tayari, kwa mana Mwana wa Adamu aicha katika laa yamuitarajia lii.⁴⁵ Nga nyoo nyai ywabile mwaminifu, mmanda ywabile na malango, ambaye ngwana wake ampea madaraka kunani ya babile katika nyumba yake, ili awapeye chakulyaa kwa wakati ufaika? Atebarikiwa mmanda yolo, ambaye ngwana wake atamkuta apanga nyoo wakati aicha.⁴⁷ Kweli naamakiya panga ngwana ammbeka kunani ya kila kilebe chakibile chake.⁴⁸ Lakini mana mwana mwovu abaya mumwoyo wake, 'Ngwana wango akawia,'⁴⁹ na atumbwa kuwakombwa amanda bake, na lyaa na lewa wimbi,⁵⁰ Ngwana wa mmanda yoo aicha katika lichuba ambalo qaitarajia lii, na katika saa ambayo atangite lii.⁵¹ Ngwana wake amkata vipande vipande ibele na kumbeka katika nafasi jimo sawa na wanafiki, ambapo kubile na lela na saga mino.

25

¹ Nga ufalume wa mbinguni wafananishwa na babawali komi batola taa zao na boka yenda kumpokya ngwana harusi.
² Atano ngati yabe babile balalo na atano benge babile werevu.³ Wanawali walalo bapotwike taa zao, batola lii mauta yoyote.⁴ Ila banawawerevu bapotwike vyombo vyabile na mauta pamope na taa zao.⁵ Nambiambino wakati ngwana harusi atichelewa icha, boti batishikwa na lugono na bagonjike.⁶ Lakini wakati wa kilo sa manane pabile na yowe, 'Lola, ngwana harusi! Muboke panja kumpokea.' Nga abo wanawali walamka boti na kuwasha taa zao.⁸ Balo alalo baamakiye balo werevu, 'Mutupei sehemu ya mauta yinu kwa mana taa zetu zayimika.'⁹ Lakini balo werevu bayangwa na kuwamakiya, 'Kwa mana yatutosha lii twenga na mwenga, badala yake muyende kwa bapemeya muinunulie kiasi kwa ajili yinu.'¹⁰ Wakati bayenda kolo kupemea, Ngwana harusi akite, na balo babile tayari bayenda naye mu sherehe ya haeusi, na nnyango utabilwe.¹¹ Baadaye balo banawalia alalo benge baikite na baya, 'Ngwana, ngwana, tufungulie.'¹² Lakini kayangwa na baya, 'Kweli naamakiya, mwenga niatangite lii.'¹³ Kwa iyo mulinge kwa mana mutangite lii lichuba wala saa.¹⁴ Kwa mana ni sawa na mundu ywapala safiri yenda nnema wenge. Abakema amanda wake na kuwakabidhi utajiri wake.¹⁵ Yumo wabe ampea talanta tano, ywenge ambei talanta ibele, na yolo ywenge ambei talanta jimo. Kila yumo apkea kiasi lingana na uwezo wake, na yolo mundu atisafiri yenda zake.¹⁶ Mapema yolo ywapokya talanta tano ayenda kuziwekeza, na kuzalisha talanta zenge tano.¹⁷ Yeyelo yolo ywapokya talanta ibele, atizalisha zenge ibele.¹⁸ Lakini mmanda ywapokya talanta jimo, aboi, na yenda zake, apangite lipole pa bwui, na kuificha mbanje ya ngwana wake.¹⁹ Na baada ya muda mrefu, ngwana wa amanda abo aichile na kupanga mahesabu nabo.²⁰ Yolo mmanda ywapokya talanta tano aichile na kuleta talanta zenge tano, abayite, 'Ngwana, unipeile talanta tano. Lola, mbatike faida ya talanta zenge tano.'²¹ Ngwana wake ammakie, 'Hongera, mmanda mzuri na mwaminifu! Ubile mwaminifu kwa kilebe kichunu. Nakupea madaraka kunani ya ilebe yanambone, jingya mu furaha ya ngwana wako.'²² Mmanda yolo ywapokya talanta ibele aichile na baya, 'Ngwana, umbeile talanta ibele. Lola, mabtiike faida ya talanta zenge ibele,'²³ Ngwana wake ammakie, 'Hongera, mmanda mzuri na mwaminifu! Ubile mwaminifu kwa ilebe njunu. Nakupea madaraka kunani ya ilebe ya namabone. Jingya mu furaha ya Ngwana wako.'²⁴ Baadaye mmanda ywapokya talanta jimo aichile na baya, 'Ngwana, ndangite paga wenga ni mundu mkale. Wachuma mahali ambapo wapanda lii, na wavuna mahalia ambako wasia lii.'²⁵ Nenga niyogopile, na yenda zangu kuificha talanta yako munkando. Lola ubile nayo pano yelo yaibile yako'.peile²⁶ Lakini ngwa wake kanyangwa na baya, 'Wenga wa mmanda mwovu na mzembe, mana utangite panga nachuma mahali ambapo nipandike lii na una mahali ambapo nasia lii.'²⁷ Kwa eyo upalikwa kuwapea mbanje yango bandu ba benki, na wakati wa buyangana kwango niipokya yelo yango na faida.²⁸ Kwa eyo mumnyang'anye yeo talanta na mbei yolo mmanda ywabile na talanta komi.²⁹ Kila mundu ywabile nacho, ywaongezewa muno-hata kwa zidishiwa muno. Lakini kwa yoyote ywabile lii na kilebe, hata chelo abile nacho atanyang'anywa.³⁰ Muntupe panja mulibendo ayoo mmanda ywafaika lii, ambako kupangilwa na kilio na kusaga mino.³¹ Wakati Mwana wa Adamu ywaicha katika utukufu wake, na malaika wote pamope naywembe, ndipo ywatama kunani ya kiteo cha utukufu.³² Mataifa yote yakwembana nnonge yake, na ywembe atawatenganisha bandu, kati yelo mchungaji ywatenganisha ngondolo na mbuzi.³³ Awabeka ngondolo luboko lwake lwa kummalyo, ila mbuzi aabeka luboko lwake lwa kushoto.³⁴ Kisha mfalme aamakiya balo babile bake kwa lela, 'Muiche, mwamubarikiwa na Tate bango, muurithi ufalme wauandaliwa kwa ajili inu tangu bekwa misingi ya ulimwengu.'³⁵ Kwa mana nibile na njala na munipeile chakulya; Nibile mgeni na munikaribishie;³⁶ Nibile uchi, na munipeile ngobo; Nibile ntamwe na mukanitunza; nitabilwe na muichile kwango.³⁷ Nga babile haki baicha na kummakia, 'Ngwana, lichoba gani tukubweni ubile na njala, na kukulisha? Au ubile na kiu na twakupea mache?'³⁸ Na lichuba gani tukubweni ubile mgeni, na twakukaribisha? Au ubile uchi tukupeile ngobo?³⁹ Na lichuba gani tukubweni ubile nng'onjwa, au katika kifungo, na tuichile kwako?⁴⁰ Na mfalme kaayangwa na kuwamakiya, 'Kweli naamakiya, chamukipangite pano kwa yumo wa alongo bango achunu, munipangile nenga.'⁴¹ Nga aamakiye abo babile kuluboko

lwake lwa kushoto, 'Muboke kwango, mwa mulaaniwa, muyende katika mwoto wa milele ulioandaliwa kwa ajili ya nchela na malaika bake, ⁴²Kwa mana nibile na njala lakini munipeya lii chakulya, Nibile na ngota lakini munipea lii mache; ⁴³Nibile mgeni lakini mwanikaribisha lii; mana nibile uchi lakini mwanipea lii ngobo; mana nibile ntamwe na nibile muligereza, lakini munitunza lii. ⁴⁴Nga nyo babe banyangwa na baya, 'Ngwana, lichuba gani tukubweni mana ubile na njala, au ubile na ngota, au ubile mgeni, au ubile uchi, au ubile mtamwe muligereza, na twakuhudumia? ⁴⁵Kisha ataayangwa na baya, 'Kweli naamakiya, chelo ambacho mupanga lii kwa yumo wa aba achunu, munipangie nenga.' ⁴⁶Aba bayenda katika adhabu ya milele ila babile na haki ukoto wa milele."

26

¹Wakati Yesu payomwile baya maneno yote ayo, aamakiye banafunzi bake, ²"Mutangite panga baada ya machuba abele pabile na lichuba la pasaka, na mwana wa Adamu alowa tolewa ili asulubiwe." ³Badaye akolo ba makuhani na apindo wa bandu bakwembine pamope katika makao ya Kuhani nkolo, ywabile akemwa Kayafa. "Pamope baipangite njama ya ya kunkamwa Yesu kwa siri na kumulaga. ⁴Kwa mana babayite, "Ipangike lii wakati wa sikukuu, ili kene isababishe ghasia ngati ya bandu." ⁵Wakati Yesu paabile Bethania, katika nyumba ya Simoni mkoma, ⁶paabile atikuinyoosha mezani, nwawa yumo aichile kwake apotwike mkebe wa alabasta yaibile mauta ya thamani kolo, na kuyamimina kunani ya ntwake wake. ⁷Lakini banafunzi bake pabamweni likowe lee, batichukyanga na baya, "Namani sababu ya hasara yee? ⁸Aga mauta gaweza pemelwa kwa kiasi kikolo na peyelwa akeba." ⁹Lakini Yesu, abile atangite lee, aamakiye, "Kwa namani mwamsumbua nwawa yolo? Kwa mana apangite kilebe kinanoga kwangu. ¹⁰Akeba mubile nabo masoba yote, lakini mubile lii pamope na nenga daima. ¹¹Kwa mana paaminiya mauta aga kunani ya yega yango, apangite nyoo kwa ajili ya maziko gango. ¹²Kweli naamakiya, popote Injili yee paihubiriwa katika ulimwengu wpti, kikowe chaakipangite ayoo nwawa, chabaywa kwa ajili ya kumkombokeya." ¹³Ndipo yumo wa balo komi na ibele, ywakemelwa Yuda Iskariote, ywayenda kwa akolo wa makuhani ¹⁴na baya, "Mwanipeya namani mana nenda kumsaliti?" Bampangia Yuda vipande thalathin vya mbanje. ¹⁵Tangu muda woo aipala nafasi ya kumsaliti. ¹⁶Hata lichuba lya kwanza lya mikate yaitiwa chachu, banafunzi bamwendea Yesu na baya, "Kwaako upala tukuandalie chelo chakula cha Pasaka?" ¹⁷Aabakiya, "Muyende mjini kwa mundu fulani na mummakiye, Mwalimu abaya, "Muda wango umekaribia. Naitimiza Pasaka pamo na banafunzi bango katika nyumba yako." ¹⁸Banafunzi bapangite kati Yesu baagiza, na baandaa chakulya cha Pasaka. ¹⁹Paiikite kitamwinyo, atama lyaa chakula pamope na balo banafunzi Komi na ibele. ²⁰Babile balyaa chakula, abayite, Kweli naamakiya panga yumo winu alowa kunisaliti." ²¹Batihuzunika muno, na kila yumo atumbwile kumuuliza, "Je, hakika nibile lii nenga, Ngwana?" ²²Kaayangwa, "Yolo ambaye ywachovya luboko lwake pamope na nenga katika bakuli nga ywalowa nisaliti. ²³Mwana wa Adamu paaboi, kati ya iandikilwe. Lakini ole wake mundu ambaye alowa kumsaliti Mwana wa Adamu! Ibile vizuri kwa mundu uyo kati ywabelekwa lii." ²⁴Yuda, ambaye nga msaliti abayite, "Je, ni nenga Rabi?" Yesu amakiye, "Ubayite likowe lee wenga wa mwene." ²⁵Pa babile balyaa chakula, Yesu atikuutola mkate, atekuubariki, na kuutekwana. Abapeya banafunzi bake abayite, "Muutole, mulyee. Awoo ni yega yango." ²⁶Atolile kikombe na shukuru, abapeya na baya, "Munywee mwaboti katika hiki, ²⁷Kwa mana ayee nga damu ya lilagano lyango, yamwagwa kwa ajili ya bandu banambone kwa msamaha wa dhambi. ²⁸Lakini naamakiya, nanywea lii kae matunda ga mzabibu wolo, hadi lichuba lee paniunywea waayambe pamope na mwenga katika ufalme wa Tate bango." ²⁹Paayomwile imba wimbo, baboka yenda kitombe sa Mizeituni. ³⁰Kisha Yesu aamakiye, "Kilo chee mwenga mwabote mwaikobala kwa sababu yango, kwa mana imeandikwa, Namkombwa mchungaji na ngondolo wa kundi batawanyika. ³¹Lakini baada ya yoka kwango, naayongolya yenda Galilaya." ³²Lakini Petro amakiye, "Hata mana bote bakukanikiya kwa sababu ya makowe yaakupatike, nenga nakukanikiya lii." ³³Yesu kanyangwa, "Kweli nakumakiya, kilo cheno kabla ya jogolo beka, wanikanikiya nenga mara tatu." ³⁴Petro amakiye, "hata mana inipalike kuwaa na wenga, nakukanikiya lii." Na banafunzi benge boti babaya nyonyonyo. ³⁵Baadaye Yesu ayenda nabo mahali pakemelwa Gethsemane na aamakiya banafunzi bake, "Mutame pano wakati nayenda kolo na loba." ³⁶Amtola Petro na bana abele ba Zebedayo na atumbwile kuhuzunika na kusunoneka. ³⁷Kisha amakiya, "Roho yango ibile na huzuni kolo muno, hata kiasi cha waa. Mutame pano na mukeshe pamope na nenga." ³⁸Atiyenda nnonge kidogo, atomboka kifudifudi, na loba. Abaya, "Tate bango, mana iwezekana, kikombe cheno kiniepuke. Kene ibe lii mana nipalikenenga, ila kati ya upala wenga." ³⁹Ayenda kwa banafunzi na abakwembine bangonjike lugono, na aamakiye Petro, "Kwa namani mwaweza lii tama bila gnja na nenga hata kwa lisaa limo? ⁴⁰Mukeshe na loba ili kene mujingye muajaribu. Roho ibile radhi, lakini yega ibile dhaifu." ⁴¹Aboi mara ya nya ibele na loba, abaya, "Tate bango, mana likowe lee laweza lii kuepukika na ni lazima nikinywee kikombe chino, mapenzi gako yatimizwe." ⁴²Atikerebuka na kuwakuta bagonjike lugono, kwa mana minyo gabe gabile mazito. ⁴³Kisha aalekite kae ayenda zake. Aloba mara ya tatu akibaya maneno yeyelo. ⁴⁴Baadaye Yesu ayenda kwa banafunzi bake na kuwamakiya, "Bado mugonjike kai na kupomolya? mulole, saa iikite, na Mwana wa Adamu asalitiwa mumaboko ga ywabile na mazambi. ⁴⁵Mukakatuke, tuboke. Lola, yolo msaliti amekaribia. ⁴⁶Wakati abile bado alongela, Yuda yumo wa balo komi na ibele, aikite. Kundi kolo likite pamope na ywembe latiboka kwa akolo ba makuhani na apindo wa bandu. Baichile na mapanga na marungu, ⁴⁷Kae mundu ywakusudia kumsaliti Yesu abile abapea ishara, abaya, "Yolo ambae nenda kumbusu, nga ywembe. Munkamwe." ⁴⁸Mara yelo aichile kwa Yesu na baya, "Salamu, Mwalimu! Na kumbusu. ⁴⁹Yesu aamakiye, "Mbwiga lipange lee ambalo likuletike." Nga baichile, na kumnyooshea maboko Yesu, na kunkamwa. ⁵⁰Lola, mundu yumo ywabile pamope na Yesu, atiuluya luboko lwake, na kutola panga lake, na akombwile mmanda wa kuhani, na kumkata likutu. ⁵¹Nga Yesu aamakiye, rudisha panga lako pale paulitolile, kwa mana boti batumya upanga babulagwa kwa upanga.

⁵³Munazani kuwa niwecha lii kunkema Tate bango, na ywembe akanitumia majeshi zaidi ya komi na ibele ya malaika?"
⁵⁴Lakini bai jinsi gani maandiko gaweza timiya, ayee nga ipalikwa pangika?"⁵⁵Wakati woo Yesu aumakiye umati, "Je, Muichile na mapanga na marungu kunikamwa kati mwii? Kila lichuba ndami muhekalu naafundisha na munikamwile lii!"⁵⁶Lakini yote aya yapangite ili Maandiko ya nabii yatimye." Nga banafunzi bake bannekite na butuka.⁵⁷Balo bankamwile Yesu bampeleka kwa Kayafa, Kuhani Nkolo, mahali ambapo baandishi na apindo babile bakwembine pamope.⁵⁸Lakini Petro angengime kinchogo kwa mbale mpaka katika ukumbi wa Kuhani nkolo. Ajingile ndani na tama pamope na walizi abone chakipangika.⁵⁹Bai akolo ba makuhani na Baraza loti babile baupala ushaihidi wa ubocho kunani ya Yesu, ili bapate kumulaga.⁶⁰Ingawa batejitokeza mashahidi banambone, Lakini bapatike lii sababu yoyote. Lakini baadae mashahidi abele batejitokeza nnonge⁶¹na baya, "Mundu yolo abayite, "Naweza kulitekwana hekalu la Nnongo na kulichenga kae kwa masoba matatu."⁶²Kuhani nkolo ayemite na kunlaluya, "Uweza lii kuayangwa? Aba banashuhudia namani kunani yako?"⁶³Lakini Yesu ataile liki. Kuhani Nkolo ammakeye, "Mana Nnongo yaatama, nakuumuru utumakiye, mana wenga ni Kiristo, Mwana wa Nnongo."⁶⁴Yesu kanyangwa, "Wenga wamwene ubaya likowe lee. Lakini nakumakiya, bola nambiambino na kuendelea wamwona mwana wa Adamu atama luboko lwa kummalyo lwabile na nguvu, na aicha katika maunde ga mbinguni."⁶⁵Nga Kuhani Nkolo ateralua ngobo yake na baya, "Endakufuru! Je, tupala kai ushahidi wa namani? Lola, tayari muyuine endakufuru."⁶⁶Je! Muwaza namani kwale? Ngabayangwa na baya, "Endastahili bulagwa."⁶⁷Kisha batekumtemea mate kuminyo na kunkombwa ngumi, na kunkombwa makofi kwa maboko gabe,⁶⁸na baya, "Tutabirie, wenga wa Kiristo. Nyai ywakukombwile?"⁶⁹Wakati woo Petro abile atami panja katika ukumbi, na mmanda nwawa ayebeba kwake na baya, "Wenga kai ubile pamope na Yesu wa Galilaya."⁷⁰Lakini akanikiye nnonge ya bote, abayite, ndangite lii kile chaukibaya."⁷¹Paabokite panja ya nnyango, mmanda ywenge nnwawa amweni na kummakia baabile palo, "Mundu yolo kai abile pamope na Yesu wa Nazareti."⁷²Akanikiye kai kwa lapa, "Nenga ndangite lii mundu yolo."⁷³Muda mwipi baadae, balo babile bayemite papipi, bayenda kwake na longela na Petro, "Kwa hakika wenga ni yumo wabe, kwa mana hata longela kwako yaonesha,"⁷⁴Nga atumbwile laani na lapa, "Nenga ndangite lii mundu yolo," na mana jogolo abeka.⁷⁵Petro akombokya maneno yaamakilwe na Yesu, "Kabla ya jogolo beka lii wanikanikya mara tatu."

27

¹Paiikite muda wa bwamba, akolo wa makuhani na apindo wa bandu balyaa njama kunani ya Yesu bapate kumulaga.
²Bantabile, banyongoli, na kumfikisha kwa Liwali Pilato.³Kisha wakati Yuda, ambaye ywamsalitie, abweni panga Yesu ayomwile hukumiwa, atijuta na kerebuya vipande thelathini vya mbanje kwa akolo ba makuhani na apindo,⁴na abayite, "Niipangite zambi kwa kuisaliti damu yaibile lii na hatia." Lakini banyangwa, "Yatuhusu namani twenga? Yaloleke ayo wamwene."⁵Kisha aibekite pae vipande vya mbanje katika hekalu, na aboi na kujinyonga mwene.⁶Nkolo a makuhani ativitola vipande vya mbanje na baya, "Ni halali lii kuibeka mbanje yee katika hazina, kwa mana ni gharama ya damu."⁷Batejadiliana pamope na mbanje yatetumika kupema ng'unda wa mfinyanzi wa kuzikia wageni.⁸Kwa mana ng'unda wolo ukemelwage, "Nng'unda wa damu" mpaka leno⁹Kisha lile likowe lyabayilwe latimiya baya, "Batola vipande thelathini vya mbanje, gharama yaipangwa na bandu ba Israeli kwa ajili yake¹⁰na baitumya kwa ng'unda wa mfinyanzi, kati Ngwana ywanimakiye nenga."¹¹Nambiambino Yesu ayemite nnonge ya liwali, na liwali anlaluye, "Je! Wenga ni Mfalme wa Wayahudi?" Yesu kayangwa, "Wenga ubaya nyoo."¹²Lakini muda paashitakiwa na akolo ba makuhani na apindo, ayangwa lii chochote.¹³Kisha Pilato ammakeye, Ugayuine lii mashitaka yoti kunani yako?"¹⁴Lakini anyangwite lii hata likowe limo, liwali atwelilwe na mshangao.¹⁵Nambiambino katika sikukuu ibile desturi ya liwali kumfungua mfungwa yumo ywachauliwa na bandu,¹⁶Wakati woo babile na mfungwa sugu lina lyake Baraba.¹⁷Nga nyo wakati bakwembine pamope, Pilato kaalaluya, "Nyai ywamupala tumfungue kwa ajili yinu?" Baraba au Yesu ywaakemelwa Kiristo?¹⁸Kwa mana itangite panga bayomwile kumkamwa kwa sababu ya chuki.¹⁹Wakati abile atami pa kiteo chake cha hukumu, nyumbo wake atentumya neno na baya, "Kene upange likowe lolote kwa mundu yolo ywabile lii hatia. Kwa mana nateseka muno hata leno katika ndoto kwa sababu yake."²⁰Nga akolo ba makuhani na apindo batekuashawishi bandu banlobe Baraba, na Yesu abulagwe.²¹Liwali aalauye, "Nyai kati ya abele mupala nenga ninneke kwinu?" "Baraba."²²Pilato aamakiye, "Nimpange kele Yesu ywakemelwa Kiristo?" Bote bayangwa, "Msulubishe."²³Ywembe abaya, "Kwa namani, ni kosa gani alipangite?" Lakini batezidi panga ndooti muno, "Msulubishe."²⁴Nga nyo wakati Pilato abweni aweza lii panga lolote, lakini badala yake vurugu zitumbwile kae, atetola mache kanawa maboko gake nnonge ya bandu, na baya, "Nenga nibile lii na hatia ya damu ya mundu yolo ywabile lii na hatia. Mugalolekeye aya mwabene."²⁵Bandu bote babayite, "Damu yake ibe kunani yitu na bana bitu."²⁶Kisha akamfungua Baraba kwabe, lakini ankombwile mijeredi Yesu na kumkabidhi kwabe yenda sulubiwa.²⁷Kisha askari a liwali bantola Yesu mpaka Praitorio na kipenga kikolo cha maaskari bote bakwembine.²⁸Batola ngobo yake na kumvika kanzu ya rangi ya nyekundu.²⁹Kisha baipangite taji ya miiba na kuibeka kunani ya ntwe wake, na bambekya mwanzi katika luboko lwake lwa kummalyo. Bakombwa magoti nnonge yakena kumkejeri, babaya, "Salamu, Mfalme wa Wayahudi?"³⁰Na bamtemea mate, na bautola mwanzi na kunkombwa muntwe.³¹Wakati babile bankejeri, batekuitola yelo kanzu na kumvisha ngobo yake, na kumwongoza yenda kumsulubisha.³²Paababokite panja, bamweni mundu boka Krene lina lyake Simeoni, ambaye batekunlazimisha yenda nao ili aupotwe msalaba wake.³³Pabaikite mahali pakemelwa Goligotha, mana yake, "Eneo la fuvu la ntwe."³⁴Bampea siki yaaywangabanilwe na nyongo aywee. Lakini paionja, aweza lii kuinywa.³⁵Baada ya kumsulubisha, batigawana ngobo yake kwa kupiga kura.³⁶Na batama na kunlola.³⁷Kunani ya ntwe wake babekite mashitaka kunani yake yasomeka, "Ayoo

ni Yesu, mfalme wa Wayahudi.³⁸ Wanyang'anyi abele batisulubiwa pamope na mwenga, yumo upande wa kummalyo wake na ywenge wa kushoto.³⁹ Balo babile bapeta batekundihaki, kabatikisa ntwe wabe⁴⁰ na baya, "Wenga waupala kuliharibu hekalu na kulichenga katika masoba matatu, uyilopwe mwene! Kati ni Mwana wa Nnongo, uluka pae uboke msalabani!"⁴¹ Katika hali yeyelo akolo bamakuhani babile kabamkashifu, pamope na baandishi na apindo, na baya,⁴² Atibalopwa benge, lakini aweza lii kuilopwa mwene. Ywembe ni Mfalme wa Wayahudi. Na auluke pai boka msalabani, nga twamwaminiya.⁴³ Amtumainiya Nnongo. Leka Nnongo anlopwe mana apala, kwa mana abayite, Nenga ni Mwana wa Nnongo."⁴⁴ Na balo banyang'anyi babile basulubiwa pamope na ywembe kae babayite maneno ga kumdhihaki.⁴⁵ Nambiambino boka saa sita pabile na libendo katika nnema wote mpaka saa tisa.⁴⁶ Paiikite saa tisa atilela kwa lilobe likolo, "Eloi, Eloi, lama thabakithan?" mana yake "Nnongo wango, Nnongo wango, kwa namani wanileka?"⁴⁷ Wakati woo baadhi yabe babile bayemi palo bayuine, babayite, "Ankema Eliya."⁴⁸ Mra jimo yumo wabe atibutuka kutola sifongo na kuijaza munkanwa chababa, abekite kunani ya nkongo na kumpea apate kunywa.⁴⁹ Bembe waliosalia babaya, "Munleke kichake, muleke tubone mana Eliya aicha kunlopwa."⁵⁰ Kisha Yesu atelega kai kwa lilobe likolo na kutoa roho yake.⁵¹ Lola, Pazia la hekalu lipapwanike sehemu ibele boka kunani mpaka pae. Na bwui yalendema na miamba yapasuka vipande.⁵² Makaburi yafunuka, na yega ya watakatifu banambone batefufuka.⁵³ Babokite mu makaburi baada ya ufufuo wake, bajingile mji mtakatifu, na babonekine na bandu banambone.⁵⁴ Bai yolo akida na balo ambao babile banlola Yesu babweni tetemeko na makowe gapangika, batwelilwe na yogopa muno na baya, "Kweli yolo abile mwana wa Nnongo."⁵⁵ Alwawa banambone bangengime Yesu boka Galilaya ili kumhudumia babile banlola boka mbale.⁵⁶ Ngati yabe babile Mariamu Magdalena, Mariamu mao bake Yakobo na Joseph, na mao ba bana ba Zebedayo.⁵⁷ Paiikite kitamwinyo, aichile mundu tajiri boka Arimathayo, akemelwa Yusufu, ambaye kai abile mwanafunzi wa Yesu.⁵⁸ Atiyenda kwa Pilato na kunnoba yega ya Yesu Kisha Pilato aliagiza bampeye.⁵⁹ Yusufu atola yega autabile na ngobo ya sufi safi,⁶⁰ na kuulaza katika kaburi lyayambe lya libile lipangilwe mwambani. Kisha akalibeka liwe kolo lyafunika nnyango wa kaburi na aboi.⁶¹ Mariamu Magdalena na Mariamu ywenge babile palo, batami kulilola kaburi.⁶² Lisoba lyanyaibele ambayo libile lichuba lya maandalio, akolo wa makuhani na Mafarisayo bakwembine pamope kwa Pilato.⁶³ Ngabammakiya, "Ngwana, twakombokya kuwa wakati yolo mbocho pabile nkoto, abaya, 'Baada ya masoba matatu ayoka kai.'"⁶⁴ Kwa eyo, agiza panga kaburi lilindwe salama mpaka lichuba lya tatu. Vinginevyo, banafunzi bake baweza icha kujiba yega yake na baya kwa bandu, "Amefufuka boka kwa wafu." Na ubocho wa mwisho upangika mbaya kuliko wa kwanza.⁶⁵ Pilato kaamakiya, "Mutole walinzi. Muyende mupange hali ya usalama kati yamuweza."⁶⁶ Nga nyo bayenda na panga kaburi liwe salama, liwe libekilwe mhuri na kuweka walinzi.

28

¹Baadae kitamwinyo ya sabato, liumu libile liyomwike elekea lichuba lya kwanza lya juma, Mariamu magdalena, na yolo Mariamu ywenge baichile kulilola kaburi.² Lola pabile na lendemo kolo, kwa sababu malaika wa Ngwana atiuluka na kulivingisha lelo liwe, kisha atami nnani yake.³ Sura yake ibile kati umeme, na ngobo yake ibile meupe kati theluji.⁴ Balo alinzi batwelilwe na hofu na pangika kati bandu bawile.⁵ Yolo malaika atikwafafanulia balo alwawa abaya, "kene muyogope kwa mana ndangite panga mumpala Yesu, ywasulubiwa."⁶ Abile lii pano, lakini atiyoka kati yaa aamikupe. Muiche mulole mahali ambapo Ngwana agonjike.⁷ Muyende haraka muwamakiye banafunzi bake, "Atiyoka boka mu kiwo, linga amewatangulia Galilaya. Kolo nga mwannola' Lola nenga naabakiye."⁸ Balo alwawa batiboka palo kaburini haraka babile na hofu ngolo, na butuka kuwamakiya banafunzi bake.⁹ Lola Yesu akwembine nabo na baya, "Salamu." balo alwawa baichile na kukamwa magolo gake, na kisha bamwabudia.¹⁰ Kisha Yesu aamakiye, "Kene muyogope, muyende muamakiye alongo bango watangulie Galilaya. kono banibona."¹¹ Wakati balo alwawa pababile bayenda, lola baadhi ya walinzi bayenda mjini na kuwamakiya akolo ba makuhani makowe yote ambayo yatitokea.¹² Na bembe makuhani pabakwembine na apindo na kujadili likowe lee pamope nabo, batitoa kiasi kikolo cha mbanje kwa balo askari.¹³ na kwamakiya, "Muwabakiye benge kuwa, 'banafunzi ba Yesu baichile na jiba yega ya Yesu wakati twenga tugonjike."¹⁴ Mana habari yee yamfikia liwali, twenga twamshawishi na kwaondoleeni mwenga mashaka yote."¹⁵ Kwa eyo balo askari baitolile mbanje na panga kati yaa baabakilwe. Habari yee yatienea muno kwa Ayahudi na ibile nyoo mpaka leno.¹⁶ Lakini mitume komi na jimo bayenda Galilaya, katika chelo kitombe chaabakiye.¹⁷ Bembe pabamweni, batemwabudia, lakini baadhi yabe babile na shaka.¹⁸ Yesu aichile kwao na kuwamakiya abaya, "Mbeilwe mamlaka yote mulunia na mbinguni,¹⁹ Kwa eyo muyende muwapange mataifa yote kuwa banafunzi. Muwabatize katika lina lya Tate, lya Mwana na la Roho Mpeletau.²⁰ Muafundishe kuyatii makowe goti yaniwaamuru, na lola, nenga nibile pamope na mwenga daima, hadi mwisho wa dunia.

Mark

1

¹Wono nga utumbulwo wa Injili ya Yesu Kristu, mwana wa Nnongo.² Kati mwaiandikilwe na nabii Isaya, "Uliinge, nintuma mjumbe wango nnonge yako, ywapala kuandaa ndela yako."³ Lilobe lya mundu ywa kema mupongote, "Mwikamilishe ndela ya Bwana; mwigoloye ndela yake."⁴ Yohana atiicha, batiza mupongote na kwabakiya ubatiso wa toba kwa msamaha wa sambu.⁵ Nnema wote wa Yudea na bandu bote ba Yerusalem batiyenda kwake. Babile kababatizwa na ywembe nkati ya mase gagabile Yordani, kabatubu sambu yabe.⁶ Yohana abile wala kwake liyobo lamanyoya ga ngamiana nkanda wa

likogwa mukibuno chake,abile lyaa nnjige na busi wa mmwitu.⁷Atikwahubiri bandu na baya,"abile yumo andaicha bada yango nee mwene nguvu kuliko yango nenga.na ndopo nifaika lii hata yolita pae no taba ngamba ya ilatu yake. ⁸Nenga natikuwabatiza kwa mase,lakini ywembe aluwa kuwabatiza kwa Roho mpeletau."⁹Yapitike katika masoba go panga Yesu aichile boka Nazareti ya Galilaya,na batiswa na Yohana nkati ya mase ga Yordani. ¹⁰Wakati Yesu pakakatwike boka mumase,abweni kuliunde kubaganike bweya na Roho kauluka nnani yake kati ngunda. ¹¹Na lilobe lwa boi kunani"Wenga nga wamwananngo ywanimpindle.Ywanimpindle muno nga wenga."¹²Baada ya po mara jimo Roho nganazimisha ayende kupongote. ¹³Abile kupongote masoba arobaini,ngapapayilwa na shetani.Abile pamope na anyama bamwitu,na malaika batikumwudumia.¹⁴Tumbwe baada ya Yohana boyolwa,Yesu ngaicha Galilaya katangaza injili ya Nnungu. ¹⁵ngabaya,"Muda wikite,na ukolongwa wa Nnungu ukaribie.mutubu na kuiobelya injili.¹⁶Na kapeta mbwega ya bahari ya Galilaya,amweni Simoni na Andrea nnongowe Simoni kabaliikwa nyavu yabe mubahari,kwakuwa babile avuvi. ¹⁷Yesu ngaabakiya,"Muichange,munifatange,na nee nipaa kuapanga avuvi abandu." ¹⁸Na mara jimo ngabaleka nyavu na kunfata.¹⁹Wakati Yesu patyangange kutalu pachini,ngamona Yakobo mwana wa Zebedayo na Yohana nnongowe;babile muntumbwi kabatengeneza nyavu. ²⁰Mara atikwakema na bembe ngabanneka Tate babe Zebedayo nkati ya ntumbwi na atumishi babakodishilwe,ngaba nkengama.²¹Nga pabaikite Kapernaumu,lisoba lya sabato,Yesu ajingile musinagogi na pundisha. ²²Batishangala liyengano lyake,kwa mwanja babile kabayengana kamundu ywabile namamulaka na siyo kati baandishi.²³Muda wowolo pabile na mundu mulisinagogi lyabe,ywabile na roho nchafu,akombwile ndooti, ²⁴kabaya,"Twi na kele chapa na wenga,Yesu wa Nazareti?uichi kutubulanga?Nikutangite wa nyai wenga.Wenga wa mpeletau wa Nnungu kichako." ²⁵Yesu ngalikemya pepo nobaya,"ukotokake na na ubuke nkati yake! ²⁶Ywa roho nchafu kantombwa pae ngaboka kachake wakati kalila kwa lilobe lya kunani.²⁷Bandu boti batishangala,kwanyo ngabalunyana kila yumo,"Ache nga kele? Lifindisho lyayambe lyalibile na mamlaka?Hata amulisha lyoka aboya na bembe kabamtii." ²⁸Na makowe kuhusu ywembe mara jimo ngabayowanika kila semu ngati ya mkowa wa Galilaya.²⁹Na mara jimo baada ya peta panja ya lisinagogi,bajingile munyumba ya Simoni na Andrea babile na Yakobo na Yohana. ³⁰Mbiyambi mama mkwe wa abile agonjike ntamwe wa homa,na mara jimo bammakiyange Yesu kuusu ywembe. ³¹Nnyo aichile ngankamwa kwa luboko lwake na kunkakatuya kunani,homa ngaiboka kachake,na ngatumbwa kwaudumia.³²Ktamwinyo cha wakati lisoba liswikikile,ngababanetya kwake bote bababile atamwe,au babachanganyikilwe na moka. ³³Nnema wote batikusanyika pamope pakati ya nnyango. ³⁴Atikwaponiya banambone bababile atamwe na batammwe gakutalu na kutalu no boya lyoka bambone hila abaluswile lii lyoka longela kwa kitumbu bantangite. ³⁵Ayumwike kindae na mapema,muda wabile bado lubendo,ngaboka na yenda pandu pakisake na loba akwo. ³⁶Simoni na boote bababile pamope naywembe batikunkengama. ³⁷Bampatike na ngabamakiya,"kila yumo ndakukupala." ³⁸Ngapabakiya,"Tuboke pandu penge,panja katika kilambo yaituteleta lenga niwese kuihubili akwo na kwembe.Nga kitumbu naisile pao." ³⁹Ayei kapeta Galilaya yote,kono kaubili katika lisinagogi lyabe nobendwa moka.⁴⁰Mwenye ukoma yumo atiicha kwa ywembe.Abile kankokolekwa,atikilikita na kumakiya,"mana upendile,wawecha kunipanga na nkoti." ⁴¹Kasukumilwa na kia,Yesu nganyosha luboko lwake na kunkuywa,kamakiya,"nipala ube wansafi." ⁴²Mara jimo ukoma gaumoka,na apangilwe panga msafi.⁴³Yesu hatikumkweleka ukale na kumakiya aboke mara jimo, ⁴⁴Ngamakiya,"uhakikishe ubaya lii likowe kwa ywoywote,lakini uyende,ukailaye kwa kuwanina ukapiye sadaka kwa ajili ya upona ambao Musa atilangwa,kati ulongeli." ⁴⁵Lakini atiboka na tumbwa kumakiya kila mundu na onesa,makowe muno ata Yesu awecha lii kae jingwa mukilambo cha ulu.Nga atami pandu kichake na bandu batiicha kwa ywembe boka kila pandu.

2

¹Paabuite Kapernaumu bada ya masoba machini,atiyowanika panga abile kaya. ²Bandu banambone sana babile batikwembana palo nayaibile lii nafasi kae,nyelo ya apalo pannyango Yesu abaite kikowe kwabe.³Beda baazi ya bandu baisile kwake babanetike mundu ywabile tombolau,bandu ncheche babile bakumputwa. ⁴Wakati bashindwile kumwegelelya kwa sababu ya umati wa bandu,bate buya mwangala kunani ya seme yelo yaabile.Napababile banyomwile olwe lipongo,batiuluya kindanda chakibile na mundu lwatombolwike abile agonjike.⁵Paabweni imani yabe,Yesu ngamakiya ywa mundu abile atombolwike,mwana wango,sambi yako isamilwe." ⁶Lakini baazi ya balo babile batami palo bati kwilaluya mumiyoyo yabe, ⁷"Awesa buli mundu baya nyaa? anda kufulu!nyai ywaweza samiya zambi ila Nnungun kisake?"⁸Mara Yesu atangite cha kibile mumioyo yabe,ngaabakiyange,"Kwa mwanja namani mwaifikira nyoo mioyo inu?" ⁹Lyako lyalibii liyuyuu muno baya usamilwe sambu au baya yima uyende kwa mundu ywa atombolwike. ¹⁰Lakini mbala mutange panga mwana wa Adamu abile naamuli ya samiya sambu padunia,ngabakiya yolo mundu ywatombolwike. ¹¹"Nikubakiya wenga,uyime utole likai lako na uyende kunyumba. ¹²Atiyema na mara jimo ngatola likai lyake,no yenda kasake nnonge ya kila mundu,kwa nyoo bote batishangala ngaba mpeya Nnungu utukufu,kababaya "Kweli,tunawa lii bona likowe lee kae."¹³Ayei kae mbwega yya limwawa,umati wote wa bandu baichile kwa ywembe,ngabayengana. ¹⁴Ngapeta amweni Lawi mwana wa Alfayo atami semu ya batola kodi ngamakiya"ngengame"Ayemi no ungengama.¹⁵Ni wakati Yesu paabile kalya chakulya munyumba ya Lawi,batola kodi banambone na bandu babile na sambu batyange pamope na Yesu na banafunzi bake,kwa mwamwaenje babile banambone na bembe ngabankengama. ¹⁶Wakati Baandishi,bababile Afarisayo pabamweni Yesu kalya na bandu bene sambu bakusanya kodi,ngababakiya banafunzi bake,"Kwa namani andalya na bandu babile na sambu na bandu babile na sambu?"¹⁷Wakati Yesu payowine nyoo ngabakiya,"Bandu bene yega bapala lii tiba;na bandu atamwe kichabe ngabapalaniisi kwakema lii bene haki,lakini bene sambu."¹⁸Banafunzi ba Yohana na Afarisayo babile bendefunga.Na baazi

ya bandu batiyenda kwa ywembe no baya,"Kwa kele banafunzi ba Yohana na Mafarisayo benda funga,lakini banafufunzi bako bafunga lii? ¹⁹Yesu ngaabaya,"Babaye kulisengele baweza funga wakati mwene lisengele abile nabo popopo?kwa mwanja mwene aipopopo bawesa lii funga."²⁰Lakini masoba gaicha muda waluya boyelwa kwabe,na katika masoba ago bembe balowa funga. ²¹Ntopo mundu ywa shona lupande lwayambe lwa ngobo no beka kalaka mungubo ngona kamwacha kilaka chaluwa tomboka boka lupande lungona,na kwa panga na puwaniko maya. ²²Ntopo mundu lwaluwayiya kiywo sayambe mumaponda maumalo kumwanja asokiywo sayambi saluwa kanja mapandango kiywa saluwa itanika namapondo ngalua alabika kiywo sayambe namapondo,ngabuwa aba.muna yake abekiya sayambi mapondo gayambi."²³Lisoba lya sabato Yesu apeta mu baazi ya ngunda,na banafunzi bake kutola baazi ya masuke ga ngano. ²⁴Na Afarisayo bammakiya,"Ulole kele gani sagapanga kibinsogo ya saliya kwa lisoba lya pomolwa."²⁵Ngaabakia,"Musomike lii chakipangite Daudi pabile muda wa pailuwa njala-ywembe pamope na bandu bababile nakwe? ²⁶Kwa mwayei kunyumba ya Nnungu muda wo abiasali pabile mkate wawabelwe nnonge na chabikle nsogo yaseliya kwa mundu ywoywote lya ila kowoni naapeile ata bandu bababile pamope na ywembe?"²⁷Yesi ngabaya,"Sabato yappangilwe kwa ajili ya binadamu,siyo binadamu kwaajili ya sabato. ²⁸Kwa nyo,mwana wa Adamu ni Bwana,hata kwa sabato."

3

¹Na kae ajingile nkati ya lisagogi na mwo abile mundu mwene ukoma ywatombolwike. ²Baazi ya bandu batikufata kwa papipi lola kwale apakunponea lisoba lya pomolwa lenga panga basitaki. ³Yesu ngamakiya mundu mwene ukoma ywatombolwike."Kakatuka uyeme pakatikati ya kipengase." ⁴Boka po ngababakiya bandu,ywembe nga bakiye panga likowe linanoga lisoba lya sabato au gangali haki,kombwa maisa,au bulaga?lakini baingile liki. ⁵Ngabalola kwa nyongo,kono kabonia kia kitumbu sa nonopa kwa minyo yabe,nagamakiya yulu mundu,"Nyosha luboko lwako." ⁶Mafarisayo ngabayenda panja ngamala ngabapanga njama pamope na maelode kusudi ywembe lenga kumulaga. ⁷Boka po Yesu na babanfunzi bake,ngabayenda kubalii na uyoloko mkulo wa bandu wati kwakengama kauboka Galilaya na Uyahudi. ⁸Na boka Yerusalemu no boka idumaya na nnonge ya Yordani na papipi na Tiro na Sidoni,umati mkolo,wa pauiyowene kikla kilebe chabile kapanga,ngabaicha kwa ywembe. ⁹Ngaabakiya banafunzi bake babeke tayari mtumbwi nchini kwa ajili yake ywembe kwa mwanja nyo umati,lenga panga kana baiche kuntelelwa. ¹⁰Kwa panga atikwaponea,bambone,lenga kila mundu ywabile kateselwa abile na amu yakumwikwe lenga ankamwe. ¹¹Popotw mwoya achafu mbamweni,batitomboka pae nunge yake nolela,na ngabaya,"wenga nga wa mwana wa Nnungu." ¹²Ngaamulisa kwa baya muno kene bapenge atanganikwe. ¹³Ngayende kunani ya kitombe,ngabakema babapala,na ngabayenda kwa ywembe. ¹⁴Nga bachawa komi na ibele (babakemite atumilwa),lenga panga babe pamope aweche kwatuma baya, ¹⁵na panga na mamulaka gaboya masetani. ¹⁶Na ngabachawa komi na ibele;Simoni lina lyake Petro, ¹⁷Yakobo mwana wa Zebedayo,na Yohana nnongowe Yakobo,ywapeilwe lina lya Bonagesi,abo nga bana ba unguluma. na ¹⁸Andrea,Filipo,Bartholomayo,Mathayo,Tomaso,Yakobo mwana wa Alfayo,Thadayo,Simoni ywakananayo, ¹⁹na Yuda Iskariote,ywabile atamsaliti. ²⁰Boka po Aaye kasake,na umati wa bandu ngabaicha pamope kae,ata basindwi lwa mkate. ²¹Familiya yake pabayowine abaliyo,ngabayenda kumoywa,kwa mwanja babayage,"Aombilwe na malango." ²²Aandishi babaichile boka Yerusalemu ngababaya,"Ayanganilwe na moka,"na kwa ntawaliwa moka awecha boya moka."²³Yesu ngabakema kwa ywembe nolongela nabo kwa mipwano,"Kwanamuna gani lwoka liwesa kumoya lwoka? ²⁴Mana itei mpwalume kabaganika mwene,upwalume wo uwesalii yema. ²⁵Mana itei nyumba kaibaganika yene,nyumba yo iwesa lii yema. ²⁶Mana lwoka lwa kakatuka kinchungu chasake lwene no baganika,liwesalii yema,no nalwapanga likite mwiso wake. ²⁷Ila ntopo hata yumo ywawesa yingia nkati ya nyumba ya mundu ngupu no jiba ilatu yake bila kuntaba mwene ngupu wete,boka po kogwa sakibile nnyumba. ²⁸Kweli nenda kuwamakiya,sambi yote ya bana ba bandu yaluwa samilwa,pamope na kupulu yabalongela. ²⁹Lakini ywoywote ywa luwa kukupuru roho mpeletau amsamilya lii kae,balo ai na makosa ga sambu ya milele." ³⁰Yesu alibaite leno kitumbu babile kababaya ai na roho nchafu." ³²Boka po mao bake na alongo bake ngabaicha na yema panja,ngabantuma mundu,kunkema. ³¹Nga umati ba bandu waubile utami papipi nakwe ngabammakiya,"Mao bako na alongo bako babi panja banda kupala wenga." ³³Ngabayangwa,nyai mabango na alongo bango?" ³⁴Atibalola babatami banteletike,ngabaya,ulole aba mmao bango na alongo bango. Linga, ³⁵ywoywote ywapanga magolou ga Nnungu,mundu yoo nga nnongo wango,na dada yango,na mao bango."

4

¹Kae atumbwi fundisha mbwembwe ya bali no umati nkolo watikunika no kunteta ngajingwa nkati ya mtumbwi mbali na tama,umati boti babile mbwega yabali sambwega. ²Na ngafundisha makowe gambone kwa mipwano nagabaya kwabe kwa mayegano gake. ³Mupekani,mpazi ayei panda. ⁴Pabile kapanda yenge mbeyu yatombwike mundela,na iyuni,ngabaicha lya. ⁵Mbeyu yenge yatomboki mulutalawe,apo pai ntopo ukando wambone,boka po ngaiyola kwa mwanja yai ntopo ukando wa mbone. ⁶Lakini lisoba palikite ngaiyunda,na kitumbu yabile ntopo ndandae,ngaiyoma. ⁷Mbeyu yenge yatomboki mumiminwa nakitumbu miminwa paikoi ngaikombayanayabelike lii matunda gogoti. ⁸Mbeyu henge itomboki muukando ngolou ngabeka matunda mula kaikola nayongekeya,yenge yabelike mala selasini muno,na yenge sitini na yenge mya." ⁹Ngabaya ywoywote mwene masikilo goyowa,ayowe!"¹⁰Yesu paabile kisake balo bababile papipi nakwe na balo komi na ibele batilaluya usikana namifano. ¹¹Ngabaya kwabe,"Kwinu mupeyilwe sili ya upwalume wa Nnungu,lakini babale panja kila mundu ni mpwano. ¹²lenga mana balingite nga bandalola,lakini baelewalii,mana

nyoli baka tendebuka na Nnungu ape kwa samiya.¹³Ngabaya kwabe,"hembe muelewa lii mfano wono?mwawecha elewa mifano yenge?"¹⁴Mpanzi apandike likowe.¹⁵Bazi yabe ngabalo babatombwike mbwega ya ndela,semu likowe palipandilwe napabaliyowine,mara setani ngaicha kulitola likowe lwalwapandilwe ngati yabe.¹⁶Na basi yabe ngabalo babapandilwe kunani ya litalawe ngabalo babayowa likowe kwa yombeteka nakulipokya kwa pulaika.¹⁷Na ndandae yoyoti nkati yabe,ila babumiliya kwa mula mwipi afu tabu no sumbuka paisa kwa kitumbu sa likowe,mala kobala.¹⁸Na benge nga balo babapandilwe mumimimwa bandayowa likowe.¹⁹Lakini masumbuko ga dunia,kongelwa kwa mali,no tamaniya makowe ganambone,yendayingiya no komboya likowe lisindwa beleka matunda.²⁰Yomwa kwinabalo babapandilwe muukando ngolou,bandali yowa likowe nokulipokwa nobeleka matunda,benge selasini,na baazi sitini na baazi mya.²¹Yesu ngababakiya,"Kwani uletaga kibatali ngati ya nyumba no beleka pae ya kitenga au pae ya kindanda?wileta nyumba no kwibeka nani ya kiyago."²²kwa mwanja ntopo sosa sakiiylwe yayakotoka tanganikwa.²³mana abile mundu mwene masikilo na ayowe."²⁴Ngabaya,"Mube minyo kwa chelo chamukiyowa panga kilengo,ngasamwa lengelwa,noyongekelwa kwinu.²⁵kwa kitumbu ywembe ywabile nacho,aluwa pokwa muno,na ywabile ntopo,boka kwake yatolelwa ata yelu yabile nayo."²⁷Ngabaya,upwalume wa Nnungu ufananilwe na mundu ywapandike mbeyu pa ukando.²⁶Pagonjike kilo no yumuka kindae,mbeyu ngaibalike nokola ijapo panga atapopanga atangite lii mwaipitike.²⁸Dunia pita mbeyu yene;wete makapi,afu mauwa afu mbeyu yaikomile.²⁹Na mula mbeyu payakomala ikelile ngaupeleka mbopo,kitumbu ina kwisile."³⁰Ngabaya,"Tufananishe upwalume wa Nnungu na kilebe gani,au tutumi mpwano gani longela?".³¹Mbeyu ya aladali,ngayapandilwe na njini kweli peta mbeyu yote luniani.³²Na mara waipandilwa indakola no panga ngolo muno sindata miko yoti ya busitani na ipanga na ndambe yake ngolo ata iyuni bakunani ba wesa chenga iyumba yabe mumwili wake.³³Kwa mipwano yambone atikwiagana na aba atelikowe kwabe kwa longelwa kwa mabawesike elewa.³⁴wesike lii longela bila mifano lakini pabile kisake ngabaelesa kila kilebe banafunzi bake.³⁵Kwa lisoba lyo mula wa kitamwinyo pawikite,ngabakeya bembe,"Tuboke upande unebele."³⁶Nyo ngaba uleka umati wa bandu,ngaba ntola Yesu mula wo ai ngati ya ntumbwi,mitumbwi yenge yabile pamope na ywembe.³⁷Na upepo nkal wa soluba na mawimbi gabile kagayingwa nkati ya ntumbwi na ntumbwi teyali watwelile."³⁸Lakini Yesu mwene abile na setili,agonjike mu nto.Ngabayumuya kababaya "mwalimu,utanga lii twenga tunda waa?"³⁹Ngayuka ngaubendya upepo na kwibakiya baali ibe "Itulye liki ibe nayo." Upepo ngauboka,na kwabile na tulisana kukolo,⁴⁰Ngabaya kwabe,"Mwanja namani kele muyogopa?ywembe mubile lii na imani na imani balo?"⁴¹Batwelile na ofu ngolo nkati yabe ngababakiana bene ba bene,"Ayo nyai kae,kitumbu ata upepo nabali inda kunnyowa?"

5

¹Baisile mpaka upande wenge wa baali katika nema wa Galasi ²na himukwa muda wabile kapita mu ntumbwi mundu mwene mwoyo nchafu atiicha kwake boka kumakaburi.³Mundu ywo atami kumakaburi.Ntopo ywawesike kumwibiliya muno ntopo ywawesike kumwibilia muno ntopo utayololo.⁴Abile atabilwe kwa mula wa mbone kwa pingu na minyololo hati kataminyo lolo na pingu yake ngaitekwa ndoto mundu ywawesike no bana ngupu ya kumwecha.⁵Kilo na mutwe nkati abile kumakabuli na itombe,endelea na kwikata mwene na maliwe makali.⁶pamweni Yesu kwakutalu,ngamutukwa no lita nonge yake.⁷Nga lela kwa lilobe likolo,"Upala nikupangie kele Yesu mwana wa Nnungu ywabile kunani muno? nikuloba kwa Nnungu mwene kana uteseke."⁸Kwa mwanja aamakiye,"Umoke mundu yo,wenga wa mwoyo nchafu."⁹Na ywembe nganaluya,"Lina lyako wa nyai? ngayangwa,"lina lyango Legion,kwa panga twatwi wanambone.¹⁰Ngabannoba muno kana ababoye panja.¹¹mbeyambe likundi likolo lya ngobe lende lelya kunani ya kitombe.¹²Na bembe ngabalindia kababaya,"Ututume kwa ngobe;tujingye nkati yabe."¹³Kwa nyo ngabaruhusu kumwoya mchafu,ngababoka na jingya nkati ya magobe,na ngobe ngababutuka pai ya kitombe mpaka mubaali na kalibu na ngobe elufu ibele nga chwikia mubali.¹⁴Na balo babaleleyage ngobe ngababutuka no piya talifa ya cha kipitile katika kilambo na katika nnema,ngapo bandu banambone ngaba yenda lola chakipitike.¹⁵Ngapo ngabaicha kwa Yesu ngabamweni mundu ywa changanyikilwe na moka ywabile na likundi atami pae,awalikilwe na abile na akili yake sawasawa,nabembe batiyogopa.¹⁶Balo bababweni chakipitile kwa mundu ywayangabanike na moka ngaba baya chakipitike kwa yolo na chakipiti kwa magobe.¹⁷Nabembe ngabatumbwa kunendya aboke mukilambo sabe.¹⁸Napabile kajingya nkati ya ntumbwi,mundu yolo ywa yangabake na moka nganendia alongwane nakwe.¹⁹Lakini anlusulule lii,lakini ammakiye ayende kaya na kwa bandu bake,nawabakiye,gakupangile mkolongwa,na nema yaikupulike."²⁰Kwa nyoayei no tumbwa makowe makolo gapangite Yesu kwake katika Dekapoli,na kila yumo abweni ajabu.²¹N muda Yesu paombwike upande wenge,nkati ya ntumbwi,umati nkolo watikusikana teleta pababile mwenga ya baali.²²Na yumo ywabile kilongoli wa lisinagogiywakemelwa Yairo,Ngaicha,napamweni,ngatomboka pamagolo gake.²³Nga nendendiya muno kabaya,"mwe nyawango nchini aipapipi na waa.Nikuloba,wiche no ubeke maboko gako kunani yake lenga mwisio apate ngupu na lama."²⁴Nga ayei pamope nakwe,umati nkolo wa bandu watikunfata na bembe watiegelwa no kunzunguka.²⁵Kwa abile na nnwawa ywabile damu yake yabile kaipita myaka komi na ibele.²⁶Atiteseka muno na matabibu banambone na atumite kila kilebe abile nacho.Ata nyo yansaidiye lii kwa kilebe,lakini bada yapo azidile panga alimbaya.²⁷Ngayowine makowe usiyana na Yesu.Nga nyo kaicha nchogo yake muda pabile katiyanga nkati ya umati,na ywembe ngaikamwa ngobo yake.²⁸Kwa panga abaite,"Mana niikamwile ngobo yake tu,napanga na nkoti."²⁹Paankamwile,pita kwa damu kwakotwike,na ayowine muyega panga atiponeyelwa boka mumateso gake.³⁰Nga gafula Yesu ngatanga ngati yake mwene panga ngupu imoi. Ngatendebuka kono na kono pakati ya umati wa bandu naalokiya,"Nyai ywaikamwile ngobo yango?"³¹Banafunzi bake ngabammakiya,"Ubona umati wono utikwegelyaga,wenga ubaya,nyai ywa kukamwile?"³²Lakini Yesu alingite kono

na kono amweni ywapangite leno.³³ Nwawa,atangite chaakipangite kwake,atinyogogopa no lendema.Ngaicha na tomboka pae nnonge yake nakummakiya ukweli woti.³⁴ Ngabaya kwake,"Mwennja,imani yako ikupangite nkoto.Uyende kwa pulaika no uponeyelwe boka mutamwe wako."³⁵ Pabile kalongela,baazi ya bandu batiicha boka kwa kilongoli wa lisinagogi,ngababaya,"Mwenja wako awile.Kwa mwanja kele uyendelya kunchuluya mwalimu?"³⁶ LAKINI Yesu paatangite cha bakibaya,ngaamakiya kilongozi wa lisinagogi,"Kana uyogope,Uamini bai."³⁷ Hanruswile lii ywoywote longwana nakwe ila,Petro,Yakobo na Yohana,nnongowe Yakobo.³⁸ Baisile munyumba ya kiongozi wa lisinagogi ni ywembe aibweni vurugu,lela kwanambone na ombolesa.³⁹ Paajingile munyumba,ngaabakiye,"Kwa mwanja namani mukokoleka na mwanja kele mulela?mwana ana waa lii atigonja."⁴⁰ Batikuncheka,laki ni ywembe,ngabapiya boti panja,ngabatola tati ba mwana na mao na balo bababile pamope ni ywembe,ngajingya nabo munyumba mwaabile mwana.⁴¹ Katola luboko lwa mwana nakummakiya,"Talitha koum,"ambayo ni kusema,"Ywa nnwawa nchunu,nakumakiya uyumuke."⁴² Na gafla mwana ngayumuka no tyanga (kwa panga abile na myaka komi na ibele).Na gafla bakamulikwe na nchangalo nkolo.⁴³ Nabaamuru kwa nguvu panga ntopo ywoywote ywapalikwa tangaza usiana na leno. Na ngaamakiya mumpei mwennja chakulya.

6

¹Ngaboka po no yenda mjini,na banafunzi bake ngabankengama. ²Sabato paiikite,ngatumbwa kufundisha mulisinagogi. Bandu banambone batiku'yowa na kushangala muno.Ngababaya,"Apatike kwako makowe aga?" "Na hekima ya namani ya apeyilwe? "Apanga maluweluwe aga kwa maboko gake?" ³Ayo nga yolo selemara,mwana wa Mariamu na nongo wabe ki'Yakobo,Yose,Yuda na Simoni? Ayo dada bake nga balo batama papano pamope na twenga?" na bafuraishwa lii na Yesu. ⁴Yese ngamakiya,"Nabii akosa lii heshima,ila pa alongo bake na kachake." ⁵Aweza lii panga maluweluwe po,ababekyanga maboko atamwe achene ngabaponeya. ⁶Atishangala muno kwa kitumbu cho kotoka aminiwa kwabe.Boka po kayenda muvijiji papipi na poo no pundisha.⁷ Atikwakema balo banafunzi komi na abele ngatumbwa kwatuma abele abele.Ngabapeya mamulaka kunani ya moka achapu, ⁸na kwahamulisha kene batole chochoti pabaya yenda lakini bakola bai.Kana batole mkate,wala mkoba,wala ela pakiwindu, ⁹Lakini bawale ilatu,siyo nganju ibele.¹⁰ Nangabakiya,"Nyumba ywoywoti yamwajingya mutame po mpaka pamwaboka. ¹¹Na nnema wowoti mana ukotwike kunyowa muboke kwabe,mukun'gunda undi ya mmagolo ginu,lenga ibe uyaulwe.¹² Na bembe ngababoka kababaya bandu balobensama nabaleke sambu yabe. ¹³Babengite moka,bengi na kwa pakaya mauta atamwe nangabapona.¹⁴ Mfalme Elode payowine ago,kwo panga lina lya Yesu latitanganikwa muno.Benge ngababaya,"Yohana ywabasage ati yoga na kwakitumbuso,ayenga ngupu ya mangunda ipanga kazi nkati yake." ¹⁵Benge kababaya,"Ayo nga Eliya." Balo benge kababaya,"Ayo nga nabii,kati yumo ywa balo manabii ba zamani."¹⁶ Lakini Herode payowine aga ngabaya,"Yohana,Yohana ywa ni nkatike ntwe atiyoka." ¹⁷Mana Herodemwene atilagwa aboyolwe Yohana ngantaba mugelesa kwa kitumbu sa Herodia(Nnyumbowe kakabake Filipo)kwa kitumbu ywembe ngankobeke.¹⁸ Kwa mana Yohana abi kummakiya Herode,"Ni hahali lii kunkobeka nnyumbowe kaka bako." ¹⁹Lakini Herodia ngatumbwa kunchukwa na apalage amulage,lakini awezike lii. ²⁰Maana Herode annyopwike Yohana;atangite panga muntu mwene aki muntu mpeletau,na anei salama napayenda lii kunpekanya atibona oni muno,lakini apulaike kunpekaniya.²¹ Atapawikite muda beya lii ibile igelile lisoba lya belekwa Herode ngabaandalia maofisa bake kalamu. ²²Ngapo mwenja wa Herode ngajingya no n'ganda nnonge yabe,ngampulaisha Herode na ageni babatami muda wa chakulya cha kitamwinyo ngapo mfwalume ngammakiya mwennja,"Unilobe chochoti na nee nakupeya."²³ Ngannapiya no baya,chochoti chawaniloba nakupeya,ata nusu ya upwalume wango." ²⁴Ngapita panja nganaluya mao bake,"Nilobe kele?"ngamakiya,"Ntwe wa Yohana ywabatisa." ²⁵Nga mara jimo ngajingya kwa mpwalume notumbwa baya,"Nipala ntwe wa Yohana mukwani,ntwe wa Yohana ywabatisa."²⁶ Mpwalume atikokolekewa muno lakini kwa kitumbu sa kilapo chake kwaajili ya ageni,awecheke lii kunkanikiya loba. ²⁷Nga nyo mpwalume ngatuma asikali nkati ya alinzi bake na kuwalangwa bayende kuntola ntwe wa Yohana,nendelii ngayenda kunkala ntwe abile muligereza. ²⁸Ngauleta ntwe wa wake mukwani na kunpeya mwenja,na mwenja ngampeya mao bake. ²⁹Na banafunzi pabayowine ago,ngabayenda kuutola yega yake.³⁰ Na atume,batikusanyika pamope nnonge ya Yesu,ngabammakiya goti gabapangite na balo mafundisho. ³¹Na ywembe ngamakiya,"Mwichege wene semu ya sili tupumuli pachini." bandu banambone babile kabaicha naboka ata batike lii mpenyo walya. ³²Kwa nyo ngabaaboka masuwa gabayenda pandu kuebemba kichake.³³ Lakini batikwabona kababoka nabanambone ngabatanga kwa mfano batibutuka kwama ngolo boka kilambo soti,abembe baikite kabla yabe. ³⁴Paikite pwani,bamweni umati nkolo wa bandu na atikwahuruma,kwa kitumbu wabile kati ngondolo babile lii na nchungaji.Nga tumbwa kwafundisha makowe ganambone.³⁵ Muda wayendeli muno,banafunzi baisile ngabammakiya,"Pano pandu kunchemba muda uyendeli.³⁶ Walange bayende kilambo chajilani bakapema chakulya."³⁷ Lakini ngayangwa kabaya,"mwapei bembe chakulya." Bammakiye,"Tunda wecha yenda pima mikate yene samani yambanje ya dinari ibele na kuwapeya balo?" ³⁸Ngaabakiya,"Mubile na mikate ilenga?"muyende mukalinge,"pabaapatike ngabammakiya,"Mikate tano na omba abele."³⁹ Ngamulishe bandu batame mumakundi makundi nanani ya maina mabigi. ⁴⁰Babatamika katika kipenga;kipenga sa mya kwa hamsini. ⁴¹Boka po katola mikate tano na omba abele na ling akunaningaibaliki boka po kaapeya banafunzi bake babeke nnonge ya bandu.Boka po gabikana omba abile ka bandu boti.⁴² Balile bote mpaka baleganikiya. ⁴³Batikwembana ipande ga mikate yiigile,gaicha ikapu komi ba ibele,nyanyanya yapanga ipande ya omba. ⁴⁴Na babile analome elfu tano babalile mikate.⁴⁵ Mara ngababakia bapande mumashua bayende semu ganambone,mpaka Bethsaida,wakati ywembe gabalaga makutano. ⁴⁶Pababile baboi,ngayenda pakitombe kuloba. ⁴⁷Pababile kitamwinyo na

mashua ango wakati awo katika baali nalwambe babile kichake nnema myumo.⁴⁸ Nga ababweni kabataabika kabakombwa makasia kwakitumbu chaupepo watikwaibili. Pabaiikite papipi na kindae ngabayendelea, ngatyanga nnani ya mase, na chaikana kwapeta.⁴⁹ Lakini pabamweni katynga kunani ya mase ngabayiga shaka babayange ni mizimu ata bakombwile ndoti.⁵⁰ Kwa kitumbu bamweni ngabatwelilwe wasiwasi. Mara gabaya ngabembe gabamakiya. "Mube mwamakatili na nenga kene mube na ofu."⁵¹ Kazingya mu mashua, na upepo haulekanga puka nabembe ngabashangala kabisa.⁵² Nga nyo babile baelewiki lii maana ya yelo mikate. Maana malango gabe gabile elewa kuchini.⁵³ Na bembe pabalokite kwiye, gabaika nnema wa Genesareti mashua yeya nanga.⁵⁴ Pabapitike panja ya mashua, mara ngabantanga.⁵⁵ Ngababutuka nyenda baya katika kilambo nzima na ngabaleta atamwe kwa machela, kila pabayowine enda icha.⁵⁶ Popote pajingile katika ilambo, au nnema katika itombe, babii atamwe pandupalisoko, ngabannendia bakunywe mpindo wa ngobo yake nabote babakunywile batiponelwa.

7

¹Mafarisayo na baazi ya aandishi bababile bapitile Yerusalem bati kusanyika kuntela ywembe.² Na babweni bazi yabe banafunzi bake balile mikate kwa maboko najisi, ambayo inagololekwa lii.³ (Kwa mafarisayo na Ayahudi bote balwa lii mpaka bagolwe moko gabe sapi, bakamuliya selwa ya appendo, Muda ⁴Mafarisayo pababuya boka pandu palisoko, balwali mpaka baoge wete na kwi na amuli yenge yabaitamage kabisa, ibile na pamope nogolwa ikombe, masupuliya, yombo ya ukando, na ata itego yaitumikwa mula wa chakulya.)⁵ Mafarisayo na aandishi ngabanlaluya Yesu, "Kwa kele banafunzi bako batama lii bokana na amuli ya agoi, kwani balwa mkate pasipo uluwa maboko?"⁶ Lakini ywembe ngaamakiya, "Isaya alondwile sapi usiyana na mwenga mwaungelegele, aandikye, 'Bandu aba baniheshimia kwa maboko gake, lakini mwoyo yabe ibi kutalu na nee. ⁷Banipangwa ibada yenge mana lii, kabafundisha saliya ya bandu kati mapokeo yabe. ⁸Mwilei shelwa ya Nnunu no kamulya kwa uyoyou mila yakibinadamu. ⁹Na ngabaya kwabe, 'mwikani amuli ya Nnunu kwa uyoyou lenga panga mutunze mila inu! ¹⁰Kwa kitumbu Musa abaite 'Mwaheshimu tate bako na mao bako, 'na Ywembe ywabaya mabaya kunani ya tate bake au mao bake kweli aluwa waa. ¹¹Lakini m'baya, 'mana mundu abaite kwa tati bake au mao, 'Msaada wowote wape pokwa boka kwango ni hazina ya Lihekalu, ' (ayo nga baya panga, 'ipiyilwe kwa Nnunu') ¹²Nga nyo unusuli panga likowe lolote kwaajili ta Tate au mao bake. ¹³Mwipanga amuli ya Nnunu panga yabule leta mila inu, na makowe ganambone ya jinsi yo ya muipangite. ¹⁴Ngabakema bandu kae na kuabakia, 'Mwamunipekanie nenga, mwenga mwaboti, na muniyowe. ¹⁵Ntopo kilebe chaboka panja ya mundu sakiweza kunchafua manakijingile ngati yake. Ila chelo chaboka ngati ya mundu sa chaweza kunchafua. ¹⁶(Uuyingatie: mstari wuno, 'Mana ipangite mundu ywoywote ywabile na makutu gakuyowa, nga ayowe' Ubile lii mu nakala ga zamani). ¹⁷Yesu ngaaleka bandu na jingya munnyumba, banafunzi bake kabannaluya usu nsari wuno. ¹⁸Yesu abaite, 'Na mwenga kae mutangite lii? Mubweni lii panga chochoti cha jingya nkati ya mundu chawesa lii kunchafua, ¹⁹Kwa kitumbu chawesa lii yenda mumwoyo wake, ila sajingya mundumbo lyake a petya yenda kuyeto. ²⁰Kwa makowe aga Yesu apangite vyakulya vyote kupangika kuwa safi. ²¹Ngabaya, 'Nga chelo chakiboka kwa mundu nga chakimpanga nchafu. ²²Kwakitumbu uboka nkati ya mundu, panja ya yega, uboka malango mayaika, umalaya, jiba, bulaga, ²³washerati, tamaa inoyite lii, ubou, ulongo, kupanga umalaya, bwii, kashfa, maipuno, ulalo. ²⁴Mabou aga goti gaboka nkati, nga galo gampangite mundu nchafu' ²⁵ngayumuka boka po na yenda mu nkoa wa Tiro na Sidoni. Ajingile munyumba na apalike lii mundu yoyoti atange panga abile apo. ²⁶Lakini gafla nnwawa yumo, ywabile na mwana wake nchunu ywabile na pepo nchafu, ayowine abali zake, aichile, na ngatomboka mu magolo gake. ²⁷Nwawa yolo abile myunani, wa kabila lya Foeniki. Nganloba muno abuye yolo pepo moka mu muenja wake. ²⁸Yesu ngamakiya ywa nwawa, 'Baleke bana balye kae, kwa kitumbu ibile lii sawa kuutola nkate wa bana na kuwapeya mapwa. ²⁹Lakini ywa nwawa ngayangwa na baya, 'Elo Bwana, hata mapwa pae ya meza balya mabaki ga chakulya cha bana. ³⁰Ngammakiya, 'Kwa kitumbu ubaya nyoo, ubile uru uyende. Pepo amoka muinja wako. ³¹Nwawa akelebukye na kunkuta mwinja wake agonjike makindanda, na pepo abile ammoka. ³²Yesu aboi kae panja ya nkoa wa Tiro na pitya Sidoni noyenda Baali ya Galilaya mpaka pandu pa Dikapoli. ³³Ngabannetya mundu ywabile kiziwi na abile awesa lii longela vizuri, batikunnoba Yesu abeke maboko nnani yake. ³⁴Ngammoyite panja ya bandu kwa siri, na kabeka idole yake mumakutu gake, na baada ya kutema mate, ngaukamwa ulimi wake. ³⁵Ngalola kunani kumaunde ngapomoa nabaya "funguka" ³⁶Na muda wowolo makutu gake gatifungukana chakibile chautabile ulimi sakihalibilwe na ywaweza longela vzuri. ³⁷Ngaamulisha kana bamakiye mundu ywoywote. Lakini kadri yaabamuru, nga bembe batitangaza abali yee kwa wingi. ³⁸Akika batishangala, na baya, 'Apagite kila kilebe kinogite. Ata aweza kuwapanga viziwi kuyowa na mabubu longela.

8

¹Katika masoba ago, pabile na umati nkolo wa bandu, na babile lii na chakulya. Yesu kaakemabanafunzi bake ngaabakiya. ²Nenda kuurumia bandu aba, batiyendelea tama na nenga kwa masoba atatu na babile lii na chakulya. ³Mana niatawanye bakelebukeye kachabe baweza zimiya mu ndela na njala. Na baazi yabe baboka kutalu muno. ⁴Banafunzi bake ngabanyangwa, 'Twapata kwako mikate ya kuwatosha kuwayukuta bandu aba katika lieneo lya lilekilwe. ⁵Ngabanaluya, 'Mubile na ipande ya mikate? ⁶Ngabaya, 'Saba'. ⁷Atibaamuru bandu batame pae. Katola mikate saba, atikunshukuru Nnunu, na kuitekwana. Ngaabapeya banafunzi baibeke nnonge yabe, bembe ngabaibeka nnonge ya bandu. ⁸Kae babile na omba achunu achini, na baada ya shukuru, atikwaamuru banafunzi bake babagawie ayee kae. ⁹Balile na tosheka. Na kusanya ipande ya ilekilwe, vikapu vikolo saba. ¹⁰Babile karibu elfu nne. Na atialeke bayende. ¹¹Mara

ajingi mumashua na banafunzi bake, na yenda mu ukanda wa Dalmanuta.¹¹ Boka po mafarisayo bapitya panja na tumbwa bishana nakwe. Bapala abapangie ishara boka kunani, kwa kun'jaribu. ¹²Ngaatafakari mumwoyo wake kabaya, "Kwa mwanja namani kibelevi chelo chapala maluweluwe? Naamakiya mwenga kweli, ntopo liluweluwe yaiboka kwa kibelevi chelo." ¹³Boka po ngaaleka, kajingya mumashua kae, aboite yenda upande wenge. ¹⁴Muda wolo banafunzi batisalau tola mikate. Babile lii na mikate zaidi ya kipande chimo chakibile mumashua. ¹⁵Ngaakanikiya na baya, "Mube minyo na mjilinde dhidi ya chachu ya Mafarisayo na chachu ya Herode." ¹⁶Banafunzi ngabalongela bembe kwa bembe, "Kwa kitumbu tubile lii na mikate." ¹⁷Yesu atangite leno, na kaabakiya, "Kwa namani mwenga mulongela mwabene usu mikate ya ibile lii? Mutangite lii balo? Muyowine lii? Mioyo inu ibile myepesi?" ¹⁸Mibile na minyo, mulola lii? Mubile na makutu, muyowine lii? Mukumbukya lii? ¹⁹Paniabaganikye mikate mitano kwa bandu elfu tano, mutolile ikapu ilenga yaitwelilwe ipande ya mikate?" Ngayangwa, "Komi na ibele." ²⁰"Na panibaganile mikate saba kwa bandu elfu ncheche, mutolile ikapu ²¹ilenga? Babaya, "Saba", Kaamakiya, Balo mutangite?" ²²Baicha Bethsaida. Bandu abo banneta kwa Yesu mundu kipofu na kunnoba Yesu ankamwe. ²³Yesu kankamwa kwa maboko gake yolo kipofu, na kumwongoza panja ya mji. Aboite mate munkano wake no kugatema kunani na nyosha maboko bake nnani yake, ngaanaluya, Ubweni chochote?" ²⁴Kalola kunani nabaya, "Naabona bandu batibonekaniya kati mikongo yatyangi." ²⁵Nga kanyosha kae maboko gake nnani ya minyo gake, mundu yolo ngafungua minyo gake, abweni kae, na kunlola kila kilebe vizuri. ²⁶Yesu kanleka ayende munyumba na kummakiya, "Kene ujingii mumji." ²⁷Yesu aboite na banafunzi bake kuyenda vijiji vya Kaisaria ya Filipi. Pababile mundela atikwanaluya banafunzi, "Bandu babaya nenga na nyai?" ²⁸Ngayangwa babaya, "Yohana ywabatiza. Benge babaya, "Eliya'na benge Yumo wa manabii?" ²⁹Ngaalaluya, "Lakini mwenga mubaya enga na nyai?" Petro kammakiya, "Wenga wa Kristo." ³⁰Yesu ngaamakiya kene wammakiye mundu ywowyoti kuhusu ywembe. ³¹Ngatumbwa kuafundisha panga mwana wa Adamu lazimataeseke kwa makowe ganambone, na alowakataliwa na iongozi na akuhani akolo, na baandishi, na alowa waa, na baada ya masoba gatatu alowa yoka. ³²Abaya aga kwa uwazi. Nga Petro kantola pembeni na tumbwa kunkanikiya. ³³Lakini Yesu atikwakelebukya banafunzi bake na kunkaniya Petro na baya. "Pitya nnkichogo yango shetani! ugajali lii makowe ga Nnungu, ila makowe ga bandu." ³⁴Boka po ngaabakema bandu na banafunzi bake pamope, na kuwabakiya, "Mana pabile na mundu ywapala kunikengama, ajikane mwene, atole msalaba wake na angengame." ³⁵Ka mana ywowyoti ywapala kugalopwa maisha gake alowa kugapoteza, na ywowyote ywalowa kugapoteza maisha gake kwa ajili yango na kwa ajili ya injili, alowa lopolwa. ³⁶Ywamfaidia kele mundu, kupata lunia yoti, na boka po apata asara ga maisha gake? ³⁷Mundu ywaweza kutoa kele badala ya maisha gake? ³⁸Ywowyote ywaniboniya oni na makowe gango katika kibelevi cheno cha umalaya na kibelevi cha babile na sambu, Mwana wa Adamu alowa kumwonya oni paabile katika ufwalume wa Tate bake pamope na malaika apeletau.

9

¹Nga abaya kwabe, "Akika nabaya kwinu, baazi inu babile bandu bayemi pano babweni lii umaui kabla ya kuubona ufalume wa Nnungu wa uisile kwa nguvu." ²Na baada ya masoba sita, Yesu kaatola Petro, Yakobo na Yohana pamope nabo kukitombe, kachabe. Nga atumbwile kubadilika nnonge yabe. ³Ngobo yake itumbwile ng'ala muno, meupe muno, meupe kuliko munn'alo ywowyote mulunia. ⁴Eliya pamope na Musa batikwatokea nnonge yabe, na babile batilongela na Yesu. ⁵Petro kayangwa namakiya Yesu, "Mwalimu, mana inoite twenga tubile pano, na tuchenge vibanda vitatu, chimo kwa ajili ya Musa na chenge kwa ajili ya Eliya." ⁶(Kwa kitumbu atangite lii kilebe cha baya, bayogopile muno) ⁷Liunde lyatitokea na kuafunika. Nga lilobe lyaboka kumaunde lyabaya, "Ayoo nga mwana wango mpendwa. Mumpekanie ywembe." ⁸Gaffa, pababile balinga, bamweni lii ywowyote pamope ni ywembe, ila Yesu kichake. ⁹Pababile batikelembuka moka pakitombe, atikwaamuru kummakiya lii mundu yeyote galo gote gaba bweni, mpaka mwana wa Adamu paluwa yoka boka kwa babawile. ¹⁰Ngapo batigatunza makowe bene, lakini batijadiliana bembe kwa bembe ni kele mana yake, "Yuka uka kwa babawile," ¹¹Ngabannaluya Yesu "Kwa kele andiko labaya lasima Eliya aise wete?" ¹²Ngabakiya, "Kweli Eliya aluwa isa wite kombwa ilebe yoti, kwa mwanja kele iandikilwe mwana wa Adamu ibidi apte mateso gambone na achukilwe?" ¹³Lakini nibaya kwinu Eliya ayomwile isa, lakini banpangite mwabapendi, kati nyo maandiko mwagabaya usiyana na ywembe." ¹⁴Napababuite kwa banafunzi bake bamweni lii panga likolo lateletike na Masadukayo babile kabatauna nabo. ¹⁵Napabamweni, lipenga lati latisangala na kumutuka, na kupanga salamu lii. ¹⁶Ngabalaluya, banafunzi bake, "Mutaukana nabo kunani ya kele?" ¹⁷Yumo wabe boka mu kipenga ngayangwa, "Mwalimu nanletike mwana wango kwako, ai na mwoyo nchafu aywo anpanga kana awese longela, ¹⁸na ansababishia lendema na kuntomboya pae, na kunpiya matutume munkanono tigata mino na kangamala. Nabalobite banafunzi bako kumoya yoka, lakini bawesike lii. ¹⁹Ngayangwa, "Lubelekwa lange obelwa, natama na mwenga mpaka pakubawi, nilwatola na namwe paka pakubawi? Munnete kwango." ²⁰Ngabanneta mwana wake. Mwoyo nchafu pamweni Yesu, gaffa imukwa yanyeimulendema, munchembe ngatomboka pae no piya matutume munkano. ²¹Yesu kannaluya tate bake, "Abile mu ali yee boka pakubawi?" Tate kabaya, "boka kunangota." ²²Mara yenge atombokya mumotoau umase, no paya kumulaga mana ubile na uweso wakunkombwa panga chochote utusaidie." ²³Yesu kammakiya, "Mana ubile tayali? Kila kilebe kindawesekanika kwa ywowyote ywa aminya." ²⁴Himukwa tate ba mwana atumbwile lela na baya, "Ndaa obelya! uniyangaliye kutoka obelya kwako." ²⁵Muda wo Yesu abweni kipenga kalibutukakwabe, ngankemya mwoyo nchafu na baya, "Wenga wa mwoyo bubu na kiziwi, nakuamulisha unneke, kana ujingii kwake kae." ²⁶Alei kwa nguvu na kumwangaisha yolo mwana na mwoyo kaubutuka. Mwana atibonekeya kati awile. Nga banambone babaya, "Awile," ²⁷Lakini Yesu kantola mwana ngakakatuka. ²⁸Muda Yesu kajingya munyumba, banafunzi bake kabanaluya kwa sili, "Kwa

kele tukotwike kunmbwa kumoya?"²⁹ Ngabakiya, "kwa namna yee aboka lili ila kwa loba."^{30,31,32} Ngababoka palo no petya Galilaya. Apalike lili mundu ywoywote atangite pababile. Kwa panga abile kayegana banafunzi bake, abakiye mwana wa Adamu aikiyilwa mumaboko ga bandu, nababamulaga, paluwa panga awile, bala ya masoba gatatu alowa yoka kae."³² Lakini baelewife lili maeleso aga, na bati yogopa kunaluya.³³ Pabaikite Karperinaumu. Muda babile munnyumba ngabanaluya, "Mwabile kamujadiliana kele mundela?"³⁴ Lakini babile liki. Kwapanga babile kabataubanage mundela panga nyai nkolo nywa bile nkolo muno.³⁵ Atami pae ngabakema komi na ibele pamope, na longela nabo, "Mana ywoywote apala panga ywa kwanza, na lasima abe ywa mwisho na ywantmishi ywa boti."³⁶ Antweti mwana nchini ngameka pakati yabe. Ngantola mumaboko yabe, kabaya,³⁷ "Ywoywoti ywa mpokya mwana kati yono kwa lina lyango, kae anipokya nenga, na mana abile mundu anipokile, ambokile lili nenga bai, lakini kae ywanitumite."³⁸ Yohana ngammakiya, "Mwalimu twamweni mundu kabaya moka kwa lina lyako na ngatunkanikiya, kwa kitumbu atkengama lili."³⁹ Lakini Yesu kabaya, "Kene mwakani kuwapanga ntopo mundu ywapanga kasi ngolo kwa lina lyango na lenga badae abaye likowe linyatau loloti kunani yango."⁴⁰ Ywoywoti ywakotwike ba kinchogo na twee abile lili upande witu.⁴¹ Ywoywoti ywapakupeya kikombe sa mase go nywa kwa kitumbu ubile na Krisito, kweli ndakumakiyaaobelya lili thawabu yake.⁴² Ywoywote ywaba kosesa aba achini babaniaminiya nenga ipepanga noga kwake tabilwa liwe lyo timbiya muingo na aikulilwa.⁴³ Mana luboko lwako lukukosile ulukate. Ni bora jingya mu ukoti ndopo moko kuliko jingya mu hukumu ubile na moko goti mumwoto wangeyomoka.⁴⁴ (Usingatiye: Mstari woo, "Maali ambapo funza anawaa lili kwa mwoto wangeyomoka." ubile lili munakala za kale)⁴⁵ Mana lugolo lwako lukukosike, ukate. Ni bora kwako jingya mu ukoto ubile wa kilema, kuliko taikulilwa mu hukumu na magolo gabele.⁴⁶ (Usingatie: mstari woo "pandu pabakotoka matekenya na mwoto waukotoka imika" ubile lili mu kumbukumbu ya samani).⁴⁷ Mana liyo lyako likukosike, ulitupwe. Ni bora kwako jingya mu upwalume wa Nnunu ubile na liyo limo, kuliko bai na minyo gabele na taikulilwa kuzimu.⁴⁸ Pandu papabile na matekenya gagakotoka waa, na mwoto wa imika lili.⁴⁹ Kwa mana kila yumo akoyelwa na mwoto.⁵⁰ Mwinyo unoitwa, mwinyo mana uobiye lasa yake, wipangalii ibe na lasa yake kae? Mube na mwinyo nkati yinu mwabene, na mube na amani kwa kila mundu yumo.

10

¹Yesu aboi pandu apo na yenda katika kilambo sa Uyahudi na pandu nnonge ya mto Yordani, na makwembano batikunkengama kae. Atikwayegana kae kati mwaibile kawaida yake panga.² Na mafarisayo ngabaisa kumpaya na kunnaluya, "Ni alali kwa nnalome lekana na nyumbo wake?"³ Yesu ngayangwa, "Musa atikwaamulisa kele?"⁴ Ngabaya, "Musa aluswile andika talaka yo lekana na boka po kumenga nwawa."⁵ Ni kwa kitumbu sa myoyo inu minonipa ngamana amwandikile seliya yee, "Yesu ngaamakia,"⁶ Lakini buka kwaembo ya umbwa, Nnunu abaumbile nnalome na nnwawa'.⁷ Kwa kitumbu ase nnalome alu kuwaneka tate bake na mao bake na aluwa lumbana nyumbowe,⁸ Na abo abele bapanga yega jimo; kwa panga abele lili kae ila yega jimo.⁹ Kwa nyo yapanga sakilunganise Nnunu mundu kene akilekanganishe."¹⁰ Pababile munnyumba, banafunzi bake ngabannaluya kae usiana na lee.¹¹ Ngaabakiya, "ywoywote ywaneka nyumbo nakunkobeka nnwawa twenge, apanga umalaya nnani yake."¹² Nwawa na ywembe mana anei nchengowe no konda nnalome ywenge, apanga umalaya."¹³ Na bembe ngabannetya bana babe achini ila abakamwe, lakini banafunzi bake ngabakemya.¹⁴ Lakini Yesu patangite lee, apulaika lili kabisa ngabakiya, "Baruhusu bana basunu bana achini baise kwango, kene mwakanikiye, kwa kitumbu bababile katika upwalume wa Nnunu ni wabe."¹⁵ Ukweli ndakuwamakiya, yeyote ywangali kupokya upwalume wa Nnunu kati mwana nchini akika awesi chali jingya mu upwalume wa Nnunu.¹⁶ Boka po ngabatola bana moko gake nakwa baliki ngabekwa moko gake nnani yake.¹⁷ Na pa atumbwile mwanja wake mundu yumo atikumutukya no kilikita nnonge yake, kanaluya, "Mwalimu mwema, nipange kele lenga niweche lisi ukoti wa milele?"¹⁸ Nga Yesu kabaya, "Kakele unikema mwema? Ntopo ywabile mwema, ila Nnunu kichake."¹⁹ Uitangite amuli: kana ubulage, kana uini, kene ujibe, kene ubaye ubocho, waeshimu tate na mao bako".²⁰ Mundu yolo kabaya, "Mwalimu, aga goti nigapangite buka nibile na munchembe."²¹ Yesu nganola a kunpenda. Ngammakiya, "upongokelwa kilebe chimo. Upalikwa pemeya yoti ya ubile nayo na ubapei akeba na waba na azina kunani. Ngapo uise unikengame."²² Lakini atikata tamaa kwa kitumbu sa makowe aga; ngaboka abile na masikitiko, kwa panga abile na mali yanambone.²³ Yesu kalola pande zote ngabakiya banafunzi bake, "Nga jinsi gani yaibile ngumu kwa tajili jingya mu upwalume wa Nnunu!"²⁴ Banafunzi batishangala muno kwa maneno aga. Lakini Yesu ngababakiya kae, "Bana, nga namna gani ibile ngumu jingya mu ufalme wa Nnunu!"²⁵ Ni rahisi ngamya peta mu lipoyo lya sindano, kuliko mundu tajili jingya mu upwalume wa Nnunu.²⁶ Batishangala muno na kababakiyana, "Nyo nyai ywapa lopolwa."²⁷ Yesu atikwalola na baya, "Kwa binadamu iwezekana lili, lakini kwa Nnunu lili. Kwa mana kwa Nnunu gote gaweze kanika."²⁸ Petro ngatumbwa longela nakwe, "Lola tulekite yote na kukukengama."²⁹ Yesu kabaya, "Ukweli nabakiya mwenga, ntopo ywaleka nyumba, au kaka, au dada, au mao. au tate, au bana, au bui, kwa ajili yango, na kwa ajili ya injili."³⁰ ywapokya lili mara mya zaidi ya nambeambe pano palunia: nyumba, kaka, dada, mao, bana, na bui, kwa mateso, na lunia ya isa, ukoti wa ngaeyomoka.³¹ Lakini banambone bababile ba kwanza balowa pangika ba mwisho na balo bababile ba mwisho balowa oangika ba kwanza."³² Pababile mundela, yenda Yerusalemu, Yesu abile atikwayongoli nnonge yabe. Banafunzi batishangala, na balo bababile batikwakengama kinchogo yabe batiyogopa. Nga Yesu kababeka mbembeni kae balo komi na ibele na atumbwile kuwabakiya salowa pangika karibuni.³³ Lina, tuyenda mpaka Yerusalemu, na mwa wa Adamu alowa fikishwa kwa Akuhani akolo na Baandishi. Bantuhumu awee na balowa kumoywa kwa bandu ba mataifa.³⁴ Bandhihaki, bantemya mate, bankombwa fimbo, na kumulaga. Lakini baada ya masoba gatatu alowa yoka boka mu

kiwo."³⁵Yakobo na Yohana,bana ba Zebedayo,baichile kwake na baya,"Mwalimu,tupala utupangie chochote chatukinoba."³⁶Ngaabakia,"Mupala niwatendee kele?"³⁷Ngabaya,"Turusu tutame nawenga mu utukufu wako,yumo muluboko lwa kumalyo na ywenge luboko lwako lwa kushoto."³⁸Lakini Yesu kabayangwa,"Mutangite lii chamukilobite.Mwaweza lii kukinywea kikombe cha nikinywea au stahimili ubatiso ambao nalowa batizwa nee?"³⁹Ngabammakiya,"Twendawesa" Yesu ngaamakiye,"Kikombe cha nikinywea nenga,mwalowa kukinywea.Na ubatiso ambao kwabe nalowa batiswa,mwalowa stahimili."⁴⁰Lakini ywatama upande wa luboko lwango lwa kumalyo au luboko lwango lwa kushoto nga nenga lii wa kuwapeya,ila ni kwa balo bababile iandaliwe kwabe."⁴¹Balo banafunzi benge komi kabayowine aga,ngabatumbwa kwakasirikya Yakobo na Yohana."⁴²Yesu ngakema kwake na kuwabakiya,"Mutangite panga balo bakisiwa panga nga atawala ba bandu ba mataifa uwatawala,na bandu balo mashuhuri kuwabonekeya mamlaka gabe."⁴³Lakini ipalikwa kwa panga mwenga mube nyoo.Ywoywote ywapala kupangika nkolo kati inu lazima abatumikie."⁴⁴na woywote ywapala kuwa wa kwanza nkati inu lazima awe ntumwa wa bote."⁴⁵Kwa kitumbu mwa wa Adamu aichile lii tumikiwa ila tumika,na kugaboya maisha gake kupangika fidia kwa banambone."⁴⁶Baisile Yeriko.Pabile atiboka Yeriko na banafunzi bake na kipenga kikolo,mwana wa Timayo,Batimayo,kipofu mwombaji,atami kando ya ndela."⁴⁷Ngapaayowine panga Yesu ywa Nazareti,atumbwile kombwa ndoti na baya,"Yesu Mwana wa Daudi,unihurumye!"⁴⁸Banambone kabankemya yolo kipofu,ngabammakiya anyamae.Lakili alela kwa lilobe muno,"Mwana wa Daudi,niurumye!"⁴⁹Yesu ngayema na amuriya akemwe.Ngabankema yolo kipofu,kababaya,"Upangike shujaa!Yema Yesu angakukema".⁵⁰Ngalitupa mbembeni likoti lyake,ngamutuka zaidi,ngaicha kwa Yesu."⁵¹Yesu ngayangwa na baya,"Upala nikupangie kele?" Yolo nnalome kipofu ngayangwa,"Mwalimu,nipala kubona."⁵²Yesu kammakiya,"Uyende,imani yako yakuponekeya." Nga po atumbwile bona kwa minyo gake;na kunkengama Yesu mundela.

11

¹Mda woo pabaichile Yerusalemu,pabakaribiye Bestfage na Bethania,pakitombe sa mizeituni.Yesu ngatuma abele nkati ya banafunzi bake.²na kaabakiya,"Muyende mu mji chabile papipi na twenga.Mara pa mijingii po,mwalowa kum'bona mwana mbonda ywabile apandwile lii.Munfungulyange na munnete kwango."³Na mana ywoywote aabakia,"Kwa mwanja kele mupanga nyoo?",mpalikwa baya,'Bwana ampala na mara alowa kunkerebuya.'⁴Ngayenda na kunkuta mwana mbonda atabilwe panja ya nnango mu ntaa ubile wazi,ngabantola."⁵Na baazi ya bandu bababile bayemi palo na ngaabakiya,"Mpanga kele,kuntola mwanambonda yoo?"⁶Ngaabakiya kati ya Yesu aabakiyage,na bandu batikwaleka bayende.⁷Babafunzi abele bannetike mwanambonda kwa Yesu na kabatandika ngobo yabe nnani yake panga Yesu aweze kumpanda."⁸Bandu banambone ngabatandika ngobo yabe mundela,na benge ngabatandika matawi ga mikongo ngabatola moka mung'unda."⁹Balo babayenda nnonge yake na balo batikunkengama kabakombwa ndoti."Hosana! Atibalikilwa ywaisile kwa lina lya Bwana."¹⁰Ubalikilwe ufalume wauisile wa tate bitu Daudi!Hosana kwa ywaabile kunani."¹¹Nga Yesu kajingya Yerusalemu na yenda mulihekala na lola kila kilebe.Mbeyambe muda ubile watibutuka,ngayenda Bethania pamope nabo komi na ibele."¹²Lisoba lya liisile,muda pababile bakelebuka boka Bethania,abile na njala."¹³Aubweni nkongo wa ntini waubile na manyei kutalu,atiyenda kulola mana awesa pata chochote nnani yake.Na muda paalikite palo,apatike lii chochote ila manyei,kwa mana yabile lii majira ya ntini."¹⁴Ngaubakiya,"Ntopo ywoywote ywalya tunda boka kwako kae".Nga banafunzi bake kabakasirika."¹⁵Baisile Yerusalemu,ni ywembe ajingile mulihekala na tumbwa kwatoa panja bapemya na banunuzi nkati ya lihekalu.Ngapindua meza za bababadilisha mbanje na viti vya balo bababile bapemeya ngunda."¹⁶Atikurusu lii ywoywote potwa chochote mulihekala chakibile kipemewa."¹⁷Atikwafundisha na baya,"Je iandikilwe lii,'nyumba yango ikemelwa nyumba ya sala kwa mataifa goti'?Lakini muipangite pango laanyang'anyi".¹⁸Makuhani akolo na aandishi pabayowine gaalongela,bembe ngabapala ndela ya kumulaga.Ata nyo batikumwogopeya kwa kitumbu bandu batishangala mafundisho gake."¹⁹Na kila muda paiikite kitamwinyo,baboka boka mjini."²⁰Pababile batyanga kindae,baubweni nkongo wa ntini watikauka mpaka mkega yake."²¹Petro kaakombokya na baya,"Rabi!Linga,nkongo wa ntini waulaaniye watikaukiyanga."²²Yesu ngaayangwa,"Mube na imani kwa Nnungu."²³Muobeliye naabakiya panga kila ywakimakiyage kitombe chee,"Uboke,na ukajitupe mwene mu baali,'na mana abile lii masaka mumwoyo wake lakini aaminiya panga chaakibaite chalowa pangika,nga nyo Nnungu alowa kukipanga."²⁴Kwa eyo nenda kwamakiya:kila kilebe chamukiloba na kunaluya kwa ajili yake,muobelyage panga mwaloa pokya,nayo yapangika inu."²⁵Muda wa muyemile na kuloba,mpalikwa samiya chochote chamubile nacho nnani ya ywoywote,ili panga Tate binu ywabile kunani awasamehe kae mwenga makosa inu."²⁶(Uyingatie:mstari woo,Lakini mana mwasamiya lii,wala Tate inu ywabile kunani awasamiya lii sambu inu" ubile lii mu nakala za samani)"²⁷Baichile Yerusalemu kae.Na Yesu paabile mulihekala,makuhani akolo,baandishi na apindo baichile kwake."²⁸Ngammakiya,"Kwa mamlaka gani upangite makowe aga?" Ywa nyai ywakupile mamlaka kupanga aga."²⁹Yesu ngaamakiya,"Naalaluya swali limo.Munimakiye na nenga nabakiya kwa mamlaka gani mwapanga makowe aga."³⁰Je,ubatiso wa Yohana uboka kunani au kwa bandu?Muniyangate."³¹Kabajadiliana nkati yabe na shindana na baya,"Mana mubaya,'iboka kunani,'abaya,'Kwa kele bai mwenga muobelya lii?"³²Lakini mana twabaya,'boka kwa bandu.'"Batikwayogopa bandu,kwa mana bote batikamwa panga Yohana abile nabii. Nga banyangwa Yesu babaya,"Tutangite lii."³³Nga Yesu kaabakiya,"Na nenga naamakiya lii ni kwa mamlaka gani napanga makowe aga.

12

¹Bokapo Yesu atumbwile fundisha kwa mifano.Kabaya,"Mundu yumo ywapanda ng'unda wa mizabibu,ngalizungushya wigo,na ngachimba pole lya sindikya wembe.Achengite mnara na boka po ngaupangisha wo ng'unda wa mizabibu kwa bakulema ba zabibu.Boka po kasafiri na yenda kutalu. ²Muda uikite,antumite ntumishi kwa bakulima ba mizabibu pokya boka kwabe baazi ya matunda ga ng'unda wa mizabibu. ³Lakini ngankamwa,bankombwile,na kunfukuza bila kupeya kilebe chochote.⁴Antumite kwabe ntumishi ywenge,ngakaban'jeruhi munntwe na kuntendea makowe ga oni. ⁵Balo ngatuma ywenge,na yolo yumo ngabamulaga.Ngabayendya benge banambone kati aga aga,ngabakombwa na benge kuabulaga.⁶Abile balo na mundu yumo zaidi wa kuntuma,mwana wake ywampendile.Ywembe abile wa mwisho ywantumile kwabe.Kabaya,"Ngabamweshimiya mwa wango." ⁷Lakini apangaji ngabamakiana bembe kwa bene."Ayo nga mrithi,Muiche,nga tumulage,na urithi walowa pangika witu."⁸Ngabamvamia,bamulaga na kuntupa panja ya ng'unda lya mizabibu. ⁹Kwa nyo,Je!Apanga kele ywamiliki wa ng'unda wa izabibu?Aicha na kuwabulaga akulima wa mizabibu na alowa ukabizi ng'unda wa mizabibu kwa benge.¹⁰Mupatike lii somya lyandiko lee?" Liwe lya wajenzi balikanikyage,lya libile lya mbembeni. ¹¹Ale laboka kwa Bwana,na ni ajabu muminyo itu" ¹²Bapala kummoya Yesu,Lakini bayopi bandu,mana batangite panga alongela mfano woo nnani yabe.Banlekite na yenda kachabe.¹³Boka po ngabaatuma baazi ya mafarisayo na maherodia kwake ili kuntega kwa makowe. ¹⁴Ngapaikite,ngabammakiya,"Mwalimu,tutangite panga maoni ya ywoywote na uwenesha lii upendeleo ngati ya bandu.Wafundisha ndila ya Nnungu mu ukweli,Je!Twawrza lepa au la? ¹⁵Lakini Yesu atangite unafiki wabe na kuabakiya,"Kwa kele mwanigeya?Mbei dInari wese kuilola. ¹⁶Ngabaineta jimo kwa Yesu,Ngaamakiya,"Je!minyo ya nyai na maandishi gagabile pano ga nyai? Ngababaya,"Kaisari" ¹⁷Yesu ngaamakiya,"Mbei Kaisari ilebe ya Kaisari na Nnungu ilebe ya Nnungu" Ngabashangala.¹⁸Boka po masadukayo,bababaya ntopo yoka,banyendea.Ngaban'yangwa,babaya, ¹⁹Mwalimu,Musa ateandika panga,mana nongo awile na kunneka nyumbo kinchogo yake,lakini annekite lii mwana,mundu alowa kuntola yolo nyumbo wa nongowe,na kupata bana kwa ajili ya nongowe.²⁰Pbile na along saba,wa kwanza atikuntola nnyumbo na kuwaa,annekite lii bana. ²¹Boka po wa naibele ngantola na ywembe kawaa,annekite lii bana.Na waitatu kazalika. ²²Na wa saba abile bila kunneka bana.Mwisho na nnwawa kawaa. ²³Muda wa Yoka,pabayoka kae,Je!alowa pangika nyumbo wa nyai? Mana balo alongo bote saba babile achenge bake.²⁴Yesu ngaamakiya,"Je!nga yee sababu panga mwapotoshilwe,kwa kitumbu mutangite lii maandiko wala nguvu ya Nnungu?" ²⁵Muda wa yoka boka mu kiwo,bakobeka lii wala jingya mu ndoa,ila balowa pangika kati malaika ba kunani. ²⁶Lakini,usu balo bawile ambao balowa yoka,Je!Musomike lii boka mu kitabu cha Musa,mu habari ya kipongote,namna Nnungu alongela na kummakiya,Nenga na Nnungu wa Abrahamu,na Nnungu wa Isaka,na Nnungu wa Yakobo?" ²⁷Ywembe Nnungu lii wa bandu,ila wa balo babile akoti.Ni wazi panga mwenga mwapitotoka. ²⁸Yumo wa baandishi aichile na kugapekaniya malongelo ago;abweni panga Yesu ngayangwa vizuri,"Je amri gani ya ibile ya muhimu muno kati ya zote?" ²⁹Yesu kannyangwa,"Ya ibile ya muhimu ni yee,"Uyowe,Israel,Bwana Nnungu witu,Bwana ni yumo. ³⁰Lazima upende Bwana Nnungu wako,kwa mwoyo wako wote,kwa roho yako yote,kwa malango gako goti,na kwa nguvu zako zoti. ³¹Amri yanaibele nga yee,'Lazima umpende jirani yako kati yauipenda mwene.'Ntopo amri yenge ngolo zaidi. ³²Mwandishi kabaya,"Ni bora mwalimu!Ubaya kweli panga Nnungu ni yumo,na panga ntopo ywenge zaidi yake. ³³Kumpenda ywembe kwa mwoyo wote,na kwa malango gote na kwa nguvu yoti,na kumpenda jirani kati ywa mwene,ni muhimu muno kuliko matoleo na zabiya ya kutiniya." ³⁴Muda Yesu paabweni abapeile jibu lya busara,ngaabakiya,"Wenga ubile lii kutalu na ufalume wa nnungu." Baada ya pano ntofo hata yumo ywathubutu kunnaluya Yesu maswali yoyoti. ³⁵Na yesu ngaayangwa,muda abile atikwafundisha mu lihekalu,kabaya,Je!baandishi balongela kele panga Kristo ni mwana wa Daudi?" ³⁶Daudi mwene katika Roho Mpeletau,kabaya,'Bwana abaya kwa Bwana wango,tama mu luboko lwango lya kummalyo,mpaka niapange madui bako pangika pae ya magolo gako.' ³⁷Daudi mwene unkema Kristo,Bwana' Je!ni mwana wa Daudi kwa namna gani?" Na kipenga kikolo lyatikumpekaniya kwa furaha. ³⁸Katika mafundisho gake Yesu abaya,"Mujihadhari na baandishi,baatamaniya kutyanga na nganju ndefu na salimiwa mu masoko ³⁹na tama mu viti vya akolo mu mahekalu na mu sikukuu kwa maeneo ya akolo. ⁴⁰Balya nyumba ya ajane na kunoba maombi marefu ili panga bandu bababone.Haba bandu bapokya hukumu yelo ngolo. ⁴¹Boka po Yesu atami pae papipi na lisanduku lya sadaka nkati ya lihekalu;abile akialinga bandu bababile babeka mbanje yabe nkati ya sanduku.Bandu banambone matajiri babekite kiasi kikolo cha mbanje. ⁴²Boka po nnwawa mjane nkeba aichile na kutia ipande ibele,thamani ya senti. ⁴³Boka po ngaakema banafunzi bake na kuamakiya,"Muobeli naamakiya,nwawa yolo mjane abekite kiasi kikolo muno ya bote amba babekite mulisanduku lya sadaka. ⁴⁴Mana bote babekite bokana na wingi wa mali yabe.Lakini nnwawa mjane yoo,boka muumaskini wake,kabeka pesa yoti,yaabile nayo yaipalikwa kuitumya kwa maisha yake."

13

¹Yesu paaboka moka mulihekalu,yumo ywa banafunzi bake nganaluya,"Mwalimu,linga maliwe aga gakushangaza na miyengo!" ²Ngammakiya,ubweni mayengo aga makolo? Ntopo hata liwe limo lyasalia kunani ya lyenge lyaatokya lii pae."³Ywembe paabile atama kunani ya kitombe sa mizeituni kinchogo ya lihekalu,Petro,Yakobo,Yohhana na Andrea ngabannaluya kwa siri, ⁴"Tubakiye,makowe aga yalowa pangika lini?Nga dalili ya makowe aga ni namani?"⁵Yesu atumbwile kuamakiya,"Mube makini panga mundu yoyote kene awapotoshe. ⁶Banambone baicha kwa lina lyango kababaya,"Nenga elo',na kuwapotosha banambone.⁷Ngamupekaniya vita na tetesi ya vita;makowe aga gabile lii budi bakya,lakini mwisho balo. ⁸Taifa lyayumuka kinchogo lya lyenge,na ufalme kichogo ya ufalme.Patokya na malendemo pandu mbalimbali,na njala.Awoo nga mwanzo wa utungu.⁹Muwe ni minyo.Walowa kuwapeleka mumabaraza,na pingwa mumahekalu.Mwalowa yema nnonge ya atawala na afalume kwa ajili yango,kati ushuhuda kwabe. ¹⁰Lakini injili lazima

kwanza ihubirilwe kwa nnema wote.¹¹Pabakamwile na kwakabidhi,kana muyogope husu chelo chaukibaya.Mumuda wolo,mwalowa pewa namani cha baya;mubile lii mwenga mwamulongela,ila roho mpeletau.¹²Nongo alowa nshitaki nongowe bulaga,tate na mwana wake.Bana bayema kinchogo ya tate babe na panga pawee.¹³Mwalowa chukiwa na kila mundu kwa kitumbu sa lina lyango.Lakini ywavumulia mpaka mwisho,mundu yoo alopolelwa.¹⁴Pabamugabweni lichukizo lya uharibifu lyayema palyo lyapalikwa lii yema(ywasoma atange),nga bababile nkati ya Yuda babutukiye mukitombe,¹⁵na ywembe ywabile kunani ya nyumba kana auluke pae ya nyumba,au tola chochote chakibile panja,¹⁶ywaabile mung'unda kana akelebukye kutola ngobo yake.¹⁷Ila ole wabe nnwawa bababile na ndumbo na banyonyesha mu masoba ago!¹⁸Mulobe panga kana itokee muda wa baridi.¹⁹Mana balowa pangika mateso makolo,ambayo yabile lii pangika,tangu Nnunu pauumbile ulimwengu,mpaka nambeambe,ntopo,wala apangika kae.²⁰Mpaka Bwana ywapongokya masoba,ntopo yen'ga walopolwa,ila kwa ajili ya bateule,wachawile,alowaponokya namba ga masoba.²¹Muda woo mana mundu ywywote ngaamakiya,Linga Kristo abile panoay Linga,abile palo!kana muobeli.²²Panga Bakristo baulongo na manabii ba ulongo balowa pangika na panga ishara na maajabu,ili panga,balongele ubocho,yamkini ata bateule.²³Mube minyo!Niamakiye aga gote kabla ya muda.²⁴Lakini baada ya mateso ga masoba ago,liumu lyabekwa lubendo,mwei waboka bweya wake,²⁵Ndondwa yatomboka boka kunani,na nguvu yaibile kumaunde zalendema.²⁶Nga bamweni mwana wa Adamu aicha mumaunde kwa nguvu ngolo ya utukufu.²⁷Nga atikwatuma malaika bake na kuwakusanya pamope bateule bake boka pande kolo ncheche za lunia,boka mwisho wa lunia mpaka mwisho wa mbingu.²⁸Kwa nkongo wa ntini mwifunze.Kati litawi lyaweza pambika haraka manyei yake,nga muitange panga kiangazi kibii papipi,²⁹Nga nyo ibile,pamugabweni makowe aga gapangika,mutange panga abile papipi,na nnlango.³⁰Kweli,naabakiya,cheno kibeledi chapita lii kabla makowe aga pangika.³¹Mbingu na nnema vyapetya,lakini makowe gango gapeta lii.³²Lakini usu lisoba lee au sa,ntopo ywatangite,ata malaika ba kumaunde,wala mwana,ila Tate.³³Mube minyo,Linga,kwa kitumbu mutangite lii muda gani gapangika.Mube aangelifu,muilinge na mulobe kwa sababu"³⁴Nga mana mundu ywayenda safari;anneka nyumba yake,na kunneka ntumwa wake panga ntawala wa nyumba,kila yumo na kazi yake.Na kumwamuru mlinzi tama minyo"³⁵Kwa eyo mube minyo!Mana mutangite lii lisoba gani bwana wa nyumba akerebuke munyumba,yawezekana ni kitamwinyo,kilo ya manane,muda jogolo ngabeka,au kindae.³⁶Mana aichile gafla,kana akukuye ugonjike.³⁷Chelo chanikibaya kwako nabaya kwa kila mundu:Mukeshe"!

14

¹Gabile masoba gabele kae baada ya sikukuu ya Pasaka na ya mikate yabekwa lii Chachu.Makuhani akolo na baandishi babile bapala namna ya kunkamwa Yesu kwa hila na kumulaga.²Kwa mana babaya,"Ni muda lii woo wa sikukuu,bandu baise lii panga ghasia."³Muda Yesu abile Bethania munyumba klwa Simoni koma,na paabile ngayenda pameza,nnwawa yumo aichile kwake na chupa ya mauta ya nardo safi yaibile ya gharama ngolo muno,kaitekwana chupa na miminiya nnani ya ntwe wake.⁴Lakini pabile na baazi yabe batikasirika.Ngabakiana bembe kwa bene ngabaya,"Kele kitumbu sa upotevu uu?"⁵Mauta aga gaweza pemwa kwa zaidi ya dinari mya tatu,na kwapeya akeba."Na bembe ngabankemya.⁶Lakini Yesu abaya,"Munleke kichake.Kwa namani mwansumbwa?Ywapanga likowe linoite kwango.⁷Masoba goti akeba mubile nabo,na muda wowoti mwatamaniya mwaweza panga mazuri kwabe,lakini mwabile lii na nenga wakati wote.⁸Apanga chelo chakitangite;aupakite yega wango mauta kwa ajili ya maiko.⁹Kweli naamakiya,kila mahali injili paihubiliwe mu nnema wote,chelo chakipangite nnwawa yolo chalowa zungumzwa kwa kombokyange.¹⁰Boka po Yuda Iskariote,yumo ywa balo komi na ibele,ngayenda kwa akolo ba makuhani ili panga apate kunkabidhi kwabe.¹¹Muda akolo ba Makuhani pabayowine nyo,bapuraika muno na ngabaaidi kumpeya mbanje.Ngatumbwa pala nafasi ya nkabidhia kwabe.¹²Mu masoba ga kwanza ga nkate wa ubile lii na chachu,muda bamoite mwana ngondolo wa Pasaka,banafunzi bake ngammakiya,"Upala tuyende kwaako tukaandalie ili upate lya mlo wa Pasaka?"¹³Ngaatuma banafunzi abele na kuamakiya,"Muyende mjini,na nnalome ywabile ampotwike ntungi alowa kwembana na mwenga.Mun'yangate.¹⁴Nyumba yajingya,munkengame na mummakiye mwenye nyumba yoo,'Mwalimu abaya,"Kibile kwako chumba cha ageni pandu niisa kulya PASAKA NA BANAFUNZI BANGO?"¹⁵Ngaabonekeya chumba cha nnani kikolo chakibile cha samani chakibile tayari.Mupange maandalizi kwa ajili itu pale.¹⁶"Banafunzi babokite yenda mjini;bakutike kila kilebe kati yaabakiye,na ngaandaliya chakulya cha Pasaka.¹⁷Paiikite kitamwinyo,aichile na balo komi na ibele.¹⁸Na pababile bakaribia meza na lya,Yesu kabaya,"Kweli naamakiya,yumo nkati inu alya pamope na nenga alowa nsalitia."¹⁹Bote batisikitika,na yumo baada ya ywenge ngabammakiye,"Hakika nenga lii?"²⁰Yesu ngayangwa na kuabakiya,"Yumo wa komi na ibele nkati yinu,yumo ywabile nambeambe achovya litonge mulibakuli pamope ni nenga.²¹Kwa mana mwana wa Adamu ayenda kati ya maandiko gabaya nnani yake. Lakini ole wake mundu yolo ambaye pitya ywembe mwana wa Adamu alowa teselwa!Ingawa inoite muno kwake panga mundu yolo azaliwa lii."²²Ngababile balya,Yesu atola nkate,kaubariki,kaitekwana.Ngabapeya kabaya,"Muutole woo nga yega yango."²³Katola kikombe,kashukuru,na kaapeya,na bote ngabanywaa.²⁴Kaabakiya,"Ayea nga damu yango ya agano,damu yaimwagika kwa ajili ya banambone.²⁵Kweli naabakiya,nalowa nywaa lii kae mu lizao lee lya mzabibu mpaka lisoba lee paniinywea yayambe mu ufalume wa Nnunu."²⁶Pabayomwile kuimba wimbo,batiyenda panja pakitombe sa mizeituni.²⁷Yesu ngaamakiya,"Mwenga mwabti mwalowa kuitenga kutalu kwa kitumbu sango,kwa mana iandikilwe,'Nankombwa mchungaji na ngondolo walowa tawanyika."²⁸Lkini baada ya yoka kwango,nalowa kwatangulia nnonge yinu Galilaya."²⁹Petro ngammakiya,"Ata mana bote balowa kukuneka,nenga nakuleka lii."³⁰Yesu ngammakiya,"Kweli nakumakiya,kilo cheno,kabla ya jogolo kubeka

mara ibele,walowa kunikanikiya mara tatu." ³¹Lakini Petro kabaya,"Ata yanilazimu kuwaa pamope ni wenga,nakukanikiya lii." Bote babekite ahadi yeyelo. ³²Baisile ulieneo lyalikemelwa Gethsemane,na Yesu ngammakiya banafunzi bake,"Mutame pano muda nasali." ³³Atikuntola Petro,Yakobo, na Yohana pamope ni ywembe,atumbwile huzunika na taabika muno. ³⁴Ngaabakiya,Nafsi yango ibile na huzuni muno,hata waa mubaki pano na mkeshe." ³⁵Yesu atiyenda nnonge kutalu,atombwike pae,kaloba,mana yatiwezekana,panga saa yee ingemwepuka. ³⁶Kabaya,"Tate,Tate,makowe gote kwako gawezekana.Niboke kikombe cheno.Ila kwa mapenzi gango lii,ila mapenzi gako. ³⁷Atikerebuka na kuwakuta bagonjike,na ngaamakiya Petro,"Simoni,je ugonjike?Uweza lii kesho hata lisaa limo? ³⁸Mukeshe na mulobe panga kana mujingye mu majaribu.Hakika roho ibile radhi,lakini yega ibile zaifu." ³⁹Kayenda kae na loba,atumite makowe ga awali. ⁴⁰Aisile kae abakutike bagonjike,kwa kitumbu minyo gabe gabile mazito na batangite lii chaamakiyange. ⁴¹Aisile mara ya tatu na kuamakiya,"Balo mugonjike na pomolya? Yatasha!Saa iikite.Linga!Mwana wa Adamu alowa salitiwa mumaboko ga sambu. ⁴²Muamke,tuyende.Linga,linga yolo nsaliti abile papipi." ⁴³Mara aichile balo alongela,Yuda,yumo ywa balo komi na ibele,aikite,na likundi likolo boka kwa akolo ba makuhani,baandishi na apindo bababile na mapanga na marungu. ⁴⁴Muda wolo msaliti wake abile kawapeya ishara,kabaya,Yolo ywanimbusu,nga ywembe.Munkamwe na kumpeleka pae ya ulinzi. ⁴⁵Muda Yuda aikite,moja kwa moja ayenda kwa Yesu nabaya,"Mwalimu!" ⁴⁶Na atekumbusu. Boka po kabantia pae ya ulinzi na kunkamwa. ⁴⁷Lakini yumo nkati yabe ywayemi papipi naywembe ngachomwa panga bake kampigya ntumishi wa kuhani nkolo na kunkata likutu. ⁴⁸Yesu ngammakiya,"Muisile kunkamwa kwa mapanga na marungu kati nnyang'anyi? ⁴⁹Mana kila lisoba nibile ni mwenga na kuafundisha mulihekalo,mwanikamwile lii.Ila lee lipangike ili maandiko gatimye. ⁵⁰Na balo bote bababile na Yesu bannekite na kubutuka. ⁵¹Kila yumo ywankengime,ywabile awala shuka lyalibile lyatikwafunika kumzunguka;kabankamwa ⁵²lakini ngaaponyoka na kuileka shuka palyo ngabutuka uchi. ⁵³Ngaban'yongoli Yesu kwa kuhani nkolo.Palyo kabakengamana pamope niywembe makuhani akolo wote,apindo na baandishi. ⁵⁴Petro na ywembe kankengama Yesu kwa kutalu,elekya mu ua wa kuhani nkolo.Atami pamope na alinzi,bababile papipi na mwoto bakilota ili kuipanga miili yabe ibe na joto. ⁵⁵Muda woo makuani wote na libalaza lyote babile bapala ushahidi dhidi ya Yesu ili bapate kumulaga.Ila baupatilke lii. ⁵⁶Kwa mana bandu banambone batikunneta ushuhuda wa ubocho nnani yake,ila hata ushahidi wabe ufanana lii. ⁵⁷Baazi yabe bayemi na kunneta ushahidi wa ubocho dhidi yake;babaya, ⁵⁸"Tunywine abaya,Nalowa kurihabiya lihekalo lee lyalichengitwe kwa maboko,na nkati ya masoba atatu nilichengite lyenge lyalichengwa lii kwa maboko." ⁵⁹Ila hata ushahidi wabe ufanana lii. ⁶⁰Kuhani nkolo ayema nkati yabe na kanaluya Yesu,"Je,ubile lii na jibu? Bandua aba bashuhudia kele nnani yako?" ⁶¹Lakini atama liki na ayangwa lii chochote.Mara kuhani nkolo ngayangwa kae,"Je wenga wa Kristo,mwana wa Mbarikiwa?" ⁶²Yesu abaya,"Nenga elo.Na umweni mwana wa Adamu atamile luboko lwa kummalyo wa nguvu aicha na maunde ya mbingu." ⁶³Kuhani nkolo ngaipapwa ngobo yake na baya,"Je,balo twapala mashahidi? ⁶⁴Muipekaniye kufuru.Uamuzi wenu ni namani?" Bote ngabamuhukumu kati yumo ywastahili kiwo. ⁶⁵Baazi yabe ngabatumbwa kunteya mate na kunfunika minyo na kunombwa na kumakiya,"Tabiri!" Maafisa ngabantola na kunkombwa. ⁶⁶Petro paabile bado abile pae uani,ntumishi yumo wa alwawa wa kuhani nkolo aichile kwake. ⁶⁷Amweni Petro aisile ayemi alota mwoto,na ngamllekeya kwa karibu.Kabaya,"Wenga kae abile na Mnazareti Yesu. ⁶⁸Lakini ngaakanikiye,abaya,"Nitangite lii wala nielewile lii usu chelo cha mukibaya!" Boka po ngaboka kuyenda panja uani. "na jogolo kabeka." ⁶⁹Lakini ntumishi nwawa palo,amweni na atumbwile kuamakiya kae balo ambao bababile bayemi palo,"Mundu yolo nga yumo wabe!" ⁷⁰Lakini ankanikiya kae.Baadae kidogo balo bababile bammakiya Petro,"Hakika wenga ni yumo wa bembe,kwa mana wenga kae ni Mgalilaya." ⁷¹Lakini atumbwile kuibeka mwene pae ya laana na kuapa,"Nintangite lii mundu yolo ywa mwambaya." ⁷²Boka po jogolo ngabeka mara ya ibele.Boka po Petro akombokya makowe ambayo amakiye:"Kabla jogolo bawika mara ya ibele,walowa kunikanikiya mara tatu."Nga atombwike pae na lela.

15

¹Kindae na mapema akolo wa makuhani kabakwemana pamope na baandishi na baraza zima lya apindo. Boka po ngabataba Yesu nakumpeleka kwa Pilato.Pilato kannaluya,"wenga wa Mfalume wa Ayahudi?" ²Ngayangwa "Wenga ubaya nyo." ³Akolo ba makuhani ngampeya mashitaka ganambone nnani ya Yesu. ⁴Pilato ngannaluya kae,"Uyangwa chochote? Uibweni jinsi kabakukushitakya kwa makowe ganambone? ⁵Lakini Yesu Unnaluya lii Pialato,na ngamshangaza. ⁶Kwa kawaida muda wa sikukuu umfungulya mfungwa yumo,mfungwa ya mwombile. ⁷Pabile baalifu muligereza,nkati ya baabulaga nkati ya babile na uasi ngabatukya makosa yabe.Abile mundu ywakemelwa Baraba. ⁸Kipenga saichile kwa Pilato,na kunnoba apange kati yaipangilwe kinchogo. ⁹Pilato ngayangwa na baya,"Mupala niafungulie Mfalume wa Ayahudi?" ¹⁰Kwa kitumbu ayowine ni wivu akolo ba makuhani kabankamwa Yesu na kunneta kwake. ¹¹Lakini akolo ba makuhani kabachochea kipenga kombwa ndoti kwa lilobe panga afunguliwe Baraba badala yake. ¹²Pilato ngayangwa na baya,"Nipange kele Mfalume wa Ayahudi? ¹³Ngabakombwa ndoti,"Msulubishe!" ¹⁴Pilato abaya,"Apangite likowe lya namani linoite lii? Lakini kabazidi kukombwa ndoti muno muno"Msulubishe." ¹⁵Pilato apala kuwaridhisha umati,ngamfungulia Baraba.Kankombwa Yesu mijeredi boka po ngatoa asulubishwe. ¹⁶Askari kabamyongoli hadi nkati ya ua(ubile nkati ya kambi) na ngabakusanyika pamope kikosi cha askari. ¹⁷Ngabamvika Yesu nganju ya rangi ya zambarau,na kabasokota taji ya mimimwa ngamuwalika. ¹⁸Batumbwile kumgeya na baya,"Salam,Mfalume wa Ayahudi!" ¹⁹Ngabankombwa munntwe kwa mwanzi na kintemea mate.Kabakombwa magoti nnonge yake kwa kumheshimu. ²⁰Ata kabayomwa kumgeya,kabamvua yelo nganju ya rangi ya zambarau na kumvika mavazi yake,na

kabammoywa panja yenda sulubilwa.²¹ Kabanlazimisha mpite ndela kunsaidia. Ywakemelwa Simoni Mkirene (tate bake Iskanda na Rufo); Kabamlazimisha potwa msalaba wa Yesu.²² Askari ngampeleka Yesu pandu pakemea Goligota (Mmana yake nga, Fuvu lya nntwe)²³ kabampeya wimbi ywasanganyilwe na manemane, ila anywea lii.²⁴ Ngansulubisha na kabagawana ngobo yake, ngabaipangia kura amua ipande caakipatike kila askari.²⁵ Piikite saa tatu kindae ngabansulubisha.²⁶ Babekite nnani yake ubao wauandikilwe lishitaka, "Mfalume wa Uyahudi." ²⁷ Ngabansulubisha pamope na majambazi abele, yumo upande wa kumalyo na ywenge kushoto kwake. ²⁸ "Na maandiko ngabatimya gabaya, "Ubile lii munakala ya samani" ²⁹ Bembe babile bapeta ngabantukana, ngabatikisa mitwe yabe babaya. "Kwee | !wenga ywaitekwana lihekalu na kulichenga kwa masoba gatatu, ³⁰ Uilopwe mwene na uuluke pae boka pansalaba!" ³¹ Mana yeyelo akolo ba makuhani kabamdhihaki ngabalongela, pamope na baandishi na baya, "Atikwalopwa benge, lakini awezi lii kuilopwa mwene. ³² Kristo Mpwalume wa Israeli, uuluke pae nambeambea boka munsalaba, ili tuwese kulola na obelya. "Nga balo batisulubilwa" ³³ Paiikite saa sita, libendo liisile nnani ya nnema woti mpaka saa tisa. ³⁴ Muda wa saa tisa Yesu ngaikombwa ndoti kwa lilobe likolo. "Eloi, Eloi, lama sabaktani?" mana yake "Nnungu wango, Nnungu wango, kwa kele unilekite?" ³⁵ Baazi ya bembe bayemi ngabayowine babaya, "Linga, ankema Eliya." ³⁶ Mundu yumo ngamutuka, aitwelile siki mu sponji na kuibeka nnani ya nkongo, ngampeya ili anywe. Mundu yumo kabaya, "Tusubirye mana Eliya aicha kuuluka pae." ³⁷ Boka po Yesu alela kwa lilobe likolo nga awile. " ³⁸ Lipazia lya lihekalu ngalipapwike ipande ibele boka kunani mpaka pae. ³⁹ Ofisa yumo ywayemi ngannola Yesu, paamweni awile kwa jinsi yee, kabaya, "Kweli ayee mundu abile ywa mwana wa Nnungu." ⁴⁰ Babile kae alwawa ngabannola kwa kutalu. Nkati yabe abile Mariamu Magdalena, Mariamu (mao bake Yakobo ywa nnongowe Yose,) na Salome. ⁴¹ Muda abile Galilaya ywaankengame na kuntumikya. Na alwawa benge kae babile nabo hadi Yerusalemu. ⁴² Yabile kitamwinyo, na kwa mana ibile nga lisoba lya maandalio, lisoba kabla ya Sabato. ⁴³ Yusufu ywa Arimathaya aichile palo. Abile mjumbe ywatarajia Ufalme wa Nnungu. Kwa kuikakamua kayenda kwa Pilato, na kunnoba yega ya Yesu. ⁴⁴ Pilato atishangala panga Yesu tayari awile; ngankema yolo afisa na kunnaluya panga Yesu awile. ⁴⁵ Paapatike uhakika kwa afisa panga awile, ngaaruusu Yusufu kuutola yega. ⁴⁶ Yusufu abile kapemya sanda. Ngamuuluya bpka munsalaba, antabile na sanda, na kumbeka mulikaburi lyaliandaliwe mu maliwe. Boka po ngalibilingisha liwe munnyango wa likaburi. ⁴⁷ Mariamu Magdalena na Mariamu mao bake Yose baabweni maahli pachikilwe Yesu.

16

¹ Pauyomwike wakati wa Sabato, Mariamu Magdalena na Mariamu mao bake Yakobo, na Salome, bapemea manukanu ganoite, ili panga icha na kuupaka mauta yenga ya Yesu kwaajili ya ika. ² Kindai na mapema lisoba lya kwanza lya juma, ngabayenda mulikaburi muda liumu lyaticomoza. ³ Ngabalongela bene kwa bene, Nyai ywalimoywa liwe kwaajili itu ili panga tujingye mulikaburi?" ⁴ Pabalilolekeya, bamweni mundu aliboite liwe, lya libile kolo muno. ⁵ Bajingile mulikaburi na bamweni nnalome awala johu leupe, ngatama upande wa kummalyo, ngabashangaa. ⁶ Ngaamakiya, "Kene muyogope. Mumpala Yesu, wa Nazareti, ywasulubilwe. Ngayoka! Abile lii pano. Linga pandu pabile bam'bekite. ⁷ Muyende, ngaamakiye banafunzi bake na Petro panga atikuwayongoli Galilaya. Kolyo mwalowa mmonekeya, kati yaa amakiye." ⁸ Ngababokite na kubutukya boka mulikaburi; ngabalendema na batishangala. Babaya lii chochote kwa mundu yoyote kwa kitumbu batiyogopa muno. ⁹ (Uyangate: Nakala za samani yable lii na Marko 16:9-20) Kindai lisoba lya kwanza lya juma, baada ya yoka, ngamtokya kwanza Mariamu Magdalena, ywamoite mapepo saba moka kwake. ¹⁰ Atiboka na kuabakiya balo babile pamope nakwe, muda pababile batihuzunika na moka machozi. ¹¹ Bayowine panga abile nkoti na atibinekanika ywembe. lakini baaminyi lii. ¹² Baada ya ago, kabonekana mu namna ya tofauti kwa bandu benge abele, muda pababile batyanga moka nnema. ¹³ Ngabayenda na kuamakiya banafunzi benge bababile, lakini baaminiya lii. ¹⁴ Yesu baadae abonekine kwa balo komi na jimo babile batiegama mu meza, na ngaakemya kwa panga kuobelya lii kwabe na ugumu wa myoyo yabe, kwa kitumbu baaminiya lii balo bamweni baada ya yoka boka mu kiwo. ¹⁵ Ngaamakiya, "Muyende mu lunia yoti, na kuhubiri injili kwa iumbe yoti. ¹⁶ Yeyote ywaobeliya na kubatiza alowa lopolewa, na yolo ywa obelya lii alowa hukumilwa. ¹⁷ Maluwe luwe aga galowa ambatana na boti baobelya. Kwa lina lyango mwalowa moywa pepo. Wabaya kwa lugha ya mbeambe. ¹⁸ Bakamwa ng'ambo kwa maboko yabe, na hata mana banywei kilebe chochote cha waa chawazuru lii. Babekya maboko atamwe, bembe walowa pangika akoti. ¹⁹ Baada ya Bwana baya nabo, ngatollwa kunani kumaunde na atami luboko lwa kuume lwa Nnungu. ²⁰ Banafunzi ngaboka na hubiria kila mahali, muda Bwana aipanga kazi nabo na kulithibitisha likowe kwa maluweluwe na ishara zatikengamine nabo.

Luke

1

¹ Bambone batekasana beka katika mpangilio njimulyo yaiusu ikowe yaitimisilwe kwitu, ² Kati mwabatupeile twe, ambao ba ujumbe. ³ Hata nyo nani baada ya oalagana kwa uangalifu kitumbu sa makowe ga gote boka palongoi nibweni inogite kwango kukuandikya katika mpangilio nkulun gwa Theofilo. ⁴ Lenga upate tanga ukweli wa iko yoyegaanilwe. ⁵ Katika masoba ga Herode nkulungwa wa yudea, abile mpendo yumo wa dini ya kiyahudi kuhani, lina lyake akemelwae Zakaria wa lukolo lwa Abia. Nyumbowe apitike mu lukolo lwa Aruni, na lina lyake akemelwae Elizabeti. ⁶ Bote abele bai na haki kwa Nongu; batyangite bila lawama katika mayegeyo gote ga Bwana. ⁷ Lakini bai ntopo mwana, kwa sababu Elizabeti abile ntonga, na kwa masoba go gote babile agoi-muno. ⁸ Tumbwe le yapitile Zakaria ai mutukupu wa Nongu, kayendelya na lyengo lyake lya kikuhanu katika utaratibu wa zamu yake. ⁹ Bakana na desturi ya chawana, kuhani ywako yapata

yapanga huduma, baanchawile kwa kura Zakaria jingya mu hekalu yo ukikiya ubani. ¹⁰Lipeenga lyoote lya bandu lyabii panja kabaye ndelya loba wakati wo ukikia ubani. ¹¹Nga wakati wa ukikia malaika wa Bwana ngampitya ayemi luboko lwa malyo wa kitala so ukikia ubani. ¹²Zakaria ating'ondoka pa mweni; ajingilwe na kitete. Aliyogopa sana. ¹³Lakini malaika nga pamakiya Zakaria, kanauyogope, kwa sababu maombi yako gayowani kwa nongu. Nyumbogo Elizabeti aluakupapya mwana nalome na lina lyake waluwa kunkema Yohana. ¹⁴Wapala changamka no pulaika, na bambone baluakupulaikya belekwa kwake. ¹⁵Ywembe aluwapanga nkolo nonge ya minyoga bwana. Anywa li litowa wala wembe, Atwelya na Roho mpeleyau boka ndumbo ya mabake. ¹⁶Na bandu ba mbone ba israel baluagalambukya kwa Nongu wabe. ¹⁷Ayenda nonge ya mungo ga Bwana kwa Roho na ngupu ya Eliya. Apanga nyoo lenga kileboya myoyo ya akinalate kwa baana, lenga balo babakotoka tu bayenda kwa hakima ya bene haki. Apanga nyoo lenga beka tayari bandu babaandaliwe kwa ajili yake. ¹⁸Zakaria ngaamakia malaika, mbalatangabuli likowe lee? Nenga na mpendo na nyumbo wango aina myaka ya mbone muno. ¹⁹Malaika ngapanyangwa na kumakia, Nee na malaika Gabriel naniyema nonge ya Nongu. Nitumilwe kukulelya ikowe inanoga. ²⁰Tumbwa nambeyambe, ulongela li, upapanga likii, upapana wa bubu mpaka losoba lyalyapitya aga makowe. Na ayee mwanja wasindilwe Obelya makowe gangu ga nikubakiye ambago galuatimizwa kwa masoba gake. ²¹Tumbwelee ago masaa gote go bandu baipanja ya hekalu kabanenda, Zakaria. Baomongwae jinsi Zakaria mwatумыae muda wambone hekaruni. ²²Lakini papitike panja akombwage li longela na balo bondu. Natumya longela kwa ndela ya ububu, na alami nyonyonyo bila longela. ²³Masoba ga huduma yake pagaayomwike akelebwike kasake. ²⁴Baada ya zakaria keleboka kaya boka kuhuduma yake hekaluni, nyumbowe ngayema ndumbo, Bokapo aboi li kasake mpaka myei mitano. ²⁵Akasema likowe lee ngalyapangite Bwana kwangu, kwa mwanja anilingite kwa kunipendelea lenga kwiiboya Dui yangu kwa bandu. ²⁶Tumbwelee katika mwei wa sita wa ndumbo ya Elizabeti, Nongu amakie malaika Gabriel ayende galiya kijiji cha Nazareti, ²⁷Kwa kigolii ywa kobekilwe na nalu'me maluime ywo lina lyake akemelwage Yasefu. ywembe abile ywa lukolo lwa Daudi, na lina lya ligolii ywo, akemelwage Mariamu. ²⁸Malaika nganyendelya na kumakia, salamu, wenga upatike ngo'ngo' ngo'lo! Wenga upendilwe na Bwana. ²⁹Lakini makowe ga malaika gateku nyangabana Mariamu, na aelewite lii, kwa mwanja namani malaika apeya salamu ya ajabu ywembe. ³⁰Malaika nga pamakia, kanauyonge mariamu, maana upatike ngo'ngo'bo'ka kwa No'ngu' ³¹Lola upapo'twa ndumbo na uluapapa mwana. Na lina lyake wankema Yesu. ³²Apalapanga nko'lo na akemelwa mwana wa No'ngu' wa kunani saana. Na No'ngu' alu'a kumpeya ki'ti'go sa talibuke Daudi. ³³Alua tawala mu lukolo lwa Yakobo bila mwisho. Na ukulungwa wake wapanga nto'po mwisho. ³⁴Mariamu nga pamakia malaika, aye' ikowe iluapitya buli, maana nenga nawai li gonja na nalu'me ywoywote? ³⁵Malaika napanyangwa na kumakia, Roho mpeletau akuisilya kunani yako, na makakala ga No'ngu' ywa kunani muno akuisilya kunani yako Aywo ywa belekwa akemelwa mwana wa No'ngu' ³⁶Na Nongogo Elizabeti ai na ndumbo mwei wa sita, ambae bandu bote bantangite ywembe lyantonga. ³⁷Maana ntu'po kikowe sa kisindikana kwa No'ngu'. ³⁸Mariamu ngapabaya lola, ne natumwa wa Bwana, Ne niye'kitile, opange bai kati mwaubaita, sawa na ujumbe wako. Malaika nga pa neka, kabo'ka! ³⁹Basi katika masoba go mariamuj ngaaboka kiyo'ngo'ya ayi'i nema wa ito'mbe' ya Yudea. ⁴⁰Ayi'i kasake Zakaria na yo kumpanga abali Elizabeti. ⁴¹Tumbwele kikowe so sangala! Elizabeti ngo twi'li'lwa na Roho mpeletau. ⁴²Elizabeti, ngapatu'ndu'bi'ya lilobe lyake no baya kwa lilobe liku'lu', ngabaya uteyaliwa wenga peta alwawa bote, na mwana ywai ndumbo yako ayaliwite. ⁴³Alisangala, yembe ipangite buli mabake Bwana waangu' isa kasangu' ⁴⁴Maana lilobe lyako lyosalimia palyayowanike masikilo gangu' mwana ywabile ndumbo yangu' ago'lwiike kwo pulaika. ⁴⁵Na ayaliwite nwama yu'lo' ywa u'belile panga ulwepitwa ukamilifu wa ikowe yawabakilwe bo'ka kwa Bwana. ⁴⁶Mariamu ngaabaya, mwoyo wangu' unumba No'ngu', ⁴⁷Na Roho yangu! ipulaike kwa No'ngu' nkomboli wangu. ⁴⁸Maana ailingite hali ya pae' ya ntumwa wake, kwa nyoo boka mbe'yambe'no baluanikama na nyaliwa. ⁴⁹Kwa mwanja yembe ywa kobwa kila kita'be apangite makowe makolo' kwangu' na lina lyake m[peletau]. ⁵⁰Akiya yake iyendelya taama kila lubelekya, kwa balo' babamwisimu. ⁵¹Alaite likakala kwa luboko lwake; apenganie balo' babaipuna kwa wasa kwa myoyabe. ⁵²Aeliye pae' balo' bana ba Ukulungwa boka mwitego yabe ya ukulungwa, na kwa kakatuya bababile pael. ⁵³Abayukutie bene njala kwa ile'be inanoga ila matajiri abe'ngangite moko sika. ⁵⁴Ayangalie isilael ntumwa wako, kunku'mbu'kya na kunaya akiya yake. ⁵⁵(Kati mwa baite kwa akinatatebitu) kwa Bulaimu na lubelekwo lwake. ⁵⁶Mariamu atami na Elizabeti kwa myei itatungo buyangana kasake. ⁵⁷Mbe'yambeno waikite wakali wa Elizabeti papa mwana wake, na apapite mwana nnalu'me. ⁵⁸Alongobe na majirani bake bayowine akiya ya Bwana kwake, na ngo pulaika pamope nakwe. ⁵⁹Liso'ba lya nane bandu baisi kumwina mwana ywa belekwile, (Kuliko'mbe) yabile lina lyake bankeme zakaria, kwo ki'ngama lina lya tatebake. ⁶⁰Lakini maabake nga payangwa no baya, "lili, apalakemelwa Yohana". ⁶¹Nga pabamakia katika alongo botebe, ntupo' hata nongo yumo mwene lina lili! ⁶²Ngabanongelya kibubu mwene Zakaria na kunokia, ywembe apala akemelwe nyai aywo mwana. ⁶³Tatemundu ngapapala kibao so andikya le'nga aandike lina lya aywo mwana."nga paandika panga" lina lyake Yohana bote balesangala. ⁶⁴Popopo nkano wa Zakaria nauyo'go'li'kwa na umbwa longela. ngalongela na kunumba No'ngu'! ⁶⁵Bandu bote babatami kalibu nakwe baajingilikwe na bwaga, Basi makowe go, gayowanike mune'ma wote wa Yudea. ⁶⁶Na bote babagayowine, bagabei myoyo yabe no baya mwana yu' alu'apanga ywa aina gani. maana liboko lwa Ndngu' lwai pamope nakwe. ⁶⁷Tatebake Zakaria nga patwelya na Roho mpeletau no tumbwa londwa ngo baya:- ⁶⁸Alumbilwe Bwana No'ngu' wa Isilael, kwa mwanja alinisaidia na yi'meleka wokovu wa bandu bake ⁶⁹Atukakatukie mbembe ya ukomboli mu nyumba ya ntumwa w[ake] Daudi, boka mulukolo lwa ntumwa wake Daudi. ⁷⁰U'mwabaita kwa mikano ya alondoli bake bababile boka kwa ae'mbo' ⁷¹Atukombwa bo'ka moko ga andumu bitu na mmoko ga bote babatusukya. ⁷²Apanga nyoo laya akiya kwaakinatate bitu, ho ku'mbo'kya lilagano lyake lipeletau. ⁷³Kilapo sa lapite kwa tati' bitu Bulaimu. ⁷⁴Alapite panga ilwewezekana kuntumiki ywembe bila owoga. baada yo

kutukosopolya boka mmoko ga andumu bitu. ⁷⁵Katika upeletau na haki nongi!. yake maso'ba gitu gote. ⁷⁶'Na we wa mwana, wakemelwa wanandoli wa ywaabile kunaani muno maana walua tyanga no'ngi ya Bwana le'nga kumekya nde'la lenga kwa be'ka bandu tayari kwa mwanji isa kwake. ⁷⁷Kwabakia bandu bake panga bnakosopolelwa kwa ndi'la ya samilwa dhambi yaabe. ⁷⁸'Ale' yapitya kwa mwanja akiya ya No'ngu' witu, mwaya lisu'ba bo'ka kunani lyaluisilya. ⁷⁹Kwamulika kwako babatama mulu'be'ndo' na mukiwili sa mauili. Apanga nyoo kugalongoya magolo gitu mu ndi'la amani. ⁸⁰'Yu'lu' mwana ateku'la no ba na likakala lya mmoyo na atami mwitu mpaka maso'bago pitya panya kwa israel.

2

¹Tumbele katika masu'ba goo nkulungwa Agosto apiite amuri panga bandu bote ba lunia babalangilwe. ²Ayi' ngayai mmalango nongoi wa wapangilwe wakati wa Crenio pabile mpindo wa Siria. ³Kwa nyoo kila mundu ayi'i kunema wake waabelekwile yobalangilwa. ⁴Yusupu nembe aboi nazareti akwoo galilaya, na atesafiri mpaka Yudea katika kilambo sa Betelehemu, Nema wa Daudi, maana apitike mu lukolo lwa Daudi. ⁵Ayi'i kwoo kuiandikisha, na waleati woo aikalibu na papa, ai na ndumbo ya mbeleka malao. ⁶Tumbwele pababile ku'lyo' saa yake yo papango ya ikite. ⁷'Nga apapite mwana nnalu'me lipapo lyake lilongoi, nganyu'beku ngu'bo ya bana li'nga kana'mpate mbepo aywo mwana. Boka po ngabamme'ka mwana mu nyumba ya li'li'a ng'ombe, kwa mwanjo bakosike pogonjo kwa mwanjo nyumba ya ya ageni yai ya twi'la. ⁸Na katika kilambo so babile asungi ba ngondolo babatamage kumigunda lendela mapi'nga gabe kilo. ⁹Malaika wa Bwaana ngabapitya kwa kiimuimu, na utukupu wa Bwana kaung'ara na kwa tindiiya, bating'ondoka na ba bwoga, muno. ¹⁰'Nga malaika ngababakia "kanamuyogope, ninetya ikowe inanoga ambayo ilua leta pwaika kwa bandu bote. ¹¹'Leno nkosopoli abelekwile kwaajili inu mu nnema wa Daudi! ywembe nga kilisitu Bwana. ¹²'Na yi'no yapanga alama kwiinu, mukankwemba mwana atabitwe ngu'bo na agonjekilwe mu holi mwana anyama". ¹³'Pepopo lipi'nga lya malaika kunani, nga pa balombana na malaika ywo kunumba Nnu'ngu' ¹⁴'Nobaya utukupu kwa nn'ngu ywaabile kunani muno, na amani ibe luniani kwa bandu bote babapanga kinanoga. ¹⁵'Basi malaika pababoi yenda kunani, asugi ngababakiana bene na bene, "Tuboke lelo ku'lo' Betelehemu, tukakilole asi' kili'be sakipiitile salubakie Bwana. ¹⁶'Bateyu'mbi'ti'ka yeda ku'lyu' na kungwemba mwana agonjike mu holi yo lisha inyama. ¹⁷'Napababweni nyoo ngababakia bandu sababakiilwe kuusa mwana. ¹⁸'Bote pabayawine sababaite asungi batisangala muno. ¹⁹'Lakini mariamu ayendeli waasa kuusu galu' gote gagayu'wine, ngagabeka poc mwiyo wake. ²⁰'Asungi ngababuya ku'no kabankwiya Nnu'ngu' na kunumba kwa uku'lu' wake. kwa kila kili'be sabakibweni no yowa. ²¹'Paikile lisu'ba lya nane lya kumwina liku'mbi' mwana, ngabankema lina lyake yesu, lina lyapeilwe na malaika taangu' baalo ndumbo anayi'malii. ²²'Msu'ba gaabe gopanga apeletau pagaipite, Sawa na selya ya Musa Yusupu na Mariamu wakampeleka mtoto kule yerusalemu hekaluni kummeka no'ngi ya Bwana. ²³'Kati mwaandikilwe mu salya ya Bwana, kila mwana nalu'me ywa yu'wa kitumbo sa mabake, apiyi'lwa wakipu kwa Bwana. ²⁴'Na bembe baisi pia salaka bu'kana na si'lo sakilongelelwa. mu salya ya Bwana bapiye ngunda abi'le, ²⁵'Pabile na mundu palu' yelusalemu lina lyake akemelwage Simoni. Mundu yu' abile na haki na amweshmu Nno'ngu. Ywembe ali'ndage kosopolelwa na israel, na Roho mpeletau apipamope nakwe. ²⁶'Ywembe ayu'gu'lilwe na Nnu'ngu' apalae waa li mpaka amone kilisitu Bwana. ²⁷'Lisu'ba limo ayi'i muekalu, alongoyi'lwe naa Roho mpeletau,. abeki ba yesu banetika mwana, yesu, lenga kumpanga kati mwaibaya salya. ²⁸'Nga simoni nga pampokya mmoko gake, na kunumba Nnu'ngu' no baya, ²⁹'Mbe'yambi'no, unekekeye ntumwa wako ayende kwa amani Bwana, bokana na likowe lyako. ³⁰'Kwa mwanja minyo gangu' gaubweni ukosopoli wako, ³¹'Ambao ubonekine mu minyo ga bandu bote ³²'Ywembe bweya kwa bandu ba panja na utukupa kwa bandu bako isilaeli. ³³'Tate bake na maabake batesangala na ikowe yoo ya yalongelikwe kwa ajili ya mwana. ³⁴'Simoni nga paabayalya mariamu mabake, na kwa bakia, uyupekani mwisoyu' aluapanga kitumbu sa bandu oba na bandu ba mbone baikana. ³⁵'Kae lipanga lyalyaoma pamwoyo wako wamwene, li'nga mawaso ga myoyo ya baambone gaboneke. ³⁶'Nuondoli nwawa lina lyake Ana nembe abilie hekaluni. Ywembe abi'lebiti fenuel wa kabila ya Asheli. Ai na myaka ya mbone muno. Na ayatami na nchengowe myaka saba pamakobekilene. ³⁷'Na kwa wakati woo ai ng'welekwe na nchengowe kwa myaka samanini na ncheche. Nembe abile bu'ka li muekalu, ayendelyage lu'ba na kumwabudu Nnu'ngu'. pamoja no funga no lu'ba kilo na mutwekati. ³⁸'Na kwa saa yoo, aisile palo pababile no tumbwa kunsukuru Nnu'ngu'. Alongei kumhusu mwana kwa kila mundu ywalendae ukosopoli wa yerusalemu. ³⁹'Paba yomwile kila kili'be sabatakiwite pangalengana na salya ya Bwana, babuite galilaya, pa mnji wabe, Nazareti. ⁴⁰'Mwana ayendeli kula, na abile na likakala, na atwi'lile ikima, na ngu'ngu' yai pamope nakwe. ⁴¹'Apendo bake kila mwaka bayendage yerusalemu kusikuku ya pasaka. ⁴²'Paikite myaka ku'mi na ibi'li', batiyenda kai' kwa masub'ba gagatakiwa kwa ajili ya sikuku. ⁴³'Baada ya tama masu'ba gate ga sikuku, baatumbwi' ki'li'buka kaya. Lakini munchembe Yesu aigile nchu'gu' ky'lyu' yerusalemu na apihdo bake batangite li ⁴⁴'Bawasage kwali' abile mu li kundi lyaba yendage nalyo, kwa nyoo baatyangite kwa lisu'ba limo. Ngabatumbwi kumpala mulu' mwa alongo na kwa mambwiga gabe. ⁴⁵'Pabasindwi kumpata, baaki'le'bwike nchu'gu yerusalemu. na wakaanza kumtafuta humo. ⁴⁶'Yapitile baada ya masoba gatatu, ngabampata hekaluni, atami katikati ya baalimu, kaabapi'kaniya na kwaalikia maswali. ⁴⁷'Bote babampi'kaniage batesangala kwa lunda lyake na majibu gake. ⁴⁸'Babamweni, batistajabu,. Mabake ngaba maakia, mwanawaangu', mwanja na mani utupangite nyoo? Pikanja, tati'bako na nee tutikupaala ku'no katuyogopa muno. ⁴⁹'Ngababakia, mwanja namani kunipala? Mutangite li nipalikwa ba munyuma ya tatebaangu'? ⁵⁰'Lakini bembe batangite li kili'igani chababakiage kwa makowe go. ⁵¹'Nga paboka nabo mpaka kasabe Nazareti na ai na isima kwa upendo baake. ⁵²'Lakini yesu ayendeli ku'la katika ikima na kuongezeka kimo, na ayendelya pendelwa na Nnu'ngu' na bandu.

3

¹Tumbwele katika mwaka wa kumi na tano wa utawala wake nkulungwa Tiberia, palu Pontio Pilato paabile nkulungwa wa uyahudi, Herode abilempi'ndu wa nkoa wa galilaya, na filip nunawe ai mpi'ndo wa nkoa wa iturea na Trakoniti. na Lisania abile mpi'ndu wa nkoa Abilene. ²Na wakati wa ukuhani nku'lo' wa Anasi na kayafa, likowe lya Nnoi'ngu' lya mwisili Yohana mwana wa Zakaria mwitu kwaabile. ³Atityanga munkoa wote tindia mto yordani, kwa bakia bandu babatizwe na kung'alambukya Nnu'ngu' bapate bo'yi'lwa sambu yabe. ⁴Kati mwayaandikilwe mukitabu sa Isaya nondoli, "lilobe lya mundu akemelya mulubele, mumpetuli Bwana ndi'la yangalipetulwa mupi'to wake. ⁵Kila palibile libi'ndi' liluatwi'li'yi'lwa, na itu'mbi' iluaeleyelwa no panga sawa sawa; ndi'la yaipi'ndike iluagololelwa, na ndila yangalipetulwa yapetulwa. ⁶Bandu bote baubona ukosopoli wa Nnu'ngu' ⁷Kwa nyoo yaona ababaki mapi'nga makouga baandu baba mwisilile lenga kwaabatisa, mwenga mwa lubelekwo lwa ng'ambo, nyai ywa ng'ondwiye kwiitila nyongo yasiisa? ⁸Mulaye kwa itendo samutubwile, na kana mutumbwe waasa mummyoyo inu, panga twii na tati' Bulaimu, nimakia nyonyo Nnu'ngu' awesa kunkakatukia Bulaimu baana katika maliwe gaa ⁹Tayari libagon libi'kilwe pa liina lya nkoongo, kwa nyoo kila nkongo waukotoka pambika kilyoo, uluapi'ngwanilwa na kuutaikulya pamwoto. ¹⁰Katika li'lu' lipi'nga bandu ngabanookia nobaya "tumbwele twenga tupange buli" ¹¹Ngaabayangwa na kwaabakia, "mana mundu ai na ngu'bo kabisa. Na saakulya neembe ¹²Neembe alonga kodi ngabaisa pala batiswa ngabanokia na kumakia, "mwali natwenga tupange buli? ¹³Ngaababakia mulonge yaipalikwa kama mulonge kwojiba. ¹⁴Nembe mapolisi batekunokia na kumakia Na twenga tupange buli? ngaababakia kamamutole ela kwa mundu kwa tumya makakala, na kuunku'pi'ki'a mundu kwa tumya makaakala, na kuunku,ki'a mundu lii' yaani kuunsitakya kwa ubu'su' Muiyi'ki'ti misala iinu. ¹⁵Tumbwe mwanja bandu bai'ai na kilu'lu' sa kuuniinda kilisitu ywaaisa, kila mundu awaasage pamwoyo yake panga Yohana nga kilisitu. ¹⁶Yohana ngayangwa na kwaabakia boote, nenga nimbatisa mwenga kwa maasi! lakini kwii na mundu aisa nsu'gu yangu aina makakala kulikonee. kai' hatanitakiwa li hata kuilengelea kamba ya ilatu yake. Ywembe paiza aluabatiza kwa mwoto na kwa Roho mpeletau. ¹⁷kwelo sake so petya kibi moko yake li'nga nogea kinanoga ngano yake na kuibi'ka paligu'lu' lyake. Lakini makakapi agasonja mwoto ambao uimika lii. ¹⁸Pamope na gaabayi' game gambone, ababakie ikowe inanoga ya ukulungwa wa Nnu'ngu' kwa baandu. ¹⁹Lakini kai' yoana ankalipile mpendo wa mkoa Herode kwa kunkobeka Herodia nyumbeo nnunawe na kwa makowe gi'ngi' gaambone gaagapangite Herode. ²⁰Bu'kapo Herode apangite kinanyaata muno. Anyingie Yohana muutabilwe. ²¹Kae yapangite bandu boote pababatiswage na yoana, Yesu nembe ngapaisa kwiisa batiiswa. Apo Yesu opalu'bage kunani kwaatiyu'gu'ka. ²²Roho mpeletau antwi kunani yake ywalandine na ngunda, popopo lilobe lyatiyu'wanika bu'ka kunani kalibaya, "Wenga wa mwanawangu' wanikupendile. Nandapeselwa muno na wenga" ²³Tumbwele yesu mwene paatumbwi yi'gana, aaina myaka salasini. Ai mwana wa yesupu (kati mwai waasilwage) mwana wa Eli, ²⁴Mwana wa mathali, mwana wa lawi, mwana wa melki, mwana wa yani, mwana wa yusufu ²⁵Mwana wa matathia, mwana wa Amosi, mwana wa Naumu, mwana wa Esli, mwana wa Nagai. ²⁶Mwana wa maati, mwana wa malathia, mwana wa semeini, mwana wa semeini, mwana wa yusufu, mwana wa yuda. ²⁷Mwana wa Yoanani, mwana wa Resa, mwana wa Zerubabeli, mwana wa Sheltieli, mwana wa Neri, ²⁸Mwana wa merki, mwana wa Adi, mwana wa Kosamu, mwana wa Elmadam, mwana wa Eri, ²⁹Mwana wa Yoshua, mwana wa Eliezeri, mwana wa Yorimu, mwana matathi mwana wa Lawi. ³⁰Mwana wa simeoni, mwana wa yuda, mwana wa Yusufu, mwana wa yonamu, mwana wa eliyakimu. ³¹Mwana wa melea, mwana wa mena, mwana wa matatha, mwana wa Nathani, mwana wa Daudi. ³²Mwana wa yese, mwana wa Obedi, mwana wa Boazi, mwana wa Salomon, mwana wa Nashoh, ³³Mwana wa Abinadamu, mwana wa Aram, mwana wa Hesroni, mwana wa peresi, mwana wa Yuda, ³⁴Mwana wa yakobu, mwana wa isaka mwana wa Ibrahimu, mwana wa Tera, mwana wa Nahori ³⁵Mwana wa Serugi, mwana wa Ragan, mwana wa Peregi, mwana wa Ebeli, mwana wa Sala, ³⁶Mwana wa kenani, mwana wa Alfaksadi, mwana wa Shemu, mwana wa Nuhu, mwana wa Lameki. ³⁷Mwana wa melhusela, mwana wa Henoko mwana wa Yeredi, mwana wa Mahalalei, mwana wa Kenani, ³⁸Mwana wa Enoshi, mwana wa sethi, mwana wa Adamu, mwana wa Mungu

4

¹Bu'kaapoo Yesu atwi'li Roho mpeletau, aki'li'bwiki bu'ka libi'ndi' lya yordani, na alongoilwe na Roho kulubelee, ²Kwa masu'ba alubaini, na akwoo apailwe na seetani. Na masu'ba goo aininyike njala ³Setani ngapamakia, "Manaita wenga wa mwana wa Nnu'ngu', ulibakie liwe li' lipange likati" ⁴Yesu ngaanyangwa na kumakia " landikilwe mundu alama li kwa likati bai" ⁵Bu'kapo, setani ngapanongoya kundo'mbi'lili ya kitu'mbi' na kuunaya ukulungwa wote wa dunia kwa muda mwipi. ⁶Setani ngapamakia, mbala kupeya amuli yote no tawala kulungwa yoote ya dunia na kila kilibe. Nandaawesa pango nyoo kwa mwanja yoote ibile mokogaru'ng' kuitawala na kumpeya ywanimpai kumpeya. ⁷Kwa nyoo mana unilitile na kunikilikitwayi' yote yapanga mali yako. ⁸Lakini Yesu ngayangwa na kumakia, "upalikwa kunkilikitya Bwana Nnu'ngu' wako, na kuntumikia ywembe bai. ⁹Bu'kapo setani ngapanongoya yesu mpaka yerusalemu kunani, kundo'mbi'li'li' ya hekalu kunani muno ya ayo nyumba na kumakia, "manaita wenga wa mwana wa Nnunu' ugu'lu'ki pai' bu'kapano. ¹⁰Kwa mwanja itiandikilwa, alualagya malaika baake bakwi'ndi'le, ¹¹Na baalua kukakatua kunani moko yaabelinga kana wailumie magu'lu' gaako mu liwe ¹²Yesu ngayangwa na kumakia, "iandikilwe kumpaya Nnu'ngu' swee, mwilo" ¹³Setani payomwile kumpaya yesu ngaa neka kwa muda kabuka. ¹⁴Yesu akilebwiki galilaya kaya atwi'lile Roho, na makakala, na makowe gotege gateyu'wanika muilambo yote ya papipi. ¹⁵Yesu ayi'gine mu masinagogi gabe, na kila mundu naatekunumba. ¹⁶Lisu'ba limo aayi'i nazareti pandu paaku'lile kati mwayabile kawaida yake ajingile musinagogi

lisu'ba lya sabato, na yima soma maandiko. ¹⁷Bampeile soma kitabu sa nuondoli wa Nnungu' isaya, na ayu'wi kitabu so noo linga pandu papaandikilwe, ¹⁸Roho wa Nnungu abi kunani yangu' kwa mwanja aniyi'i maunta li'nga kwaabakia aki'ba abali inanoga Anitimite baya yu'gu'li'kwa kwa babatabilwe, na kwaapanga babakatoka lola minyo balole, kwa yu'wa babalimbiliilwe. ¹⁹Na kuutangasa mwaka wa Bwaana wo laya ngu'ng'u yake. ²⁰Bu'kapo ngawekelya kitabu na kunki'li'bu'ya ywa kiangalia no tama pai, na minyo ga bandubote bababile musinagogi ganolage ywembe. ²¹Atumbwi longelanabo na kwabakia, leno maandiko gaa katimile masikilo giinu. ²²Kila mundu palu' atesangala ba longei Yesu, Nabalaluya ayu' kangi mwana wa yosefa au li? ²³Yesu ngababaakia ndangite mpla baya lukongolu' kwangu' "waniganga wiponeye wamwene. Yote yafuyu'wike upangite kapelanaumu, upange na pano pakasako, pa kijiji sako. ²⁴Kai' atebaya, "kweli ntu'pu' nondoli ywoywote ywa yiki'ti'lwa muni'ma wake mwene ²⁵Kweli nimakiage mwe, kwabile na alwawa awi'likwa na akinasengobaba bambonc pabile nnondoli ²⁶Eliya, wakati payabile njala ngu'lu' muni'ma woti Eliya nnondoli atumilwe li kwa ywengi ila kwa ywengi' ila kwa yulu'ywa Salputa. papipi na nima wa sidoni. ²⁷Kai' babile baabile bene matana bambone masu'ba ga nondoli Elisha, lakini ntu'pu ywaaponi ila Naamani mundu wa siria. ²⁸Bandu bote bababile mulu musinagogi batwi'lina nyoongo, pabayuwine gaabaite - gooti. ²⁹Baatiyi'ma na kuunokulya panja ya kilambo saabe, na kuunongoya mbwega ya kitu'mbi' mwabasengite kijiji sabe, linga baanokoli mmindi. ³⁰Lakini yesu atumi mangelongo no pi'ta pakatikati yaabe na kaabu'ka. ³¹Bu'kapo aeleli kapelanaumu ku ni'ma wa galilaya. Sabato jinio ayi'ganage bandu mu sinagogi. ³²Baomongwite kwa mayi'gano gake, kwa mwanja ayi'gabage kwa amuli. ³³Tumbwele lisu'ba lyoo nkati ya sinagogi, aabile mundu mwene mbepo inanyata, ngaali'la kwa lilobe lya kunani, ³⁴Twii na namani na wee, wenga wa yesu wa Nazareti? Uwisile kutuangamisa, ndangite wenga wa myai! Wemnga wampeletau wa Nnuingu ³⁵Yesu ngankalipya aywo setani na kumakia, ndu'ti kotoka ponga liki, umuke mundu yu' " na yu'lu' pepo ngaantaikulya pai" yu'lu'mundu bila kunumia nongi" yaabe boti kabalola. ³⁶Na bandu booti batiomongwa no yendelya longela kikowe so kila mundu na nyine. Ngababaya, "makowe gani gaa? Alasimisa mbepo inanyata na bandakumwesimu nobu'ka! ³⁷Kwa nyoo habali yaiusu yesu yatienea kila sehemu katika maeneo gagatindia nkoa woo" Bu'kapo yesu ngapajigya munyumba ya simoa[poo nkiwe simoni Petro analage minya homa ngali' muno na baatikunu'ba kwa ajili yake. ³⁹Yesu ngaapamwegelya, papipi no kwikalipya yi'loi' homa naineka no panga nkoto. Nga pakakataka na kwatumikia. ⁴⁰Lisu'ba paliswikyage, ngbanetya namna yoti ya matamwe. Ngabi'ka mooko gake kunani ya kila ntamwe, na booti kwaaponea. Mbepo inanyaata yababu'i bandu ba mbone ku' no kabali'la kwa lilobe no baya, "weenga wa mwana wa Nnu'ngu', yesuatekwakalipya balu' ⁴¹Mbepo inanyata. na kwa kanikia longela li, kwa mwanja baatangite yweembe kilisitu. ⁴²Kindai' ayi'i' pandu pange baandu. maplu'ngaga baandu ngabampala na kunyendelya paabile. Ngabapaya kumwibya kanaayende kuutalu na bembe. ⁴³Lakini ywembe ngaababakia, nipalikwa kwaabakia bandu booti abali yiinanogaya ukulungwa wa Nnu'ngu mu ilambo yambone, kwa mwanja ayi nganatumulwe niise pano luniani. ⁴⁴Bu'kaapo ayendeli kwa bakia bandu abali ya ukulungwa wa Nnu'ngu' nkati ya masinagogi gooti ga kasabe.

5

¹Bai yapitile baandu baatikukusanyikya na kuuntindia yesu no pi'kania likowe lya Nnu'ng'u, paayi'mi mbwega ya litanda lya Genesareti. ²Aibweni ngalawa ibi'li iyi'mi mbwega ya litanda. aubibene baimbwega ya li'tana. aubi bene baimbwega ya litanda kabagu'lwa mbi'li'li yaabe. ³Yesu ngapaajingya mu ngalaba jimo kai ya simoni na kuunu'ba aipeleke nu'ngi' mumasi' kuutalu na bwi'i' Bai ngayi'gana baandu bu'ka mungalaba. ⁴Paa yomwi longela na baandu likowe lya Nnu'ngu' ngaamakia Simoni, "upeleke ngalaba yako papayendekie na taikulya lupi'li'li' apo li'nga uba omba." ⁵Simoni nga yangwa no baya, Bwana, tupangite lyengo li' kilo soti tupatike li kili'be, lakini kwa liyi'gi'yo lyako mbalatumbuki lupi'li'li. ⁶Paba yeketile panga nyoo bapatike omb ba mbone mpaka mbi'li'li' tumbwa kutwanika. ⁷Ngabapu'ngya luboko ayabe ba sombo si'ngi' li'nga sabasaidie. pabaisile batwi'liye ngalaba yoti ibi'li' kai' na kaipa tumbukya. ⁸Petro pabweni nyoo ayi'i yokutu'mbu'kya yesun pa magu'lu na ku makia ubu'ke kwangu; kwa mwanja nenga na mundu mwene saambi Bwana. ⁹Petro atiomongwa, na boti bababile pamope nakwe, kwa namuna mwabaubite omba na katokapata. ¹⁰Ali' likowe lyapangilwe pamope na Yakobo na Yohana wana wa Zebedayo, bababile aubi aine Simoni na Yesu ngamakia Simoni, "kamauyogope tumbulya nambi' yambi'no na yebndelya ulna uba baandu. ¹¹Pabaletike ngalaba yaabe kubwi, nyu'mu, ngabaleka kila kili'be na kunki'ngama ywembe. ¹²Yapitilen lisu'ba liimo abi katika niima gumomundu ywatwi'lile matana abile kwoo. Paa mweni Yesu ngapantu'mbukya nu'ngi' yake ukukama alitiye kuminyo yake mpaka mubwi' na kunuba, no baya, Bwana mana kaupala, uwesa kunipeletea. ¹³Bu'kapo yesu ngaatu'ndu'bi'ya luboko lwake na kunkunywa, na bayanandapaala, upeleti" Na bu'ka palu' matana gake ngagabui. ¹⁴Anagile kanaamakiye mundu ywo ywoti, lakini amakie, 'Uyende kwa api'ndo bamakuhani, na ukapiye sadaka ya upeletau wako, li'nganikia na si'lu' saalagi Musa, kwa ponga kakape upeletike. ¹⁵Lakini ikowe yoo yayi'i kuutalu muno, na lipi'nga liku'lu' lya baandu lyaisi pamope linga kumpikania pabayi'ganage na kwa ponea matamwe gaabe. ¹⁶Ila yweembe akoyage pandu paakisaake yo lu'ba Nnu'ngu'. ¹⁷Lyapitile lisu'ba limo mu masu'ba goo abile kaayi'gaana, baabi mafarisayo na baalimu ba salya baatami poo,babu'i mwijiji yambone mbali' mbali' mu nkoa wa Galilaya na Yudea, na bi'ngi' bu'ka mu ni'ma wa Yerusalemu. Na likakala lya Bwana lyaabile li'nga aaponeye. ¹⁸Baisile baandu fulani bampu'twile ntamwe ywa tombolwike yi'ga na bapalike ndi'la ya kunyingia nyuumba li'nga kung'onjeka pai nuu'ngi' ya Yesu. ¹⁹Baapatike li ndi'la ya kunyingia kwa mwanja ya lipi'nga lya baandu, kwa nyoo bali'bwike pa mwagala wa nyumba na kumuuluya kwopitya pepenwa mwaagala, ai mu maseela. pakati'kati ya baandu nnu'ngi' ya Yesu ²⁰Paababweni mwabau'bi'lile ngaa pababakia, mbwiga sambu yako usamilwe. ²¹Baandiki na mafarisayo baatimbwi lokia lyoo, no baya, ayu, nyai ywa longela makowea ga kupulu? Nyai ywawesa samya

saambi ila Nuu'ngu' kisaake?²² Lakini Yesu ataangite namani sabawaasa, ngabayagwa na kwa bakia, kwa mwanja namani mulokiana mwabene na mwabene pamwoyo winu? ²³Saaku' kili'be laisi, baya, saambi yako usamilwe, au uyi'me utyange? ²⁴Lakini mpate tanga panga mwana wa adamu abile na amuli yo samya baandu saambi luniani. Ngubakia wenga wauminyage ukakutuke na uputwe likai yaako na uyende kaasako. ²⁵Popopo ngaa kakatuka pa likai lyagonjelile na kulipu'twa bu'ka nalyo boti kabaanola. Bu'kapo ngabuyangana kasake ku'no kantukusa Nnu'ngu'. ²⁶Kila yumo ateamongwa na kunumba Nnu'ngu' bhatwilile na bwoga, nobaya, tubweni ikowe yange kawaida li'no. ²⁷Bada yo pitya ikowe yi' pitya. Yesu abu' kwo na amweni mundu yumo nnonga koodi ywakemelwage ²⁸lawi, ataami eneo lyo longya kodi "Ngamakia, umiki'ngame. Lawi ngo kunki'ngama na alei kili'be nsogu. ²⁹Bu'kapo lawi apangite sikuku ngulu' kasake na mafalisayo na baalimuba salya baatami boti pameza lya sakulya pamope. ³⁰Lakini mafalisayo na aandisi ba salya bandagenung'unikiage bana mase ba yesu, no baya mwanja namani mulya na atosa kodi na bandu bi'ngi' bene sambi? ³¹Yesu ngabayangwa na kwabakia baandu bene uleoto payi'ga yobe bapala li tibiwa ila bababile atamwe. ³²Niisile li kwa kema bandu babanitangite na bene haki, ila bene saambi li'bga batunubu ³³Ngabamakia banamasi' ba yoani mara ya mbone bandafunga na lu'ba, na bamamasi' ba mafalisayo neembe bapanga nyonyo, nyo. ila banamasi' baako bandalya no nywa. ³⁴Yesu ngabavakia indawesekana mundu ywoywoti ywakokilwe kulisengele funga wakati mwene lisengele abile palu? ³⁵Lakini masu'ba gaisa mwene lisengele pabu'yilwa kwaabe, na katika masu'ba go bafunga ³⁶Bu'kapo yesu ngaalongela nabo kwa lukongo ntu'pu mundu ywa papwana kibamba ngu'bo ya pangite nyoo alua kwipapwano hayo ngubo ya samani. ³⁷Kai nt'upu mundu ywabi'ka divai ya yambe mukinywelyo sa samani. mana apanga nyo divai ya yambe, yaluapuwana kinwelyo na divai ya penganika, na inywelyo alabika. ³⁸Lakini divai yayambe lazima ibi'ki'lwe mwinywelyo ya yaambe. ³⁹Na ntu'pu' mundu ywa nywa divai ya samani apala kai yayambe, maana abaya ya samani ili'ngani. ni bora zaidi.

6

¹Lisu'ba limo lya sabato Yesu na bamamasi' bake bapitepa ng'unda wa ngano, tumbwe le balo bamamasi' bai na njala. Ngaba tikwa yeyo ya ngano, na tumwa kung'undano tauna. ²Mafarisayo ngapabaya, mwanjanamani bamamasi' bako banga kikowe sa alali li kukipanga lisu'ba lya sabato! ³Yesu, Ngayangwa, no baya, "munasomali saapangite Daudi paabile na njala, ywembe na analume bababile pamope nakwe? ⁴Ayi'i mu nyuimba ya Nnu'ngu', na atweti mikate mipeletau na kwiilya, na yingi' kwa balu' baabile nabo nembe baalile. hata ikatei halali yake kwiilya makuain kisaabe. ⁵Bokapo ngaababakia "mwana wa Adamu" nga Bwana wa sabato. ⁶Lisu'ba limo kat' yaisabato yongi' ayii mu sinagogi na kwayigana baandu kwoo. pai na mundu luboko mlwake lwa malyo lwatilegea. ⁷Baandishi ba salya na mafarisayo bende kunola kwa kunyubi' lya panga aluakuponea li'nolisu'ba lya sabato, linga bapate likosa lya ku sitakya. mwanja amponie mundu lisuba lya sabato. ⁸Lakini yesu abatangite kili'be gani sabawaasa, na ngabaya kwa yu'lu' mundu ywaatoywaato mbolwike luboko, "yumuka, uy'me katika ya bandu boti." y'ulu' mundu ngapa kakatuna yima palya. ⁹Yesu ngaba ya, "nandakunokia mwenga, halali lyaku' panga lisu'ba lya sabato panga mema au mabaya, okoa bwu'mi wa mundu au bulaga. ¹⁰"Lugoloye luboko lwaako" ngapanga nyoo, na luboko lwake ngopona. ¹¹Lakini bembe bai na nyongo muno, ngaba longela bene na bene tupange buli kuhusu yesu ¹²Yai masa'ba goo ayi'i kutu'mbi' yo lu'ba, ayendeli kilo sotesa kunu'ba Nnu'ngu' ¹³Payaikite kindae ngabakema bamamasi' bake lwake, ngabasawa ku'mi na ibi'li abo ngabakema "atumilwe" ¹⁴Maina ga abo mitume gabile (Simoni, y wakemelwae Petro) na Andrea nnunawe, yakobo, yohana, Filipo, Batromoya. ¹⁵Mathayo, Tomaso na Yakobo mwana wa Alifayo, Simoni ywa kemilwe zelote. ¹⁶Yuda mwana wa yakobi na yuda Iskariote ywabile nsongeli linga kumulaga yesu. ¹⁷Bokapo yesu ach naba bu'ka kitu'mbe mpaka mi'ndi' ayi'mi nabo kwao, na bu'ka mbwani ya tiro na sidoni. ¹⁸Baisi kumpkaniya na poneyelwa matamwe gaabe. Na bandu babaangaikake na mbepo inanyata waponeilwe. ¹⁹Kila mundu mu alyo lipi'nga apalage kunkunywa, maana maqkakala gapitage payi'ga yake na kwaponea. ²⁰Bokapo ngapabalola banamasi' baake no baya, muyaliwite mwenga mwamubile mwakiba, kwa mwanja ukulungwa wa Nnu'ngu' winu. ²¹Muyaliwite mwenga mwa bene njalaq mbi'yambino, maana mwayukuta. muyaliwite mwenga mwamuli'la mbi'yambi'no, maana mwalna eka. ²²Muyaliwite mwenga mwamusukilwa, na bandu na bamwekekeanga mbweega kumwimbwa na kumpanga kili'be kinanyata. kwa mwanja m,wana wa Adamu. ²³Mwapulaike lisu'ba lyo no gu'lu'ka gu'lako kwa pulaika, kwakweli mwa baa na upo nguluayi' mwaibona kunani, klwa ,mwanja akinatate babapangite nyo alondoli. ²⁴Lakini mwenga mwa matajiri mwakibona. kwa mwanja mpatike upo inu ²⁵Mwakibona mwamueka kambi' yambi' kwa maana mwaomboleza na lila ²⁶Mwakibona mwenga mwamulumbilwa na baandu boti! kwa mwanja akinatatu babe babapangi alondoli ba ubu'su nyonyonyo. ²⁷Ne nibaya kwinu mwamunipi kania, mwapende andumu binu na kwapangya kinano kwa babanchukya. ²⁸Mwayali balu' babananimwenga na kwalu'byabalu' babamonela. ²⁹kwa yu'lu ywakuku'mba mbande ligomolimo, wanga'ala mbukie na linebi'li. Mana mundu akupokonywi likoti waneki na likanju. ³⁰Kila mundu ywa kuluba umpei. Mana mundu akupokonywi kili'be sako kanawanu'be kukukili'bu'kiya. ³¹Kati mwamupendi bandu bantendi, na mwenga mwatendi nyonyonyo. ³²Mana kamwapenda namani sa kwa ng'ondo ya bandu. kwa maana hata bene sambi baapenda babapenda. ³³Kwa mwanja mwapangile kinanoga balu babapangaya mwenga, mupata namani, Hata bene sambi bandaakopesha li'nga baalipilwe. ³⁴Mana mukopesite ili'be kwa bandu bamutegemea baki'libu'ya, ayo upo gani kwinu? Hata bababile na sambi baakopesa bene sambi, no obel ya pokya kiasi chochocho kai. ³⁵Lakini muakopese na kana muyogope mulwaki' libu'ki'lya, na upo yinu yapanga ngu'lu' mwapanga bana ba ywabile nnani, kwa mwanja mwene nn ogau kwa bandu boti, anogau na kinanyatu. ³⁶Mube na akiya kati tate binu mwababaille na akiya. ³⁷Kana mwahukumu bandu, li'nga namwenga mwakana

ukumilwa. Lani li li'nga namwe mwakanalaaniwa. Musami na mwemwasamilwa.³⁸ Mwapei bi'ngi il'be, na mwe mwapeyelwa. Si'lu' sa ukalimu, so omya, na tikatika na penganika mumajua ginu. kwa mwanja kipimo silu' cha mwali ngya bandunga mwali'ngi'lwa na mwenga sososo.³⁹ Bu'kapo ngaababakia lukongo, Je, mundu ngalola aluakombwa kunaya nyine yangalilola ndila? Maana apangite nyoo boti abi'li' baluatu mbukyali mulyi' mbwa, ⁴⁰Mwamamasi apanga li nku'lu kati mwalimu wake, ila kila mundu ywa yitagile alandana na mwalinu wake.⁴¹ Kwa mwanja namani ukilinga kielenje muliyo lya nyino, na kumbe muliyo lyako kubile na lipande, na ulilinga li lyabile muliyo lyako? ⁴²Upalakumakia buli nyino, nnunangu' ni ba nikibu' ya kielenje sakibile muliyo lyako, na wenga ulola lipande lyalibile muliyo lyako wamwene? Wamu'susu' we! Bu'ya wi'ti' lipande lyalibile ,muliyo lya wamwene, ngapawabona noga hata kumakia mnyino abu'ye ;ipande muliyo lyake.⁴³ Kwa mwanja ntu'pu' nkongu unanoga waupambika matunda gananyaata, wata ntu'pu nkongu unanyata waupambika matunda gananoga. ⁴⁴Kwa mwanja kila nkongu'mbwa li zabibu mu mchongoma. o utangunikwa kwa matunda gaake. Bandu batu'mbwa li tini mu mimimwa na kai ba⁴⁵Mundu mwema katika kibi'ki kinanaga sa mwoyo wake apia gama noga, na mun du na nyata katika kibiko kinanyatu apia ikowe inanyata, galu' gagatwi'lile mu mwoyo wake.⁴⁶ Mwanja, galu' ki'li munikema Bwana Bwana na kumbe mukapangali ganibaya. ⁴⁷Kila mundu ywaisa kwangu' na kugayu'a ma we ganga' na kugapangya kasi ni'lnakunaya mwabile. ⁴⁸ Alandana na mundu ywasenga nyumba yake, ywa i'mba pai' sana na bi'ka nsingi waake mu inwamba. imara. Nkukulo paupalapi'ta na kuikumba nyumba, ibomwamika li kwa mwanja usinji qwake ubilemu mwamba. ⁴⁹Na ywoywote ywa yu'wa mayegi'tyo gaangu' no kotoka kugapanga, alandana na muundu ywa sengite nyumba kunani ya bwi'i bila bi'ka na nsingi' libi'ndi lya maase palipile kwa ngupu nyumba yoti njobamwanika.

7

¹Na yesu payomwile kila like'be sabayage bandu babampi'kaniage, ayi'i kapelanaumu.²Mtumwa fulani wa akida, ywa kumpendile mun o andageminya muno na aikalibu no waa. ³Yu'lu' mpi'ndo wa jesi ayu'wine kuusu Yesu, yu'lu' ,mpi'ndo wa jesin antumite mpindo wa apangakasi, na aywo abile myaudi, antumite ayende kwa yesu li'nga sa mwokoe ntumwa wake kana awe. ⁴Pabaikite papipi na yesu, bati kanu'ba kwa muno na baya, "ilingani kumpangya nyoo kwa yake, ⁵Kwa mwanja alipendile taifa liitu, maana atusengile sinagogi. ⁶Yesu ayendali kutalu na nyumba, aywo mundu mukoo ngabatumia mabwiga gake longela, nakwe, Bwana kana wisumbwe isa ku'no, ⁷kwa mwanja nee wenga upalikwa li jingya munyumba yangu ne. Kwa mwanja nawasike li ne na mwene panga ni wesa isa kwako, tumbwele wenga uwesa baya kikowe tu na utumisi wangu' aluapona. ⁸Kwani nenga nani na mundu nambi' kilwemu amuli na nina asikali pai' yangu'. no baya kwa ayu' yenda, no yenda, na ayu' isa ,ho isa. na ayu' panga, no panga. ⁹Yesu paayu'wine ikowe ya aywo mundu mukoo ateomongwa mapi'nga ga bandu babanki'ngamage na kwabakia. Nimakia nyonyo hatamu isilael nabona li mundu ywa u'bi'lya kati nyoo, ¹⁰Bu'ka po balu' babatumilwe ngababu ya kaya na kunkwemba yu'lu' ywamingage aponi nkoto. ¹¹Masu'ba furani baada ya agaa, Yesu abile na mwanja, mwanja wo yenda ni'ma waukemelaga naini. Banamasi bako balongwanie pamope nakwe na bai pamope na lipi'nga lya bandu. ¹²Paikite papipi na niango wa nnema linga, mundu ywa mao bake ku mao yu'lu abile ngi'wi'li'kwa na nsengowe. Na lipi'nga lya bandu baba indikiaye yo sika bandu bote ba ni'ma u'lu'. ¹³Pamweni yu'lu' mau' kali'la ngapamwegelya kwa akiya ngu'lu' muno, nga makia, "kamaulile" ¹⁴Bukapo ngaegelya nnuing' na kulikunywa jeneza na ywembe ngabaya kwa mamlaka. kijana nibaya yamuka" Ywembe ngabaya kwa mamlaka: kijana ni naya yumuka" ¹⁵Ywawile ngapayumuka no kakatuka no mbwa longela. Bai yesu nga nkamuya maabake. ¹⁶Kwa nyoo bandu bote bakamulilwe na bwoga. Basi bayendeli kuntukusa nnungu no baya "Nuandoli nku'lu' akakatuliwe kasitu" na Nnungu' alingite bandu bake" ¹⁷Na yi' abali ya yesu yateenea kwote, yudea yoti na mikoa yoti ya jirani. ¹⁸Na banamasi ba yoana yava batisage bamakie aga goti gapanja yesu. ¹⁹Bu'kapo yoana ngabakema bamamasi bakeabili na kwatuma kwa Bwana baya, wenga nga yu'lu ywaisa duniani au tunende ywi'ngi? ²⁰Pabaikite papipi nna yesu hawa wakasema, Yohana yavabatisage atekututuma kwako no baya, wenga nga yu'lu' ywaisa, au tuni'nde ywi'ngi?²¹Basi popopo abaponie bambone matamwe na mateso bokana na mbepo inanyaata, na kwa bandu bangalilola abapei lola minyo gabe. ²²Yesu ngapayangwa na kwabakia, "pamwakili'bu'ka bu'ka ku'no, mwayende yo kumakia yYohana samukibweni no yu'a. Bangalilola, bandalola, na iwete banda tyanga, bene matana bapata upeletau, babakotokla yu'a banda yu'a, babawile banda yu'yi'lwa no panga akoto kai; masikini bahalilwa ikowe inanogaya ukulungwa wa Nuu'ngu'. ²³Na mundu ywa niu'bi'lya nee kwa matendo gangu' ayaliwite"²⁴Balu' bandu babatumilwe na yoana ngaba kili'bu'ka kwabakia li'lu lipi'nga abali ya ya yoana "mwayi'i kulupu'ngu'ti' lola namani, nnai katikatika na upepo. ²⁵Lakini mwayi' panja lola namani, Mundu ywa weti kinanoga? lola, bandu balu' babawala ngu'bo ya kukulungwa na tama maisha go pulaika babile mu napwasi ya ukulungwa. ²⁶Lakini muyenda panjo lola namani, Noli? Ee, nilongela na mwe na nee ni pita Nondoli. ²⁷Ayu' ngaandikilwe "Lola nintuma moangakasi wangu nnuingi' ya mingo ginu, ywapetwa ndi'la kwa ajili yangu" ²⁸Ni makia nyinya kati ya balu bababelekile nna nwawa, ntu'pu nku'lu' kati yoana, lakini mundu ywangebaa muimu ywaluatama na Nuungu mahali pa bile ywembe, abaa nku'lo kuliko Yohana²⁹Na bandu boti pabayowile ago makowe pamope na alongo kodi, kwa pamope babaite panga Nungu' mwene aki Baabile palu'balu, bababatisilwe kwa ubatiso wa Yoana. ³⁰Ila mafalisayo na ataalamu ba salya ya kiyahudi, bembe babatisilwe li na yevembe, batekana hekima ya Nnu'ngu kwa mwanja mambo gabe bene. ³¹Kabi' mbala kwalinganika na kili'be gani lubelekwo lu'? ³²Na bama babang'anda pa soko, babafama na kemana yumo na ywi'ngi' kababaya, tuyimbite pilimbi li'nga muine, mwinike li, Tunyi'mbi myambo ya ili'lo muli'li. ³³Yoana ywa batisage alyage li likati wala anywage li divai, mwabaite, "aina masetani. ³⁴Mwana wa mundu aisile kalya no nywa na mubaite "Lola, kodi na bene sambi. ³⁵Lakini ikima

itanganikwe panga inahaki kwa bana bake boti³⁶ Mundu yumo ywa mafarisayo ami'bite yesu ayende lyaa pamope nakwe, baada ya pesa jingya mu nyumba ya farisayo, alindiki mu meza linga alye. ³⁷Kwa i na nwama yumo mu ni'ma wo mwene sambu. Ngayu'a panga yesu abile kwa farisayo, ngaleta supa ya mauta gananungya. ³⁸Ngayi'ma nso'go' yaake papipi na mago'lo' gake ku'no kali'la. kai ngapatumbwa tepengaya mago'lu ga yesu kwa mooli gaake, na kuifuta kwa nyili ya mutwe wake, nna kuunonia, na kumpakaya mauta gananungya. ³⁹Na yu'lu falisayo ywa nkokite aalye sakulya, pabbweni nyoo, ngapawasa, pamwoyo wake no baya, "Mundu yu' ikapangage Nondoli, aluetanga ayu' nya, na nuwawa wa aina gani ywa nkuunywa, no tanga panga mwene sambu. ⁴⁰Yesu nga uangwa na kumakia, Simon nina kili'be mbala kubania. "ngataya" " ukibayebai"⁴¹Yesu ngabaya "kwai na bandu abili babalongelwae na mundu ywa kopesha yuno, alongelwae dinali mya tano na ywi'ngi' alongelwan dinali amsini. ⁴²Na pabayangite ntu'po ela yo li'pa li'li' deni, ngapabasanya boti abi'li'. Tumblele nyai ywaluapenda muno. ⁴³Simoni ngapayangwa no baya, "Niwasa yawa samilwe yambone, Yesu nga makia, "ukumwile kwa kweli."⁴⁴Yesu nga ng'alambukya yu'la' nwana no baya kwa simoni, umweni ayu' nwawa. Nijingi mu nyumba yako. unanipeyali maasi' linga uluwa magu'lu gangu' lakini yu' kwa moli gake atepengie magu'lu gangu' na kuga lakini yu' kwa moli gake atepengie magu'lu gangu' na kugaponwa kwa nywili ya mutwe wake. ⁴⁵Unaninonia li lakini mwawa ayu' bu'ka panijingile analekali kuninonia. magu'lu' gaanga. ⁴⁶Unanipakaya li, magu'lu' ganga kwa mauta , lakini yweembe ampakie mauta gananungya. ⁴⁷Kwa nyoo kubaki panga abile na sambu ya mbone asamilwe muno, na kae' apendile muno. Lakini ywasamilwe oasini, na ywa samilwe yambone yembe apenda muno muno. ⁴⁸Bo'kapo ngapamakia nwawa, 'sambu yako isamilwe' ⁴⁹Balu' nanatami pamesa pamope nakwe ngabatumbwa waasa pamwoyo yabe bembe kwa bembe, Ayu' nyai ata awesanya sambu? ⁵⁰Na yesu ngamakia nnwawa U'bi'lya kwako kukuko sopolile.

8

¹Yabi wakati fulani Yesu atumbwa mwanja amo mu ni'ma na mwijiji mbali'mbali', kabaalya no baya habali inanoga ya ukulungwa wa Nnu'ngu' na balu' ku'mi naibi'le bai pamope nakwe. ²Kai' alwawa babatepwile na kwabu' ya mbepo inanyota na matamwe mbali. Baabile Maliamu Magdalena ywembe abu'yilwe mbepo inanyaata saba. ³Yoana nyumboe kuza na nnongeli wa Herode, sasana, na alwawa bi'ngi' bambone babapiite ili'be yaabe kwa penda bene. ⁴Na apo mapenga ga baandu bakwembine pamope, babile na baandu bababui' mili'ma mbali'mbali', alongei napo kwa pitya ngongo. ⁵Mpandi ayi'ipanda mbeyu, paabile kapanda, ayo mbeyu yi'ngi' yatu'mbu'kile mbwega ya ndi'la ngaili'batilwa na magu'lu ga bandu, na iyuni ngabaisa kuisonywa. ⁶Na yingi yatu'mbu'ki mu ukando nchini wawabile kunani ya mwamba na payabali ke kwokosa ukando wambone yateyu'ma kwa kutoka baa na masi'masi'. ⁷Mbeyu yi'ngi' yatu'mbu'kile mu mikongo ya mimimwa, na ayo mkongo ya mimimwa yatumbwi ku'la pamope na yi'lo' mbeyu, ngaitumbwa kuipu'pu'sika. ⁸Lakini mbeyu yingi yatu'mbu'ki mu ukando unanogi, ngaipia mala mya. yesu paalongei mambo go, ngapapiya lilobe, ywoywoti mwene masikilo yo yu'an ayu'e⁹Bu'kapo bamamasi baake ngabanokia maana ya lukongo lwo. ¹⁰Yesu ngaababakia, Mwenga mpatike upendeleo kuitanga siri ya ukulungwa wa Nnu'ngu', lakini bandu bi'ngi' baluayiganilwa kwa ngongo, linga pababona kanababone, na pabayu'a kanabaelewe. ¹¹Na ayi'nga maana ya lukongo lu'. Mbeyu nga likowe lya Nnu'ngu'. ¹²Mbeyu yi'la yaitu'mbu'ki mbwega ya ndi'la nga balu' babaliyu'a kikowe lyannu'ngu' na baada aisa setani isalipa; twa lyalipandilwe mu mwoyo, wa baandu linga kanabaa'bi'li bakama kosopolelwa. ¹³Bokapo na yi'lo yaitu'mbuki muukando nchinichini kunani ya mwamba nga balu' bandu babaliyu'a likowe, na kulipokya kwa pulaika lakini ntu'pu' nandai yoyoti, abo balu' babaubi'lya kwa muda mwipi, na mana ba kwembine na payilwa bandatu'mbuk'ka. ¹⁴Na yilu' mbeya yaitu'mbu'kile pa mimimwanga bandu babaliyu'a likowe, lakini pabayendelya ku'la bapu'pu'si'lwana na huduma na ikowe ya lunia na mogau wa maisa ga na bapapa li kili'be. ¹⁵Lakini yilu' mbeyu yaitu'mbukile mu ukando inanoga nga baaalu' bandu, anyenyekevu na bena myoyo inanoga, pabaliyu'wine likowe lya nnungu ngabalikamulia, na liba likoto, na beleka matunda ga pumiliab. ¹⁶Mbi'yambi' ntu'pu hata mundu yumo. ywa sonja kibatali na kuiweki'lya na kibakuli au kuibika pai ya kindanda. Badala yake kuibi'ka kunani li'nga ilaye bweya kwa boti babajingya. ¹⁷Kwa mwanja ntupu kili'be sasakwiiya, sasakotoka tanganikwa kubweya. ¹⁸Kwa mwanja upalikwa baa kinanoga paupi'kan ia. kwa mwanja ywabile na kili'be aluawayongekelwaa muno, na ywangekili'be hata si'lu' kisini saabile naso aluapokonyolwa. ¹⁹Bokapo mau'bake yesu na akinanunabe baateisa na baabileli nakwe papipi kwa mwanja kwai na lipinga liku'lu' lya baandu. ²⁰Na ngabampeya abali, "maubako na alonobo babile palu' panja bapala kwembana na wenga. ²¹Lakini, yesu ngayangwa no baya "mau'bangu" na alongol bangu' nga balu' babalipi'kania likowe lya Nnu'ngu' na kulipanga. kulitu"²²Na yailisu'balimo yesu na bamamasi' bake bau'bwike muntumbwi, na ngapabakia, " tuloke kwiya' ya litanda" ngapabaanda ngalaba yabe. ²³Tumbwele pabatumbwi bu'ka yesu agonjike lngono, na kulikua kimbu'nga kikali', na ngalaba yabe yatumbwile twilya masi' na babile muatali ngulu' muno. ²⁴Apo banamasi' bake ngabaisa kwake na kunyumuya, nobaya, "Bwana nkulu' Bwana nku'lu' twi kalibu na waa "payumwike ngakakatuka na kuukemya upepepo, na upepo ngo kotoka. Bokapo kukupanga sisi. ²⁵Yesu ngapababakia banamasi' baake, u'bi'lya kwini kubile kwaku? Bati yogopa, no sangala, ngababakiyana bene, "Ayu' nyai, aukaniika na upepo na wandakunyek'tya?²⁷Ngabaika ku nnima wa Gerasini wambile nsu'gu' ya Galilaya. ²⁶Yesu paulwike nungalaba no libata mubwii nyu'mu' mundu fulani bu'ka kumuji, ngapakwembana nakwe, na mundu yu' ai na makakala ga kisetani. kwa masu'ba maingi awalage li ngu'bo, na atamage li nyumba, ila ata mage kumakabuli. ²⁸Pamweni yesu ngapali'la kwa lilobe liku'lu' na ngatu'mbuka pai' nu'ngi' yake. kwa likobe liku'lu' ngapabaya Nipangite kilibe gani kwako, yesu mwana wa nnungu' ywa kunani? nandakulu'ba kanaumbei adhabu ne. ²⁹Yesu ngapa iamulisa yi'lu' Roho inanyata - immu'ke mundu yu'lu maa kwa masu'ba gambone ampanga

lilalu' maana hata ikapangite bantabite minyorolo ya kyu'ma, andage kutwana.³⁰Yesu ngapanokiya yu'lu mwene mabetani "lina lyako wa nyae" ngayangwa nobaya "legion" kwa maana mbepo inanyata yambone itekunyingya.³¹Ngabayendelya kunu'ba kanaututumbukie muluyi'mbwa.³²Kwai na lipi'nga lya magu'be lyandage li'li'yi'lwa pakitu'mbi', Yesu ngabayiki'ti'ya panga nyoo.³³Bai balu' masetam ngabammuka yulu, mundu na ngabayenda yo kwa jingya balu' magu'be, na li'la' lipenga lya magu'be ngalibutuka bu'ka kitu'mbi' na li'la' lipenga lya magu'be ngalibutuka bu'ka kitu'mbi' na boti waa.³⁴Balu' bandu babali'li'age magu'be pababweni gagapitile batibutuka na yenda yopiya taalifa pa nama na kilambo sote sasatincha.³⁵Bandu pabayuwini ago bayi'im yobona sakipiti'le, na baisile kwa yesu na kumona yu'lu' mundu yagamu masetani, abile kinanoga na ameti ngu'be na ai na akili timamu, atami pa magu'lu' ga yesu, basi bati yogopa.³⁶Nga mundu yumo ywa bweni gagapilile atumbwi kwa simulya bandu bi'ngi ayu' mundu mwaongozilwe na masetani mwatepuliwe.³⁷Bandu boti ba nkoa wa agerasi na maeneo gagatindiyage banu'bite yesu abu'ke kasabe kwa mwanja babile na bwoga muno. Ngapajipya mutumbwi linga buyangana.³⁸Yu'lu' mundu ywabuyilwe na mbepo inanyata anu'bite yesu longwana nakwe, lakini yesu amakie akili'buke kasaka na yobaya.³⁹Uki'libu'ke kasako munyumba yako wa mwene na baya gote gapabuyangana na mapenga ga bandu ngabampokya kwa mwanji, bioti bandagekuni'nda.⁴⁰Na yesu ngapabu yangana na mapenga ga bandu ngaba mpokya kwa mwanjo, boti bandagekuni'nda.⁴¹Nga aisile mundu yumo lina lyake yairo mpindo yumo katika vionjozi ba sinagogin. yairo ngapatu'mbukya pa magu'lu' ga yesu na kunu'ba ayende klasake.⁴²Kwa mwanja abile na mwana mwenga yumo tu, mweumuli wa myaka kumi na ibi'li' na abile kalibu no wana payendage mapenga ga bandu bandage kunkunywa.⁴³Kwai na nwawan ywaapitage myai kwa myaka ku'mi naibi'li abile palu' na atumile ela yake ya mbone kwa aganga, ntu'po hata yumo ywa ntepwi'le.⁴⁴Nga paisa nsu'gu' ya yesu na kunywa lupindo wa ngu'bo ya yesu, na bokapo pita myai kwake nfo yu'ma nkoto!⁴⁵Yesu ngapabaya "nyai ywaanikunywite" pabakani botibe, Petro ngapabaya, mwapindo, ali' lipi'nga lya bandu bama kukunywa na kukusukuma sukuma.⁴⁶Lakini yesu ayendeli baya, "mundu yumo atinikunywa, maana mbweni likakali litinibu'ka"⁴⁷Nwawa pabweni akombwa li kwiyu'bi'ya sapanjite, ngaatumbwa lendema, ngaatu'mbu'ka pai ju'ngi ya yesu, ngapabaya goti gagampangite akunywe upindo wa ngu'bo ya yesu na mwaponi kwa malajimo.⁴⁸Yesu ngapabaya, "mwali 'bi'lya kwako kukutepwile minga kwako. uyende kasako na amani"⁴⁹Pabile kayendelya longela, mundu yumo ngaaisa bu'kamu nyumba ya kiongozi wa sinagogi, kabayayu'lu' "mwale wako wene awile. kanausumbwe mwaklimu".⁵⁰Lakini yesu payu'wine go, ngayangwa, "kanaayogope uobi'libai, mwana wako aluwayu'ka".⁵¹Bu'kapo [pajingile mu'lu' nyumba

⁵²Tumbwele bandu boti bamdagekunilya no pia malobe gabe kwa ajili yake, ywembe ngabaya, "kanamupange ndu'ti anawa li, ila aligonja bai.⁵³Lakini bandu ngabamweka kwa kunsalawa, bembe batangite awile.⁵⁴Ywembe, ngapankamwa mwi'nja luboko, ngankema kwa lilobe, no baya "mwana, kakatuka"⁵⁵Roho yake ngainki'li'bu'kya no kakatu saa yoyoyo. ngabaamulisa apeyewe kili'be so lya li'nga alye.⁵⁶Apindo ba yu'lu' mwali ngabaigala omongwa, ila ywembe abaamulise kanabamakie mundu sakipitile.

9

'Ngaaba kema balo kumi naebila pamope na kubapea uweso wo bi'nga moka gote na kuatempa atamwe.²Ngaabatuma bayende bakaale ukolo'ngwa wa nnongo' na kubatwepwa atyamwe.³Ngaababakia, "pamuyabwa mwanja kunamupu'twe kikowe sosoti' wala lwasu, wala masurupu, wala likati, wala mbanje, wala nganju li'bi'le. 'Pansengo wowoti' mwamupa yingya. mwatame popo mpaka pamwabu'ka pakilambo so.⁵Bandu manabakani kumkemya, pa mupaboka pa mnema so no papata ata litikwili lyalinamati mmogulu gimu "Awo waapanga kati mwanju wa Nkilolwa.⁶Bai, batumwi mwanja babiti muilambo kabatangasa abali inanno'ga na kubatempa bandu' kila pandu.⁷Kwa nyo mtawala, Helode, aapatike habari ya makowe gote gagapangike atangiteli mwanja babayage, "Yohani ywabatisage ayu'kite boka kuuwili'li' 'Bi'ngi' babayage panga elia apitike, na bi'ngi babayage kwaali nnondoli ywa Nnuhgu yumo ywa kwai'mbu' ateyu'ka.⁹Helode pabaya, "Yohana natikumsinja, lakini haywoni nyai ywa baya habari gake? Na Helode apalite Apalae kummona aywo mundu.¹⁰Bai balu' bandu aatumilwe bake pababuyangine, bammakie yesu makowe goti gabapaanngite yesu ngaboka pamope nabo, ayei' kichake katika kilambo sa kikemelwa Bethsadia.¹¹Lakini ipenga ya bandu paikwipwi kwayi'i, batikummi'ngi' ya' Yesu ngaakemya no longela nabo makowe ga uku'lo'ngwa wa nnungu', aatepwi balu' babapalage tepulwa.¹²Lisu'ba palyatumbwi pi'lya, na balo kumi'i nebi'li' bayai kwake no baya "Waalagi bandu bayende kumisengo na kumigunda ya paipipi, bakapate kilyo muugonjo, kwa mwanja pano pa tubile, palupu'ngu'ti".¹³Lakini yesu ngabakia "mwenga apengelilebi yolya" ngababaya "twenga nntu'pu' zaidi ya ipande tano ya likati na omba abi'li, kwalid, tungeyenda twa bene tukaapi'mi kilyo cha bandu boti.¹⁴Kwai, na alwana ka maelupu matano. palo . Ngaababakia banamasi bake. mubabakia bandu batame mopi'nga ya mitumbi amusini amusini¹⁵Banamase, babapangite katin mwababakiilwe na band batami' pae.¹⁶Yesu ngato'la makati' matano na omba abi'la' aalingite kunani, no kwiloby balaka, na kuimetwa na apei bana masi bake lenga baapei bandu.¹⁷Bai, boti baatilya no yukuta, na yakulya yenge yai'igalile baatondoli muitundu' yatwi'li kumi na ibi'li¹⁸Lisu'ba lim o yesu, aabile kaalu'ba na banamasi' bake baabile pamope nakwe, bai ngaaluluya kabaya, "bandu banibaya nenga ni nyai?¹⁹Nabembe ngabannyangwa kababaya, "Bi'ngi' babaya punga yumo kati ya alondoli ba Nnu'ngu balu' babayu'kite.²⁰Yesu ngaababakia, "Lakini mwenga mubaya nengana nyai?" "petili ngayangwa, "Kristu bu'kakwa Nnu'ngu".²¹Yesu ngaakingindya, na kubaelekesa panga kane mummakwe mundu woyoywoti likowe lyo.²²Ngayendelya baya mwana wa mundu apalikwa apate ngu'su'mbu' ya nsimano kanilya na apendo ba dini baalimu ba salya na balangi'lya, no buka kiwo na lisu'ba lenetatu aluayuka.²³Ngabakia boti'i "mana mundu ywo'woti kapala ba mwanamase ywangu' aikane mwene, atole msala wake kila lisoba, na angengame.²⁴Woyoywoti

ywa pala kugaobea maisha gake kwa faida yangu, alywa gabona.²⁵ kwani, kiyongea namani mundu, ba utayili woti wa dunia kwa kuiyobea mwene?²⁶ Ywoywoti ywapala kunibonia oni nenga na maneno gangu, kwake ywembe mwana wa Adam alyakummoniya on i isa lya utukupu wa tati na malaika apeletau.²⁷ Lakini Nenda kubabakia ukweli, kuna bi'ngi' ba papanopano, baapanga bana wali wangali kuubona ukolongwa wa nnu'ngu'.²⁸ Pali'i'kite lisaba lya nane buka palongeo, yesu aayi'i na petili, Yohani, Yakobo, paobwike pakilele sa mlema no lu'ba.²⁹ Pabile katika luba. mmonekao wo kuminyo kwake watigalambuka na magu'bu gake gabile mauno ng'alang'atwa muno.³⁰ No bandu abili' babonekine kabalongela nakwe" Bnabile musa an Elia.³¹ Bandu bo babanekine katika utukupu. Balongei buku kiwo sake, kili'bi' kilu'e yomolya gabini nnu'ngu akwo ku yelusalemu.³² Petilo na aine baabile pamope nakwe baabile na lugono. Lakini pabayumwike baubweni utukupuwake na Alalome abi'li' bayemi pamope nakwe.³³ Bai, bandu abo pababile kababoka kwa Yesu, petili aammakie, "Yesu, yanogeleli twenga tungetamapano no tusenge isewe itatu. simo sake simo sa musa, na simo sa Elia". kwo baya nyo kakape atangitili salongelage.³⁴ petili palongei nyo apangite minyo ku'pili', Lyunde ngaliicha na kwawi'ki'lya, na lyunde lya palyaisile, balu banamasi baati yogopa muno.³⁵ Lilobe lya pitike bu'ka kulyunde kaibaya, "Ayu' nga mwana wangu' ywaninsawile. mumpekani ywembe".³⁶ Lilobe latamiliki, yesu abonekine ai kisake batami liki, na buka masoba agu' bammakie li mundu ywoywoti makowe go.³⁷ Pammalao yake pababile kabaelya bu'ka, kukitu'mbi, kipi'nga kiku'lu' sa bandu sakwembine na yesu.³⁸ Apo , mundu yumo mukipinga si'lu', ngakakatu ya lilobe aabaite "mwaliimu nendakulu'ba unninge mwana wangu', mwanawangu' we yu'yu' bai.³⁹ Undabona moka genga kunyingilya, na kumpanga apange ndoti, annyi'ya kiundaunda na kumpiya matutume munkano. maana annyingilile, endakutesa. muno na annekali ki'yu'ngu'ya.⁴⁰ Naalobite banamasi' bako bakamminge, laakin baakombusili'.⁴¹ Yesu nga abaya, mwenga libeleko lwagayu'wa mpaka lisoba gani natama na mwenga na kumkomea? unnete mwanawako pano?⁴² Mwana yulu pa bile kaaicha kwa yesu, moka yantu'mbwie pae na kuntikatika ku puyo. lakini yesu agabengite moka, antepwile mwana, no kwa peya tate bake.⁴³ Boti baati sangala uweso nku'lu' wa nnu'ngu! Balo bandu pababile kabasangala goti gagapangite yesu, aabakie banamasi bake.⁴⁴ Muyu'we masikilo, mugayuwe makawe gano mwana wa mundu aayenda songelwa, no yingya mumaboko ga bandu"⁴⁵ Lakini bembe baatangitili kikomekeyo sa mlongelo wo, likowe li' lyatiilwa pala baakane tanga, na bembe bayongwipe kunnalua panga, alomptya buli bu'kana na nnongelo wo.⁴⁶ Kwai na ntau kati ya balu' banamasi', kwa abali ya latuyana panga nyai kati yabi' yaabi'le nku'lu' kulikoni boti.⁴⁷ Yesu pagatangite gabaganiage mumwoyo yabe, ngamtola mwana mchini, na kummeka upande wako,⁴⁸ Na ngaabaite "ywoywoti ywampakya mwana nsene yu' kwa lina lyangu! anpokya nenga na ywoywoti ywanipokwa ampokya ywanitumike. kwa mwanjaa, yu'lu ywabile nsene kuliko bote pakati yinu, ywembe nga nku'lu kulikohe boti".⁴⁹ Yohani ati'yangwa no baya, yesu, lyako twammweni mundu kabdnga mapepo kwa lina lyako na twennga twapaite kunkanikia mwanjaa, ywembe uabileli mukipinga situ".⁵⁰ Lakini yesu aammakie, kana munkanikie, yu'lu' ywakotoka taukana na mwemwenga ai kumalyo ina.⁵¹ Pauogeli msimu wu'lu' wa yesu pu'twei'lywa kunani, ywembe abini ayende yelusalemu.⁵² Bai, ngaatuma bandu bannongoli na bembe nga bayenda. Bayingya pakilambo sa Asamalia pala bakammiki makowe wisowiso.⁵³ Lakini benekaya bapo bapaili kumpokya kwa mwanjaa, yembe ayendage kuyelusalem.⁵⁴ Banamasi bake yakobo na yohana pabaliwen i lya, ngababaya, " Yesu upala twamulise mwotop uuluke bu'ka kunani waalangamize?"⁵⁵ Lakini ywembe abagalambukie na kuabakia.⁵⁶ Baaboi palu'no yenda pakilambo singi.⁵⁷ Pababile kabayenda katika ndila yabe mundu jumo atekummakia, nakukota kokoti kwauluayenda.⁵⁸ Yesu nga mmakia, "mbweha baina maembwa. iyuni ba kunani baina ijumba lakini mwana wa Adamu ndu'pu pagonjeka mtwe wake.⁵⁹ Nga pammakia mundu ywi'ngi' unngote lakini ywembe nga abaya, "Ngwana ummbei luhusa wite ni yende nikandike tate bango.⁶⁰ Lakini ywembe nga pammaki a, "ubaleke babawile babasike babawile babe, lakini wenga uyende ukautangase uku'lu'ngwa wa nnu'ngu kilapandu.⁶¹ Bu'ka apo mundu ywenge nga abaya "Nakukota, Ngawana, Lakini umbei wite luhusa nikabalage bababile pa nsengo wango.⁶² Lakini yesu ammakie ntu'pu'mundu, ywajee mmoko gake lemano linga nchugu' ywalwafaika kwa uku'lungwawa nnu'ngu'.

10

¹Baada ya ikowe yo, Bwana ngapasawa bingi' sabini, na kwatuma abili' abi'li banongoli kila pandu papalage yenda.

²Ngababakia, "mauno gambone, ila apanga kasi asene. kwa nyo basi munu'be bwana wa maono, linga apeleke apangakasi mu mauno gake.³ Muyende mu kilambo. Muangaliye, nintuma kati ngoondolo pababile mbwa mitu. ⁴Kanampu'twe mpuko wa mbanje, wala nkoba wa yendelya mwanja, wala ilatu, kai' kumpanga mundu ywoywoti abali li mudi'la.⁵ Munyumba yoyote yamwajingya, wite mwabaye, amani ibe munyumba yi'no. ⁶Mana abile mundu wa amani palu, amani inu yaluaba palu " kwake, na manabuli yabaki'li'bukya mwabene. ⁷Mwaigale munyumba yo, mwalyangange na nywa si'lu' sabakipia, maana mpangakasi apalikwa pata liposa lyake. kanamwaamebu'ka nyumba yi' na yenda yingi. ⁸Ni'ma wowote wamwajingya, na kumpokyanga, "mwalyangange sosote sababi'ka nu'ngi inu, ⁹Na mwabatepwe manababile atamwe omo munyumba, mwababakie bembe ukulungwa wa Nnu'ngu wisile papipi namwe.¹⁰ Lakini mu nima wowote wamwajingya, nna kutoka kumpokyanga, mwabugange ya ni'ma wo na mubarabara na mwabaye, ¹¹Hata myangi yainamatile mumagu'lu' gitu buka namo muni'ma gu' twandakwi kung'unda. ¹²Lakini mutange ali; ukulungwa wa Nnu'ng' ubile papipi. Lakini nimakianga panja lisu'ba lya hukumu yaluapanga bola kai' sodoma iwesa pumikia kuliko nima wo. ¹³Wakibona korasini wakibona betibona betisaida! kasi ngu'la yaipongilwe kasoko, balue ungama samani yi'lu', kwo tama mu maligu no wala ngu'bu ya mabunia. ¹⁴Lakini yaluapanga upumilivu muno lisu'ba lya ukumu kwa Tiro na sidoni kuliko mwe. ¹⁵Wenga wa ni'ma wa kaperanaumu uwasa upalakakatuilwa mpaka kunani? lili, uluauulilwa pai' mpaka

kumambi.¹⁶Ywabapi'kania mwe anipi'kania ne, na ywoywote ywaluakana kumpi'kania mwe anikania ne, na ywoywote ywani kania ne ankania ywanitumite"¹⁷Balu' sabini babuite kwa pulaa, no baya, "Bwana, hata mbepo inanyota yandage kututii kwa lina lyako"¹⁸Yesu ngababakia, "Namweni setani katu'mbuka bu'ka kunani kati njai."¹⁹Ne nimpei amuli yo li'bata ng'ambo na kipi'li'li na makakala gote ga adui na ntu'pu sosote na kwa ndila yoyote sakiwesa kunsulu."²⁰Hata nyo kanamupulaike bai kwa ajili ya ali; mwanja masetani gandakumwesimu, bai kwa ajili ya ali; mwanja masetani gandakumwesimu, lakini mupulaike kwa mwanja main ginu gaandikilwe mbinguni"²¹Na nimpei amuli yo li'bata ng'ambo na kipi'li'li na makakala gote ga adui na ntu'pu' sosote na kwa ndila yoyote sakiwesa kunsulu."²²Kila kilebe nipeyilwe ne na tate bangu' ba kunani, na ntu'pu ywantangile mwana nyai ila tate, na ntu'pu' ywantangire tati' nyai ila mwana, na yoyote mwana andatamani agayu'wana kwake".²³Ngabagalambukya banamasi, ngalongela kusemba, bayaliwite babagabona aga gamugabona mwe.²⁴Nimakia mwe, alondoli na akulunga bambone batamanile kugabona aga gamugabona mwe. na bagabwenili, no yu'a lakini bayu'wine li.²⁵Nga mwalimu wa salya ya kiyahudi nga yi'ma na kumpaya, kabaya, "mwalimu nipangebuli linga ni upate ukoto wangali yomoka"²⁶Yesu ngapanyangwa na kumakia "kiandikilwe namamu salya? uisoma buli?"²⁷Ngayangwa no baya, "kumpenda Bwana nnuingu' wako kwa mwoyo wako wote, kwaa Roho yako yote, kwa makakala gako gote, na kwa lunda lwako lwote na jalani yako u' mwoipenda wamwene."²⁸Yesu ngabaya, "uyangwi kinanoga. upange nyoo nawe walualama".²⁹Lakini yu'lu' mwalimu, atamanyage kuipea haki mwene, ngamakia yesu, "na jilani yangu nyai"³⁰Yesu ngayangwa no baya, "mundu fulani aelyage bu'ka yelusalemu yenda yeriko. ngatu'mbukyapa anyang'anyi, babampokonwile mali yake, na kunku'mbwa na kuneka kati mundu ng'waa."³¹Kwa baati mpi'ndo wa dini ya kiyahudi aeli na ndila yoyoyo, pamweni ngapapita upande wi'ng'.³²Nembe mlawi paikite pandu palu na kumona, ngopi'ta upande wi'ngi.³³Lakini nsamalia yumo ai mu mwanja wako, papi'te palu' ngamona aywomundu ammi'ki kiya.³⁴Atekumwegelya na kuntaba ilonda yake, na kunyi'a maunta na divai. Ngamwu'bu'ya mu mnyama wake na kumpeleka ku nyumba ya ageni na kusaidia.³⁵Lisu'ba lyaliki'ngime ngatola dinali ibili', na kumpeya mwena nyumba ya ageni na kumakia, unolekeye kinanoga, na sosote sawatumya pita pa dina li ibili yampiite naisalipa. pamabuyangana.³⁶Ywaku' katika aba atatu ywabile jilani yake yu'lu' ywa tu'mbu'kile pa anyanganyi.³⁷Mwalimu ngabaya, "Yu'lu ywalaite akiaya" Yesu ngamakia, "uyende nawe uleapange nyonyo"³⁸Tumbele kabayenda mwanja ngabajingya mu kijiji fulani, Nwawa yumo lina lyake maetha ankalibise kaske.³⁹Abile na dada bake akemelwage mariamu, ywamboone ya andaa sukulya, Ngapayenda kwa yesu, no baya" Bwana! wenga ujali li, panga dadabangu' dada bangu' amlekya kisangu' uduma, kwa nyo basi umakie anisaidie".⁴⁰Lakini martha aipei suguli yamboone ya andaa sukulya, Ngapayenda kwa yesu, no baya" Bwana! wenga ujali li panga dada bangu' dada bangu' amlekya kisasangu' uduma, kwa nyo basi umakie anisaidie"⁴¹Lakini Bwana nganyangwa na kumakia, "matha, martha u'sumbwa na ikowe yambone,"⁴²Lakini kili'be simo tu sa muhimu. Maliamu asawile sakibile kinanoga, sabu'yilwa li kwake.

11

¹Yapilile yesu kalabo pandu furani, tumo kati ya banamasi' bake ngammakia, Bwana, utuyegane twega hali yohana mwabayegange banamasi baki²Yesu ngaababakia, pamuluba, mabaye, tate lina lyake lilukuswe. Ufalme wako uiche.³Utupeil likati litu lya hila lisu'ba. ⁴Utusami makosa gitu, kate twenga, mwalua samya babatu kosiyyite. kana utulongoye mumajaribu, ⁵Yesu ngaababakia, "Nyai kasinu ywapanga na limbwiga, jwa lwakunyendelya kilo, na kummakia, Bwiga uniasimi makati gatatu. ⁶Kwa mwanja mbwiga iyangu' atinisilya bu'ka mu mwanja, Na ne ntu'po chakumpeya: ⁷Na yulu' ywabile nnyu'mba nganyangwa, kana unusumbwe, nifango ujigalilwe, na bana bango, pamope na ne lugo njike pakindanda. Niwesa li yumuha na kufupea wenga likate. ⁸Ndakuabakia, hata akakotwike yumuka na kuapeade likati kati bwiga lyake, kwa mwanja wa kumkong'ondelya oli bila oni, alwayu miko na kukupa ipande yanambone ya likati bukana na mahitaji gaku.⁹Na nenga kae nendakuabakia, lobange na mwenga mulwapedwa, palange na mwenga mulwapata, kombwange oli na mwenga mulwayogolelwa. ¹⁰Mwanja kila nywaloba alwapokya, na ywapala alwapata, na ywa kobwa oli alwayoyolelwa nyango. ¹¹Kwani take ywaku, twapanga mwanawake kaku'ba omba kumpea nnjambu? ¹²Au mana alu'bite lipinga kumpea kipi'li'li'. ¹³Mana ibile nyo, mwengo mwamubile na myoyo michafu ngamumanyi kuapea bana bi'nu ili'bu yananuga, je tale bi'nu bakunani munomuno libuli alwakumpea roho mperetau bababamleba?"¹⁴Boka apo, yesu ngatumbwa kalipya masetani paboi, munduywo awesike longela. Bandu banambone balisangara. ¹⁵Lakini bandu bi'ngi ngababaya, yonu' apiya masetani kwa bekebul, mkulu' wa masetani. ¹⁶Bingi batikumpaya apange isala bu'ka kunani. ¹⁷Lakini ywembe aatangage gabaganiya wote waulwabaganika yopanga uki'ba na nyumba yaibaganike yatu'mbu'ka. ¹⁸Manna setani apanga atibaganika, ukulugwa to wake wa yoma buli? kwa mwanja mybaya mboya mbegu mchafu kwa Belzebuli. ¹⁹Mana itei nenga mbu'ya mbepo mchafa kwa Belzebuli, je aina baboya mmbepo mchafu kwa ndela gani? kwa kitumbo so, balwa kuwaukumu mwe. ²⁰Lakini mana kanipa mbepo mchafu kwa lukonjilwa nnungu; Bai ukulungwa wa nnu'ngo uliwaishilya. ²¹Mundu mwene ngufu ywalendelanyumba yake ilebe yake yapanga ngoti. ²²Lakini mana aisile mwene ngufu na kunying ilya, yolo mwene ngufu alwatola ilebe yake yaibelyage ya lendelyo nyumba yake, no tola ilebe yake yote. ²³Ywagali ba pamope na nengaabilekuchogo na nengana ywangali kongolya na nenga aalia yanjayo²⁴Mbepo mchafu bapoka kwa mundu, lindayenda no pala pandu pangali ba na mase lenga apamoli. Palwakosa, alwabaya, na baya kwani bu'ka. ²⁵Palwabuya no kulya nyumba iliyugolelwa no tama mwiso. ²⁶Kwa nyo ngo yenda pala mbepo machafu saba aovu sinda mwene no kuga leta gatame palu' kwa nyo hali ya mundu ywo ya panga mbaya kulikoni mwayabile. ²⁷Palongelage nyo, nwawa yumo ngatu'ndubia lilu'bi lyake kulikoni bandu bu'te no baya "kibalikiwe balu babapekana lineo lya nnu'ngu' na kulitunsa"²⁸Lakini ywembe nga baya, babalikilwe balu' babapekana lineno lya nnu'ngu

na kulituns.²⁹ Kipi'nga sa bandu pakiyongekeka isa, yesu ngaabaya, kindumbo se ni kitumbo kiofu. Hupara mwaju na mtopo mwanju wabapeyewa zaidi ya wolo wa yona.³⁰ Kwa mwanjo yona mwabile mwanju kwa bandu ba ninawi, Nyonyonyo na mwana wa adamu mwalwapanga kwa mwanju kwa kidumbo se.³¹ Malikiya wa seba alwayema lisu'ba lya ukumu na bandu ba kindumbo se na kubaukumu be mbe,³² Bandu ba ninawi ba yema pa hukumu pamope na bandu ba kindumbo kindumbo se lisoba lya hukamu balwakiukumu, kwa mwanja bembe batubile kua maneno ga yona, lola, pano abile pano abile mku'lu' kulikoni yona.³³ Ntu'pu mundu yoyote, ywawasha kibatali sake no kuibeka pae pandu yoyote, ywa washa kibatali sake no kibeka pae pandu pene giza pangaliibonekana au pae ya kitondo, ywembe andawasha no kuibeka kunani ya kilebo ili mundu ywajigya no pita abone mwanga.³⁴ Lio lyako ni kibatadi so lio lyako mana libi lizuri basi yega yako yote yabamu muupeletau. Lakini ju lio lako mana libi libaya baiyega yako yote yaba mulubendo.³⁵ Kwa nyo muidhai ili bwea waubile nkati yinu kanayeyelikwe lubendo.³⁶ Kwa nyo, mano yega yako yoti' ibi mubwe, na ntu'pu' paandu papabi na lubondo, apo yega yako yaba sawa na kibatali sa kifaka no boya bwea kuinu" n³⁷ Payomwile longelo, falisayo amakie akalye chakulya chake, yesu ngajingya nnyumbo no bapamope nakwe.³⁸ No mafalisayo ngabasangara kummona andoulwa li mase kabula ya sakulya sa kitamwiyo.³⁹ Lakini Bwana ngaababakia mwanga mafalisayo mugolwa panja ya ikombe na mabakuli, lakini ndani yenu mmejaa tamaa na uovu.⁴⁰ Mwenga mwa bandu mwangali ufaamu, je ywembe ywatengenise panja nga ywa tengenise na nkati.⁴¹ Muapei masikini gagabile nkkati, na mambo gote ga ba chafi kwinu.⁴² Lakini de wi'nu mafarisayo, kwa mwanja mupia zada sako ata maaakapi ga ndakgo na ndebele na kilo kilakilebe cha bustani laki mulekite makoe ga haki no kumpenda nnu'ngu'. Lyengo lizuri panga gagabile ga haki na kumpenda nn'ngu' bila leka panngo na ago genge.⁴³ Ole winu mafarisayo, kwa mwanja mpendi tama muitego ya nnu'ngi mumaasinagogi no lamusil kwa isimo pa kipenga sabandu.⁴⁴ Ole winu, kwo mwanja mulandana na makaburi gangali i'mbya, kwa maliwe bandu bapi'te panani yake wangali tanga ubolau wa bauli bata.⁴⁵ Mwalimu yumo ywa salya za kiyaure nga nnyangwa na kummakia, "Mwalimu, so kibaya kindatuwi na twe" ⁴⁶Yesu ngabaya, "Ole winu, balimu ba salya! kwa mwanja muapea bandu misigo mi kolo bangali wasapotwa, walaki mwengo mukamwa li misigoyo hata kwa yimo ya ihonji yinu."⁴⁷ Ole winu, kwa mwanja mundachenga no beka ku mbukumbu mumalaburi ga nnuduli babawile na asamani.⁴⁸ Kwa nyo mukong'ondelya panga muyikilile mabapangite api'ndo binu, mwanja bembe babiabulangi ba abo alondoli babasenga kumbu'ku'mbo mumakabuli gabe.⁴⁹ Kwa nyo koi, ikima ya mung'ngu' indabaya, Nilwakuatunya alondoli na atumilwa nobe balwakuabonela na benge kuabulaga.⁵⁰ Kindumbo se kilwawajibika kwa myai ya alondoli babawile bu'ka paitumbwile dunian,⁵¹ Boka myai ya abeli mpaka myai ya zakaria ywawile pa kitala so pikia salaka na papelelyau. Nga nendakuabakia mwenga kidumbo se ki'lwa wajibiko.⁵² Ole winu balimu ba salya yakiyahudi, kwa waja mutweli kiyogolyo sa ufaamu; mwenga mwabene musingya li, na bapalajigya munda kuakanikia.⁵³ Pa bu'i yesu palyo, baandisi na afalisayo batumbwi kunnyingilya kwa kunnaluya maswali ganambane kwa ukoli,⁵⁴ Bonde kumpaya lenga bannyonje kwa malongelo gabe.

12

¹Kwa muda wo, maelupu ga bandu baatiku sikana pamope, no tumbwa libatana, ngatumba longela na banamase baki' wote, "mwilindele na uyi'me wa ulu'me wa mafarisayo nga unapiti"²Lakini ntu'pu' sakiwiki'li'lwe sasakotoka umukulwa, na laliilwe lya lu'a bonekano.³ Na la mulilongei mulubi'ndu' lilwayoanika mu bweya. Na kila gamulongei kwa yu'yutyanu kuungati milyango iyigalilwe galu'a bayilwa panani ya mwagala wa nyumba.⁴ Ndahuabakia mabwiga, kana muayogope balo ba babulaga yega alafu ntopo kilebe chonge sopanga,⁵ Lakini nilwakuatanikia ya mulwa kumyogopa. Munyogope yo yu'lu ywakombwa bulaga, na mwene mamlaka ga kumlaikulya kumwoto. Aya, niabakia mwe, mu mnyogope ywo.⁶ Je injosi lano bapemeyelwa li kwa senti ibele? Hata njo ntu'pu hata yumo kati yake ywa lwa libalikwa nnonge ya nnu'ngu.⁷ Lakini mutange nyo, nywile ya mitwe yi'nu' itibalangilwa. kanamu yogope. Mwenga mwampu'kuli'longolo kulikoni injisi bonambone.⁸ Nenda kubakia, yoyote ywalwani kili nenga nnu'ngi' ya malaika wa mu'ngu' ⁹Lakini nywoywote ywatakunikanon nnungi' ya bandu aywo alwakunikana nnu'ngi ya malaika wa mu'ngu'. ¹⁰Ywoywote ywalwabaya lineno libaya kunani ya mwana wa adamu, alwasamilwa, lakini ywoywoti ywa lwa kumkupulu Roho mperefaau, alwasame yelwa.¹¹ Pabalwapelekelwa nnu'ngi ya upendo ba nyumba ya kunnu'ba nnu'ngu; atawale, na bene mamlaka, kanamwayogope kuakaikya chamulwakibaya,¹² Mwanja Roho mperetau alwakuayegana gamulu agabaya kwa mudawo.¹³ Mundu yumo pakipenga ngammakia, "mwalimu, ummakie nnunangu' ambae pandu pa urithi wangu." ¹⁴Yesu ngayangwa, nyai ywa mbekite nipange mwamusi na mapatanisi kati yinu? ¹⁵Nga ababakia, muilindile na uyi'me wa usoyo, kwa mwanja ukoti wa mundu ubu'kana li noyo lu'ka kwa uli'bi' yabile nayo.¹⁶ Yesu ngaababakia mfano, kaabaya nng'undawa mundu yumo tajiri lameyite muno, ¹⁷Nga ilokia kumwoyo wake, kaabaya napanga buli kwa mwanja ntopo pandu pobekya sakulya sango? ¹⁸Ngaabaya, nilwapanga anya. nilwatekwanga mgu'lu' gango masini no sengo gagabile maku'lu; na beka yakulya yangu yote na ilebe yenge. ¹⁹Nilwakuibakia nafisi yangu "Nafisi uibekile akiba ya ilebe yanabone kwa miaka yonambone. Uomoli, ulye, unywe na starehe,²⁰ Lakini nnu'ngu' ngammakia, wenga mundu mnalo, kilo sa leno ba pala loo bu'ka kwako, na yote yauandaike yapanga ya kili? ²¹Nga ilwapanga kwa kila mundu ywaibeka mali no kuitajilisha kwa nnu'ngu' li"²²Yesu ngaababakia banafunzi bake, kwa nyo niabakia kana muyogope mumaisaginu kwa mwanja mwalya namani au yega yinu - mwa wala ki'li'. ²³Kwa mwanja maisa ni zaidi ya vhakulya na yega ni zaidi ya magobo.²⁴ Lolange iyuni ba kunani, balema li wala bauna li Ntopo nyumba wala ligu'lu yobekya, lakini tate binu andakualisa. ²⁵Mwenga mwampu' ku'bi'la kuliko iyuni! Nyai mukipinga since ywakobwa lumya kwiauya no kobwa yongeya kwaali jimo katika maisa gake? ²⁶Mana ibi mumanyili panga kilebe kisini chakibile raisi namani kwiauyo nago

menge.²⁷ Mulole maloba mwaga meya. gapanga lilzazi ala gasokota li Lakini nenda kuabakia ata suleman na utayali wake woti na magub'bo gawalage anaika li paugolou wa liluba limo, ²⁸Mana nnu'ngu' agawawalika kinoge lyau maakapi ga munng'unda, gagabile leno, na malau. kugataiwa mu mwoto je zaidi li abawalike mwengo? Mwa mubile na iman njinii!

²⁹Kana muangaiki panga mwalya namani au mwanywa namani, na kana muyogope. ³⁰Kwa mwanja malaifa gu'li' ga dunia baangaikya gabe. Na tate binu atangite kati mupala ago. ³¹Lakini mupale ukolu'ngwa wake wi'ti',na aga genge mulwayongekdwa, ³²kananuyogope, mwenga kipi'nga kisini kwa mwanja late binu apulaikya kaaapea mwenga ukolungwa wo. ³³Mupemeye mali yinu mukaapei akeba, muipangi mipuko yangaliyomoko akiba ya kunani yangalikana, pandu ambapo baidi, baegelayali bai' ngu'lu'ku'lu' yawesali alabia. ³⁴Kwa mwanja papabile na hakiba yako na roo yako yapakwaba. ³⁵Ngu'bo yinu ndacho ipange ilailwe anda na yenye yinu iyendeli yako. ³⁶Na mupange kati bandu ba nnu'lekea Bwana wabe boko kuselee ya lisingele, lenga pa isa no kobwa oli, bawesa kunyu'gu'lya kiyongoya. ³⁷Nantali atumisi balu, baalwakuakolya Bwana babi minyo. kakape alwatabo ngobo yake ndasokwa mkanda, boka apo balwa tamapae kwa sakulya na kubaudumia. ³⁸Mana ilei bwana alwaisa kwa samu yane talu yaulendeli, no kuakolya babitayali, yapanga heli kwa abo atumisi. ³⁹Zaidi ya ago, mutange ale, mana mwene nsengo patanga saa yaisa mwii, apeluhsuri nyumba yake itabiwe. ⁴⁰Mupange tayali kwamwanja mutangite muda gani alwaisa mwana wa adamu. ⁴¹Petilo ngaabaya, "Bwana, utubakia twabene mifano yee, au umakia kila munda? ⁴²Bwana ngaabaya "ywako mmunda ywakummeko kunani ya atumisi benge, lenga abape sakulya sabe kwa wakati? ⁴³Ayalawe mtumisi yu'lu; ambeye bwana ywake mana aisile alwakumkolya kapanga galo ga lagilwe. ⁴⁴Hakida niabakia mwenga kwamba alwakummeka kunani ya mali kake yoti. Hakida niabakia mwenga kwamba alwakummela kunani ya mali kake yoti. ⁴⁵Lakini mtumisi yu'lu kabaya kumwoyo wake, "bwana wangu' adidewa buya. Nyo atumbwa kuakombwa balu balu analome na anwawa, buka apo ngaatubwa lya, nywa no lobya, ⁴⁶Bwana wake yolo mmunda atakuja katika lisoba i yangalite gemea wala saa yangalitanga, na ywembe alwakumkata ipande impande na kummeka museemu pamoja na bangalibabaaminifu. ⁴⁷Mtumisi, ywatanga mapenzi ga bwana ywake, naye alwakombolwa iboko yanambone. ⁴⁸Lakini mtumisi ywangalitanga mapenzi ya bwana wake, lakini apangite ngangalistaili azabu, alwakambolwo iboko njene kwa mwanja ywembe nywapeilwe yanambone, yanambone. hulongo boko kwake, na ywembe ywa aminilwe kwa ywananbune, kwake ilwalongelwa yanambone zaidi. ⁴⁹Niisile washa mwoto duniani, na nitamani ya ipange uyakite, ⁵⁰Lakini niina ubatiso ambao nilwabo tisilwa, na niina uzuni paka paulwa kamilika! ⁵¹Je mubaya niisile leta amani mudunia Hapana, Nendakuabakia, baadae yake niletike mgawanyiko. ⁵²Buka pa no yendelya palwaba na badu atano munyumba jimo bategawanyiko na utano munyumba jimo alwapanga kinyume na wake, na alwapanga kinyume na mkwe wake na nywambe alwapanga kinyume na mama mkwe wake. ⁵⁴Yesu ngaababakia makutano, "mara pamubona mawingo kagapitya magharibi, mubaya wakati wa ula, paikite, no nga mwaibile, ⁵⁵No upepya wa kusini manauvumi ke, mundabaya, palwaba na lyoto likale, na nga mwaba. ⁵⁶Mwenga anafiki, muwesa tasisi ubenekano wa nnema na anga, lakini ipangabuli muwesali tafasili wakati waubile? ⁵⁷Mwanja kkele kila yumo kwini kanaopambanue lalibile sai kwake kulipanga wakati amba wengali na nafasi yo panga nyo? ⁵⁸Kwa mwanja manamuyei na mshitaki wake mnonge ya akimu jitahidi patana na mshitaki wako wangali balo mubile mundela kane akupeleke kwa akimu, no hakimu akupeleke kwa afisa, na ofisa alwakutaikkwa gelezani. ⁵⁹Nenda kubakia, ulwaboka kwo mpaka ulepote mpaka senti ya mwisho.

13

¹Nsimu wo, baisi bandu nsisi kummakia yesu abaya galilaya, kwa bandu bababulagilwe na pilato no yanga bana damu yabe na sadaka yabe. ²Yesu ngaabakia, "mwene bubaya Agalilaya abo baabile na sambu kulikoni wagalilaya boti ati kwa mwanja bapatilwe na masambu ago? ³Ndu'pu; nadakubabakia, lakin mtangiteli'i sambu paiboka, mwengo muludanganyika kate bembe. ⁴Au' balu' bandu ku'mi na banane katika siloamu ambao watu'mbwike mnala na kuabulaga, mufikilia bembababile bene sambu za kulikoni bandu bingi katika yelusalemu? ⁵Ndupu', nenga nendabaya, lakin bwana munda tubwa li, mwenga mwabopte mulwaangamia, ⁶Yesu ngaabakiamfano wono munda jumo aina mkongo waupandilwe katika mng'unda wake naye pala matunda nnani yake lakini apatikeli. Nga mmakia ntusa bustani, lola kwa miaka itata nikiicha no pola matunda muuku'ngu wanu lakini apatikeli. ⁷Nga mmakia ntusu bustani, lola kwa miaka itatu nitiicha no pala matunda muukungu' wa'nu' lakini nda patani. ukate kwa mwanja uleta ualibifu pa nnema? ⁸Mtusa bustani nga yangwa no baya uleke mwaka wono niukulugi no beka mbolea kunani ya nnema? ⁹Mana upambike manisa, ya nnu'gelya, lakini mana wa pambika li ukate! ¹⁰Tumbe yesu abile kaafundisha munyumba ya kunnu'ba nnu'ngu' wakati wa sabato. ¹¹Lola, paabike na nnwawa yumo abile na moka myaka ku'mi na nane aabile na moka na ywembe na ati'pi'nda na ndu'pu' uweso wo yema. ¹²Yesu pamweni, ngankima, ngammakia, nwawa ubile ulu boka pa usaipu wako. "

¹³Ngammika m oboko gake kunani yake, nga utende yega yake no kuntukusa nnu'ngu. ¹⁴Lakini mpindo ywa nyumba ya kunnu'ba nnu'ngo ateusika kwa mwanja yesu antepwile lisoba la sabato. kwa nyo mtawala ngoyangwa no kuabakia ipengo "kuina masuba sita ambago ni lasima lasima panga kasi muise poyelwa, lisoba lya sabato li. ¹⁵Bwana nganyagwa no baya, "Anafiki! ntupu' yumo kati yinu ywayogwa mba'nda wake au ng'ombe ywake bu'ta nnyungu'lu' no kumpela yenda nywa lisoba lya sabato? ¹⁶Kwa njo mwega wa Abrahamu, ywa ntabite seta ni kwa myaka ku'mi na minane, je yambasi'ke li kifungo sake yogolekwa lisoba lya sabato? ¹⁷Papi'le kabaya maneno go, balo boti' babankani babweni oni, bali anapenga boti ba benge bati sangila kwa mwanja wa makoe ga ajabu gaapangite. ¹⁸Yesu ngaabaya, ufalme wa nnu'ngu ulandana na namani, na viwesa tanganisha na namani? ¹⁹Kati mbeyu ya haradari yatweti munda gumo no

panda mungu'ndu wake no meya no panga nku'ngu' nku'lu na iyuni ba kunani ngabasenga iyota yabe mumatawi gake. ²⁰Kae ngaabaya, "Niulenganishe na na namani ufalme wa nnu'ngu?" ²¹Kati chachu yaitwe nwawa no yangabana mu ipi'mu ilalu ya ungo ata utaumoki" ²²Yesu atayangilye muikana na kila milema kayenda yelusalemu na kuafundiso. ²³Mundu yumo ngalokia, "Bwana, ni bandu asene wai babalwaokolewa? kwa nyo ngaabakia, ²⁴Uitaidi jingya pelya nyango nsenensene, kwa mwanja banansima balwapoya na balwawesali jinga" ²⁵Mala mwene nyumba yema no yongwa nyango, bai mulwayema panja no kobwa olipa nyango no baya, Bwana, Bwana ywembe achwajanga no kua bakia, niatangite li mwengo alwa kuayangwa, ndakuabakia niatangiteli mukange kasango, mwenga mwanuoanga maovu. ²⁶Apa ngapamulwabaya, twatilya no nywo nnu'nge yako na wenga walifundisa nn'ngi' yitu. ²⁷Lakini ywembe alwakuayangwa, ndakuabakia, tangiteli kwamuboka, mubu'kange kasango, mwenga mwamupanga maovu. ²⁸Kulwaba no kilelo no saga minu wakati pamulwakummu'no Abrahamu, isaka, yakobo alondoli boti katika ufalme wa nnu'ngu takini mwenga mwabene mulwataikulwa panjo. ²⁹Balwaika boka mashariki, mangalibi kasikazini na kusini, no pamolya mumeza ya chakulalya kitamwiyo muufalme wa nnu'ngu ³⁰Na ufange le, wa mwisho upanga wa kwanza alwapanga wamwisho" ³¹Muda mwipi baadae, baadhi ya mafalisayo ateisa no kummalia "uyonde na uboke pano kwa mwanja Herode apala kukubulanga" ³²Yesu ngaabaya "Yendange mikammakie aywo kibwena, lola, niabenga masetani no panga uponyaji leno na malao, na lisu'ba lene tatu nilwatimisa lyengo lyango. ³³Muhali yoyote, muimu twa mwanja yendelya leno na malao no lisoba lalilwapwataya, kwa mwanja iyeketewali kummulaga nnondoli kutatu na yelusalemu. ³⁴Yelusalemu, yelusalemu, nyai ababulaga alondoli na kuakombwa maliwe balo babatumilwe kwinu. Mara ilenga na pai kuakusanya bana binu kati ngu'ku' ilenga na pai kuakwanya bana binu kati ngu'ku' mwakwanya bana bake pae ya mapapayo gake, lakini mwalipatikeli. ³⁵Lola, nyima yako itelekelwa. Ne nendakuabakia, muwesali kumbona mpaka pamulwabaya 'Ayaliwe ywo ywaisa kwa lina lya nnu'ngu.

14

¹Lisu'ba limo lya pumulya, paabile kayenda kunyumba kwa yuma wa viongozi wa mafalisayo lya likati, nabobaabile kabannola kwa. ²Lola, palo nnu'ngi' yake abile mundu ambae aishilwa na imba. ³Yesu ngalokia wataalam katika selia ya wayaudi na mafalisayo, "Buli yendayi'ki'ti'lwa kuntepwa mundu lisu'ba lya pu'mu'lya?" ⁴Lakini bembe baatami liki, yesu ankamwi ywo ntamwe, antepwile na kumruhusu ayenda. ⁵Ngaababakia, "Ni nyai katiyi'nu aina mwana au ng'ombe ywatumbukya palu'chi lisoba lya pumu'lya alyakumuuta panja mala jimo?" ⁶Bembe banabaali na uweso wa pia lijibu kwa mambo jimo" ⁷Wakati wu'lu yesu pagunduikie pagunduikie balu' babakokilwe nga babachawilikwe tamu itego ya heshima, ngaababakia mfano, ngaababakia, ⁸"Wakati mundu pukukoka pa lisengele, kana utame pa itego ya hesima pi'ta wenga. ⁹Wakati mundu ywa kokiti' mwenga abili' paaika, alu'ababakia wenga, "mpi'yi'munndu yu'nu' nafasi yako; na kwaoni ulu'a tumbwatola nafasi ya nsu'gu". ¹⁰Lakini wenga mana ukokilwe, yenda ukatame sehem pa nsu'gu; ili yu'lu' ywakakokite mana aichile awesu kukubakia wenga, mbwiga, yenda nnu'ngi'" hapo nga ulu'a tanga uhesimike nnu'ngi' ya boti babatamii pamope na wenga pa meza. ¹¹Kwa mwanjaa kila ywaiyoboya mwene alu'aului'lya na ywaiuluya, alu'a u'bu'lwa. ¹²Yesu aammakie, mundu ywake nkokite, "paupia chakulya cha mtwekati au' cha kitamwinyo, kanabakoke ma mbwiga gako au olongo bako au babatama papipi yako, ili kana baiche bakakukoke wenga baku kelebokeye sawapangile. ¹³Saupalikwa panga, kalamu, ubakoke aki'baule mau, itewe na atu'lu'ka minyo. ¹⁴Na wenga ulu'a pata balaka, kwa mwanjaaabo bawakokite, ntupi' sa ulu'a ki'li'bo'kia. ¹⁵Wakati yumo kwa balo babatamii pa meza pamope na yesu payowine ago, ywembe nga mmakia, ¹⁶"Mundu jumo aandaite kalamu ngu'lu' aakokite bandu bananchima. ¹⁷Wakati kalamu paibile tiyali, ngantuma mtumisi wake ababakie balo baba kokilwe, "ichange, kwa mwanjaa ilebe yote ibekwile tiyali. ¹⁸Bote, baatumbwile loba lasi. Wa kwanza ngammakia mtumisi, "Nipemitemmgunda, lasima niyende kulibona, Nikulu'ba unisamii bai. ¹⁹Na ywenge aabaite, "Nipemite jizi tano ya ng'ombe, na mimi kuwajalibu. Nilu'a ungweli lasi. ²⁰Na mundu ywenge abaite, "Nikobi'ke mnwawa, kwaiyo niwechali isa kwo. ²¹Mtumisi nga buyaa no kummakia, bwana bake mambo ago. Yuli' mwene nyumba nga kasilike na kummakia mtumisi wake, "yenda upesi kumalela na kumisenga ukatete pano masikini, ilema bangali bona na alemavu" ²²Mtumisi ngaabaya, bwana, ago gauni ahile gapangike, na hadi saeno kuina nafasi. ²³Bwana akamwambia mtumishi, "yenda katika ndela ngu'lu' na misimbasinga na ubasurutise bitu bajingi, ili nyumba yangu itweli. ²⁴Kwa mwanjaa nenda kubabakia, katika balubabakokilwe ba kwanza ndupu ywalwapaya kalamu yangu" ²⁵Kwai na lukundi likolo bababile kabaenda pamope nakwe, yembe agalambwike na kuabakia, ²⁶Mana munduaicha kwangu ywembe anchukyalii tate bakeanalume na alwawa, na maisha gake, hawechali ba mwanamasi bango. ²⁷Mundu pakana tola msalaba wake na icha nchugu yangu' huwechali ba mwanamasi' bangu" ²⁸Mwanjaa ni nyai kati, nu ambae andapala chenga mnala no tam, ana kwanza na akadilie ghalama kwa mabalangyo kwa mwanjaa abile nachochelo chakippala ili kukamilisha aiu? ²⁹Mana buli, mana ayomwii senga pae bai no kutoka yomolyo, bandu balu'a kumwena. ³⁰Ngababaya, mundu hayo' aatumbile chenga, ngabannodupu' nguvu yo yomolya" ³¹Au, mku'lu'ngwa gani, mana apai yenda kumbwana na mku'lu'ngwa nnyine katika ambae alu'a tama pe'e we teno tola ushauhi lenga kama alu'a wecha, pamope na bandu elufu kumi ku'bwana na nku'lu'ngwa ywenge ywa icha kunani yake na bandu elfu ishilini? ³²Na mana anyoli wakati jeshi la bihgi' bado libile kuutalu, nga tama mabalozi pala mashaliti' ya amani. ³³Kwa anyo bai, ywoyoti kati yinu alu'a leka yoti ya bile nayo, hawachali ba mwanamasi ywangu!. ³⁴Mwinyo unu'ngu'mile, lakini manaulsile iobite kinong'u'nong'u' sake, kwajinsi gani ina wasekana ba mwinyo kae? ³⁵Ndupu matumizi kwa ukanda au kwa mbolea taikilwa kulipau muno ywembe ywabile na masikiloyaga pekaniya, na ayowe".

¹Bai alongo kodi boo'li na binge bene sambi baidile kwa yesu nakumpikania. Na baandishi bana ng'unike kababaya, ²"Mundu yo ubakarisha bene sambino lyanabo"³Yesu ngapabaya mfano wuno kwabe kabaya. ⁴Nyai kwinu mana aina ngondoro miajimo na obekelwa na yumo alwakwaleka balo tisini na tisa mmwitu no yenda kupala yu'lu' ywaobite mpaka ammone? ⁵Na ywembe mene mpatike na kummeka mmapamba gake no palaika. ⁶Paika panyumba, hubakema mbwigalye na kwa bakia upwake pamope na nenga kwa mwauja nimpatike pamope na nenga kwa mwauja nimpatike ngondoro ywangu ywaobite. ⁷Ndakwabakia nyonyonyo kwaba no puraika kunani kwa mwanja mwenye sambi jumotisa ambabo ntupo lazima yosamilwa. ⁸Au kuna nnwawa gani mwane senti kumi ya mbanje mene aobekiwa senti jimo alwawasha kibatali no pyaya nnyumba na pala kwa bidii paka palwaibone" ⁹Na mene aibwini no kubakema mambwigalye na majirani bake no kwabakia mapuraika pamope na nenga, kwa mwanja niipatike kae senti yangu yanaiobie. ¹⁰Atanjo' ndakwabatia kwinapuraika nnunge ya malaika wa nnunge kwa mwanja mwene sambi jumo ywalobu samelwa." ¹¹Na yesu ngapabaya, "Mundu jumo abile na mana abile. ¹²Yo nchini abakie tatibake tati umbei ulisi wangu Ngababagana urisi. ¹³Gandapitalili machoba gammbone yi'o mwana nchini akusinye ilebe yoti yaitawall ywembe no yenda kukirambo chengi chakutaku. Nakwoo atuikwile mbanje yoti kwa pima lobe yangekuipala nakwimya mbanje yake kwa anasa. ¹⁴Napaayomwile kuitumiya mbanje njalangale yajingile pakirambo chilo naywembe ngatumbwapala. ¹⁵Ngaboka na kupea ajira mwene kwa mundu jumo ywakirambo chilo nga yulo mundu nga mpeleka kunongiunda wake ngampea kasi yalisha ngu'be. ¹⁶Nangata maniya kuiyukutia kwa chakulya cha baigaito balo ngube kwa mwanja ntupu mundu ywampeille kilebe ili apate lya ¹⁷Paapatike malungo aatigania, mboni kwa tati bangu' kubile na apangalasi baingi babalyano igaya nenga niwaa njala? ¹⁸Nilua buyangania kwa tati bangu na kuabakia Tati ninkasile Nnungu na mwenga. ¹⁹Yalenganili kemelwa na mwana wako kai. umbange kati njumo ywa atumisi bako. ²⁰Ngapaboke no yenda kwa tati bake paabile kutalu tatibake atekumona ngamonia kia ngayenda lubilo' no kunkumbatya na kummoniya. ²¹Yu'lo mwana ngapammakia Tati nikasike kunani ja nnu'ngu na nnonge ya mingo gako nifaikali kemelwa na mwana wako? ²²Yu'lo Tali bake ngapabakia atumisi bake, mupange kiyunguya mundeti yilo ngubo linannoga mukangwalike lupeto na ilatu. ²³Boka apo musinje likinda lyalinenipetulye no panga sikuku. ²⁴Kwa mwanja ayu mwanawangu' atawakumbe bado mwimi, atooba lakini nnambiambi' abonekine ngabatumbwa sili'ku sili'ku'. ²⁵Bai yulo mwana nkulu abile kunb'ngunda paabile muudila kaagelya pansengo ngayua ilulu na ngoma. ²⁶Ankemite mpangakasi jumo nakunnaluya kwinanamani? ²⁷Aywo mpangakasi ngapammakie nnunao aichile na tati bako auchinjiile ukinda lyalinenipe kwamwanja abwite swumi. ²⁸Anywo nku'we ngausika aakani yingya nnyumba Tati bake naapita panja na kuntebea. ²⁹Lakini ywembe ngannyangwa kwobaya linda nenga myaka yoto ndikutumikia wala ndakosa liti amri yako ³⁰lakini undakumbea lili mwana wa mbwii ili niwese puraika na mabwiga gangu. Lakini paichile aywo mwana wako ywataikwile maili yake kwa anasa pamope na makaaba wauchinjili ukinda lalinenipe. ³¹Tati bake ngapamakia Mwana wangu, uenga ubile pamope nane masuba goti na yoti yaubile napo ni yako. ³²Lakini yanogite kwitu panga siliku siliku no puraika aywo mansaoabile aatiwa, na nambiambino mwami atiooba na nambiambino abonekine.

¹Yesu ababakie kabi bana masi bake, "pabile na mundu jumo tajiri abile na mwandiki, aywo mwandiki atasongelwa manjaa atumi kwa puyto mali ya tayiri ywake. ²Yu'lu tayiri aankemite, no kummakia Nimakoe gani ganigayua kasako" Uboye hesabu ya uandiki wake kwa mwanja uwesali panga wa mwandike kai. Yu'lu mwaudiki ngaagani pamoyo wake mbaangenamani, kwa mwanja akuluungwa nywangu aniboilwa kasi ya uandiki? nlupo' nguvu yo lina ndakuloba nibina oni. ⁴Nitangite lanilwapanga panaboilwa kukazi yangu ya uandiki bandu banikarisha munyumba yabe. ⁵Buka apo mwakilishi ngabakema baba daiwana nkulungwa kila jumo amakie ywa kkwanza "udaiwa kiasi gani na nkulungwa jwangu"? ⁶Ngapabaya ilengo miajimo ya mautaa ngamakie utole chakibile chako alaka uandike hamsini. ⁷Buka apo amakie ywengi na wenga ulongelwa kiasi gani? ngapabaya ilengo mia jimo ya bwembe na ngano ngapanimakia utole chakibile sako uandike semanini ⁸Yu'lu' nkulungwa ngapaannwamba mwandiki ywangaamini'ka bukana na banaba lunia baina ung'anga na malango muno numakoe gabe kuliko baudu bamubwea. ⁹Na nenga ndakawa bakia nuipangi umbiga kwa mali yo zuluma linga payakosekana babakarisha pautano milale. ¹⁰Ywaubelikwa kwa lichu, muno ngalwapanga myobekeleki ka ukulo. Naywangaliamnika kwa idini aaminikali kwa kikulo. ¹¹Bukana na mwenga mwabile mwabaaminifu bukana na mali ya zuluma na ninyai ywalwakwaobelya mu mali yookweli? ¹²Na bukana mwabilo baaminifuli' kwa kutumya mali ya mundu yulenge ni nyai ywakwapae mali yimu mwabene? ¹³Ntu'pu mtumisi ywakombwa kututumpta makulungwa gabile. uwechali kuntumikia nnungu na mali. ¹⁴Bai mafarisayobababile bapenda mwanje bagayuine ago goti no kunsatawa. ¹⁵Na kwaabakia mwenga ngamwidai mwa kweli nnuge ya banadamu, lakini nnungu' audakwitenga myoo yune bukana na skibonekanna kwa bandu nnungu' akibona undiba. ¹⁶Salya na alondoli yabile mpaka Yohana paadile Buka wakati woo habari inanoga ya ukulungwa wa nnungu' indangasilwa, na kila mundu baya kuijingia kwa ngupu. ¹⁷Lakini male kunani na lunia pita kulikoni builwa hyiyo limo lya salya. ¹⁸Kila mundu ywannekage nnyumbowe no kobeka ywenge azini, na ywalekilwe na no lengowe azun. ¹⁹Paabile na muundu jumo tayiri ywawalegeng'ubo ya rangi ya mbanje ngu'lu nundu ywoo atumyage mbanje yambone kila lisuba. ²⁰Kwai na nkeba jumo linalake lazaro abikilwennyumba yake na aina ilonda. ²¹Naywembe atamanlyage yukutilwa kwa maigalyo gaga'igalile pameza ya yulu tajiri hata mbwa baichile kuunamata ilouda yake. ²²Ngaipanga yu'lu nkeba waa no tolekwa na malaika mpaka pakyuba sa Bulaimu. Na gu'lu' tayiri

nembe bgawaa no sik'ki'lwa.²³ Aywo tayili aai mmaule akwo kunambi aiolekiye nunani ngaamona Bulaimu kuutatuabite nalewe lasali.²⁴ Ngaalila no baya Tati ibulaimu, amekikiya na alum lasali achuye ncha ya kikonji chake mmase anangaliye lulimi lwangu kwa mwanja minatiseka kwa moto wuno.²⁵ Lakini Bulaimu ngapabaya "Mwanawangu ukumbuki kwamba katika maisha gako gogapokile makoe gako gananniga na lasali na atanyoo apatiko mabaya. Ila sasa abilelipano na apeelwae motyyo wakati wengi kaulumya.²⁶ Nakai pakali yitu na mwenga paabikilwe mbwa likulu na lilucho kati yetu, ili balo boto babapala buka kumo yenda kwimu kama bakombwe kwitu.²⁷ YU'lu tayili ngapaabaya ndakulubatati Bulaimu umtume kaya kwa tati bangu.²⁸ Bukama nina alongo batano ili abakuleboye kwa tyoga bakana na membe balwaicha kai papanopano pamatesa.²⁹ Lakini Bulaimu ngapabaya banaba musa na alondoli, ubaleki paapikani bambe.³⁰ Yu'lu' tayili ngapaabaya nt'pu nkulungwa bulaimu, lakini mana abayo ndelile mundu ywabukanana kumanbi bagalambuka.³¹ Lakini Bulaimu ngaamakia mana bandakwapikanjali' musa na alondoti bahyoshauishiwa ata mundu ywa lwayoka buka kumambi.

17

¹Yesu ngapabakia banamasi bake makeze gagasababisha bandu bapange sambu ntu'pu' lasimayopitya lakini olewawe mundu ywagasabisha.² Ikapanga ni heri kati nnuduyuso akatabilwa liwe utopau lotipulya paingo na taikuliwa mu bali kuliko panga jumo achin apange sambu³ Mwilindile kati nnongogo mene akukosie kumnyeganr nayuambe kaluba sampilwa.⁴ Mwene akukosie mala saba kwa lisubalimo na mala saba kwa siku jimo na naucha mwako kaabaya, niluba, samdelwa,⁵ Mtume bake ngamamakia nkulungwa "utuyongee imani yitu" ⁶Nkulungwa ngaabaya mwanawaba na imani kati lunombo humo wa mbeyu, mukawecha yoya mkongo awo wa mkuyo tupuka na ukabalike mubari na wembe imannyubauga.⁷ Lakini nyai kati yinu yurabiye na mpanga kas ywalema nng'und au ywa chungu udondoro alwakumakia pabuyangana kuungluuda uise upange alaka ndo utane alee chakulya.⁸ Ywembe alwakumakia uniandalie chakulya nilye na witabe mkanda na un itumikie paka pamayomwa lya na nywa Buka apo waalya no nywa?⁹ Alwakumsukuru mtumisi ywokwa mwanja abimisila galo gabakilwe? ¹⁰Nyonfonyona mwenga mwone mupangite gamulagilikwe mubayange Twenga twaatumisi twangalifalika. Tupanejute tugalo gagapalikwa pangilwa.¹¹ Yapetilwe kaasafiri yenda yerusalemu apite mpakaa mura samakia na galilaya.¹² Wakati paaningage pannema gumo akwo akwembine na banndu kuumi ngababile na utame wa matuna. Ngabayema kuutalu ngabasia lilobe kababaya "Yesu nkulung wa utuhuwieire.¹³ Ngabayuania lilobe no baya "Yesu, Bwana utuhurumie"¹⁴ Pabweni ngaabakia "muyendange mukailaya kwa makuani" na bambe pababiu kabayenda batipeletya.¹⁵ Jumo ywabe paabweni kwamba aponi ngaabuya kwa lilobe ukulu na kumsifu nnungu.¹⁶ Ngaakumbwa majua mwa yesano mkushukuru ywembe ngaabile msamaria.¹⁷ Yesu ngaajibu no baya yembe bandataksi kalili boti kumi? Babile kwaku balu bingi tisa? ¹⁸Ntu'pu ata jamo ywabonekine buyungana ili kumtukasa Nnungu isipokuwa yumo nng'eni? ¹⁹Ngaabakia "ukakatike na uyende kwako no hubelya kwako likuponyike"²⁰ Paalokiilwe na mafarisayo nukulungwa na nnungu' ulwaicha pakubawi, nyesu ngaajibu no baya "ukulwangwa wa nnungu' kilibelili ambacho kiweza bonekalili.²¹ Wala bandu bawesaliti baya, "Lola apo! au "lola kulu! kwa mana ukulungwa wa nnungu' ubile nkati ya myoyo yinu.²² Yesu ngaabakia bamamasi bake "wakati mene uikite ambapo mwatamanya kuiba na jimo ya masuba ga mwana wa Adamu, lakini mwaibona.²³ Baabakilwa, lolange kulu! lolange apalakumi kene mwayende lola, wala kwakengama.²⁴ Kati mwa,mulika nnja'ya imulika kunani ndumbulya upande gumo mpaka wingie Nganpoo ata mwana wa Adamu apanga nyonyonyo katika lisuba lyake.²⁵ Lakini kwanza yalwapangilwa yeseka katika mambo gambone no zamilwa na lubelekyo luno.²⁶ Kati mwaibile masuba ga bweya ngayapanga nyonyonyo kati lisuba la mwana wa Adamu.²⁷ Baatilya baatinywa, no bona kounda mpaka lisuba lelyo ambalo Nau paajingise katika safina na gharika ngaliisa no kwaangamiza boti.²⁸ Ngayabile katika masuba ga lutu, baatilya nywaa baate pima no pennia, l'ema ua batechenga.²⁹ Lakini lisuba lelo lutu paaboi sodoma ngaunia ula wa moto na kibeletu buka kunani no kwaanginiza boti.³⁰ Anyoo ngayapanga ata usuba lya mwana wa Adamu payaumukilwa.³¹ Lisuba lo, kene arusiwe yuabile paligula lya nyumba auruke no tola mali ya nyumba .³² Mukumbuki nnwawa wa lutu.³³ Na ywoywoti ywa payagakochoipilya maisha gani agaobelya na yawega bela maisha gaki agakochoipilya.³⁴ Nangubakiakilocho paapanga na bandu abile pakindanda chimo jumo atolekwa na ywengi alekelwa.³⁵ Paapanga na alwawa abi'u kabasagayo lilya pamope jumo atolekwa na ywenge alekelwa.³⁷ batikunambi Abikwako Mnango? Atikwabakia paubile na ntui ngaipaibile nayuni.

18 ¹Buka apo ngaabakie, mfano fulani waba palikwage luba mitele, na kene bakate nuoyo.² Ngaibaya, nema gumo kwaina hakimo ywangalikunyikitya wala kuupi'kania mundu.⁴ Munnima wowowo kai kwa, na mauyumo nngwi'likwa na nsengowe ywakoyage kwa akimu ywo kuumba linga apate baki yake buka kwa mpingi ywake.³ Kwa masuba gambone aywo akimu apendili kumpeya aki yake yu'lu nngwilka kwa lakini, baada ya masaba ngaabaya pamoyo wake, pamope ne ninkilikifya Nnuungu wala napi'kauralili bandu.⁵ Lakini kwa mwanja, nngwilikwa yu' endani auya nduwaku poya aki yake lnga kene achoke kunichikya mara ya mboni mboni.⁶ Bwana ngaendelya baya upekani mwa bauite nywo akimu nnau.⁷ Ywembe pia nnungu aleta aki kwa bamelu bake ambabo babannelya mtwekti na kilo? Yembe ywambe apanga muumilum kwabe? ⁸Ngamabakia kwamba aluateta aki kwabe ilwayumbitika. Lakini wakati mwana wa Adamu paaicha, yembe aikolya imani pano pa lunia⁹ Ngaapabakia mfano wono wa baadhi ya baudu ambapo baba'bopna bene kwamba aki no kwazarau bandu bangi.¹⁰ Bandu abili bwabiu pabapongea ibada na iuba jumo mfarisayo ywinge ywabotesa bandu usulu.¹¹ Ngayema farisayo no luba mambo gano kunani yake mwone, nnungu na kumshukuru kwa mwanja nenga ni sawa na bandu dengelili ambao

ni bwim bandu bababile abu,su' na aprge au katika yunonninga kodi. ¹²Nenga nadapuubga mala ibili kwa jama nipiya salaka ya mabiko gangu, ¹³Lakini yulu munga kodi ngaayimi kwatalu bila ya kobwa ata kakatuya minyo gake kumani ngaikubwa kiuba chake no baya Nnundu unikumbuki nenga wamibile na sanibi . ¹⁴Ndakwabakia mundu yuno abuyangine kaya abile abalangiliwe oki kuliko yulu, yungi' kwa mwanja kila jumo nywa kwama kwama alwaulukilwa lakini kila mundu ywa loiba akakatuilwa. ¹⁵Bandu baanetile bana bake wakati babile acheneachene lenga kwa kunywa, lakini banamasi baki pabaabweni ago ngabaka nikra. ¹⁶Lakini yesu ngabakema kwake no baya "Waleku bana achine achene baiche kwangu wala nkeneubakanikre maana akulwangwa nnungu ni wabaundu kati bano. ¹⁷Mwamin, ndakwabakra mundu yovoywoti ywako toka ukulungwaNnungu ni bandu kati mwana ni kwambabils wasiwasiwajipya bai. ¹⁸Mtawala jumo ngaanokiya no baya mwalimu mogau nipange bulo lengamitame na maili na ukoto wa milee? ¹⁹Yesu ngaamakia kwa namanib unikema na nnoga? ntupu mundu gwabile nnogau ila nnungu kisake nga nnogau. ²⁰Uitangite anuli kaneube wampege,keneunong'ondeli makoe gaubu'su waisimu tati na maubako" ²¹Yulu' utawala ngapabaya ujambo gategega nigakauwi'le buka pamabile kijana. ²²Yesu paangayuwine gano ngapabakilwa upuungukilwe lijambo limi. Laima upimie goti gaupile nago na ubabagune akeba boti, nawenga wapunga na amani kwa nnuigu ngapabaya uwiche, unifate. ²³Lakini layiri paayowinego ngapuuzanike munonuno kwa sababu abile tayirike. ²⁴Buka apo yesu ngapaamona mwairanike nuno no baya namna gani nuwayapanga nonopo kwa mayiri jinga katika ukurungwa wa nnungu. ²⁵Maana ni rahisi muuauno kwa ngaunia pita katika liota lya sugano kuliko kwa tayari jugya katika ukulungwa wa naungu', ²⁶Balu bbayyowine. ago ngababaya, Nyai bai ywalwaweza okoelwa? ²⁷Yesu ngajubu mambo gagakotoka uezekana na mwanadamu kkwa Nnungu gandawezekana. ²⁸Petilo ngapabaya yeee! twenga tuletike kila kilibe na tutekufata wanga. ²⁹Buka apo yesu ngababakia muamini ndakwabakia ntupu nuudu ywalu nyumba au nnwawa au nsugu, au bazazi au bana kwa ajili ya ukulungwa waa Nnuugu. ³⁰Ambae ywalapokya gambove zaidi katika dunia lino na katika dunia lwaluicha ukolo wa niuhele. ³¹Baada ya kwakusnya bawi kumi nae bile no kwa bakia lola kwaubuka gemda yerusalemu na mambo goti ambago gaga andikilwe na alondoli kuusu mwana wa Adamu gakwa kanilishwa. ³²Kwa naana abekelwa mmoko mwa bandu ba mataifa na atendewa ulendinde wa jeuri na unilwa mmata. ³³Baada ya kumbulwa bokora abulagilwa na pamalao yake afufuka. ³⁴Bai bandaelewa inla' mambo gano na lineno lino lyateilikwa kwa bena bai bandaelewali mambo gagabailuve. ³⁵Ngayabile yesu paukaribie yariko, nundu jumo gwangebona abile atamii karibu na nndela kaalubinsada, ³⁶Paayuuvinu baingi wa bandu kaupita ngaalokia kilele gania kimdapilya. ³⁷Ngabammakia kwamba lesu wa nazaleti endapita. ³⁸Nganyo' yulu' ywakofoka bona ngaalila kwa ulobe no haya yesu mwana wa daud nikumbuki. ³⁹Balu bababile kabayenda nkanikia yulu' nywangebenoatame liki Lakini yembe kazide lilakwa lilobe likulo ,mwana wa Daudi, unikumbutu ⁴⁰Yesu ngaajimangaamwa mundu yulualetelwe kwake Buka apo yulu' ywange lola paankaribie yesu ngaanokia. ⁴¹Upala nikupangiye kinamani. Ngaabaya Bwana mbala kukulola. ⁴²Yesu ngaamakia upate hinga imanii yako ilekuponya. ⁴³Mara nyoo ngaapata bona, ngaankengama yesu kunkwega Nnuugu! paababweni linonandu bote ngabamsifu Nnungu;-

19

¹Yesu ayingile no pita kati ya yeliko. ²Na apo pabile na munda yumo ywakemelwage Zakayo. Nga ywabile nkulo ywa atosa kori kai mundutayili ³Aabile kapaya kummona yesu mundu gani lakini ashindilwe bona kwa mwanja ya twela bandu, bukana abile mwipi ywa kiimo. ⁴Kwa an yo alongolile lubilo nnunge ya bandu, no abuka nani ya nku'yu ili awese kummona, kwa mwanja yesu akulibie pita ndila ayo. ⁵Yesu paakite pa eneo lelu alingite nnani ngapammaki, Zakayo upange araka uuluke, kwa mwanja lino lazima niise tama pa nyumba yako. ⁶Nga paapanga kiyumbia, aluka no kumkalisha kwo pulaika. ⁷Bandu boti pababweni goo, ngabalalanika, kubabayo, Ayu kuntyangilya mundu ywaabile na sambu. ⁸Zakayo ngayima no kummakia nkulungwa linga nkulungwa mali yangu nibapea, bangali kuikombwa na mwana nimpokonywile mundu ywoywolote kilebe nilwakunkelebukeya mula nsese. ⁹Yesu nga pammakia, lino ukomboli aikite pa kasako pano, kwa mwanja ywembe ni mwana wa bulaimu. ¹⁰Bukana na mwana wa mundu aisi kuapala na kuakomba bandu babaobite. ¹¹Pabayaine ago, ayendelile longela no pia mfano, kwa mwanja aabile papipi na yerusalemu, na bembe babayage kwali uku'lungwa wa nungu wabile pipi hnekana lmalajimo. ¹²Ngaamaki Ofisa yumo aye ku nnima wa kuutalu ili apoki ukulungwa na buka apoabuye. ¹³Abakemite apanga kasi bake kumi, ngabatpeabmafungu kumi, ngababaki nmpanganngi biashara mpaka panaabuyangana. ¹⁴Lakini bananchi bake baati kunchukya ngabatuma bandu bayende bankote no baya, tukani bundu yo atutawale. ¹⁵Baada ya buyangana kaya paabii yo pangilwa nkulungwa ngapaamulisha balu apangakasi baabalekile mbanje bakemelwe kwake, apate tanga faida gani yabaipatike kwo panga biashara. ¹⁶Mundu ywa kwanza aichile, no baya, ngwana, lipungu lako libelike mapungu kumi, ¹⁷Aywo ofisa ammakie upangite kinannoga mpangas mwema kwa mwanja aabile mwaminifu kwa kilibe kichini, alua panga na mada luka nnani ya milema kumi. ¹⁸Yyenebile ngaicha, no baya Ngwana, lipungu lako lipangife mapungu mafano. ¹⁹Aywo ofisa ngaamakia, utole mamlaka nnani ya milema mfano. ²⁰Na ywenge ngaaisa, no baya Ngwana ayeye'ye'pe mbanje yako, naibekite mwiso mukitambala. ²¹Bukana na nayogwipe kwa mwanja wenga wa mundu mundu nkale. ubuya chelo changali kibika no una changali panga. ²²Aywo ofisa ngaamakia, Bukana na mwaulongei wa mwene, niluakuhukumu wenga wa mpangakasi mmayi. Waatangite nenga na mundu nkale Ndatola changali kibika no una changepanda. ²³Bai, mbona undabika lii mbanje yango benki, lenga panabuya ndole pamope na faida? ²⁴Ofisa ngaammaki bandu babayemi apo, mumpokonywe alo lipungu na mukampey yulo ywabile na mapungu kumi. ²⁵Ngabammakia Nywana, ywemmbe aina mapungu kumi. ²⁶Nda kummakianga, kila mundu yaabilenaso alua yongekelwa kae, lakini ywanalibanacho ata chelo chaabilenacho

kiluatolelwa. ²⁷Lakini aba apinzani bango, baangali palanibee nankulungwa wabe, mualetange nnonge yango na kuabulaga. ²⁸Baada ya baya ago, ayendelele nnonge kau'bu'ka yenda yelualemu. ²⁹Yaabite paakalibie bethfage na Bethania, papipi na kitu'bi' sa mizeituni, abatumite banamase bage abile. ³⁰Kaabaya: yendang pa pipi na nnema wa jirani kamuyingya, mwalia baa mwaba na mbunda ywangepandilwa balo. nnyogolyange nnetange kwango' ³¹Mundu mwanaanokie, mbona mundayugwa mubayange "Ngwana andakumpala". ³²Balo babatum ilwe baye, baamweni mwana mbona kat yesu mwaababakie. ³³Pababile kabanyonywa mwanambonda amiliki baatikumakia kwa mwanja kile mundu kunyo'gwa mwana mbonda oywo? ³⁴Babaite Ngwana undukumpala. ³⁵Bai nyabampelekye yesu, ngabatandika ngabo yabe nnani ya mwana mbonda no kumwobai yesu nnani yake. ³⁶Pabile kayenda bandu buatandike magubogabe mu balabala. ³⁷Paabile kaela, kitumbi cha mizeituni, banamase baafumbwi palaikya kuntukusa Nnu'ngu kwa lilobe likulu kwa mwanja ya makowe makulu' babagabweni, ³⁸Kaabaya, Nga mmilikiwa nkulungwa ywaiccha kwa lina la ngwana! Amani nnani na utukufu nnani. ³⁹Baadhi ya mafarisayo pa nkutano ngaba mmakia, Mwalimu uakotokea banamase bako. ⁴⁰Yesu ngayangwa no baya ndakumakia mwanja aba bakotwike, maliwe galua pia lilobe. ⁴¹Yesu paukaribie nnema atikuulelya. ⁴²Kaabaya ikapanga utangite hata wenga katika masu'ba aga makowe ambogo gagakulefya amani! Lakini nambiambino gatiiika pamingo gako. ⁴³Bukana na masu'ba gandraisa ambapo adui huko balua chenga boma pa pipi na wenga, no Zunguka na kuukandaniza buku kila pandu. Balua kutumbuya pai wenga pamope na banabako. ⁴⁴Balua kulekya hii hata liwe limo nnani ya linge; kwa mwanja watungite lii wakati Nnunu paapayaye kukukombwa. ⁴⁵Yesu aajingile Hekaluni no tumbwa kuabinga balu bababile kabapemea. ⁴⁶Kaababakia "landikilwe nyumba yangu ya baa nyumba yo salya, lakini mwenga muipangite likolo la anyang'anyi" ⁴⁷Kwa anyo Yesu aabile kafandisha kila masuba Hekaluni makuhani akuluna baalimu ba sheria na iongozi ba bandu bapalage kummulaya. ⁴⁸Laki baashindilwe pata nndika ya panga anyo, kwa mwanja banduboti baabile kabampikanga kwa makini.

20

¹Iyabile lisuba limo yesu pabile kabayigana nandumu hekalu no ubili injili, apindo ba dini akulu na balimu ba salya batikunyendelya pamope na api'ndo. ²Balilongela na kumakia, kwa amuli gani upanga ga, au nyai yakupeile amuli ye panga gaa. ³"Nembe ngayangwa na kwa bakia, nani mba lakunikia liswali. munibakie ubatiso wa yoana je wabu'ki kunani au kwa bandu? Ngaba tumba lokiana bembe kwa bembe, ngababaya, mamatubante wabui kunani alua tulokia, mbona mumwobilile li? ⁴Na mana tubaite wabuni kwa bandu, bandu boti apa baluatuku'mwa kwa maliwe, maanabandu bote bandau'bi'lya paanga yohana nnondoli. ⁵Bai ngabanyangwa tutangite li kwabu'ka ⁶Yesu akamwambia hata mimi siwaambi ni kwa mamlaka gani nalenda haya. ⁷Ababakie bandu lukongo lu, "mundu yumo apandike ngunda wa mizabibu ngalikodisha kwa akulimaba mizabibu, ngayenda ni'ma wi nji kwa muda nnacho. ⁸Kwa muda walipangishite alituima mtumishi kwa akuulima ba mizabibu. Lakini ali'mba mizabibu ngabanku'bwa, ngabanki'bu'ya moko sika ⁹Bu'ka po ngantuma kai' ntumisi ywi'ngi nembe ngakunku'mbwa kumpanga kina nyata, ngabanki'li buya moko sika. ¹⁰Ngantuma kai' ywenetatu na aywo batikunumia na kuutaikwa panja. ¹¹Kwa nyo mwene ng'unda ngabaya, mbala pangabuli? mbole kuntuma mwana wangi ywanipendile. kwa balua ku mwesimu. ¹²Lakini alimiba mizabibu pabamweni, ngababakiana bembe kwa bembe, nobaya, 'Ayu' nga mwene tumulage ulisi wake ube witu. ¹³Ngabampia panja ya ng'unda wa mizabibu na kumulaga. je, mwene ng'unda alua kwa panga namani. ¹⁴Aisa kwaangamisa alimi boti ba ng'unda wa mizabibu na aluakwapea ng'unda wo ali'mi bi'ngi" Na bembe pabayu' wine go, ngababaya Nnunu akani. ¹⁵Yesu atikwalinga, ngabaya "Je lyandiko li linamaang gani" liwe lyabalikani baoshi lipangite liwe lya mbwega? ¹⁶Kila mundu ywatu'mbuka kunani yu'lu ywalyantu'mbu'kwa lyakuakumpona. ¹⁷Basi andisi na apindo ba makuani bapalike ndi'la ya kumoywa saa yoyote batangite lukongo lwo abalongei bembe. ila bayongwape baandu. Kwa nyo baningage kwa kumwangalia, ngabatuma apelelesi babaipangite bandu. ¹⁸Kwa nyo baningage kwa kumwangalia ngabatuma apelelesi babaipangite bandu bene haki, linga bapateta kosa kwa hotuba yake, lenga kumpeleka kwa atawala na bene mamlka. ¹⁹Nabembe ngabannokia, kababaya Mwalimu, tutangite kwamba undabaya no fundisha ileba ya kweli no saviswali na mundu yoyote, lakini wenga ufundisha ukweli kuhusu ndela ya nnunu" ²⁰Je ni halali kwitu tepe hodi kwa kaisali au li? ²¹Lakini yesu atangite mtego wabe ngaababakia ²².Mundaye lwela lbile no chapa ya kuminyo ya nyai nnani yako "Ngabayoy ya kaisari" ²³Ngaababaka Bai mpenge kaisali gagabile ga kaisali na nnunu' gagabile ga nnunu' ²⁴Baatidisi babakuu bamakuani babileli na uweso wakoso vhelelo chabaile nnungi ya bandu. Bateshanga majibu gake na bandayangwa li chocale. ²⁵Badhi ya masadulayo ngabannyendya, bal;o ba babaya ntopo ufufuo, ²⁶Ngabannokia, kababaya, 'Mwalimu, musa atuanatuandikye pango mana mundu awdikwe na nnongo mwene mwawa ambaye ntu'pu' mwana bai abidiantu'le nwawa wa nnangoe na papat nakwe kwa mwonja wa kaka bake. ²⁷Kwabale na alongo saba bakwanza bakobike, nngaa wa wangali leka mwanzo, ²⁸Na wenebele kae. ²⁹We ne tatu, atikuntola nyanyalonyala nganyo wasaba wa saba alekite li mwana. ³⁰Baadae yolo nwawa kae atiwa. ³¹Mu ufufuo alwapanga nwawa wa nyai kwaa mwanja bote saba babi batekunkobwka. ³²Yesu ngaabaya, "bana baulimwengu wono bandu kobeta na konda. ³³Lakini bado babastahili pokya ufufuo wa wafu no jingya wa milele bakobelkali wala bakondali. ³⁴Wala bawesali waa kai, kwa mwanja bapanga sawasawa na makaita na ni bana ba nnu'ngubana ba ufufuo. ³⁵Lakini yo bafu bandafufulikwa hata musa abonje pandu muhabali ya mwitu, palu ankemitw Bwana kali nnu'ngu' wa Ibraimu na nni'ngu wa Isaka na nnu'ngu wa Yakobo. ³⁶Baadhi ya balimu ba salya ngabayangwa mwalimu uyangwile vizuri. ³⁷Baahi ya balimu ba salya ngabayangwa, mwalimu uyangwile vizuri. ³⁸Bafayile li kunnokia maswali genye zaidi ³⁹Yesu ngaabaya, kwa buli bandu babaya lairistu babaya mwana wa daudi? ⁴⁰Kwa mwanja daudi mwene abata mu zabvuri; Bwana amkie mwana wangu Ufame mmoko

mmalyo. ⁴³Mpaka niabele andumu bako pae ya magolo gako. ⁴⁴Daudi akena kisitu bwana bai alwababuli mwana wadaudi ⁴⁵Bandu boti boti pababile kabampekanya ngaa babakia banamase bake, babakia ⁴⁶Muilendole na baadisi, babapendi tyanga baweti magu'bu' makicho, na babapendi tyango baweti magu'bu' malacho, na babapendi tyango baweti magu'bu' makicho, na bebapendila salamu maalumu muimu mumasoko naitege ya isima mu nyumba ya kununu'ba nnungu, na pandu poa isima kukdamu. ⁴⁷Bembe kae balya mumajumba ga aalwawa babawelikwe na asengo babe, na baipango bandasali sala ndacho bano balwapoke ukumu ngu'lo zaidi.

21

¹Yesu atelola ngabona analomematajini bababile kababeka luela lusabe mukibe kyo. ²Ngamona ayumwelekwa yumo kebaka kuela lwake silingi ibile. ³Nyonga baya ndakumakia, yuno nkeba mwelekwa abikete ya mbone tailiko mwaboti ⁴Aba boti bapuke yoti zawadi yana mbone katika ilebe yaba bile nayo. lakini yumo mwelekwa nkeba pamoja na ukeba wake apiite eleyoti yaibile nayo yatamaenayo kwaajili ya ishi kwake. ⁵Wakati wenge pababile kaba longela kuhusu kanisa, namana mwalapambika safina maliwe safi na matoleo ngababaike. ⁶Kwa abari ga mamboganop gamugabona, masuba gandai sa ndupu liwelimolala lekelya kunani ya liwe lenge ambalo la bomolewa lili. ⁷Nyonga bamakia, ngababaya" mwalimu, mako gano gapitya pakubawi? nanikele pia isara kwamba gano makowe gako karibu pitya? ⁸Yesu ngayangwa" mubee mwalolii kana mukongelwe. alwaisa kwa lina langu, kababaya, nenga", muda wenda egelya, kwaa muwafate. ⁹Maa nyoine bulwe na puyopuyo kana nyogope, kwakitumbu gano makowelazima gapiti wote, lakini mwisho gapitya lili haraka". ¹⁰Bukapo ngaabakia, "Bandu balwa kakatuka na bandu benge, naufalme kunani na ufalme wenge. ¹¹Kwa baa nendemo kulu, na njalanautani katika maeneo gana mbone. Kwa la baa na matukio go tisha na isara ya tisha ba ka kunani. ¹²Lakini kabla ga ma koe gano goti, bauwabeka maboko gabe kunani inu na kubatesa kuwapeleka kwo makanisani na magereza, letanonge ya utawala na bene madaraka kwa kitumbu yalina langu. ¹³Yenu ya lwa yogolekwa furusa ya ushuhuda" ¹⁴Kwa nyo muamue moyo winu kutoka andoa kuitete mapema, ¹⁵Kwa kintumbu na lwa kupea malongega hekima, ambago abaya binu boti balwa wesahili pinga au kuikana. ¹⁶Lakini mwalwa kanilwa na appendo binu, alongo binu, alongo inu na mambiga binu, na balwa kumulaga bengebinu. ¹⁷Balwakuchukila mundu yomo kwa kitucha lina langu. ¹⁸Lakini tupo hata lunywili lumo lu miitweinulwa kwa oba. ¹⁹Katika pumilia mwalwa iponya moyo winu. ²⁰Pamwabona yelusalemu itelelilwe na bana jesi, basi mwatange mwaibile uaribifu wake usenda karibia. ²¹Balu bababile yudea babatuki muitumbe, na baba bile kati kati ya mji baboke, na kana mualeke baba bile mumiji jingya. ²²Kwa maana masuba ganoni golepyana, ili ibile ikowe yoti yaiaandikilwe gapa timya. ²³Ole kwa balu bababile na ndumbo na kwa balu baba yongea katika masuba go! kwa maana kwa kwa boana dhilinguluka katika muji, adhabu kwa bandu haba. ²⁴Na balwa tombonga kwa ukaliwa lipangana balwa tole lwa natekwa kwa na bandu boti, na yelusalemu yalwa lebatwa na bandu ba ulimwengu, mpaka wa kati wa bandu ba ulimwengu pawakamilika. ²⁵Kwa lwa baana isara katika lumu, mweina lutondwa nakatika nxhi kwalwa baana dhiki ya ulimwengu, katika kataa tamaa bokana na mliowa bahari na manjombe. ²⁶Kwa baa na bandu balwa induka kwa yogopa na katika kutarajia makoego gagapitya buka kunani ya lunia. kwa maana nguvu za kunani yalwatikisika. ²⁷Bukapo palwa kumona mwana wa Adamu kaisa maunde katika nguvu na ututu kulo. ²⁸Lakini Makoe gano pagatumbwa pitya, mwayeme, mutondo beyemitwe inu, kwa kitumbu ukombozi winu wenda egelya. ²⁹Yesu ngaabakia kwa mfano, muulole kongo, na mikongo yoti. ³⁰Papia ipuk, muiboni mwabene na mtange ibelee penja tayari ibelee karibu ³¹Paibile mana mubweni makoe gano gagapitya, mwenga mtange mwa ibelee utawalawa nongo uegelile. ³²Ukweli, ndakumakianga, ubei uno walwape talili, mpaka makoe gano koti pagapiitya. ³³Mbingu na nchi ya lwapeta lakini maneno gangu galwa petalili. ³⁴Lakini muilole mwabene, ili ibelee mioyo inuyakane elemewa nafitina, uevi, na maangasho ya ga maisha gano. kwakitumbu lelulisuba lala kumwisilya ghafula ³⁵Kamamtego kwa kitumbu ya lwa baa kwa kila yumo ywalya ishi katika kuminyo ya dunia yoti ³⁶Lakini mubeetayari wakati woti, muklube mubebe imara pa lengana epuka gonogoti gaga pitya, na yema nonge ya mwana wa Adamu. ³⁷Basi wakati wa mtwekati abilekafundisha kanisani na kilo apitike pan ja, na yenda keleka katika kitombe wauke melyn mizaituni, ³⁸Bandu bonti nga bamwisilya lindaena mapema ili kupekanya ngatiya kanisa,

22

¹Basi sikuu ya kate wanga jea chachu yaabiyende karibia, ambayo ikemelwa pasaska. ²Abaya ba yesu na andishi batejadilia na jinsi ya kumulaga yesu, kwa kitumbuba yo gwipe bandu. ³Setani ngajipya ngatiya yuda iskariote, yumo ya balu banafunzi kuminebile. ⁴Yuda ngaenda panga na mayaudi na hapendo namna yakuwesa akabidhi yesu kasabe. ⁵Bate pulaika, nayekeyetana kupea ela. ⁶Ywembe alidhike, na atepala luhusa ya kukamuya yesu kasabe kutaluna likundi la bandu ⁷Lisoba lamikate yangejea cha chuikite ambapo kondolo wa pasaka lazima apiilwe. ⁸Yesu ngaatuma petrone Yohane, ngabaya "muyende mukatuandalie chakulya cha pasaka ili tuike tulye. ⁹Ngaba nokia, kwaku kwo upala tupange ago mandalio" ¹⁰Ngaa yangwa, " mupekani, pa mwajingya mujini, mwana na lome ywa ambae apotwi kibega cha mase alwa kwemba na mwenga. Mfate kulukunyumba ya lwa jingya, ¹¹Bukapo mumakie pendo wa nyumba, "mwalimu, akubakia, "kibile kwaku chumba cha ageni, mahali ambapo nlwalya pasaka na bana mase bangu?" ¹²Alwa kunaya chumba cha gorofa ambacho kibile tayari. mwapange maane hizi amo. ¹³Bukapo ngabaenda, bajekolya kilakilebe ngati mwa babakilye. bukapo nga baanda chakulya cha pasaka. ¹⁴Muda pa uikite ngaatama na balu banamase bake. ¹⁵Bukapo ngaabakia, "uina hamu nguluyoya kikukuu yenu ya pasaka na mwenga kabla ya teselwa kwangu. ¹⁶Kwa nyo ndakumakianga, malwalya lili kae mpaka pagatimwa katika utawala wa nongo. ¹⁷Bukapo yesu ngaatola kikombe, na payo

mwile kusukuru, ngaabaya, " mutole cheno, namubagane mwabe ne kwa mwabene. ¹⁸Kwa nyo ngani makia, nanywalili kikombe cha misabibu, mpaka utawala wa nongo powa isa. ¹⁹"Bukapo ngatola mkate, naupa yomwile sukaru, nga metwa, na kuwapeya, kuno kabaya" Wono ni yega yangu ambbaowaupii lye kwa ajili inu. Mupange nyo kwa kuni kombwokya nenga." ²⁰Nga tola kikombe nyonyonyo baada ya cha kulya cha kilo ngaaba ya,, "kikombe chenu ni aganom la yambe katika damu yangu, ambayo itepenga nika kwa kitumbu chinu. ²¹Lakini mulole. yulo yani saliti abite pamoja na nenga pameza. ²²Kwa mwanjaa mwana wa Adamu kwa kweli aenda kisake nga mwaiyomwi lazima shwa. lakini ole kkwa mundu yulo ambae yembe mwana wa Adamu ywa salitiwa. ²³Ngabatumbwa lakiana benekwa bene, nyala katiitu twen ga ambaye ywa la panga likowe lenu. ²⁴Bukapo ngagapita bishana pakatikati yaabe ninyauywa fikiliwa panga kulo kuliko boti. ²⁵Nga abakia "utawala wa bandu wa Alimwengu bai na ubwana kunani yabe, na balu bene madaraka kunaniyabe Bakemelwa bahesimiwa uta wala. ²⁶Lakini ipalikwa lili mube nyo mwenga badala yake, leka nyulu ambae ni kulo wineabe ngati chini Mayulo ambae ni wa muhimu muno aba ngati ywatumikilwa. ²⁷Kwa kitumbu ywaku kolo, yulo ywa tama pameza au yulo ywa tama pameza au yulo ywa tumika au yule ywatama pameza? nnanenga bado kati inu ngati ywa tumikia. ²⁸Lakini mwenga ni balo mwamuendelya ba nnanenga katika mapayo gangu ²⁹Nipeya mwengu utawala, ngati nenga tati mwanipe ileutawa, ³⁰Ibile mpate lya na nywa pame zayangu pene ytawala wangu. Na mwala tama pene kitegucha samani kamui hukumu kabila kumi ncheleza israeli. ³¹Simoni, simoni, utange ibela setani ate kuba, lenga apatengati ngano. ³²Lakini nitekulobya, kwa ibele imani yakoka na ishindwe. Baada ya kuwa ubwitekae, wa kangamaye alongo bako. ³³Petro nga abakia, "Tati, nibeletayari ye ndana wenga kuligereza na ata katika wa" ³⁴Yesu nga yangwa, "ndakubakia, petro, Nanume alwabeka lenu, kabla ananikanalili mari itatuibele unitangite. ³⁵Bukapo yesu ngaabakia, "Tupu". ³⁶Bukapo ngaabakia, "lakini lelo, kila mwene puko, na atole pamoja na kitundu cha yakulya. yulo ywa abile tupu lipanga ibidi apeye ngubo yake apeme yumo. ³⁷Kwakitumbu ndakumakia, goti ambago gaandikilwe kwaajili yangi ni lazima gatimilike, na atolelwe ngiti mundu ywa tek wanatoorati kwakitumbu chelo cha kilondolilekwa ajili yangu kyenda timwia". ³⁸Bukapo ngababaya "Tati, ulole! ganoni mapenga gabele. "na ngabakia galangani. ³⁹Baada ya chakulya cha kilo, yesu ngaboka, ngati mulo mwapangite maraya kwa maranga yenda kitumbe cha mizaituni, na bana mache kaba faata. ⁴⁰Pabaikite, nga abakia, " mulebe ibelekanamujingi majibuni" ⁴¹Nga yenda kutalu nabembe ngang'uluyo wa liwe, nga apiga magoti ngaloba,, maana ⁴²Nga abaya, "Tati, maana kopola, unibokee kikombe chenu. lakini siyo mwa nipala nclili, lakini upendo wako upangike. ⁴³"Bukapo maika ngapitya mbinguni ngaapityanga nyea nguvu. ⁴⁴Abile katika boshwa, nga aloba kwa kusudya munomuno, na lyusu lake labile ngaatima tone makulo ga damu, kkaga ndo mbonga pae. ⁴⁵Wakati paisi yumuka buka malobya gake ngaisa kwa bana masengaakolya bagonjike kwa kitumbu cha sononeka kwabe, ⁴⁶Nga alokia, mwanja kele integonja? mu yumuke mulobe, ibee kana kana mujingi majaribu. ⁴⁷Wakati paabile bado kalongela, mulole, lipenga likuko labandu kalipitya, na yuda yumo babalo mitume kumi ne bele kaalongo. nga isa karibu na yesu nga mbusu, ⁴⁸Lakini yesu nga amakia, " Yuda, usaliti mwana wa Adamu kwa ku mbusu?" ⁴⁹Waklati balu bababile karibu na Yesu pababweni ago kagobitya, ngababaya, "Tati habatu wa kombwe kwa mapanga?" ⁵⁰Bukapo yumo wabalu ngakombwa tumisi wa kuwani kumu. na kata lisikilo lake la malyo. ⁵¹Yesu nga baya, "Yeno ilengani. na pakunywa lisikilo lake, nga ponea. ⁵²Yesu nga abaya kwa kuhani kulu na apendo ba kanisa, na apendo babaisile kinyume chake, "je muisile kwaajili ya ibele kumbwana na pokonywana, na murungu na mapanga? ⁵³Pana bilena mwenga masoba goti mulu mukanisa, mwabekitelili moke ginu kunani yangu. Lakini yeno ni saa yako, na madaraka go lubendo. ⁵⁴Ngaba moywa ngabanongoya, ngabaneta panyumba mwa kuhani kulu. Lakini petro nga fatilia kwa kutalu. ⁵⁵Baada ya washa moto katika ulu uwanda wa ngati na pabayo mwile tama pae pa moja, petro ngaatama pakatikati yabe. ⁵⁶Tumisi yumo nwawa ngamona Petro paabile atami pakatikati mwanga waupitile na mwoto, nga nola nga makia, "Yona mundu abile pamoja na uyu. ⁵⁷Lakini Petro atekana, ngabaya "Wenga ubile pamoja na haba". ⁵⁸Baada ya muda pasini, mundu ywenge nga mona nga abaya "Wenga ubile pamo na aba. " Lakini Petro nga ayangwa, "Malome nengalili. ⁵⁹Baada ya lisalimo petu, nalome yumo kisitiza nga baya, ""Kwaku kabisa yuno mundu abile pamoja ne kwe, Maa ni mgakikaya. ⁶⁰Lakini Petrol nga baya, Nalome, yumo nitangita lilau baya. Na mara, wakati kalongela, nguku na nume. ⁶¹Ngalagambukatati ngano la Petrol. Nangaakumbukya malongelo gatate, palu pa matie, ya kabla ya nume beka lenu, walani kana mara itatu. ⁶²kaenda panja, petrol aleikwa uchunguwambone ⁶³Baada ya hapo balu analome baba bile kaba nendela Yesu, ngabanyobya nakukombwa. ⁶⁴Baada ya kumwekye minyo, ngamanokia kababaya, Ulinddwe ? ninyaiywa kukombile? ⁶⁵Ngaba longela makowe ngambone tofutina Yesu na kukufuruywembe. ⁶⁶Mara paikite kindae, Apendo babandungaba kusanyika pamope, Akulubamakuwani na andisi. Ngaba peleka kwa baraza. ⁶⁷Kababaya, maana wenga wa Kristu, tubakie lakini ywembe ngaabakia, maana nimakie mwani haminya lili, ⁶⁸Na mana nalwakunokia mwani yanywalili. ⁶⁹lakini tumbulya na mbeyambe na endelya, mwana wa Adamu alwapanga atamaa muloboko lwa kwa nguvu ya nongo. ⁷⁰Botingababaya, kwaiyo wenga nimwana wa nongo? na Yesu ngaabakia, mwengamubaikenga nenga. ⁷¹Ngababaya mwanja kele bado katupalaushida ? kwakitumbu twengatwabene tuyoinebuka nuikano wakemwene.

23

¹Mkutano woti bate yema, ngabapeleka Yesu nonge ya Pilato. ²Ngaba tumbwa, kunongela kababaya, tukoli mundu yuno kaombea bandubitu, kw kanikia kanatupie kodi kwa kaisali, nakabaya eti ywembe mweneni kristu, na tawala. ³Pilato naganokia, ngabaya, wenganiwatawala wa Mayaudi? Na Yesu ngayangwa, wenga nagabayanyo. ⁴Pilato ngamakia kuhani kolonamakutano, nibonali likosa kwa Mundu yuno. ⁵Lakini bembe nga bakong'ondwa, kababaya abile kashawishi bandu, kafundisha ayaudi boti, tumbulya aalilaya na nambiambe habile pano, ⁶Pilato pa ywoine gano, ngalokikia ngati

yuno Mundu wa galilaya? ⁷Pakwipwile kuwa abile paeya utawala wa Herode, ngapeka Yesu kwa Herode, ambaenembe abile yerusalemu kwa masubago. ⁸Herode pamweni Yesu atepulaika muno kwa kitumbu apae kumona kwa masubagambone. Ayoae habari yake na andetamani bonalimo la miujiza kaipangilwa na ywembe. ⁹Herode atekunokia Yesu kwa makowe gambone, lakini Yesu hanyangwili ¹⁰lolote. Makuhani akulu pamoja na wandishi bate yema kwa ukale na kushitakya. ¹¹Herode pamoja na askari bake,batekutukana na kunyobya, nakumwalika ngobo safi, na bukapo ngabakereboya Yesu kwa pilato, ¹²Herode na Pilato babile limbwiga bukalisobalo, kablaya gobabileelewanalili. ¹³Pilato ngaakema makuhani akulu na atawala na umatiwa bandu, ¹⁴ngaabakia, munileti mundu yuno ngatimundu ywa mwongoza bandu bapange mabaya, namlole,baaya ninokia nonge inu, nalibona likosa kwa mundu yonokuhusu makowe goti amabyo mwenga mwenda kushitaki ywembe. ¹⁵Ndupu, wala Herode, kwa maana akelebwie kasitu, namlole ndupu lolote chaakipangite mpaka apatewa. ¹⁶Kwanyo bainalwa kupea azabuna kunekelea. ¹⁷Mbiambe, Pilato ibidi alekelwa tabilwa yumo kwa wayahudi wakati wa sikukuu. ¹⁸Lakini boti bakombwi ndoti pamoja kababaya, umoye hayo, mautuyogoli Baraba. ¹⁹Baraba abile ni mundu ambaye abekilwe mugereza kwakitumbu chauasi fulani katika kijiji na kwabwaga. ²⁰Pilato ngaabakiakae, aende tamanya kunekelea Yesu. ²¹Lakini bembe bakobwi ndoti, kababaya,atesekeateseke ²²Ngaalokia kwa mara inetatu, mwanjakele yuno mundu apange makosagani? Nalibnali likosa lopamga apate a

²³Lakini bate kusititiza kwa lilobelakunani, kabapala ateselwe. Nalilobelabalate kushawishi pilato. ²⁴Kwanyo pilato amuite kwa peamwabapala bembe. ²⁵Nganekekea yoleywa bapala ambaeatetabilwa kwa kitumbu cha nyong'onyiwe na bulaga. Lakini nga mpia Yesu kwa ndotiyabe. ²⁶Pababile kabapeleka batekumoywa mundu yumo ywa kemelwa Simoni wa ukirene, kabokya katika nchi,ngabatweka salaba ili apotwe kafata Yesu. ²⁷Umati kulu wa bandu, Naalwa wa ambao pate uzunika na kunobya kwa ajili yake, baroile kama mfata. ²⁸Lakini batekwagala mbikya, Yesu ngaabakia, mwaenja ba yerusalemu, kanamnilinenga ila muileli mwabene kwa ajili ya bana binu. ²⁹Mulile masuba ngandaisa ambayababaya,bate barikiwa baba bile baba bile ndupu ubeleina matumbo gagakoka beleka, namabelea mbagobana yongeeali. ³⁰Apo ngababakia mutwe kuibakia itumbe,mtu tombokiange na naitumbe mtuwekeli. ³¹Maana mana bapanga makowe agamana ya panga kongomege ,yapangubuli maana wapanga nyomo? ³²Analomebenge, alifu abele, batapeleka pamoja na ywembe ili babulagilwe. ³³Pabaike sehemu yaikemelwa fuvu la kichwa . apo kama tesapamoja na balu aalifu, yomo upande wa malyo na ywenge upande wa keya. ³⁴Yesu ngabaya, tate uasamihi, kwa maana batangile lili la panga. na bembe ngaba kombwa kura, bagana ngobo yake. ³⁵Bandu bate yema kabalola kuna atawtawala kabanyobya kababaya, Aokoiebege, tumbwe aiokoe mwene, maana ywembe ni kristo wanongo ya chaulilwe, ³⁶Askari nabembabate kucharawa, batekumwegelya ywembe na kupea kasiki. ³⁷Kababaya manawenga wa mpwalme wa ayaudi uiokoe na mwene. ³⁸Kwa bilena alama kunani yake yayaandikilwe YOMONGA MPWALME WA AYAUDI. ³⁹Yumoywa aalifywa tesilwe atekutukana kababaya, "wenga nga wa kristo? uiokoe wamwene natwenga" ⁴⁰Lakini yuloywenge ngayangwa, Ngamendya, wenga unyopali nongo, ubelemu hukumu yeyeno? ⁴¹Twenga tubile pano kwa haki, kwa maana twenga twenda pokya chele chatusitahili kwa itendo itu. Lakini mundu yano hapangitelili lolote libaya. ⁴²Naate yongea," Yesu, unikomboki pawajingya katika upwalme wako". ⁴³Yesu nga abakia," mininda kubakia, leno ino wabaananenga paradiso". ⁴⁴Apo yabile kaika saa sita, lubendo lwaisikunani ya nchi mpaka saa tisa. ⁴⁵bwea wa lumu wa teimika. Bukapo shuka la kanisa latebaganika pakatikati tumbulya kunani. ⁴⁶Ngalela kwa lilobe la kunani, Yesu atebaya," Tatimoko mwako niibeka moyo wangu," Baada ya longelaagangawa. ⁴⁷Wakati Akida pa bweni gagapitike atekunumba nongo kabaya," kwa kweli yunoabile mundu mwene haki. ⁴⁸Wakati umatiwa bandu babaisile pamope lola pababweni makowe gagapangitebate buya kuno kabaikombwa yubayabe. ⁴⁹Lakini mabwiga bake,na alwababafatike boka galilaya, bayemi kutalu kabalola ago makowe. ⁵⁰Ulole,pabile na mundu ywa kemelwa Yusufu, amabye ni yumo wa baraza mundu mzuri na mwene haki. ⁵¹(habile ayeketyanilili na mwabaamwite na itendoyabe) . Boka Armathaya, muji wa kiyaudi,ambao wa bilekabalenda upwalme wa nongo. ⁵²Mundu yuno, anendae pilato,ateloba yega ya Yesu. ⁵³Atekumlia, Na kuutelelea sanda, na kuubekamulikaburi lalabile litechongelwa katika liwe, ambalo tupuywalesikililwa. ⁵⁴Yaabile ni lisuba laandaa, na sabatoyendaegelya. ⁵⁵Alwawa ,bateisanabo boka Galilaya, batekufuata, na ngababona likaburi yegayake mwaba ugonjike. ⁵⁶Batebuyana tumbwa andaa many'ung'yona marashi. Buka po lisubala sabato pabasikite kwa mujibu wa seria.

24

¹Mapema sana lisobalakwanza la juma,bateisa palikaburi,kabaleta manungyo ambago babile kabaanda. ²Balikili liwe libilingilwe kutalu nakaburi. ³Bajingilingati, lakini baukolilelili yega Yesu. ⁴Yapitile ibile bachanganyikiwe tokana na leno likowe, ghafula, banduabele bateyema pakatikati yabe baweti magobo gagang'ara. ⁵Alwawa babile na woga na lityapai kuminyo yabe, nga babakia alwawa, " Mwanja kelempala ywaikoti katika baba wile?. ⁶Habileli pano, ila atefafuka, mkombokimwa abaike na mwenga paabile bado Galilaya. ⁷Kabaga mwana wa Adamu lazima apiilwe moko ya bandu bene dhambi na ateselwe, na lisoba linetatu afufuka kae. ⁸Balo alwawa ngabakomokya makowe gake. ⁹Ngababuya boka kulika buri na kuwabakia mokowe gano goti balu kuminena moja na benge boti. ¹⁰Bai Maria magdalena, joana mari mawa yakobo, na alwa wa benge ngabapia hari yenu kwa mitumi. ¹¹Lakini ujumbe wono wabonekine ngaticharango kwa mitume, nabaamini lelilibalu alwawa. ¹²Hata nyo Petro ateyumuka, na butyika yenda akwo kulikaburi, naenda lilangati, aibweni sanda kisake. Petro nga boka enda kasake, ateshangala nikelecha cha kipitile. ¹³Naulole, abele katiyabe babile kabaenda lisobalolo katika kijiji chimo cha kikemelwa Emmau, ambacho cha bile maili sitini boka Yerusalemu. ¹⁴Ngaba jadili bele kwa bene kuhusu makowe go gagapitile. ¹⁵Ngaipitya ibele, wakati pababile kabajadiliana na likia na maswali,

Yesu nga papipi ngabanabo pamope. ¹⁶Lakini minyo gabe gate ibeliwa kutanga ywembe. ¹⁷Yesu nga abakia," nikele ambacho mwengamwabele chamukilongelya wakati kamutyanga? ngabayemapulu babonekinena uzuru. ¹⁸Yumo wabe, lina lake Cleupa, nayangwa," wenga ni wamundu wa kisako pano yelusalemu ambae atangite lilimakowe gagapitikemasoba gano?. ¹⁹Yesu ngaabakia," makowe gani? Ngabayangwa,"makowe kuhusu Yesu nmazareti, ambae abile na bii, ywa wesa katika itendo na malongelo nonge ya nongo na bandu boti. ²⁰Kwa jinsi ambayoakolu wamakuhani na iyo ngozi bitu mwabamoike kumuku kiwo na kutesa. ²¹Lakini twaamin ibele yembwe nga ywalwa kumekya huru Isarael. elo, lekana nahago goti, mbeyambe nilisoba linetataboka makowe we gano gapitile. ²²Lakini baadhi ya alwawa boka katika likundi lintu twatekwa shangala, baada ya baa mulikaburi kindae mapema. ²³Pabalikoseke yega yake, ngabaisa, kababaya ibele baba bweni kae mabonyo gamaika batebayaabile koti. ²⁴Baadhi ya analome ambao babile pamope na twenga majei kurikaburi, nakukukolya ngati mulu alwawa mwababaike, lakini bamwenili ywembe". ²⁵Yesu nga abakia," mwenga mwa bandu alalo na mwabene moyo ntopau naamini koti amabago manabii mwababaike. ²⁶Kwani yabileli lazima Yesu teseke kwa makowe gano na jingya katika utukupu wake?. ²⁷Bukapo tumbulya boka kwa Musa na manabii boti, Yesu nga fafanuliya makowe goti gagamusuywembe katika maandiko goti. ²⁸Pabaegeli chelo kijiji, akwo baabile kabayenda, Yesu ngapanga kana abile andelya nonge. ²⁹Lakini patekulazimisha, kababaya," utame pamojaa na twenga, maana kwenda pilyana lisoba ni ngati liyomweke," Nyo Yesu ngajingya ngenda tamanabo. ³⁰Yapitileibile, wakati wa taminabolya, ngatola nkate, ngaubariki, na kuutekwana ngaapeya. ³¹Bukapo monyogabe ngaga yogo lekwa, nga batanga, na ngoboka ghafula nonge ya minyo gabe. ³²Ngaba logelana benekwa bene," kwa kweli mioyo itu yabileli ngati, wakatipaabile kalongela na twenga mundela, wakati patuyogolile maandiko?. ³³Ngabakusanyika pamope, nabalu bababile pamope nabo. ³⁴Kababaya, tati afufuka kweli kweli, naapitile Simon." ³⁵Nyongaabakia makowe gagapite mundila, na namna Yesu mwaisi kubalaya kasabe katika kuukatankate. ³⁶Wakati ngabalongela makowego, Yesu mwene ateyema pakatikati yabe, na kuabakia, Amani ibe kwenu". ³⁷Lakini batiyogopa na patwa na wasiwasi na bafikiri baibweni moyo. ³⁸Yesu ngaabakia, mwanja kele mwenda fadhaka? mwanja kele maswali ganda kaka tuka mumoyo winu. ³⁹Mulole mokogangu na magulu gangu, ibele ninenga namwene? Munikunywe na mubone. kwamaana moyo ndupu nyama walayupa, ngati mwamunibona nenga banayo. ⁴⁰Payomwi bayanyo, ngaalaya moko gake na magulu gake. ⁴¹Payababile bado na pulahana yayiangabanike nakotoka amini, na shangala, Yesu ngaabakia," mubile na kilebechochote cha lya?. ⁴²Ngabapea kipande cha omba ywa yosilwe. ⁴³Yesu ngakitola, na lya nonge yabe. ⁴⁴Nga abakia," pana bile namwengea, natekumakia goti gaga andikialwe musheria ua Musa na manabii na zaburi lazima gatimia. ⁴⁵Bukapo nga yua malango gabe, ili bapatelewa maandiko. ⁴⁶Nga abakia," ibile iteandikwa, kristo lazima ateseke, na kufufuka kaeboka katika babawile lisubalinetatu. ⁴⁷Naungama na samaha wa dhambi lazima litangazike kwa lina lake kwa bandu boti, ndumbulya Yerusalemu. ⁴⁸Mwenga mwamashaidi ga makowegano. Uole nibapelekwa hadi ya tatibangu kunani kwinu. ⁴⁹Lakini mulende pano pakijiji, mpaka pamwawali boka kunani⁵⁰Buka apo Yesu atekwalongoya panja mpaka paba mwegelile Bethania. nga katuga moko gake kunani,na kubabaliki. ⁵¹Ngaipitya ibile, wakati paabile kaabariki, ngaaleka, ngapwotolya kunani enda mbinguni. ⁵²Baingaba kabanoba, na buya yerusalemu na pulaha ngulu. ⁵³Bayundeli tama kanisani, kabammalikiya nongo.

John

1

¹patumbu po kwai na likowe, na likowe lyo lyai pamope na Nnungu,na likowe lyo lyai Nnungu. ²Ali,likowe,patumbu po lyai pamope na Nnungu. ³Makowe goti gapangilwe pitya ywembe na bila ywembe n'tupu ata likowe limo lalipangilwe. ⁴N'kati yake kwai na ukoto, na awo ukoto waiabweya wa bandu bote. ⁵Bweya uyaka palubindu,wala lubindu lwawechite lii imiya. ⁶Pai na mundu ywatumilwe buka kwa Nnungu,mundu ywo akakemelwange Yohana. ⁷Aichi kati n'nondoli wachimulya ulu bweya,ili bandu bote bapate ubilya pitya ywembe. ⁸Yohana abile lii wulu bweya,ywembe achichimulya wulu bweya. ⁹Awo wai bweya wa kakape wawaichi kudunia na wanyei bweya kila mundu. ¹⁰Abile pa dunia na dunia yatengenezilye pitya ywembe,yantangite lii. ¹¹Aichi kwa bandu bake,na bandu bake bampoki lii. ¹²Kwa bandu babampokile,babaubeli lina lyake,aapangite bana ba Nnungu. ¹³Bembe babelekilwe,kwa damu lii wala gonja na mundu lii,au limbwing'a lii ila kwa Nnungu mwene. ¹⁴Na likowe lyapangike mundu na icha tama pamope na twee,tubweni bweya wake,bweya wa kichake kati mundu ywa buka kwa Tati atyali makowe manong'elya ga kakape. Na ¹⁵Yohana achimuli makowe gake,atondobiyelilobe lyake kabaya,"Ayo nganinchimulyange makowe gake kanilongela,"ywaicha badala yangu nenga ni mpindo kuliko nenga kwa kitumbu abile ata nenga nabelekwa lii. ¹⁶Badala yaicha katika upindo wake twaboti tupoki wabule kila cha tukipalite. ¹⁷Kwa kitumbu sheliya yaletilwe pitya kwa Musa,ilebe nyingi yaicha pitya kwa YESU KRISTO. ¹⁸N'tupu mundu ywamweni Nnungu muda woti wee mundu wa kichake ambaye ni Nnungu,ywabile pakwubu cha Tati,ampangite ywembe atanganikwe. ¹⁹Na aga makowe ga Yohana wakati apendo ba Alawi babatumilwe na Ayahudi kunaluya wenga lelo wa nyai? ²⁰Bila lendema akani lii,ila atiyangwa,nenga na Kristo lii. ²¹Ata nyoo batikunaluya,"Kwa nyo wenga wa nyai nambiyambino?wenga wa Eliya?atiyangwa,nenga lili"bati kunnokiya wenga wa nabii atiyangwa "lili"²²Bati kunnaluya kae,"wenga wa nyai?ili tukapei majibu bababatumite"?wibaya kitiwi wamwene?" ²³Bai kwai na bandu babatumilwe buka kummwitu:mwinyoshe ndila ya Nnungu;kati nabii Isaya yaalongela. ²⁴Bai kwai na bandu babatumilwe boka kwa Mafarisayo.Batikunnaluya na longela, ²⁵Kwa kitiwi unda batiza basi mana wenga wa KRISTO lii wala Eliya lii,wala nabii?²⁶Yohana atiyangwa na longela,"nendabatiza kwa mache,hata nyo,pakati yinu ayemi mundu wangali kuntanga. ²⁷Aywo ngaicha badala yango.Nenga niwecha lii kwiundwana kamba ya ilatu yake," ²⁸Makowe aga

gapangike Bethania,kwiye ya Jordan,mahali ambapo Yohana abile kaabatia.²⁹lisoba lyalikengime Yohana amweni Yesu kaicha kachake ngalongela,"ninge ngondolo wa ³⁰Nnungu ywaiopotwa sambu ya bandu. Ayo nga nalongei makowe gake kanibaya,"ywembe ywaicha n'chugu yango ni mpindo kuliko nenga,kwasababu abile kabla yango nenga. ³¹Natangite lii ywembe,ila gapangike gaa ili abonekane wa Israeli,panga naichi kanibatiza kwa mache. ³²Yohana atilongela,amweni Roho kauluka buka kwa Nnungu mfano wa ngunda,na atami panani yake. ³³Nenga na ntangite lii lakini ywembe ywatumite ili nibatize kwa machi atinibakiya,yulu nywawamona Roho kauluka na tama panani yake,aywo ngabatiza kwa Roho Mpeletau. ³⁴Nibweni na niakikishe pana ayu ni mwana wa Nnungu. ³⁵Kae lichoba lalikengime Yohana atijimaa pamope na banapunzi bake abele, ³⁶Bamweni Yesu katyanga na Yohana atilongela,linga,mwana ngondolo wa Nnungu. ³⁷Banafunzi abele ban'yowine Yohana kalongela bembe bankengime Yesu. ³⁸Na Yesu atitendebuka na kwabona banafunzi balo kaban'kengama,atikwanaluya,mpala namani?batiyangwa,mwalimu utama kwako? ³⁹Atikwabakiya,mwiche na mlote" na bembe batiyenda na palola patamaye,batami pamope nakwe lichoba limo,kwavile yapangite kati saa komi yaa.⁴⁰Yumo kati ya balo abele baban'yowine Yohana kalongela na Yesu abile endeleya nunawe Simoni Petro. ⁴¹Amweni nunawe Simoni na kumakiya,tumpatike masihi"(ywamayage Kristo) ⁴²Anetike kwa Yesu.Yesu atikunningaa na longela,"wengawa Simoni mwana wa Yohana"upa kemelwaKefa(maana yake Petro)⁴³lichob lyalikengime wakati Yesu papalage boka yenda Galilaya,ampatike Filipo na kummakiya,angengame nenga. ⁴⁴Filipo abiele mwene kaya wa Bethsaida,kachake Andrea na Petro. ⁴⁵Filipo ampatike Nathanieli na kumakiya,tumpatike yulu ambaye Musa ahandike abali yake katika sheriya ya manabii.Yesu mwana wa Yusufu,boka Nazareti.⁴⁶Nathaniel atikumakiya,"buli kilebe kizuli kiweza buka Nazareti?Filipo atikumakiya,uwiche na ulole." ⁴⁷Yesu amweni Nathanieli aichi kachake na longela,"Linga,mwisraeli kwelikweli ntupu ata ubuchu nkati yake. ⁴⁸Nathanieli atikumakiya,undakite kitiwi nenga?Yesu atiyangwana kummakiya,"kabla Filipo anakukema lii pawabilemwina ya mtini,nakubweni.⁴⁹Nathanieli atiyangwa,mwalimu wenga mwana wa Nnungu,wenga wa mfalume wa Isreal?" ⁵⁰Yesu atiyangwa na kummakiya,kwa sababu ngubakiye nakubweni pai ya mtini,je?"undabilwa? wabona makowe makulu kuliko gano? ⁵¹Yesu atilongela,uwobeli uwobeli nenda kukubakiya mwaibona mbingu kaimukuka,na kwabona malaika kabaubuka na elya panani ya mwana wa adamu.

2

¹Baada ya siku itatu,kwai na ndoa akwo Kana ya Galilaya na mao bake Yesu abile kwokwokwo. ²Yesu na banafunzi bake bati kokelwa kundoa yoo.³Wakati wabayomwikilwe na litoa,mau bake Yesu atikumakiya,n'topo litowa. ⁴Yesu kan'yangwa,"wa nwawa nenga gangolwa kwako nenga?muda wangi nenga unaika lii. ⁵Mao bake ngabakiya mashawishi,lwolvote namakiya mupange. ⁶Bai kwai na ibeya ya maliwe sita yabekilwe kwa ajili ya uluwa wakati wa sikukuu ya Ayahudi,kila limo litwelaga ndoo ibele au itatu. ⁷Yesu ngaabakiya,tweleyange mache mwibega ya maliwe"batitweleya mpaka panani. ⁸Ngapabakiya balo mashawishi mutolange lelo mumpoleki mpindo wa kiteo bapangite kati chabakiye. ⁹Shawishi nkulu ngapagapaya galo mache gagagalambuilwe yuya litoa,ata nyo atangite lii kwangabuka(lakini mashawishi babatekite batangi kwabagaboite)ngabankema mwene ndoa na ¹⁰kummakiya," "Kila mundu apiyaga litoa lizuri na mana balobite bapiya tenenyata,lakini wenga ubei litoa lizuri mpaka nambeyambino. ¹¹Mangelongela go ga Kana ya Galilaya,ngai kitumbu cha kwanza cha panga mangelongelo gapangite Yesu kaumukwa bweya wake,na nyo banafunzi baki bamwobelile.¹²Baada ga ago,Yesu,maubake,kina nunanbe na banafunzi bakebajei nkilambo cha Karpenaumuna batami kwo kwa machuba machene.¹³Bai pasaka ya Ayahudi yakalibiye ata nyo Yesu ngayenda Yerusalemu. ¹⁴Ngakolwa apemea ng'ombe,ngondolo,na ngunda n'kati ya likanisa,nababagalambuya ela batami nkati ya likanisa.¹⁵Yesu ngachonga nkwachu wene yundo,na kwapiya bote babai nkati ya kanisa,yangabana na ng'ombe na ngondolo na jita mbanje na taikwana meza yabe. ¹⁶Babapemeya ngunda ngabakiya,mpiyange ilibe inu mpeleke kulipite na pano,mwileke nyumba ya Tati bango kwipanga soko.¹⁷Banafunzi bake ngabakombokya panga gahandikilwe bwigu wa nyumba yake watitauna. ¹⁸Apendo bakiyahudi ngabayangwa,ngabamakiya mangelongelo gani golaya mpaka upaka makowe yaa? ¹⁹Yesu ngayangwa,mubomwane kanisa alii nanee nalichenga machoba gatatu.²⁰Apendo bakiyahudi ngabayangwa,bachengite myaka arobaini na sita kulichenga kanisa lee na wenga ubaya wachenga kwa machuba gatatu? ²¹Pamope ni ywembe alongei kanisa alongelya payega yake. ²²Atanga nyo paichi pupuka kwake boka pai banafunzi bake ngabakombokya panga alongei ngabaobelwa na lilobe lalongei Yesu.²³Bai abile Yerusalemu wakati wa Pasaka,wakati wa sikukuu bandu baingi ngabaobelwa lina lake. ²⁴Hata nyo Yesu aobeli lii kwa kitumbu atangi bandu bote. ²⁵Apendi lii kumakiya mundu ywoywote binadamu kitumbu atangite gababile nago binadamu.

3

¹Bai kwabile na mpindi wa dini lina lyake Nikodemu kati ya mundu yumo kitamo cha Uyahudi. ²Mundu ywo an'yendeli Yesu kilo kumakiya mwalimu,tukutangite wenga wa mwalimu boka kwa Nnungu,ntupu mundu ywawecha panga mangelongelo aga ila ywaboka kwa Nnungu. ³Yesu kanyangwa,uwobeli mundu awecha lii jingya kumbepo ya Nnungu wangali belekwa mara yena ibele. ⁴Nikodemu ngayangwa,mundu awecha buli belekwa abile n'ngoi?awecha jingya ndumbo ya mau bake na belekwa? ⁵Yesu ngayangwa,uwobeli mundu manaiti unabelekwa lii kwa mache na kwa Roho wa Nnungu,awecha lii jingya kumbepo ya Nnungu. ⁶Chakibelekwi kwa yen'ga ni yen'ga,na chakibelekwi kwa Roho nga Roho bai. ⁷Kana uchalange mwanja ngubakiye,lazima ubelekwe mara yenaibele. ⁸Upepo uyula kwokwoe kwopendile na lilobe lwake wenda kuyuwa,utangali kwoboka wala kwoyenda nga mwaibile kila mundu ywabelekwi kwa Roho. ⁹Nikodemu ngayangwa makowe aga gawezekana buli? ¹⁰Yesu ngayangwa,wenga wa mwalimu wa Israeli ugatangite lii

makowe gaa? ¹¹Uwobeli nenda kubakiya,chelo chatukitangite twenda kichimulya lakini muobelya makowe gitu. ¹²Mana nimakiye makowe ga duniya muhubilya lii,kae mupokwa lii,mupaubelwa kwako mana nimakiye makowe ga kunani? ¹³Kwa kitumbu ntopo ywaobwike kunani ila ywembe ywaulwike boka kunani,mwana wa Adamu. ¹⁴Kati Musa atondobiye ng'ambo kunani,na nyonyo mwana wa Adamu apala tondobelwa kunani. ¹⁵Kwa kitumbu kila ywamwombelya apate ukoto wangayomoka. ¹⁶Kwa mwanja nyo Nnungu aipai dunia,kwa kitumbu apiite mwana wake wakichake,kila mundu ywamwobe apate ukoto wange yomoka. ¹⁷Kwa kitumbu Nnungu antumite lii mwana wake kuhukumu ulimwengu lii ila ulimwengu ukombolewe petya ywembe. ¹⁸Ywamwobelya ywembe aukumilwa lii ywakotoka kumwobelya aukumiwe,kwa kitumbu amwobeli lii mwana wa Nnungu. ¹⁹Ayee nga hukumu yene,bweya uwichi pa duniya na bandu bapendi lubindu kwa kitumbu bandu makowe gabe gai manyatau. ²⁰Kila mundu ywapanga yananyata achukwa bweya kitumbu makowe gake kana gabonekane. ²¹Ywapanga makowe mapeletau aicha kubweya kitumbu makowe gake gabonekane agapangite katika Nnungu. ²²Baada ya makowe gote Yesu na banafunzi bake ngababoka na yenda Yudea akwo atumi muno kwa kitumbu andabatiza. ²³Na Yohana abatizaye Ainea karibu na Salim kitumbu kwai na mache maingi,bandu baichange kachake na kwabatiza. ²⁴Kwa kitumbu Yohana abile bado anatabilwa lii kuligereza. ²⁵Boka pa papitite shindana kati ya banafunzi ba Yohana na Ayahudi kitumbu cha sikukuu ya kwigolwa. ²⁶Bayei kwa Yohana na kumakiya,mwalimu yolo ywa wabile nakwe kwiye ya Yordani,yolo ywabaite makowe gake linga andabatizwa na bandu benda kun'kengama. ²⁷Yohana ngayangwa mundu awecha lii pokya chochote bila peyelwa na Tate kunani. ²⁸Mwambene mwandangite panga nabaite nenga na Kristo lii kitumbu natitumilwa n'nunge yake. ²⁹Ywembe ywabile na n'nyumbo nganalume mwene n'nyumbowe,tumbwe lelo mbwing'ale mwene ndoa andopulaika kuyowa lilobe lya mwene ndoa na yeno nga pulaika kwango kitimile. ³⁰Apalikwa ayoloki na nenga nipalikwa pungwa. ³¹Nywembe ywaboka kunani abile kunani ya makowe yote,ywembe ywabile pai aboka pai na alongela makowe ya pai ywembe ywaboka kunani abile kunani ga makowe gote, ³²Ywembe achimulya gayuwine na ngabona,lakini ntopo ywaobelya makowe gake. ³³Ywembe ywayowine makowe gake ati obelya panga Nnungu nga ywakakape, ³⁴Kwa kitumbu ywalongei makowe ga Nnungu atumilwe na Nnungu kwa kitumbu ampeya lii Roho kwa kilengo. ³⁵Tate ampeya mwana wake na ampeya gote makowe gake mu maboko gake. ³⁶Ywembe ywa mwobelya mwana wake abile na ukoto wangayomoka,kitumbu ywakotoka kumwobelya mwana wake apata lii ukoto kwa nyoo nyongo ya Nnungu indakuntumya.

4

¹Bai Yesu paatangite panga afarisayo batangite panga ywembe ²abile na banafunzi bambone na andabatiza kati Yohana, (Ata nyo yesu abatizang'e lii ila banafunzi bake). ³Abokite Yudea na yenda Galilaya. ⁴Ata nyo kwabile na ulazima petya Samaria. ⁵Na aikite kukilambo cha Samaria,wakemelya Sikari,pipi na kilumbo cha Yakobo cha ampei mwana wake Yusufu. ⁶Na luchi lwa Yakobo lwabile po,na Yesu achokite kitumbu cha tyanga ngatama pai popopo yabile mun'twekati. ⁷Nnwawa wa kisamaliya aichi teka mache na Yesu ngammakiya,umbei mache ninywee. ⁸Kwa kitumbu banafunzi bake bayei kulisoko yenda pema chakulya. ⁹Yolo nnwawa ngayangwa,"ipanga kitiwi wenga wa N'yahudi,niluba mache nenga na N'samaria?,kwa kitumbu Ayahudi bayanganika lii na A'samaria. ¹⁰Yesu ngayangwa,"ikapangue utangite makowe ga Nnungu yolo ywakubakia umbei mache upekunoba ywembe,na apalang'e kukupeya mache ga ukoto." ¹¹Nwawa ngayangwa bwana ntopo nobo wa tekya na loche lulacho,upalagapata kwako na loche lulacho? ¹²Kweni wenga,wa mpindo kuliko tate bitu Yakobo yatupei loche lono na bana bake na inyama bake banywile loche lono?" ¹³Yesu ngayangwa,"ywoywote ywapala nya mache gaa apala bona ngota kae. ¹⁴Ywa nampeya mache gango abali na ngota kae.kwa nyo gapanga kinywanyu cha ukoto" ¹⁵nnwawa ngammakiya bwana umbei mache goo kana nibone ngota kae,icha pano na teka kae. ¹⁶Yesu ngamakiya yenda ukakeme nchengowo,na iuke nakwe pano." ¹⁷Nwawa ngayangwa,"ntopo nalome." Yesu ngayangwa ubaite vizuri ntopo nalome, ¹⁸Kwa kitumbu ubile na alalume batano na ywabile nakwe nchengo lii,kwa nyo ulongela kinanoga. ¹⁹Nwawa ngayangwa,"Bwana kwale wenga wa nabii. ²⁰Tate bitu balobite Nnungu pakitombe cheno Ibitumbu mwenga mubaya Yerusalemu nga sehemu ya kunnoba Nnungu. ²¹Yesu ngayangwa,we nwawa,uniobeli nenga,muda undaicha mwanoba lii Nnungu pa kitombe cheno wala Yerusalemu. ²²Mwenga mwa bandu muabudu changakitanga lakini twenga tukiabuduchatukitangite,kwa kitumbu ukomboli uboka kwa Ayahudi." ²³Ata nyo wakati wenda icha,na nambeyambeno ibile pano wakati babanobe Nnungu bapala kunnoba,kwelikweli,kitumbuBwana apala kati bandu babapange bandu bake bannobe. ²⁴Nnungu ni moyo,na babapala kun'noba ban'noba kwa moyo wa kakape." ²⁵Nwawa ngamakiya,"Ndangite panga masihi apala isa,(ywakemelwa Kristo). aywo apala icha na kutubakiya gote." ²⁶Yesu ngamakiya,ywalongela nakwe nga ayo. ²⁷Wakati wowo banafunzi bake kabakelebuka na bembe batishangala mwanja namani alongela na nwawa ila ntopo yanokiye panga apala namani? ama ni kwa namani atilongela na nwawa?" ²⁸Ata nyo nwawa atei kibeyo chake na yenda mjini na kwabakiya bandu. ²⁹Mwichange chamumone mundu ywammakiye makowe gangu gote iweza panga kwale Kristo?" ³⁰Babokangite n'jini na yendanga kachake. ³¹Wakati woo banafunzi bake,kabamakiya mwalimu ulyee,chakulya. ³²Lakini ywembe atikwabakiya nenga nibile na chakulya changakitanga mwenga. ³³Banafunzi bake batilokyana,ntopo ywan'neti kilebe tumbwe bati leta?" ³⁴Yesu ngayangwa,chakulya changu gapanga makowe ga ywanitumite na timiza kazi yake. ³⁵Buli mulongela lii panga bado myei mitano na una kupapanga tayari?nenda kuamakiyanga mauno gabile tayari. ³⁶Ywembe ywauna,apokei ukoto wangali yomoka kwa kitumbu ywapanda,na ywauna,bapupahiki ukoto wangayomoka pamope. ³⁷N'ngongo gono,wakakape,yumo auluka,yumo aubuka. ³⁸Natumite unanga,changapanda,benge bapangite kazi na mwenga mujingii katika pulaiki kazi yabe. ³⁹Asamalia baingi katika mji wulu bati kumwobelya kwa kitumbu cha longela nnwawa

wachimulyag'e,"Ywaanimakiye makowe gote gaanipangite." ⁴⁰Bai Asamaria pabaichile batikunaba atame kachabe na ywembe atami machoba gabele. ⁴¹Na baingi bati kumwobelya kitumbu cha makowe gake. ⁴²Bamakiye yulu nnwawa,tuobelile kwa kitumbu cha makowe gako bai ila twabene tubweni panga ayu nga mwokozi wa ulimwengu. ⁴³Badala ga machoba,gabele ngayabwa na yenda Galilaya. ⁴⁴Kwa kitumbu mwene atilongela nabii apata lii ishima ila pakilambo chake mwene. ⁴⁵Paichile boka Galilaya,Agalilaya batikunkaribisha bagabweni makowe goti gapangite Yerusalemu kusikukuu. ⁴⁶Aichi kae Kana ya Galilaya kwa apangite machi panga litowa,kwabile na mundu yumo ywa afisa mwana wake endaminyo akwo Kapernaumu. ⁴⁷Payowine panga Yesu aboka Yudea na yenda Galilaya,ankengime Yesu na kunoba aeli na yenda kumponea mwana wake ywabile karibu na waa. ⁴⁸Nga Yesu ngabakiya,mwenga mana munabona lii maluweluwe muwecha lii ubiya. ⁴⁹Kiongozi ngalongela,"Bwana uluka pae kabla mwana wango ana waa lii." ⁵⁰Yesu ngamakiya,"Uyende mwana wako nkoti na yulu mundu ngaobelya na boka. ⁵¹Pabile kauluka,atmishi bake ngabampokya na kummakiya mwana wako nkoto. ⁵²Ata nyo atikualokiya muda gani waponi?" ngamakiya licho musaa saba ngaponi. ⁵³Nga tati bake ngabatanga panga muda wowolo wolo Yesu walongei mwana wako nkoti ywembe na bana bake bote ngaba mwobelya. ⁵⁴Agaa gabile maluwe luwe ganaibele gapangite Yesu paboi Yudea na yenda Galilaya.

5

¹Tumbwa po pabile na sikukuu ya Ayahudi,na Yesu atioboka yenda Yerusalemu. ²Na kulu Yerusalemu kwabile na bilika,kun'nyango wa ngondolo,likemelwange kwa kikabila cha Kiebrania Bethzatha,nembe libile na matamyo matano. ³Idadi ngolo ya bandu baminya babile,ipofu,iwete,au babile bapooza bagonjike mu matao gano.(Malongelo ga mstari wa 3 kae gabonekana lii mumalongelo ga chamani,balendage mache gatibuke.) ⁴Muda fulani malaika ga Nnungu andeuluka na kugatibwana mache. Ywabile ywa kwanza tumbukya andepona kwa utamwe wowote waminyage kwa wakati woo. ⁵Na mundu ywaminyite muda wa myaka thalathini na nane abile mukitamo cho. ⁶Yesu pamweni agonjite mukitamo cho na atangite agonjite kwa muda mwingi ngamakiya upala ponaa?"Ylo ntamwe ngayangwa,"Bwana ntopo mundu wakunitumbukya mubilika wakati mache pangatibuka mana kambala jingya aicha mundu na kuniwai." ⁸Yesu ngamakiya,ukakatuke na upotwe ligodolo lyako na uboke. ⁹Mara yolo mundu ngapona,ngapotwa kindanda chake na boka.Na lichoba liyo lyabile lichoba lya sabato. ¹⁰Na Ayahudi ngabamakiya yolo mundu ywaponi leno lichoba lya sabato,ifaika lii potwa ligodolo lyako." ¹¹Ngayangwa,ywembe ywanipangite na nkoto,ngambakiye nipotwe ligodolo lango na niboke. ¹²Ngabalokiya,nyai ywakuwakiyaye upotwe godolo na uboke? ¹³Kitumbu yulo ywaponi amtangite lii na Yesu aboi kwa toloka kwa kitumbu babile bandu banambone kumaeneo go. ¹⁴Badala ga ago Yesu ngan'kolya muekalu ngamakiya,"Linga,uponi, kana upange mazambi kae kana lya kukoli lyengi peta leno. ¹⁵Yolo mundu ngayenda na kwabakiya Ayahudi panga Yesu ngamponiye. ¹⁶Kwanyo,kwa makowe go Ayahudi bantesite Yesu,kwa kitumbu apangite makowe gaa lichoba lya sabato. ¹⁷Yesu ngabakiya,tate bango apanga kachi mpaka nambeyambeno nanenga nganipanga kazi." ¹⁸Kwa kitumbu cha Uyahudi bapalite kumulaga sio kwa ibwa kitumbu cha tekwana sabato ila kunkema Nnungu tati bake,na kwipanga ywembe mwana wa Nnungu. ¹⁹Yesu ngayangwa,muobeli mwana awecha lii panga kilebe chochote bila kumwona tate bake kapanga,kwa kitumbu kila chapanga tate na mwana wake ngapala kipanga. ²⁰Kwa kitumbu tate ampenda mwana wake,na kunaya kila kilebe,na apala kunaya makowe makolo kuliko aga kitumbu muzidi shangala. ²¹Kwa kitumbu tate apupuya aweli na kwapeya ukoto,na hata nyo mwana ampeya ukoto ywampendile. ²²Kwa kitumbu tate amukumu lii mundu ywoywote,kitumbu ampei mwana wake ukumu yote. ²³Ili bandu bote bamweshimu mwana kati mwana mwamweshimu tate,ywakotoka kumweshimu mwana amweshimu lii tate ywan'tumite. ²⁴Muobe ywoywote ywaobelya makowe gango na kumwobelya makowe gango na kumwobelya ywanitumite abile na ukoto wangayomoka,kwa kitumbu apite mukiwo na yenda kukoto wangayomoka. ²⁵Muobeli muda wendaicha na ubile babawile baliyowa lilobe lya mwana wa Nnungu na bobote baba yowa baponanga. ²⁶Kati tate mabile na ukoto nkati yake mwene. ²⁷Na hata nyoo ampei mwana wake ukoto nkati yake na tate ampei makowe goti aukumu kwa kitumbu mwana wa Adamu. ²⁸Kana nishangale na gano,kwa kitumbu babawilangite boti baliyowa lilobe lyake. ²⁹Na bembe bapitanga panja,babapangite mema kwa fufuka kwa mema,na kwabapangite mabaya kwa fufuka kwa ukumilwa. ³⁰Ngwecha lii panga kilebe chochote boka kachango na mwene,kila mwaniyowa nganihukumu na ukumu yangu ya haki kwa kitumbu mbala lii makowe gango na mwene,ila makowe gake ywanitumite. ³¹Ikapangange nichimuli namwene chimulya kwango kwai kwa ubocho. ³²Kwi na ywenge achimulya makowe gango ndangite makowe gachimulya gakakape. ³³Mwatumite kwa Yohana nembe achimu kweli. ³⁴Ata nyomakowe ganiga pokya gaboka lii kwa mwanadamu. ³⁵Yohana abile taa yaiyakange na melemeta,na mwawechite pulaikya kwa muda pachene bweya wake. ³⁶Makowe ganibile nago ni makolo kuliko ga Yohana kwa kachi ya mbei tate kwipanga ayo kachi yanipanga andumite tate nipange. ³⁷Tate ywandumite mwene atichimulya kuhusu nenga,muna wai lii yowa lilobe lyake wala kitiwi chake machoba gotu gee. ³⁸Ntopo likowe lyake nkati inu kwa kitumbu muniobe lyali nenga. ³⁹Mugachnguza maandiko wabaya nkati inu mubile na ukoto wangayomoka,na ago mahandiko gachimulya gangu. na ⁴⁰mupalikwa kwaa kwango ili mpale ukoto wangayomoka. ⁴¹Mbokya lii sifa boka kwa bandu, ⁴²kitumbu ndangite ntopo upendo wa Nnungu nkati inu mwabene. ⁴³Nichi kwa lina lya Tate bango,munipokile lii ywenge akaichage kwa lina lyake mwene mpale kumpokya. ⁴⁴Muwecha buli pokya makowe gaboka kachinu mwabene na kotoka pokya makowe gagaboka kwa Nnungu? ⁴⁵Kana mmaya nenga mbala kunshitakiya kwa tate ywanshitaki mwene,ni Musa,ambako mwenga m'mei matumaini kachake. ⁴⁶Ikapangange kamu mwobelya Musa,mupale niobelya na

nenga,kitumbu ywembe ahandike yangu nenga. ⁴⁷Mana muobelya lii makowe gake,mwawecha buli obelya makowe gango?

6

¹Badala ya makowe gaa,Yesu ajei bahari ya Galilaya na kae ikemelwage bahari ya Tibiliya. ²Bandu baingi bati kunkengama,kitumbu babweni maluweluwe gapangang'e tokana na atamwe. ³Yesu aobwike kunani na banafunzi bake. ⁴(Na pasaka,sikukuu ya Ayahudi yatalibibiya) ⁵Yesu patondobiye minyo gake ngabona umati wa bandu kaban'kengama,ngamakiya Filipo,tuyenda kwako pema mikati ili bandu balyangange?" ⁶(Kwa kitumbu Yesu amakiye Filipo kwa kumpaya ywembe atangite galyo panga.) ⁷Filipo ngayangwa,"Ata mikate ya dinari mia ibele yafaika lii kila yumo pata kipande kichunu." ⁸Andrea yumo na banafunzi bake Simoni Petro nga yangwa ⁹Yesu,"Abile nangota pano abile na mikate mitano na omba abele,lakini ifaika namani kwa bandu baa?" ¹⁰Yesu ngayangwa,mwatamite batu pae"(kwai na manyei maingi pandu palo) Analome babbile elfu tano batami pae. ¹¹Yesu ngatola mikate yelo mitano atishukuru na kuapea balo babile batami. nyonyonyo atiakuapea omba kati yaa pabala. ¹²Bandu pabayukwite,ngabakiya banafunzi bake mukongwe ipande yaigalile,kana kiobe ata chimo."¹³Bai ngabakongowa na bapatanga itondo kumi na ibele,ipande ya mikate mitano na shayili,ipande yaigalile na balo babalile. ¹⁴Bandu pababweni makowe gabapangite ngabalongela,kweli ayuu nga nabii ywaicha pa dunia. ¹⁵Yesu patangite pala kumoywa apange mfalume wabe atikwiyegeya,kae ajei kukitombe ywembe kichake. ¹⁶Paitimii kitamwinyo,banafunzi bake batielya na yenda ziwani. ¹⁷Baobwike mun'tumbwe na loka yenda Kapernaumu(lubendo lwatumbwile abile anabuya lii kwa banafunzi bake). ¹⁸Wakati wo pabile na mbepo koyoba,na bahari yai kaichapuka. ¹⁹Kae banapuni bake bakombwi mputyo kati ya ishilini na tano au thelathini,ngabamona Yesu katyanga nkati ya bahari kukalibiya ntumbwi,bati yogopa. ²⁰Tumbwe atikwabakiya,nenga pano kana muyogope." ²¹Kae bai tayali kumpotwa kuntumbwi,nga ntumbwi ngauwika kuyumo kwayendage. ²²Machoba gagakengime,umati wajemi upande wa bahari karibu bamweni kuwa ntopo ntumbwi wenge ila wolo ambao Yesu na banafunzi bake babile baupandike lii lakini banafunzi bake baboi. ²³(Ila yabile mitubwi ya bandu ba Tiberia pabalile mikate palo Bwana apite shukrani.)²⁴Wakati wabatangite panga Yesu lii wala banafunzi bake lii bababile kolo,bene baubwike mitumbwi na yenda Kapernaumu kunkengama Yesu. ²⁵Baada ya kunkolya upande wenge wa liziwa ngabanokiya Bwana uwichi pakubawi kono?²⁶Yesu ngayangwa,na kwamakiya,muobeli mungengime nenga kwa kitumbu mwabweni maluwe luwe lii ila kitumbu mwaliilangite mikate na yukuta. ²⁷Muleke kukipangya kachi chakulya chakialibika,mukipangi kachi chakulya chakitama machoba goti chelo ambacho mwana wa adamu alyokumpeya kwa kitumbu Tati abei muli panani yake."²⁸Nga kaabakiya,"kilebe gani chatupalikwa panga kwa kitumbu cha kazi ya Nnungu?" ²⁹Yesu ngayangwa,"yeno nga kachi ya Nnungu,kwa kitumbu mumwobeli ywembe ywanitumite."³⁰Bai ngabammakiya,"Maluweluwe gani ya upala panga,tubona na tuobeli?upapanga namani? ³¹Tate bitu balilangite mana pamwitu,kati mwaiandikilwe apeyangite mikate boka kunani ngabalile. ³²Yesu ngayangwa,"muobeli Musa lii ywampe mikate boka kunani,ila Tate bango nga ywampe mikate ya ukoto boka kunani. ³³Kwa kitumbu nkate wa Tate wauluka boka kunani na kwapeya bandu bake ukoto. ³⁴Bai ngabakiya,"Bwana utupe mikate woo wakati wote."³⁵Yesu kaabakiya,"Nenga nga nkate wa ukoto,ywembe ywapaicha kwango kachango abona lii njala wala abona lii n'ngota." ³⁶Nenga natikwabakiya,munibweni na bado muobeya lii. ³⁷Bote Tate bangu bampea bapala icha kachango,na ywoywote ywapaicha kachango nin'taikwa lii panja. ³⁸Kwa kitumbu niuluke kunani,kwa ajili ya panga kachi yango lii nipange kachi kwa ywanitumite. ³⁹Na agaa nga makowe gake ywanitumite,panga kana nimwobeye ata yumo ywanitumite,kitumbu nayuyue lichoba la mwisho. Kwa kitumbu aga nga makowe ga ⁴⁰Tate bango,panga ywoywote ywapa kuninga mwana,apate ukoto wangeyomoka,na nenga namfufua lichoba lya mwisho. ⁴¹Kwa nyo Ayahudi batinung'unika ywembe kwa kitumbu cha akibaya,"Nenga na nkate wauluka boka kunani." ⁴²Ngababaya,ayo Yesulii mwana wa Yusufu,ambapo tate bake na mao bake tuntangite? ipangite kitiwi abaya panga aulilwike boka kunani?"⁴³Yesu ngayangwa,kaabakiya,"kana n'nyoyotane mwabene. ⁴⁴Ntopo mundu ywaicha kachango,ya bila tumilwa na Tate bango,ywanitumite na nenga namyuyua lichoba lya mwisho. ⁴⁵Kwa kitumbu iyandikilwe kwa manabii,bafundishilwa na Nnungu,kila ywapundishilwa apokya kwa Tate na icha kachango. ⁴⁶Panga kwi na mundu ywamweni Tate,ywaboka kwa Tate ngaywamweni Tate. ⁴⁷Uwobeli ywembe ywa mwobelya abile na ukoto wangayomoka."⁴⁸Nenga na nkate wa ukoto. ⁴⁹kina tate binu balilangite mana pamwitu,bawile. ⁵⁰A'u nga nkate wa uluka boka kunani,kitumbu mundu alye na kana awee. ⁵¹Nenga na nkate woulwike boka kunani.Kati mundu ywoywote ywapala nkate wono,apatama wanga waa.Nkate wanaopiya ni n'yega yango,kwa kitumbu cha ukoto wa bandu. ⁵²Ayahudi ngabakachilika,bene kwa bene,ngabatumbwa shindana,mundu yuu awecha kitiwi kutupeya yega yake tulyee? ⁵³Boka po Yesu ngabakiya,"mana munalyaa lii yega ya mwana wa adamu na kutoka ywa damu yake,ntopo ukoto nkati tinu. ⁵⁴Ywoywote,wa nywaa damu yango,na lyaa yenga yango abile na ukoto wangayomoka,na nenga nalowa kumfufua lichoba lya mwisho. ⁵⁵Kwa kuwa yenga yango nga chakulya cha kakape na damu yango nga kiyweli cha kakape. ⁵⁶ywembe ywa nyaa damu yango na lya yenga yango atama nkati yango,na nee nkati yake. ⁵⁷Kati Tate mwene ukoto mwanitumite,na kwakitumbu nitama pamope na Tate na ywembe atama kwasababu yango. ⁵⁸A'ono nga nkate woulwike boka kunani,kati nyelo liikitate bati lya na wanganga,ywembe ywapala lyaa nkate gono apala tama muda wote. ⁵⁹Yesu agalongei ga nkati ya ya lisinagogi,mwabile kapundisha akwo Kapernaumu. ⁶⁰Boka po baingi ba banafunzi bake pabayowine gabalongela,aga mapundisho makolo ni nyai ywapala pokya?" ⁶¹Yesu patangite panga banafunzi bake benda tumbala kwa kitumbu agaa,buri makowe gano mwenda tumbala? ⁶²Bai yapanga kitiwi pamwamona,mwaba wa adamu kauluka kwabite patumbu? ⁶³Ni Roho ngapita ukoto.yega ifaidika lii

kilebe chochote,makowe ganilongi kachini ni roho na ukoto.⁶⁴Bado kwana bandu palikundi linu banaobelya lii,kitumbu Yesu ywembe atangite ywaobelya na yolo ywapala kunkana. ⁶⁵Ngaabakiya,kwa kitumbu cheno nganalongei panga munda awecha lii icha kachango bila tumilwa na Tate. ⁶⁶Boka po banafunzi bake baingi ngababuyangana nchogo,na balongwani yeli kae na ywembe. ⁶⁷Yesu ngalokiya balo komi na ibele,buri na mwenga mpala bokanga?" ⁶⁸Simoni Ptro ngayangwa,"Bwana tuyende kwa nyai na wenga ubile na makowe ga ukoto wangeyomoka, ⁶⁹Tubweni na tuobelile panga wenga wampeletau wa Nnunu. ⁷⁰Yesu ngabakiya,nenga ninchawile lii mwenga na yumo ni shetani? ⁷¹Kitumbu alongele kuntabwa Yuda,mwa wa Simoni Iskarioti,kwa kitumbu abile ywembe abile pamope na balo kumi na ibele,nga palange kumsaliti Yesu.

7

¹Badala ya makowe ga Yesu atisafili na yenda Galilaya,kwa kitumbu apendi lii yenda Uyahudi babekage mipango ga malanga kumulaga. ²Kitumbu sikukuu ya Ayahudi,sikukuu ya ibanda,yabile kalibu.³Nga alongobe,ngabammakiya,uboke kono na uyende Uyahudi,kitumbu na banafunzi bako batange makowe gopanga. ⁴Ntopo ywapanga makowe gakuchemba na kitumbu mwene apala tanganiwa,kitumbu upanga makowe gaa.Wilaye wamwene kwa bandu ba ulimwengu.⁵Ata alongobe bamwobeli lii. ⁶Nga Yesu ngabakiya,wakati wango unaika lii lakini wakati winu uwikite. ⁷Bandu baweche lii kwa chukya mwenga,bapakunichukya nenga kitumbu nabakiya makowe ginu mabou.⁸Muoboke muyende kusikukuu,nenga niyenda lii kusikukuu yee kwa mana muda wango unaika lii. ⁹Badala ya longela makowe go kachabe,aiyili nchogo Galilaya. ¹⁰Ata nyo,alongobe pababoi kusikukuu,na ywembe ngayenda,kwabonekana lii ila kwa kwiiya. ¹¹Ayahudi bandekumpala na lokiya,"abile kwako?"¹²Kwabile na malongelo maingi kachabe,kitumbu chake benge kabalongela ni munda n'ngolou,benge babaite,benge lii aobeya bandu. ¹³Hata nyo ntopo ywalongei pabweya bayogopae Ayahudi.¹⁴Wakati sikukuu paikite pakatikati,Yesu atioboka na jingya munyumba ya Nnunu na tumbwa fundisha. ¹⁵Ayahudi babile kabashangala na baya,kwa kitumbu gani munda yoo atangite makowe maingi na asomite lii. ¹⁶Yesu ngayangwa na kwabakiya,"Mapundisho aga nga yango lii ila yake ywembe ywanitumite.¹⁷Iwapo munda ywoywote ywapala kengama mapundisho gake,alwotanga kuhusu mapundisho go,panga gaboka kwa Nnunu,au gaboka kachango mwene. ¹⁸Kila ywalongela gaboka kwake mwene,apala makowe gake mwene,ywapala makowe gake ywanitumite munda ywo ywa kakape,na nkati yake ntopo tenda manogao.¹⁹Musa ampeyangite lii mwenga sheria?lakini ntopo hata munda yumo ywapanga sheria,kwa kele mpala kunibulaga?"²⁰Umati ngabayangwa,"Uwi na mashetani.Nyai ywapala kukubulaga?"²¹Yesu ngayangwa,na kuabakiya,"Mbangite kachi yimo na mwabote mwenda shangala kwa kitumbu chake. ²²Musa ampeyangite inilwa,(iboka kwa Musa lii,ila yaboi kwa atati), na lichoba lya sabato mwimwina munda. ²³Mana itei munda ainilwa lichoba lya sabato kitumbu sheria ya Musa kana iwee,mwanja namani munikasirikia nenga nampangite ukoto munda lichoba lya sabato? ²⁴Kana muhukumu kwa kitumbu cha mugabona,ila muhukumu kwa kakape. ²⁵Nkati yabe,boka Yerusalemu ngabalongela," Ayu lii ywabapala kumulaga? ²⁶Na kumbe alongela waziwazi na ata bayangwa lii iwezekana panga iyongozi batangite kuhusu munda yu panga nga KRISTO,awezekeka? ²⁷Tutangite panga ayo munda aboka kwako,Kristo apaicha,ata nyo,atanga lii munda kwaboka. ²⁸Yesu atondobiye lilobe lyake mulihekalu,kafundisha nobaya,"mwenga mwaboti mundangite nenga na mutangite kwa mboka,niichi lii kwapenda na mwene ywanitumite nga wakakape,na muntangite lii ywembe. ²⁹Nintangite ywembe kitumbu niboka kachake na nga ywaa anitumite."³⁰Babile kabapala kumwoywa,lakini ntopo ata munda yumo ywapaite tondobeya luboko lwake,kwa kitumbu muda wake unaika lii. ³¹Hata nyo,baingi pan'kutano batikumwobelya,bati baya,Kristo andaicha,apanga maluwe luwe maingi kulikoni gapanga yuu? ³²Mafarisayo gayowine bandu kabayoyota kumusu Yesu,nga apendo babe ngabapa matalishi pala kumoywa. ³³Nga Yesu ngalongela,bado muda pachene mbaba na mwenga na badaye nayenda kachake ywanitumite. ³⁴Mwanipala wala mwanibona lii;kulo kwana yenda mwaweche lii ika."³⁵Nga Ayahudi ngabalongela bene kwa bene,munda yoo apa yenda kwako ata twakotoke kumona?,ayenda kwa yaweli babatawanyike na yenda kwa pundisha Ayunani? ³⁶Ni likowe gani lyalongei,mwanipala wala mwanibona lii;kolo kwaniyenda mwika lii?"³⁷Ata lichoba lya mwisho,lichoba likolo lya sikukuu,Yesu Yesu ati yema na tondobeya lilobe lyake na longela mana kwi na munda ywoywote abile na ngota aiche kachango anywe. ³⁸Ywembe ywaniobelya nenga kati,mahandiko mwagalongelaboka nkati yake yabutuka mache ga ukoto."³⁹Lakini agalongei gabokana na Roho,ambapo bembe baba mwobelya bampokya,Roho abile bado anapita lii kwa kitumbu Yesu anapotolekwa lii. ⁴⁰Baazi yabe pan'kutano,pabayowine makowe ga ngabalongela kweli ayo ni nabii. ⁴¹Benge batilongela.ayu nga Kristo." Lakini benge babayite,"namani,Kristo aweza boka Galilaya? ⁴²Mahandiko gaba panga Kristo aboka mulukolo lya Daudi na boka kwa Bethrehemu,ijiji ambacho Daudi abile?"⁴³Palo umati ngababaganika kwa kitumbu chake. ⁴⁴Benge bapale kumoywa,ntopo ywanyoshite luboko lwake kunani yake. ⁴⁵Nga palo matalishi ngababuyangana kwa apendo babe na Mafarisayo kwabakiya,:kwa namani munetite lii? ⁴⁶Matalishi ngabayangwa,ntopo munda ywalongela kati munda yoo."⁴⁷Nga Mafarisayo ngabayangwa,"Na mwenga kae bamwobiye? ⁴⁸Kwi na ywoywote nkati ya atawala ywamwobelya,au ywoywote Amafarisayo? ⁴⁹Bali aba umati watangata sheria-balaniwe."⁵⁰Nikodemo ngabakiye (ywembe ywan'yendeli Yesu palipite,abile yumo Amafarisayo) ⁵¹Je sheria itu imwukumu munda bila kumpekanywa na tanga chakilongela?" ⁵²Ngabayangwa na kumakiya,"Na wenga kae uboka Galilaya? upale na ubone kwamba ntopo nabii ywaboka Galilaya."⁵³(uzingatie;maneno yenge ga Yohana 7:53-8:11 gabile lii mu nakala bora za kale) . Boka po kila munda ajei kachake.

8

¹(Ufikiliye:ulinge mwafafanue Yohana 7:53-8:11 hapo panani). ²Yesu ajei pakitumbi cha mizeituni. Mapema na kindai aichi kae mulihekalu,na bandu boti ngabanyendelya,ngatama na kwapundisha. ³Afarisayo na Ahandishi, banetike nwawa ywabamoywi kagonja na mundu.ngabanneta pakatikati. ⁴(Uwache:Ulinge longela kwa Yohana 7:53-8:11 hapo panani.) Ngabammakiya Yesu, "mwaliimu nnwawa yoo tumwoywi kagonjana,katika panga kae. ⁵Katika sheria,Musa atubakiye kwakombwa kwa maliwe mpaka waa wenga utubakiya buli? ⁶Bapange nyaa ili kun'tega bapate kunshitaki,lakini Yesu ngalita pai na andika mubwee na lukonji lwake. ⁷Pabayendeli kunnaluya,nga kakatuka na kwabakiya,"Ywembe ywabile ntopo sambu nkati inu,apange wa kwanza kuntaikulya maliwe." ⁸Ngalita kae pae,ngaandika ka bwee na lukonji lwake. ⁹Pabayowine go,ngababokanga tumbulya yumo mpaka ywenge,mpaka mpendo. Mwisho Yesu nyaigala kichake,pamope na yolo nwawa ywabile pakati kati yabe. ¹⁰Yesu ngajema nakumakiya,we nwawa babakushitakiyanga babile kwako?Ntopo hata yumo ywakukombwile?" ¹¹Kabaya,"Ntopo hata yumo Bwana." Yesu ngabaya hata nenga nguhukumu lii uyende na ndela yako;boka lino konoupange madhambi kae. ¹²Kae Yesu alongei na bandu na baya,"Nenga na bweya wa dunia ywapangengama nenga atama lii palubendo kae alwo panga na ukoto. ¹³Afarisayo ngabamakiya, "wisifu wamwene;kwisifu kwako kwa ubocho bocho." ¹⁴Yesu atiyangwa na kuabakiya,"Hata nihilumba namwene kwilumba kwango kwa noga,nitangite kwaniboka na kwaniyenda,lakini mwenga ntangite lii kwani boka wala kwani yenda. ¹⁵Mwenga mumwuhukumu kwa payega,nenga nihukumu lii ywoyote. ¹⁶Nenga hata mana kani hukumu ukumu yango ya kweli kwa kitumbu nibile lii kichango,nibile na Tate ywa nitumite. ¹⁷Elo,na hata musheria inu iyandikilwe mana balongei bandu abele kakape. ¹⁸Nenga nganichimuliya na Tate ywanitumite andanichimuliya. ¹⁹Ngabamakiya,"Tate bako abile kwao?" Yesu ngayangwa nenga mundangite lii wala Tate bango muntangite lii;ikapa nyange mundangite nenga mpale kuntanga na Tate bango. ²⁰Agalongei ga abile kalibu na kibekyo muhekalu,na ntopo hata yumo ywa moywile kwa kitumbu muda wake unaika lii. ²¹Bai ngabakiya kae,"Nenda boka;mwaniipala na mwaniipala mwawaa nyanya mumazambi yinu. Kolo kaniyenda muwecha lii ika. ²²Ayahudi ngababaya,"Apala kuibulaga mwene,ywembe atibaya,kolo kaniyenda mwecha lii icha?" ²³Yesu ngaamakiya,"Muboka pae,nenga niboka kunani. Mwenga mwa ulimwengu wono;nenga na ulimwengo wolo lii. ²⁴Kwa nyo naamakiya mwaa nyanya mumazambi yinu,pengenepo muobeli panga nenga,na ywembe,mwa waa nyanya mumazambi yinu." ²⁵Kwa nyo ngabamakiya,"Wenga wa nyai?galo ganimakiye boka patumbu. ²⁶Nibile na makowe maingi galongela na ukumu,kachinu,ata nyo ywembe ywanitumite ni kakape na makowe gake nganigabaya ulimwenguni." ²⁷Bmwelwite lii alongela makowe yo kumaya Tate. ²⁸Yesu ngakabaya,"Pamuntondobeya kunani Mwana wa mundu,nga mwantanga panga NENGA NGA YOLO,na panga nipangite lii kwa nafsi yango.Kati Tate ywanifundishe,nalongela makowe aga. ²⁹Ywembe ywanitumite abile pamope na nenga,na ywembe anilekile lii kichango,kwa kitumbu kila mara nipanga gapendile." ³⁰Wakati Yesu kalongela aga,baingi ba mwobelile. ³¹Yesu alongela kwa balo Bayahudi babamwobelile,manaiti mwatuma nkati yango,ngamwapanga mwabanafunzi bango kwelikweli. ³²Na mwenga mupala kwitanga kweli na ayo kweli ipala kumeka huru." ³³Ngabanyangwa twenga twa bana ba Ibrahimu na tunawai lii pana twatumwa ba mundu ywoyote,ubaya buli upa kutubeka uru. ³⁴Yesu ngayangwa,"muobeli muobeli nenda kuamakiya,kila ywapanga zambi abile ntumwa wa zambi. ³⁵Ntymwa atama lii n'nyumba,wakati wote,mwana anda tama. ³⁶Kwa nyo,mana itei mwana abile uru,mwapanga uru kweli kweli." ³⁷Nitangite panga mwenga,mwa bana ba Ibrahimu,mpala kunibulaga kitumbu makowe gango gatama lii nkati inu. ³⁸Nigabaya makowe ganigabweni na Tate bango,na mwenga mugayowa makowe ga kwa tate binu. ³⁹Ngabayangwa na kummakiya"Tate bitu ni Ibrahimu." Yesu ngaabakiya ikapangange mwabana ba Ibrahimu mpepanga makowe ga Ibrahimu. ⁴⁰Mpaka nambeambe mpala kunibulaga,mundu ywaamakiye ukweli panga njowine boka kwa Nnungu.Ibrahimu apangite lii nyaa. ⁴¹Mupanga kachi ya tate binu,"Ngabammakiya,tubelekwi lii kwa kilombo twi na tate bitu yumo,Nnungu. ⁴²Yesu kaamakiya,"Ikapangange Tate binu Nnungu,mpeniyowa nenga,kwa kitumbu niboka kachake wala nichu lii kwa penda mwene,ywembe nganitumite. ⁴³Kwa namani mugaelewa lii makowe gango?Kwa kitumbu muwecha lii komeya makowe gango. ⁴⁴Mwenga mwa tate binu,shetani,na mpala panga makowe ga tamaa ya tate binu abile mulagi boka patumbu awecha lii jema mu kweli kwa kitumbu ukweli ntopo nkati yake.Paalongela ubocho,alongela boka muasili yake pakitumbu ni mocho na tate ba ubocho. ⁴⁵Hata nambeambe,nibaya kwa kitumbu nilongela kweli muobelya lii. ⁴⁶Nyai nkati yinu ywanicchimuliya,nibile na mathambi?nilongela gagabile ga kweli,kwa kitumbu gani muniobelya lii? ⁴⁷Ywembe ywabile na Nnungu,agayowa makowe ga Nnungu,mwenga mugayowa lii kwa kitumbu mwenga mwa Nnungu lii. ⁴⁸Ayahudi ngabayangwa na kummakiya,tunabaya lii kweli wenga wa Samalia winamashetani? ⁴⁹Yesu ngayangwa,nenga ntopo mashetani,nenga nimweshimu Tate bango ni mwenga mwaniheshimia lii nenga. ⁵⁰Nipala lii utakatifu wango;abile yumo ywapala na kwilumba. ⁵¹Muobeli,muobeli,naamakiya,mana itei yumo winu aliboywa liko langu abona lii kiwo. ⁵²Ayahudi ngabamakiya,"lelo tutangite wina mashetani.Ibrahimu na manabii bawila ngite,wenga ubaya ywaliboywa langu uwa lii." ⁵³Wenga wa mpendo kuliko tate bitu Ibrahimu,ambaye ywawile? manabii wawile wenga wa nyai? ⁵⁴Yesu ngayangwa,mana mbala kwilumba,kwilumba kwango kwa bule ni Tate bango nganilumba ywamumaya mwenga nga Nnongo winu. ⁵⁵Mwenga muntangite lii,lakini nenga nintangite mana mbaite nintangite lii napanga na mocho kati mwenga,Ata nyo,nintangite na malongelo gake nigakamwile. ⁵⁶Tate binu Ibrahimu atishangala pabweni machoba gango,atibona na pulaika. ⁵⁷Ayahudi ngabamakiya,"Unaika lii umuli wa myaka hamsini na wenga umweni Ibrahimu?" ⁵⁸Yesu ngaabakya,"muobeli,muobeli,naamakiya,Kabla ya Ibrahimu anabeleka lii nee na nibile." ⁵⁹Ngabalongela na lokota maliwe pala kunkombwa,Yesu ngayoba panja ya lihekalu.

¹Wakati, Yesu wapitage, amweni mundu kipofu boka belekwa kwake. ²Banafunzi bake ngabanaluya, mwalimu nyai ywapangite zambi mundu yuu au apendo bake, ata abelekwe kipofu? ³Yesu ngayangwa, panga mundu yuu au apendo bake babapangite zambi lii, kitumbu aye kachi ya Nnunu ipate bonekana petya kachake. ⁴Ipalikwa panga kachi yake ywanitumite bado muntwekati, kilo kinaicha ntopo ywawecha panga kachi. ⁵Wakati wanibaa paduniya, nenga na bwewa wa dunia? ⁶Baada ya Yesu longela makowe gaa alongei padunia, ayangabine litope kwatumiya mmata gake na kumpaka yolo mundu kuminyo lelo litope. ⁷Ngamakiya uyende ukaoge kulochi lwa Siloamu (yaitafriwe 'ywatumilwe') kwanyo yolo mundu ngayenda na uluwa ngapalola. ⁸Majirani bake na balo babamweni kalobaloba, ngababayanga, je! ayo mundu yolo ywatama na loba lii benge ngababaya, ywembe. ⁹"Na benge ngababaya lii, atilandana nakwee lakini ngalongela kabaya, nga nenga?" ¹⁰Ngabanokiya tumbwe minyo gako gabweni kitiwi? ¹¹Ngabaya, mundu yumo ywakemelwa Yesu nganipangite ayangabine litope, na kunipakaya, ngambakiya ukauluwe ku Siloamu nganiyenda uluwa nyani bona. ¹²Ngabanokiya, abile kwako, ngaangwa, ndangite lii. ¹³Ngabampeleka yulu mundu ywabile kipofu kwa Afarisayo. ¹⁴Nembe yabile lisoba lya sabato pagambwe litope na kumpapaya. ¹⁵Nga Afarisayo nganokiya, ubweni kitiwi? Ngaabakiya abei litope minyo gango nane uluwa nga nibona. ¹⁶Afarisayo ngababaya, mundu yu aboka lii kwa Nnunu kitumbu aikengama lii sabato benge ngabalongela ipanga kitiwi mundu mwene thambi panga makowe gaa?, ngabatumwa baganika nkati yabe. ¹⁷Ngabanikiya kipofu kae, ubaya buli mundu ywo kwa kitumbu agapangie minyo gako? Kipofu kabaya, "Nga Nabii." ¹⁸Hata wakati wolo Ayahudi baobelya lii mpaka bakemite apendo bake na kwalokiya. ¹⁹Ngabalokiya apendo bake, ayo nga mwana winu ywabelekwi kipofu? apatike buli pona? Ngabayangwa babaya, "Tutangite ayo mwana witu abelekwile kipofu. Kwa mwanja namani apona tutangite lii, naywampangite lola tun'tangite lii munokiye mwene ayo mundu mpindoapalongela mwene." ²⁰Apendo gake ngababaya makowe ga, kwa kitumbu bayogopi Ayahudi, kwa kitumbu Ayahudi bayeketwaniye panga kila mundu ywapala kunyeketya Yesu alwa tengelwa na Sinagogi. ²¹Kwa kitumbu cheno nga apendo bake balongela, "ywa mundu mpindo munokiye mwene." ²²Kwa nyo ngabankema kwa mara yana ibele, yolo mundu ywabile kipofu na kummakiya, "Umpei Nnunu ubendo. Tutangite uyu mundu ni mwene zambi." ²³Nga yolo mundu kayangwa, "apange na mwene zambi, nee nitangite lii, kilebe chimo ngandangite nabile kipofu nambeambeno nenda lola." ²⁴Ngabanokiya, akupangi namani? agaumwikwi kitiwi minyo gako? ²⁵Ngayangwa, "Natikuwamakiya mwenga muyowine lii, kwa namani mpala yowa kae? na mwenga mpala panga banafunzi bake?" ²⁶Ngabantukana, wenga wenga wa mwanafunzi wake twenga twa banafunzi ba Musa. ²⁷Tutangite Nnunu alongei na Musa lakini yuu mundu, tutangite lii paaboka. ²⁸Yolo mundu ngayangwa na kuabakiya, "mwanja namani lipanga likowe lya ajabu, mutangite lii paaboka, na bado agaumukwi minyo gango. ²⁹Tutangite Nnunu ayowa lii wene zambi, lakini mana kayowa na kumwabudu Nnunu anda kunyowa mundu ywo. ³⁰Boka belekwa kwa ulimwengu, tuna yowa lii mundu panga amumwukwile mundu minyo ywabile kipofu. ³¹Ikapangange mundu yuu, aboka lii kwa Nnunu apele panga lii chochote. ³²Ngabanyangwa na kumakiya, "Ubelekwile muzambi, na wenga utufundisha kae twenga? ngabamenga na kupiya panja ya lisinagogi. ³³Yesu ngayowa bampiite musinagogi, ngankengama na kumakiya undakumwobelya mwana wa mundu? ³⁴ngayangwa na longela, ni nyai, Bwana, na nenga nipate obelya?" ³⁵Yesu ngamakiya, "Umwani, na ywalongela nakwe nga ywembe." ³⁶Yolo mundu ngabaya, "Bwana, nenda obelya nga nsujudia. ³⁷Yesu ngabaya, kwa hukumu niichi paduniya kitumbu ipofu bapate bona, iwete batyange, na babalola bapange ipofu." ³⁸Baazi ya Afarisayo baabile pamope ni ywembe payowine makowe na kunnokiya, "Na twenga ipofu?" ³⁹Yesu ngabakiya, ipangange mwaipofu, mpepangalii na zambi, ata nyo, nambeyambeno munda longela, Tubona dhambi itu inda tama."

10

¹Muobeli. muobeli nendakuamakiya, mundu ywoywote ywa peta lii mu nyango zizi lya ngondolo, lakini apeta ndela yenge, aywo ni mwei na n'nyang'anyi. ²Ywembe ywa jingya munwango nga nchungu ngondolo. ³Ywembe n'ndeli wa n'nywango kunyogolya. Na ngondolo bake jingya na kakema kwa maina gabe na kuwapapiya panja. ⁴Paa apapiya panja abo babile bake, andakuwalongolya ngondolo bandankengama, kwa kitumbu balitangite lilobe lyake. ⁵Ban'kengama lii n'ny'emi benda kunkila, kwa kitumbu bantangite lii lilobe lya bageni. ⁶Yesu alongei mfano woo kachabe, lakini baelewite lii panga alongole kachabe. ⁷Yesu kalongela nakwe kae, "Muobeli, muobeli, nendakuamakiya, "Nenga nga nnyango wa ngondolo. ⁸Boti babanilongelile bai na apokonyoli, lakini ngondolo bayowine lii. ⁹Nenga nga nnyango. Ywoywote apala jingya kachango, apalopolelwa, pazingya munyumba na boka, na apala lyaanyanya. ¹⁰Mwii aicha lii ila apala jiba, tekwana, na halibu. nitihicha bapate ukoto kae babe nao wambone. ¹¹Nenga na nchungaji nzuri. Nchungaji n'zuri apya bwomi wake kwa kitumbu cha ngondolo. ¹²N'tumishi ywaajililwe, na nchungaji lii, amona bwa mwitu kaicha na kwaleka ngondolo na tila. ¹³Na bwa mwitu kwaboywa na tilanga, kwa kitumbu ntumishi wa ajiliwa na ajali hii ngondolo. ¹⁴Nenga na nchungaji mwema, na niatangite bababile bango, na bababile banitagite nenga. ¹⁵Tate anitangite na nenga nindagite, na nenga niupiya ukoto wango kwa kitumbu cha ngondolo. ¹⁶Nibile na ngondolo bene bembe ba mukyongondolo cheno. nabo ipalikwa kwaleta, bapange bango na kwayangabana na bana bapange kilebe chimo. ¹⁷Kwa kitumbu cha Tate nganipenda, ni uboye ukoto wango na niutole kae. ¹⁸Ntopo ywautila kwango, lakini nenga nautola na mwene, nibile na uwezo wa kuboya na kutola kae, nipeilwe ga kutola kae. Nipeyilwe agizo lee boka kwa Tate. ¹⁹M'aganiko kae watipita kwa Ayahudi kwa sababu ya makowe aga. ²⁰Bainga batilongela, "Abile na mashetani na kichaa. Kwa namani mwenda kumpekaniya?" ²¹Benge ngababaya aga nga malongelo ga mundu ywabile na mashetani. Mashetani gaweza kumanjwa kipofu?" ²²Ngaicha sikukuu ya bekelwa wazi Yerusalemu. ²³Wabile wakati wa mbepo, na Yesu atyangange mukumbi wachengite selemeni. ²⁴Nga Ayahudi ngaban'tindiya na kummakiya, "Mpaka pakiubawi upala kutubeka kwa yogopa?"

mana wenga wa Kristo,utubakiye wazi.²⁵Yesu ngayangwa,"Naamakiye lakini muobeli lili kachi ya niipanga ngaichimulya Tate bango,kazi ngayaichimulya nnani yango.²⁶Ata nyo muobeli lili kwa kitumbu mwa ngondolo bango lili.²⁷Ngondolo bango baliyowa lilobe lyango;Niatangite,na bembe bangengama nenga.²⁸Napei ukoto wangeyomoka,baoba lili kae,na ntopo ata yumo ywapapokonyolwa muluboko lwangu.²⁹Tate bango,mbei abo,ni mpendo kuliko benge bote,na ntopo hata yumo ywakumpokoywa boka mumaboko gake.³⁰Nenga na Tate tubile pamope."³¹Ngabapotwa maliwe pala kun'kombwa kae.³²Yesu ngabakiya,"Ninaite kazi nyingi nzuri boka kwa Tate. Kwa kazi gani yampala kunikombwa na maliwe?³³Ayahudi ngabanyangwa,"Tukukombwa lili na maliwe kwa kazi nzuri,ila kwa kitumbu wenga wenda kufuru,kwa kitumbu wenga,wamundu,ujipanga Nnunu."³⁴Yesu ngayangwa,iandikilwe lili mu tarati inu,'Natilongela,'Mwenga mwaki milongo."³⁵Mana itei bakemite milongo,kwa balo babile ni likowe Iya Nnunu liaisile(na maandiko gatekwanika lili)³⁶Mwalongela nnani ya yolo ywabile Tate ampiite,na kuntuma kwa ulimwengu,Undakufuru',kwa kitumbu nibayite,'nenga na Mwana wa Nnunu?'³⁷Mana nipanga lili kachi ya Tate bango,muniobeli lili.³⁸Ata nyo mana niipanga ata mana muniaminili,muniobeli lili,muiobeli kazi ili kwamba yelo kazi muweze kuitanga na kuiyowa panga Tate abile nkati yango na nenga nibile nkati ya Tate."³⁹Ngabapaya kumoywa Yesu,ngaboka mumaboko gabe.⁴⁰Yesu kayenda kwiye ya Yordani ,sehemu yayabile Yohana atibatiza kwanza,na tama kolo.⁴¹Bandu baingi ngaban'kengama,baendeliye longela Yohana apangite lili maluweluwe gogoti,makowe galongei Yohana nga ga kweli.⁴²Bandu baingi ngabankengama Yesu.

11

¹Bai mundu yumo lina lyake Lazaro,abile ntemwe.Aboka kijiji cha Bethania,kijiji cha Mariamu na dada bake Martha.²Abile Mariamu ywampakiye Bwana mauta na kufuta magolo gake kwa nywili yake,ngabile nunawe Lazaro ywabile ntemwe.³Akina dada baa ngabatuma salamu salamu kwa Yesu na kunokiya,Bwana,lola ywaumpendile andaminyo."⁴Yesu payowine ngabaya,"Utamwe wo wa mpanga anda waa lili,ila,apala utukufu wa Nnunu ili pana mwana wa Nnunu apala kutukuzwa petya wolo utamwe."⁵Yesu ampendile Martha na dada bake na Lazaro.⁶Payowine panga Lazaro andaminyo,Yesu ngatama sikwi ibele zaidi palo abile.⁷Baada ga agaa Yesu ngabakiya banafunzi bake tuboke Uyahudi kae."⁸Banafunzi ngabannaluya,"Mwalimu,Ayahudi bapalange kukukombwa maliwe na wenga uyenda kwo kae?"⁹Yesu ngayangwa,"Masaa ga mutwekati nga kumi na ibele lili? Mundu patyanga mutwekati awecha lili kobala kwa kitumbu andabona kwa bweya wa mutwekati."¹⁰Ata nyo,mana katyanga kilo,apala kuikobala kwa kitumbu weya ubile lili nkati yake."¹¹Yesu ngalongela gaa,na baada ya makowe aga,ngaabakiya,"Mbwiga witu lazaro agonjike,lakini mbayenda nguyumuya boka mu lugoo."¹²Nga banafunzi ngabamakiya,"Bwana,mana agonjike apala,yumuka."¹³Wakati Yesu alongela kiwo cha Lazaro,lakini bembe babayage gonja lugono.¹⁴Nga Yesu ngalongela nakwe waziwazi,"Lazaro awile."¹⁵Ninda pulaika kitumbu chinu,nabile lili kolo kwa kitumbu mupate obelya,Tuboke."¹⁶Bai Tomaso,ywakemelwage Pacha,ngabakiya banafunzi aine,"Tuboke natwee tkawee pamope na Yesu."¹⁷Wakati Yesu paichile,Lazaro abile tayari mulikaburi machoba ncheche.¹⁸Na Bethania yabile karibu na Yerusalemu kati kilomita arobaini na tano.¹⁹Baingi batihicha kitumbu cha Martha na Mariamu dada bake Lazaro icha kuwaleya leya,kwa kitumbu cha nnuna wabe.²⁰Nga Martha payowine panga Yesu aisile,ngayenda kwembana nakwe,lakini Mariamu aigali kaya.²¹Nga martha ngamakiya Yesu,"Bwana,mana ubile pano,kaka bango apewaa lili. Lakini ngangite Iyolyote Iyopala²²hata nambeambe boka kwa Nnunu,alwa kukupeya."²³Yesu ngamakiya,"Kaka bako alowa yoka kae."²⁴Martha ngamakiya,ndangite alowa yoka mu machoba ga mwisho.²⁵Yesu ngamakiya,"Nenga nga nauyuku na ukoto;ywemb ywapala kunobelya,awaa lili,apala panga na ukoto;²⁶ni ywembe ywatama,ni kuniobeli nenga awaa lili.Waliobeli lee?"²⁷Nga makiya,"Elo,Bwana nenda obelya,panga wenga wa Kristo,Mwana wa Nnunu,ywembe ywaicha palunia,"²⁸Payomwa longela lee,gayabwa na yenda kunkema dada bake Mariamu kuchemba,Na kumakiya,"mwalimu abile pano na andakukukema."²⁹Mariamu ngapayowine aga,ngakakatuka kiyongoya na kuyenda kwatami Yesu.³⁰Naywembe Yesu abile bado ajingya lili pa kijiji,ila abile mahali paakwemba na Martha.³¹Nga Ayahudi bababile na Mariamu nkati munyumba na balo babile pakimfariji,pabamweni kakatuka kwa haraka na boka babayage ayenda kulikaburi akatame kwo.³²Nga Mariamu,paikite kwa Yesu na kumona ngatomboka pae ya magolo gake kumakiya,"Bwana,ukabaye papano,nunango apa waa lili."³³Yesu pamweni kalela,na Ayahudi baisile pamope ni ywembe pabamweni kalela kae,aleliite pamoyo wake wa lombola;³⁴ngabaya,"Mung'onjike kwako?ngabamakiya,"Bwana,uiche upalole."³⁵Yesu ngalela.³⁶Ayahudi ngababaya,"Lola mwampendi Lazaro!"³⁷Lakini benge balongela,"Ayo lili,mundu ywaymuywa minyo ga yolo ywabile kipofu,aweza lili kumpanga mundu yoo kana awee?"³⁸Nga Yesu,ngalongela mumoyo bake kae,ngayenda kulikaburi.Nambeambe libile lipango,na liwe labekilwe nnani yake.³⁹Yesu ngalongela, liboyange liwe." Martha dada bake Lazaro,ywembe ywawile,ngamakiya Yesu,"Bwana,kwa muda woo,yenga yake itumbwile nunga,kwa mana abile maiti kwa masoba ncheche."⁴⁰Yesu ngamakiya,"Nenga ngubakiye lili mana itei,uwobelile,ubakubona utukufu wa Nnunu?"⁴¹Nga nyo baboyange liwe.Yesu ngakakatulya minyo gake kunani baya,"Tate,nenda kushukuru panga wenda kunisikiliza."⁴²Nitangite panga muyowa machoba goti,kwa kitumbu cha makusanyiko ga bandu bayemi kunizunguka panga nalongela aga,ili panga bapate kuobelya panga wenga ngaunitumite.⁴³Baada ya kulongela aga,atilea kwa lilobe likolo,Lazaro,boka panja!"⁴⁴Mfu abokite panja maboko na magolo gake gatabilwe na sanda ya kuyikia,na kuminyo atabilwe na kitambaa."Yesu ngabaya,"mungwange muneke ayende."⁴⁵Nga Ayahudi baingi baichile kwa Mariamu na kugabona Yesu agapangite,kabamuobeli.⁴⁶Lakini baazi ya bajei kwa Mafarisayo na kuabakiyanga makowe agapangite Yesu.⁴⁷Nga akolo ba Makuhani na Afarisayo kabakwemba pamope palibalaza na longela,"Twapanga namani?mundu yolo apanga maluweluwe maingi.⁴⁸Mana itei twanneka kichake,bote balowa kumuobeli;Arumi baicha na kutola kila ilebe kwitu na

litaifa litu.⁴⁹ Hata nyo, mundu yumo nkati yabe, ywabile kuhani nkuku mwaka woo, ngaabakiya, "Mutangite lii kilebe chochote."⁵⁰ Ndangite lii panga mundu yumo ifaika waa kwa ajili ya bandu kuliko litaifa litaifa lyoti angamia."⁵¹ Agaa agalongei lii kwa kitumbu sake mwene, lakini, kwa kitumbu abile kuhani nkulu mwaka woo, atitabiri panga Yesu ata waa kwa ajili ya litaifa;⁵² Na kwa taifa kichake lii, lakini Yesu apate nyonyo kuwakusanya bana ba Nnunu ambao batibaganika sehemu mbalembale.⁵³ Kwa nyo boka lichoba lee na yendelya bapangite namna ya kumulaga Yesu.⁵⁴ Yesu atyangange lii kae pabweya nkati ya Ayahudi, ila ngaboka palo ngayenda nchi ya karibu na lijangwa nkati ya mji ukemelwa Efraimu. Atamite na banafunzi bake.⁵⁵ Bai Pasaka ya Ayahudi paiikite, na baingi batiboka yenda Yerusalemu panja ya mji kabla ya Pasaka ili bapate kwitakasa wene.⁵⁶ Babile kabampala Yesu, na longela kila yumo pabayemi mulihelaku, "mwafiliya namani panga apa icha lii kusikukuu?"⁵⁷ Wakati woo akulu Akuhani na Afarisayo babilite na amri panga mana itei yumo atangite paabile Yesu, alowa kuwapeya taarifa ili panga paweze kumoywa.

12

¹ Machoba sita kabla ya Pasaka, Yesu atiyenda Bethania, paabile Lazaro, ywembe ywaamuyuyuke boka mu kiwo. ² Bai ngaban'elekyo chakula cha kitamunyo kolyo, na Martha atikuntumikya, wakati woo Lazaro abile yumo wa balo batami muchakula pamoepa na Yesu. ³ Nga Mariamu katola ratii ya manukato gapangilwe kwa nardo safi, yabile na thamani ngolo, atumbwile kumpaka mumagolo na kumpapaya magolo kwa nywili yake; nyumba yoti yatinungya mauta. ⁴ Yuda Iskariote, yumo ywa balo banafunzi bake, ywabile nga atikunsaliti Yesu, ngabaya, "Kwa namani manukato aga ukotwike gapemeya kwa dinari mia tatu na kuapeya maskini?" ⁵ Nembe alongei ago, kwa kitumbu sa kugaulumiya lii maskini, ila kwa mana abile mwii: ywembe nga ywa ngabekanga mpuko wa mbanje na atola baazi ya yaibile moo kwa ajili yake mwene. ⁶ Yesu ngabaya, "Nneke abeke chaabile nacho kwaajili ya lisoba lya machiko yango." ⁷ Akeba m'mle nabo masoba goti; lakini, m'bile lii na nenga machoba goti. ⁸ Bai umati nkolo wa Ayahudi batangite panga Yesu abile kolo, baisile kolo, kumbonekeya lii Yesu kae, ila kunlonekeya na Lazaro ywayuyukilwe na Yesu boka mukiwo. ⁹ Akulu Amakuhani bapangite shauri ili bamulage Lazaro. ¹⁰ Maana kwa ajili yake bandu baingi muuyahudi batiyenda kachabe na kumuobelya Yesu. ¹¹ Lisoba lyanaibele bandu baingi baisile mu sikukuu. Pabayowine panga Yesu enda isa Yerusalemu. ¹² Ngabatola ndambe ya mitende na boka panja yenda kumpokya na panga ndoti, "Hosana! Ubalikilwe wenga wauisile kwa lina lya Bwana Mfalme wa Israeli." ¹³ Yesu amwobite mwana-bonda amwobike, kati mwayaaiandikilwe, ¹⁴ Kana uyogope, binti sayuni, linga, Mfalume wako aicha, amwobike mwana-mbonda. ¹⁵ Banafunzi bake batangite lii makowe aga apo kwanza, lakini Yesu paobwike, nga batanga panga makowe aga ngaandikilwa. ¹⁶ Bai lelo likundi lya bandu babile pamoepa na Yesu wakati paankema Lazaro boka mulikaburi bati shuhudia kwa benge. ¹⁷ Na ibile kwa kitumbu bayowine panga alipangite liluweluwe loo. ¹⁸ Afarisayo batilongela bene kwa bene, "Linga, nambeambe mweza lii panga lolote, linga, dunia yote i'kelebukiye kwake." ¹⁹ Nambeambe baazi ya Ayunani babile nkati ya balo bayenda kuabudu musikukuu. ²⁰ Aba bajei kwa Filipo, ywabile aboka Bethsaida ya Galilaya, kunoba ngababaya. "Bwana, twenga twatamaniya kunlola Yesu." ²¹ Filipo ngayenda ngamakiya Andrea; Andrea na Filipo bayenda na kummakiya Yesu. ²² Yesu nganyangwa kaabakiya, "Muda uikite Mwana wa Adamu yenda kutukuzwa. ²³ Muobeli, muobeli, ndaabakiya, mbeyu ya ngano kana itombwike lii pai na waa, utama nyonyonyo kichake, ila mana iwile, ipupaya matunda ganambone. ²⁴ Ywembe ywaupenda uhai wake alo kuupoteza, ila ywembe ywauchukiya uhai wake mu dunia yee alowa kuusalimisha mu ukoto wanga yomoka. ²⁵ Mundu ywoywote ywanitumikyange nenga, nga anikengame; nenga nibile, na mtumishi wango paabile. Mundu ywoywote ywantumikyage, Tate alowa kumweshimu. ²⁶ Nambeambe roho yango, enda fadhaika: nenga nilongele namani?" Tate, unilopwe katika saa yeno? Lakini ni kwa likusudi lee niikite saa yee. ²⁷ Tate, litukuze lina lyako. ²⁸ Nga lilobe liisile boka kunani lyabaya, "Natilitukuza nenga ndalitukuza kae." ²⁹ Bai likutano lyayemi karibu nakwe bayowine, ngabaya pabile na lendema. Benge babaya, "Malaika alongela nakwe." ³⁰ Yesu ngayangwa ngabaya, "Lilobe lee lyaisile lii kwaajili yango, ila kwa ajili inu. ³¹ Nambeambe hukumu ya ulimwengu ibile: nambeambe nkulu wa ulimwengu apala taikwa panja. ³² Nenga mana nikakatwike nnani ya nnema, nalowa kuwauti boti kachango." ³³ Alongela ago alayage ni kiwo gani alowa waa. ³⁴ Mkutano ngabanyangwa, "Twenga tuyowine katika sheria panga Kristo alowa tama daima. Wenga ubaya buli, Mwana wa Adamu lazima akakatuliwe nnani? Ayo nga mwana wa nyai?" ³⁵ Bai Yesu ngaamakiya, "Bweya ubile bado pamoepa ni mwenga muda nchunu. Myende madamu mubile na bweya, ili panga libendi kana lwa nkoli. Ywembe ywayenda mulubendo ayowa lii kwaayenda. ³⁶ Mubile na bweya, alongei aga na yenda kachake kuificha kana bam'bonekeye. ³⁷ Ipangange Yesu apangite maluweluwe maingi namna yee nnonge yabe, bamwobelya lii. ³⁸ Ili litimi likowe lya nabii Isaya, lyabaya, "Bwana, ywa nyai ywazisadiki habari itu? na luboko lya Bwana atimfunulia nyai?" ³⁹ Kwa kitumbu chelo bembe bamuobelya lii, mana Isaya abaya kae. ⁴⁰ Awapangite ipofu, na apangite migumu mioyo yabe; kana babone kwa minyo yabe na tanga kwa mioyo yabe, na kabaongoka nenga nalowa kwalopwa. ⁴¹ Isaya alongela makowe ago kwa kitumbu aubweni utukufu wa Yesu na kubaya habari yake. ⁴² Ila, ata akolo baingi bamuobelile Yesu; lakini kwa kitumbu ya Afarisayo, kana bayeketile lii panga bayogopa tengwa na lisinagogi. ⁴³ Baipendile sifa ya bandu kuliko sifa yaiboka kwa Nnunu. ⁴⁴ Yesu kalongela kwa lilobe likolo kabaya, "Ywembe ywanibelile nenga, anibelile nenga lii kae ila na ywembe ywanitumite. ⁴⁵ Ywembe ywanibona nenga amweni ywembe twanitumite. ⁴⁶ Nenga niisile kati bweya ya ulimwengu ili kila mundu ywanibelile nenga atama lii mulubendo. ⁴⁷ Mana itei mundu ywoywote ywayowine makowe gango ila ayakamwile lii, nenga namuhukumu lii; mana niisile kuhukumu ulimwengu ila niichile kuukombwa ulimwengu. ⁴⁸ Ywembe ywanikana nenga na agaboywa lii makowe gango, abile ywa muhukumu: neno lee nalongela nga lalowa kumuhukumu lisoba lya mwiso. ⁴⁹ Maana nenga nilongela lii kwa nafsi yango. Ila Tate ywaniletike, ywembe mwene

ywanitumite nganlongela na nalowa longela. ⁵⁰Nenga nitangite panga liagizo lyake ni ukoto wangeyomoka;bai ago makowe ngalongela nenga-kati Tate ywanibakiyage,nga nyonyo niabakiyage kwabe.

13

¹Nambeambe kabla ya lisikukuu ya pasaka,kwakitumbu Yesu atangite panga saa yake iikite ambayo aboka padunia yee yenda kwa Tate,paabile atikuapenda bandu bake ambao babile mudunia,atikuwapenda muno. ²Na shetani abile atamilwage tayari nkati ya mwoyo wa Yuda Iskariote,mwana wa Simoni,kumsaliti,Yesu. ³Yesu atangite kwa kitumbu abekilwe ilebe yote mumaboko gake panga aboka kwa Nnunu na abile ayenda kae kwa Nnunu. ⁴Atiyumuka pameza ya chakulya na tandika pae ngobo yake la panja.Ngatola litauro na kuitaba mwene. ⁵Ngabeka mache mulibakuli na tumbwa kubaosha magolo banafunzi bake na kuafuta na litauro lyalibile atikuitaba mwene. ⁶Aikite kwa Simoni Petro,na Petro namakiya,"Bwana,upala kuniosha magolo gango?" ⁷Yesu ngayangwa na ngabaya,"la nilipangite ulitangite lii nambeambe,ila waloa litanga bbadae." Petro ngabakiya,"Walowa kuniosha lii magolo gango kamwe." Yesu ngayangwa,"Mana itei nalowa kukuosha lii magolo gako,kana ubile sehemu jimo ni nenga." ⁸Simoni Petro ngayangwa,"Bwana,kana unioshe magolo gango tuu,ila na maboko gango na mutwe wango." ⁹Yesu ngayangwa,"ywoywote ywabile taari oga apalikwa kwa oga ila kuisafifa magolo gake,mana abile msafi yega yake yote;mwenga mubile asafi,ila mwabote lii." ¹⁰Kwa mana Yesu andangite yolo ywapala kunsaliti;kwa kitumbu cho nga alongela,mwenga mwa bote lii mubile safi. ¹¹Wakati Yesu ayomwile kuwaosha magolo gabe na payomwa ngobo yake na kuiwala kae,ngaamakiya,"Je mutangite lii cha nikipangete kwinu?" ¹²Mwangema nenga "Mwalimu" na Bwana ayee mulongela kweli,panga nga nibile nyonyonyo. ¹³Mana itei nenga Bwana na mwalimu,natikwaosha magolo yinu,mwenga kae iwapalika kwaosha benge magolo. ¹⁴Kwa kitumbu nendakuwapea mfano panga mwenga kae mpange kati nenga naapangite kwinu. ¹⁵Muobeli,muobeli,nenda kuamakiya,mtumwa nga nkulu lii kuliko bwana wake yolo ywatumulwe nga nkulu kuliko yolo ywantumite, ¹⁶Mana ite ndangite makowe aga,mwatibarikilwa mana ugapanga. ¹⁷Nilongela lii kuusi mwenga mwabote,kwa kitumbu niatangite balo babile basaulilwe ila nilongela aga panga maandiko gatimye:"Ywembe ywalya nkate wango anikakatulya kisigino sake. ¹⁸Nenda kwabakiya lee nambeambe kabla lyapangika ili manaitai lyatipangika,mwaweza obelya panga nenga NGA YOLO. ¹⁹Muobeli,muobeli,nenda kuamakiya,ywanipokile nenga ampokii ywantumile,na yolo ywampoki ywanipoki nenga ampoki ywanitumite nenga." ²⁰Wakati Yesu alongela aga,atisumbuka mumwoyo wake,atishuhudiya nabaya,"Muobeli,muobeli,nenda kuamakiya panga yumo nkati yinu alowa nsaliti nenga," ²¹Banafunzi bake kabakengamana,batishangala ni kwa ajili ya nyai alongela. ²²Pabile pameza,yumo wa banafunzi bake atimuegamia pakifua sa Yesu yolo ambae Yesu ampendile. ²³Simoni Petro atikunokiya mwanafunzi yolo kabaya,"Tubakiye ywa nyai ywalongela kwabe." ²⁴Mwanafunzi ywaatiegama pakifua cha Yesu nganokiya,"Bwana,ywa nyai?" ²⁵Yesu ngayangwa,"Yolo ambaye nalowa chovya ipande sa nkati na kumpeya."Nga atichovya nkate no kumpeya Yuda mwana wa Simoni Iskariote. ²⁶Nga baada ya nkate,sheta ngaayingya.Yesu ngamakiya,Chelo ywapala kukipanga ukipange haraka." ²⁷Nambeambe ntopo mundu pameza ywatangite kwa kitumbu gani Yesu abaya likowe lee kwake. ²⁸Baadhi yabe batizania panga,kwa kitumbu Yuda akamwile mfuko wa mbanje,Yesu ngaamakiya,"Kapemeye ilebe tuipalike kwa ajili ya sikukuu,"au panga apalikwa kuboywa ilebe kwa akeba. ²⁹Baada ya muda Yuda kapokya nkate,na apiite panja haraka,yaibile kilo. ³⁰Paibile Yuda aboi,Yesu ngabaya,"Nambeambe mwana wa Adamu atitukuzwa,na Nnunu atukuzwa pitya ywembe. ³¹Nnunu alowa ntukuza nkati yake mwene,na alowa kuntukuza upesi. ³²Bana achunu,nibile pamope namwenga kwa muda nchunu.Mwalowa nipala,na kati yaniabakiyage Ayahudi,'Paniyenda,mwecha lii ika.'nambeambe nenda kuabakiya ni mwenga,kae. ³³Nenda kuwapeya amri yambeambe mupendane;kati nenga yaniapendile mwenga,nyonyonyo kae iapalika ni mwenga mupendane mwabene. ³⁴Kwa ajili yee bandu balowa tanga panga mwenga mwa banafunzi bango,mana itei mubile na upendo kwa kila yumo na ywenge. ³⁵Simoni Petro ngamakiya,"Bwana,uyenda kwako?" Yesu nganyangwa,"Paniyenda nambeambe wecha lii ngengama,ila wangengama baadae." ³⁶Petro ngamakiya,"Bwana,kwa namani ngengame ata nambeambe? Nenga nenda uboywa ukoto wango kwa ajili yako." ³⁷Yesu ngayangwa,"Je wauboywa ukoto wako kwaajili yango?Uobeli uobeli nendakumakiya,njogolo abeka lii kabla ya wenga kunikana nee mara tatu."

14

¹"Kana urusu mwoyo wako upangike mu'mahangaiko. Wamuobelya Nnunu niobelyage ni nenga kae. ²Mu'nnyumba yango mubile makazi maingi ya tama;mana yabile lii nyonyo,nakumakiyange,kwa kitumbu n'yenda kukwandalia mahali kwaajili yako. ³Mana kaniyenda na kuwaandalia mwenga mahali,ngaicha kae kwakaribisha kwango,ili mahali panibile mubile ni mwenga. ⁴Muitangite ndela ya mahali n'yenda" ⁵Tomaso ngamakiya Yesu,"Bwana,tutangite lii pau'yenda;Jetuweza kinamani kuitanga ndela yake? ⁶Yesu ngamakiya,"Nenga nga ndela,na ukoto;ntopo ywawecha icha kwa Tate ila kwa pitya kwango. ⁷Mana mungangite nenga,mundangite na Tate bango kae;kuanzia nambeambe na yendelea mundangite na mumweni ywembe." ⁸Filipo ngamakiya Yesu."Bwana,tubonekeye Tate,na nyonyo yatitosha." ⁹Yesu ngamakiya,"Nibile lii pamope ni mwenga kwa muda mrefu,na bado undangite lii nenga,Philipo?Ywoywote ywanilola nenga atikunola Tate;mwanja namani ubaya,'Ngubonekeye Tate'? ¹⁰Muobelya lii panga nenga nibile nkati ya Tate,na Tate abile nkati yango?Makowe ganilongela kwinu nilongela lii kwa likusudi lyangu mwene;ila ywembe,nga Tate ywatama nkati yango ywapanga kachi yake. ¹¹Muniobeli nenga,panga nibile nkati ya Tate,na Tate abile nkati yango;kadhalika muniobelye nenga kwa kitumbu sa kachi yaniipangite kae. ¹²Mobeli,muobeli,nendakuamakiya,ywembe

ywaniobelya,nenga kachi yaniipangite,apaa panga kachi ngulu kwa kitumbu nayenda kwa Tate. ¹³Chochote cha mukiloba kwa lina lyango,nalowa kukipanga ili panga Tate aweze kutukuzwa pitya mwana. ¹⁴Mana mulobite kilebe chochote kwa lina lyangu,nalowa kukipanga. ¹⁵Mana munipendile,mwaikamwa amri yango. ¹⁶Nganloba Tate,Ni ywembe aaapeya msaidizi ywenge panga aweze tama pamope ni mwenga daima. ¹⁷Roho ywakweli,ulimwengu uwecha lii mpokya ywembe kwa kitumbu wammobonekya lii,umtangite lii ywembe,ata nyoo mwenga,mundangite ywembe,mana apaa tama pamope ni mwenga nkati inu. ¹⁸Ngaaleka lii kachinu;Nibuyangine kwinu. ¹⁹Kwa muda kitambo,ulimwengu walowanibonekeya lii kae,lakini mwenga mwanibona.kwa kitumbu ngatama,mwenga mwatama kae. ²⁰Katika lisoba lee mutangite panga nenga nibile nkati ya Tate,na panga mwenga mubile nkati yango,na panga nibile nkati inu. ²¹Yeyote ywakamwa amri zango na kuipanga,nga yumo ywabile ywanipenda nenga,na ywanipenda nenga ywapendilwe na Tate bango,na Nalowa kumpenda na ngalowa kuibonekeya nenga mwene kwabe." ²²Yuda (nga bile lii Iskariote) ngamakiya Yesu,"Bwana,je! namani yatokya panga wajibonekeya mwene kwitu na ngaulimwengu lii?"²³Yesu ngayangwa ngabaya,"Panga ywoywote ywanipendae,ywalikamwa neno lyango.Tate bango ywampenda,nga tuisile kwake na kugapanga matamwe itu pamope niywembe. ²⁴Ywoywote ywanipendile nenga,agakamwi lii makowe gango.Likowe ambalo mwaliyowa nga lyango lii ila lya Tate ywanitumite. ²⁵Nalongei makowe aga kwinu,wakati bado nibile nkoto nkati yinu. ²⁶Ata nyo,mfariji,Roho mpeletau,ywabile Tate alowa kuntuma kwa lina lyango,alowa kuwapundisha makowe gote na alowa kuapanga munkumbukeye gote ngaaniabakiyage. ²⁷Amani niapeile amani yango mwenga.Niapeya lii kati ya ulimwengu yauapeya.Kana muipange mioyo yinu kupangika na mahangaiko,na yogopa. ²⁸Muyowine ya niabakiyange,'N'yenda zango,na ngakelebuka kwinu.' Mana mwanipendile nenga,mwabile na pulaika kwa kitumbu n'yenda kwa Tate,kwa kitumbu Tate ni nkulu kuliko nenga. ²⁹Nambeambe niyomwile kuamakiya kabla yatipangika ili panga,wakati yaipangike,mweze obelya. ³⁰Nilongela lii ni mwenga maneno ganambone,kwa mana nkulu wa dunia yee andaicha.Ywembe abile lii na nguvu nnani yango. ³¹Lakini ili panga ulimwengu upate kuitanga panga nampenda Tate,napanga chanitumite Tate,nipanga,kati yaa yaanipeile amri,na tuboke mahali pano.

15

¹Nenga na mzabibu wa yolo kweli,na Tate bango nga nkulima wa mzabibu. ²Kila litawi nkati yango ambalo lipambika lii matunda,na nenda kulisafisha kila litawi lyabile lipambika ili pangaliweze pambika muno. ³Mwenga tayari mubile safi kwa kitumbu sa ujumbe waubile taari nenda kuaamakiya. ⁴Mtame nkati yango,na nenga nkati yinu.Mana itei liweza lii pambika kichake ila mu'mzabibu,kahalika ni mwenga,mana mwatama nkati yango. ⁵Nenga na mzabibu;mwenga mwa matawi.Ywatama nkati yango na nenga nkati yake,mundu yoo upambika matunda yanambone,kwa mana mana ntopo nengamwaweza lii panga likowe lyolyote. ⁶Mana itei mundu ywoywote ywasalia tama nkati yango,alowa yongolya kati litawi na kukauka,bandu ngabakusanya matawi na kugatupa mu mwoto, ⁷mana itei malongelo gango gatidumu nkati yinu,mulobe lyolyote mwa mulipala,mwenga mwapangilwa. ⁸Katika lee Tate bango atitukuzwa,panga mupambika matunda ganambone na panga ni banafunzi bango. ⁹Mana Tate bango yaanipendile nenga,nenga kae naapendile mwenga,mutame katika lipendo lyango. ¹⁰Mana itei mwaikamwile amri yango,mwatama mu'lipendo lyango kati yaanikamwile amri ya Tate bango na tama mulipendo lyake. ¹¹Nalongei makowe aga kwinu ili panga pulaha yango ibe nkati yinu na ili panga puraha yinu ipangike kuwa timilifu. ¹²Ayee nga amri yango,panga mupendane mwabene kati yaa niapendile mwenga. ¹³Ntopo mundu ywabile na upendo nkulu kuliko wolo,panga mundu auleke ukoto wake kwa ajili ya mbwaga bake. ¹⁴Mwenga mwa mbwiga bango mana itei mpanga galo ngaaniyatumite. ¹⁵Niakema lii atumwa,kwa mana atumwa atangite lii chelo apangite bwana wake.Niakema mwenga mabwiga bango,kwa kitumbu niabayaye makowe gote gamugayowine ga boka kwa Tate. ¹⁶Munchaulile lii nenga,ila nenga niachaulile mwenga na muyende beleka matunda,na tunda linu lipate tama.Alee libile nyaa panga cha chochote chamukipala kwa Tate kwa lina lyango,apaa kuwapea. ¹⁷Makowe aga niatumite,panga mupendane kila mundu na ywenge. ¹⁸Mana itei ulimwengu walowa kwachukyanga,mutange panga wendanichukyanga nenga kabla ya kwachukyanga mwenga. ¹⁹Mana mubile wa ulimwengu,ulimwengu walowa kuwa penda kati wabe;lakini kwa kitumbu mwenga mwa wa ulimwengu lii na kwa mana nenda kuwatekwana boka mu ulimwengu,ni kwa ajili yee nga ulimwe waachukyanga mwenga. ²⁰Mulikumbukyange likowe lyaniabaite,'Mtumwa nga nkulu lii kuliko bwana wake.' mana itei kabantesa nenga balowa kwatesa ni mwenga kae,mana balikamwa likowe lyango,balikamwa na likowe lya kwinu kae. ²¹Ngabapangiya makowe aga gote kwa ajili ya lina lyango kwa kitumbu bandangite lii yolo ywandumite. ²²Mana itei niichile lii na kuabakiya bakiya,kana bapanga lii zambi;lakinii nambeambe babile lii uzuru kwa dhambi yane. ²³Ywanichukyange nenga anchukya Tate kae. ²⁴Mana itei nipangite lii kachi nkati yabe ambayo ntopo yumo ywaipanga,babile panga lii zambi;lakini nambeambe bapangite gote ganaibele baibweni na banichukyanga nenga na Tate bango. ²⁵Alee ngalopangika kwa kitumbu likowe litimii ambalo lyandikilwe mu sharia yabe."Banchukyange nenga bila sababu. ²⁶Wakati yaisile,ambae nalowa kuntuma kwinu boka kwa Tate,ayoo nga,Roho wa kweli,ywabile aboka kwa Tate,alowanishuhudia. ²⁷Mwenga kae mwendanishuhudia kwa kitumbu mubile pamope ninenga tangu mwanzo.

16

¹Nilongei makowe aga ili muwese kasilika. ²Balowa kuwapiya panja ya masinagogi;hakika saa yendaicha yaibile kila ywapala kuwabulaga afikiria apanga kachi inoite kwaajili ya Nnugu. ³Mbapangite makowe aga kwa kitumbu mbantangite lii Tate wala mbantangite lii nenga. ⁴Ndaamakiya makowe aga ili panga mana wakati uikite wapangika makowe

aga,mweze ngombokyanga yaaniabakyange na namna yaanialongei mubaweze bembe. Naambakiya lii kuhusu makowe aga tangu mwanzo kwa kitumbu nabile pamope ni mwemnga.⁵Ingawa,nambeambe n'yenda kwa yolo ywanitumite;ila ntopo ywanokiyaye nkati yinu,"Uyenda kwako"⁶Kwa kitumbu nalongei makowe aga kwinu,huzuni ibile ngulu mummyoyo yinu.⁷Ata nyo,nenda kuamakiya ukweli:inoyite kwinu mana nganiboka;mana kana kaniyenda lii,mfariji aicha lii kwinu,lakini mana kaniyenda ndantuma ywembe kwinu.⁸Paisile,yolo mfariji alowa kuubatilisha ulimwengu usiana na madhambi,usiana na haki na husiana na hukumilwa.⁹Husiana na zambi,kwa kitumbu baniobelya lii nenga,¹⁰Husiana na haki,kwa kitumbu n'yenda kwa Tate,na munibonekya lii kae,¹¹na husiana na hukumilwa,kwa kitumbu nulu wa ulimwengu woo ahukumilwe.¹²Nibile na ganambone gakuamakyanga,ila mwalowa kuyanga lii nambeambe.¹³Lakini,ywembe,Roho mpeletau,paichile,alowa kuayongoliya muu kweli yote;kwa kitumbu aloa longela lii kwa ajili yake mwene;lakini ywoywote ywayayowine,aloa longela makowe ago;na alowa kugabeka wazi kwinu,¹⁴Ywembe ywanitukuza nenga kwa kitumbu aatola makowe gango na agatangaza kwinu.¹⁵Ilebe yote yaabile nayo Tate ni yango;kwa nyo,ngaabakiya panga Roho aatola makowe gango na alowa kugabeka wazi kwinu.¹⁶Bado muda nchunu,mwamona lii nenga kae,na baada ya muda woo nchunu kae,mwanibona.¹⁷Baadhi ya banafunzi bake kababakiyana bembe,"Namani chaakilongela,"muda nchunu,mwanibona lii kae;na panga,muda nchunu mwanibonekeya,'na 'kwa kitumbu n'yenda kwa Tate?"¹⁸Kwa nyo ngababaya,"nga kilebe cha namani chakilongela,'bado muda nchunu?Tutangite lii chalongela."¹⁹Yesu kaabona bapala kunokiya,ni ywembe ngaabakiya,"mwayinonokiyage mwabene kuhusu lee,panibayite muda nchunu,mwanibona lii kae,na baada ya muda wenge nchunu,mwanibona"?²⁰Muobeli,muobeli nendakuamakiya,mwalowa lela na kuomboleza,lakini ulimwengu wapulaika,mwabile na huzuni ila huzuni yinu yagalambuka na kupangika furaha.²¹Nwawa atama na huzuni wakati baabile na uchungu kwa kitumbu sa muda wo beleka uikite;lakini mana abelekile mwana,angombokya lii kae maumivu kwa kitumbu cha puraika kwaajili ya mwana ywabelekwile.²²Mwenga kae mubile a huzuni nambeambe,lakini paniabonikia kae,mioyo yinu yalowa puraika na ntopo ywaweza kuipotwa furaha yinu.²³Lisoba lee mwanokiya lii maswali.Muobeli,Muobeli,ngaamakiya,Mulobe lolote kwa Tate,aapeya kwa lina lyango.²⁴Mpaka nambeambe munoba lii lolote kwa lina lyangu;mulobe,mwenga mwalowa pokya ili panga furaha yinu ikamilike.²⁵Nalongela na mwenga kwa lugha ieleweka lii,lakini muda undaicha ambapo nilongela lii kwa lugha yaieleweka lii lakini badala yake ngaamakiya waziwazi kuusu Tate.²⁶Lisoba lee mwannoba kwa lina lyango,na nilongela lii panga naloba kwa Tate kwaajili yinu;²⁷Kwa kitumbu Tate mwene aapendike kwa kitumbu mwanipendile nenga na kwa kitumbu mwaobelya panga niboka kwa Tate.²⁸Mbokite kwa Tate na niichile muulimwengu,kae,ngaboka mulimwengu na n'yenda kwa Tate."²⁹Banafunzi bake ngamakiya,"Ubona,nambeambe ulongela wazi wazi na utumya lii mafumbo.³⁰Nambeambe,tutangite panga utangite makowe gote,na uhitaji lii mundu yoyote akunokiyage maswali.Kwakitumbu tuobelile panga wenga uboka kwa Nnungu.³¹Yesu ngayangwa,"Nambeambe muobelya?"³²Linga,saa iicha,nga hakika iikite,ambapo mwalowa baganika kila yumo na kuwabe na mwalowa kunneka nenga na mwene. Lakini nibile lii mwene kwa kitumbu Tate bango abile na nenga.³³Nalongei makowe aga ili panga nkati yango mubile na amani.Mudunia mubile na matatizo,lakini muyitie mwoyo,niushindile ulimwengu.

17

¹Yesu alongei makowe aga,kisha ngakakatulya minyo gake kuelekeya kunani ngabaya,"Tate,muda uikite;umtukuze mwana wako ili mwana akutukuze wenga-²Mana itei yaumbeile mamlaka nnani ya yoti yabile na yenga ili apeye ukoto wangeyomoka balo bote bampeile.³Awoo nga ukoto wangeyomoka;panga wakutangite wenga,Nnungu wa kweli na wa pekee,ni ywembe ywantumite,Yesu Kristo.⁴Nendakukutukuza pano padunia,na kwikamilisha kachi yaunipeile kwaipanga.⁵Nambeambe,Tate,unitukuze nenga namwene kwa utukufu wolo wanibile nabo pamope na wenga kabla ya ulimwengu kuumbwa.⁶Nenda lifunua lina lyako kwa bandu balo unipile pano padunia.Babile bandu bako,ila unipeile nenga,bembe balikamwile neno lyako.⁷Nambeambe batangite panga kila kilebe cha unipeile nenga chaboka kwako.⁸Kwa makowe galo gaunipeile nenga-niapeyile bembe makowe ago.Balo bagapokeile na kweli waitangite panga nenga niboka kwa kwako,na baamini panga wenga nga yolo ywanitumite.⁹Naalobya bembe.Niulobya lii ulimwengu ila balo baunipeile kwa mana bembe nga babile bako.¹⁰Ilebe ypte yaibile yango ni yako,na yaubile nayo wenga ni yango;nenga nganitukuzwa pitya ago.¹¹Nenga nibile lii kae muulimwengu,ila bembe bababile muulimwengu,nenga nambeambe nendaicha kwako.Tate Mpeletau,watunze kwa lina lyako lelo lyaunipeile nenga panga bembe nabo babe na umoja,kati ya nenga na wenga yatubile na umoja.¹²Paanibile nabo,natikwalinda kwa lina lya unipeile;Nati kuwalinda,na ntopo hata yumo kati yabe ywapotea ila yolo mwana mpoteu,ili panga maandiko gatimiye.¹³Nambeambe niichile kwako,lakini nalongela aga muulimwengu ili panga furaha yango itimye nkati yabe bene.¹⁴Niapeile neno lyako;muulimwengu watikwachukya kwa kitumbu bembe baulimwengu lii,kati yaipangike kwango nibile wa ulimwengu lii.¹⁵Nialobya lii panga ubatote muulimwengu ila ubalinde na yolo mwou.¹⁶Bembe baulimwengu lii kati yaa nenga nibile lii wa ulimwengu.¹⁷Ugapange wakfu kwako mwene mukwweli;likowe lyako nga kweli.¹⁸Undumite nee muulimwengu,nenga niatumite bembe muulimwengu.¹⁹Kwaajili yabe nenga namwene nalowa kuitoa kwako ili panga na bembe baitoe kwako kwa yelo kweli.²⁰Nga aba lii kae baanibalobya,ila na balo balowa kubaaobelya bembe pitya likowe lyabe.²¹Ili panga bembe nabo bawe na umoja,kati ya wenga wa Tate,ubile nkati yango na nenga nkati yako.Ndaalobya ili panga babe kae baweze kuwa nkati yitu ili ulimwengu uweze kuaobelya panga wenga nga ywaanitumite.²²Utukufu wolo waunipeyile nee-niapeyile bembe,ili panga baweze pangika na umoja,kati ya twenga tubile ni umoja.²³Nenga nkati yabe,ni wenga nkati yango,ili baweze kukamilishwa muumoja;ili ulimwengu utange kuwa hakika wenga nga unitumite,na kuwapenda

kati ya ibile wenga unipendile,nenga.²⁴Tate,chaunipeyile nenga-Nenda tamaniya panga bembé kae baweze pangika pamope ni nenga mahali pa nibile ili panga baweze kuubona utukufu wango,wolo waunipeyile;kwa mana wenga unipendile nenga kabla ya kuumbwa kwa misingi ga ulimwengu.²⁵Tate ywabile na haki,ulimwengu ukutangite lii wenga,lakini nenga nikutangite wenga;na batangite panga unitumite. ²⁶Nilipangite lina lyako liyowanike kwabe,na nenda kulipanga liyowanike ili panga lelo lipendo lyaunipendile nenga liweze tama nkati yabe,na nenga niweze kuwa nkati yabe.

18

¹Baada ya Yesu baya makowe aga,aboi na banafunzi bake yende libonde lya Kidroni,pabile bustani,ambako ywembe na banafunzi bake bajingii nkati yake. ²Nambeambe yolo Yuda,ywapala kunsaliti,niywembe atangite lieneo lee,mana Yesu abile kayenda lieneo lee mara kadhaa paabile na banafunzi bake. ³Yuda,paalipatike likundi lya maachikari na maofisa boka kwa akulu ba makuhani,baisile na taa,tochi na silaha.⁴Nga ywembe Yesu,atangite kila kilebe chakipangike nnani yake,kaaboka nnongi yabe nganikiya,"Nyai ywa mumpala?" ⁵Ngabanyangwa,"Yesu Ywanazareth." Yesu ngaamakiya,"Nenga nga yee" Yuda yapala kunsaliti,abile ajemi pamope na balo maachikari.⁶Kwa nyoo paabakiye,"Nenga ngayee" batikerebuka kinchogo natomboka pae. ⁷Nga kabanokiya kae,"Mumpala nyai? ngan'yangwa kae "Yesu ywanazareth."⁸Yesu ngayangwa,"Niabakiyage panga kuwa nenga nga yee;kwa nyo mana mwamunipala nenga,mualeke aga benge bayende." ⁹Aga gabile nyo ili panga lelo likowe litimye,palo palongela"Katika balo baunipeyile,nimpoteza lii hata yumo."¹⁰Nga Simoni Petro,ywabile na upanga,atikuutola na kunkata likutu lya kumalyo mtumishi wa kuhani nkulu.Na lina lyake mtumishi yolo malko. ¹¹Yesu ngamakya Petro kerebuya upanga wako mu ala yake.Kwa mwanja namani kana nikinyei lii kikombe chelo chanipeyile Tate?"¹²Bai lelo likundi lya maaskari na majemedari,na atumishi ba Ayahudi,bammoywile na kuntaba. ¹³Bembe kaban'yongoli kwanza mpaka kwa Anasi,ywabile mkwe wa Keyafa,ywabile nga kuhani nkulu kwa mwako woo. ¹⁴Nambeambe Keyafa nga ywaagapeyile ushauri Ayahudi panga ifaika mundu yumo awe kwa ajili ya bandu.¹⁵Simoni Petro an'gengamite Yesu,nyonyonyo mwanafunzi ywenge.Na yolo mwanafunzi atangitwe kwa kuhani nkulu,ywembe ajingya pamope ni Yesu mulibehewa lya kuhani nkulu; ¹⁶lakini Petro abile ajemi panja ya nnyango.Bai yolo mwanafunzi ywabile atangilwe kwa kuhani nkulu,atiboka panja kayenda kulongela na yolo nnwawa ntumishi ywabile atilinda nnyango na kumwingiza Petro munyumba.¹⁷Bai yolo kijakazi ywabile akilinda nnyango aamakyange Petro,"Je wenga lii yumo kati ya bafuasi ba yolo mundu?"Ywembe ngabaya,"Nenga lii." ¹⁸Na balo atumishi na akulu babile bayemi mahali palo;bakokile mwoto kwamana,pabile na mbepo,nga nyoo babile batiyota mwoto ili kuapata lyoto.Na Petro abile nakwe,atiyota mwoto abile ajemi.¹⁹Kuhani nkulu nganokiya Yesu nnani ya banafunzi bake na mafundisho gake. ²⁰Yesu ngayangwa,"Niubakiye ulimwengu waziwazi;nenga natifundisha mara kwa mara mulisinagoogi na lihekalu mahali ambapo Ayahudi bakwembine.Nenga nilongela lii lolote kwa siri. ²¹Kwa namani munnokya nee? Muganokiyage balo banyowine nani ya chelo chanikilongela.Bandu aba batangite makowe aga nicalongela.²²Yesu paayomwile longela nyoo,yumo ywa akulu ywabile ayemi kankombwa Yesu kwa luboko lwake ngabaya,"Je!nga nyoo ipalikuwa kun'yangwa kuhani nkulu?" ²³Yesu ngayangwa,"Mana nilongela likowe lyolyote linoite lii bai ubile shahidi kwaajili ya ubou,na mana ngengime inoyite kwa namani kunkombwa?" ²⁴Nga Anasi kampeleka Yesu kwa Keyafa kuhani nkulu abile atabilwe.²⁵Nambeambe Simoni Petro abile ajemi atiipasha mwoto mwene.Alafu bandu balo ngabammakiya."Je wenga kae ni yumo lii mwa banafunzi bake?" Atikana ngabaya "Nenga lii." ²⁶Yumo ywaatumishi ba kuhani nkulu abile nnuna wa yolo nalome ywabile Petro atikuntakulya likutu,ngabaya,"Wenga lii ywanikubweni niywembe kolo kubustani?" ²⁷Petro atikanikiya kae,nga njogolo kabeka.²⁸Ngabantola Yesu boka kwa Kayafa mpaka Praitorio.Ibile kindai na mapema.Bembe bene bajingya lii mu yelo Praitorio ili kana bapangilwe najisi muda wolya pasaka. ²⁹Kwa nyo Pilato ngaakengime kabaya,"Lishata gani lyalimuhusu mundu ayuu?" ³⁰Nganyangwa kababaya,"Kati yolo mundu abile mpanga mabou,kana tunneta lii kwako.³¹Pilato ngaamakiya,"Muntole mwenga mwabene,mumuhukumu lingana na sheria yinu."Ayahudi ngabammakiya,"Sheria itukanikiya twenga kumulaga mundu yoyote." ³²Babayite ag ili likowe lya Yesu litimye,lyalibayite kunani ya aina ya kiwo chake. ³³Bai Pilato kasingya muPraitorio kae ngankema Yesu;ngamakiya,"Je wenga nga mfalme wa Ayahudi?" ³⁴Yesu ngayangwa,"Je kwa namani wenga unlokiye liswali lee kwa kitumbu upala yowa au kwa kitumbu benge bakutumite unlokiyage nenga?" ³⁵Pilato ngan'yangwa."Nenga na N'yahudi lii,au lii?" Litaifa lyako na kuhani nkulu nga bakuletike kwango,wenga upangite namani?"³⁶Yesu ngayangwa;"Ufalme wango ni waulimwengu lii,kati ya ufalme wangu ubile wa mahali muulimwengu woo atumwa bango banganepigania panga nipeyilwe lii kwa Ayahudi.Kwa kweli ufakme wango uboka lii pano" Bai ³⁷Pilato ngamakiya,"Je wenga bai wa mfalme?" Yesu ngayangwa,"wenga nga ubaya nenga na mfalme,kwa kitumbu nenga nibelekwi na kwa kitumbu chee nenga niichile muulimwengu ili nipangilwe shahidi wa yelo kweli.Yeyote ywabile ni yelo kweli ulipekaniya lilobe lyango." ³⁸Pilato ngamakiya."Kweli nga namani?" Niywembe ngayomwile longela aga kwa Ayahudi na kuamakiya "Nibona lii lyolyote kwa mundu yolo. ³⁹Mwanga mubile na utamaduni mwamuupangite nin'yongoli mfungwa yumo wakati wa Pasaka.Je mumpala nin'yongoli mfalme wa Ayahudi." ⁴⁰Ngabapanga lilobe likolo ngababaya,ayoo lii,n'yongolii Baraba." Baraba ywabile mwii.

19

¹Bai Pilato ngantola Yesu na kunkombwa. ²Balo babile maasikari baipangile mimimwa na kuipanga taji.Baibekite pa n'twe wa Yesu ngabamwalikwa ngobo ya zambarau. ³Ngabamwichiya na kumakiya,"wenga wa mfalme wa Ayahudi na

kunkombwa kwa maboko gabe.⁴Pilato atiboka panja na kuwalokiya bandu,"Linga nianletaye ayo mundu kachinu ili mutange panga nenga nibweni ntopo likosa nkati yake.⁵Kwa nyo Yesu ngapita panja;aweti litaji lya mimimwa na ngobo ya zambarau.Nga Pilato ngaamakiya,"mulinge mundu yo pano!⁶Kwa nyo wakati kuhani nkulu na akulu pabamweni Yesu,ngabakombwa lilobe ngababaya,"msulubishe,msulubishe." Pilato ngaabakiya."Muntole mwabene mkasulubishe,kwa mana nenga niibweni lii hatia nkati yake."⁷Ayahudi ngaban'yangwa Pilato,"Twenga tubile na sharia,na kwa sheria yee impalika waa kwa kitumbu ywembe ywaipangite mwana wa Nnungu. ⁸Pilato ngapayowine makowe aga atiyogopa muno, ⁹Kajingya muli Praitorio ngabakya Yesu,"Wenga uboka kwako? Ata nyo Yesu ngayangwa lii."¹⁰Pilato ngamakiya,"Je wenga ulongela lii na nenga? Je wenga utangite lii panga nibile na mamlaka ga kukuyongolya na mamlaka gakukusulubisha?"¹¹Yesu ngayangwa, "Mana ubile lii na nguvu nkati yangu mana upeyilwe lii boka kunani,mundu ywaniboile kwako abile na zambi ngolo."¹²Bokana na majibu aga Pilato apala kunneka uru,lakini Ayahudi bapanga lilobe ngababaya,"mana wapala kunneka uru wenga wa mbiga lii wa Kaisari:Kila ywapanga kuwa mfalme abaya nchogo ya kaisari." ¹³Pilato paayowine makowe aga,kanneta Yesu panja ngatama pa kiti cha hukumu mahali pakemelwa kama sakafu,lakini kwa Kiebrania Gabatha.¹⁴Lisoba lya maandalizi ya pasaka paliikite muda wa sita.Pilato ngamakiya Ayahudi."Muilinge mfalme winu ayoo pano." ¹⁵Kabakombwa lilobe,"Ummoywee,msulubishe,msulubishe!Pilato ngaabakiya,"je nimsulubishe mfalme winu? Ni ywembe nga kuhani nkulu ngayangwa,"Twenga tubile lii na mfalme ila Kaisari." ¹⁶Nga Pilato ngapiya Yesu kwabe ili bansulubishe.¹⁷Bembe ngabantola Yesu,ywembe abokite apotwike nsalaba wake mpaka lieneo likemelwange fuvu lya ntwe,kwa kiebrania likemelwa Golgota. ¹⁸Nga pansulubishe Yesu,pamope ni ywembe alalome abele,yumo upande woo ywenge upande wenge,Yesu katikati yabe.¹⁹Pilato aandikile alama na yabekilwe nnani ya nsalaba. Hapo paandikilwe,YESE YWA NAZARETHI,MFALME AYAHUDI. ²⁰Baingi ba Ayahudi baisomile alama yee mahali palo kaasulubilwe Yesu pabile karibu na Mji.Alama yee iandikilwe kwa Kiebrania,kwa Kirumi na kwa Kiyunani. ²¹Bakulu ba makuhani wa Ayahudi ngabammakiya Pilato,"Kana uandike,mfalme wa Ayahudi." ²²Pilato ngayangwa,"Yaaniandikile nganiandika nyonyo."²³Baada ya aska kunsulubisha Yesu,batolilea ngobo yake na bagana mu mafungu nchenche,kila askari yumo,nyonyonyo na nganzu,Nambeambe yelo nganju yabile lii ishonilwe ila yabile ifumilwe yote boka kunani. ²⁴Ngabalongela wabene,"Kana tuipapwage,ila tuipangie kura ili kuona yabile ya nyai." Alee nga lipangilwe na lyandiko litimii,lelo lyabaya batibagana ngobo yango,na kuipangia kura."²⁵Askari bapangite makowe aga.Mao bake Yesu,na dada ba mao bake,Mariam nyumbowe Kleopa na Mariamu magdalena-alwawa aba babile bajemi karibu na nsalaba wa Yesu. ²⁶Yesu paamweni mao bake pamope na yolo mwanafunzi ywampendile bajemi karibu,ngaabakiya mao bake,"Nwawa,linga,nilole mwana wako ayoo pano!" ²⁷Ngaamakiya yolo mwanafunzi,"linga,ayoo pano mao bako.Boka saa ino yolo mwanafunzi atikuntola na boka kachake."²⁸Baada ya lee,hali ya Yesu atangite gote panga gayomwike ili kutimiza gaandikilwe.ngabaya,"nibona ngota" ²⁹Chombo cha kitwelilwe siki chabekilwe palo,kwa nyo ngababeka sifongo yaitwelile siki nnani ya fito wa hisopo,ngabamwekea munkanwa ³⁰wake. Yesu papaite yoo,ngabaya,"Iyomwike." ngainamisha ntwe wake,ngampeya Tate roho yake.³¹Ubile muda wa maandalio,na kwa kitumbu cheno yega ifaika lii tama pa nsalaba wakati wa Sabato(mana sabato ibile siku muhimu muno)Ayahudi bannoba Pilato panga magolo gabe bababile batisulubilwa iteikulilwe,na panga yega yabe ikelebukye. ³²Nga askari baisile kuigatekwana magolo ga mundu ywa kwanza na ywana ibele ywabile atisulubilwa pamope ni Yesu. ³³Paamuikite Yesu,bamweni tayari atiwa,kwa nyoo bantekwa lii magolo gake."³⁴Ata nyo yumo wa maskari atikunchoma Yesu mulubau kwa nkuki,na mara gaboite mache na damu. Ywembe ywalibona lee atikulishuhudia,na ushuhuda wake nga kweli. ³⁵Ywembe ywatangite panga chakipayaye ni cha kweli aye nga mwenga mwamuobelyaye.³⁶Makowe aga gapangilwe ili lelo likowe lyalilongela litimye,"Ntopo ata wake yumo walowatekwanilwa." ³⁷Nga liandiko lenge lyabaya,"Banlinga ywembe ngabatinchoma."³⁸Baada ya makowe aga Yusufu wa Arimathaya,kwa yelo ywaabile mwanafunzi wa Yesu,lakini kwa siri kwa kuyogopa Ayahudi,annobite Pilato panga akautole yenga ya Yesu.Pilato kampeya ruhusa.Kwa nyo Yusufu aichile kuutola yenga ya Yesu. ³⁹Na ywembe Nikodemo ywabile pano awali atikunkengama Yesu kilo ni ywembe aichile.Ywembe ywaletike nchanganyiko wa manemane na udi,wapata uzito wa ratili mia jimo."⁴⁰Kwa nyo ngabautola yega ya Yesu ngabautaba ngamba mu sanda ya kitani na pamope ni yalo mauta.kati ya ibile desturi ya ayahudi muda wa chika.⁴¹Mahali paachulubiwa Yesu babile na bustani,nkati ya yelo bustani pabile na likabuli lya ayambe ambalo ntopo mundu ywachikilwe nkati yake. ⁴²Bai kwa mana lyabile lichoba lya maandalio yabile karibu,bai pambekite nkati ya lelo likaburi.

20

¹Mapema lichoba lya kwanza lya juma,pabile bado na libendo,Mariam Magdalena aisile mulikaburi,aabweni liwe lyaboilwe palikaburi. ²Kwa nyo ngabutuka lubelo yenda kwa Simoni Petro na kwa yolo mwanafunzi ywenge ywabile Yesu ampendile,ngaamakiya,"Bamoite Bwana witu mulikaburi,na twenga tutangite lii kwa bamei."³Petro na yolo mwanafunzi ywenge ngababoka yend kulikaburi. ⁴Ngababutuka lubelo bote pamope;yolo mwanafunzi ywenge atibutuka kwa kasi muno zaidi ya Petro na kuika palikaburi. ⁵Ngayema na ling mulikaburi,aibweni yelo sanda ya kitani igonjike,lakini ajingya lii mulikaburi.⁶Petro paaikite kajingya nkati ya likaburi.Aibweni yelo sanda ya kitani igonjike palo.⁷na yelo leso yaibile mu'ntwe wake ibele igonjike lii pamope na yelo sanda ya kitani ila ibile pembeni kichake."⁸Nga yolo mwanafunzi ywenge kajingya mulikaburi;abweni na aminiya. ⁹Kwa mana hadi muda woo batangite lii maandiko panga yatikunlazimu Yesu ayoke kae mukiwo. ¹⁰Nga banafunzi bake bayenda kae munyumba yabe."¹¹Ata nyo Mariamu abile ajemi mulikaburi kalela,paabile atiyendeli lela mulikaburi. ¹²Abweni malaika abele babile na minyo myeupe batami yumo pamutwe na ywenge pamagolo palo paagonjike Yesu. ¹³Bembe ngabamakiya,"Nwawa,ulela kele?"ywembe aabakiye

lii,"Kwa kitumbu batikuntola Bwana wango,ni nenga ndangite lii bambekite kwako."¹⁴Ngayomwile longela ago,atikelebuka na amweni Yesu ajemi. Lakini atangite lii panga nga ayo Yesu,¹⁵"Ywembe Yesu ngamakiya,"Mao kwa namani wenda lela?umpala nyai?" Ni ywembe akizani panga ni mtunza bustani ngaamakiya,"Bwana,mana ni wenga wantweti,makiye nenga um'bekite kwako,nenga nenda kuntola."¹⁶Yesu ngamakiya,"Mariamu." ni ywembe nga akerebuka mwene na kummakiya kwa Kiarimu,"Raboni," maana yake "Mwalumu."¹⁷Yesu ngaamakiya,"kana unikamwe,mana bado napaa lii yenda kwenda kwa Tate;ila uyende kwa alongo bango kaabakiye panga naloa paa yenda kwa Tate bango ywabile pia Tate binu.¹⁸Mariamu Magdalena aichile kuabakiya banafunzi bake,"Nimweni Bwana,"panga atikwabakiya makowe aga.¹⁹Nga paikite kitamwinyo, lisoba lee,lisoba lya kwanza lya juma,na nyango ubile utabilwe palo banafunzi babile batama kwa kuwayogopa Ayahudi,Yesu ngaichile na Yema katikati yabe na kuamakiya."²⁰Amani ibe kwinu"²⁰Payomwile baya atokwabonekeya maboko gake na ubau wake.Na bembe banafunzi bake pabamweni Bwana ngabafuraika muno.²¹Yesu ngaabakiya kae,"Amani ibe ni mwenga.Kati yaibile na Tate yanitumile nenga,nyonyonyo nenga naatuma mwenga."²²Yesu paayomwile baya nyoo atikwawuvia ngabaya,mumpoki Roho Mpeletau.²³Ywoywote ywa munsamehe zambi,alowa samehewa;na balo balowa tabilwa na mwenga balowa tabwa."²⁴Thomaso,yumo ywa balo kumi na ibele,ywakemelwa Didimas,abile na banafunzi benge Yesu paichile.²⁵Balo banafunzi bake benge batikum'bakiya."Mana nibona lii alama za misumari mu'maboko gake,na kubeka vidole yango mu alama yake,na kae beka maboko bango mu'ubavu wake niaminia lii."²⁶Baada ya machoba ncheche banafunzi bake babile munyumba kae,ni ywembe Thomaso abile pamope nakwe. Wakati woo nnyango utabilwe Yesu ajemi katikati yabe.no baya "Amani ibe ni mwenga?"²⁷Ngamakiya Thomaso,leta lukonji lwako na ubonekeye mu ubavu wango;wala baobelye lii ywaaminiye."²⁸Nga ywembe Thomaso ngayangwa na kumakiya,"Bwana wango na Nnungu wango."²⁹Yesu ngamakiya,kwa kuwa unibweni,Babalilikilwe bembe baobwelile,bila lola."³⁰Yesu apangite maluweluwe ganambone nnonge ya banafunzi bake,amayo gaandikilwe lii mukitabu cheno.³¹Ila aga gaandikilwe ili panga muweze kuobelya panga Yesu nga Kristo,Mwana wa Nnungu,na panga muliobelile mupangilwe mu ukoto pitya lina lyake,

21

¹Baada ya makowe ago Yesu alijidhihirisha kae kwa banafunzi bake mu bahari ya Tiberia;nga nyo ajidhihirisha mwene.²Simoni Petro abile pamope na Thomaso ywakemelwa Didimas,Nathaniel wa kana ya Galilaya,bana ba Zebedayo na banafunzi benge abele ba Yesu.³Simoni Petro ngayangwa,"Nenga n'yenda kuvua omba." Bembe kabammakiya,"Twenga,kae tuyenda ni wenga." Ngabayenda mumashua,lakini kilo yoo bote bapatike lii chochote.⁴Paikite kindae,Yesu ajemi muufukwe,na bembe banafunzi bantangite lii panga nga Yesu.⁵Yesu ngaabakiya,"Ainja,mubile na chochote chakulya?" ngabannaluya,"Ntopo."⁶ngaamakiya,Mwiuluye wavu upande wa mmalyo ya mmashua,ni mwenga mwalopata kiasi." Kwa nyo ngabatelemsha nyavu bembe bawecha lii kuivuta mana babile omba banambone.⁷Bai yolo mwanafunzi ambae Yesu ampendile ngammakiya Petro,"Ywa Bwana," Nga Simoni Petro payowine panga ni Bwana,ngaitaba ngobo yake (mana abile awala vizuri lii,ngatombokya mubahari).⁸Balo banafunzi benge baichile mumachua (mana pabile karibu na pwani,yapata mita mia jimo boka kuufukwe),bembe batilivuta yelo nyavu yaitwelilwe omba.⁹Paikite muufukwe,babweni mwoto wa mkala pale nnani yake pabile na samaki pamope na nkati.¹⁰Yesu ngaamakiya,"munletee omba wamuwapatike nambeambe."¹¹Bai Simoni Petro apanda na kuuakota wolo wavu waubile utwelile omba akolo,kiasi samaki 153;japo wabile banambone,alo wavu uchanike lii.¹²Yesu ngaamakiya,"Muiche mpate chakulya chakindai." Ntopo hata yumo wa banafunzi bake ywa thubutu kunnobya,"Wenga wa nyai? Batangite abile ni Bwana.¹³Yesu ngaicha,kautola wolo nkati,ngaapeya,apangite nyonyonyo kwa omba.¹⁴Aye ibile mara ya itatu kwa Yesu kujidhihirisha kwa banafunzi bake bada ya yoka boka mukiwo.¹⁵Baada ya kuwapeya chakulya,Yesu ngamakiya Simon Petro,"Simoni mwana wa Yohana je,wanipenda nenga kuliko aba?" Petro ngan'yangwa,"Elo,Bwana;Wenga utangite panga nenga nakupenda,"Yesu ngamakiya,"Lisha ngondolo bango."¹⁶Ngammakiya mara yana ibele,"Simoni mwana wa Yona,je,wanipenda?Petro ngamakiya,"Elo,Bwana;wenga utangite panga nendakukupenda."Yesu ngammakiya,"Chunga ngondolo bango."¹⁷Ngammakiya kae mara ya itatu,"Simoni mwana wa Yohana,Je unipendile?" Ni ywembe Petro atihuzunika kwa mana yaalongela kwa mara ya itatu,"Je wenga wanipendile? Ywembe ngamakiya,"Bwana,utangite gote;undangite panga nikupendile."Yesu ngammakiya,Lisha ngondolo bango.¹⁸Muobeli muobeli nendakuamakiya,ywaubile muinja uzoea wala ngobo mwene na yenda popote paupala;lakini paubile mpindo,walowa nyoosha maboko gako,na ywenge alowa kuwalisha ngobo na kukuyongoliya kuyenda paupapala.¹⁹Yesu agabaya aga ili kumbonekeya aina ya kiwo ambacho Petro alowa kuntukuza Nnungu.Baada ya longela aga,ngaamakiya Petro,"Ngengame."²⁰Petro atikelebuka na kummona yolo mwanafunzi ambaye Yesu ampindile atekuakengama-ayoo nga ywabile atikuibeka pakifua cha Yesu wakati wa chakulya cha kitamunyo na kunnobya,"Bwana,ywa nyai ywapala kukusaliti?"²¹Petro paamweni na kuunobya Yesu,"Bwana,Ayoo mundu apanga kele?"²²Yesu kyangwa,"Kati ya nipala abaki mpaka paaniichile,nga lee lihusu namani?" Ngengame."²³Kwaeyo habari yee yatienea miongoni mwa balo alongo,panga mwanafunzi yolo alowa waa.Lakini Yesu amakiye lii Petro panga,mwanafunzi yolo awaa lii,"Kati yanipala ywembe abaki mpaka paniichile yakuhusu namani?"²⁴Ayoo nga mwanafunzi mwatoa ushuhuda wa mambo aga,na nga yolo ywa aandikile makowe aga,na tuntangite kwa ushuhuda wake ni kweli.²⁵Pabile na makowe yenge yanambone ambayo Yesu agapangite. Panga kila limo liandikilwe,nadhani panga ulimwengu wote utosha lii beka itabu yote yaiandikilwe.

Acts

1

¹Kitabu chero cha tumbwa natikiandika Thefilo katika habari ya makowe yote yatubwire Yesu kugapanga no pundisha. ²Hata lichoba lero patorinkwe pabire hayomwike kwalaiya kwalo mperetau bero banamache bachuwire. ³Bara baborire nafsi yake kwaborya makowegambone mabokowo banolerwa kwake panga mkoto ngapatire muda wamachoba alobaini no longero makowe gagarandana ukurungwa wa Mungu. ⁴Hata pabire pakwembine naine ati kwaragia kana baboko yurusaremu barende maraigio ya tate ambayo mwatiyoa kwango. ⁵Ya kwamba yoani batitha kwa mache bari mwenga mwabatiswa katika roho mpereteu baada ya machoba machene. ⁶Bai bapakwembine batikunokiya kababaya ngwana machobagano ngopowa buyangania esraeri ukorongwa?. ⁷Ngabakia kazi yinuri tanga machoba wala myei tate gabekite katika ukurungwa wake mwane. ⁸Rakini mwapokiga makakara mwene aichire kunani inu roho mreuteu na mwengo mwaba mwashaidi bango papanopano yerusaremu na panopano uyaudi mwote na samaria naata mwisho wa mnema. ⁹Baada ya longero nabo pababire karongero nabo pababire kabarora ngapa kakatirwa maunde ngagampokeya bakopaminyo gabe. ¹⁰Pababire kabalora minyogabe kunani ywembe pabire kayendalorabandu abere ngabayemo papipi na ywembe bene ngobahu. ¹¹Kababaya mwenga mwabandu ba garilaya mbona mutiyemango murola kunani ayo Yesu atolwike boka kwenu yenda kunani mbinguni aicha nyonyo cha mumweni kaboka yenda mbinguni. ¹²Boka apo ngababuya yenda yerusaremu boka kitumbi chakikemilwe mizeituni wobire papipi na yerusaremu upata mwanja wa kutwa. ¹³Ata pabanjigire ngabaoboka mugorofa ngababire kabatama peteri na yoani ,yakubu, na handrea, piripo, tomacho, bathoromayo, mathayo, yakubu wa alufayo na simoni zerote na yuda wa yakobo. ¹⁴Abobote babire kabadumu kwa moyo umo katika sari pamope na rwawa na mariamu mabake Yesu na akinanuna bake. ¹⁵Machoba garo ngayema peteri papabire akinarongobe jumra ya maina miana ishirini ngabaite. ¹⁶Mwarongo bango iparikwe maandiko yatimiyo riongei Roho Mpereteu nyanga yero kwa mkano wa daudi katika habari ya yuda yarongwire bembe baba moywire Yesu. ¹⁷Kwasababu atibarangwiraia pamope natwenga ngapata sehemu ya udumo yeno. ¹⁸Bai mundu yono atipemo likondi kwa ndere ya dhurumu ngatomboka na pwapwanika kitumbo chake na opita. ¹⁹Ngaitangwanika na bandu bote babatuma yerusaremu ata rikondi rero ngarikemerwa kwa mirongero yabe ya akardamo maana yake rikondi rya myai. ²⁰Kwa maana handikirwa katika chuo cha zaburi na kitamo chake kibe ukeba ataabe munda ywo tamamo na nyemereko ryake na atoreywenge. ²¹Bai katika bandu babarongwanie na wakati wotengwana yesu pabire kajingiya na boka kwitu. ²²Boka patumbu ubaticho wa yohane atarichoba reno papotorikwe abeshaidi wa upupuka kwake pamope na twenga. ²³Ngapabeka abere yushufu ywakemerwa barsaba ywabire na rina ryanabere yusto na mathiya. ²⁴Bokaapo ngabaroba ngababaya mwenga wa ngwana watangite mioyo ya bandu bote uturangini nyai yaumchawire katika abo abere. ²⁵Akamwe sehemu katika lyengo leno na utume gono waukosike yuda ayende mahari pake mwema. ²⁶Ngabakomborya lyangaku mtombokya masia na ywembe nga abarangirwa panga pamope na mitume kumi na moja.

2

¹Hata paetimire lichobalya pendekoste babire pamope. ²Nga kuicha ghafla boka mbinguni yoba kati kwa upepo wa nyupu wa butuka lubero, ngawitweleyo nyumba bata mangite. ³Ngagapatia malimi gagabaganike kati malimi ya moto gagatamire kira yumo wabe. Bote ngabatie. ⁴Bote ngabatiweruia roho mperetau ngabatubwa longerakwa mirongero yange kati roho mwayarire torowa. ⁵Nababire yerusaremu wayaudi babatamanga, bandu wachaulikwa bandu ba kura nima paye ya mbingu. ⁶Bai lirebereno pariowanikwe makwembano batikwembanika ngababorekwa na shangara kwa kura yumo atikumyoo kabarongera kwa mnongero wake mwene. ⁷Ngabashangara bote na kwereka ngababakiana lona aba bote babarongera si wagarilaya. ⁸Ibire buri twenga ya kura munda mirongero yetu yatubeleku nayo?. ⁹Warparth na wamed waelami na babatamanga masopotamia wayaudi na kapadokia, na pote na Asia. ¹⁰Frifia na pamfria, misri na upande wa ribya karibu na kireno, na ageni baboka rumi, uyaudi na babaokwike. ¹¹Wakerene na waarabu twanda kwaijoa aba kabarongera kwa mirongero yitu makowe makaro ya Rungo. ¹²Ngabashangara bote ngabajingilirwa na yoyopa ngababakiana maana yake na mani makowe ga. ¹³Benge baticharwa kababaya batirirobya wembe wayambe. ¹⁴Rakini petro ngaayema pamope na bara kumi na moja nga oboya lirobelyake ngaabakia mwenga mwebandu ba wayaudi na mwenga mwabote mwatama yerusaremu mulitange likowe renomkaripekani makowe gangu. ¹⁵Nyari mwamwacha banduba barobiri, kwa mahana saa itatu ya mtae kati. ¹⁶Rakini likowe reno reryo larirongeriwe kwa mkano wa nabii yoei. ¹⁷Iparepanga machoba ganonge alongerwa nongo mbarakwajitya bandu bote roho yangu na bana benu na aenja binu bapaparwondwa na achembe benu baparabona maroto na apendo binu baparabona rota. ¹⁸Na machoba garo mbarakwajitia atumwa bangu alarome na alwawa roho yango na bembe barondwa. ¹⁹Mbarapia mashangaro katika mbingu kunani na alama katika mnema pae miai na moto na mtutume wa lyoi. ²⁰Richoba lyagarambuka panga lubarido na mwei panga miai kabra ya icha lichoba langwana Igalibire likoro na lyabonekana. ²¹Lyapanga kiraywaritabwa rina ra ngwana akochoporelwa. ²²Mwenga mwaralome ba israeli mpekane makowe gano Yesu wanazareti munda wabonikine kwinu na nongo wa mayogoya na maomongwa na makowe ambayo nongo atiyanga katimwabene mwantangite. ²³Mundu yano paaplilwe kwa mapulaike ga nongo yalipendire na kwatanga kwake boka tangu machoba gachoga mwenga mwati kumokwa maboko ga bandu abaya na kumulaga. ²⁴Ambaye nongo atikumpupua ngaliyowa uminyi wa mauti kwa sababu iwe chenikeri kumoywa. ²⁵Maana daudi atambwa habari yake na hati kumwona ngwana mnonge yango machoba gote

kwakuwa abire upande wango wa luboko lwango lwamaryo kana nirendeme.²⁶ Kwaiyo moyo wango ngopraikwa lurimi rwango rofu raika tena yega yango yendatuma katika obelya.²⁷ Kwa nyo upaileka moyo wangu katika kuzimu hata umpiari mperetau abone ubuu.²⁸ Utinitambulya ndera ya ukoti upandweleya pulaika kuminyo yako.²⁹ Mwarome mwarongabango mumbei heshima nilongere kwa tundumara nonge yenu hali ya tate binu mkorongwa daudi abire atiuwa nachikilwa na richikolyake libire kachitu ataleno.³⁰ Bai kwakua ninondori atitanga panga nongo ati kumnapia kwa kirapo panga katika kiuno chake apala kumtania yumo katika kiti chake cha ukoro.³¹ Ywembe mwene hatirongoliya kugobonaaga hati tambwa panga pupuka kwake Kristo ya kwamba Roho yake ilekilweri kuzimu mara ye gagake ibweniri alibika.³² Yesu ywa nongo atikumpupuya na twenga botetwa mashahidi boke.³³ Bai ywembe papangilwe aoboile hata luboko la malyo lwa nongo na pokeya kwa tate yero haadi ya Roho Mpereteu atikijitia kirebecheno chamukibono na mbeambeno na yoa.³⁴ Mahana daudi haubkwikeri mbinguni bai mwenewe anarongera ngwana atikummaakia ngwana wangu utame upande wa luboko lwangu wa mario.³⁵ Hata panabeka babaniakarya apeya ya mago royaka.³⁶ Bai nyumba yote ya israeli batange chaibire ya kwamba nongo atikumpang'a Yesu ywoywavumonirike panga ngwana Kristo.³⁷ Pa ga yowinega makowe ago omerwa moyo yabe ngabamakia peteri na mtume benge tu pange kitiwi twakina rongo bitu.³⁸ Peteri ngaabakia mutubu mu kabatishwe kwa kira yumo kwa jina la Yesu Kristu mpate boerwa dhambi yinu yambone mpapokea kipawa cha Roho Mperetau.³⁹ Kwakuwa haadi yeno ni kwaajili yinu kwa bana binu na kwa bandu bote bababire kuutaru na kwa bote babaparakemelwa na Ngwana nongo wetu ba muchiri.⁴⁰ Ngaatambulya kwa marongero yenge gambone sana na kuwa karipia ngababaya muiko chopori na lubereko rwene mtau.⁴¹ Na babaripokire rilongero lyake wakabatiswa na lichobba relo ngaparoyokya baadu bapata elfu itatu.⁴² Ngapababa kabarama katika borilwa na katika kubanamache katika metwa mkate na katika sari.⁴³ Kira mundu ngajingirika na yogopa na shangara kwambone na raya ngai pangirwa na banamache.⁴⁴ Na bote babaaminire babire sehemu jimo na irebe yote pamope.⁴⁵ Ngabapemiya mari yabe na irebeyabe yababirena yo na kuwabogana kira mundu na ywabire mtopo.⁴⁶ Na machoba gote kwa moyo umo natama ikati mwaekaru ngabametwa ribumunda nyumba na pamope chakurya chabe na puraika na moyo muhu.⁴⁷ Ngabanumba nongu na kwapuraisha bandu bote ngwana ngariongekea kanisa kira richoba kwa babire kabakochoeporelwa.

3

¹Bai peteri na yoana babire kabaoboka yenda hekaruni na saa ya ajari saaticha.² Na mundu yumo nywabile kindyeka boka mundumbo ya mabake atipotorekwa na bandu ambaye ngabamekite kira richoba pakatikati pa nyango wa hekaru wa kemerwa ngorou ili arobe chadaka kwa ba babajingia mkati ya hekaru.³ Mundu yono pamweni peteri na yohana kabajia keharuni atiroba apeyerwe chadaka.⁴ Na peteri nga munjira minyo pamope na yohana ngabaya tulole twenga.⁵ Ngalola aberea apapeerwa kilebe boka kwabe.⁶ Lakini petero ngabaya nenga mtopo mbanje wala zahabu lakini chanibirenacho mbarakukupea kwa rina la Yesu Kristo mwa wanazareti uyeme uyende.⁷ Ngamonywa luboko rwa mariyo ngankatuja maranjayo yake na yundo vya moolo yake ngaiyerwa ngupu.⁸ Ngaboka alaka na yema ngatubwa yenda ngajingya mkati mwa hekaru pamope nabongayenda ngaumbaumba na kunomba mnongo.⁹ Bandu bote ngabamona akayenda kunoba mnongo.¹⁰ Ngabamtanga panga ywembe ngabire katama na loba chadaka pa nyando mgorou wa hekaru ngapabashangara ngabapa kwereka makowe galo gagampatike.¹¹ Bai pabire kabakamwa petero na yohana, bandu bote ngabakwembanikya rubero katika kwembanika rero la likwemirwe kwe mbana ra sureimani ngabasangara muno.¹² Hata peter pagabweni aga ngaayangwa barobandu mwenga mwaijiraeri mbona mutubonjorya minyo twenga mpanga kati tumpangite hayo aende kwa ngupu hitu twenda au uperetau witutwenga.¹³ Nongo wa hibrahimu isaka nayokobo nongo wa tate bitu atikumnumba mwanamache wake Yesu Kristu ambaye mwenga nitikumtuka na nonge ya perato pabire apite chenuka kwake ayogorikwe.¹⁴ Bari mwenga mwatikumtukana mperetau yoro mwenye hake muperwe muragi.¹⁵ Ngamumurie mkoro waukoti ngaywembe nongo atikumpupuya mulipepere na twenga tu machaidi bake.¹⁶ Na kwaamini kwa rina rake rina lake rinyei makakara na mundu yono mwamumona na kumtanga imani yero yaibirie kwake ywembe limpatire ukoti wa nonge yenu mwabote.¹⁷ Bai mwalongo na nitangite mwapagire haga kwa kotoka tanga kwenu kati appendo binu chabapangite.¹⁸ Lakini makoe garo gabaite nongo boka pari pite kwaa mkano walondori bote panga Kristu ywake hapa bonerwa agapangite nyonyonyo.^{19,20} Mutupa bai muyangane ili zambi inu ifutwire ipate icha wakati wapuraika kuoba kwake ngwana. Hapate kumtuma Kristo Yesu wabire boka pari pite.²¹ Ywabire hapokererwa kunani hata ziiliche wakati wa upangirwa wayambe irebe yote ya ilongerirwe na mnongo kwa mikano ya mnondori bake haperetau boka patombu pa urimwengu.²² Kwa maana kwari nura atirongera ngwana mnungu wetu apakumkakaty mnondori katika alongo binu kati nenga mumpekani kwa makowe gote gaparongera na mwenga.²³ Na iparapanga kira mundu yangwarikumpekana mnondori ywo aparaanga amizwe na kumtieka kichake.²⁴ Na londori bote boka samweri na benge babaichile bote baada yake bote babalongeri bachimulya bahari yamachobana.²⁵ Mwenga mupangite mwabana barondori na maragano garo abaye mnongo atilaga na tate binu ngamakye ibrahimu katika lubeleko lwako makabira gote gaurimwengu yapatike ngongo.²⁶ Mnongo payomwile kumpupuya mwanamache wake Yesu ati kumtuma kwenu mwenga wete hili kuwapea ngongo na kumwepya kira yumo wino na mabaya ginu.

4

¹Hata pababire kabarongera na bandu baro makorongwa makuani naakida wa hekaru na masadukayo ngabapitya.
²Ngabahuchunika muno mwanja banda kumpundicha bandu na longera katika Yesu upupuwo wa rupeere.

³Ngapababoywa ngapabeka gerechani haboka kindae kwa mwanja kupangite kita mwiya. ⁴Lakini bambone babayoina makoe go batioberiya na isabu ya bandu alarome yabi kati elfu tano. ⁵Hata kindae apendo naakoro batikwembana. ⁶Na hanasi mkorongwa mkoro na kayafa na ywembe na yohane na iskanda na bote babire kinarongobe mkorongwa mkoro. ⁷Pababire babekite pa katikati ngapabarokya kwa makakaraganyai na rina ra nyai mwenga mupanginene aga. ⁸Ngapetero hatweriwe roho mperetau ngabakya mwenga wakongwa mwa bandu na mwapendo baisraeli. ⁹Mwene baturukye rikoye reneng'oroka ga pang'ilwe yelo mundu kigopi ili mwaponi. ¹⁰Mtang'ang'e mwenga mwabote na bandu bote ba israeli pang'a kwa rina la Yesu Kristo wa nazareti habage mwenga mwamumonerike na mnong'o hatikumpupuya kwa liperere kwa rina ilyo mundu yo andayema abire mkoto mnong'e yenu. ¹¹Ywembe liwe lelo la lichawarariwe na mwenga mwaashi na ryembe litibekerwa pangariwe la pambwea. ¹²Hata mtopo mkocho pari katika sehemu yote panga mtopo rina ryenge laribire pai ya mbinguni rabapeirwe banadamu lariwecha kutuko choporya kwaryo. ¹³Bai pabalibweni utundumari wa petro na yohana na kuatanga panga bandu bangariso mana bangari malango bati shangara ngapabatanga babire pamepo na Yesu. ¹⁴Ngapabamona yoro ywaponi pamope nabona bembe mtopo rikowe rayangwa. ¹⁵Ngabakya baboke pabaracha ngabapanga mayeketyano bene kwa bene. ¹⁶Ngababaya twapang'namani? bandu ba maana gabonike kwa bandu bote babatama yerusaremu panga malungelunge gapangikwe nabo wala tuwecha ri kana. ¹⁷Lakini likowe neni kana liyoanike kwa bandu bote na twayogoye kana barongere kabe kwa mundu yeyote kwa lina ale. ¹⁸Ngambakema na kwabakya kana balongere kaye wara pundisha kawarina la Yesu. ¹⁹Peter na yohane ngabayangwa na kwabakya panga na haki mnonge ya mnonge kupeka niya mwenga kuliko mnongo mutuchenwe bai mwabene. ²⁰Maana twenga tuwechali kuyaleka makowe gatu gabweni na kugayowa. ²¹Mabembe pabayomirwe kuwayogoya ngapaba yogorya na babweni ndela ya kuwabonela kwa mwanja kwabire na bandu kwa mwanja bandu bote babile kabanumba mnong'o kwago gayapangike. ²²Maana umri wa mundu yo' ywapangirwe maru ng'arung'ega' ya pite miaka alobaini. ²³Hata pabayogorire bayei kwa bandu babe ngapababakya makoe gote gababakirwe na akolongwa na apendo. ²⁴Na payoine ngapabapikya lilobe mnongo malobe gabe kwa moyo umo kababaya mora! wenge ngawa mnongo ngawa ywembe waupangite kunani napai bahari na ilebe yote yaibile. ²⁵Nawenga watilongera kwa Roho Mperetau kwa mkano wa tatebitu daudi mwanamache wako. Mbona amataifa bapanga unyogonyi na makabira bawachike ubocho bocho? ²⁶Wafalme wa dunia batikuipanga na yeketiana kwa mope kunani ya mnongo na Kristo wake. ²⁷Na kwari herode na poityo pirato pamope na mmataifa na bandu ba israeli batikwembana katika mkusanyiko wa pandu panokunani ya mwanamache wake mperetau ywa unyeire mauta. ²⁸Hili bapange bote luboko lwao nawopara kugapanga gatipanga boka patombu gapite. ²⁹Bai lelo gwana ugaringe mayogoyogabe ukapangi banamache bako longera rikoe ryako kwa utundumara kwote. ³⁰Naurangiya ruboko rwako na upona marunge runge no ushangara ipangikwe kwa lina la mwanamache wako Yesu. ³¹Hata pabayomirwe kumnoba mnongo pandu paro paba kwembine patile ndema bote nga batweriya Roho Mparetau ngabalongera makowe ga mnongo kwandumara. ³²Na kipenga cha bandu babaobirire babire na moyo umo na Roho jimo mtopo hata yumo ywabaitepanga kila kilebe ni mali yake kichake na babire na ilebe yote kwa pamope. ³³Na banamache ngapabapiya makoe gapupuka kwa Yesu kwa makarara gambone na ngongo yambane yabire kunani yabe. ³⁴Hata mundu jumo ywabire kipenga chabe mwanja bandu bote bababire na ibarija na nyumba batipemeya ngapa bareta uyo loki wake mwalebe yote yabapemiye. ³⁵Ngapabaleka pa magoro ga banamache na kila mundu ngababaganirwa na kumpeya kila mundu chopara. ³⁶Na yusuph ywakemirwe na banamache na barinaba (mwana wa wopuraikya) mrawi kipere chake mundu wa kipro. ³⁷Habire na mgunda atipemya ngaleta mbarije mjabeka pamaoro gabanamache.

5

¹Lakini mundu yumo linalake ananiya pamope na safira nywimbawe atipe meya hilebe. ²Atikanikya na hiya sehemu yoyoylokwa kwake mnyombowe nae atangite ago aletike lipungu limo bekapamagoro banamache. ³Petro atibaya anania mwanjanamani shetani akutwelie moyo wako kumakya ubocho Roho Mperetau kanikya nohiya na sehemu yoyoroka kibanja? . ⁴Pachabire chako chabireli maliyako? na chapabile kipemeilwe yoloka kwake yabireli katika yako? ya bile buli ata rikowe leno ulibekite mumoyo wako? ummakye li ubocho mundu ila mnongo. ⁵Anania payoine makoego ngatomboka ngauwa, yogopa kwambone kwapatike bandu bote babaga yolwine. ⁶Amchembe ngababoka ngabanyia mwanda ngabamtora panja ngabamchika. ⁷Ata muda wa jaitatu baadae nyumbowe ngajingiya na ywembe anayowali ago ga gapitire ri. ⁸Petro ngayangwa unibakye mwapitemiya kabanja kwa yoroka akwo? ngabaya elo kwa yoloka nya'nya'nya'. ⁹Petro ngabaya yatabuli atanyeketyanie kumpaya Roho wa ngwana? Linga magorogabe baba mchikite mchengowe ibi pamnyango nabembe bapakupotwa wenga. ¹⁰Ngatomboka pama gorobake ngauwa baro amchembe ngabajingiya ngaba mkorya awile ngabampotwa panja ngabamchika na mchongowe. ¹¹Yogopa kwa mbone kwati kwapata kanisa lyote nabandu bote gabagoyowine ga. ¹²Na kwamaboko gabanamache ngaipangi ka marungerunge na kwo ushangara kwa mbone katika bandu nabembe bote babire na moyo umo katika ukumbi wa sureimani. ¹³Na botee bengemtopo atayumo ywapaite rongwanabo bababire boka patumbu. ¹⁴Babaobirire batiyorokya kwangwana bambone alarome na alwawa. ¹⁵Hata ngabire kati kandra ngoro piya panja atamwe na kuwabeka kunani ya maryambi na magodoro na petro paicha atakiwichake kintomboki yumo. ¹⁶Namakwembano ya bandu yamayoroko riyera yerusaremu na batikwembana na kuwaleta atamwe nabembe bababone rikwe na mashetani machapu na bandu bote batibona. ¹⁷Ngaboka mkorongwa mkoro na bote bababire pamope na ywembe (abo ngababire badini ya masadukayo) bati twerija bwigu. ¹⁸Ngababoyuwa banamache na kuwabeka Mungu mba ya gerecha. ¹⁹Namalaika wangwana ngayowa nyango milango ya gerecha kilo ngapi ya ngapaya. ²⁰Nanyendange mukayeme hekaluni mukawa bakye bandu makoe gote ya ukoto. ²¹Napabayowine

ngabayenda kindae hekaruni ngabatumbwa kwayegana ngaicha mkorongwa mkoro nabembe babai pamope na ywembe napabakwembaniya bandu ba babalacha na appendo bote baizilaeli ngabatuma bandu gerechani barete.²² Ata bandu pabaikite babweniri gerechani ngababuya na pya abari.²³ Ngabaya gerecha tulikori riyigilikwe rikoti namarishi batiyema mnonge ya nyango na patiyowire tumkoriri mundu mnyumba.²⁴ Na jemerali wa hekaru naakolo bakorongwa pabayowine ga ngapabayogopa bokanabo ipapanga buri bokanarikoe re?.²⁵ Mundu yumo ngaicha ngabakya panga bandu baro mwa mwabekite gerechani babire mkati mwaekalu bayemi kabayegana bandu.²⁶ Najemerali wa ng'ayenda pamope na abandu ngabaleta lakini kwama kakala ri na bati kwayogopa bandu kanabakobwe mariwe.²⁷ Napabarekite ngababeka pabaracha mkorongwa mkoro ngarokya.²⁸ Ngabaya natummakyeri' kwamakara nakana nyegane kwarinare? namwenga mningange mutikuitweriya yerusaremu mayeganogenu namparakuleta miyai ya mundu yolo kunaniyetu.²⁹ Petro na banamache ngabayangwa ngapabaya naiparikwa kumnyowa mnongo kuliko bandu.³⁰ Mnongo wa tatebitu atikumpupua Yesu na mwenga mwatikumulaga na kumtonga mumkongo.³¹ Mundu yo' mnong'o atikumnumba kwa ruboko rwake rwamariyo abe mkoro na mkochoporti apai israeli kumnyowa na kuwachamiya chambi yabe.³² Natwenga twamashahidi gamakowe go' pamope na Roho Mperetau na ywembe mnongo atikuwapeya.³³ Bandu bote babanyowa nabembe pa bayowine ngaiyomerwa mioyo yabe 'ngaba panga mayektiano gakwaburaga.³⁴ Na mundu yumo farishao rina ryake gameriyeri mnyegani wa torati na ywaeshumirwa na bandu bote ngayema pabaracha ngapabakya banamache babekilwe pariya pachene.³⁵ Ngapabakya mwenga mwanarome wa israeli Nanyogo pange mwapara kwapanga bandu ba.³⁶ Nakwamachobano atiboka theuda kailumba ywembe panga mundu mkoro bandu mia mcheche ngabayeketiana na ywembe naatiburagilwa na bote babanyowine batibutukanga ngapaba kirebe ri.³⁷ Bokapo mundu yo' atiboka yuda ngariraya machoba garo' goandikirwa yoroka ngauta bandu bambone bamchoyo yake na ywembe atioba na bandu bote babanyeketire ngapabache ng'e mwanyika.³⁸ Bai lero ni ndakuwabakya mwiyegeye na bandu ba, mwareke pangarikoe re nakachi yeno mweneitei iboi kwa bandu ipa tekwanikwa.³⁹ Namwene ipangite iboi kwa mnongo mwechari kuitwekwana kanamwabonekane panga muko mbwana na mnong'o.⁴⁰ Ngapabayeketya marongerero gake ngapake mite banamache ngapabakombwa, ngapabakya kanabatambwe rina la Yesu nabati kwareka babokange.⁴¹ Nabembe ngapaboka pabaracha, ngapabapuraika kwa mwanja bati barangirwa panga ni haki yabe bonerekwa kwarinaryo.⁴² Na kira richoba mkati ya hekaru na munyumba yabe nabarekiteri yegana na longera abari yene noga panga Yesu ni Kristo.

6

¹Hata machobo garo pababire banamache ngabayorokya barangirwa kwabe na pabire na makokorikoga yaudi ayunani kunani yawaebrania na werekwababe batiribarikwa yangatia kwa kila lichoba.² Nabaro babachaurikwe ngapabakema nyoroko wa banamache, ngapababaya inogerer yari twenga kurileka rulongerero ryamnongono yangatiya pameza.³ Bai mwalongo muchawange bandu saba ba babile pamope namwenga babakirwe panga anowa moyo babatwerike moyo na heshima ilitwabeke kunani kwalikoere.⁴ Natwenga tupayangatia katika roba noyega na rikowere.⁵ Likowereno ng'arinogererya paminyo ga bandu bote ngapabachawa stefano mundu ywatwerire oberya na moyo Mperetau na filipo na prokoro na nikanori natimoni naparmena na nikolao ywakochoportiwe wa antiokia.⁶ Ngapabeka mnonge babanamache ngapabayowire ngapabeka maboko kunani yabe.⁷ Likowe lyomnongo ngapariyorokya na yorokya banamache ngapabayorokya muno katika yerusaremu uyoroki wa mkorongwa ngabayekitya yeroimani.⁸ Na stefano ngatwerile ngongo na makakara abire panga maajabu na marungerunge makoro kwa bandu.⁹ Lakini baadhi ya bandu wa sinagogi lalikemirwe sinagogi ra mauru nawakirene na la wa iskanderia na baro wakilikia na Asia ngababoka na longera na stefano.¹⁰ Lakini bawechikeri shindana na eshimayo na Roho yo' ywarongei nakwe.¹¹ Ngapabayegana bandu babarongei tutikunyo wa mundu yo' kulongera makoe yo' gakutukana muja na mnongo.¹² Ngapayea nyongonyo bandu na appendo nawarembere ngapabanyenderea ngapabamoywa na kumpereka mnonge ya bandu.¹³ Napabayemeka abweni baubochobocho babaite Mundu yo' arekali makoe ya ukupuru kunani ya pano paperetau na kunani ya baranga.¹⁴ Natutikunyowa kabaya panga Yesu ywa mnzaleti aoarapahalibia pa na garambuya mayogano gatupei muja.¹⁵ Bandu bote babatami pabaracha ngabamnyoriya minyo gabe ngapabamona kuminyo yake kwabile kati malaika kuminyo yake.

7

¹Mkorongwa mkoro ngabaya namakoe ga ngachabile?.² Naywembe ngabaya mwalongobango nakina tate bango mpekaniyange mnongo wa meretau atikumpitia tate bitu ibrahimu pabire mesopotamia na anatamari harani.³ Ngamakija uboke pamnima wako naparongobo na ukayende ata mlima wambara kukurangiya.⁴ Ngapaboka pamnima wa kalidayo ngatama harani ngapaboka baada yowa tate bake, mnongo ngapamwamiya mpaka mnima wono wantama mwenga machoba gano.⁵ Napeili ulisi, muno atapandu pabeka ruworo ngapamakya apakumpeya papange pake yarubereko rwako kwa machoba genge pabire mtopo mwana.⁶ Mnongo ngalongera nyo' panga' rubereko rwake bapanga ageni ago ni pamilema ya bandu benge nabapara kuwapanga abandu babe nakuwapanga makowe manyata kwa muda wa miaka mcheche.⁷ Nagoro, mnema bapara kuwapanga abandu mbara kuwa chenwa nenga abaite mnongo na baada ya ago buboka na bembe ba nilumba pano.⁸ Ngampeya mayeketiano gainilwa baibraimu ngampapa isaka ngamwina richobarya nane isaka ngampapa yakobo. Yakobo ngapapa kumi na ibere apendobitu. Balo apendi bitu ngapabamoywa mbwi ujutu ngapabampemba ayende misri mnongo ngabopamope na ywembe. Ngamoya mukebawake wote ngapampeya puraika kwake na heshima mnonge ya farao mkoro wa misri na nyumba yake yote. Bai ngakuba na njaa katika mnema wote wa misri na kaanani na ukeba wambone ata kinatate bitu bapatikeri chakula charengana. Ata

yakobo payowine panga akwa misri kunachakrya ngapatuma kinatate bitu marayatumbwa. Ata safari yanaibere yusufu ngapaitamburisha kwakina longobe kinalongobe yusufu ngabamtanga kwa farao.¹⁴Yusufu yatuma bandu bamkeme tatebake naakina longobabe bote bandu sabini na tano.¹⁵Bai yakobo ngauruka mpaka misri ngauwa nywembe na appendo bitu.¹⁶Ngapababotwa mpaka shekeri ngapabachiki lwa mulikaburi lelo ryaripemike Ibrahimu kwa yoloka kwa mbanje kwa bana amari akwa shekeri.¹⁷Bai wakati woro waraiya ambapo mnongo ampei ibrahimu pabile papipi balobandu ngabayoroka noyongeeke bambone.¹⁸Hata mkolo ywenge ngakakatuka kunani ya misri ywatangite ri yusufu.¹⁹Nayo ngapangya utunduru kabira yitu nakuwapanga banyatau kinatate bitu ngapabakiya bataikwe banabao alele ili kanabalame.²⁰Wakati wo ngaberekwa muja naye aimgorou muno ngamnera mieyi itatu katika nyumba ya tate bake.²¹Hata pabamtaikwire mwinja wa farao ngamtora ngamnera abe kati mwana wake.²²Musa ny'ayengana heshima yote ya wamisring ababingwa walongera na makowe.²³Upendo wake paiwitike kati miaka alobaini ngawachike kwa moyo wake henda kwa alinga.²⁴Ngamona yumo kapokonyorwa nganyemeya nganepya yoro unyatau ywabile kabonenerakwa ngamkobwa mmisiri.²⁵Ng'awachae panga kinalong'obe batanga you panga mnongo apakuwa ukochoporti kwa luboko rwake lakini batang'iteri.²⁶Lichobo rya'naibele yake nga'pitya pababire kabashindana ngapala kwayomwana ng'abaya mwenga mwang'wana nabango mwenga mwalongo buri mwandabonerana?.²⁷Naywembe ywampokonywire nyine ngusukumya kwaatalu ngabaya nyai ywakubekite wenga panga wamkorongwa kunaniitu?.²⁸Buri uparakuniburag'a neng'a katichaumuriye mmisiri richo?.²⁹Musa ngabututa kwa mnongero wo' ngatama kwanjaugeeni katika wamidiam ngaapapa bana abele kwo'.³⁰Hata miaka arobaini paitimire atamalaika wangwana ngampitya katika lurambo rwakitombewa sinai katika mwari wamwato muritera.³¹Musa pau bweni n'gapashanga'ra marungerun gegar'o napaegerire ilialinga lilobe la ngwana ngarihicha.³²Neng'a na mnong'o wa tatebako mnongo waiibraimu isaka na yakobo,musa ngalendema alowite rilora'.³³Ng'wana nga'makiya uhure irita magorogako,mwanja pang'apano paupemi ni mnima mpe retau.³⁴Nane nibweni bonerekwa kwa bandu bango babire misri nitiyowa bubu kwabe nanen'ga nitiuluka niwaboye bai lelo mbalakututuma mpaka misri'.³⁵Musa ayo yw'abamkani ngababaya ni nyai ywakubekite pan'ga mkolo wakuwalombania ?kumbe ng'atimirwa na mnong'o panga mkorongwa na korongochi kwa luboko rwayolo malaika ywampitile paro parutera.³⁶Kumbe ngaboite kapanga marungerunge na ubonekana misri na mubaari ya shamu na mururambo muda wa miaka arobaini.³⁷Musa y'o ngabakye banaisraeli ngwana mnongo winu apakumkakatukiya mnondoli katika kinaalongobinu katinenga mumpekani nywembe.³⁸Ywembe kumbe ngabakye banaisraeli ngwana mnongo winu aparatumkakatukya mnondo ri katika kinaalongo binu katinenga mupekani ywembe .³⁹Mundu y'o kinatatebinu bapariteri' kunyowa nakunokory'a kuutalu na kwa mioyo yabe ngababu yangana misri.⁴⁰Ngabamaky'a aluni utupangi mirong'o babaparakurongor'ya ayo' musa ywatuboit kumnema wamisri tutan'giteri ryarimpatike.⁴¹Ng'abapang'a ndama mochoba bagaryo ngabsleta chadaka kwa chanani ngabapuraika rye'ng'a ryamabokogab'e.⁴²Bai mnong'go ng'akotoka nga'leka luarijabudurijeshi la kunani katichayandikilwe chuocha alondoli mwambikye chadaka miaka arobaini ya arobaini ya mururambo namwenga nyumba ya israeli?.⁴³Namweng'a mwatitora riyebekeyo ya moleki nandondwa ya mnongo wenu lefanichanamu mwaipangite ili kuipea heshima ,nanen'ga mbarakummakyanga muyende kuutalu peta baberi.⁴⁴Narero ryobeko ramboni ryabire pamope na kina tatebitu,katimwaragire ywembe ngalongeri na musa panga upange sawasawa na mfano gorowaumbweni .⁴⁵Nakinatatibitu nokopokyana, ngabajin'giya pamope nayojshwa na katika utawala wa bandu baro mnongo atikwabenga mnongo yakinatatebitu,mpaka machoba ya daudi.⁴⁶Ywapati penderwa na mnongo naywembe atiloba peyerwa mnong'o wa yakobo maskani.⁴⁷⁴⁸Lakini suleman atikumchengya nyumba. ⁴⁸Lakini ywembe ywabile kunani atamali munyumba yaipangilwe kwa maboko,kachabaite mnondori.⁴⁹Kunani ngakiteo chango cha pari pite napae pabekya magoro gangu nanyumba gani ya para kunichengeya ? alongera ngwana.⁵⁰Na pako pambara puriaka? kwani ruboko rwanguri buri ? rorupangite agagote?⁵¹Namwanabenering'o yainonopa mwabangari inirwa mioyoinu wala machikilo machobagote mwanandakumkana roho mperetau katikina tatebinu chabapangi'te namwenga nyonyonyo.⁵²Ni ywako katika alondori kinatatebinu bamchokwicheri? nabamburige balo baboro ndwir'e mako'ge yaicha yolo mperetau namwenga mupangine mwachokochi bake ngamuraga.⁵³Mwenga mwanampokile barangirwa kwa maragiyo ya maraika kanamukamwe.⁵⁴Bai pabayowine makoega ngabaomerwa ioyo ngabataunia mino.⁵⁵Lakini yembe atwerile roho mperetau ngammbanjuwa minyo ga'ke nga'aring'a kunani ngaubona ukorongwa wa mnongo na yesu ayemi upande wa lubako lwamariyo lwa mnongo.⁵⁶Ngabaya lora ' nindabona kunani kuyogari kae na mwana wa adamu atyema luboko lwa mario lwa mnongo.⁵⁷Kabakobwa ndotii kwa lilobe rikolo ngabaiba machikile gabe kabaombaomba kwa moyoumo.⁵⁸Ng'abampia panja ya uyoroki ngapamkombwa kwa maliwe naboni ngababeka ngobo pamagoro munchembe umo ywatemerwa sauri.⁵⁹Ng'abamkobwa kwa makiwe stefano ngaroba ngabaya ngwana yesu upoki roho yangu.⁶⁰Ngakilikita ngaalela kwa rilobe riku ngwana kanawabarangii chanka payomwire longeraga ngaonja na sauri abile kabong nogerelya kwa bara girwa kwake.

8

¹Machobo garo ngapapita ukela la kanisa lyabile yeluselemu bote batipagaranika katika mnema ya uyudi na samaria abotumana mache.²Bandu aperatau ngabamchuka stefano ngabamchimlya makowe makaro.³Sauli nga'liaribia kanisa ngaajingire kwa nyumba ngaa kwa kuata alorome na alwawa na kuwataikwa gerechani.⁴Na balo babaparaganike ngabayenda akwona akwo ngabachimulia likowe.⁵Filipo ngaajingia mnema wasamalia ngachimulia kristo.'Na kwembano kwa rwacholimo ngabampekaniya makowe garo' garong'ei nafilipo pagayowine na kugabona marung'erun'ge.⁷Na machetani machapu ngabagabya bambone bati robya na bambe batileta kwa lilobe rikolo na bandu

bambone babopozike na indiyeka ngabopona.⁸Ngabaraika muno munema goro⁹11Na mundu yumo rina lyake simoni hapotubwa abile kapangabwabe katika mnema woro ngabashangara bandu ba mnema wa samaria kabaya ywembeni mundu mkolo.¹⁰Bote ngabampekaniya boka bana mpaka apendo ngababaya mundu yo' makakara gamnongo garo akoro'. Ngabampekanya kwa mahaana ngabamshangara muda wambone kwa bwabe wake.¹²Pabamwabilite filipo karilongera makowe maperatau gaukoro wa mnongo nalina ryake yesu kristo ngabatishwa walarome na naalwawa.¹³Na ywembe simoni mwene ngaoberea na batishwa, ngalongwana na filipo ngashangara aibweni ishara na marungerunge makolo gapangika.¹⁴Na banamache babbile yer'usalemu pabaywo wine pang'a samaria bariyeketire rikowe lya' mnongo ngabampeleka petro na yoana.¹⁵Ambapo pabaurikwe, ngabarobya' bampoki roho mpereteu.¹⁶Kwa mahana bado anaurukyari' ata yumo wabe ila bati batishwa kwa lina lya'ngwana yesu.¹⁷Napababeka makoko yabe kunani yabe na ngapapokya roho mpere¹⁸Ata simoni pabweni atabandu banalepalwa roho mperetau kwabelekwa maboko gabana mache ngapara pya mbanje ngabaya.¹⁹Mumbei na nenga makakaraga' nakira mundu wa mbara mmekya mabokoyango hapoke roho mperetau.²⁰Lakini nga'makya mbanje yako na yabeku utaru pamope na wamwene utiwacha panga makakarago' mnongo bapatikana kwa mbanje.²¹Mtopo lipungu wala patama katika rikowe leno.kwa mwanja moyo wako mperetau rinong'e ya mnongo.²²Bai utumi unyatau wako ukamnobe ngwana mwene ite panga upacha melwa homongwa kwa moyo wako.²³Mahana ngabona ubire katika babo katika ubonekana wamtabilwa chochenuka.²⁴Simoni ngabaya munirobi nengo kwa ngwana kwa ngwana na ganikori makowe ga' gamaite' ata rimo.²⁵Na pabayomwire chimurya na rongera rikwowe la ngwana ngobabu ya yerusaremu ngaichimuria injili katika ya mbone ya samaria.²⁶Maraika wa ngawana ngaarongera na filipo ngammakia uboke uyende upande wa kusini ata ndera yero yaiyegerya boka samaria yenda gaza nayembe ni rulambo.²⁷Na ywembe ngaboka nayenda ,mara ngamona mundu wa kushi toashi mwene makara paeya kachake malikia wa kushi ywambekilwe kunani na kibekio chake chote na ywembe kabile kayenda yerusalemunkunumba.²⁸Ngabakayeger'ya atami mugari yake kasoma kitabu cha nabii isaya.²⁹Roho ngamakya' filipo uregeli papipi na garileno ukakamwane nalya.³⁰Bai filipo ngayenda rubelo ngamyoa kasoma chimo cha nabii isaya ngammakia buri undagatanga ga' undoisoma ?'.³¹Ngabaya mbawecha buri kuyatanga mundu bira kunirongonya ngammakia filipo aboke na tama pamope na ywembe.³²Narifungub lya' maremboro lyalibire karisoma ni reno hatikuwarongo kati chabile mwana wa mgondoro mwabire chichi mnonge yake ywamkata manyo ya nyanyonyoamukili luboko lwake.³³Katika tetebara kwake chenuka kwake ya tiboelwa nyai ywapara chimulya rubereko rwake kwa mahana ukoti wake uboywile katika mnema.³⁴Yworo toashi ngaayangwa filipo ngabaya ninda roba nondori yabaite makowe ga kwa habari ya nyai ni habari yake mwene au za mundu ywembe?'.³⁵Filipo ngaumukwa kano wake naywembe ngabaya kwa maremboro ralyabire ngarongera makowe maperetau ga' yesu.³⁶Nga'bayenda mundera nga'baika pandu penemache yoro toachi ngabaya linga machega ni namani chakunichibia kana amakiya nibatizwe.³⁷Filipo ngabaya mwene uwoberile kwa moyowa wake wote yanda uwezekano ngayangwa ngaba ya nindaoberya panga yesu kristo nga ywembe mwana wa mungu.³⁸Ngapamakiya lero gari liyeme nga bairya' bote abiri mumache filipo na yworo toachi na ywembe ngabaatizwa.³⁹Na pabaobwike boka mumache roho wa ngwana nga' mkakatuya filipo ywaro toashi amwenili kaye bai ngayenda kichake apurake.⁴⁰Lakini filipo ngaabonekana katika yoto pabire kapita kachimuli injili katika mirima yote hata ngaika samaria.

9

¹Lakini sauri kazidi bonea nawacha kuwaburaga banamache bwan'gwana nga'nyenderea mkorongwa mkolo.²Ngampara ampei baruwa yenda dameska yailemberilwe kwa masinagogi , ilimana bweni bandu bandera ye' alome kwalawa atabe na kuwaleta yerusalemu .³Ata pabile kayenda pabire kakariby'a dameska kwongo'ndoka ngaimwilika konona kono bwea boka kunani.⁴Ngatomboka pae ngayorilobe ngaimakiya sauli sauli mbona wandakuniuchi?⁵Ng'abaya weng'awanyaiwenga' wenga wa ngwana ? naywembe ngabaya nenga nga'nay'wembe yesu waniuchi wenga.⁶Lakini uyeme ujingi kumnema nawenga hupabakilwa gagapari kwa panga.⁷Na balo bandu babayenda pamope na ywembe nga'bayema niki kabayo wa lirobe bamoniri mundu.⁸Sauri ngakakatuka bokapambwe naminyobake gatitoloka abwenili kilebe ngapaba mkamwa ruboko na kumneta mpaka dameski.⁹Abire machoba ga'tatu alolari walanjwari.¹⁰Bai babire dameski mwanamache rina lake anania ngwana ngamakia katika rota anania ngabaya nenga pano ngwana.¹¹Ng'wana ng'amakya uyeme uyende wenga katika nyumba ya yuda mundu ywa kemerwa sauri watariso ulinge ,andaloba.¹²Naywembe amweni mundu rinaryake anania ngajingiya nakumekya' mabolko panani yake apate lola kaye¹³Lakini anania ngayangwa ngwana ni tiyowa abari ywamunduyo' kwa bandu bambone mabaya maingi pa pangile aperetau bababbile yerusalemu .¹⁴Ata apa abariyaboka kwaakorongwa na akoro ata be bote baba kumkema .¹⁵Lakini ngwana ngamakya yenda tu maana ayonikikoreryo' cha kicha ulike kwango alipo twelina lyango mnonge yamirima naakoro nabana baaisraeli.¹⁶Maana nitikumnangia gababile maenge gagaparikwa apange bonerekwa kwajili ya rinaryango¹⁷Anania ngayenda ngajingira moro mnyumba ngamekya maboko ngaba ya mnongo wangu sauri ngwana atinutuma yesu ywembe ywakupitile katika ndela yawwichikilile upate lola kaye ili ukatelekwa we roho mperetau.¹⁸Boka apo ngaitomboka minyo yake ile be kati makonywa ngapatola ngayema ngabaatishwa.¹⁹Ngaliya chakula napatamakala abi lego' machoba gombone pamope na banamache babile demeski.²⁰Mala ngamtambwa yesu katika masinagogi panga ywembe ni mwanawa mnongo.²¹Nabote babayowine ngabashangara ngababaya ayoli ywaalibie babablike mite lina reno ' kolo yerusalemu napanoabire aticha kwa sababu yo' atabe nakwapeleka kwakorongwa?'.²²Sauli ngazidi kwelamno ngayea yogopa wa yaudi babatani dameski kakogondwa pangaayo ngakilisto²³Hata machoba gambone gagapite ayaudi

nga bapanga kibarangwa ili bamurage .²⁴ Lakini ikowe yabe ngaiyoanika na sauli ngapabanyoberya pamnyango mtwekati nakilo baweche kumulaga.²⁵ Banamache bake ngabamtora kilo ngabamulwya makingo'mbe nga'bamuluya mukiton do,²⁶ Na sauri paikile yerusalemu atipaya tama na banyogopa bote ngabakotoka oberea panga ywembe ni mwanamache.²⁷ Lakini barinaba ngampotwa ngampeka kwa banamache ngachimuya mwamweni ngwa na mundera panga atilongera nakwe najisimwalongei kwatu ndumara katika dameski kwarina ryayesu.²⁸ Naywembe ngabapamopenabo' katika yerusalemu ngajingia noupita .²⁹ Ngachimuliya kwalina riyangwana kwautundu mara kalongera naushindana nayaudi wakiyunani nabembe ngaba paya kamurag'a.³⁰ Lakini alonga pabayowine abari ngaba mpotwa mpaka kaisariya ngaba mpereka ayende taliso.³¹ Bai kanisa lapatikera katika uyaudi wote nagarilaya na samaria n ngari chenge rwa ngariyenderya nauyo ngekya katika mtwe wa ngwana naupuraika kwa moyo mperetau.³² Ata petro pabire katindi yatindiya upande wote ngaererya naapetau babatama lida³³ Ngamona mundu yumo kwo rinaryake a ineya mundu yo' ationja pakindanda miyaka minane maana atipooza.³⁴ Petro ng'amakiya ainea yesu kristo akupei ukuponeye uboke utandike malangoboka.³⁵ Na bandu bote babatami lida na shaloni ngabamwona ngapamgara mbukya' ngwana.³⁶ Na mwanamache yumo abire yafa linaryake tabisa maana yake dorkasi ripanawoyo' abire atwerile' makoe gananoga na chadaka yaipiite.³⁷ Ngaiba machoba garo ' atminya , ngwa , ata pabire bayo mwire kumongorwa , ngabimmeka mugorofa.³⁸ Noupanga mnema walida wabire papipi na yafa na bembe bana mache bati yowa panga petro abire kwo, nga'batumabandu abele kwa ywembe kumnoba kanauchelewe icha kachitu.³⁹ Petro nga' boka nalongw'wana nabo paikite batikumpeleka kunani gorofani awere kwa bote ngabayema karibu na ywembe ngabalela nakumnaya ilebe ngariju na ngobo yaishonike dorikasi muda woro wapamope na bembe.⁴⁰ Petro ngapia paraja bote ngakirikita ngaro ba payomwire nganyenderea naaiti nga lola tabisa uboke naywembe ngalola minyo gake napa mweni petro ngakatuka ngatama.⁴¹ Nga mpeya lubako ngamkatuya ata payomwire kuwakema mnonge aboabire mkoti.⁴² Ngaltangwanikwa pqamnema wayafa bandu bambone ngabamobelea ngwana .⁴³ Bai petro ngatama machoba kwa machoba akiwa yafa, kunyumba mundu yumo rinalyake , simoni ywatengeneza mach

10

¹Pabire na mundu kaisari rina lyake kononelio akida wa kikashi chakikemilwe kitalia .² Mundu mchagulika ywamnoba mnongo ywembe ngaabire kapeya bandu chadaka ya mbone na kumnoba mnongo , muno muno.³ Ngabona katika rota pereteperete kaa saa tisa ya mtwe kati maraika wa mnongo ngamwichilia na kumakia koronoria.⁴ Ngamninga munjo ngayogopa ngabaya unamani na chadaka yakonihiike kunani na panga kumbukiya nonge ya mnongo.⁵ Haya bai peleka bandu yafa ukamkeme simoni ywakemerwa petro.⁶ Ywembe ni mgeni wa mundu yumo rinayake simoni ywatengeneza machambara na ywembe nyumba yake ibire kumwani apara kukubakiya gagapo rikwa panga.⁷ Na ywaro maraika ywa abaite naywembe pabire aboi koronoryo nga akema abere katika atumwa bake bamunyumba yake na tarich yumo mundu mchagarikwa katika baro babampangia kachu yake machoba gote .⁸ Na bapa yomwire kuyabalika makowe gote ngatuma bayenda yafa⁹ Hata nchoba ryanaibere kababire kaba yenda nakabayegerega pa mnema petro atiyoboka kunani pagara yenda roba ya bire saasita ya mtwekati.¹⁰ Ngabona kunani pagara yenda roba yabire saasita ya mtwekati.¹¹ Ngaminy muno ngaoaraliya papabile patereka roho yake nyayemeka. Ngabona kunani kuyogorikwe na chombo kakiolokwa kati ngobo ngolou kaiyaru lakwa mbembe yake mchehe mpaka mubwi.¹² Na ywembe mkati yake babire aina yote inyama yene magoro mchehe na bembe babatara na uyuni ba kunani.¹³ Boka apo libore ngariechirya baya boka petro uchinje uliye .¹⁴ Lakini petro ngabaya kwa ngwana nenga naliari kwa kirebe kichapu au kinyara.¹⁵ Lirobe ngarimwichirya mara naibire ngamakia yaigorilwe mnongo kana ilikeme wenga kinyara.¹⁶ Likowe reno ngaripangika mara itatu boka apo chombe ngakipokerelwa.¹⁷ Hata petro pabire kabona wasiawsi mkati wa moyo wake mahana yake namani maroko ga' gaga bweni barobandu babatumilwa na korinoli pababire kabayoro kiya nyumba ya simoni ngabayema mnonge ya mnyango.¹⁸ Ngaba kema ngabarokiya ywakemerwa simoni petro atama mwone.¹⁹ perto ngabire kawacha maroto roho ngama kia babire bandu watatu bandu watatu bandakuku para.²⁰ Bai ngapita aukuke alongwane nabo kana abone twashishi kwa mahana nenga nganimumite.²¹ petro ngaukukya baro bandu ngabaya nenga nganaywembe mwanipara muttiicha kwa sababu gani.²² Ngapabaya koronoliyo akida mundu mperetau ywanomba mnongo mungu ywebire natabia ya nanoga kwa milima yote uyaudi.²³ Ngakaribisha bapanga kwake ata nchoba ryanaibere petro ngaboka pamope kwake ata nchoba lyanaibere perto pamope nabona baadhi ya rongo babatami yafa ngabarongwana nakwe.²⁴ Lichoba lynaibire lyake ngabajingia kai saria na koronoria abile karenda naaati kuwa kwembana kina rongo bake na mambwiga gake.²⁵ Babile kajingia koronia kumkwendelea ngamtombokia pa magoro bake na kunumba.²⁶ Lakini petro ngamkatuya nagabaya uyeme na nenga na mundu²⁷ Na katika longera nakwe ngajingiamnumba ngabona bandu bambone bakwembanike.²⁸ Ngabakiya mwenga mtangiten panga kwe ririr mundu ywabile myaudi akamwane na mundu ywabire na mnema ywenge atab kumnyendelea lakini mnongo atibuya kunani mkeme mundu yeyote mchapu wala kinyara .²⁹ Kwa mwanja nyo' nahicha kama akamilwe kanangane bai nitakuwarokya rikowe gani lamangemile.³⁰ Koronorio ngabaya machoba matatu gagapite katika saa yeyeno yeno yaaini saa tisa nabire kanirumba nyumba yango nganimwona mundu ayemi no nge yangu mwenengobo yainga'ra'.³¹ Ngabaya kororia loba kwako kutiyowa nika na chadaka yako yandakombole kwa mnonge ya mnongo.³² Bai utume bandu yenda yafa ukamke me simoni ywakemelwa petro ata munyumba ya simoni mtenge zaji ywatengeneza machambara papipi na kumbwani na ywembe mana aichire alongera nawenga.³³ Mara nganituma bandu kwako wenga na wenga upangite magorou icha bai lelo twenga twa bote tubire pano mnonge ya mnongo tupate kugayowa makowe gote gotumilwe nangwana.³⁴ Petro

ngaumukwa mkono wakeb ngabaya kweli ndangite panga nenga ndangite mnongo huwapenda bandu furani ri. ³⁵Bia kuwependa kila mnema mundu ywolumbia panga sawasawa yeketerwa na ywembe. ³⁶Likowe lero fa rapireke bana v baisraeli ngabakia makowe ganamnonga uyolou wa yesu kristo nga ywembe ngwana wa bote. ³⁷Likowe lero mwenga muritangite lyaribambile katika uyaudi mwote ngaritumurya garilaya baada ya ubatisho lyarilon gei yoana. ³⁸Habari ya yesu wanazaleti panga mnongon mnyere mauta kwa roho mperetau na makakara gake nga' tindia akwo na a kwo kapanga mnongo abire pamope naywembe. ³⁹Natwenga twababweni wamakowe gote gagapangite munema wa uyaudi na katika yerusalemu na batikumburaga batikumwomeka mumkongo. ⁴⁰Ayo mnongo atikumpopoya richoba lyandaitatu ngamkombekya mumkongo. ⁴¹Lakini kwa bandu bote ribai kwabweni kwa mashaidi bababire bachaulike na mnogo ngatwenga ' twaturile nyanywa pamope na ywembe baada ya pupuka kwake boka kwa wafu. ⁴²Ngaturagia twabaike bandu na rongelana bo panaga aywonga ywembe ywa aragilikwe na mnongo abemchenwi wa bababire mkoto na babawile. ⁴³Aywo mnondori bote bati baya panga kwa rina lyake panaga ywaoberea apara poka boilwa chenuka kwake. ⁴⁴Petro pabire kabaya makowe roho mperetau ngammurkya na bababyowine lero likowe. ⁴⁵Nabaro babainilwe bababoberilwe ngabashara bandu bote bababichire pamope ba petro panga minema na bembe batijitruwa kibongo charoho mperetau. ⁴⁶Panga batiyowa kabarongela na mnongero na kumnumba mnongo na petro nyanyangwa. ⁴⁷Na nyai ywa wecha kanikia mache ababakana bababtishwe bandu bababakilwe roho mperetau nyangu kati twenga?. ⁴⁸Ngabakia bababtishwe kwa rina lyake yeu kristo ngapaba mmakia ayoroki tama richoba kwa machoba.

11

¹Bai banamache na rongo bababbire katika uyaudi ngapabapata habari bandu ba mirima na bembe bapokilwe roho wa mnongo. ²Na petro paobikwe yenda yerusalemu baro bababire bionilwa ngabashindani naywembe. ³Ngapa'baya watijingia kwabandu' wangu linwa na lyanabo ngamtumbwa kuwabo kia kwa mborembore ngabaya. ⁴Petro ngaatubwe kuwabakya kwa mbolebole kabaya. ⁵Nabire katika mnema wayafa kaniroba msitari roho yango yatihimika ngambona n rota chombo ngakiuluka kati nga'bongoro kaiyululwa boka kunani kwa mbembe yako mcheche ngainikya. ⁶Natiloba muno katiwacha nganibona amyama babe bene maore mcheche na mnyama ba mwitu na bembe babatamana lyuni ba kunani. ⁷Nganiyowa lrobe kanilibakia aboke petro ukaachinje ulye. ⁸Nganibaya kwa ngwana panaga kirebe cha kibire kichapu au najisi kinajingira mumkano wangu. ⁹Libore ngariniyangwa boka kunani yaiyoli lwe mnongoi kana huikeme kinjara. ¹⁰Libore leno tatipangika maratatu na ilebe yote ngaitilwa kunani. ¹¹Narola boka hapo bandu watatu ngaba yema mnonge ya mchoyo ya twabire ba a tumilwe kwangu nenga boka kaisari. ¹²Loho nga'nibakia wangwana nabo kanaibone taishwishwi alongoba sita nabembe ngaba' yenda pemope nane nga'tujingile munyumba ya mundu ywore. ¹³Ngatubakia mwabile mwamweni maraika ywa yemi munyumba yake utume bandu bayende yafa ukamkeme simoni ywa petro. ¹⁴ywaparabkukubakia makowe gagapara kukuchoporya wenga na nyumba yako yote. ¹⁵Kana abire niyomwire longera roho mpsretau nga'niurukya kati chaturukie twenga patumbu. ¹⁶Ngapanikombokya rikowe la ngwana chababaite yoana atibachia kwa mache kakape bali mwenga mabaticha kwa roho mperetau. ¹⁷Bai mweneibire mnogo apaile ba' kibonge' cherochero cha tupeire twenga twatumuoberile ngewana yesu kristo nenga nyai niwecheyamana na mnongo? ¹⁸Pabayowine makowe go' ngababotoka ngabamnomba mnongo kababaya bai mnongo ayarile ata mnema nabembe toba yelo ya reta ukoto. ¹⁹Bai baro babachengemwanike kwa mwanja dhiki yapitire kwa habari ya stefano ngabayenda ata feyonika na kabarongera relo rikowe lakini kwa uyaudi kichabetu. ²⁰Lakini Baadhi yabe babire bandu ba kipro na kirene na benibe bapaikute antokia ngabaaya na ayaudi bakiyunani kabarongera ikowe ya nanoga ya ngwana yesu. ²¹Luboko la ngwamna lwabire pamope nabembe bandu baingii batioberea ngabamnyenderea. ²²Abari ya bandu ngaika mumachikilo gakanisa lyabire katika yerusalemu ngabamtumba barnaba ayende mpaka antiokia. ²³Na ywembe abi mundu mgorou atwelile roho mperetau na ober'ya baingi ngaba nyonge a upande wa ngwana. ²⁴Na ywembe paikite nabona ngongob ya mnongo ngaparaika bote babakote na ngwana kwa ajiri ya moyo. ²⁵Boka apo ngaboka yenda tatiso kumpar paikite sauri. ²⁶Ata paikite na kummona ngamneta atiyo kia ya bire kwa muda wa mwaka gumo ngababakwemban pamope na kanisa na kwayegana bandu ba mbone na banamache bababkemelwa kiristo patumbu hapo atiokiyo. ²⁷Machoba go'go'go' alondori bati elya boka yerusalemu ata antiokyo. ²⁸Na pabakwembine nganyeme yumo wabe lina lyake agabo ngalangia kwa makakala garo mperetau panaga njara ngoro' yaicha papipi katika dunia mzima mnongo yembe ngaipitia katika machoba ga' kiraudiyo. ²⁹Na baro bana mache kila mundu kwa kira mwa ipatike ngabayeketiya napereka msaada kwa rongobabe bababire uyaudi. ³⁰Nga' bapanga' ny'o ngabapereky apendo kwa maboko ya barnaba na sauri.

12

¹papabire kipindi chechero cha herode mkulu ngarangia maboko yake kuwa pangia manyatau na bandu ba kanisa. ²Ngamburaga yakobo nunawe yoana kwa ripanga. Abweni panaga ganamnogerya wayaudi ngamkamwapetro ngayenda machoba ago' gabire machoba ya mumunda ngangayea mira. Na payomwire kummoywa ngameka gerechana ngameka maboko gabe mwa kikindi mcheche cha matarishi mchemcheche bamnindire kapara bada ya pasaka kumpiya na kumeka mnonge ya bandu. ³Abweni panaga ganamnogerya wayaudi ngamkamwapetro ngayenda machoba ago' gabire machoba ya mumunda ngangayea mira. ⁴Na payomwire kummoywa ngameka gerechana ngameka maboko gabe mwa kikindi mcheche cha matarishi mchemcheche bamnindire kapara bada ya pasaka kumpiya na kumeka mnonge ya bandu. ⁵Bai petro ngabamnendera na lyembe kanisa ngarimnoba mnongo kwa makakala kwa mwanja ywembe. ⁶Ata helode papariko kumpiya akiro chechero petro abire kagonja pakatikati ya matirishi abele bamlabite minyororo ibere

arenderi mnonge ya nya'ngo' ngabarirendera geresha.⁷Na maralka wa ngwana ngayema papipi na ywembe bwea ngammurikia moro nyumba , ngamkombwa mumba, nga' nyumuya,ngabaya, uboke, uyembe kete, minyororor yake ngaintomboka mumaboko gake.⁸Maraika nga'mmakia uwitabe, uwale , iratuyako, ngapanga nyo' boka hapo ngammakia uiwekeri ngobo' yako ukanikengame.⁹Ngapiti panja ngamkengama ata atangiteri panaga ni kweli gagapangilwe na malaika abaye panaga andarota.¹⁰Na pabapite rilendero la utumnbwa na lyanaibere ngabaicha ata pa nyango wachuma wo jingirwa kumnema ngawayogokia wene ngabapita panja ngabapita mundela jimo na maraika ngamneka.¹¹Na petro paapatike ngangamuka ngabaya pana ndagite yono ngwna aperike malaika wa ake wa kunipa maruboko lwa erode na katika kuniringiya kwote kwa mnema wa uyaudi.¹²Na pabire pawcha ga ngaika kachake mariamu mabake yoana na linlyake lyanaibera bakwembanika mo kabaroba .¹³Na ywenbe paakongolike nyango mandali na lyake roda ngaicha napekenya.¹⁴Palitangite rilobe liya petro ayoudi nyango kwaajili yo pulaika boka hapo ngabutuka ngajingia nyumba ngabakia panga petro ayemi mnonge ya nyango.¹⁵Ngabammkia mumwandawazimu lakini ywembe ngarendendya no haya panga nyonyo nga ibire ngababaya ni maraika wake¹⁶Petro ngarenderya gonga ata pabayowine ngapabomona ngoba kwereka.¹⁷Na ywembe ngapokya ruboko bakotoke ngabakia ngwana nga mpiyite katika geresha ngabaya abari yino ngaboka na yenda pandu penge.¹⁸Ata pakuchire tarishi ngajingirikwa na yogopamuno ipangite bire petro.¹⁹Na herode pamparike kotoka kummona atikuwalokiya alenderi baro alenderi ngabayababurabgilwe, bokapo ngaelerya boka uyaudi yenda kaisari atama kwo.²⁰Naywembe elode ngaba kwakachirikya muno bandu batilo na sidoni ngaba mnyendaelea kwa moyo umo ngabayeketiana wapange rimbwi na brasto mwenye wa lunjae chumba cha mkolo chowonjariya ngabaparike ukeba wa mnema wa mkoro.²¹Bai richoba rimo yabayektyania elode ngawala magobo ya ukolo nga'tama pakiticha ukoro ngapia malongero mnonge yabe .²²Bandu nga bakobwa ndoti kababaya nililobe rya mnongo rilobe rya' munduri'.²³Na maraika wangwana ngamkombwa kusababu amnobite mnongo nga'minyangiri ngauboka moyo.²⁴Likoe lyangwana ngariyorokia nouyenderya .²⁵Na balinaba na sauri kababire kabayomwike yegana kabe ngapabuya ngana boka yerusalemu ngapampotwa pamope na yoana ywakemerwa mariko.

13

¹Nakwa atiokya' katika kanisa yaribire pabire namnomdori nanyegani nabvembe barinaba na simoni ywakemea nigeri ukiyo mkerenea na manaeni ywabire mnongo wayonga wamkoro elode ba sauli.²Bai abababire kabampgangia ngwana ku mnumba naukotokaliya roho mperetau ngabaya munibaguri barinaba na sauri kwaryengo rero' ryanabkye.³Na pabayamwire' tama na njara na loba nga'babekya mabokon yabe' kunani yabe' nga' baleka wayenda kichabe'⁴Bai banduabo pabayomwire kwapereka na roho mpereteu nga baerya serukiya nouboka kwo ngabayenda mubaari ata kipro.⁵Napababire katiaka salani ngabarongera rikorya mnongo katika masinagogi ya uyaudi nabembe babire yoana panaga anda wabe.⁶Pabayomwire pita pakati kati ya kisiwa chote pafongabpabamwona mundu yumo mnondorinwa ubochobochonmyaudinrinalyake bari yesu.⁷Mundu uyu abire yumo waliwari kiri kiyopauro mundu u mwen3e marango ywembe liwari ngaakema barinabab na sauri baiche kwa ywembe ngapara pekaniya rikowe lya mnongo.⁸Lakini elima, ywolo ,mwabe mahana yake bero nafsini yarina ryake ngashindana nabo ngapara kunyea riwali moyo wo kuiureka imani.⁹Lakini sauri ngaywembe pauro atwelire roho mperetau ngammonjoriya minyo.¹⁰Ngabaya wenga watwelile ira no chenuka mwote wa mwana wa shetaninwa mmaya wakweri yote urekarinkurichara wa rina langwana gaigorolwilke?¹¹Bai lola ruboko rwa ngawana rubire kunani yako nawe uparapanga wangarola kanauribone richoba na nyota ngai mtombokia na rubendo ngaitindia na kumpara mundu wa kumkamwa roboko na kumnogoya.¹²Na ywembe riwali pagabweni gagagpangikwe ngaoberea kapashangara mayegano ga ngwana.¹³Na pauro nga'bachopoa kiyemekeryo nga' payenda boka pafu ngabaika perge katika pamfiriya yohana ngangayenda yerusalemu.¹⁴Lakini bembe ngababoka perige kabapetakati ya mrima ngabaika atioka mrima wa pebidia ngabajingia musinagogi richoba ryarumba ngabatamanga.¹⁵Baada yasoma barangirwa na shure ya rondori akoro bamasinagogi ngabamtuma mundu kwabe na ku makiya mnongo na mwene ubire narikowe narikowe rakwiyangatiya bandu ba urirongere.¹⁶pauro ngayema ngapongiya ruboko ngabaya mwenga mwalarome ba israeri na mwenga mwamumnoba mnongo mpekani.¹⁷Mnongo wa bandu ba israeli atikuwachawa kati bitu atikuwa kakatya' bandu babe pababire kabatanga kati ageni katika mnima wa misri na kwa robokolwaruka katuirwe ngaboya ngarongoya.¹⁸Na kwa muda wa miaka arobaini ngatamariki katika murulambo.¹⁹Na pabayomwire kuwaribiya mnima saba katika mirima ya kanami ngapeya mnima wabe ibe urichi wabe kwa muda wamiaka kati miancheche na amsini.²⁰Baada yago' ngapeya waamuri ata paripite mnondori samweri.²¹Na bembe ngabaroba bapeyerwa mkoro na mnongo ngapeya sauri mwana wakeshe mundu wa kamera ya benjamini kwa muda wa miaka arobaini.²²Napayomwire kumoyo ywo ngamkakatusya daudi abe mkoro wabe naywembe a tikumtambwe ngabaya nimweni daudi mwana wa yese mundu yula puraikia moyo wango ywapara panga mapuraikio gangu gote.²³Katika roberoko rywake mundu ywo mnongo atikuwaletea israeri mrokozi yaani yerusalemu kati mwabaite.²⁴Yohana pabire ayomwire kuwapakia bandu bote baisreeli makowe gabatisho waishi mukabira yo icha kwake.²⁵Na yohana pabire ayomwire yenda kwake atibaya mumbaya nenga panga nanyai ? nengariri lakini murulange aicha yumo mchogo yangu ambayae nenga ipwaikari undwa irata aya maoro gake.²⁶Mwarongo bango mwabana rwalukoro wa ibrahimu nabembe ba bababmno mbamnongo kutiwenga rikowe rakoho porya itiperekerwa.²⁷Kwa mahana kwa bembe yerusalemu mna akoro babae panga bantangitie ? ywembe wara makowe garondori n gabaya soma kira pourumba gatimire kwachenuka.²⁸Na pababire pabweniri sababu ya kumwia ngabamnoba pirato bamaburaga.²⁹Pababiree bayowire gote gagarembire nga'bamuruya moro mumkongo ngabammeka murichiko.³⁰Lakini mnongo ngapupuyaboka muperere.³¹Ngarongera

machoba ngambone na bara bababwike na kweboka garilaya mpaka yerusalemu na bembe bo ngababire abweni bake mnonge ya bandu.³² Na twenga tundakuwachi muriya abari inamnoga yero yabaperlwe kinatate betu. ³³Pa nga' mnogo atikuwatimichrya bana bitu gabaite go nakwa kunumba yerusalemu kati mwa irembiwe katiaka chure ya naibere wenga ngawamwanan wango, nengareno nitikupapa. ³⁴Na panaga atikumpupuya boka mureperere ekanaapate buyangania alibiya atibaya nyo mbara kumpeyanga' nenga makowe maperetau ga'dudi go' aberile.³⁵ Na nyo atirongera' penge ' amnekyari' uperetau wake bona aribirika . ³⁶Na daudi payomwire kumpangiya rikowe rya mnongo katika rubeleko lwake atigonja agabeka humo na tate bake ngabona aribika. ³⁷Bai ywapuirwe na mnongo abwe niri aribika . ³⁸Bai naitanganikwe kwitu kina rongo bangu nchamiya wa chenuka. ³⁹Na kwa ywembe kira ywamobereya apala barangi lwa sawa katiaka makowe garo'gote ga'kotwike wecha barangi rwa kwa sawa ko barangirwa kwa musa. ⁴⁰Muringange' kana muchiriri rikowe rero larirongerilwe narondori. ⁴¹Ringange mwenga mwamucharawa musha ngarawe mkabokange kwo panga nin ndapanga ryengo nenga machoba ginuryengo ambapo mpereoberyari kabisa na mundu na mwene achimurile sana. ⁴²Napababire kababoka ngapa bammakya baba kirwe makowe makowe go rumba panaibere. ⁴³Sinagogi pariibo mwenike na yaudi na pabakochoportiwe babab charikwe bambone ngabakwamwana na pauro na narnaba na pembe ngababaya nabayea moyo wa rama katika ngo'ngo hya mnongo. ⁴⁴Ata rumba panaibere bandu baingi papa pipi mnima wote batikwembanika ngabaporiyoa rikowe ryamnongo . ⁴⁵Ya yaudi pababweni makwembano ngabatwweya bwili nga'bayakana makowe gagarongwirike na pauro kabakana na tukana. ⁴⁶Pauro na barnaba kababaya kwa tundu mara ngaba bya yabire munomuno rikowe na mnongo ringorekwe kwinu tumbwa lakini panaga mundauchukumkumiya muutaru na kuibona nafsi yinu panga mpakrikwe na ukoko wa ngari mwisho rinyange twagara mbukya mrima. ⁴⁷Na kwanyo' ngaibire chatubakile na ngwana natikubeka ubi bwea wa mnemo upangeba kochoporiya ata mwisho wa mnema. ⁴⁸Ba mnima bayowine go' ngaba'puraka ngaba rikakotire rokowe la ngwana na pembe ngababire kabakusudia ukolo wangari ya mwoka ngabaobery. ⁴⁹Rikowe rya ngwana ngarindara katika mirima mwote⁵⁰ Lakini ayaudi ngabapangia n bwiu kwa lwawa bababchaurikwe benen ukorongochinna koroba mnema ngapa'pangia banduba uchi pauro na barnaba ngapaboya katika mikpaka yabe. ⁵¹Na bembe nga'bakungu'ndiya ndaka ya magoro gabe nga barumurya atiokiya na ba namache baba twerile kwenderya na roho mperetau.

14

¹Kabire kwo ikoniya ngabajingia pamope katika sinagogi la yaudi na kwanya chabaronga kipenga kiroho chan wayau na wayunani ngabaoberya. ²Lakini ayaudi bangaoberya na ngabapangia bandu bamrima na kwa yenga'pagea mawacho machopu panani ya rongo. ³Ngabatama kwo machoba ga mbone kabarongera kwo tunduma kwa ngwana rwarilongei rikoe rya ngungu yake ngapayariya mabonekane na marungerunge nga' pangikwe kwa maboko gabe. ⁴Lakini kipinga chabandu ba mirima ngabatirana abababire upande wayaudi na ba upande wa banamache. ⁵Ata pagapite majingiro gabandu nga' mrima na uyaudi pamoja naakolo babae kunani yabe kuwapanga yowarin na kuwakombwa riwe. ⁶Na bembe ngababotukiya rista na deribe mrima nkoniya na mirima ya bire kuyena kuye. ⁷Ngabatamaa kwo kabaitambwa injiri⁸Na kwa rista kwa bire na mundu yumo kiyapi ywa maro kiteu boka mundu Imbo ya mabake na ywembe anadayendari. ⁹Mundu ywonpayowine pauro pabire karongera mkata na ywembe ngammojorea minyo na kummona paanga anaobere ya yopona. ¹⁰Ngarongera kwa rilobe rikolo uyeme kwa maoro gako chawachawa ngo yema yembeteka nganyenda. ¹¹Na makwembana pabagabweni gagapagite pauro ngabakemerya kwa malobe gabe ngababaya kwa kironi ya mirongo batituri kiya kwarandana na bandu. ¹²Ngaba mkema barnaba zeuna pauro, herme mwanja abire mnongeri. ¹³Mkorongwa zeu ngayembe hekaru yake ya bire mnonge wa mnema ngareta ng'ombe na kirembe cha maroba napa nyongo kaparapiya chadaka pamopenna makwembano. ¹⁴Na banamache barnaba na pauro pabapatike yoa ngabaw magobo gabe' ngabaya nda rubera ngabajingia katika makwembano ngapakobwa ndoti. ¹⁵Ka babaya akinangwana mbona pangaga? natwenga twabandu alijimo na mwenga twandakuwabakya makoe yananogaili mugalambuke na kuwaleka makowe ga'bala nakungenderea mnongo yurabire mkotin, ywaumbire kunani na mnema bahali nailebe yote yaibile. ¹⁶Ambae patumbu papapite atikwalela bamirema yote bayende katika ndera yape¹⁷Lakini alekiteri bira baya panaga atipanaga yananoga' kapeanga ' ula' boka kunani, naki namachobo ga' mauno nakuayukwetia miongonu chakurya napuraika. ¹⁸Nakwamakoe go npapakani kya makwembano kounonopa bapite ri chadaka. ¹⁹Lakini ayaudi ngabaika boka atiokia na ikonio ngaba rearea makwembano ataa ngaba mkombwa kwa mariwe pauro ngaba mkkwakawta panja ya mnema kaba wacha pangatayari awire. ²⁰Lakini bana mache pababire kapa mtindiya upande wote ngayema ngajingia mkatiya mnema marichoba ryanaiibere yake ngaboka ngayenda pamope na barnaba mpaka deribe²¹Ata pabayomwire kwchimurya injiri katika mrima woro na kuwapata banamache bambone bambone ngababuya mpaka rista na i konia na atiokiya. ²²Ngapabaka ngamara roho ya banamache na kwabakya batame katika oberea noupanga ipalikwa tujingi katika ukoro wa mnongo kwa nderea yaupatatabu munomuno. ²³Napabayomwire kuwachawa , appendo , katika kila kanisa noulaba pamope natamajara ngapababeka maboko ga' ngwanaa ywaba moberire. ²⁴Napabita pakati ya pisidia ngapajingia pamfiria. ²⁵Na baada yalongera rikowe parige ngaba oluka mpaka ataria. ²⁶Nauboka kwo ngaba longera naoboka pa ngaba wacaha yenda atiokia akwo nakwembe kwa barobilwe ngongo ya mnongo kwarero ryengo ryabayomwire kuliyomwa. ²⁷Ata pabaikite ngabarikwembania kanisa ngabachi muriya makowe gote gagapangire mnong pamope na bembe noupanga alikuwogoyya bamirema mnyango wa oberea. ²⁸Ngabatama kwo machoba macheneri pamope na banamache.

¹Ngaba uluka bandu boka uyaudi ngaba yegana balo alongo panga mwene mutei munainiwari katika desturi ya musa muwe chari kopochorelwa. ²Baada ya pauro na baridaba shindano na banduba noulokia na nabo muno, alongo nga'baya' panaga' pauro na barnaba na benge bababire nabo baoboke yenda yerusalem kwabanamache naapendo kwaabarya rikoweryo. ³Bai ng'apabayawilia na kanisa ngaba bite kati ya mnema wa foanike na samaria ngaba apekania kononakono abariayako chopore lwa kwabe bamirima ngabayegana alongo muno. ⁴Pabaikite yersalemu kapabakaribisha na kanisa na banamache naapendo nabembe ngaabakia makoegote mnonge gagapa'ngite pamope na bembe. ⁵Lakini kwabire na mazeebu ya mafarisayo babaobelire kabayema kababaya naiwe chekane kwaina na kwabakiya waikamwe palanga ya musa. ⁶Banamache naapendo ngabakwe mbana wawecha kuliwacha rikoe go ⁷Baada youshindana muno petro ngayema ngabakiya alongobango mwenga mtangite tangu machoba goutumbwa mnongo ati chawa katika mwenga panga bamirema bariyowe injirinpamkano wango na kulioberiya. ⁸Na mnongo ywatanga mioyo ya bandu ngabakia ngabea roho mperetau nyonyonyo katichatupei twenga. ⁹Wala aponangi'neria na twenga na bembe kagorowa mioyo yabe kwa oberea. ¹⁰Bai rero mbona mupaya mnongo noubeka rigoyoro kunani yaingo yabanamache ata akina tate bitu wara twenga twakobweri kuripotwa. ¹¹Bai tundakwaoberea panaga tupakochoporelwa kwangongo ya ngwana yesu nyanyany'a katibembe. ¹²Bai makwembano gote ngabakotoko ngapaba pekaniya barnaba na pauro kababa kiya likowe mabonekano na marungerunge ambayo mnongo atigapanaga kwatuma kwabe katika mirema. ¹³Nabembe pamayomwire tamaraki yakobo ngangwa alongobango mumbekani. ¹⁴Jimoni atitubakiya panga mnongo patumbu pairingite mirema iliamchawe mundu katika abo kwaajiri yarinaryake. ¹⁵Namakowe gorondori gagarandana nago' katichairembilwe. ¹⁶Baada ya makowe go' mbarabuya nane nga' mbarachenga kae matomboko gake nanenga mbarakuiyemeka. ¹⁷Hili bandu babaigire bampare ngwana na mirema yote ambao linariyan'go lititambulwa kwabe. ¹⁸Ngabaya ngwana wawabakiya abo' boka bira mwisho. ¹⁹Kwa mwanja anyo' nena niamua nyo' kanatuwaangaishwe balo bababmgamburie mnongo katika mirema. ²⁰Bai twarembi panaga kwamba bakwepe nakinyara cha sanamu na rupoyango na nyama yaichochoilwe na miyai. ²¹Kauboka tangu patumbu ya miaka yai pite musa abire nabo bandu babarongera rikowe gake katika kila mnema na kulisoma kila pourumba katika sinagogi. ²²Bai ngapuraisha banamache naapendo na kanisa lote kwachawa bandu boka mukipenga chake na kuwapereka atiokia pamope na pauro na barnaba na bembe ngaba yuda ryakemilwe barisaba nasira baababire bandu akoro katika alongo ngabarembanyo naupereka kwa maboko gabe. ²³Banamache naalongo apendo kwaalongobi tu boubile atiokia na shamu na kirikia bababire bamrema mwakoti. ²⁴Kwakuwa tutiyo wa panga bandu bababoi kwitu batukwa chumbuya kwa makoe gabe ngapabakopea mioyo itu panga twenga twaragirirri. ²⁵Natwenga tuboninowa nouyekitiana moyoumo kwokwochawa bandu nou pereka kwenu pamoja na twapendire bitu barnaba na pauro bandu babapemie ramakwebe. ²⁶Nakwajiri yangwana yesu kristo. ²⁷Bai tukikwatuma yudanasira bapara kuwabqakiya bene makoe gabe' agp' kwa mikano gabe. ²⁸Kwa maana yatikumpuraisha roho mperetau na twenga kanatuwatweke lyombo ila ago gagabire gagaparikwa. ²⁹Yaani muikwepire nairebe yaipilwe cha daka kwa sanamu na miyai na nyama yaichochoirwe na rupoyango nakumwikaniya na ago mpara panga noerea. ³⁰Hata pabayomwire pehelwa ruhusa nga bayerea atiokia na baaada youkwembania bandu bote ngapa bapea buruwa. ³¹Nabembe pabayomwile kuichoma ngapaba puloaike kwajiri ya puraishwa. ³²Nayuda na sila nabembebo bene niyorondo ri ngapababakiya alongo kwa makoe ga mbone nga'pabakiya' munomuno ³³babayo mwire tama po machoba ngapabarushu naalongo bayende kuwaopere a kwabe abatumite ³⁴Lakini sira ngabona nowerea tamakwo'. ³⁵Napauro na barinanga ngatama kwo atiokia kabayeana na kurilongera rikowwe liyangwana pamope na bandu benge. bambone. ³⁶Baada ya machoba gambone gambone pauro nga'bakya barnanba aya tubuye lero tukaringe abaaalongo katika kila mnema patilongein likoe riyangwana , nababi ageni. ³⁷Barnaba kabaya kumpotwa yuwa kemirwe maruko pamope nabo. ³⁸Bai pauro abweni nyata kumpotwa ayo ywale kwo parnfiria , kanayende nabo kuriyengo. ³⁹Bai nga'gaapita mashindano ya benekwabene atangabanika barnaba ngampotwa maruko ngaitwekyia yenda kipro. ⁴⁰Lakini pauro ngampotwa sila ngaboka kalo belwa na baro alongo apeilwe ngo'ngo ya ngwana. ⁴¹Ngabeta katika shamu na kirikia ngaka babakia munomuno makanisa.

¹Baingaika deriba na rista napo pabilr na mwanamache yumb rina iyake timoseo , mwana wamnawawa myaudi ywaobelirwe lakani tate bake abi myudani. ²Na mundu uyu atibailwa noga narongo bababtami rist na ikoniyo. ³Poulo ngampala ayo arongwane nakwe ngamtora ngamwina kwaajiri ya yaudi bababire upande wolo na bote ba tangite pangatate bake abire myunani. ⁴Bai papabire kabapita pakati ya mnema woro na bote ngabapea galo nga'pea lachima yeipangile na mitume na apendo bababire yerusalem ili bakamwe. ⁵Makanisa ngabapeyrewa makakala katika yero, hobe reya yaroka kwake ngalyorongea kila richoba. ⁶Ngababita kataiak mnema woro farigia na galatia kabakanikilwa na roho mperetau kanabalongre' rikowe katika asia. ⁷Pabaikite papipi na asia ngapapaya yenda besania lakini roho wa yesu apeiluhucha . ⁸Ngababita misis ngabaererya' twowa. ⁹Pauro ngapitirwa na maloto kilo ngamwona mundu wa makedonia atiyema ngamnoba nakummakya' uroke uwiche makedonia choutuyangatie. ¹⁰Bai pabire kayabona galo maloto malanga bara boka yenda makedonia panga twatibona nya panga mnongo atitukema twa bakie likowe yananga. ¹¹Bai nyatuchopwa kyemekioyo boka twoga ngatuwike samothrake kwa tanga jimo na richoba ryanaibere ngatuwika neapoli. ¹²Nouboka hapo ngatuika filipi mnema wa makedonia mnima wa ubire mkoro katika jimbo rero pandu pabaabire walumi ngatutama katika mnima wolo ngatutama machoba ga'mbone ga'mbone. ¹³Ata richoba ryarumba ngatupita panja

paryango Ngatuyenda kwiye ryaribende ngatuwachae panga pana pandu parumba ngatutamanga ngaturongera na rwawa babagwe mbanike pa'lo.¹⁴Nwawa yumo, rina ryake ridia mwenapeme ya rangi zambalau yaoberile wa saitala dumba mnongo ngatupekania ywembe moyo wake watiyoloweka na ngwana agatunje makoe gagarongerikwe na pauro.¹⁵Hata payomwile batichwa ywembe na nyumba yake ngaturoba,kabaya,lakini mwene munibweni panga na Mperetau kwa ngwana mujingii munyumba yango mkatame ngaturendendiya.¹⁶Twababire katuyenda pandu palo patamba mmundu yumo ywabile narishetani wakwenda ngatukorya ywapeire ngwana bake kipato cha mbonee kwa kwenda.¹⁷Ngamkengama Paulo natwenga kakombwa ndoti kabaya banduba nibanamache ba mnongo ywabire kunani bene babalongera ndera ya uko choporeya.¹⁸Ngapanga ago machoba gambone lakini pauro ngayowa , ngagarambuka ngamninga yoro shetani na kummakya kwa rina rya Yesu Kristo ummokeayo, ngammoka shayeroyero.¹⁹Bai ngwana bake pababweni paka hobereya kwabe kipato chabe ktikuwaopa ngapa ba boyuwa pauro na sila ngapabapotwa mpaka sokoni mnonge ya kolopa wamnema.²⁰Ngapabatora kwa mchenwi ngapabaya bandu ba banachapurya muno mnema wetu na bembe ni wayahudi.²¹Na bembe banda chimurya habari ya desturi yaibire atarini kwetu kuipokya wala kulingama kwa mwanja twenga twawalumi.²²Makwembano bote ngapababoka ngapabayenda, achwenwi ngabaura ng'obo yake kwa ngupu ngapababiya panga bako mberelite na makola.²³Napabayomwire kwakobwa makobweya mbone, Ngabataikwa gereza ngapabakiya matarishi wa gereza barendere muno.²⁴Na ywembe papeitwe amri ye' ngaitakwamu chumba cha mkati ngataba maolo kwa ukonge.²⁵Lakini pababire kiro bwiku abanane pauro na sira babire babamnoba mnongo nayemba miyumbo yakumnumba , natabilwa benge babire babapekakaniya.²⁶Gapuru ngalipita lilendemo rikolo ryamnema misingi ya gereza ikatikisika nouboka apo mnyango nga yogoka na mitambilo yabe ngayeregea.²⁷Na tarishi wa gereza ngayumuka na ywenge paipweni panga miryango ya gereza iyogoka ngarigoro wa ripanga ngapara kujiburaga kawacha paka atabirwe babutwike.²⁸Hila Paulo ngakakatia rirobe ryaake kwa ngupu kabaya kanauyiaribie kwamana twabote tubire pano.²⁹Ngapara ibatari iretelwe ngaombiya nyumba kalendema nouyogopa ngamtombokea pauro na sira.³⁰Bokapo ngareta panja ngabaya ngwana wango iparikwa nipange bure niweche kochoporenya? ³¹Ngapabammakya umwoberi ngwana Yesu na we upakochoporelwa pamope na nyumba yako.³²Ngapaba mmakiya rikoe rya ngwana ywembe na bandu bake bote bababire nyumba yake.³³Ngabamkaribisha sayeroyero ya kilo ngapa gorowa makomboriro gabe bokapo' nga batishwa ywembe na bandu bake bote kwa muda wowo.³⁴Ngaleta kunani munyumba yake, ngapangia chakurya, ngaparaika mono, ywembe na nyumba yote mwanja bayomwire kumwoberea mnongo.³⁵Pababire kuchire achenwi ngabatumama akoro bamatarishi kababaya mualeke bandu balo baboke kwake.³⁶Nayoro tarishi wa gereza ngammakya pauro makoe ga' kabaya achenwi batumite bandu ili banjogori, bai relo mupitange panja myende kwaoberea.³⁷Paulo ngabaya batitukombwa mnonge ya bandu bote bila kutuchenwa natwenga twalumi kae batitutaikwa gereza ni nambea mbeno bapara kutupya kwaiya? Nyori lakini balona baembe bakatupiye.³⁸Ngaibacha nakwaloba pabayomwire kwapa panja ngabaloba baboke pa katikati ya mnema wolo.³⁹Akolo bamatarishi ngababakya achenwi habari ya mako gga' nabembe gaboyogo pa pabayowine kwamba bembe niwalumi.⁴⁰Nabembe ng'ababoka gereza ngabajingia munyumba mwa ridia napabayomwire boana naalongo ngapaba puraikia ngabayenda kwabe.

17

¹Pabayomwike peta pakati ya pomfiripori na aporonia ngabaika frionike, naapo pabire na sinagogi rya wayaudi.²Na pauro katichaabire kipere chake, ngajingiya moro' mumapire kap[orokiana nabo kwa morongero gagarembirwe go rumba itatu.³Kaumukwa napakabya panga yaparikwe kristo abonerekwe noupupuka baka muripereke noupanga Yesu yo' ywanitambu nanga mwenga abari yake panga Kristo.⁴Na benge bapakatikati yabe ngabaoberea ngabakamwana na pauro na sira na ayunani.⁵Na wayaudi ngapababona bwu ngupabutoria bandu mnyoroko kwa mnyoroko katika bandu lakini bangari puraika na bembe ngoba kwembania ngabayendenea bandu ba nyumba ya yosto ngapabara kwa pereka mnonge ya bandu pa mrema.⁶Napabakotuka nyaba kwa kwata Jasoni nababire na arongi mnonge ya akoro bamnema, kabakombwa ndoti, kababaya bandu banaugarambwite mnema baikite ata atakononabe.⁷Jasoni ngapokile naaba bote babapanga makowe yangariri randana gote chabaite kaisari ngababaya birekoro njwenga ywa kemite Yesu.⁸Ngaba uchunika mkwembana woro na akoro ba mnema pabayomwine ago'.⁹Na bembe pabanyomwire kumchemwa pabanyomwire kuchemwa yemi yasoni na aine kabareka bayenda na bembe.¹⁰Mara bo alongo ngabaindikya pauro na sira mpaka beloya nabebe pabaikite kwo' ngabajingiya misinagogi ra ayaudi.¹¹Bandu bo babirangwana kuriko baro silonike naaba batiripokya rikowe regereka moyo, ngapaba yawaecha marendero kira richoba babone kwamba makowe ngagagire.¹²Bai bandu bambone mkatitikati yabe ngabaubirya , Narwawa wa kiyunani pababire ukorongochi na ararome acheneri.¹³Lakini ayaudi wa sesaronike pabatike yowa panga rikowe ryamnongo ryandarengerekwa naparuo ata katika belowa ngabayenda kwa babembengabachapya na kwayea nyonyonyo' makwembano.¹⁴Na malayo balo arongo ngaba mwindikya pauro ayende kwake mpaka kumbwani bai sila na thimoseo ngabaigara kwo.¹⁵Lakini balo babamwindikia pauro' ngabamwindikia mpaka gene na pabayomwire maragio kwaindikya sila na thimoseo panga kama bachere kumkenga na ngabayenda na bembe.¹⁶Pauro babire kalinda kwo' athene noubana jinsi ya mnema wolo' mwaitwerire inyago' moyo wake ngapakachirika muno mkati yake.¹⁷Bai na msinagogi ngalokiana na ayaudi ngabamnombwe mnongo nabalo ba bakwemine sokoni richoba.¹⁸Na baazi ya yawaepikuelo na wastoikobene ki nganu ngabakwembana nakwebenge ngabaya mpushi ayo apalongera namani? Benge ngababaya anabonekana panga mchimuriri wa makoe ya mirongo migeni naywembe abire kalongera habari ya Yesu noupupuka.¹⁹Ngapaba mnyoywa ngapabampotwa ateopatago kababaya tuwecha kumtanga maana ya unga'nga muno wayambe youchimurya.²⁰Kwa sababu hateta makoe mageni

machikilo itu, twapuraikya yowa bai,maana ya makoe ga²¹Kwanyo wasene na ageni bababire kwa' babire mtopo naface kwarikoe rorote ila pia mlongero naupekanya mnongero yarikoeryayambe.²²Paulo ngayema pakatikati ya haleo pago kabaya mwenga mwabandu wa athene katika makoe gote nibonapanga mwena ni mwabandu ba wacha muno makoe ga ukeba.²³Nakwanyo panabire kanipita kwon a kwo na kwabona makoe bourumba kwinu naipweni madhabau yairembirwe makoe ga kwamnonyo ywangatanganika bai nenga ninda kwabakya habari yake ywembe panga mwenga mundu kamnumba bila kumtanga.²⁴Mnongo ywa upangite mnema nourebe yote yaibire ywembe mkwalo kwoupanga ngwana wakunani na pae atamari muekaru yaichengwire kwa maboko.²⁵Bandu katipanga andapara kirebe chochote panga ywembe ngapea bote urami noupomwa nairebe gote'.²⁶Naywembe atipanga kila mnema yabandu boka kwa yumo batame kunani yakuminyo ya mnema wote ayomwire kwabekya machoba gabaite boka patumbu namwisho wa tamakwabe.²⁷Hili pamabare mnongo japo kwa papakya bakamwone namwene ibire ri kuuta na kura yumo witu.²⁸Nakwanyo nyumba yake ywembe tundatama tundayenda nabatwawakoti witu kati yumo witu ywatungile mashairi ywabaite natenga twa.²⁹Bote ywarubereko lwa mnongo iparikweri landanishia yapanga ukolo ni wacha wazahabu mbanje au riwe ilebe ya ichongwire kwaking'anu na mabango gaMungu.³⁰Bai patumbupo paura mnongo atipanga katiololari tumbwa na mbiaabyano anda kwaragi bandu bote wa kila pabire alobechamirwa.³¹Kwamaana atibeka machoba gapara kwa chenwa wamirema kwo uperetau kwa mundu yoro ywa mchawire naywembe atikuwapea bandu bote umunomuno wamakoe ga wakumpupuya boka muripere.³²Bai pabayoine habari youpupuka waruperere benge ngabapanga mcharango benge kababaya tupalakukupekanya kabe katika makoe ga.³³Bai nganyo pauro ngaboka ngareka.³⁴Baadhi ya bandu ngoba kamwona nakwe ngabaubirya katika bo abire na anisia mwareapago na mhwawa jumo rina ryake damari na bandu benge pamope nabembe.

18

¹Na baada ya maoego Paulo ngaboka athene ngaika koriso.²Ngamwona myaudi yumo rina ryake akila ywabelekikilwe ponto naywembe atiichaboka kwa mnema waitaria machoba ga karibu pamope na prisila nyumbowe mwanja kwanyo' kia udio atikwabakya ayaudi bote baboke rumi naywembe ngakombokya kwabe.³Naupanga riyengo ryabe yaupundi yabire yumo' katama kwabe ngabapanga ryengo kwa nyo' babire mapundi bashona mayobekeyo.⁴Ngapia makoe gake katika sinagogi kila pohoberea kwake ngapara kwauta ayaudi na ayunani.⁵Hata sina na themosea pabarire boka makedonia pauro ngapachukumirwa muno na rikowe kabakya ayaudi panga Yesu ni Kristo.⁶Pabashindine na ywembe nakumtukana mnongo ngapakungunda maoro gake gambakya na niainu naibe kunani ya mitwe inu nenga namperetau boka mbyambyano mbara yende kwa bandu bamnema.⁷Ngaboka kwo ngajingia munyumba ya mundu yumo rina ryake titoyostgo mnumba mnongo ywembe myumba yake yaiparaika umo nasinagogi.⁸Napabire mkoro wasinagogi nga mwoberea ngwana pamope na nyumba yake yote wa koriso ambone pabayowine batiyobereya batibatishwa.⁹Ngwana ngamakya pauro kwa maloto kiro kanauyogope bai urongere atakauyo gope.¹⁰Kwa upanga nenga nipire pamope na wenga napano mtopo mundu wapala kukushamburya na kukushulu nanyo nenga ninabandu bambone katika mnema wono.¹¹Ngatama kwo' machoba ya mwaka umo na mwei sita kayegana pakatiyabe rikoerya.¹²Ata gairo babire mwari wa kaya wayaudi ngaba mkakatuya pauro kwa niya ya jimo ngamneta mnoge ya kirago chonuka.¹³Ngababaya mundu yuso andakuwaita bandu ili bamnomba mnongo mchogo nasharya yitu.¹⁴Na apauro paparikwe umukwa mkano wake gairo ngammakya wayaudi rikapanga likaba rikoweri lyopokonywa au kwa tabia ya nonyata na murengamwa yaudi ipepanga upreretau nenga torekwana namwenga.¹⁵Na mweneibire kunani ya makowe na mainiaga shariya maina yinu murilinge mwenga mwabene na nengangani panga mwamuri wa makowe go'.¹⁶Ngabenga baboke mnonge ya kirago cho chenuka.¹⁷Bembe bote ngabamonywa sostene mkoro wa sinagogi nyaba mkombwa mnonge ya kirago chechenuka ata gario agabweniri makowe go' panga kirebe.¹⁸Baada yapo pauro ngayongeke tamakwo machoba ga' mbone boka apo ngaragana na rongo kawacha yendesha pamope na ywembe payomwire ehakwa mtwe wake huko kentrea na ywembe abire na nyariri.¹⁹Ngabaika efeso ngareka kwon a ywembe mwene ngajingiya katika sinagogi ngarokiyana ya yaudi.²⁰Babamperika atame machoba gambone munohatikana.²¹Bai atiyeketyana nabembe ngabaya mbarayenda kachitu kaye nongo mwone aliyarile ngatubwe ngayenda efeso.²²Na payomwile tama kwo machoba uruka kasariya ngaoboka kunani ngapanga abari kanisa boka hapo ngaeriyaantiokia.²³Ata payomwire tama kolo machoba gambone kwagambone ngamboka ngapita pakati ya gariraya na firigia mnema kwa mnema kongonderya banamache.²⁴Bai myaudi yumo rina lyake aporo mmerekuryo asikanderiya mundu ywatangite ngaika efeso na ywembe abire mtundamari katika marembero.²⁵Na mundu ywa abire atiyeganilwa ndera ngwana napanga Roho yake yabire kajaka ngatumbwa rongera no yegana no kongondiya habari ya Yesu na ywembe atangite ubatizo wa yohana tu.²⁶Ngatubwa rongera kwotumara katika sinagogi ata plisita na akira pabamnyowine ngabampotwa kachabe ngapaba mmakiya ndere ya ngwana kwa kongondya' munomuno.²⁷Napaparike roho habari ayende akaya arongo ngabamwimisha ngapabammenderya baro banamache bamkaribishe naywembe pa ikite atiku yayangatiya muno baro baba yomwire oberya kwa ngongo.²⁸Kwanyo atikuwaweche ayaudi munomuno nanonge ya bandu bote kuraya kwamakoe ga marembero yapanga Yesu nikiristo.

19

¹Payababire aporo pabire koritho pauro payomwirep[ita kati ya mnema yakunani ngaika efeso ngakumbana na banamache bambonebambone kwo.²Ngarokya buri mpakije roho mperetau pamuobirile? Ngabamnyangwa hii ata yowapanga kuna roho mperetau tunayowari.³Ngarokya buri mwabatizwa kwa ubatizo wa washamirwa kabakya bandu

ngabaya kwa ubatizo wa yohana.⁴Pauro ngabaya yoana abatizwa kwa ubatizo wa woshimirwa kabakya bandu bamwoberi ywembe ywaicha mchogo yake yani Yesu.⁵Pabayowinego ngababatishwa kwa rina la ngwana Yesu.⁶Na pauro panyomwire beka maboko gakekunani yabe roho mperetau ngaicha kunani yabe kubatumbwa rongera kwa mnongero na rondwa.⁷Na yoroka kwabe babire aralome kumi na abere.⁸Ngajingia mnyumba ya sinagogi ngarongera kwa tundu mara kwa machoba kwa miei mitatu karokiyana na bandu na kwauta katika makowe ga ukoro wa mnongo.⁹Lakini benge baticharawa na kana oberyana ngabaitukana ndera mnonge ya makwembano , bai ngaboka ngareka kumbweya banamache karokiyana na bandu kila richoba katika darasha rya mundu yumo lina lyake tirano.¹⁰Mambo ga gagapangikwa kwa machobaga miaka ibere ata bote babatama yasia ngabariyowa rikowe rangwana ayaudi kwa yunani.¹¹Mnongo ngapanga kwa maboko ya pauro marungerunge go' pita yoberya.¹²Ata atamwe gabareta itambara nangobo ya iboi muyegayabe matamwe yabenga pagaboka mashetani ya kinyara ngapaboka.¹³Na baadhi ya yaudi bene kwononakano, na bembe aponya mashetani ngapapaya tabwa lina langwa Yesu kunani yabe baborobire na mashetani achapu kababaya nindaku warapiya kwa lina la Yesu yoro ywatamburikwa na petro.¹⁴Kwabire nabasaba bamundu yumosekewa myaudi mkorongwa mkoro babapangite go'¹⁵Nayworo shetani mchapu ngayangwa na kwabakiya Yesu nimtangite na pauro nimtangite lakini mwenga mwakinyai?¹⁶Na nyoro mundu ywabire mashetani machapu ngagorokiya abere ngawecha ngapanga ywembe munomuno ata ngababoka rubero yabire watopo na patilumya.¹⁷Na abari yeno ngaiyowanika naayaudi bote na yunani babatami efeso yogopa gwaka kwa jingiya bote, na rina ryangwana Yesu ngarirumberikwa.¹⁸Na bambone babaro babaoberile ngabaicha ngabarombana kabagaraya makowe gabe.¹⁹Na bandu baingi katika baro babapanga bwabe ngapatakumba itabu yake yabekabaichonja moto mnonge ya bandu bote ngaibabaranga yoyoroka kwake ngababona ,panga,yandawecha bambanje amsini elfu.²⁰Nanyo ngaibire rikowe la ngwana ngariyoorokire napanga munomuno kwa makakala.²¹Makowe ga' pabayomwike na yomoka pauro ngabona mumoyo wake payomwire pita kayika makedonia ya na kaya ayende yerusaremu,kabaya baada yaba kwo iparikwa bona na rumi na kwembe.²²Ngatuma bandu wabere bababirebo mwabaro babampangiya ye yenda makedoniya na bembeni timoseo erasta namwene we na atamapasia kworipa.²³Na kipindi cha ngakupitiya moyonyonyo muniri katika bahari ya ndera yero.²⁴Kwa nyo mundu yumo lina lyake Dementrio. nyana mbanje gwa bire kupanga nyuma yelo rumba ya mbanje ya aritemi abire kapeya akangano kipako chambone.²⁵Ngapakwembana abo pamope nabenge bene lyengo re rerorelo ngabaya, mwe mwararome mtangite panga utajiri wenu uboka katika ryengo reno.²⁶Na mundu bana no yoa yapanga si katika efeso bai katika yote na yembe pia pauro yolo atikuwashawishi bandu bambone na kuwagarobwa wacha kwabe bayapanga ago gampanga kwa maboko hayo mirungari.²⁷Napanga liyengo reno rina atari yakutucha rawari, na ryembe hekaru ra nnongo nnawayuro mkoro mtemi,baranjirwa panga kireberi na yaboyerwa ukoro na ywembe asiri yake na mirima yote uminumbe.²⁸Pabayowine ga ngabakwerya uchika ngabakombwa ndoti ngababaya aritemi wa efeso ni mkoro.²⁹Mnima wake ngautwerya mnyonyonyo ngabayenda rubero ngabajingya pandu pongande kwa riwacho rimo, pabanyomwire kuwaboywa garo na ristariko banduba makedoniya baba tyangite pamepo na pauro.³⁰Na pauro paparike jingiya pa kaki ya bandu banamache bamnekiteri ajingi.³¹Na baadhi ya bakoro ba asia bababire mambita gake ngapabatuma bandu kwake, kambamnoba kama kijingiye nafsi yake mkatiya pandu paro ponganda.³²Benge babire kabarera nya na benge nya kwa mwanja mkwembano wabire uchapwike na benge na bembe batangiteri sababu ya kwembana kwabe pamope.³³Kubampiya iskada katika kwembana wayaudi ngameka mnonge ya bandu iskadi nga bongea ruboko kapaya kuiyema mnonge ya bandu.³⁴Rakini pabatangite panga ywembe ni myaudi, ngabakobwa ndoti bote na pembe kwa rilobe rimo kwa chaa yabere kababaya ,artemi wa efeso ni mkorongwa.³⁵Atarishiwa mnema payomwire kuwarokya bandu ngabaya mwenga mwa alarome wa efeso ,mundu gani ywangari tanga panga mnema wa efeso wa utunje hekaru aritemi, ywabiremkoro, ywabiremkoro, wa kirebe chero cha kitumbwike boka kunani?³⁶Bia kwo panga makowe ga gawe chekanikari kanilwa iparikwa tamaliki kana mpange rikowe ra yembeteka yembeteka.³⁷Kwanyo muti kuwareta banduba,bangajiba irebe ya hekaru wara kumtukana mnongo mnwawa wetu.³⁸Bai mwene ibire demetrio naganga bababire pamope na ywembe bana rikowe kunani, mundu kwembano wabe ubire na mariwari babire, naba shtakanwe.³⁹Bai mwene mparike rikowe ryoryote katika makowe yenge ,ngaparatengecherwa katika mkwembano wobire arali.⁴⁰Kwanyo kuna hatari yoshitakiwa kwaajiri yamayomano gaga reno, na gembe mtopo sababu, na katika rikowe lyo twechari kuyemija kwa makwembano gano.⁴¹Payomwire rongera ga ngatekwana makwembano.

20

¹Kishindo chero kakipangite mwisho pauro ngapatuma kuwakema banamache ngarongera nabo, ngaranganabo, boka hapo ngaboka ngayenda mpaka makedonia.²Na ywembe payomwire pita upande woro ngayea moyo kwa makoe gambone,ngaika uyunani.³Payomwire tamakwo miei tatu na yaudi kabampangia utiringi paparike yendashamu kwa ndera yabahari kawacha petya kiwa ndera ya makedoniya.⁴Bandu bba kabarongwana nabo ,sopatro,bero ya mwana wapiro ,aristariko na sekundo bandu ba mesoronike na gayo mundu wa derbe na timotheo na tikiko, na tirofimo bandu ba Asia.⁵Lakini bandu ba bayomwire rongorya nga bamnenda troa.⁶Twenga ngatuya kwa baada ya machoba ya mabumunda ganga yeyerwa amira,ngatuboka firipi,ngatuiikia troa mwanja wa machoba matano ngatuta makwo machiba saba.⁷Hata richobarotumbwa ya ijuma,patwabire tukwembanike ulimetwa ribumunda, pauro ngayegana kuwacha boka richoba rya naibere yake na ywembe ngaipurulisha gake ata kiro bwikutwanane.⁸Pabire nataa ya mbone mugorofa yero patwabire tukwembananike.⁹Mumchembe yumo lina lyake gutiko abire atami mudirisha ngaru mwichiriya rugano muno ata pauro kabire kaenderea muno chimuriya ngarumzidi rugono rwake ngatomboka boka

mugorofa la naitatu ngabamkakatusya abire awire.¹⁰Pauro ngauruka ngamtombokya ngamkombatya, ngabaya kana mpange mnyong'onyi, mahana ukoti wake ubire mkati yake.¹¹Ngaoboka kunani kaye ngamkema ribumunda ngarya kaenderea rongera nabo mpaka kindai, boka hapo ngaboka.¹²Ngabamneta yoro mumchembe , abire mkoti batipuraika muno.¹³Lakini twenga ngaturongorya yenda makedoniya katuwacha yenda aso katukuchudia kumpotwa pauro kwo kwamahana ngayabire mwaragire , ywembe mwene we awachike yende kwa magoro.¹⁴Napatukorile kwo aso ngatumpotwa boka hapo ngatuika mitirene.¹⁵Ngatuboka bokakwo na richoba lyanaibere ngatuika pandu papabire karibu na kiyochobalya naitatu ngatuika samo ngatutama trogirio richoba lyanane ngatuika mireto.¹⁶Kwa mwanja pauro aparike peta efeso mumerikebuni kanaapange acherewe katika Asia kwa maana abire na kiyombea, kapara wai yerusaremu richoba ra pendekoste mwene lweche kanike¹⁷Boka mireto pauro ngatuma bandu yenda afeso ngaakema apendo gakanisa.¹⁸Pabaikite kwake ngabakiya na mwenga mwabene mtangite boka machoba go tumbwa na niribite pano Asia najinsi mwana abire kwinu wakati wote.¹⁹kanimpangia ngwana kwo puraika munona kwa mori na kwapailwa majaribu ganipatike kwa kipere cha yaudi.²⁰Nopanga nikotwikeri katika kuwabokiya likowe ryote raliwechike kwasaidia bai natikuwayegana pereteperete na nyumba na nyuma.²¹Kanabakiya ayaudi na yunani bamnumbe mnongo na kumuoberea ngwana Yesu Kristo.²²Bai lero muringe ,nikamwandera yenda yerusaremu nibire nangitiri pamoyo wangu, ata kananitange makowe gaga kunikwemba kwo.²³Mwanja roho mperetau mnema kwa mnema kunibakiya kabaya, panga tabirwa nopata tabu kwenda kukurinda.²⁴Lakini nigabarangari rama kwangu panga kirebe cha munomuno kwangu katiryomwa yenda kwangu na ryengo ryangu yaniipokire kwa ngwana Yesu kuitambwa habari inanoga yo ngongo ya mnongo.²⁵Nayembe mningange nenga ndangite yopanga mwenga mwabote mwa nongei ukoro wanonge mwene nrei yo akwa mwanibonari kwaminyo yangu kabe.²⁶Kwanyo nindakuwabikia mwabote richoba ryareno yopanga nenga mtopo chenuka kumiai kwa mundu yoyote.²⁷Kwango niyowiperi kuwabakija abari ye parikwa yote ya yangu.²⁸Muitunze nafsi yinu nachero kipenga chochote ambaro roho mperetau ati kuwabeka mwenga panga mwaringe mkati yake muweche kurile lea kanisa lyake mnongo,lyarpemike kwa miyai yake mwene.²⁹Ndagite na nenga baada ya boka kwangumbwa wa mwitu bajingia kwinu na babekiari kiya kipenga.³⁰Na katika mwenga mwabene bakakatuka bandu kababoya manyatau , bautebe banamache na bemnebebebe.³¹kwanyo mkereke kamukombokya panga miaka itatu kiro na mumtwe kati mireiri kwabakiya kira mundu kwa mori.³²Bai relo nindabeka katika maboko ya mnongo na kwarikowe ryangongo yake na ryembe rindawecha kuwachenga kwapeya urithi pamoja na bote babagororikwe.³³Niminikirieli mbanje wara njaabu wara mawaro ga mundu.³⁴Mwenga mwabene nitangite yopanga maboko gango gano yatipangirwa kwa maparo gango na ya baro bababire pamope nane.³⁵Katika makowe gote itikuwaraya panga kwokamwa ryengo reno riparikwe kuwanya ngatia akeba nakwakombokeya makowe ga ngwana Yesu na mwabaite mwene nogerea piya kuriko pegerwa.³⁶Payomwire baya ga ngakilikita ngaroba pamope na bote.³⁷Ngabarela muno bote,ngapaba mtombokeya pauro pa ingo,ngapaba mbushubushu.³⁸Kababona oni muno kwa mwanja ya rikowe relo lyabaite panga bamwonari kuminyo kaye ngabamwindikiya mpaja mumerikebo.

21

¹Wakati to patwabilir twatelekan bano,na twateboka bubahari, Twaikemojakwa moja kweni mujiwalikosi, mapoma uyake ngatuika muji wa Rondo nabokakwo ngatuika muji wa patara.²Patupatike meli yaimba yendafoinika twate oboka na boka.³Patuikite nonge ya kiswa cha kipro, twale upande wa nkeya ngatuboka mpaka siria,tubekananga katika muji Tiro, kwa kitumbu kwo nga meli ayabile ipakuliwe shehena yake.⁴Baada ya kubabona banafunzi twatami akwo masuba saba.Banafunzi habo bamakie paulo ipetya kwa Roho ibele ywembe kana alebate Yerusalemu.⁵Hata patutimi zika masuba galo,Twetwate boka nayenda kwitu.Boti pamope naalwa babe na bana babe.katetuindikia katika ndela itu mpaka patupitike panja ya muji.Bukapo ngatupiga magoti pwani, ngatuloba ngatulagana kila yumo.⁶Tuo bokameli,kuna kae,babwite kaasabe kae.⁷Hata patuu yonwi safari itubuka tiro,tuikite tolemai paluli twate salimia alongo,natama napokwali soba limo.⁸Pamalau yake twateboka kaisaria.Twenga jingya kasake kwa filipo muhubiri wa injili, abile bababile saba natwenga twatetama nakwe.⁹Mundu yuno abile na aenja banne bale ambabo batelondwa.¹⁰Baada ya tama kwo masuba kadhaa ngauluka nabii yomo boka uyaudi nabii yumoywa kemelwa agabo.¹¹Ywembe ateisa kasitu nangaupia nkaanda wa paulo.Kwa awo atekaitaba magulu gake na moko gake mwene na baya "Roho Mtakatifu abaya nyanya" " Hayadi ba yerusalemu balwa kutaba mundu ywalwa miliki nkanda wono, nabalwa kukabidhi moko kwa bandu ba ulimwengu".¹²Panu yowine makowe gano, Twenga nabandu baba tamae palu Twate kuno ba paulo kana aboke yenda Yerusalemu.¹³Apo paulo ngayagwa,"mupangakele,mwenda hela na kunitekwana moyo wangu? kwa maana nibile tayari,siyo tabilwa lakini hata wilya akwo Yerusalemu kwa ajili ya lina la Yesu Kristo.¹⁴kwa kuwa paulo apalikelili shawishiwa, twalei baya, "Bai mapenzi ga Bwana gapangike".¹⁵Baada ya masoba gano, twatweti mifuko itu naobuka Yerusalemu.¹⁶Baadhi ya banafunzi boka kaisaria nabembe malongwanie na twenga. ngaba neta mundu yumo yakemelwa mnasoni ,mundu wakipro Mwanafunzi wa palipite ambaetwate tama nakwe.¹⁷Patuikite Yerusalemu, Alongo batetukaribisha kwa pulaika.¹⁸Pamalau yake paulo aje pamope na twenga kwa yakobo na apendo poti babile.¹⁹Baada ya kuasalimu, Apeitarifa jimo baada ya yenge ga makowe ambago nongo apanginte nonge ya alimwengu kwa petya uduma yake.²⁰Wakati pabayoina ago, batekunumba nongo, nakumakia, " wendabona , wanongo, kwina maelfu alenga baba mwaminile miongoni mwa mayaudi habo poti baina niya ya kuika mwa sheria..²¹Bate bakikwa kuhusu wenga, ibelewenda fundisha wayaudi babaishi kati ya alimwengu na lekana nabmusa, naibile waba kiya kana baapile bana babe nakana bafate mila yazamani.²²Natutakiwa tupange kele? Buli bawayoa ibele wenga uisile²³Kwa nyo upange chelu

ambacho chatukubakia nam beambe. Tubile nabo bandu kominebele ambao babekite ahadi.²⁴Utole bandu bano nautakase wa mwene pamope nabo naualipi galama yabe ili baweze chekwa nywili yabe, nyo kula mundu apate tanga makowe gaabakie kuhusu wengani gaubochi balwa kuijigana kuwa wenga ufuata sheria.²⁵Lakini kwa abari ya alimwengu ambao baabile aomini twateandika napiya kuwa lagya ibile mupaswa kuipeyashana ilebe yai piilwe dhabi kwa sanamu,na damu bukana na chelu cha kinyongwile na kuipeyashana na Usherati.²⁶ Apo, Paulo nga apiya analome nalisoba linebela atekuitakasa mwene pamope napo na ajingya kanisani Tangaza kipindi cha kuitakasa mpaka sadaka ipiile kwa kila yumo wabe.²⁷Masuba ago saba paikaribie yo moka, baadhi ya mayaudi buko Asia ngabamona paulo kanisani, namakutano batekasirika, nangabanyo shea luboko.²⁸Baabile kabako mbwa doti, "bandu ba Israeli mutusaidie yunoni mundu yafundisha bandu kula sehemu makowe ambago ni chugunabandu sheria na pandu pano bukapo aletike wayunani katika kanisa na kupanajinsi bandu pano patakatifu.²⁹Kwakuwa pakwaza batekumona Trofimo muafeso abile pamope nakwe mujini mabembe bafikiria ibele paulo atekuneta kanisani.³⁰Muji woti wa bitena,taharuki,nabandu bate butuka pamope na kumogwa paulo ngabapia panja ya kanisana milyango mara ngaijigalikwa.³¹Pababile kabapaya kumulaga, habari ngai mwikya kolo wa jeshi na alendeli ibile Yerusalem yoti yabile yatweli kalaha.³²Mara yo ngaatola askari na majemadari ngautila umati wakati bandu pabamweni kolo wa jeshi na askari, ngabaleka kukombwa paulo.³³Bukapo pendo wajeshi atekwa gelyanakukamwa paulo,nanga amurisha atabilwe nyororo ibele. Ngaanokia yembe ni nyai na apangite kele.³⁴Baadhi ya bandu pene umati babile kaba payuka kile chenu nabenge na chenge kwakuwa jemedari awesikelili kua bakia chochote kwa kutumbuya ndoti, ngaamulisha paulo aletelwe ngati ya nyumba.³⁵Bai paikute pa ngazi, ngatolelwa na askari kwa kitumbu cha kero ya umati.³⁶Maana umati wa bandu batekufuatana bateyendelya kombwa ndoti, " mumoye ayu!".³⁷Paulo paabile kaletelwa ngati yongome amakie pendo wajeshi."niweza kukubakia kilebe"? Yolo oendo wajeshi ngabaya, " kwani ulongela kiyunani.³⁸Kwani wenga nga yulo mmsiri ambaye zamani aongo zae uovu na atetola magaidi elfu cheche nyikani?".³⁹Paulo ngabaya, " nenga na muyahudi, buka muji wa Tarso ya kilikia".⁴⁰Jemedari papai ruhusa, paulo ngayema hapo pangazi ngapeya bauchi kwa luboko lwakr. Paapangito likii atilongela nabo kwe kihebrania. Ngabaya.

22

¹Mwa longo na Tati bangu, umoekaniyange utetezi wangu wa naupanga kwinu nambeyambe.²Makutano bapa yowine paulo ngalongela nabo kwa kiebrania, ngabasomwa ngabaya.³Nenga na muyahudi nibekekwi muji ra Traso eneo la kilikia ila napakite elimu katika muji wono, magulu ga camalieli, tatefundishwa tokakana na ndela sahihina sheria ya tati bitu. Nenga nina bidii ya nongo ngati mwayangu mwaboti mwamubile leno.⁴Natekwatesa kwa ndela yenu mpaka wa nate kwataba analomena alwawa na kwa tai kwa mligeleza.⁵Atakuhani kolo apendo boti maweza pia ushahidi ibele napoki barua boka kwabe kwaajili ya alongo bababile Dameski,kwangu na yenda akwo. yabile nibale te bandu Yerusalem ba ndela elo ili patabilwe napeelwa azabu.⁶Yapite ibele palo pana bile kanisafiri na karibia Dameski majira gamutwekati gafla nuru ngolo ngaipitya mbinguni ngaitumbwa kuniangaza.⁷Nganitomboka pae nakaniyo alilobela kalibaya, Sauli,Sauli mwanja kelewenda ni uzi?⁸Kani yangwa,wenga ni wanyai, Bwana ? ngambakia nenga na Yesu mnazaleti ambaye wenga wenda kuni uzi.⁹Balu bababile nanenga babweni mwanga ila bayoinelili lilobe layoloya longelae na nenga.¹⁰Kanibayai nipangebuli, Bwana? Bwana ngambakia uyemena ujingi Demaski akwo wala bakilwa kila kikowe chawapakilwa kukipanga.¹¹Niiwesike libona kwa kitumbu ya mwangaza wa nuru nfani yenda Demaski kwa kulongoelwa na namoko yabalu bababile na nenga.¹²Akwo ngani kolyana na mundu ywa kemelwa Anania, abile mundu ywa kamwa sheria na mwene heshimika nonge ya ayahudi boti babatama palu.¹³Gaisa kwangu, Ateyema nonge yangu,nabaya, nongo wangu sauli, upate bona kwa mudauleule nganimona.¹⁴Ngabaya ningo watate bitu ate kusawa wenga upate tanga mapenzi gake, kumuna yulu mwene haki,nayoalilebe libokalo mutwe wake.¹⁵Kwa kitumbu wa baa wa shahidi wake kwa bandu boti kunani kwa gauga bweni na yowa. ¹⁶Bai mwanja kele uenda ni lenda? uyumuke ubatizwe, ukagolwe zambi yako,kaulike ma lina lake.¹⁷Baada yabuya Yerusalem, napanabile kanisali ngati ya kanisa,ngaipitya kuwa kanipeelwa maono.¹⁸Nimweni kanibakia, Hima Bwana nalipite Yerusalem haraka, kwa kitumbu bakwa yeketya lili ushuhuda wako kuhusu nenga.¹⁹Kambaya Bwana bembe bene banitangite natekwataba magerezani na kuwa kombwa balu baba kuaminike kila kanisa.²⁰Na damu ya stefano shahiwako payapanganike,Nenga nane nateyema karibu na yenketya na nabile kani lendela ngubo ya balu babamulige.²¹Lakini atenibakia uyende, kwa kitumbu nenga nalwa kutuma uyende kutalukwa bandu ba mataifa.²²Bandu bate kumuhusu alonge kunani ya neno leno. Lakini baadaye baubwie lilobe baya, " umoye mundu yono katika nchi, kwa kitumbu kwelili atame".²³Pababile kaba oboya lilobe natikwa magobo gabe nataikwa vumbi kunani.²⁴Jemedari kolo atekuwa amrisha Paulo aletwengomeni atemrisha alokiilwe kuno kakombolwa mijeredi, ili yembe mwene atange mwanja kele abile kakombilya ndoti namna yelo.²⁵Ata pababile batabilwe kamba,paulo ngamakia yulo Akida ywayemi papipi nakwe, " kweli! nihaki kwinu kukombwa mundu ywabile murumi nabado hana ukumi wali?."Yulo Akida payoine makowe aga,ngayenda jemedari pendo na kumakia ngabaya,Upala panga kele? kwa maana mundu yono ni mrumi.²⁷Jemedari pendo ngaisa nakumakia, " umbakie kwani wenga ni raiawa Rumi? Paulo ngabaya". elo.²⁸Jemedari nga yangwa, "Nipetya kiasi cha kikolo cha ela nga napatike uraia". Lakini paulo ngamakia", Nenga na mrumiwa wa belekwa".²⁹Bai balu bababile tayari yenda kunokia kababoka na kuneka wakati wowo. Najemedari ateyogopa patangite kuwa paulo ni mrumi, nakwakitumbu atetabilwa.³⁰Lisoba lalifatike, jemedari kolo apaletanga kuwa ukweli kuhusu mashitaka ga ayahudi dhidi ya paulo. Nyo nga nyowa ifungo yake na amrisha apendo ba makuani nabaraza loti bako lyane. kaneta paulo pae,nakumeka katikati yabe.

¹Paulo atekwa lola mojakwamoja bandu babaraza nabaya mwolongo bangu,nitami nonge yanongo kwa kusudi safi mpaka leno.²Kuhani kolo Anania nga amrisha balo babayemi karibu nakwe bakombwe mtwe wake.³Ngapo paulo ngamakia, nongo andakkukombwa wenga kingombe chakipakailwe chokaa. Ute tama na kunihukumu kwa sheria, na wenga wendaamrisha nikombolwe kinyume cha sheria?⁴Balu baba yemi karibu nakwe ngababaya , nginyangwanyo kuhani kolo waningo?⁵Paulo ngabaya , " Mwalongo bangu nenga natangiteli kuwa ayunikuhani kolo.Kwakuwa ite andikwa , wala longelalili kinanyata kunani ya mtawala wa bandu bako".⁶Paulo pabweni ibile upande gumo wa Baraza ni masadukayo nabenge mafarisayo, ngaoboya lilobe nabaya, "mwalongo bangu, nenga na mafarisayo, mwana wa mafarisayo, nikwa kitumbu cheno nitegemea kwa ujasili ufufuwa awelekwa nibilenabo hukumiwa nabo".⁷Ponyomwire baya aga ,malombano makolo gatepitya kati ya mafarisayo na masadukayo makutano watebaganika.⁸Kwani masadukayo babaya ndupu ufufuo, malaika wala ndupu Roho, mafarisayo babaya gano goti kabile.⁹Kero inambone yatepitya na baadhi ya haandishi bababile upande wa mafarisayo bate yema naja dili, kababaya, " tunabonali chochoti kinanyata zidi ya munduyono buli ngati Roho au Malaika atelongela na kwe?".¹⁰Wakiti kaipitya hoja yana ngulu pendo wa majeshi ateyogopa ibele Paulo ange kombolwa ipande na abo nyongaamurisha ipande na bembe nyongaamrisha .banajeshi bauluke pae nakutola kwa nguvu boka kwa ajumve babaraza na kuneta katika nyumba.¹¹Kilo cha fatike Bwana ateyemakaribu nakwe nabaya, " kana uyogope,kwa kuwa uteni lola katika Yerusalemu, nyo bai walapia ushahudi kweli katika Roma.¹²Pakusile baaya bayaudi bapangite agano lakema laana ngulo kunani yabe bene babaikie ibile balwa lyali walanywa chocho mpaka pabamulaga Paulo.¹³Kwambile na badu zaidi ya arobaini ambabo mapangite njama yenu.¹⁴Ngaba yenda kwa akolo ba makuhani naapondo nabaya, "Tutekuibekata bene kwa laana ngolo, kana tulye chochoti mpaka patwa mulaga Paulo.¹⁵Kwa nyo lelo, baraza limakie jemedari kolo anete kwinu, kana ibile muamua kesi yake kwa uhakika. Kwitu twenga tubitayari kumulaga kabla anaisali pano".¹⁶Lakini mwana wa dadabake na Paulo ayoneibile kwa bile na njama, ngaayenda ngaajingya ngati yangome na kumakia Paulo.¹⁷Paulo akemike akida yumo kabaya " mtole yulo muchembe akapeleka kwa jemedari pendo ngamakia. Paulo yolotabilwe ate kekuma nikuleti muchembe yuno kwa jemedari.Maana ainalikowe la kumakia.¹⁸Bai yulo akida ngatola yulo muchembe nakupeleka kwa jemedari pendo ngamakia, "Paulo yolotabilwr atenikema apa lae nikuketi muchembe yono kwako tupu likowe la kukubakia.¹⁹Yolo jemedari pendo akamwi kwa luboko atekuitenga nakwe kando,nanganokia, " nikilebe gani chopala kunibakia?²⁰Muchembe yulo ngabaya, " ayahudi patepana kukuloba unete paulo marau kubaraza kana ibile bapala pata habari yake kwa uhakika muno.²¹Basi wenga kana uyeketi maa bandu zaidi ya arobaini mbanda kunyobelya batekuita bwi kwa laana, kana balyewalanywa hata pabamulaga .Hata nambeayambababile tayari kabalenda kibali kasako.²²Bai yulo jemedari pendo nganeka mchembe aende kasake, baada yakunangya " kanemuikie mundu yeyote ngati utenikika gano".²³Nga kema maakida abele ngabaya muandae askari apanda farasi sabini, na bene mikwaa mia ibele, mwala boka zamuine tatu ya kilo.²⁴Atekwa bakia beka anyama tayari ambae Paulo alwa kutumya na kutola salama kwa feliki gavana.²⁵Aiandike barua namna yeno.²⁶Klaudio lisia kwa liwali mtukufu Feliki, salam.²⁷Mundu yono atebayolwa naayahudi babile karibu kumulaga, apo ngaienda pamope na kikundi cha askari enda kumwoko, pani patike habari ya kuwa ywembe ni raia wa kirumi.²⁸Nipalae tanga mwanja kele bate kushitakya ata nyo nipelike kubaraza.²⁹Nibweni ibele ashitakilye kwaajili ya naswali ya sheria yabe, wala ashitakilye likwaliko we lolote lalistahili bulaga walatabilwa.³⁰Bukapo ngaitangani kwa kwangu ibile kuna njama dhidi yake,nyo kwa haraka ni tuma ekasako , Nakwalagya babashitakya kwani balete mashitaki zidi yake nonge yako Bate.³¹Bai balu askari. baehemike amri Batweti Paulo patekupeleka mpaka Antipatri kilo.³²Lisoba lalifuata maaskari bana mbone ngabaaleka balu apanda farasi baende pamope nakwe, nabembe ngababuya kwabe ngomeni.³³Na apanda farasi pabaikete kaisaria, na kupeya liwali yelo barua , ngabameka paulo nonge yabe.³⁴Nembe liwali pai somike elu barua, anokie Paulo lijimbo gani, Paatangite ibile ni mundu wa kulikia.³⁵Ngabaya, " Nalwa kuyoa wenga pabalaisa balo babakushitakile," ateamrisha abe kelwa katika kanisa la herode.

¹Baada ya masuba tano, Anania kuhani kolo baadhi ya apendo na nongoli yumo ywakemelwa Tertulo ngaba enda palu. Bandu bano baletike mashitaka dhidi ya Paulo kwa Gavana.²Paulo paye nongo yagavana,Tertulonga tumbwa kushitaki nabaya kwa gavana ,kwakitumbu chako tunaimani ngulo,makwa maonyo gako galeta matumaini mazuri katika ulimwengu witu.³Bai kwa shukurani yoti tunakipokya kila kilebe chaukipanga, salamu muheshimiwa feliki.⁴Lakini kana nikuchoshe muno, Nakuloba unipekani makowe machili kwa fadhili yako. ⁵Kwa maana tupatike mundu yono korofi na asababisha wayahudi boti kuasi dunia . Tena nikiongozi madini ya wanazorayo.(Uzingatie: sehemu ya maneno ya mstari huno 24:6.⁶Natena atepayakulijeya kanisa unajisi nyo tutekumonywa ubile munakala bora ya kale . Uzingatie mstari wono.⁷Lisiasi, afisa ateisa na kutola kwa nguvu moko gitu. Ubile kwene nakala bora ya maandiko ya kale.⁸Maana unokie Paulo kuhusu makowe gano, hata waweza kuinigana nikilebe gani cha tushitakile.⁹Inayahu nembe bate kushitakya paulo,kakabaya ibile gano makowe gabile kweli.¹⁰Liwali papongile luboko ili paulo alongele, paulo ngayangwa, nitangite ibile kwa miaka yanambone bile wa mwamuzi wa Taifalano, nanibile na furaha kuileza na mwene kwako.¹¹Uweza hakikisha kuwa inapetali miaka komi nebele boka paniubwike enda abudu Yerusalemu.¹²Napaba nikolile kulu kanisani, na nitaukineli na mundu yoywote,nani pangite lifujo katika kutano, ata katika masinagogi wala ngatiya muji.¹³Nawala uwesali hakikisha kwako mashitaka gabani shitakya dhidayangu.¹⁴Ila nikili leno kwako, ya bile kwandelea yelo ambayo

baikema dhabahu, kwa ndela yoyo nitumikia nongo watatibitu. nengana mwaminifu kwa goti gagabile kwene sheria na maandiko ga bana bii.¹⁵ Nina ujasili wowolo kwa nongo ambao habo nabembe banda kulenda ichikwa ufufuko wafu, kwa boti bene haki.¹⁶ Nakwaleno, ninafanya kazi ili niwena dhamira yange na atia mbele ya nongo ya bandu petya makowe gati.¹⁷ Sasa baada ya miaka ya mbone niteisaleta saada kwa Taifa langu na zawadi ya ela.¹⁸ Panipangite gano, Wayahudi fulani wa Asia bate ni kolya ngati ya sikukuu ya utakaso ngati ya kanisa, bila likundi la bandu wala ghasia.¹⁹ Bandu bano ambao ipaswa babee nongeyako mbeambeno na babae chelochababile nacho kunani yangu mana babile na likowelolote.²⁰ Au bandu bano bene nababae ni likosaga ni labalibweni kwangu panayemi nonge ya baraza la kiyahudi.²¹ Isipokuwa kwaajili ya kilebe, simo chanibaike kwa lilobe panayemi katikati yabe, nikwakitumbu cha ufufuko wa wafu mwenga mwenda kunihumu.²² Feliki abile atekokelwa vizuri kuhusundela, na kuahirisha kutano. ngabaya, Lisia jemedari palwaisa pae boka Yelusalemu nipia maamuzi dhidi ya mashitaka ginu.²³ Nga mwamulisha akida anendele Paulo ila abenanafasi na hata kana abe mundu, wa kuakanikia mambwiga bake kana masaidie wala kana batyangili.²⁴ Baada ya masuba kadha, Feliki ngabuya na Drusila nyumbowe ywaabile muyahudi, atetuma kukema paulo na kapejaniya boka kwake habari yaimani ngati ya Kristo Yesu.²⁵ Ila paulo Paabile kajadiliana na kwe kuhusu haki, baa nakiasi na hukumu yalwaisa, Feliki apatike wasiwasi ngayangwa uende kutalu kwa nambeambe, ilanikipata muda tena malwa kukema.²⁶ Muda wowo, ategimie ibile paulo alwakupeya ela kwa nyo ngakema mara inambone nalongela nakwe.²⁷ Ila miaka ibele yaipite, porkio Festo abile liwali baada ya Feliki apalae kuipendekeza kwa mayahudi, kwaiyo ate kunea Paulo pae ya uangalifu.

25

¹Apo festo pajingile katika jimbo alo nabaada ya Masuba gatatu atuyenda buka kaisaria mpa Yelusalemu.² Kuhani kolo na mayahudi mashuhuri bateleta shutuma dhidi ya Paulo kwa Festo, na bate longela kwa nguvu ya Festo.³ Nabatekunoba Festo afadhali kunani ya habari ya Paulo apate kukema Yelusalemu ili aweze kumlaga mundela.⁴ Lakini Festo ateyangwa ibile paulo alukuwa tabilwe katika kaisaria naibele mwene alwabuya akwa haraka.⁵ Atebaya, "Kwaiyo, balu ambabo bandaweza yenda kwona twenga. Maanakwinakilebe kinanyata kwa Mundu yuno ibidi kushitaki.⁶ Baada yatama masuba manane au komizaidi, atebuya kaisaria. Nalisuba lalifatike atami pakitegu cha hukumu na amrisha paulo bapeleke kwake.⁷ Paikote wayahudu boka yelusalemu bayemi karibu bapiike mashitaka ganambone matopau ambago bawesikeli thibitisha.⁸ Paulo atikuitetea na baya, siyo dhidi yalina la mayahudi, sikunani ya kanisa na siyo kunani ya kaisari, nipangite manyatau.⁹ Lakini Festo apalae kuipendekeza kwa ayahudi na hata nyo ateku nyangwa paulo kwabaya, kwani upala yenda Yelusalemu na ukumiwa na nenga kuhusu makowe gano akwo.¹⁰ Paulo atebaya nienda yemanonge ya kitego cha hukumu cha kaisaria ambako nipaswa hukumiwa nakosea li yahudi Ngatiwenga utangite vizuri.¹¹ Maana nitekosa namana nipangite cha kustahili kiwo, ni kanali wa lakini manaitai shutuma yabe ni kilebeli, ndupu mundu yalanikamuya kasabe ninoba kaisari.¹² Baada festo longela na baraza ngayangwa, Unaba kaisari, wala yenda kwa kaisari.¹³ Baada ya masofurani, mfalme Agripa na Bernike baikite kaisaria panga ziala maalumu kwa Festo.¹⁴ Baada yatama hapo kwa masuba gambone Festo atewakilisha kesi ya paulo kwame pwalumu, ngabaya mundu yumo atelekelwa panona Feliki ngati tabilwe.¹⁵ Pana bile Yelusalemu makuhani akolo na appendo ba wayahudi baletika mashitaka juu ya mundu yuno¹⁶ kwangu nabembe batelokia juu ya hukumu dhidi yake. Kwaleno nenga natekwa yangwa ibile siyo destuli ya waroma kupiya mundu kwa kupendelea baada yake, mshikiwa apaswa kuwa na nafasi ya kubakabili washitaki bakena kuitetea dhidi ya uduma ayo.¹⁷ Kwanyo, Pabaisile kwa pamope pano, niwe zikeli lenda, lakini lisoba lala fatike natami katika kitegu cha hukumu nakuwaamulisha mundu ywo aletele ngati.¹⁸ Wakati ashitaki pabayemi na kushitaki nifikiliaye ibile ndupu mashitaka makolo gagaletilwe dhidi yake.¹⁹ Badala yake, baabile na mabishano fulani Pamope nayembe kuhusu dini yabe nakuhusu Yesu ambaye abile ate wa, lakini paulo adai kuwa abile koti.²⁰ Nabile na tewekelelwa jinsi ya chunguza swala leno, na kunokia Maana apeyenda Yelusalemu ukumi wa kuhusu makowe gano.²¹ Lakini Paulo pakemilwe abe kelwe pae ya ulinzi kwa ajili ya uamuzi wa pwalme, nateamulisha abekelwe hata pana peleka kwa kaisari.²² Agripa alongei na Festo, napendile kae kupekaniya mundu yuno "festu ngabaya" marau wala kupekaniya.²³ Bai mara yake, Agripa na Bernikeba isile na pulaha yana mbone, pabaikite katika ukumbi na matajiri kakijeshi na bandu mashuhuri wa muji. Nafesto paapike amuli, na paulo atetelwa kwabe.²⁴ Festo ate ngabaya Mpwalme Agripa, nabandu boti ambabo mubile pano pamopena twenga, mwenda kumona mundu yuno. Jumuiya yoti ya wayahudi akwa Yelusalemu na pano bapalike iya shauri, nabe kaba kombwa ndoti kwangu ibele kana atame.²⁵ Napweni ibele apangiteli lolote lalistahilikiwo, Lakini kwa kitumbu ankemi ke mpwalme, ni amuite kupeleka kasako.²⁶ Lakini tupu kilebe dhaili cha andika kwa mpwalme, kwakitu chenu, ninetike kasako hasa kwako wenga, mpwalme Agripa, ili nipate kuwa na kilebe cha andika kuhusu kesi.²⁷ Kwakuwa nibona ndopo maana yakupeleka tabilwe nabila mashitaka gagakabili.

26

¹Nyo Agripa ngamakia paulo, wendurusiwa kuitetea nga apo paulo ngariyo shaluboko lwake atekuitema nyanya.² Naibweni na mwene. pulaha, Mpwalme Agripa, ili kuipanga kesi yangu nonge yako lenu dhidi ya mashitaka goti ga wayahudi.³ Hasa kwakitumbu wenga watalamu wa mila ya wayahudi na maswali Bai niliba uni pekani kwa pumilia.⁴ Kweli, Ayahudi boti batangi jisi mwanitami boka uchembe wangu katika Taifa langu akwa Yelusalemu.⁵ Patangite buka pa kwanza naibili bayeketi ibile niitamae ngati mfarisayo dini lene msimamonkali kwene dini litu.⁶ Sasa niyemi pano nihukumiwe kwa kitumbu nenga naloli ahadiambayo nongo aipangite na akina tati bitu.⁷ Yena ni ahadi ya makabila gito kominebele

gagatumaini pokya ngati kumwabudu nongo kwa bidii kilo na mtwekati ni kwaajili ya tumaini leno mpwalme Agripa ibile wayahudini bana ni shitaki.⁸Mwanja kele yoyote kati inu afikiria niajabu ibile nongo afufua wafu?⁹Wakati gumo nafikirie na mwene ibile nipenga makowe gana mbonedhidi ya lina la Yesu wa nazareti.¹⁰Napangite gano katika Yerusalemu na tekataba waamini banambone gerezeni nanabelena na nadaraka boka kwa kolo wa makuhani kugapanga nyo na wakati kabakula gilwa, nako mbwi kura dhidi yabe.¹¹Mara ina mbone natekubaadhibu katika masinagogi goti na natepaya kuwapanga baikane imani yabe. Nabile nanyongo muno juu yabena natekwa bengi katika muji ya ugeni.¹²Wakati pana bile kani pangagano, najei Demeski, nibe na madaraka na maagizo boka kwa kuhani kolo.¹³Pana bile munde wakati wa mtwekati mpwalme, nabweni mwanga boka mbinguni wawabile nkale kuliko lisuba na wate ng'ara kuni zunguka na nenga na bandu baba bile kaba safiri pamoja na nenga.¹⁴Twenga twaboti patutombwike paenaiyoina litobe kali longela na nenga kaibaya katika lugha yakiebrania, Sauli, Sauli? Mwanja kele wendanitesa? ni ugumu kwako kuikombwanteke mchokoo.¹⁵Apo kanibaya wenga ni wanyai, Bwana nganyangwa ,nenga na Yesu ambaye Wenda nitesa.¹⁶Tumbelelo ukakatuke na uyemenamagolo gako, kwa kitumbu kwakudi lenoni bone kine kwako, nitekuchawa ubewa tumishi na shahidi juu ya makowe ambago ugatangite kuhusu nenga tumbe na makowe gana kulaya baadaye.¹⁷Na nalwaboka boka kwabandu na bandu ba maTaifa ambabo nakutuma.¹⁸Yua minyo gabe na kuwa boya mulibendo na yenda ku mwanga na pitana nguvu ya kishetani na bangalambuki nongo, ili pate pokya bika kwa nongo msamaha wa dhambi na urithi ambao nitekupeya balubani atengite kwa imani yaibile yangu.¹⁹Bai mpwalme Agripa ni wesikelili asi maono ga mbinguni.²⁰Lakini, kwa balubababile katika Demaski wote, nabukapo Yerusalemu na nchi yote ya yudea, nakaye kwa bandu bamataifa genge, nateubiri ibile batubu na kulambukya nongo, bapange matendo gaga stahili luba.²¹Kwakitumbu cho wayahudi bate kuniboywa kanisani, bapaike kunibulaga.²²Nongo atenisaidia mpaka leno, atanyo niyema natangaza kwa bandu bakawaida nakwa balu apendo juu kwa gali ambago manabii na musa babaikaga lwa pitya na mwengelili.²³Ibele Kristo lazima ateseke na alwaba wakwanza fufuka katika wafu natangaza mwanga kwa mayahhdi nabandu ba mataifa.²⁴Paulo payomwile kuitetea, Festo abaike kwa lilobe likolo, Paulo, Wenga wamwenda wazimu! maso gako gakupangite ube wa mwenda wazimu.²⁵Lakini paulo ngabaya,nenga na mwenda wazimulili, mweshimiwa wa Festo.Lakini kwa ujasiri nibaya makowe gau kweli sika.²⁶Kwakuwa mpwalme atangite ukweli kuhusu makowe gano, hatanyo, rilongela kwa uhuru wake, kwamaana nina uakika ibike ntopo likoweloloti laliilwe kwake, kwakuwa leno lipangilweli pambwega.²⁷Wenga wenda amini mapwalme Agripa? ndakite wenda amini.²⁸Agripa ngamakia paulo, kwa muda mwipi uweza kunishawishi nenga nakunipanga na Mkristo.²⁹Paulo ngabaya, " Ninoba nongo ibile, kwa muda mwipi au naso, ni wengali bai, ila boti babani yowa leno, babe ngati nenga lakini bila minyororo ya gerezeni".³⁰Apo mpwalme ngayema, na liwali na Bernike naywembe na batami nabo pamopenabo.³¹Paba bai ukumbini, bate longelya bene kwa bene nabaya mundu yuno astahili lili kowo wala tabilwa.³²Agripa ngamakia Festo, " mundu yuno ape wesabekelwa uhuru ikapanga anakatalili lufaa ka kaisari.

27

¹Paiamuliwe ibile tupakata lufaa tusafiri kwa muji yenda italia, bate kukabidhi paulo na afungwa benge kwa afisa yumo wa majeshi la kiroma ywakemilwe julio wa kikosi cha Agustani.²Twa ubwike meli boka Adra mitamu ambayo yaabite itwangali kondo kando ya pwani ya Asia. Bukapo ngatujingya mubahari.Aristaka boka Thesolanike ya makedonia ajei pamoja na twenga.³Lisoba lalifatike twatoi nanga katika muji wa sidoni, Ambabo julio apangile paulo kwa upendo na atekumruhusu aende kwa mambwigalye pokyauka limu wabe.⁴Boka hapo ngatuyenda kubahari ngatuteleta yenda kukisiwa cha kipro ambacho cha abile chate ungika upepo, kwakitumbu upepo wabile kautukabili.⁵Baada ya safiri katikq mache gagabile karibu na kilikia na pamfilia, ngatuisamira , muji wa lisia.⁶Palo pendo wajeshi la kiroma, aikolimeli boka Alexandria ambayo yabile isafiri elekea italia, ngatua ngati yake.⁷Baada ya kuwa tusafirile mbolembale kwa masuba gana mbine na atimaye twabile twaikite kwa taabu karibu na kinidasi upepo uturuhusile lili kae ndela aya nyotwatesafiri kandokando ya kiwili cha krete katuupinga upepo mkabala na salmone.⁸Twasafirile kando kando ya pwani kwaugumu mpaka tuikite appa kemelwa fari haveni ambayo ibile karibu na mujiwa lasi.⁹Twabile twatweti muda una mbine muno na muda wa funga wa kiyahudi wabile wapitekae, Na lelo ya bile riya hatari endelya nasafari Apo paulo atekutuonya.¹⁰Nabaya " Analome ,nibona safari ambayo tupalatuitole yalwa na matamwe na hasara yana mbone, siyo tu ya mizigo na meli, lakini pamoja na maisha gitu.¹¹Lakini afisa wa jeshi la kiroma atekupekaniya muno bwana wake na mmiliki wa meli ,kuliki makowe galo ambago gatelongelelwa na paulo.¹²Kwakitumbu bandari yabile sehemu raisi wakati wa tama wa mbepo, mabaharia bambone bate shauri tuboke palu, ili kwa namna yoyote maana twaweza kuikya muji wa foinike, tutamepalu wakati wa mbepo, Foinike nibandari akwo krete, nailola kaskazini mashariki na kusini mashariki.¹³Upepo wa kusi poutumbule vuma mbolembale, mabahari bafikiria bapati chelo ambacho bane kipala bayokwi nanga na boka kando kando ya krete karibu na pwani.¹⁴Lakini baadaya ya muda mwipiupepo kale waukemilwe kaskazini mashariki,ngoutambwa kutukombwa boka ng'ambo ya kisiwa.¹⁵Wakati meli pailemiwe nashindwa kuukabili upepo, Twajeketyanie nahaliyo, twande boka nabo.¹⁶Twatebutuka petya ulu upande wawa bile kaukingilwa upepo wakisiwa kiikemelwa kauda nakwa taabu sana twa te fanikiwa kuuokoa mtumbwi.¹⁷Baada ya kuuta, batumile kamba kitaba meli, bayogwiwe ibele tupeza enda kwene maeneo ga yamwangi ya syiti nyongabauliya nanga na baendeshwa kando kando.¹⁸Twate kombolwa kwa nguvu sana nadhoruba, atanyo lisuba lalifatike mabaharia batumbwi taikwa mizigo boka kumeli.¹⁹Lisoba linetatu, mabaharia batumbwikuga pia mase kwa moko gabe bene.²⁰Wakati ambayo lisuba na lutondwa yatu mulikilelili kwa masuba gambone bado dhoruba ya mbone yate tukombwa na matumaini ibele tungeokolewa gagapitike.

²¹Baada ya kuwa baandaite myda naso bila chukulya , hapo paulo ateyema pakatikati ya mabaharia ngabaya, " analombe, yabidi muni pekani, natuka kotokayokwa nanga boka krete, ili pata gano madhara na hasara.²²Nalelo ndakufariji uije moyo, kwa kitumbu kwabaili na upotevu wa maisha kati inu, ila hasara ya meli bai.²³Kwakitumbu kilo chakipete malaika banongo, ambaye, ayi nongo nenga niwake, na ambaye nienda kumwabudu kae malaika bake bateyema pambwega bangu.²⁴Nabaya, " kana uyogepe paulo lazima uyeme nonge ya kaisari,naulole mongo katika wema wake akupeile bana boti amba banaboka pamope na wenga.²⁵Basi mwanalome , muipeimoyo, kwakitumbu nimwamini nongo, ibele yabaa ngati mwanibakilwe.²⁶Lakini lazima tulumu kwa kombolwa katika baadhi ya visiwa.²⁷Paikite kilo wakomi nacheche, batwabileka tuedhwa uko na uko kwene bahari ya Atratiki, ngati kilo kuluu, mabaharia bafikirie ibele bakaribi nchi njomo.²⁸Batumile milio lenga kina cha mase napatike mita thelasini na sita , baada ya muda mwipi kabalenga kae bapatike mita ishilini na saba.²⁹Pateyogopa wote tuweza gongamiamba nyo bauliye nanga cheche boka katika sehemu ya bekyo nanga nabateluba kuwa kindae kikaisa mapema.³⁰Balu mabaharia babile kabapa namna ya kuileka yelo meli na bateuluya mumase boti njini ya kuokolea maisha, na baipangite kuwa bataikwile nanga buka sehemu yanonge ya boti.³¹Lakini paulo amakie yulo askari wajeshi la kiroma na balu askari. " muesali okolewa ila bano bandu baigala kwene meli".³²Bukapo balu askari bakatike kamba ya iloboti naya telekelwa itolewe na mase.³³Wakati mwanga wa kindai pawabile kaupita, paulo atakwaloba boti angalau batu achunu, Atebaya "hii ni lisubalakomi na cheche mulenda bila lya munalyali kilebe".³⁴Basi nienda kunoba mtole cha kulya kichini,kwa kitumbu cheno ni kwaajili yaishi kwinu, natopo walanywili lumo wa mitwe inu lwalwa oba.³⁵Payomwile longela ago, ngatola mkate ate kumshukuru nongo nonge yaminyo yakila mundu baada ya ayo ngatola kate ngaumetwa natumbwalya.³⁶Buka apo botingabajeyelwa moyo na bembe ngaba cha kulya.³⁷Twa bile bandu 276 ngati ya meli.³⁸Pabayomwile lya kwakutosha hapangite meli yoyolo kwakutupeya ngano ngati ya bahari.³⁹Oaya bile mutwe kati,baiiki wilelili nchi njomo, Lakini paibweni sehemu ya nchi njomo yaijingile mumase yaibile na miyangi ya nambone bate jadiliana ngati balwaweza kuiendesha meli kuilekea hapo.⁴⁰Ngabaillegeza nanga nakuileka mubahari, Katika muda wowo bailegize kamba za tanga nabateikakatuya sehemu ya nonge elekea kwene upepo.Ngapaelekea kwene hayo sehemu ya mwiangi wa mbone.⁴¹Lakini baisi mahali ambapo mikondo ibele ya mase yenda kolyana ,meli ya jei mumwanga nailo sehemu yanonge meli yatekwama palu na yawezi kineli buka, Lakini sehemu ya nonge ya meli yatetumbwa tekwanika kwa kitumbu yaukali wa mawimbi.⁴²Mpangi wa balu askari abile wa kuwaulaga atabilwe, ili ibele ntupu ambae ape oglea natoroka.⁴³Lakini yulo askari wajeshi la kiroma maapo lae amwoko e paulo, ngauyemeka mpango wao, nakuwamurisha balu ambao baweza ogelya, baumbe boka mumeli ote na baende nchi njomo.⁴⁴Bukapo analome benge balwafata na benge kunani ya ilebe yenye boka kwene meli, kwa ndela yenu yapitile ibile boti twaika salama nchi njomo.

28

¹Patuikrilwa salama, Twatangite kiswa cha malta.²Bandu benyeji bapalu nitu ibele patupeu ukarimu wa kawaida, ila bawashikemoto na kutukaribisha twaboti, kwakitumbu cha ula na mbepo yabile kaiyendelya.³Lakini paulo paabile kakusanya misigo wa anju na beka pamoto, ngambo chini mwene sumu apite mueloanju kwakitumbu yate lelo lyoto, natekutetelaa muluboko lwake.⁴Bandu banekaya ba palu pababweni mnyama kaning'inia boka kuluboko lwake, ngabalongela na benekwa bene, Mundu yono hakika ni muaji ambaye atetoroka baharini, Lakini haki imurusulilitama.⁵Lakini yembe ngataikulya yulo mnyama katika moto na hapatikelimadhara gogoti.⁶Bembe bande kunenda aimbe kwa homa au atomboke ghafula na wa lakini baada yakotola kwa muda naso na bona kuwa ndopo likowe ambalo si lakawaida kwake,baba dilishanie mawazo gabe na baya abile nongo.⁷Bai mahali palo karibu paabile na bweambao yabile mali ya kolo wa kisiwa mundu ywa akemilwe pablo.Atetuka ribisha na kutu karimu kwa siku itatu.⁸Yapite ibile baba wa pablo akamwilwe na homa nautamwe wa chelenga, Napaulo panyendelile, ateluba , ameimoko kunani yake na kuponea.⁹Baada ya leno pitya, bandu benge palu kisiwani babile kabaminyo na bembe bate yenda na kwa ponya.¹⁰Bandu batetuheshimu kwa heshima ngolo patwabile katuinda safari batu peile yatu pala.¹¹Baada ya miyei itatu, twaboi ngati ya meli ya iskanda ambayo yabile ikombolile mbepo hapo kisiwani, ambayo viongozi bake baabile abele mapaga.¹²Baada ya kuwa tutoi, katika muji wa sirakusa, twatami palo masuba gatatu.¹³Bukya palu twate safiri twaikite katika muji wa Regio, baada ya lisoba limo upepo wa kusini wapitike kihimuhimu, nabaada ya masuba gabele ngatuika katika muji putoli.¹⁴Akwo twa akoli baadhi ya alongo natwate karibishwa tama na twaisa Rumi.¹⁵Buka akwo balu alongo,baada ya kuwa bayoine bahari itu, Baisile kutupokya akwo soko la Apias na hotel tatu paulo paambweni balu alonvo atekushukuru nongo ayele jasiri.¹⁶Patujingile Rima paulo ateluhusiwa tama kisake pamopena yolo askari ywaabile kanendela.¹⁷Bai yaabile baada ya masuba gatatu paulo atekwa kema pamope balu analome bababile viongozi kati ya mayahudi, Pabaisile pamope abaike kwabe mwalongo pamoja na ibile napangali likosa lolote kwa bandu aba upangiteli kinyume na taratibu ya Tati bitu, Babalongolile, Napilelwe ngati tabirwe boka Yelusalemu hadi mokoga warumi.¹⁸Baada ya kunihoji, batamani kunileka huru kwakitumbi kwa abile tupu kitumbu kwangu nenga ya stahili adhabu yakiwo.¹⁹Lakini balu wayahudi Pabalongii kinyume cha shauku yabe. Nalazimike kata rufaa kwa kaisaria ijapokuwa yabileli kana ibile naleta mashitaka kunani ya taifa langu.²⁰Kwakitumbu cha kata kwarufaa nyo nateluba kubabona na longela nambwanga, nikwa kitumbu cha chelo ambacho Israeli anaujasiri ambacho nitabilwe na kifungo chenu.²¹Bukopo ngaa makia, " Tunawailili pokya barua boka yudea yaiku husuwenga wala tupu nongo yai silenapia taarifa au baya likowe lolote libaya kuhusu wenga.²²Lakini tupala yoa boka kwako ufikiria ni kele kuhusu leno likundi la bandu haba, kwakitumbu yenda tanguanikwa kwitu kwamba lilongela kinyume kila pandu".²³Pababile batengite lisoba kwaajili yake bandu bambone zaidi batekumwisi lya

pandu pabile katama, Abaike lelolikowe kwabe na shuhudia kuhusu upwalme wa nongo, Apaike kubashawishi kuhusu Yesu, kwa namna yoti ibele boka katika sheria ya musa na boka kwa manabii, tumbulita kindayempa kitamwiyo.²⁴Baadhi yabe bateshawishika kuhusu makowe galu gagonalongilwe, wakati wenge baaminilelili.²⁵Pabashindilwe yeketyana bene kwa bene. bate buka baada ya paulo kulibaya likowe leno, Roho Mtakatifu abaike vyema petya Isaya nabii kwa tate binu.²⁶Bate bayai uyende kwa bandu haba ubaye, " Kwa masikiloginu mwalwa yowa, lakini mwalwa elewa lili, nakwa minyo ginu mwalwabona lakini mwatambulili.²⁷Kwaajili ya moyo wa bandu bano ibileidhaifu, masikilo gabe gayoine kwa tabu, mawekeli minyo gabe, ili ibile bakane tanga kwa minyo gabe nayowa kwa masikilo gabe, na elewa kwa mioyo yabe, nagalambuka kae, nambae kuponya.²⁸Kwaiyo mupaswa tanga ibile wono wokovu wa nongo upelekilwe kwa bandu ba mataifa nabalwa pekaniya ." uzingatie : mstari wono".²⁹Wakati paabile kabaya makowe gano, wayahudi pate buka, babile na mashindano mako kati yabe. " Ubileli munakala ya kale".³⁰Paulo atetama katika nyumba yake ya panga kwamiaka yoti ibele naatekwa karibisha boti baba isile kasake.³¹Abile kaubiri upwalme wa nongo na abile kafundisha makowe kunani ya Bwana Yesu Kristo kwa ujasiri woti ndupu ya kanikie.

Romans

1

¹Paulo, tarisi wa Yesu Kristo, ywa kemilwe panga mtumishi, ywabagulilwe mwanja likewe Iya Mnongu. ²Alingalikowe lyalibaite zamani pitya kwa manabii bake mumandiko matakatifu. ³Yaihusu Mwana wake, twabele kwimulukolo Iwa Daudi kwa fano wa yenga. ⁴Ywembe atangasilwe Mwana wa Nnongo kwa ngupu ya Roho Mtakatifu kwa ufundo wa wafu, Yesu Kristo Mngwana witu. ⁵Pitia kwa ywembe tupejilwe upendeleo na utumisi kwa utii wa aminiya nkati ya bandu boti, kwa mwanja yalimo lyake. ⁶Nkati ya bandubo, namwengakai mukemilwe mwaba Yesu Kristo. ⁷Barua ye jinunwaboti mwabubile Rumi, mwmupendilwe na Nnongo, mwamukemilwe panga mwabandumwa atakatifu. Neema ibekasino, na amani buka kwa Nnongo tate bitu na Bwana Yesu Kristo. ⁸Wite, nenda kushukuru Nnongo wango nkati ya Yesu Kristo kwa ajili jinu mwaboti, mana aminia kwinu kwenda hubililwa mudunia lwote. ⁹Na Nnongo ga shaidi wango, naywembe nganitumikia kwa mwoyo wango nkati ya injili ya Mwana, wake, na mwanidumu kutabwa. ¹⁰Sayote nendaloba nkatiyoloba kwango kwandela yeyote mwiso wake nipatufanikiwa sayuno kwa mapenzi ga Nnongo kwa isa kasino. ¹¹Mana napundi kumona, lenga nani nipate kupeya mwenga baadhi ya karama ya mwoyo, mbate kwaimalisha. ¹²Mana, nipendikumpuya mwoyo pamope na mwee, kwendelaya imani kwa kila mmoja winu, jinuna yango. ¹³Tubwe mwalongo, nipendeli nkenetangu nyanya, malaya na chima nende kusulya isa kasinu. Lakini natikani kilwa mpalino. Hivi napendiba na matunde kacino kati mwaibile kwa bandu ba mataifa. ¹⁴Nilogulwa na Wayunani wa ageni na bembe mwarufu na nalo. ¹⁵Kwanyo, kwopenda kwango, nenga ni mitayari kwilonga injili kasinu mwenga mwamubile kwo Roma. ¹⁶Maana niboniya kwako oni injili, mana uwezowa Nnongo woleta wokopu kwa kila jwa aminiya kwakene Myahudi wete na kwabembe Myunani. ¹⁷Mana haki ya Nnongo ibi wazibuka imani hata imani, kati mwabaandike, "Mwene haki atama kwa imani." ¹⁸Maana ukalewa Nnongo ubiwazi bukakunani juyasi na sambu yoti ya bandu, nayo kwandelayo udhalimu kwi ibiya kweli. ¹⁹Sababu yayee, ngote ngange zatanganikilwa juu ya Nnongo kasabe gabi wazi. Na Nnongo bakiya. ²⁰Mana mambo gake kewengabonekane kinanoga, angabikiti wazi buka umbilwa kwa dunia. Nguna tanganikwa ilebe pilya kwa ilebe yuumbilwe. Mambo gani uwezo wake wangli yomoka n wa asili ya Nnongi. Namatokeo gake, bandu batupulyo baya. ²¹Asababu yayee, ingawa batangite kuhusu Nnongo, bantu kinelili jwembe kati Nnongo, wala bampelili shukurani. Kichongo chake babile, apumbapu mumawazo gabe, na mioyo yabe yene ulalo na yayuyilwe lubendo. ²²Bakemite panga bwelevu, kumbe bai alalo. ²³Bangalabwi utukufu wa Nnongo jwa kotoka alabika kwafano wa kuminyo ya mundu jwa alabika, naya kiyuni, na yaki inyama bene magulu mane, na yaiumbe yetambali. ²⁴Kwaiyo Nnongo alikwaleka baikengame tamaniya kwa mioyo yabe kwo usapu, kwayingayabeyo fezeheka kati iyabe. ²⁵Nabembe ngabagalabwile kweli ya Nnongo baubuso, naga abudu na kwitumikia iumbe badala ya Muumbaji, najwumbe gasifilwa milele. Amina. ²⁶Kwa sababu yee, Nnongo atikwaleka bai kote tama yabe ya oni, mana alwa wababe bakulei tumya kwabe kwa zamani kwa chilo chakibillo cha cgonguzu za zamani. ²⁷Nayembe kare, alalume numbe bagalei matumizi gabe ga zamani kwa alwawa na ngalambukwa na bene kwa bene. Habaa babile analome babapate na alalome ayabe ambaye gabile lilina boo bupejilwe azabu ya yayastahili oba kwabe. ²⁸Sababu bati kanaba na Nnongo muhutamw wabu alikwaleka bakote lunda lwabe lwangefaika, bapangeikowe makowe ngalongangefaika. ²⁹Batweli na ubaya wote, ulau, tamaa inanyata. batweli na bwigu, bulagana, bulwe ubocho, na mawazo gana nyata. ³⁰Nabembe abai, abocho, na bene kuchukya Nnongo. Bene pulugu, kiburi, na kwipwa. Bembe kasi yabe tuuga gananyata, batiikwa appendo babe. ³¹Bembe bangu lundi; baaminika kwa, ntupo mapanzi ga samani, bange hinuma. ³²Batangite kanuni ya Nnongo, no panga bandu babapanga makowe gagapalikwa kiwo, na mundu apanga kwa, bumbe nembe benda yekelyana na babapanga makowego.

2

¹Kwa iyo ntupu uzuru, wengu woukumu, mana bukana galugo mwukumu jwengu wuyeya hatia wamwene. Kwa maan wenga wauhukumu upangaikowe yeyelu yelu. ²Ila tutangite hukumu ya Nnongo ya kweli kwa bandu babapanga makowe katigo. ³Lakini wenga uwaseli, wenga wauhukumu balo baba panga makowe katingaa ingawa wenga na wenga wendapanga makowe gogogo. Je, walama na ukumya ya Nnongo? ⁴Au uwasa nchinisana juu ya wananchima wa wema wake, chelewa kwa adhabu yake, napumilia kwake? Je, utangiteli wema wake ukupanga wiyendeli toba? ⁵Ila kwanonopa

kwa moyo wako kwa mwoyo wako waukotoka tubu wibekya wa mwene akiba ya ukali kwa lisoba lilo lyaukumu, yani lisobalilolya ufunwowa hukumu ya kweli ya Nnongo. ⁶Jwembe alowa kunepa kila mundu kipemo sawana na gagapangage: ⁷Nabalo bembe kwa usafi wa tenda kwabe kunanoga bapalike lumbilwa, heshimilwa na kotokaharibika, alowa kwapeya ukoto wanguyomoka. ⁸Lakini kwa balo baimi, baba kutoka ku tii ukweli ila bailii dhuluma, nyangona ukale nkali walowaisa. ⁹Nnongo alowaleta dhiki na shida kwa kila nafsi ya mubandu jwa pangite sambu, bakwanza Ayahudi, na Ayunani numbe. ¹⁰Lakini lumbilwa hesima na amani yalowaisa kwa kila mundu jwapanga wema, wakwanja Myahudi na Myunani nembe. ¹¹Mana ntupu punde yulwa kwa Nnongo. ¹²Mara kati mwebile bana nchima babakosike bila salia balowa oba obabila seliy, nakatibagena nchima babakosike lengana na selia balowa hukumilwa kwa selia. ¹³Mana sobabayowene selia ngakwapanga bene hakinonge ya Nnongo, hii ila babai panga salia ngababalangilwa haki. ¹⁴Mana bandu balumiani babakotwike baana selia, hapanga kwa asili ya mambo ga selia, bumbi, babi kwa selia mroyo yabe, ingawa bembe entupu selia. ¹⁵Kwa lili baboenekana matendo gagapalikwa kwa wajibu wa selia baandike nkati mumioyo yabe. Dhamili yabe nembu yunda kwa shuhudia benabe, namawazo gabe bene augunda kwa shitakya au ngalendela bene. ¹⁶Nkali kwa Nnongo. Haga apita masoba ambago Nnongo alowa kwikumu sili ya bandu bote sawasawa na injili yango kwandela ya Yesu Kristo. ¹⁷Tunkoye mwikoya Mwayahudi mwanutani kali mu selia, uopuli kwa kwisifu kati ya Nnongo, ¹⁸tungatangitu mapenzi gake, nolinga ikowambayo yutota utina nayo, babayolangilwa na selia. ¹⁹Natubaye witi wina ujasili panga wunga a mwene wa korongosi wa bangeminyo, weya kwa balo bababile mulu bindo, ²⁰wawasaisha alalo, mwalimu wa bana, nanyinyo kubile nayomu selia kali mwi ili mu na kweli. ²¹Wenga basi waumwukumu jwengu, je, wifundisha wa mwene? Wenga wauhubiri kutokajiba, wagaujibu lili? ²²Wenga waubaka na mube mwamaliza, je? Wenga wa malaya li? Wenga wawichukya sanamu, je ujiba mu nyumba ya Nnongo? ²³Wenga wawiluma mu selia je hufedheheshwa lili Nnongo kwa kwite kwana selia? ²⁴Mana "lina lya Nnongo lyunda fedheheshwa kati ya bandu bangeamini ya jinu, "Kati mwa baundike. ²⁵Kwa maana inilwalikombe kwenda fika mene kolii selia, lakini wenga mana ubile kawikana selia, inilwa kwako kulowapangilwa ntupwimilwa. ²⁶Bai, banaibile, mundu jwangu imilwa kayendela kuikamwa mwaipalikwa selia, je kotoka kwake inilwa kwaputo lwa lipanga ainilwe? ²⁷Najwebu jwaibadoinilwa kwa asili aloiwalu kuku ukumu mana utimisite selia? Hayu kwa sababu ubina mwandiko gaga andikilwa na likombe lakini bado wikana salia! ²⁸Maan jwembe Myahudi jwabele kwa hali ya panja; wala ini lwa sio kwa panjabaili. ²⁹Lakini jwembe Myahudi jwwabile jwa nkati, nalikombe lya mwoyo, mumwoyo, sio mumandikoli. Sifilwa kwa mundu kwa nyoibukanali na bandu ila kwa Nnongo.

3

¹Hivi faida gani yabile nayo Myahudi? Na faida likokombi na mani? ²Ino gitu kwa kila ndela. Awaya goti, Ayahudi bapejilwe ufunuo buka kwa Nnongo. ³Lakini, ibikiliwi kubina Ayahudi benge ntupu imani? Je, Kutoka aminiya kwabe aminiya kwa Nnongo ba ubocho? ⁴Ntupu. Badala yake, uneke Nnongo abonekane nkweli, hataifei kila mundu mmocho. Kati mweandikilwe, "Uwese baureka na panga wa mwene haki mumakowe gako, na wawezeshinda mwene kojingya muhumumu." ⁵Lakini manaibile dhambi jitu walowabonekana hekiya Nnongo, tubaye buli? Nnongo mdhalimu lilipagiya ukale wake, je abile nyoo? Nilongulabukana na mantiki ya kimundu. ⁶Ibinyoli! Akwandela ga nibasi Nnongo alu ukumu dunia? ⁷Lakini namanaiti kweli ya Nnongo pitya muubucho wango piyakumbilwa kwananchima kwa ajili yake, mwanja namani nibibado kanihukumilwa kati na mwene dhambi? ⁸Mwanja namani kati tubaye, kati mwa bandu kopiekiyu na kati benge nwabathibitisha panga twendalongula, "Tupange dhambi, linga gana noga ngaise"? Ukumilwa kwabe sawasawa. ⁹Kina mani kai? Twitetea twabene? Ntupu kabisa. Kwa sababu twabene tayari tutikwalaumu Ayahudi na Ayunani boti mpamo, panga babi pae ya dhambi. ¹⁰Haye kati mwende kilwe: "Ntupu mwene haki, hata yumo." ¹¹Ntupu mundu jwatangite. Ntupu mundu jwa mpala Nnongo. ¹²Bote bagalambwike. Bembe kwa pamope babile ntupu maana. Ntupu jwa panga wema, kabisa, hata yumo. ¹³Makolomelo gebe kati likabuli lya ngekulya. Milimi yabe itombiya. Sumu ya ngamboboibi pai ya mikano yabe. ¹⁴Mikano yabe ilweli laana na uchungu. ¹⁵Mangulu gabe gainalubele yo pengana mwai. ¹⁶Ubau na mateso gabi mundelega yabe. ¹⁷Bandu baa batangite ndela ya amani. ¹⁸Ntupu kunyongopa Nnongo nonge ya minyo gabe. ¹⁹Pano lelo tutangite kumbe cochote selia chakilongela ilongula na balobababile pai ya selia. Lenga kila nkano babile, nalenga dunia lyate tuwajibike kwa Nnongo. ²⁰Aji nikwa sababu ntupu mwili wa wabalangilwa haki kwa kwipanga matendo ga salia nnunge ya minyo gake. Mapitya selia sa kwitanga dhambi. ²¹Ibile selia, haki ya Nnongo itanga ni kwali. Tabakijilwe kwa selia ya manabii, ²²hoyo ni, haki ya Nnongo pitya kwa imani ya Yesu Kristo kwa wale wote ba baaminiya mana ntupofauti. ²³Kwa sababu boti pabangite dhambi na pungu kolwa na balaka ya Nnongo. ²⁴Babalangilwe na haki bule kwa neema yake kwa ndila yokombolelwa na Kristo Yesu. ²⁵Mana Nnongo alikupiya Kristo Yesu sato potanise kwa ndela ya imani kwa myai yake. Apijite Kristo kati ushaidi wa haki yake, kwa sababu kutulekelea dhambi ye pite. ²⁶Katika pumilia kwake. Aga gati pitya lenga bonekana balangilwa kwa haki mundu yoywete kwa sababu ya imani kwa Yesu. ²⁷Kubikwakobasi kwihumba? Bati bagana. Kwa misingi gani? Misingi ya matendo? Hata, ila kwa misingi wa imani. ²⁸Tubwetuyomolwa nyanya mundu abalangilwa haki kwa imani bila makowe ga salia. ²⁹Aoo Nnongo Nnongo wa Ayahudi? Jwembe Nnongo wa bandu bange aminiya na bembe? Ngamwebale, nabenge aminiya na bembe Nnongo wabe. ³⁰Manaibi kweli Nnongo yumo, alowa kwa balangwa ya haki na babange inilwa kwa ndela ya imani. ³¹Aoo twenga twibadilisha selia kwa imani? Ata! nchongo ya ango, tenga twikongondya salia.

4

¹Tulowa longela namani kai panga Abrahamu, tate bitu kwa ndela yunga, apatikine? ²Kwa maana manaitei Abrahamu abalangilwe haki kwa matendo, apeba na sababu ya kulumba, ila sio nnonge ya Nnongo. ³Kwenu mandiko ga bayabuli? "Abrahamu amwamini Nnongo, na abalangilwe panga abina haki." ⁴Tubwe kwa abandu jwapangaje lyengo, libilwa kwake kwa ubaya lili kwa bule, ila ni haki yake. ⁵Ila kwa mundu jwangu panga lyungo ila amwobilwa jwembe amalanga haki jwa bile nimha Nnongo, imani yake mundu jwo ibalangilwe panga ibina haki. ⁶Daudi na jwembe alongela kuhusu baraka kwa mundu ambae Nnongo amalanga haki bila matendo. ⁷Akojike, "Babalikilwe balo ma sambi gabe basamiilwe na bembe nembe ubaya wabe utiwekejelwa. ⁸Alibalikilwa mundu julo ambae Nnongo amalagwalili na dhambi." ⁹Buli badala jenu kwa ajili ya bandu babainilwe bai, aoo na babakotwike inilwe? Mana twenda longula, "Kwa Abrahamu amini kwake yabalangilwe panga haki." ¹⁰Ivi twabalangilwe kitiwi? Wakati Abrahamu aimilwe au aibado inilwa? Labile liainilwe, ila abibado inilwa. ¹¹Abrahamu apokialama ya likombe. Agogo wabilwe muhuri yulo haki ya imani yabile nayo tayari kabla amani ilwalili. Matokeo gake alama ya apangilwe pango tate ba bahamini, hata bangu inilwe, kwinama panga haki ngayabalangilwa. ¹²Ayiee inamana Abarahamu b mpangite tautuba, totali sio bainama baba inilwe bai, ila hata balo babakotwi kekwikote njayo lati bitu Abrahamu. Nayee, nga imani yabile nayo kwa bange inilwa. ¹³Mana yabileli kwa selia kwamba ahadi ipiyilwe kwa Abrahamu na kwa lukolo lwake, ahadi panga baridhi dunia. Ila yapitya muhaki ya imani. ¹⁴Maana itei manaya panga balo ba selia gabe riothi, imani ibiyabule, na mwatu aidile ingalabwike. ¹⁵Maana selia ileta ukale, lakipalo pange selia, napabile kotoka utii. ¹⁶Kwa sababu yupitya kwa imani, linga ibekwa uruma. Matokeo gake, ahadi ni dhaidi kwa lukolo lwote. Nalukolo lo kisabe ngabatangite suria baili ila nabalo ba imani ya Abrahamu. Mana jwembe tante bitu twaboti, ¹⁷kati mwaiandikilwe, "Nikupangite panga tati ba nnema goti." Abrahamu abile nkali ya upeo wa juto jwa aminile, tani, nnonga jwa puya maiti ukoto na kugayeya makowe ga gakotwike balingagawezebaa. ¹⁸Licha ya aliyoti ya panja, Abrahamu kwojasili aliaminiya Nnongo kwa makoba gagaisa. Ndomana abile tate ba mataifa ganasima. Boka na silosakilogelikwe." ¹⁹Jwembe abile lilimpungupu muimani. Abrahamu ayeke ti panga kuwa jenga yake mwene iyo mwile wa - abile na miaka karibu mia jimo. Kai abile na hali yowa ya ndumbo ya Sara. ²⁰Lakini mwanja mwa mwaidi Nnongo. ²¹Atangite yopanga cheelo cha mwaidi, Nnongo kaibinguwezo wo kamilisha. ²²Naji nembe ya balalangilwe kasake panga haki. ²³Naandikilwa sio kwa faida ya kebai. ²⁴Yaandikilwe ka faida jitu twenga, kwa babekilwe balangilwa, twenga twatuaminiya nkati ya jwembe jwa mfufuwite Bwana wetu Yesu buka mukiwo. ²⁵Ajoo ngayolo jwapijilwe kwa mwanja ga makosa gitu wa kunyoya lenga tupate balangilwa kwa haki.

5

¹Kwa sababu tubalangilwe na haki kwa ndela ya imani, twina amani na Nnongo kwa ndela ya Ngwana wetu Yesu Kristo. ²Kwipitya jumbe twenga na twabembe tupatike tusa kwa ndela ya imani kwa huruma ye ambayo nkati yaka twanda jima. Twenda furhi mujasili watupuya Nnongo kwa ajili wengi, ujasili ambao twasiliki mu utukufu wa Nnongo. ³Alebaili, lakini twa lowa pulaika mumateso ngitu. Tutangite tuseka ngakubeleka pumilia. ⁴Pumilia ngakubeleka jeketelwa, najiketelwa beleka ujasili kwa ajili ya wati wenge. ⁵Ujasili ango ukukatisha litama, kwamwanja upundo wa Nnongo upunganike mumioyo jitu pilya kwa Roho Mtakatifu, jwapijilwe kasitu. ⁶Palwa bile tu tuwesali, kwa muda wake Kristo atiwa kwa ajili ya waovu. ⁷Yalolwa bangumu yumo wa kwa ajili ya mundu mwene haki. Ibinyonyo, malayunge mundu alwewezathubutu wa kwa ya mundu mwema. ⁸Lakini Nnongo atuakikishi upundo wake mwene kasitu, mwanja pa twabile bado twabene dhambi, Kristo atiwa kwa ajili jitu twenga. ⁹Na zaidi ya gote, na mbiya yambitubalangilwe haki kwa mai yake, twalowa pona buka mu nyongo ya Nnongo. ¹⁰Mana, wakati wa twabile twa madui, twapatanisilwe na Nnongo kwa ndula ya kiwo cha mwana wake, nasana, badayo panga tupatanisilwe, twalowa lopolwa kwa maisha gake. ¹¹Nganyo baili, ila kaitupulaika na nkati ya Nnongo petya kwa Ngwana witu Yesu Kristo, kwopilya jwembe ambae siku yuno tupokile upatanishopo. ¹²Nganyo lelo, mana pitye kwa mundu yumo dhambi ya jingi mudunia, kwa ndela yee kiwo chajingi kwa ndela ya dhambi. Na kiwo chati ene akwa bandu bote, maana boti bapangite dhambi. ¹³Kwa kuwa mpaka seli, dhambi yabile mudunia, lakini sambili ibalangilwali maana ntupu selia. ¹⁴Hata nyoo, kiwo chalawalike buka Adamu mpaka Musa, hata nani yabalo babakotwike panga sambili kati kwa kani tii Adamu, najwembe ga fano wajwalowa. ¹⁵Lakini hata nyoo, zawadi ya bule si kati likosa. Maana itei kwalikosa lwa jumo bana chima batiwa, zaidi sana uruma ya Nnongo na zawadi kwa uruma mundu jumo, Yesu Kristo, itizidi yongezeka kwanandima. ¹⁶Kwa kuwa zawadi siyo panga gayulo jwapangite dhambi. Lakini kwa penda kwananchima, ukumu ya sambili ya tiisa kwa mwanza kosa kwa mundu yumo. Lakini kwa upande wingi, kipawa cha bule chakibukana balangilwa haki saisi baada ga makosa gananchima. ¹⁷Kwa hiyo manaitei kwalikosa lya mundu yumo, kiwo chatawalike pitwa kwa yumo saidi sana balo baba uruma ya nanchima pamope na kipawa cha haki balowa tawala petya maisha ga yumo, Yesu Kristo. ¹⁸Nganyo basi, mana ituipeya kwa likosa limo bandu bote icha kuhukumu, kwopetya kwa kitendo chio cha haki kwaisile balangilwa kwa haki ya masi ga bandu bote. ¹⁹Mana kwo putya kotoka tii kwa mundu yumo bana nchima bapangilwe bena sambili, kwa hiyo petya kwa utii wa mundu yumo baingi bapangite bene zambi kwangopetya utii bananchima pangilwa bene haki. ²⁰Lakini selia ya yingi pa jimo lenga likosa liwese landala. Lakini pandu pebi zambi yananchima uruma yatiyongeyeka zaidi. ²¹Yapijile lenga wite kai sambili mwetawalite mukiwo, ngamwebile hata uruma yenda weza tawala petya mu haki kwa sababu ga gageyomoka petya kwa Kristo awana witu.

6

¹Tubayebuli? Tuyendeli mu zabi lenga uruma iyoguseke? ²Ata. Twenga twa tuwile mu zambi, tulowawesa buli kai tamamo? ³Mutangitelili balo baba batisilwe nkati ya Kristo babatizwi mumaiti gake? ⁴Twabile twasikilwa pamope najwembe pitya mu utizo mu kwiwo. Aywe yapangilwe linga kati Kristo mwajumwike buka mukiwo. Petya mu utukufu wa wa Tata, lunga natyenga tuweze tyanga mu wayambie wa maisa. ⁵Maana mana tu unganisilwe pamoja na jwembe katika mfano wa kiwo sake, twanganisilwe mu ufufuo wake. ⁶Twenga tulangite nyonyo, umundu witu wa zamani watisulubiswa pamoja na jwembe, lenga yunga ya zambi ualibikwe. Ayee yabunkite lunga witu kana tuyundeli batwa atumwa ba zambi. ⁷Jwembe ywawile apangilwe mwene haki lingana na zambi. ⁸Lakini mana tuwile pamope na Kristo, tuaminiya panga twalowa tamaa najwembe kae. ⁹Tutangite panga Kristo atiji fufujilwa buka kamukiwo, najwembe maiti lili kae. Kiwo kitawala lili kare. ¹⁰Maana kwa abari ya kiwo chawile mu zambi, awile mala yimo kwa ajili ya bote. Hata nyo, maisa gatama, atamakwa ajili ya Nnongo. ¹¹Kwandela nyoo, namwenga na mwenga mupalikwa kwibalanga mwile katika zambi, ila mwakoto kwa Nnongo nkati ya Kristo Yesu. ¹²Kwa sababu yo kana uye keti zambi itawale payenga yako lenga uweze kwitii tama zake. ¹³Kene wapiye seme ya yenga tako mu zambi kati yombo yangu haki, ila wipiye wa mwene kwa Nnongo, kati bababile akoto buka mukiwo. Na mwipeye sehemu ya yunga jinu kati yombo ya haki kwa Nnongo. ¹⁴Kana mwileke zambi itawale. Kwa kuwa mubili pare ya salia ilapaje ya uruma. ¹⁵Kinamanile? Tupange zambi kwa sababu tubilili pae ya salia, ila pae ya uruma? Hata. ¹⁶Mutangite lili panga kwake jwembe jwa ipiye mwene kati atumishi jwembe ngapanga mtumisi wake jwo, jwembe ngamupalikwa ku mtii? Ayee kweli hata kwa menga mwatumwa ba zambi yaipalekya kukiwo, kutumwa wa tii, waukepeleka ku haki. ¹⁷Lakini tushukuru Nnongo! Kwa kuwa mwabi mwatumwa ba zambi, lakini muyowmite tii buka mumwoyo kati mapundisha gampokile. ¹⁸Mupangilwe uru buka mu zambi, na mupangite watuwa ba haki. ¹⁹Nilongula kati na mundu kwa sababu ya mapungu gamili yinu. Kwa maana kati mwabile mwamwipiyete iungo ya yenga jino, ba mwatumwa ba haki kwa takasika. ²⁰Kwa kuwa mwapoki atumwa ba zambi, mwabile huru kutalu na haki. ²¹Kwa muda wo, mwabile na litunda gani kwa makowe na kwa saayeno mwibona oni kwa agoni kiwo. ²²Lakini kwa sayeno mupangilwe uru kutalu na zambi na mupangike mwa atumwa kwa Nnongo, mubi na litunda kwa ajili ya utakaso. Buka ukoto wangeyomoka. ²³Kwa sababu sala wa zambi ni kiwo, ila zawali ya bure ya Nnongo ni bwomi wangeyomoka kwa Kristo Gwana witu.

7

¹Ao mutangite kwako, mwakolengwa (kwa kuwa ni koya na babatangite salya), kwa kuwa salya itawala mundu jwabile mwomi? ²Ajwo nwawa jwa kondeke atabilwe na salya kwa ajwo mchengowe mana abile nkoti, ilimene oyomwike mene awile, akowa pangali mutabilwe ya salya ya ndoa. ³Tubwele basi, wakati abo asungobabe babi aomi, mene itui atama na nalume jwenhe, akemelwe, mmalaya. Ila mene aboa senga babe bawile, bai lusa kwa salya, hpo apangali mmalaya, mene itei akonda kwa mnalume ywenge. ⁴Kwayo, mwakolongwa na mwenga, mwapangilwe maiti kwa salya kwa ndula ya yenga ya Kristo. Ibile nyo lenga mupale unganishwa na jwembe, kwa ywembe jwa fufuliwe buka kiwo lenga tuweze kupanga Nnongo matunda. ⁵Maana patwabile haya payiga, tama ya zambi yatijumu kilwa mniungo yote kwandela ya salya na kwipanya maiti matunda. ⁶Ila sayeno tuyongolilwe buku mu salya. Tweli mulo hali yayatupingite. Lenga twenga tupatu tumika mu hali ya yambe ya Roho, na si hali ya zamani ya andiko. ⁷Tulongule buli? Salya zambi? Ataa. Ala nyo, mbule kwitangali zambi, ila kwa ndula ya salya. Kwa kuwa mbeletangali tamaniya bilasalya ikakotoka baya, "Uneutamani." ⁸Lakini zambi yapatike nafasi kwa yelu amri ni takatifu, ua haki na ukoto. ⁹Nanenga nabi na koti hapo zamani bila salya, lakini payaichi yetu amri, zambi yapatike ngupu, nanenga ngana wile. ¹⁰Jelo amri yepeleta ukoto yatigalambuka yabi kiwo kasango. ¹¹Kwa maana zambi yapatike nafasi kwa yelu amri na yatingonga pitya mulomu amri yatinibulaga. ¹²Kumbe seliya takatifu, nayelo amri nembe takatifu, ya haki na yaukoto. ¹³Kumbe hiyo yaibele yaukoto yabile ya kiwo kasango nenga? Kana ibu nyoo kabisa. Lakini zambi, yabone kine panga zambi hasa pilya kwa yulonjema, yaileta kiwo ngali yango. Ayee yabile petya kwa yelo amri, zambi kene yapange mbaya muno. ¹⁴Mana tutangite panga salia tubwakwake niya mwoyo, lakini nenga na mundu wapayunga, nipe mejilwe pai yo utumwa wa zambi. ¹⁵Mana lya nilipanga nilitangiteli kabisa. Mana lelo lyanipendile kulipanga, nilipanga kwako, na lyanidukya, nganilipanga. ¹⁶Lakini mana nilipangite lelo lyani kotwike kulipend, seliya yenda kuniyuketya yopanga salia ni nngoto. ¹⁷Lakini nenga lili nafasi yango yanipanga lyo, ila yelo zambi yaitama nkoti yango. ¹⁸Kwa maana ndangite nkati yango, yaani nkati ya payenga yango, litama kwako likewe linanoga. Kwa kuwa tamaniya kwa limanoga kti yngo, ila nipa kwako. ¹⁹Kwa maana tulolina noga lyanilipundile nilipanga kwako, ila lelo libaya lyango twike kulipenda ngalyondenda. ²⁰Tubwe mana kandenda lelo lyango twikulpenda, si nenga kiyongo ngani panga, kumbe yelo zambi yango yaitama nkati yango. ²¹Ndangite ibilehaki ngati yango yaipala panga lyalibile lizuri, lakini ubaya ubile nkati yango. ²²Mana nenda kwifurahikya sheria ya Nnongo kwa mundu jwa nkati. ²³Lakini nibona tofauti nkati ya viungo ya yega yango. Ingawa kwina ngonda juyo kami ya yambi na mulunda lwango. ²⁴Ne na mundu wene huruma! Nyai jwaweza kunilopwa yuga ya kiwo? ²⁵Lakini ni shukulu Nnongo na Yesu Kristo Ngwana wito! Nganyo. Nenga na namwene kwa akili yango nitumikiya selia ya Nnongo. Ila kwa yunga nitumikia kanuni ya zamb.

8

¹Tubwelulo tupu azabu nkati ya bababile nkati ya Kristo Yesu. ²Kwa sababu, kanu ni ya Roho wakoto waubile katika Kristo Yesu inipangite nenga ba huru kutalu na kanuni ya zambi na kiwo. ³Mana kila sasa chiundwi salya, panga mana yabile lina ngupu mu yenga, Nnongo apangite. Atumite wana wake wakiyake kwa mfana wa yenga ya zambi abe

sadakwa zambi na kwiukumu zambi kwa yoega. ⁴Apangite nyoo langwa kwa selia gatimu nkati jitu tunga twatujunda bila futa makowe gamuyenga, ila kwa kotea makowe ga Rohoni. ⁵Baba ukate ikote ya yenga waza kwabe makowe ga yenga, lakini jwa ifu to Roho бага waso na mwoyo. ⁶Sababu niya yayuga kiwo, ila niyaga ya Roho bwomiwa milele amina. ⁷Hayeye kwa sababu niya yaye adui wa Nnongo, sababu itilili saliya ya NNongo, wataiweza kwa eshima. ⁸Balo baba ukota yega baeza kwa kupendeza Nnongo. ⁹Hata nyo, paba bamuyega ila mumwoyo, mana itekweli mu Roho wa Nnongo tama nkati yake jino. Lakini mundu wano ntupu Roho wa Kristo jembe jwake kwako. ¹⁰Mana kristo abi nkati jino yega iwile kwa ikowe ya dhambi ila mwoyo ubikote kwa ikowe ya haki. ¹¹Meneitei Roho wa yolo jwa mfufuwete, Yesu buka mukiwo atama nkati yinu jwembe jwa mfufuwite Yesu buka mukiwa alowa kwiipeya yega jinu ya kiwo ukota kwa ndela ya Roho wake, jwatama nkati jinu. ¹²Nya nyo basi, mwalongo bangu twangwatubi na deni, ila kwa yega kwa tutame katemwaipendi yega. ¹³Maana me waite katamaliwa ndela ya yega mwika bibu yanko, laniki kwa Roho muga yubeya matendo genge namwenga mwalama. ¹⁴Maana kati bengu bana nchima babo ongozuro na Roho wa Nnongo, haba bana ba NNongo. ¹⁵Maana mupoki kwa mwoyo wo watumwa kai hata muyogope. Baadala yake, mupoki mwoyo wapanga mwabane, kwlwo twondolela, "Abba, yani Tati!" ¹⁶Roho mwene enda kutuakikisha nanyine Roho jito yo panga tenga twabana ba Nnongo. ¹⁷Maitei kweli twalowa teswa na jwembe lunga tupate lumbilwa pamo jana jwembe. ¹⁸Kwa kuwa indabalangilwa mateso ya wakati ngo panga ntupu kilebe nikifananise na utukufu wa wabonekana kasitu. ¹⁹Maana iumbe yoti yunda tazamia kwa tamania kwananchima bonekana kwa mwana wa Nnongo. ²⁰Mana umba na kwembe pangite pare ubocho, sio kwa penda mwene, ila kwa sababu yake jwembe jwa itisiike. Na muli tumaini. ²¹Umbaji wene mwembe wapikitwa huru na huyulwa mu utumwa wo alibika, na kujingiya mu uhuru wa utukufu wa bansu ba Nnongu. ²²Tutungite panga umbilwa na wembe wenda minya na teswa wo minya pamope hata leno. ²³Nganyi baili, inatwabene bene twatubita wilembo yo Roho - natwenga twabembe twenda minya mu nafsi yitu, katulenda pangi, wa twabana, yanikombolwa kwa uga jitu. ²⁴Kwa tegemea kwotwati okoyelwa. Ila satukilenda ge sabonekine ntupo kibonekana? ²⁵Ila anakatukilenda kilebe cha tukotoka kukibona ntupu chatukulenda. ²⁶Nganyinyo nyo, Roho nembu kutuyangatia kwo minya kwitu. Maana tumanyili yupa kali mwaipangilwa, lakini Roho mwene kutulobya kwo minya uwezalili atabaya. ²⁷Njwembe kwilingulwa mioyo na kwitanga akiri ya Roho, jwembe loba kwaniaba ya baba aminile lengana na mapenzi ga Nnongo. ²⁸Natwenga tulangite panga bote babampendi Nnongo, jwembe tenda kila kilebe panona na wema, kwa balo babakemilwe kwa likusudi lwake. ²⁹Maana balo boti batangite buka zamani, ata kwa sawa, buka zamani afananisa na kwana wake lago jwembe abe mwelewa kwanza nkati ya alongo baingi. ³⁰Nabalo basawile buka zamani, napembe akemite nabembe, nabalo bakemite hobo abalangite baina haki. Na balo bababalangite mu haki na bembe ati kwa tumba. ³¹Tubaye hali kuhusu ikowe yee? Nnongo mana abile upande witu, nyai jwaba kunani jitu? ³²Jwembe jwa kotwike kuneka mwana wake mwene ila atikumpiya kwa ajili jitu twenga twabuti alowa kosa buli kutukilimia na makowe goti pamoja na najwembe? ³³Nyai jwapala kwa sitakya ba achawi Nnongo? Nnongu ga jwalabalangya ahi. ³⁴Nyai jwalowa kumwokumu adhabu? Kristo Yesu ngajwawile kwa ajili jinu, yaaga ywembe nembe jwa yakote kwa na zaidi yago, jwembe nembe atiyoyelwa. Enda tawala pamoja na Nnongo na pandu pa heshima, na kai ngatulobya. ³⁵Nyai jwalowa kututenga na mwtupendi Kristo? Dhiki, ao shida, ao tese lwa ao njala, ao utopo, ao hatari, ao lipanga? ³⁶Kati mwabaandike, kwa mwanja wenga twenda waa mutwe kati chote. Batu balangite kati gondolo jwo chinjilwa. ³⁷Kwa ikowe yoyote twenga twa shida kati jwembe jwatupendike. ³⁸Maana mbakiyilwe panga kiwo, ao ukoto, wala malaika wala utawala, wala ilebe yaibile, wala ilebe yayaisa, wala ngupu, ³⁹wala yaibi kunani, wala yi ibile, pae, wala kiumbe senge chochote, kiweza kwa kututenga na upelwa kwa Nnongo, ga Kristo Ngwana witu.

9

¹Nilonge kweli nkati Kristo. Nilongela li ubocho, dhamili yango hushuda pane na nenga nkati ya Roho Mtakatifu, ²kuwa kwinahuzuni ngoho na minya kwa ngukotoka nkati ya mwoyo wango. ³Mbele tamaniya nenga wamwene laniwa na bengelwa ekutalu na Kristo kwababu ya alongo bango balo banibile nabo pamope kwa payiga. ⁴Abembe ni Waisraeli, bababina ali ya pangika bana, wa utukufu, wa malagano, na zaidi ya sulia, kunoba Nnongo, na ahadi. ⁵Bembe batilongelwa bembe Kristo atiicha kwa heshima kuwala mwili goo, najwembe ni NNongi wayute - najwembe alumbilwe bila yonoka. Amina. ⁶Lakini si ahadi za Nnongo itishindwa timya. Maana sio kala mundu jwa nile Israeli ga Mwisraeli halisi. ⁷Lakini, hata kibulekwi wa Abrahamu ni bana bake halisi. Ila pitya kwa Isaaka lukolo walowa kernelwa. ⁸Ibi nyanya, bana na yenga sio ba Nnongo. Ila bana ba tia ahadi babonekana ba kati lukolo. ⁹Maana ale ga likowe lya ahadi: "Muda wa majira go nalowaicha, na Sara apeyelwa mwana." ¹⁰Nga ale bai, lakini baada ya Rebeka jingya ndumbo kwa mundu jumo Isaka tate bitu - ¹¹Kwamba bana babi bado bana bele kwa kwoko na aiana panga lili lyolyote linanoga aulibaya, lenga likusudi lya Nnongo lengana na chawa ligeme, wala kwa matendo lili. Ila kwa sababu ga yule jwa kemilwe. ¹²Jabaite, nkala atumikia, "Nnuna." ¹³Kati mwaandikilwe: "Yakobo na mpundike, ila Esau ni mpendikwo." ¹⁴Bai lelo tukoyekwa? Je kwina iba kwa Nnongo? Ata. ¹⁵Mana alongeina na Musa, "Naba na samake kwa jele jwanasamiya, na bana na uruma kwa jole jwanamwulumia." ¹⁶Kwanyo, sio kwa sababu ya jyumbe jwapala, sio kwa sababu ya jwembe jwatila, lakini kwa mwanza Nnongo, ngabi na uruma. ¹⁷Mana maandiko longulo kw Farao, "Kwa likusudi le malumu na tikutundobeya, lengo ni kulaye ngupu yango kasako, lenga lina lyangu bali tanngaze panema wote." ¹⁸Nganyo bai, Nnongo ba na uruma kwo jwojwote jya mpendile, na jwapala kupenda, kupanga kibuli. ¹⁹Mwiso wabaya kasongo, "Mwanja namani bado kalibona likosa? Jwako jwapile sawasawa na mwapundi jwembe?" ²⁰Chachongo chake, mundu, wenga wauyangwa kina chogo cha Nnongo? Kwanda wezekana chakiu kulikwe, "Longela kwa jwamwikwilu, mwanza

namani uniukwinyo?" ²¹Tutangite kwanja ukwa aina haki kwa kitope lengeneza kikowe kwa mwatumizi gapendi mwene? ²²Buli NNongo, jwabitayari jwo laya ukali wake na panga ngupu yake tangananekwa, atistaili kwa punilia wa lengana yombo ya nyongo yaipekilwe kwa kwitiniya? ²³Buli mana wapangite yananchima lenga wilaya yananchima kwa utukufu wake juu ya yombo ya uruma ya yomwile kibika kwa ajili ya utukufu? ²⁴Buli mene apangite na kanchima, na twenga twatukenite, siyo buka kwa Wayahudi bai, ila buka na Amataifa? ²⁵Kati mwabaite Hosea: "Nalowa kwa kema bandu bango bababile li bandu bango, na jwanipendile jwabile adui jwango." ²⁶Nayalowa ba palo pababaite kasabe, mwenga mwa bandu bango kwa hapo balowa aikemelwa mwa bana ba NNongo." ²⁷Isaya andalela jwuya Israeli, "Kati isabu ya bana ba Israeli ipule ba kati mwangi ya kubari, yalowaba kati linena ba baokolewa." ²⁸Mana awana alowa kulipotwa likowe lyake kwa nnema, mapena na kwatulia. ²⁹Na Isaya alongei hapo zamani panga Bwana wa majeshi atuleki kwako lukolo kwa ajili jitu, tulwe panga kati Sodoma, na Gomora." ³⁰Tukoya lwaku oti, bandu ba Mataifa baba kotwike pala haki, pabapatike haki, haki kwa aminiya. ³¹Laki Israeli, jwa ipalae selia ya haki, hai patikekwa. ³²Mwanja namani? Kwa sababu baibalikwe kwa imani, ila kwotendda. Bati kwikobala muliwe, ³³kati mwaikandikilwe, "Lolekeya, niligonjikeliwe liwe lya kwikobala lya Sayuni na mwamba wo kosea. Jwembe jwa aminiga muhe hapata kwaoni."

10

¹Mwalongo, niya ya moyo wangu na mwani luba kwa Nnongo kwa ajili yabe, kwa ajiwa wokovu wabe. ²Mana nabakiya panga bai nabidi kwa Nnongi, ila sio kwa ajili ya tanga. ³Kwa kuwa matangiteli haki ya Nnongo, na bapala haki yabe bene. Babile lili ati ba haki ya Nnongo. ⁴Kwa kuwa Kristo ndoti mwa kwaselia kwa ajili ya haki kila mundu jwa amini. ⁵Musa aandike yaihusu hiki yai isa buka ku salia: "Mundu jwapanga haki ya salia alowa tama kwa haki yee." ⁶Lakini haki yabuka na naimani ilingula nyo, "Kana ulongule mumwoyo wako, 'Nyai jwa nguluka jenda kunani?' (Ayu kumwuluya Kristo pae). ⁷Na kanaubaye, "Nyajwauluka mu;ebwa?" (Ayenga, kupeleka Kristo kunani buka mukiwo). ⁸Lakini ilogula namani?" Likowe libi karibu namwenga, mukono na mumwoyo wako." Ale likowe lya imani, ngatulitangaza. ⁹Manaitai kwa mukane wako unyu ketya Yesu yopanga ni Bwana, na kumwaminyu mu mwoyo wako panga Nnongo atikufufua buka mkiwo, walowe okoka. ¹⁰Sababu kwa mwoyo mundu aminiya na pata haki, na kwakano yuketya na pata okoka. ¹¹Mana liandiko lyendalogula, "Kila jwaaminiya hapatali oni." ¹²Mana ntupu tafauti kati ya Myahudi wala Myunani. mana Gwana yoyo yonga Gwana wa bote. ¹³Kwa kuwa kila mtu ambaye hulitiia jina la Bwana ataokoka. ¹⁴Kwa kitiwi benda weza kukema jwembe jwa bakotwike kumwaminiya? Na kwakitiwi baweza amini kwa jwembe na bananyowa kwa? Nabalowa yowa buli bila kwa hubiri? ¹⁵Na kwa kitiwi bawuza buhiriwa, bali tumilwa? Kati mwabaandike, "Jinsi gani mwagangolwike mgagulu gabalo ga batangaza likowe lya mema!" ¹⁶Ila bote bana yowa kwa injili. Kwa sababu Isaya abaite, "Bwana, nyaijwa yowine ujumbe wito?" ¹⁷Kwa hiyo imani icha badayoyowa, na yowa kwa likowe lya Kristo. ¹⁸Lakini nenda longula, "Je bana yowa kwa?" Ena, kwa hakika sana." Lelobe lyabe lipelike panja munema wete." ¹⁹Zaidi ya yoti, Nenda longela, "Je Israel batangite kwa?" Na Musa andalongula, "Nalowa kwa chokosa kwa yuga bwigu kwa bandu bababile taifa lyangutanganyikwa." ²⁰Na Isaya ni jasiri sana endalongula, "Napatikine na balo ba banipalikekwa. Kwa balababani." ²¹Lakini Israeli koya, "Masoba goti nayopite maboko lango ba bakatoka yongopa na kwa mundu agumu."

11

¹Bai nillongula, buli, Nnongo atikwa kwa kana bandu bake? Hata pasene. Mana nanenga na Mwisiraeli, wa lukolo wa Abrahamu, wa kabila ya Benyamini. ²Nnongo hakanikwa bandu bake, batangite buka samani. Je mutangitekwa liandiko likoya bwiusu jyo Eliya, jinsi mwampembelike Nnongo kuhusu Israeli? ³"Gwana, babuligu kinabii bako, na batibomwa madhabau gako. Nenga kiyango nganigalile, nabembe bapala bwomi wango." ⁴Na lijibu lya Nnongo likoya buli kwo kayako? "Nitubuka kwa ajili yango bandu elfu saba babakotoka kunkilikitya Baali." ⁵Nga atango, msikuyeno babile babaigilile sababu ya sawona uruma. ⁶Lakini manaibi kwa uruma, twenga le kupendelwa. Kichongo chango uruma yaba kai uruma. ⁷Namani kae basi? Likowe ambalo Israeli abile kalipala, aiana kipatakwa, ala baba chaulilwe ngabakipatike, na benge bayujilwe lubendo. ⁸Nakati mwaikandikilwe: "Nnongo apei apei mwoyo wo pwindala, minyo lenga kene balole na masikilo kene bayowe, mpake lino." ⁹Nembe Daudi endabaya, "Wileke meza abe ibe lupelele, ntego, pandu pokubala, na polepoleya kisasi sabe. ¹⁰Waleke minyo gembe gambe nalubend linga kene babone ukapinde ya migonga sayote." ¹¹Bai nenda lengula, "Je, bakobile mpatulpai?" Kana ibenyo. Badala yake, kwoshindwa kwabe, wokovu wikite kwa Amataifa, lenga bene kwa yuya bwingu. ¹²Mana tei shindwa kwabe kasabe utajiri wa dunia, na mana hasara yabe utajiri wa mataifa, ni kiasi gani zaidi yaba ukamilifu kasabe? ¹³Na sayino nilongula na mwenga bandu ba Mataifa. Kwasababu ni bi mtume wa wa Mataifa ngungu, nipuniya uduma yango. ¹⁴Lakini mbala kwa yuya bwigu bababile yuga jino na nenga. Kwale tulowa kwalopwa badhii yabe. ¹⁵Maana kanilwa kwabe ni ridhiana na dunia, pokelelwa kwabe kwalowa isabuli ila bwomi buka nkiwo? ¹⁶Mana matunda ga kwanza akiba, ngamwebile kwa litongi lya bwembe. Mana ndandai akiba, ndambi numbe kazalika. ¹⁷Lakini manaitai badhi ya ndambi itikilwa, kali wenga, lutambe mwitulumzeituni, lwati pandikiswa nkati yake, na mana watishiriki pamope na bembe katika mundandai ya utajiri wa mzeituni, ¹⁸kana wilumbe ju ndambi. Ila mene kawi lumba, wenga li wawiyangata ndandai, ila ndandai ikuyagate wenga. ¹⁹Bai lwalongula, "Ndambi yatitemulwa lenga nipate pandikizwa mukitepo." ²⁰Ayo kweli. Sababu yokotoka amnia kwabe batilemelwa, lakini wenga wayumi imara kwa sababu ya imani yako. KOna wiwase wa mwene kwa aliya kunani sana ila uyogope. ²¹Mana manaitui Nnongo menu ailekali ndambi ya asili, haki urumiya li na wenga kwa. ²²Linga, wute, mayunda gana noga na ukaliwa Nnongo. Kwo pande ngumo, ukale waisi kwa Ayahudi ngabembe batitumbuka. Ila kwo upande wengi, uluma ya Nnongo

kwisa kunani yako, mene waigala mu wema wake. Malayunge wenga na wenga aowakukana kutalu.²³ Na kai, mana bayendelwa kwa mwokutoka aminiya kwabe. Balo wa pandikizwa kai. Mana Nnongo abile no wo uwozo wopandikiza kai.²⁴ Mana manaitai mwenga mwati temelwa panja kwa ulikwa zamani mzeituni wa mwitu, na chachungu cha zamani mwati pandikizwa mu mzaituni wabe bune?²⁵ Mana mwalongo nipendikwa kenemutage, usikakana na siri yee, lenga wete kene mwabe na isima nkali ya wasakwinu mwabene. Siri yeye nikuwa nonopa kupitike Israeli, mpaka kanimiliki kwa matai pwa kwapapala isa.²⁶ Nanyo Israeli bote baokoka, kati mweandikilwe, "Buka Sayuni aowa isa jwa kutulopwa. Alowabuya ubaya buka kwa Yakobo.²⁷ Na alehe lyapanga lilagano lyango pamope na bembe, muda panalowa kwibuya zambi yabe."²⁸ Kwo upande wengi husu injili, benda kasilika kwa ajili yinu. Kwo upande wengi bukana kuchawa kwa Nnongo, bati pendelwa kwa mwanza ya kibokulo.²⁹ Kwa kuwa sawali ya kemelwa na Nnongo igalambuka kwako.³⁰ Kwa maana hapo zamani mwate ku nkana Nnongo, ila nambe yambe mujopete rehema sababu yo asikwabe. Kwanda yoyoyo, tubwe aba Ayahudi batiasi.³¹ Chakipitike kumbe buka na huruma yamnyaliwite mwenga bundoweza kai pokya rehema.³² Mana Nnongo atabite bandu bote mu uasi, lenga awese kuba hurumia bote.³³ Jinsi mwubile ngolo utaji na hekima na malipwa ga Nnongo! Ichunguzikwa kwako ukumu yake, na ndula ya ichunguzikwa kwako!³⁴ "Mana nyailwaitangite liwazo lya Gwana? Au nyai lwabile shauli wake?"³⁵ Ao nyai lwabi jwa kwanza kupuya kilube Nnongo, lenga alepulwe kai?"³⁶ Kwa maana buka kayake, na kwa ndela yake ya kayake, ilebe yoti ibile kasake ube utukufu wangeyomoka. Amina.

12

¹Kwanyo nenda kunoba, mwalongo, kwa huruma yake Nnongo, mwipiyi yega yinu ibe salaka yebi ngoto, yupuletike, yaiyeketye Nnongo. Aye ngaibada yinu yene mana.² Wala kenemupwatise na muna ya dunia lo, ila mungalambuke kwopangilwa mwayabe niya jimo. Mupangeny mupate tanga pulaika kwa Nnongo gagabile mazuri, ga kupylaikisa na gabikamilifu.³ Mana nendekoyo, kwa sababu ya uruma yanipeyilwe, panga kila mundu ambae abile nkati jinu apalikwa kwa wasa sana usu juu ya mwene kuliko mwapalikwa wasa. Ila, apalikwa wasa kwa hekima, kati mwaibile Nnongo apei kala yumo kiasi pulani cha aminiya.⁴ Kwa kuwa twinaiungaya nanchima muyenga jimo, ila sio iungo yoti ina lyungo limo.⁵ Nga nyonyo, twenga twatubi twabingi twi mundu yumo nkati ya Kristo, na iungo kila simo na nyine.⁶ Twina makalama gana nchima kwa kati uruma mwamupejilwe. manaitui makalama ga mundu ni unabii, na ipangilwe kwa kadi liya aminiya kwake.⁷ Meneitei makalama ga mundu ga huduma na atumike. Manaitai jwenge aina makarama ga pundisha bai apundise.⁸ Meneitei mundu jwengu makalama gake falaji, bai afaliji. Manaitai makalama ga mundu jwembe piya, apange nyo kwa kalimu. Manaitai mundu jwenge makalama gake angoza, na ayundeli kwa ungalifu. Manaitai mundu jwengu bonekana na huruma, na iyunduli kwa pulaika.⁹ Penda kana kube na ubocho; mucuki ubou, mukamwe ga gabi gananoga.¹⁰ Husu pendana alongo, mupendane mwabene na mwabene husu isima, mwisi mwane no mwene.¹¹ Husu bidii, kene muleguleke. Husu roho, mube na kanu. Husu Gwana, mutumikie.¹² Mupulaika mu ujasiri wamubile nawo husu masoba gagaicha. Mube na lenda kwa matatizo ngino musinde loba.¹³ Musiliki mu gabasikikwe baamini mupale ndule yanamanchima ya bonekana ukarimu.¹⁴ Walobi baraka boti babatesa mwenga; mwabariki wala kene mwalani.¹⁵ Mupulai pamope babapulaika, mulele pamope na babalela.¹⁶ Mubena mayimo mwenga kwa mwenga. Kana muwase kwa kwipuna, mwayukeli bandu bahali ya pae. Kene mube na hekima kwa mawazo ginu mwabene.¹⁷ Kana mwanepi mundu jwo jwote ubaya kwa ubaya. Mupange makowe gananoga paminyo ga bandu bote.¹⁸ Munekewezekana, kati mwaibekilwe kayino, mube na amani na bandu bote.¹⁹ Wapendilwe, kamwilupi kisasi mwabene, ila mwipeye nyongo ya Nnongo. Mana itiandikilwa, "Kisasi chango, "Nenga nalowa lipa, alongu Gwana."²⁰ "Ila mmaya wako abi na njala, unisu. Mana abina nyota, mpuimache. Kwa mwanza mana upangitenyo, ukalya makala ga mwoto mu ndewake."²¹ Kana ushindwe na ubaya, ila ubaya ushindwe kwa wema.

13 ¹Kila nafsi ibe na utii kwa bene madalaka ga kunani, mana ntupu utawala ila uboi kwa Nnongo. Na silikali yebile aibekite Nnongo.² Nga jwa panga selekali, hajwo apenga amri ya Nnongo; na balo babapinga balo wa pokya ukumilwa ju yabebene.³ Sababu atawala si botisa kwa babapanga gana nogali ila kwa babatenda mabaya. Je utama niya kotoka selekali? Upange gagabile mazuri, na walowa lumbilwa kwagoo.⁴ Nembe kumtumikia Nnongo wenga kwa ajili ya wema. Ila mana wapanga gana nyata, mwanja aputtwakwa upanga bila likosa. Kwa sababu mtumwa wa Nnongo, kunepa lisasi cha ukali kunani ya jule jwa panga mabaya.⁵ Nganyo ipalikwa utii, siyo tu kwa mwanja ukale, ila kai sababu ya dhamili.⁶ Aye nembe go lipa kodi. Nabembe utawala ni batumilwe na Nnongo, nabembe benda yundelya panga likowo lee.⁷ Munepe kila mundu jwa mdai: Kodi jwa takilwa kodi, ushuru jwa pala ushuru, kumnyogopa jwa palikwa yagopylwe, heshima jwa pali kwa heshimilwa.⁸ Msidaiwe na mtu kitu cochote, isipokuwa kupendana ninyi kwa ninyi. Kwa kuwa yeye ampandaye jirani yake ametimiliza sheria.⁹ Kwa kuwa, "Wapanga kwa umalaya, wabulaga kwa, wajiba kwa, watamaniya kwa, "Namana kwina amri yenge nembe, iyanga banike mumakowe ga :¹⁰ "Walowa kupenda jirani jwako wa mwene." Upendo umega kwa jirani wa mundu. Kwa nyo, upendo ngakamilishe salia.¹¹ Sababu yaye, mutangite muda, kwamba tayari muda wa buka mulugono. Mana wokovu witu ubikaribu sana ya wati ngolu patwa ami mwanzo.¹² Kilo kitiyundelya, na mutwe kati kwi karibu na tugabeke pabwega atenda ga mulobendo, natuwale silaha ya papyeya.¹³ Tuyende kati kubweya, kene kwa masikukuu ga madhambi no lobya. Na kanatuyende kumalaya na tamaniya yaikotoka keleboyulwa, na kwileka pitina na bwingu.¹⁴ Ila tuwamwale Gwana Yesu Kristo, na tyibeke nafsi kwa ajili ya yuga, kwa tamaniya kwake.

14

¹Mupoki jwemba jwabinule katika aminiya, bila piya ukumu husu tubwa kwake. ²Mundu yumo atinaminiya juyolya chochoti, najwenge jwa binnele ala mbaga bai. ³Mundu jwa lya kila kilebe kune wasalawe yulyu jwa kotoka lya kila kilebe. Najwembe jwa lyali kila kilebe kene amuhukumu jwenge. Jwa kila kilebe mana Nnongo ayo mwite kwipokwa. ⁴Wenga wanyai wenga wauhukumu mtumwa wa mtawala mundu jwenge? Nnonge ya Gwana wake panga yema au tumbaka. Lakini alowa kunkatuya, mana Gwana indaweza kupanga ayeme. ⁵Mundu yumo kwithamini lisiku limo yenge. Jwengu kwithamini siku yoti sawasawa. hebukila mundu aishawishi mu akili yake mwene. ⁶Jwembe ywa kamwa lisoba, alikamwa kwande la ya gwana. Na kwa yolo jwalya, alyakwa sababu ya Gwana. Na jwembe nembe piya shukuru kwa Nnongo. ⁷Maana ntopo jwa tama kwa nafsi yake, na ntupo jwa wakwa ajili yake mwene. ⁸Maitei twende lama, tulama kwa ajili ya Gwana. Na ikiwa tunakufa, tunakufa kwa ajili ya Bwana. Basi ikiwa tunaishi au tunakufa tu mali ya Bwana. ⁹Kwa sababu kwalikusudi ale Kristo atiwa na alowa tama kae, linga abe Gwana wa bote babawile babatama. ¹⁰Ila wenga, mwanja namani umwukumu Nnongo go? Nawenga mwanja namani usalau nnonge ya kitego cha ukumilwa cha Nnongo. ¹¹Mana iandikilwe, "Kati mwanitama, "Galongula Gwana, "Kachango nenga kila lingoti lya ngilikilya, na kila lulimi lwa numba Nnongo." ¹²Twembe, kila yumo alowapiya hesabu yake mwene kwa Nnongo. ¹³Kwa nyo, kana tuyendeli kae ukumwana, ila badala yake tuamwe nyonyo, ntupu jwa beka kikobala ao tengo kwamnongowe. ¹⁴Ndangite na nitishawishika kwa Gwana Yesu, panga ntupo kilebe cha kibi kichapu chene. Ni kwa jwembe tu jwa wasa kila kilebe usapu kwa sababu kasake usapu. ¹⁵Manaitai sababu ya chakulya nnongo alowa juzunika, utyangali kwo pendana kana umwalabiye kwa chakulya choko mundu kwa ajili yake Kristo atiwa. ¹⁶Hivyo kana mulusu yundo nginu gana nnoga gasababise bandu kwa lania. ¹⁷Kwa sabu utawala wa Nnongo si kwa ajili ya chakulya nywa, ila kwa ajili ya haki, amani, pulaika na Roho Mtakatifu. ¹⁸Maana jumbe jwamtumikiya Kristo kwa hali yu anyuketile Nnongo na bandu manyeketile. ¹⁹Nganyo bai, tubwate makowe ga amani na makowe ga kusenga mundu na bembake. ²⁰Kana wa alabiye lyungo lya Nnongo kwa mwanja chakulya, ilebe yoti kweli nnjapi, ila mbaya kwa mundu yolo jwa lya na kupanga jwembe kwikobala. ²¹Bola katoka lya nyama, waa nywa wimbe, wala chocho chalowa panga Nnongo wanga kubala. ²²Hiye imani malumu yobile nayo, nkati yoko wamwene na Nnongo. Utibalikilwa iyolo jwa iukumu mwene mu chelo cha kiyuketya. ²³Jwabina shaka ayomwile ukumilwa mwene kalya, sababu itokikotwike aminiya na dhambi.

15

¹Tubwe twenga twabi na ngupu tupalikwa kuputwa udhaifu wa babile adhaifu, na ntupali kwali kwipendekeza mwabene. ²Kila jumo ampendi jirani jwake kwani likowe linannona, kwania ya chenga. ³Kwani hata Kristo haipendili mwene. Badala yake, yabi kati mwaindikilwe, matukano, "Gabalo gamakutukine ganipatike nenga." ⁴Kwa chote cha andikilwe, kutubakiya, kwo kusu lya kwa petya pumilia, na petya kupuya moyo na mwandiko no ujasiri. ⁵Tubwe na Nnongo jwo pumilia na kuyuya mwoyo apai ba na lengo kwa kila yumo lengana yesu Kristo. ⁶Aweze panga nyo kwa majino, muweze ku numba kwa nkano ngumo Nnongo na tate Gwana witu Yesu Kristo. ⁷Nganyo mukalibishe kila jumo, kati Kristo mwapo kile, kwa utukufu wa Nnongo. ⁸Mwanja namani Kristo apangilwe, mtumwa wa likowe kwa lengo lya ukweli wa Nnongo. Apangite nyo lenga awese thibitisha aidi yyabkilwe kwa akinatatu. Na kwa amataifa kunumba Nnongo kwa uruma yake. Kati mwaiandikilwe, "Kwa hiyo nalowapia kunumba kasako nkati ya mataifa no yumba sifa mu lina lyake, ⁹na kwamataifa kunumba Nnongo kwa uruma yake. Kati mwabaandike, "Nganyo mipia sifa kayako kati ya mataifa nayumba sifa kwa lina lyake." ¹⁰Kae yunda baya, "Mupulaike, mwenga mwa bandu mwa mataifa, pamope na bandu bake." ¹¹Nakai, "munuume Gwana, mwenga mwa mataifa gote; leka bandu ba mataifa bati mu numbe jwembe." ¹²N Isaya alonga, "Kulowo ba kike cha Yese, na yumo jwakatuka tawala mataifa. Mataifa balowa kutumainiya jwembe." ¹³Tubwe Nnongo watutumaini alweleye pula yoti na amani kwo aminiya, lenga muwese yongekelwa aminiya. Kwa ngupu ya Roo Mtakatifu. ¹⁴Atanenge najwembe, muniutike namwe mwalongo bango. Nitishawisika panga, mwabene mwejazwa na wema, mejazwa na maarifa goti. Mutikunishawishi panga, mwenga mwendeweza ata imizana kila jumo na nnyine. ¹⁵Ila niandike kwo jasili sana kachinu kuusu ikowe fulani lunga kunkombokeya kae, sababu ya kipawa chanipejilwe na Nnongo. ¹⁶Kipawa ache chabile lenga niweze bana tumwa wa Yesu Kristo jwatumilwe kwa wamataifa, kwipiya kati kuhani wa injili ya Nnongo. Mbule weza panga nyo lenga kwipiya kwango kwa mataifa kube kyekekilwe, ibukilwe bwega na Nnongo kwa ndela ya Roho Mtakatifu. ¹⁷Hivi pura yango ibi na Kristo Yesu na katika maowe ga Nnongo. ¹⁸Kwani gwesa kwa paya longela lyolyoli ila kwa Kristo atikamilisha petya kasangu tii kwa mataifa. Aga makowe gatimile, ¹⁹kwa makowe na panga, kwa ngupu ya dalili na maajabu, na kwa ngupu ya Roho Mtakatifu. Aye yabile lenga buka Yerusalemu, ndindikiya kutalu kati mwabile, niweze kwputolya panja kwa timiya injili ya Kristo. ²⁰Kwa ndela yee, lengo lyangu libile kwitangaza injili, lakini sio patanganikwe Kristo atanganikwe kwa lina, lenga, wete kana ngwese senga singi wa mundu jwengu. ²¹Kati mwabaandike kwa jwembe: "Jwembe ntupu abali yake aichile balowe kumona na latubabakotweke kumona, na balo babakotwike kunyowa balowa kutanga." ²²Kwanyo nabile kai nitizuwiliwa mala yana nchima icha kachinu. ²³Lakini leno, ntupu kai semu yoyote mumikoa yee, nanende tamaniya kwa iaka yana nchima icha kajino. ²⁴Hii vyo mara yote mananji Hispania, ndegewe ya kumona mana nipetile, na weza pekelwa ndela yango na mwenga, bada ya pulaikya shiriki na mwe kwa wakati. ²⁵Lakini niyue Yerusalemu kwa udumia amini. ²⁶Mana ya tikwapendeza bandu ba Makedonia na Akaya panga nchango malumu kwa wasikini nkati yake bahamini ba Yerusalemu. ²⁷Ayo, yabile kwapenda kwabe, na kweli, babile wadeni babe. Mana manaitai mataifa batishiriki makowe gabe ga imani,

bendalongelwa na bembe nembe kwa yangatia cha bapongokilwe kwa ilebe.²⁸Nganyo, muda wanikamilise haye noba kila kilebe litundale kachabe, nenga nalo wayenda mundela na wenga na nenga Hispania.²⁹Nangite panga wakati wanaicha kachinu, naicha kwo kamilika na barikilwa na Kristo.³⁰Tubwe nenda kunoba, mwalongo mwa Bwana wetu Yesu Kristo, na kwopende wa Roho, mushiriki pamope na nenga mu lubya kinu kwa Nnongo kwa sababu yango.³¹Mulobe nane nipate lopolwa buka kasabe babakani yu ketya, yudea, na uduma yango akwo Yerusalemu iweze pkelelwa na babaaminile.³²Mulobe panga niche kachinu kwo pulaika kwo petya mapenzi ga Nnongo, naniweze ba pamoja namwe, pata mpomolya.³³Na Nnongo wa amani abe pamope namwenga mwabote. Amina

16

¹Ninekakannchinu Fibi mnombo witu, na tumishi wa kanisa lyalibile Kenkrea, lenga wete mwaweza kupokya nkati Gwana.²Mupange nyo mu kicho cha dhamani cha baba aminile, na muyeme pamope najwembe kwa likowe lyolyoti lya balipala, maana jwembe mwene abi mwudumu wa banachima, na kwa ajili yango na mwene.³Salamu yake Priska na Akila, bapanga lyengo pamope na nenga nti ya Kristo Yesu,⁴ago kwa maisha gango batigaharisha maisa gabe bene. Nipiya sukulani kasabe, na nenga baikwa, ila na makanisa gote ga amataifa.⁵Mulisalimu kanisa lyalibile kachino. Musalimie Epanieto mpendwa wango, jwembe mwele wa Kristo akwo Asia.⁶Musalimie Mariamu jwapangite lyengo kwo kasana kwa ajili jino.⁷Musalimie Androniko na Yunia, alongo bango, na atabilwa twaboti na nenga. Wa muhimupamope na mitume, agabo nabembe batilongolya kutanga Kristo kabla yangone.⁸Musalimie Ampliato, jwanipendile nkati ya Gwana.⁹Musalimie Urbano, mpanga kasi nyango nkiya Kristo, na Stakisi npendwa wango.¹⁰Msalimie Apele, jwayuketilwe katika Kristo. Mwasalimu bote bababile mu nyumba ya Aristobulo.¹¹Mwasalimie Herodioni, nongo wango. Muwasalimie bote ba babile mu nyumba ya Narkiso, bababile mu nyumba ya Gwana.¹²Musalimie Trifaina na Trifosa, baba panga lyango kwo kasana kwa Gwana. Musalimu Persisi jwani npendile, nembe apangite lyengo sana kwa Gwana.¹³Munisalimie Rufo, jwachaulilwe kati Gwana na maabake na bango.¹⁴Musalimu Asinkrito, Flegon, Herme, Patroba, Herma, na alongo bote baba bile pamope.¹⁵Munisalimie Filologo na Yulia, Nerea na lala bake, na Olimpa, na bamini boti bababile pamope.¹⁶Munisalimie kila yumo kwa busu takatifu. Makanisa gote katika Kristo ngunda kusalimu.¹⁷Tubwe nenda kunoba, mwalongo, mukufikilie kuusu yabobababisa ngawanyiko na ipingamizi. Bayunda kuchongu na mapundiso na gamupundisilwe. Mwagalambuke mwabuke akwo kwabe.¹⁸Mana bandu kati bobatumikia kwa Kristo Gwana, ila matumbo gabe bene. Kwalongula kwabe terebu pongesana kwa uboso be kongu myoyo ya bababile kwa na atia.¹⁹Kwa mfano wa tii kwinu mumwikya kila jumo. Kwanyo, nipulaike mwanja mwe, ila mpala mwemube na busala mube na hali inanoga, nakotoka bana hatia nnongi ya ubaya.²⁰Nnongo wa amani achelewa kwa kuumwangamiza chula pai ya lwayo lwinu. Uruma ya Gwana witu Yesu Kristo ibe pamope na mwenga.²¹Timotheo, mpanga lyengo pamope na nenga, enda kusalimu, na Lukio, Yosini na Sospeter, alongo bango.²²Nenga, Tertio, wanuandika ujumbe go nenda kusalimu kwa lina lya Gwana.²³Gayo, jwa ninitunjike na kwalikanisa lyote, lyenda kusalimu. Erasto, mbeka akiba wa mji, enda kwasalimu, pamope na Kwarto jwai nongo.²⁴(Uruma ya Gwana Yesu Kristo itame namwe. Amina.)²⁵Sayino kwake jwembe jwebi na uwezo kupanga muyeme na anjili na mapundisho ga Yesu Kristo, tingana na funujilwa kwa sili ya yayijiliwe kwa kuwa wakati wananchima,²⁶kwo kwiti imani pamope na mataifa ngote?²⁷Kwa Nnongo kiyake mwene hekima, pulya Yesu Kristo, kube na lumbilwa kwangaliyomoka. Amina

1 Corinthians

1

¹Paulo, asemike na Yesu Kristo vantenga tindivala na Anungu, na Sosthene abwangu vetu,²kwa likanisa lipali Korintho, kwa vevale phaphala vashemilenjwe kuvanganga vandu urenjelo, tunakwajandishilangu, vavela, vandu bhowe vashemelenje na Yesu Kristo mahali phoe nkulungwa vetu.³Shikono sha ulele shive kugwetu kuposhela kwa shipanganya vetu na kwa nkulungwa vetu a Yesu Kristo.⁴Lyuva lyowe tindivala ashipanganya Anungu vangu kwa ajili jenu, kwa lishababu lya shikono sha Annungu ashipanganya shakwapa a Yesu Kristo.⁵Ashikwatendanga vambiya kwa kuposhela kumpanda, gwaveleketa pamope na maarifa gowe.⁶Ashikwatendanga vambiya, kama ushuhuda gwa Yesu gwatenda shibitisha tuvobhe.⁷Kwa nneyo mwangapungukiwangu shikono shakiroho, kana mulinginji na hamu ja kwalinda kuyuka kwa Nkulungwa byetu a Yesu Kristo.⁸Shagimalishanje mmanganya mpaka mwisho, nnalakumiwanje lyuva la hika Yesu Kristo.⁹Nnungu ashiaminika ambaye nnchikushemwanga mmanganya katika gumo gwa Yesu Kristo Akulugwa vetu.¹⁰Lelo nakunjuganga asha kaka na alumbangu kupitila lina la Akulungwa vetu a Yesu Kristo, mwanangashi mpingaje, na napaganye gavanyi kapakati penunji, na kujunganga mmanganje pampe nkolanje nia jimo na likusudi limope.¹¹Kwa vandu vya shigono sha Kloe vashinu gulilanga kushipangwa ntawanyiko ujenala pakati penunji.¹²Kwa mmyonji kila mundu jenunji nnaveleke tanga nnejwa Paulo, "Au "Jwa Apolo, "Au "Nnejwa Kefa" au Nnejwa lina lya Yesu."¹³Mwemanganye yesuju ashigavanika? Na! Paulo ju ashiniginikwa kwa ajili jenunji? Na Je! Inchikuini kwangu kwa lina lya Paulo?¹⁴Kwa nneyo na kwashukuru asipanga Anungu jwakapi nneninibatize ikapangwepe Krispo na Gayo.¹⁵Penepo ikaliji jwakapi joJoe avelekete kati nne njibatizwa kwa lina lyangu.¹⁶(Kwa nneyo nyumba jina jinebatizenje ni Stephanina. Zaidi ja penopo jina, junambileze jwakapi).¹⁷Kwa nneyo a Yesu vanganituma kubatiza bali kulunganya. Vanganduma kujiganya malove ulonjelo gwa vandunji, lelo mashiri ga msalaba gwa Yesu unashoye.¹⁸Kwa gene malove ga msalaba ni ujinga kwa vene vawanganya. Lakini kwa malove ga ashipanganya Annungu ni mashiri ga Annungu.¹⁹Kwa nneyo

ishijandikwa shigangavanye lunda lywaonji.²⁰ Kwali kwapi akwete lunda, kwalikwapi akwete elimu? Kwali kwapi aveketa ashawishi shilambo shino? Je, Jwangapindua lunda shilambo shino ni vaujingaa? ²¹Tangu shilambo shino ikapalaji kwa majinya ashipanga Annungu, ishi kwapinga Annungu hungulu gwao na veleketi na kuokokaanga na kwa vevela kulokoleta kuamininji.²² Kwa Wayahudi vashikuhuyanga nkulondola na kwa Wayunani vashikuloleyanga hekima.²³ Lakini tunakutangaza Kristo atendilwe mbeleko aliji kikwazo kwa Wayahudi kwa Wayunani.²⁴ Lakini Kwa vevala valinginji wa washemilenjwe na ashipanganya Wayahudi na Wayunani, tunakugubivi Nnunu kwa mashili na hekima ja Nnunu.²⁵ Pava ujinga gwa Nnunu ishipangwa hekima kuliko uka mundu na udhaifu uka Nnunu ushikola mashivi kuliko mundu.²⁶ Nnolanje kusemwa kwenunji kwa Nnunu nnani, mwenunji akaka na alumbwangu. Ngalinji mmagwinji nkwenje na lunda nkatini na iwango ya mundu. Nngalinji na mashili, pia nngalinji mmanganya inchi vele kwangu na ukulungwa.²⁷ Lakini Nnunu vashikaagula hindi ya ngali maana ya sheshino shilambo ili vyahibishe sha mashiri.²⁸ Nnunu ashipanganya vashikuhagula sheshila shilisho shapahi, shangali shindu sheshino shilambo. Avashihagula hata hindu yanga hesabiwa kuva shindu lewa tenda shangali shindu ikwete thamani.²⁹ Vashikutenda nneyo inapangwe hindu yoyohe sababu jakwivuna mmujo mwao.³⁰ Kwa sababu ja Nnunu jiratendile, lelo punanginji nkati mwa Yesu ambaye vashitendeka lunda kwa ajili jetu kakoposhela kwa ashipanga, pulinji na haki jetu, ukonjelo na kombelekwa.³¹ Malinga matokeo, shiliveleta lilove, akwisifia, haasifu kwa ukulungwa."

2

¹Punaisha kungwenunji kaka na ashalumbungwa vangu, nangaika kwa malove ngakushawishinji kwa lunda, malinga shigubiri hihishishe gegala ga Nnunu.² Njikuhamua mngamanya shindu shoshoe pakati jenunji ikapangwe a Yesu Kristo, venovo vashikwalubishanga.³ Punaliji na mmanganya katika hali jahudhaifu, na kutenguka na tetemela kaje.⁴ Na ujumbe gwangu gwahubiri kwangu pakaliji na valove ga kwashawishinji galunda, badala jake pugalinji ja kumdhihilisha ukonjelo na mashiri,⁵ ngaliji jejino imani jetu, jikave ja lunda ja vandunji, bali ja mashiri ja ashipanya Nnunu.⁶ Lelo tunaveleketa lunda miongoni mwa vandu vakulungwanji, lakini jugava lunda lya shilambo, shino au vakutawala gweguno gwa pita.⁷ Badala jake tweleketi lunda lya shibanganya kweli gwangaliya, lunda, vashintuagula gwa kati gwa ukonjelo gwetu.⁸ Jwakapi mundu mtawala gwegunojo angamanya jwene lunda, mwanangu, hamani gweguno wakati gula, bhakashilubishenje Nkulungwa nginio.⁹ Ngaliji pilihandikwe pihijandikwe gene mambo go jwakapi alolile liyo wala lisikeo lyapilikene wala gania vangafikiri, gania ambayo Nnunu vyangaandaa kwa ajili javevala vyakwapinga."¹⁰ Nego gamyo ambayo Nnunu vashikufunuliwa pilila kwa mbumu pava mbumu inachunguza kila shindu hata gania ya nkati mwa Nnunu.¹¹ Kwani gani shamumanye gania ju kamundu ikavuje mbunu ya ashinganya atama.¹² Lakini kwa nneyo twangoposhela pumu ja shilambo, lakini mbumu jikoposhela kwa Nnunu, ingalaga tukombole kumanya kwa uhuru ganiyo tushipata n Nnunu.¹³ Tushiveleketa ganiyo kwa genego malove, ambayo hekima ja mundu jwa Annungu akakombola kulungwanya, lakini pamu ja Nnunu hutulunganya. Pumu inafasili malove ga mbone kwa hekima mbone.¹⁴ Mundu jwangali jwa mbone akaposhela gania ya pumu ya Nnunu, kwa genego kugwake gwana. Ngakombola kugamanya kwa nneyo anamaji kwa mbone.¹⁵ Kwa jwejulo jwa utakanyolo kuhumilwa ganiyo yoe. Nnihukumwa na vananji.¹⁶ Gani akombele kugamanya gania ya Nkulungwa, ambayo shakombole kuluganya jwenejo?" Lakini tushikola gania ya Yesu.

3

¹Na nne akaka na alumbwangunji, nangaveleketa na mmanganya kama vando vya ukonjile, lakini kama vandu vya shihilu kama vana bhabhoko nkati mwa Yesu.² Nji kwanyevasha yangu mavele na ngava nyama, kwa nneyo nkali njinji tayari kulya nyamaa, mpaka nnaahino nkanavenji tayari.³ Kwa nneyo mmanganji indivanganga bhashihilu. Kwa nneyo indi onekananga nnata mwenunji. Ponopo nkelingana mmashihilu, nkalongolila malinga bhandu? ⁴Bhava jumo veleketi nakukagula Paulo" Juna nakukagula Apolo, "Nkatananganang nnduvandu? ⁵Apolo ni gani? na Paulo ni gani? Vantu mentume jwa vavela jumukulupalenje, kwa kila mundu apatile majukumu.⁶ Nne njikupanda, Apolo nitaga mashi ngala Nnunu akulya.⁷ Kwa nneyojwanganda wala apandile mashi jwangali shindu, Nnunu akuza.⁸ Nnaina apanda na ataga mashi bhove sawa, na kila mundu ujira gwake kulingana mnengo gake.⁹ Pabha tusiva bhandu vakamula mengo mmanganyinji ni bustani ja Nnunu na nyumba ja Nnunu.¹⁰ Pbabha shikono sha ashipanganya njika muywa kama nkushenga nkulungwa, bhashikuvika kama ukataa, na juna anashenga nnani jake. Lakini mundu ave na lunda pashenga nnani jake.¹¹ Bhava jwakwapi juna akombola kushenga zaidi ashenjile, ngute Yesu Kristo pe.¹² Kwanneyo malina jumo ashenga nnani dhahabu, ipanje, maganga ga garama mikongo, na manyai,¹³ lihengo lyao shilihungushe kwa lyeoyo lwamui shihingule, phava shihigule kwa moto. Moto shulinge liengo lya kila mundu shilinjwa ubova shivalendile.¹⁴ Kama shoshoe mundu shashenjile shishilepeshe, jwenejo shaposhele zawadi.¹⁵ Kwenneyo lienga lyaka mundu shiliteketee kwa moto shapate hasr. Lakini ngene shaokolewe, kama epeka kwa moto.¹⁶ Kwakwimaganya mmanganya kuti ndaro ja ashipanganya na kwamba pumu ja Nnunu jinatama nkati jwenunji? ¹⁷Mwanaga mundu akulihangavanya ndaro ja shipanga, jwene mundu, ashipanga shigalibu. Maana ndaro ja ashipanganya ni ja ukonjelo na nneyo mmanganya.¹⁸ Mundu anahitembaye ngene, malinga jojoemalinga tutulipano anaizanie ashikola lunda ngwagula wakatigu, abhe kama lofa manashakole lunda.¹⁹ Pava lunda lyashilambo mnujo mwa shipanganya phava ishiandikwa, "Kwa kamulanga bhakwetenje lunda kwa hila jahonji" ²⁰Na kavili Akulungwa vagamanyi mawazo ga vaketenje lunda ni ubatili."²¹ Kwa nneyo mundu anahifune vandunji hindu yoe yenunji.²² Malinga Paulo, au Apolo, au

Kefa, au ingava shilambo ingava maisha au kuwaa au hindi ipali au shihipangwe yoe yenunji, ²³na mmanganyi vya Kristo na Kristo ni vya Nnungu.

4

¹Nneino mundu akutuvalanganya uwe, kama vantumetume wa Yesu risto na valaijiganya wa siri za kweli za Nnungu. ²Katika genego shipinji kwa bhawe na kuaminikaga. ³Lakini nneyo nne shindu shishoke njihukumiwa na mmanganya hukumu ja vandunji pava njihukumiwa hata nne na mwenu. ⁴Ngakwihukumu nne na mwene jenejo nne ngave njiva jwa maana, au nne jwa ukunjole, na nkulungwa ngi hukumiwa. ⁵Kwa nneyo nnajoinjanje hukumu juu njenyeyo kabla ja wakati, kabla ja Akulungwa. Vajikale ngavo hindu hishikuhiya nnuluvundu na kuhungula mele ntima, penepo kila jumo shaposhele sifa jake kupoka kwa ashipanganya Nnungu. ⁶Kwa nneyo ashaka na ashadada jangu nne na mwene na Apolo na kupeleshele jejino kanuni jeneji kwa ajili jenunji, kuposhela kweminji nraweza kujiganya namna javeleketa, nnajendanje malinga shihijandikwe." Serejo jwakapi jumojenunji akwivuna juu jwa jwake. ⁷Maana gani alola tofauti jwanjake, haki nini shinkolilenash mwangaposhela bunee kwasababu ujashindi kama mwangatenda nneyo? ⁸Tayari mkwetenje yoe ikupinga, tayari nkwenye utajiri, natatuvanjanje kutawala na kumiliki zaidi jetunji kweli uwe, nakupanjilanga kumiliki, gwema ili tukamule tuvoe. ⁹Kwa nneyo mwadhani ashipanganya vashikuvika uve bhatume kama kutulanganya bha mwisho katika nndutali gwa maandamano kama vandu bhahukumiwanga na vulangwa, tusibha malinga vashilambo. Kama vantume na kwa bhandu. ¹⁰Huwe tusiva bhanjanganji kwa ajili ya Kristo, lakini ubhe tu kwetu lunda katika Kristo. Tuvanyonge, lakini shikolanga mashiri, nnaheshimiwanga, lakini tuwaoharauliwa. ¹¹Hata saa jino tushikola shivanga na njota, twangali nguvo, tushikola komwa, twangali patama. ¹²Tukamula malengo kwabidii kwa mikono getu twashehenu, putushauriwa, tunabariki pututesha, tunavumilia. ¹³Pututukanwa, natumdisha kwa upole, tuva pha valanganywa malinga bhakanwa na shilambo na ubhapa gwa mambo ghoe. ¹⁴Nganjwandika genego kwa kwaibisha mmanganyi, lakini kwanidi mmanganyi manalinga bhana bhungwampinganga. ¹⁵Hata kama nkwenye vakunjanganji makumi elfu katika Kristo, bhakapi Nnungu bhahagwinji. Bhavanjibha Nkulungwa bhenunji pakati pa Yesu Kristo kupitila kwa injili. ¹⁶Kwa nneyo na kujunganga nngagulenje nnee. ¹⁷Kwa sababu ja nneyo jikumtuma kugwenunji Timotheo, junumpinjele mwanangu nju kumwani katika Nkulungwa. Shankumbushianje mpanda njwa kila mahali sinagogi. ¹⁸Kwa nneyonji wananji bhanakusifunji, bhasitenda kuti nne nganjia kugwenunji. ¹⁹Kwa nneyo shigishe kugwenunji, ashipanganya phapingaga, penepo shima njaje, shimwimanjanye, ngava malove kwa kusifu, lakini shinnolenje mashiri ngao. ²⁰Phava uku ingawa gwa Nnungu gwagali katika malove, bhali mashili. ²¹Nkupinganga shindu shashi, gishe na imbo au kwa kupinjikwa na kati ja ntima gwa shinunu?

5

¹Tushipilikana jishipangwa lalalika kati jenunji, hata jakwapi hata pakati pa vandu bha shilambo, tushipata kila mundu anagonwa na amama yake bha hatati bhake. ²Mmanganya nnakwisifinga badala ja tenguka jwejula atendendila nneyo anapaswa kashoya pakati mwenunji. ³Ingava nangapagwa pamonanji shihilu, lakini puni pamonji shimbumu, ashihukumiwa jwenoja atendile nneyo, malinga shinapagwile. ⁴Punkutamangana pamo na lina lya Akulungwa bhetu a Yesu na mbumu jangu na mashili ya Nkulungwa bhefu aYesu, nahukumiwa na bhene vandu bya. ⁵Ninikamuye jwene mundu kwa nnenga ili kwamba shihilu shake shiharibiwe, ili ntima gwake ukombelwe kuokolewa lina la Nkulungwa. ⁶Majivuno genunji ngagali shindu sh mbone. Nkamanyanga shashu shishoko havangavanya udonge lyove? ⁷Mwihukanganje mmanganya mmaenenji shashauja ukala, ili mmanganya mma lidongo lya mpya ili mmanganye nkate gwangachacha pa pha Kristo, Mwana ngondoro jwetu asipha paska jwangingile. ⁸Kwa nneyo tuangale karama, ingava ja kale jacha jatabia jajibaya, badala jake tuangale na nkate utajirllwe diachu ja tindivala na kweli. ⁹Njikujandika kwa baniajangu nnavandikanje na vazininji. ¹⁰Ngavaga vazininji bya shilambo shino au vandu waloleolilanga au vanyanganyanji na vaha budunji sanamu ntamangananje kwatalika nanji juangali ikampasile nnchoshe pashilambo. ¹¹Lelo nakunugulihanga njikwanjandishilanga nnahichanganyaje na jojo ashemwa akaka na alumbwangu nkati mwa Kristo, atama kama jwakuzini au jwatamani au kunyanganya, au kuhabudu sanamu au jwatukana au nkukolewa, wala nwalyanganije mundu jwa nneyo. ¹²Kwa nneyo nnahishumbuyanjanje kwa hukumunji bhulinginji palanga ja kanisa? Badala jake mmanganya mwahukumunji bhali nkati mwa likanisa? ¹³Lakini ashipanganya bhanakwahumu bhalinginyi palanga." Mucoyanje mundu mwovu miongoni mwenunji"

6

¹Jumo jwenunji apanga na lutatizo na njake anavutushila kwenda kama hakama kwa vangalinji unguja, kuliko kwa kupinjila? ²Nkamanganja vashihilambo? Na kama mwahukumunji vashilambo? ³Nkakombolanga mulove ga mbone ga mana? Nkamanganya kuva shimwahukumunji ashintume? Kwa kiasi jashi zaidi tukombwele kuamula maisha genega? ⁴Mwanaga tukombolwe gene maisha ga mmujo wajimanjile nkanisani? ⁵Nakunugulilanga kwa honi njenu, jwakapi akwete lunda pakati penunji jwavika hindu yenunji ukote pakati mpwake kwa mpwake? ⁶Kwali kama shili nnaino, Nkulunganya jumo kwenda kumahakama, na kwanjake mkulunganya na gene hukumu huvi kwa mmujo mwa hakika vangaamini! ⁷Penepo kwa ukweli pasipagwa Mkristo apeleshe akwete ubumbufu kugwenunji ingalaga kwa nini mnalaganje kwa mboleko? Kwa nini nwa kubalinji unami? ⁸Lakini nnatendanga ungulu na kwatembanga vanape, na

veneonji ashakala na alumbanganji!⁹Mkakumanyanga vangali ungulu vakanishinji ukulungwa gwa shipanya? Nnamininji unami. Bhajalatika na vahabudu sanamu vazininji, na wavilanga na valawitinji,¹⁰bhagwihinji, bhashihenga, bhakolelangwa na banyanganji, na bhatukananga, jwakapi pakati panonji shatame,na pegwa ukulungwa na ashapanganya.¹¹Na venevo wenji wapalinji pakati pemunji. Lakini nduitaka kaswanga na pia ndujoganga, na ndutengwangwa kwa Nnungu, lakini nadutendwa ungulu mmojo mwa Yesu Kristo nambumu ya ronjelo bhetu.¹²"Hindu yoe ishibha halali kwangune, ila kila hindi bhikola faida, "Hindu yoe ni halali kwangune, "Lakini ikandawala kwa shimojawapo sha nneyo.¹³"Shalya kwa ajili ja lipitihu na lipitihu lkwa ajili ya shalya, "Lakini ashipanga byana shoya yoe. Shihili shikanaveubwa kwa ajili jalalatika badala jake, shihili kwa Akulungwa, na Akulungwa shivahudumie shihili.¹⁴Nnungu bhashikutuyuya, Akulungwa na uwe pia bhasikatuyuya kwa mashiri ngao.¹⁵Nkakumanyanga shihili shino shishikuungwana Kristo? Shikombalanje kusoya hungoyenunji na Yesu na kwendangana na byashalatika ikawezekana!¹⁶Nkakwimanyanga gwagumishe jwashalatika na shihili shimo, malinga malove pugave leketa, "Vavili vishivavanganje shihili lu shimo."¹⁷Lakini jwaunganishwa na Akulungwa shave shihilu shimo pamoja na vaene.¹⁸MMutukanje jalatika, mundu anatenda ilengo jalenda munda palanga na shihilu shake. Lakini ingalanga nkujalatika, mundu patenda dhidi ja shihilu sake nngane.¹⁹Ikawimaganyanga shihilu shenunji ni lihekalu mbumu ya ukonjelo, tma nkatijinji mwenunji, jwejula ju mwapatilanje kukopoka kwa ashipanganya? Nkakwimanganya ni nyinyi mwashakenenji?²⁰Kwa nneyo nhikuhumwanga kwa Ukulungwa kwa nneyo mwalutenje Nnungu kwa shihilu shenunji.

7

¹Kuhusu hindu nnyandishilanje usipangwa malanga gakonja jwannene anagone na akagwe bhao.²Kwanneyo kwa pabha kwa ajili ja kkujazibiwa gwinji gwa kushalatika kila jwanume have na akagwe, na kila jwandonya have na valume.³Jwanume anapaswa kunkamul jwandonya unguj jake ndoa, na kadhalika jwandonya na jwalake ampe jwanume.⁴Wala jwandonya akwetwe mashili juu jashili lu shake, na jwannume nnepeyo jwangali mashili juu jashihilu shake, bali jwandonya akwete.⁵Nnajimananje pagonanga phamoja ingalaga nkubalihananje gwafalaga maalumu. Nntendanye nneyo ili mpatanje muda gwahuga, nnaweza tamanga na pamo, ili Shetani anakujaribunji kwa kola kiasi.⁶Lakini naveleketa sheneshi kuvo kwa hindu ya hiyari nngava na kulazimishanga.⁷Nakunokolinga akapali jumo malinga nne shimbali, kwa nneyo kila mundu ashikola karama jake kukopoka kwa Nnungu. Haju ashikola jeneji karama na jwejula akwete najwanake jilapejila.⁸Bhangaolewanga na bhajane na veleketi nnehinoni ya mbove kwavonji vatamangananje gwa ngali jwalombwa mmalunganne.⁹Mwanaga bhakambolanje kahivila, vanalobwaga. Pasiva heri kwaonji kulombwa kuliko kulokolila.¹⁰Kwa nnahimo valombwilenje na kamuyanga amri, ngava nne bali Vakulungwa." Jwandonya analekene nkjwanume jwake."¹¹Lakini mwanaga shahitenji kushoka kwavalume, alepeshe nnepayo gwangali kulobwa au havunjilane na ambujegwe. Na jwannume hamampe talaka mbujwege jwake."¹²Kwanneyo bhalepekenye na veleketi nne ghava Vakulungwa - kwamba mpwanga joyoe ananneshe nkagwe jwangaamini na vakubalihanaga bhanale kanaanje.¹³Kama jwandonya akwete jwannume jwangwa amini anaridhika kutamanae ananneshe.¹⁴Kwa jwannume haamini anatakaswa kwa ajili ja kankagwe. Na jwandonya jwangaamini na jwalake atakaswa kwa sababu jwannume kulunda kwake. Kwa nneyo bhana venunji vangalinji va safi, lakini kwa kweli bharafakaswanga.¹⁵Lakini mwenzi jwake jwangaamini ajavulaga ajendeje. Kwa namna jeneji, ashapangwa na aluni bwangu bhakatawanga a hiapo yaonji. Nnungu ashillikutushema tutame kwa ulele.¹⁶Mmanjinji jwandonya phana shanjo koe jwamume au mmanjinji malinga jwannume panashago koe jwandonya?¹⁷Kila jumo anatama malingamaisha ga Nkulungwa phuvagavilenje, kila jumo malinga Akulungwa pandumile jwerojo. Gwenugu ni ilani jangu kwa makanisha goe.¹⁸Hapali jwangatahiliwa ashemwile kulumbala anashoye atana jatohara jake. Hapali jojo ashemilwe pakati imani jwagajamka?¹⁹Kwanamna jeneji ajanishwe wala jwangajuluka jwangali ligambo. Shikwete ligambo, ni kamula amija shipanganya Nnungu.²⁰Kila jumo alopeshwe kwa witogwa ke pashemwile na ashipanganya kwaamini.²¹Pumalinji vantumwa wakati ashipanganya kuvanchemile nnajali jeneji. Lakini shinkombole mme huru, ntende yeneyo.²²Kwa jumo ashikuswemwa na Akulungwa kama bhatumwa ni mundu huru, pakati pa Ankulungwa. Kama nneyo jumo ashemilwe, na amini jwenejo mfumetume jwa Kristo.²³Pumaliginji ndaikuhumwanga kwa gharama, nneyo nnavanganje nkutumishila bhavandunji.²⁴Akaka yangu na alumbwangu pakati pa maisha gogoe kila jumo jwetu tukuswemwa na amini, tulepeshe kama nneyo.²⁵Lelo vevala voe va vakanavelomba mnunguu nanga kola amri kupkeka kwa Akulungwa. Lakini na kumpa magambo, gangu shinili. Kwa ganio ja Akulungwa, shiaminika.²⁶Kwa nneyo nagania yeneyo kwa sababu ja kunjumbuya, kwa igalaga njwannumte alapeshe kama pali.²⁷Nnjitavangwa kwa ajili ja ndonya kwa sihapo sha ndoa? Nnapinje kalangala kuposhela kwa nneyo. Nndwikola kulangala kuposhela kwajwandonya au njwagalombwa? Nnaloleye jwandonya.²⁸Mwanaga nnombila mwangatenda shambi. Na jwandonya mwanaga jwagalombwa jwanatenda shambi. Vevela bhalombananga phanapatanga kulagalaga nahin mbalimbali. Nne napinga kweepushanga.²⁹Lakini na meleketi mahino, ashakaka na ashalumbwangwa, muda gwancho ko. Tangu nnaino na gwaendelea, vevela bhakwelenje vandonya vatame malinga bhangukolanga.³⁰Bhove waketenje ganio bhaitendanje kama vangalinji ganio, na vavela vya kujangalanga vave kama vajangalanga. Na vovenji waumanga shindu shoshose, malinga bhagamilikinji shindu shoshose.³¹Na bhevela valaganga shilambo, bhawe kama bhakashughulikanga navalovanji. Pavamapambo gashilambo gaishe mwisho gwake.³²Napinga mmanganje huru na lagalaga kwenu ngoe. Jwannume jwagalomba vanahangaishe na hindi ikwa husu ns Akulungwa, namna ja kwapendendesha venove.³³Lakini jwanume alombile anashughulika na hindu ya shilambo, namna ja kwapigwa vandonya bhake,³⁴ashigavunyika jwandonya jwagalombwa au bikira anakwihusisha hinsi ya Nkulungwa,

namna jwakwihepusha shihilu shake na mbumu. Lakini jwandonya alombilwe anakwighulisha na hindi ya shilambo, kwa ajili ya kwafurahisha nnume jwake.³⁵Naveleketa nneyo kwa faida jenuni mwashaye nangevika muteo kwenunji. Naveleketa genego kama unguja, nnakwivikanga kama vandu va wakfu kwa Ankulungwa gwangalikikwazo shoshoe.³⁶Lakini mundu anagania hakakombola kuntetendila mwanamwali jwake, kwa sababu na ghanisia mashir gake, mwalekanje valombanaje malinga pubhapinganganya ngava shambii.³⁷Malinga ntendile maamuzi gangalombananga jwakwapi lazima, mwanaga shakombole hamu jake, shatende yambone mwanga hakanlomba.³⁸Akunomba bikira jwake anatenda ya mbone, na joJoe jula aagule nngalomba anatendaya mbone kaaje.³⁹Jwandonya ashikola kifungo kwakajannume mwanagajwangawa. Mwanaga jwannume awanga, shave huru kulombwa na jwakumpinga hali pakati pa Nkulungwa pee.⁴⁰Ngavave nne maamuzi gangu akole kwiwonjela atame malinga shininee. Nafikiria nne njiva na mbumu ya ashipanganja Nnungu.

8¹Lelo gwangaliji yalya hirashoshenje kwa shadaka kwa isanamu: Tushikombola kwa nne hino "uve bhoE tusikola lunda." Lunda ukoposhela kwifuna, bali kupinga unashenga.²Mwanaga mundu joJoe anakwidhania akwimanya shindu fulani jwenoe mundu haka kwimanya namana jake hakakwimanja.³Mwanaga jumo jenunji akumpinga Nnungu, jwenejo mundu anajulikana nae.⁴Bayi kuhusu kulya yalya ivashoshienje kwa sadaka kwa shanamu pangali shindu katika sheshi no shilambo, na pava jwakapi Nnungu Ashipanganja juna ila jumope."⁵Kwanneyo bhalinji vabthagwinjinji washe miungu, mwanaga kunani au kashilambo malinga kama bhapalinji mianguna Akulungwanji bhabthagwinjinji."⁶"Ikabhaje kugwetu apali Nnungu jumope ambae ni Atati, hindu yoe ikopeshe kwake mbowe tupali."⁷Hata hiyoe gene maarifa ngwakapi inkati jumo. Badala jake, bhananji bhakushiilikingi ibada ja shanamu ukalanga nnahino vyanalyanga yalya, kama kila shindu shikopweye shadaka shashanamu, jamili jaihagi shipotoshwa bhoga.⁸Lakini shalya ikakutubhibitisha kwa shipanganya uwe ngava bhabaya kaje kama tukalye shalya, walaa tuwema kaje hihbaga lyaga.⁹Igalaga tuvanganje makini kwa jangala kwetu nnavanganje sababu ja kwazanga bhalingi wa umala nkati mwakulupulila.¹⁰Hebu mfikilianje kwamba mundu ashikumona mmwe nkmete fikilia nnalya shalya nkati mwa lihekalu ly shanamu. Shamili shake mundojo ikathibitila najwalake halye hindu hihhasholenje na sadaka jashanamu?¹¹Kwanneyo kwa sababu ja ufahamu gwako gwa ukweli juu ja asili ja sanamu, akaka au alubwangu bhakwete bhoga, ambae pia Kristo bhashikuwa kwa ajili yake bhashikuangamizwa.¹²Kwanneyo, shikutendanga shambi dhidi ja akaka na ashalubwangu na kuhulaya shamili yao ikwete bhoga, nnakumulanga shambi dhidija Kristo.¹³Kwa nneyo, nivagashalya inasababishaa akaka au alumbuvenu, ngalya nyama wala, ili nhunasababisha akaka na alumbwangu bhanga kugwaa.

9

¹Nne nngali jwa huru? Nne jwatume tume? Nnee nangamwona Yesu Nkulungwa bhetu? Mmanganya mnduvanganga matunda ga lihengo lyango pakati pa Akulungwa?²IVaga nne ngava ashintumetume kwa bhananji, igalaga nnee atumetume kwenunji mmananganya, kwa nneyo mmaganya nnadhilishanga ashintume gwangu pakati pa Akulungwa.³Gwenugu utetezi gwangu kwa vevela bhannolanga nakuchungunzanga nnee.⁴Bhuli twangali unguja gwatwa na ngwa?⁵Twangali unguja jwa kujigala jwandonya jwangwamini mmalinga shibhatendanga ashitume bhananji, na ashipwangwa bhankulungwa na Kefa?⁶Au nne pulijikape na Barnaba ingala twapaswa kamula lehengo?Ni gani akamula liengo mmalinga askari kwa ghara jake ngene? Ni gani apanda mzabibu ningalwa matunda gake? Au gani haangalia likundi jwanganywa mavele gake?⁷Je nnaveleketanga genega kwa mashiri ga vandunji? Sheria jenejo ji kaveleta genego?⁸Bhava ji shijandikwa sheria ja Musa, "Nnantabhe ng'ombe kagwa papulula nafaka." Igalaga penopo ashipaganya bhanakajali ng'ombe?⁹Au genego hakaveleketa kwa ajili jenunji? Ishijandikwa kwa ajili jenunji, ishijandikwa kwa ajili jetu pabya venevo alima shalya inakupasa kulima kwakulupulila, navuna nae mkumpasa avuna kwakulupalia ahsiriki katika kushoya mavuno.¹⁰Pava tushipanda hindu ya ntima muongoni mwenunji, Igalaga, ushibha lilove lyalikulungwa kwenunji tuvuna hindi ya indihilu kuposhela kwenunji?¹¹Igalaga bhananji bhashikupatanga unguja kuposhela kwenunji, igalaga uwe ingava zaidi? Hata nneyo, twagadai unguja, badala jake tushikuvumilia hindu yoe badala ja bhakikwazo sha injili ja Kristo.¹²Nkakumanyanga bhoE vakamumulanga liengo lyanchati, bhanapegwa shalya kuposhela kunchati? Nkakwimanyanga shoe bhakumulanga panchati upengwa shishoywa na panchati?¹³Kwa namna janneyo, Akulungwa bhashikulajila bhoE bhakumulanga kiengo lyainjili lazima bhapate ikopoka na injili.¹⁴Lakini ngakudahinji unguja goenji na gajandika genoga ili shindu shoshoe shitendeshe kwa ajili jangu. Nne heri niwile kuliko mudu joJoe abadilishe kweneko akakwisifia kwangu.¹⁵Kwa namna ibhavaga nahubiri injili, nangali sababu ja kwisifia, lazima ngamale liengo. Na olejangu ngaubiri injili?¹⁶Kwa maana ge nyamulaga nneyo kwa hiyanjangu njikola dhawabu ikiwa si kwa hiyari, badope njikola majukumu ngumbatile ga nkwali.¹⁷Bahii nne thawabu jangu nundi? Pabhagu birinji injili pangaligarama na gwangalitumia unguja jangu jigwele ja injili.¹⁸Maana jobha huru kwa bhoE, njikutendwa vantementume kwa bhoE, ingala ngombolwe kwapatanga bhanji zaidi.¹⁹Kwa Wayahudi, punaliji malinga Myahudi. Ili napatanje Wayahudi kwa bheveta bhalinginji phai pa sheria, panaliji njikatenda nne binafsi nangaliji phai sheria.²⁰Kwa bhevela valinginjali palanga pa sheria punaliji kama jumo jwao palanga sheria nne binafsi nangaliji palanga pa sheria ja ashipanganya, bali sheria ja Kristo. Natendile nneyo kwa sababu napatanje bhalinginji palanga pa sheria.²¹Kwa bhevela vya kolonelwa naliji bhakuonelwa, ili napatanje bhalinginji kuonelwa punaliji hali joe kwa kwaokohanga bahashijao.²²Nne natenda hindu kwa ajili ja injili, ili mbate kukamula baraka.²³Nkakwimanyanga vavutukanga bhoE vanashindananga kuvutuka, lakini aposhela shawadi jumope, nneyo mmutukanje mpatanje tunzo.²⁴Nkuganda anakuzuia yoe avaga kwijiganya venue

utenda nneyo kwa wapatanje taji zaharibika. Lakiniuwe tunavutuka tukamute taji jinga haribika.²⁶ Kwa nneyo nne ngavutuka gwangali sababu au nakomava ngumi kama kukoma ngumu malinga koma hewa.²⁷ Lakini nalaga shihilu shangu, nakuutenda malinga jwakutumwa, ingaliji nilikwahubirinja bhanu pe ingava na mwene jwakutaliwa.

10

¹Napinga mmanganya mmamanje ashukaka na alumbwangu ya bha ashatali bhenunji walinjinji bhai napalihunde na bhoe bhapitileye pakati bahari.² Bhoe bhashikubatushanga bhane bha Musa nkati ja lihunde na nkati ja bahari,³ na bhoe bhashikulyanga shalya sheshi cha mbumu.⁴ Bhoe bhashigwanga kinywaji sila sha mbumu maana bhangwa kaposhela pakati ja mwamkajwa pwagwalinji Yesu.⁵ Nneyo Ashipanganya bhangapendezwa kaje na bhoenji bhao na maiti ga bhonji ngashipalagwanjwa kulijangwa.⁶ Bhai yene hinduyo yaliji mifano kugwatu ili uwe tubhe kulinganywa kwetu, ili uwe tuvave vandu bya lukolila mabaya, malinga bheneve ibhatendilenje.⁷ Nnabhanganje bhaabundunji shanamu, kama bhananji bhao pubhalinji. Yenehi mmalinga puhijandikwe, "Bhandu bhashikutamanga phai valilyanganga na gwa na bhashijimanga na nganda kwalokolila manonga."⁸ Tunatende kujalika malinga kama bhamanji bhavonji puvatendilenje, niwa livalimo vandu ishirini na tatu elfu kwa sababu ja nneyo.⁹ Wala tunannanje Kristo, kama vananjebhao bhatendilanje na kahangabhanywa na lijoka.¹⁰ Nanneyo nnanungunikaje, malinga bhananji bhao bhanukuananje na havangabhanywa na ahsitume bhawa.¹¹ Bhai yene hinduyo yakutendwa mmalinga kulinganywa kwetu na jandikwa na kutukalipila ubhe uwe, tuishilile mwishogwa ukala.¹² Kwa nneyo kila akwihona kashijima abhe na lunda anagwe.¹³ Lya kwapililalibu lyapatilanje mmaganya lililo kawaida jabinadamu. Ila ashipanganya hanaaminika. Bhakanne kanga nningwanje kupita uwezo gwenu na leve lijazibu shimpatanje nnango gwa koposhela, ili nkombolanje kustahimili.¹⁴ Kwa nneyo, bhavapinjikwa bhangu, mtukanje ibada ja shanamu.¹⁵ Naveleketa mmanganya kama vandu vya lunda mngamuanje jukuveleketa.¹⁶ Shikombe sha baraka putubariki, nngava ushirika gwa minyai ja Kristo? Gwegala mkate gatugavanya nngava shihile sha Kristo? ¹⁷Pava mkate ni gumo uwe tulibhavagwinjinji tusiva shihilu shimo. Tubhove tushiposhela mkate gumo kwa gumo.¹⁸ Mwalolanje bhandu bha Israeli: Vevela! bhoe bhalyanga dhahihu nngava bhanashiriki pa nchati? ¹⁹Navaleketa nini basi? Shava shanamuni shindu? Au shalya shishoywa na shadaka shanamu ni shindu?²⁰ Lakini na veleketi jua ja hindu ila hisho ya juu sadaka ja bhandu bhapagani bya mataifa bhanashoyanga hindu kwa mahoka na ngati kwa Nnangu. NNe ngapinga nkamulananje na mahoka! ²¹Nkakombolanga papila shikombo sha NNangu Akulungwa na shikombo sha mahoka.²² Nna kwatanga Nnangu uwivu? Au tushikola mashili zaidi jake?²³ Hindu yoe hishiva sawa, "Lakini nngava yoe." Iva sawa, "Lakini nngava yoe ikwajenganga bhandu." ²⁴Jwakapi hata jumo aloleya ya mbone pe. Badala jake, kila mundu jumo analoleya gumbone gakanjake.²⁵ Mnawezangu lya kila shindu shinzwa kusoko gwangali kuhuya huya kwa ajili ja shamili.²⁶ Maana "shilambo ni mali ga Ankulungwa, na yoe igumbalanje." ²⁷Na mundu jwangaamini hagali kanga kulya na napinga kwenda nnwa lyanganje shosoe hapanganga pangali kuhuya maswali ga dhamili.²⁸ Lakini mundu amalanjilanga, "Shalya shshesho shikoposhe kwa sadaka sha mashetani, "Mahoka. Nnalyanganje, jenejo kwa ajili jake mundu amalanjilanje kwa ajili ja shamili.²⁹ Nne ngahamasha dhamili jeninji, bali zamili ja jwejula junape, kwa sababu jashi nne gukumiwe kwa ajili ja junape? ³⁰Hivaga nne natumia shalya kwa shikuni kwa namnawashi ndukwane kwa hindu nne shijukuru kwacho?³¹ Kwa nneyo shoshoe shinkwilyanga na ngwa au shoshoe shikutendanga, ntendanje kwa ajili ya utukufu wa Nnangu.³² Nnashokoshanje Waahudi au Wayunani, au likanisa lya shipanganya.³³ Nninganje malinga nne shingulinga napendekeza kwa vandu vae kwa hondo yoe. Ngali yafaida jangu namwene, balijavananji, nne natenda nneyo ili mbatenkuokoka.

11

¹Ningakuanje, nne malinga nne shingakwakula a Kristo.² Leto nakusifunji kwa ajili vile shikukumbushilanga nne gwahindu yoe. Nakusifunji kwa ajili nchikamulanga mapshelo malinga shinyigale kugwenunji.³ Bai napunga nyamulanje java Kristo ntwe jwa kila jwanume na jwanume ni nntwe gwajandonya pava ashipanganya ni nlwe gwa Kristoo.⁴ Kila jwanume akiga ashoya kulondola avanga ashihuvika ntwe anahaibisha ntwe gwake.⁵ Kwa nneyo kila jwandonya ajunga au jwashoya kulondola akahunishe ntwe shivagha wazi anahaibisha ntwe gwake. Maana gake sawa sawa na shamojilwe.⁶ Bhaga jwandonya jwangahunika nntwe gwake, na bhavankatanje umbo yake ibhe yahiupi. Kwa maana ni aibu jwandonya kumoga umbo yake au kumoga, bayi haunishie ntwe gwake.⁷ Kwa nneyo hikakumpasa jwanume kuhunika ntwe gwake, kwa ajili ja mfano gwa nginio ja Ashipanganya Nnangu. Jwandonya ni nginio kwa kajanume.⁸ Wala jwanume jwangavelekwa kwa ajili jwadonya. Bali jwandonya ashikuvelekwa kwa jwavunume.⁹ Wala jwanume jwangavelekwa kwa ajili jwadonga. Bali jwandony ashikuvelekwa kwa jwavanume.¹⁰ Kwanneyo jabha na mashivi juu jantwe gwake kwa sababu ja malaika ashitunetume.¹¹ Hata nneyo Nkulungwa, jwakapi jikape pangali jwanneme, au jwanneme pangali jwandonya.¹² Kwa nneyo jwandonya shakoposhele jwanneme na jwalake jwandonya pakopeshele kwa kajanneme na hindu yoe ukopeshele kwa Ashipanganya.¹³ Nkumunji mwasheyeni: Bhuli! Ni jambone jwadonya hajuje Nnangu valivaminishe ntwe gwake shivanga vanganika? ¹⁴Huli asili nakufundishanga valumenji vavaga umbo ya ilehu ni ishiva haibu kwao? ¹⁵Huli asili nakufundisha vandonyanji vavaga umbo ya ilehu ni ukunjolo kwavo? Maana bhashipengwa yeila umbo yahilehu malinga nguo jake.¹⁶ Hivaga mundu joje apungabishana nnani ya gevega, uwe twangali namna jivape wala nchati gwa Nnangu.¹⁷ Katika maagisho gakula nne ngakunsi jungi. Maana ntamangananga nngava kwa faida ikaveje hasara.¹⁸ Kwa nneyo kwanza napilikana yava mtamangananga munchati gashipangwa gavanikanga pakati penunji na pana naamini.¹⁹ Kwa nneyo lazima papangwe suguana pakati penunji kwa bhevaha

bhajulikananje bhakubaliwe kwenunji.²⁰Kwa nneyo ntamangananga, shikuyanga nngava shalya sha Akugungwa.

²¹Pinkulyanga kila jumo analya shalya shake nngene kabla jabhana kupatanga, hata haja ashikola shivanga, na haju ashikolelwa.²²Je mwangalinji na nyumba jalya na ngwaa. Au nnadhalahunji nchati gwa Ashipanga, na kwadharahunji bhagalinji na shindu? Meleketendi kugwenunji? Nninsifunji, nngansifunji katika gevega!²³Maana njikukoposhela kwa apelenje mmanganya yabha Akulungwa Hayesu, shilo shila bhashikola mkate.²⁴Baada jajunga, bhashigugavanya na bheleketa jweneju helo shihilu shangu sipali pakati pangu kwa ajili jenunji. Ntendanje kwa ajili ja ngumbushila nnee.²⁵Na kwanneyo kwa nneyo bhashi kotola shikombe badala yalta, na veleketi, "Shaikombe sheneshi ni liagano lyampya pakati pa minjahi jangu. Ntendanje nneyo kila mara kila pungugwanga kwangumbushila nne."²⁶Kwali kila muda bhukulyanganga mkate gwenegu na gwela shikombe, nnatanganzanga kuwaa kwa Nkulungwa mpaka shivanje.²⁷Kwanneyo kila pusinnwinganje vukate au kugwela shikombesho sha Akulungwa nngastahili, shibave bhanaweza na hatia ja shihila ja minyalija Nkulungwa.²⁸Mundu haibhuye nngene kwanza, na kwanneyo alye mkate nagwela shikombe.²⁹Maana halya na ngwela shikombe gwangali gwangali kwimwiya shihilu, kulya nangwa hukumujao bhayene.³⁰Jejejo ndio sababu ja bhandu bhagwinjinji pakati penunji bhalwelwenji na bhashanju na bhananji bhashiwanganga.³¹Lakini tuichunguza twayene tukahukumilwa.³²Ila putuhukumiwe na Ankulungwa shibhatundi, ili tunahukumiwe pamo na shilambo.³³Kwa nneyo ashakaka na ashalumbwangu mtamangananga mpatanje kalya, ninindana nanje.³⁴Mundu akola shivanga, akalya kugwake ili mtamangananga pano inabye kwa hukamilwa na kuhusu ina jinyandishe shinimalanjenje pushigishe.

12

¹Husu uwezo wa pamoyo, kaka na dada bangu nikani mukose tanga.²Mtangat ibile pamwabile mwa apagani mwaongozwile fata inyango yaikotokalongela, kwandela yoyoti ya muongozwile nayo.³Kwanyo, ni palamtange ibile ntopo yoyote ywa baya kwa roho ya Nnongo kabaya, "Yesu laaniwa." Nitopo yoyote ywa lwabaya, "Yesu ni Bwana, "Ila katika Roho Mtakatifu.⁴Bai kwina kubile na karama tofauti tofauti, ila Roho ni ywembe yolo.⁵Nakwina huduma tofauti tofauti, ila Bwana ni ywembe yolo.⁶Nakwina aina mbalembale ya kazi, lakini Nnongo ni ywembe yolo ywaipanga kazi yoti katika boti.⁷Bai kila yumo peelwa umukilyo wa Roho kwa faida ya boti.⁸Maana mundu yumo apeilwe Roho waneno la hekima, na ywembe la maarifa kwa Roho yolo lo yolo.⁹Kwa ywenge kupea imani kwa Roho ywembe yolo, na kwaywenge ni karama ya uponyaji wa Roho yumo.¹⁰Kwa ywenge matendo ga guvu, na ywenge unabii. Na kwa ywenge uwezo wa bamba nua roho, naywenge aina mbalembale ya lugha, n kwa ywenge tafasili lugha.¹¹Lakini Roho ni yolo lo yolo ywapanga kzi yoti, kupeya kila mundu karama kwa kadri ya chawa kwake mwene.¹²Kwa maana ngati yolo yega jimo, nembeui na iungo yana mbone, na iungo yoti ni yayega wowolo wolo, nyonyo na Kristo.¹³Kwa maana katika Roho yumo twenga twa boti twatibatzwa kwa yega jimo, ibile tu Wayahudi au Wayunani, ni kuwa ni atumwa au huru, na boti twatekekengee lwa Roho yumo.¹⁴Kwa maana yega siyo kiungo chimo, ila inambone.¹⁵Maana ibile lugulu lwalongela, "Kwa kuwa nenga na lubokoli nenga ni sehemu ya yega, ayo ihupangali kutopanga sehemu ya yega.¹⁶Namana jisikilo labaya, "Kwa kuwa nenga na liyoli, nenga ni sehemu ya yegali ayo ihupangali sehemu ya yega.¹⁷Maana yega yoti ya baa liyo, kupebaa kwa kupekanya? Maana yega yotini babile lisikilo, kupebaa kwakunuya?¹⁸Lakini Nnongo abe ikile kiungo cha yega sehemu ya kisake ngati mwapangite mwene.¹⁹Namana yoti ikapanga kiungo chimo, yega ibe baa kwako?²⁰Anyo lelo iungo yana mbone, lakini yega ni jimo.²¹Liyo liwesali kubakia luboko, "Ntopo haja na wenga." Hata twee uwesali kulubakia magulu, topo haja na mwenga."²²Lakini iungo ya yega yaibonekana kuwa ni heshima njini yaipalikwa muno.²³Naiungo ya yega yatubaya ina hesima njoni, tuipea heshima zaidi, na iungo itu yange na muto ibile na uzuri zaidi.²⁴Nambeambe iungo itu yaibile na mutotopo haja ya peelwa heshima, kwa kuwa tayari ibile na heshima. Lakini Nnongo atekei heshima zaidi yelo yai kotoka heshimika.²⁵Apangite anyo ili kanapabee maganiko katika yega, ila katika iungo yoti ituzane kwa upendo wa pmpe.²⁶Na wakati kiungo chimo mana kilumile iungo yoti ilumya kwa pamope. Wakati chimo kakheshimika, iungo yoti upulaika kwa pamope.²⁷Nambeambe mwenga niyega ya Kristo, na kuingo wa kila chimo kisake.²⁸Na NNongo abei katika kanisa wote mitume, enebele manabii, itatu baali mu bukaapo boti babapanga makowe makolo, alafu karama ya aponyaji, balo baba saidia, balo apanga kazi baba ongoza, na boti bababile na aina mbalembale ya lugha.²⁹Embe twenga twaboti twa mitume? Twenga twa boti ni manabii? Twenga twaboti twa balimu? Embe twaboti twenga tupanga mambo ga miujiza?³⁰Embe twenga twa boti twina karama ya uponea? Twenga twa boti tulongela kwa kilugha? Twenga twa boti tutafasili lugha?³¹Tupale sana karama yaibile ngolo. Nenga na lwakunaya ndela yaibile safi.

13 ¹Tubae ibile nilongela kwalugha ya binada,u na malaika. Lakini maana topo upendo, nibile shaba yaibile au upatu wa uvuma.²Nakuwa nina karama ya unabii na ufahamu wa kweli yai yoloike na maarifa, nakwamba nibile nayo imani ya hamia itumbe. Lakini mana ibile topo upendo, nenga nikile beli.³Natubae ibile na pia milki yangu yoti na kuwa lelea maskani kileb.⁴Upendo ivumulia na kuifadhi. Upendo kuilumbali au kuipuna. Topo kiburi,⁵au nono upalalili makowe gake, ubonali chungu uharaka, wala ubalanga li mabaya.⁶Upulaika kyalili udhalimu. Badala yake, pulaika kati ka kweli.⁷Upendo vumiliaya makowe goti; haminiya makowe goti, ubile na ujasili makowe goti, inastahili makowe goti.⁸Upendo ukomali. Mana ibile kwina unabii, boti peta. Mana ibile kwina lugha, yalwakoma. Mana ibile kwina maarifa, gapeta.⁹Kwakuwa tutangite kwa sehemu na natupanga unabii kwa sehemu.¹⁰Lakini ingawa yelo yaibile kamili, yele yange baa kamili yapeta.¹¹Pana biena mwana, nilongelae ngati mwana, nifikirie ngati mwana, naamuite, ngati mwana. Panabile na pendp, nabikete kutalu nani mambo ga kimwana.¹²Kwakuwa lelo twenda bona ngati kilolo, ngatu kuminyo

mulubendo, lakini wakati ulo twabona kuminyo kwa kuminyo. Nambeambe tutangite sehemu, lakini wakati ulo natanga muno ngati nanenga mwani tanga ni kwa muno. ¹³Lakini makowe gano gatatu ganda dumu: Imani, tumaini la liisa, na upendo. Lakini lalibile likolo zaidi ya gano ni upendo.

14

¹Mupale upendo na tamariya sana karama ya pamope, zaidi muno mupate pia unabii. ²Maana ywembe ywa longela kwa lugha habaya li lingela na bandu ila longela na Nnongo. Maana topo gwa elewa kwa sababu alongela makowe gagailwe katika Roho. ³Lakini ywembe ywapia unabii, alongela na bandu na kubachenga, kuwaje moyo, nakuwa fariji. ⁴Ywembe ywane na kwalugha chenga mwene, lakini ywembe ywapia unabii chenga kanisa. ⁵Nambe ambe nitamaniya mwa boti ibile munene kwa lugha. Lakini zaidi ya gano, nitamani kuwa mupi eunabii. Ywembe ywa pa unabii nikolo kuliko ywembe ywalongela kwa lugha (kwale abewa tafasili), yabile kuwa kanisa lipate chengelwa. ⁶Lakini lelo, kaka na dada bangu, mana niisi kwinu nalongela kwa lugha nalwakufaidia kele mwenga? Siwezi, isipokuwa nasema nanyi kwa njia ya ufunuo, au kwa njia ya maarifa, au unabii, au kwa njia ya fundisho. ⁷Mana ibile ilebe yange hai ngati filimbi au kinubi yaikotoka pia lilobe yaibile natofauti, yalwatambulika buli ni kilebe gani chenda ngandalilwa? ⁸Kwa maana mana baragumu yapia lilobe alikotoka tanganikwa ni ndela gani mundu alwatanga ni mudu wa kuiandaa kwa vita? ⁹Nga nyonyonyo mwenga. Mwapia kwalulimi likowe lalibile dhahiri, najisi gani mundu aelewa chamulongela? Mwabaa kamulongela, na topo ywalwa kumwelewa. ¹⁰Ntopo shaka ibile kwina lugha yana mbone mbalembale duniani, natopa hata lima lange maana. ¹¹Lakini mana ibile nitangiteli maana ya lugha, nalwa baa nangenii kwake ywembe ywalongela, nembe ywalongela alwa baa ngeni kwa nongo. ¹²Nyonyonyo namwenga, kwa kuwa mwenda tamanya sana bona uthihilisho yo Roho, mupale kuwa chenge kanisa. ¹³Anyo, ywembe ywa longela kwa lugha na alobe apeeelwe tafasiri. ¹⁴Kwa maana mana nilobike kwa lugha, roho yangu luba, lakini akili yangu topo matunda. ¹⁵Nipange kele? Naloba kwa roho yangu, lakini pia na luba kwa akili yangu, nalwa yemba kwa roho yangu, na lwa yemba kwa akili yangu kae. ¹⁶Vinginevyo, mana unumbike Nnongo kwa roho, ywembe ywa abile ngani alwa yekete ya buli "Amina" po pia shukurani, abile atangiteli gaubaya? ¹⁷Maana kweli wenga ushukuru vema, lakini yolo ywenga achengelwali. ¹⁸Nimsukuru Nnongo kwa kuwa alongela kwa lugha muno namwenga mwa boti. ¹⁹Lakini katika kanisa nibora nilongele matano kwa ufahamu wangu ili nipate kubafundisha benge, muno makowe komi elfu kwa lugha. ²⁰Kaka na dada bangu, kana mubee mwa bana katika fikiria kwinu. Badala yake, usihana na uovu, ibabuli ngati baa ananguta. Lakini katika fikiria kwinu mtame mwa bandu apendo. ²¹Iandikilwe katika sheria, "kwa bandu balugha yenge na kwamikano ya ageni nalongela na bandu bano. Wala anyo balwa ni yoali, "Abaya Bwana. ²²Anyo, nenga ni ishara, siyo kwa baba amini, ila kwa baba kotoka aminiya. Lakini pia unabii ni ishara, siyo kwa baba kotoka aminiya, ila kwa ajili ya babaaminiya. ²³Haya, mana ibile kanisa loti litekusanyika pamope na boti balongete kwa lugha, nunaga na babakotoka bote jingya, je bawesalibaya kuwa muminyalilalu? ²⁴Lakini mana ibile mwaboti muupia unabii naywa kotoka amini au ngeni kajingya, alwashawishiwa na goti. Alwa ukumiwa na goti ga balongela. Siri ya moyo wake ipe umukilwa. Matokeo gake, apetomboka kifudi naabudu Nnongo. Apekiri kuwa Nnongo haikati ²⁵itu. ²⁶Kele chakifuata kae, kaka na dada bandu? Pamukolo lyana pamope abile na Zaburi, mafundisho, mafunuo, lugha utafasiri. Mpange kila kilebe ili kuwa mlitchenge kanisa. ²⁷Mana yoyote alongela kwa lugha, babe abele au atatu, na kila yumo katika zamu. Na mundu lazima atafasiri chakilongelikwa. ²⁸Lakini mana topo mundu wa tafasiri, baikila yumo wabe atame likingati ya kanisa. Bai kila yumo wabe atameliki ngati ya kanisa. Bai kila yumo alongele kisake na kwa Nnongo. ²⁹Manabii abile au atatu na balongele, na bengii bapekani kwa upanwe chakilongelilwe. ³⁰Lakini ywaatami kabanyogolya makowe katika huduma, yulo ambaye abile kaalongela na atameliki. ³¹Kwa kuwa kila mundu yumo anaweche pia unabii yumo baada ya ywengi ili ibile kila yumo aweche kwijigana na bote yeelwa moyo. ³²Kwa kuwa roho za manabii ibile pae ya chungulwa na manabii. ³³Kwa kuwa Nnongo sio Nnongo wa machafuko, bali wa amani. Ngati mwaibile katika makanisa gote ga aumini, ³⁴Ipalikwa alwawa batame hikii katika kanisa. Kwa kuwa bakusiwalii longela. Badala yake, bapalikwa baa katika nyenyekea, ngati mulo sheria mwailongela. ³⁵Ngati kuna chochote batamany kwiigana, baii balo kie alalume babe kaya. Kwa kuwa oni kwa Nwawa longela katika kanisa. ³⁶Embe likoe la Nungu labui kachinu? Embe limwikile mwenga bai? ³⁷Maana itei mundu aibona nabii au wapamoyo, ipalikw atange makoe gani mwandikile ya kuwa ni malagyo ga Nungu. ³⁸Lakini pakotoka tangu hga, mwneke kana atanganikwe. ³⁹Hanyo bai, kaka na dada bangu, mupende sana pia unabii, n kna mukamikie mundu longela kwa lugha. ⁴⁰Lakini mkaoe goti gapangike kwa uzuri na kwa mbolembale.

15

¹Nambimbino nindakwa kumbukia, mwaki kaka na mwaki dada, kunani ya enjeli mwani mubilie, ambayo mwapipokya na yema kwinu. ²Na katika enjili yeno mureokelewa, ngati mana mulikamwile imara likoe lanimubilile mwenga, ingawa muliamini bule. ³Ngati mwano mwaniipokele kwa umuhimu naletike kwinu ngati mwaibile: Ibile tokana na maandiko, Kristo awile kwa ajili zambi itu. ⁴Bukana na maandiko atesikilwa, na ibile atefufuka soba line tatu. ⁵Na ibile ampitile Kefa, alafu kwa balo kumi na bile. ⁶Alafu apitile kwa muda gumo akina kaka na akina dada zaidi mia tano. Bengi babe bado akati n baadhi yabe bagonjike ligono. ⁷Alafu ampitile Yakobo, alafu mitume bote. ⁸Mwisho wa goti, anipitile nenga, ngati nyile mwana ywaabelekwile katika muda wakelee. ⁹Kwa vile nenga nachini katika mitume. Nipale kwa hii kemelwa na mtume, kwa kitambu natilitesa kanisa la Nnongo. ¹⁰Lakini kwa neema ya Nnongo nibile ngati mwanibile, na kwa neema yake napangite kwa bidii kuliko boti. ¹¹Lakini yabilelii nenga hila neema ya Nnongo yaibile ngati yangu. Kwa iyo maana

itei nenga au bembe, tuna ubili hivyo na tutumaini nyoo.¹² Nyinya manaitai Kristo ateubiliwa ngati mwafufukwe . kwa babawile, ibabuli bengi binu babaya topu ufufuko kwa babawile? ¹³Lakini mana topo ufufuo wa babawile, basi nembe Kristo afufukwe lii. ¹⁴Na manaitai Kristo afufukwe lii, bai mahubili gitu ni gabure, na imani yitu ni ya bure.¹⁵Na tupatikine kuwa mashaidi ba bucho kuusu Nungu kwa kitumbu twamshudihike Nungu kwa kudugo, baya amtafuike Kristo, wakati amfafaike lii. ¹⁶Manaitai babawile bafufuliwa, Yesu nembe afufuliwe lii. ¹⁷Na manaitai Kristo afufuliwe lii, imani yenu ni bule na bado mubele muzambi.¹⁸Hanyo atababawile katika Kristo, nembe bate angamia. ¹⁹Manaitai kwa maisha gano kichake tunaujasili kwa wakati wawicha ngati ya Kristo, bandu boti, twenga twaurumiwa muno zaidi ya bandu boti. ²⁰Lakini lelo Kristo atifufuka boka kwa bandu babawile, ni matunda ga kwanza ya balo bbawile. ²¹Kwa kuwa kiwo chateisa pitya kwa binadamu, kae petya kwa mwanadamu ufufuo wa babawile. ²²Kwa kuwa ngati binadamu boti banda waa, hata nyo kae bote bapangilwa hai. ²³Lakini kila yumo kwa mpango wake: Kristo matunda ga kwanza, na halafu baloo bababile ba Kristo bapangilwa akoti muda wa icha kwake.²⁴Ngapo yapanga mwisho, pale Kristo palwakamuya ufalme kwa Nnungu Ntata. Yeno kwa palu palwa komeshwa utawala wote na mamlaka gote ga nguvu. ²⁵Kwa kuwa lazima mpaka pabakyo maadui bake wote pae ya njayo yake. ²⁶Adui bamwisho halibiwa ni kiwo. ²⁷Kwa kuwa "abe kite kila pae ya njayo zake." Lakini mwaibaya "ate beka kila kileba, "Ni wazibile yeno iusisha balu bate beka kila kilebe pae yake mwenyene. ²⁸Wakati ilebe yoti yake, alafu Mwana mwene alwabelkelwa pae kwake ywembe ambe ate beka yoti yake. Yeno yapitya ili kuwa Nnongo Tati abe yoti katika yoti. ²⁹Au kae bapanga kele bolu baba batizilwe kwa kitumbu cha babawile? Maana babawile bafufuliwa li kabisa, kwakele banda batizwa kwa ajili yabe? ³⁰Na kwakele tubile katika hatari kila muda?³¹Kaka na dada bangu, petya kuisifu kwangu katika mwenga, ambayo ninayo Kristo Yesu Bwana witu, nitangaza nyano: Nawakilali suba. ³²Inisaidia kele, katika nolo wa binadamu, mana na tekumbwana na anyama akale akwo Efeso, ngati babawile bafufuliwali? "Uleke bai tulye na nywa, kwa kuwa malautwenda waa."³³Kana mukongele: "Makundi mabaya haribia tabia safi. ³⁴"Mubee na kiasi! Mutame katika haki! Kana mwende lipanga dhambi. Kwa kuwa benge binu topo maarifa ga Nongo. Nibaya gano kwa oni inu. ³⁵Lakini mundu ywembe abaya, "Jinsi gani wafu banda fufuliwa? Nao watakuja na aina gani ya yega?" ³⁶Wenga niwanyinga sana! Chelo chaupandike kiwezali tumbwa kola kiwile. ³⁷Na chelo chaukipanda siyo ambao walwabaa, ila mbeyu yai ipwike. Uweza baa na nganao au kilebe chenge. ³⁸Lakini Nongo alwakiupea yega ngati mwa pendile, nakila katika kila mbeyu yega yake mwene. ³⁹Yega yotiiifananali. Ila kwina yega jimo ya binadamu, nayega yenge ya anyama, nayega yenye ya iyuni, na wenge kwa ajili yaomba. ⁴⁰Kae kwina yega ya mbinguni na duniani. Lakini utukufu wa yegayambuguni ni aina jimo na utukufu wa duniani wenge. ⁴¹Kwina utukufu kumo walumu, na utukufu wenge wa lwei, nautukufu wenge wandondwa. Kwa kuwa ndondwa lumo tofautiana nalutondwa wenge katika utukufu. ⁴²Anyo ngaibile kae ufufuo babawile. Chakipendelwa kiyenda haribika na chaki bariki kiharibiki. ⁴³Kipandilwe katika matumizi ga kawaida, kibarika katika utukufu, kipandilwe katika udhaifu, kibarika katika nguvu. ⁴⁴Kipandilwe katika yega ya asili, kibarika katika yega ya roho. mana ubile yega ya asili, kwina yega ya kiroho kae. ⁴⁵Alafu kae ite andikwa, "Mundu wa kwanza Adamu yatepangilwa roho yahaishi." Adamu wamwisho apangile roho yaipia ukoti. ⁴⁶Lakini wa kiroho asili wote ila wa asili, na kae wa kiroho. ⁴⁷Mundu wa kwanza ni wadunia, atete ngenezwa kwa mavumbi. Mundu yune bele aboka mbinguni. ⁴⁸Ngati kae yole ywatengenezwile kwamavumbi, anyo kae yolo ywatengenizilwe ngati yulo mundu wa mbinguni mwaabile, anyo ngati balo banguni. ⁴⁹Ngati ambalo tupo tyile mfano wa mavumbi twapotwa kae mfano wa mundu wa mbinguni. ⁵⁰Tumbwe ndakumakia, kaka dada bangu ibile yega nadamu iwezali kuhulithi ufalme wa Nnongo wala uharibike li kuli. ⁵¹Wakotoka haribika. Ulole! Ndakumakia mwenga siri yakweli: Twawalili two boti, ila twabotilwa badilishwa. ⁵²Twabadilishwa katika wakati, katika wekelya naumukwa kwa liyo, katika atarumbeta ya mwisho, kwa kuwa tarumbeta ya lela, na babawile bafufuliwa na hali ya kutoka haribika, natwalwabadishwa. ⁵³Kwani wono waharibika lazima uwalewakotoka haribika, na wono wa kuwaa lazima uwalewa kotoka waa. ⁵⁴Lakini muda wono waharibika manamwalikwe wakolotoka haribika, nawono wawaa uwale wakotoka waa, ngapawapala isa nongelo ambao ute andikwa, "Kiwo kitemililwa katika ushindi." ⁵⁵"Kiwo ushindi wako ubilekwako? Kiwo, ubile kwaku uchungu wako?"⁵⁶Uchungu wa kiwo ni dhambi, nanguvu ya dhambi ni sheria. ⁵⁷Lakini shukari kwa Nongo, ywatupe atwenga ushhindi petya Bwana witu Yesu Kristo! ⁵⁸Kwaiyo mwa apendwa kaka na dada bangu, mubee imara na kana msikitike kila lisuba mupangekazi ya Bwana kwakitumbu mutangite kazi inu katika Bwana siyo bure.

16

¹Tumbe husu michango kwa ajili ya waumini, ngi mwa nilongei makanisa ga Galatia, nyinyo nyo mwaipalika panga. ²Katika lisoba lakwanza ya wiki, kilayo mowinu abeke kilebe fulani pa bwenga, na kwifadhi, ngati nyambe. Mpanga nyo ili kuwa kanaibe michango wakati wanaisa. ³Napana lwaika, yoyote ywamwa chawa, na lwakutuma pamope na barua pia sadaka inu akwo Yerusalemu. ⁴Namani ni sahihi kwa nenga yenda kae, paye nda pamope na nenga. ⁵Lakini naisa kwinu, wakati kani peta Makedonia. ⁶Pengine naweza nama na mwenga au hata yomwa majira ga mbepo, ilikuwa kunisaidia katika safari yangu, popote kwanienda. ⁷Kwa kuwa nitegemea likumona nambeambe kwa mundu mwipi, kwani nitegemea tama na mwenga kwa muda fulani, maana Bwana halwaniruhusu. ⁸Lakini natama Efeso mpaka Pentekoste, ⁹kwa kuwa nyango kulo uyogolikwe kwa kitumbu changu, na kuina adui bana mbone babanipinga. ¹⁰Tumbelelo wakati Timotheo kaisa, mubone kuwa abile na mwenga bila yogopa, apanga kazi ya Bwana, ngati mwanipanga. ¹¹Mundu yoyote kana achalawe. Msaidie kwa ndela yake kwa amani, ili kuwa awese isa kasangu. Kwa kuwa nitegemea aise pamope na nongo. ¹²Tumwe isiana na nongo witu Apolo. Na nyeile moyo muno kutyangilya mwenga pamope na alongo. Lakini ahamuite kutoka isa kwa nambeambe. Hata anyo, akwaisa wakati abile na nafasi. ¹³Mubee minyo, muyeme

mwakangamara, mupange ngati mwanalome, mubee na nguvu. ¹⁴Bai goti gamu panga kapangike katika upendo. ¹⁵Mwitangite nyumba ya Stefana. Mtangite babile kuwa wa waamini ba bakwanza akwo Akaya, nakuwa babebeki ebene kwene huduma ya waamini nambeambe ndakunoba, kaka na dada bagu, ¹⁶kwani anyenyekevu kwa banda ngati abo, nakwa kila mundu ywa saidia katika kazi na atenda kazi pamope na twenga. ¹⁷Na nienda pulahika kwa uiso wa Stefana, Fotunato, na Akiko. Bayemisehemu ambayo mwenga mupalikwa baa. ¹⁸Kwa kuwa baipulaise roho yangu na inu. Kwa iyo lelo, mubatange bandu ngati bano. ¹⁹Makanisa ga Asia batumike salamu kwinu. Akila na Priska banda kusalimu katika Bwana pamope na kanisa lalibile kaasabe. ²⁰Kaka na dadabangu bote banda kusalimu. Musalimiane kwa busu litakatifu. ²¹Nenga, na Paulo niandika nya kwaluboko lwangu. ²²Mana yoyote hapendili Bwana, bai laana ibe kunani yake. Bwana witu wise! ²³Neema ya Bwana Yesu ibee na mwenga. ²⁴Upendo wangu ubee pamope na mwenga katika Kristo Yesu.

2 Corinthians

1

¹Paulo, mmanda wa Kristo Yesu kwa penderwa na Mnongu, na Timotheo nongo witu kwa kanisa la Mnongu lyaribire Korintho, pamope na peretau bote bababire katika mirima yote ya Akaya. ²Na ngongo na ibe kuunu na yoangana yaiboka kwa Mnongu tati bitu na kwa Ngwana Yesu Kristo. ³Naoberilwe Mnongu tate wa Ngwana witu Yesu Kristo. ⁴Tate wa ngongo wo rearea muno. Mnongu ywaturearea katika ukeba witu wote ili na twenga tupte kuwarearea bora bababire katika ukeba wa aina yote kwa reareakwo mwa baturearea na Mnongu. ⁵Kwo panga kati mwaibile mabonero ya Kristo mwagaga yongekeya kwitu na nyanyanya rearea kwitu yandayongea kwa ndera ya Kristo. ⁶Lakini mwene ibire twenga bai katika ukeba na kwa ajili ya rearea kwitu na ukochoporti witu. Au mwene ibire twandariwa rewa na kwa ajili ya kuturea kwitu ambapo pange lyengo lyake kwa komeya mabonero gagarogaro gatubonerekwa na tulenga. ⁷No obereya kwitu kwa ajili yitu na kangmara kututanga panga kati nyoro mwamubire mwa banamache wagaro mabonero na nyanyanya mubire mwayangati wagaro mariorio. ⁸Mahana mwarongo tupendiri kana mtngae abiri ya ukeba goro wo utupatike katika Asia. Panga twatirongelerwa muno kuliko arongo bitu ata kwa katika tamaa yo lama. ⁹Natwenga twa bene twabire twa chenuka yo wa katika nafsi yitu ili kana tutegeme nafsi yitu bali tuumwoberi Mnongu ywakochoportya bababire. ¹⁰Ywatukochopolire twenga katika wa kukoro namna yero kaye apakutukochoporya kwanyo kati kumwoberya panga apayorokya kutukochoporya. ¹¹Na mwenga kanya ngatiana na twenga kwa ajili yinu katika roba ili kwa mwanja ya chero kibonge chatupeyerwa twenga kwa msahada wa bandu ba mbone bandu ba mbone bapie kwendereya kwa mwanja mwenga. ¹²Kwa mwanja nyo rumba kwinu ni kwono no chimuria kwo obereya kwinu kwa nya kwa ukochoporti winu na upereteu wa moyo wo uboka kwa Mnongu si kua heshima ya yega bari kwa ngongo ya Mnongu gatwurongi katika dunia na hasaka chinu mwenga. ¹³Kwanya twarembiari mwenga likowe ila garo gamugasoma au kugayeketya na nenga nanda obererya panga pkuwayeketye ago ata mwisu. ¹⁴Nyonyonyo kati mwamutuijekarire kwa sehemu yo panga twenga tu sababu ya kuirumba kwitu kati mwenga chamire kwitu twenga katika machoba garo ga Ngwana Yesu. ¹⁵Na nenga kanibireka nioberyoryo na paika kwinu apo patumbu ili mpate kibonge cha na ibere. ¹⁶Na pita kwinu no yenderya mpaka Makedonia. Nayembe boka Makedonia, buya kwuunu na mwanja na mwenga yenda Uyaudi. ¹⁷Bai nganibire kusudia ago, je, natumire galambuka garambuka? Au aga ganikakusudia nanda ga kusudia jinsi ya kiyega panga ibe kwinu rongera eraera na nyaringari? ¹⁸Lakini kati Mnongu mwabire mwaminifu likowe ritu kwinu si ero na nyari. ¹⁹Mahana mwana wa Mnongu Kristo Yesu, ywa chimurile pakatiyitu na twenga yaani nenga na Silvano, na Timotheo abire ero na nyari na nya kati ywembe ni yero. ²⁰Mahana maragio gote ga Mnongu gagabire katika ywembe ni yero kaye kwa ago katika ywembe mayoangano Mnongu aate romberekwa kwa twenga. ²¹Bai ywembe ywatupanga kangamara pamoja na mwenga katika Kristo na kutuyea mauta ni nongo. ²²Na ywembe ywabire ywatuyeire arama ngatupeire arabuni ya roho mu mioyo yitu. ²³Lakini nenga nindikumkema Mnongu abe ywabweni kunani ya robo yangu no panga kwa kuwabekeya akiya ninaikari Korintho. ²⁴No panga tunda tawala obereya kwinu ira tutwayangati kwo puraiika kwuunu mahakwo obereya kwinu mwanda yeba.

2 ¹Lakini munafsi yangu panga kananuche kwinu na nya kwa oni. ²Mahana nenga mananyereute oni bai nyai ywapara kunyegana nenga ira ywembe ywa pata oni pamoja na nenga? ³Nanenga natikuwarembya nkowe ryoryoryo ata mwene ngotwike pata oni na baro ambao babapalikwaekwe kwendereya kana obererya mwenga mwabote panga puraiika kwanyanga kuunu mwa bote. ⁴Mahana katika ukeba wa mbone na tabu ya moyo nati kuwarebiya na mori ga mbone pango lipate oni ira mpate tanga upendero wango wanibire nawo kwinu jinsi mwobire wa mbone. ⁵Lakini mwaabire munsu apatike oni mbatike oni nengari bai ila sehemu ila kana nota perwe muno mpatike oni mwenga mwa bote. ⁶Yanda kumnenga na mundu ywabire nya adhabu yake ywa perwe na babire ba mbone. ⁷Ata nchongo yayo ni bora alehami na kumnearea. Mundu kati yo kanaaminilwe katika oni yake yaipita uchene. ⁸Kwa nya nindakumnoba kumkongonderya upendereo ulinu. ⁹Kwa nyo natirembe kwa mwanja nya ili niuche kwambone kwuunu panga mubire mwabene mabuyoa katika makowe gote. ¹⁰Lakini mwene mumchamire mundu likowe lyolyote na nenga nimchamire kwa mwanja. Nenga na nani mwene ibire ni mchamire mundu likowe lyolyote ni mchamire kwa ajili yinu mnonge ya Kristo. ¹¹Shetani kana aweche kutupenua kwa mahana tushindwari kwuitanga wacha kwake. ¹²Bai panikite Troa kwa ajili ya injili ya Kristo nganiyogorekwa nyango katika ngwana. ¹³Na bwenu ri pulaika mu nafsi yango kwa mwanja ni mwene ri Tito nongo. Wango bai natiragana nabo nganiboka yenda Makedonia. ¹⁴Ila Mnongu aromberike ywatukwendereya muno katika Kristo na kuiraya nunga kwa kumtanga ywembe kila pandekwa lyengo litu. ¹⁵Kwa mwanja twenge kwa manukato ya Kristo

mnonge ya Mnongu katika babakochoporelwa na katika bo baba oba.¹⁶Katika be rumba lywa wa lwaruta wa katika bo wo tambwa rumba lwa ukoti na ywembe ni nyai ywarengana kwa makoe go? ¹⁷Kwanyo twenga kati bababire bambone babaparile likowe rya Mnongu bai kati kwa bauwa moyoi kati boka kwa Mnongu mnonge ya Mnongu twandarongera katika Kristo.

3 ¹Kwe, kwandatumbe kaye kurumba kwabene? Au twandapara kati benge barua yene kuirumbe icha kuutu au boka kwitu? ²Mwenga na mwenga barua yitu yarembirwe mumioyo yitu yandatanganikwa no somerwa na bandu bote. ³Mwanda kwanekeya panga mpangite barua ya Kristo, ya tumbweni yairembirwe kwa wino ri ila kwa roho wa Mnongu ywabire mkoti ila katika iboa ya mariwe ila katika ibao yaibire ni mioyo ya nyama. ⁴Naobirya kwo tubire mnonge ya Mnongu kwa ndera ya Kristo. ⁵Ila panga tunda lingana twenga twabene wacha likowe lyo lyote ipanga ni ritu twabene ila kuturengana twabene wandaboka kwa Mnongu. ⁶Na ywembe ywabire ywatupangire panga tushughurike wamayeketrano gayambe. Lakini kwarembari iro kwa roho kwo panga lirembo buranga ila roho yoya. ⁷Bai mwene ibire huduma ya waa yarembirwe no remba katika mariwe ya tihicho katika uperetau ata Israeli bawechikeri bonjorya minyo ku minyo ya Musa kwa mwanja ya uperetau tya kuminyo yake na wo ni uperetau, wawabire kwo garambuka garambuka. ⁸Je, huduma ya Roho yaongereri panga katika uperetau? ⁹Kwa mwanja nya mwene ibire shughuri yo bonere kwa ina uperetau siuze huduma sawasawa ina uperetau wo uyongea! ¹⁰Kwanyo ata yero yarombirwe yabire na uperetau nyo kwa mwanja ya uperetau wa uijoro kya muno. ¹¹Kwa mwanja nya mwene ibire yero yeigarambuka yabire na uperetau zaidi muno yero yaitama mtopo uperetau! ¹²Bai kwo panga kunarizokyo lya namuna yeno tundakombekeya kangamara muno. ¹³Na twenga kati Musa ri mwanya kinyara kunani y kuminyo yake ili panga Waisraeli kana baringe muno mwisho wa yero yayabire kaugarambuka. ¹⁴Ila wacha kwabe yayeirwe utopau kwa mwanja atareno wakati patusoma rilagano lyapatumbu utajili wowowo wandatama panga inaomokerwari panga ubokari katika Kristo. ¹⁵Ila ata reno torati ya Musa buisomerwa utajili uitamia mioyo yabe. ¹⁶Lakini wakati wote babangarambukya Ngwana woro utajili waboirwa. ¹⁷Bai Ngwana nga ywembe Roho. Lakini pabire Roho wa Ngwana, apo nga pembe ywembe muhuri. ¹⁸Lakini twenga twa bote kuminyo kwangayerwa utangi kutubiyangania uperetau wa Ngwana. Kati mwaibire katika kiroro twanda garamburilwa turandane no randanisha kwa nyonyonyo buka uperetau ata uperetau kati nyaro kwo uperetau wauboka kwa Ngwana ywa bire Roho.

4

¹Kwa mwanja nyo kwa bire tubire na huduma yeno kwa twatubire mwatupatike ngango tutomborokari. ²Lakini tutikana makowe ga oni gagakangamire wala tuyendari kwo nyatiriya wra kuliyangabana likowe lya Mnongu na ubocha. Bai kwo bonekana yaibire kweri, tundakuiraya panga tuna haki mabono ga bandu katuringa mnonge ya Mnongu. ³Lakini mwene ibire injili yitu ikangamire kaye bo babaoba. ⁴Ambapo mkati yabe mnongu wa dunia yeno atikuwatorowa wacha kwabe bangabereya. Kana yamurike bwea wa injili ya uperetau wake Kristo ywabire kuminyo yake Mnongu. ⁵Kwa mwanja tuirongeryali twabene panga Kristo Yesu no panga ni Ngwana na twenga twa bene panga na twenga twatumwa binu kwa mwanja ya Yesu. ⁶Kwo panga Mnongu ywarongi bwea wandagara boka mu rubendo nga ywembe ywangara mu mioyo yitu apate bwea wa elimu ya uperetau wa Mnongu katika kuminyo ya Yesu Kristo. ⁷Lakini tunakibekyo cheno katika yombo yautope ili likowe nkoro yamakakara tube yo Mnongu wala si boka kwitu ri. ⁸Upande wote tupanga mtopo bari tubanirwari wandabona no yogoopa kwa nya tukatari tamaa upande wote upangurwa mtopo ila tusukumurwa li tundabiona no yogopa. ⁹Twandachcherwa. Lakini tweekilwari twanda tahikilwa paye tuymokelwa ri. ¹⁰Machoba gote twandapotwa katika yega buraga kwake Yesu ili ukoti wa Yesu na wembe ubonekane katika yega yitu. ¹¹Na kwa mwanya twenga twatubire twakoti machoba gote twandapurwa tuwe kwa ajili ya Yesu, ili ukoti wa Yesu na wembe ubonekane katika yega yitu. ¹²Yakwembana no wa bai po wa oangirwa ryengo mkati yitu ila ukoto mkati yitu. ¹³Lakini kwo panga tunana roho yeyeroyero tabereya koti muarembirwa na oti obereya na kwamwanja nyo natirongera twenga na twani twoberile na kwa mwanja nyo twandarongera. ¹⁴Katutanga na panga ywembe ywamkukulike Ngwana Yesu atukukura na twenga pamope na Yesu na kutu kwembania pamope na ywembe. ¹⁵Kwo panga makowe ga nikwa mwanja twenga ili ngongoyo lyaroko muno kwanyo bababire ba mbone bandaromba lyoro kelwe na Mnongu arumbire. ¹⁶Kwa nyo twegerekari ata mwone ibire ukoti witu wapanja wanda chapuka. Lakini umundu witu wa mkati ulandapangirwa wa yambe machoba kwa machoba. ¹⁷Kwa nyo ukiba witu wandayoyoka pababire na munda wa papipitu tundapangirwa uperetau wa machoba gote wo yorokya panga wambone muno. ¹⁸Kana turinge yaibonekana ila yangaribonekana kwa anga yaibonekana niyo muda tu ila yangaribonekana ni ya machoba gote.

5

¹Kwa mwanja tutangire panga nyumba ya masikani gitu yaibile ya dunia yuna mwene ibamwanike ibile lijengo lyali buka kwa Mnongu. ²Nyumba yangalipangirwa kwa maboko yaibire yamachibo gote kunani. ³Kwa mwanja katika nyumba yo twanda ngangabuka kunani. Mene ibele tuyomweke yubekelwa twabonekana ri pana wa tupu. ⁴Kwa mwanja twanga twatubile katika maskani gno tunda babona. Kati utoparwa, ilipanga twandapara ulitwo, bai kutuyubekerwa iila kilibecure chakipatikana na wakimililwe na ukoti. ⁵Bai ywembe ywatupangite kwa ajili ya likowe lyolyo ninunga ywatupeire arabuni ya roo. ⁶Bai machuba sita taunamoyo mkuru kai twanda tanga panga wakati patuba pano katika yenga nandatama kutaru na Ngwana. ⁷Kwamwanja twanda yendeleya kwauberya irakwabonali. ⁸Lakini tunamoyo

mkuru na twenga tunda pana na bara katoka baa katika yunga na tamaa pamope na Ngwana.⁹Kwanyo kaimenebire tubile pana au menembire tubire lipana tundaka chana kunangerya ywembe.¹⁰Kwa mwanja chapalikwa twenga twabote benekana nonge ya kitamwo chachenika cha Kristo, hili kila mundu apoki lipocho lyamakowe gapangite kwayinga na boneka ka mapangite panga nimanongau au manyatau.¹¹Bai manatukangite yongopo kwa Ngwana, twanda kwauta bandu. Liki tutirarwa nungo ya Mnongu. Nanenga aendaberya yo panga tutilairwa katika uberya kwitu muno.¹²Kwa mwancha turumbali twabene nunge yitu kayo bai tandakwapaya kitumbu charuma kwa mwanja mwenga mpoki banayo nungu yabe babairumba kwamakowe gapanja wara kwamakowe ga mmoyo.¹³Kwa mwanja mene ibire tutimberya nama rango gitu na kwamwanja ya Mnongu. Au mene ibire tubirenga marango ngitu na kwa mwanja ya mwenga.

¹⁴Kwamwanja upuraikyo wa Kristo wanda tuyangatiya kwa mwanja tutichenika na ywembe napanga yumo atiwa kwa mwanja ya bile bai baatiwa bote.¹⁵Kai atiwa kwa mwanja ya bote hibababire akoti kana babe akoti kabe kwa mwanja yanafasi yabe bene mwanja kwa ajili riyake mwene ywawire ngakukurya kwananja bembe.¹⁶Ata mweneibire twenga buka abeya beno tumtangite limundu ywabire ywoywote kwa mwanja ya yunga hiba twenga tumtangite Kristo kwa mwanja ya yuga. Lakini ambamba tumtangiteri muno.¹⁷Ataiangite mndu mene abire mkati ya Kristo, apangite kiumbe chayambe ngamakacho gaboi ringa gapangite ngayambe.¹⁸Lakini gato ago gabukana Mnongu. Ywaturembanie twenga nanafusi yake ya Kristo na ywembe atitupya makakara go rumbana.¹⁹Ywembe Mnongu abire mkati ya Kristo, kairumbani duananafasi yake kana abanaragili alibiya kwabe na ywembe atituyo ya mkati yitu likowe ryorumbana.²⁰Bai natwe twayumbe kwa mwanja ya Kristo, na mwanja ywembe Mnongu anakumkongondya kwamitwe yitu twanda kwaruba mwenga kwa mwanja ya Kristo: "Mrumbanirwe na Mnongu!"²¹Ywembe ywangatanga zahambi atikumpanga panga zhambi kwa mwanja twenga hiri na twena tupate ba nayoketerwa na Mnongu na katika ywembe.

6

¹Natwanga manatupangite yeketirwa pamope na ywembe twandakwabakia kana mpoki ngungu ya Mnongu bure.²Kwa mwanja anabaya wakatiwoyoketirwe natikuyewa ricuba la hukochubula ukochocholi panga amiambina."³Kanatube kiyumanyo chanamna yoyote katika likowe rwelwete ili utumwa witu kana uyondolekwe.⁴Bai katika kia likowe tupate rumbirwa kwene noga kati atumwa ba Mnongu katika sabuli, yambone katika ukiba, katika yiwo ktaika minya,⁵katika kumbulelwa, katika tabilwa, katika ukele pata tabu, katika keleka, katika funga. Katika upeletau, katika elimu, katika tamaliki, katika umundu, wene negelelya, katika Roo Mpeletau, katika upendelwe, wangali unafiki.⁷Katika likowela kweli katika makakala ga Mnongu katika sila yotogelelya galuboko lwa unalume na luboko lwakeya.⁸Kwa upeletau naoni kwalegelelwa kunyatau na ogelelwa kunogau kati baba kupe ira twabanda bakweli.⁹Kati bangalitanga bangatangananikwa. Lakini babatangani mwa muno kati baba waa kumbe na bembe akoti kati bababuyanganilwa kumbe bababugalilwa.¹⁰kati beneoni kumbe machubagote benepureika kati maskani bai katutajika twabambone kati bangali na kilelebe kumbe beneieibe yote.¹¹Namikano yitu hitiumukilya kwinu mwenga mwa Wakorintho, mwayo yinu itiyambatamilwa.¹²Mnokolelwali mkati yinu bai mwendonokolelwa katika mwoyo yinu.¹³Bai ili mlepe kadili nyoloko yayile yamapeilwe nanilongela na mwenga kati mwabana bai na mwenga mbapatanilwe mwoyo.¹⁴Kanamtabilwe ligogolo pamope na bagaliebelya kati nyo mwaribile sawasawa kwamwanja panalimbwigga gani?¹⁵Kati unagau na unyatau kai kunamayeketya na gari kati bweya na rubendu? Kae kunanandano gani kati ya Kristo na Beliali? Au ywembe ywaubeile anasemgani pamope na ywembe ywagaliobelya?¹⁶Kae panamayiketyanoganu kati yaekaru na Mnongu na sanamu? Kwanja twenga twa ekalu la Mnongu ywabile mkoto kati Mnongu mwabaite na panga mbalatm mkati yabe na kati yabe mbalatyangana nane mbalaba na Mnongu wabe nabembe barabadabangu."¹⁷Kwanyo mnuke pakatikati yabe kotame pakichinu abaya Ngwana kana mkunywe kirebe chakibire kichopu na nenga mbara kuwakaribisha.¹⁸Mbaraba na tate kwinu na mwenga mpara be kwango mwa bana bango mnarome na mwaua abaya Ngwana Mwenyezi.

⁷¹Bai banapendile bangu kwo panga tunamaragiogo na tugorwe nafasi yitu na ushapu wote ula yega naro kwono katukamilisha uperetau kunomba Mnongu.²Mutupei nafsi yinu mioyo yinu tumwonelikeli mundu yoyote ata kumwaribya mundu wala kummendya mundu.³Nirongarikowe rya ili nichenwe mwenga panga mwachenuka kwa mwanja nitirongorya rengeru no panga mwenga mubire mumioyo yitu ata kwo wa pamope na rama pamope.⁴Nibire no kotoka yogopa muno kuunu nanda bona unganga muno kunani yinu nititwerya no puraika katika ukeba winu wote ititurya pura yopeta kiasi.⁵Kwa mwanja ata patwabire tuukite Makedonia, yega yitu ipatikeri nafuu ila twatiangaika mu mote panja pabire na ngondo mkati yogopa.⁶Lakini Mnongu, mwene kwabekga akiya bangari ngupu atube kire kiya kwo icha kuleke Tito.⁷Atari kwo icha kwake bai kwa garo kutubekya akiya na atabekile kiya kwitu katukoka abari ya kiroro chinu na maombolezo ginu na bidii yinu kwa ajili yangu ata nganiyo ngekea puraika.⁸Kwa mwanja atamwene ibire na yeire hani kwa barua yero ndangiteri ata mwene ibile natijuta pamoja na bembe ya panga barua yero yapeire boni ingawa ni kwapachene tu.⁹Lakini natifulaika lakini si kwa mwanja ya nenga pata oni ila kwa mwa mwapatike honi hata nga mumkilikiti kwa nyai mwapatike honi kwa mwanja na Mnongu ili kana mpate hasara kwa likowe litu katika likowe lyolyote.¹⁰Kwa mahana honi yaibire kwa jinsi ya Mnongu oanya ukilikiti lyalileta uperetau yangali ba no juta. Bai oni ya dunia pangirwa no ua.¹¹Kwanyo mulingange kwo patilwa oni akwo na akwo kwa jinsi ya Mnongu no panga nia kati namani. Mkati yinu hero na kweretya ero no kachulika ero no yogopa hero na kiroro ero nakuiya makakara hero no ripia kwa kila ndera mutikuraya mwabene pang mwaperetau katika likowe ryo.¹²Bai ata mwanja nya natikwalembya wanirembite ri kwa mwanja mwene ywapokonywure wala kwa ajili yake mwene ywapokonywe bai bidii yinu kwa

mwanja mwabene mpate bonekana kwinu mnonge na Mnongu.¹³Kwa mwanja nyo twatipulaikirwa kye ktika pulaikiwa kwinu twatipuraika muno pita munomuno kwa mwanja puraika ya Tito mahana roho yake yatipuraikiwa na mwenga wa bote.¹⁴Kwa mwanja nya mwene nibire nitikurumba mnonge yake katika likowe lyote kwa mwanja mwenga wala nipangirilwe ri ila bai katichanimakie makowe gote kwa kweli nyonyona kuirumba kuunu kwa Tito kwa bira kweri.¹⁵Na mapulaikya gake kuunu ga bire ga mbone pita rengerya na pa kombokya yowa kuunu mwenga mwa bote kwa mwanja mwa mukalibishe.¹⁶Kwa yogopa na rendema natipuraika kwa mwanja katika likowe nina moyo mkolo kwa jili yinu.

8

¹Kaye alongabitu twandakuwakoka habari ya ngongo ya Mnongu yabaperrwe makanisa ga Makedonia.²Kwa mwanja papabire kabapairwa kwa ukeba wa mbone wa puraika kwabe na ukebe wabe wababire na wo wambone wawayongikiye utajili wa noga moyo wabe.³Kwano ni ndakuwabakiya panga kwa makakara gabe no yorokya kwa makakara gabe kwa mayeketyo gabe bene bapite irebe yabe.⁴Kabaturuba muno pamope na kutukongondya kwa makowe ga ngongo wino no kwembana na kwayangatiya aperetau.⁵Kaye batipenda nyo ri kati cha baoberilr tu. Bai tumbwa bati kwepia nafsi yabe kwa Ngwana na kuutu nayembe kwa mapulaika ga Mnongu.⁶Ata ngatunkwereka Tito, kwatimizia ngongo yeno kwabe kati ywembe mwaarongolire no tumbwa.⁷Lakini kati mwamubire na twelya wamakawe gote obeya na mnongero na utangi na nio yote na upwaiko winu kwunu twenga bai nyonyonyo mpate twelya na ngonga yeno na yembe.⁸Nirongarali ili kuwanokorya ila kwa nia ya bandu benge nipaye kililika wa upalko wuunu.⁹Kwa mwanja mtangite ngongo ya Ngwana witu Yesu Kristo. Jinsi mwabire mkeba kwa mwanja mwenga na ywembe abire tajiri ili panga mwenga muwe che panga matajili kwa likeba wake.¹⁰Na nenga katika likowe lino mbia ushali wangu kwanyo likowe leno. Mparakonbokya mwenga mwanangolile lwecha ika mwaka bira ya panga bira yo panga ata paa na ywembe.¹¹Lakini ambeyambeno mnyipitike no panga na nyo ili kati nyaro cha mwabire tayari para nyo na nya nkabe tayari no panga kwa mwanja kati cha mibire nayo.¹²Kwa mwanja mwene nia ibire mwayeketelwa kwa mwanja kati mwabire nayo munsu kwa mwanja kati mwabire mtopo.¹³Kwa mwanja ndongerali go ili benge bapate ngongo mwenga mpate ukeba.¹⁴Bai makowe garo sawasawa wakati gone wa mbeyambeno uyoloko winu mukomboki utupu wabe ili na uyoloko wabo mkomboki mwenga pamwa panga mtopo ili makowe gabe sawasawa.¹⁵Kati mwaairembirwe ywakumbitwe yambane wala imnyorokiri ata ywembe njene ata apangirweli mtopo.¹⁶Lakini alumbirwe Mnongu, ywa yea nia yeyeroyero kwa mwanja mwenga katika moyo wa Tito.¹⁷Kwa nya atigapokeya kweli garoma kwerikwo kaye nyo kayorokya panga na nia ngayenda cha kuunu kwa amua kwake mwene.¹⁸Na pamope na ywembe ngatuntuma mnongo yuro na ywembe rubueikwa kweke katika injili ili yowanika makanisa mwote.¹⁹Wala nyoleba mwanja ati chalikwa na makanisa hayene pamope na twenga katika likowe ra ngongo yino yatupaingiria ili Ngwana alumbire ukabenekane uyeketyo witu.²⁰Katuyepushe na makowe ga mundu kana aichena kuturaumu kwa makwe ga kibange china yaibire katupanga.²¹Katurangor wacha gagabire manogau ila nonge ya Ngwana ri byila na mnonge ya bandu.²²Natwenga pamope na wembe tu timtuma nongo. Ywatumweni mara ya mbone katika makowe gambone kwa mwanja ana inia na mbeyambone hana nia muno kwa mwanja kua oberya kukoro cha abire ywembe kwinu.²³Bai mundu mwene apalikwe mariko ya Tito ywembe ni shilika wangu na mpanga makakala pamope nane kwa mwanja mwenga na kaye na mwene aparike likowe Iya Mnongu witu na bembe ni banamache bakanisa na uperetau wa Kristo.²⁴Bai mwakweli mnonge ya makanisa kwa mwanja ya mapurakiyo ginu ya kuirumba kwinu na kwa mwanja mwabene.

9 ¹Kwa makowe ga kukwapangia aperetau mtopo haja ya kwarembeya.²Kwa mwanja ndangite uukitio winu wa ni irimba kwa mwanja mwenga kwa Makedonia. Panga akaya abire tayari boka mwa mkoti na bidii yinu iti kuwa yega moyo bambone babe.³Lakini natikuwatumu abo alongo ili kurumba kwinu kwa mwanja mwabene kana kugarambuka katika rikowe rino mweche ba tayari kati cha nirongei.⁴Kwopara mwene baichire wa Makedonia pamope na nenga na kwakoria babireri tayari kana tuuche pata tabu twabene kana turonge mwenga katika hali hiyo yo hoberya.⁵Bai natibona panga lazima na kinginde alongo barongori hika kuunu no tengene cha mapema kibonge chinu cha maite tangu patumbu ili be tayari na nya ibe kati kibonge. Lakini kati kireberi cha kipirwa kwa buimi.⁶Lakini na ndabaya likowe reno ywapanda mtopo apara una mtopo ywapanda kwa obereya aparauna kwa obereya.⁷Na kila mundu na apange mwaapara panga mumoyo wake ila kwa honi ri ila kworazimisha ri kwanya Mnongu umpuraikiya ywembe ywapija kwa moyo wo ambatwanalwa.⁸Na Mnongu andawecha kwatwelia kire ngongo kwo kweriya ili mwenga mwene mubire riziki ya kira aina machoba gote mpate yolokya muno katika kila likowe ligorou.⁹Kati cha irembirwe atibagana apeya keba unogau wake wandatama machoba gote.¹⁰Na ywembe ywa panda mbegu mwene kapande na rikale ribe chakuiya napei mbegu yo panda. No yoloya na ywembe apara kuwayongea mazao yo penderwa kwinu.¹¹Mwene mtajilike katika irebe yote mpate bano noga moyo muno chompeya Mnongu cho upuraika kwa lyengo ritu.¹²Kwa mwanja youtumwa wa huduma yeno wayomorya baperetau riziki ya bapangirwe mtopo kwanyo yongekeya muno bana yolokya kwo pulaikya kwa mbone yapeyelwa Mnongu.¹³Kwo panga mwene mpainue kwa utumwa wo bandu kumnomba Mnongu kwa mwanja kwo yua kuunu katika yeketya injili ya Kristo. Na kwa mwanja yonoa moyo kuunu matiku wa kwembana bembe na bandu bote.¹⁴Na bembe bene kabaroba dua kwa mwanja mwenga babekya kiroro kwa mwanja ya ngongo ya Mnongu ya uyolokilwa muno mkati yinu.¹⁵Nongo na arumbire kwa mwanja yakibonge chake changalikukwecha kukirumba kati mwaiparikwe!

10

¹Bai na nena na Paulo, na mwene nundakuua kongonderya kwa uriki na umbonembore wa Kristo. Na nenga nanibire mwene heshima mwene ribire pamoje na mwenga bai mwene nibireli ni mwene makakara kwinu. ²Nayembe nindaraba panga mwene nibire kana nibe na makakara kwa muno na yembe nindabaronga panga na ywembe kunani ya baro babawashilia yo panga twenga twandayorokya kwahajili ya yega. ³Kwa mwanja panga twandayenda katika yega tupanga ri ngondo kwa mwanja ya yega. ⁴Kwa mwanja siraha ya ngondo yitu. Lakini ya kiyega ri nanya inamakakara katika Mnongu ata kuibomwa. ⁵Mwene, tubamwire wa cha na kila kirebe cha kikakatwike chakikatuya kunani yo manya ya Mnongu na mwene tupangite nyara kila mawacho lweche kumnyoa Kristo. ⁶Na mwene tubire tayari kugakengama machenuko gote yoa kwinu papatimia. ⁷Mugaringange gagabire mnonge ya minyo ginu na mundu mwana aibweni munomuno mwene yo panga ni mundu wa Kristo, na awachenyo na yembe mu nafsi yake yo panga kati ywembe mwabire mundu wa Kristo na nyanyanya na turenga. ⁸Na mwanja pambara kuirumba muno pa chene kwa mwanja ya makakala gitu gatupeirwe na Ngwana tuweche kuwachenga wala kuwatomboya lili ato mbatari tabu. ⁹Kana upange kani binekana kati panga kati mbara kuwayogoya kwa nyara yangu. ¹⁰Kwano nindabayo nyara yake nindapau ngamamara bai mwene mubire mwabene muyega mkangamarari namakowe gake kirebe ri. ¹¹Mundu kati ywo na awache panga mwanja cha abire kwa makowe katika nyara mwene tubire ri nga chatubire kwa makowe mwene tubire. ¹²Kwo panga tupayari kuibaranga pamoje na bahadhi yabe babairumba bene atakuirandanisha na bembe. Lakini na bembe bene kabairinga nafsi yabe na nafsi, yabe na kuirandanisha nafsi yabe na nafsi yabe mtopo marango. ¹³Lakini twenga tuirumbari muno na chatubire twenga. Bai kwa chaibire yo ika chaturengirwe na Mnongu na nya chaturengirwe yaika ata kwinu. ¹⁴Kwa nya tutanuware nafsi yitu kilingo chitu kwa mwanja panga twa wachari bembe kwa mwanja twatirongorya ika mpaka kwinu katika injili ya Yesu Kristo. ¹⁵Wala tuirumbai muno yakirengio chitu yahani katika tabu ya bandu benge. Lakini mwene tubire oberya bai yo panga oberya kwitu kwabireli tuparakoelelwa kwinu kwa kirengiyo cho renga chitu no pata longekelwa. ¹⁶Ata kuchimuliya injili katika mirima ya ibire mnonge pita milima yitu kana tuirumbe katika rengerwa cha mundu ywenge kwa makowe gagayowike tengenecherwa. ¹⁷Lakini ywembe ywairumbite na ainimbe katika Ngwana. ¹⁸Kwanja mundu mwene ywayeketirwe ywembe ri ywairumba ila ywembe ywarumbirwa na Ngwana.

11

¹Lakini mukapotoreyana nane upumbavu wango pa chene eee mputwane nane. ²Kwa mwanja nabekeya buwu wa Mnongu kwa pangati kuwa kobeya mnarome yumbo iri nimnete Kristo bika mgorou. ³Lakini nindawacha kati yurolo mgambo ywamkongite hawa kwa hutunduru wake kana awecha kwa haribia mawa cho gitu na kuhireka ugorou na unogau kwa Kristo. ⁴Mwanja ywembe waicha ka nchimulia Yesu ywembe kwa mwanja twenga tumchimulia. Lakini mwene mpokire roho yenge yangali kuipokiya au injili yenge yangali kuyeketia mupanga kugorou tama riki na ywembe. ⁵Kwa mwanja nanduwacha panga nenga pangirweri mtopo na kirebe cha babire nacho banamache bababire akoro. ⁶Lakini mwene nibire nenga ni mundu ywangari tanga rongera. Lakini nya wala chanibureli katika helimu na nya katika kila likowe litirailwa kwinu. ⁷Aya, napangngite dhambi? Kwa kuwa pangia heshima ili na mwenga mrumbirikwe kwa mwanja natikuwabokwa injili ya Mnongu bila reperwa. ⁸Natikumpokonywa makanisa genge mari yabe konotora riposha lyango ili nachenie mwenga. ⁹Na nenga anabire pamoje na mwenga no para nimnemiri mundu mwanja abo arongo batihicha boka Makedonia. Batijingia chababire no para kwabe kwangu na nenga katika makowe gote nati kuirendera nafsi yangu kanananemi ata pa chene kaye natikuirendera. ¹⁰Kati chabire yara kweli ya Kristo mwabire mkati yangu mtopo mundu ywapara kuniiba mkno ktik kuirumba na kono katika mipaka ya Akaya. ¹¹Kwa namani kwe ni kwa mwanja nimpindili mwenga? Mnongu atangite. ¹²Lakini liyaniripanga nandaripanga ili nakombwe bo babapara mbenyo bapatikeri mbenyo ili panga katika likowe lyo lyabairumba babonekane panga kati twenga. ¹³Kwa mwanja bandu kati bo ni banamache ba ubo cho babapanga lyengo kwo nyatiria babaigarambiya babe mfano wa maraika ba bwea. ¹⁴Bai walarkowe likorori atumwa bake na bembe kabai garambuya babe mfano wa atumwa ba unogereau na bembe ika kwabe wa panga nagerelya na lyengo lyabe. ¹⁵Nandarongera kabe mundu kana awache panga nenga nampumbavu. Lakini pamkotoka kuniwachia na nyamuniyeketi panga mpumbavu ili nenga na nenga niweche kurumba nga pachene. ¹⁶Lyanirongera nilirongerali liragiro lya Ngwana, bai kati kwa upumbavu katika unganga uno wa kuirumba. ¹⁷Kwa mwanja bambone banda kuirumba kwa mwanja ya yega nanani nimbara kuirumba. ¹⁸Na mwenga kwo panga mwandayeketey mulandapotwara na ralo kwa puraika! ¹⁹Kwa mwanja mwanda patoreana na mundu mwene ayeire mwa banda mwene amirike mwene aunike nyara na kuikwea na kwakombwa kuminyo. ²⁰Nindarongero kwa mwanja kuiyeketya kati panga twenga twabire twaitundwe. Lakini mwene abire mundu abire nao unganga kwa lyolyote nandabaya kiuralo nenga na nani nibire nao unganga. ²¹Na abo ni Wayaudi? Na nenga na ywembe bembe ni Wasraeli? Na nenga na bembe niamberekwo wa Ibraimu? Na nenga nyanyanya. ²²Na pembe, ngabapanga lyengo lya Kristo? {Ngongo kiwa chimu nenga}. Ni munomuno. katika patatabu yongea muno katika tabirya yongeamuno katika komborelwa peta munomuno katika wa mara ya mbone. ²³Kwa Wayaudi mara tano na tipata komborelwa alubahini ya pongwe jimo. ²⁴Mara itatu natikombwerelwa kwa mkwachu mara jimo natikombwelwa kwa marwie mara itatu nati ekwanirurwa mtombwe mtwe kati na kiro natipata tama kirindiri. ²⁵Katika yenda mwanja mara ya mbone atari mabende hatari ya bai hatari kwa mnima ulangu hatari kwa

mirima ya benge hatari ya mjini hatari ya murulambo hatari ya mubahali hatari kwarongo baubocho.²⁷ Katika pata tabu no angaishwa katika kereka mara ya mbone katika njara na nyota katika funga mara ya mbone katika mbepo no bawa mtopo.²⁸ Yabagairi ya makowe ya panja gabire gaganichiria kwa lichoba helo marolyo ga kanisa gamakanisa gote.²⁹ Ni nyai ywabire kitundwe kana nibe kitundwe nanenga nyai ywabire atikachilika nanenga kana nikachilikwe?³⁰ Mwene iparikwe kuirumba mbara karumba makowe go utundwe wango.³¹ Mnongu tate wa Ngwana Yesu, ywabire mperetau ata machoba gote atangite yopange nirongera li ubocho.³² Akwo Dameski, lwali wakorongwa areta abire kaurendera mji wa Dameski ili kuniboywa.³³ Nanenga nganiurukwa mkati ya kitundu boka mudirisha la muhukuta nganiko choporelwa boka maboko gake.

12

¹Ntopo budu ya kurumba ata kati mwanja unogereali. Lakini mbara wacha marato na marangirio ya Ngwana.

²Nimtangite mundu yumo katika Kristo yandawe cha relo miaka kumi na nane panga abire katika yega ndangiteri panga abire panga ya yega ndangiteri Mnongu atangito mundu ywo atipotorelwa kunani mpaka mbingu yanaitatu. Nenga nintangite mundu ywo panga abire katika yega ndangiteri panga abire panga ya yega ndangiteri, Mnongu atangite ---

⁴panga atipotorelwa mpaka peponi ngayowa makowe yangorongekerwa panga ulechekana mwanahadamu agarongere.

⁵Kwa habari ya Mnongu kati ywo mbarakurumba. Lakini kwa mwanja ya nafsi yangu mbara kuirimba ira panga katika makowe go utundwe wangu.⁶ Kwa mwanja nyo mbere para kuirumba mbere panga ri na mpumbavu kwa mwanja mbara rongrra kweli. Lakini nanda kuichibya ili mundu kana anibarange muno kwago kagabona kwango au kuwayowa kwangu.⁷ Na cha mbara kananiwe che riarea pita muno kwo yoroka wamarangiriogo natipeirwa ubi mwa katika yega mjumbe wa Shetani ili anikombwe ili kana niidai pita muno.⁸ Kwa ajili ya kirebe cho natikumkongondwa Ngwana maraitatu panga kinipiti.⁹ Na ywembe nganibakia ngongo yangu yakurengana kwa mwanja makakara gango gawecekane katika utundwe bya mbara kuirimba utundwe wangu kwo furaika kwa mbone ili ukakara wa Kristo utame kunani yangu.¹⁰ Kwa nyo nanda nogerelwa na utundwe no charailwa na misiba na ywo na mabonerwa no pata tabu kwa mwanja ya Kristo kwa mwanja mwene nibire utundwe kwa nyo nganibire na makakara.¹¹ Nanibire nampambu mwenga mutinirazimisha kwa nyo iparikwa nirumbirwe na mwenga kwa mwanja mbangiteri na mkeba ya tumirwa bababire akoro kwa ryoryote mwanja nibire kirebe ri.¹² Kweli marayo gatumirwa yatipangirwa pakatikati yabe katika saburi yote kwa marayo na mapayo na marungerunge.¹³ Kwa mwanja ni kirebe gane champangite mtopo kuliko makanisa genge ila kwo panga nenga? Ni mnemiri mnichamii kwa udharimu wono!¹⁴ Ringa! Reno marayaitatu yanenga ba tayari icho kwinu wara ni mnemiari kwa mwanja niparali irebe yinu kwanyo nimpanga mwenga kwa mwanja aiparikwari kwinu bana beka akia kwa pendo bai appendo kwa bara.¹⁵ Nenga kwa pulaika muno mbeira bagano kayembara bagana kwa mwanja ya mioyo yinu. Nandapongekerwa pulaikwa?¹⁶ Lakini naibe nyo nenga nimnemiri bai kwo panga kwa unganga natikuwa kwemba kuro utunduru.¹⁷ Kwa mundu yoyote yanimtumite kuinu wa mundu ywo nati watocha kirebe? ¹⁸Nati kumkongondya Tito nganimtuma nongo yoro pamope na ywembe ehe Tito atiki wato cha kirebe ehe tuyeri buri kwaro yoyoyo kwa yembe na katika nyayeroyo?¹⁹ Mundawacha ata mbeyambeno ya panga ninda kuibonera kinu mnonge ya nani mapuraikayo na katika Kristo, na ago gote mapuraikayo kwa mwanja kwa chenga mwenga.²⁰ Kwa mwanja nanda cherea panaicho kuwakonya si katika nyaro cha mbara kwakoriya kati bonekana kwinu si katika nyaro cha mpa. No kachirika no yumana na kopekeya no yoyotana na kuidai na nyongonyi.²¹ Nenga panaicha kaye nongo wangu aiche kwinu na nenga na kwa kokoreka kwagambone babakosike kwangu babakosike boke hapo kana ba ubongi utundwe wa rupoyange no ufisadi wabaupangite.

13 ¹Yeno nayembe mara na itatu ya nenga icha kwinu kwa mikano ya mashahidi abere atatu kila likowe

riparabonekerwa." ²Litirongrya kuwabakia na kati yaro chanabire mara ya naibere nyanyanya ambeyambeno ata mwene mbire zi ninda kuwabakia cha babire chaba pangite dhami tangu boka apo na benge bote yo panga mwene niishire na bekeari kio.³ Kwo panga mwandapara ubonekano wa risto ywarongera mkati yinu na ywembe litundwe ri kwinu kwanyo ana makakara mkati yake.⁴ Kwa mwanja batikumsurubisa kwa mwanja kitundwe, lakini anda rama kwa makakara ga Mnongu kwa mwanja twenga natwani twa itundwe katika ywembe kwanyo tundarama pamope ywembe kwa makakara ga Mnongu gagabire kwinu.⁵ Munipae mwa bene panga mubire katika obereya mlakikishe mwa bene au mtangiteri mwa bene panga Yesu Kristo abire mkati yinu? Kwa nyo mtikanirwa.⁶ Lakini ndanemia kati cha mtangite yo panga twenga tukanirwe ri.⁷ Natwenga twandakuwarobya Mnongu kana mpange ryoryote lyalibire rinyatau na nya panga na twenga tubonekana tuyekerire. Lakini mwenga mpange relyo lyaribire linogau ata mwene rubire twenga bai kati babakanirwe.⁸ Kwa nyo tuwechari panga rikowe ryoryote machogo ya kwari bai kwa mwanja ya kweli.⁹ Kwa nyo twandapwaraika mwene ibire twenga panga twaitundwe na mwenga mkangamire kaye twandaroba ili na lyembe likamirike kwinu.¹⁰ Kwa mwanja nyo nandaremba ga mwene nibire li ili mwene nibire kana nirongere ukari. Kwa mwanja ya ukakara goro wambeirwe na Ngwana kwa chenga ata sikwa bombo wana.¹¹ Mwarongo mwarongo twandaboka mukangamare mupurake! Mugapare yamo mukayende katika ele wana na Mnongu wamapuraikiyo no elewana araba pamope na mwenga.¹² Munipange habari kwa busu riperetau.¹³ Aperetau bote banda kuwa panga habari.¹⁴ Ngongo ya Ngwana Yesu Kristo, nalipuraikiyo lya Mnongu, na umamope wa Roho Mperetau atame na mwenga mwa bote.

Galatians

1

¹Nenga na Paulo mtume.Nenga natumelili jwa boi kwa bandu wa pitya ka bandu,lakini petya kwa Yesu Kristo na Nnongo Tate jwa nyojite buka mukiwo. ²Pamope na bandu bote na nenga,nigaandikya makanisa ga Agalatia. ³Neema ibekachinu na amani yaibuka kwa Nnongo Tate bitu Yesu Kristo, ⁴jwaipijite mwene kwa mwanja ya dhambi jitu lenga panga atulopwe na wakatigono nau,bokana mapenzi ga Nnongo wituna Tate. ⁵Kachake ube utukufu milele na milele. ⁶Nenda sangala panga mwigala mbukoya injili yenge Nisangala panga mugalambukya kutalu boka kwa mwene jwakemite kwa ya Kristo. ⁷Ntopo injili yenge,lakini kwinabandu bengababasababisha mwenga matatizo wa kwigala mbuya injili ya Kristo. ⁸Lakini hata manaiti twenga ao malaika buka mbinguni jwatangaza kachimu injili ya tofauti na yelo yatwitanga siku kachimu,alanike. ⁹Kati mwatubaite mwanzo,nambeyambe nenda bayakae,"Mana kubile na mundu jwatanga kachim inji tofauti ya mwipokile,alanike." ¹⁰Kwa mbeyambe nipa la tanga bandu ba Nnongo?Nipala kwakupulaisa bandu?Mewe kanjendelya paya kwapulaisa bandu?nenga na mtumishi lili wa Kristo. ¹¹Mwalong,nipala mwenga mutange panga inji yanitangasike ipilike lili kwa bandu. ¹²Nipokilili kwa mundu wala nipundisilwe lili Badala yake,yabile yongolekwa kwa Yesu Kristo kachango. ¹³Muyomwile yowa husu maisha gango gachogo mu dini ya kiyahudi,jinsi wanilitesaga kanisa kwokale kanisa Iya Nnongo kwakipemo no kulibulaga. ¹⁴Nabi kaniyendelelya mudini ya kiyahudi zaidi ya alongo bango boti Ayahudi na bina bidii sana mila ya kitante bango. ¹⁵Lakini Nnongo atipenda kunisawa nega bokamu litumbo Iya maubango.Atikunikema nenga pelya mu neema yake. ¹⁶Kudhibitisha mwana wake nkati yango,lenga panga nitangaze jembe nkati ya bandu ba mataifa. ¹⁷wala napalike lili ushauki kwa yenga ya bandu na naobwike lili yenda Yerusalem kwa balo bababile mtume kabla yangu.Badala yake nayui uarabuni na badae na buyangine Damesiki. ¹⁸Na baada ya miaka itatu natioboka yenda Yerusalem yenda kutyangilya kefa,natitama na kwe masoba komi na tano. ¹⁹Lakini nataboni mituwe have inaugile yakobi udhuye na bitu. ²⁰Linga,nonge ya Nnongo,nikongalili kwa mmwanja chamiandika kachini. ²¹Nanayui nukowa ya Shamu na kilikiya. ²²Nabi na tangwe ni kwalili kwa nunyo ya kanisa ya kiyali galo gagabile gakikristo. ²³Lakini bayomwile,"Jwembe abile katutesa leno atangaza imani yabile kaialabiya." ²⁴Babile kaba nnumba Nnongo kwa ajiri yake.

2

¹Baada ya miaka komina ncheche naye kae Yerusalem pamopena Barnaba.Kae nampotwi Tito pamopena nenga. ²Natiyenda kwa mwanja Nnongo atibonekana kachango na yanibidi niyenole.Nabekite nnogeyabe injili nayo ganitanga sike kwa bandu ba mataifa.(Lakini na longi kwa siri kwa bababili viongozi muhimu). Napangilwe nyolenga panga akikisha panga ni butuka lili ao nabutwike bule. ³Lakini hata Tito,jwabinane,jwabile pamopena nenga,jwabile myunani,alasimsilwe inilwa. ⁴Likowe lwe lyati wapitya kwamwanja alongo banbocho batiisa kwa sili kupeleleza Batamani kutupanga twenga twaatu mwa ba sheria. ⁵Twayeketilili kwa heshimu hata kwa Sajimo li,lengapanga injili ya kweli kene ibadili ke kachinu. ⁶Lakini balo babaipangagi viongozi banipe lili kilebe chochote.Chochote chaba pangage cha bililina maana kachango.Nnongo ayekitya lili upendo wa bandu. ⁷Badala yake,Baniweni panga nitiamini Iwa kuitangaza injili kwa balo banguinilwa Yabikati Petro jwa tangazage injiri baba inilwe. ⁸Kwa maana Nnongo jwapangage kazi nkatiya kwa ajili ya mitume kwa balo babainilwe,nembe apangite kazi nkati yango kwa bandu ba mataifa. ⁹Wakati Yakobo,Kefa,na Yohana,baba tanganikwe panga basengile kanisa,batangite neema yani patike nenga bati tupo kya hwo ushika nenga na Barnaba.Bapangite lenga panga bawezapanga yenda kwa balo babainilwe. ¹⁰Kae batupalike twena twa komboki masikini.Nanenga nitamania ge panga kilebe choo. ¹¹Wakati Kefa payei Antiokia,natikupenga kabisa kwa manja abi atikosea. ¹²Kabla ya bandu fulani isa buka kwa Yakobo,Kefa abile kalya na bandu ba mataifa.Lakini bahabandu pabaisile,atileka no boka Iya kwa mataifa.Abile kayogopa bandu babapalage tubu. ¹³Kae na Ayahudi benge bati kuyekilya na unafiki woo pamopu na Kefa.Matokeo gabile panga Barnaba akweti mu unafiki woo. ¹⁴Panibweni panga bafatalili injili ya kweli na makiye Kefa nnonge yabe bote,"Mwanja na mani mwalasimisa bandu balame kati Ayahudi?"mwenga mwamubile mwa Ayahudi?" ¹⁵Mwenga twatubile twa Ayahudi twatu bulekwile na twangu belekwa babdu ba mataifa bene dhambi." ¹⁶Utange panga ntupe jwabalangilwe haki kwa matendo ga sheria.Badala yake babalangilwa haki kwo amima nkati ya Yesu Kristo.Twaisi kwaimani nkali ya Yesu Kristo lenga panga tubalangilwa haki kwa imani ni kati ya Kristo na si kwa matendo ga sheria kwa tenda siria ntopo yega baba balangilwa haki. ¹⁷Lakini inatumpala Nnongo kwo balangilwa haki nkati ya Kristo,twibona twabene kae twabune dhambi je Kiristo apangite mtumwa wa dhambi?Nyolili! ¹⁸Maana manani sengite litegemeo lyango lisu kwitunza sheria,litegeme Iya nalibojitu,nilibona na mwene panga litu kwana sheria. ¹⁹Petya kwa sheria nawite kwa sheria kwahiyo mbalikwa lama kwa ajili ya Nnongo. ²⁰Niti kwikongela panope na,Kristo.Nenga likaenanilama,Ila Kristo endalama nkati yango maisha ganitama muyega ni tana kwa imani nkati ya mwana wa Nnongo jwa ni pendike na atikwipiya kwa ajili yengu. ²¹Ni Kanali neema ya Nnongo,mahana kwa yabile petya sheria,bai Kristo awile wabule.

3

¹Agaratia ajinga,hiyo gani libaya Iyali mwalibiye?Yesu Kristo alayilwe panga alisulubiwa nno geya minyo ginu? ²Nenga nipala mutange buka kachinu.Mwapoki Roho kwapanga sheria ao kwa aminia chelo chamnyowine? ³Je,mwenga mwajinga kiasi ilwee?Je mwatu wi kwa Roho muyomwe kwa yega? ⁴Je mwatuswi kwa makowe gana nchima bure, mana kweli gatri gabure? ⁵Jwembe jwapiya Roho kachina nopanga matendo ga ngupu kachimu pangilwa kwa matendo ga

sheria au kwoyoo na aminiya panope na imani?⁶ Abraham amwani Nnongo abalangilwe mwene haki."

⁷Kwa maana yoyoyo mutang panga,balobaba aminiya bana ba Abraham. ⁸Mandika ga londwile panga Nnongo abalangwa haki banda ba mataifa kwandula ya imani injili ya hubiliwe mala ya kwanza kwa Abraham."-Petya kwa wenga mataifa gote baharikiw." ⁹Lenga badae balo baba na imani baharikiwe pamopuna Abraham jwabilena imani. ¹⁰Balo baba tungemenya panga kwa sheria balanilwe.Kwamwa nja itiandikilwa,"Atilanika kila mundu jwo koto ka kuga kamwa na makowwe gote ga gandi kilwe mu kitabu cha sheria.Kugapanga goti." ¹¹Sayuno kubi,kwapala panga Nnongo amalangyali haki hata jumo kwa sheria ,kwa mwanya mwene haki atama kwa sheria. ¹²Sheriya ipelyali kwa imani,ilibadala yake "jwapanga makowe go kwa sheriya,atama kwa sheriya."¹³Kristo atukobwi twenga boka mulahana ya sheriya wakati paipandite laana kwa ajili jitu kwa mwanja itiandikilwa,"Alanike kila mundu jwa ikongula kunani ya nkongo." ¹⁴Lengo lyabile panga,baraka yaibile kwa Ibrahimu ise kwa bandu ba mataifa mu Kristo Yesu,Lenga panga tuweze pokoya ahadi ya Roho pulya kwa imani. ¹⁵Mwalongo,nilongula kaaina ya kibandu.Hata wakati ambao lilagano lya kibandu libukitye imara,mtupo jwawesagu pongoya walayogeya. ¹⁶Sayeno ahadi yabaite kwa Ibrahimu na kwalubelekw lwake.Ibayali,"Kwalubulekw,"Lwako,"ambae ga Kristo. ¹⁷Tubwe nibaya ngo,sheriya yayaisi miaka 430 baadaye,ilipiyali lilagano lya nchogo lyalibui Nnongo. ¹⁸Kwa mwanja mana urithi waisi kwa ndula ya shuriya,yahileli kaeikaisa kwandela ya ahadi.Lakini Nnongo aupijile wabule kwa Ibrahimu kwa ndela ya ahadi. ¹⁹Kwa mwanja namani sheriya yatipijilwa yatiyongulwa kwa mwanja ya makosa ,mpaka lubelekw lwa Ibrahimu kwabalo babayomwi aidwa.Sheriya yabekilwe lenga kong'ondia pelya malaika kwa luboko lwa mpatanishi. ²⁰Mpatanishi maana yake mundu yumo,Hai ila Nnongo yumo jwakisake. ²¹Tubwe sheriyo ibi kinyume cha mwaaaidi Nnongo?Ala!kwa mwanja mana sheriya yapilwe kwa uwezo woleta bwoni,haki ipulepatikana kwa sheriya. ²²Lakini badala yake,liandike litabite makowe gote paiya dhambi:Nnongo apangilinga panga aadi yake yo kutulobwa twenga kwa imani kwa Yesu Kristo iweze patikana kwabalo babahile na imani. ²³Lakini kabla ya imani mu Kristo inaisali,twabile twa atabilwe no panga paeya shuriya mpaka wiche ufunuo wa imani. ²⁴Kwa-nyo sheriya yapangite kiongozi witu mpaka paisile,lenga panga lubalangilwe haki kwa imani. ²⁵Tubwele kwa mwanja imani iisile,tubile lipaeya mwagalizi. ²⁶Kwa mwanja mwenga mwabote mwabana ba Nnongo putya imani kwa Kristo Yesu. ²⁷Mwabote mwamubatizilwe na Kristo munyobike Kristo. ²⁸Ntopo myahudi wala myunani,mtumwa wala jwabi huru,Nnalome wala Nnwawa,kwa mwanja mwabote mwamoja kwa Kristo Yesu. ²⁹Mana mwenga mwaba Kristo,bai mwalukolo lwa Ibrahimu,mwarithi mwaibatu ahadi.

4

¹Nibaya panga madamu jwalisi mwana ntupo tofauti mtumwa,hata manaite,amiliki maliyote. ²Badala yake,abipae ya uwangarisi na adhamini mpaka wakati waubelilwe na Tafe bake. ³Kadharika na twenga kae,patwabile twa ananguta,twa tishirikiana mu utu mwa wakwanza wadunia. ⁴Imuda wowakika pawite,nnongo atumite mwanawake,jwa mmelike nnwawa jwa belikwe wakatiwa wa sheria. ⁵Apangite nyoo lenga kwalopwa balo bababile pae ya sheria,lenga tupoki kati twa bana. ⁶Kwa mwanza twenga twabana,Nnongo antumile Roho wa mwanawake nkati ya mu mioyo yitu,Roho jwakema,"Abba,Tate." ⁷Kwa sababu yoo wenga watumwa ila wa mwana,mwanai te,wa mwana,bai namwenga nembe wa mrithi petyua kwa Nnongo. ⁸Alamwibado kutanga Nnongo,mwabi mwatu mwa kwa balo kwa asili abi Nnongo lili. ⁹Laki mbeyambe muntangite Nnongo,ao panga mutanganikwe na Nnongo,kwa mwanja namanikae mubuya nga nia kukanuni mbou ya kwanza yange maa?Mpagala panga matumwa kae?¹⁰Mukamwa kwo angalia masoba malumu,bonekana kwa mwei,wakati,na miaka.Nendayogopa kwa ajiri jinu. ¹¹Niyogopa panga kwa mnamna yana nchima nitekwitesa bure. ¹²Nendakunoba mwalongo,mube kati mwanibile,nanenga nibikati mwamubile.Munangosya li. ¹³Ila mutangitu panga kwa mwanja ya utamwe wapayega panga natihubiri injili kachinu kwa mara ya kwanza. ¹⁴Ingawa hariyango ya yega mujaribu,mwanisalau lili ao kuni kana.Badala yake mwati kunipo kya,kali malaika wa Nnongo,kati nabina Kristo Yesu Mwene. ¹⁵Tubwe ibikwako furayango jinu?kwamwa nja nenda logula kachini panga,manaiweze kine,mupele tupwa na kunipeya nenga. ¹⁶Tubwele sayeno nibinakii winu kwa mwa nja nimmakiya ukweli?¹⁷Ba mpala kwa kwapenda,ao klinanyata.Ao kutuyomania mwenga na nenga lenga mwakengame. ¹⁸Bora bampale kwa sababu inannoga,sio mpaka paniba na mwenga pamope. ¹⁹Mwabana bango mwachene,niminya lwongo kwa mwanza mwenga na mpa Kristo au mbike nkatijinu. ²⁰Napendi ni bepalo panope na mwenga Sayeno nigalambuya hilobe lyangu,kwa mwanja mbina mashaka na mwenga. ²¹Niambieni, ninyi ambao mnatamani kuwa chini ya sheria, hamsikii sheria isemavyo? ²²Muubakiye mwenga panga Abrahamu abile na bana analome abele,jumo kwa yolo nnwawa mtumwa na jwenga kwa nnwawa huru. ²³Hata nyoo,yulo mtumwa abelekw kwa yega bai ila kwa nnwawa jwa bi huru abelekw kwa ahadi. ²⁴Makowe gaa gabakiylwa kwa tumiya mifano,kwa mwanya alwawa baa benda landana kwa malagano gabelei limo boka kukitombecha sina.Beleka bana atumwa.hayo ga Hajiri. ²⁵Na Hajiri ga Kitombe sinai chakibite akwo Arabuni.Ulaniswa na Yerusalemu ya masoba gano,kwa mwanja mtumwa pamope na bana bake. ²⁶Ila Yerusalemu yaibile kaingo ibele huru,naaye nga maobitu. ²⁷Kwa panga itiandikilwa,"Mupulaika,wenga wa nnwawa waliumbe umbe,wenga wagebeleka.Uke meli na upanga ndoti kwa pulaika,wenga wage yobelya beleka.Kwa mwanja bana nchima bana ba jwage beleka,zaidi ya yole mwene nnalome.²⁸Tubwele,mwalong,mwenga mwabana ba ahadi. ²⁹Kwa wakati ngolo mundu jwa belekw muijibu wa yega atiteswa yolo jwa belekw kwa yega mabaya Roho.Kwa masoba gano nga nyonyo.³⁰Mandiko genda baya buli?"Mumoye nnwawa mtumwa panope na mwana nnalome kwamwanja mwana wa nnwawa mtumwa

arithi lili pamope na mwana wa nnwawa huru." ³¹Nganyo mwalong,twenga twabana lili bayolo nnwawa mtumwa,ila nnwa wa huru.

5

¹Kwa mwanja Kristo atupei uhuru lenga tube huru.Nganyobai,munyemuimara wala kana mukole kai mulugoi lwa utumwa. ²Mulunge nenga na Paulo,nendakumakiya panga mana muinilwe,Kristo abali na faida kwa ndela yeyote yelo. ³Kae nendakummakiya kila nnalome jwainilwe apalikwa wajibika kwa sheriya yote. ⁴Mutengulwa kutalu na Kristo,balo bote "Mwamu balangilwa haki"Kwa shariya.Mutubwike kitalu na huruma. ⁵Maana kwandula ya Roho,kwaimani tulenda ujasiri wa haki. ⁶Mkwa Yesu inilwa ao kutoka imilwa nntopo maana yeyote.Imani kiyake ye panga kazi pitya upendo laya kilebe. ⁷Mwabila kamubutuka kinanoga Nyai jwa mwibite kwiyeke lyalili kweli. ⁸Ushawishi wa panga goo upita lili kachake jwembe jwaa kema mwenga. ⁹Ndimu njene alabiya lilonge lyote. ¹⁰Nibina matumaini na mwenga kwa Nngwana panga muwasalili kwa ndula yenge yeyote jwajwote jwa mwobeya aputwa ukumu yake mwene,jwojwote yolo. ¹¹Mwalonge mene kaniyendulywa tanga inilwa,mwanja na mani bado nenda teswa?kwa liswala la ambalo kibo cha msalaba kiwesabuli alabiya. ¹²Sanipala nenga kwa bala baba nnongo ya kinanyata ba ikana bene. ¹³Nongo ankemite mwenga,mwalongo mu uhuru.Ilakana mutuni uhuru winu kinanyata.Ila kwo pundana hurumiana mwenga kwa mwenga. ¹⁴Kwa mwanja sheriya yote ikamilike mu amri yimo,nayanga "Lazima umpe ni wako kati wamwene." ¹⁵Lakini mwene kamu chonywana na taunana,mwilingu panga kene mwialabiye mwabe ni kwa mwabenu." ¹⁶Ninakiya mulyange kwa mwoyo,nawa la mwiyo mwana lili tama ya payega. ¹⁷Kwa mwanja yega ihina tama ngolo kuliko mwoyo,na mwoyo winatama ngolo zaidi ya yega Ayee yenda yomana na kumpanga sankita maniya kukipanga. ¹⁸Lakini mana Roho atikwangaya mwenga mubili paiya sheriya. ¹⁹Sayeno yenda kwa yeya gendabone kana.Nangemba ngano umalaya,uchaponi,ufisadi,

²⁰Ilobya inyago,bwabe,uluwi,bulwe,husuda,Nyongo,sindana,f araka,baganika kwa madhehebu,

²¹bwigu,ulepi lyamuno,na makowe katigo,nenda kwaonya mwenga,katimwanimakiyu kwanza,panga baba panga makowe katigo baulidhi lili utawala makowe katigo haulidhi lili utawala wa Nnongo.

²²Lakini litunda Iya Roho penda na,furaha,amani,pumilia,ukarimu,utu unanoga,imani. ²³Upole na kiasi.Ntopo sheria kwamako wegoo. ²⁴Balo babalile ba Kristo Yesu batikukongela yega pamope na tama inanyata. ²⁵Mana lwatama kwa Roho,na tutyange kwa Roho. ²⁶Kanatwipune,kama tusokosane kila mundu,na nnyime walakene tubo niyanebwigu.

6

¹Mwalongo,maitei mundu bammojwi ugoni mmwenga mwamubile Rohoni mumkelebuye ajwo mundu,kwa mwoyo wo upole.Mkono kamwinga mwabene mwakana jaribiwa. ²Mupolelywame igombo,mwalowa kwikamilisha sheria ya Kristo. ³Manaitai mundu jwojwote jwai bona abibora wakati abile bora,aikonga mwene. ⁴Kila jumo aipeme kazi yake.Naabana kazi yake mwene kichake. ⁵Mana kila mundu apotwa chingo wake mwene. ⁶Mundu jwapundisilwe likowe lazima asili kishe gawa nnoga goti mwalimu wake. ⁷Kene mukongane Nnongo atani yilwa lili.Kila chapanda mundu,ngalowa una. ⁸Kila jwapandage mu asili,ya dhambi auna ubou,na jwembe jwa panda mbegu kwa Roho,auna uzima wa milele. ⁹Kana tutotokelwe kwo panga ganannonga maakwa waka wake twauna mene twakali tamaa. ¹⁰Nganyo bai,wakati na nafasi tupange gana nnoga kwakila mundu Tupange gana nnoga hasa kwababahaminile. ¹¹Mulinge ukulo wa barua yango yanimwandikilwe kwaluboko lywangu namwene. ¹²Balo bababoka pangagana nnonga,kwo yega bene kunnasimisa muinilwe.Bapanga nyokenebajingi kumateso wa msalaba wa Kristo. ¹³Maana hatabo babainilwebene baikamwa lili sheriya.Kilichogo chake bapala mwenga muinilwe lenga baweze kupunia yega jinu. ¹⁴Keneipitikupunia ila kwa msalaba wa Nngwana witu Yesu Kristo.Kwa jwembe dunia lwatikogela kasangu na nega mudunia. ¹⁵Itanganikwa lili mimlwa kotoka imilwa panga kilebe.Badala yake belekwa kwa Yambe ga muhimu. ¹⁶Kwa botebene tama na mna yee,babe na amani na rehema ibekunani yabe,na kunani ya Israeli ya Nnongo. ¹⁷Boka sayenomundu jwo jwote kene ambe itabu,maana nipotwi muhuri ya Yesu pa yenga yango. ¹⁸Neema ya Yesu Kristo,ibena mioyo jinu,mwalonga.Amina.

Ephesians

1

¹Paulo, ntume wa Kristo Yesu kwa mapenzi ga Nnungu, kwa babatengilwe kwa ajili ya Nnungu bababile Efeso na ambabo aminifu katika Kristo Yesu. ²Neema ibe kwinu na amani yaibuka kwa Nnungu tati bitu na Bwana Yesu Kristo. ³Nnungu na Tati wa Bwana witu Yesu Kristo apeyelwe sifa. Nga jwembe jwafubalikile kwa kila balaka ya kiroho, pandu pa mbingu nkati ya Kristo. ⁴Kabla yo umbilwo ulimwengu, Nnungu atuchawile twenga twafuamini katika Kristo. Atusawile twenga lenga twesepanga twa apeletau na twatukofoka laumika nnunge yahe. ⁵katika penda Nnungu atusawile kumwanzo kwa kufutola kati twabana bake kwa ndia ya Yesu kristo. Apangite nyo kwa sababu atipendezwa panga silo samimikie. ⁶Matokeo gake panga Nnungu andalumbilwa kwa neema na upeletau wake. Asi ngasatupeile wabule kwa ndila ya jwampendile wake. ⁷kwa mwanja katika mpedwa wake, tubile na ukombozi pitwa damu yake, nsama wa sambu. Tubile nalyo ale kwa sababu ya utajiri na neema yake. ⁸Apangite neema ayi panga yambone kwa jili itu katika hekima na utangi. ⁹Nnungu apangite itanganikwe kwituyilu kweli yai yanikwe ya mapango, bukana na kilolo salizilishwe nkati ya Kristo.

¹⁰Wakati nyakati itimile kwa utimilifu wa npango wake, Nnungu aibika pamope kila kilebesa mbinguni na kunani ya nchi nkati ya Kristo.¹¹Katika Kristo twabile tusalikweno kusudiwa kabla ya wakati. Ayi yabile bukana na npango jwapanga ilebe yoti kwa makusudi ga mapenzi gake.¹²Nnungu apangite nyo ili panga tuweze ba kwa sifa na utufu wake. Twabile twabakwanza baina ujasiri nkati ya Kristo.¹³Yabile kwa ajili ya Kristo panga mwayuwine likowe lya kweli, injili ya wokovu winu kwa ndila ya Kristo yabile katika jwembe panga muaminile no yiyilwa mili na Roho Mpeletau jwa aidiwe.¹⁴Roho nga zanana ya ulinzi witu mpaka utawala pawapatikana. Ayi yabile kwa sifa na utukufu wake.¹⁵Kwa sababu yino buka panayiwine kuusu imani inu nkati ya Bwana Yesu Kristo kuusu pendo linu kwa balo boti ambabo batitengelwa kwa ajili yake.¹⁶Nalekali kushukuru Nnungu kwaajili inu na kutambwa mumaombi gango.¹⁷Nindaluba panga Nnungu wa Bwana witu Yesu Kristo, tati wa utukufu, ampeyanga roho wa hekim, maumukwo go tanga kwake.¹⁸Nindaloba panga minyo ginu ga kumwoyo gayiyilwe nuru kwa wenga tanga ni waku ujasili wo kemehwa kwinu. Niluba panga mutange utajili wa utukufu wa ulisi wake pamope na balo babatengihwe kwaajili yake.¹⁹Ndaluba panga utange ukulu wauzidi ngupu yaka nkati itu twanga twatuamini. Ukulo awo ubukana no panga kasi katika ngupu yake.²⁰Ayi ni ngupu yaingite kasi nkati ya Kristo wakati Nnungu pa mfufuwite buka kwa babawile no kunfamika kuluboko lwake lwa malyo katika pandu pa mbingu.²¹Antamike Kristo kunani kutalu na utawala, mamlaka, ngupu enzi, na kilo lina lyalifambulwa. Antamike Yesu sio tukwa wakati wono lakini kwa wakati woti wo isa.²²Nnungu atekutiisha ilibe yoti pae ya magologa Kristo. Ampangiti wembe twe kunani ya ilebe yoti katika kaisa.²³Ni kanisa panga nga yiga yake, timmya kwake panga twelile ilebe yote mundila yoti.

2

¹Kati nyahi mwamwabile muwile katika makosa nazambi inu.²Yabile katika anga panga witi mwayii lingana na wakati wa ulimwengu wono. Ntama ge kwo kengama mamlaka ga ntawala wa anga. Ayi roho yake yulu ywapanga lyengo katika bana ba asi.³Twengo twabote pano mwanzo twabile pamope mwa aba babakotoka amini. Twabile katupanga kwa tamaa inanyata ya yiga itu. Twabile katipanga mapenzi ga yiga no tanga kwitu. Twabile kwa asili twabana ba nyongo kati bingi.⁴Lakini Nnungu ni jwambone wa rehema kwa sababu ya lipendo lyake likuli lyatupendi twenga.⁵Wakati patwabile tuwile lkatika makosa gitu, atulike pamope katika maisha gayambi nkati ya Kristo. Ni kwa neema panga muokoliwe.⁶Nnungu atikutuyoya pamope na kutupanga tama pamope katika pandu pa mbingu nkati ya Kristo Yesu.⁷Apangite nyo lenga katika wakati woisa awese laya utajili nkulu wa neema yake. Andatulay twenga lenga kwa ndila ya wema wake nkati ya Kristo Yesu.⁸Kw a neema mukoliwe kwa ndila imani. Na aye ipitikeli kwinu. Ni sawadi ya Nnungu.⁹Ibukana lina matendo. Matokeo gake, kane abe jumo babile bo kwilumba.¹⁰Kwa sababu twenga ni kazi ya Nnungu, tuumbilwe katika Kristo Yesu panga matendo mema. Ni matendo aga ambago Nnungu apangite bukasamani za kale kwa ajili itu, ili tutwange katika ago.¹¹kwa nyo mukumbuki panga apo samani mwabile mwa bandu ba mataifa kwa jinsi ya yega. Mukemelwa "Mwamu kotwike inulwa" kwa selo sakikemelwa towala ya payiga yaipangilwa na maboko ga binadamu.¹²Kwa wakati awo mwabile mutengilwe na Kristo. Mwabile mwageni kwa bandu ba Israeli. Mwabile lina uakika wa wakati woisa. Mwabile bila Nnungu katika ulimwengu.¹³Lakini nambiambino katika Kristo Yesu mwenga apo samani mwabile kutalu na Nnungu muletilwe kalibu na Nnungu kwa damu ya Kristo.¹⁴Kwa maana jwembe nga amani itu. Apangite abili baa jumo. Kwa yiga yake aualibia kingumbi cho tengana ambacho chatilutenganisha, awo auduwi.¹⁵Panga akomeshike salya ya amri na kanuni ili panga aumbe munda jumo jwayambi nkati yake. Apangite amani.¹⁶Apanngite nyo ili kwapatanisha makundi ga bili ga bandu panga yiga jimo kwa Nnungu pitya nsalaba. Kwa ndela ya nsalaba aliufisha uadui.¹⁷Yesu atiisa no tangaza amani kwinu mwenga mwamwabile kutatu na amani kwabe na balu bababile karibu.¹⁸Kwa maana kwa ndila ya Yesu twenga twaboti twabiili tubi na nafasi kwa yulu Roho jumo jingya kwa Tati.¹⁹Kwa nyo, mwenga mwabandu ba mataifa mwasafili li na wala mwageni kae li. Bali mwabene pamope na balu babatengilwe mwanja Nnungu na ajumbe katika nyumba ya Nnungu.²⁰Musengilwe kunani ya nsingi wa mitume na manabii. Kristo Yesu mwene abile liwe likulu la pambwega.²¹Katika jwembe jengo lyoti liunganishwe pamope no kula kati ekalu nkati ya Bwana.²²Ni nkati yake mwenga na mwenga musengilwe pamope kati pandu po ishi pa Nnungu katika Roho.

3

¹Kwa sababu ya yino nenga, Paulo, ni twafungwa ba Yesu Kristo kwa ajili inu mataifa.²Ni ndaamini panga muiywine juu lyengo lya neema ya Nnungu yambeile kwaajili inu.³Nimwandikyanga bukana na maumukwo mwanga umukulilwe kwangu. Awu ni ukweli wawaiyanikwe ambapo na andike kwa kiipi mubama yingi.⁴Pasoma kuusu aga uwesatanga busala yangu katika ukweli awu wawaiyanikwe kuusu Kristo.⁵Kwa izazi yingi ukweli awu wapangite li utanganikwe kwa bana ba bandu. Ila kwa nambiambino ubikilwe wazi kwa Roho kwa mitume babatengilwe na Manabii.⁶Ukweli awu woiyanikwe ni panga bandu ba mataifa ni ashiliki aitu na ajumbe aitu ba mwili. Niashiliki pamope na ahadi ya Kristo Yesu pitya injili.⁷Na kwalino nipangike na ntumwa kwa zawadi na neema ya Nnungu yaipilwe kwangu pitya utendaji wa ngupu yake.⁸Nnungu apiyite zawadi ayi kwangu, japo kuo nenga ngana chini shinda bandu boti bahu babatengilwe kwaajili ya Nnungu. Zawadi yino panga inipasa kwatangazia mataifa injili yene utajili wokotoka chunguzika kwa Kristo.⁹Indaribidi kwamulikyo bandu boti juu ya namani mpango wa Nnungu wa sili. Awu ni napango ambao watilwa kwa miaka ya mbone yaipite, na Nnungu ambaye aiumbite uibe yoti.¹⁰Ayi yabile panga, pitya kanisa, atawala na mamlaka katika pandu pa mbingu bapate tanga pande ya mbone ya asili ya hekima ya Nnungu.¹¹Aga gakapitya pitya mpango wa milele ambao aukamilisha nkati ya Kristo Yesu Bwana witu.¹²Kwa mwanja katika Kristo tubina ujasili na uwezo wo jingya

kwa ujasili kwa sababu ya imani itu kwake.¹³ Kwa nyo ndakunuba kane mukate tamaa kwa sababu yoteselwa kwangu kwaajili inu. Aga ni utukufu winu.¹⁴ Kwa sababu yino nipiga magoti kwa Tati.¹⁵ Ambaye kwa jwembe kila familia mbinguni na kunani ya nchi ikemilwe lina.¹⁶ Nindaloba panga apate kwanemesha, kuba na utajiri wa utukufu wake, ampange imara kwa ngupu pitya Roo wake, ambaye abile nkati inu.¹⁷ Nindaloba panga Kristo aishi nkati ya mioyo inu pitya imani.¹⁸ Nindaloba panga mube na lina na nsingi wa upendo wake mube muupendo wake ili wawae elewa, amope na boti babaaminia, jinsi unenepau, na ulaso na kiyimo na kinas sa upendo wa Kristo.¹⁹ Nindaloba panga mutange ukulu wa upendo wa Kristo, ambao unazidi ufahamu. Mupange aga ili mutwilililwe na nkamiifu woti wa Nnungu.²⁰ Na mbiambino kwake hwembe jwawesa panga kila jambo, zaidi ya goti gatugaluba au gatugawasa pitya ngupu yake yaipanga kazi nkati itu,²¹ kwake jwembe kube na utukufu nkati ya kanisa na katika Kristo Yesu kwa izazi yoti milele na milele. Amina.

4

¹Kwa nyo, mana ntabilwe kwaajili ya Bwana, ndakunuba mutyange sawa sawa no kemelwa ambako Nnungu atikunkema.
²Muishi kwo unyenyekevu nkulu na upendo no pumiliana, kantolyana katika upendo.³ Pangange bidii kulindila umoja wa Roho kaika utabilwe wa amani.⁴ Kwina yiga jimo na Roho jimo, kati mwamwakemilwe katika aminya taraja limolo kemelwa kwinu.⁵ Kubi na Bwana jumo, imai jimo, ubatizo gumo,⁶ na Nnungu jumo na Tati, na baboti. Jwembe abile kunani ya goti, na katika goti na nkati ya goti.⁷ Kwa kila jumo witu aeilwe kipawa lingana na kilingo cha kipawa cha Kristo.⁸ Kati maandika mwagabuya: "Pagu lwiike kunani muno, alongwiye mateka katika utumwa. Apiite ipawa kwa bandu."⁹ Na mani maana ya, "Atigulika, "Lakini panga atiuluka ipande yoti pae ya dunia?"¹⁰ Jwembe jwaulwike ni mundu yuyuluyulu ambae atiguluka kutalu kunani ya mbingu yoti. Apangite nyo ili ba kwake kube katika ilibe yoti.¹¹ Kristo apiite ipawa kati yino: Mitume, manabii, wainjilirti, na walimu,¹² Apangite nyo kwawezesha bamini kwaajili ya lyengo lya uduma, kwajili ya kwisenga yiga ya Kristo.¹³ Apanga nyo atiduwenga twabota twikie umoja wa iamani na malifo ga mwana wa Nnungu. Apangite nyo adi tuweze komala kati balu babaikite kiyimo kamili cha Kristo.¹⁴ Ayi panga kane tube kae kati twabana, kane tuguluelwe kuno akwo. Lenga panga kanetutolelwe na kila aina ya upendo wa fundisho. Kwa ila ya bandu katika unganga wo konga wopotwike.¹⁵ Badala yake, twalongela ukweli katika upendo no kula zaidi katika ndela yake nkati yake ambaye ngantwe, kristo.¹⁶ Kristo atilombania, kwapamope, yega yoti ya baamini. Utelombaniywa pamope na kila iungo ili panga yega yoti ikuile na kwisenga yene katika upendo.¹⁷ Kwanyo, ni baya leno, na nindakunuba katika Bwana: Kane mutwange kae kati mwa bandu ba mataifa mwaba tyanga katika ubatili wa akili yabe.¹⁸ Bayiilwe lubendo katika mawazo gabe. Babingilwe buka mukotwa Nnungu kwa ulalo wabile nkati yabe kwa sababu yo nanopa kwa mioyo yabe.¹⁹ Bakwiyowali oni. Bakwikazi mene kwa ufisadi katika matendo machafu, katika kila aina ya bwimi.²⁰ Lakini, nyoli mwamukwiyegine kuusu Kristo.²¹ Niwasa panga mufundishilwe kuuu jwembe, kati tu ukweli mwobile nkati ya Yesu.²² Lazima muule mambo goti gageyendana na wasamani wabola kwa sababu ya tamaa yokongani.²³ Muulange utu winu wa samani ili panga mupangilwe upya katika roho ya lunda lwinu.²⁴ Mpangange nyo ili muwese kuwala utu wayambii; woyendana na Nnungu. umbilwe katika aina na upeletau wa kweli.²⁵ Kwa nyo ubike kutalu ubocho." Mwongele kweli, kila jumo na jilani yake, "Kwa sababu tumwashilika kwa kila jumo kwa nyine.²⁶ Mubena nyongo, lakini kanempange sambu." Lumu kane luimike munile na nyongo inu.²⁷ Kane munpei ibilisi nafasi.²⁸ Jwojwoti jwajiba lazima kane ajibe kae. Badala yake lazima apange lyengo. Apange lyengo lene manufaa kwa mabokogake, lenga panga awese kumwudumia mundu jwabile na maitaji.²⁹ Lilobe linanyata kanelpite mumikano itu. Badala yake, maneno lasima gapite mumikono inu gagafaika kwa mahitaji, kwa peya faida balu babapikania.³⁰ Kane mumwuzunisha Roho mpeletau wa Nnungu. Ni kwa jwembe panga mubikilwe muli kwaajili ya lisolo la ukombozi.³¹ Lazima mubike kutalu ucungu woti, gazabu, nyongo, mnomo, na matusi pamope na kila aina ya maovu. Mpanganye wema mwenga kwa mwenga.³² Mpange na akia musamyane mwenga kwa mwenga, kati nyahi Nnungu katika Kristo mwansamile mwenga.

5

¹Kwanyo mube mwabandu ba kunkota Nnungu, kati bana bake babapendilwe.² Mutwange mulipendo, nyanyalo nyalo kati Kristo mwatupendi twenga akwipiite mwene kwaajili itu jwembe abile sadaka na dhabihu, panga nungya kinanonga kumpulaisa Nnungu.³ Zinaa au uchapo wowoti na tamaa inanyata lazima kane itambulwe kati inu, kati mwaipalikwa ba kwa babaamini,⁴ wala machukizo kane gatambulwe, malongeloga kilalo, au njanga yo uzalilishaji, ambayo sawa li, badala yake ibe shukurani.⁵ Muwesa bana uakika panga kubile na zinaa, uchafu, wala jwamimikia, ajwo abudu sanamu, ntopo ulisi wowotikatika ufalme wa Kristo na Nnungu.⁶ Mundo jwojwoti kane akukonge kwa maneno sika, kwa sababu ya mambo aga nyongo ya Nnungu indaisa kunani bana babakotokatu.⁷ Kwa nyo kaneushiriki pamope nabo.⁸ Kwa mwanja mwenga mwanzo mwabile lubendo, lakini nambiambino mupangite nuru katika Bwana. Kwa nyo mutyange kati mwabana ba nuru.⁹ Kwa mwanja matunda ga nuru gajumuisha ugolou woti, haki na kweli.¹⁰ Upale silu sakipulaisa kwa Bwana.¹¹ Kane ube ishiriki katika mengo ga lubindo gange matunda, badala yake ugabike mengo.¹² Kwa sababu mambo gagapangilwa na bembe musili ni oni sana ata kugasimulya.¹³ Mambo goti, pagakwipulwa na bweya, panga wazi,¹⁴ kwa panga kila kilibe sakitanganikwe kipanga pa bwega. Kwa nyo baya nyo, "Jumuka, wenga wogonjike, na ukakatuke buka waa na Kristo angala kunani yako."¹⁵ Kwa nyo mube makini jinsi mwamutyanga, sio kati bandu babakotoka elewa ila kati babaelewa.¹⁶ Muokoe muda masuba ni gauovu.¹⁷ Kane mube mwalalo, badala yake, mutanga namani mapenzi ga Bwana.¹⁸ Kane mulobi kwa mvinyo, undaongoza kwo alibia, badala yake mutweliilwe Roho mpeletau.¹⁹ Mulongele na kila jumo

winu kwa Zaburi, na sifa, na myando ya murobo. Muyimbe no lumba kwa mwoyo kwa Bwana.²⁰ Daima upiye shukurani kwa mambo goti katika lina Iya Kristo Yesu Bwana witu kwa Nnungu Tati.²¹ Mukwipiye mwabene kila jumo kwa jwingi kwa isima ya Kristo.²² Mwalwawa mukwipiye kwa asengo binu, kati kwa Bwana.²³ Kwa sababu nnalome ni ntwe wa nnwawa, kati Kristo mwabile ntwe kwa kanisa. Ni mwokozi wa yiga.²⁴ Lakini kati kanisa mwalibile pae ya Kristo, nyanyalo nyalo ubike lazima bapange nyo kwa asengo babe katika kila jambo.²⁵ Mwalalume, mwapende akinajumbo binu kati nyalo Kristo mwalipendi kanisa na akwipiite mwene kwaajili yake.²⁶ Apangite nyo ili libe lipeletau. Atikuli safisha kwo kuligolwa na mase katika lilobe.²⁷ Apangite nyo linga panga awese kwiwasilisha mwene kanisa tukufu, pange udowa wala waa au kilibe sakilandana na ago, badala yake ni peletau lyange likosa.²⁸ Kwa ndela yeyelo yelo, alalume hapali kwa kwapenda akinajumbo babe kati yiga yabe. Yulu jwampenda nyumbowe akwipenda mwene.²⁹ Ntopo ata jumo jwasukwa yiga yake badala yake kwirutubisha na kwipenda, kati Kristo pia mwapendi kanisa.³⁰ Kwa mwanja twenga twashiriki ba yiga yake.³¹ Kwa sababu ayi mnalume abaleka tatu bake na mabake na alombana na nyumbowe, na ano abili bapanga yiga jimo.³² Awo watikwia lakini ni baya kuhusu Kristo na kanisa.³³ Walakini, kila jumo winu ampende nyumbowe kati mwene, na mwana lazima amweshimu nchengowe.

6

¹Mwabana mwatii apindo binu katika Bwana, kwa maana ayi ni haki.² "Waeshimu tati bako na mao bako" (maana ayi nga amri ya kwanza yene adi),³ "Ili ipange heri kwinu na muwese ishi maisha malaso kunani ya nchi." "Na mwenga mwakina tati, kane mwausi bana na kwa sababisha nyongo, badala yake, mwalele katika mwaonya na mwalagile Bwana."⁴ Mwenga mwabanda, mube mwarifu kwa akulingwa binu ba pano padunia kwa eshima ngulu no lendema kwoyogopa buka mumioyo inu, mube mwatifu kwabe kati nyalu mwamutii Kristo.⁵ Utii winu kane upange palu tu akulungwa binu pabanola ili kwapulaisa. Badalayake, mube kati mwabanda ba Kristo. Mupange mapenzi ga Nnungu buka mu mioyo inu,⁶ mwatumikia Bwana na walabinadamu li,⁷ upalikwo tanga panga kila lipango linanoga mundu lyapanga, apokya sawadi buka kwa Bwana, manaibile ntumwa au mundu huru.⁸ Na mwenga mwa kulungwa nyonyo kwa abanda binu. Kane mwatishe kuno mutangite panga jwembe jwabile Bwana (nkulongwa) ni waboti ni yuni jwabile mbinguni. Ntangite panga ntopo upendeleo nkati yake.¹⁰ Hatimaye mube na ngupu katika Bwana na katika uwezo wa ngupu yake.¹¹ Muwalange silaha yoti ya Nnungu, lenga panga mpate yima kinyume na ila ya setani.¹² Kwamwanja vita inu ya damu na nyama li, bali ni zaidi ya falme na mamlaka ya roho na atawala ba ulimwengu ba uovu na lubindo, zidi ya pepo katika sehemu ya mbinguni.¹³ Kwanyo, muwale silaha yoti ya Nnanguili mpate yima imara zidi ya uovu katika kipindi sino kiovu. Badala yoyo mwakila kilebe, mwayima imara.¹⁴ Mwisho wakemuyimanye imara. Mpanga ngenyo baada yo panga mutabite mikanda katika kweli na aki pakyuba.¹⁵ Mpange nyo muweti utayari magulu ginu kwo tangaza injili ya amani.¹⁶ Katika kila ali kamutola ngao ya imani, ambayo ya kuwezesha imani ya mishalae yoloo muovu.¹⁷ Mwalange kofia ya wokovu na upanga roha ambalyo nilineno Iya Nnungu.¹⁸ Pamope na maombi na dua. Mulibange kwa Roho kila wakati kwa ntazamo awo mube mwaangalifu kila wakati kwouvumilivu woti na maombi kwa ajili ya baamini boti.¹⁹ Mulubange kwa ajili yangu, ili nipeyelwe ujumbe pani umukwa nkono wangu. Nnu bange panga nieleweshe kwa ujasili kweli yaikwii yubiite ya iusu injili.²⁰ Ni kwamwanja injili nenga na balozi nanitabilwe minyororo, ilipanga nkatiabe nibaye kwa ujasili kati mwanipalikwa baya.²¹ Lakini mwenga pi ntange mambo gangu na jinsi mwaniyendelya, Tikiko nongo wangu jwanimpindle na nantumishi mwaminifu kabisa Bwana, amakyng kila kilebe.²² Nintumite kwinu kwa kusudi maalumu ilipanga kumfariji mioyo inu.²³ Amani ibe kwa nnongo; na pendo pamope na imani buka kwa Nnungu tatiina Bwana Yesu Kristo.²⁴ Neema naibe pamope mwaboti babampenda Bwana Yesu Kristo kwa upendo wolo wokotoka waa.

Philippians

1

¹Paulo na Timotheo, atumishi ba Kristo Yesu, kwa balo babatengilwe katika Kristo babaisi Filipi, pamope na angalizi na mashemasi.² Neema na ibe kwinu na amani yaibuka kwa Nnungu Tati bitu Bwana wetu Yesu Kristo.³ Ninkumbukya Nnungu wangu kila pani nkumbukya mwenga mwaboti.⁴ Mara yoti ktika kil liombi lyangu kwa ajili inu mwenga mwaboti, ndapulaikaga paninubianga.⁵ Nibi na shukurani yambene kwa sababu ya shiriki kwinu katika injili buka lisoba Iya kwanza mpaka lino.⁶ Nibi na uakika panga jwembe jwatumbulishe lyengo linanonga nkati inu ayendelya kamilisha mpaka lisoba Iya Bwana Yesu Kristo.⁷ Ni sawa kwangu kwijuwanyo kunani inu mwenga mwaboti kwa sababu nimekagite mu mwoyo wangu. Maaa mwenga pangate mwasiriki mwaayangu katika neema katika utabilwe wangu katika utetezi na usibitishaji wangu wa injili.⁸ Nnungu ni shaidi wangu, jinsi mwanibile na hamu kunani inu mwaboti katika unkati wa upendo wa Kristo Yesu.⁹ Na niloba panga: Upendo winu uyongekeke saidi na zaidi katika malipwa na ufahamu woti.¹⁰ Niloba kwaajili ya ali ili mube na uwezo wa linga na sawa makowe gaganogite muno. Pia ndakunubya ili mube safi kane mube na alia yoyoti katika lisoba Iya Kristo.¹¹ Na pi lenga mutweleyelwe na litunda Iya aki lyalipatikana katika Yesu Krisro, kwa utukufu na sifa ya Nnungu.¹² Sasa mwalongo bangu, mbala mutange panga, makowe gapalile kwangu gaipangite injili iyendeli sana.¹³ Nga maana yake tabilwa kwangu katika Kristo, itnganikwe kwa alinzi ba ikulu yoti na kae kwa kila mundu.¹⁴ Na alongo bambone katika Bwana, kwa sababu ya tabilwa kwangu, bashawishika paya kuliubili uneno bla yogopa.¹⁵ Bingi kweli bantangaza Kristo kwa fitina na kwa yomana, napia bingu kwa nia inanoga.¹⁶ Bahi babantangaza Kristo kwa upendo batangite panga nibikilwe pano kwaajili ya kwiteka injili.¹⁷ Bali bingi bantangaza Kristo

kwa binafsi nania inanyata, bazani oanga basababisha matatizo kwangu katika minyororo yangu.¹⁸Kwa nyo? Nijalili, aiza ndela manaaibule kwa hila au kweli, Kristo andatangazwa, na katika ale ndapulaikya! Elo, napulaikya.¹⁹Kwa mwanja ndangite panga ale lyaleta yupolekwa kwangu. Likowe ale lyapity kwa sababu ya maombi ginu na kwa nsada wa Roho wa Yesu Kristo.²⁰Lingana na matarajio gangu ga uakika na kweli panga, nabona li oni. Badala yake, kwa ujasili woti, kati masoba goti na nambiyambino, ndegemea panga Kristo atondebalwa katika yiga yangu, ibile katika ukoti au katika kiwo.²¹Kwa maana kwangu nenga, ishi ni Kristo no waa ni faida.²²Lakini, manaitei ishi katika yiya papa lipoyo katika lyengo lyangu, kwa nyo ndakagite li lyaku lya chawa.²³Maana ndanokwolwa sana na mawazo aga gabili. Nina hamu ya kwileka yiga na panga pamope na Kristo, kilebe ambacho ni cha samani sanasana.²⁴Ingawa, igala katika yiya uimo ni likowela muhimu sana kwaajili inu.²⁵Kwa mwanja nibi na uakika juu ya ale, ndangite naigala na yendelya panga pamope namwenga mwaboti kwaajili ya maendeleo na pula ya imani itu.²⁶Na ayi ipaleta furaha inu ngulu katika Kristo Yesu, kwa sababu yangu yayongekeka, kwa sababu yoba kwangunkae pamope namwenga.²⁷Mpali kwa isi maisha ginu katika mwenendo unanoga mwaipalikwa injili ya Kristo. Mpanga nge nyo ili mananisiile kumona au manango twike, isa, niyowe panga muyimi imara katika roho jimo nimimiki yowa mubi na roho jimo, kamuishindania imani ya injili kwa pamope.²⁸Na kane mutishilwe na kilebe chochoti calipangilwa namadui ginu. Ayi kwabe ni ishara ya uaribifu. Bali kwinu ni ishara ya wokovu buka kwa Nnungu.²⁹Kwa maana mwenga mupeilwe kwaajili ya Kristo siyo kumwamini bali li, bali noteselwa katika jwembe.³⁰Kwa maanamubile na mgogoro wowolo walo kati wabubweni kwangu na mundayuwa panga nibile nawo ata nambi ya mbino.

2

¹Mana ibile kubi noyeyelwa mwoyo katika Kristo. Mana ibile kubi na faraja buka katika pendo lyake. Mana ibile kubi na ashirika ba Roho. mna ibile kubi na rehema na akiya.²Mwikamilishe pula yangu kwa nia jimo mubile na upendo gumo, mubile pamope katika roho, na bana lkusudi limo.³Kane mupange kwaabinafsi na kwipuna. Isipokuwa kwo nyenyekea kamwabona bingi panga bora zaidi inu.⁴Kila jumo winu kane alole maitaji gake binafsi, bali ajali na ga bingi.⁵Mube nania kati ya abile nayo KristoYesu.⁶Ingawa jwembe ni sawa na Nnungu. ni kilebe cho ka mwana nacho.⁷Badala yake, akwiulwiye mwene. Abonekine mwanadamu.⁸Jwembe alikwinyenyekeza no panga mtii mpaka kiwo, kiwo cha nsalaba.⁹Kwa nyo Nnungu atikuntukuza sana. Apeile lina likulu lyalipita kila lina.¹⁰Apangite nyo ili kwamba katika lina lya Yesu kila ujuwa sharti lilite. Majuwa ga bababile mbinguni na bababile kunani ya arizi na pae ya arizi.¹¹Na apangite nyo lenga panga kila lulimi sharti lukili panga Yesu Kristo ni Bwana, kwa utukufu wa Nnungu Tati.¹²Kwa nyo bai, mwapendwa bangu kati mwamutii, masoba goti, si tu katika ba kwangu lakini na mbeya mbino nga zaidi muno atapange ba kwangu, muwajibike mulokole winu mwabene kwa ofu no lendema.¹³Kwa mwanja ni Nnungu jwapanga kazi nkati inu ili kumwezesha panga na nia yo panga makowe galu gagannogelya jwembe.¹⁴Mpangange makowe gotibila malalamiko na mabishano.¹⁵Mpange nyo ili kwamba kanemulaumike no panga bana ba Nnungu baminifu bange lawama. Mpange nyo ili kwamba mube na bweya wa dunia, katika upapi wa uasi na uovu.¹⁶Nikamwe sana lineno lya ukoti ili kwamba nibe nasababu ya nkutukuza lisoba lya Kristo. Alafu natanga panga na butwike li wabule na wla natesike li wabule.¹⁷Lakini ata kaniaminika kati sadaka kunani ya dhabiu na uduma ya imani itu, nda pulaika na ndapulaika pamope na mwenga mwaboti.¹⁸Nyanyalo nyalo na mwenga pia mundapulaika, na mundapulaika pamope na nenga.¹⁹Lakini nitumaini katika Bwana Yesu kuntuma Timotheo kwitu apa pkaribu, ili panga niwese yiyilwa mwoyo anatanga makowe ginu.²⁰Kwamwanja ntopo jwengi jwabile na nolo kati wake, mwene nia kweli kwaajili inu.²¹Bingi boti bambe kwatuma kwinu bapala makowe gabe bene, na siyo makowe ga Yesu Kristo.²²Lakini mutangite thamani yake, kwa sababu kati mwana mwabaudumia tati bake, ngamwatumike pamope nanenga katika injili.²³Kwanyo nitumaini kuntuma ataka panatanga namani sapitya kwangu.²⁴Lakini nibi na uakika katika Bwana panga nenga namwene pia naisa pano pakalibu.²⁵Lakini niwasani muhimu kunkelubuya kwinu Epafradito. Jwembe ni nnonge wangu na askari nyangu, mjumbe na ntumishi winu kwaji ya maitaji gangu.²⁶Kwa sababu abile na ofu na amimike ba pamope na mwenga mwaboti, kwa mwanja ayowine panga abile ntamwe.²⁷Maana kweli abile ntamwe sana kiasi cho wa lakini Nnungu atikumwulumia, na wema awo wabile kunani yake bai li, lakini pia wabile kunani yangi, lenga panga kane nibe na uzuni kunani ya uzuni.²⁸Kwanyo ni nkelebuya kwinu upesi mwa iwesekana, lenga panga pa mwamo na kae mwapate pulaika na nenga napanga nibii yilwe wasiwasi.²⁹Munkalibishe Epafradito katika Bwana kwapula yoti. Mwaeshimu bandu kati jwembe.³⁰Kwa mwanja yabile kwajili ya kasi ya Kristo panga aegilele waa. Aatalishe maisha gake lenga kunilopwa nenga na apangite delu samu kotoka wesa panga katika kunindumia nenga kwa mwanja mubile kutaluna nenga.

3

¹Atimaye, mwalongo bangu mupulaike katika Bwaa. Nibonali angaika kumwandikya kae maneno gagali gahi. Aga makowe gampeyanga usalama.²Mukwilindile na mbwa, mukwilindilie na apanga kasi abaya. Mukwilindile na balu baba kwikata yiya yabe. Kwa mwanja twenga ngatuinilwe.³Twenga ngatumwabudu Nnungu kwa nsada wa Roho. Twatwi kwipunia katika Kristo Yesu, na ambao ntopu ujasili katika yiga.⁴Ata nyo akabahe mundu jwokwitumaini yiga yino, nenga ndweweza panga nyo zaidi.⁵Kwani nainilwe lisoba lya nane, nabelekwile mukabila la Waisraeli. Niwakabila la Benjamini.Ni Mwebrania wa Waeberania. katika timisa akiya salya ya Musa, nabile, Farisayo.⁶Jwajudi yangu nditesike kanisa.Kwa kutii akiya ya salya, nabile ntopo lawama kisalya.⁷Lakini katika makowe goti ganigabweni panga ga faida kwangu nenga, nagabalangite kati takataka kwa sababu ya kuntanga Kristo.⁸Kwa kweli, nigabalanga makowe goti panga

hasara bukana na ubola wa kuntanga Kristo Yesu Bwana wangu. Kwaajili yake nilekite mambo goti, nigabalanga kati takataka lenga nimpate Kristo,⁹ na nibonekane nkati yake. Ntopo aki yangu binafsi buka musalya, ila nibile nayo akiyelo yaipatikana kwa imani katika Kristo, yaibuka kwa Nnungu, jwembe ni msingi ktaika imani.¹⁰ Ssa mbala kuntanga jwembe na ngupu ya ufufuo wake na ushirika wa mateso gake. Ndapala gala mbulwa na Kristo katika mfano wa kiwo sake,¹¹ angalau niwese ba na matumaini katika ufufuo wa wafu.¹² Siyo kweli panga teyali nigapatike makowe ago, au panga nibile na nkamilifu katika ago. Ila ndakwitaidi lenga niwese kukipata silisakipatikine na Kristo Yesu.¹³ Mwalong bangu, nizani li panga njomwike pata makowe aga. Ila mbanga likowe limo: Nilibalya ga nchugu nugalola ga nnongi.¹⁴ Ndakwitaidi nike lengo kusudi lyangu ni pate tuzo ya kunani ya ukemelwo wa Nnungu katika Kristo Yesu.¹⁵ Twaoti twatukulile wokovu, tupalikwa wasa kati nyo. Namanaitei jwengi awasa kwa namna yingi kuusu likowe lyolyoti, Nnungu pia aliumukwa alyo kwinu.¹⁶ Ata nyo, atua yatukite tuyende katika ntitndo awo.¹⁷ Mwalongo bangu, murijige nenga. Mwalole kwa makini balu babayenda kwa mfano waubile wa jinsi inu.¹⁸ Bambone babaishi ni baki ambabo mara yambone nikumakiyanga, na nambiyambino nimakiyanga kwa moli bambone baisha kati madui ba nsalaba wa Kristo.¹⁹ Mwisho wabe ni aribia. Kwa mwanja Nnungu wabe ni litumbo, na kiburi chabe kibile katika oni yabe. Bafikilia makowe ga kidunia.²⁰ Bali uraia winu ubile mbinguni, ambako tuntaraji mwokozi witu Yesu Kristo.²¹ Abadilisha yiya itu zaifu panga kati yiya yake ya utukufu; kwa uweza wuwulya wulya waumwezesha kwizibiti ilebe yoti.

4

¹Kwanyo mwapendwa bangu, ambabo ndakumimikia, ambabo ni pula na taji lyangu muyimange imara kwa Bwana, mwenga mwamabwiga mwamupendilwe.² Nikusii wenga wa Eudia, pia nikusii na wenga wa sintike, mukelebuye mausiano ga amani kati inu, kwa sababu mwenga, mwaboti mwabili nwalumbine na Bwana.³ Kwa kweli, ninsii pia mwenga mwapanga kasimwayangu, mwayangatie aba alwawa kwa mwanja batumike pamope na nenga katika kwieneza injili ya Bwana tubile na Kelementi mapome na atumishi bingi ba Bwana, ambabo aina gabe gaandikilwe mukikabu sa ukoto.⁴ Katika Bwana masoba goti, kae nabaya, mpulaikange.⁵ Upole wnu na utanganikwe kwa bandu boti. Bwana abile kalibu.⁶ Kane mukwisumbuye kwa likowe lyolyoti. Badala yake, mpange makowe ginu goti kwandila yo salya, luba no shukuru. Na mahitaji ginu gatanikwe kwa Nnungu.⁷ Bai amani ya Bwana yaibile ngulu shinda ufahamu woti, ilwalendela mioyo na mawaso ginu kwa nsada wa Kristo Yesu.⁸ Hatimaye, mwalongobangu; mugatafakari sana makowe goti gene ukweli, heshima, haki, usafi, upendo, na galu gene tarifa inanoga, yene busara, pamope na galu gagapalikwa lumbilwa.⁹ Mugatekeleze makowe goti gamu kwiwigine, gamu gapokile gmu gayuwine na galu gamu gabweni kwangu na bembe Tati binu ba amani baba na mwenga.¹⁰ Nibinayo pula ngulu sana kunani inu katika Bwana kwamwanja mwenga mulaite kae nia ya kwiusisha kwinu kunani ya maitaji gangu. Kwa kweli, apo pa kwanza mwamimikie kunijali kwa gani gapalage nenga japo mwapatike li napwesi yakunisaidiya.¹¹ Nibaya li nyo lenga kwipatya kilebe kwajili ya mahitajigangu. Kwani nikwiwigine lizika katika aliyoti.¹² Ndangite ishi katika ali yopungukilwa na pia katika aliyobaa na yambone. Katika mazingila goti aga nenga nikwiwigine sili yanamna yo lyaa wakati wo jukuta na jinsi yo lyaa wakati wa njala, yaani yambone na panga undapala.¹³ Niwesa panga aga kwo wezeshwa na jwembe jwaniyeya ngupu.¹⁴ Ata nyo, mwapangite kinanoga shiliki na nenga katika ziki yangu.¹⁵ Mwenga mwafilipi ntangite panga mwanzo wa injili panabuii Makedonia, ntopo kanisa lalaniwezehsite katika makowe gagausu piyano pokya isipokuwa mwenga kisinu.¹⁶ Ata panabile Thesalonike, mwenga mwatumite nsada zaidi ya mara jimo kwaajili ya maitaji gangu.¹⁷ NImanishali panga nipala nsada. Ila nibaya ili mpate matunda gagatele faida kwinu.¹⁸ Mbokile ilebe yoti, na nambiyambino nitwililwe na ilebe yambone. Mbokile ilebe inu buka kwa Epaftradito. Ni ilebe inanoga yainu ngia kwa kwa nfano wa manukato, yaiyiketelwa ambayo yoti ni sadaka yainpendeza Nnungu.¹⁹ Kwa ajili ayo, Nnungu wangu antweleyanga maitaji ginu kwa utajili wa utukufu wake katika Yesu Kristo.²⁰ Nambiyambino kwa Nnungu na Tati bitu ubeutakatifu milele na milele. Amina.²¹ Salamu yangu imwiki kila jwamini katika Kristo Yesu. Apendwa banibile nabo apa banda kunsalimianga.²² Pia aumini boti pamo banda kunsalianga, asa bahi ba familia ya Kaisari.²³ Na nambiyambino neema ya Bwana witu Yesu Kristo ibe na roho inu.

Colossians

1

¹Paulo,mtumwe wa Kristo Yesu kwa mapenzi ga Nnongo na Timotheo nnuna witu,² Kwa babaaminile na alongo aaminifu kwa Kristo babahile kolosai,Neeibekachiwu,na amani boka kwa Nnonga Tate bitu.³ Tupiya shukrani kwa Nnongo.Tale na Nnungwa na witu Yesu Kristo,na twunda kunobya muda wote.⁴ Tuyowine imani kwa Yesu Kristo na upendo wamubile nawo kwa balo bote baba tengilwe kwa ajili ya Nnongo.⁵ Mwii na,upendo wo kamwanja muaminia uwakika waubekilwe mbinguni kwa ajili jinu.Mwabekilwe mbinguni kwa ajili jinu,mwayowine panga kwopanga taraja yo ya ukweli mulikowelya kweli,injili,⁶ amba yaisi kachin.Injili yee ipambika matunda na yenda landala mudunia yote.Ibikaipanga nyo nkatiyinukae boka pamuyo wine na kwiwegana husu nema ya Nnongo mu kweli.⁷ Ayenga injili ya mwiwegire boka kwa Epafra,mpendwa witu mtumishi nnyitu,ambaye ni mtumishi jwaminike wa Kristo kwa niaba yitu.⁸ Epafra aupangite utangani kwe kachinu upendo winu mu Roho.⁹ Kwa mwanjaya upendo wo,boka masoba gatuyowine nyo,tunalekali kunobya.Tubile katunnobya panga mwatweleyelwa na marifa ga mapenzi gake mu hekima yote na tanga kwa kiroho.¹⁰ Tubikatu nnobya panga mulowa tyanga kwo pumulia kwa Tate mu ndela inanoga.Twabile katuloba panga mwapamnika

matunda mu kila kitendo na panga mwaba mu malifa ga Nnongo.¹¹Twenda kunobe muweze baa na ngupu mu kilauwezo lengana na ngupu ya utukufu wake kwo pumila ustahimilivu woti.¹²Tuloba panga,kwa pulaa,mwapiya shukurani Tate jwapangite mwenga mwenye baa na sehemu mu urithi baba amini mu bweya.¹³Atupwi boka muutawala wa lubendo na kutuamiya mu upwalume wa mwana wake mpendwa.¹⁴Kwa mwanawaku tutikombolelwa samilwa dhambi.¹⁵Mana kwa mfano wa Nnongo jwa kutoka bonekana.Jwa belekwi wa kwanza kwoamba kwote.¹⁶Kwamwanja kwajwembe ilebe yote yote umbilwa.Yeloyabile mbinguni na yaihile duniyani,ilebe ye bonekana na yangu bonekana.Yaihile ya enzi ao mamlaka ao utawala ao,wene ngupu ilebe yote yaumbilwe kwa jwembe na kwaajili yake.¹⁷Jwembe ahile kabla ya ilebe yote,na kwajwembe ilebe yote yenda kama tana pamope.¹⁸Najwembe gantwe cha yega yani kanisa jwembe ga jwa kwanza ga belekwi wa kwanza buka kati ya maiti,abina nafasi ya kwanza kati ya ilebe yote.¹⁹Kwamwanja Nnongo atipenda panga ulimi lifu wake woti ulame nkati yake,²⁰no patanisha ilebeyote kachake kwandelaya mwana wake.Nnongo apangite amanipetya myai ya msalaba wake.Nnongo apatanisha ilebe yote kwake mwene,manaiti ilebe ya duniyani ao ilebe ya mbinguni.²¹Na mwenga kae,kwa wakati gumo nabi na ng'eni kwa Nnongo na mwabile mwaibiiyake muakili tenda petya kifo. Apangite nyo lenga kwaleta mwenga mwa-atakatifu,mwangu kiko we mwange dosari nnounge yake,²²Mene mwaendelya mu imani,mwamuyemekilwe na bathabiti,bila boye lwa kitabu boka kutaraja lya lyasiri lya injili ambaya kwa hiyo nenga na,Paulo,mbina mtumishi.²³Sayino nendapulaika mateso gangu kwa wanja mwenga .Nanenga nilimiliza kwa yenga yango chakipongwa kwa mateso ga Kristo kwa ajili ya yiga yake,nembe nga kanisa.²⁴Sayino nenda pulaika mateso gangu kwa wanja mmwenga Nanenga nilimiliza kwa yenga yango chakipongwa kwa mateso ga Kristo kwa ajili ya yiga yake,nembe nga kanisa.²⁵Nenga na mtumwa wa likanisa lee,sawasawa na jukumu lyanipejilwe boka kwa Nnongo kwa ajili yinu,kulitweleya likowe lya Nnongo.²⁶Agoo ukweli wa siri yayayobite kwa mia yama nchima.Lakini masohagano ibiyapala kwa bote baba aminite kwa jwembe.²⁷Na kwa balo Nnongo bapendi kwalaya mwaubile utajiri wa utukufu wa siri ya kweli ango kati ya Mataifa.Yo panga Kristo abi nkatyinu,ujasiri wa utukufu woisa.²⁸Ayo ngatu tangaza.Tumwonya kila manolu,na kupundisa kila mundu kwa hekima,mayote,lenga panga tunete kila mundu jwa kami like kwa Kristo.²⁹Kwa ajili yee,nenga nenda kwibidisha na kwitaidi lenganana ngupu yake yaipanga kazi nkati yango kwa uwezo.

2

¹Mnala mutange panga mwanibile na tanu yananchima kwa ajilijinu,kwa mwabote mwamubile laodikia na kwa bote bababile banabona likuminyo yangu kwa payega.²Nipanga lengapanga mioyo yabe iweze.Faliyika kwo letelwa nchima kamili na maarifa kwo kwitanga siri yake ya Nnongo,nga Kristo.³Kwa yote hazina yote na hekima na maarifa itiiya.⁴Nilongela nyolenga panga mundu u ywowe kene apangi ila kwa kumwu tubia kwa kushawishi.⁵Ata mana mbnile li na mwenga kwa payega lakini nibile na mwenga,kwa pamweyo.Nipulaiku kubona taratibu winu na ngupu na imani yinu nkati ya Kristo.⁶Kati mwamumpoki Kristo Nngwana,mutyange na ywembe.⁷Mukomale na kwembe,mwichege kwa ywembe katimwamu yeganilwe,notabilwa mu umani kati tu mwamuyeganiwa notabilwa mu shukrani yana nchima.⁸Mwangalie yopanga mundu kene ako lenye kwa usomi wa ma kowe gabule goku konga lenga na mapokeo ga bandu lenga na kanuni duma,no lengana lina ga Kristo.⁹Kwa mwanza petya jwemba,ukamilifu wote wa Nnongo wenda la kwajwembe kwa payenga.¹⁰Mwenga mutipeleyelwa kwajwembe.Jwembe mwakintwe wa bote bena mamlaka.¹¹Kwajwembe mwainilwe kwa likombe yangu pangalwa na bandu kwa likengo lya paye ga lya nyama ila kwo inilwa kwa Kristo.¹²Mwati sikilwa pamope na ywembe,mu batizo.Nakwandula yaimani kwa jwembe mwati yoka kwa uwozo wa Nnongo,alikunyoya pawile.¹³Na pamwabile muwile mumakosa ginu na kotoka inilwa kwa yega jinu,apangite mwa akoto pamopena jwembe na kutusa mya makosa ngitu gote.¹⁴Atiputa kombokya kwa makosa ngitu gote gaga andikilwe,na utaratibu yayabile kisogo siitu.Atikwiboya yoti na kwikoty musalaba.¹⁵Pai boyite ngupu na silikali.Agabekita gapala sikukuu ya shinda kwa ndelaya msalaba wake.¹⁶Nganyo,mundu kene amwukumu mwenga kwa lya ao nywaa,aohusu lisoba lya sikukuu ao mwi wayambe,ao lisoba lya sabato.¹⁷Ayee kiwili cha makowe gagaisa lakini goli ni Kristo.¹⁸Mundu ywoywe kene apokonyolwe zawadi yake kwotamaniya upole wake na kwoloba malaika.Mundu jwa namua yo jingya mu makowe gagambeni no kwakonga na mawazo hake ga payega.¹⁹Jwembe meme akamwitwee.Nopita mu tyee kwayega yote petya mu iungo yake ya yupa lubelwa na nama taniya kwa mope;no kola kwa kola waupijilwa na Nnongo.²⁰Manaiti mwawile panope na Kristo kwa tabiya ya dunia,mbona mulama kati muhusika na dunia:²¹"Kana mukamwe,wala kama mupaye,wala kama mu kunywe"?²²Ago gote antumilwe kwa ajili ya ubou wausia na matumizi,kwa mapundiso ga bandu.²³Sheria yeye ibi na hekima ya dini yate ge nesilwe kwa ubinafsi na nyenyekeya na kwitesa yega ila mtupo thamani ila yo tamaniya kwa yega.

3

¹Mawaitei panga Nnongo afufuwite na Kristo,magapale makowe gagabile kuna kuna ni kwa tama Kristo kuluboko lwamalyo lwa Nnongo.²Mugawase makowe ga kunani,makowe ga duniya lili,³Kwa mwanja muwile,na maisha ginu gayo beyelwa pamope na Kristo kwa Nnongo.⁴Wakati Kristo,pabonekana,najwembe ga maisha ginu namwenga kae mwabonekana mu Utukufu wake.⁵Kwahiya mugaleke makowe goti ga mu yega nagembe nga aga,umalaya,uchapu,amuinanyata,mawazo mabaya,no tamaniya,nga kwiloby ingango.⁶Kwa mwanja ya makowe go nyango ya Nnongo yendeisa kwabana bange tii.⁷Kwandela yo namwenga mwatami mu maishango pamutamage mumaisha go.⁸Lakini sayeno mugaleke maisha go goti yani ghadhabu,nyongo,mawazo gana nyata,tukana,na ma kowe

ma chapu gagapita munkano winu.⁹Kene mukongane mwabenu kwa mwabene kwa mwanja mwi ulike yega yinu ya kwanza na mwa mpangage.¹⁰Mu-uweti yega yayambe,ipangilwa yayambe kwa marifa kati kwa mfano wa yulo jwatu umbite.¹¹Kwa-maarifa go,ntopo myunani wala Myahudi,imilwa wala jwangumilwa.Jwasomi tu wala jwangu soma,mtumwa,jwange mtumwa,ilq badala yake Kristo makowe goti mu goti.¹²Kati mwateba Nnongo,mwa-atatifu mwampendilwe,mubena tabiya inanp ga,kristo sana,nyenyekeana,upole no pumiliana.¹³Mupotwane mwabene kwa mwabewe.Muhurumi yane kila mundu na nyine.Mana mundu ahina kikowe na nyine asami kati Nngwana mwa sami mwenga.¹⁴Zaidi ya makowe go-gote mube na penda,na gakipemo cho kamilika.¹⁵Amani ya kristo inongoye mu mwoyo winu.Yabilu kwa mwanza ya amani ye panga mwati kemelwa panga yega jimo,mubena shukurani.¹⁶Likowelya Kristo litame lyana nchima nkati jinu utajiri.Kwa hekima yote,mupundisawe wo shauliana mwabene kwa mwabene Zaburi,mwambo na mwambo wa Tenzi ya kumwoyo.Muyembe kwo shukuru kwa Nnongo.¹⁷Nakila cha mupanga kwo longela ao kwo tenda,,mupange goti kwalina lya Nngwana witu witu yegu.Mumpei shukurani Nnongo Tate petya kwa jwembe.¹⁸Alwawa,manyenyekeye asengo binu,kati mwapend Nngwana.¹⁹Namwenga mwanalome,mwapende akina yumbo binu,nakana mube mwakali kwa ajili yabe.²⁰Bana mwatii apendo binu kwa makowe goti,maana ngapulaika Nngwana.²¹Mwa akina Tate kenemwachokose bana binu,lenga bakana kata tama.²²Mwa atumwa mwatii akina Nngwana bina kwa makowe gote.Sio kwa huduma ya minyo,ila kwa mwoyo wa kweli munyogope Nnongo.²³Kilachanupanga,mupangebuka mu mwayo winu katikwa Ngwana na we kati kwa bandu.²⁴Mutangite panga mwapokya tawala boka kwa Nngwana.Kristo Ngwana jwamu tumikiya.²⁵Kwa mwanza kila chamutenda change haki apokya ukumu kwa matendo gange haki gaga pangite ,na ntapo pendeyelwa.

4

¹Mwa-Nngwana,mupiye kwa atumwa makove gaga bile haki na ga adili.Mutangitu panga mubile Nngwana mbinguni.²Mnyendeli na maombi.Mube minyo kwalyo kwa shukurani.³Mulobe ma pamope kwa-aji yinu,lenga Nnongo anyongoli niago kwa-ajiya likowe,kwilogula siri ya ukweli wa Kristo.Kwa mwanja yalee nitabilwe nyororo.⁴Ninabopanga niweze kulibeka lyapala,katimwanipalikwa longula.⁵Muyunde kwa hekima kwa balo bange okoka mulobi muda.⁶Makowe nginu gabe na neema mudawote na gakoli mwinyo wakati wote,Lenga mupate tanga cho kwa yangwa muda wote,na gakoli mwinyo mndawote,legapanga mupate cho kwa yangwa kila mundu.⁷Kwa makowe gagahusu benga,Tikiko gagapanga gatanganikwe gatanganikwe gagapanga gatanganikwe gatanga ni kwe kachinu.Jwembe nnunango jwami mpendike,mtumishi jwanimwa winile,na mtumwa nyitu kwa Nngwana.⁸Nituma kachinu kwa sababu ya yee lenga mupate tanga makowe husu twenga na panga kunyeya mwoyo.⁹Nintuma pamo pe na onesimo nunawitu mpenda mwaminifu,na katiyinu.Hamakiya kila kilebe chakipitike pano.¹⁰Aristarko,ntabilwa nnyango,enda kwa salimia,kae na Marko binadamu jwake na Barnaba mwamwapokile utaratibu ka kachake,"Mangaicha kachinu,mumpoki,"¹¹Na kae Yesu jwa kemelwa Yusto.Haba kisabe ba likombe apanga kazi ayango kwa hajili upwalume wa Nnongo.Babile faraja kachongo.¹²Epafr endakwasalimia.Jwembe mtumwa winu na mtumwa wa Kristo Yesu.Jembe panga bidii yo kunobya,nuwese yema kwo-ukamilifu na kuwakisha kikamilifu mapenzi gote ga Nnongo.¹³Kwa-manja nenda kushuhudia ,panga apanga kazi kwa-ajili yinu,kwabo bababile Leodikia,na kwabo bababile Hierapoli.¹⁴Luka yulo tabu mpendwa,na Dema benda kwa salimu.¹⁵Mwasalimie alongobanga bababile laodekia,na Nimfa,na li kanisa lelo lyalibile kunyumbayake.¹⁶Barua yee payalowa some lwa kati yinu,ikasomelwe kai kulikanisa lya walaodekia,na mwenga kae mube nauwakika mwenda kwisoma yo barua buka Laodekia.¹⁷Ubaye kwa Arkipo,"Mulinge yelo huduma yuloyamwipokile kwa Nngwana,pangu upalikwa kwitimisa."¹⁸Salamu yee kwa luboko lwango na mwene-Paulo.Mwikomboki minyororo yangu.Neema na ibe kachiru.

1 Thessalonians

¹¹Paulo, Silwano na Timotheo mukanisa la Wathesalonike katika Nnungu Tati naBwana Yesu Kristo. Neema na amani ibe kwinu.²Tupia shukrani kwa Nnungu kila mala kwajili inu mwaboti, wakati patutambwanga mu maombi gitu.³Tundakumbukya bila kotoha nnonge ya Nnungu na toti, binu kazi inu ya imani, bidii ya upendo, na uvumilivu wene ujasili kwaajili ya nnonge katika Bwana Yesu Kristo.⁴Mwalongo mwampendelwa na nnungu, tutangite kemelwa kwinu.⁵Najinsi injili inu mwaisile kwinu sio kwa lineno bai li, kwa makakala, katika Roho Mtakatifu, na katika uakika wa namna aya, mutangite pia twengo twabile twa bandu ba aina yani pakati inu kwa ajili inu.⁶Mwabile mwa bandu bo tujiga twenga na Bwana, kati mwamupokile lineno kwa tabu kwa pula yaiboka kwa Roho Mtakatifu.⁷Na mapityo gake, mwabile mfano kwa boti katika Makedonia na Akaiya kisame, tupalali baya kilebe.⁸Kwa mwanja buka kwinu lineno la Nnungu liyuwanike kwoti na sio kwa Makedonia na Akayia kisame, tupalali baya kilebe.⁹Kwa mwanja bene banda baya isa kwitu kwabile kwa namna gani kai inu, bandasimu jinsi mwamungalambukile Nnungu buka musanamu na kutumikia Nnungu jwabile hai na jwo kweli.¹⁰Bapiite abali panga munenda mwana wane buka mbinguni, jwa fufuliwe buka kwa wafu. Na ayo ni Yesu, jwatumilwe huru buka mu nyongo yaiisa.

2

¹Kwa mwanja mwenga mwabene mutangite, ndugu, panga isa kwitu kwinu kwabile bule lii.²Ntangite kwamba mwanzoni twatiteseka na bati lupanga kwa oni kolya Filipi, kati mwamufangite. Twabile na ujarili katika Nnungu, baya

injili ya NNungu atamutabu yambone.³Kwa maana usia witu ubukanali na mabaya, wala mucupu li, wala muila li.
⁴Baadala yake kati, nyalo mwatwayeketelihiwe na Nnungu na injili aminiwa, nyo ngatubaya, Tundabaya lenga kwapulaisa bandu, li, lakini kumpulaisa Nnungu. Jwembe kisake ngalola mioyo itu.⁵Kwa maana tutumile li milongolo ya kwikomba muda woti, kati mwamutangite, wala utumile li milongelo kati kikopekeyo kwa tamaa, Nnungu ni shaidi witu. ⁶Wala tupalite li utukufu kwa bandu, wala boka kwinu na kwa binge. Tulwewesa longa pendelewa kati mitume ba Kirisitu.
⁷Badala yake twabile twapole pakati inu kati mali mwabapea mwonyo bana bake mwene. ⁸Kwa ndela aye twabile na upendo kwinu. Twabile tayari kwashilikisha injili ya Nnungu bai li lakini oba maisha gitu twabene. Kwa mwanja mpabgite mwapendwa bitu. ⁹Kwa mwanja mwalongo, mukombokya, lyengo na tabu itu. Kilo na mutwe kati twabile katupanga lyengo lengakane atopelwe jwowote. Wakati wo, twabauhilile injili ya Nnungu.¹⁰Mwenga mwamashaidi na ata Nnungu najwembe, ni kwautukufu wa aina yaku, hali, bile laumiaana mwatwapangililie twabene nnonge inu mwamuaminia. ¹¹Nyonyo, ntangite ni kwanamna gani kwa kila jumo winu, kati Tati, mwababile kwa bana babe mwatwaimizite kwayeya mwoyo. Twatishidia. ¹²Panga mwapalihwe nyenda kati kemehwa kwinu kwa Nnungu, jwakeemilwe mu falme na utukufu wake.¹³Kwa mwanja nyo tumnsukulu Nnungu kila wakati, kwa mwanja wakati wa mwapokile buka kwinu ujumbe wa Nnungu wamuyowine, mwapokile kati kweli mwaibile, likowe Nnungu. Nilikowe hale ambalo lipanga lyengo pakati inu mwamuamini.¹⁴Kwa nyo, mwenga, mwalongo, mube mwabandu bojiga makanisa ga Nnungu gagabile pakati ya Uyaudi katika Kristu Yesu. kwa mwanja na mwenga mwatiteseka katika makowe gagalongalo buka kwabandu bbinu kati mwayabile buka kwa Wayahudi. ¹⁵Babile Ayahudi ngabamulige Bwana Yesu pamope na manabii. Ni ayaudi ambabo batitibenga tupite panja. Bampendeza li Nnungu namadui kwa bandu boti.
¹⁶Batetubya kane tulonge na mataifa lenga baokolewe. Matokeo gake bayendelelya na sambu yabe. Mwisho nyongo isile kunani yabe.¹⁷Twenga, twalonga, twatengine na wenga kwa muda mwipili kwa yiga lakini paroho li twapangite kwa uwezo witu na kwa amu ngolo bona kuminyo itu. ¹⁸Kwa mwanja tupalage isa kwinu, nenga Paulo, kwa mara jimo na kwa mara yingi, lakini setani atituiba. ¹⁹Kwamwanja kwiamini kwitu nga namamani kwa badaye au pulaika au taji lya kwipunia nonge ya Bwana witu Yesu wakati wa isa kwake? Yembe mwenga zaidi kati mwababile bingi? ²⁰Kwa mwanja mwenga ni utukufu no pulaika kwitu.

3 ¹Kwanyo, patwabile tuwesali pumilia zaidi, twawasike panga yabile noga igala kuu Athene kisitu. ²Twantumite Timotheo, nnongo witu na ntumishi wa Nnungu katika injili ya Kirisitu, kwaimalisa na kwapea mwoyo usiana na imani inu. ³Twapangite aga lenga kaneabe jwojwoti jwo legeleka bokana na mateso ga kwa mwanja bene batangite panga tuchauli kwe kwa ajili ya ale. ⁴Kwa kweli, wakati patwabile pamope na muve, twalongolile kumakia panga twabile karibu no pata mateso, na ago gapitile kati mwamutangite. ⁵kwa sababu aye, panabile niwesali pumilia kae, nafituma lenga nipate tanga juu ya imani inu, kwali mpai abile angalau apaite, na kazi itu panga yabule. ⁶Lakini Timotheo aisile kwitu kabukya kwinu na atu letile abali njema juu ya imani na upendo winu. Atubaliye panga mubile naya kumbukumbu inanoga juu itu na panga mumimikia kutubona kati na twenga mwtatumimikia kumona mwenga. ⁷Kwa sababu aye, mwaongo twatipulaika kweli na mwenga mwa sababu ya imani inu, katika tabu na mateso ginu goti. ⁸Kwa nambeyambeno tundaishi, mana muyimi imara kwa Bwana, ⁹kwani shukurani gani tumpei Nnungu kwa ajili inu na pulaiko kwoti kwatubile na kwo nnonge ya Nnungu juu inu? ¹⁰Tundaloba sana kilo na mutwekati ili tuweze kumona kuminyo inu na kunyongea chalipungwile katika imani inu. ¹¹Nnungu witu na tati bene, Bwana witu Yesu atulongoye ndela itu twike kwinu. Na Bwana ampange muyongekeke no zidi katika pendo, ¹²mana mupendi na kwapenda bandu bote kati mwtumpangya mwenga. ¹³Na apanga nyo ili imalisha mioyo inu ibe bila lawama katika utakatifu nonge ya Nnungu witu na Tati bitu katika wiso wa Bwana Yesu mapoke na atakatifu bake bati.

4

¹Mwisho wake, alongo, twayeya mwoyo na kwa silu kwa Yesu Kristo kati mwamupoki maelekeso buka kwitu namna mwaipalikwa panga na kunogelya Nnungu, Kwa ndela ayo tuenende na tupange zaidi. ²Kwa mwanja mutangite maelekezo gani gatwampeile pitia Bwana Yesu. ³Kwa mwanja ago nga mapenzi ga Nnungu: Upeletau witu kane mupange zinaa, ⁴kwamba kila jumo winu alangite namna ya kuntawala nyumbowe mwene katika upeletau na isima. ⁵Kane ube na nnwawa wanya yiga indamimikiya (kati mataifa babako twike kuntanga Nnungu). ⁶Kane abe mundu jwojwoti jwapalaloka mipaka na kunkosea nnongowe kwaajili ya jambo ale. Kwa mwanja Bwana nga mwene lepa kisasi kwa mambo goti ga, kati mwtulongolile kumwonya no shudia. ⁷Kwa mwanja Bwana atukemiteli kwa usapu, bali atukemite kwa upeletau. ⁸Kwa nyo jwalikana leno akana li bandu ila anakana Nnungu, jwabapeya Roho mpeletau wake. ⁹Usu upendo wa nnongo, ntopo aja ya mundu jwo jwoti kukuandikya, kwa mwanja mufundishilwe na Nnungu pendana mwenga kwa mwenga, ¹⁰Kwelinmwapangite aga goti kwa alongo bababile Makedonia yoti lakini tunda kwaloba, alongo, bapange ata zaidi. ¹¹Tundakunoba mumikie ishi maisha go tulia mujali mengo ginu no panga kazi kwa maboko ginu, kati mwtunagile. ¹²Upange aga ili uweze yenda kinanonga na kwa ishima kwa abo bababile panja ya imani, lenga kanpungolekwe na loloti lopala. ¹³Tuakana mwenga kutoka elewa mwaibile, mwenga mwanongo, juu ya abo babagonjileke lenga kane mwaauzunika kati bingi, bange uakika kusu wakati waisa. ¹⁴Manaiti itei tundaaminia panga Yesu ati waano yuka kae, nyonyo Nnungu abaleta pamope na Yesu abo babagonjike bawile katika jwembe. ¹⁵Kwa ajili ya ago tumakiyanga mwenga kwa likowe lya Bwana, panga twenga twatubile twakoto, twaba wakati wo isa kwake Bwana, hakika twabalongolya li balo babagonjike mauti. ¹⁶Kwa mwanja Bwana mwene auluka buka kumaunde. Aisa na ibhe

likolo, pamope na lilobe mapaika nkolo, pamope na palapanda ya Nnungu, na bembe babawile katika Kristo bayoka wete. ¹⁷Alafu twenga twakoti, twatuigile, twalomba na kumaunde pamope nabo kumpokya Bwana ewani. Kwa ndila aye twabaana Bwana masiba gate. ¹⁸Kwa nyo, mufarijine mwenga kwa mwenga kwa maneno ago.

5

¹Ntombeambino kwa habari ya muda na nyakati, nongo, ntopu aja kila kilibe sosote kiandikilwe kwinnu. ²Kwamwanja mwabene ntangite kwa usahihi panga lisoba lia Bwana linda isakatimwi paisa kilo. ³Palo pababaya pabina "Amani na usalama, "Apo uhalibifu ulwakumwisilya gafula. Ni kati uchungu pomulisilya mao mwenendumbo. Bakwapeli kwandela yoyoti ya. ⁴Lakini mwenga, mwalongo mubileli mulubindu ata lisabalelo limwisili katimwi. ⁵Kwa maana mwenga mwaboti nimwabana ba nuru na bana ba muntwekati. Twenga twabana bakilo li au palubindo li. ⁶Ayabasi kane tugonje kati mwabagonja bingi. Bali tukeleke na tube makini. ⁷Kwa mwanja babagonja bagonja kilo na babalobya balobyakilo. ⁸Kwa mwanja twenga twabana ba mumbekati, tube makini tuale ngao ya imani na upendo, na kofia ya kioma, yailwa panga uakika wa uokovu wakati wa waisa. ⁹Kwa mwanja Nnungu atuchowile li mala ya kwanza kwa ajili ya nyongo, bali kuopata ukovu kwa ndila ya Bwana Yesu Kristo. ¹⁰Wemmbe ngatuwilile ili panga, maana tubile minyo au tugonjike, twaishi pamope na ywembe. ¹¹Kwa nyoo mufalijiana na musengane mwabene kwa mwabene, kati tayari mwamu panga. ¹²Ndugu, tununba mwatange balo babatumika kati inu ne balo bababile kunani inu katika Bwana na balo babashauli. ¹³Tunuba mwatange na kwapea heshima katika upendo kwa sababu ya kazi abe. Mube na amani kati inu mwenga mwabena. ¹⁴Tunda kunuba mwalongo: mwaonye babaotoka yenda mwaipalikwa, mwaajili mwoyo babakatike tamaa mwasaidie babaile anyonge, na mube mwavumilivu kwa botii. ¹⁵Mulolange kaneabe mundu jwojwoti jwalipa mabaya kwa mabaya kwa mundu jwojwoti. Badala yake mupange mema kwa kila yumo winu na kwa bandu boti. ¹⁶Mpulaikange masoba goti. ¹⁷Nnubange bila kotoka. ¹⁸Musukuru nnungu kwa kila kilebe, kwa sababu ago nga mapenzi ga Nnungu kwinu katika Yesu Kristo. ¹⁹Kane mumwimie Roho. ²⁰Kane musalawe unabii. ²¹Mugapaye makowe goti, mulikamwe lya libile jema. ²²Mukwepe kilo mmonekano ubaya. ²³Nnungu wa amani ankamilishe katika upeletau, Roho nafsi na yiga itunzilwe pange mawa katika isa kwake Bwana witu Yesu Kristo. ²⁴Jwembe jwankwenite ni mwaminifu, na jwembe nganjwapanga. ²⁵Mwapongo, mutulobi kae. ²⁶Mwasalimie alongo boti kwa busu lipeletu. ²⁷Ndakunu banga katika Bwana pango barua ayi isomehwe na alongo boti. ²⁸Neema ya Bwana witu Yesu Kristo ibe pamope na mwenga.

2 Thessalonians

1 ¹Paulo, Silwano, na Timotheo, ba kanisa la Wathesalonike kwa Nongo Tati bitu na Ngwana Yesu Kristo. ²Ngungo na ibe kwitu nopulaika kwaiboka kwa Nongo bitu na kwa Ngwana Yesu Kristo. ³Igalile twenga kushukuru Nongo masuba goti kwa mwanja mwenga, mwalongo. Kwa mwanjaa ago gabatubakie tugapange, kwa mwanjaa komea kwinu ndakolaa sana, na upendo winu kwa kila mundu uyongekeye wambone. ⁴Atatwenga twabene tulongela kwa fahari kwa jili inu kwa makanisa ga Nongo. Tulongela ikowe ya saburi inu na komea kwamile nakwa kwa mateso goti. Tuyaulya kwa makowe ga mateso gapumilia. ⁵Yenoo ga alama ya toselwaa kwa haki ya Nongo. Matokeo gagaanopanga mwenga mubalangilwe panga mulengani jingya ufalme wa Nongo ambao kwa mwanja yembe mwendateseka. ⁶Kwa mwanjaa haki ya Nongo kwalepa mateso balo babatesa mwenga, ⁷nalwakupeya raha mwenga mwamonele kwa pamope na twenga. Apanga nyoo masoba ga yogolekwa kwake Ngwana Yesu boka mbinguni pamoja na malaika ba uwenza wake. ⁸Kwa mwali wa moto alyakwalepya kasasi bembe babakotwike kutanga Nongo na boo babakotoka pekaniya injili ya Ngwana witu Yesu. ⁹Balwateseka kwa maangamizi gangeyomoka na babile baengie pa uwepo wa Ngwana na utulkufu wa ngupu yake. ¹⁰Apanga palwaisa lenga kukweya na bandu bake balwaeshimika na bote babaaminile. Kwa mwanja malongelo gitu kwino batekugandikya kwinu. ¹¹Kwa mwanja nyoo tunda kunobya mwenga masoba goti. Tuluba panga Nongo witu amalangili panga mwalengani kemelwa. Tuloba panga apate kupeya kila champala ya wema wa kila kazi ya imani kwa ngupo. ¹²Tuloba makowe agaa lenga mupate kulikwea jina la Ngwana Yesu. Tuloba panga mupatee kukweya nakwe, kwa mwanjaa ya neema ya Nongo na ya Ngwana Yesu Kristo.

2

¹Panga makowe goisa Ngwana witu Yesu Kristo nokwembana pamope lenga tube nakwe tunaba mwenga mwalongo bitu, ²panga kenebamwauye wala auilwa kwa ulaisi, kwa moyo, au kwa ujembe au kwa barua ya bonekana panga iboka kwitu yaibaya panga lisoba la Ngwana teyari lisile. ³Mundu na keneakonge kwa ndela yoyoti. Kwa mwanja yalwapangilwa lii lelo anguko lipiti ote na mundu wa uasi aumukulilwe, yolo mwana wa alibiya. ⁴Hayoo gayolo gayuwakana na kwikweya mwene nakipinga Nongo na chochoti chakiabudiwa. Na matokeo gake, kama pene hekalu la Nongo na kwilaya yulwembe ngati Nongo. ⁵E, mukombokyalii panga pamwabile mwenga natekumakia juu ya makowe hгаа? ⁶Nambeyambe no mutangite chelo chakikani ki ya, lenga panga awese umukulilwa kwa wakati kamili pawaiika. ⁷Kwa mwanja sili yayolo mundu mwene asiipanga kazi mpaka nambeyambe, ila tu abile ywakanikiya nambe ya mbeno mpaka kundelaa. ⁸Gapoo yolo mwene asi gaumukulilwa, ga Ngwana Yesu alwakumulaga kwa mbomo ya kano wake. E Ngwana alwakupanga panga kilebelili pa umukulilwa pa isa kwake. ⁹Mwiso wa yolo mwene asi walwapanga kwa mwanjaa kazi ya shetani kwa nguvu yote, alama na maajabu ga uboso, ¹⁰na uboso woti wene wobonelekwa. Makowe goo galwabaa kwabalo babaobaa, kwa mwanja baupokilelii upendo wa kweli kwa ajili ya lopollelwa kwabe. ¹¹Kwa mwanja goo Nongo atumya kazi yene

ubou lenga baamini ubosu.¹² Matokeo gake panga bote balwaukumiwa, balo ambao baaminilelii ukweli ilaa baloo kwipulaisa kwa uboso.¹³ Ila chakigalile tushukuri Nongo mala kwa mwanjaa inu mwalongo mwapendilwe na Ngwana. Kwa mwanja ngana atekuchawa mwenga ngati mwabakwanza ya wokovu kwa upeletau wa Roho na imani kwa yelo kweli.¹⁴ Cheni ga chakemilwe mwenga, panga petya enjili muwese kuupata utukufu wa Ngana witu Yesu Kristo.¹⁵ Kwa yoo, mwalongo, muyemee kidedea. Muelewe golo utamaduni wamupundishilwe, kwa likowe au kwa barua itu.¹⁶ Nambeyambeno, Ngwana witu Yesu mwene, na Nongo Tate bitu ywatupendile na kutupeya falaja yangemwisho na ujasili unanogaa kwa kwa ajili ya ukoti wawasa petya neema,¹⁷ apeipole na kuipanga imala mioyo inu katika kila likowe na kazi inanogaa.

3

¹Nanambeyambeno, mwalongo, tulobiyane, panga likowe la Ngwana lenga lilandale na kulikweya, ngati mwalabile kae kwinu.² Mulobee panga tuwese lopolelwa boka katika ubou na bandu aasi, kwa mwanjaa batili babile na imani.³ Ila Ngwana ni mwaminifu, kwa mwanjaa alwakukamisha mwenga na kunendela boka kwa yolo mwovu.⁴ Twina ujasili kwa Ngwana kwa ajili inu, panga mundatenda na mwayendelya tenda makowe ambayo tundakunagya.⁵ Ngwana awese kunyemeleka mioyo inu katika upendo na katika pumilia kwa Kristo.⁶ Nambeyambenu tundakunangyaa, mwalongo, kwa lina la Ngwana Yesu Kristo, panga mukwepe kila Nongo ambae ywaishi maisha ga ukataa no panga bokana na desturi ambayo mwaipokile boka kwitu.⁷ Kwa mwanjaa mwenga mwabene mutangite ni sawa kwinu kutujiga twenga. Tuishilelili miongoni mwinu gati balo bababileli na eshima.⁸ Natulilelii chakula cha mundu yoyote bila lepya. Badala yake, twapangite kilo na mutwakati kwa kazi ngumu na kwa shida, lenga kenetupange panga chigo kwa yoyote kwa mwenga.⁹ Twapangite nyoo si kwapanga ntopo mamla. Badala yake, twapangite nyoo lenga tube mfano kwinu, lenga panga muwenzu kutujiga twenga.¹⁰ Wakati patwabile pa mope na mwenga twantekunagia, "Manaabile yumo winu hakani panga kazi, na kenealee."¹¹ Kwa mwanjaa tuyowine panga benge bayenda kwa ukataa miongoni mwinu. Bapangali kazi lakini badala yake ni bandu bangali utaratibu.¹² Nabembe abo nabo tundakwalogya na kwa chungu kwa Ngwana Yesu Kristo, panga lanzima bapange kazi kwa tulia na lyaa chakulya chabe bene.¹³ Ila mwenga, mwalongo, kenemuwee roho kwa panga gagabile sawa.¹⁴ Manaabile mundu yoyote hakani yoa likowe litu katika wakara gonoo, mube makini nakwe na kene mubee na kwee pamope nakwee, lenga panga abone oni.¹⁵ Kenemutolili ngati adui, lakini mukwilike ngati nongo.¹⁶ Ngwana wa amani mwene ape amani wakati wote kwa ndela yote.¹⁷ Ngwana abe na mwenga mwabote. Yeno ga salam yango, Pauli, kwa luboko lwango na mwene, ambayo ni alama ya kila waraka. Nyoo ga ganiandika.¹⁸ Neema ya Ngwana witu Yesu Kristo ibee na mwenga mwabote.

1 Timothy

1

¹Paulo, mwanamache wa Kristo Yesu, kwa ngupu ga nungu mkochopari witu Kristo Yesu luokyo litu,² kwa Timotheo mwana wangu asa katika amini ngongo naibe kwako na upendero na uparaiikiyo ya iboka kwa nongu tate na kwa Kristo Yesu ngwana uuti.³ Kati nyo mwatiniku kongondire utame Efeso panabire kaniyabwa yendu Makedonia, ili wakanikiya wenge kana bayegane mayegano yange.⁴ Wana kana baringe ruonmo na makowe ngayomoka gagareta maswari na utawala wa nongu gagabire katika amini bai upange nyo.⁵ Lakini mwisho wa maragilo go upuraikiyo wo uboku wa moyo unanoga na tabia inayenoga no aminia na ubachobacho.⁶ Benge mwene bakochike go batigalambukya makowe ga ubocho.⁷ Mwenimpendire panga karongochi wa sheria panga bagatangiteri, bagarongera atu makowe gake gabarongera kwa ubochobochi.⁸ Lakini tutangite panga sheria ni ngorou mwene tei mundu aitumire kwa ndera yaibire ngorou.⁹ Kulitanga likawe reno panga sheria imuhusu ri mundu angarichenuka bai achenuka bangaribana eshima na makafili na bene dhambi na kinyara na bangari kumnumba nungu na babakumbwa akina tate babe na babakumbwa kina babe na aburagiri.¹⁰ Na bene rupuyango na babajiba bandu na bachobacho na babatapyia kwa ubocho na mwene libire likowe lyolyote lyenge na ngari lyekyo tyana na majegano geneukoti.¹¹ Kati nya mwalirongerikwe katika makowe mwanogelelya ga uperetau wa nangu ywa rumbirikwa na libikiruie akiba.¹² Na nenga nindakunchukuru Kristo Yesu gwana witu ywanireile makukara kwa mwanja atinibona panga mwaminifu nganibeka katika utumwa wake.¹³ Boka patumbo po nabire na mtukana na mwene uchi bandu mwene jeuri lakini na patike ngongo kwa mwanja natipanga nyo kwa ularo na kwangariba na oberya.¹⁴ Ngongo ya ngwana uutu yatiyongeya muno pamope na abereya na purakyo uo ubire katika Kristo Yesu.¹⁵ Na likowe lya oberya na lya munomuno no yeketerwa muno panga Yesu Kristo atucha duniani akochohari bene dhambi ambao na wakwanza wabe ni nenga.¹⁶ Lakini kwa mwanja nyo napatike ngongo na katika nenga wa kwanza Yesu Kristo aibomekije uvumilivu wake wote. Nibe kirayo kwa baro bapara kumuobe lya baadaye bapate ukoti wa machoba gote.¹⁷ Na nyo kwaukoro wa machoba gote ywangari we chabona ualibifu ywangalibonekana nongu kichake na ibe eshima na uperetau machoba goti na machoba gote oberya.¹⁸ Mwana wangu Timotheo, nindakukabithi likowe lyolibe hakika kwa ajili ya makawe ya rodori gagarongorilwe kunani yako ugakobwa garo ngondo magorou.¹⁹ Na ube waoberilr na nia yako ngorou ambayo benge katika inokonga kutaru no yomokerwa kwa habari yooberya.²⁰ Katika go babire imenayo, askanda ambayo nitimpea ehethani bandu bo ili yayegane nchenuka atukane nongo.

2

¹Bai kabla ya makowe yote mbala dua na sra na marobiyo no rumba ipangwikwe kwa ajiliya bandu bote, ²kwa ajili ya wakorongwa na bote bene ukorngwa hitama matomo go uchichi na obereya katika changuria bole mwene eshima. ³Areni zizuri na lyembe royeketya nonge ya nongu na nkochoporti witu. ⁴Ambaye apala bandu bote bakochoporile no para tangagabire ga kweli. ⁵Mwa mwanga nongu yumo na mkwembaniki nongu na bandu ni yumo mwanadamu Kristo Yesu. ⁶Na yulembe atikuipia mwene panga mkochoporti kwa ajili ya bote yapala chimurilwa kwa macho ba gake. ⁷Na nenga kwa ajili yago natibekelwa nibe mnongeri na mwanamache ndongera kweli ndongerali bacho nkorongochi wa milima katika obereya na kweli. ⁸Bai mbala walalome baswalishe kila pandu, kono kabakakatya maboko gaya peretike bila kachilika wala mayeketyano. ⁹Nyanyanya na ruawa baipambe kwa mawara go ibrya pamope na heshima ngorou na moyo wa heshima sikwa nyuuri luala kwa dhahabu na rulu wala kwa ngobo ya munomuno. ¹⁰Bali kwa makowe nagorou kati mwaiparikwa kwa rwawa babayeketyo kunuba nungu. ¹¹Na nuawa iyegane katika turia no yeketya kwa kira hari yote. ¹²Nimpeari nuawa ruhusa yo yegana wala kumtawara mnarome ira be katika turi. ¹³Kwa nyo Adamu ywembe nga aumbire uete na awa muda wenge Eva. ¹⁴Ata Adamu akongirweri ira mwana atikongerwa muno ngajingia katika hari yo ponea. ¹⁵Lakini apara kochoporelwa kwa upapo wake mwene ba tama katika obereya na upendereo no pereteka pamope na moyo wa heshima.

3 ¹Na likowe ra obereya mundu mwenekapara ryengora asikofu aminikie kazi ya nainogo. ²Bai ngaparikwa asikofu abe mundu ywangari yondo relwa nnarome wa mwawa yumo mwene heshima na busara mundu ywa mborembore na karibisha na ywa manyi yegana. ³Si mundu wa yobereya rabya nankombwa bandu rinabe mpore na mundu yo penda ikaori nahanabe mundu yo penda mbache. ⁴Na mwene ywo ijemeya nyumba yake muno ywa manyi kuwabendea bana katika heshima. ⁵Na mundu ywa ngamanga kunyemeya nyumba yake mwene apara kurikota kanisa rya nongo? ⁶Na kanabe mundu ywa kachoparilwe pa pipi awe cha kuidai no tomboka katika chenuka kwa shetani. ⁷Kaye ipalikwa ba mnongeri manogau na bandu ba babire panya ili kana atomboke katika chenuka na kitapa cha shetani. ⁸Na nyonyonyo mashemasi, na babe na heshima si bene mirongero ibe reibere na bandu bangarinywa wembe muno na bandu bangariminikiya mbanje ya oni. ⁹Kabakota sili ya obereya katika mawacho manogau. ¹⁰Na ba bembe bapairwe tumbwa bahade bapange lyengo lya shemasi na bembe kababo hekana panga mtopo chenuka. ¹¹Na nyanyanya na kina nyumba babe bao na heshima si bandu ba kopeya bandu ba heshima aminifu katika makawe gote. ¹²Na mashemasi babe na nwawa yumo kabaye meya banabane na goroka na nyumba yabe. ¹³Kwa nya babapanga manogali lyengo lya shemasi kuipatia loka kugorou no kamara muno katika obereya yaibire katika Kristo Yesu. ¹⁴Nanakurembya ago kaniyoberya icha kwo macho ba gano. ¹⁵Lakini mwene nicherewite upate tanga jinsi mwaparikwa bandu ba yende katika nyumba ya nongu ya ibire kanisa lya nongu ywabire mkoti lipepere na msingi wa kweli. ¹⁶Na bira yogopa siri ya uperetau ni ngoro nongo atitambulilwa katika yega ngatangwanika panga nangachenuka katika moyo nga bonekana na maraika ngarongelelwa katika milima nga obere lwa katika runia nga patolelwa kunani katika ukoro."

4 ¹Bai Roho ngarongera waziwazi yo panga kipindi cha mwisho bengi bapakuibagua no obereya kabapekanya roho yaikopea na mayegano ga mashetani, ²kwa unafiki wa bandu babarongera bacho kabachonjerwa moto niya yabe bene. ³Kabakanikiya bandu kana bakobeke na kuwabakia na baikurepe yakurya ambauo nongo ya yombite ipokelekwe kwo kwenderya bababire no oberaja bene babaitangite kuleri. ⁴Kwa mahana kwa kiumbe cha nongu ni kinogau ata mtopo cha kanirwa mwene kipokerilwe kwo kwenderya. ⁵Kwo panga kitigorolelwa kwa rikoe rya nongu na kwo ruba. ⁶Wakombokeya warongo makowe ga na wenga waba wa mwanamahe mngoroi wa Kristo Yesu. Na wauyoberile makowe ga ubereya na mayegano gananoga na gaga kengime. ⁷Bai uomo lwa pendo rwa lubire luoroberya uikana na wenga uitobera pata uperetau. ⁸Kwa mahana kuiyoberya pata makakara ya ega kwanda fuka pachene rakini uperetau faika kwa makowe gote na yemba ubire nongero wa ukoti wa mbeambeno na wapara icha icha kipindi chenge. ⁹Na likowe lyooberelelwa tena lyandafaika yekerwa muno. ¹⁰Kwanyo kwandaangaika na kachana kwa likowe reno kwa mwanja tumwobereya nongu yalabire mkoto mkochoporti wa bandu bote na asababamwo berile. ¹¹Makowe go waragi na kuwayegana. ¹²Na mundu ywabire ywoywote kana aucharawe unchembe wake abekiroliyo cha bo babamuoberya katika rongera na nyendo na katika upendero na obereya na uperetau. ¹³Na pana icha upange nia katika soma no bendya no yegana. ¹⁴Kana ureke kuitumia peni ya ibire nkatiyako ya peirure kwa nondori na kwa bekerwabekerwa maboko ga pendo. ¹⁵Ugawache go utame katika go ili uyenderi kwakapanga bonekana kwa bandu bote. Zingatia sana mwenendo wako na mafundisho. ¹⁶Uuuyegane nafsi yako na mayegano yakonongo katikka makowe gako mahana kwo panga nya upara kuikochoperya nafsi yako na baro bapara kukuhokeya.

5

¹Na mpendo kana umende bali ukanikiye kati baba na achembe kati alongo. uwatiye moyo vijana wa kiume kana kwamba ni ndugu zako. ²Alwawa pendo kati mau alwawaenja kati arongo wa nwawa katika uperetau wote. ³Waeshimu babaerikwe bababire ajane kuerikweri. ⁴Lakini mjane mwene abire mtopo mwana au wachokoro na bai yegene wete kugapanga gagabire wajibu wabe kwarongo babe bene na kwaripa apendo babe no panga iri bayeketilwe mnonge ya nongo. ⁵Bai na ywembe ywabire mjane kweli kweli atilekerwa kichake ayoabhekerwa nongo oberya kwake na ywembe yenderya katika roba no swaria mtwe kati na kiro. ⁶Lakini ywembe ywaakanikya nafsi yake awire ingawa abire mkoto. ⁷Makowe go na gembe ugaragi ili kana babena rukoro. ⁸Lakini mundu yoyote ywakotoka kuwa ninja ba babire kachake

na baro ba nyumba yake, ayo akukana obereya kaininyatau kuliko mundu ywangaobereya.⁹Mjane kana aremberelwe yandaplikwa upendo ya ndapalikwa upendo wake uukite miaka sirini na ywembe abire nwawa wa mnarome yumo.¹⁰Na ywembe atirongerelwa kwa makowe magorou mwene abire atikuwaperi bana mwene abire atikuwakaribisha ageni mwene ibire atikuwagurua aperetau magoro mwene ibire atikuwa saidia baba pata tbu mwene abire ati kengama kwa bidii kwa likowe rigoro.¹¹Lakini ajane bababire anchembe ukane kuwaremba abana bembé mwene batopirwe no minikiya mchogo mwa Kristo bandapara ko choporelwa.¹²Na bembé acenuka kwa panga batireka obereya kwabe kwo tumbwa.¹³Kaye pamope na go kuiyegana kwa ukata kakatindia tindia nyumba kwa nyumba ata akatari lakini ayomani no chimulia kababaya makowe gangari landana.¹⁴Bai mbara ajane ambapo apendo ri bakonde bapape bana babena makakara kachabe ili kana bampeye na mnomo nafasi yo raumu.¹⁵Kwa mahana benge bayomwire garambuka na kumkengama shetani.¹⁶Nwawa ywa obereya mwene abire ywawerikwe na yangatiye mwene kanisa kana rioberelwe ili lya yangahije baro bababire ajane kweli kweli.¹⁷Apendo babatawara na babarangirwe baparikwa heshima mara yambone hasa bo babayangatiya kwo shughurika na yegana.¹⁸Kwa nya marembera gandabaya kana umtabo mtwee ngombe paliya makapi na nya mpanga ryengo apalikwa kumpeya riposho lyake.¹⁹Kana uyeketi chenuka kunani ya mpendo ila kw mtwee bababweni abili au watatu.²⁰Baro babayangatiya panga dhambi kwa bendi nno nge ya bote ili na benge bayogope.²¹Nandakukuragira mnonge na nongu mnonge ya Kristo Yesu, na mnonge ya maraika akaurikwa bagapange go bira kuwachenwa kwa yombeya kana upange rikowe lyolyote kwa yemeya.²²Kana umeke mundu mabako kwa yombea ata kana ilipange dhambi a bandu benge uirendere nafsi yako ube wa ngorou.²³Boka mbeyambeno kana unywe machetu utumina wembe pa chene kwaajili ya kitumbo chako na matamwe gaga kupata mara kwa mara.²⁴Dhambi ya bandu benge ibenekane kurongorya yenda chenuka na²⁵benge dhambi yabe yenda ku wakengama nyanya makowe gagabire magorou gandaparikwa ata garo gangaribonekana ga wechari lyemerekwa.

6

¹No bote bababire paye yalikongwa ali ya upanda na babarangilwa achengo babe panga bandapalikwa ishima yote lyina lya nongu kana ntukanirwe wala mayegano gitu.²Na baro bababire na chengo babe babaoberya kama bacharawe panga arongo bora afadhari bapangi kwa mwanja bo babareta kipato ya lyengo lyabe babire bene obereya no penderwa makowe go uyegane no bendya.³Mundu ywa bire ywote kayegane ilimu yenge wala agayeketyali makowe gene ukoti ga ngwana witu Yesu Kristo wala myegano gagara ndana na uperetau.⁴Ati kuipuno wala atangiteri likowe lyolyote bai hana wa chimu wo wachilia makowe njanga na mashindano ga makowe ambayo katika go kuidai na mayomano no tukana na maminikuo yangarifika.⁵Na majadiliano ga bandu babahalibike marango gabe babako chike kweri kuno kabawacha panga uperetau na ndera yo pata yorokya.⁶Lakini apeletau pamope no yeketya miyorokya kukoro.⁷Kwanya upala keba na kirebe duniani kaye tuwechari boka na kirebe.⁸Lakini mwene na tubire na chakurya na ngobo tupara yeketya na irebe yo.⁹Lakini bo babapara ba naireba tomboka katika painua na kingongora na minikiya muno yangariba yangari kombokeya kaye yaidhirika yaya chenwa banadamu katika oba na haribika.¹⁰Mahana kitepo chimo chamanyatau ya kira cha ibre penda mbanje ambao benge kabaminyiki naba batitirana na obereye na kunyoma kwa minya muni.¹¹Lakini wenga wa mundu wa nongu ugabutuke makowe go ukakengame haki na uperetau oberwya ho penderuwa saburi na upore.¹²Ukombwe ngondo yaibire ngorou ya obereya ukamwe ukoto wa machoba gote wa ukemirwe kourombana marombano magorou mnonge ya babebweni bambone.¹³Twandakukulagira mnonge ya nongu ywaibeka ukoto iewbw yotw na mnonge ya Kristo Yesu ywayeketiri mayeketyo magorou garo mnonge yapantwo Pilato.¹⁴Panga uirendere maragi gano bira mawa bira lawama ata umukirwa kwa ngwana witu Yesu Kristo.¹⁵Na nywembe kwa kipindi chake akubonekeya ywembe ywabekiwe mwene makakara kuchache ywembe mkoro wa koro ngwana wa ngwana.¹⁶Ambaye ywembe kichake akwembanikari na mauti atami mu bwea yangaweche andakabiriwa wara mtopo mwanadamu ywamweni ata ywa we chakumona heshimana makakara una ywembe ata machoba gote. Amana.¹⁷Bababire matajili baduniani gamachabano waragi kana aipune wala kana baoberi utajili bai bamwobere nongu ywatupea irebe yote kwo yaroka ili tkomboki kuo kurauka.¹⁸Bapange magorou babe matajili kwa panga magorou babetayari pia irebe yabe bayanganikwa na benge kwa moyo.¹⁹Kuno kubaubeka bakiba ibe msingi mngorou wa wakati wawaicha ili bapate ukoti kweli kweli.²⁰Ee Timotheo, hurendere hujo hamana hukwepaye na makowe gagabireri go obereya gagabireli ga faika na machundano ya mayegeni gagakamera mayegano kwa ubocho.²¹Na pembe benge mwene bayeketiri ago bako chike obereya ngongo na ibe pamope na mwenga.

2 Timothy

1

¹Pauli manda wa Yesu Kristo kwa mpenziwa Nongo, sawasawa na ahadi ya ukoti waubile ngati ya Kristo Yesu,²kwa Timotheo mwana mpendwa: Neema, rehema na amani boka kwa Nongo Tati na Kristo Yesu Ngwana witu.³Nishukuru Nongo ambaye yuwanitumikia kwa nia njema ngati mwapangite Tati bitu, panikombokwa daima maombi gangu. Kilo na⁴mutwekati nitamani ya kukubona, lenga panga nitweli pulaika. Nikombokya moli gako.⁵Nibile kanikombokelwa kuhusu imani yako halisi, ambayo pa kwanza yatami kwa mbuya bako Loisi na mao bako Yunisi. Na nibile na uwakika panga imani yoo kwanza yatami ngati yako kabe.⁶Yeno ga sababu nganikukombokea uiutili karama ya Nongo yaibile ngati yako kwa ndela ya kwabekya moko gango.⁷Kwa mwanja Nongo hatupeile lili roho ya yogopa, ila ya nguvu na upendo na

yowa.⁸Kwa nyoo kuneubone oni kombokia kuhusu Ngwana witu, wala wango nenga Pauli tabilwe wake. Ila ushiriki mateso kwa mwanja ya injili sawasawa na uwenzo wa Nongo.⁹Ni Nongo yuwatuloipwiti na kutukema kwa kema mtakatifu. Hapangite linyoo bokana na kazi kitu ila bokana na neema na mpango wake mwene. Atupeile ikowe yee kwa Kristo Yesu kamla ya nyakati tumbwa.¹⁰Ila lelo wokovu wa Nongo ujiganilwe kwa hisa kwa mwokozi witu Kristo Yesu. Ni Kristo yuwaikomeshe mauti na leta ukoti wangeyomoka kwa nuru ya injili.¹¹Kwa mwanja nyoo batenichawa panga mhubiri, mtume na mwalimu.¹²Kwa mwanjaa nyoo nendateseka kabe, lakini nibonali oni kwa mwanjaa nitangite yuwembe niyomwile kumwamini. Nanibile na uwakika panga yuwembe andawesa kukiangalia chelo chanikamwie kwake hata lisoba lelo.¹³Mukomboki mfano wa ujumbe wa uwaminifu wa uyowine boka kwango, pamoja na imani na upendo waubile ngati ya Kristo Yesu.¹⁴Mugaangalie makowe magolou gakukamwie Nongo petya Roho Mtakatifu yuwatama ngati itu.¹⁵Utangite panga, bote babaishi katika Asia batekunileka. Peneli kundi leno babile Figelo na Hemogene.¹⁶Ngwana airehemu nyumba ya Onesiforo kwa mwanja mara yambone ateniburudisha na aibwini lili oni minyororo yango.¹⁷Badala yake, paabile Roma ate ni pala kwa bidii na kunikolya.¹⁸Nongo anyali apate rehema boka kwake lisoba lelo. Ngati mwanasaidie paabile Efeso wenga utangite vyema.

2

¹Kwa hiyo, wenga wamwana wango, ikuye nguvu kwa neema yaibile ngati ya Kristo Yesu.²Na makowe gaugayowine kwango miongoni mwa mashahidi bambone, wakamukie kwa bandu aminifu ambao bapalawesa kwafundisha benge kae.³Ushiriki mateso pamoje na nenga, ngati askari mwema wa Kristo Yesu.⁴Tompo askari yuwatumikia wakati wowo na ungana na shughuli ya kawaida ya maisha haga, lenga panga ampulase afisa wake mkolo.⁵Na kabe mana mundu mena andashina ngati mwanariadha, hapalili taji bila shindana kwa kolea kanuni.⁶Na muhimu panga mikulima mwene mwene bidii abe wa kwanza pokya mabagano ga mazao gake.⁷Muwase bukana na ganilongela, kwa mwanja Ngwana akupeya uelewa kwa makowe gote.⁸Mukomboki Yesu Kristo, boka lubeleko lwa Daudi, ambaye atekufufua boka kwa wafu. Yeno ni landanisa na ujumbe wangu wa Injili, ambao kwa mwanja ya goo nalwateseka ata tabilwa nyororo ngapi nani alibie. Lakini likowe la Nongo litabilwali kwa minyororo.⁹Kwa nyoo, nivumilia makowe gote kwa ajili ya balo ambao Nongo hachawile, genga panga nabembe kabe bapate wokovu waubile katika Kristo Yesu pamoja na utukufu wageyomoka.¹⁰Malongelwa gaa gaminika: "Manatubile tuwile pamoje nakwe, twatama pamopo nakwe kae,¹¹mana tuvumilie, twatawala pamoje nakwe kabe, mana tukani yuwembe na kabe halwatukana twenga.¹²mana twapangali waminifu, yuembe aigala panga mwaminifu, maana hawesali kwikana mwene."¹³Muyendeli kwa kombokea juu ya ikowe yoo mwakweleke nonge ya Nongo baleke shindana kuhusu makowe. Kwa mwanja tompo manufaa kwa likowe aloo. Bukana na alyo kubile na ualibifu kwa balo babapekania.¹⁴Upange bidii kwilaya panga uyeketilwe na Nongo ngati yuwatenda kazi ywangesababu ya laumiwa. Mulitumilikowe la kweli kwa usahihi.¹⁵Muepuke malongelwa ga kidunia, ambayo gaongoza muno na muno ga uasi.¹⁶Malongelo gabe galandala ngati kilondo ndugu. Miongoni mwabe ni Himenayo na Fileto.¹⁷Haba ga bandu babakosike ukweli. Babaya panga ufufuo tayari ubite. Bagalambwa imani ya baadhi bandu.¹⁸Hata nyoo, hisingi imara wa Nongo wendayema, wene uwandishi gono, "Ngwana atangite bababile bake, na kilo yuwalitambwa lina la Ngwana ni lanzima aiyegeye na udhalimu."¹⁹Pene nyumba ya kitajili, siyo panga ibile yombo ya dhahabu na shaba bai. Ila kwina vyombo vya mikongo na yaukando. Baadha ya iyo ni kwa mwanjaa matunzi ga heshima na yenge ni kwa matuminzi gangali heshima.²⁰Manaabile mundu alwakwitakasa mwene boka kwene matuminzi gange heshima, yuwembe ni chombo chene heshimika. Batekwibawa maalumu mwene wa maana kwa Ngwana, na aandaliwe kwa kila kazi njema.²¹Muibutuke tamaa ya kujana. Mwikoleye haki, imani, upendo na amani pamoja na balo babakema Ngwana kwa moyo mpeletau.²²Lakini ukane upumbavu na maswali ga kipunzi. Kweni mutangite gabeleka bulwe.²³Mtumishi wa Ngwana mupalikwa lii yomana, badala yake mupange mwapole kwa bandu bote, yuwawesa fundisha, na avumilie.²⁴Ni lazima aelimishe kwa upole balo babakaniya. Yamkini Nongo awesa kwapeya toba kwa kwitanga kweli.²⁵Uwesa pata ufahamu kabe na epuka mitego ya Shetani, baada ya panga bapitolilwe na yuembe kwa mwanja ya mapenzi gake.

3

¹Lakini mutange ale: kwa masoba ga mwisho kwa panga na nyakati inanonopo.²kwa mwanja bandu bapanga bene kwipenda bene, bene penda mbanje, bene kwilumba, bene kwipuna, bene chalango, bangee kwa tii azazi babe, bangebaa na shukurani na ubou.³Bangali na upendo wa asili, bangepala lama kwa amani na yoyote, boyomania, bokopekeana, bange wesa kwiniwiya, bene vurugu, bange penda mema.⁴Balwapanga asaliti, akaidi, bene kwienda bene no penda anasa kuliko kupenda Nongo.⁵Kwa panja bapanga na kuminya ya ucha Nongo, lakini balwakwikana nguvu yake.⁶Mwiepuke na bandu boo. Kwa mwanjaa baadhi yabe ni analome babaji ngya kwene familia ya bandu na kwa kongu alwawa ajinga. Haba ni alwawa babatwelie dhambi na bene ongozwa na na tamaa ya kila aina.⁷Alwawa boo kwijingana masoba goti, lakini kamwe huwesa lii kuikiya ufaamu wa yelo kweli.⁸Gati palo ambavyo Yane na Yambre bayemi kinyume na Musa. Kwa ndela aye balimu baa bauboso bayema kinyume na kweli. Ni bandu babahabiwe katika mawaso gabe bangeyeketya husiana na imani.⁹Lakini balwayendelyali kutaluu. Kwa mwanja upumbavu wabe wabekilwa wazi kwa bandu bote, ngati mwawabile na balo bandu.¹⁰Lakini wenga ukolie mafundisho gangu nyendo wango, mwenendo wangu, makusudi yangu, imani yangu, uvumilivu wangu, upendo wangu na ustahimilivu wangu,¹¹mateso, nolumiya na gagani patike kolo Antiokia, Ikonio na Listra. Nategavumilia mateso. Ngwana atekuniokoa kwa gotego.¹²Bote babapale

ishi katika maisha ya kumcha Nongo kwa Kristo Yesu balwateseka. ¹³Bandu aovu na babakonga balwazidi panga ouvu zaidi. Balwakwapotosha benge. Bembe bene bapotoshile. ¹⁴Ila wenga, utame katika ikowe yaupundishilwe na amini kwa udhabiti. Kwa mwanjaa utangite uipundisike kwa nyai. ¹⁵Utangite panga boka wa umwana woko wagatangite maandiko matakatifu. Hagagawesa kukuakikisha kwa ajili ya wokovu kwa ndela ya imani kwa Kristo Yesu. ¹⁶Kila andiko liyeilwe mbomo ya Nongo. Lindafaika kwa mafundisho gene faida, kwa kwa shawishi, kwa rekebisha makosa, na kwa fundisha kwa haki. ¹⁷Yeno panga mundu wa Nongo abe kamili, abile apatike nyenzo yote kwa ajili ya panga kila kazi njema.

4

¹Nikupea agizo leno lene utopau nunge ya Nongo na Kristo Yesu, balwakwa hukumu bababile akoti na wafu na kwa mwanja ya umukulilwa kwako na Ufalme wake: ²Hubiri Likowe. Ube tayari kwa wakati waulengani na wangelilengana. Mwabakie bandu dhambi yabe, mwakalipi, himiza, kwa vumilivi wote na kwajigana. ³Kwa mwanja wakati waisa ambao bandu balwapotolianali mafundisho ga kweli. Badala yake, balwakwipalya balimu ba kwa jegana bokana na tamaa yabe. Kwa ndela yoo masikilo gabe gapanga gapapuilwe. ⁴Balwa leke pekaniya mafundisho ga kweli, na kwigalambikia hadithi. ⁵Lakini wenga ube mwaminifu kwa ikowe yote, muvumilie matopau, upange kazi ya winjilisti; upange huduma yako. ⁶Kwa mwanjaa nenga tayari ni yomwile yakanikilwa. Muda wa boka kwango uegelile. Nishindine kwa haki, nyendo niuyomwile, imani niilendelike. ⁷Nishindine kwa haki, Nyendo niuyomwile, Imani niilendelike. ⁸Taji ya haki ibekilwe kwa ajili yangu, ambayo Ngwana, aukumu kwa haki, alwanipea lisoba loo. Na sio nengabai ila ni kwa bote babanenda kwa kilolo bonekana kwake. ⁹Mukasane hisa kwango haraka. ¹⁰Kwa mwanjaa Dema atekunileka. Aupendile ulimwengu wa nambeyambe hayei Thesalonike, Kreseni ateyenda Galatia, na Tito ateyenda Dalmatia. ¹¹Luka tu ga ywabilile pamope na nenga. Umtole Marko uise nakwe kwa mwanja ywembe muhimu kwango katika huduma. ¹²Nitumike Tikiko Efeso. ¹³Lelo joho ambalo lanalilekita Troa kwa Karpo, palwaisa alete, pamoja na yelo litabu muno yelo ya ngozi. ¹⁴Alekizanda nyani wayoma anipangile mabou gambone Ngwana alwakumpega lengana na makowa ngake. ¹⁵Nawenga kae wianziri nakwe, kwa mwanja atengapinga sana makowe ngitu. ¹⁶Katika nemya kwango kwa kwanza, mtompo mundu yoyote ywayemi na nenga, badala yake, kilo yumo atekunileka. Nnongo keneabalangili hatia. ¹⁷Lakini Ngwana ateyema pamope na nenga, nganiyeye nguvu lenga panga petya kwango, likowe lilongelekwe kwa ukamilifu na mataifa bapate yoha. Natelopolelwa kwa ikano wa Imba. ¹⁸Ngwana alwakuniepusha na makowe gote mabou na kunilopwa kwa ajili ya ufalme wake wa mbingini. Utukufu ube kwake mwisho na mwisho. Amina ¹⁹Musalimie Priska, Akila na nyumba ya Onesiforo. ²⁰Erasto aigalile kwoo Korintho, lakini Trifimo atekuneka Mileto abile tamwee. ²¹Upange hima uhise kamla ya kipindi cha bepo. Eubulo andakusalimia, kabe Pude, Lino, Claudia na alongo bote. ²²Nongo abe pamope na roho yako, Neema ibe nawenga.

Titus

¹ ¹Pauli mtumishi wa Nongo na tumwa Yesu Kristu, kwa imani ya ateule pa Nongo na maafa ga kweli gagaleta utawa. ²Babile kwa abelya kwa ukoti wangemwisho ambao Nongo ywawesali baya uboso atekuaindi boka mwisho. ³Kwa wakati gogolo, ali umukwi likowe lake kwa ujumbe wanipeile nenga hubiri yanipangite nyoo kwa amri ya Nongo mwokozi witu. ⁴Kwa Tito, mwana wa kweli kwa imani hitu. Neema, huruma na amani boka kwa Nongo Tati na Yesu mwokozi witu. ⁵Kwa mwaja nyoo natekuleka Krete, panga kugatengezenze makowe goti gagabile ganakamilikali no beka kwa agoi ba kanisa kwa kila nema ngati mwanitulagile. ⁶N'ngoi wa kanisa lanzima nalome wanwawa yumo, ywabile na bana haminifu babalongel ali manyatau au bange eshima. ⁷Ni muhimu kwa hangalia, ngati nyemeleki wa nyumba ya Nongo, kene ubee na lawama. Kene abee mundu wa ndoti au ywange kwiziwa. Lanzima kene abe nyombeteki wa nyongo, kene abee nevi kene abee mundu wa sababisha bulwe, na kene abee mwene tamaa. ⁸Badala yake: habe mundu ywakaribisha, ywapendile wema. Lazima habe mundu mwene akili timamu, mwene haki, mcha Nongo ywahitawala mwene. ⁹Ywawesa yema yenganilwa kweli gagayeganilwe, lenga hawese kwayeya moyo kwa yeganilwa magolou na ywawesa kwa keleboya bote babakania. ¹⁰Kwa mwanjaa babile aasi babone, muno balo ba tohara. Makowe gabe na ga upusi. Bendakonga na kwalangya bandu kwakwaobea. ¹¹Ni lanzima kwa kanikia bandu ngati boo. Bayengana gale gangepangilwa kwa faida ya oni na alibiya familia yote. ¹²Yumo wabe mundu mwene busara, gabaya, "Wakrete babi; e na uboso wange mwisho, hakau na anyama ba hatari, hakataa na alafi." ¹³Hagaa malongelwa ga kweli, kwa nyoo wakanikie kwa nguvu lenga panga bawese baya kweli kwa imani. ¹⁴Wenga kene wijingie na hadithi yangali kweli ya Kiyahudi au amri ya bandu, ambao bakeleboya chogo ukweli. ¹⁵Kwa bote bababile safi, ilebe yote safi. Lakini kwabote bababile achafu na bangeamini, topo sakibile kisafi kwa mwanjaa mawanzo ngabe na dhamiri yabe ichambwike. ¹⁶Bendakili kutanga Nongo lakini kwa ikowe yabe bendakukana. Bembe aovu na bangetii. Bapalikwelili kwa likowe lolote linanogaa.

² ¹Ila wenga uyauli galo galandana na makowa ga aminika. ²Agoi babe na kiasi, heshima, busara, imani safi, na kwa vumilia. ³Na kabe halwawa agoi lazima masoba goti bailaye bembe bene ngati bene kwiheshimu na kene bebalalili. Lazima kenebabe habanda bawembe. ⁴Bapalikwa kwayegana gagabile magolou lenga kwa handaa haenja kwa busara kwa penda kinachengobabe na banu babe. ⁵Bapalikwa kwa yegana panga na busara, asafi, boangalia bogoloya nyumba yabe, na atii kwa kinachengobabe bene. Indakwalazimu panga ikowe yoo lenga panga likowe la Nongo kenelitukanilwe. ⁶kwa namna yoyo, mwayei moyo machembe analome babe na busara. ⁷Kwa ndela yote mwibeke mwa mbene panga mfano kwa kazi inanogaa, na pamuyegana, mulaye uadilifu na heshima. ⁸Mulongele ujumbe wene afya na wangee kasolo, lenga yoyote ywapinga bakani kwa mwanja topo libaga lo yaulya juu itu. ⁹Abanda na batii hangwana babe kwa

kilu kilebe. Bapalikwa kwapulaisa na sio taukana nabo. Bapalikwali jiba. ¹⁰Badala yake, bapalikwa laya imani yote inanoga lenga panga kwa ndela yote bagapambeyeganilwa kwitu kuhusu Nongo mwokonzi witu. ¹¹Kwa mwanjaa neema ya Nongo ibonekine kwa bandu bote. ¹²Ituyegana kana ikowe yangali ya ki Nongo na tamaa ya dunia. Ituyegana ishi kwa hubusara, kwa haki, na kwa ndela ya ki Nongo kwa wakati woo. ¹³Wakati tulenda pokya tumaini litu lene baraka, mwonekano wa utukufu wa Nongo witu ikoloo na Mwokozi witu Yesu Kristo. ¹⁴Yesu atekwipia mwene kwa ajili itu lenga atukobwe boka katika uasi na kutupanga twasafi, kwa ajili yake, bandu maalum bababilo na kilolo cho panga kazi inanogaa. ¹⁵Ugalongele na kon'gondya makowe hago. Ukalipi kwa mamlaka gote. Keneuyeketi mundu achalawe.

3

¹Mwakombokeye kwanyenyekea viongozi wa mamlaka, kwatii na panga tayari kwa kila kazi inanogaa. ²Mwakombokeye keneba mpangi mundu yoyote maakau, mwaepuke yangwana, mwapei nafasi bandu benge kwa panga maamuzi, no laya unyenyekevu kwa bandu bote. ³Kwa mwanja twenga kabe twabile na mawazo mabou na ukatili. Twabili tuobite no twapangilwe twabanda kwa tamaa yambone na sharere. Twatami kwa bwigu na uovu. Twatekwausi no usiana. ⁴Lakini wakati huruma ya Nongo mwokozi witu na upendo wake kwa wanadamu paubonike, ⁵yabileli kwa ikowe itu ya haki yatupangite, ila atulopwile kwa neema yake. Atulopwile kwa kutugolwa kwa belekwa kwa yambe na kwa pangilwa wayambe kwa Roho Mtakatifu. ⁶Nongo apengine Roho Mtakatifu kwa wambone kunani itu petya Yesu Kristo mwokozi witu. ⁷Apangite nyoo lenga panga, menatubile tubalangili lwe haki kwa neema yake, tube twashirika kwa uhakika wa maisha gage mwisho. ⁸Gone ni ujumbe wo aminika. Ni pala mugalongele kwa ujasiri makowe haga, lenga panga balo babamuamini Nongo babe na nia juu ya kazi inanogaa ambayo yabekilwe nonge yabe. Makowe haga na magolou na gabile na faida kwa ajili ya bandu bote. ⁹Ila mwiepuke no sikisana kwo kipumbavu, kutumbu, mashindano, no gongana husu sheria. Ikowe yoo topo maana wala faida. ¹⁰Mukani yoyoti ywasababisha baganika kati inu. Baada ya kweleko gumo ama ibele, ¹¹mutange panga mundu wa aina yoo ailei ndela yaibile sawa na atenda dhambi na kwiukumu mwene. ¹²Panamtuma kwako Artemi au Tikiko, uyombeteke wise kwango kuno nibile mwiti ambao niteamua tama kipindi cha mbepo. ¹³Uyumbeteke na utume Zena taalamu kwa sheria, na Aapolo, bila pungokelwa na kilebe. ¹⁴Bandu bitu lanzima baiyegane kwishungulisha kwa kazi inanoga ambao indakukuywa gagapalikwa muhimu lenga pangu bakine panga bange beleka matunda. ¹⁵Bote bababile pamope na nenga benda kusalimia. Salamu balo babatupenda kwa imani. Neema ibe na mwenga mwabote.

Philemon

1

¹Pauli, manda wa Kristo Yesu, na Nongo Timotheo kwa Filemoni, mpendwa bwiga litu na mpanga kazi pamope na twenga, ²na kwa Afia dada bitu, na kwa Arkipas asikari nyitu, na kwa kanisa lelo lalikolyana kunyumba yako. ³Neema na ibee kwinu na amini yaiboka kwa Nogo Tati bitu na kwa Ngwana Yesu Kristo. ⁴Wakati wote nishukuru Nongo. Nikutambwa kwa maombi gango. ⁵Niyowine upendo na imani yaubile nayo kwa Ngwana Yesu na kwa mwanjaa ya aumini bote. ⁶Niloba panga ushirika wa imani inu na ufanisi kwa ujuzi wa kila likowe linanoga lalibile kati inu kwa Kristo. ⁷Kwa mwanjaa nibile na faraha na faraja kwa mwanjaa ya upendo wako kwa mwanja mioyo ya aumini ibile keitulinzwa na wenga, nongo. ⁸Kwa nyoo, ingawa nina ujasili wote kwa Kristo kuku pangia wenga chelo chausa kukipanga, ⁹lakini kwa mwanja ya upendo, badala yake nendakusihi - nenga, Pauli nanibile n'ngoi, na nambeyambe ni tabilwe kwa mwanja ya Kristo Yesu. ¹⁰Nendakusihi kuhusu mwana wangu Onesmo, ywani melike kwa ifungo yango. ¹¹Kwa mwanjaa mwanzoni kwafaikeli, ila na mbeya mbe andafaika, wenga na nenga. ¹²Nitumike- ywembe ambae na wa moyo wango hasa - bua kwako. ¹³Napendile hayendeli igala pamope nanenga, lenga anitumike badala yako, wakati panaba kutabilwe kwa mwanja ya injili. ¹⁴Lakini nipalikeli panga likowe lolote bilo ruhusa lwako. Napangite nyoo lengapanga likowe lolote linogau kene lipangilwe kwa mwanja natekukulanzimisha, ila kwa mwanja watependa wamwene kulipanga. ¹⁵Kwale kwa mwanjaa ateegele nakwe kwa muda, yabile nyoo lenga ube pamope nakwe mpaka mwisho. ¹⁶Lenga panga kene ubee kabe wa manda, ila wa mana zaidi ya manda, ngati nongo ywapendilwe, muno kwango, na muno sana kwako, katika yega na katika Ngwana. ¹⁷Na kwanyoo mana anitolya nenga nashirika, mupokii ngati ambapo mwamupelekunipokya nenga. ¹⁸Lakini manaakosile likowe lolote, au undakunonga kilebe chochote, ukidai cho boka kwango. ¹⁹Nenga Pauli, niandika kwa luboka lwango namwene: nenga nakulipa nibayali kwako panga ndakulonga maisha gako hasa. ²⁰Elo nongo, leka nipate pulai na Ngwana baka kwako: ubirudike moyo wango kwa Kristo. ²¹Nibile na imani panga utii wako, nakuandikya nitangite panga wapaga hata zaidi ya molo mwanikulobya. ²²Wakati wowo ubeke chumba cha ageni kwa ajili yango, kwa mwanja nendakukuobelya petya maombi gako nalwakukutyangilya hivi karibuni. ²³Epafr, tabilwe nyango katika Kristo Yesu andakusalamia, ²⁴na ngati mwapangaga Marko, Aristarko, Dema, Luka, apangakazi pamope na nenga. ²⁵Neema ya Ngwana Yesu Kristo ibe pamope na roho yako. Amina.

Hebrews

¹ ¹Nongo ywabire atrongera patumbu na tate binu katika arondori kwa sehemu ya mbone na kwa ndera ya mbone. ²Musho wa machoba gano arongel na tuenga katika Mwana ywammekite panga mrithi wa yote, kaye kwa ywembe atikupanga ulimwengu. ³Ywembe kwuo panga ywangara wauperetau wake na chapa ya nafsi yake kaipotwa yote kwa

makakara wa makakara gake payamure panga uperetau wa dhambi tama mu ruboko rywa mariyo wa ukoro korya kunani.⁴Apangirwe mumomuno peta maraika kwa mwanja yarina lyalilisire karibire ripetau kuliko lyabe.⁵Kwa mwanja atikukwabakia marauka ywako wakati wowote ngaywembe mwana wango nenga reno nitikupapa na kaye nenga mbara bakwake tate na ywembe apaga mwana wangu mwana?"⁶Ata, mwanja pamneta mmejekwa wotumbula ulimwengu na baya bamnumbe maraika bate bamnongo."⁷Na kwa makowe ga maraika nga bata gabanga ge malaika wake panga upepo na mtumirwa wake panga mwamuirimuiiri ya moto."⁸Lakini kwa makowe ga Mwana andabaya, "KIrigo chako cha machoba gote nongu cha machoba gote na machoba gote na bokora ya ukurungulake.⁹Ni bokora ya munomuno. Utipenda goroka utiyakarya manyatirio kwa nya nongu wako atikuyega mauta mauta go upuraika pita makakara gake."¹⁰Na kaye ulenge Ngwana, apopatumbu wati yega mapepere ga mnema na kunani ni makakara ga maboko gako.¹¹Nayo ya haribika bai wenga warama na go gote ya raha kati ngobo.¹²Nakati mawaro, waberengelelya na yembe ya garambuka. Lakini wenga nga ywembe yoro na miaka yako ya kotokari."¹³Kwe abile maraika ywabakiye wakati wote utame ruboko rwangu rwamariyo ata pana beka alakari bako pyanjayo yako?"¹⁴Kwe, abo bote sio roho babapanga makakara kabamirura pangu makakara kwa baro babapara risi upereteu?

2

¹Kwanyo palikwa kugaringa muno ago gagayowanike ayapange kugaponea.²Kwa mwanja ibire relorikowe lyarirongelilwe na maraika lyabire likangamau na kura linyatau na unjatau watipe erwa lipocho lyake,³twengana twe tuparapata kitui rama mwene tukotakombokiya ukochoporti mkoro kwa mwanja nyo na wembe tumbwa kwatirongerelwa na Ngwan boka hapo ngaupangia kuunu na baro babayoune.⁴Nongu na ywembe karaya pamope na bembe kwa marayo na marungernge na makakara ganamna ya mbene na kwa mabagano garo mperetau kati mwapendire mwene.⁵Kwa mwanja abekiteri paye yamalaika ulimwengu woro wa ilwaha wa tuchimulia ila muna yumo atiraya na nyo panda furaha atibaya.⁶Mwanadamu ni namani atamkomboki ama mwana wa binadamu uta unore?⁷Utikumpanga mchene ambayambena kuliko maraika utiku myobeka taji youretau na heshima utikumngorolea kunani ya lyengo lya mboko gako.)⁸Utibeka urebe yote paye ynjayo yake kwa mwanja katika beka urebe yote paye yake Urekiteri kirebe changari bekeriua paye yake lakini ambayambeno bado tundabonari urebe yote yeyapayeyake.⁹Ira twamona ywembe ywapangirwe mchene ambe yambeno kuliko malaika ywembe - Yesu, kwa mwanja, yamaminiyo gowa atiyobekelwa taji yo uperetau na heshima ili kwa ngongo ya nongu apaye ula kwa mwanja ya kira mundu.¹⁰Kwa mwanja niyo yatikumpalikwa ywembe na ywembe kwa mwanja mwene na kwa ndera yake irebe yake kureta bana ba mbone wauwachiri uperetau kumpangia muno kore ngochi mkorongwa wa ukochoperi wabe kwa ndera yo bonawa.¹¹Kwa mwanja ywembe ywa orowa nabo na baba goro lewa bote nanyo banda boka kwa yumo kwa mwanja nyo abokali oni kumkema mwarongo bake.¹²Kabaya mbara kulichimuria lyina yako kwa alongo bangu pakatiki ya makanisa mbara kukuyembeya urumbo.¹³Nakaye mbara panga ni muhuri ywembe nakaye nenga nibire pa na bana banipeirwe na nongu."¹⁴Kwa mwanja nyo bana batikuishiliki damu na yega yumbe na ywembe nyonyonyo atishiliki ago gote ili kwa ndera yo wa amwarbie ywembe ywabire na makakara go wananyo ibilisi.¹⁵Aleke uhuru bwo pababire panga maramogabe gote kwayogopa mauti babire pa katikati kwa mabonekano ga utumirulo.¹⁶Na kwa mwanja katika alini nyo atorali mmonekano wa malaika wa tora mmonekano warubereko lwa Abrahamu.¹⁷Kwa nyo yampalikwa kumnandanisha na rongo bake katika makowe gote apate awe cheba mkorongwa mkoro ywabire na ngongo ywa katika makowe ga nongo ili apange muno kwa dhambi ya bandi bake.¹⁸Na kwa panga mwene bonerwa paparwe aweche kugayangatia bote babaparwa.

3

¹Kwa nyo ulongwa aperetau bene yekeeya mkemero wa kunani mumwache muno mtumirwa na mkorongwa mkoro wa marombano gitu Yesu.²Ywabire mwaminifu kwa mwene ywebekilwe kati Musa na ywembe mwabire katika nyumba yote ya Nnongu.³Kwa nyo ayo atibarangirwa panga ngaparikwa uperetau muno kuliko Musa kati nyaro ywembe ywatengeniche nyumba mwaibire na heshima muno yayo nyumba.⁴Kwa nyo kira nyumba ititengenechewa na mundu ila na ywembe ywaitengesha urebe yote ni Nnongo.⁵Na Musa kweli abire mwaminifu katika nyumba yote ya Nnongo kati mtumirwa abe urolekulo wa makowe gaga chimurulwa habadaye.⁶Bai Kristo kati mwana wa kunani wanyumba ya NNongo na ywembe nyumba yake ni twenga mwene itei mwenetuka mwire munomuno no kramukiy akuitu na muno yo obereya litu mpaka mwisho⁷Kwa nyo kati murarongera roho meretau reno mwene itei mpara yoa lirobe lyake,⁸kana mpange mnonopau mioyo yinu kati ulo huchika lichoba lyo painua katika rulambo.⁹Napo kina tate bitu pabanipaute pabani rengite ngababona makowe gango miaka arobaini.¹⁰Kwa nyo natikacilichwa na ruberekwo nuo nganabaite machoba gote ni bandu babachenikwe mioyo yabe aba baitangiteri ndera yitu.¹¹Kati mwanirapire kwa nyongo yangu bajingiari muruparaiko rwangu."¹²Muringange mwarongo bango kanamube katika jumo uunu moyo mmou wangariobereya kwo tama pambega na Nnongu ywabire mnami.¹³Lakini mmakiane kira lichoba kwa mwanja mulaikemerwa reno ili yumo uunu kana apangirwe mnono pau kwa kongerwa na dhambi.¹⁴Kwa mwanjatupangite washiliki wa Kristo mweneiteri tukamwaniye na patumba wa uyeketeri uutu kwa makakara mpaka mwisho.¹⁵Apo panirongera leno mwene itei mpara yowa lilobe lyake kana mpange minonopau mioyo yinu kati itei wakati wo kachilika."¹⁶Kwamwanja akina nyai babakachilishwe baba youune ila baro bate bababokite Misri kabarongorelwa na Musa?¹⁷Kaye akina nyai babakachilishwe na bembe miaka alubaini si baro babachenuuke na bembe maboro gabe

gatimboka katika jangwa? ¹⁸Kaye akina nyai barapire yo panga bajengiari katika unogeleau wake ila baro babachenuuke? ¹⁹Bai twandabona yo panga bawechikeri jingia kwa wanja kwa kotoka oboreya kwabe.

4 ¹Bau mwene ibire na yembe mnongero wo jingia katika pulaika kuake na tuyogope na yumo uutukana apange kabonekana atiponea. ²Kwa mwanja ni kweli twenga na yembe tutichimulirwa makowe manogau nyonyonyo kati nabo lakini likowe leryo twaturuyouune yabire yangalifaika kwabe kwa mwanja lyanga banike ri na obereya mkati yabe babayowine. ³Kwa mwanja twenga twatuoberile twajingia katika puraika koro kati chybile mwa baute kati mwa nirapite kunyongo yangu bajingiari mu upuraiko wangu ata kula mwanja nyo lero lyengo batiyomwa boka kwo bekelwa misingi ya ulimwengu. ⁴Kwa mwanja atibaya lichoba rya saba pandu furani, "Nnongo atipomonja richoba lya saba ati reka lyengo lyake lyote." ⁵Ngarapa no baya bajingiali munogau wango. ⁶Bai kwa mwanja nyo likawe reno lihigire panga babire bandu baapara jingia mo na baro baba bakirwe nkowe lya patumbu babaponie jingia kwa mwanja wo chenuka kwabe, ⁷Abekite kaye richoba fulani karongera katika Daudi, na mwanja ya go muda wambone namna yeno reno kati mwabaite boka patumbu reno mwanaite mpara mioyo yinu. ⁸Kwa mwanja kati Yoshua akampeyanga palaika aperongerali lichoba renge baadaye. ⁹Bai chaigire laha ya Sabato kwa bandu ba Mnongu. ¹⁰Kwa mwanja ywembe ywajingire katika raha yake atipomorya mwene boka mu lyengo ryake kati nyaro Nnongo mwapomorile katika lyengo lyake. ¹¹Bai natupange nia jingi ya katika raha yeyero yero panga mundu yeyote kana atomboke kwa mfano wowowa wachenuka. ¹²Na lyembe likowe lya Nnongu libire kari rama kaye rina makakara laye lina ukari bora lyanga wotema kono nakono kaye lyandahama atabagana nafasi na roho na ikombo na mauta liyoyogo lyandatanga mawacha na chochapanga ga moyo. ¹³Ata mtopo kiumbe cha kibireli wazi mnonge yake lakini irebe yote inautupu na umukirwa pa minyo yake ywembe ywa bire na makowe gake. ¹⁴Rai mwene ibire tubire nakwe mkorongwa mkoro ywajingire katika kunani Yesu Mwana wa Mnongo, natugakamwi muno mayeketiyo gitu. ¹⁵Kwa mwanja mtopo mkorongwa mkoro ywangali wecha potwana na twe katika makowe yitu ya utundwe bai ywembe atiparwa saula sawa na twenga katika makowe gote bila panga dhambi. ¹⁶Bai natukieger kitego cha ngongo kwo kongu mara ili tupetelwe ngongo no pata ngongo yakutuyangatiya wakati wo para.

5 ¹Kwa mwanja kira mkorongwa mkolo ywatarilwe katika binadamu, atibekelwa kwa mwanja ya banadamu katika makowe ga garandana na nongu ili apie mapiyo na sadaka kwa mwanja ya zambi. ²Ywa wecha kuwapohua kwo uliki wabe bangari tanga na bene babaobete kwa mwanja ywembe mwene abirekatika hali ya utundwe. ³Na kwa mwanja nyo nitipalikwa kati kwa mwanja ya bandu nyanyanya kwa mwanja ya nafsi yake mwene pia utundwe kwa mwanja ya dhambi. ⁴Na mtopo mundu ywatanya mwene heshima yene ili ywembe ywa itana na Nnongu kati nyaro Haruni. ⁵Nyonyonyo Yesu ywembe arumbiteri nafsi yake kupanga mkorongwa mkoro lakini ywembe ywammakiye wenga wa mwana wango nenga reno nitikupapa. ⁶Kati mwarongei pandi penge ngawaywembe wa mkorongwa machoba gote kwa mnandano wa Melkizedeki. ⁷Ywembe machoba go gayaga yake atikumpikiya yolo ywawecha kumkochaporiya na kumpija katika wa marobo na dua pamope na rela muno na mali ngapeka nurwa kwa jinsi chabire mnomba Nnongu. ⁸Na mwene itei ni mwana, atikuyegana yeketya kwo bonenua gagampatike. ⁹Na ywembe payomwire pangirula ngaiba mwanja ya ukochoopori wa machoba gote kwa bandu bote babamnyoa, ¹⁰Boka hapo atitambulirwa na Nongu panga mkorongwa mkoro kwa mnandano wa Melkizedeki. ¹¹Na ywembe tunamakawe maengi yarongora katika makowe gake na ywembe minya kuwatanga kwa mwanja mubile mwa kata wo yua. ¹²Kwa mwanja champalikwa ba makorongochi kwa mwanja wakati wa mbone upite undapara yeganirwa na mundu mayegano ga tumbwa ya makowe ga Nnongu na mwenga mubire mwandapara mabere ila chakurya li kigumwa. ¹³Kwa mwanja kila mundu ywatumia mabele atangateri muno likowe lyonoga kwa mwanja mwana mnere. ¹⁴Kwa mwanja chakulya kinonopau chabandu apendo ambapo akili yabe kwo tumirwa iti yaberya kugapambanua magorou na manyatau.

6

¹Kwa mwanja nyo mwene turei kugarongera mayegano gautumbwa ga Kristo, tutabe yenda ili tuike umunomuno kana tubeke msingi kaye wa kutumia lyengo yangali lama na kwa nyo na oberya kwa Nnongu, ²Na yegano go limbikilwa no bekeya muboko na papulwa wapu na uchenuko kwa machoba gote. ³Na yembe tupala panga nongu mwaneatujaliye. ⁴Kwa mwanja abo babayomuule peyelwa burea na kukibaya kibone cha kunani na pangirwa hashilika baro mperetau, ⁵na kulipara likowe lyananonga lya Mngongo na makakara ga patumbu yayaicha, ⁶Kabatamboka ngabatumbuka bokana na go lweche kanikari kuwapanga mpeya kaye ata kabakilikite kwa mwanja wamsulubisha mwana wa Mnongo mara ya naibere kwa nafsi yabe na kumyea ani kwo bonekana. ⁷Kwa mwanja mnema yanywa ula ywanya mara kwa mara na papa mboga yene yaifaika kwabo na bembe kwa mwanja bembe bandatima shilki balaka yaboku kwa Nnongu. ⁸Bai mwene impute bimi mwa nama gobo na kani nua noba papipi na rachi na yembe mwisho wake yapangirwa mtopo. ⁹Lakini mwani mpendire ata mwene ibire huanda rongera go katika makowe ginu tuyeketiri makowe gagabire manogu, yagayorikwe na gagabire ga ukachipori. ¹⁰Kwa nyo Nnongu mzalimu ri atalibari lyengo rina na mpulaiko wro lyamuliraite kwa lina ryake kwa mwanja mutikuwa yangatiya aperetau ata nyo ambeya mbeno mubire ka mwayagatai. ¹¹Twenga twandopara muno kira yumo winu ailaye bidii yeroyero kwa munomuno wa maobereyo ata mwisho. ¹²Ili kana mube mwakata ila mukabe bobana mache wabo babalisi mnongero kwo obereya na kula renda. ¹³Kwa mwanja Nnongu pampare Ibrahimu mnongero kwa mwanja abire na bire mtopo mpendo kuliko ywembe mwene kwo kumnapa atirapa

kwa nafasi yake. ¹⁴Kabaya kwa nyo nenga bekerya mbara kukebe kerya na yongea mbera kukuyongea." ¹⁵Nanyo kwo linda ngaipata yero mnagio. ¹⁶Kwa mwanja wanahadamu rapa kwa ywembe ywabire mkoro kuriko bembe na kwabo uukito uia mashindano gabe ya makowe nikirapo kwakugaraya. ¹⁷Katika likowe lo Nnongu mwene aparike kwalaya munomuno babarisi yero mirangero jinis marongero gako magachindirwe wecha ghambwana atiyega kirapo pakatikati. ¹⁸Kwanyo ilibe katika yo Nnongu auachari longera tupate faraja ya ibire ikanyamire tuienga twatubukile kuwakmwa maubirio garo gagabekelwa mnonge yitu. ¹⁹Yatubire nayo kati nanga ya roho yene ukoti yenye makakara gagajingia ata moro mwamubire mkati ya pazia. ²⁰Mwajingire Yesu kwa mwanja twenga ywarongorile witu pangile mkolo mpaka machoba yote kwa mnandano wa Melkizedeki.

7

¹Kwa mwanja Melkizedeki, mfalme wa Salemu, mkoro wa Nnongu ywabire kunani ywake mbire na Ibrahimu pabire kubuya katika kuwakombwabo wafalme nga mnokelea. ²Ywembe Ibrahimu atikummagania sehemu ya kumi yarebe yote mnongero wa ryina ryake tumbwa mfalme wa sawasawa kaye mfalme wa Salemu" mahana yake mfalme wa patara." ³Mtopo tate mtopo maomtopo apendo au tumbwa kwa machoba gake wala mwisho wa ukoro wake. Bai natirandanishwo na wanabo aywo ramyomwike mkoro wa machoba gote. ⁴Bi murole cha ibire mundu ywo mwabire na ukoro ywembe Ibrahimu tati bita mkoro atiku mpee sehemu ya kumi ya ngara. ⁵Na katika bana balau na bembe baro baba peyerwa ukoro bana makakara potwa sehemu ya kumi kwa bandu babe nabembe arongo babe kwaliragio lya shena ata mwene ipangite batiboka katika kinero cha Ibrahimu. ⁶Bai Melkizedeki, ywembe ambaye rupapo lwake lubalangilwe li panga lutiboka kwabo atotora sehemu ya kumi kwa Ibrahimu, ngammekeryo ywembe ywabire na yero rilagio. ⁷Wala ikanikikari muno panga nchini ummekelya mkoro. ⁸Na liragio banahadamu babakwembana no wa notora sehemu ya kumi na yembe kwo ywembe kwarangilia panga ayo mkoti. ⁹Na nya yandaweza bauua yopanga kwa ndera ya Ibrahimu hata halawi pokeyanga sehemu ya kumi atipeya sehemu ya kumi, ¹⁰Kwa mwanja abire katika kinero cha tatebake na yembe Melkizedeki pakwembine kwabe. ¹¹Bai kati ukamilifu wa bire kwa ukoro wa Lawi, (mwanja bandu barii batikui kwemba sheria kwabo kwabire na sababu gani kaye ya mkoro yulenge akatuke kwa mnandano wa Melkizedeki wara kana abarangirwe kwa mnandano wa Haruni? ¹²Kwa mwanja ukoro goro mwene ugarambuwike mtopo ya sheria na yembe igarambuke. ¹³Na ywembe ywarongerilwe na abo abire mshirika wa habari ryenge ambayo mtopo mundu wa kabira yo ywayangatiye mazabau. ¹⁴Kwa mwanja ni mnaonekana pang Ngwana uutu atiboka katika YUda, kabila na ywembe Musa alongeril likowe lyolyote kunani yake katika makowe ga ukoro. ¹⁵Tena ago gaturongera nigandalabonekana muno mwene ibire atipitiya mkoro ywembe Mmisri ya Melkizedeki. ¹⁶Ywabireli mkoro kwa sheria ya makakara yaibire yanamna ya yega bai kwa makakara ga ukoti wa ngari mwisho. ¹⁷Na ywembeatiralwa panga wenga panga mkoro machoba gote lwa mrandano wa Melkizedeki. ¹⁸Kwa mwanja kunagarambukirwa kwa yero pamuri yai rongorilekwa mwanja yautundulwe wake nokotoka faika kwake. ¹⁹Kwa mwanja yero sheria ipangirweri munomuno likowe na pamope na yweme kwatigingirwa maoberyo gagabire magorou muno ambayo kwa panga yabireli birakibekeryo. ²⁰No kuwapanga yabireri bira kibekeryo kwa mwanja baro babapangirwa yabireli. ²¹Kwa mwanja baro babapangirwe akorongwa ila kibekeryo kwa ywembe atikuwabakiya Ngwana atirapa wala agalambukari wenga wa mkorongwa macheba gote. ²²Bai kwa mwanja yene Yesu apangite mnyemi wa maragano lyaribire ligerou muno. ²³Na yembe baro babapangilwe akorongwa beungi kwa mwanja batikanikiwa no wa bayowe. ²⁴Bai ywembe wo panga akangamare abire nago wako rongula wake wangaliboka. ²⁵Na ywembe kwa mwanja yeno anduwecha kwakochoporya muno gembe babamwuchilia Nnongu kwa jwembe kwa mwanja abile mkoto machoba gote ili arobi. ²⁶Kwa mwanja yatipalikula twenga tube na mkorongwa mkoro wa namna yeno yula bire mperetau na uchenuko ywangari ba na rikocha lyolyote ywaywambagine na chenuki ywabire nabo kunani kuliko mbingu. ²⁷Na ywembe mtopo abari naye kira lichoba mnandano wa baro akorongwa mkoro benge kwa tumbwa pia zabihu kwa mwanja ya dhambi yake muine na nyo kwa mwanja dhambi yabo bandu kwa mwanja ywembe apangite nga mara jimo paipute nafsi yake. ²⁸Kwa mwanja torati indakuwabeka bana badimu, babbaire arale panga akorongwa akoro. Bai aryo likowe la kirapo lyaripara ichabahada ya torati litibekerwa bana ywa kangamirie ata machoba gote.

8 ¹Likowe lyaribire likoro na ryembe ngarye tubirenakwe mkorongwa mkoro wa namna yeno ywatamimu rubako lwa mmario wa kiteo cha enzi cha ukoro kunani. ²Mnyangati wapaperetau na babaliyo ema ya kweli na yembe Ngwana atibeka ila nya wanahadamu. ³Mwanja kira mkorongwa ubekerwa ulapiye ibonge na zabihu kwa nya lazima nayo na ywembe abe na kirebe cha pia. ⁴Ikapanga ngabire kunani ya mnema apearri mkorongwa kwa mwanja babire banababe sadaka kati yaragirikwa sharia. ⁵Babayangatia mnandano wakuuli cha makowe ga kunani kati Musa babayangatuya mnandano wa kuuri cha makowe g kunni kti Musa mwasagilikwe na Mnongo babire tayari kwapanga yero hema kwa mwanja andabaya roki ukaipange ilebe yote kwa mnandano goro woworaulwe katika kitombe. ⁶Lakini ambeyambeno atipeyerwa yangatiya yaibire unanonga muno kati mwabire utumirwa wa rilangano liliro rigorou. ⁷Kwa mwanja kati relo ryatumbwa likapanga ribire lilapongorelwa mbenyo rilepalikwari kwarelo lyanaibere. ⁸Kwamwanja balahumuri pa kabaya rola machoba ghandaicha abaya Ngwana na nenga mbarakuwa pangilia nyumba ya Israeli, na ya Yuda ligagano lya yambe. ⁹Lya habari katika liragano lyera lyanimagine na tate babe katika richoba relo pana aboyure maboko gabe na hapuje katika mnima wa Misri. Kwa mwanja bayenderili katika liragano lyango nenga nanani nabekeli kuja abaya Ngwana. ¹⁰Mwanja arenga rymbr liragano lyambaro ragana na nyuma ya Ngwana bakana na machoba garo abaya ngwa

mbala kuwapeya shano langu katika badhi yabe na katika mioyo yabe mbara kuiremba nane mbara mundu ywabe na bapara ba bandu ngu.¹¹Taberige bayeganirwa li kira mundu na jerani yake na kira mundu na Mnongo kbaya mumtange Ngwana kwa mwanja bate banichi na boka uchene wabe ata ukovo wabe.¹²Kwa mwanja na chanari machenuko gabe na dhambi yabe na ukambo kay kabe.¹³Na kwakorokwuobayo rilagano lyayambe atiripanga ryeryo ryotumbwa panga liranganga na wabonerwa kariba papii no bona.

9

¹Bai hata lirirangano ryotumbwa lyabire nakipili chaibada na papeletaupake parunia. ²Kwa mwanja ema ratitengenecherwa yiluyetumbwa mwamwabele nakinara kibatali na meza na likati lyolaya nanya ngopakemilwe popeletau. ³Na nyumba ya paziya yene ibele lilu lilikemelwa papeletau papapeltau. ⁴Papabile kibonelyo chazaabu na lichanduku lyalilango na lyaliwekilwa kwazaabu upandewete mwaniabile ndikpo lya zaabu lyene yili mana na yilu bokola ya Haruni yaibwike na yinu ibao yaligano. ⁵Nakunaniyake makelubi yaupetau yakakiyiya kiwili kitega changungu bai ndupu mbenyo ambiambano yo chimlya makowe ya ilebe yino chimo chimo. ⁶Bai hilebeyi paiyomwike tengenechelwa nyo akulungwa jinja katika emayo yatubwa nanyo kabaga yomolya makowe gaibada. ⁷Namwanja katika hema yo yenebili mkulungwa mkulu yinya kichake malajimo kila mwaka wala li bla myai yapiya kwamwanja yambenya yake na kwazambi yokotokatanga yabo bandu. ⁸Roo Mpeletau kalangiya likoweleno lyatubwa ndila kupanyingwa papeletau yabi;e inalalwali bado apoema yatumbwa payabile bado kaiyima. ⁹Ambao nabembe bababile nandano katilwa ububile ambiambeno wakatiwo chalaka na zabi yedapiyilwa yangaliwecha kwachaibile ya zambi kunyomolelya mndu ywarumba. ¹⁰Kwapanga ni chalya yango yayuyatu chakulya na inywele nakwauluwaya bingi na kwingi yehakiilwa atawakati wamategenecho gayambi. ¹¹Na mwanja Kristo meneachile ywabile mkulungwa mkulu wamakowe manoge lyau gagaba kaema yayabile ngulu na yaikangamile yangalipangilwa kwa maboko kwa maana yake yeibile yaiulimwengu ngunoli. ¹²Wala kwadamu ya mbwi na ndama bai kwamya, yake mwene hatingia mara jimo tukatika paperetau ayomuure peyerwa ukochoperi wa machoba gote. ¹³Kwa mwanja mwene ibire myai ya mbui na bamunomuno namalegu ga ndama ya ng'ombe yabarongite bene uchapu igurwa aya kupere tea yega. ¹⁴Bai munono muno ya mii yake Kristo ywembe panga kwa roho wa machoba gote kwipia nafsi yake kwa Nongu, panga charaka yangari kinyara ipara kuwagolaa dhaminyi yitu na makowe gagawire mweche kumnumba Nnongu ywabire mkoti? ¹⁵Na kwa mwanja nyo liragilo walyeketyana lyayambe ili wa mwene ibire kaipangika kwakochoporya achenuki yayabire paye rya lyeketyano lyatumbwa abobabakemirwe kabapokeya irongero lya urisi wa machoba gote. ¹⁶Kwa mwanja rilagano la uritho baribire lazima ibewa kwake ywaripangite. ¹⁷Kwa mwanja rilagano lya urithi lina makakara papapifire wa kwa mundu kwo panga mtopo makakara muno mwene abire ayo mkoti mwene ywalipangite. ¹⁸Kwanyo ata relo lya tumbwa lyatumbuireli bira mii. ¹⁹Kwanyo kira amri payayomwire rongerekwa na Musa kwa bo bandu bate kati chaibaikilwe sheria yaupotwire mii ya ndama ya mbui pamope na mache na sufu ngere na isopo kammichikia kitabu chene cha na bandu bote. ²⁰Kabaya yeno ni mii yalilagano gamubakilwe na Nnongu. ²¹Na yero ema na yembe na irebe yote yamarumbo atikuimichikia myai nyanyanya. ²²Na katika torati papipi irebe, yote pereteka kwa mii na pangari jitirwa mii mtopo liboiro. ²³Bai yabire lisharti lirembero lya makowe yabire ikorolirwe kwa yo lakini makowe gakunani gene gagorolilwe kwa dhabihu yaibire ngorou kuliko yo. ²⁴Kwa mwanja Kristo ajengiri katika papaperetau papapangirwe kwa maboko na yembe mnandano wa papapeteau muno bai atyingia kunani na nyo abonekane ambayembeni kuminyo ya Nnongo kwa mwanja kwenga. ²⁵Kwa mwanja panga aipie mara ya mbone kati nyaro mkorongwa mkoro mwanjingia katika paperetau kala mwaka kwa miyai yaibire yankeri, ²⁶mwene itei nganyo ipeipalikwa abonelekwa mara ya mbone boka bekelwa misingi ya urimwengu. Lakini ambeyambeno mara jimo tu katika uyomoleli wa nyakati utiumukirwa autengwe dhambi kwa zabi ya nafsi yake. ²⁷Na kati nyarobandu mwababekelwa uwa mara jimo na bahada yo wa chenerwa. ²⁸Na kwa nyo Kristo na ywembe ayomwire piyirwa chadaka mara jimo aipotwe dhambi ya bandu baingi apara pitiya mara ya naibere bira dhambi kwa bobabamninga kwa upereteu.

10

¹Bai torati kwo panga nikwiri cha manogau gagapara icha walari kuminyo yene yamakowe go kwa dhabihu yero yero yabaipia kila mwaka lwechari wakati wowote kuwapangia munomuno babayegerea. ²Mwene koire nya je dhabihu ipakotokali payirwa kwa mwanja babarumba kubayomwa gurua mara jimo bapere kuibona ri kaye panga na zambi. ³Lakini katika dhabihu yo libire likombokyo lya dhambi kira mwaka. ⁴Na kwa mwanja lwechekanikari miayi ya wamunomuno na mbui buya dhambi. ⁵Kwa nyo ata ulimwenguni rogera dhabihu na mapihirwo kolyana lakini yega watinibekya tayari. ⁶Sadaka yo alibirwa na chadaka ya dhambi ampulaikitiyeli. ⁷Na hapo pambaite rola nuchile katika rikongwa lya chuo itiremberwa nigapange mapuraikyo gako Nnongu. ⁸Napembe kunani pabaya dhabihu na mapihirwo na chadaka yo aribirwa nayo ya dhambi aiparikeri wala apulaikilweri nayo yaipirwa kati mwaibakilwe torati. ⁹Na hapo ngabaite rola nihichire nigapange mapura ikiyo gako kugaboya go tumbwa ili panga aliyemeke lyanubere. Katika mapululaikuo go mpatike gorolirwa kwo piyirwa yega ya Yesu Krisro mara jimo tu. ¹⁰Na kila mkolo uyema kira lichoba kapanga marumbo no pia dhabihu yeyeroyero mara ya mbone na yembe wechali muno buya dhambi. ¹¹Na kila mkolo uyema kiralichoba kapanga marumbo no pia dhabihu yeyeroyero mara ya mbone nayembe lwechali muno buya dhambi. ¹²Lakini ywo payomwire pia kwa mwanja dhambi dhabihu jimo yaiba ata machoba goti atitama muluboko lwamaryo lwa Nnongu. ¹³Boka hapo kalenda wala akalu bake babekelwa panga paye yamagoro gake. ¹⁴Kwa mwanja kwalipiro limo ati

kuwayomorelya ata machoba goti abo babagorolelwa.¹⁵ Na roho mperetau na ywembe raya.¹⁶ Aleliragano lilipara raganirwa nanhabo bahada ga machoba garo abaya Ngwana mbara yega shelehe yangu mu mioyo yabe na katika wacha kwabe mbala lemba na ywembe ngabaya."¹⁷ Dhambi yabe na uchenuki wabe nakombokyaali kube muno."¹⁸ Bai liboerwa ryaabo mwene libire, mtopo liborwo kaye kwa mwanja ya dhambi.¹⁹ Bai mwalongo kwa mwanja tuna mkangamaro wa kupajingiya paperetau kwa miayi ya Yesu.²⁰ Ndera yero yaitutumbulile yabire yayambe yibire kaima yaipita katika pazia kwa nyo yega yake.²¹ Kwo panga mkolongwa mkolo kunani ya nyumba ya Mnongu,²² natuegeleli twabene moyo wa oberya kwo yomoreya wo uboreya wakati tutimichililwa mu mioyo tureke dhamili njapu tuzigokirelwa yega kwa mache maperetau.²³ Na mulikamwe muno ilaganujo yo oberya kuutu kana ligarambuke kwa mwanja ywembe ywabate ni mperetau.²⁴ Tukalingane twenga kwa kwenga no yangatiyana katika upulaikiyano na lyengo linogau.²⁵ Wala kana tuleke kwembamba pamope kati mwaibire kipere cha benge bai tukaulikwane no yongea panga nyo kwa mwanja chamubona lichoba relo panga yanda yegerelya.²⁶ Kwa mwanja kati katupanga zambi kuchulya boka yo pokeya ujuzi wa yero kuleli kanayijare kayo dhabiu kwa mwanja ya dhambi.²⁷ Bai kunakuilingia uchenuki ulene waunyogogoya na ukaliwa mwoto wa ubire tayari kwalya abo babakatoka yeketya.²⁸ Mundu ywa ucharawa sheria ya Musa wa bila akuja kwa likowe lya boni abele au atatu.²⁹ Bakwembane lyapalikweli bonelekwa yaibire ngolo muno mundu yole ywamnebite mwana wa Nnongu, na kubalanga miai lyalyeketyano ywaawagololie kwabe panga nikilebe cho na kumpangia jeuri roho wa ngungu?³⁰ Kwa mwanja tutangite ywembe ywarongei kengamano ripiya kunani yangu na mwene na ripa na kaye Ngwana achenuwa bandu bake."³¹ Nilikowe lya yogaya tumbukya katika maboko ga Mnongu yalabire mkoti!³² Kwanyo mukomboki machoba goutumbwa mawacho pamwabire kangegerwa bwea mwatami riki machindano makolo go minya.³³ Boka hapo mwatiobere kwa kwakwuwarongerwa kwo rongelerwa na ikeba boka hapo mwati yangatiyana na bare babapangirwe go.³⁴ Kwa mwanja mwabeki kuja baro bababire katika tabirwa kaye ngamuyeketya kwopukuku po konyerwa mari yinu kumtanga panga nafsi yinu mu na mali yaibire no gau muno yaulama.³⁵ Bai kama mataikwe ukangamali unu kwa mwanja una kupato kikolo.³⁶ Kwa nyo mwandapalikwa zaburi ilipanga mwene inyomwire pangirwa mapulaikiyo ga Nnongu mupate yero yamnagilwe.³⁷ Kwa panga bado kitambo kichene muno yulembe ywaicha apala icha wala achelelewali.³⁸ Lakini mwene uperetau wangu apalama kwa obeererya n ywembe kugarambuka roho yangu lwechali pulaika na ywembe."³⁹ Lakini twenga tubire katika abo babagarambuka na oba bai tubire katika wenga mwabo bababire no obereya kuuko cho polya roho yitu.

11

¹Bai obeleya niba na panga ya makowe gagawechapangilwa ni mabonekano ya mkowe gangalionekana.² Kwa mwanja nya apendobinu batibakilwa.³ Kwa obereya tundatanga yo panga ulimwengu ulimbwa kwa likowe lya Nnongu ata irebe yaibo nekana ipangirwe li kwa irebe yaibire yaibonekana.⁴ Kwa oberaya abili atikumpikuja Nnongu dhabiu yaibire ngorou kuliko kaini kwa nyo atirangirilwa panga andanogelelya Nnongu ngamnangia shadaka yake na kwa nyo ataukabire awire abile karongera.⁵ Kwa obeleya Enoko atioberelwa kanaipange abone wa wala abonekineri kwa mwanja ya Nnongu atikumwobereya kwa nyo kayabire bado ya kumuoberelya abile atibakilwa panga atikumpuraisha Nnongu.⁶ Lakini bila obereya lwechekanikali kumpulaisha kwa mwanja mundu ywa mnyendereya Nnongu upalikwa aamini panga ywembe abire no panga kwa peya swawabu baro babampara.⁷ Kwa obereya no pabire abakilwe na Nnongu katika likowe lya makowe gangalibonekana bado kwa nyo mwanumbite Nnongu atikuuyunda safina apate kochopolelwa nyumba yake na nyo nga chema machenuo ga urimwengu abire Mmisri luo yeketerwa yauperwa kwa obereya.⁸ Kwa obereya Ibrahimu, pakemirwe atiyeketa aboke uyende pandu palo papalakupakwemba panga urithi nga boka ngatangelikwa yenda.⁹ Kwa obereya atitama kugeni katikagoro mnema waronge panga katika mnema uloubireli wake mwene utami katika hema pamope na Isaka na Yakobo, walisi pamope na ywembe waliragirio lerelolelo.¹⁰ Kwa mwanja abirekaulingia mnima wawabire na misingi na ulembe wabire wakubuni no chenga ni Nnongu.¹¹ Kwa obereya hata Sara, mwene atipokuja ukakala ulo panga ndumbo na pabire wakati wake kwa panga atikummaranga ywembe ywamnongerile panga mperetau.¹² Na kwa mwanja ya og ngababerekwa mundu yumo na ywembe abire kati gwa bandu ba mbone kati ndondwa ya kunani uyoko wabe na kati rwanguobire ufani wangali wecha balangurwa.¹³ Aba bote kaba wa katika obererya na ata banapokeyali galo gababakilwe bai ngababona boka kutaru na pulaika no baya panga babire ageni babatyanga kunani ya mnema.¹⁴ Na bembe bo babarongera akowe kati go bandaranga wazi panga wanda para mnema wa abebene.¹⁵ Na nyo bakakombokya mnima woro wababoi bapera pata mbenyo yo buya.¹⁶ Lakini ambeyambeno bandakuimwinyikia mnima wa ubire mnogau wa kunani kwanyo Nnongu abonari oni kemerwa Nnongu wabe kwa mwanja bati muktengeneshay mnima.¹⁷ Kwa obererya Ibrahimu paparwe pagmiaje kwlei abe dhabihu na ywembe ywaipokele yo lirayilia abile kampa mwana wake mmelekwa wa kichake,¹⁸ ehe ywembe ywa bakilwe katika Isaka ubelekwa wako upara kemerwa."¹⁹ Kabalangirwa yo panga Nnongu andawecha kumpupu ya ata boka kuzimu akamkulemba kaye boka kwo kwa mnandano.²⁰ Kwa obererya Isaka ngabaeki Yakobo, Esau ata katika makowe ya makowe gagapanga behadaye.²¹ Kwa obererya Yakobo pabile katika wa akambariki kira yumo wa bana ba Yusuphu nga rumba ngapagonjeleya mtwe cha bokola yake.²² Kwa obererya Yusuphu pabire kayegereya mwisho wake atitambula makowe yoboka kwabe bana ba Isreali ngalangia kwa makowe ga yupa yane.²³ Kwa obererya Musa pabelekwiwe atirwa miei itatu na pendo bake kwa mwanja gatibona panga ni mwana mgorou wala bayowiteri amri ya mfalme.²⁴ Kwa obererya Musa pabire mundu mzima ngakana kemelwa mwana wabiti Farao.²⁵ Ngabona ni bora pata mabonero pamope na bandu ba mnongu kuliko kuipwendereya katika dhambi, kwa pachene.²⁶ Kabaranga yapanga raumirwa kwakwe

Kristo ni utajili mkoro kuliko adhina ya misri kwa panga atiyarolya go marepero.²⁷ Kwa obereya ngaboka Misri ataayo ngweperi nyongo ya mkolongwa kwa mwanja atistamili kati ywa mmonera ywembe ywangali bonekana.²⁸ Kwa obereya ngaupanga pasaka na kwuro maichikilwa miai ili yoromwene ywapara kuwangamiza kwa libereko lwo tumbwa kana akuywe bembe.²⁹ Kwa obereya ngabapita kati ya bahali ya Shamu kati katika nchi njomo wa Misri kabapaite panga nyo ngabachurwa.³⁰ Kwa obereya ingumbi ya yoluko ngaitomboka pabayamwele kutindia machoba saba.³¹ Kwa obereya rabu yolya walupoyango wala ahangamiyeri pamope na abo babahasi kwo panga atikuwakaribisha baro bapelerezi kwa obereya.³² Na nenga nilongele namani kabe kwa mwanja wakati upendi lingana li kwa letya makowe ga Gideoni, Barak, Samsoni, Yeftha, Daudi, Samweli na ya rondori,³³ na bembe kwa obereya walishinda miliki za mkoro kwa bapangite unongau bapatike lagilia batikaba mikaro yaumba,³⁴ batibimya ngupu ya moto wabakakatwike na matemo ga upanga yayeke makakala bahada ya baitundwe babire akangamara katika ngondo bati benga mageshi ya ageni.³⁵ Na lyawa bati pkeya apupulibabe babapupurwe lakini benge batibumia muno ata bulagha bapeyeketya ri kochopolelwa ili bapate upupuo waubire mngorou.³⁶ Benge batipailwa na mcharango namakomborelo chekwa mafungo na kwayeherwa gerezeni.³⁷ Batimbolelwa kwa marurwe batikatilwa kwa misumeno batipairwa batibugalulwa kwalipanga batiti ndiatindia kabawala machambala gangondolo na mbuli babire apali kubabonerwa kabapangirwe manyatau.³⁸ (ambayo ulimwengu haukustahili kuwa nao), wakitangatanga nyikani, milimani, katika mapango na katika mashimo ya ardhini.³⁹ Ingawa watu wote hawa walikubaliwa na Mungu kwa sababu ya imani yao, hawakupokea alichohidi.⁴⁰ Nnongu alitangulia kutupatia kitu kilichobora, ili kwamba bila sisi wasingeweza kukamilishwa.

12

¹Bai natwenga na yembe kwa panga tunda tindikirwa na maunde makolo gababweni namna yeno na tubeke pambwenga kigombo kitopau na zambi yero yatubiringiya kwa upesi na tukombwe rubero wa zaburi katika gara mashindano gagabekilwe mngonge yitu.² Mwene tumningite Yesu mwene ywa tumbwire na mwene yomoryo obereya kwitu na ywembe kwa mwanja kwa furaika yaibekilwe mngonge yake atikustaimili msalaba na kuucharawa oni na ywembe atitama muruboko rwa malujo wakiteo cha enzi cha Nnongu.³ Kwa nyo mumfikiri emuno ywembe aliyestahimili makanikio makolo kwa nyo ya babapanga dhambi kunani ya nafsi yabe kana muhe choka no induka mu mioyo yinu.⁴ Munapangali ngando atajitanika miyai kashindano na dhambi.⁵ Kaye mutigalibalya garo makanikiyo gagabaya murenga kati baga na bana mwana wangu kana liwachakwe makweleko ga Ngwana wala kana uinduke moyo mwene ubendirwe na ywembe." Kwa nyo ywembe na ywembe Ngwana andakumpukaikya kumkweleko na ywembe kumkombwa kila mwana amnyeketi.⁷ Kwa mwanja yo kweleka mwastahili. Nnongu awapangi kati mwa bano mwanja ni mwana ywako ywakwelekuule na tate bake? ⁸Bai mwene itei ibire mtopo kwelekerwa na ryembe niritundo lya bote na ywembe mpangite mwa bana baramu mwenga wala bana binu baharali.⁹ Na pamope na ago twabile na tatibitu wakiyega babatukwelike na twenga twatikuwayoa bai ni bara muno kuyea paye yatate walo yitu no rama? ¹⁰Kwa mwanja ningayembe abo kwamachoba machene batitukweleka kati chababoni nnagerelya bene ila ywembe kwo pata kwitu ili tushilini uperetau wake. ¹¹Kira libonero kwa wakati wake ubonekanari panga kirebe cho upuraika ila chopataoni lakini bahadaye kwaletya bembe babayoberilwe na ago matunda ya muno gene amani.¹² Kwa nyo mugagorwe maboko gagaregelike na mayua gagatengiwe; ¹³mukaipangi magoro ginu ndera ya inyokite ira kila kirebe kindyeka kana kikongerwe bai bora kipunenerwe.¹⁴ Mupate kwa bidihi bana yolangana na bandu bote na wo upaetau na wembe mtopo munda ijwapakumwona Ngwana bila bana go kamurrolanga muno munda. ¹⁵Kana apunjirwe nema ya Nnongu kitepo cho babakana lweche ipuka na kwa nokwa na bandu baingi kaba yeyerwa ukinyara kwa lyo. ¹⁶Kana abe mwene rupoyango wala gangalikumnomba NNongu kati Esau, ywapemie urithi wake wa ubeleka wa tambwa kwa mwanja ya chakurya chimo. ¹⁷Kwa mwanja mutangite panga atapapalike bahadaye urithi wake baraka atikanirwa kwa mwanja abonili mbenyo yo tubu atamwene ibire itipotto muno kwa mori. ¹⁸Kwa mwanja awachikeri kitambe cha kiwecha tombolelwa kwo uyakite moto wala liunderipili na rubendo na fani. ¹⁹Na lirobe lyabaragumu na rilobe lamakowe ambapo bara babatowine batibaya kana bapeyerwe bonerekwa kwa likowe ryoryote rege. ²⁰Kwa mwanja bawechikeri kustahimili likowe relyo lyalibakilwe ata kinyama mwene kunyuire acho kitombe aparakombrelwa kwa mariwe." ²¹Na hago gagabonekine na nya chagabire go yogoya ata Musa nya baya, "Hikamirwa no yogopa no rendema."²² Bai mwenga mutikuwacha kitombe Sayuni namji wa Nnongu ywabire mkoto Yerusalemu wa kunani na majeshi ya maraika elfu ya mbone. ²³Mkwembano mkoro na kanisa la waberekwa wa tumbwa babarembirwe kunani na NNongu mwamuzi wa bandu bote naroho ya bandu bene uperetau bababire aperetau. ²⁴Na Yesu mtumirwa wa nlangano ryayambe na miai ya michikirwa yairongera manogau kuriko yero yabere. ²⁵Lolange kanamunkane ywembe ywarongera kwa mwanja abire bakochochopirwe ri bala baba mkani ywembe ywapaite kunani ya mnema na nya muno tukochochopolerweri twenga twene tukwepite na ywembe ywatukweleka boka kunani. ²⁶Na ywembe rilobe lyake yatirendemea mirima wa kati goro. Lakini ambeyambeno atibaya kabaya mara jimo kaye mbala rendemea si mchibai bali na kunani na yembe."²⁷ Lakini likowe relo, "Mara jimo kaye, "Natirangirikwa kwarangililya yero yawecha rendemerwa kati irebe yayumbire irebe yangari ulecha rendemenua kitame. ²⁸Bai kwa nyo twandapokeya ukorongwa wangali wecha rendemerwa na mube na ngongo na yembe kwa yo tumpikiye NNongu urumbo wokumpulaikya pamopope no nyenyekea na kicho, ²⁹kwa mwanja Nnongu witu ni mwoto wo lya.

13

¹Upendano wa rongo na urame. ²Kana uribali kwayangatuya ageni kwa mwanja ndera yeno yenge atikuwakaribisha maraika bila tanga. ³Mwakombokibo abatubirwe na bembebo atabirwa pamope na bembe nabo bababonerekwa kwa nyo mwenga na mwenga chamire katika yega. ⁴Ndoa naichimuue na bandu bote na magonjo gabe manogau na mwanja barupoyanga na azizi Nnongu are cherwa makochi. ⁵Kana mube na kipili chopenda hela mube radhi na irebe. Yabire nayo kwo panga ywembe mwene atibaya mbara kukupongwa ri wara nikwekari. "Ata twanda paya rongera, "Ngwana na ywembe anyangatiye; nyongipa ri mwanadamu apala kunipanga namani?" ⁶Mwakomboki baro bababire kabaongoza bababire kababakiya likowe rya Nnongu kaye, twachunguza muno mwisho wo yenda kwabe mujige ubereya kwabe. ⁷Yesu Kristo ni ywembe yoro lichona reno na ata machoba gote. ⁸Kana mupotwerelwe na mayegano gaina yenge na yakigeni kwamwanjani uongau wa moyo upangirwe munomuno kwa ngongo ila kwa yakulyari ambayo bembe babaye nayo papatikeri yongea. ⁹Tuna mazabau ambayo baro babayangatiya yero ema mtopo lihusa lya irebe yake. ¹⁰kwa mwanja inyama baro ambao damu yabe reterwa nyumba yapaperetau na mkorongwa mkoro mwanja ya zambi lwirirwui yabe yaopangirwa mkoro mtopo panja ya kambi. ¹¹Kwa mwanja nyo Yesu na ywembe ilagurwe bandu kwa miyai yake mwene atibonerelewa panja ya litanga. ¹²Bai na tuboke tunenderi panja ya kambi katupotwa lawama yake. ¹³Mwanja apa mtopo mmema waurama ila tunda kupara gori wauicha. ¹⁴Bai kwandela yake ywembe natumpei Mnongo zabihu yaurembereko kila luchaba kwa mwanja litunda lya mikano yairumbana lina lyake. ¹⁵Lakini kana mulibali panga magoroli na rumbana mwanja chadaka kati yeno na yembe ngaimpuluisha Nnongu. ¹⁶Mwayoe bere kuwaongoza na kuwaheshimu kwa mwanja bembe bandakeleka kwa mwanja ya roho yinu kati bandu babapia ubarangirwo ili panga bapange nyo kwa pulaika wala kwa ubabulari mwanja itikilwa faikari mwenga. ¹⁷Muturobi mwanja twandaobereyari panga tunamakusudi manogau mwene tupalike na nyendo ngorou katika makowe gote. ¹⁸Nanyi nindakuwakongondya muno sana panga abo ili ni buyanginwe kuunu kiyombeya. ¹⁹Bai Nnongu ywo yoangana ywammetike kaye boka wafu mchungaji mkolo wa ngondolo kwa miai ya muyeke tyano lya machoba gote ywembe gwana witu Yesu, ²⁰Apangange mutenga panga mwaperetau katika kila likowe linogau rigorou muweche kugapanga mapuraikiyo gake na ywembe kapanga mkati yitu lya linogererya mnonge yake kwa Yesu krisro, uperetau una ywembe machoba gote na ibe nyo. ²¹Kwa mwanja nanda kuwaakangonderya arongo mpotwane na likawe leno yene makanikiyo kwa mwanja kuwalembya kwa makowe machene. ²²Mtange yo panga Mnongo witu Timotheo ayomwile yoyore kwa na ywembe mwene aichere kiyombeya na kwembana na mwenga pamope na ywembe. ²³Mwasalimie bote bene kwa ongosha na peretau bote. Abo babaire Itaria banda kuwasalimu. ²⁴Ngongo naibe na mwenga na mwabote.

James

1

¹Yakobo, manda wa Nongo wa Ngwana Yesu Kristo, kwa makabila komi na ibele gagatangine salaam. ²Mubalangili panga na pulaika muno, alongo bangoo, pampelya na matatinzo mbalembale, ³mutange panga pailwa kwa imani inu impeya vumilia. ⁴Mulekee uvumilivu upange kazi yake, lenga muwese komala kikamilifu, bila pungoyelwa lolote. ⁵Lakini mana mundu kati inu apala hekima, ailobe boka kwa Nongo, ambae apiya kwa ukarimu na bila kukukweleka kwa bote banabona, na alwakwapeya hekima. ⁶Lakini ulobe kwa imani, bila yogopa, kwa mwanjaa mwene panga na yogopa ni gati mawimbi ga mubahari, potolelwa na chungu na taikulilwa kono na kono. ⁷Kwa kwali mundu yuo kene aganie panga alwapokelelwa ombi lake boka kwa Ngwana; ⁸mundu yuo ainaniya ibele, abile lii imara katika ndela yake yoti. ⁹Nongo masikini yalengni kwipuna kwa yema kwake kunani, ¹⁰wakati wao nongo tajili katika unyenyekevu wake, kwa mwanjaa alwaboka ngati liuwa la mabende kwa n'ngunda wapela. ¹¹Lisoba lapita na na liyoto la tinia yomeya mimea, na maua tomboka na ugolou wake waa. Ganyoo bandu matajili balwalala kwa kazi yabe. ¹²Abalikiwa mundu yolo ywawumilia majalibu, kwa mwanja baada ya shinda jaribu aloo, mwapokya taji ya ukoti, ambayo iteaidiwa kwa baloo babapendile Nongo. ¹³Mundu yoyote atakiwali longela papailwa, "Pailwa koo liboka kwa Nongo," kwa mwanjaa Nongo hapailwa na uovu, na Nongo mwene ampayalii yoyote. ¹⁴Kila mundu apailwa na tama yake mbou yaishawishi na kumuta kutalu. ¹⁵Bokapo baada ya tamaa ya dhambi putwa ndumbo, dhambi beleka, na baada ya dhambi komala sawasawa, tama katika mauti. ¹⁶Mwalongo bango apendwa, kenebakonge. ¹⁷Kila zawadi yaile inanogaa na kila zawadi yaikkamilike iboka kunani, nouluka paeboka boka kwa Tate ba nuru. Kamwe agalambukali ngati kiwili mwaki galambuka. ¹⁸Nongo atesawa kutupeya twenga ukoti kwa Likowe la kweli, lenga panga tuwese panga lubeleko wa kwanza miongoni mwa iumbe bake. ¹⁹Mutangite leno, mwalongo bango apendwa. Kila yumoo apaswa panga nyonyou wa yoa, siyo nyonyou wa longela wala usika, ²⁰kwa mwanjaa nyongo ya mwanadamu iwesalitenda haki ya Nongo. ²¹Kwa iyo mubeke kutalu uchafu na dhambi na ubaya wote waubile maali popoti, na kwa unyenyekevu mulipoki likowe lalipandilwe ngati inu, ambalo linaunzo wa okoa roho inu. ²²Muliti likowe, kenemuliyowe bai, mwalwakwikonga nafsi inu mwabene. ²³Kwa iyo mana yoyote ayowine likowe bila kulipangya kazi ni sawa na mundu yuwalinga kuminyo yake halisi mukilolo. ²⁴Landanisa kuminyo yake, no boka na baada ya muda mwipi libalya mwafanana. ²⁵Ila mundu yolo yuwalinga kwa uangalifu sheria kamili, sheria ya uhuru, na yendelya kwitii, ila kwa mwanja yuwembe ni nyowii yuwalibalya, ayuo mundu abarikiwa papanga. ²⁶Manaipangite mundu awasa mwene panga ni mundu wa dini, lakini hawesalii kutawala ulimi wake, haukonga moyo wake na dini yake ni bure. ²⁷Dini yaibila safi na yangealibika mbele ya Nongo witu na Tate ni yeno: kwa saidia yatima na ajane katika mateso gabe, na kwilendela na ufisadi wa dunia

2

¹Mwalongo bango kene mwi koleye imani ya Ngwana Yesu Kristo, Ngwana wa utukufu, kwa pendelea bandu fulani.

²Mana mundu fulani ajingile pene mikutano inu aweti pete ya dhahabu na ngobo ina n'ngoloka na mena ajingile masikini mwene magobo machafu, ³na mukabonekana kujali muno yolo mwene ngobo inan'ngoloka no baya, "Chonde wenga utamee hapa mahali penanoga" lakini mukamakia yolo masikini, "Wenga uyemepalo," au "Utamee pae ya magolo gango." ⁴Je, mukuhumuli mwabene, na uwamunzi winu wene mawanzo genanyata? ⁵Mupekani, mwalongo bango apendwa, je, Nongo hachawileli masikini ba dunia panga matajili katika imani na kulithi ufalme waaidile babampendile? ⁶Lakini mwasalawile masikini! Je, au matajili babatesa mwenga, na gaboli baba n'ngalabuya makamani? ⁷Je, sio matajili babalitukana lina lelo linan'ngoloka ambalo kwaloo mwenda kemelwa? ⁸Hata menayoo mana mwatiminza yelo sheria ya kifalme ngati mwai andikilwe katika maandiko, "Walwakupenda jilani yako ngati wamwene," mupanga vema. ⁹Lakini mana mupendelie baadhi ya bandu, mutenda dhambi, mwaukumiwa na sheria panga mutekwana sheria. ¹⁰Kwa mwanjaa yoyote ywaiyea sheria yoti, na bado kakobala nukta jimotu, abile na hatia ya tekwana sheria yoti! ¹¹Kwa mwanjaa Nongo abaite, "Usizini," gaywabaite, "Keneubulagee." Mana uzinili, lakini undabulaga, tayari utekwane sheria ya Nongo. ¹²Kwa joo mulongele notii ngati balo bababile karibu ukumiwa na sheria ya uhuru. ¹³Kwa mwanja hukumu yalwaisa pangali kiya kwa balo bage kia. Kia chalwa kwikwea kunani ya hukumu. ¹⁴Kwana ugolou gani, mwalongo bango, mana mundu ywabaya nibile na imani, lakini topo matendo? Eti, imani yoo iwesa kuwokowa? ¹⁵Mana alongo analome au alwawa bainasiki ya ngobo au chakulya cha kila masoba, ¹⁶na yumo winu ngabakiya, "Miyende kwa amani, mukayote moto na muli ee kinanoga," lakini mwapeyali gabapala ga maana ga payega, hagoo gafaika namani? ¹⁷Hali kadhalika, imani kichake, mana topo matendo, iwile. ¹⁸Bato mundu yuengeawesa baya, "Ubile na imani, na nenga nibile na matendo." Nilangya imani yako bila matendo, nanenga nalwakukulangya imani yango kwa matendo gango. ¹⁹Waamini kwa mwanjaa Nnongo yomo; ubile sahihi. Lakini moka na gembe gandaamini yoyo no lendema. ²⁰Je, upalatanga wenga mundu mpumbavu, namna ambopo imani yo bila matendo ifaikali? ²¹Eti, tati bitu Ibrahimu abalangilwe haki kwa matendo papiike mwana wake Isaka kunani ya kitala? ²²Mwendabona panga imani yake yapangite kazi na matendo gake, imani yake yaikite kusudi lake. ²³Maandiko gatimile mwagamaite, "Ibrahimu amwaminile Nongo, na abalangilwe panga mwene haki." Hivyo Abrahamu aliitwa rafiki wa Mungu. ²⁴Mwaona kuwa kwa matendo mtu huhesabiwa haki, na si kwa imani tu. ²⁵Hali kadhalika, je, hakuwa Rahabu yule kahaba alihesabiwa haki kwa matendo, alipowakaribisha wajumbe na kuwapeleka kwa barabara nyingine? ²⁶Kwa kuwa kama vile mwili usipokuwa na roho umekufa, vivyo hivyo imani pasipo matendo imekufa.

3 ¹Mwalongo bango, kwenda bambone lili babatakiwa panga balimu, mutange panga twalwapata hukumu ngolo zaidi.

²Kwa mwanjaa twabote tundakosea kwa ndela ya mbone, mana yoyote panga hakobalali kwa makowe gako ayhoo mundu kamilifu, awesa kuilendela yeg yake yote kabe. ³Bokapo manatundawenza lijamu ya farasi kwa mikano yabe balwakututii na twawenza galambua yega yabe yote. ⁴Utange panga meli ingawa ngolo na kwisukuma na chungu ikale, iongonzekwa na sukani nchini sana yenda popote kwayenda naodha. ⁵Basa ngaibile, ulimi ni kiungo kichene cha yega, lakini kwilumbia makolo sana. Mulinge mwitu mkolo mwauwesa yakakwa kilimi kichene cha moto! ⁶Ulimi kae ni moto, ni ulimwengu wa ubou, ubekilwe miongoni mwa muyega mwa mwili witu, ambao uchapuya yega wote no beka kunani ya moto ndela ya maisha, na bene kwa tinia moto wa kuzimu. ⁷Kila aina ya kinyama cha mwitu, kiaini, chakikwaba na kiumbe cha mubahari chalwa angaliwa na binadamu. ⁸Lakini mtopo mwanadamu hata yomo ambae ywawesa kuangalia ulimi; ni chapu wangetulia, utwelile sumu ya yakwiiya. ⁹Kwa ulimi tumkwea Ngwana na Tati bitu, na kwanyoo twalaani bandu ambabo baumbilwe kwa mfano wa Nongo. ¹⁰Kwa mkano wowo ubaya makowe ga baraka na laana. Mwalongo bango makowe ga galenganili pangilwa. ¹¹Eti, loche lumu luwesa pia mache gena noga na mababau? ¹²Mwalongo bango, Ate, mkongo wa mtini uwesa pambika matunda ga mizeituni, au mzabibu matunda ga mtini? Wala lubende lwa mache ga mwinyo lupia lili mache gangee mwinyo. ¹³Ni nyai miongoni mwinu ywabile na hekima no kwipwa? Hebu mundu huyo na alaye maisha mema katika kazi yake kwa nyenyekea bokana na hekima. ¹⁴Lakini mana mubile na bwigu kale na nia ya kichako mumiyo inu, kenemwipuen no baya uboso kono kamupinga ukweli. ¹⁵Yeno ga hekima yelo yaiuluka boka kunani, lakini badala yake ya kidunia, sio ya kiroho, na niya kimoka. ¹⁶Kwa mwanjaa papabile na bwiguu na ukichako ubile, kwina yomana na kila matendo mabou. ¹⁷Lakini hekima yaiboka kunani, kwanza safi, bokapo ipenda amani, upole na ukalimu, yene twelya rehema na matunda mema bila kwapendele bandu fulani, na kweli. ¹⁸Na litunda la haki lipandilwa kwa amani kwa balo ambao babapanga makowe ga amani.

4

¹Uyomani na migogoro miongoni mwinu iboka kwako? Ikakatuka li boka na tamaa inu mbou yaileta ngondo ngati ya ashirika binu? ²Mutamaniya chelo changebanacho. Na bado mupatalii kwa mwanjaa muloba lili Nongo. ³Mwendeloba na mupokyali kwa mwanjaa muloba kwa ajili ya ikowe njapu, lenga panga mutumii kwa tamaa inu njapu. ⁴Mwenga mwa azinzi! Mutangiteli panga limbwiga na ulimwengu ni uadui dhidi ya Nongo? Kwa iyo yoyote ywaamua panga bwiga wa ulimwengu aipanga mwene adui wa Nongo. ⁵Au mugania maandiko mtepe maana gagabaya panga Roho yaibekilwe ngati itu aina bwigu sana kwa ajili itu? ⁶Lakini Nongo apia zaidi, ndio maana maandiko gagabaya, "Nongo apinga mwene kiburi, lakini ampeye neema inyenyekevu." ⁷Ganyoo, muipiye kwa Nongo. Mupige ibilisi na yuembe alwakutila boka kwinu. ⁸Muegeli karibu na Nongo, na yuembe alwaku mwegelya karibu na mwenga. Muuluwe moko ngingu, mwenga

mwabene dhambi, na mweitakase mioyo inu, mwenga mwabene nia ibele.⁹Muhuzunike, muobolenze, no lela! Mugala mbwe eka kwinu panga huzuni no pulaika kwinu panga maombolenzo.¹⁰Munyenyekeye mwabene nonge ya Ngwana, na alwakukakatuya kunani.¹¹Kenemulongelyane kinyume mwabene nabene, mwalongo. Mundu yuwalongela kinyume na nongo wake, halongela kinyume na sheria na kwiukumu sheria ya Nungu. Manamuhukumile sheria muitiilili sheria, ila mwenda kwiu ukumu.¹²Ni yomo tu ambaye yuwapia sheria na hakim, Nongo yuwebe ambaye aina uwenzo wa okoa na angaminza. Wenga wanyai ambaye umukumu jirani yako?¹³Mupakani, mwenga mwamaya, "Lenu au malao twalayenda katika mji agoo, no tama mwaka hakwoo, nopanga biashara, notendenenza faida."¹⁴Ni nyai yuwatangite gagapitya malao, na maisha ginu ni namani hasa? Kwa mwanjaa mulandine na ngati ukongo waupitya kwa muda mwipi na boka poo obaa.¹⁵Badala yake mupelebaya, "mana mpenzi wa Ngwana, twalwalama na twalwapanga ache na chelo."¹⁶Lakini lelo mwendakwipuna juu na mipango inu. Kwipuna kwote ni kwa mwanja uovi.¹⁷Kwa hiyo, kwake yuwembe yuwamanyi tenda mema ila agatendali, kwake ayao ni dhambi.

5

¹Muise lelo, mwenga mwamile matajiri, mulele kwa lilobe la kunani kwa mwanja ya taabu yaisa kunani inu.²Utajiri wine ualibiwe na ngubo inu itaunilwe na adudu alibifu.³Dhahabu inu na mbanje inu ngati moto. Mwibekile akiba inu kwa masoba ga mwisho.⁴Mulinge, malepo ga yuwapangakazi-balo ambao munalepali kwa una kwa migunda inu- bendalela! Na kilelo cha balo babaunike mazao ginu chaikile masikilo ga Ngana wa Asikali.⁵Muishile kwa anasa duniani na kwipula isa mwenga mwabene. Mutekwinenepe ya mioyo inu kwa lisoba la machinjo.⁶Mutekumuhumu na kumulaga mwene haki ywangewesa kukanikia.⁷Kwa nyoo muvumilie, mwalongo, mpaka mwiso wa Ngwana, mana wakulima ulende mauno ga thamani boka katika nema, ulende kwa pumilia kwa ajili yake, mpaka ula wa kwanza na yolo wa mwisho manainile.⁸Boka poo mwanga mubee no vumilia; mukasee mioyo inu, kwa mwanjaa isa kwake Ngwana ni karibu.⁹Mwalongo, kenemukokoleke mwabene na bene, lenga mwakene hukumiwa. Mulinge, hakim na yema pa niayango.¹⁰Kwa mfano, mwalongo, mulinge mateso no vumilia kwa manabii babalongei kwa lina la Ngwana.¹¹Mulinge, twakema balo babavumilia, "bola." Mwayowine vumilia kwa Ayubu, na mutangite kusudi la Ngwana kwa ajili ya Ayubu, ni kwa jinsi gani Ngwana atwelile huruma na rehema.¹²Zaidi ya gote, mwalongo bango, kene mulape, aidha kwa kumbingu au kwa nema, au kwa kilapu cha aina yenge. Ila hebu "helo" inu na imanisho "helo" na "lili" inu na imanisho "lili," lenga panga mwakene tomboka pae ya hukumu.¹³Abile yoyote miongoni mwinu aina mateso? Lazima alobee. Eti, mundu yoyote mwene changamuka? Na ayembe sifa.¹⁴Eti, abile yoyote miongoni mwinu yuwabiel tamwe? Na akemee agoi ba kanisa, nabembe hagai ba kanisa balobe, juu yake, na bampakate mauta kwa lina la Ngwana,¹⁵na maombi ga imani alwapo tamwe, na Ngwana alwakukakatuya. Na mana hapanga apangile dhambi, Nongo alwakusamiya.¹⁶Kwa nyoo muungame dhambi inu mwabene na bene, no lobiyana kila yomo na nyine, lenga muweze ponywa. Maombi ga mwene haki gabeleka matokeo makolo.¹⁷Eliya abile mundu mwene umbile ngati witu ateloba kwa juhudi panga ula keneanie, na hanile lili pa nema kwa muda wa miaka hitatu na miehi sita.¹⁸Na Eliya ateloba hae, na mbingu yapenganie ula kunani ya nema na nema gopia mauno.¹⁹Mwalongo bango, mana yoyote miongoni mwinu papita boka kwene ukweli, lakini mundu yuwenge ngakeleboya,²⁰hebu na atange panga yoyote yuwanangya mwene dhambi boka kwene ndela ya ukosaji alwakwiponea nafsi yake boka katika mauti na alwawekelya wambone wa dhambi.

1 Peter

1

¹Petro, mtume wa Yesu Kristu, kwa ageni ba utawanyiko, kwa ateule, katika Ponto yoti, Galatia, Kapandokia, Asia, na Bithinia,²bukana na ufahamu wa Nongo, Tati, kwa takaswa na Roho Takatifu, wa Yesu Kristu, na jitya damu yake. Neema ibe kwinu na amani inu iyongekee.³Nongo Tati na Yesu Kristu na abarikiwe. Katika ukuu wa rehema yake, atetupea belekwa upya kwa ujasili wa ulithi petya ufufuo wa Yesu Kristu boka katika baba wile,⁴kwa ulithi wa ukotoka yomoka wabali na uchafu wala pungwa utebekelwa kunani kwa kitumbu inu.⁵Kwa uwezo wa Nongo mwendalindelwa pitya imani kwa wokovu ambao ubile tayari funuliwa katika nyati ya mwisho.⁶Mpulaike katika leno, ingawa na mbeyambe ni lazima kwinu kuilya uzuni katika mapayo gaina ya mbone.⁷Yenu, ni kwa kitumbu imani inu iwese pailwa, imani ambayo ni ya thamani kuliko dhahabu, ambayo yenda oba katika moto ambayo ipaya imani itu. Yenu inda pitya ili imani inu ipate bereka sifa, utukufu, na heshima katika ufunuo waheshima katika ufunuo wa Yesu Kristu.⁸Munamonalili ywembe, lakini mupendile mumonali na mbiambe, lakini mwenda amini katika yembena na muinafuraha yaikotoka longeleka kwa furaha ambayo itweli furaha ya utukufu.⁹Nambiambi mupoki mwabene matokeo ga imani inu, wokovu wa nafsi inu.¹⁰Manabii batepa la nalokie kwa umakini husu wokovu wono, huse Neema ambayo ipebaa inu.¹¹Batepala ambao nia aina gani ya wokovu walaisa. Bate pala kae ni saa ile lenga Roho wa Kristu ywa abile ngatiyabe abile alongelyagekele nabo. Yeno ipitya wakati paabile ka abakia mapema husu mateso ga Kristu na utukufu ambao upekufaata.

¹²Yateumukilwa kwa manabii yabile ka baitumikia makowegano, na siyo kwa kitumbu chebebene ila kwa kitumbu chinu - masimuli gamakoe gano petya balu baba leta enjili kwinu kwa ndela ya Roho Takatifu ywa tu milwe boka kwa nongo, makowe ambago hatamalaika mbatatamania umukilwa kwake.¹³Kwa anyo mtape ibuno ya akili inu mube mwa atulivu katika fikira inu. Mube na ujasiri mkamilifu katika neema ambayo yalwa letwa kwinu wakati wa funuliwa kwa Yesu Kristu.¹⁴Ngati bana babatuliite, kana mutabilwe mwa bene natamaa ambayo mwatekuifaata wakiti pamwabile ndopu

ufamu.¹⁵Lakini ngatu mulu mwa kemike mwa abile mtakatifu na mwenga, kae, mube mwa atakatifu katika tabia inuyoti maisha goti. ¹⁶Kwa kuwa iteandikwa, "Mubee mwa atakatifu, kwa kitumbu nenga na takatifu." ¹⁷"Na mana mwa kema "Tati" yolo ywahukumuyae kwa haki lengana na kazi ya mundu, utumu muda wa safari yako katika uyenyekevu. ¹⁸Mwenda tanga ibile yabile lili kwa ela au dhahabu - ilebe yaialabika- ambayo mtekombolewa boke mutabia inu yaujinga ambao mwaijigine boka kwa tati binu. ¹⁹Lakini mtekombolewa kwa damu yaheshima ya Kristu, ngiti ngondolo ywange ila wa lidoa. ²⁰Kristu achaulilwe kabla singi yadunia, lakini lelo masuba gano gamwisho, atefunuliwa kwinu. ²¹Mumwamini Nongo, petya yembe, ambae Nongo atekufufua boka kwa wafu nambae atekupe ya utukufu ili ibile ima inuna ujasiri ube katika Nongo. ²²Mupangite nafsi inu ibe safi utii wa elo ukweli, kwa dhumu la upendo la ulongo lali bile la unyofu, basi mpenda ne kwa bidii boka pa moyo. ²³Muyo mwilebelekwa mari ine ibele, siyo kwa mbeyu yairabika, lakini boka katika mbeyu yaikotoka haribika, petya ukoti wa neno la Nongo lali igalile. ²⁴Kwa maana " yega yoti ni ngati makapi, na utukufu wake woti ni ngati li ua la lyakapi. Yaani sinya, nali uatomboka, ²⁵lakini neno la Nongo igala milele." Uno ni ujumbe ambao wateta ngazwa ngati injili kwinu.

2

¹Kwa nyo mubeke pambwega uovu woti, ubochobocho, unafiki, wigu nakashifa. ²Ngati bana ilemba, mtamani maziwa safi ga kiroho, ili ibile muweze kola ngati ya wokovu, ³mana mutepaya ibile Nongo ni mwema. ⁴Muise kwake ywa abile liwe likoti lalitama ambalo litekanilwa na bandu, lakini lo lichauliwe na Nongo na nila thamani kwake. ⁵Na mwenga kae ngati maliwe gagabile magoti gaga chengelwa kunani panga nyumba ya kiroho, ilipanga ukuhani mtakatifu ambao upia dhabiu ya kiroho yai yeketelwa kwa Nongo petya Yesu Kristu. ⁶Liandiko libaya nyanya, "Uole, nibekite katika Sayuni liwe la mbwega, likolo nalali cha ulilwe na lathamani. Yoyote ywa aminikatika yembe abona oni". ⁷Nyo heshima ni unu kwinu mwenga mwamuamini. Lakini, "liwe lalikanilwena achengi, leno libile liwe likolo pambwega"- ⁸na, "liwe hakubala na mwamba wa kobala." Bembe kobala, babalikana likowe kwa lelo ambalo pia lalabile bateli chawa kwalo. ⁹Lakini mwenga ni lukolo lwa lusaililwe, uku wani wa kifalme, taifa takatifu, bandu bamiliki ganongo ili ibihe bawezetangaza makoe ga ajabu galo gaakimike bukakulu bendo isa kunuru yake ya ajabu. ¹⁰Mwenga ote mwabilelili mwa bandu, lakini lelo mwenga mwa bandu ba Nongo. Mwenga mupokileki rehema, lakini nambe mbe mupokile rehema. ¹¹Mwa apendwa, nitekukema ngati mwa ageni na mwa belabela kuijima bukakwe ne tamaa inanyata na dhambi, ambayo ikombwana vita roho inu. ¹²Mpalikwa mubeena nabia yainogite kati ya mataifa, ili ibile, mana balongela mana ibile mupangite makoe gananyata balwakuilola kazi inu njema na kunumba Nongo katika masuba go isa kwake. ¹³Uheshimu kila madalaka ga binadamu kwa kitumbu cha Bwana, ¹⁴ibikengati mpwalme ngati kolo, maaibile utawala baba tumilwe kua adhibu babapangite mabaya na kualumbabalu babatenda mazuri. ¹⁵Kwa kuwa ni mapenzi ga Nongo, ibele panga mazuri kuwaimia malongelo ga kipuuzi ga bandu apumbavu. ¹⁶Ngati bandu huru, kana mutumi uhuru winu ngati kiwekelyo kwa mabaya, ila mubeengati mwa atumishi ba Nongo. ¹⁷Muhaeshimu bandu boti. Muapende alongo. Munyogope Nongo. Mumweshimu mpalme. ¹⁸Atumwa, muareshima asengo binu, siyo tu analome baba bile azuri naapole, lakini na baba bile na makosa. ¹⁹Kwa kuwa ni sifa mana yoyote alwa vumilia wakati walateseka pangali ukweli kitumbu ya dhamiri yake kwa Nongo. ²⁰Ni faida yaibile mana mwadumu panga dhambi bukapo muendeli adhibiwa? Mwateseka kwa hukumiwa, yenoni sifa zuri kwa Nongo. ²¹Kwa leno mwatekemelwa, kwa kitumbu Kristu nembe ateteswa kwa ajili inu, anekile mfano kwa kitumbu chinu fata njayo yake. ²²Ywemba apangitehili dhambi wala abonekile na ubocho pamoyo wake. ²³Wakati ywembe paatukanilwe, hakelebwielili matukano, patesike, atishi itelili ila atekuipia mwene kwake Ywembe ahukumiwe kwa haki. ²⁴Ywembe mwene aipotyi dhambi itu katika yega yake mukongo, ili ibile kanatubee na sehemu kae katika dhambi, naibile tuishi katika haki. Kwa kombolwa kwake mwenga muponi. ²⁵Mwaboti mwamwabile kamtanga tangangati ngondoloo yw obike, lakini lelo mubwite kwa chungaji na nendeli wa roho inu.

3

¹Kwa ndela yeno, mwenga ambabo ni alwa wa mpalikwa kuipia kwa analome binu mwa bene, ili, hata mana benge babe hiheshimu lilikowe, petya tabia alwawa babe bawesa utilwa pasipo lineno, ²kwa kitumbu chabe bene balwabaabai bweni tabia inu nzuri pamoje na heshima. ³Yeno ipangikwe siyo kwa mapambo ga panja--sukanywili, vito ya dhahabu, au mawalo go tindo. ⁴Lakini badala yake ipangike kwautu wa ngati wa moyo, na zidi katika uzuri wa unyenyekevu na utulivu wa moyo, ambao ni thamani mbele ya Nongo. ⁵Kwa kuwa alwawa atakatifu patekupambabene kwa ndela yeno Baabile katika imani ya Nongo na batekwa heshimu analome bababe bene. ⁶Kwa ndela yeno Sara atekumweshimu Ibrahimu na kukemuywembe "bwana" wake. Mwenga lelo na mwabana bake mana mwa panga mazuri na mana muyogapalili mabaya. ⁷Kwa ndela yoyo, mwenga mwaanalome mupalikwa mutamena alwawabinu mtange kwamba bembeni mwei wa kilwawa dhaifu, mana muatangite bembe ngati apokeaji ainu wa zawadi yaukoti. Mpange nyo ili ibile maombi ginu kana gaibiliwe. ⁸Baadae, mwenga mwaboti, mubena nia jimo, bene akia, upendo ngati mwa alongo, anyenyekevu, na apole. ⁹Kana mlepe libaya kwa libaya, litusikwalitusi, kusugo yake, muendeli bariki, kwa kitumbu chenu mwatekemelya, ili ibile muweze lithi baraka. ¹⁰Ywembe ywa apala penda maisha nabona liso ba lizuri. ¹¹Na agalambuke naleka gana nyata nakugapanga mazuri. Na apale amani nakuifuata. ¹²Minyo ga Nongo amona mwene haki na masikilo gake yowa malobo gake. Lakini ku minyo ya Nongo ubile kusogo ya baba panga manyatau. ¹³Ni nyai ywalwa kuzulu mwenga, ibete mwatamani lalibilezuri? ¹⁴Lakini mana mwateseka kwa haki, mubarikiwe. Kanamuyogope galu ambago bembe banda yogopa. Kana mubene wasiwasi. ¹⁵Badala yake, mubeke Kristo Bwana katika mioyo yinu ngati mtakatifu.

Kila mara mubeetayari yangwa kila mundu ywalwa kunokia mwanjakelemutegemea Nongo. Mupange nyano kwa upole na heshima. ¹⁶Mubeena dhamiri safi ili ibile bandu babatukana maisha ginu mema katika Kristo baweze aibika kwa kitumbu balongela kuchugu dhidi yinu ili ibile mwa abile mwatenda mabaya. ¹⁷Ni vizuri zaidi, ibile Nongo atamani, ibile mwateseka kwa panga mema kuliko kwa panga mabaya. ¹⁸Kristu nembe ateteseka marajimo kwa ajili ya dhambi. Yembe ambaye ni mwene haki ateteseka kwa ajili itu, ambao twabilelili twa benehaki ili kwamba atuletetwenga kwa Nongo. Atewaa katika yega, lakini apangilwe goto katika roho. ¹⁹Katika roho, ateyenda na enda hubiri roho ambayo nambeambe kifungoni. ²⁰Yaabilelili heshima wakati uvumilivu wa Nongo pawabile kaulenda wakati wa Nuhu, masuba ga chenga safina, na Nongo ateokoa bandu wa chini nafsi nane--boka katika mache. ²¹Yeno ni alama ya ubatizo wa umuokoa mwenga nambeambe, sio ngati gulwa uchafu boka muyega, lakini mana ombi la dhamiri njema kwa Nongo, petya ufufuo wa Yesu Kristu. ²²Ywembe abile luboko lwa Nongo lwa malyo. Ajei mbinguni. Malaika, mamlaka, na nguvu lazima batii yembe.

4

¹Kwa nyo, kwa kuwa Kristo ateteseka katika yega, muiwalike silaha ya nia yeyelo yeyelo. Ywebe ate teteseka katika yega anabokeka na dhambi. ²Mundu yuno aendelya lili ishi tena katika tamaa ya yega, ila kwa mapenzi ga Nongo, kwa maisha gake gagaigalile. ³Kwa kuwa muda wa ugalite ulengani panga makowe ga mataifa balapanga - ufisadi, nia inanyata, ulevi, ulafi, sherehe ya upagani na ibada ya kinyago yene chuki. ⁴Bafikiria nia jabu pamuiepusha panga makowe ago pamope nabe, nyo batangaza gana nyata kunani inu. ⁵Bapia hesabu kwabe yaabile tayari huukumu babawile na baba bileakoti. ⁶Kwa kusudi leno enjili yate hubiri wakasabe babayomwile wa ibile ijapo kuwa bayomwili hukumiwa katika yega yabengati binadamu, ili libawezeishi lengana na Nongo katika roho. ⁷Mwisho wa makowe goti wendaiza. Kwa nyo, mubee na ufahamu waubile sahii iube na nia safi kwa kwa kitu mbucha malubo gitu. ⁸Kabla ya makowe goti, mubena bidii katika upando kwa kila yumo, kwa kuwa upendo utufutalili umukwa dhambi ya binge. ⁹Mulae ukarimu kwa kila yumo bila nung'unika. ¹⁰Kila ambayo kila yumo ywinu mwapokile karama, muhitumi katika udumiana, ngati mwa yemeleki bema kwa karama yana mbone yaipilwe bure na Nongo. ¹¹Mana mundu alongela, naike ngati usia wa Nongo, na ngati Nongo kaudumia, naike ngati uweso wa peilwe na Nongo, ili ibile kwa kila likowe Nongo apate tukuzwa petya Yesu Kristu. Utukufu na uweza ibe na ywembe milele. Amina. ¹²Mwapendwa, kana mubalange jaribio liisakupaya ngati kilebe kigeni, ingawa kuna kilebe kigeni ambacho kinapitya kwinu. ¹³Lakini kwa kadri mwa muzidi patayobe lya mateso ga Kristu, mupulaike, ibile mupulaike na shangilia katika ufunuo wa utukufu wake. ¹⁴Ingawa mtetukanwa kwa kitumbu cha Kristu, mutebarikiwa, kwa kitumu wa Roho na utukufu na Roho wa Nongo atama kunani inu. ¹⁵Lakini kana abee yoyote mwene teselwa ngani mulagili, ywatenda machafu, au ywaishughulisha na makowe genge. ¹⁶Lakini mana ibile mundu andateselwa ngati Kristo, kana abone oni, ila anumbe Nongo katika alo. ¹⁷Kwa kuwa wakati uikite kwa hukumu tumbuli ya nyumba ya Nongo. Na makaitumbuli ya kwitu, yapangabuli kwa balu babagota tii enjili ya Nongo? ¹⁸Na mana "mwene haki andaokete wa petya manonopau, ipanga buli kwa mundu ywa nge haki na mwene dhambi?" ¹⁹Kwa iyo boti bandateseka bukana na mapenzi ga Nongo uakabidhi nafsi yabe kwa ywatuumbike mwaminifu ili alikabapanga mema.

⁵ ¹Nianda kusihi mwa apendo mwamubile miongoni mwinu, nenga, nanibile na pendo nanyiun na shahidi wa mateso ga Kristu na ambaye vilevile ni nashirika katika utukufu wawa dhalilika. ²Kwa anyo, ninyea moyo mwenga mwa apendo, ulichunge likundi la nongo alilibile miongoni mwinu. Mulilole, siyokwakitumbu mwendapaswa, lakini kwakitumbu mwenda tamani nyo, lengana na Nongo. Mulilole, siyo kwa penda elaya oni, lakini kwa penda. ³Kana mupange mwa mabwa nonge ya bandu baba bile pae ya ulili winu, lakini muhefano katika kudi. ⁴Palo chungaji kolo palwa yeketelwa, mwala kuipokyataji la utukufu yaikotoke obea ythamani wake. ⁵Vilevile, namwenga mwa achembe mwa chini, munyenyeke kwa apendo binu. Mwenga mwaboti, muwalange unyenyekevu na udumiana mwenga kwa mwenga, kwani Nongo kuakana bene kiburi, lakini kuwapea neema babanyenyekea. ⁶Kwa iyo munyenyekee pai yalubojio lwa Nongo lwalubile hodari ili ibile akakatue kwa wakati wake. ⁷Mumeki fadhaa inu kunani yake, kwakitumbu anda kwa ajali. ⁸Mubee na bustara, mubee waangalifu. Yulo adui inu, ibilisi, ngati imba ywa unguluma kamwema, kaaka mundu kumwarana. ⁹Bubae kusogo chake. Mubeena nguvu katika imani inu. Mutangite alongo binu baba bile ulimwenguni batya mateso ngati gano. ¹⁰Baada yateseka kwa muda wa mbone, Nongo wa neema yoti, atekwa kema katika utukufu wa milele ngati ya Kristo, alwa kwa kamilisha, alwa kwa imarisha nakuwa jeya nguvu. ¹¹Enzi ibekwake milele na milele. Amina. ¹²Nithamini Silwano ngati nongo mwaminifu, nanimwandikile mwenga kiufupi petya kwake. Ninyea moyo na shuhudia ibite chanikiandike nineema ya kweli ya Nongo muyeme ngati yake. ¹³Amini bababile Babeli, baba chaulilwe pamope na mwenga, banda kusalimu, na Marko mwana wangu, anda kusalimu. ¹⁴Musalimiane kila yumo kubusu la upendo. Na amani ibe kwinu mwamubile ngati ya Kristo.

2 Peter

1

¹Simoni Petro, Mnangirikwa na mwanamache wa Yesu Kristo, kwa baro babapatika imani pamope na huenga, bene munomuno katika bababire hari ya nungo uitu na mkochofari Yesu Kristo. ²Ngango na ibe kwenu no yoangana iyangerwe katika kuntunga nongu na Yesu ngwana witu. ³Kwa panga makakara gake na ukoro utitutopereya irebe yote

yetupeya ukoto na uperetau. Na kumtanga ywembe ywa tukemite kwa upeterau wake no hoga kwake muene. ⁴Na kwango atitutopereya marahigio makoro muno. Ga munomuno panga kwa ga mpange panga banamache babaranda ukoro. Mkakachoporelwe na aribuka kwa kubire duniani kwa mwanja kwo minyikiya. ⁵Na kwa mwanja go na nya miutaidi muno kwa upande winu, katika obereya kwinu ngingie no nogere lya na katika nogelerya kwinu na wacha. ⁶Na katika tanga kiwnu pa chene na katika uchene winu lenda na katika lenda kwinu uperetau. ⁷Na katika uperetau winu pulaikiyana na rongo na katika pura ikiyana no puraika. ⁸Mahana makowe go gabire kwinu no twerya ndiga mpanga mwenga panga mwa katari ata mwa bandu mwangari. Matunda kwa kumtanga ngwana winu Yesu Kristo. ⁹Maana ywembe ywangeribanago nganyuri awe chari bona irebe ya ibire panga aribalire ngorolelwa dhambi yake ya patumbu. ¹⁰Kwanya mwarongo muiyei makakara muno panga munomuno kemerwa kwinu no chaurikwa kwinu mwene mpangate go mwakobara. ¹¹Maana nyo mpapeelwa kwa heshima na jingija katika ufalme wangayomoka wa ngwana witu mkochochori witu Yesu Kristo. ¹²Kwa nyo mbarapanga niyeketile kwa kombokeya go machoba gote ata mwanja mwandaribaya no panga munomuno katika kweli ya bire nayo. ¹³Na nenga nindabona ni haki mundu nibire nenga katika nyumba yeno kwa yumuyanga na kwa kombokeya. ¹⁴Na mwene ndangite panga koro bekerwa kutaru nyumba yango kwa ndaicha no yombiya kati ngwana witu Yesu Kristo mwa niraite. ¹⁵Rakini mbara kachana panga kira wakati boka na owa kwangu mpate kombakya makowego. ¹⁶Mahana tukungimenui luwomo yaitwongilwe kwa unganga patumtambuliwe mwenga makakara gake gwana witu Yesu Kristo na icha kwake. Bai kwa bire ngatubileni kwa bene ukoro wake. ¹⁷Nga apatike kwa nongo tate bake heshima na uperetau apo paretilwe retilwe rerlobe latipita katika upeeretau makoro ayo mwanawango yua nimpindire muno ywanipuraikwa nakwe." ¹⁸Na lilobe ryo twenga twatuyoa kariboka kunani patwabire pamope na yuembe pa kitombe chero. ¹⁹Na twenga tunarikowe lya nndori lya ribire likanga mara mun ambaro mwene muliringite kati taa iyaka pandu papabire lubendo mpanda noelelya mpaka kwakupacha na ndondwa ya kindu pitia mu mioyo yinu. ²⁰Na muene mtangite likowe re tumbwa panga mtopo morondoruu katika marembero wo wecha longele lwa kati mwo para mundu furani tu. ²¹Panga urondori uretauleri popote kwa mapuuraukiyo ga mundu bau banadamu bati longela gagabo, kwa nogwa kabaringelerwa na roho mperetaui.

2

¹Rakini batipitiya alondoleli ba ubocho katika bara bandu katika baro kwinu kwakwapangirwa makolongoshi ba ubocho baabapara jingia kwa kinyumera ugoregele waobea na kunkana ata ngwana na ataywa lemte kabaletia no haribika wo kotoka chelewa. ²Na bambone bakengama ungereyere wabe no kwanyo ndera yananoga yatukanirua. ³Na katika obereya bapakuipatia kombokeya kwabe kwa makowe gagatungutie no ukumimwa kuabe tangu patumbu icherewali ata hkwaniruuo kwabe uchereuual. ⁴Kwa nyo Mwene ibire nongu alekiteri maraika babakosike na nyo atikuwataikwa marebwa ngayea katika tabinua kwa rubendo balendelwe ata huche chenuka. ⁵Ata alekiterili duniani batumbu bai atikumwuo no mwanamache mperetau na bandu benge saba apo paletike garika kunani ya dunia bangari kumnumba nongu. ⁶Ata ngaichewa milima ya Sodoma na Gomora ngaipelegwana na kupanga maligo nga ipanga ibe alama kwa bandu babapara babannombali nongu bahada ya ga. ⁷Nga amkochochora rutu goro mwene uperetau ywa patike honi muno na nyendo ugeregere wabo abaya. ⁸Mahana yo mundu mperetau katama pa kati yabe na kumona na yowa ngapatike tabu roho yake ya ibire mberetau machoba bahada ya machoba kwa mapango ajake gagabire gashariali. ⁹Bai gwana atangite kuwachoporyawaperetau na mapairo na kwa beka babauri apeletauuri katoika hari yo pata tabu ata richabaro chenuka. ¹⁰Na bara babaikengama yega katika minikiya makowe machafu na charawa makakara. ¹¹Bene makakara bene kuirumba barendemari kabatikana maperetau na nyamaraika nyabembe niya koromuno kwa makakala na makakara baretari makowe mabaya kunani yabe mnonge ya ngwana. ¹²Lakini bo kati ya nyama bangari lakini na bembe batibelekwa kati ya nyama tu bo bedeluwa na ho berelwa no kupuri katika makowe gangari kuwatanga ngapabaromerelwa katika mayomorelwa yabe. ¹³Ngabapatikana na madhara nago nichwa wa udhalimu wabe ngabawacha panga robya wa kati wa mtwe kati ngo nowa babire nyata na honi ngabakingama makowe ngabafikiria katika karamu yabe ya uongo pabapanga karamu pamope na hue. ¹⁴Bene minyo gagatwere upweyango bandu bangali mwisho panga dhambi bene babaipanga mioyo yaibire imarali bene miyo yaiyobire minikiya bana bene radhi. ¹⁵Ngabaireka ndera yainyokite ngabaoba ngabaikengama ndera ya Baramu mwana wa Beori, ywaaupendire ajiriwa kwa udhalimu. ¹⁶Lakini atibenua kwo haribia kuake mwene mbunda ywangari wecha rongera ngabaya kwa rilobe la kibinadamu ati kukanikya uwandawazimu wanondori yoro.. ¹⁷Aba roche yangarimache upepowe utorikwe na tufani ambao wa pili wa lubenda na katika yaibekilwe. ¹⁸Ngababaya makowe makoro muno ya ujeuri kwa tama yabe ya yega ugeregere nakwuokoka bandu babandumbwire hwa tumbuka baro babayenda kwakonga. ¹⁹Nindakuwaidi nikupea huuru na wenye Abanda baaribia mahana mundu mahana ashinililwe. Na mundu panga mbanda wa mundu yoro. ²⁰Kwa mana bara bababotuke mabaya ya duniaa kwa kumtanga ngwana wa mwokozi Yesu Kristo, no kora kabe no shindwa hali yabe ya mwisho ya bi mbaya kuliko yera ya kwanza. ²¹Kwamahana ikapanga heri kwabe bakakotoka kwitanga ndera ya haki kuliko kuitanga na kuileka yere sheria tenenoga yabapeilwe. ²²Mithali itipitia kwabe sawasawa na yero ndindo ya ngayembe mbwa atiyabuyangania matapiko gake mwene na ngobe ywagorolilwe atibuyangana icha garabuka matope."

3

¹Mwanimpindire barua yeno ya naibere yaniirembite mwenga katika yote ibene nandakuiyumuya niayinu ngorou na kwakombokya, ²mpate kuyakombokeya garo makowe gagarongerikwe patumbu na rondori wa peretau na garo

makakara yao ngwana na mkocho pori yweretuire na bana mache binu.³Nkantanga tumbwa likowe ilipanga katika machoba ga mwisho icha na maharango wabe bandu bene dharau kabakengama tamaa yabebene.⁴No baya gaikwako warangio goicha kwake kwa nyo tangu patumbu kina tate bitu babagonjike rbe yote indatama hali yoyoyo tangu patumbu kwo humbirwa.⁵Maana uulwitya minyo gabe kana babone likowe ili panga yatiba kunani tangu patumbu na paye nyonyonyo itipangirwa baka mo mache na kati ya mache kwa likowe ra nongu,⁶kwa nya dunia yero wakati goryo yatimbiritwa na mache ngai pangamtopo.⁷Lakini kwa mbeyambeno na pae iti bekerwa akiba kwa muoto na likowe lyolyolyo kalirenderwa atarichoba ra chenuka na yoyomorelwa kwabe bandu bangari kunnomba nongu.⁸Lakini mwanimpindire kona nibari likowe reno panga kwa ngwana lichaba limo kati miaka elfu na miaka elfu kati lichoba limo.⁹Ngwana chekwari panga cha aronge mwene kati benge mwabayoberile cherewa lakini linda kwinu apendri mundu yoyote aobe bari bote bawache kumnumba.¹⁰Lakini lichoba ngwana yandaicha kati mui katika richabayo kunani kwa boka kwa mchindo mkono na uru yaibire yatinirwa na bomanirwa na mnima na makakara gagabire mkati yake ya haribirwa.¹¹Bai kwa nyo irebe ye yote yabomarirwa na nyo cha iparikwa mwenga panga mwaba ndu mwa tabia gani katika nyende mperekuu no charikuwa.¹²Kwa gwachilia ata richoba relo lya nangu no yomba ba nyo katika go kunani kwa bomanirwa no tinika na iruru yaibire yayomekerwa no rangwa.¹³Lakini panga mwaibire marongero gake mulolya kunani kwa yambe na mmema wa yambe ambao kweli yake itama nkati yake¹⁴Kwanyo mwanimpindire kwa nyo mwandaringia makowe go mpange na nia ili mmonekane katika palaika pangu mtopo nyatra ata oni mnonge yake.¹⁵Na mwe muibarange uvumilivu wa ngwana witu panga ni ukocho pori kati nya nnongo witu mpwnderwa Pailo, mwa rembire kwa heshima ywa apeirwe.¹⁶Nyonyonyo na katika barua yake yote no pamo bari ya makowe go katika bariua yo gabire makowe gagabire manonopau kuwatanga na go na makowe go bandu bangari elimu bangali kangamara no kugaharamia kati nyo magabarebia na mare mbero genge ko tikwana kwabe bene.¹⁷Bai mwanimpindire kwanongalia tanga go muchindile nafsi yinu kana mwapotorile no kosa kwabe no kochelwa mwatumbukya no leka ukaniki uunu.¹⁸Lakini mutame mangungu na katika kamtanga ngwana ulinu na mkocho pori Yesu Kristo. Uperetau na ywembe leno ata machoba gote.

1 John

1 ¹Kila chachabile boka mwanzo-chelu chatukiyoine, chelo chatukibwenikwaminyo, chelu chatukiloi, namoko gitu ite kamwa-husu Neno la ukoti.²Na ulu ukoti watepanga tangani kwa wazi, na tubweni, nashuhudia, nakuwatagazia ukoti wa milele, ambao wa bile kwa Tati nawapangilwe tangani kwa kwitu.³Chehe chatwakibweni na kukukuyioa twenda kitanga kwinu kae, ili ibilemu weze jumuhika pamo pe natwe, naushirika witu pamope na Tati na Mwana wake Yesu Kristu.⁴Na twenda kwa andikya makowe gano mwenga ili kwamba furaha itu iwe timilifu.⁵Wono ni ujumbe watuyoine buka kwake na kuwatangazio: Nongo ni nuru na ngati yake tupo lubendo hata machinu.⁶Manatubaike kwamba tuna ushirika nabe ntwatyanga mulubonde, twenda kongo na tupangali kweli.⁷Lakini manatyangite katika nuru ngati mwa abile katika nuru, tushirikiana twenga kwa twenga na damu ya Yesu Kristu, mwanawake yatutakasa boka dhambi yotio.⁸Mana tubaike tupu dhambi, twalwakuikonga twa bene, na kweli ibileli ngati yetu.⁹Lakini tundatubu dhambi itu, ywembenimwaminifu na haki kutusamehe dhambi zetu nakutakasa na uovu woti.¹⁰Maana tubaike ibile tunapangali dhambi twapanga ywembe kuwo mocho, na neno lake libile lili ngati itu.

2

¹Bana bangu apendwa, ndakumwandikya makoe gano ili kana mpange dhambi. Lakini mana yumo winu apangite dhambi, tunayo akili aliye pamopena Tati, Yesu Kristo- ambaye ni mwene haki.²Ywembe ni mpatinishi kwa dhambi itu, ni siyo kwa dhambi itukisake, lakini kae kwa ulimi ulimwengu woti.³Kwa leno tutangite ywembe, mana twaituza amri yake.⁴Ywembe abayae, "Nitangite Nongo," lakini akamwali amri yake, ni mocho na kweli ibilelili ngatiyake.⁵Lakini yoyote ywakamwa likowelake, kweli katika mundu yolo upendo wa Nongo utakamilishwa katika lenotutangite kuwa tubile ngati yake.⁶Ywembe ywa abaya atama ngati ya Nongo apalikwa mwene kae aende ngati nyelo Yesu Kristu mwajei.⁷Mwapenzi, nimwandikyaali mwenga amri yayambe, ila amri ya zamani ambayo mwabile nayo buka mwanzo. Amri ya zamani ni likowa ambalo lamwiliyoine.⁸Hata anyo nimwandikya mwenga amri ya yambe ambayo ni kweli katika Kristu na kwinu, kwa kitumbu lubendo lwenda peta, na nuru ya kweli yenda angaza⁹Ywembe ywa abayae abile nakuchukinongoe abile mulu bendo hatanambea mbeno.¹⁰Ywembe ywaapendae nongo wake atamakatika nuru natupolikowe loloti laliwesa kumkwanza.¹¹Lakini ywembe ywa chukia nongo wake ywa abile mulubendo na atyanga mulubendo; Ywembe atangite lilikwaenda kwa kitumbu lubendo lipopushike minyo gake.¹²Nimwandikya mwenga, mwabana apendwa, kwa kitumbu musamilwe dhambi inu kwa kitumbu cha lina lake.¹³Nimwandikya mwenga mwa akina tati, kwa kitumbu mtangite ywembe ywaabile boka mwanzo. Nimwandikya mwenga mwa achembe, kwa kitumbu mushindikie muovu. Nimwandikile mwenga, mwabana achini, kwa kitumbu mtangite Tati.¹⁴Nimwandikile mwenga, mwenga mwa akina tati, kwa kitumbu mutangite yulo ywa abile boka mwanzo nimwandikile mwenga vijana kwa kitumbu mubile mwa akangamara na likowe la Nongo lalitama ngati inu, namushindike yolo mwovu.¹⁵Kana muipende dunia wala makowe ambago gagabile katika dunia. Iwapo yolo ywaipenda dunia, upendo wakumpenda Tati haumo ngati yake.¹⁶Kwani kila kilebe chakibile katika dunia- tamaa ya yega, tamaa ya minyo na kiburi cha ukoti-ibokanali na Tati lakini inakana na dunia.¹⁷Dunia na tamaa yake yenda peta. Ilayweywa panga mema ga Nongo ayo adumu milele.¹⁸Bana anangota, ni wakati wa mwisho. Ngati ambayo muyoine ibile upinga kristo andaisa, hatanambeambabapinga kristo andaisa, kwa hali yeno

kitangite ibile ni wakati wa mwisho. ¹⁹Paa jei kwa bebuka kwitu, kwa kuwa babileli bitu, ngati ikapanga bitu. Bapale endelya baapamope natwenga. Lakini wakati wabajei kwabe, acho chabonekine babilehi bitu. ²⁰Lakini mujei mauta nayolo Takatifu, na mwenga mwa boti muitangite kweli. ²¹Kwa kitumbu umutangiteli ukweli, ila kwakitumbu mutangite na kwa kitumbu tupo ubocho wa uhu ukweli. ²²Nyai ni mocho ila ywembe ywa pinga kuwa Yesu ni Kristu? Yuno mundu ni pingakristu, palu pa pinga Tati na Mwana. ²³Topo ywa pinga Mwana na panga Tati. Yoyote ywaakri Mwana ainakwe Tati kae. ²⁴Mana kwa kitu chinu, chelo chamukiyoine boka mwanzo muleke kiendehe baa nongeinu. Ngati muhu mwamu yuine boka mwanzo chatamangati inu, kaemwatangati ya Mwana na Tati. ²⁵Na eno hadi yatupeiletwega: ukoti wa milele. ²⁶Nimwandi gano mwenga husu balu ambao bape kumwongoza mwenga katika kumwobea. ²⁷Na kwa kitumbu chinu, galu mautaga mugapokile buka kwake gatamangati inu, na mpalalali mundu yoyote kufundisha. Ila ngati mauta gako ganda kufundisha husu makowe goti ni kweli nasio bocho, na hata mana mana gagundishike mutame ngandi yake. ²⁸Nambeambe mwa bana apendwa, mtame ngati yake, ili saaya pitya, tuwese baana usajiri na siyo kuiyoa oni nonge yake katika isa kwake. ²⁹Maana mutangite ywembe ni mwene haki, mutangite ibile kila yumo ywa pangae haki abelekwi na ywembe.

3

¹Mubone ni pendo la namna gani atupeile Tati, ibile tukemelwa twa bana ba Nongo, na anyo nga mwatubile. Kwa kitumbu cheno ulimwengu hutangiteli kwa kuwa wakwipwilehi ywembe. ²Mwapendwa twenga lelo ni twa bana ba Nongo, na inatanganikwali bado jinsi mwatwa baa. Tutangite kuwa Kristu palwa bonekana, twalwalandana nakwe, kwani twamona ngati mwa abile. ³Na kila yomo ambae ana ujasiri uno husu wakati wa waisa waulongelilwe kwake, kuigolwa mwene ngati ywembe mwa abile ntakatifu. ⁴Kila mundu ywa endeleya panga dhamba tekwana sheria. Kwa kitumbu dhambi ni utekwanaji wa sheria. ⁵Mtangite Kristu ateyeketelwa ili kuiboadhambi pamo. Na ngati yake ntopo dhambi. ⁶Ntopo mundu wala yumo ywa dumu katika dhambi ibite aubweni au kutanga ywembe. ⁷Mwabana apendwa, kana muyeketi ku mwobea mundu yeyote. Ywatenda haki na mwene haki, ngati mulo Kristu nembe mwa abile mwene haki. ⁸Ywapanga dhambi ni wa shetani, kwa kitumbu ni mpanga dhambi bokamwanzo. Kwa kitumbu cheno Mwana wa Nongo ateyeketelwa ili aweze aribia kazi ya shetani. ⁹Yoyote ywa abelekwi na Nongo hapa ngali dhambi, kwa kitumbu mbeyu ya Nongo yama ngati yake. Hawesali endelya panga dhambi kwa kitumbu abelekwi na Nongo. ¹⁰Katika leno bana ba Nongo na bana ba shetani batanganikwe. Yoyoti ywa pangalange haki, siyo wa Nongo, wala yolo ambaye hapendahi Nongo wake. ¹¹Kwani wono ngaujumbe wa muyoine bokamwanzo, kuwa tupalikwa tupendane twanga kwa twenga, ¹²siyo ngati Kaini ambaye ywa abile mwovu na ateamua Nongo wake. Na mwanjakele ateamua? Kwa kitumbu makowe gake gaabile maovu, na gale nongowe gaabile ga haki. ¹³Mwa alongo bangu, kana mshangele, endapo ulimwengu wala kwaleka. ¹⁴Tutangate tuyomwile boka mauti na jingya muhukoti, kwa kitumbu twenda kwa penda alongo. Yoyote ambaye ntupo upendo dumuka tika mauti. ¹⁵Mundu yoyote ywa chuki nongowe ni mulagi. Na mutangite kuwa na ugoti wa milele utamali ngati ya ubulagaji. ¹⁶Katika leno tulitangite upendo, kwa kitumbu Kristu apiike ukoti wake kwa kitumbu chitu. Natwenga tupalikwa kugapia maisha gitu kwa kitumbu yo nongo. ¹⁷Lakini yoyote ywa abile na ilebe, na andakumuona nongo wake mwene upala, lakini upemea moyo wake wa huruma kwa ajili yake; je, kweni upendo wa Nongo utama buli ngati yake? ¹⁸Mwa bana bangu apendwa, kanatupende kwa mikano wala kwa makowe sika ila katika itendo na ukweli. ¹⁹Katika leno tutangite kwamba twengatubile katika kweli, na mioyo itu yenda thibitika katika ywembe. ²⁰Maana ibile mioyo itu yatuhukumu, Nongo ni kolo kuliko mioyo itu, na yembe tangamakowe goti. ²¹Mwa apendwa, ngiti mioyo itu yatuhukumu, tubile nao ujasiri kwa Nongo. ²²Na chochote chatulubatulakipokya boka kwake, kwa kitumbu tukamwa amri yake na tupanga makowe gagapendeza nonge yake. ²³Na yeno nga amri yake- ya kuwa itupasa aminia katika lina la Mwanawake Yesu Kristu na pendana twenga kwa twenga-ngati mwatupeile amri yake. ²⁴Ywala kuitii amri yake dumu ngati yake, na Nongo tama ngati yake. Na kwa kitumbu cheno tutangite ibile tama ngati itu, Kwa yolu Roho ywatupeile.

4

¹Mwa apendwa, kana muamini kila roho, lakini muipale roho mubone ngati iboka na na Nongo, kwa kitumbu bana mache mana mbone ba ubocho bapitike duniani. ²Kwa leno mwatanga Roho wa Nongo - kila roho yalwa kiri kuwa Yesu Kristu ateisa katika yega ni ya Nongo, ³na kila roho yaikotoka kumki ili Yesu siya Nongo. Yeno ni roho ya kupinga kristu, ambayo yamuiyoine kuwa indaisa, na mbeyambe tayari ibile duniani. ⁴Mwenga ni wa Nongo, mwa bana apendwa, na myomwile kuwa shinda kwa kitumbu ywembe ywa abile ngati inu nikolo kuliko yembwe ywa abile katika ulimwengu. ⁵Bembe ni baulimwengu, kwa iyo chabakilongela ni cha ulimwengu, na ulimwengu wenda kwa pekania. ⁶Twenga ni ba Nongo. Ywembe atangite Nongo kutupekania twenga. Yembeywambe wa Nongo hawesali kutupekania. Katika leno tutangite Roho wa kweli na roho wa bocho. ⁷Mwa apendwa, tupendane twenga kwa twenga, kwa kuwa upendo wa Nongo, na kila yumo yapendilwe abdekwi na Nongo nakutanga Nongo. ⁸Yulo ywakotwikependa hatangiteli Nongo, kwa kitumbu Nongo ni upendo. ⁹Katika leno upendo la Nongo latefunuliwa miongo mwitu, ibile Nongo atekutuma mwana wake wakisake ulimwenguni ili tutamepetya ywembe. ¹⁰Katika leno pendo, siyo ibile twapendi Nongo, lakini ywembe atetupenda, natekutuma Mwanawake abe fidia ya dhambi itu. ¹¹Mwa apendwa manaiti Nongo atetupenda twenga, mumulu mulu mwatupalikwa pendana twenga kwa twenga. ¹²Ntopo ata yumo ywa mweni Nongo. Manatupendi ne twenga kwa twenga, Nongo atama ngati itu na pendo lake likamilike ngati itu. ¹³Katika leno tutangite kuwa tutama ngati yake na ywembe ngati itu, kwa kuwa atupe Roho wake. ¹⁴Na tutebona shuhudia Tate atekutuma Mwana panga mwokozi

wa ulimwengu.¹⁵Kila ywa kiri ibile Yesu ni Mwana wa Nongo, atama ngati yabe na ywembe ngati ya Nongo.¹⁶Na tutangite naamini upendo wa bile nao Nongo ngati itu. Nongo ni upendo, naywembe yatama ngati ya upendo atama ngati ya Nongo, na Nongo atama ngati yake.¹⁷Katika upendo leno liyomwike kamilika kati itu ili tu beena ujasiri lisoba la hukumu, kwa kitumbu ngati ywembe mwaabile, natwenga ngatubile katika ulimwengu huno.¹⁸Ntopo hofu ngati ya upendo. Lakini kamili yatupeili hofu panja, kwa kitumbu hofu huusiana na hukumu. Lakini ywembe ywayogopa anakamilishwa li katikependo.¹⁹Twendapenda kwa kuwa Nongo atetupenda wote.²⁰Maana ibile yumo abaya, "Nipendile Nongo," lakini achukia nongo wake, nimocho. Kwa kuwa ywakotoka kupenda nongo wake, ywamona, hawesali kupenda nongo ambae ana monali.²¹Na yeno nga amri yatubile nayo buka kwake: Yoyote ywa apendile Nongo, apalikwakupenda nongo wake kae.

5

¹Yoyote ywa amini kuwa Yesu Kristo abelekwi na Nongo. Na yoyote apendae ywembe ambaye aboka kwa Tati nakaekuwapenda bana bake.²Kwa leno tutangite ibile twa appenda bana ba Nongo – patupenda Nongo na natekeleza amri yake.³Mono nga mwatupenda Nongo ibiel tuikamwa amri yake. Na amri yake ni nyepesi.⁴Kwa kuwa kila ywa belekwile amri ya Nongo ushinda ulimwengu. Na ono ngaushindi wa kuhushinda ulimwengu, imani itu.⁵Na nyai ywa ushindike ulimwengu? Ni yulo ywa amini kuwa Yesu ni Mwana wa Nongo.⁶Yono nga ywa isile kwa masenadamu Yesu Kristu. Haisili bai kwa maseila kwa mase na damu.⁷Kwa kuwa baabile atatu baba ushidia: ⁸Roho, damu na mase. Bano atatu yeketyana. (Ukamulie: Makowe gano "Tati, Neno, na Roho Takatifu" ibonekanali katika nakara ya kale).⁹Mana katu upokya ushuda wa binadamu ushuda wa Nongo ni kolo kuliko awo. Kwa kuwa ushuda wa Nongo ni uno- ibile abile nao ushuda usuana na Mwanawake.¹⁰Ywembe ywa aminia Mwana wa Nongo ana ushuda ngati yake mwene. Na yoyote ywakotoka ku mwamini Nongo apangite kuwa mocho, kwa kuwa aminile lili ushuda ambao Nongo aletike husu Mwana wake.¹¹Na ushuda nga wono – ibile Nongo atupa ukoti wa milele, na ukoti wono ubele ngati ya Mwanawake.¹²Ywabile na kwe Mwana ai na ukoti ywa abile na kweli Nongo tupo ukoti.¹³Nimwandikile gano muwesetanga ibile munao ukoti wa milele – mwenga mwa muamini katika lina la Mwana wa Nongo.¹⁴Na wono nga ujasiri wake watubile nao no ngeyake, ibile mana katu lo ba kilebe chocho sawa sawa na mapenzi gake kutu yowa.¹⁵Namatutangite kuwa kutuyowa – chocho chatu nomba tutangaibile tubilenacho acho chahinobike.¹⁶Mana mundu amona Nongo wa panga dhambi yaikoka pelekewa kiwo, ipalikwa luba na Nongo apeya ukoti. Ni baya kwa balu ambao luba kwa ajili ya dhambi yabe.¹⁷Uasi woni ni dhambi – lakini kwina dhambi yaikotoka pelekewa kiwo.¹⁸Tutangite kuwa ywa abelekwina Nongo hapangahi dhambi. Ila yabelekwi na Nongo tuzilwa nakwe salama kila masuba, nayo maya hawesali kusuru.¹⁹Tutangite twenga ni twa bana ba Nongo tutangite ulimwengu woti ubile pai ya utawala wa yolo maya.²⁰Lakini tutangite Mwana wa Nongo ateisa atupei maarifa, kuwatutangite ywembe ywa abilekwele naibile tubile ngati yake ywembe ywa abile kweli, hata katika Mwanawake Yesu Kristu. Ni nongo wa kweli na ukoti wa milele.²¹Bana apenzi tukwepe na sanamu.

2 John

¹¹Buka kwa appendo yendakwa alwawa teule na bana bake, amba ni bapendile katika kweli na ninengali bai, ila na baloboti babaitangite kweli,²kwa kitumbu cha kweli yaibile ngati itu ngaya dumu natwenga milele.³Neema, rehema, amani, yalwabaa natwenga boka kwa Nongo Tati naboka Yesu Kristu, Mwana wa Tati, katika kweli na pendu.⁴Nindapulakamuno nite gundua baadhi ya bana bayenda katika kweli, ngati nyelotu mwatuipokile amri ya yambe bokakwa Tati.⁵Na mbeambe nakuluba wenga, wanwawa, siyo kwamba nikuandiki amri ya yambe ila yelo yatubile nayo boka mwanzo, ibiel tupalikwa pendana twenga kwa twenga. Na wono nga upendo, ipalikwa yendelya katika wono.⁶Yeno nga yelo amri, ngati mwamui yaien boka mwanzo, ipalikwa kuiendelya katika ayo.⁷Kwa kuwa abochobocho banambonebate samba katika ulimwengu, nabakirili kuwa Yesu Kristu ateisakatika yega yuno nga mochobocho na ywapinga Kristu.⁸Muilole mwabene kuwa muobeali goti makoe ambago goti gatuyo mwile pangya kazi, lakini ili kwamba uweze kuipokya tunzo kamili.⁹Yoyote ywaendelya nongo hadumu katika Kristu, topo Nongo. Ywembe ywa dumu katika mafundisho abile na Tati na Mwanakae.¹⁰Mana mundu kaisa kwinu anaetalifundisho leno, kana mukaribishe katika nyumba inu na kana msalimie.¹¹Kwa kuwa yasalimu hashiliki katika makowe gake mabaya.¹²Nibile nago makowe ganambone ga kukuandikya, nanipalikeli kugaandika kwa karatasi na wino. Lakini nitumaini isa kwinu nalongela kwa kuminyo na kuminyo, ibile pulaika kwitu ipate pangwa kamili.¹³Bana ba dada binu teule anda kusalimia.

3 John

1

¹Pendo wa Gayo mpenzi, ywanipendile katika kweli.²Mpendwa, ndakulobya ufunikiwe katika makowe goti na kuwa na afya njema, ngati nyelo roho yako mwaufanikiwa.³Maana natepulahika muno wakati panibakilwe na nongo babaisile naboya uhushuda juu ya kweli yako, ngati mulu mwabatyanga katika kweli.⁴Ntopo furaha ngolo zaidi ya yeno, yowa bana bangu batyanga katika kweli.⁵Mpendwa, wenda yenda kwa uaminifu pawaudumia alongo na ageni,⁶ambabo bapiike ushuuda wa upendo wako nonge ya kanisa. Upanga vizuri kuwasafilisha katika safari yabe kwa manma ambayo ipendeza Nongo.⁷Kwa kitumbu kwa ajili ya Lina, bateyenda bila kile be chochote buka kwa bandu ba Mataifa.⁸Anyo, tupalikwa kuwakaribisha bandungati bano, ili tube twa apanga kaziweza kwa ajili yakweli.⁹Nateliandikya kusanyiko likowe fulani, lakini Diotrofe, ywa appenda kuwa wa kwanza miongoni mwabe, hayeketyanali na twenga.¹⁰Hatanyo, mana

naisa nalwagakombokya makowe gake gagapanga, jinsi mwababaya makowe gananyata kusugo natwenga. Halidhike lina makowe gano, ywembe mwene hapokyaali alongo. Hata kuwakanikia benge ambao nakuwa benga baboke kwene kusanyiko.¹¹Mpenzi, kana ujige chakibile kinanyata, ila ujige chakibile kizuri. Ywembe ywatenda mazuri ni wa Nongo; na ywembe ywatenda mabaya hana monali Nongo.¹²Demetrio ateshuhudia na boti nakweleyene. twenga kae ni mashahidi, na utangite kuwa ushuhuda witu ni wa kweli.¹³Nibile nago makowe kana mbone gaandikya kwa peseli ya wino.¹⁴Ila nitegemea kukubona na mbeambe karibuni, natwalwa longela nawenga ana kwa ana.¹⁵Amani ibe pamope nawenga. Mambwigabana kusalimia. Basalamu mambwiga kila yumo kwa lina lake.

Jude

1

¹Yuda, tumwa wa Yesu Kristu, na nongoe Yakobo, kwa balu ambabo bakemilwe, babapendwile katika Nongo Tati, na baba tuzilwa kwa ajili ya Yesu Krustu: ²rehema na amani nuupendo iongozwe kwinu. ³Mwa apenzi, wakati pa nabile kanipanga kila ndela kumwandikya mwenga husu wokovu witu twa boti, yateni lazima kumwandikya kwa kitumbu cha ushauri ili kana mushindani iane kwa uaminifu mushindaniane kwa uaminifu imani ambayo yatekabidhiwa mara jimo bayi kwa aamini. ⁴Kwa kitumbu bandu furani matekuijingia kwa siri kati inu - bandu ambabo bajeilwe alama kwa kitumbu cha hukumu - bandi baba o babadili neema ya Nongo witu panga ufisadi, nakukana Bwana witu kisake na Bwana Yesu Kristo. ⁵Nambeambe nipenda kukombokea mwenga inga kwina wakati mwatangite kwa ukamilifu ibile Bwana atekuwa okoa bandu bukunchiya Misri, lakini baadae kwa angamizabalu ambao baamini lelili. ⁶Na malaika ambao bailendelikelili enzi yao wenyewe lakini bateleka makao gabe maalumu Nongo abei katika minyororo ya milele, ngati ya lubendo, kwa kitumbu cha hukumu ya lisoba lelo. ⁷Ngati nyelio Sodom na Gomora na michengo yaizungwiwe, ambayo pia yatekuijingia yene katika umalaya nafata tama ya ambayo ya asili lili. Bate lailwa kati mifano ya balo ambao bateteseka katika hukumu ya moto wa milele. ⁸Hali kadhalika, kwa ndela yeyelo yabalotae ambao bateteseka katika hukumu ya moto wa milele. ⁹Lakini ha Mikaeli malaika kolo, wakati pabashinda naena shetani na lokiana kwa kitumbu cha yega ya Musa, hawesikelili leta hukumu ya ubocho dhidi yake, lakini badala yake ate baya, "Bwana akubendi!" ¹⁰Lakini bandu bano leta ubocho dhidi ya chochote chabakotwikekitanga. Na chelo chage kitanga- cheo ambacho anyama bange lunda batangite kwa silika- gano ambago gate kugaaribia. ¹¹Olewabe! Kwa kua batetyanga katika ndeha ya Kaini, nakulifua likosala Balaamu. Bateangamia uasi wa Kora. ¹²Bano ni miamba katika sikukuu inu ya upendo, kabasherekea bila oni, kabayakia bene. Nimaunde gange mase, gagapotolwa na upepo, nimikongo yaikota polota yange matunda yaiwile mara ibili, yaitupulwe ndandai ¹³Ni mawimbi gabahari genendoti kaga pia oni yabe bene, Ni ndondwa yairandaranda ambayo upili wallubendu utetuzwa kwa kitumbu chabe milele. ¹⁴Enoko, wa saba katika orodha Adamu, yatelondolwa husu bembe, kabaya, "Uhole! Bwana andaisa na maelfu kwa maelfu ya atakatifu bake, ¹⁵ili apange hukumu kunani ya kila munda, nojea atia boti babakotoka kunyoka Nongo kunani ya makowe gabe goti gabayomwile panga katika ndela zisizo ya kitaua, nakwa makoe goti ya ukali amba bababili balabalamika ambao bafuta tamaaya be ya uovu, babaipuna mno, ambao kwa faida yabe kwa kongu benge." ¹⁶Haba ni balo babakokoleka, babalalaika ambao bafuta tamaayabe ya uovu, babaipuna mno, ambao kwa faida yabe kwa kongu benge. ¹⁷Lakini mwenga, wapenzi, mukombokyange, akowe ambago katehongeilewana asamani na atumishi ba Bwana Yesu Kristo. ¹⁸Baba ike kwabe, "Katika wakati wa mwisho kwalwa baana bandu babaichalawa ambabo fuata tamaa yabe yangeyya kitaua." ¹⁹Bandu banoni babatenisha, banatawaliwa na tamaa ya kizamani, natopu Roho. ²⁰Lakini mwenga, mwa apenzi, ngati mwamuichenga katika imani inutakatifu muno, nangati mwa buluba katika roho Ntakatifu, ²¹muituze katika upendo wa Nongo, namulende rehema ya Bwana witu Yesu Kristu ambayo kuwapitia okoti wa milele. ²²Mulae wema kwa balu babale nashaka. ²³Muakoe benge kwa kua kakatua buku katika moto. Kwa benge mulae uruma kwa hofu, chukia hata ngumbo lalijeilwe lidoa na yega. ²⁴Sasa kwabo bawesike kuwalendailikana bakobale, nakuasababisha muyeme nonge ya utukufu wake, bila mawaa na kuwa na furaha ngulu, ²⁵kwake Nongo isake mwokozi petya Yesu Kristu Bwana witu, ukuu uwesona nguvu kabla ya wakati woti, na mbeambe na hata milele. Amina.

Revelation

1

¹Ufunuwo wa Yesu Kristo ambao Nnongo alikwa peya lenga kulaya atumwa bake makowe ambaya lazima gapitikaribuni. Ngapangite gatanikwe kwa kumtumya malaika wa kwo mtumwa wake Yohana. ²Yohana apiyite hushuda kwa kila kilebu chaki bweni usiana na likowe Iya Nnongo na hushuhuda wa upiyilwe husu Yesu Kristo. ³Atibarikiwa jwojwole jwasoma kwo none ya na balobote babayowa makowe ga unabi wo na tii gaga andikilwe mo, kwa mwanja muda wakaribu. ⁴Yohana, kwa makanisa saba gagabile Asia neema ibekachimu naamani buka kwa jwabile, jwabile, na jwa isa, nobo kakwa roho saba bababile ku kitego cha enzi, ⁵nopokakwa Yesu Kristo jwembe ga shaidi jwaaminike, jwabelekwilwa jwa kwanza wa babawile, na tawala wa apwalume ba dunia yee. Kwa jwembe jwatupendike na kutubeka huru baka mu dhambi yitu kwa myai yake, ⁶atupangite panga twa apwatume, apwalume, makuwani wa Nnongo Tatu bake- Kwa amwanja utukufu na ngupu milele daima. Amina. ⁷Linga, inda isa na maunde; Kila liyo lyamona pamopu na bte baba mwomite. Na kabila yote ya dunia balombola la kachake, Nga, Amina. ⁸"Nengo na Alfana Omega, abayo Ngawana Nnongo, jwembe, na jwabile, na jwembe jwaisa mwene ngupu." ⁹Nena, Yohana- nnuna winu na yumo jwashiri ki

pamope na mwenga mu matuzo na upwalu me pumilia kwo udhabiti waubile nkatii ya patimo kwa mwanja ya likowe lya Nnongo na ushuhuda wa Yesu. ¹⁰Nabile kwa Roho lisoba lwa Nngwawa.Nayowine nchogo yango lilobo kwa kunani kati tarumbeta, ¹¹Kaibaya,"Uandike nu kitabu gogabona,na ugatumu kwa makanisa saba,yenda Efeso,yenda Smirna,yenda Pergamo,yenda Thialira,yenda Sardi,yenda Philadelphia,na yenda Laodikia."¹²Natigala mlonko nibone lilobelwa nyai lwalilonge lonanenga,na panigala mbwike na kibweni kinara cha dhahabu cha taasaba. ¹³Pakatikali ya kinara cha taa abile jumo kati mwana wa Adamu,Awili nganju nda cho yaikite mpaka pae ya magolo gake,na nkanda wa dhahabu tindiye mukibuno chake.¹⁴Ntwe wake na nywili yake ya bi uu ka sufuu kati theluji,na minyo gake gabile kati chenge cha mwoto. ¹⁵Njaye yake yabile kati shaba yaba kutike sana,kati shaba yaayosilwe pa mwoto na lilobe lyake lyabi kati mache gana nchi ma gaga butuka kwa ngupu, ¹⁶Akamwi ndondwa saba mu luboko lwake lya mmalyo,na ukali upande wote.Kuminya yake kwabi kaku melemetya kati bwe ya nkalale wa lisoba.¹⁷Pani mwen,natai mmagolongake kati na mundu na mwile.A bekite luboko lwake kunani yango no lula husu nenga no baya,"Kene uyogope !Nenga na jwa kwanza na jwa mwisho, ¹⁸na jwa ni lamaa.Natiwa,lakini linga,nenda lama ni milele!Nanibile nayo funguo ya kiwo na kuzimu. ¹⁹Kwahiyo,ugaandika goga bweni,gagabile mbeyambe,na galogaga pitya badae. ²⁰Kwa mwanjo gago yibite mu ndondwa saba yawibweni mu luboko lwango lwa kummalyo,nalhulo kinara cha dhahabu cha taa saba:ndondwa saa malaika saba,kinara cha taa saba ngagalo makanisa saba"

2

¹Kwa makanisa lwa Efeso andika:Aga ngamako we gayao kamwi yelo ndondwa sabamu luboko lwa mkono mmalyo.Jwembe jwatya nga nkati ya inara saba ya dhahabu ya taa saba abaya nyo," ²"Nikitangite chokipangite na bidi yako ya lyengo no pumiliya kwako sana,na panga huwezalili na bo abaya,³Ndangite wina pekani no pumilia,na upeti mwana nchima kwa mwanja ya lina lyango,na unacheoka lilibado. ⁴Lakini alee gambile nalyo kachako,ulei upendo wako wa kwanza. ⁵Kwaya ukomboki kwako kwo tobwike,ukatibu na upange gopangage kwanza.Mana ukotwike tubu naisa kachako na kukibuya kinara chako boka pandu pake.⁶Lakini wenga ubinalee ugachukiya galo ambao Anikolai gabapangile,na hata nenga nenda gachukya. ⁷Mene koyowa,upekani galo Roho agaba kiya makanisa,Najwembe jwa shinda nampeeya kibali cho lya boka mu nkongo wo ukoto wanbile paradiso ya Nnongo.⁸"Kwa malaikawa kanisa lya Smirna andika:Haga ngamakowe gayulo jwa kwanza,Haga ngamakowe gayulo jwa kwanza na jwa mwisho jwa wile no panga nkotokae: ⁹"Nigitangite mateso gako na umasikini wako (Lakini wenga watayiri),naubocho wa balo babaikema ma ayahudi (kumbe lili bembe sinagogilwa nsela).¹⁰Kana nyogope mateso gaga kupata.Lingo!selani apala kuntaikwa,bange mu gereza lenga mupate pajilwa,na mwalowa tesaka kwa maso ba komi mupu mwaaminifu mpaka waa,na nalowa kwa peya taji ya Uzima. ¹¹Mana ubina masikio,mumpekani,Roho mwammakiya makanisa,Jwembe jwa sinda hapata lili madhara ga mauti genebele."¹²"Kwa malaika wa kanisa lya Pergamo uandike:Aga ngabaya jwembe jwabile nalyo lipanga likale,lyene ukale upande woti. ¹³"Nipatangite pandu potama pandu pakibile kitego cha enzi na cha setani.Hata nyoo wenga watikulikamwa sana linalyango,na waikanilili imani yaibile yango,hata masoba galo ga Antipasi shaidi wango,mwaminifu wangu,jwa wile kati jinu,haponga shetani ngatama."¹⁴Lakini mbina makowe machini kachek:Ubite nabo bandu baka gakwamwa mapundiso ga Balaama jwembe jwanyengine Balaki kwa bekyia ikwazo nnonge ya bana ba Israeli,lenga balye yakulya yaipijilwe sadaka ki Nnonge na Umalaya. ¹⁵Kwa hal yoo,na wenga ubile nabo nabo baadhi yabe baba kamwa mapundisho ga Anikolai.¹⁶Bai utu mana ukanipanganyo,nendaisa upesi,nalowapanga ngondo kachabe kwa lipanga lyaliboka ma nkano wangu. ¹⁷Mana ubile na masilo,mumpe kani Roho gabakiya makanisa.Jwembe jwa shinda,nalowa kupeya yelo mana ya bai ijite,kae nampeya liwe lyuu lya liandiki lwe lina lina lya yambe kunani ya liwe,lina ambalo ntopo jwalitangite ila jwembe jwalipokya."¹⁸"Kwa malaika wa kanisa lya Thiatira wandiko.Aga nga makewe ga mwana wa Nnongo,jwembe gwabi minyo gake kati senge cha mwoto,na lwayo kati lutikuti wa sana: ¹⁹"Nikitangite chanipangite upendo wako na amini na huduma pumilia kwa sana,no panga chulo chopangite karibuni sana ya chulo chopangite kwanza.²⁰Lakini mbile nalyo leehusu wenga:upumilia nnawawa vezebeli jwaikema jwembe nabii mwawa.Kwa mapundisho gake,aobeya atumisi bango umalaya na lya ya kulya haki piyilwe sadaka kwa inyago. ²¹Nampe imuda wotubu,lakini akanitubu uchapu wake.²²Ulinge!Nakutaiwa pakinda nda cha matamwe,na balo baba panga usalati na jwembe mumateso makale ao mutubu cholo chamupangita. ²³Nalowa kwa kobwa bana bakebawe na makanisa gote gatanga panga nenga nganiga pulemba mawazo na tamania.Nampeya kila yumo winu kadhili mwagapanga.²⁴Lakini kwa baadhi yinu mwamigalila mu Thiatira kwa balo mwamukotwike kugakamwa mapundiso ga,mwamukotwika panga chelo ambacho bange bakema mapundisoga Nsela,'vibaya kachimu,na bukali lili kunani jinu mzigo wowote. ²⁵Kwalikowo lyolyote,lazima mubiimara mpaka panaisa.²⁶Jwajwole jwa sinola na panga chelo chanipangita mpaka mwiso kwa jwembe na mpuya utawala kunani ya matafa. ²⁷Alawala kwa pimbo ya kyoma,kati ipande.'²⁸Kati mwanipokile baka kwa Tale bango,napenga klae ndondwa ya kindae. ²⁹Mana ubina masikilo,ukipekani chelo Roho abakiya makanisa.

3

¹Kwa malaika kanisa lya Sardi andika:Makowe gayoyolo jwa ikamulie yelo roho sabaya Nnongo na ndondwa saba."Nitantangite cha kipangite,ubi na sifa ya baa wa mwoni,lakini uwile. ²Uyuumuku kwimarisha gagaigalile,lakini gabi karibu waa,kwa mwanya niga bweni matendo gako gakamilike paminyo ya Nnongo wango.³Kwahiyo ukomboki galogogapokele no yowa uga liina tubu.Lakini mana uko twike yumuka nalowaisa kati na mwi,na watanga lili sagani

yanaisa kachako. ⁴Lakini kwina mina ga bandu a chumwe mu Sardi bange chauya ngobo yabe.bayenda pamope na ndenga,baweti gobo uu,kwa mwa benda staili. ⁵Jwembe jwa shinda awali kwa gbo uu,na katu naliputalili lina lyake boka mu kitabu cha uzima na nalitabwa lina lyake nnonge ya Tate bango,na nnonge ya malaika. ⁶Mana ubina masilo,upekani Roho agabakiya makanisa." ⁷Kwa malaika wa kanisa lya philodefia uwandike:Makowe jwabile mtakatifu na kweli jwabile ufunguo wa Daudi,yuwa na ntopoja jigala jigala na ntopo jwaweza yawa. ⁸Nikitangite chokipangite,linga,nikubeke nnongeyako niango wabala na wembe ntopo jwaweza kujigala.Nikutangite ubina ngupu njeme ,lakini ulikamwi likowe lyango na unalikana lilitima lyango. ⁹Ungaliye!boti baba bile na sinagogi lya ngula balo baba-baya bembe Ayahudi na kumbe lili,ila benda konga.Nalowa kwa panga baise kilikita nnongeya magolo gake,na batanga banga mti kupenda. ¹⁰Kwa mwanja wibe amri yango kwo pumilia sana,na kulendela kae saa yopajulwa kwako yaipalaisa hapa duniayani mwoli,kwa paya balo baba tama pa nnema. ¹¹Nendaia upesi.Ukikamwe sana chelo chaubile nacho kene abe mundu jwa kukupokonywa taji yako. ¹²Nalowa kupanga jwembe jwa sinda lipete lya hekalu lya Nnongo,na apitalili panja katu.Naliandika kwalina jwa Nnongo wango,lina lya mji wa Nnongo wango (Yerusalemu yayambe yaielya pae boka mbinguni kwa Nnongo wango)nalina lyango lyayambe. ¹³Jwembe ywahiina masikilo,ayuwa ambayo Roho abaya na kanisa. ¹⁴"Kwa malaika ba kanisa lya laodikia:makowe gake jwabile Amina,jwo tegemewa na shaidi jwa aminike,jwa tawaliku kunani ya mwaunibite Nnongo. ¹⁵Nikitangite cho kipangite m no panga wenga una iniyalili wala wamwota lili,ni tamania panga ukapanga wa mwimia ao wa mwoto! ¹⁶Bai kwamwanja wenga wa ntombolou,sio wamwo lili wala wa mwimia lili,nakutapika upike muukano wango. ¹⁷Kwamwanje wenda baya,"Nenga natajiri,nibi na maliyana nchima,ni nipalalili chocho te."Lakini utangite lili panga wenga wake ba sawa,wosikitilya,maskini,wange minyo watopo. ¹⁸Upukani ushauri kachango.Ubeme kachango dhahabu yaikutilwa kwa moto lenga ube wa tajiri,na ngobo au mamelemetya lenga wiwalike wamwene kene ulaye utopo wako,na mauta go pakala kuminyo gako linga ulole. ¹⁹Kila jwani mpendiko,nenda kumwelekezana kupundisa mwaipalikwa ishi;kwaiyo,ube wa kweli na tubu. ²⁰Linga niyema muniago no panga oli jwojwote jwaliyowa lilobe lyangu na yowa niango niango,nayingwa nyumba yake,no lya chakulya pamope na jwembe. ²¹Jwembe jwa shinda,nampeya haki yo tama pamopena nenga kunani ya kitego cha enzi,kati nenga mwanishike na tama pamopena Tate bango kunani ya kitengo chake cha enzi. ²²Jwembe jwa bii na masilo apekani acho Roho agabakiya makanisa."

4 ¹Baada ya makowe go natilinga,na bweni panga niango wabiwapala mbinguni.Lelo lilobe ty kwanza,kalilongela na nenga kati tarumbeta kaibaya,"Wiche paa,na kulaya gagapitya baada ya mambo gaa." ²Marajimo nabi kwa Roho,nai bweni kwabii na kitego cha enzi kibukitwe mbinguni na mundu akitami. ³Jumo jwa kitami abonekine kati liwe lya yaspina na kiki.Kwabina lipeta nnongo lya litindiete kitego cha enzi lipeta Nnongo lya kiti lya ula lyabonekine kati zumaridi. ⁴Kukitindya kitego cha enzi kwabi itego yengu ya enzi ishirini na cheche,na baba bile muitego ya enzi babi abendo ishirini na ncheche,bawati gobo uu nataji ya thahabu mumitwe yabe. ⁵Boka nu kitengo cha enzi kwa mupilike imuli ya njai,unguruma kwa njai.Taa saba ya bikaiyaka nnange ya kitengo cha enzi,taa yaiile roho sababa ya Nnongo. ⁶Nonge ya kitu cha enzi kwa bina bali,yaibi yapala kati kilolo.Boti tindiya kitengo cha enzi kwabina na bene bwomi bane bababile na minyo nnoge na nchogo. ⁷Kyumbe jwakanza mwene bwimu abile kati imba,kiumbe yunebele mwene bwomi abile kati ndama,kiumbe wa netatu mwene bwomi abile na kuminyo kati mundu,na balo bene bwomi bawe abite kati tai jwo,goloka. ⁸Iumbe bene bwoni bane kila jumo abile na mapapayo sita,gatweli minyo kunani mpaka pae yake,kilo na mulwa kati bako twikulili baya"Mtakatifu,mtakatifu Mtakatifu ni Nngwana Nnongo,jwa lawala kunani ya bote,jwabala,na jwabaa na jwaisa." ⁹Kila wakali kiumbe yote yune ukoto pabapile utukufu,heshima,no sukuru nnonge ya jwatami pakitego cho cha enzi,jwembe sinda milele na daima, ¹⁰agei ishirini na che batikilikita bene nnonge yake ywakitami kitengo ma enzi.Balitike bae yake jwa tama milele a daima no tai kwa pae taji yabe nnonge ya kitego cha enzi kababaya, " ¹¹Wenda wenga,Nngwana witu na Nnongo witu,pokya ulukufu na heshima na ngupu. Kwa mwanya utikwiumba ilebe yote na yatumbilwa."

5 ¹Kae nalubweni mulimboko lwake lwa mmalyo nayolojwalami mu kilengo cha enzi gombo lyaliandikilwe nnongena nchongo,lyabile likobwile muhuri saba. ²Namweni malaika mwenengupu kuhubiri kwalilobe likolo,"Nyai jwaweza kuli yowa ligombo na kwikanja mihuri yake?" ³Mtopo mundu mbinguni ao duniani ao pae ya dunia jwawesa kuli yowa gombo ao kulisoma. ⁴Natilela kwa uchungu kwa mwanja apatiki nelili jwo jwote jwaweza kuli yowa gombo ao kulisoma. ⁵Lakini jumo wa Agoi atikubalikiya,"Keneulete.Linga imba wa kabila la Yuda,Ima lya Daudi,atishinda,na anaweza kuli yowa gombo na mihuri yakesaba." ⁶Nkati ya kitengo cha enzi na bene mbwomi bane na miongoni mwa Agai,na mweni mwana wa ngondolo ayemi,abonekimi kati jwabamulige,abile na mbembe saba na minyo saba aye ga roho saba ya Nnongo yaitumilwe duniani mwote. ⁷Ateyenda na kulikamwa gombo boka muluboko lya mmalyo yolo jwatami pa kitengo cha enzi. ⁸Palilweli gombo,bene bwini bane na Agoyi ishirini na bane bati lita mpaka pay nnoge ya mwana wa gondolo,kila yumo abile na kinubi na bakuli la dhahabu yaitweli yubani ambao maombi ga baba aminike. ⁹Bayumbage mwambo wayambe : "Wendastaili kutilola ligombo na kuyuwa mihuri yako kwamwanja walichinjilwa,na kwa mi ai yako watilupana Nnongo witu na kila kabila lugha na alongo ba taifa. ¹⁰Wapangite upwalume na makuwani kwa ajili ya kumtumkiya Nnongo witu,na bembe ba tawala kunani ya Nnema." ¹¹Na natilinga nayowine lilobe lya malaika bana nchima kukitindiya kitego cha enzi idadi yabe yabele 200,000,000 na bne ukoto apendo. ¹²Kababaya kwalilo be likolo likolo,"Wenda stahili mwana wa gondo jwa chi njilee pokiya uwezo utajiri,heshima utukufu na sifa." ¹³Nayowine kita cha

bile mbinguni na duniani na nnema na pae ya nnema na kunani ya bahari,kila kilembe nkali yake kakibaya,"Kwa jwembe jwatami kunani ya kitego cha enzi na mwana wa gondolo,kube sifa heshima,utukufu na gupu yo kulawala milele na milele." ¹⁴Bene bwimi bane batibaya,"Amina!"na Agoi balelita pae kwa kilikitoya.

6

¹Natikuminga muda mwana kondoo umukwile yimo kati ya yelo mihuri saba,nayowime kati ya balo bewe ukoto bane kababaya kwo nonenga yailandine na njai,"Wiche!" ²Natilola na kwabilu na farasi muu!jwa npakile abile na bakuli,apuyilwe taji,Apitilwe kati nsindu,jwashindike lenye ashinde. ³Wakati mwanakondo payowi mihuri wene imbete,nanyowini mwene bwomi wane mbele kabaya,"Wise!" ⁴Na farasi jwenge atipitya nkeke kali mwoto.Jwa npakile apeyilwe rusa lwo boya,amani duniani,lenga panga,bandu bachinjane.Ayu jwa npaki lu apejilwe lipanga likolo. ⁵Wakati mwanakondoo payowile golo muhuri wenetatu,nanyowinumwene ukoto wene utatu kaboya,"Wiche!"Na mweni farasi mpili,na jwa npakile abi na mizani mmaboko gake. ⁶Naliyowine lilobe yayabonekine panga na yamo kati ya balo bene bwomi kaibaya,"Kibaba changano dinari jimo na ibaba itatu ya shayiri kwa dinari jino.Lakini kene nga dhuru mantana divai." ⁷Wakati mwanakondoo payuni muhuri una cheche,naliyowinelilobe mwene bwaoni wane cheche kaibaya,"wiche!" ⁸Namweni kae farasi na nkumba lyoi,jwa npakile akemulwage lina lyake kiwo,na kuzimu yende kunkengama,bapujilwe maralaka husu roho ya pae.Kwabulanga kwalipanga,kwanjala na mata mwe na kwa inyama ya mwitu mu nema kwa bulaya kwa lipanga,kwanjala. ⁹Wakati mwana kondoo payowi muhuri watano,napabweni pae ya madhabahu roho yabolo bababilu babulagilwe kwa mwanja ya likowe lya Nnongo na boka na ushuda waba uyowine kwa ukweli. ¹⁰Balilela kwa lilobe likolo,"mpaka pakiba wi,mtawala wa jwote,mtakatifu na mkweli,wahukumu babatama munnema,na kwilepya kisasi mwai yitu?" ¹¹Nakila yumo apeilwe nganju uuna balibakijilwa pangu bapalikwa balende pasini mpaka payatimwa hesabu kamiliya atumisi ayabe na alongobabe alwawa na analume payatimwa babapala bulangilwa kati bobabawile. ¹²Wakati mwanakondoo payowi muhuri wa sita,natilinga na pabile na lundema kukolo.Lisoba lyabi lipili kati libunia lya singa,mwe wabi kali myai. ¹³Ndondwa ya mbinguni yatilombo ka pay,kali tini mwai polota matunda gake wakati wa upepo paitika na limbonga. ¹⁴Kumande kwatiboka kati gombo lyali imbilite nu kitombe na isiwa yatiamishwa pandu pake. ¹⁵Nga apwahime ba nnema na bandu marufu na majeedari,matajiri,bene ngupu,na kila yumo jwa bimtumwa na huru batiyoba mu mapango na mmaliwe ga kitombe. ¹⁶Batikwi bakiya itombe na maliwe mutupelengoki!Mutuyobeye kuminyo yake jwatama pakitego cha enzi bukamu nyongo ya mwanako ndoo. ¹⁷Kwa mwanja lisoba likolo lya nyongo yake,engelile nyai jwapala yema?"

7

¹Baada yangoo na bweni malaika bane bayemi mu kona cheche ya dunia ya dunia,baliibite limbonga mukona nchehega dunia,bali bite limbonga pembe chenche ya nnema kwa ngupu lingapanga kewe kwabe na limbonga waufuma mu nnema,kunani ya bahari ao mumikongo jwojwote. ²Nawiweni malaika jwenge kaisa buka kubwani jwabile na mihura ya Nnongo jwa bi nkoto.Atilela kwalilobe likolo kwa malaika bawe na bembu bapujilwe ruhusa kwisulu dunia na bahari." ³Kana mwisuhe Nnema na bahari,aomikongo mpaka tuyomwike kwibeka mihuri mwibongu ya mitweyabe ya atumishi ba Nnongo Witu. ⁴Nayowine idadi ya balo baba gongilwe mihuri:144,000,na habo bagongile mihuri bokakila kabila ya bandu ba Israel: ⁵12,000 boka mu kabila ya Yuda bagongilwe mihuri,12,000 boka mu kabila lya Rubeni,12,000 boka mukabila lya Gadi. ⁶12,000 boka mukabila lya Asheri,12,000 bokamu kabila lya Naftali,12,000 bokamu kabila lya Manase. ⁷12,000 boka mu kabila lya Simoni 12,000 boka mu kabila lya lawi,12,000 boka mu kabila lya Isakari, ⁸12,000 boka mu kabila lya Zebuloni,12,000 boka mu kabila lya Yusufu,na 12,000 boka mu kabila lya Benyamini baba bobgilwe mihuri. ⁹Bahada ya makowe goo natilinga,kwabina umati ukulo na ntupo umundu jwa wesa kubala boka kila litaifa,kabila,alonga na lugha-mayeminnongeya kitengo cha enzi na nnonge ya Mwana kondoo.Bahile baweli makanju mauu babile na misuko ya mitende mmoko yabe. ¹⁰na babi kaba yemba kwa ngupu:"Wokovu wa Nnongo jwa tami pakitengo cha enzi,na kwa Mwana wa kondoo!"¹¹Malaika bole babayumi kukilindiya kitengo cha enzi na kwatindiye balo agoi pamopena bene bwini bane,batilita mpaka pae na ba bukile ibonge ya be mubwe mnongu ya kitengo cha enzi na bati kumkilikilya Nnongo, ¹²Kabaya,"Amina!Sifa,utukufu,heshima shukurani,heshima,uwenzu na ngupu ibe Nnongo witu milele na milele.Amina!"¹³Na kati yabalo agoi batikuni lalwya,"habakinyai baba weti manju mauu,na babo ka mwoiko?" ¹⁴Natikunyangwa,Ngwa wakulo,utangile wenga,"atimbakiya,'Haba ngabalo baba pitike mudhiki ngolo.Bakusike makanjugabe na kugapanga mauu kwa mai ya mwanakondoo. ¹⁵Kwa mwanza nyo,babile pakitego cha enzi cha Nnongo,na banoba jwembe kilo na mutwekati mulihekalu lyake.Jwembe jwa tami pakitego cha enzi sambasa hema yaku kunani yabe. ¹⁶Baibona lili njala kae,wala nyata kae lumu lyatiniya lili,wala lyoto lya limia lili. ¹⁷Kwa mwanja mwana kondoo jwabile pakati kati ya kitego cha enzi aba mchungaji wabealowa kwa longoyamu kijwanyu cha machega bwoni na Nnongo aputamoligabe."

⁸ ¹Wakati mwana wa kondoo payowe muhuri wa saba,kwa tituliya mbinguni kwa nusu saa. ²Kae na bweni malaika saba babayema no ge ya Nnongo,na ba-apei tarumbeta saba. ³Malaika njenge atiisa,akamwi bakuli ya dhahabu yene ubani,ajeni madhabahuni ya dhahabu nnonge ya kifengo cha enzi. ⁴Lyoilya ngolo ubani,pamope na maombi ga balo baba aminile,gaobweke kunani nnonge ya Nnongo boka maboko ga malaika. ⁵Malika alitweti libakuli lya ubani atwiliye mwoto boka kumadhabahu,alafu alitaikuli pae,mudunia,yapiti lilobe lya njani,ndini ya njai na lendema bweni. ⁶Balo malaika

saba bababile na tarumbuta saba babile tayari yemba. ⁷Malaika wa kwanza aliyumba tarumbeta yake,yapitike ulawa maliwe na mwoto wauyanga banike na mwai,yataikilwe pae mununema lenga panga theluthi ya itinike,theluthi ya mikongo yati tinika na makapigote ga kijani atitinika.⁸Malaika jweneibele atiyemba tarumbeta yake,kilube kati kitombe kikolo wabile kautinika kwa mwoto ataikuli kubahari.Thehuthi ya bahari yabi mwai, ⁹theluthi ya iumbe ya mubari yatiwaa,na thuluthi ya meli yaliala bika.¹⁰Malaika jwene itatu anyembite tarumbeta yake,na lutondwa lukolo lwatito mboka boka kunani,yatimu lika kurunzi kunani ya thuluthi ya mabende na kinywanyu cha mase. ¹¹Lina lya lutindwa pakanga.Thehuthi ya mase gabile pakanga,na bandu bananchi ma batiwaa kwa mwanja ya mase mwaga bile makale.¹²Mailajwenu ncheche ayembite tarumbeta yake,theluthi ya liso ba lyati kombolwa,pamo pe na theluthi ya mwei na theluthi ya ndondwa .Kwa hiyo thuluthi ya yote yatitomboka kwa lubendo;theluthi ya mulwakali na thuluthi ya kilo kwabile lilina bweya.¹³Natilinga nanyowine tai jwabile kangoloka kunani,kakema kwangupu,"Ole,ole,ole kwabalo babatama mu nnewa kwa mwanja ya lipuka kwa tarumbela yangalile ibikaribu yumba na malaika jwenu itatu."

9

¹Na malaika jwa tawo ayembite tarumbeta yake,Naibweni ndondwa boka kumaude yayabile itobwike mu dunia,Ndondwa yapu jilwe punguo ya lebwa lyaliyenda ku lebwa tyagu mwisho. ²Atikuliyowa lebwa lyangu maboko,na lyoi lwaobwike kunani kwa safu boka nkati ya lyebwa kati lyoi lyalipita mu litanuru likolo.Lisoba na kunani yatiali bika yabi bendo kwa mwanja ya lyoi lyalipita mulebwa.³Nkati ya lyoi nziye babitike isa kunani ya dunia,na bembe bapuilwe ngufu kati yelo ya kipelele kinani dunia. ⁴Baba kiyilwe kene bataune makai mu nema mtombo wowote wa kijani ao nkongo,ila bandu baba kotwike baa na muhuri wa Nnongo mukiponge cha kuminyo yabe.⁵Bapujilwe lili rusa lyokwabula habo bandu,ila kwatesa tu kwamuda kwa myui mitano. Minya kwaka kati akuluma kipelele panuma mundu. ⁶Kwa wakati wo bandu balowo pala kiwo lakini bakipatalili.batamaania waa,lakini kiwoo chalowa kwatila.⁷Nzigu balandine na farasi baba bekilwe kwa ngondo.Mumitwe yabe kwabina kila be kati taji ya dhahabu na kuminyo yabe kwabi kati kwa mwandu. ⁸Babina nyili,kati nnwawa na minoga be kati imba. ⁹Babi na yuba kati yuba ya kyuma na lilobe lya mapapayo gabe gabile kati Ndulivi himo wa minutuka yananchi ma ga ngodo na farasi kabayenda kugondo.¹⁰Babina mikela yailuma kati nzigu,mumikela yabe kwaina ngupu yo zulu bandu kwa myei mitano. ¹¹Babina kwe kati mpwalume kunani yabe malaika ba mulebwa lyangu banamwiso lina lyake kwa kiebrania ni Abadoni,na kwa kiyunani apina lina Apolioni. ¹²Ole ya kwanza ipite.Linga!Boka kwa lili kubina iwo imbule yendaiza.¹³Malaika wa sita aliyemba tarumbeta yake naliyowine lilobe kalipita mulipembe lya madhabahu ya dhahabu yaibile nnonge ya Nnongo. ¹⁴Lilobe lyatikumakiya malaika wa sita jwabile na tarumbuta,"Waleke malaika bane babatabitwe mulibende likulo Efrata." ¹⁵Malaika balo bane baba tayaliswa kwa muda woo maalumu,lisoba lya mweiwo,na mwaka wo batikwaluka theluthi ya banadamu.¹⁶Idadi ya maskali bababile kunani ya farasi yabi 200,000,000.Nayowine isa buyabe. ¹⁷Namna yee ngani bweni farasi mumaono ngago na mwaibi ngoele kali mwoto,bluu yaipile na njano yagu pya.Mitwee ya farasi yalandinie na mitwe ya imba na mumi kano yabe yapitike mwoto,lyoina salfa.¹⁸Thuluthi ya banadamu batikwa balanga kwa ago mapigo gatatu mwoto,lyoi,na salfa yaipiti mumiklano yabe. ¹⁹Kwa mwanja ngupu ya farasi yapitike mimi kano yabe na mumi kela yabe kwopanga mikela yabe yabi kati ng'ambo abi na mitwe baitumile kwa lumiya bandu.²⁰Bandu baba igalile balo bababile,bangu kwabulanga kwa mapingo goo,bagalei lili mayendo gabe gabile ka bagapanga,wala balekite lili kugaabudu mapembe na kii Nnongo ba dhahabu,ela shaba maliwe na mikongo ---ilebe ya ikotoka bona,yowa ao tyango. ²¹Ba lubulili kwabulaga kwabe.bwabe wabewabe,umalaya wabe ndela ya beyabwi.

10 ¹Na nabweni malaika wenge mkulo kauluka pae boka mbinguni.Abile atabilwe mu maunde,na kwabina lipeta.Nnongo lya ula kunani ya Twee wake.Kami yake kwa bile kati lisoba magalogake njema ya mwoto. ²Akamwi gombo lisini mulupoko lwake lwakunkeya kunani nnemanyomo.³Kae atikemelya kwa lilobelywa kuna ni kati imba kakoloma,namuda wa kemelile lilobe njai saba yatiungunema. ⁴Wakati njai saba paiungu lwime,nabike ni kanhiya andika,lakini nayowine lilobe buka mbinguni kaibaya,"Utunze ibe siri chelo ambacho njai saba ibaile,kenenandike."⁵Na malaika jwani mweni a yemi ku bahari na kunema nunyoma,atondobiye kunani mbinguni ⁶nalapa kwayulo jwa lama milelena milele ---jwaumbite mbingu na yote yaibile duniani yale yaibile,na bahari na yote yaibile "kwabalili chelewa kae. ⁷Lakini kwa masoba lelo,wakati malaika wa saba pakaribiya yemba talumbeta yake,nga siri ya Nnongo yatimiya,kati mwa tangasike mtumishi wake manabii."⁸Lilobe lyamiyowime boka mbinguni yatikubakia kae,"Uyunde,gombo lya baliyuwile lyalibile muluboko lwa malaika jwa yemu kubahari na kunema nyomo."⁹Na nayemi kwa malaika,na nakumakiya anipei gombo.Atikumibakiya,"Utole gomba na uliye .Lya lipanga litumbolyako libe lya uchungu,lakini munkanowako lyaba linanoga ka busi."¹⁰Nalitweti gombo lisini boka tu mulu bko lwa malaika na kulilywa.Lyabi kinanoga katibusi mikano wango,lakini bahayo lya,litumbo lyango lyabino uchungu. ¹¹Na baadhi ya lilobe yatikuni bakiya wenda palikwa tabili kae husu bandu bananchima,ba mataifa,lugha,na mpwalume."

11

¹Napejilwe nai wotumya kati bakola yo bemya.Natibakijilwa,"Uboke na ukape me hekalu lya Nnongo na madhabahu,na balo baba abudu nkati yake. ²Lakini kana upeme eneo lya lua lwapanja ya hekalu,kwa manja bape jilwe bandu ba mataifa,baulebata nne ma mtakatifu kwa muda wa mwei arobaini na ibete.³Nalowa kwapeya mashaidi baigo abele mamlaka yo tabiri kwa muda wa masoba 2,260,babile baweti mabunia." ⁴Aba mashaidi mikongo imbele ya mizutuni na

vinara ibele yaiyemi nnongeya Ngwana wa dunia.⁵Na mundu jwo jwote alowaamwa kwa dhuru mwoto buka makano wabe na kwadhuru ibi yabe.Jwojwole jwapala kwadhuru lazima awe kwandela yee.⁶Haba mashaidi baina uwezo wa jigala anga lenga panga ula kana aniye wakati katabiri.Babina ngupu yogalabwa mache panga mache panga myai na kukobwa nnema kwa kila aina ya pigo wakati wowole kabapala.⁷Wakati pabayomwa ushudawabe,alowa kwa shinda na kwa laga.⁸Mitwi yabe yalowagonja mu mitao ya muji mikulo (ambao kwafano ukemelwa sodoma na misri)ambapo Ngwana wabe atingo ngelwa.⁹Kwamasoba gatatu na nusu badhi boka mu alongo ba bandu.Kabila lugha na kila taifa batola ibona mitwi yabe bapeyelwa lili lusa lwo sika.¹⁰Balo babatama munnema bapulaika kwa ajilili yabe na shangilia,hataatuaana zawadi kwa mwanja habo manabii abele batikwalesa balo babatami mu nnema.¹¹Lakini baada ya masoba gatatu na nusu bwomi waukoto boka kwa Nnongo yalowa kwajingya na bembe mayema kwa magolo gabe.Yogopa sana kwalowa kwa kamwa.¹²Nabayuwa lilobelikulo boka mbinguni kayabakiya,"M2iche kuno!Nabembe bayenda kunani mu lyunde,ibi yabe kelinga.¹³Kwasayo kwa bana litetemeko likulo lyabwe na jimo ya kumi nnema ya chengwa anika,bandu elfu saba bawa milelemeko baigara hakoto bayogopa na kumpeya Nnongo utukufu wa Mbinguni.¹⁴Ole yenuibele ipite,Lnga!oleyunuitatu yendaisa upesi.¹⁵Na malaika wa saba ayembile lalumbeta yake lilobelikulo lwatilongela kunani kalibaya,"Upwa lume wa dunia,ubile upwalume wa Nungwana witu Yesu Kristo wake.Atawala milele na milele.¹⁶Na abendo ishirini na nane batami mukitengo cha enzi nnongeya Nnongo bati kuntombo kya pae,kuminyo yabe kwatilita mpaka pae,nabembe batikunoba Nnongo.¹⁷Batibaya,lakini nyongo yako isile.Wakati wichile kwa mitwi hukumiwa na wenga kwa zawadia atumishi bako manabii,bahaminifu na baba yogopa lina lyako,bote ambete bange faika lili kilembe nabene ngupu.¹⁸Bamataifa bati kasalika,lakini nyongo yako iisile wakati wikite kwa babawilhu kumiwa na wenga kwa zawadia atumish bako manabii,babaaa minile balo babali yogopa linalyako,bote abele bange pwai wako wikite wakwaalabiya balo babaialabiya Dunia,¹⁹Na hekalu lya Nnongo lwatiyogoka na lisanduka lyo langana lilagano lya zamani lyalibonekana nkati ya hekalu lyake.Kwabina na maiti yene ndimi ya bweya,ndoti,unguruma kwa njai lendema kwa bwee na ulawa maliwe.

12

¹Ishara ngolo ya bmekine kunani:Nnwawa jwa yube kilwema na lisoba,na kwabina mwei page ya magolo gake:na taji ya ndondwa kumi na ibele ya bi mutwewake.²Abina ndumbo na kalela kwa sababu yo minya kwo buleka kwo uchungu wo beleka.³Naishara yenge yabonekine mbinguni linga!kwabina ng'ambo nkele nkulo abina mitwesaba mu twee wake.⁴Nkula wake wakokotike theluthi jimo ya ndondwa mbinguni na kutomboya pae duniani Nng'ambo ayumi nnonge ya nuwawa jwabi karibu na papa,apatekumila mwana wake⁵Amelike mwana,nnalome,najwamba agatawala mataifa gote kwa bakola kyoma.Mwana wake atilondobilwa kunani kwa Nnongo na kukitengo chake cha enzi,⁶na nwawa abutuki kupongote,lenga aweze hudumiwa kwa masiku 1,260.⁷Kwabina ngondo mbinguni.Mkaeli na malaika bake batikobwana nayolo nga'mbo;na yolo ng'ambo nkolo malaika bake batikobwa na bo.⁸Lakani ng'amo abililina ngupu yo shinda.Kwahiyo habilelinayo kae nafasi mbinguni kwa ajili uake na malaika bake.⁹Ng'ambo nkulo --yolo ng'ambo wa zamani jwakemelwa ibilisi au shulani jwalukonga dunia nzima ataikwilwe pae kudunia,na malaika bake bataikitwe pai pamope na jwembe.¹⁰Nayowine lilobelikulo boka mbinguni."Wokovu wichile,ngupu --na upwalumu wa Nnongo witu,na utawala wa Kristo wake.Kwa mwanza jwasitakya alo ngobitu bantaikile pae--jwa sita laki nnonge ya Nnongo witu mutwekati na kilo.¹¹Batikushinda kwa myai myaiya mwana kondoo na kwalikowe lya ushuda wabe.Kwa mwanja bapendililisana maisa gabe,hata waa.¹²Nganyo,shangilieni,mwenfaga mbingu,na bote mwamutama nkati yake lakini ole wa nnema na bahari kwa sababu mwovo and weke Ikweli nyongo ngale,kwa mwanja atangite panga mudawake mwipi.¹³Wakati nng'ambo patangite panga batiku ntaikwa pa munnema,ankengima nnwawa jwa mmelike mwana nna lome.¹⁴Lakini nnwawa apeyilwe mapapayo gabele ga tai nkulo,lenga panga aweze ng'oloka mpa kulienzo lyapangilwe kwajiliyake akwa kupongote,eneo lyaweza ugilwa,paweza liliika yolo ng'ambo.¹⁵Ngambo annike mache munkano wake kati mwoto,lenga apange mafuliko go galikisha.¹⁶Lakini bwe watikusaidia nwawa yaumukwi nkano wake na ku limila libende lyalianike ngambo boka mukano wake.¹⁷Na ng'ambo atikukasilikya yulo nnwawa najwambe aliboka no panga gondo na lubelekwa lwote--na balo babatii amri ya Nnongo na kukamwa ushuhura husu Yesu.¹⁸Na ng'amba atiyema wrema wa mwangi ya bwegaya bahari.

13

¹Na namweni kinyama kaboka ku bahari.Abile na mbembe kumi na mitwe saba.Mu mbembe yake kwabi na taji kumi, na mutwe wake kwabi na maneno go kukufuru Nnongo.²Ajwo kinyama jwamweni kati ombe mangolo gake gabile kali dubu,na nkano wake wabi kati imba.³Ntee wakinyama kimoja wapo ihabone kine chene libanga likolo libelepekeya kiwo chake,Likini libanga lyake lyatipo na,dunia yote yatisangala na yankengime kinyama.⁴Na bandu kumwabudu ng'ambo,mana apei madalaka yalo kinyama bati kibudu hicho kinyama na kayende lyabaya,nyai kati kinyama?"Na nyaijwaweza kobwana nakwe?"⁵Kinyama chapejilwe makowe lenga alongele makowe ga kutumba na matukano.Apejilwe baba na ngupu kwa myei komina na ibele.⁶Nakinyama chatumbwi longela matusi kwa muongo,alitukie lina yake,eneo lyatamage ngalelo lya mbinguni.⁷Ajwo kinyama atibakijilwa panga ngondo na baba aminile na kwashinda.Kae apejilwe uweze kwa kila kabila,bandu,lugha na taifa.⁸Bote babata duniani balowa kumwabudu jwembe,kila jwakotwike andikilwa linalyake,buka umbilwa dunia,mukitabu cha bwoni,cha mwanakondoo,jwachinjiilwe.⁹Maitei abina masikilo,na ayowe.¹⁰Jwapotolwa mateka,kumateka ayenda mana yumo awa kwa lipanga,kwalipanga alo wabulagilwa.Hango nga

mwisho wa utulifu wa pumilia na imani ni kwa abo atakatifu.¹¹Kai nakibweni kinyama chenge kakiisa boka kunema.Abimwene mbee ibele kati gondolo alilongela kati ng'ambo. ¹²Alaite ngupu yake yote kwa kinyama yolojwa kwanza kwauwepo wake,na panga ma dunia na bodo babataama wake,na panga madunia na balo babatama kabamwabudu yulo kinyama wa kwanza,julo jwaponi libanga lyake. ¹³Apanite mihijiza yene ngupu,hata apangite mwoto uyake munnema boka mbinguni nnongeya bandu, ¹⁴arusuwe panga na ishara,atikwakongo habo bababile duniani,aahakiye tenguneza kinyago kwa kumweshimu kinyana jwa bilu na libanga lya lipangalakini bado kalama. ¹⁵Atiyeketelwa piya ewa mu chilo kinyango kiwes longula no sababisha balo boti babakani kukiabudu chelo kingama babulagilwe. ¹⁶Kae atilazimisha kila jumo,jwange thamani na mwene ngupu,tajiri na masiki,huru na mtu mwa ,pokya salamu muluboko ao pakibongu. ¹⁷Yebi hiwezekanalili kwakila mutu pe meya ao pema mpaka ubena lamaya kinyama,aje na ngabamba yatangaikwa lina lyake.¹⁸Hayupe ikenulwa busara.Mana jwojwote atangite,muneke aweze panga hesabu ya namna ya kinyama.Maana namba ya kibanda.Namba yake 666.

14

¹Natilinga na namweni mwana kondoo ayeni nnonge ango kunani ya kitombe sayuni. Pamope na jwembe babile 144,000 bemelina lyake na lya tatebake baliandikwe pa kibonge cha kuminyo yabe. ²Nayowine lilobu boka mbinguni kaliyowanika kati mwongulumo wa malhe gananchima na tite santigoloya njai.Sauti yanyowini kati ayemba vinubi babayema vinabi yabe.³Kabayumba mwambo wayamba nnonge ya kitengo cha enzi na nnonge ya bene mwomi bane na agoi.Ntopo hatamweuwezo wa kwiwegana hawo mwambo sipokuwa kwa 144,000 babakomboyilwa boka mu dunani. ⁴Haba ngabalo babakotwike kwichapuya bene kwa hanamao maana batikwilendela bene kwo panga umalaya. Mana baiyegine bewe bila panga umalaya.Nga ba babafatike mwana kondo popote payei.Haba batikombolewa buka kwa wanadamu bababile matundo ga kwanza kwa Nnongo na mwanawa kondoo. ⁵Ntopu ubocho waupatikine ukano wabe;balaumiwa lili.⁶Namweni mdaika jwenge kagoloka pakatikati ya mbingu,ambaye mwene ujumbe wa mbinguni wa habari njema kwa tangazia bene babatama duniani kwa kila taifa,kabila,lugha,na bandu. ⁷Atikwakema kwalilobe likolo,"Munyogope Nnongo na mupei utukufu.Kwa mwanga muda wa ukumu wakaribu mumwabudu jwembe,jwembe jwaumbite mbingu,na dunia,na bahari, na kinyonga cha mace."⁸Malaika jwenge --malaika jweneibele--kakengama kabaya ,"Utobwike,uobwike utobwike Babeli nkolo,wawa chenye keyage mataifa divai yo umalaya divai yaya lekile nyongo kunani yake."⁹Malaika jwangu-malaika jwene tatu-atikengama atibaya kwalilobe lyo benda,"Jwo jwote yo mnyama na kinyango chakena kwipokya alama yake pa kinge cha kuminyo yake ao mmoko, ¹⁰na jwembe nembe anywa divai ya nyongo ya Nnongo,divai yaipekilwe na kwipengana yangabanika nu kikombe cha hasira yake.Mundu jwa alowateseka kwa mwoto na mwoto wa kibeneto nnonge malaika bake atakatifu na nnonge ya Mwana Kondoo.¹¹Nalyoi lyoimanya kwabe watiyunda milele na milele,ntopo mapolya mutwe katina kilo habo baba abunndu ingama na kinyango chake,na kila mundu jwapoki alama ya lina lyake. ¹²Alo lukemo lwa lenda na Pumilia kwa babaani nile,balo babaitii amri ya Nnongo imani ya Yesu."¹³Nayowine lilobe boka mbinguni kalibaya,uandike haga:Bolamitwi yaiwile pamope na Nngwa,"Sawa,"ambaya Roho,"Lenga apate pomo lya boka mulyengo mu lyengo lyake, maana mate ndo gabe gakengama."¹⁴Natilinga nalibweni lyunole lyeuu,na jwatani mulyundu ni jumo kati ya mfano wa mwana wa mwandu.abilena dhahabu mu twe wake na mundu mkali muluboko lwake. ¹⁵Malaika jwengu kae atiisa boka mu hekatu na atikema kwa ngupu sana yenda kwa yolo jwatami kuma unde:ukamwe mbopo yako utubwe una.Kwa mwanja wakatiwo una ubii tayari maana mavuno gagabile mu dunia gakilile." ¹⁶Nayulo jwabile kumache aipeliye mbopo yake kunani ya dunia yaatiuwilwa.¹⁷Na malaika jwengu atiisa bokamu hekalu lya mbinguni,najwembe abi na mbopo ngale.¹⁸Na malaika benge baliisa boka ku madhabahu,na malaika jwabi na mamlaka kunani ya mwoto.Atikukema kwalilobe lyobuna malaika jwabi na m bopo nngale,"utole mbopo nugale na ungakusanye ndambeya ya mzabibu buka mu mzhifu wa nnema,kwa mwanja zabibu ikelile."¹⁹Malaika apeleke mbopo ya ku mudunia na akusinya mavuno ga zabibu ya dunia na atakulimu lipipa likolo lya diva ya nyongo ya Nnongo. ²⁰Chijio ya divai lyatipondwa pondwa panjaya nnema na mwai yali penganika buka mu hicho kimo cha hatamu ya farasi,kwa stadia 1,600.

15 ¹Nanaibweni ishara yenge mbinguni,ngolo natisangala kwabi na malaika saba bine mapigo saba,gagabile mapigo ga mwisho (mugoo njogo ya Nnongo ya bikiti mile)²Nakitweni chelo chakipiteke panga bahari ya bilauri yaiyabanikera moto na ya yemi mbega ya nahari na amo balo babashike dhidi ya kinyama na kinyango chake,na kwa namba yaiwakilisha lina lyake.Babile bakamwi vinubi yabapeyilwe na Nnongo.³Babile kaba yemba mwambo wa Musa Mtumishi Nnongo,na mwambo wa mwana kondoo:"Kazi yako ngulo na yunda shangaza,Nngwana Nnongo,waulawala yote.Mwaminifu na ndela yako ya kweli,mpwalume wa mataifa. ⁴Nyaijwalowa shuelwa kukuyogopa wanga Nngwana na kilitukuza lina lyako?Kwa mwanja wenga kichapo ga watakatifu.Mataifa gote golowaisa na kukuabudu nnonga yako kwa sababu wenga wamwema na matendo gako ngatangani kwe."⁵Baada ya mambo go natilinga,na sehemu takatifu sana,apo gayabile na hema ya hushuhura,ya iyongolike mbinguni. ⁶Boka pandu patakatifu sana baisi malaika saba bene mapigo saba,baweti magobo sapi,kitani yaingara na mkanda wa dhahabu lindiya yu yabe.⁷Kati ya yolo mwene mwomi bane apiyite kwa malaika saba mabakuli saba ga dhahabu gaga tweli nyongo ya Nnongo jwa lama milele na milele.⁸Pandu patakatifu sana panga patweli lyoi buka kuhutuku wa Nnongo na boka kwene uwezo wake.Nlopo hata yumo jwa wezi ke jingya mpaka mapigo saba ga malaika saba paga kamilike.

16

¹Naiyowine lilobe likulokali kema boka mu sehemu ya patatifu kaibaya kwabalo malaika saba, uyende ukapengane jwa ya dunia mabakuli saba ga ghadhabu ya Nnongo. ²Malaika wa kwanza atiyunda na jlya libakuli mu dunia; ilonda mpaya ya iminya sana gabile kwa bandu bene alama ya kinyama, kwa balo baba abudilo inyago yake. ³Malaika jwene ibile ajiti bakuli yake mu bahari, yabikati myai ya mundu jwawila, iumbe yote ya mubari yatiwaa. ⁴Malaika jwene tatu apengine bakuli lyake mumabende na mukinywanyu cha mache gabile myai. ⁵Nanyowine malaika wa mache kabaya, "Wenga wa mwaminifu wayumo wawabile na waubile, mtakatifu kwa mwanja wileke hukumu yee. ⁶Kwamwanja babengine maiya bahani nina manabii, wapei bembe nywa myai; ngabastahulu." ⁷Najowene mathabahu kaiyangwa, "kweli! Nngwana Nnongo mwene tawala juu ya yote, hukumu yako ya kweli na ya haki." ⁸Malaika jwenu nchenche apengine bokamu bakuli yake kunani ya lisoba, lyapejilwe lusa lyo kwatini bandu kwa mwoto. ⁹Batinike kwa lyoto lyotisha na batikulikufulu likowe lya Nnongo, mwene ngupu kwa mapigogoti, bakani tubu wala kupeya utukufu. ¹⁰Malaika wa tano apengine boka mubakuli lyake pa kitego cha enzi cha kinyama, na lubendo lyawekeli upwa lume wake, bawawine mino kwo mnya kukale. ¹¹Batikusifu Nnongo wa mbinguni kwa mwanya yominyu kwakena mabanga gabe, na bado bakanitubu kwa chelo cha bakingite. ¹²Malaika wa sita abengine bokamu bakuli lyake mulbende likolo, Frati, na mache hake gatiyoma lengaweza kwitayarisha ndula kwa pwalume paisa boka kubwani. ¹³Naibweni roho itaatunjapu yaibonekine kati kyula kabapitamu kanowa yolo nng'ambo, yolo kinyama, na yolo nabii wa Ubocho. ¹⁴Nga roho ya pepo yaitenda ishara na miujiza babile kabayenda kwa apwalume ba dunia yoti lina kwa kusanya pamope kwa gondo wakati wa sikuu ya Nnongo, mweneta wala juu ya yoti. ¹⁵("Linga! Nendaisa katina mwii! bola yolojwa dumu keshu, jwaga lendela mawalo gake lenga akanayenda panja watopo na kwibona oni yake.") ¹⁶Baletike pamoke semu yaikemelwa kwa Kiebrania Amagedonia. ¹⁷Malaika wa saba apengine bokamu bakuli lyake kunani. Nalilobe likolo lyati yowanika boka patakatifu na boka kukitengo cha enzi, kakibaya, "Iyomwike!" ¹⁸Kwabina cheche ya miale ya bweya, unguluma, ishindo ya njai, litetemeko lyotisha litetemeko likolo lya bwee na lyolinalinawaili pilya duniani boka bando babile duniani, letemeko likolo sana. ¹⁹Nnema nkulo walibaganika semuitatu, na nulemaya mataifa yatitomboka. kae Nnongo atukombokeya Babuli nkolo, na aupei nnema woo kikombe sasabile kitweli divai boka munyongo yake yaibi nngale. ²⁰Kila kisiwa chotioba na itombe yabonekina lilikae. ²¹Ulanko wa maliwe, yaibi na uzito wa lalata, yaliuluka mboka mbinguni kunani ya bandu, na bati kunani. Nnongo kwa mapigo na ulawa mali we kwa mwanja pigo lyahilikolo sana.

17

¹Yumo jwa malaika saba jwabile na itasa saba atiisa na kumibakiyo, "Wiche, nilowa kukulaya hukumu mmalaya nkulojwa tama kunani ya machegana nchia, ²ambae apwalume bamunema bapangile na kwe umalaya na ulupiwo umalaya wake babatama duniani batilobya." ³Malaika atikunipotwa kwa Roho mpaka kupongote, namweni nmwawa atamu kungogowa kinyama nkete jwa lyeli aina ga matusi. kinyama abina mitwe saba na mbembe komi. ⁴Nnawa aweli ngoboya zambarau na ngele na apambitwe kwa dhahabu, maliwe ga dhamani, na lulu mmoko yake akwamwi kikoimbe cha dhahabu chakitweli ilebe yo chukya ya usapuwo umalaya wake. ⁵Mukibonge yake iandike lina lya siri, "BABELI NKOLO, MAOBA MAMA LAYA NA WAIEBEYA MAUZI NGA NNEMA." ⁶Namweni nnwanayo abile alobile kwa mayai ya waamini na myai ya babawile kwa ajili ya Yesu. Panimweni na tisangala sana. ⁷Lakini malaika atikunibakiya, mwanjana mani usangala? nakubakiya maana ya nnwawa na kinyama jwampotwa (kinyama yo mwene mitwa saba na pembe kumi). ⁸Kiyama jwa umweni jwabile, abile lilikae, lakini bitayali uboke boka mulebwa hyengemwisho, noyendelya no alabiya kwake. Balo babatama munnema, baba kotwike andikilwa maina mukitabu ukota boka kwabekilwe misingi ya dunia--basangala pabamona kinyama jwabile, panga ntopoma soba gano, ilaikaribu isa. ⁹Kemelwa koo kwamwa ya akili yaibile na hekima. Mitwe saba sana itombe saba yalamiaywo nnawawa. ¹⁰Nayo kae apwalume saba. Apwalume batamo batitomboka, yumo abite, na jwe anaisa lili bado paisa. ¹¹Kinyama jwabile, lakini sayuno utopo jwembe nembe mpwalume wa nane; lakini katiyabalo apwalume saba, na ayenda kualibifu. ¹²Yelo mbembe saba yawibweni apwalumekomu bawa bweni pana upokyalili ufalme, lakini bapokya mamlaka kali mpwalume kwa saa jimo pamope na kinyama. ¹³Haba baina na lishauli limo, na ba peya ngupu ya mamlaka yulo kinyama. ¹⁴Bapanga ngodo katiyabe na mwana kondoo. Lakini mwana kondoo asinda kwa mwanja Nngwa wa mangwa na mpwalume na kwa jwembe twatikemelwa twali changliwa, twaminifu. ¹⁵Malaika atinibakiya, "Galo machegau ga mbeni, hapo patami yulo mmalaya, bandu makwembano, mataifa na lugha. ¹⁶Yulo mbembe kumi yawibweni yelo nayolo kinyama banchu kya yolo mmalaya. Na bembe balowa kupanga mkeba na jwatopo, au tanna mwiliwake na kutini ya kwa mwoto. ¹⁷Mana Nnongo abelikitu mu mwoyo yabe potwa kusudi lyake kwonyeketya na kumpeya kingama ngupu yabe kuntawala mpaka makowe ga Nnongo pagatimya. ¹⁸Yolo nnwawa jwau mweni ga nne magolo nkolo waulawala juu ya pwalume wa nnema."

18

¹Badaya ilebe yee na mweni malaika jwenge kauluka pae buka mbinguni jwembe abi na mamlaka makulo, nnemawabi na bweya kwo utukufu wake. ²Atileba kwalilobe likolo, kabaya, "Utobwike, Utobwike, nng'olo nnema nkulo Babeli! Ubile seemu yagatama maselani, na seemu yaitama kila roho njapu, na seemu patama kila kinyuni nchapu. ³Kwa mwanja mataifa bote banywile wimbe na tamayo umalaya wake waunetya nyongo apwalume ba nnema batigonja nakwe. Apango biashala bannema babi matajiri kwangu pu ya maisha gake ya anasa." ⁴Kae nayowine lilobelenge huka mbinguni

kaibaya,"Mubokange kasake mwa bandu bango,mwakana siliki dhambi yake,na mwakana pokya mapingo gake gote.⁵Dhambi yake itilindikana kanani mbinguni,na Nnongo agakombokite gake mabaya. ⁶Munepe kati mwalepote benge,munayangabani malaibele kwaajili yake.⁷Kati mwaitukusike mwene,na atamikwa anasa,mupui mateso gananzhima na huzini.Kwopangi baya mumwayo wake,'Nitami katika na malaika;wola si mjane,na wala sio mjane,na wala na lelalili.'⁸Kwahoyo nkati ya lisobalimo mapigo gake galowa kutopya,kiwo maombolezo,na njala."⁹Apwalume bannema babagonjike nakwe na sanganyikwa pamope nabo balela na kumwombolekea pabalo wa kulibona liyoi na timika kwake. ¹⁰Bayema kulalu najwembe,kwoyogo paminya kwake kababaya,"Ole,ole kwa muji nkolo,Babeli,mjwene ngupu!kwa lisalinao ukumu hukumu yako isile."¹¹Apanga biashara banneema mulele na lombola kwa ajili yake,kwa mwanya utopo hata jumo jwapena bidhaa yake kae-¹²bidhaa ya dhababu mbanje,maliwe ga thamani,lulu,kitani nzuri,zambarau,hariri,ngele,aina yote ya mikongo yeme lumba luzuri,kila chombo chaki tengenesilwe kwa mikongo yothamani,shaba,kyoma,liwe, ¹³mdalasini,viungo,ubani,mawe mawe uvumba,na ndondolo,farasi na mamutuka,na atumwa na roho ya bandu.¹⁴Matunda gogatannamile kwa ngupu yako gaboiboka boka kachako.Anasa yako yote na makowe gaboi,gapatikana lilikae.¹⁵Apanga biashara bailebeye babapatike utajili kwa mapenzi gake bayema kutalu boka kachake kwa sababu yoyogopa kwo nunya yake,kabalela kwo lombolya. ¹⁶Kababaya,Ole"Ole nnema golonkolo wa uweli kitani inanoga,zambalau,na ngele ,na kumpamba kwa dhahabu,na ilebe ya thamani na lulu!"¹⁷Nkiti ya lisaa limo utajili wote watiyo woka,kila nahodha wa meli,nnema,"Kila baharia,na botebana mache,na babapangakazi mubahari,bayeni kutalu.¹⁸Bati lela pabalibwen lyoi no timia kwake,batiba ya,"Nnema gani waalandana na nnema go nkolo?"¹⁹Bajiti mangi munutwenyabe,na batilela,gapitage molino lombola,"Ole,ole nnema nkolo pando pote bababile na meliyabe mebahali bahile matajiri bokana na mali yake nkati ya lisaalimo watiangaminza."²⁰"Mupulaika kwa ajili yake,mbinguni mwenga mwamnamini,mitume,na manabii kwa mwanja Nnongo aletike hukumu jinu juu yake!"²¹Malaika bene ngupu batondobiye liwa kati liwe kati liwe likolo lyo sangi ya na kuli taikulya mubahali,kobaya,"Kwandela,Babeli golonnema nkulo,wataikulya pae kwo katili na wabonekana lilikae. ²²Lilobe lya kinanda,bana muziki,ainapilimbi,na tarumbeta bayowa lilikae kachimu.²³Pweya wata wabonekanalili nkati yako.Lilobe lyabwana arusi bibi harusi yayowanikalilikae nkati yake,maana apangabiashara bako bapiapendo ba nnema,na mataifa,batikogele wa kwa bwabe wabe. ²⁴Nkati yake myai ya manabii na babaaminile yatibonekana,na myai ya bote bababulangilwe munnema."

19

¹Baada ya mambo goo nayowene mlio nkolo wa likundi likolo lya bandu mbinguni kaibaya,"Haleluya wokovu,utukufu na ngupu ni ya Nnongo witu. ²Hukumu yake yakweli na ya haki,kwa mwanja amukumu mmalaya ukulo aualabiye nnea kwa ushalati wake.Apingite kiasi cha myai ya atumishi bake,ambayo aipengine mwene."³Kwa mara yewe ibele batibaya,"Haleluya!lyoi lyapitike kachake milele na milele."⁴Balo agoi ishirini na bawe na iumbe bakoto banne batikilikita na kunoba Nnongo jwatama pakitengo cha enzi.Babi kaba baya,"Amina Haleluya!"⁵Na lilobe lyatipita kukitengo maenzi,kaibaya."Mwanumbe,Nnongo witu."⁶Nga naiyowine ndoti kati ndoti ya likundi likolo lya bandu,kali muungulumo wa machegana nchima,na kati mungurumo wa njai,Kaibaya,"Haleluya!Ngwana ni Nnongo witu, mtawala kwa bote,tawala.⁷Na tushangilie na pulaika na kupeya utukufu kwa mwanja ndoa selekeya kwa mwana kondoo isile,na bibi arusi abitayali."⁸Atiruhusi walikwa kitani sapi na yaing'ala (kitani sapi ga matendo ga haki ya waamini).⁹Malaika alilongula na nenga,"Ugaandike haga Babarikiwa baba kalibishi kushereheya harusi ya mwana kondoo,"Kaeatikuni bakiya,"Aga makoweya gakweli ga Nnongo."¹⁰Natiku kilikitya nnonge ya magolo gake na natikumwabudu.Lakini atikunibakiya," Kene upangenyoni!Nengana mtumwa nyino na wa alongobo mwene ku kamwa ushuhuda wa Yesu.Mwabudu Nnongo,kwa mwanja ushuhuda wa Yesu wa roho ya unabii."¹¹Alafu naibwen mbingu kayung'aka,linga kwabina farasi muu!Nayulo jwa mpakile akemelwa mwaminfu na wa kweli Hukumu kwa haki na panga gondo. ¹²Minyo gake katibweya wa uwoto,na kutwe wake abina taji yananchima.Abinalina lyali liandikilwe kunani yake lyakotwike kulitabwa mundu jwo jwote isipoku mwene. ¹³Aweli ng'ombo yatumbikemu myai,nalina lyake akemelwa likowelya Nnongo.¹⁴Majeshi ya mbinguni ga ile kagan kengama kunani ya farasi muu,baweti kitani nzuri,uu na sapi. ¹⁵Munkano wake lipita lipanga likale na lyolyalumiya mataifa,na jwembe atawanya kwa pimbo ya kyuma.Najwembe aleba ta yombo ya mvinyo kwa nyongo ngaleywa Nnongo,tawala kwa bote. ¹⁶Najwembe atindikwe mng'olo yake na kuminyo yake lina lyake.MPWALME WA MPWALME NA NGWANA WA NGWANA.¹⁷Namweni malaika ayumi pakatikatiya lisoba.Atikwa kema kwa lilobe likolo iyuni yoti yatigoloka kunani."Mwise,makusanyike pamope pa chakulya kikilo cha Nnongo. ¹⁸Mwise chamulye nyama ya apwalume ,nyama ya majemedari nyama ya bandu akulo,nyama ya farasi na babapakya farasi,na nyama ya bandu bote bababi hurumwa , bange na umuhimu na bene ngupu,"¹⁹Namweni kinyama na mpwalume wa munnema pamope na majeshi gabe. ²⁰Kinyama chati katwa na manabii bake baubocho jwaipangage ishara wakati pabile.Kwa ishara yo alikwa kong'a babaipoki chapa ya kinyama na baba ikili kityage kinyango chake. bote abele batitai kulya babia akotomu muliziwa lya mwoto lya liyake kwa kibeletu.²¹Balobaba igalile batibulagilwa kwa lipanga lyalipitike murikano wa kati ya yumojwa mpaki farasi yani botu bachonyi milwi ya maiti gabe.

20

¹Namweni malaika kauluka boka mbinguni,abilena ufunguo wi lebwa lyange mwisho na nyororo ngolo mmoko gake.²Ankamwiyo ling'ambo wa samani nga ibilisi ao shetani,na kutaba miaka elfu. ³Antaikwi mu lebwa lyange mwisho,atikutitaba na kuliyeya mhuri kunani yake.Haye ya bilenyio lenga keneakonge mataifakae mpaka miaka elfu

payayomoka.Baada yapo,alowa kunneka huru kwa muda nchune.⁴Na naibweni itengo ya enzi Yabaitani ngabalo babaitani ni alo baba peyilwe mamlaka go hukumu.Kae na bweni farasi ba balo ambao babilu bakatilwe mtwe kwa mwanza ya ushuhuda husu Yesu na kwa likowelya Nnongo.Babi bana nkiliki lya lili kinyama wala kinyago chake, na bakani pokya alama mukibonge cha kuminyo yabe ao muluboko.Baisi kukoto,na bati lawala pamope na Kristo kwa miaka elfu.⁵Bandu babaigalile baisi lili kukolo mpaka miaka elfu paiyomwike timya .Agoo nga ufufuo wa kwanza.⁶Mbarikiwa na ntakatifu mundu mundu jwo jwote jwa potwa nafasi ya ufufuo wa wa kwanza!Mauti yeneibele ntopo ngupu kwa bandu kati baa.Paa na makuhani ba Nnongo na wa Kristo na babatawala na jwembe kwa miaka elfu.⁷Wakati miaka elfu kaiika mwisho,shetani ayo golelwa buka mugereza lyake. ⁸Ayenda panja kwa kinga mataifa mu kona ncheche ya dunia-Gogu na magogu kwaleta pamope kwaaji ya gondo.Baba bananchima kati myangi ya kubari.⁹Bayui kunani kutaraja wa nnema na bembe bati yengula kambiya babaminile,nnema waupe ndike.Lakini mwoto buka mbinguni wati kwa timiya. ¹⁰Shetani,jwa kongite,taikei nkati ya Ziwa lyaliyaka kibelete,ambamo kinyama na nabii wa ubocho mwabantaikulile.Bateseka kilo mutwekati milele na milele.¹¹Na na kibweni kitengo cha enzi kikolo kiu nayolo jwa kitami.Dunia na mbingu yati tila kutalu buka kalibu na babile,lakini kwa bile lili nafasi ya bembeyenda. ¹²Na bweni babawile-hodari na bangu mahuri bayemi pakitengo cha enzi,na itabu ba tikwiwowa.Na kitabu chenge batikiyowe batikiyowa-Kitabu cha uzima.Babawile bati hukumilwa kwa chelo cha kiandikilwa nkati ya itabu,matokeo ya chelo chaba kipangite.¹³Bahari ya piyite maiti bababilu ukati ake na maiti batihukumulwa kwa chelo chaba kipangite. ¹⁴Kiwo na kuzimu batitaikulwa nkati ya lembwa lya mwoto.Ayee ngamanti yene bele--ziwa lya mote. ¹⁵Katika lya yeyote lya patikine lili nkati ya kitabu cha uzima,bantaikuli mu libwa lya mwoto.*

21

¹Na naibubweni mbingu yayambe na nnema wayambe,kwamwanja mbingya kwanza na nne mawo kwanza uyomwike,na habari yabilikae. ²Nabweni nnema mtakatifu,Yerusalemu ya yambe,yaisipae boka mbinguni kwa Nnongo watayalisilwe kati mwalewa ndoo jwapambilwe akwaajiliya nchengowe.³Nayowine lilobe likolo boka kukitego enzi kaibaya,"Linga!Kitambo cha Nnongo kibi pamopena banadamu,nembeatama paope na bembe.Baba bandu bakete na Nnongo mwene abanabo na aba Nnongo wabe. ⁴Alowa puta moli boka mumunyogabe,kwaba lilina kiwoke,ao lombola ao lela ao minya.Makowe ga zamani gayo mwile peta.⁵Jwembe jwa tawi pakitengocha enzi atibaya linga!Nipanga makowegote panga gayambe,"Atibaya,"Wandike lee kwa mwanja makowe gaa ga akika na kweli." ⁶Atikumibakiya mambo gaa gayo mwile peta!Nenga na Alfa na Omega,wakwanza na wamwisho kwa ywojwole jwaibona nyota nampenya mache bila garama mu kinywanyu cha machega uzima.⁷Jwashinda alidhi mamba aga na nalowa baa na Nnongo wake,na jwembe alowa ba mwana wango. ⁸Lakini kati mwaiibile kwa bene mwoga,bangeamini,bene mauzi baba bula nga bandu amaya babe ,babaikilikitya kinyango,na abochobote,sumu yabe ya ba ziwa lya mwoto wa kiberiti wautimiaya .Ayo ngamauliye meibele."⁹Yumo kati ya balo malaika saba baisi kachango,yulo jwabi na mikwa saba yayatwili mapigo saba ga mwisho na atibaya,"Wishe hapa.Nilowa kuku kulaya bibi harusi,nyumbowe mwana kondoo." ¹⁰Na napololikwe kutalu kwa Rooho kukitombe kilacho atikumilaya nnema mtakatifu,Yerusalemu,kau uluka boka mbinguni kwa Nnongo.¹¹Yerusalemu kwabina utukufu wa Nnongo,nano ga kwake kwabile kati kito ya thamani,kati liwe lya kilolo sapi cha yaspi.¹²Wabina utukufu nkolo,nnachowene milyango komina na ibele,pamope na malaika komi na ibele paningo.Kunani ya niango paandikilwe maina ga makabila komina ibele ga bana ba Israeli. ¹³Upande wa kubwani kwabina milyango itatu,wa kubende milyango itatu,upandwa kaskazini milyango itatu,na upande wa kundondi milyango itatu.¹⁴Kijingombe cha nnema chabi na misingi komi na ibele na kunani yake kwabina maina kumi na ibele nga mitume wa mwana kondoo.¹⁵Jumo jwa longelange na nenga abinakipemo cha bokola yaitengeneswile kwa dhahabu kwa mwanja ya pimya nnema,milyango yake na ukota wake.¹⁶Nnema wa bekilwe nkati ya mraba;Ulachowa wake wabi kati upana wake.Alengite nnema kwa kipemo cha boko la yake,Stadia 2,000 kwa ulacho (ulachowake,upana,na kyemo chati landama). ¹⁷Vile vile apemite,kigombe chake,unenewake wabile dhiraa 144 kwa ipemo ya kibinadamu (na kae ipemo ya malaika).¹⁸Ingombe ya sengilwe kwa Yaspi na nnema wune dhahabu safi,kati kilolo kisafi. ¹⁹Misingi ya ingombe batipamba kwa kila aina ya maliwe ga dhamani.Lya kwana lyabi lya Yaspi lyaneibele lyabi ya kuti samawi lineitatu lyabile kalkedon,na lya necheche zumaridi, ²⁰lyatano Sardoniki,lya nane zabarajadi lya tisa yakuti ya manjano,lya koni Krisoprasso,lya komina moja hiakintho,lya kumina ibele,amethisto.²¹Milyango kaminaibele yabi lulu komina ibele kilanmiango watengeniswe bukamu lulu jimo.Milaa ya nne ma yabi dhaabu sapi,kaibonekana kwa kilolo sapi. ²²Nali bweni lili hekalu yolyote munnema kwa mwanja Nawana Nnongo.Jwa tawala kunani ya yoti,na mwana kondoo nga hekalu lyake.²³Nnema upalange lili lisoba amwei lenga angaza kwa mwanja utukufu wa Nnongo wati angaza,na taa yake yabi mwana kondoo. ²⁴Mataifa batyanga kwa bweya wanne mawo,Apwalume ba dunia baleta fahari yabe nkati yabe. ²⁵Milyango yake bajigala lili wa katiwa mu tweekati,kwabalili na kilo palo.²⁶Baleta fahari na heshima ya mataifa nkati yake, ²⁷na ntopo kichapu chachajingya nkati yake.Wala jwojwote jwa panga makowe lya oni ao mocheo ajingya lili,ila balo tuu mainagabe gatiandokilwo mu kitabu cha uzima cha mwanakondoo.

22

¹Na malaika anilaite libende lya mache ga uzima,mache gagabikaga ng'alo kati bilauri.Gabi kaga butuka bka mukitego cha enzi cha Nnongo na Mwana Kondoo. ²Kagapeta pakati kati ya mtaa wa nnema.Kila kupumbue ya libende pabi na nkongo wa uzima,waupambika aina kumina na ibele ya matunda,no paubika matunala kila mwei.Makapiga nkongo kwa

ajili yo ponea kwa mataifa.³Walapabaliliwa na laana yeyote kae,kitego cha enzi na cha Ninngo na cha mwana kondoo chaba nkati ya mji,na atumishi bake ba mtumi kiya. ⁴Balowa kumona kuminyo yake,na lina lyake lyabaa pakibonge cha kuminyo yake. ⁵Kwabali na kilokae,wala kwapalikwa lili bweya wa taa waala walisoba kwamwanja Nngwana Nnongo a angaza.Na bembe batawala milele na milele.⁶Malaika atinibakiya,"Makowe ga go aminika na gakweli.NNngwana Nnongo wa roho ya manabii atuite malaika wake kwalaya atumishi bake cha chapiya livi laribu." ⁷Linga!Nenda isa upesi! Abalikiwe ga unabii wa kitabu see."⁸Nenga,Yohana,nganigayowine na kugabona mambo gaa,panigayowine na kugabona,na to bwike pae na mwene nnoge ya magolo ga malaika na kukilikitya,malaika jwanilaite mambogoo. ⁹Atikunibakiya,"Kene upangenyoy!Nenga na mtumishi nyino,pa mope na alongobo manabii,na balo babala kuliyukelya lineno lya kitabu see.Unobe Nnongo!"¹⁰Atikunibakiya,"Kene uyayei muhuri makowe ga unabii wa kitabu see,kwamwanja wakati kegelile. ¹¹Jwange haki,ayendeli pangalili mwenee haki.Mwene uchapu kimadili,ayendelipanga chapu kimaadili mwene haki ayendeli panga haki.Jwabi mtakatifu,ayundeli panga mtakatifu."¹²"Linga!Nindaisa upesi.Uira wango ubimaboko gango,kunnepa kila yumo lengana na chakipa ngite. ¹³Nenga na Alfana omega,wa kwanza na wa mwisho,kwanza na mwisho.¹⁴Babalikiwe balo baba kusa ngobo yabe lenga panga bapate hakiyolwa boka mu nkongo wa uzima kujing'ya nnema pelya muniango. ¹⁵Panja kwina bwa ,mwabe,mmalaya,jwabulaga,baba iloba inyango,na kilajwa pinda na longela ikowe yo uboso.¹⁶Nenga,na Yesu,nitumite malaika wango kwa shuhudia husu mambo aga kwa makanisa.Nenga nga lutandai.Lwa lubulekwa lwa Daudi,Lutundwa lwa kindae lwalungung'aala."¹⁷Roho na Bibi harusi endabaya,"Wise!"Najwembe jwayowa abaye.Wise!"Kila jwabina nyota,aise,najwojwo jwatamania,apate mache ga likoto wabule.¹⁸Nenda kushuhudiya kila mundu jwaywa makowe ga unabii wa kitabu see:Na jwayo uguya aga,Nningo anyongeya mapigo gaandike mu kitabu see. ¹⁹Na mundu jwo jwle jwapongwa makowe ga mukitabu see cha unabii,Nnongo abo ya Sehemu ya nkongo wa bwimi na munnema mtakatifu,ambao habari yake itiandikilwa nkali ya kitabu see."²⁰Jwembe jwagabweni mambo gaa abaya,"Nganyo!Nendaisa upesi."Waamini!wiche,Gwana Yesu! ²¹Neema ya Gwana Yesu ibe na kila mundu.Amina.